AVGVSTINI BARBOSÆ,

I.V.D. LVSITANI,

PROTONOTARII APOSTOLICI,

Olim Sacræ Congregationis Indicis Consultoris, & insignis Ecclesiæ Vimaranensis Thesaurarij maioris:

NVNC VERO EPISCOPI VGENTINI, ET A CONSILIIS D. PHILIPPI IV. Hispaniarum Regis Catholici:

VOTORVM

DECISIVORVM ET CONSVLTIVORVM CANONICORVM,

TOMVS SECVNDVS:

Cum SVMMARIIS, & triplici INDICE, vno Votorum, altero Iurium quæ explicantur, tertio Rerum & Verborum copioso.

VLTIMA EDITIO AVCTA ET EMENDATA.

LVGDVNI.

Sumpt. PHILIPPI BORDE, LAVRENTII ARNAVD, PETRI BORDE, ET GVILL. BARBIER.

M. DC. LXIV.

CVM PRIVILEGIO REGIS.

EXCELLENTISSIMO DOMINO

D. LVDOVICO MENDEZ DE HARO ET GVZMAN, COMITI DE OLIVARES, DVCI DE SAN LVCAR LA MAYOR,

Regi noſtro à Sanctiori Cubiculo, & Principis (heu quondam noſtri) Hyparcho, ſeu Equilis ſummo Præfecto.

AVGVSTINVS BARBOSA S. & P. F. E.

CVM ſingulari ſtudio, paríque diligentia, EXCELLENTISSIME DOMINE, dubiis ex variis Hiſpaniæ partibus mihi hactenus propoſitis reſpondere, & quamplurimos caſus vltrò, citróque occurſantes diiudicare, non propriæ vtilitatis, ſed publicum iuuandi ſtudio ductus, contenderim, ex illis vota quædam deciſiua & conſultiua in lucem emittere conſtitui, vt in ſimilibus caſibus, & cauſis poſteri ex meo hoc qualicumque labore proficiant. Vno eorum volumine paucis adhinc annis typis à me dato, alterum modò cum ſelectioribus Iuris Canonici interpretationibus in lucem prodit. In aliis meis lucubrationibus componendis, & edendis, quas plurimas plurimorum annorum profeſſio mihi peperit, quanti qualéſve fuerint à me tranſacti labores, quæ ſuſceptæ pro his finiendis vigiliæ, ſtudia, & peregrinationes in Italiam, Galliam & Germaniam, ipſamet opera manifeſta faciunt. Non mediocriter ſanè auget meorum ſtudiorum vires, quód viderim quanti ſub tali moderatore excitentur animi, robúrque nouum aſſumant generoſiora ingenia, quę inter tot bellorum tumultus miſeræ huius tempeſtatis nonnihil remiſerant. Ratus quòd te gubernante, ſedatis ventorum turbinibus noſtra Hiſpania diu deſiderata pace & tranquillitate conquieſcat,

ã 2 quod

quod vt oro, exopto, ita spero, & confido. Id certò nobis pollicetur summa tua vrbanitas, & innata humanitas, qua benignè omnes excipis, & foues, tua in consiliis prudentia, in rebus dubiis & periculosis præuidendis dexteritas; in nouis ęmulorum fraudibus, & dolis retegendis ingenij tui perspicacia; in continendis in officio, & clientela prouinciis industria; in adornandis classibus peritia; in prouidendis necessariis ad militiam sedulitas; in demerendis populorum animis facilitas; in procurandis militum stipendiis promptitudo; quæ præclarissimæ animi tui dotes Regis nostri semper Augusti animum, omniumque voluntatem & amorem conciliarunt. Quidni ego sub tanto Duce & Auspice tam bene ominoso, litterarum, litteratorumque Mœcenate ingenij mei fœtus in lucem emittam? Neque ipse opus hoc solum in publicum dabo, alia longè grauiora sub auspiciis tuis prodibunt, si laborem hunc meum grato animo admiseris. Sequentur enim septem præter duo impressa Collectaneorum volumina in vniuersum Ius Ciuile. Neque facilè dixerim, vtrùm alius quispiam inter insignes Hispaniæ nostræ scriptores tot volumina vnquam in lucem emiserit;& superstite Auctore in variis Europę partibus intra tam breue temporis spatium alia toties recusa fuerint, & impressa. Inter tot litterarias acclamationes,& plausus, lucubrationes hæ meæ illam habere prærogatiuam meritò gloriari poterunt, quòd tuo gaudere patrocinio meruerint, si illas solita tua benignitate, affeceris,ac summa tua auctoritate protexeris, tuóque fauore commendaueris, earumque me licèt indignum Auctorem Ecclesiasticis meis redditibus infelici sorte destitutum, ac honore nullo miserè iacentem susceperis. VALE.

DE

AD LECTOREM.

PRodeunt in lucem alia mea vota decisiua, & consultiua, quorum liber hic tertius numeratur: & licèt (vt ab amico accepi) sit aliquis, qui mordicus contendit mea hæc posteriora opera, nec methodo prioribus conuenire: vellem clarius dixisset quænam ex meis operibus emortua sibi visa sunt: nam præterquam quòd nihil ex his, quæ edidi, absque plausu, & communi acclamatione acceptum fuerit, nouissima mea scripta sunt Collectanea in Codicis aliquos libros duobus voluminibus diuisa, & priora vota consultiua, & decisiua ab omnibus laudata, expetita vtràque manu, & expansis vlnis arrepta; indicio sit difficultas inueniendi illa, & immane pretium, quo æstimantur, omnibus iam exemplaribus diuenditis, neque immeritò vsurpabo de illis, quod olim Martialis de suis carminibus cecinit,

Lib. 14. epigr. 194.

Sunt quidam qui me dicunt non esse Poëtam,
Sed qui me vendit Bibliopola putat.

Et si quæ posteriora deteriora etiam sunt, hunc tertium votorum librum malum sydus afflauit antequam lucem aspexerit: sed non credo, amice Lector, me adeò à via, & ratione communi deflexisse, vt vltima & maturior ætas, quæ vt ille ait, semper aliquid apportat noui, *quæque rerum vsu, & experientia validior fit, in me infirmior facta fuerit, & scitum est, vt Cicero scribit,* posteriores cogitationes sapientiores esse. *Solatur me etiam hanc censuram ab eo profectam esse, qui etsi humanioribus litteris excultus videatur, non multos tamen in iure & foro profectus fecit; cùm olim ambitione potius, quàm inamœni studij amore Suadam in seueram Themidem commutauit, aut si fecit, tædio temporis malè perditi omnem memoriam subitarij illius exercitij iam abiecit. Quare prouoco ad iudicium tuum, erudite Lector, & si, quæ modò damus, aliis omnibus hucusque editis non responderint orationis perspicuitate, rerum ordine, atque dignitate, calamum deinceps deponam, emeritúsque miles rude donatus pugnas euitabo, etsi non pauca; dum vires mihi nondum emortuas reputabam, aggredi animus erat; sed reprimat ardorem meum fatumque huius operis, & alterius insimul edendi, qui inscribitur,* Selectæ Iuris Canonici interpretationes, *expectabo, antequam periculosæ aleæ manus denuo admoueam, è qua incertum lucrum, damnum autem euidens apparet. Est tamen quòd gratias huic agerem ob laudes in patriam meam Lusitaniam bonarum artium semper altricem congestas, & ob eas, quas largiter effudit in parentem meum Emmanuelem Barbosa, & insignem Petrum Barbosa, duo Iuris lumina, & in totam meam nobilem familiam, nisi vererer ne hæc adeò in speciem magnifica de industria ab eo præmissa fuisse, vt cùm ad me ventum esset, vti tantæ arbores non æqualiter fœcundum ramum traduceret. Et licèt nunquam tantum facinus animo præsumpserim, vtrum his doctissimis Heroïbus doctrina, aut alia quauis re componi velim, quibus cedere, quàm antistare gloriosius duco; tamen non est ferenda animi parum candidi malignitas, quæ scorpionis more cauda blanditur, vt certiùs feriat, nec vlla perniciosior accusatio est quàm ab eo profecta, qui laudatoris partes sumpsit, vt Tacitus, ait:* Qui quò incautiùs decipiat, palàm laudat. *Non accipio quòd in me industriam, memoriam, morum suauitatem, & animi innocentiam commendat, cùm insufficientiam meam apprimè cognoscam, summè optans doctior & melior fieri, quo desiderio quatuordecim ferè annos Romæ exegi non in taberna diuersoria, sed in tota & sola domo ac satis ampla Baldi Baldelli, à quo eam per totum illud tempus non parua mercede conduxi, ita vt nemo ferè æqualium meorum liberaliùs aut splendidiùs ageret, etsi censu, & patrocinijs superiores: non deerat mihi Bibliotheca, etsi non instructissima, nec mole librorum grauis, studiis meis accommoda, quæ non paruo mihi constitit, & quàm plusquam ducentis Philippæis distraxi, postquam mihi in has oras reuertere animus fuit, reseruatis priùs rarioribus codicibus, quo-*

Terent. in Adelph. act. 5. scena 4. In Philip. orat. 12.

rum non paucos mecum attuli, & alios Romæ penes amicum reliqui, vt eos, cùm commodum esset, ad me mitteret. Fateor tamen me ititasse ad Bibliopolarum tabernas, ibique libros, quibus carebam, consuluisse: neque ad Bibliopolas tantùm, sed ad alias bibliothecas, quæ studiosis Romæ ex conditione patent, inter quas eas, quæ fuerunt Stephani Gratiani apud S. Stephanum in Caco, & Angeli Rocchæ in Conuentu sancti Augustini multum frequentaui, multósque in eis dies, & menses contriui Abbatiam, Dignitatem, Canonicatum, beneficia, & pensiones adeptus è Romana Curia in patriam reuersionem feci, & statim prosequendæ litis causa ad Madritum redij, ibique post Lusitanici Regni mutationem cum mihi ad illud reuertendi locus non fieret, studiis, & deuotis Curialium Confraternitatum exercitiis, necnon aliis summæ charitatis operibus me totum tradidi, ac plures alios ad eadem mecum attraxi, quæ in causa fuerunt, vt Rex noster verè Catholicus, & pius Philippus IV. *motu proprio non ad alicuius petitionem decretum sua Regia manu subscriptum ad supremum Italiæ Consilium transmiserit tenoris sequentis, videlicet.* El Dotor Agostin Barbosa se halla en Madrid sin empleo ni commodidad de hazienda para poder viuir respeto de auerle faltado con la rebelion de Portugal quatro mil ducados de rente ecclesiastica que alli gozaua, quando sus prendas, virtudes, y letras le hazen muy digno de ambas cosas, y por esto y auer entendido que en Italia ay Iglesias vacas, cuya prouision se emplearia dignamente en este sugeto hè resuelto recommendarle al Conseio de Italia para que me le proponga en las vacantes de Obispados que al presente hubiere, o en las que adelante se offrecieren. De Zaragoça a quatro de Setiembre 1646. *Ego verò qui tantæ dignitatis indignum me reputo, qui tanto oneri humeros subiicere non audeo, approbationem ex Regio ore prolatam ad maiorem librorum meorum honorem accipiens decretum prædictum oblluioni dandum curaui, & curo, vt sic maioribus non implicatus negotiis, & mei tantùm curam agens septem præter duo impressa Collectaneorum volumina in vniuersum Ius Ciuile quamprimum in lucem edere possim. Vale, & me tui amantem redama Madriti die 2. Ianuarij* 1647.

Approbationes Theologorum.

VOta Decisiua, & consultiua Canonica, tam secundùm Ius Canonicum, quàm Ciuile, de nouo, subtili stylo in hoc secundo Tomo, à perito in vtroque iure Augustino Barbosa edita, Nos infrà scripti Doctores in Theologia Almæ Facultatis Parisiensis legimus & approbauimus; in quorum fidem manuale chirographum præsenti testimonio Lugduni die Februarij nona 1647. apposuimus.

Fr. STEPHANVS MOLIN, Carmelita.
Fr. PAVLVS LOMBARD, Carmelita.

Summa Priuilegij Regis Christianissimi.

LVDOVICVS XIV. Dei gratiâ Galliarum, & Nauarræ Rex Christianissimus, singulari Priuilegio sanxit, ne quis per vniuersos Regnorum suorum fines, intra decem annos à die finitæ impressionis computandos imprimat, seu typis excudendos curet, & venales habeat Libros, tam editos, quam edendos, *D. D. Augustini Barbosæ, Lusitani, I. V. D. Episcopi Vgentini, &c.* præter LAVRENTIVM ARNAVD Bibliopolam Lugdunensem, aut illos quibus ipsemet concesserit: prohibuit insuper eadem auctoritate Regiâ omnibus suis subditis eosdem libros extra Regni sui limites imprimendos curare, vel quempiam vbicunque fuerit, ad id agendum impellere ac instigare, sine consensu dicti LAVRENTII ARNAVD. Idque omne sub confiscatione librorum, aliísque pœnis contra delinquentes expressis, vti latiùs patet in litteris datis Parisiis, die 26. Iunij 1650.

Ex mandato Regis

Signatum BERAVD.

SERIES

SERIES
VOTORVM DECISIVORVM,
& conſultiuorum Canonicorum, quæ hoc tertio libro continentur.

CXIX. Quæ

REGEN

RECENSIO

Legum, Capitulorum, & Iurium, quæ in hac secunda parte Votorum Decisiuorum referuntur, ponderantur, & declarantur.

De

AVGVSTI

VOTORVM DECISIVORVM, ET CONSVLTIVORVM CANONICORVM,

Liber Tertius.

Toletana Congregationis Sanctissimi Sacramenti.

Monasteria & Conuentus Fratrum, Monialiúmque, tenentur obseruare pacta, & conditiones in eorum fundationibus appositas, & alibi cum illis initas, & celebratas, & quæ facta fuerint in vim præcedentium instrumentorum, non cadunt sub materia facultatiua: nec Ecclesia in hoc reperitur priuilegiata. Quòd hæc Congregatio est Ecclesiastica, & eorum Ecclesiastico Iudice conuenienda, & interim manutenendá in quasi possessione celebrandi festiuitates sui deuoti, & nobilis Instituti in assignatis diebus, necnon & agendi exercitia Rosarij, orationis mentalis, & disciplinæ in deputata Aula.

VOTVM. LXXVI.

1 *Venerabilis Eques de Gratiis quibus pactis, & conditionibus Monasterium S. Iosephi Monialium strictioris recollectionis Seraphici P. Francisci fundauit, ostenditur.*
2 *Quid in suo vltimo, quo decessit, testamento statuit, & rca hoc ordinauit.*
3 *Congregatio post mortem fundatoris quas capitulationes, & conditiones cum Monialibus statuerit.*
4 *Litis inter Congregationem, & Moniales mota causa.*
5 *Pactorum, & fidei data obseruantia in sacris litteris commendata.*
6 *Iuri naturali nihil magis conuenit, quàm pacta & conuentiones seruare.*
7 *Conscientiæ ius nihil à naturali deuiat.*
8 *Iustitia nulla maior est, quàm pacta, & conuentiones seruare.*
9 *Viro bono non conuenit quod semel dixit postea reuocare.*
10 *Ferdinandi de Mendoza verba referuntur.*
11 *Fides est fundamentum iustitiæ.*
12 *Iniustitia est non implere fidem datam, & promissum.*
13 *Æquitas, & bona fides in contractibus seruanda.*
14 *Ratio naturalis omnes comprehendit.*
15 *Ecclesia multo magis quam alij, iustitia, & æquitatis naturalis cultrix esse debet.*
16 *Pacta nuda de iure Canonico seruantur.*
17 *Obligatus de iure Regni manet quilibet quocumque modo se obligare voluerit.*
18 *Principes in contractibus obseruandis tanquam priuati reputantur.*
19 *Meliores qui nobis sunt, tanto minus quàm nos deficere debent.*
20 *Pactorum conditiones referuntur.*
21 *Donans potest in donatione quam fecit, apponere conditiones, & grauamina sibi benevisa.*
22 *Rei suæ quilibet liber est moderator, & arbiter, dummodo de illa malè non disponat.*
23 *Conditiones in limine fundationis appositæ magis obligant.*
24 *Fundator in limine fundationis potest apponere conditiones sibi benevisas, etiam contra ius.*
25 *Contractus ab initio voluntarij, ex post facto fiunt necessarij.*
26 *Pœnitentiæ locus non est in contractibus tam nominatis, quàm innominatis, postquam res desijt esse integra.*
27 *Ius per pactum parti acquisitum ei sine facto illius auferri non potest.*
28 *Priuilegium ex gratia alicui concessum non potest in alterius damnum, & præiudicium redundare.*
29 *Agens ex contractu debet priùs adimplere pro sua parte.*
30 *Contractum adimplere recusans, tenetur pati rescissionem illius, & restituere quod recepit.*
31 *Contractus est vltro citroque obligatorius.*
32 *Contractus aut in totum approbandus, vel reprobandus est.*
33 *Factum quis ratificare non potest, & non ratificare eius qualitatem.*

34 *Conuentiones in contractu apposita sunt pars illius, & ei formam imponunt.*

35 *Qui differt facere quod debet, non potest facere quod ei debetur.*

36 *Qui non facit quod debet, non recipit quod oportet.*

37 *Contractus correspectiuus si ab vna parte non impleatur, non producit obligationem contra alteram ad fauorem non implentis.*

38 *Donatione vtens visus est approbare omnia in ea contenta.*

39 *Ex qua persona quis lucrum capit, eius factum probare tenetur.*

40 *Contrahens vnus actionem non habet ad rescindendum contractum ob non sequutum implementum nisi fiat per viam exceptionis, aut replicationis.*

41 *Agendo potest quis pracisè ob defectum implementi agi ad rescissionem quando id non impletur quod dedit causam finalem contractus.*

42 *Contractus initus pro pace, & concordia inter partes conseruandâ debet perpetuo seruari, nec in eo de apicibus iuris disputandum.*

43 *Pax grande bonum est.*

44 *Effectus, qui ea pace & concordia producuntur, remissiuè.*

45 *Transactio, vti remedium dirimendarum litium, est admodum fauorabilis.*

46 *Transactionem ex rescripto Principis instaurari non potest.*

47 *Transactio etiam retractatur per instrumenta nouiter reperta.*

48 *Iurgium nouum ex sopita materia non debet suscitari.*

49 *Iudices per transactionem quodcumque incidens dubium decidere debent.*

50 *Transactio habet vim sententia, quo transitum fecerat in rem iudicatam.*

51 *Via executiua competit pro contentis in transactione.*

52 *Res iudicata paratam habet executionem.*

53 *Executionem paratam habet quod virtualiter in transactione percipi potest.*

54 *Transactio vbi cœpta est practicari, eius executio non suspenditur etiamsi aduersùs eam restitutio petatur.*

55 *Transactionum impugnationi resistendum.*

56 *Actus iuratus semper potentiùs cooperatur.*

57 *Iuramentum speciale praestantes arctiori vinculo ligati videntur.*

58 *Iuramenti praestatio stringit magis, & efficaciorem reddit obligationem.*

59 *Contractibus etiam natura sua reuocabilibus, si iuramento confirmentur, non potest contrauenniri.*

60 *Iuramentum operatur idem quod clausula derogatoria, & ex certa scientia.*

61 *Pœna peierantium in transactionibus, remissiuè.*

62 *Obligatio ad peccatum mortale obligans oritur ex iuramento promissorio.*

63 *Peccatum non adimplentis iuramentum tanto grauius est, quanto maior fuerit eius dignitas, Religio, & praeminentia.*

64 *Congregationis fundatio cum suis statutis, & ordinationibus confirmata per Sedem Apostol.*

65 *Graue est fidem fallere.*

66 *Ingratitudo dicitur ventus vrens, siccans fontem misericordia, rorem pietatis, & fluens à gratia.*

67 *Periurij crimen omni iure prohibitum.*

68 *Periurium est transgressio iuramenti.*

69 *Fundatoribus Monasterium, & Ecclesiarum multa conceduntur, vt eorum exemplo alij ad similia prouocentur.*

70 *Detractionis crimen est genere suo peccatum mortale.*

71 *Turpe non est mutare, sed in malo herere perniciosum.*

72 *Malum consilium est quod mutari non potest.*

73 *Bellicosus, quod fugit in bello, artis est, non timoris.*

74 *Veritas res est solidissima, murúsque inexpugnabilis.*

75 *Veritas superat omnes astutias, & cauillationes.*

76 *Veritas calumniis oppugnata tanto clarior nebulis expulsis progreditur in lucem.*

77 *Veritas aduersùs calliditates per se ipsam defenditur.*

78 *Veritatem non defendens cùm videat illam opprimi, iram Dei prouocat.*

79 *Victoria illa est magis gloriosa, vbi fuêre laboriosa certamina.*

80 *Confraternitas etiam laicorum auctoritate* Ordinarij *erecta ad opera pia est Ecclesiastica.*

81 *Solemnitates requisita presumuntur interuenisse ex diuturnitate temporis.*

82 *Cognitio super aliqua materia spirituali semper pertinet ad iudicem Ecclesiasticum.*

83 *Iudex Ecclesiasticus semper est competens ad cognoscendum de rebus, qua tangunt spiritualitatem.*

84 *Controuersia inter Confraternitates etiam laicorum semper pracedentiis in processionibus semper spectant ad forum Ecclesiasticum.*

85 *Iuspatronatus eo ipso censetur acquisitum fundanti, vel dotanti, si expressè illud non reseruerit.*

86 *Iuspatronatus tribus modis acquiritur.*

87 *Dos in prima fundatione assignata, in dubio sufficiens prasumitur.*

88 *Patronus ratione fundi adhuc est patronus in Ecclesia readificata.*

89 *Patronus primus ratione dotis est patronus in Ecclesia diruta & readificata.*

90 *Festiuitatum celebratio non est de preeminenciis pertinentibus ad patronos.*

91 *Processionis honor est debitus patrono.*

92 *Praeminentia secunda debita patrono consistit in iure consequendi alimenta quatenus deueniat ad inopiam.*

93 *Praeminentia tertia debita patrono est vt possit defendere Ecclesiam.*

94 *Abbatissa in electione an requiratur assensus patroni.*

95 *Solemnitates necessaria ad contractus validitatem si omittantur, tunc ex eo nec ciuilis, nec naturalis obligatio oritur.*

96 *Contractus nullus ex defectu solemnitatum iuramento non firmatur.*

97 *Contractus inualidus ex defectu solemnitatis substantialis, est inualidus in vtroque foro.*

98 *Contractus versus in vtilitatem Ecclesia adimplendus est in foro conscientia, etiamsi non adhibeantur solemnitates iure praescripta.*

99 *Minor in sibi proficuis, & beneuolis non eget alterius auctoritate.*

100 *Minor ciuiliter, & naturaliter obligatur vbi ex contractu aliàs nullo factus est locupletior.*

101 *Iuri naturali repugnat vt quis cum alterius damnu bona sua augere curet.*

102 *Actus quando valet de iure gentium, licèt non sit seruata forma a iure positiuo, obligat in foro conscientia.*

103 *Soluen*

103 Soluendum est necessariè quod naturaliter debetur.
104 Contractum rescindi petentes in foro exteriori non sunt audiendi, quin prius omnia restituant.
105 Minoris iure gaudentes si praetextu lesionis, aut metus contractum rescindere praetendant non sunt audiendi, nisi prius accepta restituant.
106 Lesio enormissima, secundùm aliquos, contractus etiam transactionis rescissionem inducit.
107 Iuramentum non operatur vbi interuenit enormissima lesio.
108 Transactio in dubio praesumitur vtilis.
109 Vtilitatem habere quis dicitur eo ipso quod à lite discedatur.
110 Tractatus vnus tenetur in alienatione rerum Ecclesiae exigitur.
111 Transactio, quae finem liti imposuit, non rescinditur praetextu lesionis, quae multum excedit dimidiam iusti pretij.
112 Contractus claudicat in pupillo & minore in eo quòd ei stare tenetur in sibi proficuis.
113 Contractus claudicare potest in Ecclesia.
114 Argumentum valet de pupillo, & minore ad Ecclesiam.
115 Ecclesia tenetur stare contractui, quando necessaria solemnitates in illo interuenerunt.
116 Contractus etiam cum Ecclesia celebratus, aut totus approbandus, aut totus repudiandus.
117 Donatio facta Ecclesiae non minus quàm facta aliis illius acceptationem requirit.
118 Ecclesiarum interest promissa seruare, aliàs enim nullus vellet cum illis contrahere
119 Cap. verum 4. de condit. appos. refertur, & intelligitur.
120 Priuatio praesupponit habitum.
121 Particula conditio, quando importet pactum, siue modum in contractu.
122 Modus fauore Ecclesiae intelligitur inducere causam impulsiuam, & non finalem.
123 Quando agitur inter aequè priuilegiatos, potior est causa illius, qui agit de damno vitando.
124 Praescriptio non adquiritur ex actibus facultatiuis.
125 Actus merae facultatis nunquam praescribuntur.
126 Testator disponat, & erit lex.
127 Actus sequentes praesumuntur facti in vim tituli praecedentis ad exclusionem actus voluntarij.
128 Actus subsequens praesumitur factus secundùm formam contractus praecedentis.
129 Actus praesumitur gestus in executionem eorum, quae praecesserunt.
130 Praesumptio facultatiua excluditur ex multiplicitate actorum per continuatum temporis spatium gestorum.
131 Actus manutenibilis non adquiritur ex diuturna possessione.
132 Possessionis iure familiaritatis praesumptio excluditur ex multiplicitate actuum, & continuata possessione.
133 Contractus inter Archiepiscopum D. Bernardinum de Almansa, & Moniales initus refertur.
134 Res inter alios acta aliis nocere non potest.
135 Nemo dat quod non habet.
136 Res transit cum suo onere ad quemcumque vadat.
137 Legem, quam velit, imponere quis non potest in re sua, in qua alius ius habet.
138 Tertij in praeiudicium re propria abuti nemini licet.
139 Contractus à principio voluntarij, deinde fiunt necessarij.
140 Verba debent intelligi ne maneant sine effectu.
141 Verba debent aliquid operari.
142 Dictio nec, est ampliatiua casus contrarij ad expressa.
143 Dictio, alia, diuersitatem à suprà expressis denotat.
144 Verba contractus iuxta mentem contrahentium interpretanda sunt.
145 Malè parta, malè dilabuntur.
146 Congregatio mancipiorum sanctissimi Sacramenti sita in Ecclesia Conuentus Monialium Equitis de Gratiis, in quibus occupetur.
147 Moniales Regij Conuentus Discalceatarum, & Incarnationis, cum cantu celebrant Diuina Officia.
148 Congregationis seruorum sanctissimi Sacramenti Magdalenae deuota exercitia.
149 Congregationis Sacerdotum indignorum ministrorum Saluatoris, deuota & pia exercitia.
150 Manutentionem petens debet probare suam possessionem de tempore litis motae.
151 Actus duo possessorij sunt probandi ad obtinendam manutentionem.
152 Possessio retinetur si possessor discedat cum protestatione, vel cum animo illam retinendi.
153 Manutentio danda pro omnibus actibus, in quibus illa reperiebatur possidere de tempore litis motae.
154 Possessio titulata ad obtinendam manutentionem facit, vt illa facilius concedatur.
155 Titulus multum habetur in consideratione in summarissimo possessorio.
156 Praesumptio tituli ex longaeua possessione sufficit pro obtinenda manutentione.
157 Possessor lite pendente est manutenendus.
158 Possidens non debet supersedere in sua possessione, quamuis immineret scandalum.
159 Lite pendente nihil est innouandum.
160 Possessio non acquiritur ex actu merae facultatis.
161 Possessio quando verificatur ex titulo praecedenti, sine dubio manutentio debetur.
162 Manutentio vt excludatur, debet euidenter constare materiam esse facultatiuam.
163 Manutentio non est de facili deneganda sub praetextu materiae facultatiuae.
164 Possessio acquisita dicitur in actibus etiam merè facultatiuis quando praecessit prohibitio, seu contradictio cum subsequuta acquiescentia.
165 Nullitas contractus non potest impedire possessori manutentionem.
166 Possessio in alium transfertur ex quolibet contractu, & actu inutili, & nullo, nisi nullitas sit adeò clara.
167 Exceptio nullitatis non releuat ad impediendam manutentionem.
168 Exceptiones contra testes opposita non admittuntur in summarissimo iudicio.
169 Exceptio testis quod sit interessatus, non admittitur in summarissimo possessorio.
170 Exceptio quod Monachus non sit admittendus in testem pro suo Monasterio, non admittitur in hoc summarissimo possessorio.
171 Manutentionis decretum pro Congregatione refertur.
172 Libellus maledicus contra Congregationis informationem odiosus & prohibitus.
173 Opus nullum est tam perfectum quod non vellicare malignitas possit.
174 Maledicentes, & mentientes nihil magis curant, quàm occultare quod praedicant.

175 *Religiosi debem lites,& iurgia euitare*
176 *Declaratoria danda contra inobedientes.*
177 *Inobedientia & contumacia graue est delictum, & deterrimi exempli.*
178 *Contemptus censuris coërcendus.*
179 *Difficilius est prouincias obtinere, quàm facere.*
180 *Plus est seruasse repertum, quam quesiisse decus.*
181 *Perfectio laudata acquiritur de custoditis.*

1 VENERABILIS Eques Iacobus de Gratiis ex Mutina vrbe Galliæ Cisalpinæ ad viam Æmiliam, clara olim, & nuper Ducatûs titulo ornata, oriundus, à Gregorio XIII. in Hispaniam missus, in oppidóque Matritensi commoratus, Moniales Ordinis Seraphici Patris Francisci ad propriam suam habitationem adduxit, io eaque Monasteriũ summæ recollectionis solita pietate fundauit, & dotauit, aliquibus deinde elapsis annis, die scilicet 9. Martij 1616. eis liberali manu donauit omnia alia sua quæ supererãt, bona tã mobilia, quã immobilia, annuos redditus quadragintorum ducatorom. pecunias, argentea & aurea vasa, supellectilia, & ornamenta Ecclesiæ pretiosa; cum eo tamen pacto & conditione vt ipsæ Moniales in Ecclesia sui Conuentus ædificata, vel de nouo ædificanda tenerentur locum dare, & patientiam præstare Congregationi dicti venerabilis Equitis ad perpetuò inibi celebrãdas festiuitates sui nobilis & deuoti instituti, & cum aliu pacto & conditione, quod si aliquando id Moniales præfatæ obseruare renuerint, eo ipso præmissa priùs certa monitione, donatio huiusmodi reuocata censeretur, bonáque donata spectarent ad illum, seu ad illos, quos in suo testamento nominatos reliquisset.

2 Sub eodem die & anno idem Venerabilis Eques de Gratiis, suo vltimo, quo decessit, testamẽto ordinauit, vt casu quo dictæ Moniales conditiones in donatione præfata expressa obseruare noluissent, in omnia sua bona eis, vt præfertur, donata, succederent Fratres Ordinis Prædicatorum Prouinciæ Castellæ ad effectum fundandi ex illis Collegium eiusdem Ordinis, in quo locus & commoditas Congregationi dari posset ad suas festiuitates celebrandas, ac ad Rosarij, Orationis, mentalis, & disciplinæ exercitia agenda.

3 Post sanctissimum è vita discessum huius Venerabilis Equitis in oppido Matriti die duodecima Maij 1619. Congregatio fundatore, & Præfecto suo viduata, cum Monialibus conuentionem iniit (interueniente Superioris licentia) sub die 5. Septembris eiusdem anni, & præcipuè inter alia, vt posset in qualibet festiuitate ordinaria, vel extraordinaria celebrari facere per vnum ex suis Sacerdotibus Missam solemniter decantatam cum Diacono, & Subdiacono in Capella & Altari maiori, & exponere publicè in Altari decenter & curiosè ornato sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum, penes quem Sacerdotem tota die sit clauis Sacrarij, ad effectum vt Vesperi in eodem Sacrario sãctissima Eucharistia includatur; item vt ipsæ Moniales dare tenerentur Congregationi ad vsum & ornatũ suarum festiuitatum, vestes albas, ornamenta, & alia ad earum celebrationem necessaria. Sed orta lite inter ipsam Congregationem ex vna parte, & Conuentum Monialium ex alia de & super nonnullarum conditionum obseruantia, fuit pro extinctione litis deuentũ ad transactionem, & concordiã de anno 1614. in qua vltra conditiones in primis contractibus, & capitulationibus oppositas, fuit concordatum, vt omnes cereæ candelæ, quæ ex Altari multis luminaribus ornato superessent, semper spectarẽt ad ipsas Moniales Et quòd Congregatio in diebus celebrationis festiuitatum ad Ecclesiæ ianuas eleemosynas petere posset: & quòd loco Capellæ Beatissimæ Virginis de Gratia designatæ pro exercitiis agendis, aulam earum expensis fabricandam Congregationi dare tenerentur, in qua dicta exercitia fieri valeant. Hæ aliæ conuentiones per viam transactionis, & concordiæ initæ expressè per Moniales admissæ fuerunt, iurantes se illas omni tempore seruaturas, proindéque talis iuramenti relaxationem minimè petituras: præcedentibus ad contractus validitatem tribus tractatibus à iure requisitis, & Superioris licentia, cum insertione dictarum, aliarumq; conditionũ, quæ ad rem, de qua agimus, nõ faciunt, & ideò pro breuiori expeditione omittuntur.

4 Iuxta formam, & tenorem transactionis huiusmodi Congregatio in suis festiuitatibus celebrandis, & in prædictis exercitiis agẽdis pacificè, & deuotè perseuerauit in dicta Ecclesia, & assignata aula vsque ad annum præteritum 1644. in quo me tunc Congregationis Præfecto & Patre maiori existente, dictæ Moniales, nescio quo ductu, contra pacta, & fidem datam, ac iuramenta toties repetita in eam deuenerũt resolutionem, ne Congregatio festiuitates suas amplius in sua Ecclesia celebrare, aut in ea causa celebrationis huiusmodi intrare audeat, in quo de facto Congregationem in quadragenaria sua possessione perturbare non verẽtes, lite iam pendente in prædictis innouare non destiterunt, & in tali resolutione pertinaciter perseuerantes, ac exemplari Congregationis patientia abutentes, mandata Superiorum, & sententias, ac earum vigore prolatas censuras non sine multorum admiratione cõtempserunt; quam ob causam compulsus, ac ratione mei officij obstrictus suam causam iusque Congregationis defendere, quod duabus conclusionibus comprehendi me posse existimo.

CONCLVSIO I.

Abbatissa, & Moniales recollectæ religiosissimi Monasterij Sancti Iosephi Venerabilis Equitis de Gratiis oppidi Matritensis, in vtroque foro, interiori & exteriori, obseruare tenentur pacta, conditiones, & grauamina ab eodem Venerabili Equite apposita in donatione, quam de omnibus suis bonis liberali manu ad fauorem dicti Conuentus fecerat, proindéque locum dare, & patientiam præstare, vt Congregatio sanctissimi Sacramenti in vim earundem conditionum in Ecclesia eiusdem Monasterij festiuitates sui nobilis, & deuoti instituti concelebret.

5 PActorum & fidei datæ obseruantia in sacris literis satis commẽdata reperitur, & constat ex pluribus S Scripturæ locis, vt Deuteron. 29. 9. *Custodite ergo verba pacti huius, & implete ea.* Psalm. 77. 57. *Et auerterunt pactum quemadmodum patres eorum conuersi sunt in arcum prauum.* Et Eccles. 15. 16. *Et in perpetuum fidem placitam facere.* Num. 30. 3. *Sed omne quod promisit, implebit.* Et Iosue 23. 15. *Sicut ergo impleuit opere quod promisit.* Idem omninò Paralip. 6. 15. Ecclesiastes 5. 3. *Displicet enim ei infidelis, & stulta promissio, sed quodcumque voueris redde, multoque melius est non vouere, quàm post votum promissa non reddere*, &c. & in mille aliis. Idem nos Iura docent, & affirmant nihil iuri naturali magis cõuenire, quàm pacta & conuẽtiones seruari, *l. ex empto 11. in princ.* ibi, *Nihil magis bona fidei congruit, quàm id præstari quod inter contrahentes actum est.* ff. de actionib. empti. l. non minorem 20. C. de transact. l. si volũtate, C. de rescind. vẽdit. Surd. *cons.* 183.

conf. 183. *num.* 11. Mich. Reinoso *obseruat.* 57. *n.* 6. quod quidam iuris naturalis præceptum in conscientia obligat, nam ius conscientiæ in nihilo à naturali deuiat, Couarr. *in cap. cùm esses, num.* 9. *de testam.* Menoch. *de præsumpt. lib.* 1. *præs.* 80. *n.* 18. Burg. de Paz *l.* 3. *Tauri, num.* 1416. *cum seqq.* Fontanel. *de pactis nupt. gloss.* 7. *part.* 1. *num* 9. 12. *&* 11. Sanchez *de matrimon. lib.* 1. *disp.* 7. *numer.* 14. *&* 15. Cancer *var. lib.* 5. *cap.* 1. *numer.* 206. *&* 510.

8 Vnde dici solet nullam esse maiorem iustitiam, quàm pacta & conuentiones seruare. *l.* 1. *§. si conueniat, ff. depositi*, in tantum quòd infamis habetur ille, qui deficit in conuentionibus, pactis fide, & in cæteris promissis, *l. furti* 6. *l. mandati*, *ff. de his, qui not. infam. l. si quis maior* 41. *C. de transact.* cum aliis adductis per Escobar *de puritate & nobilitate probanda q.* 6. *§.* 5. *n.* 10.

9 *&* 15. cùm viro bono non conueniat, vt quod semel dixit, postea reuocet, aut adimplere renuat, Capuraq. *decis.* 190. *n.* 2. *p.* 1. Stephan. Gratian. *discept. forens. cap.* 499. *n.* 59.

10 Sunt ad hoc propositum notatu dignissima verba D. Ferdinandi de Mendoça *de pactis lib.* 1. *quæstion.* 4.

11 *numer.* 7. ibi, *Quarto moueor ex definitione fidei, vel promissionis, quam tradit Tullius lib.* 1. *Officior. dicens quòd est fides fundamentum iustitiæ, id est, dictorum, & conuentorum constantia, & veritas. Si ergo fidei implementum non solum pertinet ad iustitiam, sed est ipsum iustitiæ fundamentum, vt Tullius inquit, cui omnia hominum pacta, & conuentiones nituntur, necessariè fatendum erit destructo fundamento iustitiæ, quod est fides, vel promisso, destrui etiam virtutem ipsam iustitiæ. Ego enim nunquam vidi domum stantem sine fundamento. Si ergo iniustitia est non implere fidem datam, vel promissum, & restitutio tanquam in cardine in iustitiæ violatione consistit, vt diximus, qui excusare velis à peccato mort. & restituendi necessitate eum, qui non implet promissum, ipsum iustitiæ violas fundamentum*, &c.

12 Ratio omnium consistit in æquitate & bona fide, quæ in contractibus seruari debet, *d. l.* 1. *ff. de constit. pecun.* ibi, *Hoc edicto Prætor fauet naturali æquitati, qui constituta ex consensu facta custodit, quoniam graue est fidem fallere*, &c. *l.* 1. *ff. de pactis.* ibi, *Huius edicti æquitas naturalis est? quid enim tam congruum fidei humanæ, quàm ea, quæ inter eos placuerit, seruare*, &c. *l. si plus* 74. *in princip. ff. de euiction.* ibi, *Placitum custodiendum*, &c. *l. cùm amplius* 84 *§.* 1. *Digestis de regulis iuris.* ibi, *Is natura debet quem iure gentium dare oportet, cuius fidem secuti sumus*, &c. *l. bonam fidem* 4. *ff. de actione, & obligatione*, & ita fides præstita ligat vt vim iuramenti ha-

13 beat, *c. peruenit.* 2. *in fine*, vbi *gloss. fin. de fideiussor.* dum ait idem esse venire contra fidem promissam sicuti contra iuramentum, Francisc de Petris *festiner. lect. lib.* 1. *c.* 6. *n.* 12. *in fine, & lib.* 2. *c.* 4. *n* 4. *in fine*, Stephan. Gratian. *forens. discept. tom.* 4. *c.* 722. *num.* 15. Carol, Maraor. *resp.* 52. *n.* 77. *&* 78. *p.* 1.

14 Quæ quidem ratio tanquam naturalis, & à iure gentium dimanans, à quo proueniunt contractus, omnes æqualiter comprehendit, & obligat, *l. omnes populi* 9. *ad fin. ff. de iustit. & iure*, ibi, *Quod verò naturalis ratio inter omnes homines constituit, id apud omnes gentes peræquè custoditur*, &c. *l. vos accusare* 15. *§. fin. versicul. item nec lex, ff. de accusat.* ibi, *Sed cùm natura omnibus communis sit*, &c. *l. quod attinet* 32. *ff. de regulis iur.* ibi, *Nam quod ad ius naturale attinet, omnes homines æquales sunt*, &c. cum similibus.

15 Et sic non minus comprehendit Ecclesias, monasteria, aliaque sua loca, quàm cæteros, immò multo plus Ecclesiam, quæ multo magis quàm alij, iustitiæ & æquitatis naturalis cultrix esse debet, *c.* 1. 6 *sed diuersum, tit.* 13. *de alienat. feudi libr.* 1. *in vsibus feudor.* ibi, *Ecclesia enim cultrix, & auctrix iustitiæ non patitur contra institiam aliquid fieri in se, vel in alterum*, &c. *cap. per tuas* 5. *versi. nos igitur, de donat.* ibi, *Ecclesia in actibus suis fraudem non debet aliquam adhibere*, &c.

16 Ius enim Canonicũ, quod specialius ad Ecclesias & personas Ecclesiasticas stabilitum fuisse agnoscimus, magis quam Ciuile, æquitatem amplectitur, & propter eã vult pacta etiam nuda obseruari, *c.* 1. *&* 2. *de pactis, c.* 1. *vers. sed ex Canonum æquitate, de dolo & contum.* Mari. Antonin *var. resol. lib.* 1. *resol.* 57. *n.* 50. Molin. *de iustit. tom.* 2. *disp.* 262. *n.* 16. vbi tenet promissionem etiã nudam in conscientia obligare ratione iuris naturalis, Ægid. Trollench *in expedit Decal gi lib.* 7. *c.* 16. *dub.* 2. Ioan Machado *en superfecto Confessor y Cura de Almas libr.* 3 *part.* 5. *tractat.* 2. *docum.* 1. *n.* 5 vbi ait differentiã pacti nudi & vestiti solum deseruire ad exercitia versantium in scholis, cùm iam hodie ius Canonicum, quod maximè ad obligationem naturalem conscientiæ ex pactis nudis prouenientem, nullam admittit, & sic iam hodie

17 apud Hispanos per *l.* 2. *tit.* 16. *lib.* 5. *nouæ Recop.* statutũ est expressè in foro exteriori quemlibet obligatum remanere quocumque modo se obligare voluerit, semotis iuris Ciuilis subtilitatibus, cùm hodie iam attento iure Canonico, quàm Regio, de quo suprà, omnia pacta etiam nuda actionem, & obligationem producant.

18 Obligationis ex contractibus initis prouenientis tanta est vis, vt etiam Principes contrahentes quoad illos tanquam priuati reputentur, & efficaciter sicut hi obligentur, Bald. *in l. qui se patris. C. vnde liberi, col. pen.* Deci. *consil.* 586 *n.* 5 vbi *n.* 7. post Bald. & Magistrum sententiarum, ita ait: *Nil mirum est quòd Princeps ex suo contractu obligetur, cùm si Deus Opt. Max. contraheret, ex sua promissione, & contractu teneretur*, Beltrand *cons.* 154. *p.* 1. *volum.* 3. Petra *de potest. Principis c.* 51. *versi. nl. capio nunc principalem dubitationem*, *n.* 56. Decian. *cons.* 15. *n.* 58 *lib.* 4. à Ponte *cons.* 53 *n.* 6. Carol. Tapia *in l. fin. ff. de constit. Princip. p.* 2. *c.* 9. *n.* 2. *& decis.* 5. *num.* 35.

19 Ex quibus omnibus iam rectè infertur in vtroque foro interiori, & exteriori Moniales prædictas teneri & obligatas esse seruare promissa, contractus, & capitulatione cum Venerabili Equite de Gratus initas, nec nõ transactionem, & concordiæ scripturas cum deuota Congregatione nostra celebratas; aliàs enim tenentur omnia in vim contractuum, capitulationum, & cócordiæ sibi obuenientia restituere vnà cum fructibus medio tempore perceptis, iuxta formam earundem scripturarum, & conuentionum; pactis enim non stare initis, in re præsertim graui, mortale est quod probatur ex *d. cap.* 1. cum *ibi* notatis, *de pactis*, in illis verbis ibi, *Aut inita pacta suam obtineant firmitatem* (ex Africano Concilio loquitur *ibi* summus Pont) *aut conuentus, si se non caluberit Ecclesiasticam sentiat disciplinam* per excommunicationis vtique sententiam, ad tex. *in c.* 2. *§. fin.* vbi *gloss. verb. a timoniam, de immunit. Eccles. in* 6. *& in c. vnic. § vlt. ad fin. de statu Regul. etiam lib* 6. Excommunicatio autem non nisi pro mortali infertur, cùm maior pœnarum omnium sit, quæ ab Ecclesia infligi valeant, *c. nemo Episcoporum* 39. *& c. nullus* 40. 11 *quæst. on.* 1. Sanchez *de Matrim lib.* 1. *disp.* 5. *n.* 20. Sayr *in claui Regia lib.* 1. *c.* 9. *n.* 58. Quare infringentem pacta mortaliter peccare resoluit Carol. Maraora *resp.* 7. *n.* 12. *& resp.* 17. *n.* 18 *part.* 1. *& respon.* 55. *n.* 72. *p* 2.

In quibus obseruandis pactis Moniales deberent magis promptas se exhibere, vt acta vitæ corresponderent, & opera recollectioni non detraherent, à qua sperare poterat Congregatio iustitiæ complementum, quia quantò meliores nobis sunt, tantò minus quàm non deficere debuerant, vt aduertit S. Aug. *tract.* 210. *in Ioann. Vt nouerimus quod tantu admi abilior*

earum iudicata sit culpa, quanto erat natura sublimior, tanto enim minus quam nos peccare debuerant, quanto meliores nobis fuerunt, &c. Et tanto maius peccatum esse cognoscitur, quanto maior, qui peccat habetur, dicit Isid. *lib.1.c.18.de summo bono*, & Iuuen. *Satyr.8.*

Omne animi vitium, inquit, *tanto conspectius in se Crimen habet, quanto maior, qui peccat, habetur*,

& concinit non ineptè text. *in c.homo Christianus 5.* vbi gloss. notabiliter, & *in c.si Papa 6.distinct.40.* Robert. Maranta *cons.47.n.7.* quoniam eminentioris gradus dignitas maioris eum criminis nota dignū efficit, arg. *text. in c.cum quidam 12.* vbi *gloss. verb. dignitate, de iureiur. cap. sicut dignum 6. de homic.* Rodolphin. *de absoluta Principis potest. c.6.num.183.* Et patet ex sequentibus.

20 Primò, quia dictus Venerabilis Eques in suo vltimo, quo decessit, testamento, & in donatione, quam Monialibus fecit, de omnibus suis bonis, & redditibus, expressam conuentionem, & conditionem apposuit, vt tenerentur ipsæ Moniales absque vlla excusatione admittere in earum Ecclesia Congregantes ad effectum celebrandi, & celebrari faciendi festiuitates deuoti sui instituti, iuxta formam Bullæ Pontificiæ confirmantis statuta dictæ Congregationis, eo scilicet pacto quòd si eædem Moniales conditiones in donatione prædicta appositas, vel earum quālibet, non seruauerint, eo ipso amitterent fundum, Ecclesiam, domum & habitationē, cæteráque bona & redditus ab eodē Venerabili Equite de Gratiis Monialibus relicta, & Patribus Prædicatoribus adquirerentur, súaque exinde fint & esse censerentur, ac de illis collegium fundare tenerentur, vt ibi locus assignaretur Congregantibus ad suas festiuitates celebrandas; quæ quidem pacta & conditiones per ipsas Moniales acceptata & iurata fuerunt, ac in vim illorum per eas capta possessio bonorum, vt est constans in facto.

21 Nec de iustitia contractus & conditionum in eo appositarum dubitari potest, quia Venerabilis Eques concedens, & donans in donatione quam fecerat, apponere potuit conditiones, & grauamina quæcunque sibi bene visa, *ad l.1.§.conueniat, ff.depositi*, & *ad l.si*
22 *quid possessorem, §.sic autem, & l.sed etsi lege, §.consuluit. ff.de petit.hæred.* & *ad l.legem. Codic.de pactis*, cum similibus per me citatis *Axiom.199.numer.1.* Et leges suis bonis dicere possunt testatores, & pacta quæcumque atque conditiones adiicere, *cap. Elcutherius 30. 18. quæstion.2. gloss.in c.vltima voluntas.3. quæst.2.* Perez de Lara *de capellan.lib.2.cap.5.num.12.cum sequentibus.* Sanchez *tom.q.66. num.36.* Ioann. Baptista Thoro *in sum.priuileg.ser. p.arum causar.priui.239* Carol. Marant. *p.1.resp.20. num.11.* Quilibet enim rei suæ liber est moderator, & arbiter, vt possit facere quidquid velit, *l.in traditionibus, ff.de pact.l.in re mandata. Codic mandati*, iunctis aliis per me adductis *d. Axiom.199.num.1.* dummodo de bonis suis malè nō disponat, quia Reip. interest ne quis re sua malè vtatur, Boër. *decision.320. num.12.verfic.ex quo secundùm*, quem refero *d. Axiom.*
23 *199.num.4.* Eo maximè, quia validiora fiunt grauamina & conditiones prædictæ, magisque obligant ad earum obseruantiam, cùm apposita sint per Venerabilem Equitem fundatorem in limine fundationis Conuentus dictarum Monialium, iuxta decretum S. Concilij Trident. *session.25.de reform.cap.5.* ibi, *Quando igitur ex beneficiorum quorumcunque erectione, seu fundatione, aut aliis constitutionibus qualitates aliquæ requiruntur, seu certa illis onera sunt iniuncta in beneficiorum collatione, seu in quacumque alia dispositione, eis non derogetur*, &c.

24 Nam fundator in limine fundationis apponere potest conditiones sibi benevisas etiam contra ius, nisi sint natura impossibiles, turpes, aut aliàs à iure impro-

batæ, Lambertin. *de iurepatron.lib.1.p.1.articul.1.quæst. 9.à n.32.& n.52.* Mieres *de Maiorat.p.1.quæstion.5.à n.1.* Otalora *de Nobilit.p.3.in princip.c.7.n.26.* Molin. *de primog.lib.2.c.12.n.34. cum sequentibus*, Perez de Lara *de aniuers.& capellan.lib.2.c.4.n.2.& 10.& c... num.31.* Escobat *de puritate, & nobilitate probanda p. 1.quæstion.4.§.7.n.3.& 12. & quæst. 13.§.4.num.23.* Ego *de iure Ecclesi. vniuerso lib.3.c.15.num.80.& 81.* Rota *in Romana Iurispatron. 31. Maij 1613. coram Card. Sacrato.*

25 Cùm ergo contractus, conuentiones, & conditiones in eis appositæ fuerint ab vtraque parte initæ & acceptatæ, ac executionem deductæ, ab eis non potest vna pars altera inuita recedere, quia licet omnes contractus ab initio sint voluntatij, ex postfacto fiunt necessarij, *l.sicut ac initio.C.de obligation.& act.* vbi plures citant *in collect.* Cenall. *commun. contra commun. quæstion.168.n.11.* Carol. Maranta *resp.1.num 55. p. 1.* Rebell *de obligat.iustit.lib.1.de contractibus, quæstion.3.*
26 *num.19.* tum quia in omnibus contractibus tam nominatis, quàm innominatis, postquam res desiit esse integra, non est locus pœnitentiæ, *l.1.& ibi gloss. verb non actiu.C.quando liceat ab empt.discedere*, Cald. Pereira *de empt.& vendit.cap.28. num.16.* Stephan. Gra-
27 tian. *discept.forens.lib.2.c.246. n.15.* tum quia ius per pactum parti adquisitum, ei sine facto illius auferri nō potest, *l.si.ff.de pactis, l.id quod nostrum tum.11. ff.de reg iuris*; tum etiam, quia iuri naturali aduersatur quòd alter cum alterius iactura locupletetur, *l.nam hoc natura 14.ff.de condict indeb. c.locupletari, de regulis iuris lib.6.* tum de oique, quia priuilegium & gratia aliqui-
28 bus concessa nunquam tam magna esse potest, vt in alterius damnum & præiudicium re fūdare valeat, arg. *c.ex tenore, versic.nos attendentes, de fo ro compet.* ibi, *sic suмus viduis in iustitia debitores quod aliis iniustitiam facere non debemus*, &c. cùm nec Princeps de ordinaria potestate id efficere possit, *l.1.§.merito, & §.si quis à Principe, ff.ne quid in loco public.l.2.l.rescripta 7. versic. nisi forte Cod.de precib. Imper.offer.l.nec cuius 4 Cod. de emancip.l.ber.cap.quamuis 8.de rescript. in 6.* cùm latè traditis per Anton.Gabr. *commun. lib. 5. titul. de iure quæsito non tollen.conclusion.1.* Ioseph. Vela *differt. 16. num. 53.*

29 Secundò, quia sicut qui agit ex contractu, debet priùs adimplere pro sua parte, aliàs repellitur exceptione non implementi, *l.Iulianus 14 § offerri*, vbi omnes *ff.de action. empti. l. quare 58.§.inter locatorem*, vbi notat Butr. *num.1.* & alij *ff.locati*. Ita qui conuenitur vt contractum adimpleat, & implere recusat, tenetur pati
30 rescissionem illius, & restituere quod recepit, *l.si diuersa 14.* ibi, *Si diuersa pars contra placitum agere nititur, æquitatis ratio suadet refusa, pecunia (cum & tum hoc desiderat) causam ex integro agi*, &c *l.cum proponas 17.* ibi, *Vel pacto stari, vel data restitui*, &c. *l.ubi pactum 40.* ibi, *Aut subsequenti secundum leges accommodandus est consensus, aut pœna vna, cum his, quæ data probantur, inferenda est, C.de transact.l.non solum 4. versicul.igitur. C.de præd.& aliis rebus minor.* Aneharan. *cons.54.n.21.* Marc. Anton Natta *cons.361. num.1.* Molin. *de primog. lib.4.c.6.n.43.* Parlad *in sesquicent.differ. 44.n.11.* Gonzal. *ad reg.8.Cancell.gloss.27.n.2.& gloss.56.num.104.* Fontanel. *de pactis nupt.tom.1.claus.9.gloss. vnic. p. 1. n. 50.* Valenzuel, *cons.175.n.47.cum sequentibus, maximè num. 49.*

31 Tertiò, quia contractus & conuentiones inter Moniales ex vna parte, & Venerabilem Equitem de Gratiis ex altera initæ sub certis conditionibus, & grauaminibus, de quibus *suprà*, natura sua reciprocæ sunt, vltro citróque obligatoriæ, ex regula *l. Labeo 19 vers.contractum, ff.de verborum significat.* cum traditis à *gloss. ibi verb. Vltro citroque*, & ab alia simili *verb. contractus*

contractus, in l. contractus 16. Cod. de fide instrum. & verb. contrahendarum, in fine, in §. conventionales. Instit. de divis. stipulat. & vbique communi, quam resoluunt Nicol.Mozz.*de contract. in genere art. 4. ex nu.* 4.Ferdin.de Mendoça *de pactis lib.1.cap.4. nummer. 29.*

32 Molin.*de Instit.tom.2.disp.552.numer.4.* Petr. August. Morla *in emporio iuris Civilis tit. 9. in prelud. numer. 3.* Et consequēter sunt indiuiduæ,ita, vt in totum approbari,vel reprobari deberent,aliter enim partes nō conuenirent, *l.eiusdem 34. §.interdum*, ibi, *Non nisi omnes quem emptorum, vel venditorum fuisse. ff. de aedil. edicto, l. cum quaratur 16.* ibi, *sed varius se pa-tare posse tutorem eam conditionem adolescenti deferre, ve id quod gessisset tutor in contrahendis nominibus, aut in totum agnosceret,aut à toto recederet ff.de administ. tutor. l.si quis aliam 46.* ibi, *nam non accepisset rem integram creditor nisi pro solido eius fieret. ff. de solution.* cum traditis à Tiraq.*de retractu conuent. ad finem titul.à.n.4.*Proœl *in l.1.C.de bonis mat.p.3.n.52* Surd.*consf.52.nu.40.&*

33 41.vbi cum Baldo *in l.obseruare §.post hac num.6.ff. de offic.Procons.* eleganter obseruat quòd non potest quis ratificare factum,& non ratificare eius qualitatem,quia vnus, & idem actus non potest à suis qualitatibus & pactionibus separari,idem *consf.576.n.31.lib.4.* & *decis. 33.n.5.& 6.*

34 Quod & ratione probatur, quia conuentiones in contractibus appositæ sunt pars illius. *l. fundi partem 70.ff.de contrah.empt.*& ei formam & legem imponunt quæ ab vtraque parte seruanda erit, etiamsi solam impulsiuam causam contineant, *l.iurisgentium 7.§. quinimo,& §.vt puta,vers.idem Marcellus,in fine ff.de pact.l. legem 10.l.in bonæ fidei 13.cod.titul.l.lecta 40. vers.dicebam. ff. de rebus cred. l. pacta conuenta 71. ff. de contrah. empt.l.1.Paragraph.si conueniat, & l. Lucius 14. in fine. ff.depositi.l.Gaius Seius 23.vers.Paulus*,ibi, *cum ea conditione ancillam emptam domino a quisitam, cum qua venisse proponeretur ff.de manum.leg.contractus 13. vers.sed hæc ita ff de regul. iuris. eod.titul.l.ea* 85.*cod.tit.in 6.*& vltra DD.vbique maximè Baldum *in l. pacta conuenta, in 2.notab.*(quam legis sub d.l iurisgentium *post §. adeo*)

35 obseruat idem Bald.*in Auth. Ex data, C de donat. ante nupt.in lectura noua n.3 ad fin.*vbi per eum textum dicit quòd qui differt facere quod debet, non potest petere quod ei debetur,ac tursus *in c.1.n.9.in fine, qualiter dominus proprietate feudi priuetur,in vsib.feudor.* vbi quòd

36 qui non facit quod debet, non recipit quod oportet optimè las. hæc & alia Baldi loca referens *consf.* 111. *à numer.11.ad 14.vol.4.* Dec.*consf.36.numer.2.circa fin.vers. circa primum,& consf.464.nu.2.vers.& pariter,lib.2.* August.Beroi.*consf.15.numer.14.vol.3.* Aym. Crauet. *consil.127.num.4.vers.sed si agatur part.1.* Marc.Anton.Natta *consf.50.num.4.& 5.tom.1.*Marc.Anton.Eugen. *consf.12. num. 21.lib.1.* Roland.à Valle *consf.53. à num.17.& 18. vol.1.*Franc.Becci.*consf.43.à numer.6.maximè numer.58. vol.1.*Surd.*d.consf.52.à nu.18.maximè numer. 53.* Cardin. Tusch.*practic.conclus.tom.1. lit.C.concl.213.nu.47.* Cardin.Mantic.*de tacitis & ambig.conuent.lib.3. titul. 12.n. 53.*Achil.Pedrocha *in resp. pro resolut. contractus nu.86. vers.quinte respondetur,& num.786.* Leand.Galganet *de*

37 *condit.& demonstrat.p.2.c.4.quæst.4. num.2.* latè Valenzuel,*consf.112.à nu.70.*maximè *nu 86.*ibi,*Cùm sit certum de iure quod contractus correspectiuus si ab vna parte non impleatur, non producit obligationem contra alteram in fauorem non implentis*, &c.Ioan. Aloys.Ricc.*in decis. Curia Archiep.Neapol.p.3.decis.110.* Mari.Giurba *decis. 115.numer.10* Et tanto magis id verum est stante acceptatione facta à Monialibus in calce donationis prædictæ,in qua cùm fuerit iniunctum onus,quod deberent in Ecclesia Congregationem admittere ad suas festiuitates celebrandas,consequens fit illas teneri illud onus agnoscere,& subire, *l.qui tutelam 28.ff. de testam.tutel. l.cum ab vno 55. in princ. & l. Imperator 72. vers.enimvero,ff.de legat.1.*Surd.*de aliment.tit.5 quæst.1. nu.24 & tit.7.quæst.10.n.16.& consf.143.num.10.*Marta *de successf. legal. part.4.quæst.19.artic.2.num 1.cum seqq.* quia etiam legatarios legatum agnoscere absque iniuncto eidem onere non potest,*l.4.& 5.ff.de legat. 2.* Mart.*d. artic.2. n.2 & 3.*

38 Quartò,quia Moniales in vim donationis à Venerabili Equite factæ in qua apposita erat supradicta conditio, possessionem bonorum donatorum apprehenderūt,& omnem ceram,quæ supererat post finitam festiuitatem,exegerunt,& ideo visæ fuerunt omnia in dicta donatione contenta,cū suis conditionibus & pactis approbare,ex regula text. *in l. Publia Mania 26. §. fin. in fin.ff.depositi, l.cum erat,num.C.de liber.causa, l.cum olim 19.de censib.* Alex Rauden. *Pisan.decis.10. num.4.vers. præterea.* Et confirmatur ex iuris regula, qua cauetur,

39 quòd ex qua persona quis lucrum capit, eius factum probare tenetur, *l. ex qua persona 149.ff. de regul. iuris* qui enim successor emolumentorum est, ille quoque onerum successor esse debet, *l.1.§. pro secundo, vers.sed omnes persona.C.de cadu. tollendis.* Carol.Maranta *resp. 20 num.13 part.1.*Aliàs enim iniquum foret Moniales actionem habere ad res & bona petenda virtute donationis sibi factæ, non tamen illas obligari posse per donatorem ad implementum conditionum in ea appositarum, contra regulam text.*in l. 1.§.fin ff.mandati*,ibi,*Nāque ei nunc est non esse mihi actionem cum illo,si velit,illi verò sit etiam mecum esse*,&c.

40 Quintò,quia non solùm vigore contractus,sed etiam attento iure communi tenentur Moniales ad seruandum, vel rescindendum ipsum contractum, ac omnia restituere in vim illius accepta:quamuis enim vnus cōtrahēs actionem non habeat ad rescindendum contractum ob non sequutum implementum, *l. ineinile 12. vers.salvè de pretio,C.de rei vend.l.ea conditione 14. Cod. de re vind. venditi.* ibi, *non ex eo quòd emptor non satis conuentio i fecit, contractus irritus constituitur*, &c.Ioseph.Ludou. *Perus.decis.53.nu.3.p.1.*Surd,*consf.38.n.8.& consf.51.numer.36.vers.quia in contractibus, lib.1.& decis. 180.nu 4.& decis.220.n.17.* Carol.deGraffis *in tract.de except except.11.nu.37.* Fontanel *de pactis nupt.claus.6. gloss.2.p.3.n.18.*Stephan.Gratian.*discept. forensium tom. 2.cap.30 nu.25.& Marchis decis.159.num.1.* Nihilominus hoc procedit quoad præciam contractus rescissionem ob implementi defectum, non quando per viā exceptionis,aut replicationis opponitur illi,qui ex parte sua adimplere recusat,vt in casu nostro, quòd adimpleat,aut patiatur contractus rescissionem,vt resoluūt. Alex.*consf.105.num.17.in fine vol.3.*Surd.*d.consf.52.num. 37.* ibi, *Sed per exceptionem non implementi admittitur rescissio, vt declarant Corn.* &c. & *decis.220. numer. 18,* Roland à Vallè *consf.69.num.37.vol.4.*Stephan.Gratian. *discept.forens.tom.1.c.85 1.num.10.& c.916.numer.3.*ibi, *Nam cum in monumento fuerit promissum facere consentire Moniales, & non appareat de huiusmodi adimplemento, prout erat declarandam per implere debentes, bene index processit* &c. & *cap. 100. numer. 25. & in addit. ad Marchia decis.130.n.2.*Carol.de Graffis *d. except.15. n.59.*Fontanel. *d.nu.18.vers.Verum si id fac.at*, Giurba *decis. 15.n 10.*

41 Maximè stante illorum resolutione,qui tenent etiam agendo posse præcisè ob defectum implementi agi ad rescissionem quando vel non impletur,quod dedit finalem causam contractui,per text.*in leg.2.§ fin.vers.namsi decem ff.de donat. l.1.C.de donat. quæ sub modo,l.cum te fundum 6.C.de pactis inter empt.*vbi notat gloss.*verb.contemplatione*, & *verb conueniat in 1.solut.* simili gloss. magna circa fin. *vers. sed an retrocetic in l. pacta conuenta 72. ff de contr. ab.empt.& glos.vltim.in d.l.ea conditione Cod.de rescind. vendit.* vtrobique communis, quam se-

quuntur

quuntur Berengar Fernandez *in d.l.pacta conuenta 9 pr* giosl.*in 3.caput.vers.vlt.in 10.differ.sub numer.97* Aym. Crauet. *cons.192.n.12.p.1.& cons.246.nu.2 p 2.*Cephal. *cons.674.nu 67.vol 3.* Pinel.*in rub.C.de resc.vendit.p.2.c.2.nu.19.*Emman.Suarez inter communes opin.*s m.2,lib.4.tit.30.nu.70.* Alea Trentacinq *var.resolut.lib.1.c.40.a num.7.*Hermosil *ad Greg. Las l.48.glos.1.per tot.tit.3.p.5.* Quòd autem Moniales prætendunt contractus sopradictos fuisse, & esse nullos ex defectu solemnitatum,& ea aliis rationibus mendicatis,& admodum futilibus,quatenus tales essent,attamẽ obligatur ad restituendum omnia, quæ eorum virtute habuerunt, vnà cum fructibus perceptis,*l.cum qui emit,in princ.leg.item quod dictum est,leg.Imperator.s ff.de in diem addict.leg is qui §.si fundus.ff.quod vi, aut clam,leg.fi.ff. de iure fisci,l.cùm quis.ff.de condict.ob causam* Franc.Crem.*si g 13.si legatum soluitur,* Tiraq. *in l.si v.quam,verb.reuertatur n.168.*Quia si titulus cuius vigore Moniales possident, ad non titulum redactus fuerit, necesse est vt bona habita vnà cum fructibus perceptis restituantur, ex tex. opt.*in l.filiofam § contra tabulas ff. de inoffic. testam.* vbi omnes. Afflict. *decis.218.decis.140.num 2.& decis.149.* Natt,*cons 533.n.12.*Aluar.*cons.160.num* 10.Mazol.*cons.109.n.4.*Toroiol.*cons.79.nu 9.*Sfort.*cons.96.*Bursat.*cons.75.& cons.120.*Bardel.*cons 19.nu.7.*Plot.*cons.38.nu.14.* Rimio.iun.*cons.333.n.19.*Aldouin *cons.50 n.38 & cons.52.num 37.*Gutier.*cons.15 num.11.& 12.*Morot.*cons 38.n.8.*Cephal.*cons.198.n.2* Sim de Pretis *cons.206.nu.39.* Pereg.*cons.3.nu.71.vol.1.*Surd.*cons.14.n.16.& cons.115.num.11.& cons.168.num 20. & cons.372.num.12.* Ozasc. *Pedem.decis 160.nu.*10 idem Surd.*decis.45.à num.10.& decis.25.à num.21.* Giorb.*decis.89* Mastrill,*decis.29.numer.4.& 3.* Lamberteng.*de contract. mul.glos.1. numer.223.*Menchaq.*contron.vsuf.cq.lib.3. quæstion.79.num.3.* Ioan.Garc,*de expens.c.23.nu 24.* Alex.Raudens.*de analog,c.37.num 209.* Cumia *ritu 17.n.157 cum seq.& ritu 91.nu.17* Stephan.Gratian. *discept forens.c.157.nu.27.&* ad fructus qui percipi potuerunt, hanc obligationem extendunt Arim.*Top.titul.312.de rei vend. cap.17. §.15.* Mastrill.*d.decis.29.nu.5* Giorb.*d.decis.89.sub num.2.*Pacific.*de Saluiano interd.insp.4.cap.1. nu.47.* per text.*in l.fructus 34.& in l. cùm in rem 64.& in l.si hominem 78. ff.de rei vendic.*

Sextò, quia hodie Congregatio petit executionem transactionis & concordiæ inter eum & Moniales initam ac perpetuò obseruatam,per quam fuit extincta lis olim mota inter easdẽ partes,cuius transactionis virtute per moltos annos sub felicissima pace steterũt,ideóque talis transactio & concordia seruanda,sine eo quòd curetur de apicibus iuris,vt elegantissimè docuit Socin. iun.*cons.60.n.39.cum seqq.vol.3.*ibi: *Quanda contractus fuerit initus pro pace & concordia inter partes conseruanda, debet perpetuò obseruari, neque in eo de apicibus iuris disputari debet: pro pace enim mala toleranda sunt cap.1.23.quæst.4.cap. hæc quippe.3. quæst.6. quia pax adeò grande bonum est,vt in rebus humanis nihil gloriosius,nihil delectabilius audiri, aut concupisci, possiderive solea;* veloti ea Augustino,*lib.1.de ciuitate Dei*, refert Albericie.*in l.1.in princ.C.de caduc.tollen.* Angel.*in l.Imperatores numer.3.ff de pact* Abb..*in c. nisi essent num.3.& 6.de præbend.* Nihil enim esse potest partibus vtilius,quàm à litibus se eximere.*l.4.§.1.de alienat. iudic mutandi causa facta,* iunctis his quæ eleganter ad hoc propositum cumulaui *de officio, & potest. Episcopi, part.3. alleg.79. n.8.cum seqq.* Plures namque diuini effectus producuntur ex pace & concordia,de quibus *in cap.1.23.q 4.& in c.hæc qui 3.q.6.leg.congruentius. C.de patria potest.l. si id quod.Parag.si quas serui operas ff.de donat.inter virum,leg.cùm pater.§. dulcissimis. ff.de legat.2.* Doctores *in procemio Decretal in verb Rex pacificus,* vbi Ego *à num.25.* glos.*in Auth.de armis,in princ.& in leg.1. C.de offic.Præfecti Prat.Africæ,*Guilhelm. Rub. *in tract. de instit. & ininst.c.15.*Martio.Laudens.*in tract.de confœderat.Principium per tot.* Chassan.*in catal.gloriæ mundi p.5. consid.16.*Burg de Paz *in procem.legum Tauri nu. 10.* Roland.à Valle *cons.5.n.51.vol.2.*

Vnde patet transactionem onerosam causam annexam habere quòd finiendarum litium ergò introducta est,glos*verb. maximum,in leg.1.ff.de iureiur.* glos. *verb. multum,in leg.fratris 10.C.de transact.*Ioseph.Ludou.*Perus.decis.18.nu.38.*Caualer.*decis.407.in princ. Greg.XV.decis.286.n.5.& 6.*Carol.Marant.*resp.38.n.2.p.1.*illamque vti remedium dirimendarum litium admodum fauorabilem esse,vt resoluunt DD.*in l.fratris. C.de transact.*ita pro ea in dubio semper sit iudicandum.*leg. cum te,& l.quamuis. C.de transact.* Vincent. de Franchis *decis.159.n 6.ad fin* & præsumptio capi debeat quòd transactio valeat,& sustineatur. *c.finem litibus, c.venerabilis de dolo, & contum. cap.constitutis, de procur* Roland. *cons.28.n.10.lib.4.*Surd.*cons.451.n.18.& 19.*in tantum quòd nec etiam Principis rescripto instaurari valeat nec debeat, *l.causas, vel lites. C. de transact.*ibi, *Causas, vel lites transactionibus legitimis finitas Imperiali rescripto resuscitari non oportet,&c. leg. maiores leg. quamuis. C. eod. titul.* Bald. *in leg. terminato in 2. notab. C.de fructib.& litium expens.* Stephan. Gratian. *discept. forens.c.721.nu.35.*Nec retractetur per instrumenta nouiter reperta. *leg. sub prætextu.C.eod.titul.*si enim aliter fieret,nunquam finirentur lites,*d.l.fratris 10.* ibi. *Nullus enim erit litium finis si à transactionibus bona fide interpositis cœperit facilè disced.*Ea sopita namque materia non debet nouum iurgium suscitari,Greg XV *decis.354.n.2.*Rot.*decis.86.n.6.p.6.recentior.*& ideo impedit litis ingressum, diciturque exceptio litis finitæ. *cap.2.de litis contest. in 6.*Surd.*cons.451. n.16,*Seraph.*decis.279.nu.3.& decis.1059.n.1.*Rot.*decis.414.nu.1 p.2.recent. & in Romana hæreditatis de Matthæis 21. Maij 1617.coram Card. Virili*, maximè ne præsenti casu, in quo plurimum facit obseruantia transactionis spatio viginti duorum annorum,*cap.contingit de transact.*Rot *d.decis.86.n.8.*& ipsius ratificatio,ea receptione ceræ,quę superetat ea Altari,iuxta terminos trãsactionis,Bellon, *cons.15.n 11.*Rot.in terminis *decis.136.nu.5.p.2. in posthumis* Farin.aliàs *p.4.rec. 1.*

Per quam concordiam & transactionem iudices hodie quodcunque incidens dubium decidere debent, *c.si quando,*vbi cõmuniter Doctores,*de offic. delegati.c.causam.de testib.*ibi, *concordia, vel iustitia mediante decidant, &c.c.1.de mu uis petit.*ibi *concordia,vel iudicio vtriusque negatum terminetis,&c.* Executiuè scilicet procedendo, habet enim transactio vim sententiæ, quæ transitum fecerit in rem iudicatam,*leg non minorem.C.de transact.* ibi:*Non minorem auctoritatem transactionem quam rerum iudicatarum esse recta ratione placuit, siquidem nihil ita fidei humanæ congruit, quàm ea,quæ placuerunt custodiri,* Rot. Roman. *decis.119. numer.6. post tractat. Galletij de Camerali obligat.*& constat ex iure Regio Castellæ *l.4.tit.21. lib.4. Recop.* vbi omnes Regnicolæ, quos refert & sequitur Rodriguez *de execut. cap. 1. articul.5. num.18.*

Quod autem pro contentis in transactione competat via executiua,est communiter receptum ex Crauet. *cons.685.n.27.vers simili modo*, Roder.Xuar.*ad leg.post rem iudicatam,notab.8.vers.item transactio,numer.3.* Gutier *in rep.l.nemo potest,numer.439 ff.de legat.1.*Stephan. Gratian.*discept.forens.c.663.nu.11.*Card.Caualer.*decis.23.sub num.23.* Rota *in Alexandrina funeralium 1.Iulij 1630.coram bonæ.mem. Merlino.*Et ratio est,quia transactio,vt suprà dicebamus habet vim rei iudicatæ,*d.leg. non minorem.*Cephal.*cons.210.n 71.*& Roland.*cons.28.n.17.lib.4.*Rot.*decis.414.nu.2.p.2.recent.* Res autem iudicata paratam habet executionem *leg.si se non obtulit.§ si*

ex

ex conuentione, vbi Bar. Ias. & alij *ff. de re iudic. leg. si causam. C. de execut. rei iudic.* Roder. Xuar. *vbi suprà num. 1.*

53 Et non solum executionem paratam habet quod expresse in ipsa transactione comprehensum est, sed etiã quod virtualiter ex ea percipi potest, aut in forma iuris interpretari, Galles. *de obligat. Cameral. quæst. 31. numer. 13.* & ibi Zachias *à numer. 14.* Rota *decis. 84. à numer. 7. & decis. 111. à num. 28.* post dictum tract. Rodr. *de execut. c. 1. art. 4. num. 31.*

54 Et tantu magis dicta procedunt, & locum habent, quia concordia & transactio cœpta est practicari, & ea ex parte sua vsæ fuerunt Moniales, quo casu eius executio suspendenda non est, etiamsi aduersùs eam restitutio petatur, Bero. *cons. 19. nu. 1. lib. 3.* Bursat. *cons. 74. n. 23. lib. 1.* Lancel. *de attentatis c. 18. nu. 131.* Maximè quia transactionis causa fuit lis præcedens, quæ re vera, & per duos ferè annus durauit inter dictas Moniales ex vna parte, & Congregationem ex alia, nam pro sustinenda concordia sufficit timor futuræ litis, & recessus ab ea: Mohedan. *decis. 1. de transact.* Natt. *cons. 165. numer. 2.* Becc. *cons. 119. numer. 6. & 7.* Seraph. *decis. 737. numer. 3.* Gregor. XV. *decis. 149. numer. 2.* Et suffragatur suspicio litis. Seraph. *decis. 638. nu. 7.* Et periculum litis, quamuis non de præsenti, Rot. *decis. 447. numer. 5. p. 2. recent.* Et sufficit aliquis timor probabilis dubitationis ex futura negatione, quæ non esset calumniosa, Natt. *cons. 548. num. 13. lib. 3.* Cardin. Mantic. *de tacit. & ambig. conuent. lib. 6. titul. 1. numer. 16. cum seqq.* Seraph. *decis. 737. numer. 5.* Rot. *decis. 235. numer. 2. p. 2. diuers.* Et attenditur etiam controuersia extraiudicialis *l. 1. C. de transaction.* & *ibi* glos. Ruin. *cons. 216. numer. 16. lib. 3.* Aym. *cons. 707. numer. 24. in fine lib. 4.* & procedit licet modica sic occasio dubitandi, & prætensio etiam non iuridica; vt ex Paris. & Osascho censuit Rota *decis. 348. nu. 4. p. 2. in posthum.* Farin. aliàs *p. 4. recent.*

55 Ex quo Aym. Crauet. *cons. 852. num 15.* (meritò indignatur aduersùs iudices qui transactionum impugnationi non resistunt, Paul. Paris. *cons. 118. numer. 55. lib. 1.* Seraphin. *decis. 1384. nu. 27. & 28.* vbi ad conseruandum laudabilem effectum transactionis subiungit quòd sicut recessus à lite iudiciali transactio dicitur, ita recessus à bello armato dicitur pax, & in hoc natura ipsa non discrepant inter se pax & transactio.

56 Septimo, quia Moniales expresse iurarunt donationem Venerabilis Equitis, & capitulationes, ac transactionem & concordiam inter eas, & Congregationem initam & celebratam, promittentes se eam omni tempore seruaturas sub repetito iuramento, neque ab eo vnquam relaxationem petituras; quæ quidem obligationes iuratæ arctissimam vim habent; semper enim potentiùs cooperatur actus iuratus, *cap. contingat, de iureiur. cap. quamuis pactum, de pactis lib. 6. glos. fin. in cap. cùm deceat, de elect. lib. 6.* Cancer. *var. resolut. lib. 1. cap. 8. numer. 60.* Aym. *cons. 241. numer. 12. & 32. & cons. 276. numer. 7. & 8* Surd. *cons. 419. numer. 68. & 69.* Mandel. Alba *cons. 185. num. 26. lib. 3.*

57 Et iuramentum speciale præstantes arctiori vinculo ligati videntur, vt argumento *l. si non lex ff. de hæred. instit. & leg. si verò §. sed hodie, vers. si verò. C. de adopt.* aduertit Ioan. de Solorzano *in suo doctissimo tract. de Indiarum gubernat. lib. 1. cap. 23. num. 48.*

58 Nam iuramenti præstatio stringit magis, & efficaciorem reddit obligationem, qua alioqui, etiam eo non præstito, tenebantur, Grat. *resp. 59. numer. 4. lib. 2.* Seraph. *de priuileg. iuram. priuil. 73. & 74.* Surd. *decis. 3. numer. 8. & 9.* Solorzan. *d. tract. de Indiarum gubernat. lib. 3. cap. 6. numer. 62.* & vbi interuenit iurans, præsumitur deliberatè venire ad actum, Carol. Maranta *resp. 40. numer. 19. & 50. p. 2.*

59 Et his contractibus etiam natura sua reuocabilibus, si iuramento confirmentur, contrauenir non potest, per tex. *in Auth. de alienat. & emphyt. §. sanctissimas, collat. 9.* defendit eleganter Cephal. *cons. 342. numer. 66. vol. 3.* Surd. *cons. 419. numer. 68. lib. 3.* Franc. Becc. *cons. 129. num. 33. vol. 2.* Bald. *cons. 161. num. 4. vol. 3.*

60 adiiciens quòd iuramentum operatur idem, quod clausula derogatoria, & ex certa scientia, de quo Egn *in tr. de clausul. claus. 43. num 7.*

61 Et quoad pœnas peierantium in transactionibus est expressus text. *in leg. si quis maior. 41. C. de transact.* vbi dicitur quòd veniens contra transactionem iuratam infamia notatur, pœnam soluit, sibi data reddit, & actionem perdit.

62 Hinc fit ex huiusmodi iuramento promissorio oriri obligationem, quæ ex se obligat ad peccatum mortale *c. debitum & per tot. de iureiur.* Villalob. *in summ. tom. 2. tract. 36. diffic. 5. numer. 1.* Machado *en su perfecto Confessor y Cura de Almas, lib. 2. p. 3. trat. 8. docum. 5. numer. 2.*

63 & tanto grauius erit peccatum non adimplentis iuramentum, quanto maior fuerit eius dignitas, religio, & præeminentia, iuxta textum *in cap. cùm quidam de iur.* ibi, *In Episcopis, qui suum transgressi sunt iuramentum, est tanto grauius vindicandum, quanto maiori præeminent dignitate, & eorum exemplo facilius alij poterunt ad similia prouocari*, &c. Origen. *homil. 17. in Genes. Idcirco fit vt grauius notetur in crimine qui cùm virtus patris habeatur, & initium filiorum, nescit seruare reuerentiam patris*, &c.

64 Octauò, quia Congregationis fundatio cum suis statutis, & ordinationibus, festiuitatibus, ac exercitiis, confirmata & approbata fuit per Paulum V. felicis recordationis in eius *constitutione*, incip. *Ex debito ministerio, sub dat. Romæ apud S. Mariam maiorem anno Incarnationis Dominicæ 1615. decimo septimo Calend. Augusti*, & per sanctæ mem. Vrbanum VIII. *in constit.* sua incip. *Rationi congruit, sub. Dat. Romæ apud Sanctum Petrum anno Incarnationis Dominicæ. 1623. 11. Augusti.* Vnde contra fundationem & eius statuta venire quis non potest, iuxta supra adducta.

65 Hæc sunt principaliora fundamenta, quæ Congregatio pro sua parte in hac causa adduxit, satis sufficientia ad obtinendum in ea, & ad conuincendam contrariæ partis pertinaciam, quæ obfirmato animo errori suo semper addicta remansit, omnium consilia pertinaciter repudians, horrendum dictu. Quis proiectæ audaciæ homo fidem datam denegaret ei, qui bona non pauca largè copioséque donauerat? quia graue est fidem fallere, *l. 1. in princ. ff. de constit. pecun.* Cum aliis per me citatis *Axiom. 98. numer. 1.* quibus addo Carol. Marant *resp. 1. numer. 40. p. 1.* & Cicero *in lib. officior.* ait *Æquè enim perfidiosum & nefarium est fidem frangere, & fortum fallere, qui se in negotio coniunxit*, & Bald. *cons. 343. numer. 1. lib. 1.* ita ait: *Fidem fallere grauibus graue est, grauioribus grauius, grauissimis & exemplaribus viris grauissimum.*

66 Quis auderet non obseruare promissa in recompensationem tanti muneris accepti absque incursu ingratitudinis vitij, quod dicitur ventus vrens, siccans fontem misericordiæ, rorem pietatis, & fluenta gratiæ, Guillelm. *in cap. Raimutius; de testament. verb. in eodem testamento in 2. numer. 35.* Cencd. *ad Decretal. collect. 57. numer. 1.* Quis prostitutæ frontis homo auderet obligationem quater repetitam & promissam impugnare, conculcando æquitatem & bonam fidem, quæ in his contractibus interuenire debet, iuxta suprà adducta *numer. 5. cum seqq.* Quis in tantam prorumperet audaciam vt rescissionem contractus petens, nollet omnia occasione illius accepta restituere, contra infrà soluenda *numer. 40.*

67 Quis audacius & postposita conscientia contra iuramenta quinquies præstita venire, illaque infringere non timeret, propter grauissimum periurij crimen omni iure prohibitum, *cap. vltim. ibi, sciens hoc grande scelus esse, & in lege,*

lege, & in Prophetiis, & in Euangelio prohibitum, 22. 68 *quæstion.* 2. glos. *verb. deierani*, *post princ. in can.* 2 *vers. sed licet, de feri.* & *re iudic. lib.* 6. Est enim periurium transgressio iuramenti, glos. *verb. pro periurio*, *in cap. cum nos* 69 11. *de iureiur.* Quis tam pessimo & perniciose exemplo auderet efficere vt fideles retraherentur à similibus fundationibus in iure enim multa permittuntur & conceduntur laicis clericis fundatoribus, vt eorum exemplo alij ad similia fundanda prouocentur. Valenz. *cons.* 118. *numer.* 13. *vol.* 2. & subsequentes ex deuotione, affectuque erga diuinum cultum, & res sacras excitentur magis, magisque incendantur, & afficiantur ad ea, Marc. Anton. Genuens. *in praxi Neapol. c.* 109. *varia dubia circa expellas m m r* 2. *eum seqq.* Carol. Marantar *resp.* 16. *numer.* 45. *p.* 1. aliàs enim si testatorum dispositiones non obseruarentur, vtique retraherentur fideles à piis rogandis legatis, Ecclesiisque fundandis, construendisque, vel dotandis secundum *glos. per.* & receptam *in c. cùm dilectus* 28 *de iurep.* & sequntam per Rotam *de ist.* 442. *numer.* 5 *lib.* 3. *p.* 4 *t* 3. *diuers.* & *in decisione* impressa apud Molfes. *ad consuet. Neapol. part.* 2. *cons* 31 *numer.* 11. Aloys. Riec *part.* 2. *decisione* 29. Carol. Marant. *part.* 1. *resp.* 10. *numer.* 15. & *resp.* 32. *numer.* 26. vbi citat Franc. Marc & Spin. Quis tam perniciosa actione non timeret offendere, ac lædere non vereretur famam & bonam opinionem deuotæ huius Congregationis, falsò & perperam contra illius personas male loquendo, & aliquos defectus imputando, cùm esset extra omnem culpam; incurreret enim detractionis crimen, quod ex genere suo est peccatum mortale. 70 Less. *de Iustit lib.* 2. *cap.* 11. *dist.* 1. *numer.* 11. Diana *in s m.p.* 1 *verb. detractio pag.* 157. Sed iam detecta veritate gloriosior euasit Congregationis opinio, iuxta dictum Cassiodori *lib.* 4. *epist.* 44. *Nihil ò maior est opinio purgata quàm si desinens bus querelis non fuerit impetita*. Quis tam proruptæ audaciæ, & effrænatæ conditionis dicere audetet contra tot iura in actis producta & iuramento confirmata, nolo vt deinceps Congregatio festiuitates suas celebret, Ecclesiam monasterij non intret licèt ad id obtineat sententiam, aut Superioris præceptum habeat. Hic loquendi modus Christianæ charitati multùm contrariatur, & minimè conuenit humili & sanctæ recollectioni; & quod peius est, contrarij in sua obstinatione perseuerantes rabiosè & furiosè vsque adhuc multò peiora & scandalosa proferunt verba, nec vnquam ab incepto malo desistere voluerunt; nam vt dicit Magnus Nazianzenus *orat.* 150. *ad Episcopos. Non turpe est mutare, sed in malo hærere perniciosum.* Et Aul. Gell. *lib.* 17. *cap.* 14. *Malum* 72 *consilium est quod mutari non potest.* Qui hellum aggreditur, & postea reperit inimici potentiæ resistere 73 non posse, artis est & prudentiæ fugere. *Bellicosus quod fugit in bello, artis est, non timoris*, Chrysol. *serm.* 130.

74 Videamus modò quæ obiiciant Moniales contra iura Congregationis, & quibus moræ fundamentis tantam sustineant proteruiam, vt sic iustitia Congregationis eluceseat, & veritas in lucem progrediatur, quæ res 75 est solidissima, immúaque inexpugnabilis, Afflict. *decis.* 253. *numer.* 7. vbi refert illud Isidori. *O quàm magna est vis veritatis, quæ omnium ingenia, astutias, & cauillationes superat.* Polyb. *historiar. lib* 6. *Ignis, quo pluribus lignis obruitur, eo magis accenditur, sicut & veritas, quo magis oppugnatur, eo magis emicat atque illustra-* 76 *tur.* Eldr. *lib.* 3. *super omnia vincit veritas.* Cachetan. *decis.* 30. *numer.* 1. cum aliis, latè Carol. Marant. *resp.* 39. *à num.* 1 *p.* 1. quia veritas oppugnata & contrita calumniis tanto clarior, nebulis expulsis progreditur in lucem, sicut aromata, quæ magis redolent, quantò magis conteruntur, *cap. graue* 35 *quæstion.* 9. glos. *verb. postquam, in c. p. cum Ioannes, de fide instrum.* Crauet. *cons.* 135. *num.* 18. Roland. à Valle *cons.* 6. *m m.* 1. *cons.* 80. *num.* 2. *lib.* 1. & *cons.* 66. *nu.* 1 *lib.* 2. Marc Anton. de Amatis *Marchia decis.* 41. *num.* 6 Ludou. Zunius *in resp. pro vxore n.* 1. Ioan. Neuizan. *in princ. sylua nuptialis n.* 4. *cum seqq.*

77 Nec contra veritatem valent aliquid hominum calliditates, aduersùs quas ipsa per se ipsam defenditur, Cice. *in orat. in Vat. Tantam semper potentiam veritas habuit, vt nullis machinis, aut cuiusquam hominis ingenio, aut arte subruerit poterit, & licèt in causis nullum Patronum aut defensorem obtineat, tamen per se ipsam defenditur.* Et in orat. pro Marco Cælio. *O magna vis veritatis quæ contra hominum ingenia, calliditatem, solertiam, contraque fictas omnium insidias facilè per se ipsam defendat*, &c. Ioan. Andr. *in c. damnamus num.* 11. *de summa Trinit.* Florian. de S. Petro *cons.* 15. *numer.* 11. Petr. Greg. *de Republ. lib.* 17. *c.* 3 *num.* 8. Menoch. *de præsumpt. lib.* 1. *præs.* 11 *nn.* 4. Nec erroribus gestorum vitiatur, Conan *commentar. lib.* 9. *c.* 4 Roland. à Valle. *cons.* 4 *num.* 19. 78 & *cons.* 32. *n.* 17. *lib.* 4. Ludou. Morot. *resp.* 29. *num.* 34. Et iram Dei prouocat super se, qui veritatem opprimi cõspiciens, eam pro viribus non defendit, *c. quisquis, c. nolite timere*, 11. *quæstion.* 3. Dec. *cons.* 151. *in princip.* Paul. de Castro *cons.* 224. *in causa appellationis ante nu.* 1. *vol.* 2. Iacob Philip Port. *cons.* 162. *numer.* 58. Neuizan. *in sylua nupt. lib.* 5. *nu.* 117. & *cons.* 34. *num.* 6. *cum seqq.* Socin. iun. *cons.* 76 *num.* 1. & *cons.* 127. *n.* 1. *lib.* 1. & *cons.* 41 *num.* 1. *cum seqq.* & *cons.* 134 *numer.* 1. & 2 *lib.* 3. Ludou. Zunt. *in resp. pro vxore num.* 36. & *seqq* Videant igitur ipsę Moniales, videat quoque earum Aduocatus quo iure, qua consciẽtia, & quo animo facti veritatem negant, & offuscare intendunt, vt inde contra iustitiam aliquid obtineant, non aduertentes quia iniustè laboribus & expensis defatigetur Congregatio, & interim deuota eius exercitia, & solennes festiuitates omittantur, seu saltẽ suspendantur, cum tanto animarum dispendio. Eia ergo deuotissimi Congregantes & amantissimi Collegæ 79 mei, diabolo operanti quem deuoret, resistite fortes in fide, scientes eam esse magis gloriosam victoriam, vbi fuere laboriosa certamina, secundum S. Ambros. *lib.* 2. *Officior. c.* 15. Valenz. *cons.* 92. *numer.* 164. Ioan. de Solorzan. *de Indiarum iure lib.* 1. *cap.* 4. *numer.* 11. Escobat. *de nobil.* & *puritate probando, part.* 1. *quæstion.* 11. §. 3. *numer.* 44.

Obiectio I.

Quòd deuota hæc Congregatio non est Ecclesiastica, vt Venerabilis Eques de Grotiis illam erexit, aut illius, seu Conuentus, aut Ecclesiæ patronus esse voluit.

80 Communis omnium resolutio, de qua nullus, ex iis quos viderim, dubitauit, tenet, quãcunque Cõfraternitatem, seu Congregationem etiam laicorum, auctoritate Ordinarij erectam ad opera pia, esse Ecclesiasticam, & à laicorum iurisdictione exemptam. Ita Fusch. *de Visitat. lib.* 2. *cap.* 14. *numer.* 3. & 5. Aluar. Valasc. *cons.* 105 *numer* 18. Cardos. *in praxi iudicum, verb. Confraternitas*, Zerol. *in praxi Episcop. part.* 1. *eod. verbo*, Nicol. Garc. *de benef. p.* 1. *c.* 5. *n.* 605. Mari. Antonin. *var. resol. lib.* 1 *resol.* 66. *numer.* 3. Gabr. Pereira *de manu Regia p.* 1. *c.* 17 *nu.* 8. Ego *de Officio, & potest. Episcop. part.* 3. *alleg.* 75. *à numer.* 25. & *de iure Eccles. vniuersa lib.* 2. *cap.* 11. *num.* 80. Cùm ergo in spiritualibus exercitiis se tota 81 dicasset hæc deuota Congregatio per spatium quadraginta quinque annorum, ex decursu tanti temporis præsumuntur interuenisse omnia solennia & necessariæ solemnitates, vt resoluunt Roch. *de iure patron. verb.*

verb.pro eo n.19 Lotter.*de re benef.lib.2.quaest.14.nu.10.* Ego *d.alleg.70.num.22.*Rot.*decis.517.num.3.p.1.recent.* & ad abundantiorem cautelam fuit producta Bulla Apost electionis & confirmationis, de qua *suprà* memini *n.644.*

82 Et in omnē euentū quotiescunque contentio versatur super aliqua materia spirituali, seu celebratione diuinorū officiorū, sēper cognitio pertinet ad iudicem Ecclesiasticum, vt optimè resoluit Azeued.*l.10.n.26.tit.1. lib.4 nouae Recop.* ibi, *Secus verò si materia esset spiritualis, vel annexa, vel quatenus tangeret diuinum obsequium vt inquit* Alex *relatus, & sequutus per* Rebuff. *in tractat. in quibus casibus iud.sec.cogn. super Eccles.num.81. vbi se remittit ad* Barbat.*cons.1. vol.4. nam tunc etiamsi omnes collegij personae essent laicae (casu quo ita esse posset) conueniendi forent coram Ecclesiastico, prout conuenirentur si tale collegium esset pium, & religiosum, & ad pia constructum, & nulla esset profanitas ibidem mixta, praesertim si Episcopi esset constructa, & confirmata*

83 *auctoritate*, &c. Iudex enim Ecclesiasticus semper est competens ad cognoscendum de rebus, quae tangunt spiritualitatem, Marant. *de ordine iudic. part. 4. dist. 11.num.8.* Carol.de Grassis *de effectib. clericat effectu 1. num.400.*

84 Ex quo fit vt controuersiae inter Confraternitates etiam laicorum super praecedentes in processionibus spectent ad forum Ecclesiasticum ex Bulla Gregorij, XIII. quam referunt Quarant. *in summ. Bullarij, verb. praecedentia*, Piasec. *in praxi Episcop. part. 2. cap.numer.48.*Salgado *de Regia protect.p.2. c 9.num.26. & 27.*

85 Non obstat quòd Venerabilis Eques de Gratiis in erectione Confraternitatis, & Monasterij Monialium, patronatū ipsius sibi nō reseruauit: Quia ex fūdatione & dotatione eo ipso sibi fuit acquisitum iuspatronatus, cùm inibi expresse illud non remiserit, Abb. *cons.59. vol.2.* Roch. *de iurepatr. verb. dotauit numer.4. & 12.* Campan. *in diuers. iuris Canon. rub.11.cap.13. numer. 335.* Viuian. *in praxi iurispatron. part. 1. lib. 2. cap. 1. numer.9.* Rot. *decis. 5. de iurepatron. in antiq. & decis. 167.num.5.p.2.diuers.& decis.517.numer.2.p.1.recent.& decis 674.num.1.part.2.etiam recent.* Remansit namque patronus idem Venerabilis Eques, & quia fundauit cùm fundum dederit, vbi situm est monasterium, & quia construxit, cùm & Ecclesiam veterem, & domum ac habitationem Monialium, construxerit, & quia dotauit, cum pro dote plures annuos redditus reliquisset eisdem Monialibus, ac pretiosa ornamenta, & supellectilia, ex quibus tribus modis, & eorum quolibet patro-

86 natus acquiritur; glos. *verb. efficitur autem, in cap. pia mentis 17.quaestion.4.* Viuian. *in d.praxi p.1.lib.2. cap 1. & 2.*Ego *de officio, & potest Episcopi part.3. alleg.70 à*

87 *princ.* quae dos in prima fundatione assignata in dubio sufficiens praesumitur, Rota apud Viuian.*post suam praxim.iurispatron.decis.112.n.7.*

88 Nec obstat quòd ipsae Moniales patronatum Ecclesiae & Monasterij paucis adhinc annis pro certa pecuniarum summa pretio appretiatu vendiderunt D.Bernardino de Almansa S. Dominici Archiepiscopo in Indiis occidentalibus, quia respondetur Moniales hac asserta venditione Confraternitati tempore & iure priori praeiudicare non potuisse, nec ipsi Venerabili Equiti quoad grauamina & conditiones, quibus bona sua, redditus, Ecclesiam, & domum, ac fundum Monialibus donauerat: Et nihil refert quòd ex pecuniis per dictum D.Archiepiscopum persolutis alia Ecclesia noua fuerit constructa; quia vel constructa & fundata fuit in antiquo solo vbi erat prima, quae destructa fuerat, & adhuc ex fundi collatione remanet patronus: vel in alio loco, & alieno solo, & nihilominus ratione dotis primus patronus semper remanet patronus, ita Lambert.*de iure patron.lib.1.p.1.quaest.6 princ.artic.4. numer.13 pag.49.*ibi-*Ego circa istum articulum multum dubito an procedat conclusio glossae, & Doctorum in d.cap.3. volunt enim primum patronum ratione dotis adhuc esse patronum in Ecclesia reaedificata, & eadem ratione fundi si super eo fundo Ecclesia reaedificetur.* &c.& *in numer 16.* ibi, *Aduerte tamen quod si vnus esset qui construxisset, fundasset, vel dotasset Ecclesiam, quae in totum destrueretur, tunc licèt non remaneret patronus ex constructione, remanebit tamen ex fundi collatione, & dotatione*, &c Viuian.

89 *d.p.1.lib.2.c.4.n.7 & 8.*ibi, *Primus patronus ratione dotis est patronus in Ecclesia diruta, & reaedificata, & si super antiquo fundo sit reaedificata, patronus antiquus, qui dedit fundum, erit adhuc patronus*, &c.

90 Et quicquid sit, Congregatio hodie non curat de super patronatu, sed super celebratione festiuitatum, quas abhinc quadraginta annis solita est celebrare in Altari & Capella maiori Ecclesiae dicti Conuentus, iuxta tenorē dictarum Bullarum Apost.de quibus *suprà* memini *nu. 64* Vnde fit quòd nullus siue verus, siue falsus patronus possit celebrationem harum festiuitatum impedire, cùm illae non sint de praeeminentiis pertinentibus ad patronos, vt censuit Rota *coram Card. Caualerio decis. 121. in vna causa Calagaritana Monast ru sancta Crucis de Victoria*, in qua ad instantiam Monialium illius Conuentus fuit resolutum patrono tres tantùm praeeminentias competere, de quibus *in d. decis.* cuius verba referam.

91 *Primò dictum fuit competere honorem processionis, quem honorem Domini intelligebant respectu sessionum, vt etiam patronus in Ecclesia praeferatur ceteris laicis,* Abb.*in d cap.nobis,n.5.in fine vers.item debetur honor, de iurepatr* Roch.*in eod tract. in verb.honorificum nu 99.& & respectu aliorum actuum qui in Ecclesia fiunt, vt in danda pace, thurificatione, & aliis similibus.* Lambert. *lib.51.quaestion princ.nu.11. Secunda preeminentia debita patrono consistit in iure consequendi alimenta quatenus deuenerat ad inopiam, d.c.nobis, vbi* Abb.*n.5.*Lambert.*d.*

92 *lib.1.q.3. Hoc autem Domini intelligebant extractis prius expensis necessariis pro Ecclesia, vt per* Abb. *ibidem num.6.& quando patronus summa laborat egestate*, Surd.

93 *de alimen tit.1 q.14.num.15.cum seqq.Tertia est praeminentia vt possit defendere Ecclesiam, & denuntiare personas dilapidantes eius bona, vt dicit idem* Abb *numer.7.*

94 *Quarta est, vt facta electione Abbatissa requiratur assensus patroni, vt colligitur ex d. c.c. nobis. vbi* Anchar. *n.8.*Roch.*in verb.in Ecclesia sub num.7.vers.& vnus effectus. Verum hoc intelligitur ex honestate solum, vt apparet ex verbis textus, ibi, honestius. &c. Et ideo non potest patronus petere cessationem electionis praecedentis, vt per* Iann.Andr.*&* Anchar. *num.10. & facit textus in cap.sacrosancta, in fine, de elect. Et hae sunt praeminentiae quas Rota censet in casu proposito deberi patrono huius Ecclesiae.*

OBIECTIO II.

Quod Moniales per vim & metum compulsae ad transactionem, & concordiam deuenerunt, absque debitis solemnitatibus à iure requisitis.

95 PRaesupponit pars aduersa, obligationem ex transactione resultātem, ex defectu solemnitatis fuisse & esse nullam, proindeque ad nihilum deseruire; vbi enim ob publicam vtilitatem lex resistit contractui eum irritando, nisi quibusdam solemnitatibus adhibitis, tunc nec ciuilis, nec naturalis ex eo oritur obligatio si negligantur dictae solemnitates, *L.cùm lex 46.ff de fideiussor.* resoluunt Cou.*in reg.peccatum part.2.§.3. num.11. & in*

cap.

cap.quamuis pactum p.1 §.4 numer.6. & 7.de pact. lib.6. Fr.Emman.*in sum p.2.c 40.sub. numer.2.circa fin.* Lessi. *de Iustit.lib.2.c.17.dub.7.sub.numer.56. & dub.8.numer.* 61.Franc.Molin *de ritu nupt.compar.19.ex numer.* Stephan.Gratian.*discept forens.tom.4 c.647. num 1. & cap.* 613.*num 65.& 66* Fontanel.*de pactu nupt.glos.7. part.* 1.*num.57.*Trullench.*in Decalog lib 7.cap.18.dub.3. sub*

96 *num* 8.Nec huiusmodi contractus iuramento firmatur, Franc.Molin. *de comp.19.numer.68 cum seqq.*Stephan. Gratian. *Marchie decis.102.num.11.* Cancer.*var resolut. lib.1.resol.7.numer.143.& lib.2.cap.1. numer.13.*Roder.

97 Xuar. *in tit. de las arrhas num.14.& 15.* Ratio est, quia quotiescunque contractus ex defectu alicuius solemnitatis substantialis inualidus est in foro exteriori, inualidus quoque erit in foro conscientiæ, Menoch. *de præsumpt .lib.1.præs.80 ex numer.36.*Lessi *d lib.2.c.19.dub. 3.num.35.*Azori.*institut. moral.p.3.l.b.6.c.9.*Trullench. *d.lib.7.c.18 dub.8 num.3.& c.18.dub.5.num.8.* Antonin. Diana *Moral.resolut.part.1.tr.ct.8.de contract.lib.resol.75. in fine.*

98 Sed respondetur totum id fundari in falso præsupposito, cùm in transactionis & concordiæ scripturis abundè interuenerint solemnitates requisitæ, hoc est, Superiorum licentiæ cùm insertione capitulationum, & três tractatus, vt ex illius constat inspectione; item in ea Moniales fatêtur, & Superiores earũ asserunt prædictam transactionem illis fuisse & esse vtilissimam, quo casu, vbi scilicet contractus versus est in vtilitatem Ecclesiæ, quidquid in eo promittitur, in foro conscientiæ adimpleri debet; etiamsi non adhibeantur solemnitates iure præscriptæ, secundùm Rebuff *tractat.de rebus Eccles. non alien.numer.24.*Hieron.Gabr.*cons.71. numer.11. cum seqq. l b 2.* Fabian. de Monte *de empt. & vendit. quæst 5.numer.116* Capic.*de l.16.numer* 4.Menoch.*cons. 561.numer.8 vol.6.*Mascard.*de probat.concl.75.numer.7. cum seqq.*Filliuc.*tract.14.cap.7.quæst 6.*Ego *de officio, & potest. Episcop.part.3.alleg.95.num.25 in fine*; quia etiam

99 minor in sibi proficuis, & beneuolis, non eget alterius auctoritate. *l.1.Cod. de auctor. præst. Institut. de tutel. & Institut.de auctorit.tut.* Mandos.*in tractat.de minori ætate, quæst.30.*Flamin Paris.*de resignat benef lib.4. quæstion. 9. numer.53.* & eo ipso quòd donatio cum solemnitate fit, præsumitur vtilis Ecclesiæ. Card.Mantic.*decis.101.* Gregor. XV *decis.243.* vbi Adden. *numer.4.* Rota apud Posti. *in fine sui tractat.de manut. decis. 333. numer.7.*

100 Deinde negari non potest Moniales ex vltima donatione Venerabilis Equitis de Gratiis effectas fuisse locupletiores, cùm vigore illius, redditus annuos quadringentorum ducatorum, & alia bona obtinuissent, & ideo in foro conscientiæ eas teneri adimplere conditiones, & grauamina, ob quæ ea donatio facta fuit, nemo est qui dubitet; sic etiam minor ciuiliter, & naturaliter obligatur, vbi ex contractu aliàs nullo factus est locupletior, *leg.fin Cod.de vsucap. pro empt. leg.prædiorum Cod.de præd minor.*Cancer.*var.lib.2.resol.1.num.*

101 112. Iuri enim naturali repugnat, vt quis cum alterius damno bona sua augere curet, vt eleganter aduertit Cicer.*lib.2. Offic.* ibi, *Detrahere aliquid alteri, & homini cum alterius incommodo sua augere commoda, non minus contra naturam videtur, quam mors, quàm dolor, & reliqua, quæ possunt aut corpori accidere, aut rebus externis*; refert D Ioan.de Solorzan. *in tract.de In-*

102 *diarum gubernat tom.2 lib.1 cap.2 num.16.* Facit doctrina Innocentij *in c. qui propter, de elect. & in cap qui celebrat, de clerico excomm. minist.* resoluentis quòd quando actos valet de iure gentium, licèt non sit seruata forma à iure posit.uo, obligat in foro conscientiæ, quem sequitur Panorm. *in cap 1 in fine, de restit. in integ* & Ioan. Valer. *de different. inter vtrumque forum.* *in prælud.nu.24. cum seqq.* Necessariò enim soluendum est, quod naturaliter debetur, Bart. *in consil. Ad reprimendum, verb.denunciatio.n.90.*Cou.*in c.cùm esses, n.6. de*

103 *testament.*

104 Vnde sit Moniales nullitatem allegantes, aut per viam restitutionis petentes contractum rescindi, nullo modo esse audiendas in foro exteriori, quin priùs omnia restituant, quæ virtute talis contractus ad eas peruenerunt: vt in minore probant text.*in l.quòd si minor.§. restitutio.ff.de minorib.& in l.cùm te fundum. C.de pact. & in leg 1.Cod.de reput. quæ fiunt in iudic. restit. in integ.* Molin.*de primog.lib.4.c.9.nu.43.*Giurba *decis.103. num.* 10.Rot.*decis.440.nu.1.p.1. diuers.*& in alio quocunque iure minoris gaudẽte, qui prætextu læsionis, aut metus,

105 vel quauis ex causa aliquem contractum rescindere prætendit, resoluunt Afflict.*decis.130.num.4.& 5.* Surd. *cons.34.n.4.2& cons.181.nu.47.*Menoch.*cons 644.nu.1.* Giurba *d.decis.103.n.5.*Gonzal.*ad reg.8.Cancel.glos.27. n.22.& glos.56.n.104.& 105.*

Obiectio III.

Quod Moniales ex transactione, & concordia enormiter, seu enormissimè læsa fuerunt.

106 HÆc obiectio fundatur in quorundam sententia, qui videntur asserere læsionem enormissimam contractus etiã transactionis rescissionem inducere, de qua disputant Roder Xuar. *alleg. 22.* Matiens.*in dialogo Relator.p.3.c.20.à nu.3. & in l.2.glos.8.n.56.titul 11. lib 5.Recop.*vbi Azeued.*n.27.* Burg.de Paz *cons.19.à nu. 21.* Maurit.*de restit. in integrum cap. 211.* Gutier.*de iuram.confirmat.p.3.c.2.n.24.& lib.2.practic. quæstion.141. n.4.*Molin.*de primogen.lib.4.c 9.n.33.* alt.Molin Theolog *de Iust.disp.556.nu.10.*Surd.*cons.451.num.9.* Menchac.*controu.vsuf eq.c.61.numer.10* Ceuall.*comm.contra comm quæst 72.à n.1.*Fontanel.*de pact.s nupt claus.4.glos. 9.p.5.à n.101.*

107 Et hinc nonnullorum aliqui affirmant iuramentum non operari vbi interuenit enormissima læsio, Brun. *cons.25.num.3.& cons.21.n.12.*vtpote, quia tollit illa vires iuramenti, ita vt necessaria non sit absolutio, Hieron.Gabr.*cons.9.n.1.vol.2.*Paul.Galerat.*de renunciat.cent. 2.casu 102.n.25.*quos refero *in votis decisiuis Canon.lib. 2.voto 62.n.16.*

108 In facto & in iure à veritate prorsus aliena est hæc læsionis enormissimæ enarratio; in facto, quia illa nullibi iustificatur, nec in processu de ea articulũ, aut probationem aliquam fecerunt Moniales, aut ex alia parte constat, aut constare potest eam interuenisse in contractu transactionis, quam Moniales ipsæ cum Congregatione celebrarunt; nam cùm ibidem Moniales se obligauerint ad præstandam patientiam, vt Congregatio celebraret in Ecclesia Conuentus festiuitates nobilis sui Instituti per Sedem Apost. approbati; in vim præcedentium aliarum obligationum in anterioribus capitulationibus initarum, pro quibus Venerabilis ipse Eques de Gratiis res suas, bona, redditus annuos, & pretiosa supellectilia Conuentui dedicauerat, illique liberalem de omnibus donationem fecerat. non est tanti æstimanda hæc patientia, aut festiuitatum huiusmodi celebratio ad solius Congregationis expensas facienda, vt ex ea dicantur Moniales enormissimè læsæ, non ostendentes in quo consistat hoc damnum, immo venientes contra propriam confessionem in tractatibus eiusdemmet trãsactionis factam, quòd scilicèt esset vtilis, & facientes contra iudicium Superioris licentiam ad transigendum concedentis, & in ea asserentis declarationes, & conditiones in dicta transactione insertas

insertas videre vtiles,& conuenientes,& redundare in spiritualem animarum salutem,& licèt tam euidenter de hac vtilitate constare non posset, vt plenè & concluduntur per supradicta constat, in dubio transactio præsumenda erat vtilis,arg.l.1.C.de pactis, & l.si ea C. de vsur vbi dicitur, satis lucrari,qui à litibus eximitur, Roland. cons.15. numer.51. vol.1. Becc. cons. 176. numer.28.vol.1.Alex. cons.126.numer.12.lib.2.ibi, Eo ipso quod à lite discedatur, dicitur quis habere commodum, & vtilitatem ex actu per quem discedit, &c Rot.decis.86. n.30.cum seqq p 6.recent.

109

110 Parùm refert dicere quòd tres tractatus in transactione interuenientes vno die facti fuerunt,quia nullibi reperitur in iure cautum quòd tribus distinctis diebus interuenire debeant, immò vnus tantum in alienatione rerum Ecclesiæ exigitur & sufficit, cap.fine exceptione 12.quæst.2.ibi, Et cum totius Cleri tractatu, & consensu,&c. vbi dixi in Intellect.num 3.Con.lib.1.var. cap.17. n.2.Bonacin. var.tractat.titul.de alienat. honor. Eccles. disp.2.quæst.vnica,puncto 4.n.1.Ego in vetu decis.Canon. lib.2.voto 30.n.22.Et quicquid sit non stamus in contractu alienationis bonorum monasterij, nec in noua obligatione facienda, sed in antiqua præstandi patientiam ad celebrationem festiuitatum priùs in aliis præcedentibus contractibus,& donatione vltima imposita,& modò repetita.

111 Et quicquid sit, vtius certius est transactionem, quæ finem liti,vt in casu nostro,imposuit,non rescindi prætextu læsionis,quæ multum excedit dimidiam iusti pretij.Ita Coman.Alex.& Ias.in l.si quis eum aliter.ff.de de verbor.signif. Dec.cons.216. numer.33.Grat.cons.118 numer.9.vol.1. Ludouic.Gom. in reg.de annali possessore quæstion.2.Gail.lib.2.obseru.70. numer.9.Padil.in l.1.nu. 23.C.de rescind.vendit.Menoch cons.401.n.559 Ludou. Schrader.consil.num.466.vol.1.Peregr.cons.102.num.41. vol. 4. optimè Anton. Faber de errorib. pragmat. errore 10. fol. mihi 409. numer.3. ibi, Ille autem error nobis refellendus est, quo mihi omnium maximus videtur, quod etiam transactionem ex causa ipsius laesione transactionis rescindi posse arbitrantur. Quo quid dici potest non dicam absurdius, sed toti etiam Reip. perniciosius? Nam si Reip. interest lites quae in dies ferè singulas innumere emergunt, aut indicato, aut transactione finiri, finitas autem bona fide sed est,non vi, non dolo nunquam re'lintari;quemadmodum toti iuris locis scriptum est. Quis erit, obsecro, litium finis, si ex causa immodica læsione transactiones rescindi concedatur. Et verò si Pandectarum ius inspicias, constat non potuisse transactionem rescindi prætextu læsionis, nec si ad quadruplum vsque læsio interuenisset. l.Lucius 78.§.vltim.ff.ad S.C.Trebell.&c.Et paulo inferius,nu.7, in fine. ibi, Comparatur auctoritas transactionis cum auctoritate rei iudicata, vt intelligamus non minorem auctoritatem esse transactionum quàm rerum iudicatarum, quod his ipsis verbis expressum est in l.non minorem 20. C.de transact.imò maiorem esse transactionum scripsit Harmenop.lib.1.titul.10. Atqui constat sententiam rescindi non posse prætexta quantacunque læsionis, l.vltim.toto tit. C.sententiam rescindi non posse, &c. & iterum decade 8. errore 10. numer. 10. fol. 511. Et nuncupatim de læsione enormissima. Rot. decis.102.numer.2.p.1. diuers.& decis.189.num.4.p.2.in posthum.Farin. aliàs part.4.recent. & decis.552.nu.2.d.p. 4.recent.vbi quòd læsio debet esse enormissima in magno excessu, & vltra dimidium,& allegat Cornelium, Deci.Cagnol.Odd.Mantic.& Puteum,ibi,vt propterea nec dari possit,de læsione,que tamen probanda esset enormissima,&c.l.His p.3.tit.14.part.5.ibi, E porende de ez mos que la auenencia é el pleite que a'e fuesse fecho, que deue ser guardado tambien por la vna parte, como por la otra, e quanto quier que menta sso aquella parte que quitasse al demandador no la podera dessuec demandar, &c. iuxta interpretationem Gregorij Lopes ibi, in verb.quanto quier, sic dicens, Tene ergo menti istam legem partitarum, qua tollit dictas opiniones, imò & vale ista lex quod etiamsi sit enormissima læsione transactione non rescindatur, cum dicit, quacunque sen quantacunque sit pars, &c.

Obiectio IV.

Quòd Ecclesia contractui stare tenetur in sibi proficuis & vtilibus,non verò in damnosis.

112 Sicut in pupillo & minore claudicat contractus, in hoc quòd ei stare tenentur in sibi proficuis,& vtilibus tantum l.si id quod 7.6.fin.ff.de rescind vendit. leg. Iulianus 13.Parag.sed & si quis minorem, iuncto §.præcedenti,& §.si quis a pupillo ff.de action. empti, plura refert Card.Petreia in leg.si curatorem,verb.cum non absimilis.num.25.Donel.comment iuris Ciuilis lib.12 cap.22. vbi Osvvald.in lit K.cum seq.Ita etiam in Ecclesia videtur posse contractum claudicare,ad hoc vt ei ipsa stare teneatur in quantum sibi fuerit vtilis,& non aliàs, cap. si qua de rebus 42. vers.in iudicio autem erit 12.quæstion. 2 vbi notarunt omnes secundùm Mathesil. sing.155. ia ip. Nota quod si minor, vers.idem etiam, Tiraquell. ad leges connub.glos.8.num.91.& de retracta conuent. ad fin.tit.num 152.in fin Rodoan.de rebus Eccles.non alien. quæst.20.num.193.& 197.& quæst.51 cap.7.a n.18.Surd. cons.69.n.9.Honded.cons.18.nu.72.vol.3.Steph.Gratian.discept.forens.tom.2.c.201.num 22.& 23. Cardin. Mantic.de tacit.& ambig.conuent.lib.24.titul 6.num.48. in fine,& n 49.Valet enim argumentum de pupillo & minore ad Ecclesiam, Ego de locu commmunib. loco 72. num.1.

113

114

115 Sed hæc resolutio, in qua obiectio fundatur, nullo modo contractui nostro accommodari potest,in cuius celebratione de transactione loquor,licèt etiã Superioris,& tres tractatus,ac cæteræ necessariæ solemnitates nõ defuerunt,quo casu nullus dubitauit Ecclesiam teneri stare contractui,& ad illius obseruãtiam obligari postquam hoc tamen priuilegiata solùm reperitur Ecclesia, vt si à principio contractum aliquem celebrauerit sine Superioris auctoritate,vel sine debitis iuris solemnitatibus,possit,si sibi vtilius videbitur,interueniente auctoritate,vel solemnitate,quæ defecerat, contractui stare, vel illum reprobare si damnosus sibi videatur, vnde fit vt agi valeat aduersus Ecclesi, sicut aduersus minorem, vt declaret an velit contractui stare, an ab eo recedere Ita Gabr.Sarayna ad Mathesil.d.sing 155. num.10.vers.quod etiam, Bernard. Diaz reg.219.in 7. simili, vers.& stante ista. Franc. Sarmiento de redditib. Eccles.p.1.cap.2.numer.17. Pinel.rectè explicans in l.1. p.3.num.34.in princ.& num.36. vers.quod etiam vrgenter, Cod. de bonis mat.Sur.l. d.decis.69. numer.2.3.etiam ad fin. Perez de Lara de vita hominis, cap.18. num.50. Cancer.var.resolut.l b 1.resolut.12.num.49. Trentacinq. lib.1 var. lit. de minorib. resolut 8. numer.25. Fontanel. de pactis nupt.lib.4. glos.13 p.1. num.13. Gonzal.ad reg. 8.Cancel.glos.56.num.93. Nicol.Garc. de benef.p.2. cap. 1.n.75 Beltramin ad Gregor.XV.decis.467.na.16.lit.B ad fin.

116 Et licèt supponeremus transactionem prædictam à principio fuisse nullam,adhuc Moniales eam pro parte admittere,& pro parte reprobare non possent, sed in totum approbare, vel in totum reiicere tenerentur, arg.l.cum quæritur 16.ff.de administr.tutor, ibi, aut in totum agnoscere,aut à toto recedere, &c.leg.si ita stipulatio 39.ff.de operis libert.ibi, Quia non debet ex parte obligationem comprobare,ex parte tanquã de iniqua queri, &c. l.nam absurdum 7.ff.de bonis libert. ibi, Nam absurdum

videtur licere eidem partim comprobare iudicium defuncti, partim euertere, &c. Treuis. *decis.45.numer.*10. *lib.*2. Caputaq.*decis.*186.*num.*2.*p.*1.& de contractibus cum Ecclesia & Religiosis agens idem resoluit Bald. *cons.*300. *num.*3. *lib.* 1. vbi ait quòd donatium Ecclesiæ non simpliciter factum est Sanctum Sanctorum, vt putabat Innocentius, sed cũ onere suo, & *cons.*379.quod est sub *cons.*377 *num.*5.*eod.lib.& cons.* 101.*num.*1.*vers. si autem nihil.lib* 4.Alberic.*in l.* 1.§. *si ab ignoto.ff de munum.* & alij, quos refert & sequitur Tiraq. *de retractu conuent.ad finem tit.numer.*6.*&* 14. Cou.*var.lib.*2.*c.*16. *num.*5 *per tot.*qui loquitur in contractu emphyteutico Ecclesiæ, qui vel in totum debet valere, vel in totum non valere, apertiùs Greg.XV.*d.decis.*467.*nu.*5.ibi, *Et quod dicitur iudicium sicut contractum posse claudicare fauore Ecclesiæ, procedit quantum ad hoc vt possint eligere an velint stare iudicio, & contractui, necne, non autem possint actum diuidere, pro parte illum approbando, & improbando pro parte, sed debent totum approbare aut improbare*, &c.Beltramin.*ad eund.lit.B.n.*16.*vers. verum est.*

117 Et facit quòd aliud agens docet cum pluribus Th. Sanch. *de matrim.lib.*1.*disp.*6. *numer.*16. nempe quòd donatio facta Ecclesiæ non minus quàm facta aliis illius acceptationem requirit, vt fiat irreuocabilis, quia nõ fit immediatè Deo, sed homini, vnde more humano debet fieri, & consequenter leges aliarum donationum in ea seruandæ sunt.

118 Denique cùm absque dubio in omnibus contractibus id obseruetur, nulla potest esse ratio, qua ductæ Religiones, cum quibus contractus, & conuentiones fiunt, velint se eximere à regulà generali, de qua *suprà n.*95. Tum vel maximè, quia illarum interest promissa seruare, aliàs enim nullus vellet cum illis contrahere; ratio in iure ad multa deseruiens, *l.*2.§ *sed dominorum interest ff. de his, qui sunt sui vel alieni iuris*, §.*sed hoc tempore, sub eod.vers.Instit.eodem.l.diuus* 24.*vers.nec vllorum magis interest quàm ipsorum, ff.de milit.testam.*§.1. *sub eod.vers.Instit.eodem, l.ratas* 7. ibi, *Vestra etiam interest.Cod.de rescind.vendit.*vbi ea ratio traditur pro firmitate contractûs cum milite celebrati, iunctis quæ in simili circa contractum cum Principe, vel Rep. gestum expendunt Hubert.Gphan. & Ioan. à Sande, quorum meminit Ioseph. Vela *assert.*13.*n.*36.*ad fin.*

OBIECTIO V.

Quòd Ecclesia priuilegio gaudet, ne donans donationem illi factam reuocare valeat.

119 HVius priuilegij fundamentum innititur dispositioni text.*in cap.verum* 4. *de condit. appos.* cuius hæc sunt formalia verba. *Verùm cùm alicui Ecclesiæ possessio qualibet interposita conditione donatur, à donatore donum postea reuocari non potest, nisi fortè tali sit conditione collatum, quod ea cessante debeat reuocari.* Quæ videtur limitare regulam suprapositam, videlicet quòd etiam iure actionis potest agi præcisè ad rescissionem contractus, vel donationis modalis ob non impletum modum, qui donationi ipsi causam dedit: & sic videtur textum locũ non habere in donatione facta Ecclesiæ sub aliquo onere, vel modo, ad hoc vt iure actionis reuocetur talis donatio, & res donata ei tollatur ob defectum adimplementi onerum, & modorum impositorum, licèt finalem causam contractui dedisset, & nihilominus textus non negat Ecclesiam obligari non posse ad ea integrè adimplenda; cùm tamen id indecisum remanserit; ac proinde in puris terminis iuris communis, ex reg. *l.præcipimus* 32.§.*fin.C.de appellat.* cum similibus. Priuilegium ergo solum in eo consistit, quod licèt contra alios donatarios sub modo finalem causam continente, ob non adimplementum posset agi præcisè ad rescissionem; contra Ecclesiam non æquè, vt planè constat ex *d. cap. verùm*, in quo illa particula *conditione*, idem importat quod modum, seu pactum, vt notaui *in collect.ad illum text.num.*6.ex ea ratione, quia textus præsupponit donatum Ecclesiæ adquiri, & postea onus esse implendum, quo casu censetur modus, & non conditio: tum etiam, quia si dicta particula posset intelligi de conditione propria suspẽsiua actus, nullo modo Ecclesia posset possessionem rei donatæ sub tali conditione ingredi, nisi post eam adimpleam, ex regula text. *in leg.cedere diem* 213. *vers.vbi sub conditione. ff. de verbor. signif. leg. vnic.*§. *sin autem aliquid sub conditione. Cod. de caduc.tollen.*§. *ex conditionali, Instit.de verbor. signif. lib.*14. *in princ. titul.* 11. *part* 5.

120 Sed ex *d. cap. verùm*, clarè ostenditur Ecclesiam in possessionem rei donatæ ingressam fuisse, siquidem ibi agitur an ea possessio ob non adimplementũ conditionis, seu legis cum qua facta fuit donatio, reuocari posset necne, quod supponit præexistentiam illius, priuatio enim præsupponit habitum, *l.nam etsi sub conditione* 5. *vers.post defectum*, ibi, *gradum non rumpit, quia nullus est.ff.de inoff.testam.leg.non potest* 208.aliàs 209 *ff.de regul. iuris*, ibi, *Non potest videri desiisse habere qui nunquam habuit.* &c. *cap. ad dissoluendum* 13. *vers. quocirca, de despons.impub.*

121 Et sic dicta particula *conditione* posita in dispositione, vbi vnus possessionẽ rei priùs ingreditur, idem importat quod pactum siue modum in contractu, aut alia dispositione appositum. *l.societatem* 76. aliàs 77. vbi *gloss.* 1. quam ad hoc præ aliis notat Bald. *ff. pro socio*, *l. quæ sub condit one* 8. §. *mortuo, vers.idem est. ad fin.* vbi notat Gotofred. *verb. conditioni. ff. de condit. instit. leg. liberto* 21. §. *Lucius*, ibi, *conditione suprascripta*, & ibi, *conditionibus testamento adscriptis*, iuncto textu ibi, *parere commendam* & ibi, *vtili repetitione heredes adiuuandos* vbi notat *gloss.vlt.in fine*, ac Doctores communiter, & Gothofred. *ad verbum conditionibus ff.de annuis leg. l.Titio centum* 71.§.1.ibi, *conditio non remittetur*, vbi notat gloss. *& l. libertis* 108.*ff.de condit.& demonstr. d lib* 2.§.*fin.*ibi. *ea conditione vt Stichum sibi emeret.* iuncto textu, ibi, *mortuo Sticho conditione receptam*, *& leg.* 2. ibi, *si conditio repetitioni locum fore*, & vtrobique Doctores. *ff.de donat. leg. Gaius* 23. *vers. Paulus. ff.de manumiss. l.Meuia* 44.vbi notarunt omnes, *ff.de manumiss.testam.* & vltra eos obseruarunt Bart.*num.*5.& cæteri communiter *in l.quibus diebus* 40.§.*Termilius. ff. de condit.& demonstrat.* Tiraq alia iura & Doctores congerens, *de retractu conuent.*§.2.*gloss.vnica nu.*76. Anton Gom.*var. resolut.tom.*1.*cap.*12.*numer.*70.*vers.& in tantum.* Greg. Lop.*in l.*21.*glos.*7.*tit.*6.*part.*6.Ludou.Molin.*de primog. lib.*2.*cap.*12.*n.*5.*& c.*15.*n.*3.post alios Ioan.del.Castillo *controuers.tom.*4.*c.*55.*n.*34. Eodem modo accipitur & intelligitur, particula illa, *conditione, in d.c.verũ*, significans, & denotans donatum, & traditum Ecclesiæ sub certo pacto, vel modo, ei reuocari non posse iure actionis ob non implementum sed tantùm ad obseruantiam eam compellendam, vt intelligit *ibi* glos. *verb.sub conditione*, & omnes communiter, vt præ aliis videre est apud Tiraq. *de vtroque retractu, ad finem tit.num.*14.*&* 15.Couarr.*lib.*1.*var.cap.*14.*num.*9. Greg.Lopez *lib.*6. *glos.*1.*vers.& nota, titul.*4.*part.*5.& ad eum Hermosil.*à num.*26.

122 Ratio fun datur in fauore Ecclesiæ ad hoc vt ob non implementum modi, seu pacti, sub quo illi aliquid donatur, etiamsi causam finalẽ donationi dedisset, ita donatum & traditum Ecclesiæ minimè valeat reuocari, prout reuocaretur aliis donatariis, ex *d.l.*2.§.*fin.ff.de donat.*cum similibus, & sic obligatio ad implementum remaneret

remaneret tantũ: quapropter modus fauore Ecclesię intelligitur inducere causam impulsiuam, & non finalẽ, vt resoluunt Rip. *in l. fin. de reuocand. donat. quæst.* 51. n. 173. Cou. *lib.* 1. *var. cap.* 14. *num.* 6. Surd. *de alimen. tit.* 1. *quæst.* 48 *numer.* 70. Ex quibus rectè infertur iustè posse Congregationem prætendere, si Moniales nolint obseruare conditiones & capitulationes, propter quas Venerabilis Eques de Gratiis omnia bona sua, annuosque redditus illis donauerat, vt ea testiinant, in quo nullibi Ecclesia reperitur priuilegiata ad hoc vt inuito interesse habente bona habeat, & conditiones sub quibus illi fuerunt donata, reiiciat ac adimplere recuset; & inter interessatos locum primum obtinet Congregatio, cùm inter conditiones in cõtractibus appositas ad sui fauorem vna adsit, quòd scilicet Moniales tenerentur admittere in Ecclesia monasterij Congregationem ad suas festiuitates celebrandas, & casu quo id facere recusent, donans reuocat in totum donationem illam, & vult quòd ea bona Patribus Prædicatoribus deferantur, vt ex illis Collegium studentium Fratrum illius sacri Ordinis fundetur in quo Congregationi concedatur locus ad prædictas festiuitates celebrandas, v *supra* dictum est. Et quicquid sit, eodem priuilegio potiùs gaudere deberet ipsa Cõgregatio vti locus pius & Ecclesiasticus cùm agit de bonis & iuribus suis conseruandis, proindeque de damno vitando quod iniustè passa est & patitur eiecta, quando enim agitur inter æquè

123 priuilegiatos, potior est causa illius, qui agit de damno vitando, Lamberteng. *de contract. minor. ad fin. nu.* 125. *cum seqq.* Greg. XV. *decis.* 164. *n.* 6. *& decis.* 473. *nu.* 13. Rot. *decis.* 281. *numer.* 10. *part.* 4. *diuers. & in recent. decis.* 218. *num.* 6. *part.* 2. *& decis.* 190. *numer.* 30. *part.* 6. cum aliis.

Obiectio VI.

Quòd Congregatio festiuitates suas in Ecclesia consentus Monialium celebrauit, præcedente illarum licentia & permissione, & non iure proprio.

124 PRæsupponunt, licèt falsè, vt infrà ostendetur, Moniales facultatiuos fuisse omnes actus à Congregatione gestos circa festiuitatum celebrationes, proindéque ex illis non posse ius aliquod, seu præscriptionem acquirere, quia ex illis, quæ facultatis fiunt, certum est nullo tempore posse dici alicui ius quæsitum, nec præscriptionem causatam, *cap. possessionis* 16. *quæst.* 3. *l. qui iure familiaritatis ff. de acquir. possess. glos. fin. in l. solet. ff. de offic. Proconf.* Crauet. *de antiquit. temporum p.* 4. *sect. fin. à n.* 35. *& cons.* 111. *n.* 22. *cum seqq* Bardel. *cons.* 143. *n.* 18. *vol.* 2. Surd. *cons.* 127. *n.* 21. Tiber. Decian. *cons.* 44. *numer.* 133. *volum.* 4. Thesaur. *decision.* 16. *numer.*

125 3. Valenz. *cons.* 94. Cancer. *var. resolut. lib* 2. *c.* 2. *de iurisd. omn. iudic. nu.* 109. ex generali regula, quæ docet actus meræ facultatis nunquam præscribi, *l.* 2. *ff. de via publica, l.* 1. *§ deniq; l. si in meo fundo. ff. de aqua pluuia arcen. quominus*, vbi Bart. *n.* 26. *in fine*; & Rip. *n.* 98. *de flumin.* Balb. *de præscript. p.* 4. *quinta p.* 9. 4. *num.* 4. Anton. Gabr. *comm. opin. lib.* 5. *tit. de præscript. concl.* 10. D. Barbos. *in l. cùm notissimi C. de præscript.* 30. *ex num.* 77. latè Castrill. *controuers. tom.* 7. *de tertiis, c.* 32. *à princ.* Aloys Ricc. *in col. lect. decis. collect.* 1293. *in fine*, Card. Mantic. *decis.* 267. *num.* 2. Posti. *de manutent. obseru.* 53. *nu.* 2. plures per me citati *in collect. ad cap. vt priuilegia* 24. *numer.* 8. *de*

126 *priuileg.*

Verùm his non obstantibus obiectio prædicta fundatur in falso præsupposito, quòd scilicet actus celebrationis festiuitatũ dependeret à volũtate & permissione Monialium, cuius tamen contrarium euidẽter apparet, tum ex testamento Venerabilis Equitis de Gratiis, quod in casu de quod agitur vim legis habet, ex vulgari illo dicterio, Disponat testator, & erit lex. *l. verbis legu. ff. de verbor. signif. §. disponat. in Auth. de nupt. collat.* 4. latè Carol. Mananta *resp.* 20. *num.* 1. *cum seqq. p.* 1. Lambert. *de iure patron. p.* 1. *quæst.* 9. *num.* 52. Mieres *de maioratu p.* 1 *quæst.* 50. *ex num.* 1. tum ex scripturis donationum, & capitulationum, necnon transactionis, & concordiæ inter dictas Moniales, & Congregationem eandem iure proprio prout præsumitur quis possidere, & non alieno, *l. Titia. ff. de sol ut.* Surd. *cons.* 135. *num.* 24. Rot. apud Post. *in fine d. tract. de. cis.* 40. *numer.* 3. & non sunt gratuita ea, ad quæ nos necessitas adstringit, ead Rot. *decis.* 702. *num.* 4. *in fin. p.* 1. *in posthum.* Farin. *alias p.* 3. *recent.* & ex multiplicatis Monialium præfatarum obligationibus titulo oneroso publica auctoritate signatis, habuisse & habere radicatum in se ius ex tot præcedentibus titulis celebrandi festiuitates suas in dicta monasterij Ecclesia, per annos ferè quinquaginta cum multiplicitate actorum quolibet anno continuatorum sine alicuius contradictione. Vnde succedunt duæ iuris conclusiones ab omnibus com-

127 muni calculo receptæ quarum prima sequitur. Non est materia facultatiua quando præcedit titulus, quia tunc actus sequentes præsumuntur facti in vim tituli præcedentis ad exclusionem actus voluntarij, Bertramin. *ad Greg. XV. decis.* 162. quem refert & sequitur Ludou Posti. *de manutent. obseru.* 53. *num.* 18. per text. *in*

128 *l qui in aliena §. si is qui ff. de acquir hæred.* vbi probatur actum subsequentem censeri & præsumi factum secũdùm formam contractus præcedentis, Alex. *cons.* 25. *nu.* 9. *cum seqq lib.* 1. Menoch. *de præsumpt. lib.* 3. *præs.* 49. *num.* 4. *cum seqq.* Dunan. *Rotæ decis.* 388. *numer.* 10. *& decis.* 187. *n.* 29 Surd. *decis.* 71. *n.* 9. vbi quòd præsumitur gestus in executionem præcedentis contractus, *& decis.* 170. *nu.* 13. *& decis.* 185. *& decis.* 208 *nu.* 33. *& decis.* 325. *n.* 7. vbi quòd præsumitur gestus in executionem eorum, quæ præcesserunt; Valasc. *cons* 174. *nu.* 10. *tom.* 2. Melch Reinoso *obseruat. iuris, l. b.* 1. *obser.* 72. *n.* 20. Rot.

129 *decis.* 389. *n.* 4. *p.* 3. *recent. & decis.* 566. *n.* 2. *ead. p.* 4. Et solutio semper præsumitur ex causa præcedentis obligationis facta, *leg. quadam mulier. ff. de re iudic.* Rot. *decis.* 647. *n.* 6. *d. p.* 3.

130 Alia iuris conclusio non minus certa est, quòd ex multiplicitate actuum per cõtinuatum temporis spatium gestorum præsumptio facultatiua excluditur, Rip. *in c. cùm Ecclesia Sutrina, num.* 55. *de causa possess.* Cæs. de Graffis *decis.* 1. *n.* 3. *eod. tit.* Seraphin *decis.* 212. *n.* 2. *& decis.* 323. *n.* 4. Beltramin. *ad Greg. XV. decis.* 162. *n.* 16. *vers. secundò excluditur*, Rot. *d. decis.* 389. *nu.* 4. *p.* 3. *recent.* vbi quòd priuilegium actus facultatiui cessat vbi concurrit immemorabilis. Rota *decis.* 224. *n.* 8. *p.* 6. *recent.* eadem Rot apud Ludou. Posti. *in fine sui tract. de manut. decis.* 41. *n.* 8. *& in recent. decis.* 397. *n.* 3. *&* 640. *n.* 3. *p.* 2. Cacheran. *Pedem. decis.* 99. *n.* 19 vbi quòd ex diuturna præstatione præsumitur animus obligandi, Caualer. *decis.* 286. *n.* 6. Steph. Gratian. *discept forens. c.* 681. *nu.* 6. latè Ludou. Posti. *de manutent. obseru.* 53. *num.* 20. vbi reddit rationem, quia toties multiplicata gratia non est præsumenda: necnon quod ex diuturna pos-

131 sessione acquiritur actus considerabilis, & manutenibilis, & *num.* 27. quòd vbi agitur de fauore diuini cultus (prout in casu nostro) non præsumitur materia facultatiua. D. Alex. Rapheël apud me suprà *voto* 49. *nu.* 28. *&* 29.

132 Sic etiam excluditur præsumptio possessionis iure familiaritatis ex multiplicitate actuũ & continuata possessione; Beltramin. *ad Gregor. XV. decis.* 572. *nu.* 8. Rot. apud Ludou. Posti. *in fine dicti sui tract. de manutent. decis.*

*decis.*32.*n.*9. Vel per exhibitionem tituli præcedentis. Seraph.*dec.*342.*n.*2. Greg.XV.*dec.*92.*n.*3. Etiam si titulus esset nullus, idem Greg XV. *dec.*92.*n.*4.& Beltramin.*d.dec.*572. *eiusdem n.*7.

133 Non obstat quòd in scriptura conuentionis initæ inter D. Bernardinum de Almansa Archiepiscopum Insulæ Sancti Dominici in Indiis occidentalibus ex vna parte, & dictas Moniales ex altera *sub die 9 Februarÿ* 1631. reperitur sic inter dictas partes conuentum. *Item por quanto en la Iglesia del dicho monasterio an hecho y hacen sus fiestas los Esclauos del Santissimo Sacramento con permission del dicho Monasterio, agora su Segnoria Illustrissima como tal patron perpetuo à instancia y pedimiento de las dichas Segnoras Abbadessa y Monjas por si y sus patrones, su Segnoria Illustrissima da permission y tiene por bien que los dichos Esclauos del Santissimo Sacramento continuen en la dicha Iglesia, capilla y Altar mayor del dicho monasterio sus fiestas de primeros domingos del mes, octaua y carnes tolendas, dias de toros, y las demas que su Bula les concede. Loqual su Segnoria Illustrissima ni sus patrones no impediran, y esta permission se la hacen con la calidad que si a el dicho monasterio se le offreciere hacer alguna fiesta que sea tan precisa que no lo puedan deferir à otro dia que se ha de preferirla del monasterio a la de los dichos Esclauos, y ellos podran hacer la suya en la capilla de Nuestra Segnora de Gracia o diferirla para otro dia: y por esta permission, ni otra, sea visto auer acquirido ni adquiera adelante ningun derecho de costumbre, possession, temporal ni ordinaria, ni otra de ningun genero, ni para dar lugares, entierros, ni tener otra autoridad alguna de ninguna manera en la dicha capilla mayor, y no ha de ser de preiuycio a lo vno ni otro las dichas sus fiestas, ni acer dagno en la dicha capilla mayor, grados, ni altares con taulados ni adornos que pusieren, y los que se hiciere ha de ser de tal manera que lo susodicho esté y que de libre de todo dagno, preiuycio, y nueuo reparo.*

134 Quæ quidem conuentio inter dictas partes inita aliis præiudicium inferre non potest, qui in ea non interuenerunt, nec illi consensum aliquem præstiterunt, aut postea eis notificata fuit, ex vulgari regula quòd res inter alios acta aliis nocere non potest, *l. de vnoquoque ff. de re iudic. l. res inter alios, de regulis iuris, toto titulo, C. res inter alios acta*, cum multis per me citatis *Axiom.* 199.*n.*11. tum quia tam Moniales, quàm Archiepiscopus non poterant legem imponere Congregationi super iuribus suis, quæ per titulos præcedentes & anteriores obligationes & transactiones inter ipsas Moniales & Congregationem ex causa onerosa initas, illa iustè obtinebat, nec pariter illi præiudicare in suis festiuitatibus celebrandis, & cum hoc onere facienda erat

135 conuentio, aut facta cum illo præsumi debet, aliàs enim daremus quòd possent ipsæ Moniales dare quod non habebant, contra reg. text. *in c. nemo plus, de regulis iuris in 6. & l. nemo plus ff eod. tit.* cum similibus à me adductis *Axiom.*64. *nu.*1. nam res transit cum suo onere ad quemcunque vadat, *l. is cui opus, ff. de noui operis nunciat. l. si conuenerit, §. si fundus, ff. de pignor. act. c.*

136 *ex litteris, de pignor. c. pastoralis, de decim.* cum similibus citatis per me *Axiom.*199.*num.*5. Et in re sua, in qua alius ius habet, non potest quis ponere legem, quam

137 velit, Anchar. *consil.*155. *Optimis rationibus, num* 7. &

138 *seq.* Boër. *decis.*320.*n.*12. *versicul. ex quo secundum.* Et in præiudicium tertij re propria abuti nemini licet, Menoch. *de præsumpt. lib.*4. *præs.*83. *num.*8. & *consil.*226. *n.* 50. & 51. Ioann. Maria Nouar. *quæstion. forens. libr.*1. *quæst.*63.*n.*8 Tum denique quia illa conuentio habet duas partes inter se distinctas, vnam quæ respicit celebrationem festiuitatum in Capella, & Altari maiori, & vult ipse Archiepiscopus quòd Cõgregatio illas ibidẽ omnino celebrare valeat, ita vt nec per se, nec per suos in eodem patronatu successores dictarum festiuitatum celebratio impediri possit: & quamuis videatur insinuari id fieri ex permissione Monialium, cùm postea dicatur quod dicta celebratio impediri non valeat, illa permissio iam non potest esse voluntaria, sed deinde

139 fit necessaria quoad hunc effectum, argument. *l. non ideirco, in fine, Digest. de contrah. empt. l. si mandauero. §. sicut, ff. mandati, l. sicut ab initio, C. de action. & oblig.* alias enim ad nihilum deseruirent verba illa, *loqual su Segnoria, ni sus patrones no lo impediran*, si vtique liberum foret, & permissum dicto Archiepiscopo, aut suis pro tempore existentibus in patronatu successoribus

140 festiuitates Congregationis impedire; quia verba debent intelligi ne maneant sine effectu, *l. si stipulatus fuero, ff. de verbor. oblig.* Menoch. *consil.*122. *num.*48. &

141 *consil.*373. *numer.*8. Surd. *de aliment. titul.*9.*q.*16.*num.*9. cùm debeant aliquid operari, *l.*3. *in princip. ff de iureiur. l. si quando* 109. *ff. de legat.*3. cum aliis per me citatis *Axiom.*221. *num.* 11. Alteram habet partem illa conuentio incipien. à versiculo: *I por esta permission*, &c. vbi habetur quòd ex hac permissione nullum ius consuetudinis, seu possessionis ordinariæ, vel temporalis, vel cuiuslibet alterius generis Congregationi acquiratur, nec ad danda loca ad sepulchra hominum, nec ad aliã auctoritatem habendã in dicta Capella maiori, ex quibus verbis colligitur consuetudinem, & possessionem eo casu impediri, quo Congregatio eam acquirere prętendat ad sepeliendum in ea Confratres, vel ad aliã auctoritatem habendam, vbi noto in prima exceptione dictionem illam *ni para dar lugares a entierros*, & in secunda, *ni tener otra autoridad*, quæ in vtraque parte

142 accipitur, pro *neque*, Cicer. *lib.*5. *Epist.*1. *Nec opibus satu si mi, nec voluntate sunt.* Idem *libr.*3. *Epistol Nec enim obscuris personis, nec paruis in causis res agetur*, post Paris. & Boni. aduertit Cened *sing.*63. *num.*3. Et ita vult hæc dictio sic repetita vt possessio circa illa duo non operetur, non tamen vult vt eundem effectum habeat circa expressa antea in prima parte, quia est implicatiua casus contrarij ad expressa, vt *in l. milites ita, §. mulier, ff. de milit. testam. & in l. sacra loca § penult. ff. de rerum diuis. & in l. nec nos, ff. de capt.* cum similibus per me citatis *dict.*208.*n.*2. Quod sine dubio procedit in casu nostro attẽtis verbis secũdę exceptionis, ibi, *ni*

143 *tener otra autoridad*, &c. vbi dictio, *otra*, hoc est, *alia* diuersitatem à suprà expressis denotat, & diuersa ab expressis includit, *l. si fundus sub conditione, §. libertus, ff. de legat.*1. Cened. *sing.*4.*n.*13. Giurba *cons. crimin.*99. *n.* 7. vbi quòd diuersos modos ab expressis designat, plures per me citati *dict.*26.*n.*17. Et attenta mente ipsius D. Archiepiscopi, qui publicè dicere solebat, se maximè optare quòd Ecclesia reædificaretur, & Capella maior illius, capax fieret vt in ea Congregatio suas festiuitates commodiùs celebrare posset, & ad hunc effectum potius, quàm ad alium creditur ad fabricam faciendam pecunias dedisse, & sic verba prædicta in ea

144 conuentione siue contractu apposita ex hac mente D. Archiepiscopi contrahentis sunt interpretanda, *l. in conuentionibus, ff. de verbor. oblig.* Perez *ad titul.*7. *libr.*5. *Ordin. pag.*188. quia in contractibus potius mens, quã verba sunt attendenda, Molin. *de primog. l.*1. *c.*4. *num.* 20. Quod & fortius confirmatur ex obseruantia subsequuta post Ecclesiam reædificatam vsque ad tempus litis motæ, per quam quælibet dispositio declaratur, ad tollendum omne dubium, vt cum pluribus probaui *suprà, voto* 47. *nnmer.* 48. & *voto* 52. *numer.* 47. *cum seqq.*

145 Sed proh dolor! dicere non erubesco me non semel doluisse quòd in illa conuentione inter D. Archiepiscopum & Moniales inita nulla facta sit mentio de

patronatu

patronatu Venerabili Equiti ex rationibus in prima obiectione allatis competenti, & forsan Deus Opt. Max noluit vt ei tam enormiter præiudicaretur, quando permisit vt pecuniæ à D Archiepiscopo oblatæ, & cum effectu illis persolutæ ad eum statum peruenissét vt nec ex minima illarum parte Moniales ipsæ ad fabricam Ecclesiæ se iuuare possét, & aliæ in torno Cōuentus fuerunt deperditæ, quod in causa fuit, vt de iusto adquisitionis titulo dubitaueriot aliqui, ob quam rationem credunt adiumento illis non fuisse, per ea quæ tradunt Butr. *cons.* 33. *n.* 2. & 5. Card. Tusch. *pract. c. concl.* 2. *m.* 5. *lit. M. concl.* 25. & eleganter Ioan. de Solorzano *de Indiarum gubernat. tom.* 2. *lib.* 1. *c.* 5. *n.* 101. & 102. vbi ad hoc propositum refert Solonis locū apud Cœli. Rhod. *g. lib.* 10. *c.* 35. *Diuitias habere quidem cupio, per iniuriam verò consequi nolim, subsequitur enim mox supplicium.* Ouid. *lib.* 1. *Amor. eleg.* 10.

Non habet euentus sordida præda bonos.

Euripides *in Erchtheo.*

Opes legitimas magis quàm rapinas
Colere decet, neque enim diuitiæ iniustæ
Vnquam constantes sunt.

Obiectio VII.

Quòd festiuitates per Congregationes in Ecclesia Monialium celebratæ, & celebrandæ, illarum religiosæ recollectioni impedimento sunt.

146 Venerabilis Congregatio mancipiorum sanctissimi Sacramenti sita in Ecclesia Conuentus Monialium S. Francisci strictioris Obseruantiæ in ea assolet certis diebus in Bullis Apostol. assignatis festiuitates solemnes celebrare in laudem & venerationem sanctissimi Sacramenti magno Fidelium vtriusque sexus concursu ad generalem Communionem accedentium, ibique prædicatur Dei verbum, & tota die in tabernaculo curiosè & deuotè ac multis luminarib. præparato publicè exposita est sanctissima Eucharistia, ac prodeuotis Fidelibus ante illam orantibus, & hanc sanctam Congregationem intrantibus, plenissimæ à Sede Apost. conceduntur Indulgentiæ: quæ festiuitates summa omnium spirituali consolatione ab hinc quadraginta annis ibidem sunt celebratæ, absque vllo Monialium incommodo, imò verò cum multis earū vtilitatibus, & commoditatibus; participant enim de Indulgentiarum concessione, & de prædicationibus, videntque earum Ecclesiam tanto fidelium deuoto concursu vbique plenam, vbique Communionibus sacris abundantem, concomitante de manè & vesperi suauissimo multarum vocum concentu, absque vlla ipsarum Monialium expensa, nam omnia Congregatio supplet ex collectis à Fidelibus liberali manu datis eleemosynis. In aula verò ad exercitia deputata, & ab Ecclesia multum distanti, congregantur quotidie Confratres, in eâque recitatur Rosarium Beatissimæ Virginis, habetur oratio mentalis per horam, & quandoque sumitur disciplina verberum ad expiationem peccatorum, & pro occurrentibus necessitatibus. Quis dicet ex his grauari posse Moniales, aut conqueri quòd interturbentur, aut eis molestia aliqua inferatur.

147 In Ecclesia Regij Conuentus Monialium discalceatarum huius oppidi Matritensis, in quo Moniales perpetuò à carnibus abstinent, & in summa pœnitētia ac ieiunio sanctissimam vitam degunt, Officia diuina solemniter, & cum excellenti cantu celebrantur, vt refert Ludou. Munoz *en la vida y virtudes del Padre Maestro Fray Luis de Granada. pag.* 166. *in princip.* vbi idem de Religiosissimo monasterio Incarnationis eiusdem oppidi Matritensis dicit.

Barbos. Vot. decis. Pars II.

148 Deuota Congregatio indignorum seruorum sanctissimi Sacramenti, quæ sita est in Conuentu sanctæ Mariæ Magdalenæ eiusdem oppidi per annos viginti, & septem in illius Ecclesia festiuitates suas solemni apparatu celebrat ex permissione Monialium, cum magna earum approbatione & spirituali consolatione, in aula, quæ prope eundem Conuentum accommodata exercitia sua deuotissimè agunt Congregationis Confratres, & à tempore, quo illi pro suis festiuitatibus celebrandis, & exercitiis agendis Ecclesiam, & aulam occupant, Moniales ipsæ magna in temporalibus & rebus monasterij augendis commoda sentiunt non contemnenda.

149 Nouissimè Venerabilis, & pia Congregatio Sacerdotum indignorum ministrorum Saluatoris mundi, quæ primam sedem habuit in Ecclesia Conuentus Monialium Conceptionis B. Virginis, Ordinis S. Hieronymi huius oppidi Matritensis, fuit per me & aliquos deuotos Presbyteros instituta, & primam illius Præfecturam habui; occupatur quotidie in Oratorio proprijs eleemosynarum pecunijs empto, in Rosario Beatissimæ Virginis recitando, in oratione mentali habenda, in disciplinis sumendis; extra verò eius Sacerdotes carceres, & hospitalia huius Curiæ visitant, confessiones omnium infirmorum confiteri volentium audiunt, illosque consolantur, & aliquibus dulciariis reficiunt, & eleemosynas libenter conlonant, in carceribus etiam confessiones accipiunt, prædicant, & sermocinantur, ac nonnullas eleemosynas, & refectiones portant. Extra hoc oppidum ad loca circumuicina vadunt peregrinantes, & in eorum quolibet per quatuor vel quinque dies commorantur, absque vlla habitatorum expensa, prædicantes pœnitentiam. Confessiones plures etiam generales audientes, inimicitias conciliantes, & afflictos in Domino consolantes. In Ecclesia prædicti Conuentus Monialium Conceptionis in omnibus Apostolorum festiuitatibus conueniuntur, ibique eas celebrant, conuenientes omnes laici ad generalem communionem, & alia opera pia exercenda, quæ à Sacerdotibus illis commendantur, qualibet Dominica die post Vesperum ad Oratorium opera & diligentia aliquorum laicorum confratrum adducuntur rustici homines, qui ad operas suas locandas per plateas conueniuntur, & alij famuli inferioris ministerij, vt addiscant doctrinam Christianam per Sacerdotes edocendam, ex quibus plures tam rudes inueniuntur, vt ad hoc primæ Christianæ ipsius doctrinæ elementa ignorent, & pro eo tempore, quo in his edifcendis occupantur, solet expensis Congregationis aliquid his pauperibus erogari, ne occasione lucrandi aliquid pro quotidiana sustentatione retrahantur ab addiscenda doctrina Christiana; plures etiam eo tempore confitentur peccata sua, & solent ad ducentorum numerum aliquando peruenire: de illo gratias Deo reddere nunquam prætermitto, quòd ad hoc insigne opus instituendum, & fundandum, me tam fragile, & vile instrumentum elegerit, cùm in hac nostra Congregatione adsint Sacerdotes Religiosissimi in oratione perpetuò perseuerantes, in his operibus piis exercendis continuò assistentes, in missionibus peragendis promptissimi, & obedientes, ac vltrò ad labes sponte se offerentes, in confessionibus audiendis, & in prædicando assidui, doctissimi, & pijssimi viri. Moniales, quod nostrum est interest, his festiuitatibus, & ad eorum exemplum, multùm consolantur in Domino, & hoc diuinum donum ab illo peruenire referunt.

CONCLVSIO II.

Congregatio ab immemoriali, & de tempore mota litis fuit & erat in pacifica possessione celebrandi festiuitates omnes, & nobilis deuoti sui Instituti in Ecclesia monasterij Monialium strictioru Obseruantia S. Fraciscі, quod vulgo dicitur del Cauallero de Gracia, & faciendi actus accessorios & concernentes celebrationem earundem festiuitatum, necnon exercitia Rosarij, Orationis mentalis, & disciplina in Aula ad hoc destinata, in qua possessione manutenenda est.

150 DAndum est mandatum de manutenendo Cōgregationi in possessione celebrandi festiuitates sui nobilis, & deuoti Instituti in Ecclesia dicti monasterij, & omnes actus illi accessorios, & concernentes maiorem earum decorem, ac faciendi dicta exercitia in aula pro illis deputata, quia docet de sua possessione de tēpore litis motę §. *retinenda, Instit de interd.* plures refert Rotæ decisiones & Doctorum allegationes Ludou Posti. *in tr. manu ti de manutenendo obser.* 17. *n.* 1. quibus addo per me citatos *suprà voto* 21. *nu.* 1. & *voto* 51. *num.* 1.

151 Et licèt ad obtinendum sufficeret probare ad summum duos actus possessorios, ex multis quos refert & sequitur Ludou. Posti. *d. tr. obser.* 18. *à princip.* & sic vnam instantaneam siue momentaneam possessionem, Pereg. *de fideicom a.* 48. *nu.* 58 Mastril. *decis.* 55. *n.* 1. *p.* 1. idem Posti. *d. obseruat.* 18. *n.* 2. nihilominus tamē ex abundanti Cōgregatio vniformes, cōtinuos & pacificos actus ad mille ferè deuenientes spatio quinquaginta annorum gestos plenissimè probauit, nihil referente quòd duobus annis in alia Ecclesia easdem festiuitates celebrauerit, quia hoc fecit pręmittendo necessarias protestationes,

152 animo enim retinetur possessio si possessor discedat cū protestatione, vel cum animo illam retinendi, §. *possidere, vers. quin etiam, Instit. de interd.* Crescent. *decis.* 1. *aliàs* 53. *n.* 3. *de causa possess. & prop.* Ludou. Posti. *d. tract. obseru.* 17. *n.* 18. & 19. Et quamuis, sine veri præiudicio, in protestationibus deficeret Congregatio, quod non

153 est dicendum, adhuc illi concedenda erat manutentio, pro omnibus actibus, in qua illa reperiebatur possidere de tempore motæ litis, idem Posti. *d. tr. obseru.* 73. *à numer.* 50. præcipuè cum possideat virtute contractus antea initi, Cæs. de Grassis *decis.* 4. *de causa possess. & prop.* Aloys. Ric. *in collect. decis. collect.* 1261. *vers. amplia etiam*, quos refert, & sequitur Posti. *d. tract. obseru.* 11. *numer.* 6.

154 Cū ergo sit titulata possessio Congregationis in vim instrumentorum, donationis, capitulationum, & transactionum acquisita & obtenta, maiorem exinde adepta est iustificationem pro manutentione cōcedenda, Rota apud Post. *in fine dicti tr decis.* 139 *num.* 3. & *decis.*

155 551. *num.* 1. cùm semper titulus multum habeatur in consideratione etiam in hoc summarissimo possessorio, Caualer. *decis.* 379. *n.* 5. Rota apud Postiū *decis.* 5.

156 *n.* 5 vbi ad hoc refert Bald. Verallum, & Thesaurum, sufficiatque præsumptio tituli orta ex longæua possessione pro manutentione obtinenda, vt ex Rota & Con. resoluit Ioan. de Solorzano *de Indiarum gubernat. lib.* 2. *c.* 28. *n.* 85.

157 Vnde succedit certa in hac materia cōclusio, & vulgare axioma, quòd possessor in sua possessione manuteneri debet à Iudice lite pendente, nō solùm de iure, cū omnia iura clament vt possessor lite pendente manuteneatur, sed etiam de stylo omnium Curiarum, ita cum multis Ludou Posti. *d tr obseru.* 5. *n.* 9. *cum seqq.* Et

158 possidente Congregatione, non debet interim supersederi in celebratione festiuitatum, quamuis imminesret scandalum, quod non adest, ad notata per Curtium *cons.* 107. *nu.* 2. *vol.* 3. Beninend. *decis.* 73. *nu.* 6. & 7. Scacc. *de appellat quæst.* 1. *lim.* 6. *memb.* 1. *nu.* 20. Paz *de tenuta lib* 1. *c.* 101. *num.* 3 & 4. non enim lite pendente

159 poterat aliquid innouari, *toto tit. vt lite pend. innouetur, c. non solùm, de appellat. in* 6. Lancel. *de attem. c.* 4. *limit.* 10 Menoch *cons.* 35. *num.* 14 Rota apud Posti *in fine d. tr. decis.* 105. *nu.* 1. Azori. *instit. moral p.* 2. *lib.* 5. *c.* 24. *quæst.* 9. *vers. deinde lite pendente*, Carol. Maian. *resp.* 21. *n.* 11. *p.* 1.

160 Non obstat quòd celebrare dictas festiuitates in Ecclesia dicti Conuentus, est & fuit semper merè depēdens à voluntate Monialium, atqui ex actu meræ facultatis non acquiritur possessio, seu status manutenibilis, ac per consequens nec datur mandatum de manutenendo, Stephan Gratian. *discept foren.* c. 655. *n.* 19 Beltramin. *ad Greg. XV. decis.* 161. *nu.* 6. Card Caualer. *decis.* 586. *n.* 1. & *decis.* 418. *n.* 9 Ludou. Posti. *d. tr. obseru.* 51. *n.* 1. hinc inferens *n.* 3. diuturnum hospitem, seu illū, qui ab aliquo amico in hospitio, & domo recipitur, nullo temporis cursu quærere quasi possessionem hospitij & domus. Ergo, &c.

161 Quia respondetur negando maiorem ex dictis *supra n.* 556. *cum seqq.* cùm dare locum Congregationi ad celebrandas suas festiuitates, & ad exercitia facienda sit debitum in vim obligationum, & titulorum præcedētium Moniales ad patientiam præstandam obligantium, vnde quando possessio verificatur ex titulo præcedenti, sine dubio manutentio debetur, Cenci. *de ce sib. in addit. p.* 2. *cap.* 5. *quæst.* 1. *art.* 9. *n.* 17. Posti. *d obseru.* 53.

162 *num.* 19. Ad quam excludendam debet euidenter constare materiam esse merè facultatiuam, Seraphin. *decis.* 351. *numer.* 4. Beltramin. *ad Greg. XV. decis.*

163 161. *in fine*, vbi reddit rationem, ne scilicet sub prætextu materiæ facultatiuæ de facili sit manutentio deneganda.

164 Quicquid sit planè constat olim Moniales celebrationem dictarum festiuitatum impedire voluisse Congregationi, & hac de re litem mouisse coram Vicario generali huius oppidi Mantuensis, de qua mentio fit in instrumento transactionis & concordiæ, vnde succedit conclusio quòd in actis etiā merè facultatiuis dicitur acquisita possessio quando præcessit prohibitio, seu contradictio cum subsequuta acquiescentia Beltramin. *ad Greg. XV. decis.* 162. *sub. n.* 16 Melch Lotter *de re benefic. tom.* 1. *lib.* 2. *quæst.* 31. *numer.* 19. Rot. *decis.* 297. *sub numer.* 4. & 5. *p.* 2. *diuers.* Posti. *d. tract. obser.* 53. *n.* 28.

165 Nec obstat quod ex aduerso allegatur, videlicet titulos in quibus Cōgregatio fundatur esse nullos, vtpotè quia per vim & metum gesti dicuntur, & ex defectu solemnitatum, ac proinde nullitate hac stante, debebat retardari mandatum de manutenendo. Quia respondetur totum negando. Primum constat ex dictis *suprà n.* 106. *cum seqq* Secundum patet, quia nullitas contractus non potest impedire possessori manutentionem, vt de possidente vigore contra reprobari, in terminis Cæs. de Grassis *decis.* 4. *de causa possess.* Aloys. Ric *in collect. decis. collect.* 1261. Posti. *d. tract. obseru.* 62. *n* 8. Et de possidente vigore donationis, contra quam opponitur de illius nullitate, & inualiditate. Rot. *decis.* 270. *n.* 4. *p.* 1. *recent.*

166 Ratio duplex assignari potest, generalis scilicet, & specialis: generalis est, quia ex quolibet contractu, & actu inutili, & nullo transfertur possessio in alium, *l.* 1. § *si vir vxori, l. quod vxor* 16 *ff. de acqu. r. possession. l. nec vllam* 13. § *in omnibus ff. de petit heredit l. si donata* 36. *ff. de donat inter vi. um, & vxorem, l.* 2. § 1. *in fine. ff. pro donato, l.* 1. § *deiicitur versicul. denique ff. de vi & vi arm.* Matiens *l.* 8. *gloss.* 2. *n.* 32. *titul.* 7. *lib.* 5. *Recopil.* & *gloss.* 6. *num* 5.

nu.1. Mastrill. *decis.* 253. *numer.* 13. *p.* 3. Surd. *consil.* 176. *à num.* 1. *vsque ad* 5. Paz *de tenuta tom.* 1. *cap.* 28. *ex nu.* 1. *& tom.* 2. *c* 54. *nu.* 17. Posth. *de tract. obseru.* 37. *nu.* 1. quod tantùm limitatur quando nullitas est adeò clara & euidens, vt non egeat probatione, quo casu omnes doctrinas in contrarium citari solitas intelligit Posth. *d. tract. obseru.* 61. *n.* 12.

167 Secunda ratio specialis est, quia vbi instrumentum obligationis fuit executioni demandatum (prout in præsenti casu) exceptio nullitatis non releuat ad impediendam manutentionem, Sigism. Scacc. *de apellat. q.* 1. *c.* 2 *quæst.* 19. *remed.* 1. *concl.* 1. *n.* 10. *&* 21. Posth. *obseru.* 62. *n.* 1. quia illa respicit petitorium, & non est in manutentione discutienda, Rot. *apud eundem Posth. decis.* 2 6. *n.* 8. vbi quòd exceptio nullitatis transactionis respicit petitorium.

168 De ... que non obstant exceptiones contra testes oppositæ, quia non admittuntur in isto summariissimo iudicio Con *pract. c.* 17. *n.* 4 Christoph. de Paz *de tenuta c.* 7. *n.* 7. & 9 Seraphin. *decis.* 342. *in fine, & decis.* 392. *& n.* 1 *& decis.* 561. *n.* 2. Greg XV *decis.* 449. *n.* 10. Vnde Beltramin. ad ipsum *decis.* 449. *n.* 11. ait quòd ideo non

169 admittitur exceptio quòd testis sit interessatus, & Card

170 Canaler. *decis.* 223. *numer.* 2. resoluit propterea non obstare exceptionem aduersus Monachum testem, quòd non sit admittendus in hoc iudicio pro suo monasterio.

171 Quibus fundamentis in iure & facto itte ragabilibus fuit ad fauorem Confraternitatis promulgatum decretum de manutenendo, tenoris sequentis, videlicet.

En la Villa de Madrid a 25. dias del mes de Iunio de 1645. años visto este processo y autos del por el señor Licen. Don Diego Osorio Protonotario y Iuez Apostolico de la causa que es entre partes de la vna, el Doctor Augustino Barbosa Padre mayor, y demas Hermanos y Congregacion de los esclauos del santissimo Sacramento, sita en la Iglesia del Conuento de Monjas descalças de la Concepcion francisca que llamen del Caualleiro de Gracia desta Villa de Madrid, y de la otra la dicha Abbadessa, Monjas, y Conuento de Monjas descalças franciscas de la Concepcion, que ansi mismo se dicen de Iesus Maria Dixo que sin prejuyzio del derecho de las partes en el iuyzio petitorio y possessorio plenario; y en el interim, y hasta tanto que otra cosa se prouea y mande deuia de manutener, manutenia, y manutubo, amparaua y amparo al dicho Hermano mayor, y d mas Hermanos y Congregacion del santissimo Sacramento sita en el dicho Conuento y Iglesia en la possession en que ha estado y estauan al tiempo y quando se mouio este pleito de celebrar sus fiestas, los primeros Domingos de cadà mes, y otros dias extraordinarios en el discurso del año, como son la octaua de Corpus, por ocho dias continuos, quando los señala la Congregacion, y los tres dias de carnestolendas, y todos los dias de toros por las tardes, y las exequias de sus defuntos en la Iglesia del dicho Conuento, Capilla y Altar mayor, y tener creencia con las insignias del santissimo Sacramento, y de poner en la Capilla y Altar mayor de la dicha Iglesia andamio de madera para el Altar y su peana, armandole como les parece, y todo lo demas conueniente, adorno de la Iglesia, Capilla y Altar maior y parte que quieren poniendo marhas luzes, y otros adornos; y de que las dichas Monjas ter el sacristan de la Congregacion les den los vestuarios y ropa blanca que fueren necessarios para la celebracion de todas las dichas festiuidades, y para las Missas cantadas, y pulpito, y de tener la llaue cada vno de aquellos dias el sacerdote que ha de dezir la Missa mayor cantada, del sagrario del Altar mayor hasta encerrarse el santissima Sacramento à la noche; y de decir por persona diputada por la dicha Congregacion en todas las festiuidades ordinarias y extraordinarias, y exequias la Missa mayor con Diacono y Subdiacono, y comulgar en ella y en otras a los esclauos del santissimo, y de traer musicos ... de fuera para officiar la dicha Missa mayor, y completas, y de combidar y traer predicadores que prediquen en la dicha Iglesia à voluntad de la Congregacion en todas las dichas fiestas ..., y de poner los bancos de respaldar y sus respaldar para asentarse los Hermanos de la Congregacion y las personas combidadas y otros deuotos que bienen a la Iglesia, ... gradas en caso necessario los hombres de las mugeres, y de tener el vso libre de la Capilla de nuestra Señora de Gracia, y la llaue de sagrario della y copon y de comulgar en ella en todo tiempo a los esclauos; y de lleuar tambien para este effetto con su llaue por vn Sacerdote Congregante el santissimo Sacramento de la dicha Capilla de nuestra Señora de Gracia al Altar mayor para la Comunion general de los esclauos en todas las dichas ... de fiesta ordinarias y extraordinarias, y de boluer despues el copon à la dicha Capilla y Sagrario de nuestra Señora de Gracia; y de poder ... con mesa y fuente y libro de escriuir los esclauos, y assentar las limosnas que ellos da..., à las puertas de la dicha Iglesia de la calle de adentro y poner ... de la dicha Congregacion en todas festiuidades della, y en el lunes y viernes santo de cada vn año, y que en la dicha possession ... no sean inquietados ni perturbados por persona alguna: para lo qual se dexe despachen los mandamientos de manutencion necessarios en forma con penas y censuras, y asi lo proueyò, mandò, y firmò. El licenciado Don Diego Osorio.

Nimiam post hæc scripta insectandi, ac reprehendendi licentiam assumpsit quidam, qui se prodere non est ausus, in quodam libello furtim in hac Curia sine nomine Auctoris impresso, in quo multù insudare videtur, non in hac nostra iuris allegatione improbanda, sed in ea rabiosè diramanda prorumpens in quandam maledicendi audaciam.

172 *Quid non audebis pè sida lingua leges?*

ex Mart. ... *epigr.* 2. quæ in causa fuit vt Illustrissimus & Reuerendissimus D. meus Ioannis Roipullosi in Hispaniarum Regnis Nuntius Apostolicus ex officio sub censuris dicti libelli lectionem prohibuerit, prout etiam prohibuit Supremum Castellæ Consilium, datis litteris & speciali commissione D D. Augustino del Yerro, dignissimo Curiæ Regalis Præfecto, ad inquirendum, & procedendum, contra omnes culpabiles repertos.

173 Non est cur ego doleam, cùm certum sit nullum esse tam perfectum opus, quod non vel icare malignitas possit, vt dicit Seneca *lib.* 2. *de benefic.* 1.

174 Magnus Tertullian. *lib.* 4. *contra Valent* duo nobis proponit; vnum circa notitiam Valentini, his verbis *Sperauerat Episcopatum Valentinus, quia ingenio poterat & eloquio, sed alium ex martyrii prerogatiua loci potitum indignatus, de Ecclesia authentica regula abrupit (vt solent animi pro prioratu excitati præsumptione vltionis accendi) ad expugnandam conne... veritatem, & cuiusdam veteris ... semen, actu colubro ... viam desinans.* Alterum circa Valentinorum desiderium ne eorum scripta publicarentur *Nihil magis curam (vt dicit e...) q... occultare quod prædicant, quia nihil veritas erubescit (ad lit e. t.) nisi sim... abscondi. Ego autem non nomino, quia tria ... potest nisi qui ante de se ... confiter, ... quis de se beneficiorum,* vt loquar cum Cicer. *pro lege Manil.*

175 Non possum non summè dolere, quòd Moniales, quæ strictiorem religiosam vitam du unt, hac via de me vindictam sumere intendant, & in defensionem

prætensi sui iuris talem publicent libellum, prætendentes Congregationem de facto expellere, eam iniustissima lite vexantes. cùm deberent plusquam alij lites effugere,& prorsus euitare, vt admonet Cardinalis Hugo super illa verba Psalmi 84. *Audiam quid loquitur in me Dominus Deus, quoniam loquetur pacem in plebem suam*; qui diuidens tria Populi Dei, secularium scilicet, Clericorum, & Religiosorum, & pacis quoque genera. Pax reconciliationis ad Deum, pax peccatoris ad se ipsum,& pax temporis ad proximum. Concludit, dicens: *Tertiam autem propriè loquitur Religiosis, quibus propriè competit lites nullas haberi.* Quod Apostol.1.*ad Corinth.c.6.* innuit, dum dicit: *Iam quidem omninò delictum est in vobis, quod iudicia habetis inter vos. Quare non magis iniuriam accipitis? Quare non magis fraudem patimini?* Et *ibi in gloss.* S. Augustinus ita ait ad propositum: *Perfectis igitur licet sua repetere simpliciter, id est, sine causa, sine lite, sine iudicio, sed non conuenit eis inde mouere causam ante iudicem.* Et Lyra in sensu literali idem declarat: *Licèt enim, ait ille, cuilibet licitum sit rem suam in iudicio repetere etiam Religiosis, tamen repetere rem suam in iudicio peccatum est in aliquo casu, vtpote quando de tali repetitione surgat scandalum, vel aliud magnum malum.*

276 In hoc casu adest vniuersale scandalum cunctorum, qui vident Moniales non repetere quod suum est, sed denegare quod Congregationi euidenter debetur, & nulla potest tergiuersatione occultari, & quod peius est, paruipendent Apostolicorum Iudicum mandata, nec illis obtemperare valent, contra quas est danda declaratoria. Cassador. *decis.6.de causa possess.& proprie.* Crescent. *decis.1.de sequestr.possess.* Graue enim de-

177 lictum,& deterrimi exempli est inobedientia,& contumacia. gloss. *in c. duo sunt, 96. dist.* Abb. *in c.1.n.10.& ibi* Rip. *n.29. de iudic.* Con *in c. Alma mater, p.1 §.9.n.*

178 *3. de sentent. excomm. lib.6.* vtpote quæ ex contemptu proficiscitur,& alios ad contemptum prouocat,& ideo censuris coërcenda, vt censuit Rota *in Corduben. dimidia portionis 1. Iulij 1610. coram bonæ mem. Merlina.*

179 Nec de me possunt Moniales conqueri, cùm ratione officij obligatus essem iura Congregationis pro meo posse defendere, ne illa esse desineret eo tempore quo ego illius essẽ Præfectus; quanta vigilantia, quanto studio obtinuerim ostendit causæ exitus,& satis indicat aduersaria potentia, in quo negotio opus fuit plus pro conseruatione iuris quæsiti quàm in eo acquirendo laborare, quia difficilius est Prouincias obtinere, quam facere, viribus parantur, iure retinentur. Et vt inquit Ouid.2.*de remed.*

Non minor est virtus quàm quærere, parta tueri;
Casus inest illic, hic erit artis opus.

180 Imò, vt dicit Claudian.2. *Stilich. Paneg.*

——Plus est seruasse repertum.
Quàm quæsisse nouum.

Et Cassiodor.1.*var. Epistol.*29. *De custoditis autem acquiritur laudata perfectio.*

Conchen nullitatis Ordinis.

Ordinatus sacris Ordinibus per vim, & coactionem præcisam, & absolutam, non recipit characterem, nec tenetur ad obseruantiam voti castitatis; si verò per vim causatiuam, seu conditionalem ordinetur, characterem recipit; sed tamen non tenetur continere, nec prohibetur contrahere matrimonium.

VOTUM LXXVII.

1 *Casus contingentia proponitur,& n.2.*
3 *Dubia disputanda proponuntur.*
4 *Vis alia præcisa,& absoluta, alia causatiua, seu conditionalis.*
5 *Ordinatus per vim præcisam,& absolutam non recipit characterem, nec tenetur ad obseruantiam voti castitatis.*
6 *Baptismus non confertur patienti vim præcisam, & absolutam.*
7 *Ordinatio vbi non valet, nec etiam valere potest præceptum, aut votum quod validæ ordinationi annexum est.*
8 *Character imprimitur inordinato, vel baptizato per vim conditionalem, seu causatiuam.*
9 *Voluntas coacta voluntas est.*
10 *Voluntas coacta sufficit ad impressionem characteris.*
11 *Actus omnis, in quo reperitur non solùm simplex voluntas, sed cum qualitate libertatis,& spontaneitatis si fiat coactè, non valet.*
12 *Matrimonium si fuerit metu contractum, est ipso iure nullum.*
13 *Electio metu facta est nulla.*
14 *Dos metu constituta est nulla.*
15 *Castitatis promissio de sui natura requirit qualitatem libertatis à coactione.*
16 *Castitas est voti, non præcepti.*
17 *Continentia suaderi potest, sed non præcipi nolenti.*
18 *Votum vi & metu graui extortum ipso iure est nullum.*
19 *Votum castitatis tacitum à coacto emissum non tenet sicut expressum.*
20 *Puer qui non sit doli capax, si promouentur ad Ordines sacros non tenetur continere.*
21 *Potestas in Ecclesia est compellendi puerum sacris Ordinibus promotum vt continentiam seruet, nisi compos factus velit in Ordine permanere.*
22 *Character cuiuslibet Ordinis sacri potest imprimi infanti vnius diei, modò sit baptizatus.*
23 *Castitas non est de substantia & essentia Ordinis Subdiaconatus.*
24 *Ecclesia quandoque dispensat super castitate in ordinato.*
25 *Subdiaconis de tempore primitiuæ Ecclesiæ licebat contrahere matrimonium,& post Ordinis susceptionem anterioribus vti coniugiis.*
26 *Ordo per se ingressus non impedit matrimonium, sed constitutio Ecclesiæ.*
27 *Canonistæ,& Iurisperiti referuntur qui tenent Subdiaconum Ordinem suscipientem per vim causatiuam non teneri continere.*
28 *Theologi referuntur idem sentientes.*
29 *Rota Romana idem sentit.*
30 *Concilij Toletani VIII. cap.7 intellectus.*
31 *Subdiaconus per metum & coactionem ordinatus, est verè & propriè Subdiaconus.*
32 *Subdiacono prohibitum est contrahere matrimonium.*
33 *Castitas indicta Ordini sacro ex immediata constitutione Ecclesiæ, secundùm aliquos.*
34 *Continentiæ obligatio sacris Ordinibus annexa est directè & immediatè ex præcepto Ecclesiæ, secundùm nonnullos.*
35 *Obligatio continentiæ Ordinibus annectitur mediante voto proprio ordinatorum secundùm alios.*
36 *Subdiaconi sunt adstricti voto continentiæ simul ex lege*

lege Ecclesiastica immediatè, secundùm aliam opinionem.

37 *Ordo ex adiuncto voto castitatis quomodo dirimat matrimonium?*

38 *Concilium Trid. asserit Subdiaconos vel ex voto, vel ex constitutione Ecclesiæ ad continentiam teneri.*

39 *Votum seruandi castitatem in Subdiacono deriuatur à iure positiuo.*

40 *Ecclesia non intendit grauare fideles inuitos ad perpetuam castitatem.*

41 *Statutum Ecclesiæ de seruanda castitate sacris Ordinibus annexa, ex quibus componatur.*

42 *Doctores referuntur, qui tenent suscipientem Ordinem Subdiaconatus per vim coactiuam teneri continere.*

43 L.Regia 32.tit.6.p.1.*declaratur.*

44 *Doctrina ad matrimonij nullitatem facientes bene adaptantur ad similes Professionum, & Ordinum nullitates.*

45 *Metus definitio, & eius natura declaratur.*

46 *Metus debet esse talis, qui cadere possit in constantem virum ad hoc vt Matrimonium, Professionem & Ordinis susceptionem annullet.*

47 *Metus vt dicatur cadens in constantem virum quinque requiruntur conditiones.*

48 *Matrimonium per vim contractum est ipso iure nullum.*

49 *Professio per vim emissa est ipso iure nulla.*

50 *Metus grauitas diiudicatur ex circumstantiis, & qualitate ætatis, sexus, & imbecillis animi.*

51 *Metus est difficilis probationis.*

52 *Probationes leuiores sufficiunt in metu.*

53 *Iudicia, & coniectura ad probandum metum admittuntur.*

54 *Probatio difficilis sufficit fieri per coniecturas, & indicia.*

55 *Testes domestici admittuntur in probatione metus.*

56 *Testes singulares in probatione metus reiiciendi non sunt.*

57 *Historia narratur ex qua metus initium sumpsit, & num.58.*

59 *Persona interposita ad metum incutiendum, & quomodo probetur, numero 60. 61. 62. 63. 64.65.66.67.68.69.70.& 71.*

72 *Metus mortis, aut cruciatus corporis, vel abscissionis membri dicitur cadens in constantem virum.*

73 *Reuerentia quam filius præstare debet patri, quando sit sufficiens ad inducendum metum, qui caderet in constantem virum.*

74 *Metus reuerentialis per se solum non est sufficiens ad reddendum irritum contractum.*

75 *Timor rationabilis grauis mali simul cum metu reuerentiali sufficiens est ad annullandum contractum.*

76 *Metus reuerentialis cum verberibus, aut minis sufficit ad irritandum contractum, quamuis non probetur minitantem solitum esse minas exequi.*

77 *Terribilitas personæ cum metu reuerentiali sufficiens est pro nullitate contractus.*

78 *Timor incurrendi parentum indignationem sufficit ad matrimonium annullandum.*

79 *Existimatio prudens, & rationabilis dubitatio de inferendo sibi malo aliquo sufficit ad matrimonium annullandum.*

80 *Qualitas personarum, quæ metum patiuntur, & incutiunt, multum inspici solet in eius probatione.*

81 *Testis vnus iuncta aliqua præsumptione metum probat.*

82 *Antonius aduersam semper habuit ad statum Ecclesiasticum inclinationem.*

83 *Auersio & repugnantia multum confert ad metus probationem.*

84 *Antonius fuit instantissimis precibus à parentibus inductus vt Subdiaconatus Ordinem susciperet, & n.85.*

86 *Preces importunæ, & instantissimæ persuasiones aptæ sunt metum incutere cadentem in virum constantem.*

87 *Paria sunt obtinere per importunitatem, & obtinere per metum.*

88 *Persona inducta ad contrahendum per suasionem instantissimam, dicitur contrahere per vim & metum.*

89 *Matrimonium per nimiam importunitatem contractum annullatur.*

90 *Preces importunæ à patre, aliove Superiore adhibitæ matrimonium annullant.*

91 *Preces, & persuasiones ac periculum grauis indignationis in patre, interuenerunt in præsenti casu.*

92 *Antonius cùm ad Subdiaconatus Ordinem traheretur, cum lacrymis acerbum sui animi sensum exprimebat.*

93 *Lacrymæ, & suspiria metus continuationem probant.*

94 *Protestationes, & reclamationes Antonij.*

95 *Causa ex qua inductus pater filium vexabat, quomodo cessauerit.*

96 *Protestationes nihil aliud sunt quàm declarationes voluntatis illius, qui protestatur.*

97 *Protestationes declarant animum, & remouent consensum à recepto.*

98 *Protestationes concludenter non probant metum.*

99 *Protestationes multum coadiuuant, & opitulantur, præsertim stantibus aliis adminiculis.*

100 *Protestatio præcisè non requiritur quòd fiat in eodem actu.*

101 *Principium meticulosum attendi debet, vt exinde sequentia ab eo regulanda sint.*

102 *Animus quis & qualis fuerit in præteritum, declaratur à subsequentibus.*

103 *Fama, & communis vox multum opitulatur ad probationem metus.*

104 *Antonij perpetua repugnantia exercendi actum Ordini Sacro annexum, & ascendendi ad superiores Ordines, & numero 105.106.107.108. & 109.*

110 *Coniectura simul iuncta cùm tendunt ad eundem finem, metum plenissimè probant.*

111 *Singula quæ non prosunt, multa iuuant in materia probationum.*

112 *Vocem in Capitulo non habent nisi ij tantùm Canonici, qui in sacris sunt constituti.*

113 *Vox pendet à Canonia.*

114 *Canonici dicuntur de Capitulo, licèt non sint in sacris.*

115 *Vocem in Capitulo habere potius est præeminentia, & fructus Canonicatus, quàm Ordinis.*

116 *Suspensus ab officio est pariter suspensus ab vsu, & fructu dandi vocem.*

117 *Suspensus ab Ordine non est suspensus à iure, & præeminentia dandi vocem in Capitulo.*

118 *Irregularitatem non incurrit priuatus iure dandi vocem, si nihilominus illam in Capitulo det.*

119 *Decisiones in Causa Parmen. nullitatis Ordinis declarantur.*

120 *Ordinum*

110 *Ordinum distributio nulla facta fuit in Ecclesia Conchensi.*
111 *Metus causa durante nullus consensus præsumit libera voluntatis.*
112 *Pater pro filio testificari prohibetur.*
113 *Confessio patris probat metum interueniße in matrimonio filij.*
114 *Confessio propria est maior omnium probatio.*
115 *Parentum depositiones admittuntur in causa matrimonij spiritualis,& carnalis filiorum.*
116 *Parentes in causis filiorum quando testificari possint.*
117 *Testium nonnullorum integerrima fides aliorum supplet defectum.*
118 *Testes singulares probant metum.*
119 *Mina probantur per testes singulares.*
130 *Domestici, & familiares, qui tales non erant tempore de estionis, recte probant.*
131 *Familiares produci possunt in casibus difficilis probationis.*
131 *Familiares bene admittuntur quando ex natura rei veritas aliter haberi non potest.*
133 *Familiares rectè admittuntur ad probandum ea, quæ in domo peraguntur.*
134 *Metus præsens qualiter requiratur.*
135 *Suspicio metus contractum irritat sicut & metus, intellige vt n.136.*
137 L.metum autem 9. ff. de eo quod metus causa, *declaratur.*
138 *Concil.Trid.sess.25.de regularib.c 19.quo in casu loquatur.*

1 DOminus Antonius Nugnez Treuigno de la Vega, Miles militiæ Sācti Iacobi de Spatha,ac Thesaurarius,& Canonicus Sanctæ Ecclesiæ Conchensis felicis recordationis Urbano VIII. exposuit, quòd aliàs ipse dum vigesimum primum suæ ætatis annum ageret, ad sacrum Subdiaconatus Ordinem fore promoueri passus fuit,ad id inductus per vim & metum, qui cadere poterant in constantem virum; cumque nullitatem suæ talis promotionis intenderet,eidem Pontifici supplicari fecit; quatenus D. Episcopo Conchensi committere dignaretur, vt si inquisita per illum super præmissis diligentius veritate,ad Subdiaconatus Ordinem huiusmodi suscipiendum per vim & metum, qui cadetent in constantem virum, eum inductum fuisse reperierit,præmissorum occasione ad continentiam seruandam non teneri,sed præmissis non obstantibus matrimonium cum quauis muliere nullo aliàs iure sibi prohibita contrahere,illudque in facie Ecclesiæ solemnizate,ac in eo postmodum remanere,necnon in paternis, & maternis, aliisque sibi legitimè obuenientibus bonis succedere liberè,& licitè posse,prolemque exinde suscipiendam legitimam fore declaret.Quibus supplicationibus Summus idem Pontifex,modo aliquo annuere volens,dicto D.Episcopo per suas litteras in forma Breuis *sub dat. Romæ apud Sanct. Petrum sub annulo Piscatoris die* 18.*Nouembris* 1643 committere & mandare de Apostol.benignitatis fauore dignatus est,quatenus vocatis ad id,qui fuerint euocandi, in præmissis omnibus, & singulis, dummodo dictus D. Antonius Nugnez Treuigno susceptionē dicti Ordinis tacitè,vel expressè non ratificauerit,in illoque non ministrauerit ac data per eum cautione de stando iuri, & iudicato parendo,auctoritate Apost.faciat,& declaret, prout de iure fuerit faciendum, & declarandum.

2 Præsentatis Apostol. litteris huiusmodi coram Illustrissimo & Reuerendissimo D. Enrico Pimentello, dignissimo Episcopo Conchen.ac peur eam acceptata iurisdictione in illis sibi concessa, coram eo proposuit dictus D. Antonius Nugnez Treuigno se ab hinc quatuordecim annos Subdiaconatus Ordinem suscepisse, & tamen nullo continentiæ voto eidem Ordini annexo adstrictum remansisse, eo quòd dictum Ordinem susceperat per vim & grauem metum cadentem in constantem virum, incussum ab eius parente Emmanuele Suarez Treuigno,sine animo,& intētione se obligandi dicto voto,in quo semper immotus perseuerauit,ante & post actum ordinationis,sæpius protestando de vi,& metu huiusmodi sibi illato, cum animo statim reclamandi vbi,& quando occasio se obtulerit,& causa metus cessauerit,continuò se abstinendo ab exercitio dicti Ordinis,& à qualibet alia expressa, vel tacita illius approbatione. Sed Promotori Fiscali data copia eorum omnium pro nullitate huiusmodi allegatorum, & facta ex officio contradictione,fuit coram eodem Illustrissimo Domino Episcopo deuentum ad informationes,quibus omnibus perspectis consultis pro veritate dubitatur an constet de vi, & metu sufficienti ad annullandum continentiæ votum Subdiaconatus Ordini annexum, itavt dictus D. Antonius Nugnez Treuigno continere non teneatur, & ad nuptias liberè, & licitè conolare possit?

3 Materia ista duas continet inspectiones, vna, quæ respicit fundamentalem quæstionem, *An D. Antonius Nugnez Treuigno per vim & metum sacris Ordinibus initiato fuerit character impressus, taliter quod teneatur ad obseruantiam voti castitatis eidem annexi?* Altera quæ dubij principalis resolutionem comprehendit,petit,*Vtrùm vis,& metus eidem D. Antonio incussus ad hoc vt dicto Subdiaconatus Ordine initiaretur, sufficienter probetur ad effectum vt non teneatur ad obseruantiam prædicti voti?*

Primæ inspectionis Quæstio.

Vtrùm D. Antonio Nugnez Treuigno per vim & metum sacris Ordinibus initiato fuerit character impressus taliter quod teneatur ad obseruantiam voti castitatis eidem annexi?

4 HAnc quæstionem arduam appellat Rota *in decis.* 561.*sub numer.*11.*part.*1.*diuers.*& subtilissimam,ac de apicibus Iuris dicit Nau.*consil.*4.*sub numer.*11.*de his quæ vi.* Pro terminorum verò cognitione præsupponendum est magnam quoad propositum reperiri differentiæ rationem inter vim, & coactionem præcisam & absolutam, & inter illam, quæ causatiua, seu conditionalis appellatur: nam quando coactio promoti ad Sacros Ordines fuit præcisa & absoluta, vt euenit in eo, qui per vim, aut ligaminibus tenetur, non imprimitur character, nec teuetur ad obseruantiam voti ca-
5 stitatis, prout nec confertur Baptismus, *cap. maiores,*
6 *§. item quæritur, de Baptismo, cap. Presbyteros,* 50. *dist.* Et talis dicitur inualide ordinatus, & vbi non va-
7 let ordinatio, nec etiam valere potest præceptum, aut votum, quod validæ ordinationi annexum est, nouè Auersa *de Sacram.Ordin.q.*1.*section.*8.*versicul, satis tamen,& sequentibus.* Cùm verò vis est conditionalis, seu
8 causatiua,vt in eo, qui vt euadat periculum, vel mortem,consentit se ordinari,vel baptizari, tunc imprimitur character *c.de Iudæis.*45.*distinct.cap.vbi ista.*74.*dist. cap.quod quidem.*1.*quæstion.*1.adest enim voluntas licèt indirectè,& voluntas coacta volontas est, *l. si mulier l.si metu,ff.de eo quod met.causa, cap.mer te* 15.*quæstion.* 1. cum aliis per me citatis *Axiom. an*1. *numero octauo.*
9 Quod sufficit ad impressionem characteris, secundùm gloss.*verb.honorem,in d.cap.vbi ista* 74.*distinction.* Rot. apud Cæs.de Graf. *decision.* 3. *numer.* 1. *de his, quæ vi,* aliàs

aliàs *decisione 560. part. 1 diuerf. & decision. 40. p. 6. recent.* & resoluunt per me relati suprà *voto 37. num. 11. lib. 2.*

11 De causatiua & conditionali vi D. Antonio facta hìc à nobis agendum est, cùm non prætendat se fuisse compulsum, aut coactum coactione præcisa, & absoluta suscipere Subdiaconatus Ordinem, quia non fuit ligaminibus tentus vt ordinaretur, sed coactione causatiua, seu conditionali, & sic dubitari non potest de legitima characteris impressione. Difficultas ergo est, an teneatur ad obseruantiam voti castitatis Ordini sacro annexi, quod est præsentis inspectionis intentum. De hac quæstione latè à me actum fuit *d. voto 37. à num. 13. lib. 2.* vbi tria fundamenta pro negatiua parte, cui tanquam probabiliori adhæsi, in medium adduxi. Alia in eadem causa, pro qua etiam consuluit eleganter, & copiosè cumulauit concollega, & amicus meus D. Doctor Don Gabriel Martinez. Et primum, quia omnis actus in quo reperitur non solùm simplex voluntas, sed cum qualitate libertatis, & spontaneitatis, si fiat coactè, siue per voluntatem coactam, non valet, iuxta text. *in cap. nor. ficasti 33. quæstion. 5.* & *ibi* gloss. communiter recepta *in verb. licentiam*, quam commendat Abb. *in cap. cum locum, numer. 6. de sponsal.* prout videmus in matrimonio, in quo requiritur ista voluntas libera, & spontanea, *d. c. cùm locum, cap.*

12 *gemma, de sponsalib.* Quòd si fuerit metu contractum, est ipso iure nullum, *cap. significauit, de eo qui duxit in vxor. gloss. penultim. in cap. veniens, de sponsal.* cum citatis per me *in votis decisiuis libro 2. voto 17. numero 104.*

13 quibus addo Auersa *de matrimon. quæstion. 4. section. 2.* & in electione metu facta, quæ pariter est nulla, *cap. vbi periculum, §. cæterùm, de election. in 6.* Ego *in votis decisiuis libr. 2. voto 47. numero 29.* & in dote metu con-

14 stituta, *l. si mulier, §. si dos. ff. de eo quod metus causa*, & in testamento metu condito, *l. qui testamento, §. vltim. ff. de*

15 *testament.* Castitatis autem promissio de sui natura requirit qualitatem libertatis à coactione, *c. perlatum, de his quæ vi, cap. ad aures, de ætate, & qualitate, cap. 1. 31. distinction. cap. præsens. 10. quæstion. 1. gloss. in cap. vbi ista,*

16 *verb. honorem. 74. distinction.* Et est voti, non præcepti, *cap. integritas 32. quæstion. 1.* Innoc. communiter receptus *in c. non est compos, de tempor. Ordin.* S. Thom. *in 4.*

17 *sentent. distinct. 25. q. 3.* Continentia enim suaderi potest, sed non præcipi nolenti, *d. cap. integritas, 32. quæst. 1.* nam, vt inquit Apost. *1. ad Corinth. c. 7. de virginibus autem præceptum Domini non habeo, consilium autem do*, & inferiùs de viduis, ibi *beatior autem erit, si sic permanserit, secundùm meum consilium*, & hanc rationem esse irrefragabilem, dicit Rot. *d. decis. 561. n. 2. p. 1. diuerf.*

18 Deinde, quia omne votum vi, & metu graui extortum, ipso iure est nullum, *cap. perlatum, c. cùm dilectus, de his quæ vi*, Sanct. Thom. *2. 2. quæst. 89. articul. 5. & 7. ad 3.* Raphaël Auersa *de Ordinis sacram. q. 4. sect. 8. vers.*

19 *probari solet.* Vnde quemadmodum non teneret votum castitatis expressum à coacto, siue metuente emissum, ita nec tacitum tenet, in quo minor ratio obligationis inesse videtur, vel saltem par, & æqualis; non maior, ad *l. expressa nocent, ff. de regulis iuris*, & bene considerat Rota *d. decis. 561. n. 14.* Et arguendo de voto expresso ad votum tacitum Ordini annexum, tenet hanc sententiam in similibus terminis. Innoc. *in d. c. vel non est*

20 *compos, n. 1. de tempor. ordin.* vbi dicit quòd si puer, qui non sit doli capax, promoueatur ad sacros Ordines, sicut non potest se obligare expressè ad votum castitatis, ita nec etiam tacitè, & propterea non tenetur continere, nec impeditur contrahere matrimonium, & Innocentium sequuntur Host. *ibi*, & Anchar. *in Clem. fin. in fin. num. 9. de ætate, & qual.* Nau. *conf. 4. num. 4. de his quæ vi*, vbi allegat Sanct. Thom. & pulchram illius rationem *in 4. sent. distinct. 25. q. 2. art. 1.* Bonacin. *de matrimon. q. 3. puncto 9. sub num. 14. & 15.* & innumeros pro hac sententia cumulat Sanchez *de matrimon. libr. 7. disp. 30. n. 3. 4. 5. & 8* vbi tenet expresse non esse potestatem in

12 Ecclesia compellendi puerū sacris Ordinibus promotum vt continentiam seruet, nisi compos factus velit in Ordine permanere, latè Auersa *de Sacram. Ordinis q. 4. sect. 8. vers. secundo, cum seqq.*

22 Vnde infertur non omnem impressionem characteris sacri Ordinis facere ordinatum inhabilē ad matrimonium, cùm aliàs etiam infanti vnius diei, modò sit baptizatus, possit imprimi character cuiuslibet Ordinis sacri, vt per Guillelm. de Monte Lauduno *in Clem. 1. de ætate, & qualitate*, tenent alij, quos refert, & sequitur Nau. *d. consil. 4. numero quarto.* Campan. *in diuerf. Iuris Canon. rubric. 7. capite 3. numero 8. & sequentibus*, & tamen talis infans non tenetur continere ex dictis, & hæc ratio multum placuit Dominis de Rota *in d. decis. 591. n. 6.*

23 Denique, quia castitas non est de substantia, & essentia Ordinis Subdiaconatus, sed tantùm ex constitutione Ecclesiastica, vt probaui *d. voto 37. sub numer. 3. versiculo tertio.* Et videmus quandóque quòd Ecclesia

24 dispensat super castitate in ordinato, vt de stylo Cancellariæ refert Hieronym. Paul. *in sua pract. fol. 54.* & de praxi Pœnitentiariæ Apost. Sarnen. *in tract. Breuium*, quos allegat Rot. *d. decision 561. numer. 7. & in fine.*

25 Etenim de tempore primitiuæ Ecclesiæ Subdiaconis licebat contrahere matrimonium, & post Ordinis susceptionem anterioribus vti coniugiis, pro vt vtuntur hodie Græci, vt colligitur ex Gregorio Magno *libr. 1. Epist. 42.* & refertur *in cap. ante triennium, cum aliis seqq. 31. distinction.* Et propterea Doctores antiqui, videlicet Archid. & Turrecrem. *in cap. in præsentia, de probat.* docuere quòd Ordo per se inspectus non impedit matrimonium, sed constitutio Ecclesiæ facta ra-

26 tione Ordinis, vt refert & sequitur Rota *d. decis. 561. num. 11.*

Ex his & aliis fundamentis hanc negatiuam opinionem, videlicet quòd non teneatur continere, nec prohibeatur cōtrahere matrimonium, qui coactione causatiua, seu conditionali Subdiaconatus Ordinem suscepit, tenent.

27 Ex Canonistis, & Iurisperitis, gloss. celebris *verb. honorem versic. sed hoc non credo, in d. c. vbi ista, 74. distinct. ori.* gloss. *verb. conditionaliter, versic. Ioannes dixit, quòd non cogitur, in cap. maiores, §. item quæritur, de Baptismo*, vbi sequitur opinionem Glossatoris antiqui Ordinarij *in d. cap. vbi ista*, & præcipuè Hugo *numero 3.* Archid. *numer. fin.* Gemin. *in fine*, & Ego *numero 4.* Et *in d. cap. maiores, §. item quæritur*, Hostiens. *numero 38.* Henric. *numero 7.* Card. *numero 1.* & Ego *numero 18.* Turrecrem. *in capite 1. numero 7. distinctione 72.* Imol *in cap. Ioannes numero 21. de cleric. coniug. & in cap. sacris numero septimo, de his quæ vi*, Petr. de Rauenna *in compendio Iuris Canon. titul. de Baptismo numero septimo*, Caldcr. *consil. 1. in fine tit. qui cleric. vel vou.* Barbat. *consil. 60. numer. 5. & seqq. vol. 1.* Gregor. López *l. 32. verb. que le tomar à tit. 6. part. 1.* Rebuff. *in concord. rub. de Regia nominat. ad Prælat. §. 1. verb. sponte*, Mogol *tractat. de iis, quæ vi, cap. 8. §. 2. numero 5. & 23.* Nau *in man. capite 22. numero 51. & seqq. & consil. 2. num. 4. & 5. & consil. 4. numero 1. in 1. edit. sub tit. de his, quæ vi, aliàs consil. 2. numero 1 & 3. & consil. 4. numer. 4. & consil. 5. num. 2. eodem titul. in 2. edit.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. gloss. 31. numero 54. & seqq.* Aloyf. Ricc. *in collect. decis. p. 5. collect. 1597.* Gutierrez *de matrimon. cap. 94. numer. 14. & 16 in fine*, Vgolin *de potest. Episcopi c. 13. num. 3.* Paul. Squilante *de oblig. cleric. p. 1. num. 80.* Balboa *in c. si vero num. 22. cum seqq. de iureiur.* D. Acuña Archiep. Brachar. *in c. innouamus n. 2. dist. 60* Cabreros *de metu lib. 3. c. 16. n. 100. & seqq.* Ego *de officio, & potest. Episcopi p. 1. alleg. 15. num. 5.*

n.5.vers.negatiua verò pars, & in votis decis. & consult.lib 2.voto 37.à n.14.

28 Ex Theologis Allen.in summ. verb. Ordo 3. numere 6.Angel.eodem verb.3.num fin Rosel.eod.ver 3.num 6. Friburg in sum tit.de etate,& qualitate Ordin. q.50. & seqq.Ricard.in 4.distinct.25.art.4.q 2.ad 3 Maior etiam in 4.dist.24.q.2.in solut. ad 5. Sot.sibi contrarius etiam in 4.distin.15.q.1.ad 2.& ad 3.Viuald.in candelabr.aureo p.1.de Sacram Ordin.num 26 Emman. Sà in Aphorism verb.Ordo,num.14 Henriquez in sum.lib.10.de sacram Ordin.cap.14.§.3 & lib.12.de matrimon cap.5.num. 9.litt.Q Vega in sum.tom.2.cap.57.casu 6. Fr Emman. Rot.in sum tom.1.cap.224.num.5.& tom 2.cap.96.num. 4.Villalobos in sum.tom.1.tract.14.diffic.14.num.4.Rebell.de oblig.iustit.part.2.libr.1.question 5. Sayr.in claus Regia lib.6.cap.4.num.20.Azor instit.moral. part.1.lib. 13.cap.14.q.8.Ægid. de Sacrament.p.2.disp.20.dub.24. num.145.Sanchez de matr.mon.lib 7. disp.29. numer.5. Bonacina eod.tract.q 1.punct 9. num.11. & sequentibus, & in Decalog super 2.precept.disp.4.punct.3. num.9. Iul. Cæsar.Madius de Sacris Ordinis,cap.2.num.7.Marchin. de Sacramento Ordin. tract.2. p.6.difficult.9.nouissimè Raphaël Auersa de Ordinis sacramento q.4.sect 8. vers. putandum pag.165. Machado en su perfeto Confessor, y Cura de Almas lib.3.part.1.tractat.4.docum.5. numer.3. & latiùs lib 4.part.1.tractat.7.docum.13. num.5. Trulleneh.in exposit.Decalog. libr 2.capit.2.dubio 3. numero 12.nouissimè Hieronym Garcia en la suma Moral de las excelencias del Sacerdocio tract.1.diffic.1.dub.5.puncto 6.à n. 38.

29 Item Rota Romana,vt constat ex d. decision.561.n. 1.in fine part.1.diuers.intitulata,Valentina nullitatis Ordinis,quæ est decis.2.apud Cæs.de Grassis sub tit. de his quæ vi,vbi præuio discursu in prima positione extenso, & iuribus,rationibus, & auctoritatibus maturè consideratis(verba sunt decisionis)æquior visa est Dominis, & iustior opinio negatiua,quòd non teneatur continere.Eadem Rota in causa Conchen.nullitatis Ordinis 27. Ianuarij 1606. coram bonæ mem. Penia Rotæ Decano, quæ est decision.105.part.3.recent.aliàs part. 1. in posthum.Farinac.vbi num.1.& 4 in fine,præsupponitur hæc opinio negatiua;eadem Rota in Parmen. nullitatis Ordinis,quæ est decisio 30.numero octauo, parte sexta, recentior. vbi censuit suscipientem Ordines per vim coactiuam,quamuis sit character impressus,non teneri continere.

30 Rationes verò consideratæ à Doctoribus contrariam opinionem tenentibus facilem habent solutionem, & in specie ad exemplum de Baptismo per vim, metum, aut coactionem causatiuam, qui ratione solius characteris impressi tenetur omnino ad obseruantiam legis Christianæ,c.de Iudæis 45 dist. Respondi d.voto 37.nu. 14.Ad Conc.Tolet.VIII. c.7. cuius verba refert Sanchez d.disp.29.sub num.4.lib 7. etiam respondi eodem voto 37. numero 16. & nouissimè Raphaël Auersa de Ordinis Sacram.q.4.sect.8.versic.ad auctoritatem, & vltra ibi dicta certum videtur verba illa non inueniri in prædicto Concilio, sed alia affinia, ex quibus vix est quòd talis dispositio desumi possit, vt patet ex tom. 3. Concil. fol.191. & seqq. in impress. Venetiis anno 1585. & ex collectione Concilij Hispaniæ impress. Matriten. anno 1593. fol.432. & ex textu eiusdem Concilij, quem transcribit Basil.Pont.de matrim lib.7.cap.29. n. 11. Et ad illud de regula accessorium pariter respondi eod.voto 37. n.17.

31 Aliæ sunt minus principales,& quæ non tãtùm vrgent;sed ne aliquid intactum relinquatur, breuiter sunt proponendæ,& breuissimè adducendæ responsiones:& ad illud quod Subdiaconus per metum, & coactionem ordinatus, est verè & propriè Subdiaconus, arg. c.quod quidem,in princ.& in §.opponitur.1. quæst.1. & d. cap.maiores,§.item quæritur,de Baptism.cumque huiusmodi Ordini sit prohibitum contrahere matrimonium

32 c.in præterito,iuncta gloss.ibi 84.dist. d.c.ante triennium 31.dist.c à multis,de ætate,& qualitate,c.erubescant, c. nemo,& c placuit. 32.dist. Videtur præcisè sequi quòd teneatur viuere in perpetua continentia tanquam verus Subdiaconus. Respondetur quòd licèt negari non possit Subdiaconatum metu susceptum esse verum Subdiaconatum, non tamen inde sequitur quòd præcisè sit illi annexum continentiæ votum, cùm aliàs ad susceptionem Ordinis sufficiat voluntas etiam coacta, ex dictis; votum autem necessariò requirit voluntatem liberam saltem à metu, vt dixi suprà numero sexto.

33 Sunt qui existiment ex eo quòd castitas est indicta Ordini Sacro ex immediata constitutione Ecclesiæ,nõ videri requiri voluntatem ordinati, cùm Ecclesia potuerit apponere onus rei suæ, ex traditis per Turrecr. in d.cap.Diaconus,num.2. distinct.27. & in cap. nullum, num.1.& 2.dist.28.& eo ipso quòd imprimitur character, ordinatum etiam inuitum manere adstrictum ad perpetuam continentiam, ac propterea infantem si ordinaretur in Diuinis manere similiter perpetuò obligatum ad eandem continentiam, & si contraheret matrimonium, illud non tenere, expresse resoluit Petrus de Paludano in 4.dist.37.cuius opinionem refert,& videtur sequi D.Antonin.in sum.p.3.de imped m.matrimon.cap.1.8.vbi reddit rationem,quia taliter ordinatus obligatur ex statuto Ecclesiæ,non voto suo quasi quòd votum requirat voluntatem,non autem constitutio Ecclesiæ:& hanc opinionem defendit Basil.Pont.d.lib.7. c.29.n.3.& 15.& alij,quos cumulat Sanchez d. lib. 7. disp 30. n.1.

34 Verùm siue sustineamus opinionem eorum,qui asserunt obligationem continentiæ sacris Ordinibus annexam esse directè, & immediatè ex præcepto Ecclesiæ imponentis talem obligationem iis,qui ordinantur, de qua Scot in 4.dist. 37.q.1.Palud.quæst.1.artic.2.Valent. de Ordine quæstion.5.puncto 5.& lib.de calibatu,quæst.2. Paleoth.de nothis & spur.cap.16. Gutierr. Canon. libr.2. cap.7.Auersa de Sacrament.Ordin.question.4. section. 7. versic.præferendus, pag.154. & alij; pro qua opinione solet allegari Concil.Illiberitanum can.12 & receptum à tota Ecclesia Latina,vt per Hurtad.de Sacram.Ordin. diffic. 26.

35 Siue teneamus aliam opinionem affirmantem hanc obligationem Ordinibus annecti mediante voto proprio ordinatorum ex auctoritate D Gregorij lib.Epist. 42.vbi expressè præcipit, vt nullus deinde Subdiaconus ordinetur, nisi priùs se castè victurum promiserit, relati in cap nullum 28. distinct. & ex Concil.Toler.II. relato in cap.de iis.ead dist.& ex Concil.Toletano IV. cap.26.relato in cap.quando,ead.dist Caiet.tom. 1 tract. 27.Medina in lib.de continentia c.2.Vazquez disp.247. Ban.2.2.quæst.12.artic.1.concl.1.Bellarm.lib.1.de cleric. cap.18.& libr.1.de matrimon.cap.21.Suar.tom.3. de Relig.lib.9.cap.17.Marchin.tract.2.de Ordine, p.6.cap.8. diffic. 6.

36 Siue etiam amplectamur aliam quòd Subdiaconi sint adstricti non solùm voto Ordinibus sacris ex lege Ecclesiastica annexo,sed etiam simul ex eadem lege Ecclesiastica immediatè,vt per Ægid.de Sacrament.Ordi. disp.20 n.13.part.2. Rebell.de obligat.Iustit lib.3. q. 0. Bonacina de matrim.q.3.puncto 9.numer.13.vbi ex pluribus Conciliis,& auctoritatibus tenet promotum non posse contrahere tam in Ecclesia Latina, quàm in Græca.

37 Siue etiam aliam tueamur, videlicet Ordinem ex adiuncto voto castitatis habere quòd impediat matrimonium,dirimere autem ex eo quòd illi voto castitatis adiuncta est ea solemnitas, quæ inhabiles reddit ad

matri monium

matrimonium Sacris initiatos, prout expressè illam tenent D. Thom. t. *in 4. dist. 37. q. 1. art. 1.* Card. Bellarm. *lib. 1. de matrim. cap.* 24. Richard. Capreol. Sot. Valent. quos refert, & sequitur Basil Pont. *d. lib 7. c. 27. n. 7.*

38 Sine denique sequamur alias opiniones, quas lato calamo referunt Basil. *loco proximè citato*, & Sanch. *d. lib. 7. disp. 27. n. 9. & 14* ac Machado *en su perfeto Confessor lib 4 p. 1 tract. 7 docum. 13. n. 3.* & superuacaneum esset discutere, cum sacrosanctum Concil. Trid. hoc determinare noluerit, vt patet *sess. 24. can. 9.* ibi: *Non obstante lege Ecclesiastica, vel voto*, &c. & Rota *in d. decis. 560. & 561.* promiscuè dicat vel ex voto, vel ex constitutione Ecclesiæ esse adstrictos.

39 Hoc tamen verum est quòd votum istud siue obligatio seruandi castitatem deriuatur à iure positiuo, id est, à sacris Canonibus, & legibus Ecclesiasticis, non autem à iure diuino, cùm Apostolus dicat Epist. 1. ad Corinth. c. 7. *De virginibus autem præceptum Domini non habeo, consilium autem do*; & inferiùs loquendo de viduis, ibi: *Beatior autem erit si sic permanserit, secundùm meum consilium*, &c. & passim agnoscunt tam Iuristæ, quàm Theologi, quos plena manu refert, & sequitur Raphaël Auersa *de Sacram Ordin. q. 4. sect. 3. versic. nunc præsenti pag. 132.*

40 Ex quo infero quòd cùm Ecclesia sancta Dei non intendat grauare fideles inuitos ad perpetuam castitatem, vt egregiè materiam discurit, & hanc partem defendit Turrecr. *in d. c. Diaconus, per tot. 27. dist. & in dicto c. nullum, n. 1. 28. dist.* quem refert Raphaël Auersa *d. q. 4. sect. 4. vers. secundo, pag. 136.* Si Subdiaconatus fuerit coactè susceptus, suscipiens nõ tenetur ad perpetuã cõtinentiam, nec prohibetur contrahere matrimoniũ. Ratio est, quia non resistit constitutio Ecclesiastica, cũ Ecclesia id non intẽdat, minusque resistit votum, cùm stante metu, & coactione sit ipso iure nullum, vt bene ratiocinatur Bonac. *de matrim. q. 3. puncto 9. sub n. 11.*

41 Nam licèt Ecclesia potuerit imponere legem, & conditionem rei suæ, ad *l. in traditionibus, ff de pactis, l. in re mandata, C. mandati*; hoc tamen noluit facere nisi in sponte, & liberè volentem, vt repetitis verbis dicit Turrec. *in d. c. Diaconus, n. 2. 27. dist. & in dicto c. nullum, n. 1. 28. distinct.* vbi ait quòd statutum Ecclesiæ de seruanda castitate sacris Ordinibus annexa componitur de duobus, videlicet de auctoritate Pontificis, & de voluntate subditorum libenter obtemperãtium, super quo meritò extollit Latinos, qui statuto voluntariè se subiecerunt, & inuehitur aduersùs Græcos, (qui prioribus vtuntur coniugiis post Sacerdotia) eo quòd dederunt tergum (sunt verba Turrecrematæ,) & quia non consenserunt in tam nobile statutum, vt vasa sua seruarent munda, ablatum est eis Regnum, id est, intelligentia Scripturarum, & datum est genti facienti fructum eius.

42 Ex quibus apertè colligitur hanc negatiuã opinionem tot fundamentis, & Doctorum auctoritatibus corroboratam, verissimam esse, & in praxi tenendam, licèt affirmatiua non sit penitus rationibus, & scriptorum decisionibus destituta, quin pro ea plures adduci possint à multis non contemnendæ auctoritatis receptæ, quos cumulat Sanchez *d. lib. 7. disp. 29. num. 4.* Rota *d. decision. 560. num 6. & d. decis. 561. sub num. 1.* & Azor. *instit. moral. p. 1. lib. 3. c. vltim. quæst. 8.* Sed si benè considerentur, non multùm vrgent, vt *suprà* dicebam; nam eorum aliqui, quos reprehendit Rota *d. decis. 561. sub num. 13.* nimis inaduertenter, & inconsideratè mouentur exemplo baptizati per metum, cui respondi *dicto voto 37. n. 14.* Quidam autem videntur sibi contrariari, vt per Sot. *de Iustit lib. 7. quæstion. 2. art. 5. ad fin.* Alij verò mouentur ex friuolis admodum & nullis rationibus, vt Basil. Pont. *de Matrim. d. lib 7. c. 29. per tot.*

Cæteri denique (inter quos annumerari possunt Paul. Comitol. *resp. moral. lib. 1. quæstion. 55. num. 3. cum seqq.* Sot. *de Iustit lib. 7. quæstion. 2. art. 5.* Vazquez *disp 246. c. 1.* Syluest. Tabiena, Armill. & alij *ex Summistis in verb. Ordo*, Petr. de Ledesma *de matrim. q 55. art. 4.* citati à Diana *tom. 2. tract. 4. resolut. 193.* ouium instar alios sequuntur sine vllo doctrinarum examine, quorum nonnulli moueri videntur ex his, quæ dicidit Rota *d. decision. 560. sub num. 5. & d p. 1. diuers.* dum tenere videtur partem affirmatiuam, quòd scilicet taliter ordinatus teneatur continere, esse magis communem, & dum *n. 6.* asserit quòd domini de Rota magis inclinabant pro prædicta opinione affirmatiua, & dum *n. 12.* affirmant hanc opinionem prouidere magis saluti animæ, & esse magis conuenientem honestati Ordinis Sacri; & propterea Dominos de Rota securius existimasse, quòd taliter ordinatus omnino peteret dispensationem à Papa. Sed salua eorum pace, loquuntur vt parum practici in extendendis Rotæ decisionibus, & de stylo Curiæ, quem si scirent, vtique dicerent allegatam *decisionem 560.* non esse verè decisionem Rotæ, sed discursum Cæsar de Grassis, tunc Auditoris, & illius causæ Ponentis, vt patet ex voti illius contextu: Rota enim habet hunc stylum quòd in materiis arduis, quando ob difficultates occurrentes non potest capi fixa resolutio, commendatur Ponenti vt pro dilucidatione materiæ, & faciliori resolutione capienda, extendat desuper discursum problematicè. Et patet euidenter, quia allegata *decision. 560.* vbi est discursus, *in causa Valentina nullitatis susceptionis Ordinis Subdiaconatus*, fuit extensa *sub die 15. Ianuarij 1574.* postea verò fuit reproposita eadem causa, & capta resolutio pro negatiua opinione, *sub die 22. Martij eiusdem anni in d. decis. 561. d. p. diuers.* vt videre est apud eundem Cæs. de Grassis *decision. 1. & 2. de his quæ vi.*

43 Et eorum aliqui quorum numerum implet Gutier. *de matrimon. cap. 94 num. 16. in fine*, ita mouentur *lege Regia 32. tit. 6. part. 1.* vt existimarent quòd licèt de iure communi sit tenenda opinio negatiua quòd taliter promotus non teneatur continere; nihilominus, stante dispositione istius legis in his Hispaniarum Regnis, proculdubio videtur tenenda, & obseruanda opinio affirmatiua: verba autem legis, quibus innititur, sunt quæ sequuntur, *de partido el derecho de la Santa Iglesia desta manera; que si alguno facen premia que reciba orden, amenaçandolo que le tomar an el beneficio sine se ordenase, maguer aquel consienta, que por tal miedo como este vues recibio la orden de fuera ya finca el alma dentro deño lada por ella, demanera que es tenudo de viuir sin casamiento*: Sed illa parum, aut nihil vrget, quia omissio quòd leges Principum sæcularium non possunt aliquid disponere circa res Ecclesiasticas, minusq; circa Sacramenta, nec quatenus adesset dispositio Canonica in hac materia, quam inuenire non potui, esset desumenda interpretatio, (vel subsidiaria dispositio quatenus deficeret) ex legibus Regni, iuxta text. *in c. Ecclesia S. Mariæ, de Constit. & c. nouit, de iudic.* Vera solutio est quòd prædicta *lex Regia 32.* loquitur de iusta compulsione, videlicet quando ob nõ susceptionem Sacri Ordinis Prælatus vrgente necessitate, vel statuto Ecclesiæ cõminatur beneficiatum ad illum assumeodum sub pœna priuationis beneficij, quo casu cùm compulsus nullam iniuriam passus fuerit (qui enim iure suo vtitur, nemini facit iniuriam, ad *l. iniuriarum, §. 1. ff. de in iur.*) tenetur omnino ad continentiam, & ad cætera Ordinis onera, vt bene in proposito dicit Henriquez *lib. 10. de Sacram. Ordin. c. 14. num. 1. litt. T.* quem sequitur Sanch. *d. lib 7. disp. 20. num. 10.* Vel, vt non ineptè dicit Gregor. Lop. *in d. l. 32. verb.*

que le tomar au el beneficio , *in fine* , loquitor de leui metu,qui cadere non poterat in virum constantem, veluti si incutiatur de perdendo beneficio,si non ordinetur,qui dici non potest grauis metus mortis, cruciatus corporis,aut similis,qualis requiritur ad hunc effectum,iuxta notanda *infra n.27*.

Secundæ inspectionis Quæstio.

Vtrùm vis,& metus D. Antonio Nugnez Trenigno incussus ad hoc vt Sacro Subdiaconatus Ordine initiaretur,sufficienter probetur ad effectum , vt non teneatur ad obseruantiam voti castitatis dicto Ordini annexi.

44 PRo præsentis quæstionis resolutione aliqua sunt à me breuiter præmittenda , & in primis præsupponendum omnes doctrinas,& decisiones ad matrimonij nullitatem facientes, bene adaptari ad similes professionum,& Ordinum nullitates , cùm ab omnibus ferè vtriusque Iuris , & Sacræ Theologiæ Professoribus æquiparentur nec verisimilis differentiæ ratio inter eas assignari possit,vt ex Suar.& Sigismundo de Bononia dixi *supra lib.2 voto 37.n.7.*

45 Secundò præsupponendum est,metum esse quandã voluntatis passionem contra naturam, & voluntatem meticulosam esse quaodam tacitam contradictionem, quæ magis accedit dissensui,quàm consensui , Bald.*in rub.de his quæ vi,in Decretal.num.6.& 8. & in c. super hoc,de renunciat.num 3.versic.& nota , & in c.cum terra 54.n.6 de elect. & in c.cùm inter R.num.5. eodem titulo.* Noguerol.*all gat. iuris tom.1.alleg.* 19.n.13.Et sunt pulchra verba eiusdem Baldi,quę naturam metus mirificè declarant,*in tract. schismatis*,ita loquentis. *Est enim meticulosa voluntas,pregnans,impura,& multiplicans quandam dissensum cum consensu , & quandam cum affirmatione negationem:habet enim in superficie volitionem , in medulla nolitionem,& scinditur cor hominis in duas partes,& vna pars est velle, altera non velle,prima superficialis,secunda realis*, &c.

46 Tertiò presupponendum est,ad effectum inducendi nullitatem matrimoniis cõtractis,professionibus emissis & Ordinibus receptis ex causa metus,requiri quòd metus illatus fuerit talis,qui in virum constantem cadere possit;vt colligitur ex text.*in c. cùm locum* , & ibi gloss *in verb.metus,& in c.consultationi,in fine, de sponsal.& in c. si mulier aut,de eo,qui dux e in uxor.& in l.metum,Digestis quod metus causa,* Doctores communiter *in c.2.de his , quæ vi.* Ad hoc autem vt metus dicatur

47 cadens in constantem virum , quinque requiruntur conditiones,de quibus Baldel.*lib.1.moral. disputat.57.* Ioann. Machado *en su perfeto Confessor, y Cura de Almas lib.2.p.1.tract.3.docum.5. num.2. cum seqq.* Prima est quòd malum,quod timetur, graue sit , ex *l.metum la 1.Digestis quod metus causa*,ibi : *Metum accipiendum Labeo dicit non quemlibet timorem , sed maioris mali*, quod gloss explicat , id est,magni mali.Secunda vt timens non vanè,leuiterque credat illud malum sibi imminere,sed probabiliter,& rationabiliter , ex *l.metum la 2.ff.eod.tit.*ibi: *Metum autem non vani hominis timorem,sed qui meritò*,&c.& ex *l nec timorem* , *§.proinde el s.ff eod.tit.* Tertia vt metum incutiens sit potens minas executioni mandare,ex *l.famosi,ff. ad legem Iuliam maiest.*ibi : *Nam & persona spectanda est an potuerit facere,& ante quid fecerit* , &c. Quarta vt metum incutiens minas exequi solitus sit,*ex dict.l.famosi*,in eisdem verbis,ibi,*& ante quid fecerit,& in l.vnic.C.si quis Imper.maledict.*ibi , *& personis hominum dicta pensemus*, &c.Quinta & vltima , vt non possit timens de facili occurrere malis, quæ timentur , nempe implorando auxilium alicuius,vel Superiorem consulendo,ex *l.fin.ff.de eo quod metus causa*,ibi, *Cùm potuerit ius publicum inuocare,& adire aliquem potestate præditum , qui vtique vim eum pati prohibuisset*,&c.quas conditiones recenset mei amicissimus D.Alexander Raphaëlius apud me *voto 16.num.7.*qui Auditoris generalis Nunciaturæ Hispaniæ officio functus fuit, ex Cingulo oriundus, Piceni Vrbe à Labieno Pompeianarum partium Duce exædificata,vt Cęsar scribit,in colle sita,cuius latus Misco amnis,qui nunc *Muson* , alluit , Leandro teste. Olim Episcopatu insignis fuit,nunc Auximari Antistiti subest.

48 Quartò , præsupponendum est matrimonium per vim contractum,& professionem,ac Ordines metu receptos ipso iure nullos esse,deficiente enim libero cõsensu,deficit quoque efficiens causa illius,vt in matrimonio probant *c.sufficit 27.quæstion.2.c.2.de his,quæ vi c.cùm apud,c.cùm locum,de sponsal.d.c.significauit*,Sanchez *de matrimon.libr.4.disput.12. num.18.* Farinac. *in fragm.crimin.p.2.verb.metus num.18.& num.26.* Marta *in votis nouiss.decis.voto 64.numer.1.* Gutierr. *de matr. c.77.n.21.*Et in professione Rot *dec.175.n.5.p.1.recent.*

49 & in Toletana professionis 19 *Nouembris* 1614.*coram Vbaldo sen.*Et in susceptione Ordinis,vt diximus *suprà in quæstione prima inspectionis.*

50 Quintò præsupponendum est in diiudicanda metus probatione attendendas esse circonstantias,& qualitates ætatis,sexus,seu imbecillis,aut fragilis animi , *l.3.ff.ex quibus causis mai.* Nauarr. *in man. c.22.n.51.*ibi: *Sextum quod etiam omnis rectus index considerabit in alio alij generis metus , non solum obiectum , sed etiam circumstantias fortitudinis, vel fragilitatis non solum sexus,vt dicit prædicta glossa,sed etiam ætatis , innata magnitudinis,vel paruitatis animi* , &c.Menoch.*de arbitrar.casu 136.num.4.*ibi:*Iudex ergo noster,prudens,ac diligens , iustum metum arbitrabitur iuxta personarum qualitatem*,&c.Noguerol.*alleg.iuris tom.1. alleg.29. n.69.*nouissimè Aueria *de Sacram. Matrim.n q.4. section.3.versic.porro.pag* 281.ibi:*Porrò ex diuersitate personarum,quibus metus incutitur , facilè contingere potest vt metus,qui non esset grauis in vno,sit grauis in alio,& qui non esset sufficiens ad labefactandam constantiam vnius,sit validus in altero*,&c.Vide *infrà n.54.*

51 Sextò præsupponendum est , metum esse difficilis probationis,Paris.*cons.53.n.61.*Seraphin. *dec.771.n.1.* tam ex parte illum patientis cùm in eius animo sit reconditus,*l.1.ff.quod metus causa*, Anchar.*consil.599.n.1.*Alciat.*cons.5.num.25 lib.1.* quàm ex parte incutientis,cùm secretò,& clam inferatur,gloss. *verb.ignorant, in l.item si cum exceptione,§.in hac. ff. eod. tit.* Menoch. *de arbitr.casu 116.n.17* Seraphin *dec.818.n.3.* Valenz. *cons.29.n.40.tom.1.& cons.173.n.71. tom.2.* Greg.XV. *decis.326.n.2.cum seqq.*Rot.*decis.542.n.5.* apud Farin. *tom.2. cons.*

52 Hinc est quòd in eo sufficiunt leniores probationes,Corn *124.num.4.lib.3.*Alban.*cons.79.n.9.* Gail.*obseru.93.n.19.lib.2.*& ideo indicia,coniecturæ, præsumptiones,& argumenta, ac verisimilia ad eum proban-

53 dum admittuntur,Bald.*in rub.de his quæ vi num 2. & 8. & consil.364.n.5.vol.3.*Seraphin *d.decis.771.n.2.* Gregor.XV.*d.decision.316.num.5.& seqq.*Noguerol.*alleg. iuris tom.1.alleg.29.numer.15.*Ratio autem communi-

54 ter traditur à Doctoribus quòd quando à communiter accidentibus probatio est difficilis , sufficit eam fieri per coniecturas,& indicia, quæ aliàs tanquam imperfectæ reiicerentur,Ias.*in l.de pupillo , §.si quis ipsi Prætori,ff. de noui oper. nunciat.* Honded. *consil.29.numero*

55 *21.lib.5.*Ioann.Franc.à Ponte *consil.44.num.17.* Vnde admittendi sunt testes domestici , cùm ad hunc effectum probatio testium domesticorum habeatur efficacior,Gregor.Lopez *l.1.gloss.3.tit.16.part.6.*Surd. *de aliment.tit.6.q.23.n.9.*Valenzuel.*consil.173.numer.75* Nec reiiciendi

relicicndi testes singulares, Farinae. *de testibus,q.64.n.* 276.Anton.Gabr.*commun.titul.de testibus concl.2.num.* 56.Marta *in votis nouiss decis.voto* 64.*num*.4. Fontanel. *de pactis nupt.gloss.2.p.5.num* 81. Valenauel. *consil.29.* *num.41.tom* 1.*& d cons.*173.*num*.74 Noguerol. *d.alleg.* 39.*num*.16.Gregor XV.*decis.*326.*num*.47 *& decis.*374. *num*.20.Rota *decis.*242.*num*.33.*& decis.*260.*num*.21.*&* 22.apud Farinae.*tom.2.conf.& decis.*779.*num*.1.*&* 7.*p.* 1:*in posthum.Farin* licèt inbabiles sint,& aliàs non admitterentur,Alexand.*consil.*575.*num*.11.*&* 12. *libro* 2. Gregor. XV. *decision.*149.*num*.4.*&* 10.Vide *infrà à num* 94.

57 Quibus pro faciliori materiæ intelligentia in iure præhabitis,in facto sciendum est quòd cum D. Antonius Nuñez Treuiño in coadiutorem, & futurum successorem D.Christophori Treuiño Thesaurarij,& Canonici in sancta Ecclesia Conchen.auctoritate Apost. designaretur,eius parentes ab eo tempore in illo spem omnem nationem suam augendi positam habuerunt, existimantes,cessante coadiutoria,& facto futuræ successioni loco,ex Ecclesiasticis redditib. quibus Dignitas illa,& Canonicatus multum abundant, posse dictũ D.Antonium sororem in matrimonio locare,& fratribus subsidio esse,sed nouitate quadam pro certo habuerunt felicissimam hanc spem iam fallere, cùm intelligerent eum Salmanticæ, vbi iuri Canonico operam dabat,cum quadam puella communicationem habere,cuius soror nobilem, & ingenuum alium virum fraudulenter,& captiosè in maritum sibi arrogauerat, & cum eo matrimonium cùm summo illius dedecore contraxerat, vt ipsismet parentibus constitit ex nonnullorum relationibus,& ex Epistola cuiusdam familiaris dicti D.Antonij,qui Salmanticæ feriali tempore ab eo relictus fuerat,ex quo illi ardentiùs,& acceleratiùs procurare cœperunt promotionem filij ad Subdiaconatum,vt sic tuti redderentur ne illam puellam ducere posset in vxorem,cuius rei historiam,vnde initiũ sumpsit vis,& metus de quibus *infrà*, narrat eius mater D.Maria de la Vega, testis in processu *folio* 86. *ad* 2 *&* 3.*articul.*ibi: *A la segunda pregunta dixo,que es verdad que el dicho Señor Capitan Treuiño, y esta testigo, como padres del dicho Don Antonio, con grande afecto, y todas diligencias dessearon que el dicho Don Antonio su hijo se ordenasse de Orden Sacro, assi por assegurarse en el estado Ecclesiastico, por las muchas conueniencias que dello se le seguian, por hallarse con otros dos hijos barones, y vna hembra,que eran los dichos Don Christoual,Don Manuel,y Doña Mariana Treuiño, por las esperansas que tenian de que por el dicho estado tendrian mayores aumentos, y tendrian amparos tres hermanos, como por assegurar de que no se perdiessen los gastos de las Bulas de la Dignidad de Tesorero, y prebenda de la Santa Iglesia de Cuenca, y del dicho beneficio,y por los grandes gastos que con el auian tenido en las escuelas de Salamanca en sus estudios, donde le tuuieron con el luzimiento, y estimacion de su hijo, y de la dignidad de Tesorero; y esto fue cosa publica, y notorio, y que lo diran todas las personas que por conocimientos tuuieron dello noticia. A la tercera pregunta dixo, que auiendo venido el dicho Don Antonio desde la ciudad de Salamanca a esta Villa de Madrid, para passar a la Ciudad de Cuenca, por el año passado de 1629. auiendo visto a sus padres, passò à la dicha Ciudad de Cuenca, y auiendose ausentado de la dicha Villa, esta testigo recibiò vna carta que al dicho Don Antonio su hijo escriuia Ioannes Rodriguez Ximenes criado suyo, que auia quedado en la dicha Ciudad de Salamanca,y curiosa esta testigo,como carta que venia para su hijo, la abriò,leyò,y viò venia firmada del dicho criado: lo que en particular contenia,era darle quenta de que auiendo estado en la Iglesia mayor de la dicha Ciudad, auia llegado a hablarle la tia de vna muger moça, que las palabras que dezia la carta eran, la tia de aquella niña, diziendo estauan ambas con mucho cuidado de saber de su salud, y como auia llegado, y que no le auia escrito la niña por no saber como lo recibiria, y auiendola leydo esta testigo, le dio tan gran cuidado, creyendo que el dicho Don Antonio su hijo tendria algun gran empegno con la dicha muger, y trataria de casarse, y no ser Ecclesiastico, que fue a visitar a Don Martin del Castillo Arcediano de Medina, y Canonigo de la dicha Ciudad de Salamanca, grande amigo del dicho Capitan Treuigno, y por cuya orden en la dicha Ciudad de Salamanca se le auia buscado casa, y corria por su cuenta el darla a esta testigo, y al dicho su padre,de como procedia el dicho Don Antonio,y le enseñò la carta que el dicho criado escriuia, y le dio algunas quexas,que como le auia dado cuenta, si el dicho su hijo tenia algun galanteo, y el dicho Arcediano respondio que era verdad que el dicho Don Antonio, y el dicho Don Martin estando juntos en su casa, auian hecho segnas, y parlado con la dicha Segnora, que escriuia el criado que viuian frontero, y esto auia sido algunas vezes, y que le parecia no era mas que por entretenimiento, y por esso no les auia dado cuenta, pero que agora se la daua, de como la dicha muger tenia otra hermana, y auia cogido entre puertas vn Caualleto, y hechole casar con ella; y con esto hallaio mas cuidado a esta testigo, y enseñò, y diò la carta al dicho su marido, y refirio lo que le auia dicho el dicho Arcediano, conque ambos recibieron mas cuidado,disgusto,y pesadumbre contra el dicho Don Antonio,y procuraron con todos medios de assegurarle, conque se ordenasse de Orden Sacro, &c.*

58 Idem affirmat,& se vidisse,& legisse litteras dicit D. Antonij parens Emmanuel Suarez Treuiño in processu *fol.*113.Et se idem scire asserit D Franciscus Treuiño *fol.*62. *B*.Et de hoc notitiam habuisse referuntur Doctor Ioannes Gonzales *fol.*73.*B*.& Gaspar Ceron *fol.* 91. *B*.

59 Hinc parentes occasionem sumpserunt ad obligandum eorum filium D.Antonium Nugnez Treuigno,vt illico ad Subdiaconatus Ordinẽ promoueretur,id prætendentes per interpositas personas eorum nomine,deinde personaliter eum includentes,& strictè alloquentes in Camera,non solùm ad explorandam eius voluntatem, sed etiam vt modis omnibus illum inducerent etiam per vim, & metum,ac minas dictum Ordinem Sacrum suscipere,

60 Inter personas per parentes ad hunc effectum interpositas,testes nominant Don Christophorum Treuigno parentis D.Antonij consobrinum, qui eundem D Antonium sibi in coadiutorem designauerat, & in cuius domo,& sub illius degebat obedientia quando ad Conchensem ciuitatem se conferebat: ita Ioannes Gutierrez Aguado fol.25.ad 4.art Licentiatus Petrus Garcia de Ormedilla Presbyter, *fol.*33. etiam *ad* 4. & late D Franciscus Treuigno *fol.*63.*etiam ad* 4. *art*. ibi: *Y sabe que el dicho Capitan Treuigno como lleua dicho, hizo las instancias que refiere en ello con el dicho Don Christoual su primo, para hablasse al dicho Don Antonio su hijo, y le dixesso que de presente auia Ordenes de las temporas de San Mateo, y que pues tenia ya los veinte y vn agnos cumplidos, se dispusiesse para que se ordenasse, para que le assegurasse de la sospecha que tenia de la dicha muger de Salamanca, y que a el no le podria perder el respeto por ser su tio, y de quien auia recibido muchos beneficios,y dadole sus prebendas, y sin embargo de auer hecho lo possible con el, para que se ordenasse,no lo quiso hazer, diziendo no lo queria hazer, porque no tenia inclinacion a ello,* &c.

6[illegible] Doctor Ioannes Gonçalez *folio* 73.*B*. ibi: *Y este testigo sabe que el dicho Capitan, padre del dicho Don Antonio, auia escrito en razon dello a Don Christoual*

Treuiño su tio, que es el en cuyaesta casa u ael dicho Don Antonio, diziendole le instasse, y persuadiesse a que se ordenasse de Orden Sacro, que con esto se assigurara de la sospecha que tenia de la dicha muger, y ayudaria à los dichos sus hermanos, y el dicho don Antonio el dicho don Christoual Treuiño, assegurandole que todo lo y tenia dentro de su casa lodaria, se ponia en execucion lo que el dicho su padre le mandaua, ordenandose; y el dicho don Antonio siempre estuuo remisso en hazerlo, por no apetecer el estado Ecclesiastico, iuzgando non le conuenia el dicho estado. A la quarta pregunta dixo, que dize lo que dicho tiene en la pregunta antes desta, y que sabe como persona que estaua dentro de la casa del dicho Tesorero, que el le hizo muchas instancias y persuasiones para que se ordenasse a las ordenes de S. Mateo, que auia al presente, poniendole delante el gusto que a el, y al dicha su padre daria, y como el quedaria obligado siempre a fauorecerle; y siempre el dicho don Antonio, no obstante las dichas persuasiones, y ruegos, estuuo de contrario parecer, y no quiso hazerlo, &c. D. Gasp. Ceron. *fol* 91. *B. ad* 4. *art.* idem affirmat de auditu à parentibus, & dicit fuisse publicum & notorium.

62 Emmanuel Soarez Treuiño D. Antonij parens, *fol.* 113. *B. ad* 3. *art.* postquam narrauerat casum, & qualiter D. Christophoro Treuigno scripserat vt omnibus modis suaderet eius filium ad Subdiaconatus Ordinem suscipiendum, tandem concludit ab eodem Don Christophoro Treuigno talem recepisse responsionem. *El dicho Don Christoual Treuiño respondia a este testigo como auia hecho quantas diligencias auia podido con el dicho Don Antonio su hijo, para que lo obedeciesse, y se ordenasse, y que aunque le auia propuesto las conueniencias que se le seguian, y el enojo, y indignacion de sus padres, no le auia podido reducir, antes siempre auia respondido que el no obedecer a sus padres, y ordenarsse, era por no tener inclinacion al estado Ecclesiastico*, &c.

63 Annumerant etiam testes D. Martinum del Castillo Archidiaconum de Medina in S. Ecclesia Salmanticensi, & deponit D. Emmanuel Suarez *fol.* 114. *ad* 5. *art.* *Que hablò a D. Martin del Castillo Arcediano de Medina, y Canonigo de la santa Iglesia de Salamanca, que era muy su amigo, y del dicho Don Antonio su hijo, para que significasse al dicho su hijo el ennojo que este testigo, y su madre tenian, de que no los huuiesse obedecido, ordenandose en Cuenca, y que la causa que les auia mouido a escriuir a su tio le hiziesse ordenar, era el auer recibido la carta contenida en la tercera pregunta, y auerse informado del empeño que tenia con la dicha muger, y de su calidad, y hazienda, y como otra hermana de la susodicha auia cogido, y casadose con otro Cauallero calificado, y que assi temian no le sucediesse lo mismo, y perdiesse las rentas Ecclesiasticas, y los aumentos que esperauan auia de tener, y los grandes gastos que auian tenido en el despacho de las bulas, y que todo aquello que no fuera matarle, haria con el, sin que se acordasse de que era su hijo, y que escusasse el no darle mas ennojos, y que no le sucediesse vna desdicha: y el dicho Don Martin del Castillo le respondio a este testigo como auia hablado al dicho Don Antonio, y significadole lo contenido en la pregunta, propuestole las conueniencias que se le seguian de ordenarse, y los daños de lo contrario, y que no auia podido conuencer al dicho Don Antonio, porque respõdia no tenia inclinacion al estado Ecclesiastico, y que assi no se auia de ordenar, &c.* Idem refert D. Maria de la Vega D. Antonij mater *fol.* 88. *ad* 5. *art.*

64 Et Doctor Ioannes Gonçalez testis *fol.* 74. etiam ad 5. *art.* ibi: *En la quinta pregunta dixo, que sabe que passando este testigo con el dicho Don Antonio desde la Ciudad de Cuenca, a la de Salamanca a sus estudios, vinieron por la villa de Madrid a ver al dicho su padre, donde encontraron a don Martin del Castillo Arcediano de Medina, y Canonigo en Salamanca, amigo de dicho Capitan, y del dicho Don Antonio, y con quien else comunicaua en la dicha Ciudad; y auiendo estado parlando gran rato el dicho Arcediano, y el dicho Don Antonio al salir de Missa de la Parroquia de san Saluador, de la dicha villa de Madrid, y pareciendole a este testigo, que era cosa de pesadumbre lo que entre los dos se comunicaua, auiendose despedido, este testigo y el dicho Don Antonio se fueron a casa del dicho Capitan su padre, y en ella le preguntò que era lo que auia passado con el dicho Arcediano, que si era algun enfado, a loqual le respondiò, y dixo que el dicho Arcediano, respeto de la amistad que tenia con el dicho su padre, y como el le dezia de su parte, el mucho gusto que tendria de que se ordenasse, proponiendole las razones de congruencia que para ello auia, y lo que el dicho su padre le auia dicho, y que de no lo hazer le auia de suceder vn gran desayre con su padre, y que temia mucho, respeto del grande ennojo que tenia el dicho su padre, no le sucediesse alguna desgracia con el, que mirasse lo que hazia, que con ordenarsse lo aquietaua todo* Gasp. Cerõ *fol* 92. *ad* 5. refert de hoc facto notitiam habuisse, & eo tempore publicum & notorium fuisse, & audiuisse ab eodem D. Antonio Nuguez Treuigno attestantur omnes ferè testes examinati *super* 5. *articulo.*

65 Verùm cùm parentes intelligerent intentum cõsequi non posse interponendo aliorum preces, & instantias eorum nomine factas, deuenerunt ad eam resolutionem de personaliter filium alloquendo ad effectum illum obligandi sacrũ Ordinem suscipere, cuius locutionis modum & euentum narrat dictus Emmanuel Suarez Treuigno D. Antonij parens in processu *fol.* 115. *ad* 6. *art.* his verbis. *A la sexta pregunta dixo, que viendo este testigo, que el dicho su hijo no le obedecia, aunque por diferentes partes le auia dado a entender el ennojo con que estaua de no auerse ordenado, por su misma persona le llamò, en compañia de D. Maria de la Vega su muger, y cogiendole en casa, con grandes ruegos procuraron persuadirle a que se ordenasse, proponiendole los grandes gastos que auian tenido en el despacho de las Bulas de la prebenda, beneficio, y pensiones, y con el gran cuidado que les tenia la carta que auian recibido, contenida en la tercera pregunta, y que no le sucediesse lo que al otro Cauallero, con la hermana de la muger con quien el hablaua, con que se perdiesse todo, y el se hallasse pobre, respeto de tener este testigo los dichos otros hijos, haziendole grandes amenazas, y dandole a entender que si no les obedecia, demas de incurrir en su indignacion, no le embiarian a Salamanca, ni le tendrian con el luzimiento con que le auian tenido, sino a vn pupilaje en la villa de Alcala, en que no le tendrian por rico, ni nadie le codiciaria para casarse con el; y aunque le representò todo lo que lleua dicho, y su ennojo, y indignacion, viendo no les daua el si de que se ordenaria, le dixo este testigo que el veria el modo que auia de tener para salir del cuidado en que estaua, haziendole otras grandes amenazas.* Idem refert D. Maria de la Vega mater *fol.* 88. *B. ad* 6. *art.*

66 Doctor Ioannes Gonçales *fol.* 75. etiam ad 6. idem affirmat, ibi: *A la sexta pregunta dixo, que este testigo como persona que assistia en casa del dicho Capitan, en compañia del dicho Don Antonio, no le podian reduzir, ni el dicho Don Martin del Castillo, ni otras personas que auian entrado de por medio; se determinaron a dezirselo ellos mesmos, y con efeto lo hizieron, diziendole las razones que auia para ordenarse, y el mucho gusto que dello recibirian, y que sus hermanos tendrian en el arrimo, y les podria socorrer; y que si no lo hazia le embiarian a Alcalà de Henares a vn pupilaje, donde no tendria el luzimiento, y ostentacion que auia tenido en Salamanca, ni se beria caso del, esto con persuasiones tal vez de padres, y otras con amenazas que le hazian, y el dicho Don Antonio*

tenio nunca venia con la voluntad de los dichos sus padres en ordenarse, diziendo que aquel estado no le conuenia, y los dichos sus padres le dezian con resolucion, y enojo, auia de ser aunque no quisiesse, que ellos tomarian medio en la materia, &c.

67 Et hoc idē audiuisse à D. Antonio Nugnez Treuigno, & ab eius parētibus ab hinc decem annis & vltrà, attestantur Franciscus Gomez de Arze 40. *B. ad* 6. Illust. & Reuerendissimos D. Antonius Paynus Episcopus Auriensis *fol.* 62. *B. ad* 6. D. Franciscus Treuigno *fol.* 65. etiam *ad* 6. qui refert ita de eo tempore sibi scripsisse Emmanuelem Suarez Treuigno, D. Gaspar Ceron. *fol.* 92. *B.* etiam *ad* 6. Franciscus Garai Castelejo *fol.* 98. etiā *ad* 6. Doctor Nicolaus Rodriguez Hermosino *fol.* 102. Don Martinus de Aduna Auēdagno *fol.* 106. Don Sebastianos Guillamas *fol.* 110. & cæteri omnes *super sexto articulo.*

68 H[illegible]to sine fructu tali parentum colloquio cum D. Antonio Nognez Treuigno, per eos deuentum postea fuit ad executionem mandati, eidem tunc temporis Salmanticæ degenti, cum deliberatione, & imperiosè ordinantes, vt ab Episcopo Abulensi in oppido de Areualo habitante absq; mora Subdiaconatus Ordinem reciperet, filius præfatus accepta parentis epistola cum magna vultus mœstitia, & lachrymarum effusione cœpit timere asperam, & terribilem, parentis conditionē, & sic metu correptus, & per vim adductus tandem Ordinem suscipere, sine voluntate constituit, vti historiam narrat testis ocolatus Doctor Ioannes Gonçalez *fol.* 76. *B. ad* 9. *art.* ibi: *En la nouena pregunta dixo, que estando este testigo con el dicho don Antonio en la Ciudad de Salamanca en sus estudios, le lleuó carta de su padre para que se fuesse a ordenar a la Villa de Arebalo deste Obispado (donde al presente estaua el señor don Francisco Marques de Gaceta, Obispo del) y el dicho don Antonio dio cuenta dello a este testigo, diziendo auia de ir con el a acompagnar le, y para ello le lleuó a su aposento, à donde empeçaron a conferir en la materia, diziendo a este testigo como el no tenia gusto de ordenarse, y esto con lagrimas, y otros sentimientos, que demostrauan su poco gusto; mas que temia la aspereza, y condicion del dicho su padre, y que si no lo haza, auia de hazer con el alguna demasia, y exceso; y este testigo le dixo, que pues no lo hazia con su gusto, no fuesse que no era justo violentar su natural, y tomar estado por fuerça, al qual respondia siempre note ner voluntad dello, mas que su padre le apretaua de tal forma, que por eso y por del riesgo en que se ponia sino lo hazia, auia de ir, y con efeto pusieron en execucion la jornada, y en ella el dicho don Antonio siempre mostraua en el rostro, y acciones el pocco gusto que lleuaua para ordenarse: y auiendo llegado a la dicha villa de Arebalo, este testigo le procurò animar, y persuadir a que se ordenarse, respeto del empegne del dicho su padre y su condicion, y el dezia estaua de tal forma, que mas quesiera echar se en un poçe, que fuera mas facil salir del sin abogarse, que de la orden que auia de tomar: y auiendole ordenado el dicho señor Obispo, le persuadio mucho a que cantasse la Epistola, y el nunca quiso; y en todas las acciones que este testigo le vio hazer durante dicho tiempo que estuuo en las ordenes, demostraua el poco gusto que tenia en ordenarse: y auiendole hecho boluieron a la dicha Ciudad, de Salamanca, y en el camino el dicho don Antonio iva diziendo el poco gusto con que se auia ordenado, y el que auia de tener en aquel estado, por le auer hecho contra su voluntad: y en Salamanca el tiempo que estuuieron, y se trataua desta materia, siempre dezia, y significaua el poco gusto conque lo auia hecho, y que el no se tenia por Clerigo, que por los temores, y persuasiones de su padre lo auia hecho, y no por otra cosa, y esto mismo le vio dezir muchas vezes despues de ordenado, y por auer estado mas de ocho meses despues con el, de que se ordenò, y esto responde.*

69 Alius testis Franciscus Garai Castlejo Presbyter *fol.* 99 *ad* 9. *art.* refert quòd audiuit à D. Antonio Nugnez Treuigno, quādo ordinādi causa ex ciuitate Salamantina ad Areualum se contulit, ibi: *A la nouena pregunta dixe, sabe que viendose oprimido el dicho don Antonio de los continuos ruegos, y amenaças de su padre, temiendo su aspereza y condicion, que no le sucedo esse una desgracia, sabiendo que el dicho Capitan Treuigno su padre le auia escrito la recibiesse, y se ordenasse de Epistola, y no lo dilatasse mas; porque de lo contrario, el trataria del remedio. El dicho don Antonio temiendo las resoluciones del dicho su padre dixo, yo me voy a ordenar por gusto de mis padres pero no con la voluntad mia, ni de quedar ordenado, y assi partio de la dicha Ciudad de Salamanca a Arebalo, donde residia el dicho segnor Obispo, lleuando en su compagnia a Iuan Gonçalez criado, que a la sazon le assistia, que al presente es Medico de Medicina en Alcala, y se ordenò de Epistola, boluiendo a la dicha Ciudad de Salamanca con los mismos desabrimientos que siempre auia mostrado, publicando que aunque se auia ordenado, no se tenia por tal, y esto lo sabe porque como lleua dicho, le assistia en la dicha Ciudad de Salamanca, y lo vio, y oyò, ser y passar assi.*

70 Omnes testes in processu examinati vno ore acclamant D. Antonium Nugnez Treuigno per vim, & metum sibi à parente, viro aliàs asperæ, & terribilis conditionis, [illegible], Ordinem Subdiaconatus suscepisse. Ita Andreas Rufa[illegible]o Presbyter *fol.* 22. ibi: *A la nouena pregunta dixo, que [illegible] por [illegible] que el ordenarse de Epistola el dicho D. Antonio Treuigno, fue por las grandes instancias ruegos, y amenaças continuas que sus padres le hizieron para que se ordenara, y por la asperacondiciō del dicho su padre, y por la reuerencia que les deuia, y no darles disgusto, y por temor de que el dicho su padre lleuado de su aspereza y resolucion, con alguna colera repentino hiziesse con el algun excesso,* &c. idem attestātur Blasius de la Plaça Presbyter *f.* [illegible] *B. ad* 9. & Petrus Garcia de Ormedilla Presbyter *fol.* 35. & cæteri *ad* 9. *a.* interrogati.

71 Ex contextura depositionum testium suprà citatorum clarè deprehenditur iustam adfuisse in parentibus causam, vt D. Antonium Nugnez eorū filium solicitarent, & per vim attraherent vt se sacro Subdiaconatu ordinari pateretur; deinde apparet ad id cōsequendum eos interposuisse personas Christophori Treuigno, & Martini del Castillo, qui illi significauerunt indignationem patris; & quòd inde malum graue sibi obueniri posset. Postea patet ipsos parentes eum personaliter alloquutos cum magna resolutione, quòd nisi illis obediisset in faciendo se Sacris initiari, cum eum grandi pudore suo non ampliùs mitterent ad Salmanticensem Vniuersitatem, sed ad studium Complutense, vt ibi degeret in domo popillari vulgò *pupilaje* nūcupata, alias minas vexationum iactantes iustum, & rationabilem metum inducentes; & quòd si adhuc eis parere noluerit, modum exquirent opportunum intentum assequendi, & curam, quam habebant, deponendi. Vlteriùs ex duorum testium depositione constat dictum D. Antoniū Nognez Treuigno coactione huiusmodi impulsum, & metu perteritum, inuitum Ordinē Subdiaconatus suscepisse, attestantes de acto proximè præcedente, & subsequente ipsam ordinationem; & omnes asserunt de credulitate vis, & metus huiusmodi à patre incussi & quòd dictus D. Antonius Ordinem susceperit metu reuerentiali patris ferocis obstrictus.

72 Quid ampliùs? Sufficiens omnibus videri debet hęc probatio; nam licèt ex ea non appareat dicto D. Antonio Nugnez Treuigno vllū mortis, aut cruciatus corporis, vel abscissionis membri metum fuisse incussum

qui dicitur cadens in constantem virum, iuxta text. *in l. nec timorem. ff. quod met. causa, & in l. metus 3. ff. quibus ex causis mai. & in l. interpositas. Cod. de transact. & in l. si donationis, Cod. quod metus causa, & in cap. cùm dilectus, de his quæ vi*, cum notatis per glos. *verb. constantem, in c. cùm locum, de sponsal.* Alex. *cons. 99. n. 3. lib. 3. & cons. 156. nu. 6. lib. 5.* Ferret. *cons. 340 nu. 5. p. 2.* Trullen. *in Decalog. lib. 1. c. 2. dub. 3. n. 1.* Machado *en su perfecto Confessor lib. 2. p. 1. trat. 3. docum. 6. nu. 2.* Sanch. *de matrim. lib. 4. disp. 5. num. 4.* Palao *d. tom. 1. tractat. 2. disp. 1. part. 7. numer. 1.* Baldel *d. lib. 1. disput. 17. numer. 4.* nihilominus euidenter constat ex aliis pluribus timoris speciebus illum passum fuisse vim & metum, qui cadere poterant in constantem virum, cùm concurrerint quinque illæ conditiones, de quibus *suprà numer. 17.* Adest namque timor grauis mali, quod dictus D. Antonius rationabiliter credere poterat sibi verè inferendum à parente terribili, austero, rigido, & repentinæ resolutionis, quem indignatum, & infensum sciebat, nam iusta imminentis mali, & sic metus suspicatio sufficit pro metu, vt infrà probaui *n. 97. cum seqq.*

73 Et licèt reuerentia, quam filius præstare debet patri ob quam non audet illi contradicere in eo, quod sibi proponit, poterat esse per se sufficiens ad inducendum metum, qui caderet in virum constantem, secundùm glos. *verb. patrem in c. præsens. 10. q. 4.* Cabrerus *in tract. de metu lib. 1. cap. 19. numer. 74* Antoni. Diana *resolut. moral part. 3 tract. 5. miscel resolut. 10.* & Basil. Pont *de matrimon. lib. 4. cap. 5. numer. 6* arg *lib. 4. ff. de regul. iuris.* ibi: *Velle non creditur, qui obsequitur imperio patris, vel domini, & leg. 1. ff. quarum rerum actio*, vbi rescinditur promissio facta à liberto ob metum, vel nimiā patroni reuerentiam: & ratione etiam suaderi videtur, quia similiter hæc reuerentia & verecundia minuit libertatem dum quis non audet suis Maioribus contradicere in eo, quod alioqui sua sponte non eligeret: attamen securior & verior opinio tenet solam reuerentiam, siue metum reuerentialem non sufficere ad reddendum irritum contractum, vt probatur ex *l. fideiussor, §. pater, ff de pignor. l. ad inuidiam 9. C. de his quæ vi, c. litteris 11. de despons. impub* glos. *verb. consensit in c. 1. eod. tit. & verb metu in c. insinuante, qui clerici, vel vou.* Pereira *decis 30. n. 2.* Sesse *decis. 60. n. 21. tom. 1.* Fontan. *clau. 7. glos. 2. p 5. n. 34.*

74 Nisi simul adesset rationabilis timor grauis mali, vt ex Soto, Ludou Lop. Henriq. Couinc. & Sanch. resoluit Raphael. Auersa *de Sacram. Matrim quæstio. 4. sect. 5. vers. asserendum pag. 188* sequuntur Baldel. *lib. 1. disp. 22. ex n. 1.* Machado *en su perfecto Confessor, y Cura de Almas lib. 2. part. 1. trat. 3. docum. 7. à princ.* Trullench. *in Decalog. lib. 7. c. 16. dub. 4. n. 6.* Rota *decis. 242. nu. 11.* apud Farin. *lib. 2. cons.*

75 Vel nisi præcedant verbera, aut minæ, quamuis non probetur minitantem solitum esse minas exequi, Ioan. Garc *de nobilit. glos. 17. numer. 11. 18. & 19.* Marta *de success. legali tom. 2 p. 4. q. 1. art. 6. num. 29. & 31.* Trentacinq. *var. resol. titul. de his quæ vi, resolut. 1. numer. 7. lib. 1.* Pereira *decis. 30. num. 7.* Cacheran. *decis. 179. nu. 3. & 5.* Thesaur. *lib. 1. quæst. 51. n. 7.* Matiens. *in dial. relat. p. 3. c. 20. n. 2. & 3* vbi etiamsi minæ, aut verbera ex maximo interuallo ante contractum præcedant, Palao *tom. 1. tract. 2. disp. 1. p. 7. num. 9.* Machado *en su perfeto Confessor, y Cura de Almas lib 2. part. 1. tract. 3. docum. 5. n. 5.* ibi: *Pero el Padre Castro Palao prueua, y defiende que no es necessario que el que amenaza tenga costumbre de executar las amenazas en semejante, o en desemejante caso; porque puede no auer amenazado otra vez, y con todo ser temido in lamenoe, &c.* Castill. *controu. lib. 3. cap. 1. nu. 153.* Rnt. *coram Buratto decis. 105. num. 12. tom. 1. &* apud Theodos. de Rubeis *singul. Rota tom. 1. pag. 320. col. 2.* ibi: *Quòd communis, & vera est illa opinio, quod matrimonium sit nullum, si contractum fuit propter metum reuerentialem, & præcesserunt verbera, vel minæ. Et quod non requiruntur strictè illa tria de magno periculo, de potestate inferentis, & quod sit solitus exequi minas, &c.*

76 Vel nisi concurrat cum reuerentia terribilitas personæ minas iactantis, Sanch *de matrim lib 4. disp 6. nu. 51.* Cancer. *var. resol lib. 3. c. 1. n. 88.* Castill. *d. lib. 3. c. 1. n. 156 cum seqq.* Sigism. à Bononia *de elect. dub. 54. nu. 7.* Greg. XV. *decis. 326. n. 12. & decis. 374. nu. 16.* Baldel. *d. lib. 1. disp. 22. n. 13.*

77 Vel nisi accedat timor incurrendi parentum indignationem Sigism. à Bononia *d. dub. 54. nu. 8.* vbi quòd reuerentia cum indignatione plurimum confert ad iustum, & sufficientem metum, Sanch. *d. lib. 4. disput 6. sub. n. 14.* vbi reddit rationem, quia quis vir constans, aut prudens non reputauit graue malum semper coram oculis habere patrem infensum, à quo pendet, & cum quo semper versaturus est, Raphaël Auersa *d. q. 4. sect. 5. vers. asserendum, in fine*, ibi: *Immo in filiis respectu parentum, & similibus sufficeret, si non aliud malum timeant quam perpetuam indignationem eorum, & apud eos inuisos haberi; quia sane hoc esset grauissimum incommodum tandiu subeundum, vt per se apparet, &c.*

78 In præsenti casu adsunt prædictæ quatuor limitationes, in primis *rationabilis timor grauis mali*, vt patet ex relatione personarum, quæ per parentes interpositæ fuerunt, & ex dictis, & depositionibus ipsorummet parentum, qui verba multum prægnantia de opportuno remedio quærendo, de non mittendo ad Vniuersitatem Salmanticensem, cum comitiua, & familiaribus qualitati suę conuenientibus, de omni graui malo præter mortem illi inducendo, cum similibus; vnde D. Antonius Nugnez Treu. nō rationabiliter timere potuit verè inferēda sibi talia mala, iactata à parēte rigido, austero, solitóque malè tractare sibi non obtemperantes, licèt nō requireretur in eo certitudo de his malis inferendis, cùm sufficiat periculum, sufficiat probabilis, & prudens existimatio, imò & rationabilis dubitatio, quia hæc verè constituit hominem in periculo, & apta est mouere virum constantem ne se exponat tali periculo, ita sumitur ex *l. nec timorem, ff. de eo quod metus causa*, & resoluit Raph. Auersa *d. quæst. 4. sect. 3. vers. vlterius pag. 171.* Nihilominus ex depositione duorum testium, de quibus *suprà n. 38. & 39.* satis apparet D. Antonium habuisse certitudinem de his malis inferendis, ac rationabiliter timuisse sibi verè inferenda, si ordinari noller, vt patet.

79 Non defuerunt minæ, de quibus in numero præcedenti: accessit deinde terribilitas parentis illas iactātis, qui rigidus, austerus, & potens ad inferendum malum semper extitit, solitúsque minas exequi, vt abundè probant omnes testes examinati *super 7. articul.* Et è contrario rara fuit, & est modestia, & suauissima consuetudo D. Antonij Nugnez Treugno, qui parentibus obediens eorum semper voluntatem spectabat, sicut affirmant omnes testes examinati *super 8. & 14. art.* ex qua personarum diuersitate dijudicanda est metus huiusmodi probatio, ex dictis *suprà nu. 29.* Multum enim inspici solet qualitas personarum, quæ terrorem patiuntur, & incutiunt, glos. & Innoc. *in c. dilectus, de eo quod metus causa*, Honded. *cons. 29. num. 28. in fine lib. 1.* Menoch. *de arbitrar. casu 135. nu. 4. & 5.* Surd. *decis. 194. n. 29. & 30.* Seraph. *decis. 971. num. 1.* Rot. *decis. 102. num. 5. part. 6. recent.* Machado *en su perfeto Confessor, y Cura de Almas, lib. 1. p. 1. tract. 3. docum. 5. nu. 7. & lib. 3. p. 1. trat. 9. docum. 3. num. 1.* ibi: *Ay hijos tan obedientes, y deseosos de dar gusto a sus padres, que passaran qualquier descommodidad por no disgustarlos; y otros al contrario tan sobernios, y sobre si, y tan hechos a desobedecer*

decir à sus padres , que en ellos ya no viene à ser temor reuerencial el que lo fuera en otros , &c. Denique certum est magnum habuisse timorem incurrendi indignationem parentum, tum quia parentes ipsi eam indignationem sæpius illi proposuerunt , & iactarunt, vt affirmat in suis depositionibus , & testes referunt *num.*62.

81 Nec in hac metus probatione diminutionem aliquā patiuntur parentum, consanguineorum, & domesticorum depositiones in testes examinatorum , iuxta ea quæ dixi *sup. n.*30. & 31. & dicentur *inf. n.*122. *cum seqq.* Nec tam plane probatio requiritur in metu sicut in alijs materiis , cùm vnus testis iuncta aliqua præsumptione metum probet. Mogol. *c.*10. §. 3. *n.*11. Sesse *dec.* 60. *à n.*8. Surd. *cons.* 513. *num.*32. Alciat *de præsumption. reg.* 3. *præs.* 7. *n.* 5. *in fine.* Mascard. *de probat. concl.* 1057. *n.* 3. 5. *&* 7. vbi de vnico teste cum aliis deponentibus de auditu. Honded. *cons.* 29. *n.* 35. *vol.*1. Franc. Monald. *cons.* 5. *n.* 9. *&* 10 *p.*2. Farin. *fragm. crimin. p.* 2. *litt. M. n.* 170. Rot. *in decis.* 779. *n.*8. *part.* 1. *in posthum. Farin.* Imò vt dixi *suprà n.*52. sufficiunt probationes per coniecturas, præsumptiones, indicia, argumenta, & verosimilia, huiusmodi.

I. Ex nimia animi auersione ad statum Ecclesiasticum.
II. Ex instantissimis, importunis, & sæpiùs inculcatis precibus , & persuasionibus parentum , & aliorum per eos interpositorum.
III. Ex mœstitia & lachrymis circa actum suscipiendi Ordinem emissis.
IV. Ex iteratis, & sæpiùs repetitis protestationibus, & reclamationibus.
V. A communi voce, & fama.
VI. Ex assidua & continuata per 14. ferè annos , ac perpetua repugnantia exercendi actum aliquem Subdiaconatui annexum, & ascendendi ad superiores Ordines.

Coniectura I.

Ex nimia animi auersione ad statum Ecclesiasticum.

82 PLures testes in processu examinati attestantur de nimia auersione D. Antonij Nugnez Treuigno ad statum Ecclesiasticum; ita Petrus Garcia de Ormedilla *fol.*34. vbi ait eundem D. Antonium respondisse D. Christophoro Treuigno instanti , & persuadenti vt Ordinibus Sacris initiaretur, *que no le dexaua de hazer por el rezo, sino por que no tenia inclinacion de ordenarse*, &c. Doctor Alphonsus Suarez *fol.*38. *B.* ibi: *Y por conocer su inclinacion contraria al estado Ecclesiastico.* Illust. & Reuerendissimus D. D. Antonius Paynus Episcopus Auriensis *fol.*53. ibi. *Mostrò siempre mucha auersion ellos*, &c. D. Franciscus Treuigno *fol.*63. *B.* dize *que respondia Don Antonio quando le hablaua su tio que se ordenasse, que no queria hazerlo, porque no tenia inclinacion a ello*, &c. & *fol.*67. ibi: *Y que totalmente repugnaua en su condicion el estado Ecclesiastico*, &c. Dogna Maria de la Vega *fol.*88. *B.* ibi: *Auia respondido el dicho Don Antonio como no se auia de ordenar, porque no tenia inclinacion*, &c. Nicol. Rodrigues Hermosino *fol.*101. ibi: *Diziendo no se ordenaua por no tener inclinacion* , &c D. Martinus de Ordegna *folio* 105. *B. ad* 3. *&* 6. *articulos.*

83 Quæ nimia animi auersio in D. Antonio ad statum Ecclesiasticum, & ad faciendum se Sacris Ordinibus initiari, arguit metū in Ordine suscepto, Hippol. min. *cons.*77. *n.*24. inter matrimonialia Ziletti , Rota coram Gregorio XV. inter eius impressas *decis.* 316. *n.* 7. & apud Farin. *decision.* 260. *num.*1. *post tom.* 2. *consil.* ibi : *Maximum autem indicium videbatur nimia auersio animi Marchionissæ erga huiusmodi nuptias*, Eadem Rot. *decision.*779. *numer.* 1. *part.* 1. *in posthum.* ibi : *Quæ auersio, & repugnantia Renati multum confert ad metum probandum*, &c. cum aliis per me adductis *suprà lib.* 2. *voto* 17. *n.*135.

Coniectura II.

Ex instantissimis, & importunis ac sæpiùs inculcatis precibus, & persuasionibus parentum, & aliorum per ipsos interpositorum.

84 NOn defuerunt plures instantissimæ , & continuæ preces, & persuasiones ex parte parentum ad inducendum, & obligandum D. Antonium Nugnez Treuigno Sacrum Subdiaconatus Ordinem suscipere, de quibus deponunt testes, videlicet Licentiatus Blasius de la Plaça Presbyter *fol.*30. *B.* ibi: *A la nouena pregunta dixo, que es cosa cierta que el ordenarse de Epistola el dicho Don Antonio, fue contra toda su voluntad , y lleuado de los grandes ruegos, instancias, y persuasiones de los dichos sus padres* , &c. Idem affirmant Petrus Garcia de Ormedilla Presbyter *fol.*35. Doctor Alphonsus Suarez *fol.*37. *B.* Doctor Ioannes Gonçalez *fol.*73. ibi : *En la segunda pregunta dixo, que este testigo estuuo en compañia de dicho Don Antonio , y en casa del dicho Capitan Treuigno yendo a la Ciudad de Cuenca, y boluiendo della a la de Salamanca , y a esta Ciudad por espacio de tres meses poco mas, o menos: y en este tiempo este testigo VIO que el dicho Capitan Treuigno , y la di ha su muger hazian grandes instancias con el dicho Don Antonio su hijo para que se ordenasse de Epistola, porque por aquel camino le assegurauan en el estado Ecclesiastico* , &c. D. Maria de la Vega *fol.*89. deponit de colloquio , quod illa, ac eius maritus habuerunt cum D. Antonio Nugnez Treuigno vt ordinari vellet, & cùm viderent nō posse eum conuincere, ac ad suum velle reducere, dixerunt *que si no lo hazia , y les daua gusto, que ellos verian el modo que podian tener para salir deste cuidado, haziēdole otras muchas persuasiones con ruegos y amenaças, y auiendo reusado con todas veras el dicho Don Antonio el ordenarse; fueron tantas , y tan continuas las persuasiones destestigo, y del dicho Capitan su padre, y amenaças que temeroso de caer en su indignacion , despues de auer passado muchos dias resistiendose, comedio en que se ordenaria, y se ordenò con efeto*, &c.

85 Doctor Nicolaus Rodriguez Hermosino Canonicus Pœnitentiarius in Sancta Ecclesia Vallisoletana, *fol.*102. *ad* 6. *art.* ibi : *Y los dichos sus Padres en muchas occasiones le dixeron tambien las grādes instancias que le auian hecho al dicho Don Antonio para que se ordenasse de Orden Sacro*, &c. Martinus de Ordugna, y Anendagno Presbyter beneficiatus *fol.*107. *ad* 9. *art.* ibi: *Dixo que continuamente en todas las occasiones que se ha ofrecido tratar con el dicho Don Antonio , el ha dicho a este testigo como por las grandes instancias que los dichos sus padres le auian hecho para ordenarse, y amenaças , y ruegos continuos*, &c.

86 Cùm ergo ex depositionibus supradictis importunitas parentū valde D. Antonium Nugnez Treuigno vrgeret, ne dicam opprimeret, interueniētibus persuasionibus, & aliis instantissimis precibus tam per ipsosmet parentes, quàm per interpositas personas graues , & auctoritate pollētes ad hoc per ipsos destinatas, vt eūdem

Aguado *fol.26.B.ad* 10.*articul.*ibi:*Y protestando en presencia deste testigo, y de otras personas que no le pudiesse preiudicar para tomar otro estado, que auia de reclamar en teniendo ocasion*, &c. & *ad* 11. *articul.* ibi: *Y assi lo ha protestado en presencia deste testigo*, & ibi: *Y que solo deseaua ocasion para dezir de nulidad contra dicha orden de Epistola iudicialmente*, &c. Licentiatus Blasius de la Plaça *fol.* 30 *B.ad* 9.*articul.*ibi:*Protestando que auia sido contra toda su voluntad, y sin animo de obligarse al Voto ni otra cosa qual le pudisse preiudicar para otro estado*,&c.& ad 12 *articul.* ibi: *Sino que antes ha estado reclamando, diziendo que no està ordenado*,&c. Licentiatus Petrus Gomez de Ormedilla *folio* 35.*ad* 9 *articul.*ibi:*Porque antes y despues de dichas Ordenes ha visto que ha mostrado el dicho D. Antonio el gran disgusto con que lo auia hecho, protestando que auia sido contra toda su voluntad*, &c. Licentiatus Franciscus Gomez de Arce *fol.*41.*B ad* 9.*articul.*ibi:*Y le ha oydo dezir, y protestar que auia sido contra toda su voluntad*,&c.Gaspar. Cerun.*fol* 94.*ad* 12.*articul.*ibi: *Continua y ordinariamente ha estado reclamando*, &c. Emmanuel Suarez Treuiño *fol.*116. *ad* 9.*articul.* ibi: *Mostrando siempre ordenarse contra su volontad, y sin animo de quedar obligado al Voto, ni a otra cosa que le pudiesse impedir el tomar otro estado, y assi lo manifestò a este testigo, y a otras muchas personas, antes y despues de auerse ordenado*,&c.& *ad* 12.*articul.fol.*117.ibi:*Protestando reclamar, por dezir no auer quedado obligado al voto de continencia, ni al dicho Orden*,&c.

95 Occasio autem reclamandi, & cessatio causæ ex qua inductus pater filium opprimebat, processit ex eo quòd cùm D.Emmanuel Suarez Treuigno D. Antonij parens eo tempore, quo procurabat eũ ad Ordinem Subdiaconatus promonendum, tres alios filios viuos habebat, optabatque vt in eo statu Ecclesiastico D. Antonius perseueraret, dum vnus,& alius aderat, qui in maioratum succederet,& matrimonium contrahere posset. Sed deinde mortuis aliis filiis,& remanẽte solo vnico hærede dicto D. Antonio Nugnez Treuigno, cessauit causa, qua motus pater volebat eũ in statu Ecclesiastico permanere,& sic potuit D.Antonius reclamare,& protestari iudicialiter contra meticulosam Ordinis susceptionem, absque periculo incurrendi paternam indignationem, imò cum illius beneplacito,& approbatione ob cessationem causæ, vnde vis, & metus proueniebat. Ita affirmant Licẽtiatus Andreas Rufato Presbyter *fol.*23.ibi: *A la decimatercia pregunta dixo, que sabe que despues que se ordenò de Epistola el dicho Don Antonio Treuiño, murieron los dichos Don Manuel, D. Mariana, y Don Christoual Treuiño sus hermanos, el dicho Don Christoual en Flandes, y la dicha D. Mariana en Madrid, y dicho Don Manuel aura tres años en la guerra de Cataluña, todos sin auer tomado estado, ni dexado successión: y que viendo el dicho Don Antonio, que a sus padres no les quedaua otro hijo, con que cessaua el motiuo que auian tenido para hazerlo ordenar: luego tratò de hazer diligencia en Roma, y ganò el Breue, en virtud de que se procede en esta causa*, &c. Ioannes Gutierrez Aguado *fol.*27.*B.*ibi: *Y luego el dicho Don Antonio, viendo que a sus padres no les quedaua otro hijo, con que cessaua el motiuo, y causa que tuuieron para hazerle ordenar, y que assi no tendrian a mal que reclamasse, sabe que escriuiò sobre ello a Roma*,&c.& sic omnes 13.*art.*vniformiter testantur.

96 Cùm igitur protestationes huiusmodi nihil aliud sint quàm declarationes voluntatis illius, qui protestatur. Seraphin.*decision.*1168.*n.*9. Rot. *decision.*577.*n.*7. *apud Farin.p.*1.*recent.* sicut declarant animum D.Antonij alienissimum à recipiendo Ordine, *l.si quis,§.plerique,ff.de relig.& sumpt.fun.l.si mihi,& tibi. §. interdum,ff.de legat.*1.Rot.*coram Gregor.XV. decision.*326. *num.*9.ita remouent consensum à recepto, *l. si quis à principio testamenti ff.de legat.*3.Seraphin.*decision.*859. *num.*3.*cum seqq.*Rot.*coram Gregor.*XV.*d decision.*326. *num.*9

98 Et licèt concludenter non probent metum, *l. metus,C.de his quæ vi*, Mogul.*in tract.huius tit.cap.*10.§. *num.*16.*versic.resoluto*, Honded.*consil* 29.*num* 54.*libr.*1. Surd.*consil.*395.*num.*26.Rot.*decis.*293.*num.*6.*apud Farinac lib.*2.*consil.*

99 multùm tamen coadiuuant, & opitulantur, vt faciliùs probetur, Nat.*cons.*50.*num.*18. Cou. *de sponsal.p.*2.*c.*3.§.5.*num.*12.præsertim stantibus aliis adminiculis, Angel. in *l. metus la* 3.*ff.de eo quod metus causa*, Gregor.XV.*d.decision* 226.*num.*30.*& ibi Adden. litt.F.*Cardin.Tusch.*verb.metus,concl.*223.*num.*21.*cum seqq.*Mascard.*de probat.concl.*1051.*n.*10.*&* 11. Mogol. *citato loco numer.*16. vbi ampliat siue protestatio præcedat, siue sequatur, Honded. *d.consil.*29.*num* 55. Surd. *d.cons.*395.*n.*36.Pereira *decis.*30.*n.*8.Thesaur. *lib.*1.*q.* 51.*n.*14. *cum seqq.*

100 Non obstat quòd D.Antonius nullam protestationem,& animi manifestationem fecerit in eodem actu suscipiendi Ordinem, quia respondetur sufficientem fuisse eam, quam fecerat paulo antè coram familiaribus suis,& protestatio præcisè non requiritur quòd fiat in eodem actu, Gemin.*cons.*15.*num.*12.Paris.*cons.*60.*n.* 14.*lib.*4.Cou.*vbi supr.sub n.*12.optimè Gregor.XV *decis.*326 *n.*30.

101 Natura enim metus est vt non solùm arguatur à præcedentib. cùm in hac materia attendi debeat principium meticulosum, vt exinde sequuta ab eo regulanda sint. Nouar.*collect.*34.*n.*3.Euerard.*cons.*4. *n.*21.Gregor.XV.*decis.*392.*n.*1.Barbat.*consil.*54.*col.*12. *vol.*1.Hippol.Rimin.*d.consil.*77.*num.* 29. cum aliis per me citatis *voto* 17.*num.*145.*cum seqq.*

102 sed etiam à subsequentibus, per quæ declaratur quis, qualis fuerit animus in præteritum, *l.sed Iulianus, §.sed si ab initio, ff.ad Maced l.si qui,C.de adult.* Paris in terminis *cons.* 51.*num.*56.*lib.*4.cum aliis, quos citat,& sequitur Rota *coram Greg.*XV.*d.decis.*326.*n.*43.

Coniectura V.

A communi voce, & fama.

103 MVltum opitulatur probationem metus communis vox,& fama, publicum,& notorium, de quo deponunt testes plures examinati *super vndecimo articulo*,& præcipuè Ioannes Gutierrez Aguado *fol.*27.ibi: *Loqual es publico y notorio*,&c.D.Petrus de Billus Lada *fol.*136.*ad* 5.*&* 6.*artic.* ibi: *A la quinta y sexta pregunta dize el dicho testigo, que lo que sabe es, que auiendo venido este testigo a la villa de Madrid, de la dicha ciudad de Lerena, no està bien acordada si fue por el dicho año de 29. o el de treinta, visitando a algunas señoras vezinas del dicho Capitan Manuel Suares Treuiño, y de la dicha su muger, contandole las nouedades del barrio, le dixeron con palabras de ponderacion y escrupulo, se sabia como el dicho Capitan Treuiño, y la dicha su muger auian obligado con amenaças a que se ordenasse de Epistola el dicho Don Antonio su hijo, no queriendo el, por assegurarle en la renta Eclesiastica, diziendole que en esto auia auido mucho: y como vieron que este testigo se lastimò por lo que queria a los dichos Capitan Treuiño, su muger, y hijos, cessaron por menor el dezirle las circunstancias, y con algun cuydado despues preguntò al dicho Capitan Treuiño, y a la dicha su muger, si estaua ordenado el dicho Don Antonio, le dixeron que si, con mucho gusto dellos, y con este acomdados sus hijos, el mayor con ser dueño de su casa, y los otros con el amparo del dicho su hermano.* Et concludunt omnes *in vlt.art.* de omnib.

prædictis

prędictis fuisse publicam vocem,& famā,quæ ad metum probandum est multum considerabilis, Menoch. *de præsumpt.lib.2.præs.4.n.11.& præs.116.n.11.& lib.3. præs.26.n.22.*Cæpol.*cons.2.n.3.&* 8 Alciat. *in resp.504. n.5.vers.confirmatur etiam,*Seraphin.*decis.859. in fine,* Rot.*decis.779.n.8.apud Farin.p.1. in posthum.*

CONIECTVRA VI.

Ex assidua,& continuata per 14. ferè annos, ac perpetua repugnantia exercendi actum aliquem Subdiaconatui annexum,& ascendendi ad Superiores Ordines.

104 ILlud est speciali consideratione dignum quòd cùm D. Antonius Nuñez Treuiño, Sacrum Subdiaconatus Ordinem susciperet de anno 1619. ab eo tempore vsque ad præsens perseuerauit constanter in deducendo nullitatem suscepti Ordinis per vim, in nolendo actum aliquem exercere, per quem videretur ratificare suam nullam ordinationem, in protestando se nullo modo, nec vllo casu Ordinem alium deinceps suscipere, aut Clericum fieri velle; id testes omnes referunt, & exemplificant in casibus occurrentibus vidisse. Ita Ioannes Gutierrez Aguado Clericus fol. 27. *A la vndecima pregunta dixo, que sabe que el dicho Don Antonio desde que se ordenò, nunca ha exercido dicho Orden en manera alguna, antes sabe por lo auer oydo dezir al dicho Don Antonio en muchas ocasiones del dicho tiempo a esta parte, que no se tiene por tal ordenado, y que no ascendiera a otras ordenes, ni se ordenara de Missa, por quanto tiene Dios criado, y assi lo ha protestado en presencia deste testigo, y de otros sus criados muchas y diuersas vezes,*&c.

105 Blasius de la Plaça Presbyter *fol.31.*ibi: *A la vndecima pregunta dixo, que no obstante que el dicho Don Antonio recibiò el dicho Orden de Epistola, nunca la ha exercidò, antes sabe que no se tiene por tal ordenado, ni ha querido ascender a las demas Ordenes, y sabe que en muchas ocasiones ha dicho, que no se ordenara de Missa por quanto tiene Dios criado, y esto con tanto estremo, que en particular puede dezir, que al tiempo que vino por Canonigo Magistral desta Santa Iglesia, el Señor Don Antonio Payne, que oy es Obispo de Orense, teniendo por posada la casa del dicho Don Antonio, por no estar el suso dicho suficiente en la canteria para los oficios, le yua a dar licion el Licenciado Zaragoça Presbytero desta Ciudad, y quando se offrecia cantar la Epistola, le dezian al dicho Don Antonio Treuiñe que la dixesse, y nunca lo quiso hazer, ni cantarla, ni fue possible, diziendo que no cantara vna Epistola por quanto tiene el mundo: y que en otra ocasion hauiendole presentado vnos Corporales, no fue possible que los quisiesse descoger, y mandò à Andres Rufate Presbitero que los descogiesse, como los descogiò en presencia deste testigo.*

106 Petrus Garcia de Ormedilla Presbyteri *folio 45.*ibi: *Afirma que en particular, vn dia que le dieron el Breuiario para que rezara, aurà catorze años, le disgustò tanto, que le arrejò.*

107 Franciscus Gomez de Arce *fol. 42.* ibi: *Y diziendole este testigo en algunas ocasiones, que porque no las prosequia, le ha respondido que no lo hiziera, ni exerciera dicho Orden de Epistola, por quanto tiene Dios criado; loqual sabe por auerlo visto, oydo, y entendido de los dichos, de doze años a esta parte, y en particular aurà seis años poco mas, o menos, que este testigo se hallò en la Capilla del señor Santiago, cita en la Catredal desta Ciudad, donde estaua diziendo Missa el Licenciado Iorge Lopes Presbytero, Vicario en dicha Capilla Parroquial, y queriendo comulgar el dicho Don Antonio, este testigo, por constarle estaua de Orden Sacro, llegò a darle vna Estola, y dicho Don Antonio no la quiso,*&c.

108 D. Martinus de Orduna Presbyter *folio 107. B.*ibi: *A la onzena pregunta dixo, que anque el dicho Don Antonio recibiò el Orden de Epistola, nunca le ha exercido, ni se ha tenido por tal ordenado, ni querido atender a otras ordenes, diziendo en diferentes ocasiones que no se ordenara de Missa, ni exerciera la Epistola por quanto Dios tiene criado; ni anque le dieran el Arçobispado de Toledo, y Capelo: esto lo sabe este testigo, porque se lo ha oydo dezir continuamente de doze años a esta parte, que ha que le conoce y comunica, y replicandole, admirandose de su resolucion, respondia que no se ajustaua con su conciencia, por hauer recibido dicho Orden contra su voluntad,*&c.

109 Tanta igitur ex parte D. Antonij repugnantia erat ascendendi ad altiores Ordines, vt nec eius mater auderet toto eo tempore illi dicere, vt Diaconatus Ordinem susciperet, aut Presbyter fieri vellet, cùm adhuc vt Subdiaconatu initiaretur, renitens admodum iuuentus semper fuerit ita sibi retulisse eius matrem asserit Ioannes Gutierrez Aguado folio 19. *super 8. articul.*ibi. *Porque aurà cinco años que residiendo este testigo en la Villa de Madrid, en seruicio del dicho Don Antonio, casa de sus padres, estando vn dia tratando a cerca del dicho Don Antonio este testigo, y Doña Maria de la Vega su madre, diziendo este testigo: Valgame Dios que no quiera Don Antonio mi Señor proseguir las Ordenes? Y respondio dicha Doña Maria, en que nos vimos de que se ordenasse de Epistola* &c.

110 Quæ quidem coniecturæ ita singulariter consideratæ sufficiunt ad probandum D. Antonium suscepisse Subdiaconatus Ordinem per vim, & metum, multò magis, & quidem indubitanter ex illis simul iunctis, & accumulatis elicitur plena, & indubitata metus probatio, quia omnes simul iunctæ, cùm tendant ad eundem finem, plenissimè illum probant, *l. si stipulatus, in fine, ff. de vsuris, c. preterea 17. de testibus.* Rimin. *consil.51. num.112. lib.1.* Cephal. *consil.608. num.58. & 89. volum.5.* Petr. de Barbobus *consil.84. num.30. & 31. inter consilia Ziletti p.1.* Cardin. Mantic. *de coniect. lib.7. tit.5. num.5.* Anton. Gabr. *comm. lib.1. tit. de prob. conclusion.1. n.13.* Menoch. *de præsumpt. lib.1. præsumpt.36. num.3. & præs.38. num.4. & præsumpt.40. num.13.* D. Barbos. *in l.2. ff. solut. matrim. p.1. a num.79.* Seraphin. *decis.978. n.5.* Rota *decis.453. num.7 p.1. recent. & decis.114. n.4. & decis.135. n.12. p.5. recent.*

111 In qua metus probatione singula quæ non prosunt multa collecta iuuant, Honded. *consil.19. num.23. & 49.* Cardinal. Tusch. *verb. metus conclus.224. num.5. & 19.* Hermosil. *ad l.56. gloss.1. num.73. titul.5. p.5.* optimè Franc. de Rauena *consil 64. num.10. inter consil. Zilett.* ibi: *Aduertat dominus iudicans quòd in materia probationum iudex non debet applicare animum suum ad vnam speciem probationis,* l.1. §. idem diuus, ff. de testib. *vt pulchrè declarat* Bald. in l. spadonem, §. qui pulchra, ff. de excusat. tutor. *habet enim in probationibus locum illud, quæ non prosunt singula, multa iuuant, vt notatur,* in l.2. in princip. ff. de excusat. & in cap. cum causam, de probat. *&c.* Et paulo inferiùs *num. 12.* *Et ideo dixit* Ioann. de Immola in cap. ex ore, de his, quæ fiunt à mai. parte Cap. *quia si habet plures rationes illas adducat, quia quæ non prosunt singula, multa iuuant, vt est text. etiam in materia, & ibi Abb* in cap. præterea, de testib. *& ideo si multa deducerentur coram se, quæ per se considerata non probarent, debet illa simul iungere quæ simul iuncta poterunt plenam probationem facere.*

&c.

& sic ferre sententiam:ex multis enim deductis coram se potest animi sui motum informare, ve dicit text. in c.cùm ad Sedem in fin.de restit.spoliat. *Nam,vt ait Bald.* in c.cùm causam,in princip ante numer. t. de probat.*ex multis imperfectis fit vna probatio perfecta,sicut ex multis membris inuicem coherentibus fit perfectum corpus,& ex multis consonantiis fit perfecta harmonia.*&c.sequitur Molin.*de primog.lib.1.c 6.n.35.*

111 Sed obstat quòd aliquando D. Antonius Nugnez Treugno in Capitulo vocē dedit:ex quo videtur exercuisse actū Ordini Subdiaconatus annexū,cùm vocem illam in Capitulo non habeant nisi ij tātùm Canonici,qui in sacris,saltem Subdiaconatu,fuerint cōstituti, *Clem.vt ij 2.de etat.& qual.*Conc.Trid. *sess.22.de refor. c.4.*Ego latè vtrobique,*& de Canon.& dignit.c.37.n.3.* vbi plures ex modernis refero. Augetur difficultas ex decisionibus factis *in causa Parmen.nullitatis Ordinis,* in qua videtur Rot. decidere quòd ex quo quis per tempus considerabile Canonicatum retinuerit,& resignauerit,reseruata ad sui fauorem pensione, inficiari non potest quin in hoc casu adsit ratificatio,cùm actus illi fieri non potuissent citra approbationem,& ratificationem suscepti Ordinis,ita Rota *in d.causa, dec.40. n 9.& decis.325.n.5.& decis.343.n.21.& 22. p. 6. recentior.*

113 Verùm ex actu dandi vocem in Capitulo non censeri purgatum metum:nec fieri ratificationem suscepti Ordinis probabilius est,præcipuè in Ecclesiis,vbi nulla Ordinum distributio facta reperitur,prout in Coochensi:quia vox pendet à Canonia, gloss. *verb.receperat,in fine,in c.cùm M. de constit.* Seraphin. *decision. 474.*Ego *d.c 57.num.*1.ita vt statim quòd quis obtinet Canoniam vocem habeat,in Capitulo, *c.dilectus el 2. de præbend,*Monet.*de distrib.p.2.quæstion.4 num.15.& quæstion.10.num.1.*Et Canonici dicuntur de Capitulo,

114 licèt non sint in Sacris,Rota *in Abulen. iurisdictionis 6.Februarij 1586.coram bonæ mem. Card.Pamphilo sen.* & qui Canonicali Præbenda carent , licèt Dignitatem cum sede in Ecclesia habeant,& Subdiaconi sint, vocem non habent,Ego cum multis *d.c.37. n.14.* & solùm vt Canonici in posterum ad suscipiendos sacros Ordines propensiùs inducerentur , de nouo statutum fuit *in d. Clem. 2.* vt de cætero nullus in Capitulo vocem haberet,nisi in Sacris constitutus esset,cuius decisionem innouauit Conc.Trid.*cit.loco.* Quod est clarè ostendere,vocem in hoc casu non procedere ab Ordine,sed à nouo iuris statuto,per quod solum intenditur Ordinum susceptio,& negligentes ac nolentes se ordinari,puniri,gloss.*verb.legi imo,in d.Clem vt ij,*Ego *d. tract.de Canon.c.37.sub n.13.*

115 Vnde infero primò habere , & dare vocem in Capitulo,potius videri præeminentiam, & fructum Canonicatus,quàm Ordinis,gloss.& Doctores *in c. cùm venissent,*vbi Abb.*n.21.cum seqq.de restit.in integ.*Ego *d.tr.de Canon c.40.n.2.*

116 Secundò infero suspensum ab officio , esse pariter suspensum ab vsu,& fructu dandi vocem , gloss. *in c. cùm dilectus,de consuet.*Decl.*in c Apostolica n.6. de except* suspensum verò ab Ordine,non esse suspensum à iure,& præeminentia dandi vocem in Capitulo;signū euidens est illud non ratione Ordinis,sed Officij , &

117 Præbendæ Canonico competere.Mari. Alter.*de censur. tom.1.disp.4.de effectibus suspens.c. 4 fol 60. litt. E.* Ex quo patet Moniales Ordinum incapaces,vocem dare posse,vt probat *c de indemnitatibus,de elect.lib 6.*

118 Tertiò infero,suspensum ab Ordine, si in eo ministret,irregularem fieri,non ita irregularitatem incurrere priuatum iure dandi vocem,si nihilominus illam in Capitulo det.Ita Suar.*de censur.disp.16.n.6.* Bonacin *eod.tr.disp.3 de suspens.puncto 4.n.6 vers.rursus,* Mari Alter *dicto tom.1.disp.6.de suspens.c.1 pag.91.litter.D*

Hinc patet respōsio ad *d.Clem.vt ij,*& ad decretum Concilij Trid.*cit.eo loco* ; decisiones verò Rotæ *in d. causa Parmen.nullitatis Ordinis,*loquuntur quando qui per vim,& metum Sacris initiatum fuisse procorauerat postea Canonicatum, cui ex statuto annexus erat Subdiaconatus Ordo,obtinuit,& retinuit, ac resignauit,reseruata ad sui fauorem pensione,vt colligitur ex *d.dec.40.p.6.recent.*& nihilominus Doctores *ibi* citati loquuntur eo casu,quo semel indotus cantauerat Epistolam;& in *dec.325 n.5.* dicitur ex retentione Canonicatus,perceptione fructuum per plures annos, necnon ex resignatione cum pensione prætendi porgatum metum,quia testes de metu deponunt de tempore assecutionis Canonicatus, non autem de susceptione Ordinis;& *in dec.143.à n.16.eod.p.6. recent.* vltima resolutio in ea causa capta fuit,quia nihil releuans deposuerunt testes circa metum respectu susceptionis Ordinis sacri,sed solùm de persuasionibus,& minis in genere,non autem cum qualitatibus,de quibus *in l.interpositas,eum ibi notatis C. de transact.*

120 In præsenti autem casu res alio modo se habuit, nam D.Antonius Thesaurarius erat de tempore , quo Ordinem suscepit,&Canonicatui sacer Ordo non annectebantur,cùm in sancta Ecclesia Conecheos nulla Ordinum distributio facta sit;& demum abundant extat probatio circa metum respectu Ordinis Sacri susceptionis defectus in causa fuit,vt non obtineret ille Parmensis prætendens nullitatem sui Ordinis,in tribus decisionibus citatis, quæ habentur impressæ *p.6. recentior.*

121 Denique dorante eadem causa metus, hoc est , viuente patre D.Antonij, qui per vim & alios extraordinarios modos filiū induxerat,vt Subdiaconatus Ordine initiaretur , nullus consensus præsumitur liberæ voluntatis,& quicumque actus etiam ex longo interuallo,initi censentur ob præcedentem metum facti,& illum purgare non valent, Alex. *consil 98. lib.3.* Surd. *consil 511.à n.41.*vbi inquit metum illatum non purgari ex gestis post metum,quando eadem subsistit causa metus,siue statim,siue ex interuallo facta sunt; Cacheran.*decis.179.num.12 & 22.* vbi alios referens dicit, quod quando post inductum metum aliquis actus exterior superuenit ad purgandum metum idoneus, eadem causa subsistente non purgatur.Ioann.Garc. *de nobil.gloss.17.num. 47,* vbi quòd durante causa metus, nullus consensus præsumitur liberæ voluntatis , & quòd nouus consensus,non consensus , sed dissensus est,etsi externus actus sit spontaneæ voluntatis declaratiuus.Monter.à Cueua *decis.53.à n.32.*vbi quòd durante eadem causa metus,contractus , quantumuis ex longo internallo initi,censentur ob præcedentem metum celebrati.Thesaur.*lib. 4.q.11. n.19. cum seqq.* vbi quòd subsistente eadem causa metus , geminatio actuum contractus per metum etiam ex interuallo factos non confirmat,& metus purgationem non inducit,Seraph *decis.85 .& 881.& 873.n.1.cum seqq.& decision.1166.*vbi quòd initium malum influit in omnes sequentes actus,& tempora,Pereira de Castro *dec.30. n.7.*Rota *decis.16 1.num.3 apud Farin.l.b.2. consil.* vbi quòd quando metus causa durat , quicumque actus fiant,etiamsi præ se ferant liberam voluntatem,& iuramentum,incundumque animum,nedum metum purgant, sed potiùs eum magis confirmant.

Respondetur ad obiecta per Promotorem Fiscalem.

122 NIhil obstant alia,quæ Promotor Fiscalis , contra D Antonium Nugnez Treuigno opponit ad eius probationem eneruandam. Et primò dum ait repelli debere testimonia parentum dicti D.Antonij,cùm pro filio

filio testificari prohibeantur ex dispositione iuris communis *in l. testis idoneus, ff. de testib. & in l. parentes, C. eod. tit.* vbi plures refero Doctores *in collect. n. 2.*

123 Quia respondetur eorum dicta in hac materia plenam & concludentem efficere probationem; nam si illa vti confessiones eorum sumamus, vtique multùm attendi debent, & per eas sufficienter probari metum necesse est dicamus, Rota *decis. 643. num. 18. part. 1. recent.* eleganter Petr. de Barbobus *cons. 14. num. 23. inter consilia matrimon. Zileti part. 1*, ibi: *Vltimò probatur ex confessione patris, qui confessus est per vim compulisse dictum Ludou cum ad desponsandum Vrsolinam, vt plene patet ex attestatione dicti Angeli, ex qua quidem confessione probatur sufficienter matrimonium fuisse meticulosum, vt est casus* 10 quæstion. 3. cap. præsens, *vbi habetur quòd sola confessio patris probat metum plene intercessisse in matrimonio spirituali, si filius alleget se per metum illud contraxisse. Si igitur confessio patris probat plenè metum intercessisse in matrimonio spirituali eo casu, quo filius stat contra matrimonium, multò fortius in casu nostro confessio facta per patrem dicta Vrsolina, quo stat contra matrimonium, debet probare plenè metum intercessisse*, &c.

124 Et tantò magis hæc resolutio locum habet, quia D. Antonius totus est in probanda vi, & metu sibi incussu à parentibus, vt Subdiaconatus Ordinem susciperet, vnde eorum confessio quoad hoc erit omnium maior probatio, *l. cum se, C. de probat. l. cùm à matre, C. de rei vend. leg. generaliter, C. de non num. pecun. cap. per tuas, de probat.* & vtrobique Ego ipse *in collect.* refero plures Doctores, quos in præsenti longum esset recensere, præcipuè cùm parentes proprium delictum detegant, studentes semper omni conatu propriam turpitudinem tegere: vt dicit vt Menoch. *de arbitr. casu* 102 *num* 9.

125 Si verò parentum dicta vti testium depositiones habeamus, pari modo dicendum est eas admittendas esse, tum quia sumus in causa matrimonij spiritualis, in qua admittuntur, *cap. sicut. 2. quæstion. 3. & cap. præsens.* 20 *quæst. 3.* gloss. *verb. testis in cap. si testis, §. testes idonei. 4. quæst. 3.* Aufret. *de probat. testium, numer. 77. vers. fallit secundo*, Anton. Gabr. *commun. titul. de testibus concl. 16. num. 12.* Mascard. *de probat. conclus. 1153. n. 15.* Menoch. *de arbitr. casu 202. n. 11* provt etiam in casu matrimonij carnalis admitti solent in fauorem filiorum, *c. videtur, qui matr. accus. pos.* & *ibi* glos. *verb coniungendo, in fine, vers. consueuit tamen*, plures citari à Farin. *de testib. q. 54 limit. 7. n. 191.*

126 Tum etiam, quia parentes in causis filiorum testificari possunt, si præsumptio sit eos rem illam, de qua interrogati sunt, melius scire quàm alios, *cap. videtur, qui matr. accus. pos.* Ant. Gabr. *d. tit. de testib. concl. 17. n. 8.* Farinac. *de testibus q. 54. n. 194* Rota *coram Greg. XV. decis. 351. n. 78. &* 28.

127 Tum denique, quia supersunt multi alij testes omni exceptione maiores, idem attestantes, quorum integerrima fides aliorum supplet defectum si quis fortè adesset, ad not. per Doctores *in l. si quis ex argentariis, ff. de edendo*, glos. *verb. numerus in l. 3. ff. de testib.* Farin. *de testib. quæst. 62. à num. 328.* Cæs. de Grassis *d. decis. 5. nu. 8. & 9. de spons.* Ioseph Sesse *Aragon. decis. 60. nu. 7. p. 1.* Fontanel. *de pactis nupt. claus. 7. gloss. 2. part. 5. nu. 82.* Præsertim cùm pro maiori parte sint Sacerdotes, & maiori fide digni, Rota *coram Gregor. XV. decis. 151. num. 10.* Et vltra numerum trium, Cæs. de Grassis *d. decis. 5. nu. 9. de sponsal.* eadem Rota *coram Gregor. XV. d. decis. 351. n. 5.*

128 Nec aliquid valent quæ obiicit contra aliorum testium dicta, nam ea quæ de singularitate eorum adducit, parum aut nihil vrgent, cùm omnes sint contestes; & quatenus singulares essent, nihilominus in hac materia probationis metus concludentem efficerent probationem, Mogol. *cap. 10. §. 3. numer. 8. & 9.* Ioan. Garc. *d. gloss. 17. à num. 18* Valençuela *cons. 19. numer. 4. tom. 1. & cons. 173. num. 74. tom. 2.* Fontanel *d. glos. 2 part. 5. num. 81.* Farin. *de testib. quæst. 64. numer. 276* Noguerol. *a leg. 39. num. 16.* Rota *decis. 242. num. 33. & decis. 260. num. 21. & 22. lib. 2. cons. crim. Farin. & decis. 779. num. 1. & 6. part. 1. in posthumis eiusdem Farin. & coram Greg. XV. decis. 326. num 47. & decis. 374. num. 10. & coram Burato* inter eius impressas *decis. 205. n. 17.* plures refero *in collect. ad c. in omni negotio 4. n. 58. de testib.* Et minas quoque singularibus testibus probari quando agitur pro eruendo metu, docet Rota *d. decis. 242. n. 21. lib. 2. cons. Farin.* 129

130 Idem dicendum de oppositione quod aliqui ex testibus sint familiares dicti D. Antonij, aut suorum parentum; quia licet olim fuerint alias domestici & familiares, de tempore tamen depositionis non erant in suo seruitio, & ideo rectè probant, Morl. *in emporio iuris p. 1. tit. 11 in prælud. nu. 41. in fine*, Farin. *de testib. quæst. 55. num. 32* Rot. *decis. 147. numer. 24. apud Farin. p. 4. diuers.* plures per me *in collect. ad cap. in litteris 14. numer. 4. de testib.* 131 tum etiam, quia bene produci possunt in casibus difficilis probationis qualis est metus, Mascard. *de probat. concl. 124. num. 48. & conclus. 633 numer. 15.* Farin. *quæst. 55. numer. 35* Rota *decis. 772. numer. 3. apud Farin. p. 3. recent.* 132 tum denique quia bene admittuntur quando ex natura rei veritas aliter haberi non potest, vt in iis, quæ non nisi occultè fiunt, Ioan. Bapt Costa *de remed. subsid. remed. 70. n. 6.* Rot. *d. decis. 772. n. 2.* 133 Vel quæ in domo peraguntur, *l. consensu. §. si plagius, C. de repud. l. quoties 3. C. de naufrag. lib 10. c. veniens 38. in fine, de testib.* Alciat. *de præsumpt. reg. 1. præs. 47.* Rojas *in Fidei sing. 167. in princ. & sing. 201. num. 2.* Farin de Otiero *Roman. lucubrat. disp. 2. n. 2.* Rota *coram Burato* inter eius impressas *decis. 777. n. 10.*

134 Secundò opponit idem Promotor Fiscalis non posse D Antonium allegare, & multò minus probare Ordinem Subdiaconatus per vim, & metum ab eius parente incussum in Arenalo recepisse, cùm in eo loco præsens non esset, sed ab eo longe distaret, iuxta *l. metum autem 9. ff. de eo quod metus causa*, vbi Bart. & glos. *verb. causa in c. ad audientiam, de his, quæ vi* Hostien *in sum. sub hoc tit. n. 1.* quatenus metum præsentem exigũt, nec suspicionem inferendi sufficere ad contractus inualidationem docent.

135 Probabilem verò metus suspicionem sicut & metum, cõtractus irritare verius & receptius est, quia non solũ metus accipitur provt est verè de præsenti, sed & provt est res, ad hoc verisimiliter tendit, nec quòd offensionis spectetur initium postulatur, *l. habitatores. §. fin. ff. locati*, ibi: *Si iusta causa fuisset cur periculum timeret, quamuis periculum verè non fuisset, tamen non debere mercedem; sed si causa timoris iusta non fuisset, mercedem nihilominus eum debere*, &c. *leg. nouissimè, & ibi* gloss. *verb. excusatus, ff. quod falso tut. leg. si donationis 7. de his quæ vi*, gloss. *verb. metum mortis, in cap. cùm dilectus, eod. titul. & verb. metuebant in cap. bona 23. de elect.* Magol. *de metu, cap. 2. Parag. 6. num 1. cum seqq. & cap. 10 Parag. 2. num. 5.* Grammat. *decis. 5. num. 5. 7. & 9.* vbi dicit iustum metum esse iustam suspicionem, & *decis. 18. n. 16. & 17.* quòd non debet quis spectare periculum, & se periculo committere, Hippol. Rimin. *cons. 77. numer. 19. tom. 1.* Philip. Pascal. *de viribus patria pot. p. 3. cap. 2. num. 39.* Card. Mantic. *de coniectur. vltim vol. lib. 1. titul. 7. numer. 6.* vbi dicit iustam metus causam sufficeret, si ipse metus non probetur, Cacheran. *decis. 170. numer. 3.* Rebuff. *tom. 2. tractat. de rescis. contractus gloss. 12 numer 6.* Mascard. *de probat. conclus. 1055. numer. 26. & 49.* Ioan. Garc. *de nobilit. gloss. 17. numer. 13. in fine, & numer. 14.* vbi ait idem esse si quis

faciat

faciat aliqui d compulsus, aut metuens ne compellatur, Surd. *conf.* 267. *n.* 24. *& decis.* 194. *n.* 14. vbi ex Angelo dicit paria esse quòd fiat aliquid per metum, vel per probabilem metus suspicionem. Fontanel. *de pactis nupt. claus. 7. gloss.* 2. *n.* 75. Gabr. Pereira *Portug. decis.* 30. *n.* 4. Greg. XV. *decis.* 174. *n.* 17.

136 Quod locum babet etiamsi probabilis timor, seu suspicio non ob proximam illationem, sed ob illationem faturam, & longè distantem adsit, modò tamen certum, ac perspicuum sit graue malum à longè exiturum, aliter euadi non posse; nisi præsentem ineun io contractum Ira Sanch. *de matrim lib 4. disp.* 1. *n.* 16. *in fine*, cà nque adducit rationem, quod enim non potest non euenire, iam euenisse videtur, *l. in diem*, 10. *l. sub conditione, l. quod si, ff. de condict. indeb.* ibi, *Quod si ea conditione debetur, quæ omnino extitura sit, solutum repeti non potest.*

137 Qua quidem opinione retenta ad text. *in d. l metum autem* 9. in contrarium adductum respondetur procedere secundùm Raph. Auers. *de Sacram. Matr. quæst* 4. *sect.* 3. *versic. rationabilis, pag.* 81. quando quis antequam aliquid sibi dicatur ex se suspicatur sibi inferens eas esse minas; quoniam verum est metum præsentem exigi, sed sufficere dicimus metum præsentem ex malo. vel damno iam existente prouenientem, vel ex iusta & probabili metus suspicione ob malum futurum, quod non obscurè colligitur ex definitione metus, quam adducit Vlpian. *in l.* 5. *ff. quod metus causa*, dum ait esse instantis periculi, vel futuri causa mentis trepidationem, referunt citati per Cabreros *de metu libr.* 1. *cap.* 2. *à princip* Vnde rectè infertur ex illa dictione *futuri* non requiri vt damnum præsens sit, sufficit enim metum adesse ex quo damnum futurum timeatur, per text. in *l. nec timorem* 7. § *proinde, Dig de eo quod metus causa, & l.* 15 *tit.* 2. *p.* 4. ibi: *O le quisiesen dar algunas penas*, vbi Greg Lop. Sanch. *de matrimon. lib.* 4. *disp.* 2. *n.* 16. Gabr. Pereira *decis.* 10 *n.* 4.

138 Tertiò opponit idem promotor Fiscalis quòd iuxta dispositionem Conc Trident. *sess.* 25. *de Regularib. c.* 19. non est audien lus D Antonius Nugnez Treuigno, dicens se per vim, & metum. Subdiaconatus Ordinem suscepisse, post lapsum quinquennij ab Ordinatione huiusmodi computandi: sed hæc obiectio caret fundamento, nec eam corroborare potest Concil. *citato loco*, quia clarè loquitur tantùm de Regularibus Religionem ingressis, vt patet ibi: *Quicumque regularis prætendat se per vim, & metum ingressum esse Religionem, aut etiam dicat ante ætatem debitam professum fuisse*, &c. & ne verbum quidem de aliis nullitatibus, quæ contra matrimonium contractum, vel Ordinem susceptum opponi possunt, nec vnquam de bac resolutione dubitauit aliquis ex Doctoribus quos viderim, & est communis intelligentia, & vsque adhuc inconcussa praxis in Ecclesiasticis Tribunalibus.

139 Quartò opponit idem Promotor Fiscalis D. Antonium Nugnez Treuigno videri tacitè ratificasse dicti Ordinis Subdiaconatus receptionem, in illóque ministrasse dum in Capitulo vocem edit: sed hoc etiam caret fundamento, nec in iure probatur, vt dictum est *suprà n.* 112. *cum seqq.*

Quare, &c. Matriti die 15. Ianuarij 1645.

Pampilonen dimidia Epistolaniæ

Præsentatio facta de inhabili non potest reualidari ex superueniente habilitate. Durante lite inter compræsentatos non possunt patroni aliquem in demortui locum præsentare.

Barbos. Vot. decis Pars II.

VOTVM LXXXVII.

1 *Casus contingentia proponitur, & n.* 2.
3 *Clericatus requiritur de eo tempore, quo præsentatus coram Ordinario sistitur ab se institutionem accepturus.*
4 *Indignum præsentans priuatur pro illa vice iure præsentandi.*
5 *Si scienter indignum præsentet, secus si ignoranter.*
6 *Ignorantia in præsentante ante indignum præsumitur.*
7 *Præsentatio facta in personam illius, qui Ordinem non habet, non potest reualidari ex superueniente Ordine intra quadrimestri temporis spatium recepto.*
8 *Collatio facta non existenti in ætate non validatur, licèt ex tempore efficiatur habilis ætate.*
9 *Incapax reputatur pro mortuo, & habetur ac si præsentatus non fuisset.*
10 *Patroni laici ante Episcopi institutionem intra quadrimestre variare possunt.*
11 *Electio facta aliquo ex electoribus contempto, non est annullanda nisi petente ipso contempto.*
12 *De contemptu agere potest solus is, qui neglectus, & non vocatus fuit ad electorem.*
13 *Patroni non præsentant vt vniuersi, sed vti singuli.*
14 *Patroni in dubio non censentur præsentare vt vniuersi, sed vt singuli.*
15 Cap. 1. vt lite pend. lib 6. *habet locum in præsentatione, & beneficiis iurispatronatus.*
16 *Patronus, si inter duos præsentatos lis moueatur, & vnus moritur, nulliter alium præsentat in præiudicium superstitis.*
17 *Præsentati tam à patronis Ecclesiasticis, quàm laicis, si litem inter se moueant, & contingat vnum mori, vel litem cedere, non potest alius eligi, seu præsentari, & n.* 18.
19 *Patroni durante lite inter compræsentatos non possunt aliquem in demortui locum præsentare.*
20 *Superstes præsentatus ex duobus compræsentatis litem inter se mouentibus, vt suo, & defuncti iure innititur.*
21 *Ad effectum regulæ de subrogandis sufficit litem fuisse intentam saltem coloratè.*
22 *Lites sopiuntur per prohibitionem alterius præsentationis.*
23 *Præsentationes contra decretum irritans facta nullæ sunt, & habentur pro infectis.*
24 *Decretum irritans inducit formam.*

1 CVm per obitum quondam Ioannis de Vzcauga Presbyteri Beneficiati in Parochialibus Ecclesiis oppidi Sancti Sebastiani Pampilonen. Diœcesis, vacarent quatuor dimidiæ Epistolaniæ de iurepatronatus beneficiatorum, & Iuratorum dicti oppidi, ad illarum vnam præsentatus fuit Pelagius de Gamboa, qui pro Clerico se gerebat, sed inde repertus quòd in nullo Ecclesiastico Ordine constitutus esset, iidem patroni inhabilitates huiusmodi ignorantes, ac post nodū illius certiores effecti intra quadrimestre ad præsentandum patronis laicis concessum, Augustinum de Segasti clericum in minoribus præsentarunt qui talis præsentationis vigore collationem, & possessionem dictæ dimidiæ Epistolaniæ ab Ordinario sibi dari obtinuit, sed interim, forsan intra eiusdem quadrimestre tempus, dictus Pelagius iam prima clericali Tonsura initiatus collationē & possessionem ab Augustino obtentam impugnare cœpit, tum ex eo quòd quidam ex beneficiatis patronus Ecclesiasticus non fuerat vocatus; tum etiam quia edi-

cta in similibus vacationibus apponi solita collationē in personam dicti Augustini factam non procedere. Lite inter eos ad dictam Epistolaniam ex præsentatos pendente è viuis ereptus fuit dictus Gamboa, per cuius obitum existimantes patroni illam vacare, & se ad eā præsentare posse, de facto nominarūt Ioannem Lopez de Burgoa, qui causam in statu & terminis, quibus eam reliquerat Gāboa assumens, & prosequens, sententiam fauorabilem ab Ordinario reportauit, qua declarauit collationem, & possessionem in personam Segasti factas fuisse & esse nullas, proindeque in personam dicti de Burgoa vt melius ius fouentis faciendas esse; cū ab hac sententia siue decreto vim diffinitiuæ habente, ad Sanctissimum, siue eius Illustrissimum D. Nuntiū appellatum esset, & quoad vtrumque effectum admissa appellatio fuisset, ac in Tribunali Nuncia turæ Hispaniæ commissa causa, litteris ordinariis citationis, & inhibitionis expeditis, & intimatis, per partes nihil amplius in ea per decem ferè annos factum fuit, ipso Augustino de Segasti per totum illud temporis spatiū in possessione remanente, ac fructus omnes percipiēte.

2 Verùm cum tractu temporis dictus Augustinus de Segasti è viuis decessisset, patroni iidem in eius locum præsentarunt Martinum de Ben, qui virtute suæ præsentationis ab Ordinario institutionem, & collationē impetrare intendens, furrexit dictus Ioānes Lopez de Burgoa, & instisit sibi, & nō Martino collationē huiusmodi faciē iam fore & esse; Ordinarius verò, vt ab importunis vtriusque partis allegationibus se eximeret, causam, & causas huiusmodi ad dictum Nunciaturæ Tribunal, in quo inter dictum Ioānem Lopez de Burgoa ex vna, & Augustinum de Segasti partibus ex altera in gradu appellationis introductæ existebāt, remisit, quas quidem in statu & terminis in quibus reperiebātur, vnā cum illarum à quibuscumque iudicibus opportuna auocatione. Illustrissimus, & Reuerendissimus D. meus IVLIVS ROSPILLOSI in his Hispaniarum Regnis Nuntius apost. mihi committere, & mandare dignatus fuit, & auditis sæpius vtriusque partis Aduocatis accerrimè informantibus, dubitaui cui eorum institutio, & collatio dictæ dimidiæ Epistolaniæ faciēda esset, & Martino de Ben fieri debere censui.

3 Nam certum est propter incapacitatem Pelagij de Gamboa præsentationem de eius persona factam fuisse nullam, siue illorum opinionem sequamur, qui resoluunt attendendam esse capacitatem de tempore præsentationis, quos sequitur Rota decis. 69. lib. 1. p. 3. diuers. quam citat Mart. Anton. var. resol lib. 1. resolut. 19. nu. 1. siue adhæreamus sententiæ aliorum magis benè requirentium Clericatum de eo tempore, quo instrumentum nominationis patronorum præsentatur Superiori, videlicet quando præsentatus coram Ordinario personaliter sistitur ab eo institutionem accepturus, vt per Aloys. Ricc. in praxi fori Eccles. resol. 140 n. 3 in 2. edit. & Alphons. de Leone de offic. Capellani q. 4 prax. 6. numero decimo sexto prope fin.

4 Nec dubitari potest de iure potuisse eosdem patronos loco Gamboæ inhabilis, & incapacis ex defectu Ordinis Augustinum de Segasti præsentare; quia licèt indignum præsentans priuetur pro illa vice iure præsentandi, cap. cum in cunctis, de elect. Crescent. decis. 11. de iurepatron. Caputaq. decis. 61. n. 2. & decis. 151. part. 2. Lambert. de iurepatr. lib. 2. p. 1. q. 10 princ. artic. 4. nu. 21. Ego de offic. & potest. Episc. p. alleg. 72. num 105. nihilominus tamen id verum est in præsentante scienter indignum, secus si ignoranter: Lambert citato loco; dicti

5 autem patroni ignorabant Gamboæ inhabilitatem: &

6 ignorantia præsumitur, c. præsumitur, de reg. iuris in 6. Duran. Rot. decis. 426. n. 9.

7 Cùm ergo Pelagij de Gamboæ præsentatio inualida existeret, tanquam facta de inhabili ob defectum Ordinis Ecclesiastici, etiā de eo tēpore, quo instrumētum suæ præsentationis corā Ordinario fuit exhibitū, vt ab eo institutio obtineretur, cūmque illa nō potuerit reualidari ex superueniēte Ordine etiā intra quadrimestris temporis spatium recepto, iuxta reg. text. in l. quod initio 30. & l. pen. ff. de reg. iur. c. non firmatur 18. eod. titul. in 6. in terminis Zabarel. cons. 104. nu. 3. vbi quòd

8 collatio facta non existenti in ætate, aut Ordinē nō habenti, non validatur, licet ex tempore efficiatur habilis ætate, aut Ordine, refero Axiom. 164. n. 9. cumque etiā Pelagius, præsupposita sua incapacitate, reputandus sit pro mortuo, atq. leg. 1. §. sed si patronus, ibi: Pro mortuo

9 habetur, ff. de coniung. cum eman. l. si neci, §. deportatus, ff. de bonis libert. & ad not. per Molin. de primog. lib. 1. c. 9. nu. 17. cum seqq. Iacob Cancer. var. tom. 3. c. 22. n. 189. Ramon. cons. 3. n. 47. & habendus ac si præsentatus non fuisset, per l. 15. qui habebat. ff. de bonor. possess. contra tab. l. si pater si sum, vbi glos. ff. de inoff. testam. post plures

10 Molin. d. lib. 1 c. 13. n. 69. & 70 Cumque etiam patroni iidem inhabilitatem Pelagij ignorantes pro illa vice præsentandi ius non amiserint, ex dictis Cumque denique patroni laici ante Episcopi institutionem intra quadrimestre variare potuerint, c. quod autem, c. cum autem, c. pastoralis, de iurepatr. cum aliis citatis per me, de officio, & potest. Episcopi part. 3. alleg. 72. n. 151. meritò dicendum, & pro indubitato tenendum Augustinum de Segasti solum, & vnicum præsentatum fuisse, eique obesse non posse, quæ contra illum à Pelagio fuerunt deducta.

11 Nam ad illud quod in præsentatione Segasti desideratus fuerat vnus ex patronis Ecclesiasticis, respondetur minimè constare quòd nō fuerit vocatus, & quatenus contemptus esset, præsentatio absque eo de persona Augustini de Segasti facta non veniret annullanda, nisi petente ipso contempto, Lauor. var. lucub. tom. 1. tit. 4. c. 17. n. 17. quem refero l b 2 vo. o 47. n. 175. & dūmodo ille petat, opponatque de contemptu ante institutionem, Biax, in direct. elect. p. 3. c. 7. Cuch. In institut. maior. tit. 16. de elect. n. 51. quia de contemptu agere potest so-

12 lus is, qui neglectus, & non vocatus fuit, vt ex Cuch. tradit idem Lauor. d. c. 17. n. 15. quem refero de iure Ecclesiast. vniu. lib. 1. c. 19. n. 116.

13 Vnde cùm dictus Ecclesiasticus patronus de contemptu nunquam egisset, nec aliquid opposuerit cōtra Augustinum de Segasti ante, nec post ab eo obtentam dictæ Epistolaniæ collationem & possessionem, fit cōsequens hanc obiectionem nullum habere fundamentum; tum etiam, quia patroni non præsentant, vt vniuersi vniuersitatem repræsentantes, sed vti singuli, quo casu possunt singulariter præsentare, & non vocati de contemptu agere non valent, Rota, cu us meminit Vi-

14 uian in praxi iurispatron p. 1. lib. 8. c. 2. n. 10. & in dubio patroni non censentur præsentare vt vniuersi, sed vt singuli, refert Rota apud eundem Viuian. citato loco.

15 Excluso propter suam inhabilitatem Pelagio de Gamboa, & legitimè præsentato Augustino de Segasti, fit eundem litem à Pelagio contra Augustinum motam iniustā, & calumniosam fuisse, vnde Pelagio mortuo, Augustinus superstes collitigans, vti legitimè præsentatus, & institutus tam sui, quàm demortui collitigantis, siquid habebat, iuri inniens, remansit solus, & vnicus præsentatus, nec potuerunt patroni collitigantem ei dare in demortui locum alium præsentādo, prohibente decisione text. in c. 1. vt lite per d. lib. 6. qui ob parisormē rationem locum habet in præsentatione, & beneficiis iurispatronatus, vt cum Flamin. Paris. de resign. benefic. l 12. n. 17. tenui in collect. ad illum text. n. 2.

16 Vnde ex duobus præsentatis collitigantib. vno mortuo patroni in præiudicium superstitis alium, hoc est Ioan. Lop. de Burgoa præsentantes, nulliter & de facto præsentarunt, propter decretum irritans in eo text. appositum, sicut per illum tenent Lap. alleget. 2 1. n. 2. la. è 1 n. douic. Gom. in reg. 3. de subrogandis collitig. ar tibus q. 1 1.

per

per tot. Mandos. *super eadem regula, q.* 1. *à n.* 1.

17 Ex modernis idem resoluit Iulian Viuian. mei olim Romæ amicissimus, *in sua praxi iurispatron. lib.* 5. *cap.* 5. *n.* 146. ibi: *Et si pendente lite inter duos electos, seu præsentatos contingat vnum vel alterum mori, vel liti cedere, non potest alius elig:, seu præsentari, qui sumat illius iura*, & vt lite pend. lib. 6. *quod etiam indistinctè locum habet in præsentatis à patronis Ecclesiasticis, cùm eorundem præsentationes censeantur electiones, vt per* Abb. in c. cùm autem n. 3. & in c. pastoralis n. 4. de iurepatron. & text. & in d. c. 1. *habet etiam locum in duobus præsentatis à patronis laicis, quando vnus ex eis moritur, vel renunciat post tempus quadrimestre datum laicis ad præsentandum, & ideo si alius tunc fuerit præsentatus, non tenet præsentatio*, cap. 2. vt lita pend. lib. 6. *&c.*

18 Melchior Lotter. in Romana Curia quondam amicus meus, *de re benefi. lib.* 2. *q.* 10. *num.* 1. ibi, *Quæ vero cùm militet etiam in præsentationibus ad beneficia iurispatronatus, ad has quoque vim eiusdem Constitutionis extendit, siue tractetur de iurepatronatus Ecclesiasticorum, siue etiam laicorum, & siue contingat mors, vel casus aliquis ex præmissis post tempus datum ad præsentandum, vt sensit* Ioan. Andr. in d. c. 1. ante n. 1. in princ *fine ante tempus huiusmodi, vt per* Lap. ibidē n. 1. *& latissimè firmat* Lambertin. de iurepatron. lib. 2. p. 1. q. 6. a. 12. ex n. 3. *&c.*

19 Rota Romana apud Farin. *in posthumis p.* 1. *decis.* 116. *n.* 3. alias *p.* 5. *recent.* ibi: *Itaque existimant Domini eidem Donato dandam esse subrogationem in iuribus dicti Lauri collitigantis, qui lite in Rota pendente obiit, tam vigore regulæ, quàm ex dispositione Iuris communis* in c. 1. vt lite pend. lib. 6. *maximè quia durante ista lite inter compræsentatos, non possunt patroni aliquem in demortui Lauri locum præsentare, &c.*

20 Quod adeò verum est, vt vnanimiter sentiant omnes proceder, licèt superstes præsentatus nō iustè obtinuerit beneficium, & litem calumniosam sustinuisset cōtra verum beneficiatum, quia adhuc patroni nō poterunt præsentare alium, & subrogatio deberetur tali superstiti, non obstante quòd ex hoc videretur (quod inconueniens, quòd scilicet altero ex præsentatis collitigantibus decedente, ille superstes qui non habebat concurrentem enormæ sentatu n, posset obtinere in illa lite iniustè; illatin non sequitur, eùm non debeat præsumi illum iniustè obtinere posse; quia iste collitigans superstes propter subrogationē inniti iuri suo, & mortui collitigantis, & verum est dicere penes aliquē illorū remanere ius saltē resultans ex clausulis generalibus. Ita Lu. lou. Gam. *d. q.* 13. quē refert & sequitur Lotter. *d. q.* 10. *n.* 1. vbi affirmat superstitem hoc casu non inniti iuri tātùm suo, sed etiam defuncti, ex dispositione tex. *in d. c.* 1. & propterea ab hac sententia

21 non esse recedendum dicit Rota *d. decis.* 336. *nu.* 3 vbi addit ad effectum regulæ sufficere litem fuisse iustā saltem coloratē; vnde cùm dictus Augustinus de Segasti inniteus iuri suo, & demortui collitigantis Pelagij de Gamboa, quale fuerit, subrogationē in iure concessam obtinuerit, non est disputandū de iustitia vnius, vel alterius iuxta supra resoluta; sed insistendum in eo quòd patroni nullo modo potuerunt in Pelagij locum Ioānem Lopez de Burgoa præsentare, Augustino compręsentato superstite.

22 Nō obstat quòd Ioānes Lopez de Burgoa in locū Pelagij de Gāboa demortui collitigātis de facto nominatus fuit & per Ordinariū vti collitigās admissus, & pro tali in lite habitus, ita vt ad effectū de quo agitur, meruisse videatur collitigātis nomē respectu Augustini de Segasti, cōtra quē litem & causam prosequutus fuit, & sententiam fauorabilem reportauit, proindeque debuerat impedire patronos in eius locum Martinum præsentare, iuxta supra resoluta, in quo Aduocatus dicti Ioānis Lopez de Burgoa multum insistit. Quia respondetur dictū Ioannē de Burgoa collitigātis nomen non meruisse, nec instructam causam vnquam habuisse, quæ illum talem constituat tum quia eaque in vita Pelagij de Gamboa pendebat, & post eius mortem cum dicto Ioanne Lopez prosequuta fuit per prohibitionem alterius præsentationis sopita extitit, vt dicit Lud. Gom. *d. reg.* 13. ibi, *Præsertim in casu nostro in quo per prohibitionem alterius præsentationis lites sepiuntur.* &c Tū etiā,

23 quia propter decretum irritans contentum in *d. c.* 1. ibi, *alias attentata contra hoc edictio p o iure viribus non subsistat. Et in d. c.* 2. ibi: *quod si secus actum fuer t, eo ipso irritum habeatur*, præsentationes contra illius formam factæ nullæ sunt, & habeotur pro infectis, ad not per Anton. Gab *commun. lib.* 6. *titul. de claus. lis concl.* 3. *n.* 56. Card. Tusch. *pract. concl. tom.* 2 *lit. D. concl* 115. hoc

24 enim decretum inducit formam, ex mul is quos refero *claus.* 40. *nu.* 31. adeò vt illa non seruata actus ipso iure corruat Bald. *cons.* 151. *num.* 9. *lib.* 5. Dec *cons.* 53 2. *num.* 4. Rota *in Romana Secretariis officij* 14. *Ianuarij* 1613. coram Sanctissimo D. INNOCENTIO X. Sublata igitur de medio præsentatione in personam dicti de Burgoa facta, tāquam irrita, & viribus non subsistens, non potuit ei acquiri ius aliquod prosequendi litem à Pelagio introductam, eùm iam fuerit sopita, nec aliam ex dictis de nouo introducendi cum ex persona sua actione careat ob nullam & inualidam suam præsentationem, ad not. per Bart & alios in *l. vbi pactum. C. de transact.* & sic cum dictus Augustinus de Segasti solus, & vnicus præsentatus remanserit, nullo existente collitigāte, qui talis de iure dici valeat, consequens fit per eius obitū dictam dimidiam Epistolaniam vacare, & ad eā patronos ritè præsentasse dictum Martinū de Ben, illique institutionē, & collationem faciendā esse, & ita iudicaui Matriti hac die 14. Decēbris 1644.

Toletana redemptionis census.

Ad extinctionem census, & ad impediendum cursum vsurarum, qualiter depositum faciendum respectu pretij census, & pensionum decursarum?

VOTVM LXXIX.

1 *Facti contingentia refertur, & n.* 2. 3. 4. *&* 5.

6 *Oblatio præ edere debet obsignationem & depositionem.*

7 *Census dominus antequam depositum fiat, citandus est ad recipiendum pretium census vnà cum redditibus decursis, & ad renendendum censum cum commi atione quod aliàs fiet depositum.*

8 *Depositum pretij census nunquam fieri debet ex abrupto, sed prius requiri dominus, & ei offerri debitum coram testibus saltem extraiudicialiter.*

9 *Depositum pretij census faciendum citatione præmissa.*

10 *Depositum pretij census debet fieri integre.*

11 *Defectus pretij census in depos fito etiam in vno nummo facit ne census extinctus, & redemptio maneat.*

12 *Minores, mulieres, & rustici non excusantur si depositum pretij census defectuosum faciant;*

13 *Pensiones decursa census vnà cum sorte principali deponenda ad impediendum cursum vsurarum.*

14 *Integritas depositi pretij census consideratur non solum respectu illius, sed etiam fructuum decursorum, & non solutorum pro rata temporis.*

15 *Census parte inuita non potest redimi pro parte.*
16 *Depositum pretij census debet fieri cum vera, & reali numeratione.*
17 *Notarius si confiteatur se recepisse pecunias oblatas, exinde non probatur vera numeratio quæ releuet in casu vbi ea requiritur.*
18 *Numeratio vera, & realis requiritur in depositis.*
19 *Depositum fieri debet lo o congruo.*
20 *Locus incongruus est ad depositum faciendum si illud fiat in loco non co .uento.*

1 Didacus de Lucena emit officium scribæ de numero ciuitatis Toletanæ à Francisco de Touar die 8. Iunij 1601. & pro residuo pretij, quod erat ducatorum duorum millium, & quingentorum super aliquibus bonis suis ad fauorem dicti Francisci censum ex conuentione pensitantem quolibet anno morabatinos 59859. cum dimidio, eo scilicet pacto: *Yten con li ion que siempre, y cada y quando que yo, y los dichos mis fiadores, y otra qualquiera persona en nuestro nombre quisieremos redimir este dicho censo le podamos hazer, y el dicho Regidor Francisco de Touar, o quien por el lo posseyere, sea obligado a recibirlo, dandole, y pagandole el principal deste dicho censo con los reditos corridos, y que estubieren por pagar, otorgandonos carta de pago, y redempcion en forma, entregandose a la persona que lo hiziere, el traslado original desta escritura, y no lo queriendo recibir, que depositandolo en el depositario general desta ciudad ante la iusticia della, sea visto quedar el dicho censo redimido, &c.*

2 Census iste cum aliis bonis ab illius domino applicatus fuit pro dote certæ capellaniæ, cuius patrona extat deuota, & illostris Confraternitas Hospitalis Sācti Petri ciuitatis Toletanæ, & Capellanus Doctor Andreas de Herrera; in huius autem Capellaniæ fundatione de anno 1619. reperitur ita cautum. *Yes condicion que todas las vezes que los juros, y censos de que va dotada esta fundacion se redimieren, se ponga el principal en la arca de tres llaues, que ay en la dicha confradia, hasta que con a uerdo de la dicha confradia se buelua a hazer nueuo empleo. &c.*

3 Hinc D. Hieronyma de Fontechada dicti census debitrix volens illum redimere, comparuit coram Vicario generali Toletano, & petiit deponi penes personam per illum nominandam partem ducatorum duorum millium, & quingentorum pro extinctione resi lui huius census, & dictus D. Vicarius Generalis mandauit eas pecunias deponi penes Franciscum de Miranda y Paz Regium Capellanum, qui in vim huius decreti dictas pecunias in depositum recepit, sub hac obligatione, videlicet. *En la ciudad de Toledo à ocho de Mayo 1642. agnos ante mi el Notario publico, y testigos, parecio presente el Segnor Don Francisco de Miranda y Paz, Capellan de su Mag. en su Real Capilla de los Reyes nueuos desta Santa Iglesia de Toledo, y Colector General del subsidio, y escusado desta dicha ciudad, y dixo que en virtud deste auto proueido por el Segnor Doctor Don Andres Fernandez de Hipença, Inquisidor, y Vicario General en ella, y su Arçobispado, en dos deste presente mes, y agno, de pedimiento de Dogna Geronima Fontechada, viuda de Diego de Lucena Valdes, escriuano que fue de Toledo, y vezino desta ciudad, recibia, y recibiò en deposito veinte y vn mil y seiscientos y sesenta y siete reales de vellon del principal, del censo que pagaua la susodicha a la Capellania que dotò, y fundo Dogna Ines Sedegno difunta, de que es Capellan el Dotor Andres de Herrera, y patron la hermandad de San Pedro de la dicha ciudad; de cuya cantidad se ha de otorgar redempcion, y boluer a emplear en fauor de la dicha Capellania, de cuyo entrego el, dal dicho Don Francisco de Miranda y Paz yo el presente Notario doy fee, y el susodicho a mayor abundancia se dio por entregado dello, y sobre ello renunciò las leyes de la non numerata pecunia, &c.*

4 Die verò 10. Maij eiusdem anni 1642. D. Vicarij decretum, & factum depositum, totimatio fuit Confraternitatis prædictæ Officialibus & Capitulo, necnō dicto Doctori Andreæ de Herrera Capellano Trāsacto aliquo tēpore, die scilicet octauo mensis Augusti subsequentis, Confraternitas, ac Capellanus notificationi præcedenti respondentes depositum prædictum nō legitimè factum, vti contra formam instrumenti impositionis illius, ac de quantitate non integra, proinde census redemptionem operari non posse dixerūt, & protestati fuerunt sibi tale depositum non præiudicare, nec censum per illud extingui, sed de hac responsione, & protestatione facta copia dictę D. Hieronymę de Fontechada, asseruit in iudicio, illis non obstantibus, depositum pro legitimè factum habendum esse, necnon se consentire proposuit, vt Confraternitati, & Capellano prædictis, mandante iudice, deposita quantitas tradeiretur, & consignaretur, id tamen replicarunt Confraternitas, & Capellanus præfati opera, & diligentia dictæ D. Hieronymæ de Fontechada faciendum esse; & sic non solum non consenserunt, sed expresè depositum semper impugnarunt.

5 His sic stantibus die 16. Septembris eiusdem anni 1642. fuit promulgata lex minoratoria monetę. & cum dubitaretur an depositum illud esset ritè, & rectè factum, cuiusque damno minoratitio huiusmodi cederet, ipse D. Vicarius suum tulit definitiuum decretum sob die 15. Ianuarij 1643. per quod declarant dictum depositum legitimè factum, censumque extinctum existere, necnō Confraternitatē dictæ Capellaniæ patronam ad scripturam redemptionis prædicti census rogandam condemnauit. Sed introducta causa in gradu appellationis coram DD Iudicibus Consilij gubernationis Archiepiscopatus Toletani, ipsi pro indaganda veritate circa integritatem summæ debitæ. & depositæ, mandarunt, vt dicta D. Hieronyma ex sua parte computatorem, seu calculatorem vnum, & alium dicta Confraternitas eligerent, & nominarēt, prout de facto elegerunt, & nominarunt, qui facto computo indicialiter retulerunt in deposito sortis principalis (cēsus reditibus exceptis) deficere summam morabatinorum duorum millium quadragintorum, & octuaginta duorum cum dimidio. & conclusa causa ad suam definitiuam deuenerunt sententiam, in qua D. Vicarij decretum in omnibus, & per omnia reuocandum esse censuerunt, sed cùm pro parte dictæ D. Hieronymæ fuisset appellatum, & causa appellationis huiusmodi per Illustrissimum, & Reuerendissimum D. meum D. IVLIVM ROSPILLOSI Archiepiscopum Tarsensem, & in his Hispaniarum Regnis Nuncium Apost. mihi commissa esset, dubitatur an dictum D. Vicarij generalis decretum esset confirmandum, vel infirmandum? & infirmandum esse censui.

6 Ex ea ratione quia depositum, de quo agitur, non fuit legitimè factum, nec sufficiens ad extinctionem census, & ad impediendum cursum vsurarum, quod euidenter apparet ex facti contextura, & sequentibus fundamentis.

7 Primò, quia nullibi constat Confraternitatem citatam fuisse ad recipiendam sortem principalem cum pensionibus decursis, & ad faciendam retrouenditionem in forma, prout tenebatur ex dispositione iuris communis requirentis quòd oblatio præcedat obsignationem, & depositionem, *l. 2. l. acceptam C. de vsuris*, vbi Ego *in collect. numero sexto cum sequentibus*, vbi plures retuli Doctores Gutier. *pract. lib. 2. qu. 160. num. 1. versic. his tamen*, ibi, *Consignatio, & depositio pecunia*

nio nihil p odest, n si prius oblata fuerit ei, cui solvi debet, &c citandus est enim dominus census antequam depositum fiat, ad recipiendum pretium census vnà cum redditibus decursis, & ad retinendum censum, cum commminatione, quòd aliàs fiet depositum. Felic. *de censib tom. 1. lib. 4 c vnic. n. 2. ve si ul secundò requiritur*, Ludouic. de Auendan. *eod tract. c.* 10 1. n. 1 1. Cenci. *in simili tract p. 3. c. 1 q. .. art. 9 n. 1 3.* & videtur hoc idem sentire Duard. *eod. tract. tom 2. in comme 40 ad* §. 6. q. 7.

8 *num. 4. in fine*, dum concludit nunquam hoc depositum fieri debere ex abrupto, sed debere primo requiri dominum, & ei offerri debitum coram testibus saltem extraiudicialiter, & deinde eo recusante, fieri depositum, iuxta text. *in l. si crediti 1, C. de vsuris.*

9 Secundò, quia ex actis non apparet vllam citationem, aut Intimationem, siue protestationem Confraternitati ante depositum fuisse factam: licèt enim, sine veri præiudicio, oblatio præcedere non deberet ptovt debuit, adhuc tamen non poterat depositum fieri nisi citatione præmissa, id enim tanquam indubitatum recipitur à Rota, & signanter in *Romana Census* 4. *Iuny* 1600 *coram sancta men. Gregorio XV* apud Duard. *in fine d. tom 1. decis.* 195. ibi: *Sed contrarium fuit resolutum, quia depositum factum fuit, hospitale non citato, quod tamen e ... debuit*, Iaf. *cons. 9. col. pen. vers. secundo, & melius lib. 1* la è Roland. *cons.* 6 *n* 3 2. *lib.* 1. &c. Eadem Rota *in Acernitana Census* 24. *Maij* 1613 *coram Vbaldo*, apud eundem Duard. *citato loco decis* 84. n. 11. ibi: *Accedit vltimò, quia decretum emanatum vigore dicte interpellationis de deponendo fuit factum cum intimatione, quo tamen non fuit facta n si post depositum, ex quo videtur resultare inutilitas d. & dec eti*, Pme. *decis.* 174. *lib. 1. ex quibus resultat secundus defectus principalis, videlicet depositi.*

10 Tertiò, quia depositum non fuit integrum, non solùm ex defectu sortis principalis, vt patet ex relatione data per computatores à partibus electos, qui vnanimiter affirmarunt depositum sortis principalis defecisse in dictis 1482 marabatinis cum dimidio, qui defectus

11 sufficiens videri debet ne census extinctus, & redemptus maneat, licèt in vno solum nummo verificetur, Feliciar. *d. tom. 1. lib. 4. c. vnic. n.* 3. Cenci. *d. art* 9. *n.* 38. & 39. Duard *d. q.* 6. *n.* 7. Giurba *dec* 87. *n.* 15 Gregor. XV. *decis.* 480 Ego *in collect ad d l. accept im. n.* 10. qui omnes id eatenus sunt etiamsi deponentes essent minores,

12 rustici, & mulieres. Sed etiam ex defectu pensionum decursarum vsque ad diem depositionis, & consignationis, quę vnà cum sorte principali deponendę erant, *d. l. acceptam*, vbi Ego *anm.* 1 1. Bald. *in* 6 *opposit. n.* 19. & Castr. *n.* 2. Rota *in d. S. Romana Census, coram Gregorio*

13 XV. Felician. *de censib. lib* 4. *c. vn c. n.* 3. & 7. vbi resoluit quòd redditus vsque ad id tempus decursi, soluendi

14 sunt simul cum sorte principali, Cenci *d art.* 9. *n.* 42. vbi quòd integritas depositi consideratur non solùm respectu pretij census, sed etiam fructuum decursorum & non solutorum pro rata temporis: constat autem pensiones huiusmodi eo tempore nec solutas, nec depositas fuisse, tum, vt dixi, ex relatione computatorum, tum etiam ea declaratione Doctoris Andreæ de Herrera Capellani ad instantiam dictæ D. Hieronymę Fótechada medio iuraméto examinati, qui deponit pésiones decursas post factú, & notificatú depositú sibi per eandē D Hieronymam persolutas his verbis: *Dixo, que despues de aner depositado la dicha D. Geronima de Fontechada por ordē y mādado del Señor Vicario General los marauedises contenidos en el deposito a que se refiere, y se le notificó el deposito, y se le pagó a este declarante todos*

15 *los reditos que como tal Capellan se le devian*, &c. Non obstat quòd saltem pro quantitate pecuniæ depositæ debet reputari census extinctus, quia tempore fuit petitum eius redimi pro tota summa; & quicquid sit,

certum est parte inuita non posse censum extingui pro parte, *l. tutor.* §. *Lucius, ff. de vsur.* Iason. *in l quadam n.* 4. *ff. si certum pet* Villalobos *in sum. p.* 2. *tract.* 23. *diffic.* 11. *n.* 3. post Bonacin. Trullench. *in Decal. lib.* 7. *c.* 25. *dub.* 7. *n.* 6 Rota *in vna Romana Census* apud Duard. *in fin. d. tom. 2. decis.* 181. *n.* 9.

16 Quartò; quia in deposito non interuenit vera, & realis numeratio, nam dictus D. Franciscus de Miranda y Paz Capellanus Regius, asseitus depositarius fassus est in obligatione, de qua *sup. n.* 3 se recepisse in depositum eam pecuniarum summam; & licet Notarius ibi fidem faciat de receptio, non tamen dicit coram testibus fuisse numeratam, cùm de vera, & reali numeratione fidem facere teneretur, vt resoluit Tiraquell. *de retractu conuent.* §. 4. *gloss.* 6. *n* 8. qui dubium in fortioribus terminis sic proponit: *Sed in hoc tractatione consignationis illud quæstionis est, si index statuerit pecuniam consignari in manibus Titij, qui postea fatetur id pretium sibi à venditore numeratum, nec tamen alitter constat de num ratione aa fotis erit, vt ve iditor dicatur, consignasse* ad fundamenta vtriusque partis deueniens, tandem concludit satis non esse, & de contrariis agens ita dicit: *Sed certè hac omnia vera sunt in præiudicium eorum, qui ipsum actum ita conficiunt, sed in hoc casu vbi agitur de præiudicio tertij, non crederem id satis esse, nisi appareat de ve a numeratione*, &c. Neuiaan. *cons.* 10 *n.* 15.

17 vbi tenet non sufficere si Notarius recepisse pecunias oblatas confiteatur, Card. Tusc. *pract. concl. lit. D. concl.* 503. *n.* 13. ibi: *Amplia quia numerationem requirit depositum ad hoc vt releuet*, Matienz. *l.* 4. *gloss.* 9. *n.* 7 *tit.* 11. *lib.* 4. *Re op.* & ibi Azeued. *n.* 14. Auend. *de censib. c.* 44. *n.* 5.

18 Vera semper, & realis numeratio in his depositis requiritur Caroc. *de deposito p.* 1. *tit. de probat. depositi, n.* 5. Marta *in votis nouiss. decis.* 87. *n.* 35. Ego *in collect. ad d. l. acceptam. n.* 15.

19 Quintò, quia non fuit factum depositum loco congruo, videlicet penes depositarium generalem, apud quem in instrumento impositionis census (cuius clausula refertur *supra n.* 1.) deponi iubetur sors principalis, si eam dominus census recipere noluerit, ad hoc vt redemptus exinde habeatur vnde depositum directo modo factum, scilicet penes dictum D Franciscum de Miranda y Paz, non potest dici legitimè factum, nec deponenti prodest ad impediendum annui redditus censum, Lud. Cenci. *de censib. p.* 3. *c.* 1. *q.* 3 *art.* 9. *n.* 50. vbi

20 subdit locum incongruum esse si depositum fieret in loco non conuento, Duard *d. q.* 7. *n.* 5. Ego *in collect. ad l. acceptam, à n.* 42. Rota *in Ianuen. Census* 15. *Nouembris* 1613. coram Dunozet apud eundem Duard. *in fin. d. t. tom 2. decision.* 173 *n.* 4. & 5. Et ita iudicaui Matriti *die* 17. *Decembris* 1644.

Granaten. Redemptionis Census.

Oblatio, & depositum vt releuet debitorem, quale? Et quid si fuit factum de pecunia, quæ de proximo erat reprobanda, seu minuenda? Et de Regia Pragmatica minorationis monetæ publicata Matriti 16. Septembris 1642.

VOTVM LXXX.

1 *Persona actoris, & rei debent ante omnia legitimari in quolibet iudicio.*

2 *Debitor census qui paratam habet pecuniam pro illius redemptione, qua agere debeat.*

3 *Vniuersitas aliud est, aliud singuli de vniuersitate.*

4 *Negligentia, ac omissio cuiuslibet particularis de vniuersitate, non praeiudicat ipsi vniuersitati.*

5 *Procurator constitutus ad exigendum redditus census, cum plena, seu libera administratione, non potest census redemptionem sibi à debitore oblatam recipere.*

6 *Clausul.* com libera, & generali administratione: *plerumque absque dominorum consensu apponunt Notarij.*

7 *Procurator ad negotia absque substituendi facultate datus, potest alium suo nomine liberè deputare.*

8 *Substituendi facultas cessat si in mandato duo industria persona electa fuerit.*

9 *Substitutio locum habet etiam vbi industria persona electa fuerit quando certa forma fuerit praestituta, nisi negotium graue sit.*

10 *Oblatio debet praecedere obsignationi, & depositioni.*

11 *Oblatio vera, & realis debitorem liberat, & cursum vsurarum impedit.*

12 *Debitor per oblationem realem excusatur à mora.*

13 *Oblatio realis quando dicatur?*

14 *Oblatio verbalis idem operatur quod realis, & vera quoad euitandam moram, & poenam, si creditor expressè recusauerit accipere.*

15 *Pecunia quando est debita non potest offerri tot de bonis immobilibus, vel mobilibus.*

16 *Pactum de redimendo censu in eisdem speciebus monetae, quibus constitutus fuit, valet.*

17 *Depositum vt releuet debitorem debet fieri authorizante iudice.*

18 *Depositum habetur pro non facto si fiat coram iudice incompetenti.*

19 *Debitor offerre, & protestari debet coram honestis personis quando iudicis non habetur copia.*

20 *Depositum faciendum est de mandato eius iudicis qui de causa illa alias cognoscere valet, si inter contrahentes nihil actum sit.*

21 *Depositio debet fieri parte citata.*

22 *Creditor secundùm praxim citari debet ad recipiendam sortem cum reditibus consignatam, & depositam.*

23 *Citatio ad recipiendam sortem cum reditibus depositam debet fieri personis legitimis, quae liberè possint recipere solutionem.*

24 *Marito potest fieri census redemptio.*

25 *Praelato, orphanotropho, vel administratori ciuitatis fieri potest census redemptio.*

26 *Census venditor, ex quo maioratus fuit institutus, vel capellania fundata, quomodo illum redimere valeat?*

27 *Depositum in quo deficit vnus nummus, non liberat debitorem.*

28 *Depositum, in quo per errorem vnus nummus deficit, non causat plenam liberationem, maximè ad redituum extinctionem.*

29 *Erroris excusatio, propter quem in deposito vnus nummus defecit, non admittitur etiam in muliere, & rustico.*

30 *Depositum fieri debet loco congruo.*

31 *Depositum debet fieri in loco in citatione expresso.*

32 *Locus incongruus pro deposito erit si oblatio fieret creditori peregrinanti, vel in loco non conuenienti, vel non destinato solutionis expressè, vel tacitè.*

33 *Depositum debet fieri tempore congruo.*

34 *Depositum factum ante tempus adiectum solutioni fauore creditoris dicitur fieri tempore congruo.*

35 *Depositum dicitur factum tempore incongruo quando est appositum pactum quòd non possit soluere debitor, nisi quando creditori placuerit.*

36 *Creditor recipere non tenetur pecuniam, quae de proximo secundùm rumorem est minuenda, vel reprobanda, maximè sciente debitore.*

37 *Depositum, aut oblatio pecuniae non valet, quae de proximo est reprobanda sciente ipso debitore.*

38 *Constitutio noua ligare non potest ante promulgationem etiam scientes.*

39 *Constitutio ligat priusquam promulgetur si cum scientia concurrat fraus in alterius detrimentum.*

40 *Oblatio, & depositio non erit sufficiens ad liberandum debitorem si constitutio de breui foret promulganda.*

41 *Scientia futura pecuniarum reprobationis in quibus personis praesumatur?*

42 *Pragmatica minorationis monetae publicata sub die 16. Septembris 1642. refertur, & de eius intellectu, n. 43.*

44 *Animal mortuum intra biduum post venditionem censetur ex infirmitate illum praecedente mortuum.*

MVlta pro nullitate depositi fuerunt per Abbatem & Capitulum Sacri Montis Granatensis contra Augustinum Mendez debitorem deducta, quae indicat redemptionem census, de quo agitur, nullam fuisse. Et primò conuincitur depositum non legitimè factum ex eo quòd cùm in quolibet iudicio ante omnia debeant legitimari personae actoris, & rei, Bart. communiter receptus *in l. fin. in fine, C. de edicto D. Hadriani toll.* Auendan. *resp. 1. num. 21.* Matiens. *in Dial. Praelatorum p. 3. cap. 41. num. 10.* Azeued. *l. 3. numer 4. & 5. titul. 2. lib. 4. Recopil. & l. 10. num. 29. tit. 17 eodem lib.* Lancel. *de attent. part. 3. cap. 18. num. 26* Parlad. *lib. 2. rerum quotid. cap fin. part. 5. §. 1. num. 7. & 8.* Amat. Roderic. *de modo videndi process. capite primo, à numero primo, & capite 2. n. 1. & 2* In praesenti causa non apparet legitimata persona Augustini Mendez debitoris, nec Abbatis, & Capitoli praedicti creditoris, nec procuratoris venientis ad causam, & praetendentis habuisse mandatum legitimū ad redimendū; nec denique constat qualis sit iste census, nec indicatur instrumentum illius, prout praecedere debebant, sicut in terminis Monet Ludouic Cenc *de censib. part. 3. quaestion. 3. articul. 9. numer. 20.* ibi, *Debet igitur debitor census, qui pecuniam paratam habet pro redemptione annuae responsionis censual s, quae grauatus reperitur, adire Iudicem competentem, vt per semetipsum, vel mediante persona sui legitimi procuratoris, & ex illius decreto ad notitiam, vel ipsiusmet domini census, vel alterius legitimae personae pro eo deducere, qualiter ipse comparens est paratus redimere censum, exprimendo qualis sit iste census, & indicando instrumentum, annum, mensem, & diem, quo confectum fuit, & nomen Notarij, cuius manu confectum fuit,* &c.

Nec releuat quòd depositum fuerit factum citato vno ex Capitularibus dicti Sacri Montis, & quod oblatio eidem facta praecederet: Quia aliud est vniuersitas, aliud singoli de vniuersitate, *l. in tantum, §. vniuersitas, ff. de rerum diuis. l. si ut, §. si quid, ff. quod cuiusque vniuers. nomine,* Ant. Gabr. *comm. opin. lib. 6. tit. quod cuiusque vniu. nom. concl. 1.* Bero. *cons. 19 n. 3. vol. 1.* Et negligentia ac omissio cuiuslibet particularis de vniuersitate

non

non præiudicat ipsi vniuersitati Felin. in c. cum accessissent, n. 19. de constit. Menoch. de præsumpt. lib. 6. præs. 41. num. 7. Surd. cons. 128. num. 104. cum seqq. & cons. 323. à num. 10. & cons. 365. nu. 63. Cancer. var. resol. lib. 3. cap. 3. num. 21.

5 Minus releuaret quòd oblationis & depositi causa facta fuerit cum procuratore constituto ad exigẽdum redditus census, cum plena etiam ac generali, seu libera administratione. Quia virtute huius mandati non poterat talis Procurator census redemptionẽ sibi à debitore oblatam recipere; hæc enim adeò nihil commune habet cum reditus exactione sibi tantùm commissa, vt imò et planè contraria sit, cùm ipsam omnino cessare faciat Seraph. decis. 831. Ludou. Cenc. de censib. p. 3. cap. 8 quæst. 1. art. 7. n. 53. Basil. Pont. de matrim. lib. 2. c. 15. n. 4. Ratio etiam potest esse, quia certum non erat quòd dominus, qui reditus exactionem de procuratore confidit, sortis quoque principalis redemptionem confideret, quæ res tum principali mandato contraria est, vt diximus: tum etiam longè maioris ponderis & præiudicij, ad quam mandatum vtcunque generale & amplum non extenditur, & nihil facit quòd dicto Procuratori non solùm simpliciter totorum, seu vniuersorum negotiorum administratio permissa fuerit, sed etiam libera, hoc nominatim addito, cum liberali & generali administratione, quo casu videbatur ei concessum, vt posset ille facere quæcunque dominus posset, c. qui ad agendum, vers. vlt. de procurat. ibi: Procurator quoque absque speciali mandato iuramentum deferre, transigere, vel pacisci non potest, nisi ei bonorum, vel causæ administratio liberè sit concessa, &c. Nam clausula illa æquipollet alteri, videlicet, dans potestatem exercendi ea, quæ posset ipse constituens, & ita operatur, vt quis possit omnia facere, quæ principalis, vt pluribus citatis Do-

6 ctoribus dixi de clausulis vsufreq. claus. 35. n. 5. Quia nihilominus Procurator siue cum libera administratione constitutus, siue mandatum generale simpliciter habẽs nihil potest circa res valde domino præiudiciales, propter abusum nempe Notariorũ, qui passim absque dominorum consensu, & eis prorsus ignorantibus iuxta ipsorum communem stylum clausulam illam, cum libera, & generali administratione, inserere solent, quemadmodum resoluunt Con. lib. 1 var. c. 6. nu. 3. vers. 5. in fine, & in rub. de testam. p. 1. nu. 14. aliàs 41. Greg. Lop. l. 19. gloss. 8. & 9 titul. 5 part. 3. Gutier. de iuram. confirm. p. 1. c. 50. n. 1. Mariens. ad l. 7. glos. 14. num 6. tit. 11. lib. 5. Recop. Salzed. ad Bernard. Diaz. reg. 147 lim. 1. 8. vers. id tamen, Gondisl. de Paz in praxi annotat. 4. nu. 17. & 18. Ego d. claus. 35. n. 1.

Et quatenus in primo mandato substituto ad fauorem præsentis procuratoris ampla facultas ad negotia, & ad bona distrahenda, & vendenda concessa esset, adhuc substitutus ea facultate vti non poterat: licèt enim procurator ad negotia etiam simpliciter, & absque vlla substituendi facultate datus posset alium suo nomine & periculo liberè deputare, l. si procuratorẽ 8 §. si quis mandauerit, vbi glos. verb. non potest, ff. mandati, Barth. Socin. reg. 606. l. Hisp. 19. vers. mas los otros, titul. 5. part. 3. Cardin. Tusch. pract. conclus. tom. 6. lit. P,

8 concl. 849. ex n. 3. Alex. Trentacinq. var. resol. lib. 2. titul. de procurat. resol. 3. à num. 25. Cardos. in praxi iudicum, verb. procurator, n. 75. in princ. Nihilominus tamen si in mandato personæ industria electa videri possit, substituendi facultas cessat, vt per Alex. n. 1. & Ias. nu. 2. in l. quod quis 8. C. de procur. Alex. Trentacinq. d. resol. 3. à n. 26. Cessat autem si certa in mandato forma designata non fuerit, veluti si mandatum sit de re distrahenda, nullo designato pretio, In quo quidem mandato ob eam causam substitutioni locus non est, & sic ex defectu assignationis certæ formæ, mandatarij industria semper electa censetur, vt argumento text. in c. is cui 12. de offic. deleg. lib. 6. docet Bart. in l. 1. in lectura n. 7. & in repet. nu. 11. ff. de offic. procur. Cæsaris, sequuntur Ias. ibi nu. 24. vers. si verò, & Alex. num. 6. vers. aut loquimur, Bertaz. de claus. ul instrum. claus. 5. glos. 1. nu. 5. Pinel. in l. 1. C. de rescind. vend. p. 1. c. 1. nu. 17. Trentacinq. d. resolut. 3. nu. 27. vers. in primo casu. Secus autem, si certa fuerit for-

9 ma constituta, quia tunc substitutio locũ habet, quẽadmodum post Bart. & alios resoluunt Ias. in d. l. 1. nu. 24. Marcabrun cons. 90 nu. 13. cum duob. u. seqq. Cardos. in praxi iudicum, verb. procurator num. 75. vers. si autem data Alex. Trentacinq. de resol. 3. nu. 27. vers. in secundo, Steph. Gratian. discept. forens. tom. 2. c. 201. nu. 22. 23. & 26. nisi negotium commissum graue, & arduum fuerit, argumento text. in l. si quis, ad fin. vers. nam tantæ causæ pondus, C. de summa Trinit. notat. Felin. in c. fin. sub n. 4. de offic. deleg. considerata natura negotij continentis maximam summam, & ponderositatem Paul. Paris. cons. 47. n. 88 & 89. lib. 1 Mariens. l. 1. glos. 8. nu. 17. titul. 11. lib. 5. Recop. Cald. Pereira de empt. c. 50. num. 15. Vnde cùm in proximo mandato, quod substituit procurator in eo constitutus, illius personæ industria electa fuerit, vtpote quia in eo certa forma circa bonorum distractionem præfixa non fuerat, negotium certè arduum & graue, meritò dicendum est procuratorem substitutum legitimam facultatem nõ habuisse depositum recipiẽdi, aut oblationem admittendi, quæ sufficeret ad impediendum cursum vsurarum, & redditunm census, de quo agitur.

10 Secundò deprehenditur depositum non legitimè factum, quia oblatio nõ præcessit obsignationi, & depositioni, vt requirebatur, iuxta text. in l. 2. l. si creditori, & l. acceptam 19. C. de vsur. l. Hisp. 8. tit. 14. part. 5. Tiraq. de retract. lig. §. 9. glos. 1. n. 4. ibi, Sed quod plus est, cum oblatio necessaria est, ea facienda est ei, qui potest solutionem recipere, & offerentem liberare, & non alijs, &c. Auendan. de cens. lib. c. 106 n. 1 Felician. de censib. tom. 2. lib. 4. c. vnic. n. 11. Cancer. var. resol. lib. 3. cap. 8. n. 17. Gutier. pract. lib. 2. quæst. 16 n. nu. 1 vers. hac tamen, ibi, Consignatio & depositio pecuniæ nihil prodest, nisi prius oblata fuerit creditori soluendo liber. &c. Intellige de oblatione vera

11 & reali, qua debitorem liberari, & cursum vsurarum impediri, per text. in l. qui Romæ, § Seia, ff. de verb. oblig. l. si debitor, & l. qui decem, ff. de solut. l. pen. C. de nautico fœn. resoluunt Marsil. sin. 479. Cazan. cons. 41. Roderic. de ann. reddit. lib. 1. quæst. 15. num. 4. Cald. Pereira

12 de empt. c. 23. n. 62. Ratio est, quia per oblationem realem debitor excusatur à mora, leg. illud, ff. de peric. & comm. rei vend. l. si seruum, §. sequitur, ff. de verb. oblig. Negusant. de pignor. 3. memb. 5. p. numer. 1. vers. tertius effectus, Carot. de oblation. p. 1. quæstion. 7. §. de reali oblat.

13 n. 10 Scacc. de commerc. §. 1. glos. 3 num. 51. in fine. Dicitur autem oblatio realis quando offerens habens pecuniam in manibus, illam offert numerando, & ostendẽdo coram testibus, vel si habeat cedulam banchariam, Ludou. Cenci. de censib. par. 1. 3. c. 1. quæstion. 3. art. 9. num. 37. Rota apud eundem decis. 15 t. & 291. nisi creditor acceptare recusauerit, cum Rota in locis citatis videa-

14 tur se fundare in acceptatione creditoris. Idem quod oblatio realis & vera, operabitur verbalis quoad euitandam moram, & pœnam, si creditor expressè recusauit accipere l. 8 tit. 14 part. 5 Ioan. Bapt. Lup. in l. 2. communic. 2 §. 3. numer. 1. C. de pactis inter empt. Bened. Bon. de censib. art. 94 Felician. eod. tract. tom. 2. lib. 4. c. n. n. 1. Auendan. in simili tract. cap. 102. n. 9. Vincent. Carot. in tract. de oblat. part. 1 quæst. 7 §. de oblat. reali, & de deposito, quæst. 5. nu. 1 Surd cons. 86. num 14. & 19. & cons. 331. nu. 39. & decis. 6. num 4. Anton. Gabr. comm. tit. de solut. concl. 8. nu. 2. cum seqq. Ioseph. Ludou. Perus. decis. 206. n. 6. Sigism. Scacc. de commerc. §. 3. 2. glos. 3. num. 160. & 163. Buct. decis. 124. numer. 16. Ioann Bapt. Larea disput. 19. n. 7. vbi tenet quòd illius erit detrimentũ, qui num-

mos recipere iniustè recusauerit, arg. *leg. qui decem, in princ & l. creditor* 102. *ff. de solut.* idem l. area *resp.* 13. *num* 35. vbi notata circa moram creditoris procedere ait quando ipsi potest mora imputari, aut cùm ex iusta causa recipere pecuniam, recusauerit, & quòd tunc nec morosus censendus creditor, nec periculum ad eum pertinebit, ex *d. l. qui decem.*

25 Et quatenus oblatio vera & realis facta fuisset, nihil releuaret, quia cùm esset debita pecunia, nō potuit offerri tot de bonis immobilibus vel mobilibus, vt resoluunt Menoch *de arbitr. casu* 232. *à n.* 13. Anton. Thesaur *decis.* 153 Gutier. *de iuram. confirmat. part.* 1 *cap.* 29 16 *n.* 1. & *pract. lib.* 2 *q* 148. *n.* 16. Castill. *controuers. lib.* 4. *c.* 10 *n.* 47. præcipuè stante pactu de redimendo censu in eisdem speciebus monetæ quibus fuit constitutus, quod validum esset per text. *in l. semper in stipulatio. ibi. ff. de verb. oblig.* resoluunt Pinel. *in rub. C. de rescind. vend. part.* 2. *c.* 3. *n.* 17. *in fine*, Surd. *cons.* 242. *nu.* 1. Parlad. *rerum quotid. lib.* 2. *c. fin. part.* 5. §. 17. *num.* 21 Morl. *in emporio iuris, tit.* 8. *in prælud. n.* 3. & 4 Roder. *de annuis redditib. l.* 1. *q.* 18. *n.* 40. & 41. Steph. Gratian. *discept. forens. tom.* 1. *c.* 95. *n.* 76.

17 Tertiò ex eo apparet depositum huiusmodi nō fuisse legitimè factum, quia non fuit authorizante iudice factum, & ita non potuit releuare debitorem, *d. l. acceptam, C. de vsuris*, Tiraq. *de retractu conuent.* §. 4. *glos.* 7. *n.* 11. Ioan. Bapt. Lup *de vsur. comm.* 2. §. 4. *num.* 12. Surd. *cons.* 385 *n.* 4 Matiens. *l.* 9. *glos.* 4. *nu.* 14. *tit.* 21. *lib.* 5. *Recop* Menoch. *de arbitr. casu* 232. *n.* 18 Felician. *de censib. tom.* 2. *lib.* 4. *c. vnic. num.* 3. *vers. quintò requiritur*, Steph. 18 Gratian *discept. forens. to.* 1. *c.* 160. *n* 25. Cancer. *variar. resol. c.* 3. *c.* 8. *n* 23. vbi ait depositum haberi pro non facto si non fiat coram iudice incompetenti, vel coram non legitima persona. Quamuis depositum operari tale effectum etsi fiat extra iudicium, dummodo apud idoneam, & honestam personam debitor deponat in præsētia honestorum virorum, itavt culpa ipsi adscribi non possit, per *l. obsignatione, C. de solut. & l. creditor, C. de pignor* existimauerint Tiraq. *d.* §. 4. *glos* 6. *nu.* 34. Carot. *de deposito, p.* 2 *q.* 69. D. Barbos. *in l. mora n.* 81. *ff. soluto matr.* Cornazan *decis.* 76 *n.* 17. Marescot. *var. resolut. lib.* 1. *c.* 7 *n.* 6. & 7. Alex. Trentacinq. *d resol.* 20 *nu.* 2. *vers. primo.* Card. Mantic. *de tacitis, & ambig. conuent. lib.* 10. *tit.* 5. *n.* 16. Giurba. *decis.* 58. *num* 3. Scacc. *de commerc* §. 2. *n.* 176. nisi eorum opinionem intelligamus eo casu, quo iudicis non habeatur copia, cùm tunc debitor offerre & protestari debeat corā honestis personis, 19 & videtur sentire Menoch. *d. casu* 235. *n.* 18. Iudex autem de cuius mandato fieri debet depositum, dependet à conuentione contrahentium, Auēdan *de censib. c.* 112. 20 *n.* 15. *in fine.* Si autem inter contrahentes nihil actum sit, faciendum est de mandato eius iudicis, qui de causa illa aliàs cognoscere valet. Capic. *decis.* 18. Boër. *decis.* 314. *n.* 9. Auendan. *de censib. c.* 113. *nu.* 14. Ludou. Cenc. *eod. tr. part.* 3. *c.* 1. *q.* 3. *art.* 9. *num.* 16. Carot. *de oblat part.* 2. *q.* 70.

21 Quartò, quia defuit citatio creditoris, & sic notificatio facta domino census, requiritur enim quòd parte citata fiat depositio, Caipan. *ad statuta Mediolan. c.* 417. *n.* 6 10. Surd. *cons.* 86. *n.* 11. Anton. Gabr. *commun. opin. tit. de citat concl.* 1. *nu.* 156. Roder. *de annuis redditib. lib.* 1, *q.* 15. *nu.* 53. Alex. Trentacinq. *var. resol. lib.* 3. *titul. de solut. resol.* 13. *n.* 3. *vers. tertio*, Auendan. *de censib. c.* 13. *n.* 11. Felician. *eod. tract. tom.* 2. *lib.* 4. *c. vnic. nu* 15. *vers. secun-* 22 *dò requiritur*, ibi *Praxi verò quotidiana recipitur, vt citetur creditor non ad depositum faciendum, sed ad recipiendum sortem cum redditibus consignatam, & depositam*, &c. Ludou. Cenc. *in simili tract. part.* 3. *cap.* 1. *quæstion.* 3. *art.* 9. *num.* 52 ibi, *deposito autem per debitorem censu illum redimere volentem legitimè facto, illud notificabis domino census, vel alteri legitima persona pro eo*, &c. Rota apud Pacis. *de Salusano interdicto decision.* 146. *n.* 4. & apud Ludou. Cenc. *post de tract.* 295. *numer.* 1. & *decis.* 197. *num.* 6. Quæ quidem citatio semper fie-23 ri debet personis legitimis, quæ liberè possunt recipere solutionem, *l. si rem paratam, ff. de procurat l.* 2. *C. de vsur.* Petr. Gregor. *de censib. q.* 5. *n.* 391. Aoend. *eod. tract. c.* 116. *n.* 1. Vnde colligitur marito posse fieri census re-24 demptionem, quia debitum dotale marito rectè soluitur, Parlad. *rerum quotid. lib.* 2. *c. fin.* §. 17. *nu.* 4. Petr. Gre-25 gor *d. tr. de censib. q.* 5. *n.* 197. Roder. *d. q.* 15 *nu.* 88. Et similiter potest fieri Prælato, orphanotropho, vel administratori ciuitatis, quia huiusmodi administratoribus rectè soluitur, *l. quod si forti* §. 1. *ff de solut.* Petr. Gregor. 26 *vbi suprà*, Felician. *d. c. vnic. n* 8. Hinc etiam prouenit quòd venditor census, ex quo maioratus fuit institutus, volens redimere census, debet de mandato Iudicis sortem deponere apud idoneam personam, & possessorem maioratus citare vt eadem auctoritate in emptionem bonorum immobiliū conuertatur, aliter redemptio est nulla iuxta *l.* 3. *ff. de nonat. & l. nomen, ff. quæ res pignori*, Molin. *de primog. lib.* 2. *c.* 10. *n.* 6. P. Gregor. *d. quæst.* 3. *numer.* 297. Roder. *d. quæst.* 15. *nu.* 89. idemque obseruatur in censibus redimibilibus, ex quibus Capellania fuit fundata.

27 Quintò, quia depositum non fuit integrum, deficiēte enim vno nummo, nō releuat debitorem, nec impeditur cursus vsurarum, siue redditutum *l. quandiu. Cod. de distract. pign. leg. obsignatione C. de solut.* Cou. *lib.* 1. *var. cap.* 15. *numer.* 7. & 10. vbi quòd etiam pro rata temporis & sortis redditus annui deponendi sunt, Felician. *de censib. lib* 4. *cap. vnic. nu.* 2. & 7. vbi idem dicit Baëz. *de decima tut. c.* 18. *nu.* 14. Gutier. *Canon. lib* 2. *c.* 23. *n.* 20. Carot. *de deposito. part.* 2. *q.* 5. *n.* 9. Alex Trentacinq. *lib.* 3. *tit. de solut. resol.* 23. *num.* 2. *vers. vndecimo*, Roder *d. q.* 15. *num.* 76. Auendan. *de censib c.* 10 *n.* 12. Ludou. Cenc. *eod. tract part.* 3. *cap.* 1. *q.* 3. *art.* 9. *nu.* 42. Cancer. *var lib.* 3. *c.* 8. *nu.* 1. Scacc. *de commerc.* §. 2. *glos.* 3. *n.* 171. Mastrill. *decis.* 148. *n.* 16. & 25. Monter. à Cueua *decis.* 18 Mura *decis.* 39. *n.* 3 Giurba *decis.* 98. *à nu.* 16 Rota apud Cenc. *post d tract. decis.* 84. *nu.* 14 & *decis.* 295. *nu.* 5. & *decis.* 115. *n.* 1. & *decis.* 197. *n.* 6. Greg. XV. *decis.* 480. *à num.* 4. quod procedit in quacunque persona priuilegiata, Fe-28 lician. *in append. ad d. cap. vnic. sub num* 3. Milan *Sicilia decis.* 18 *n.* 35. *lib* 1. Cenc. *d. art.* 9 *nu.* 40. Sed quid si per errorem vnus nummus deficiat? Giurb. *d. decis.* 98. *n.* 18. tenet quòd etiāsi per errorem vnus nummus deficiat, depositum nō causabit plenam liberationem, nec redditus vsurarum extinguentur, idem docet Felician. *d. lib.* 4. *c. vnic. n.* 1. & 7. dicens quòd licèt hic error sufficiat quoad pœnæ excusationem, non tamen ad redditutum extinctionem, Pereg. *cons.* 75. *nu.* 41. *vol.* 4. Milan. *decis.* 18. *n.* 33. vbi ait erroris excusationem non admitti etiam in muliere, & rustico, Cenc. *d. art.* 9. *nu.* 40. & 29 41. vbi tradit illis denegandam non esse restitutionem Quamuis Didac. Perez ad Seguram *in leg vnum ex familia*, §. *sed si fundum, nu* 9. *in fine, ff. de legat.* 2. & Azeued. *ad l.* 9. *nu.* 17. *tit.* 21. *lib.* 5. *Recop.* vbi Matiens. *glos.* 4. *n.* 12. existimauerunt ex defectu vnius nummi, vel alterius prauæ quantitatis minimè dici non fuisse integrè factum depositum. Et licèt Roderic *de annuis redditib. lib.* 1. *q.* 18. *n.* 45. asserat quòd si debitor esset obligatus soluere debitū in pecunia argentea, & deponatur quantitas debita in magna summa, & vnus aureus aut tres, aut quatuor deponātur in alia muneta viliori, valet depositum.

30 Sextò, quia depositum non fuit factum loco congruo, vt requirebatur, Tiraq. *de retract. conuent.* §. 4. *glos.* 7. *nu.* 2. Menoch. *de arbitr. casu* 332. *num.* 22. & *cons.* 756. *nu.* 12. Carot. *de deposito part.* 2. *q.* 5. *nu.* 8. Giurba *decis.* 98. *num.* 1. Ludou. Cenc. *de censib. part.* 3. *cap.* 1. *quæst.* 3. *a.* 9. *n.* 51. vbi addit debere fieri in loco in citatione expresso

32 presso. Vnde locus incongruus erit, si oblatio fieret creditori peregrinanti, vel in loco non conuento, vel non destinato solutioni expressè, vel tacitè *l. qui Roma ff. de verb. oblig.* Negusant. *de pign. 2. o. 3. memb. 5. p. n. 9.* Quare cùm depositum fuisset factum extra locum conuentum, qui erat penes depositarium generalem, non est dubium, quòd per illud non fuit impeditus cursus redditnum.

33 Septimò, quia depositum non fuit factum tempore congruo, vt erat præcisè necessarium ad faciendam census redemptionem, & impediendum cursum redditnum. Negusant. *2. part. 3 memb. 5 part. nu. 9.* vbi limitat nisi nox esset vltima pars temporis adiecti, Menoch. *d. casu 231. n. 31.* Carot *de deposito, part. 2. quæst. 5. n. 2.* Alexand Trentacinq *d. lib. 3 titul. de solut. resol. 28. n 2.*

34 *vers. secundo.* Dicitur autem depositum factum tempore incongruo quando est factum ante tempus adiectum solutioni fauore creditoris, text. *in l. cum qui*, aliàs *l. Lobelenus, ff. de annuis leg. l. si ita relictum, §. Pegasus, ff. de legat. 2.* Gom. *var tom. 2. c. 17. n. 27.* Morl. *in emporio iuris tit. 8. q. 21. num. 5.* Pyrrh. Maur. *in tract. de solut. c. 92. n. 1.* Cardin. Mantic. *de tacitis, & ambiguis conuent. l. b. 14. tit. 40. nu. 6*

35 Vel quando est appositum pactum quòd non possit soluere debitor, nisi quando creditor placuerit, *l. a Titio, in fine, ff. de verb. oblig.* Paul. *in l. qui Roma n. 5. & 9 ff. eod. tit.*

36 Octauò, quia depositum fuit factum de pecunia quæ de proximo erat minuenda, vel reprobanda, stāte rumore quòd constitutio minorationis, deteriorationis seu mutationis monetæ, de proximo erat promulganda, seu quando debitor sciebat, seu fumum habebat quòd de proximo erat minuenda, aut reprobanda: quibus casibus creditor eam recipere non tenetur; negari enim non potest depositum fuisse factum animo decipiendi, ac fraudandi creditorem. Quod probatur, primò ex *l. creditor oblatam 102. ff. de solut.* vbi oblatio pecuniæ per debitorem facta creditori, & per eum recusata, si paulo pòst à Præside pecunia tollatur, non cedit periculo creditoris recusantis, sed debitoris, & hoc non alia ratione, nisi quia creditor instè recusauit receptionem pecuniæ propter suspicionem eius mutationis. Secundò ex *l. eleganter. 24. § qui reprobos, ff. de pignorat. act.* vbi qui soluit reprobam pecuniam, ab obligatione non liberatur, iuncta *l. pen. ff. de milit. testam.* quia cauetur quòd quæ de proximo fieri spectantur, pro factis habentur. Quare sic resoluunt Caualcan. *decision. 15. n. 42. cum seqq p. 2.* Tiraq. *de retract. lig. §. 1. gloss. 10. n. 11* Ioan. Baptista Costa *de rata port. q. 131. n. 9 & cons. 64. n. 18.* Sigism. Scacc. *de commerc §. 1 quæst. 7. p. 2. ampl. 10. n. 16.* Menoch. *de arbitr. casu 132. num. 16.* ibi, *Quinimò nec etiam offerri, deponiue potest pecunia, quæ adhuc non est reprobata, sed de proximo reprobanda, sciente ipso debitore*, &c. Carot. *de deposito part. 2. quæstion. 5. numero 5.* ibi, *Octauò non debent deponi pecunia, quæ statim reprobabuntur*, &c. *& decision. 53. num. 2.* ibi, *Quòd licèt constitutio in loco non esset promulgata, tamen si debitor habet aliquem fumum, quod de proximo erat promulganda, dicitur deposuisse in fraudem*, &c. Vrsill. ad Afflict. *decision. 90 in fin.* ibi, *Me non teneri ad capiendum depositum, ex quo fiebat ante tempus, & hoc totum ut haberem pecuniam diminutam, & bonis mutandam, prout fuit*,

37 &c. Giurba *decision. 87. numer. 17.* ibi, *Tertiò in fraudem deposuisse censetur debitor si aliquem saltem habeat fumum, aut rumor erat quòd mutata moneta constitutio de proximo fuerit promulganda*, &c. Stephan. Gratian. *disceptat forens. tom. 2. capit. 160. numer. 19.* ibi, *Immò neque valeret depositum, aut oblatio pecuniæ, quæ licet adhuc non sit reprobata, tamen de proximo esset reprobanda sciente ipso debitore*, &c. Ego ipse *in collect. ad l. acceptā ex n. 18. C. de vsuris.* Ioan. Baptist. Larrea *tom. 2. disp. 13. num. 8. cum seqq.*

38 Et quamuis constitutio noua ligare non possit antè promulgationem etiam scientes, *l. fin. C. de decret ab ordine fac. en.* Menoch. *de arbitr. casu 185.* Menchaquen. *illustr. cap. 114 à princip.* Anton. Gabr. *commun. tit. de legib. con. l 4 num. 6.*

39 Nihilominus quando cum scientia concurrit fraus in alterius detrimentum, Constitutio ligat priusquam promulgetur. ex doctrina Batt. *in l. cōtra, in fine, ff. de legib.* vbi tenet quòd si aliquis sciebat æstimationem frumenti esse minuendam, eo quòd audiuit factam esse reformationem super pretio grani, & id latens emptori vendit, tenetur ad interesse, per tex. *in l. si v num, ff. de pericul. & commodo rei vend.* & sic est certum hoc casu depositum nullum esse, & pecuniam deteriorari periculo debitoris; & resoluunt Afflict. *decision. 399. numero 1.* Mexia *in tract. taxa panis conclus. 64. numero 6.* Pinel. *in l. 2. C. de rescind. vendit. parte 3. capite 2. numero 22.* Carot. *decision. 63. num 6.* Stephan. Gratian. *d. tom. 2. capit. 160. num. 21.* Giurba *d. decision. 87. num. 18.* Salas *de contractib. tract. de empt. & vendit. dub. 22. n. fin.*

40 Cùm breuitas temporis verisimilem arguat scientiam futuræ pecuniarum reprobationis, longitudo autem ignorantiam, dicendum, & tenendum est in hac materia quòd si constitutio de breui promulganda foret, hoc est, intra duos menses, tunc oblatio, & depositio non esset sufficiens ad liberandum debitorem. Ita Pinel *d. num. 12.* ibi, *quæ in re non ineptè Hippolytus hoc intelligit quando publicanda est constitutio intra breue spatium, tunc enim versatur fraus, non ita in constitutionibus longiùs differendis, quia tunc poterit emptor interim distrahere, & sibi cauere*, &c. Carot. *de deposito, part. 2. quæst. 41.* ibi, *Si constitutio non esset promulgata, sed tamen si debitor habebat fumum de proximo promulgationis faciendæ*, &c. *& decision. 63. num. 11.* ibi, *Declaratur tertiò in constitutione de breui promulganda, secus si in longiori tempore, quia tunc licita est depositio*, &c. Giurba *d. decis. 87 num. 33.* ibi, *Secus si in longiori tempore, vt si post duos menses, aut multos dies*, &c.

41 Et præsumitur scientia futuræ pecuniarum reprobationis non solum in Principum Consiliariis, & illis, qui ei assistunt, & eius decretis faciendis, & promulgandis operam nauant, sed etiam in particularibus, qui aliquam scientiæ causam habere possunt, Bald *in l. 1. C. de periculo & commodo rei vend.* Afflict. *decis. 399. num. 9.* Pinel. *in d. l. 2. p. 3. cap. 12. numer. 22. in fine*, ibi, *Similiter quod inquit Paulus, Romanus, & alij de Magnate, vel alio de consilio Regis, vel Reip. intelligas id dictum gratia exempli, & frequentioris euentus: sed à paritate rationis idem dicendum videtur in alio, cui reuelatum fuerit*, &c.

42 Sed quamuis supradicta procedant attento Iure communi, aliter dicendum videtur stante constitutione, siue pragmatica minorationis monetæ publicata sub die 16. Septembris 1642. qua fuit dictum, contractus, deposita, & solutiones intra præcedentes duos dies à sua publicatione facta, fuisse, & esse nulla, & Inualida; verba autem sunt hæc. *Y por escusar los fraudes que se hazen pagando deudas y redemiendo censos suponiendo depositos y por otros muchos modos, ordenamos y mandamos que las pagas, redempciones de censos, depositos y otros qualesquier actos y pagas que se hizieren dos dias antes de el de la publicacion de esta ley, no obren effeto alguno, y sin embargo dello el acreedor o acreedores puedan pedir su derecho, y cobrar enteramente sus reditos en moneda corriente*, &c. Ex quibus verbis videtur colligi deposita, & solutiones ante illos duos dies factas validas fuisse, nam exceptio firmat regulam in contrarium ex *l. nam quod liquide, §. fin. ff. de penu. leg.* Et inclusio vnus est exclusio alterius, *l. cùm prætor, ff. de iudic.* cum vulgaribus.

43 Verùm illud videtur defendi posse quòd dicta Pragmatica

gmatica expressè non approbat solotiones, & deposita ante illos duos dies facta, sed eorum valid[illegible], vel inualiditas de illo tempore relinqoit dispo[illegible] [illegible] iuris communis, vt argumento text. *in l.commod[illegible] mè, ff. de liberis, & posth.* tradit in simili Mandel. Alben. *cons.* 164. dum eleganter resolu[illegible]t quòd vno perm[illegible] ill[illegible], alij non sunt prohibiti, sed in dispositione iuris remanent, quę sequntus fuit. *Axiom.* 110. *nu.* 17. Nam ratio, & causa finalis decisionis illius Pragmaticæ ea assignatur ad euitandas fraudes, ibi, *y por escu[illegible]ar los fraudes que se bazer*, &c quæ æquè militat ante illos duos dies si proberur scientia de illo tempore in debitore quod moneta esset minoranda, aut rumor esset quòd mutatæ moneræ constitutio de proximo erat promolganda Et comprobatur ex illa communi, & recepta Doctorum resolutione: quę dictat seruum, vel animal mortuum intra biduum post venditionem præsumptione iuris ex breuitate temporis censeri mortuum ex infirmitate, illos duos dies præcedente, & redhibitioni locus est, vt argumento, *l. si venter, §. fi. ff. de rebus auctor. indic. possid.* tenent Cyn. & Bald. *in l.* 1. *C. de euict.* qoos refert, & sequitur Guzman. *de euict. quest. fin. n.* 21. Ioseph Lud. *Perus. decis.* 118. Mascard. *de probat. concl.* 9x. *num.* 1. *&* 2. vbi quòd animal venditum intra triduom mortuom, præsomitur tempore venditionis fuisse infirmum, *& concl.* 616. *n.* 8. *& concl.* 633. Bonacos. *de equo q.* x13. & nihilomious non excluditur probatio quòd illud animal multo ante illos duos dies venditionem pręcedentes erat morbosum, & post venditionem morbum durare, ad hoc vt venditor actione redhibitoria teneatur, *l.* 1. *§ si quid autem, ff. de ædil. edicto, l. actione redhibitoria* 54. *l. quaro* 58. *§ fin. ff. eod. tit.* Adton. Gomez *tom.* 2. *variarum c.* 2. *n.* 49. *vers. adde tamen*, Morl. *in emporio iuris, tit. de contrah. empt. in prælud. n.* 42. Gabr. Pereira *decis.* 74. *n.* 33.

Quare ex iis, & aliis indicaui depositum non fuisse legitimè factum, proindéque Augustinum debitorem non liberari. *Matriti die* 23. *Decembris* 1644.

Toletana adiectionis.

Bona spoliorum ad Papam, & ad R. Cameram Apostol. spectantia iure adiectionis, gaudent etiam post perfectam venditionem priuilegiis, quibus potiuntur bona Regij fisci. *L. congruit, Cod. de locat. præd. ciuil. libro* 11. loquitur de conductoribus temporalibus.

VOTVM LXXXI.

1 *Licitator post subhastationem perfectam, & extinctam candelam à futuris licitationibus, & oblationibus etiam maiore summa est securus.*

2 *Bona spoliorum ad Cameram Apost. pertinentium gaudent priuilegiis, quibus potiuntur bona ad Regium fiscum spectantia.*

3 *Bona fiscalia adiectionem admittunt.*

4 *Pactum addictionis in diem validum.*

5 *Licitator nouus admittitur quando adest læsio vltra sextam partem.*

6 *Fraus, & dolus quando interuenit in subhastatione facit admittere nouum licitatorem.*

7 *Creditorum interesse vbi vertitur, admittitur nouus licitator etiam post subhastationem perfectam.*

8 *Citationis, & notificationis defectum supplet comparitio partis.*

9 L. 5. & fin. Cod. de locat. præd. ciuil. libr. 11. *intelligitur.*

10 *Tempus certum fuit præstitutum de iure Authenticorum subhastationibus, & adiectionibus fiscalibus.*

11 *Adiectio in subhastationibus fiscalibus, attento iure Regio Hispanico, nulla admittitur minor quarta parte, & transactu tribus mensibus.*

12 *Terminus datus retrahere volentibus est nouem dierum.*

13 *Et contra eum non competit minoris fauore, restitutio pupillo, vel absenti.*

14 *Pretium adiectum debet consignari coram Iudice, vel illius auctoritate deponi.*

15 *Consignatio, & depositio nihil prodest nisi prius pretium sit oblatum ei, cui solui debet.*

16 *Nummus vnus si deficiat in consignatione pretii, non videtur fuisse satisfactum forma legis consignare mandantis.*

17 *Retractus, & adiectionis ius pari passu ambulant.*

18 *Retractus ius est odiosum, & exorbitans à iure communi.*

19 L. Lucius, §. fin. ff. ad municip. *intelligitur.*

20 L. congruit. C. de locat. præd. ciuil. lib. 11. *loquitur in conductionibus temporalibus vectigalium, non in perpetuis.*

21 *Gloss.* verb. possessores, in d. l. congruit *refertur, & ponderatur.*

22 L. congruit *procedit ex ratione*, l. cotem ferro, § fin. ff. de publican. & vectig. *& n.* 25.

23 *Conductores fiscales aliquando inuitè detinentur in conductione.*

24 *Conductores veteres preferuntur nouis.*

26 *Conductores veteres si tantum dare velint, quantum offertur per nouos, illis præferuntur.*

27 *Conductor primæ conductionis potest secundam habere iam alteri datam, si tantum dare velit quantum offertur per nouum.*

28 *Conductiones vectigalium publicorum vltra triennium non sunt facienda.*

29 *Leges Regiæ disponentes circa ius retractus etiam de iure Canonico sunt obseruanda.*

VAcante Ecclesia Cautien. per obitum Episcopi D. Antonij Gonzales de Azeuedo, fuit per R. Cameram Apostol. venditum, seu cessum spolium Gaspari de Herrera pro pretio qoadragintorum ducatorum; postmodum comparuit D. Ioannes de Azeuedo dicti D. Episcopi frater, & petiit admitti adiectionem ab ipso oblatam duorum millium ducatorum. Sed exortũ dubium, an dicta adiectio admittenda esset; pro illius exclusione, & ad fauorem dicti Gasparis de Herrera fuerunt deducta fundamenta quæ sequuntur. Primum, quia licitator post subhastationem perfectam, & extinctam candelam à futuris licitationibus, & oblationibus etiam maioris summæ est securus, ex Gloss. *in l. si tempora C. de fide instrum & iure hastæ fiscalis lib.* 10. Alber. *in l. etsi fine, §. quasi um, ff. de minor.* Capic. *decis.* 36. *n.* 5. Mastril. *decision.* 84. Secundum, quia non apparet fuisse Gaspari Herrera notificata (vt requirebatur) legitimo tempore, & loco adiectio à Ioanne de Azenedo oblata, cùm certum foret meliore conditione allata venditorem debere de ea certificare emptorem; ad hoc vt si nolet illam præstare, spolium possit eidem Ioanni secundo licitatori vendi, ex Greg. Lop. *ad l.* 40. *gloss.* 2. *per text ibi tit.* 5 *part.* 5. Tertium, *ex l.* 5. *& fin C. de locat. præd. ciuil. lib.* 11. ibi, *Sed nec locabitur alteri, licèt ingenti superari videatur augmento possessio*, &c. ex quo videtur probari post venditum, vel cessum spolium huiusmodi nõ esse admittendam adiectionẽ. Quartum

ex

ex *l.Lucius*,§.*fin.*vbi Bart *ff.ad municip.*ibi , *Idem respondit si ciuitas nullam propriam legem habet de adie-ctionibus admittendis , non posse recedi à locatione , vel venditione prædiorum publicorum iam perfecta* , &c. Quintum,ex *l congruit*,*C.de locat.prad.ciuil. vel fiscal. lib.*11.ibi, *Congruit æquitati vt veteres possessores fundorum publicorum nouis conductoribus præferantur, si facta per alios augmenta susceperiant*,&c.

2 Sed his non obstantibus adiectionem à D. Ioanne de Azeuedo oblatam debere admitti fuit dictum ex eo solum fundamento , quòd bona spoliorum ad Papam,& ad R. Cameram Apostolicam pertinentium gaudent eisdem priuilegiis, & exemptionibus , quibus potiuntur bona ad Regium fiscum spectantia , Abb. *in c.quia diuersitatem , de concess.præd.& in Clem.2.de*
3 *heret.*Petr.Greg.*syntag.iuris lib.*31.*c.*31.*n.*9. Bobadil.*in sua politica lib.*2.*cap.*17. *num.* 199. Sed sic est quòd bona fiscalia adiectionem admittunt,*l.*1.*C.de vendendis rebus ciuit.lib.*11.*dict.l.Lucius*, §.*vltim.* in finalibus verbis,ibi,*tempora enim adiectionibus præstituta ad causas fisci pertinent*,& Azeued.*in rub tit.*13.*de las pujas y prometidos,num* 5.*lib.*9.*Recop.* Parlad.*rerum quotid.lib.*5. *fin.p.*5.§ 13.*n.*14.Ergo idem dicendum,& resoluendum in bonis ad Papam,seu ad eius R.Cameram Apostol. spectantibus.

4 Et vltra à iure communi statuta circa materiam adiectionis huiusmodi , sic quandoque pactum inter emptorem,& venditorem hoc modo conceptum,*Vendo sibi domum pro centum,sub tali pacto,quod si aliquis mihi infra mensem meliorem conditionem offerat , sit inempta*,tale pactum valet,& dicitur addictionis in diem & non adiectionis,*l.*1.*& 2.ff.de in diem addict.*Couar. *lib.*3.*var.c.*8 *n.*1.Cald.Pereira *in l.si curatorem,verb.sua facilitate num.*54.*C.de integr restit. min. & de empt. c.* 28 *num.*21.Felician.*de censib lib.*1.*cap.*6.*num.*1. Card. Mantic.*de tacit.& ambig.conuent. lib.*4.*titul.*28. Mol. *in empor.iorio Ciuilis p.*1.*titol.*9.*de contrah. empt. q.*14. *n.*3.ideo nihil mirum quòd possit priuilegium operari effectum illum quem pactum in particulari persona efficere potest.

5 Non obstant quæ pro parte dicti Gasparis Herrera suprà adducta fuerunt , & primò ad illud quòd post perfectam subhastationem , & extinctam candelam non admittitur nouus licitator,& primus est securus: respondetur tripliciter,& primò non procedere quando adest læsio nedum vltra dimidiam,sed vltra sextam partem,ex Bart.*in l.si duæ societatem*,§ *arbitrorum,ff pro socio*,Mastrill.*decis.*84.*n.*8.Franchis *decision.*354.*nu.*5. Ponte *de potestate Proregis tit.*4.*de Regalib.*§.5.*n.*8.56. *& 57.& num.*61. vbi refert decisum per Regiam Cameram Summariæ in Collaterali Consilio Regni Neapolit.in arrendamenta vini. Plures refert & sequitur Antonin de Amato *resol.*38.*num.*21.læsio autem enormissima resultat ex adiectione dicti Ioannis de Azeuedo à quadringentis ducatis à Gaspare oblatis,& pro spolio ex causa venditionis , & cessionis datis,ad duo millia ducata,vt constat.

6 Secundò,quia in subhastatione adfuit fraus,& dolus in reiicienda oblatione alterius , qui idem spolium emere volebat pro pretio ducatorum sexcentorum qua fraude stante certum est subhastationem fuisse nullam,Greg.Lop.*l.*5.*tit.*19.*p.*6.vbi testatur obtinuisse in ardua causa Regis contra conductorem regalium redituum seruæ Regni Granatæ,Auiles, Mauric.Sfort. Cald.Pereira,& alij , quos refert Antonin. de Amaro *d.resolut.*38.*num.*10. qui pluries fuisse iudicatum refe-runt.

7 Tertiò,quia agebatur de interesse creditorum cùm D.Ioan.de Azeuedo se obligauerit ad debita,& funeris expensas,ac alia legata per Episcopum relicta persoluere,ad quę dictus Gaspar noluit attendere,quo ea-fu etiam candela extincta, & oblatione sequuta, alia melior oblatio inmitti debet,secundùm Mariul.ad Capic.*decision.*36.*nu.*6.qui testatur ita in Sacro Consilio decisum,quem refert Aloys.Rice.*in collect. de is collect.* 1726.*vers.limita tertiò*, cùm pluribus citatis ab Antonino Amato *d.resol.*38.*n.*3.

8 Ad secundum de non facta notificatione Gaspari Herrera de adiectione oblata per D.Ioannem de Azeuedo,respondetur citationem in tempore,& loco congruo sibi factā fuisse,& adhuc re integra,& quatenus hoc aliquam pateretur difficultatem,per comparationem tunc factam dicti Gasparis fuit sublata , & extincta nullitas ex defectu notificationis resultans,ad glos. *verb.sententia,in fine,in l.*1.*ff.de ferijs*,quam ibi sequuntur Bald. Angel. Alber. Alex.& Iason.idem Alex. *consil.* 123 *Viso processo,vol* 2. Boër. *decis.*335.*col penult.* Roman.*consil.*410.*col.*2. Roc.*decis.*409.*n.*1.*p.*1.*& decis.*41. *n.*1.*p.*3. *recent.*

9 Ad tertium ex *dict.l.*5.*fin.C.de locat.præd. ciuil. lib.* 11.respondetur illius decisionem procedere datis terminis habilibus,nempe transacto iam tempore cōcesso subhastationibus,& adiectionibus fiscalibus ; quod licèt de iure Digestorum non esset certum constitutum , sed arbitrio iudicis relinqueretur , nihilominus de iure Authenticorum certum tempus fuit præstitutum,vt ex glossi.*verb.edictis,in l.locat.C.eod.tit de locat.*
10 *præd.ciuit.lib.*11.*& ex Auth. hoc ius porrectum C. de Sacros.Eccles.*notat Azened.*l.*3.*tit.*11.*lib.*9. *Recop.* qui vltra dictam gloss.& Auth.hoc comprobat ex Bart. & Angel.citatis per Bertachin.*de gabell.p.*2.*num.*17.Idem Bart.*in l si tempora*,*C.de fide instrum. & iure hastæ fisc. lib.*10.*num.*1.ita loquitur : *Sed si alicui facta esset tunc si esset facta simpliciter , adhuc admitteretur alius plus offerens,intelligitur enim esse facta sub conditione,nisi meliorem conditionem attulerit intra tempus appositum*
11 *in subhastatione*,&c.Et tempus,quod iure Authenticorum præstitutum fuerat subhastationibus,& adiectionibus fiscalibus,hodie lege Regia redactum est ad tres menses , ea conditione vt nulla admitteretur adiectio minor quarta parte,nec transacto eo tempore,vt constat ex *l.*6.*tit.*11.*lib.*9.*Recop.*quod procedit etiamsi fiscus velit ad hoc vti restitutionis remedio , vt decisum refert Azeued.*d.l.*6.*num.* 4. *super verb. sea recebida la puja fasta los dichos tres meses.*& *num.*5.concludit quòd
12 si de facto admitteretur,talis admissio nulla esset proinde in simili terminus datus retrahere volentibus,vt intra illum possint emptori soluere,& rem retrahere,est nouem dierum, iuxta *l.*7.*tit.*11.*lib.*5.*Recop.& l.*8. ibi, *la pueda sacar tanto por tanto dentro de nueue dias*, &c. Azeued.*in d.l.*7.*numer.*61.& Matienς *ib gloss.*6. *numer.* 0.Parlad.*differ.*109.§.5.*numer.*3.Gutier. *pract lib.* 2.*quæst.* 152. qui quidem terminos ita est præcisus , vt contra eum non competat minoris fauore restitutio, vel pupillo,vel absenti,vt probatur *in d.l.*8 ibi, *Porende declaramos y ordenamos y mandamos que los nueue dias contenidos en la dicha ley del fuero corran contra los menores de veinte y cinco años y quien sean en edad pupilar o adulta y esso mismo corra contra los ausentes*,& ibi,*y que nos les sea otorgado sobre esto restitucion, ni refcision del tiempo , salvo que à la letra se guarde la dicha ley del fuero contra los unos y los otros* , &c.

13 Intra prædictos nouem dies non solùm deduci debet ius prælationis,vulgo *tanteo*,sed etiam requiritur, vt intra id tempus priuilegiatus offerat emptori pretium,& petat vt ei rem remittat. & si nolit recipere quod consignetur coram iudice, seu illius auctoritate
14 depoatur,*dict.l.*8.ibi, *y que quiere con el precio y sino le quiere recebir ponerla en deposito*,&c.*& l.* 9. ibi , *con tanto que consigne el que la saca el precio* , nihil enim prodest consignatio,& depositio,nisi prius pretium fit oblatum ei ,'cui solui debet , nisi sit absens ,*l.* 2.*& ibi*

Salicet.

Salicet.in 1.notab.C.de vsur.gloss.fin.post prin.ip.in l acceptam.C.eodem.Tiraq.de retractu lig.§ 9 g oss.5.& vlti. num 5 Azeuedo l.9.n.11.tit.11.libr.5.Recopil. Gutierr. lib.2.pract.q 160.num.2.vers hus tam n. Matienf. d.l.8. gloss.6.n.1 & l 9.gloss.4. n.1. vbi addit quòd requisitio cum pretio est quid formæ, cum lex loquatur conditionaliter,& n.10.concludit quòd si in consignatione pretij deficiat vnus nummus, videtur non fuisse satisfactum formæ legis,cùm omissio formæ etiam in minimo totum vitiet.

17 Qui equidem bene ad casum de quo agitur adaptantur,cùm ius prælationis, & adiectionis pari passu ambulet cum iure retractus huiusmodi, & ambo eisdem regulis,& iuribus gubernentur,ex Gregor.Lopez in l. 4.gloss.3.tit.14.part.7.Montalu.l.2.tit.24.p.5.Tiraquel. de retractu in præfat.num.2,Perez l.14 super verb todos aquellos tit.11.lib.4.Ordin. Sigismund.Scacc. de re iudic.gloss.14.quæst 29.n 1.Vnde cùm Gaspar Herrera intra nouem dies non obtulerit D. Ioanni de Azeuedo idem pretium,quod ille plena manu obtulerat, & debebat admitti, nec item deposuit iudice auctorizante, nullum prælationis ius ei debebatur, eo maximè,quia

18 nullibi reperitur dispositum illud deberi hoc casu, maximè cùm hoc ius retractus sit odiosum,& exorbitans à iure communi,ac proinde non concedendum nisi in casibus à iure communi permissis,ex l.dudum,C de contrah.empt.vbi Ego ipse in collect n.16. notant Anton. l.70.Tauri n.1.& Gotier.pract.lib.2.q.145.n.3.& constat ex traditis per Tiraq. de vtroque retractu in pref.n. 16.& n.60 Burg de Paz consl.30.n.53.Azeued.l.7.n.13. tit.11.lib.5.Recop.

19 Ad quartum de dicta l.Lucius,§.fin respondetur,imò ex ea colligi adiectionem concedendam in causis fiscalibus,vt supra tetigi in vers.sed his non obstantibus.

20 Ad quintum,de d.l congruit,respondetur illam procedere,& loqui in cōductionibus temporalibus vectigalium tractum successiuum habentibus,ex particulari ratione,l cotem ferro,§ qui maximos , ff. de publican. & vectigal.ibi,Qui maximos fructus ex redemptione vectigalium consequuntur , si postea tanto locari non possunt, ipsi ea prioribus pensionibus suscipere compelluntur,& sic locum non habet in locatione , & venditione perpetua,vt in vtroque casu de conductione temporali , & perpetua probat,& distinguit d.l.prædia,quæ subsequitur d.l.congruit, dum adiectionis ius in hoc casu denegat temporali conductori, his verbis. Si verò pro tali prædio ab altero conductore offeratur augmentum,sit in arbitrio conductoris prioris,cui res ad tempus locata est , vt si ipse quod alter adiecit , obtulerit , maneat penes eum temporalis illa conductio , &c & statim deueniendo ad secundam distinctionis partem,quæ tractat de conductore perpetuo,ei denegat adiectionis , & prælationis, ius , vt videre est,ibi , Si verò idem hanc ipsam rem aliquando meruerit iure perpetuo possidere , habebit , & ipse superiùs expressam perpetuam firmitatem,& c.

21 Et quòd d. l. congruit loquatur in conductione temporali,non autem in perpetua,notat ibi gloss.verb.possessores,sic loquens. Possessores,id est , detentatores, nam de conductore temporali dixit , non de perpetuo emphyteuta. Et Ioan de Platea in eadem leg congruit , idem tenet his verbis. Et nota hîc,quod conductores temporales,de quibus hîc loquitur,dicuntur possessores. sed impropriè ponitur,id est detentatores , vt dicit gloss. possident enim pro domino , non sibi ; sed secus in conductoribus perpetuis, qui sibi possident , infra lege proxima, cum similibus Idem dicit Lucas de Pegna in dict. l. prædia,in fine.

22 Quæ quidem genuina,& propria dictæ leg.congruit interpretatio,procedit ex ratione dict.l cotem ferro , §. fin.vt expresse aduertunt Greg.Lop in l.5.gloss.3. titul. 19.part.6.ibi : Quod si veteres conductores tantum dare velint,quantum offertur per nouos , quod præferuntur nouis,per d l.fin.C.de locat.fund. ciuil. ex ratione l. cotem ferro,§.fin.ff. de publican.

23 Anton.Gomez var.tom.2.c.3.n.5.ibi: Quia est speciale in illis conductoribus,loquitur de conductoribus fiscalibus,quia aliquando inuitè detinentur in conductione,&c. quæ est ratio d.l.cotem ferro,§ fin.

24 Gutier.pract.lib.1.q.18.n 6 ibi , Conductores veteres præferuntur nouis per l.fin.& l.congruit,C. de locat. prad. ciuil.lib.11.ex ratione l cotem ferro, § fin.de publ.can.& vectig. Idem de gabell.q.140.n.1.& 2. vbi n.7.refert d. l.cotem ferro,§ fin.

25 Ceuallos commun.contra commun.p.3.q.756 n.64.ibi, cuius decisio procedit ex ratione l.cotem ferro , §. fin ff.de publican. & vectig.

26 Bobadil in sua politica p.2.lib.3.capit.4.numer.21.ibi, Porque assi como al arrendador que en el arrendamiento passado gano en ellas , le pueden compeler a que las arriende en el agno seguiente , quando se espera que tendran quebra , segun la doctrina del Iureconsulto Paulo, por el consequente parece que tambien pueda pedir el arrendador que se le den por el tanto quando espera ganar;& ad marginem refert Doctrinam Pauli in dict.l. cotem ferro,§ fin & Doctores in dict.l.congruit,& in dict. l. fin.

27 Curia Philippica part.2.lib.1.c.15 del arrendamiento Real numero 42.ibi , No auiendo ponedor en las rentas Reales , el arrendador dellas del agno precediente puede ser compelido a arrendarlas el agnos seguiente por el mismo precio,conforme a vn texto,& refert d. l. cotem ferro, §.maximo ;& paulò pòst in numer.43. sic ait. Y por la misma razon el arrendador del primer arrendamiento fenscido , puede tomar por el tanto al segundo arrendador del arrendamiento seguiente , la renta Real, que se le arrendò , y se le ha de dar segundo Textos , &c.& allegat d.l.congruit,& dict.l.fin.C.de location prad. ciuil. libro 11.

28 Ex quibus satis colligitur d.l cotem ferro , § fin loqui de conductoribus temporalibus ; nam cùm loquatur in conductione vectigalium, bene infertur de temporali loqui,cum conductiones huiusmodi vltra triennium fieri non possint , ex l. penes 4.C.de vectigal & ex l. Hispan.7 titul.7.part.5.ibi,Otrosy dezimos que estos portadgos y los otros derechos , y las rentas del Rey deuen ser publicamente arrendadas , metiendolas en almoneda, e qual mas diere por ellas esse las deue auer. Pero qualquier que las arrendare no las deue tener mas de tres agnos,&c.vbi Gregor Lopez in gloss.verb tres agnos,notat Azeuedo in l.1. titul.11. de los arrendamientos de las rentas Reales lib.9.Recop.num 1.& in l.2.num 7.ibi , Et nota quod secundùm d.l.7.titul.7. part.5. solùm per tres annos redditus Regij locandi sunt ; & idem esse de iure communi inquit Bertachin de gabell. 2.p.nu.16.& Chassan.in consuet Burg titul de gabellis n.30.& hodie id disponitur,& quando fieri debeat per cap.6. nouarum punctuationum,&c.Et quidquid sit in præsenti casu nec de perpetua,nec de temporali conductione cogitur , sed de cessione,& venditione bonorum fiscalium;quæ iam D.Ioanni de Azeuedo iuxta adiectionem per eum factam ei adiudicata erat,contradicente Gaspare,qui eo tempore adiicere noluit,sed postquam ad fauorem Ioānis perfecta iam erat venditio , & sic extra terminum concessum,& datum retrahere volentibus,qui iuxta suprà resoluta in his adiectionibus , & prælationibus attendi debet,maximè cùm leges Regiæ disponentes circa hoc ius retractus,y del tanto, etiam de iure Canonico sunt obseruandæ vt notant Gutierr.practic.libr.2.

29 quæst.156.num.fin. Azeued.l.7.num.24.in fine tit.13.lib. 5. Recop.

Quare,&c.

Toletana Syndici Ordinis Sancti Francisci.

Bona Syndici Ordinis Sancti Francisci nullibi sunt tacitè hypothecata pro solutione pecuniarum, quas eleemosynarum titulo collegit, & recepit à fidelibus ad sublevandas necessitates Fratrum pro tempore occurrentes: & an & quando harum pecuniarum summæ priuilegiis depositi, & prælationis respectu aliorum creditorum gaudere possint?

Votvm LXXXII.

1 *Facti narratio.*
2 *Dominium, ius, & proprietas eleemosynarum, quæ titulo eleemosynæ colliguntur à Syndicis Ordinis Sancti Francisci spectat ad Romanam Ecclesiam.*
3 *Depositariorum ratio primo loco habetur quoties nummularij loco cedunt.*
4 *Principes prælationem habent in bonis sui Thesaurarij, & exactorum publicorum vectigalium.*
5 *Res extantes dicuntur si conuertantur in proprios vsus.*
6 *Ecclesia habet tacitam hypothecam in bonis Prælati propter malam administrationem.*
7 *Syndicus debet nominari à Generali, & deinde à Papa institui.*
8 *Titulus præcedens quando ex diuturno vsu præsumatur?*
9 *Syndicis conceditur facultas administrandi, vendendi, & alienandi.*
10 *Syndicus potest omnia, quibus vtuntur Fratres, nomine Sedis Apostol. commutare, tractare, & expendere.*
11 *Syndicis est permissum eleemosynas pecuniarias recipere.*
12 *Syndici in prouinciis Hispaniæ possunt vendere, administrare, & permutare bona Religiosorum, non verò recipere eleemosynas pecuniarias.*
13 *Ordo Fratrum Minorum Sancti Francisci de Obseruantia minimè possunt recipere oblationes, & eleemosynas pecuniarias, vt in sequentem diem eas conseruet.*
14 *Fratres S. Francisci nullo modo denarios, vel pecuniam recipere possunt.*
15 *Facta contra legem pro infectis haberi debent.*
16 *Scriptura priuata de recepto subscepta à debitore aliis creditoribus non præiudicant, nisi alia via de numeratione constet.*
17 *Creditor posterior, de cuius debito legitimè constet præferendus anteriori, de cuius debito constat per scripturam priuatam recognitam, vel confessatam.*
18 *Religiosis fauendum sine præiudicio alicuius.*
19 *Ecclesiæ priuilegium ad iniquum compendium trahi non debet.*
20 *Æquitas in rebus Ecclesiæ non est seruanda, sed rigor, si vergit in damnum alterius.*
21 *Fauor Religionis, de quo in* l. sunt personæ, ff. de Relig. *intelligi debet in dubio, & quando cum pari iure creditores concurrunt.*
22 *Religiosi Sancti Francisci in recuperatione pecuniarum, quas penes Syndicum deposuerunt, non sunt præferendi cæteris creditoribus anterioribus, seu tacitas, aut expressas hypothecas habentibus.*
23 *Deponens quando omnibus creditoribus præferatur?*
24 *Pecuniam, vel rem aliquam in sacco deponens, si res extat, præfertur cæteris creditoribus.*
25 *Deposita res si est perempta, seu pecunia consumpta nec in bonis depositarij inueniantur, nulla prælatio exinde datur.*
26 L. quod priuilegium, ff. depositi, *intelligitur.*
27 *Deposito datur priuilegium propter frequentiam contractuum, & necessarium vsum.*
28 *Creditores priuilegiarij præferuntur depositariis, si non extat pecunia deposita.*
29 *Depositarius præfertur in personalibus actionibus, creditoribus non habentibus hypothecam, nec priuilegium.*
30 *Creditor habens hypothecam siue expressam, siue tacitam, præfertur omnibus creditoribus habentibus actiones personales etiam priuilegiatas.*
31 *Actio depositi est personalis.*
32 *Creditores depositi inter se prælationem non habent, quamuis quidam ex illis antiquiores sint aliis.*
33 *Creditores hypothecarij etiam posteriores præferendi sunt depositariis vbi res non extat, & n. 44. & seq.*
34 *Depositum nullum aliud habet priuilegium quàm ius quoddam prælationis respectu creditorum personalium.*
35 *Bona Syndici Seraphicæ Religionis non censentur tacitè hypothecata pro pecuniis à Fratribus penes illum depositis.*
36 *Depositum irregulare quando dicitur?*
37 *Depositum irregulare non concurrit cum creditoribus hypothecariis nisi essent personales.*
38 *Deponens pecuniam numeratam non consequitur prælationis priuilegium.*
39 *Dominium transfertur in recipientem pecunias ex sola numeratione.*
40 *Deponens vbi aliquod interesse ex pecunia deposita consequitur, eo ipso censetur renunciare prælationis priuilegio.*
41 *Depositarius quando dominium transtulit pecuniæ, etiamsi illa reperiatur in bonis decoctoris, nullam habet prælationem.*
42 *Deponens regulariter præfertur aliis creditoribus habentibus priuilegia personalia.*
43 L. Lucius 14. ff. depositi, *concordatur cum* l. die sponsaliorum, §. qui pecuniam, ff. eodem.
44 L. Certi condictio, §. vltim. ff. depositi *declaratur.*
45 *Depositum magis quàm mutuum in dubio præsumendum est.*
46 *Mercatores nunquam habent otiosas suas pecunias.*
47 *Minister qui pecuniam fiscalem animo negotiandi ad suum commodum intercipit, quas pœnas incurrat?*
48 *Perceptores Regij, & Thesaurarij, qui in proprios vsus pecunias conuertunt, quas pœnas incurrant.*
49 Ruini *doctrina refertur.*
50 *Decius* cons. 6. *declaratur.*
51 *Alciat.* consil. 100. *in quibus terminis loquatur.*
52 *Dominium pecuniæ depositæ penes Thesaurarium ad illum transit.*
53 *Argumentum à tutore ad Thesaurarium an valeat?*

54 *Eleemosynas Fratribus Sancti Francisci offerentes, possunt earum dominium sibi retinere, vel in Syndicum transferre.*

55 *Dominium rerum quæ Fratribus Sancti Francisci offeruntur, quo casu in Romanum Pontif. transferatur.*

56 *Mutuum, & non depositum quando factum videatur à deponentibus pecunias penes Syndicos Ordinis S. Francisci.*

57 L.1.ff.de in rem verso, & l.1.§.non autem, ff.de exercit.act. *declarantur.*

58 *Possessor bonæ fidei tenetur restituere fructus perceptos extantes, non extantes verò nullo modo, quamuis illos in eius vtilitatem consumpserit.*

59 *Creditor anterior posteriori præferendus etiam in bonis emptis ex eius pecunia.*

60 *Religio Sancti Francisci non habet prælationem in bonis Syndici ad pecunias etiam extantes, nisi probetur eas fuisse depositas in sacco signato, & vt eadem corpora redderentur.*

61 L. 1. §. idem Pomponius il 1.ff.depositi, *declaratur.*

62 *Procurator si ex mandato exigat pecunias, & retineat penes se, datur actio mandati non depositi.*

63 *Actum semper aliquid censetur ex causa magis principali.*

64 *Contractus perfectus quando præcedit, & adiicitur conuentio, quæ potest cadere in nomen contractus, potius inducitur informatio primi, quàm nouus contractus.*

65 *Actor probare tenetur reum dolo desiisse possidere quando possidebat de tempore litis contestatæ.*

66 *Dolo desinens possidere habetur pro possessore ac si vere possideret.*

67 *Mutuum non reconciliatur si consumptio pecuniæ, vel commixtio fit mala fide.*

68 *Dolus vnius non potest in damnum alterius redundare.*

69 *Prælatus æquiparatur tutori, & Ecclesia minori.*

70 *Prælatus æquiparatur marito, & Ecclesia vxori.*

71 *Ecclesia res Prælati tacitè obligatas habet pro mala administratione, prout mulier obligata tenet mariti bona.*

72 *Administratores Ecclesiæ, qui eius non sunt Prælati, aut Rectores, tutori, & marito non æquiparantur.*

73 *Ecclesia æquiparatur ciuitati, & non fisco.*

74 *Hypotheca non datur nisi in casibus à iure expressis.*

1 FRanciscus Rodericus mercator Martritensis, & Syndicus Monasterij Sancti Francisci eiusdem oppidi foro cessit, & decoctus remansit eo tempore, quo multas pecuniarum summas ab eodem monasterio in depositum receperat, vt eas legaliter, & fideliter dispēsaret in necessitates Fratrum pro tempore occurrentes. Insurrexerunt post decoctionem huiusmodi multi alij creditores anteriores expressam, vel tacitam hypothecam habentes. Inter quos & monasterium prędictum. Fuit mota lis super prælationis iure in suis debitis exigendis de bonis à Francisco Roderico relictis, & plura hinc inde pro vtraque parte, & ad fauorem cuiusque prælationis fuerunt deducta.

2 Pro parte monasterij, & Fratrum prædictorum allegabantur Apostolicæ nonnullæ Constitutiones, quæ formam nominandi Syndicum præstant, & quomodo debeant recipere, & consummare pecunias, quæ ex fidelium eleemosynis fuerūt collectæ ad Fratrum necessitates subleuandas, vt etiam continetur in statuto confirmato per Martinum V. vt refert Fr. Emman *quæstionum Regularium tom.3.quæst.39.art.4.in princ.* ibi, *Statuimus, & ordinamus iuxta declarationem Nicolai III. & Clementis V. & Martini IV. & V. quod quilibet Conuentus, seu locus habeat suum procuratorem, œconomum, seu Syndicum, & auctorem, cui omnis eleemosyna pecuniaria, & alia, quæ ad pecuniam reduci possunt, integraliter digneteur easdem dispensare, debeat legaliter, & fideliter pro reparatione conuentuum, & locorum, ac alias quoque necessitates Fratrum pro tempore occurrentes*, &c. Quarum quidem pecuniarum dominium, ius, & proprietas spectat ad Ecclesiam Romanam, illarum verò collectio, & depositum pertinet ad eundem Syndicū, ex declaratione Martini V. & Pauli IV. vt in Bulla, quam refert Fr. Emman. *d.q.39 art 4. vers. Circa quam*, ibi, *Et prædictas eleemosynas nomine Romanæ Ecclesiæ (ad quam rerum omnium mobilium, & immobilium, quibus Fratres vti possunt ius, proprietas, & dominium nullo medio spectat) recipiant, & recipere possint*, vel nomine fidelis eam offerentis, vt ipse notat *dict. articul.4. in vers. sed restat.* ibi, *Pecunia enim prædicta nomine dantis apponitur, qui prædictis necessitatibus prouidet secundùm declarationem Nicolai III.* &c. & ibi, *Cùm prædictus Syndicus nomine dantis prædictam pecuniam teneat, & recipiat, & consumat*, &c.

3 Vnde videtur deduci hos Syndicos pecunias huiusmodi ex eleemosynis collectas, tenere, & recipere in depositū, ac proinde deponentes Fratres omnibus creditoribus præferendos, per *l. si hominem. §. quoties, ff. depositi*, ibi, *Quoties nummularij foro cedunt, solet primo loco ratio haberi depositariorum, hoc est, eorum, qui depositas pecunias habuerint, non quas fœnore apud nummularios, vel cum nummulariis, vel per ipsos exercebant*, &c.

4 Secundò ex citatis constitutionibus colligitur dominium pecuniarum ad Romanam Ecclesiā spectare, cuius nomine Syndicus recipit, & ita Summus Pontifex præferendus omnibus aliis creditoribus in recuperandis pecuniis huiusmodi, vt videmus in Principum thesaurariis, & exactoribus publicorum vectigalium, ex *l. 1. & 2. C. de his, qui ex publicis ration. lib. 10. l. 1. & 3. C. de his, qui ex publ. collat. eod. lib.* cum traditis à Ponte *decis.7.* Surdo *cons.391.* post Ruin. *cons.145. vol.5.*

5 Tertiò ex eo, quia pecuniæ, quæ per Fratres consignatæ fuerunt dicto Francisco Roderico, debent reputari tanquā extātes, cùm certum sit illis vsum fuisse ad emēdas res quæ domo sua vt venderentur publicè expositas, habebat; dicuntur autem res extantes si cōuertantur in proprios vsus, quia expendens locupletatus est, *l. 1. ff. de in rem verso, l. 1. §. non autē, ff. de exerc t. act.* cum aliis per Menoch. *de præsump. lib. 6. præs. 17.* Et maximè constando prout constat eundem Franciscum Rodericum dictas pecunias dolosè, & mala fide consumpsisse, quo casu habentur ac si fuissent consumptę, ex traditis à Ias. *in l. rogasti, §. fin. n. 4. ff. si certum pet.* & à Surd. *cons. 4. ex n. 41.*

6 Quarto, & vltimò, quia Ecclesia habet tacitam hypothecam in bonis Pręlati propter malam administrationem, ex gloss. communiter recepta *in c. similiter 16. q. 1. & in c. ex litteris*, vbi Abb. *n. 11. de pign.* Neguzant. *de pign. 5. memb. 2. p. num. 120.* Palat. Rub. *in rub. de donat. §. 66. num. 21.* Molin. *de iustit. tract. 2. disp. 536. num. 6.* Nouar. *de priuileg. miserabil. priuileg. 107.* Gaito *de credito c. 4. q. 11. ex n. 1019.* Et hoc idem tantæ hypothecæ ius in quolibet alio administratore agnoscunt Escobar *de ratiocin. c. 39. n. 13.* & Amat. Roderic. *de creditorum concursu p. 1. art. 5. ex n. 9.*

Verùm his non obstantibus certius, & verius mihi videtur nullam tacitam hypothecam, aut quodcunque aliud prælationis priuilegium Religioni S. Francisci concedi contra bona Francisci Roderici assertí Syndici, ad hoc vt aliis creditoribus sit præferenda.

Et

7 Et in primis nullus dicet Franciscum Rodericum fuisse verè Syndicum, quia eum io talem non nominauit Generalis Ordinis, nec deinde successit institutio Pontificis, vt requirebatur, vt ex citatis Bullis colligunt Fr. Emman. *d. tom. 3. q. 39. art. 1.* Alphons. de Casarubios *in compendio priuilegiorum in verb. Procuratores Fratrum, seu Syndici, numero tertio, pag. 491.* Luengo *super regulam Fratrum Minorum, c. 4 controu. 14. sect. 2. num. 2. folio 295.* vbi *num. 3.* tradit quòd quidquid aliter fit, faciunt Fratres per interpositam personam, & contra regulam. 8 Et nihil releuat quòd dictus Franciscus per plures annos Syndici officio vsus fuerit, ex qua temporis diuturnitate præsumitur titulus administrationis sufficiens, ad tradita per Fr. Emman. *d. tom. 3. q. 39. versicul. aduertendum etiam*; quia eius opinio in hac parte contrariatur iuris communis dispositioni; nam Doctores, qui asserunt ex diuturno vsu præsumi titulum præcedentem, fundantur *in l. cùm de in rem verso, ff. de vsur.* ex qua probatur præcedentem titulum præsumi quando cum diuturno vsu concurrit factum personæ, contra quam præscribitur, vt validissimè defendit And. Fachinæ. *lib. 8. controu. c. 30.* communiter receptus ab omnibus, quos in vnum congessit Castill. *de tert. cap. 3. num. 27. cum seqq.* & facit quòd tutor non probatur ex eo quòd quis pro tali haberetur ex *l. 1. in princ. ff. de eo qui pro tut.* gloss. *in l. 2. §. si mater, ff. ad Tertull.* Crauet. *cons. 339. n. 7. vol. 3.*

9 Et quatenus dictus Franciscus legitimè in Syndicum crearetur, adhuc ille non poterat pecunias recipere, cùm id sit contra regulam, nam Syndicis iuxta Bullam Martini IV. solùm conceditur facultas administrandi, vendendi, & alienandi, vt constat ex illius verbis, ibi, *Et decreuit quòd tales personæ sint verè, & legitimè administrationes, œconomi, Syndici, & actores, qui res prædictas, & rerum prædictarum pretium nomine Romanæ Ecclesiæ recipiant, & per eosdem in Fratrum prædictorum vtilitatibus, prout eis licet ex regula, vel declaratione regulæ conuertant*, &c. refert Bart *in tractat. Minoritar. lib. 2. distinction 8. capit. 2.* Fr. Emman. *d. tom. 3. quæstion. 39. articul. 1.* vbi *art. 3.* 10 dicit quòd ipse Syndicus nomine Sedis Apostol. potest omnia, quibus vtuntur Fratres, commutare, alienare, tractare, expendere, & permutare; refert etiam eadem verba Alphons. de Casarubios *in compendio priuileg. Fratrum Minor. in verb. Procuratores Fratrum, seu Syndici num. 3. 7. & 8.* vbi adducit confirmationem Martini V comprobant Miranda *en la exposicion de la regla, c. 77. f. l. 450. & cap. 78. fol. 456.* Hieron. Rodrig. *in compendio quæst. Regul. resol. 119. num. 3.* Fr. Francisc. Luengo *super reg Fratrum Minorum, capite 4* 11 *controu. 14. sect. 1. num 2. pag. 294.* Et quamuis per constitutiones, quæ vulgò dicuntur Martinianæ, quarum suprà memini, Syndicis fuerit permissum eleemosynas pecuniarias recipere, Sorb. *in compendio, verbo Procuratores*, Carol. Marant. *resp. 41. n. 81. p 1.* id tamen fuit concessum cum ea qualitate quod possent monasteria, si velint pro maiori regulæ perfectione, huiusmodi facultate non vti, & in vim huius permissionis prouinciæ 12 Hispaniæ illa Martinianas constitutiones non receperunt; & ita eorum Syndici possunt tantum administrare, vendere, & permutare bona quorum vsus permittitur Religiosis, non autem recipere eleemosynas pecuniarias, vt per citatam Bullam Martini V. resoluunt Alphons de Casarrub. *dicto verbo Procuratores, seu Syndici numero 8. pagina 491. in fine, & pag. 495. in princip.* & Sorb. *in addit. ad eundem pag. 494. vers. quoad quintum.*

13 Et quidem iure optimo, cum non minus certum sit Ordinem Fratrum Minorum Sancti Francisci de Obseruantia iuxta illius sanctum institutum, minimè posse recipere eleemosynas, & oblationes pecuniarias tâ per se, quàm per interpositam personam ad hoc vt in sequentem diem eas conseruet, vt est expressum *in cap. 4. Regul.* his verbis. *Præcipio firmiter Fratribus vniuersis vt nullo modo denarios, vel pecuniam recipiant per se, vel per interpositam personam*, &c. refert Francisc. Luengo *vbi suprà*, & Fr. Ludouic. de Rebolledo *part. 1. chronica S. n. Francisc lib 1. c. 4. fol. 81.* 14 Quòd enim per dictas Martinianas constitutiones concessum fuit Conuentibus apud quos receptæ sunt, illud solum est quod Syndici recipere possint pecuniarias eleemosynas de manu illas offerentium, remanente tamen earum dominio ad illorum dispositionem, & penes summum Pont. quando de illo non disposuerunt, cum hoc tamen vt nullo casu ipsi Religiosi illas recipere valeant, vt patet ex ipsa Bulla Martini V. quam refert Casarrub. *vbi suprà*, & Francisc. Luengo *super reg. cap. 4. controu. 15. section. 2. num. 12. pagin. 310.* vbi dicit quoad quartum capitulum regulæ quod Fratres non recipiant pecuniam. *Statuimus, & ordinamus iuxta declarationem Nicolai III. & Clementis V. & Martini IV. quod quilibet Conuentus, seu locus habeat suum Syndicum, cui omnis eleemosyna pecuniaria, & alia, quæ ad pecuniam reduci possunt, integraliter assignentur, qui easdem dispensare debeant legaliter, & fideliter ad necessitates Fratrum pro tempore occurrentes, & quòd Fratres nullo modo denarios, vel pecuniam recipiant*, &c. Et sic ex Bulla Gregorij XIII. quam refert Emman Rodriguez *dict. tom. 2. quæst. 126. artic. 4. versic. ad primum*, possunt Syndici Conuentuum Missarum, ac diuinorum officiorum stipendia etiam in iudicio petere, Ricciul. *de iure personar. contra gremium Ecclesiæ exist. lib. 8. cap. 9. num. 27.* Carol. Marant. *resp. 41. n. 67. p. 1.*

15 Ex quo infero quod cum fuerit prohibitum per dictam Martinianam Constitutionem ne pecuniæ huiusmodi ab ipsis Religiosis reciperentur etiam titulo eleemosynæ, consequens sit eas esse Syndicis tradendas de manu illas offerentium, iuxta regulæ, instituique dispositionem: aliter enim quicquid gestum fuerit, vti contra regulam pro non facto haberi debet, nec exinde priuilegium induci potest, ad not. per Abb. *in cap. in præsentia n. 6 e. de probat.* Bald. *in auth. ingressi num. 59. C. de Sacros. Eccles.* Ancharan *in c. 1. num 30. de testam.* & cum aliis Sanch. *in præcepta Decalogi tom. 2. libr. 7. c. 26. n. 49.* Et sic confessiones de recepto, & instrumenta, quibus dictus Franciscus asseruit se recepisse à Fratribus certas pecuniarum summas, non possunt exequi cum ex illis vti contra legis, & regulæ prohibitionem factis nulla ciuilis, aut naturalis nascatur obligatio, & stante constitutione, & regula actum annullante vtique omnia, quæ sequuntur ex illis nulla etiam, & inualida censeri debent, ex *l. non dubium § penult. c. de legib.* ibi, *Sed et si quid fuerit subsequutum ex eo, vel ob id quod interdicente lege factum est, illud quoque cassum ac inutile esse præcipimus*, &c. Alderan. Mascard. *de stat. interp. conclus. n. 9 num. 34.* Farin. *fragment. crimin. part. 2. litter. L. num. 176.*

16 Eo maximè, quia de debito non constat nisi per aliquas priuatas scripturas à Francisco Roderico debitore subscriptas, & recognitas, quæ ab iis creditoribus præiudicium aliquos inferre non possunt, nisi alia via de numeratione constet, quia aliàs esset in potestate debitoris, quando vellet, veris creditoribus præiudicare; *gloss. in c. 3 de fide instrum.* Socin. *consil. 67. num. 2. lib. 4.* Bart *in l. post contractum in fin. ff. de donat.* Rebuff. *de chirog. recog. num. 81.* Bursat. *cons. 119. num. 21. lib. 2.* Surd. *cons. 547. num. 7.* Caputaq. *decis. 217. p. 1.* Colet. *de process. execut. c 1. c. 20. num. 96* Flores de Mena *var. libr. 1. q. 6. § 1. n. 34.* Rot. Gennens. *decis. 13. nu. 21. & decision. 188.* Gaito *de credito c. 2. tit. 1. à num. 512. & tit. 8. nu. 3207.* Noguerol. *allegat. iuris allegat. 36 num. 17.* quod procedit etiamsi de debito constet per chirographum recognitum cum hypotheca, quia semper illi præferendus

est posterior de cuius credito constat. Ita Gr g Lop. r. a 7. tit. 13. part. 5. gloss. 1. versi. & signanter u ts. Ioann. Gutier. de iuram. p. 3. c. 15. n. 21. Carot. de remed. except. 223. à n. 544.

19 Et quamuis Religionis causa debet esse fauorabilis, id tamen verum est quando exinde non inducitur præjudicium Iuris tertio acquisiti, quia Ecclesia nunquam patitur contra iustitiam aliquid fieri in damnum tertij, iuxta in c. 1. de alien. feudi, ibi, *Sed diuersum obseruatur in Ecclesia quàm in priuato: Ecclesia enim cultrix, & auctrix iustitia non patitur contra iustitiam aliquid fieri in se, vel in alterum, priuatus verò semper obuiat iustitia*, c. per tuas, & ibi, gloss. in verbo *fraudem, de don* Non enim ad iniquum compendium trahi debet priuilegium Ecclesiæ, vel minoris, vt tradit Pinel. in l. 2. C. de rescind. vendit. p. 2. c. 4. n. 79. in fine per gloss. in l. pen. § fin. de tribu torum, & per l. fin. C. de vsucap. pro empt. & tradunt Marc Anton. Genuens. in practicab. Eccles. q. 177. in fine, quod æquitas in rebus Ecclesiæ non est seruanda, sed rigor, si vergit in damnum & interesse alterius, per c. 1. de dolo, & contum. sequitur Nouar. de priuil. miserab. person. priuileg. 75. num. 13.

20 Fauor enim Religionis, de quo in l sunt persona 43. ff. de Relig. intelligi debet in dubio, & quando com pari iure, & absque vlla prælatione cre litores concurrunt, prout videmus in personalibus, inter quos tantum prævaler fauor Religionis, & piæ causæ vt ex Diu. Thom. Nau. Valent. Rodriguez Sayro, & Rebello probat latè Molfes. post consuet. Neapol. conf. 53. n. 10 Honded. consil. 29. num. 95. quos sequitur Gaito de credito c. 4 quæst. 5. num. 2047.

22 Vnde nil releuante Ecclesiæ fauore, quippe qui in hac materia cum tanto præiudicio, & damno locum habere non potest, & stando in meta iuris communis dispositione, resoluendum est Franciscum Rodericum vti Syndicum Seraphicæ Religionis non fuisse, necesse depositarium pecuniarum, quas Religiosi illi tradiderunt, & ipse de manibus eorum recepit, ac proinde illos in pecuniarum hom modi recuperatione præferendos non esse cæteris creditoribus anterioribus, tacitas, seu expressas hypothecas habentibus, vt ex sequentibus apparet.

23 Nam certa est Iuris conclusio in hac materia quòd tunc deponens indistinctè omnibus creditoribus præfertur, si depositum fiat eorum rerum, quæ in pondere, numero, & mensura consistunt, & dominium in depositarium non fit translatum, & res, seu pecuniæ extent, vt probat text. in l. si ventri, § in b nis, ff. de priuil. credit. ibi, *si tamen nummi extant, vindicare eos posse puto à depositariis, & futurum eum qui vendicat ante priuilegia*, &c. vbi gloss. verbo à depositarie, dicit, id est, à deponentibus. Notant DD per text. ibi, in l. si is qui, C. de posit. in illis verbis ibi, *nisi nummi extent*, & c. l. 11. in fine, tit. 14. p. 5. ibi, *Pero si entre los bienes de tal deudor come esse fuere fallado alguna cosa agena que lo vuiesse dado alguno en guarda, en saluo dezimos que finque a su Señor, y que los debdores no ge lo pued n embargar*, notat Gregor. in gloss. verbo à su Señor, vbi ponderat dict. leg. procuratoris, § plane, versicul quod si di Digestis de tribut. & leg cum fundus. § ferunm tuum, ff. si cerrum petatur, cum aliis citatis à Matienzo l. 7 gloss. 5. numero 1 titulo 15. libro 5. Recopil ibi, *Quoties causa prælationis credi-*

24 *torum agitur, in primis præfertur qui rem aliquam, vel pecuniam in sacro deposuit, si res extat, eam siquidem poterit vindicare tanquam dominus, qui eam deposuit, hic enim præfertur omnibus hypothecariis, & priuilegiariis*, vt in leg. si ventri § in b nis, Digestis de priuileg credit. &c. Rodriguez de concursu creditorum articulo sexto, de pri-

25 *uileg. deposit.* numero 46. ibi, *Si verò res deposita est peremptæ, seu pecunia consumpta, nec in bonis depositarij inueniatur, at propterea actione depositi ad æstimationem agatur, tunc depositor quatenus est tempore prior, aliis priuilegiariis creditoribus præfertur, etiam si habeant expressas hypothecas tempore posteriores: si autem habeant creditores alias hypothecas tempore priores, præferentiam habent in bonis depositarij, quod secus esset si solum chirographarij creditores fuissent; nam tunc depositoribus inter personales actiones maius exigendi ius competit, quo modo intelligi debet text. in dict. § in bonis, in princip. quando scilicet apud depositarios nummi, vel alia res deposita non extabant*, &c.

26 Cui resolutioni non opponitur text. in leg. quod priuilegium, ff. deposit. dum videtur decidere priuilegium competens deponenti, intelligendum esse non solum si pecunia extet, sed etiam vt præferatur in omnibus fraudatoria facultatibus, quia procedit, vt notat. Greg. in d. l. 9. verb primeramente t t 4. part. 5. in depositis, quæ fiunt coram nummulariis, seu argentariis publicis præpositi à Rege propter ipsorum necessarium vsum, & frequentiam contractuum; vt videre est in depositario generali, & patet ex verbis Gregorij Lopez citato loco, ibi, *Istud priuilegium datur deposito propter frequentiam contractuum, & necessarium vsum, vt Digest. depositi, leg. si hominem, ff. quoties, cum l. seq. que est dict. leg. priuilegium, ut fames lex priuilegium hoc expressè docuit*, ibi, *Idque propter necessarium vsum argentariorum ex vtilitate publica receptum est*, &c.

27 Et ita cum constat penes dictum Franciscum Religiosorum pecunias non extare, sed ab ipso consumptas fuisse, nullam in hoc capite prælationem ipsi prætendere possunt, vt patet.

28 Præcipuè quando adest hypotheca in certis, & determinatis bonis, vel si adsint creditores priuilegiarij, vt in præsenti casu, quia tunc præfertur depositariis, si non extat pecunia deposita, in quibus terminis etiā potest intelligi d. l. quod priuilegium 8. ne videatur contrariari dispositioni alterius l. ventri, § in bonis, insinuat d. l. 9. titul. 3 part. 5 ibi, *Fueras ende si anteque aquellas cosas hubiesse recibo en guarda hubiesse fecho algun debdo porque hubiesse obligado señaladamente todos sus bienes o parte dellos, ca entonces antes pagaria el debdo que hubiesse que aquello que assi hubiesse rescebido en guarda*, &c. cuius decisionem intelligit Gregor Lop. ibi in gloss. verb. contar, quando non extat pecunia deposita. Et

26 resoluit Strach. de decoctor. part. vltim. num. 3. ibi, *Sed si vsuras deponens non accipiebat, & alij creditores erant, qui hypothecas habebant, & hi ratione iuris realis præferendi sunt, l. Procuratoris, § si plures, versic. planè, ff. de tribut. leg. pro debito, C. de bonis auctor. iud possid. Si verò alij creditores non habeant hypothecam, nec priuilegium in personalibus actionibus, depositarius præfertur, leg. si hominem, § quoties, in princip. data. At vbi priuilegium in personalibus actionibus habebant, & siquidem impensa funeris, & hac causa, cum bona soluendo non fuere, præcedit, l. penult. ff. de relig. & sumpt. fun. Idem in aliis casibus notatis ab Ac ursio dict. § qui hominem, verf depositariorum, vt illi creditores priuilegiarij præferantur, & ita intelligendus est, § in bonis, dum dicit depositarios post priuilegia admitti, & extra illos casus deponentes admittuntur, sic etiam est intelligendus, dict. § quoties*, &c.

30 Certum est enim quòd creditor habens hypothecam, siue expressam, siue tacitam, præfertur omnibus creditoribus habentibus actiones personales etiam priuilegiatas, l. eos, C. qui potiores, l. 1. C. si propt. publ. pensit. l. procuratores, § si plures, Digestis de tribut. l. pro debito, C. de bonis auctor. iudic. possid. Molin. de iustit. tr. 2. disputation. 526. versic. quod attinet, Carot. de deposito parte 2. quæstione 47. numero 12. Felician. de censib. l. b. 2. cap. 5. num. 70. Flores de Mena var. libr. 1. quæst. 6. n. 2. num. 38. Amat. Roderic. d. artic. 4 num. 3. & non minus

31 certum quòd actio depositi est personalis, prout sunt omnes

omnes actiones, quæ ex contractu nascuntur, quan in nulla adest hypotheca, ex § *omnium, iuncto § item Servana, Instit. de action.* Et comprobatur ex eo quod creditores depositi inter se prælationem non habent, quamuis quidam ex illis antiquiores sint aliis, vt est expressum *in d. l. si hominem § quoties ff. depositi*, & docent plures, quos citat Castill. *quotid. controu. lib. 3. cap. 16. num. 78.* nam si inter eos daretur ius aliquod hypothecæ, certò præferendi essent iuxta depositorum prioritatem, ex regula, *Qui prior est tempore, potior est iure.*

33 Vnde cùm actio depositi sit personalis, vbi res non extat, creditores hypothecarij omni iure præferendi sunt, quamuis tempore posteriores, vt considerat Peguera *decis. 58. num. 12.* Est enim communis omnium

34 ferè Doctorum sententia quòd depositum nullum aliud habet priuilegium, quam ius quoddam prælationis respectu creditorum personalium, vt magistraliter docuit Paul. de Castro *in d. l. si hominem § quoties numer. 2.* quam sequuntur Strach. *de decoctorib. p. vltim. numer. 5. p. 441.* Moz. *de contract. de deposito cap. de natural. depositi numer. 21.* Meyrer, *lib. 2. de priuileg. credit. titul. 8. à num. secund.* Petr. Gregor. *syntag. iuris lib. 23. cap. 3. numer. 19* Matiens. *lib. 7. gloss. 5. numer. 13. titul. 16. lib. 5. Recop.* Parlad. *in sesquicent. differ. 58. Parag. 2. numer 6.* D. Barbos. *in leg. si cum dotem Parag. fin. à numer. 46. ff. soluto matr.* Card. Mantic. *de tacit. & ambig. convent. lib. 10. tit. 10. num 38.* Caroc. *de deposito part. 2. quæstion. 47. num. 70.* Amat. Roderic. *de priuileg. cred. artic. 6. numer. 44.* Pichard. *in § quadam actiones 20. numer. 41. cum seqq. Institut. de actionib.* qui omnes vno ore tenent creditores hypothecarios etiam posteriores præferendos esse depositariis, exceptis Herman. Mayrer. *d. lib. 2. titul. 8. numer. 6.* & Amat. Roder. *d. p. 1. art. 6. n. 46. ad med.* qui contrarium in hoc articulo minus bene tenuerunt.

35 Et in puncto quòd bona Syndicis Seraphicæ Religionis non censentur tacitè obligata & hypothecaria, & quòd alij creditores hypothecarij debent præferri Religioni & eius Fratribus in debitis suis exigendis, resoluit Alex. *consil. 10 1. n. 2. vers. quantum verò ad tertium, & n. 3. in fine vol. 6.* quem solum auctorem potui inuenire in nostris terminis & casu loquentem.

36 Et licèt essemus in terminis veri depositi (quod non est ita, ex infrà dicendis) nullus negare poterit, hoc depositum esse irregulare, quod tale dicitur quando detur pecunia vel quid aliud in pondere, numero, & mensura consistens post habitam numerationem, vt non idem, sed tantumdem reddatur, iuxta text. *in l. Lucius l. die sponsaliorum § 1. l. Publia Mania § 1. ff. depositi* cum traditis ab Amat. Roder. *de concursu credit. part. 1. articul. 6. à num. 39.* Castill. *controu. lib. 3. c. 16 ex n. 31.* Ioan. Bapt. Larea *Granat. decis. 14. n. 3. & 4. & ex nu. 11.* Ni-

37 hilominus tamen huiusmodi irregulare depositum non concurrit cum creditoribus hypothecariis, nisi essent personales, illi enim qui habent hypothecas, semper præferuntur, *l. eos C. qui pot. d. l. si ventri § in bonis l. 9. tit. 3. part. 5.* Molin. *de Iustit. tract. 2. disp. 526. numer. 6. & disp. 546. n. 25.* Castill. *d. lib. 3. cap. 16. n. 61.* & latiùs *nu. 70.* In tantum quòd de iure Regni ex *d. l. 9.* deponens pecuniam numeratam penes aliquem, non ob id con-

38 sequitur prælationis priuilegium, quamuis illa existat, quia ex sola numeratione dominium fuit translatum in recipientem, & ita illam *l. 9.* intelligit Greg. Lop. *ibi in gloss. 1.* vbi requirit in deponente ad hoc vt in re deposita extante prælationem obtineat, quod sit talis, ex qua non possit dominium transferri in depositarium, Paul.

39 de Castro *in d. l. si hominem § quoties num 2. ff. de priuileg. cred.* Fontanel. *de pactis nupt. claus. 6. gl. 8. part. 7. numer. 12.* Castill. *d. lib. 3. cap. 16. numer. 72.* Larea *decis. 15 num. 25.*

40 Nec forma obligationis chirographariæ à Francisco Roderico factæ potest inducere talem formam contractus, vt exinde nascatur ius ad prælationem obtinendam es vi depositi irregularis contra creditores primilegiù personale obtinentes: quia principalis huius priuilegij ratio in eo consistit quòd fiat depositum absque vllo deponentis interesse, seu imaginaria vtilitate, nam depositum datum gratia rei custodiendæ, vt in *leg. 1. & l. cum servus 1. ff. depositi*, est gratuitum, Abb. *consil. 6 1. in fine vol. 1.* Crauet. *consil. 145 nu. 6. & 17.* Roland. *consil. 71. n. 1. vol. 1.* Surd. *consil. 307. nu. 7.* vbi enim deponens aliquod interesse ex pecunia deposita consequitur (vt in nostro casu) eo ipso censetur renuntiare dicto priuilegio, ex text. *in d. l. si hominem §. quoties ff depositi, d. l. leg. si ventri §. in bonis.* Vnde aduertit Angel. *ibi numer. 1.* quòd sit cautus Aduocatus vt faciat inspici libros campsoris, seu depositarij, vel argentarij, vt ex illis apparere possit an ob aliquod interesse, vel ob quam causam pecunia deposita fuisset: ita docent Paul. de Castro in *d. leg. si hominem §. quoties numer. 2. ff. depositi*, ibi, *si nullam vtilitatem sentiebant, debet primò eis satisfieri, & residuum distribui inter alios. Si autem recipiebant commodum, licet adhuc diceretur depositum, tamen excedit naturam depositi, & accedit ad naturam mutui, nec debent esse melioris conditionis quàm alij, sed venire per solidum, & libram sicut alij, & prædicta quando numeratum fuit dominium in depositarium, quia non fuit depositum pecunia signata in sacculo*, &c.

41 Stracha *de decoctorib. p. vltim. titul qui potiores in bonis decoctorum habeantur, numer. 3.* ibi, *Si verò dominium depositarius transtulit, etiamsi pecunia experiatur in bonis decoctoris, idem ide ea, quod de aliis bonis est iudicandum, quoniam in creditum abiit, Paragraph. si plures, in verss. sed si dedi, & hoc casu cum decoctione personali tantum tractandum sit, siquidem deponens re ipsebat commodum vt puta vsuras, eius causa potior, meliorue aliis creditoribus non est, nec is separandus est à cæteris aliis creditoribus, & meritò, aliud enim est credere, aliud deponere. d. Paragrap quoties, & § in bonis*, &c.

42 Castill. *controu. lib. 3. cap. 16. numer. 64* ibi, *deponens ergo si summa si recipiat vsuras vel fænus, aut aliud interesse, separandus non est à cæteris creditoribus, nec aliis præfertur. Cæterùm si vsuras non recipiebat, nec commodum aliud, tunc regulariter prefertur aliis creditoribus habentibus priuilegia personalia; quod ita concludunt prefata iura, & cum aliis* Barb. *in d. l. si cum dotem 23. §. fin. numer. 33. ff. solut. matrim.* Vincent. Caroc. *de deposito part 2. quæst. 47. numer. 5. & n. 13*, &c.

43 Item excluditur prætensum depositum, quia, vt constat ex carta de recepto à Syndico subscripta, per illam obligatur restituere Religionis non eandem pecuniam, sed tantundem in moneta, quolibet tempore visuali, ex qua forma obligandi colligitur hoc non esse depositum, nec posse depositi priuilegiis & prælationis iure gaudere, ex *leg. Lucius 24. ff. depositi*, vbi eum respondere Papinianus in terminis illius text. depositi actionem locum non habere, id tamen postea declarat his verbis: *Quod ita verum est, si id actum est vt corpora nummorum eadem redderentur, nam si vt tantundem solueretur, conuenit, egreditur ea res depositi notissimos terminos*, &c. Cui decisioni licèt videatur opponi idem Papinianus in *leg. die sponsaliorum §. qui pecuniam. ff. eod.* ibi, *Eum qui pecuniam apud se non obsignatam, vt tantundem redderet depositam, vel ad vsus proprios conuertit, post moram in vsuras iudicio quoque depositi condemnandum esse*, &c. nihilominus tamen lex ista non procedit quando expressè conuentum fuit vt tantundem solueretur,

in conuentione siue permissione, vt deposi arius si vellet, posset vti pecunia deposita ad glos. *verb. condemnandus in d. l. Lucius § qui pecuniam, ibi, si verò expressè conuenisset, vt si vel et vteretur, de num cum vtitur fit mutuum, & de m tuo agitur, l. quod si ab initio ff. si certum pet.* &c. Probatur etiam ex *l. certi cond ctio. Paragraph. vltim ff. eod. titul si certum pet.* vbi resoluit Iureconsultus quòd licèt à principio pecunia deuenire in alicuius potestatem titulo depositi, attamen si postea permisit deponens depositarium ea vti, tale depositum in mutuum conuertitur, vt constat ibi, *Deposui apud te decem, postea permisi tibi vti, Nerua, & Proculus, etiam antequam moueantur, condicere, quasi mutua, tibi hac posse aiunt, & est verum, vt & Marcello videtur, animo enim cœp t possidere, ergo transit periculum ad eum, qui mutuum rogauit.* &c.

Comprobat Amat. Rodetic. *de concursu credit d. articul. 6. de priu leg. depositi num. 53. ibi, Vltimò collig tur ex iis, quæ latè adduximus cir a inte pretation m leg. Lucius, & l. die sponsaliorum, & l. Publia Mania ff. depositi, quod si deponatur res, quæ pondere, numero, mensurave constat, veluti pecunia, aut alia similes res, & talis pecunia dissoluta, aut dissipat r sit, aut res consumpta, & non apparent, si hoc à principio actum est, vt non eadem, sed tantumdem redderetur, aut saltem contrarium non appareat, locus erit priuilegio, de quo in d. §. in bonis, & in d. §. quoties, quia id inspicitur quod principaliter agitur, ex l. si quis 4. ff. si certum pet. cùm in dubio magis depositum, quàm mutuum præsumendum sit, vt ibidem resoluimus; quasi diuersi Iuris esse censeatur, cum pacto simili à contrahentibus deponeretur ex internallo, veluti quod tantundem redderetur; aut ea pecunia vteretur accipiens, quo casu transfundi depositum in mutuum intelligitur ex dispositione leg. certi conditio § vltim. ff. si certum pet. nunc enim ad huiusmodi contractus depositi genus non extendetur priuilegium depositi, de quo in d. cap. quoties, & d. leg. si venerit §. in bonis, quod ita notabiliter docuit Accurs. in d. leg. die sponsaliorum §. qui pecuniam in gloss. verb. condemnandus est, & in lib. 3. verbo, obnoxium, vbi latè Salicet. C. eod. tit. depositi,* &c. Vnde cùm expressè Syndicus se obligauerit pecuniam titulo depositi acceptam postea restituere in moneta quolibet tempore visuali, tacitè videtur ei permitti, & facultas concedi ea vtendi, prout vsus fuit cùm esset mercator, cu ns pecuniæ nūquam solent otiosæ remanere, vt ponderauit Rot Genuens. *decision. 139. nume. 9. ibi, Adeò negotiis cambiorum, & mercium incumbunt, vt vnusquisque pecunias suas quantacumque vel quantulacumque fuerint illæ, nec momento quidem temporis patiantur otiosas remanere, sed omnes indifferenter pro viribus, & facultatibus negotia, vel cambiorum, vel mercium pro maximè habeant frequentissimo,* &c. Thesaur. *decis. 160. n. 10. ibi, Nam non præsumuntur huius generis homines tenere pecuniam otiosam,* &c.

Ex quibus patet responsio ad primum fundamentum alterius partis & deueniendo ad secundum respondetur Doctores, qui tenent dominium pecuniæ nomine domini Thesaurario persolutæ, minimè transire in ipsum Thesaurarium, loqui in casu *d. leg. 1. & 3. C. de his, qui ex publ. collat.* quando scilicet pecunia ad custodiam tantum datur; sed quando recipiens alienam pecuniam est administrator, & facultatem habet de ea disponendi, seu in se periculum recipit, tunc & eo casu iidem Doctores fatentur ad eum dominium transferri, absque incursu alicuius pœnæ posse illā in proprios vsus conuertere, vt testatur Puteus *decision. 7. num. 19. ibi, Quod quando minister pecuniam fiscalem animo negotiandi ad suum commodum intercipit, tenetur pœnis statutis in dictis titulis de his qui ex publ. ration. & de his qui publ. collat. & infert ad perceptores Regios (quorum onus est exigere publicam pecuniam, & solum ad vsus destinatos, vel ad Regiam Thesaurariam transmittere) qui si in proprios vsus illam conuerterint (concludit inquam) contra eos haberi locum pœnas prædictarum legum, & pœnam peculatus, nisi in se receperint periculum pecuniæ, & sic expressè sit eorum periculo tradita,* &c.

In eisdem terminis loquitur Ruin. *d. consil. 141. numer. 2. & 3.* & defendit Thesaurarium quendam, qui in proprios vsus domini pecunias conuerterat, vt videre est, ibi, *Ex alio etiam non potest Thesaurarius puniri, quia etiam in themate declaratur quod pecunia ad eius exactionem pertinentes exiguntur per alios, hoc est, per suos notarios ad hoc deputatos & electos ab Illustrissimo domino Marchione, & qui in absentia necessaria Thesaurary dictas pecunias possunt contrectare & expendere, sicut ipse præsens potuisset,* &c.

Optimè Surd. *d. cons. 391. num. 28.* ibi, Decius autem *d. cons. 6. loquitur in terminis penitus diuersis, nempe in exactore, qui tenebatur solum soluere infra certum terminum, non autem in eo, qui debet semper tenere pecuniam publicam vsui pa atam, & promptam,* &c. & paulo inferiùs Alciatus *consil. non loquitur in Thesaurario, longè diuersò à nostro, nempe, qui erat argentarius campsor, vel trapezita, & conatur probare quod non fuerit deputatus ad solam custodiam,* &c. Vnde cùm D. Franciscus Rodericus se obligauerit, restituere illam pecuniam in suo valore, & in se transfuderit illius periculum, bene sequitur quòd eam fecit suam, vt expressè probat idem Alciat citatus à Surdo *in d. cons. 100.* quod in noua editione est *cons. 12. num. 8. lib. 5. ibi Comprobatur hoc ex eo, quod semper gestum est, quia casus fortuiti periculum semper fuit apud ipsos Vincentios, nec ex furtis illis perpetratis, velut aliquid damni sentire fiscus: vnde apparet quod id agebatur vt dominium transferret in ipsos, leg. in nauem, vers. idem iuris. ff. locati, & quod notat Dec. consil. 474.* &c.

Cùm ergo dictus Franciscus fuerit, vt dictum est, administrator, ac potuerit omnia quibus vtuntur Fratres, nomine Sedis Apost. tractare, & expendere, nil mirum si illorum dominium in eum transierit, vt in tutore, & cæteris administratoribus probat Bart. *in d. l. Titium, & Mauium. §. altero numero 1. Digest. de admin. tutor.* Bald. *in l. si patruus. Codic. commun. vtrin que iudic.* Dec. *consil. 6. col. secund.* Alcia. *d. consil. 100. numer. 6. alias consil. 12. numer. 10. lib. 5. in noua imp.* &c. ad propositum Surd. *d. cons. 391. numer. 28. in fint. ibi Nec mouet argumentum à tutore ad thesaurarium, quia respondeo terminos esse longè diuersos, quia tutor generalem habet administrationem, vt toto titul ff. & Cod. de administrat. tutor. & ideo potest, imò aliquando debet pecuniam conuertere in species, aliquando species in pecuniam: at thesaurary administratio tota consistit in recipiendis, custodiendis, & soluendis pecuniis, nihil autem ex se facere potest,* &c.

Nec dici potest Syndicum recipere has pecunias ad custodiam, & sic in eum dominium trāsire non posse, cum illud sit penes Romanum Pontificem tantum, quia respondetur eleemosynas offerentes Religiosis huiusmodi posse quando illas, aut alia bona hoc titulo Sindico consignant, dominium earum rerum sibi retinere, aut in Syndicum transferre, vt ex Bulla Nicolai III. aduertit Fr. Franciscus Luengo *super regula Fratrum Minorum cap. 4. controuers. 15. sectio. 3. numer. 6. & 7.* & solùm eo casu, quo offerens voluerit à se abdicare rerum donatarum dominium, & nihil hac de re per illum fuerit dispositum, in Roman. Pont. earum rerum dominium transit, & penes illum remanet, vt docent Fr. Emman. *quæstion. Regul. tom. 3. question. 39. articul. 4.* Portel. *in dub. Regular. verb. Syndicus numer. 5.* Sanch.

Sanch *in præcepta Decalogi tom 2.c.18. n.12. & 14.*& plures relati à Fr.Francisco Luengo *d.c.4.contr.5. sect. 1.n.8.& 9.pag.103.*

56 Imò stante conuentione facta inter deponentes,& dictum Franciscum de restituendis pecuniis in moneta quolibet tempore vsuali, videtur hic modus contrahēdi nō facere recipientem Syndicum,nec administratorem,sed mutuatarium,qui sicut quilibet alius,illas pecunias de manu dantium mutuo tuo accepit,*ex l.sicut, §.non tantum,ff.de administ.tutor.*ibi,*Seque mutua pecunia poterit obligare sibi mutuam præscribendo,*&c. *l.non existimo si,ff.eodem titulo*, ibi , *Et multum refert palam aperteque debitorem se vt extraneum , & quemlibet faceret pupillo* , &c. & in vno eodemque subiecto potest duarum personarum ius concurrere, *l.si paterfamilias, §.qui duos,vbi gloss.ff.de adopt.l.post mortem , ff.quando ex facto tut.*cum vulgaribus,& hoc casu solum attenditur effectus,& prospicitur quod magis conueniens est actui,de quo agitur,quicquid eidem personæ alio titulo,& respectu videatur diuersum nomen , & officium conuenire,*l.debitor sub pignore,§.fin.ff ad Trebellian. c. postulasti,de concess.praben.*latè Euciard *in loco à Tanquam,seu correspectiuis,n.5.8.& 12.* vbi plura adducit exempla ,& bene in proposito probat text. *in l.1.§ sed & si quidem,ff.iudic.solui,*ibi,*Siquidem tutor sit , non tamen quasi tutor negotia administret,vel dum ignorat,vel ex alia causa , dicendum est non committi stipulationem,* &c.

57 Ad tertium fundamentum respondetur per *d.l.1.ff. de in rem verso,*& per *dict.l.1.§.non autem,ff.de exerci. act.*minimè probari pecunias consumptas in vtilitatem illius,qui consumpsit,tanquam extantes reputari , sed illic ob illarum actionum naturam pater obligatus remanet quatenus in eius vtilitatem versum est,& exer-

58 citor,quatenus ad nauem armandam mutuatum sit.In aliis verò quoad effectū,de quo agitur,nulla ratio habetur de bonis consumptis in vtilitatem eius,qui consumpsit,etiamsi locupletior factus fuerit,vt videre est in bonæ fidei possessore,qui tenetur restituere fructus perceptos extantes,iuxta *l.certum C.de rei vind.l.& ex diuerso,ff.eodem tit.l.39.tit.28.part.3.* & tamen si non extent,& illos consumpserit in eius vtilitatem , & ex eis locupletior factus sit,ad restitutionem non tenetur,gloss magna *in vers.de consumptis, in d.l. & ex diuerso*,Bald.*in l.3.C.de vsur.*Angel.& Imol.*in l.sequitur, §.1 ff.de vsucap.*idem Imol.*in c grauis*, & *ibi* Abb.*n.6. de restit.spol.*Corn.*cons.201.volum.1.*Socin. *consil.251. lib.2* Ratio est,quia ius solū ad fructus extantes actionem concedit,nulla habita ratione vtrùm possidentes fuerint,aut non fuerint cum illis locupletiores effecti , quia hoc solum pertinet ad iudicia vniuersalia,vt latè obseruant Ioan Garc.*de expens.c.23.n.40.& 41.*qui dicit in Hispania nunquam de hoc dubitatum , Pinel.*in l.2.C.de rescind.vend.p.2.c.4.n.60.*

59 Vlteriùs creditor anterior non desinit talis esse ob id quòd debitor emerit , & adquisiuerit alia bona de pecuniis,quas acceperat à posteriori, quia etiam in his bonis semper preferendus est prior,vt in fortiorib.terminis resoluunt Bart.*in l.interdum , ff.qui potiores,*Negusant.*de pign.2.memb.5.p.num.3.*& citati à Cou.*lib.1. variar.c.7.n.3.*Villar.*resp.10.n.14.*Parlad *rerum quotid. lib.1.c.8.*Accedit quòd Religio non habet prælationē

60 ad pecunias etiam extantes, nisi probaretur eas fuisse depositas cum sacco signato, & cum expresso pacto vt eadem corpora redderentur ; aliter enim etiam in pecunia extante non datur priuilegium prælationis , & vindicationis, iuxta doctrinam Pauli de Castro *in d. l. si hominem,§.quoties,numer.2.*Pegnera *decis.38.num.13. & 14.*Fontanel.*de pactis nupt.clausul.5. gloss.8. part.7. numer.52.* Et itidem requirebatur quòd illæ pecuniæ actione depositi peterentur , quæ in hoc casu penitus cessat,cùm principalis contractus mandati attendendus sit , ex eo quòd Syndicus vti Pontificis mandatarius , & nomine Romanæ Ecclesiæ à qua facultatem accepit,prædictas eleemosynarum pecunias recipit,ad

61 text.*in l. 1. §.idem Pomponius t 3. il primo , ff. depositi,* vbi probatur actione depositi rem petendam non esse quam quis accepit vt custodiret de alterius mandato; eius autem verba sunt quæ sequuntur.*Idem Pomponius quærit, si tibi mandauero , vt rem ab aliquo meo nomine receptam custodias , idque feceris , mandati,an depositi tenearis , & magis prob. mandati esse actionem , quia hic est primus contractus,*&c.per quem text vt resoluunt Card.Mantic.*de tacitis,& ambiguis convent.libr.10. tit. 1.n.8.*Capit.Galeota *tom.1.controu.56.num.4.cum seqq.*

62 bene Stephan Gratian.*discept.forens.tom.1.capite 174. num.9.*vbi dicit quòd si ex mandato procurator exigat pecunias , & retineat penes se , datur actio mandati, non depositi,cùm contractus mandati sit principalis,

63 & custodia veniat in accessorium;ratio est, quia semper censetur aliquid actum ex causa magis principali. *gloss.in l.non verè,*& *ibi* Bald.*in fine , ff. ex quibus caus. maior.*Dec. *in cap.dilecti in 3.notab.de appellat.* Aym. Crauet *consil.108.vers.tertiò in iudicanda causa n.8.* Et facit doctrina Bart.*in d.l.1 §.sed si non docentis,*per illum text.quòd quando præcedit contractus perfectus;

64 & adiicitur conuentio , quæ potest cadere in nomen contractus, potius inducitur informatio primi , quàm nouus contractus.

95 Et ad confirmationem huius tertij fundamenti, quatenus habet pecunias cum dolo.& mala fide consumptas,in odium consumentis haberi ac si consūptæ non fuissent,respondetur Franciscum Rodericum palam,& bona fide eas pecunias consūpsisse,& ad actorem spectat probare reum dolo desiisse possidere quando possidebat de tempore litis contestatæ,ex glos.*verb. sine dolo,vers.vel dic,in c.penultim.de except.* vbi Abb. *n.8.*& Felin.*n.2.*Mascard. *de prob.concl.1192. à num.5.*

66 latè Borgal.*de dolo,lib.6.reg.17.num.15.* Vnde licèt dubio protius careat regula illa,quòd qui dolo desiit possidere,habetur pro possessore,ac si verè possideret , *l. qui dolo,ff.de regulis iuris,l.is qui dolo, l.qui restituere , l. quod si possessor,ff.de rei vend.* tenetur que rei vendicatione *l.sin autem,§ si homo , ff.de rei vindicat.* & ad

67 hoc respicit quod dixit Ias.*in d.l.rogasti,§ si ..n.4.*quod non reconciliatur mutuum,si consumptio pecuniæ,vel commixtio fit mala fide , cuius doctrinam sequitur Surd.*cons.4.n 43.*Nihilominus Iasonis,& Surdi doctrinæ procedunt vbi inter petentem dominum , vel anteriorem creditorem , & inter illum qui eam mala fide consumpsit,lis tantùm vertitur,quia hoc casu licèt pecunia non extet , nec possideat, qui eam consumpsit, dolus pro possessore est,vt dicitur in *dict.l.qui dolo,* in pœnam illius,qui dolum commisit,*l quod te* , vbi Doctores,*ff.si certum pet.l.si ex legati causa,*vbi Scribentes *ff de verborum oblig.*& tradit Borgal.*dict.reg.17. num..* Verumtamen rei vendicatio non datur , perinde ac si extaret quod petitur ab illo , qui dolosè alienauit , in

98 præiudicium alterius creditoris,qui bona obligata habebat,cùm dolus vnius non possit in damnum alterius redundare,*l.& eleganter,ff.de dolo,l.electio,in fine,Digestis de noxalib.l.3.§.1.ff.de transact. c.non debet aliquis, de regulis iuris in 6* quam regulam exornant Ias. *in l. si quis in suo §,legis autem n.2.cum seqq.C.de inoffic.testament.*Card.Tusch.*pract.concl.litt.D.concl.582.* Borgal. *de dolo reg.36.per tot.*

69 Ad quartum fundamentum de tacita hypotheca, quam habet Ecclesia super bonis Prælati ob malam administrationem , respondetur id procedere ob æquiparationem Prælati ad tutorem, & Ecclesiæ ad minorem, *capite 1. de restitut. in integr.* & ita eius bona ita sunt obligata,& hypothecata,prout sunt bona tutoris

respectu pupilli, *l. pro officio, C. de admi nistr. tutor.* tum etiam, quia Prælatus æquipararur marito, & Ecclesia vxori, *c. sicut vir, & c. si ut alterius 7. q. 1* & ob id habet Ecclesia res Prælati tacitè obligatas, prout mulier obligata tenet mariti bona, ex *l. vnic. §. vt plenius C. de rei vxor. act.* Quas quidem rationes asserunt Doctores ad hanc tacitam hypothecam inducendam, vt tradunt Negus. *de pign. 4 memb. 7. p. n.* 120. Palat. Rub. *in rub. de donat. §. 66. n.* 21 Gaita *de credito. c. 4. q. 11. n. 20. 29. cum seqq.* Molfes. *cons.* 14. *n.* 9. latè Nouat. *de priu. miser. priu.* 107. *per tot.* Molin. *de Iustit. tract. 2. disp.* 536. *n.* 6.

70

71 Quod quidem tacitæ hypothecæ priuilegiũ in aliis Ecclesiæ administratoribus locum habere non potest, cùm hi tutori, & marito non æquiparentur, Bald. *in l. fin. n. 15. C. de Sacros. Eccles.* Trentacinq. *var. resol. tit. de pign. resol. 7. n.* 4. Gregor. Lopez *l. 25. gloss 6 tit. 13. p. 5. & l. 19. gloss. 5. tit. 8 p. 5.* Gaita *d. c. 4. q. 11 ex num.* 1040. optimè Negus *de pign. 4. memb. 1. p. n.* 121. ibi, *Sed non*

72 *in aliis, quia Ecclesia æquiparatur ciuitati, & non fisco, & sicut ciuitas non habet tacitam hypothecam, ita nec Ecclesia nisi in casu præmisso,* &c. Quicquid illud extendans ad Prælatum, & quemcumque alium administratorem, Escob. *de ratiocin. c. 39. n. 13.* & Amat. Roder. *de concursu credit. p. 1 art. 5 ex n 9* Magna enim versatur differentiæ ratio quoad effectum de quo agitur, inter Prælatos Ecclesiarum, & inter cæteros earum administratores, quia Prælati vt Domini, & Ecclesiarum Rectores administrant cum plena facultate per seipsos de earum bonis disponendi, cùm alium non habeant qui eorum curam teneant, & ideo quæcumque eorum bona pro mala administratione sunt tacitè hypothecata: at verò alij administratores, œconomi, & Syndici non administrant vt Domini, sed vti illorum præpositi, & eorum voluntati subordinati, vnde nil mirum si

73 non habeant illam tacitam hypothecam sicut ipsi Prælati, quæ non datur nisi in casibus à iure expressis, ex gloss. *verb. à priuilegio, in l. 1. ff. de priuil. cred.* Ripa *in l. 4. §. 1. n. 9. eod. tit* Vni. *decis.* 451. *n.* 6. Surd. *decis.* 30. *n.* 9. Card. Mantic. *de tacit. & ambig. conuent. lib. 11. tit.* 12. Noguer. *alleg. 1. num.* 5. Huius autem secundi generis sunt Syndici Ordinis Sancti Francisci, cùm illius gubernium ab eorum cura non dependeat, nec distributio pecuniarum, quę apud illos deponuntur, eorum voluntati subest, sed ipsi tenentur ad dispositionem Religionis ea in proprios ipsius vsus expendere, vt constat ex Bulla Martini IV. ibi, *Quando à prædictis ministris, vel aliis Fratribus de assensu eorundem ministrorum fuerint requisiti,* &c.

Toletana nullitatis Matrimonij.

Separatio thori ex sæuitia viri quando inducatur? Copula carnalis quomodo probetur? Dispensatio obtenta à Papa non facta mentione præcedentis copulæ incestuosæ, est subreptitia.

VOTUM LXXXIII.

1 *Facti series narratur, & n. 2.*
3 *Diuortium propter sæuitias datur, vbi tanta est quòd nulla securitatis cautio sufficiat.*
4 *Iudicis arbitrio committitur an, & quando sæuitia sufficiat ad diuortium.*
5 *Diuortio causam iustam quæ tribuant.*
6 *Metus solus futuræ sæuitiæ, & alicuius grauis mali sufficit ad diuortium.*
7 *Metus minor requiritur in muliere quàm in viro.*
8 *Fœmina si fuerit teneræ ætatis, magis timere præsumitur.*
9 *Copula carnalis quando dicatur probata?*
10 *Copula carnalis non potest directè, & concludenter probari per testes de visu.*
11 *Copula carnalis est difficilis probationis.*
12 *Probatio præsumptiua, habetur pro vera in his quæ sunt difficilis probationis.*
13 *Dispensatio non facta mentione copulæ præcedentis incestuosæ, est subreptitia.*
14 Petrus Andreas Gammarus,
15 Franciscus Sarmientu,
16 Melchior Gallego,
17 Petrus Ochogauia,
18 Ioannes Gutierrez,
19 Petrus de Ledesma,
20 Ioannes Aloysius Riccius,
21 Thomas Zerola,
22 Thomas Sanchez,
23 Marcus Antonius Genuens.
24 Niculaus Garcia,
25 Fedinandés Rebello,
26 Paulus Comitulus,
27 Valerius Reginaldus,
28 Paulus Layman.
29 Martinus Bonacina,
30 Vincentius Filliucius,
31 Antonius Sanctarellus,
32 Robertus Cardinal. Bellarm.
33 Ego ipse,
34 Rota Romana,

Doctores, qui tenent dispensationem non valere nisi facta mētione de incestu.

35 *Rotæ Romanæ laudes, & encomia.*
36 *Sacra Cong. Concil. declarauit dispensationem reddi nullam, si in ea de copula incestuosa præcedenti non fiat mentio.*
37 *Declarationes Sacræ Cong. quam vim habeant obligandi in vtroque foro.*
38 *Rota semper plurimum detulit decretis Sacrarum Cong.*
39 *Decreta S. Cong. vt hodie vim habeant obligandi, quæ requirantur.*
40 *Stylus Romanæ Curiæ obtinet vt hodie copula præcedens exprimatur in dispensationibus matrimonialibus.*
41 *Stylus Curiæ facit ius, & pro lege obseruatur.*
42 *Interpretatio Breuium sumenda est ex communi stylo, & vsu Curiæ.*
43 *Gratia redditur subreptitia si omittantur aliqua, quæ de stylo Curiæ exprimi debent.*
44 *Dispensatio semper est subreptitia si in dispensatione dictum fuerit nullam præcessisse copulam carnalem.*
45 *Dispensatio semper vitiatur ex causa expressa falsitate.*
46 *Expressio falsa semper dispensationem vitiat.*
47 *Causa impulsiua vitium semper vitiat etiamsi concedens esset concessurus.*
48 *Causa finalis defectus semper reddit actum nullum.*
49 *Causa qualibet in concessione apposita à Principe præsumitur finalis.*
50 *Dispensationis in materia falsitas etiam causa impulsiua reddit gratiam nullam.*
51 *Respondetur ad contraria.*
52 *Declaratio contraria veritati nihil valet.*
53 *Veritas præferenda est opinioni, & reputationi.*
54 *Confessio per vim & metum facta non nocet.*
55 *Dispensationum preces si probentur falsis testibus, detecta veritate censenda est ea dispensatio irrita,*

56 Diispen

56 *Dispensatio in sacra Pœnitentiaria tacitis impetrantium nominibus expediri solet.*

57 *Absolutio expedita in sacra Pœnitentia non suffragatur in foro contentioso.*

58 *Attestationi Confessoris dicentis absolutionem concessisse vigore litterarum S. Pœnitentiariæ, non est credendum in foro externo.*

1 D. Alphonsus de Cespedes, & D. Mariana de Contreras & de Valdes, in secundo consanguinitatis gradu in linea æquali adinuicem coniūcti, data opera, & vt dispensationem Apost. ad matrimonium inter se contrahendum facilius impetrarent, priùs carnaliter se cognouerunt, & deinde mandatum de dispensando Officiali Toletano directum à S. Sede Apost. obtinuerunt, quatenus cum eis dispensaretur, vt dicto impedimento non obstante, matrimonium inter se, publicè seruata forma Concil. Trident. contrahere, illudque in facie Ecclesiæ solemnizare, ac in eo postmodum manere liberè & licitè valerent; cum ea tamen falsa eorundem impetrantium relatione, quòd scilicet carnalis copula inter eos minimè subsequuta esset; sed per informationem ab eodem Officiali factam, precibus etiam quoad dictum de carnali coniunctione non subsequuta, licèt falsò, iustificatis, & asserta dispensatione in vim talis iustificationis obtenta, matrimonium iuxta formam dicti mandati contraxerunt.

2 Verùm cùm dictus D. Alphonsus de Cespedes de huiusmodi matrimonij vtilitate dubitare inciperet, ac in eo remanere sine peccato nō posse existimarèt, pro parte viri, & mulieris latorum suppresso proprio nomine, dispensationem, & absolutionem pro foro conscientiæ tantū, ex se (D. Mariana incōsulta, & nihil tale suspicante) impetrauit; sed cùm eidem D. Marianæ postea constaret D. Alphonsum eius assertum maritum nimis dubium esse de suæ dispensationis validitate, illiusque nullitatem, obtenta prædicta secunda dispēsatione, seu absolutione, per viā sacræ Pœnitentiariæ sanare intentasse; vltra diuortium, quod propter sæuitias viri fieri procurauerat; ad nullitatis quoque matrimonij causam, ob non factam in dispensatione præcedentis copulæ mentionem, conuolauit. Causa super dictis diuortio, & nullitate corā Vicario huius oppidi Matritēsis, seruatis seruādis, & promotore Fiscali pro matrimonio accedente, ad conclusionem vsque perducta, ipse Vicarius per suam diffinitiuam sententiam diuortium, ac separationem huiusmodi fieri mandauit, sed dictum matrimonium firmum, & validum fuisse, & esse declarauit. At qua sententia dicta D. Mariana in parte, & partibus sibi præiudicialibus ad sanctam Sedē Apost. ac aliàs legitimè appellauit, & causa appellationis, & appellationum huiusmodi ab Illustrissimo, & Reuerendissimo D. meo Nuntio mihi commissa, dubitaui, an præfata Vicarij sententia esset confirmanda, vel infirmanda? & quoad diuortium esse confirmandam; quod verò ad secundam partem, quatenus validitatem matrimonij respicit, esse infirmandam censui.

3 Super separatione thori confirmari debere sententiam non videtur in dubium posse reuocari, quia certa est conclusio, quòd vbi sæuitia viri tanta est, vt nulla securitatis cautio sufficiat, rectè pronuntiatur super diuortio, *cap. ex ex transmissa, §. si autem capitali odio, & cap. litteras, §. si verò tanta, de restit. spoliat.* vbi Abb. *numer.* 7. Aldobrand. *consil.* 71. *num.* 1. *cum seqq.* Gutier. *canon. lib.* 1. *cap.* 24 *num.* 7. Farin. *in prax. crim. quæstion.* 143. *numer.* 119. & 225. Sanch. *de matrim. lib.* 10. *disput.* 18. *numer.* 32. Rot. *decis.* 193. *numer.* 5. *post vol.* 2. *cons.* Farin.

4 Et quoniam arbitrio iudicis positum est dignoscere, an & quando hæc sæuitia viri tanta sit, vt trepidantem vxorem non deceat committere fragilitati cautionum, Gutier. *d. cap.* 24. *numer.* 10 Sanch. 1. *disput.* 18. *num.* 32. Basil. Ponti. *etiam de matrim. lib* 5. *cap.* 23. *numer.* 5. *ad fin.* Card. Seraph. *decis.* 226. *numer.* 1. Rota *decis.* 39. *numer.* 2 & *decis.* 156. *num.* 2. *post tom.* 1. *consil. Farin.* Facilè in hoc casu interposui arbitrium pro separatione thori, quoniam ex multis, & actibus iniuriis, malis tractamentis, notabili asperitate, & magnis sæuitiis, vsque ad effusionem sanguinis, etiam inflicto illi vulnere, non ambigitur, quin non solùm odia, & simultates intercesserint ferè implacabiles, quæ tribuunt iustam causam diuortio, *leg. consensu, & authent. sed nouo iure, C. de repud. d. cap. ex transmissa, & d. cap. litteras in fine*, Gutierr *d. cap.* 24. *numer.* 8. *cum seqq.* Sanchez *d. disp.* 18. *n.* 6 Basil. Pont. *d. cap.* 23. *n.* 5. Farin. *d. q.* 143. *num.* 145. Rot. *d. decis.* 156. *n.* 1. Sed etiam euidens necis dictæ D. Marianæ periculum, & quod Alphonsus solitus esset contra eam insæuire, cùm imò ad hunc effectum solus metus futuræ sæuitiæ, & alicuius grauis mali sufficiat, *l. metum. ff. quod met. causa*, glos. *verb. capitales, in l. licet, & de recept. arbitr.* Aldobr. *cons.* 71. *numer.* 17. Sanch. *d. disp.* 18. *nu.* 10. & 19. Farin. *d. q.* 143. *n.* 140. Et in muliere tanquam sexus, & ingenij imbecillioris, minor metus requiritur, quàm in viro, glos *verb. metus, in c. cùm locum, de sponsal.* Menoch. *de arbitr. casu* 135. *n* 4 Gutier. *de matrim. c.* 77. *nu.* 2. Et multò minor si fœmina fuerit teneræ ætatis, vt in casu isto, cùm hîc concurrant duæ qualitates, nempè sexus, & ætatis teneræ. Seraphin. *decis.* 77. *n.* 4. Rot. *decis.* 779. *n.* 9. *p.* 5. *recentior. aliàs p.* 1. *in posthum* Farin.

9 Quod ad nullitatem attinet, satis superque in processu probatum est, prædictos DD. Alphonsum & Marianam dispensationem impetrantes, esse in secundo cōsanguinitatis gradu in linea æquali adinuicem coniunctos. De copula autem ipsam dispensationem præcedente, per plures testes omni exceptione maiores plenè constat illi enim vno ore affirmant se vidisse Alphonsum, & Marianam ante obtentam dispensationem, solum cum sola, & nudum cum nuda insimul in lecto iacētes, ex quo dicitur plenè probata carnalis copula, *cap. litteras* 14 *de præsumpt.* Mascard *de probat. concl.* 59. *à nu.* 6. & *concl.* 311. *à numer.* 1. & *conclusion.* 452. *numer.* 1. & 8. & *concl.* 810. *numer.* 5. & 7. Menoch *de arbitr. casu* 244 *nu.* 8. & *de præsumpt. lib.* 5. *præs.* 41. *num.* 11. Sanch *d. tract. de matrim lib.* 10. *disput.* 12. *num.* 43. Farin. *d q.* 36. *n.* 171. Copula enim carnalis non potest directè, hoc est, concludenter, & pernecesse probari per testes de visu, quia tale opus visus sensui nō patet, sed tantum præsumptiuè. Farin. *d. q.* 136. *numer.* 58. Mascard. *conclus.* 57. *num.* 3. *in princ.* Camil. Borel. *in sum. decision. p.* 3. *tit.* 1. *de matrim. num.* 944. Rot. *decis.* 995. *n.* 12. *part.* 2. *diuers.* cùm sit difficilis probationis, Menoch. *de præsump. lib* 4. *præs.* 41. *numer.* 12. & *de arbitr. casu* 116. *num.* 11. Polyd. Ripa *in tract. de nocturno tempore, c.* 36. *num.* 2. Mascard. *d. concl.* 57. *num.* 3. D. meus Pet. Barbosa Portugaliæ maximus Cancellarius, *in lib.* 2. *in princ. p.* 1 *num* 78. *vers. Item adulterium. ff. solut. matrim.* Seraph. *decis* 893. *n.* 7. Et in his, quæ sunt difficilis probationis, præsumptiua probatio habetur pro vera, & concludēti. Mascard. *d. concl.* 57. *nu.* 3. & *concl.* 810. *n.* 1. Farin. *d. q.* 136. *n.* 4. *in fine.*

13 Constito igitur de consanguinitate in gradu prohibito, ac de copula ipsam dispensationem præcedente, superest videndum vtrùm dicta dispensatio (non facta mentione antecedentis copulæ incestuosæ) sit valida, an verò reddatur subreptitia? Esse validam affirmarunt plures, quos retuli *in collect. ad cap. super eo, num.* 12. *de condit. apposit.* Verùm subreptitiam reddi, magis communis, & verior tenet opinio, quàm sequuta est sacra Rota, sacraque Congregatio Eminentissimorum DD. Cardinalium sacrosancti Concil. Trid. Interpretum, &

vbique

vbique obseruat stylus Romanæ Cutiæ, vt ex infra referendis apparebit.

14 Petr. Andr Gammar. de auctoritate Legati à latere, lib. 7. tit. de dispensat. Legati circa matrim. n. 49. vbi ait dispensationem tacito præcedente coitu esse subreptiuam.

15 Franciscus Sarmiento select. iuris interpret. lib. 1. c. 9 n. n. 3. vbi dicit, quòd in dispẽsatione opus est facere mẽtionem de incestu, quia incestuosus prohibetur matrimonium contrahere, cap. te 1. de eo, qui cognouit consang.

16 Melchior Galleg in tractat. de cognat. spirit. cap. 14 à num. 3. vbi testator Romæ in Prætoriis, & summæ Pœnitentiariæ & Datariæ copulam carnalem habitam exprimi consueuisse, vel in eadem dispensationis supplicatione, quãdo incestus est publicus, vel in alia occulta facta vtriusque impedimenti mentione, quando est secretus.

17 Petrus Ochogania de Sacram. tr. 4 de matr. q. 11. n. 4. vbi tenet non valere dispensationem non facta mentione de incestu.

18 Ioannes Gutierrez canon. lib. 1. c. 15. vbi dicit, quòd licet antea contrariam tueretur opinionem, id sanè fecit sine noticia decisionis Rotæ, & decreti sacræ Congreg. Eminentissimorum Cardinalium, & ideò in ea secunda eiusdem libri impressione, suam primam corrigit sententiam, & idem repetit de matrim. cap. 124. numer. 12.

19 Petrus de Ledesma de matrimonio, q 65. a. vlt. dub 2. diffic. 1. concl. 2. & 4. & in summa Sacram. c. 27. circa primam conclusionem, dub. 3. & 4. vbi ait rem esse certam ob declarationem Cardinalium.

20 Ioannes Aloysius Riccius in decisione Curiæ Archiep. Neapol. par. 4. decisione 308. vbi refert ita fuisse iudicatum.

21 Thomas Zerola in praxi Episcop. part. 1. verb. dispensatio, ad vers. Tertiò, vbi resoluit non valere dispensationem, suppresso, seu tacito, vel non narrato incestu.

22 Thomas Sanch. de matr. lib. 3. disp. 15. nu. 3. & lib. 8. disp. 25. n. 8. vbi multis comprobat reddi dispensationẽ subreptitiam tacito incestu inter consanguineos, vel affines volentes matrimonio copulari, siue is contigerit ante Pontificis dispensationem, siue post, antequam Ordinarios illam expediat.

23 Marcus Antonius Genuensis in pract. Archiep. Neapol. c. 25. n. 4. vbi concludit non valere dispensationem non facta mentione de incestu

24 Nicolaus Garcia de benefic. tom. 2. p. 7. c. 3. nu 32. qui probat dispensationem matrimonialem super impedimento consanguinitatis, vel affinitatis non facta mentione de copula inter impetrantes habita, esse subreptitiam, & nullam.

5 Ferdinandus Rebellus de obligat. iustit. p. 1. lib 3. q. 5. nu. 14. vbi affirmat non valere dispensationem si reticeatur copula habita ante confectionem litterarum Apostolicarum.

26 Paulus Comitolus respons. moral lib. 1. q. 104. vbi hoc idem resoluit, & probat.

27 Valerius Reginaldus in praxi fori pœnit lib. 31. num. 200. vers. Simul que, vbi tradit quòd si consanguinitate, aut affinitate in gradu prohibito coniuncti volẽtes contrahere matrimonium, debent exprimere suum illum incestum.

28 Paulus Layman. in Theolog. moral. lib. 2. tract. 4. cap. 22. numer. 18. vbi ait impetrationem dispensationis super impedimento matrimonij intra gradum prohibitum, nulla facta mentione antecedentis copulæ incestuosæ, subreptitiam esse, iuxta probabiliorem sententiam.

29 Martinus Bonacina in tract. de legib. disput. 1. quæst. 2. puncto 5. numer. 9. vbi similiter tenet inualidam esse dispensationem obtentam ad contrahendum matrimonium cum consanguineo, vel affine, tacito incestu; id est copula inter affines, vel consanguineos habita.

30 Vincentius Fillitucius in quæst. moralib. tom. 1. tract. 10. p. 2. cap. 4. nu. 136. vbi affirmat copulam in dispensationibus consangoinitatis, & affinitatis esse exprimendam, quando copula contigit ante dispensationem Papæ.

31 Antonius Sanctarellus var. resolu. part. 1. q. 52. per tot. vbi existimat dispensationem super impedimento cõsanguinitatis, vel affinitatis esse subreptitiam, nõ facta mentione de copula habita inter impetrantes dispensationem.

32 Robertus Cardinalis Bellarminus in nouis declarat. ad Decreta Concil. Trid. sess. 24. de reformat. matr. c. 5. in declarat. pag. 358. quo loci affirmat dispensationem esse subreptitiam si committens incestum illam obtinuerit, non facta mentione copulæ.

33 Ego ipse in meis collect. ad Concil. Trid. sess. 24. de reform matr. c. 5. n. 17. post multos, quos refero, teneo dispensationem super impedimento consangoinitatis vel affinitatis, non facta mentione copulæ habitæ inter impetrantes, esse subreptitiam.

34 Rota Romana decis. 72 nu. 1. apud Farin. tom. 2. suorũ co sil. censuit sobreptitiam fuisse dispensationem obtentam non facta habitæ copulæ mentione, & illam sic decidisse testantur Ioan. Gutier. d. lib. 1. c. 15. num. 35. Nic. Garc. d. p. 8. c. 8. n. 72. in fine.

35 In quo Sacro Tribunali ocultissima semper cognitione, & pleno examine causæ deciduntur per duodecim Patres iuris nostri lucernas, qui continuis laboribus, studiis, & vigiliis indantes, iustitiæ cultoribus ex variis, confusisque nostrorum scribentium opinionibus, mel & fauum, & aquam limpidissimã distillant, de quibus plura alia cumulant Mascard. de probat. conclusion. 485. numer. 11. Marchesan de commiss. tom. 1. part. prim cap. 8. numer. 5. pag. 196. & ead. p. 1. § 8. de commiss. appel. diuers. nu. 100. & 101. Melch. Lotter. in apparatu ad suum tract. de re benef Theodos. de Robeis in sing. Rota tom. 1. in princ.

36 Sacra Congregatio Eminentissimorum, & Reuerendissimorum DD. Cardinalium sacrosancti Concilij Trident. Interpretum, declarauit dispensationem reddi nullam ex copula eam præcedente, si de ea non fuerit facta mentio in supplicatione: quam declarationem referunt, de illaque mentionem faciunt Additio ad Nauarr. cons. 9 de consang. & affinit. in nouis, Quaranta in summ. Bullar. verb. Matrimoniales dispensationes, numer. 13. vers. Quibus expletis Marcus Anton. Genuens d. cap. 25. num. 4. Petr. de Ledesm. d. tractat. de matrimon. quæst. 56. art. 5 concl. 4. Zerola d. verb. dispensatio, versic. Tertiò si quis consummaret Nicol. Garc a d. part. 8. cap. 3. num. 70. in fin. Sanch. d. lib 8. disp. 25. num. 7. Ferdin. Rebell. d. p. 1. lib. 4. de sponsalib. in declarationibus sacra Congreg. num. 122. & 149. Hurtad. de matrim. disp. 16. num. 22. Ego ipse in collect. Bullarij verb. dispensatio redditur nulla. pag. 176.

37 Quod quidem sacræ Congreg. Decretum tot Doctorum testimoniis fulcitum non solum probabilitatem pro sua parte importat, sed etiam vim habet obligandi in vtroque foro, tam pro illis personis, ad quarum instantiam fit, seu in illo casu speciali, cui Congregatio respondet; sed vt vt leges generales in similibus omnibus, vt testantur Gamb. de casibus reseru. cap. 3. n. 6. Fr. Emman. quæstion. Regul. tom. 1. quæst. 11. art. 1. & 2. Ludouic. Miranda in man. Prælat. tom. 2. quæstion. 16 articul 11. Zerol in praxi Episc. p. 1. verbo. Studuitas, & p. 2. verbo absolutio. 2. Zypæ. in analytica postremi iuris enarrat. in Epist. ad Lectorem, Narbona de appell. à Vicario ad Episcopum, par. 1. n.

num. 189. Cochier. de permut. benefic. part. 2. cap. 30. Marchin. de Sacram. Ordinis, tract. 1. part. 1. cap 12. numer. 16. Salas de legib. tract. 14. disp. 11. section. 12. Nicol. Garc. in praefat. sui tract. de benef. Belloch. de casibus reseru. p. 1. quaestion. 2. num. 81. nouissimè Steph. VVeyns in Constitutiones 24. ex Iure antiquo desumptas, & per Concilium Trid. specialiter innouatas in conionide, quae est post 24. Constitutionem, vers. Quantum verò attinet. Et ob summam huius sacrae Cong. decretorum auctoritatem, illis Rota semper plurimum detulit, nec illa in dubium vllo modo reuocare solet, vt ipsamet saepiùs attestatur, & praecipuè coram Card. Caualer. decis. 627. num. 7 & in Panormitana Archipresbyteratus 5. Iunij 1610. coram bonae mem. Buratto, & in Nicien. Parochialis 10. Maij 1620. coram bonae mem Vbaldo sen. & in Tiburtina Parochialis 27. Iunij 1619. coram recolendae mem. Pirouano: ita vt necessarium non sit illa in processu authenticè producere, sed sufficit allegare adinstar legis communis, iuxta textum in § responsa prudentum, Instit. de iure natur. Rota in Auersana Beneficiorum 3. Iunij 1606 coram bonae mem. Card. Sacrato, & in Meten. Abbatiae 19. Iunij 1618. coram R. P. D. Dunozetto. At hodie eadem sacra Congr. iussu S. D. N. D. Vrbani VIII. praecipit, mandat huiusmodi decretis tam impressis, & imprimendis, quam manuscriptis nullam fidem esse in iudicio, vel extra à quoquam adhibendam, sed tantum illis, quae in authentica forma, solito sigillo, & subscriptione Eminentissimi Cardinalis Praefecti, ac Secretarij eiusdem Congregationis pro tempore existentium munitae fuerint, de quo me citato meminere Anton. Diana moral. resolut. part. 5. tract. 2. resol. 96. & Machado in perfecto Confessore tom. 2. lib. 4. part. 7. tractat. 3. docum. 2. in fine, & ideo illam sacrae Congr. declarationem, quia de ea non constat authenticè, tanquam probabilem, & doctrinalem, & vti sententiam à tot Doctoribus communi calculo receptam, & approbatam in eorum fide citamus, nec in re clara, maiori indigemus probatione.

38

39

40 Stylus Romanae Curiae iam hodie obtinet, vt copula exprimatur in obtinenda dispensatione huius impedimenti vt attestantur Melch. Galleg. d. c. 24. num. 3. Gutier. d. lib. 1. Canon. cap. 15. numer. 13. Marc. Anton. Genuens. d. cap. 25. num. 4. Aloys. Ricc. in decis. Curiae Archiep. Neapolit. part. 3. decis. 134. nu. 1. & part. 4. decis. 48. num. 5 Filliuc d. tract. 10. part. 2. cap. 10. numer. 336. Bonacin. d. tract. de legib. disp. 1. quaest. 2. puncto 5. num. 9. vbi num. 13. agens de incestu occulto, subdit copulam exprimi debere, rationemque assignat, non quia incestus sit impedimentum Pontificium, sed quia stylus Curiae postulat, vt incestus coniunctus cum impedimento consanguinitatis, vel affinitatis exprimatur in petenda dispensatione, ne subreptitia & inualida efficiatur, Sanctarel. d. q. 51. num. 1. ad med. Antonin. Diana moral. resol p. 4. resol. 135. in fine.

41 Et sic huius Curiae stylus, de quo grauissimi praedicti viri attestantur, facit ius, & pro lege obseruari debet, cap. ex litteris, vbi Felin. num. 4. de constitut. cap. quam graui, de crim. falsi, Cacheran. Pedem. decision. 22. num. 7. Alex. Raudens. Pisana decision. 6. numer. 67. Stephan. Gratian. Marchia decis. 237. num. 18. Flamin. Paris. de resign. benef. tom. 2. lib. 10. quaestion. 2. numer. 17. Pereg. Iannin. de reali citat. lib. 1. cap. 1. numer. 19. Nicol. Garc. de benefic. part. 1. cap. 5. numer. 87. & p. 8. cap. 8. nu. 65. Camill. Borrel. in sum. decision. tom. 1. titul. 14. de consuet. num. 108. Antonin. Diana d. resol. 135. in fine, Philib. Marchin. de Sacram. Ordinis tractat. 1. part. 9. cap. 5. num. 7. pag. 157. Etiam quòd opinio esset controuersa; cùm soleat Rota eam sequi, quam praxis Curiae Romanae magis amplectitur, vt ipsamet S. Rota de se testatur decis. 656. num. 2. p. 2. recentior. quia à communi stylo, & vsu Curiae Breuium interpretatio sumenda est, Verall. decision. 84. nu. 3. & 4. p. 2. Rota decis. 196. n. 2. p. 1. recent. Ego ipse de Canon. & Dignitatib. cap. 13. num. 35.

42

43 Vnde succedit doctrina quòd vbi aliqua exprimi debent de stylo Curiae, si omittantur, gratia redditur subreptitia, & nullius valoris. Ioan. Se'ua de benefic. part. 3. q. 72. num. 51. Cassad. decis. 12. num. 13. de praebend. Mascard. de probat. concl. 846. num. 8. Sanctarel. var resolut. p. 1 q. 90. num 9. Gutier. canon. lib. 1. cap. 15. n. 12. & lib. 2. cap. 15. nu. 38. optimè Paul. Laym. in sum. Theolog. moral. tom. 1. tract. 4 c. 22. n. 18. ibi: Taciturnitas qualitatis, cuius expressionem iura, vel stylus Curiae specialiter requirunt, reddit dispensationem, & quoduis gratiae rescriptum, quod ob petitionem conceditur, subreptitium, etsi constet Principem etiam expressa illa qualitate verisimiliter concessurum fuisse, &c.

44 Et tantò magis in casu nostro praedicta procedunt, cùm non solù in dispensatione de copula habita, nulla facta fuerit mentio, in quibus terminis citati Doctores loquuntur; sed etiam in ea expressè relatum fuit nullam praecessisse copulam carnalem, ibi: Carnali tamen copula inter eos minimè subsequuta, &c. in quo casu vtriusque sententiae Auctores conueniunt dispensationem esse subreptitiam, vt tetigi, in collect. ad Concil. Trid. sess. 24. de reformat. matr. c. 5. n. 18. Illa enim semper vitiatur ex causae expressae falsitate gloss. verb. falsa in cap. quia circa, de consang. & affin. & ibi Abb. n. 5. Gozadin. cons. 51. n. 42. Menoch. cons. 385. n. 31. vers. Non etiā obstat, Gutier. d. lib. 1 cap. 15. n. 10. & n. 98. quia falsa expressio semper vitiat, etiamsi concedens esset cōcessurus sine expressione illius falsitatis, Verall. decis. 254. n 4 p. 2. Azeued. consil. 34. n. 21.

45

46

47 Iuuat quòd licèt impulsiuae causae vitium in ea exprimenda, seu tacenda non noceat concessioni Principis, Cou. lib. 1. var. cap. 20. num. 1. vers. Contrarium sententiam, Surd cons. 143. numer. 52. Hurtad. de matrimon. disput. 26. nu. 19. Stephan Gratian. discept. forens. cap. 725. num. 54. cum solum defectus causae finalis semper reddat actum nullum, cap. cùm contingat, de rescript. cap. susceptum, eod. titul. in 6 Pereg. cons. 8 nu. 4. vol 1 & cons. 87. nu. 8. vol. 3. Hurtad. d. disp. 26. n. 18. Nihilominus tamen cum qualibet causa, quae in dispensatione apponitur à Principe ex concessione Concilij Trid. sess. 24. de reformat. matrim. cap. 5. cum qua se videtur conformare, praesumatur finalis, Azeued. d. cons. 34. num. 34. & 38. ideò eius defectus reddit dispensationem nullam ex dictis, & iuxta notata per Bonacin. de legib. disput. 1. quaestion. 2. puncto 10. §. 1. num. 5. vers. Prima sententia, & n. 7.

48

49

50 Denique facit quòd in materia dispensationis, non solùm falsitas causae finalis, sed etiam impulsiuae reddit gratiam ipso iure nullam, etiamsi sine dolo facta esset, Oldrad. consil. 256. vers. Ad primum videtur, Dec. in cap. cum cessante notab. 2. de appellat. Tiraquel. in tractat. cessante causa limit. 1. numer. 12. & 14. Nau. in cap. si quando except. 3. numer. 3. de rescript. & consil. 1. quaest. 19. num. 50. de constit. & consil. 14. numer. 3. de rescript. Fr. Emman. quaest. Regul. tom. 2. quaestion. 46. art. 6. Menoch. de arbitr. casu 201. numer. 22. Marta in compilat. totius Iuris controu. tom. 6. titul. dispensatio cap. 28. Aloys. Ricc. in collect. decis. part. 5. collect. 1551. vers. Quem amplius procedere, optimè Verall. decis. 274. n. 8. Azeued. d. cons. 34 n. 34.

51 Non obstat quòd D. Mariana in sua declaratione, quam fecit pro dispensationis narratiuae iustificatione, testatur cum iuramento nullam inter ipsam, & D. Alphonsum carnalem copulam praecessisse, dupliciter enim respondetur.

52 Et primò quia per plures testes contrarium liquidò constat:

constat; vnde eius declaratio vti contraria veritati nihil valeret, August ad Angel. *de malefic. in verb. comparuerunt dicti inquisiti, & confitentur totum numer. 15.* Mascard *de probat. conclus. 384. numer. 1.* plures refert, & sequitur Farinac. *in praxi crimin. quæst. 81. numer. 25.* Non enim veritas rei mutari potest per nostrum affirmare, vel negare, *leg. cum falsa, Codic. de iuris & facti ignor.* Menoch. *de arbitr. casu 336. numer. 29. & de præsumpt. lib. 3. præs. 123. numer. 9.* arg. *leg. præscriptione C. si contra ius, vel vt l. publ.* ibi: *Pro tenore veritatis non deprecantis dictum iudicem cognoscere debere, & secundum hoc de causa conuenit ferre sententiam*, &c. quia semper veritas præferenda est opinioni, & reputationi, *cap. cùm Bertoldus, vers. Licet, de re iud. cap. consuetudo. 8. dist.* Card Mantic. *de coniect. vltim. volunt. lib. 12. tit. vlt. in numer. 4.* Rot. *decis. 687. num. 20. in fine part. 2. recentior.* Et omne illud, quod à veritate deficit, subrepititium est, Sanch. *de matrim. lib. 8. disp. 21. n. 41. in med.*

54 Secundò, quia ex aliis testibus in hac instantia examinatis, satis apparet D. Marianam inductam fuisse per vim, & metum, & importunas, ac fraudulentas persuasiones ad sic declarandam; & ideò hæc confessio illi non nocet, *cap. si quando, & seq. 15. quæst. 6.* Sebast Medices *de casibus fortuit. part. 1. question. 7. nu. 26.* Cardin. Tusch *practi. conc. verb. metus, conclusion. 216. num. 16.* Farin *fragment crimin. part. 2. lit. M. num. 38.* Et præcipuè cùm esset tam teneræ ætatis, vt facilè, non solum propter sexus fragilitatem, sed etiam ob suæ ætatis teneritatem, trepidaret, vbi non esset timor, ad notata suprà *num...*

55 Nec etiam obstat quòd coram Officiali Toletano in verificatione narratiuæ dictæ dispensationis fuit per alios testes probatum inter D. Alphonsum, & Marianam eam dispensationem impetrantes nullam copulam præcessisse, quia eleganter huic obiectioni respondet Sanch. *d. lib. 8. disp. 21. num. 33.* cuius verba subnectam. *Quòd si in foro externo veritas precum in dispensationibus allegata probetur falsis testibus, quando postea constaret veritas, censenda esset ea dispensatio irrita. Nec obstat iudicem inuenisse ita esse, atque ita videtur verificari clausula, si ita inueneris, quia fundatur in falsa præsumptione:* sic Petr. de Ledesm. *in sum. Sacram. vbi de matrim. c. 27. diffic. vlt. atque idem intelligo, etiamsi illa vera essent, quia putabant se verum testificari*, &c. Accedit, quia per testes in hac instantia examinatos constat alios ad iustificationem dispensationis data opera fuisse adductos, qui de impetrantium communicatione notitiam non haberent, & sic quamuis putarent se verum testificari, nihilominus huiusmodi bona fides dispensationem validam efficere non poterat, vt Sanchez concludit *loco citato.*

56 Nec denique obstat dicta asserta dispensatio, seu absolutio per sacram Pœnitentiariam obtenta, & in actis pro parte D. Alphonsi præsentata, quia nihil probat cum ex illa constare non possit de nominibus impetrantium, nec verè dici potest pro hac causa fuisse obtentam; tacitis enim impetrantium nominibus huiusmodi litteræ expediri solent in sacra Pœnitentiaria, vt referunt Sanchez *de matrimon. lib. 8. disputat. 6. numer. 27.* & Trullench. *in exposit. Bulla Sanct. Cruciata lib. 1. §. 4. dub. 2. num. 10.* Tum quia dicta dispensatio agit de copula & impedimento occulto; hic autem prædicta omnia, pluribus, qui in hac causa examinati sunt, notissima fuere, & publicè sciuntur, vt ex eorum dictis apparet. Tum etiam, quia non constat de aliqua absolutione, & quatenus probaretur dicta dispensatio, siue absolutio à Confessario obtenta vigore dictæ facultatis à sacra Pœnitentiaria sibi concessæ, non tamen suffragaretur in foro contentioso, sed tantum in foro conscientiæ quoad Deum, & de Cruciata quòd non suffragetur in foro fori, tradiderunt Martin. de Ledesma *in 1. part. 4. sentent. quæst. 16. artic. 1. in fine,* Nau. *cons. 47. de sentent. excommun.* Gutierr. *canon. lib. 1. cap. 2. num. 10. & 15.* Con. *in cap. almo mater. part. 1. §. 11. numer. 16.* Ludou. à Cruce *in exposit. Bulla Cruc. disputat. 5. cap. 4. dub. 3. num. 3.* Trullench *in sim li expos. lib. 1. §. 7. cap. 1. dub. 9. nu. 2.* & in nostris terminis expressè cantant litteræ dispensationis, de qua agimus, ibi: *Ita quod huiusmodi absolutio, & dispensatio latoribus in foro iudiciario nullatenus suffragentur*, &c. quia tantum pro foro conscientiæ conceduntur, vt testantur Sanchez & Trullen. *ubi citatis locis.* Tum quia etiamsi latores vigore istarum litterarum à Confessario absolutionem obtinuissent, nihilominus illius attestationi in

57 foro externo non erat credendum, ex iis, quæ plena manu cumularunt duo illi bonæ mem. eruditissimi, ac magni nominis Rotæ Auditores, & Decani, Pegna scilicet *in direct. Inquisit. 2. part. ad Concil. communic. 25.* & Merlinus *in Oxomen. Canonicatus 5. Martij 1622.* Toto denique, quia litteræ dictæ dispensationis, licèt penes D. Alphonsum reperirentur, & in actis per eum productæ sint, illi nullatenus suffragari debent, ex speciali earundem litterarum clausula, in qua ita dicitur: *Ita vt nullum illarum exemplum extet, nec eas latoribus restituas, quod si restitueris, nihil ipsis præsentes litteræ suffragentur, &c.* habentur enim ac si non essent quoad hunc effectum, ad *l. eius qui in Prouincia § quoniam, ff. si cert. pet. l. 4. §. condemnatum, ff. de re iudic.* cum aliis citatis per me. *Axiom. 162. n. 1.* & fuit tactum *in Corduben. Portionis 14. Ianuarij 1635. coram Illustrissimo Domino meo Panzirolo Patriarcha Constantinopolitano, nunc Sũmi Pont. eiusdemque S. Sedis in Hispaniarum Regnis Nuntio cum potestate Legati de latere,* qui graui morum suauitate, acri iudicio, ieiunæ, & sterilis auaritiæ contemptu ac incorrupta iustitiæ administratione ornatissimus, tanquam splendidum benigni Solis nostri Vrbani iubar Hispaniam externis, intestinisque malis fatigatam recreat fouetque, ardua certè Cedro, & Purpura dignus. Ex quibus ita censui, & iudicaui die vltima Octobris 1642.

Toletana Fideiussionis.

Fideiussor qui intercedit pro Officiali, seu administratore, tenetur tantùm ad interesse, & non ad pœnam, in quam principalis debitor incidit ex sua culpa Pœnales actiones non transeunt ad hæredes quando lis cum defuncto non fuit contestata, nisi quatenus ad eos peruenit.

VOTVM LXXXIV.

1 *Facti series.*
2 *Fideiussor intercedens pro officiali, seu administratore, tenetur tantùm ad interesse, & non ad pœnam in quam principalis debitor incidit ex sua culpa.*
3 *Obligatio quæ sonat ad interesse, & in simplum, extensionem non patitur ad augmentum.*
4 *Fideiussor non tenetur pro quod venit ratione incidentis negotiationis.*
5 *Fideiussor non tenetur pro eo quod accreuit ob moram debitoris.*
6 *Institor principalem obligat ad interesse tantùm ex vi*

vi contractus, non autem ad pœnam ratione culpæ, seu delicti.

7 *Institor non habet facultatem faciendi incidere principalem auctorem in pœnam negotiationis.*

8 *Substitutus propter suam malam administrationem quando obliget substituentem?*

9 *Substituens non tenetur ex culpa & mala administratione substituti quando eum nominauit cum Superioris approbatione.*

10 *Actiones pœnales quando non transeunt ad hæredes?*

11 *Actio transit contra hæredes in pœnalibus quando lis cum defuncto non fuit contestata.*

12 *Actio in hæredem datur vt iniustum lucrum restituat quando ex delicto defuncti ad eum aliquid peruenit.*

13 *Actio pœnalis non datur aduersus hæredes, nisi quatenus ad eos peruenit, etiamsi contineat rei persecutionem, dummodo sit nomine pœna.*

14 *Quadrupli pœna, quam incurrit gabellarum defraudator, peti non potest eius hæredi, quando lis cum defuncto non fuit contestata.*

1 PEtrus Dafõseca se obligauit vti fideiussor pro certa persona, quæ publica vectigalla susceperat administranda, mortuo deinde dicto Petro, & in eius bonis succedente Antonio hærede, fuit per Regium fiscum contra illum petita certa pœna, in quam ex vi contractus inciderat principalis debitor & administrator ob quoddam in administratione commissum delictum. Dubitatum fuit an dictus fideiussoris hæres ad dictam pœnam teneatur, vel potiùs à Fiscalis Regij petitione veniat absoluendus, & absoluendum esse dixi ex sequentibus.

2 Primò, quia certum est in iure fideiussorem qui intercedit pro officiali, seu administratore, teneri tantùm ad interesse, & non ad pœnam in quam principalis debitor fortè incidit ex sua propria culpa, vt probat text. *in l. fideiussores 68. ff. de fideiuss.* docens fideiussores Magistratuum in pœnam, vel mulctam, quam non spopondissent, non debere conueniri, vbi Bart. ait, *Qui intercedit pro officiali simpliciter, videtur intercedere in interesse, non in pœnam ex maleficio impositam*, probat etiam text. *in l. libertis 17. §. fin. ff. ad municip. l. vnic. C. de periculo eor. qui pro Magist. interu. l. 2. C. ad Tertul.* Hering *de fideiuss. c. 24. n. 127 cum seqq.* vbi resoluit quòd delictum debitoris fideiussoris obligationem per se augere nullo modo potest. Vvesemb *in paratit. ad tit. ff. de fideiuss.*

3 Secundò, quia obligatio facta sonat ad interesse, & in simplum, quæ proinde extensionem non patitur ad augmentum, seu in duplum, aut triplum, vt probat glos. *in l. siue in duplũ 3 ff. qui satisd. cog.* dum ait quòd si ab initio erat simplum, sed postea creuit per inficiationem, non teneri fideiussorem nisi in simplum, Ioãnes Andre. *ad Speculat. tit. de fideiuss. §. 1. in vltim. ad-*

4 *dit.* Roman. *cons. 170. num. 7.* vbi ait non teneri fideiussorem pro eo quod venit ratione incidentis negotiationis; idem Roman. *cons. 507.* plenè Surd. *decision. 112.* vbi reddit rationem, quia videtur fideiussorem se obligasse pro originali, non pro accidentali debito, ex *l. 1. ff. de in litem iur.* gloss. *in §. sequens, Institut. de actionib.* vbi Aret. *numer. 3.* idem probat text. *in l. centum Capuæ, ff. de eo, quod certo loco*, vbi omnes Doctores dicunt

5 quòd non tenetur fideiussor pro eo, quod accreuit ob moram debitoris, prosequitur latè Ias. *in d. l. 1. ff. de in litem iur.* Bacc. *de ineve debit. c. 5. nu. 18.* Pyrrbus Maur. *in tr. de fideiussor. p. 2. princ. sect. 5. c. 1. n. 7. cum seqq.*

6 Tertiò, quia Institor principalem obligat ad interesse tantùm ex vi contractus, non autem ad pœnã ratione culpæ, aut delicti, vt probat expressè text. *in l. 1. ff. de institor.* & in specie resoluit Menoch. *cons. 300. num. 53. vol. 3.* dum ait institorem facultatem non habere faciendi incurrere in pœnam negotiationis principalem auctorem, ex *l. si procurator. ff. de condict. indeb.* & ex his quæ tradit *ibi* latè Ias. *not. 2.* Curt. ion. *cons. 149.* Crauet. *cons. 54. nu. 9.* Seraph. *decis. 1239.* Guazin. *de defens. reorum, def. 32. cap. 30. n. 3. & 5.* Rota *decis. 507. num. 8 p. 1. diuers.* 7

8 Quartò, quia ad hoc vt substitutus propter malam administrationem obliget substituentem, requiritur quòd administratio periculo ipsius substituentis subiaceret, in quibus terminis loquitur text. *in l. 1. C. de prop. agens. in reb.* vbi DD. *l. neminem, C. de decurion.* Carauit. *ad rit. Siciliar. rit. 2. n. 16.* Thoro *in addit. ad Ponte de potestate Proregis tit. 10. §. 1. de potest. substituen. in officiis num. 2. pag. 174.* nisi substituti nominatio cum Supe-

9 rioris approbatione facta fuerit, quia tunc ad nihil teneretur substituens ex culpa, seu mala administratione substituti, vt eleganter probat Aret. *in leg. continuus 137. §. si ab eo, n. 18. ff. de verb. oblig.* Rouit. *cons. 87. nu. 3. lib. 1.* Ponte *cons. 85. n. 1. & 4. lib. 1.* Giurba *cons. 36. n. 14.* Card. Tusch *pract. conclus. lit. P. concl. 852. n. 8.* Et nihilominus substituens, seu nominans administrationis dominus licèt teneatur ad interesse pro mala substituti, seu nominati administratione, nullo casu tenetur ad pœnam in quam ex sua culpa incidit substitutus, vt est text. expressus *in l. libertus 17. §. fin. ff. ad municip.* ibi, *Fideiussores, qui saluã Remp. fore responderunt, & qui magistratus suo periculo nominant, pœnalibus actionibus non adstringuntur, in quas inciderunt hi, pro quibus interuenerunt, eos enim damnum Reip. præstare satis est, quod promitti videtur,* &c.

10 Quintò, quia pœnales actiones non transeunt ad hæredes, quando lis cum defuncto non fuit contestata, nisi in quantum ad eos peruenit, *l. quod diximus, §. fin. ff. quod metus causa* ibi, *In heredem autem, & ceteros in id, quod peruenit ad eos, datur non immeritò; licèt enim pœna ad heredem non transeat, attamen quod turpiter, vel scelere quæsitum est, ad compendium heredis non debet pertinere,* &c. *l. in heredem 26. ff. de dolo.* ibi, *In heredem catenus daturum se eam actionem Proconsul pollicetur, quatenus ad eum peruenerit, id est, quatenus ex ea re locupletior ad eum hereditas venerit, l. sicuti 58. ff. de regul. iur.* ibi, *Sicuti pœna ex delicto defuncti heres teneri non debeat, ita nec lucrum facere, si quid ex ea re ad eum peruenisset,* &c. probant etiam iura *in l. 1. ff. de priuat. delict. l. pen. ff. de noui oper. nunc. l. pupillum 111. §. in heredem, ff. de regul. iur. l. vnic. C. ex delict. def. l. 25. tit. 1. p. 7.* *Mas si se muriesse el demandado ante que el pleito fuesse començado per demanda, e por respuesta, estonce sus herederos no seran tenudos de responder à la demanda, sino por quanto fallassen, que vino en poder del finado de aquel furto, o robo que aura fecho, ni les pueden demandar que pechen otra cosa ninguna por pena de aquel yerro, pues que en su vida non ge lo demandaron,* &c. item *l. 3. tit. 16. p. 6.* ibi, *Estonces los herederos de el que lo fiziesse no seriã tenudos de fazer emienda del, fueras ende en tanto quanto se acrecento lo que ellos heredaron por razon del engaño, e non en mas,* &c. Bart. latè distinguens *in l. ciuilis, ff. de priuat. delict.* Federic. de Senis *cons. 21. n. 5. & 6.* Clar. *§ fin. q. 51. vers. vlteriùs quæro.* Anton. Com. *tom. 3. var. c. 1. n. 85.* Cuiac *in l. sicuti 58. de regul. iuris, & lib. 7. obseru. 37.* Donel. *comment. iuris lib. 15. c. 51.* Ant. Fab. *in suo Codic. lib. 4. titul. 12. definit. 2. & lib. 4. coniect. cap. 1.* Fachin. *contron. lib. 9. cap. 5.* Farin. *in praxi crimin. part. 2. quæstion. 10.*

11 Dixi *quando lis cum defuncto non fuit contestata*, quia si fuit contestata contra defunctum, tunc actio transit contra hæredes in pœnalibus, *l. omnes, l. sciendum, ff. de act. & oblig. lib. 1. ff. de priuat. delict. l. pœnalia 125.*

ff.de regul.iuris, l.inde Neratius.§. hanc.ff.ad l. Aquil. l.vltim.Codic.rerum amot. Anton. Gomez *d cap.1. n.85.* Menchaq.*lib.3.controu.illustr.cap.96.num 25.* Richard. *in §. neu autem omnes, Instit.de perpet. & temp.action, num.45.*

12 Dixi, *inquantum ad eos peruenit*, quia quando ex delicto defuncti ad hæredem aliquid peruenit, actio in eum datur vt iniustum lucrum restituat, ne scilicet alieno scelere ditetur, *d.l.in hæredem, l.illud 7.ff. de tribut. action.lib.3.§. ex re furtina ff.de pecul. leg.1.§.fin. ff.de vi bonor.rapt.l.vi pulsos Codic.vnde vi,* Mench. *d. cap.96.n.26.* Pichard.*vbi suprà n.50.*Farin. *d.quæst.10. num.5.*

13 Nec actio pœnalis datur aduersùs hæredes, nisi quatenus ad eos peruenit, etiamsi contineat rei persecutionem, dummodo sit nomine pœnæ, *l.fin.C.rerum amot.l.5.§.vlt.cum duabus seqq.ff de alien.iudic.mut.causa facta,*Anton.Gom.*d.c.1.n.85.*Phanuc.*de inuent.p.7. n.70.*Farin.*q.q.10.à n.64.*Donel.*d.l.15.c.51.* Fachin.*d. lib.9.c.5.*

14 Et de quadrupli pœna; quam incurrit gabellarum defraudator, quòd peti non possit eius hæredi quando lis cum defuncto non fuit contestata, probat text.*in l. fin.§.pœna,ff.de publican.*Lasarte *de decima vendit. c.18. n.46.& 49.*Pereg.*de iure fisci lib.4.tit.5.n.1.* Guazin.*de confiscat.concl.19.n.2.*

Ex quibus consului Antonium hæredem illius, qui intercedit vt fideiussor pro officiali, seu administratore publicorum vectigalium, non teneri ad pœnam, in quam fortè ipse debitor principalis inciderat. Matriti 20. *May* 1645.

Hispalen. Matrimonij.

Matrimonium per Procuratorem habentem speciale mandatum ad contrahendum cum certa & determinata persona celebratum, valet etiam post Concil. Trid. dummodo ante mandatum reuocatum fiat, etiamsi Procurator, vel alter coniux reuocationem ignoret. Plura in materia vtilissima.

VOTVM LXXXV.

1 *Matrimonium propriè & verè, ac ex ipsa eius natura contractus est, qui solo consensu perficitur.*

2 *Contractus naturam non immutauit Christus Dominus, qui matrimonium ad esse Sacramenti eleuauit.*

3 *Contractus omnes per Procuratorem iure celebrantur.*

4 *Matrimonialis contractus vt valeat, consensus internus sufficiens non est, sed oportet eum signis, vel verbis exprimi.*

5 *Matrimonium vt Sacramentum consideratum etiam externum consensum requirit.*

6 *Verba ad rationem matrimonij non sunt precisè necessaria, sed sufficit consensum aliquo exteriori signo, vel facto declarari.*

7 Cap. tuæ 25. cap. consultationi 28. cap. si inter 31. de sponsal. *cum similibus, quæ videntur in matrimonio requirere de necessitate verba à valentibus loqui, in matrimonio contrahendo, loquuntur exemplificatiuè, & factum narrando.*

8 *Matrimonium per Procuratorem contractum fuit validum ante Concilium Trid.*

9 *Procurator non est minister Sacramenti matrimonij, sed potius principales contrahentes.*

10 *Procurator constitutus ad matrimonium contrahendum nec gratiam, nec Sacramentum recipit, nec ministrat, sed principalis contrahens illum constituens.*

11 *Procuratores vtriusque matrimonium contrahentes possunt esse ambo viri, vel fœminæ.*

12 *Consensus si fictus fuerit tempore constituti Procuratoris ad contrahendum matrimonium, nihil obstabit si quo tempore ille nomine constituentis contrahit, verus intercedat.*

14 *Matrimonium per Procuratorem contractum physicè gratiam producit in contrahente.*

14 *Pœnitentia Sacramentum neutiquam absenti impendi potest.*

15 *Matrimonium per Procuratorem contractum etiam hodie post Conc. Trrid. valet, & Sacramentum est.*

16 *Mandatum, seu commissio de matrimonio contrahendo non est necesse præstare Procuratori coram Parocho, & testibus.*

17 *Matrimonium per Epistolam contractum valet tam in ratione contractus, quàm in ratione Sacramenti.*

18 *Matrimonium per Epistolam contrahi quibus modis dicatur.*

19 *Mandatum speciale requiritur ad contrahendum matrimonium.*

20 *Mandatum speciale ad contrahendum matrimonium non dicitur nisi nominatim detur ad contrahendum cum certa & determinata persona.*

21 *Periculum & præiudicium maius, vbi vertitur, ibi cautiùs agendum.*

22 *Matrimonium antea contractũ virtute mandati dati ad contrahendum cum qualibet muliere conualidari posse subsequuto speciali ad contrahendum cum eadem ignara secundi mandati.*

23 *Procurator ad matrimonium contrahendum non potest alium substituere.*

24 *Procurator datus ad rem magni ponderis & momenti, non potest alium substituere, nisi talis facultas sibi specialiter fuerit concessa.*

25 *Procurator constitutus ad matrimonium contrahendũ non potest illud contrahere post mandatum reuocatum, quamuis Procurator, vel alter coniux reuocationem ignoret.*

26 *Procuratoris reuocatio etiam tacita nullius est momenti, nisi ad illius peruenerit notitiam.*

27 *Actus facti à nuntio post mittentis pœnitentiam ei non intimatum statim viribus cadunt.*

28 *Nuntius & Epistola sunt tanquam merum instrumentum, & organum, per quod Dominus verba profert, quæ proinde in eius persona concipiuntur.*

29 *Ratio specialitatis cur matrimonium contractum post mandatum reuocatum, cum ignorantia tamen reuocationis sit nullum, non ita alij actus.*

30 Cap.fin.de procurat.lib.6.*ratio decidendi.*

31 *Verba, quibus debent matrimonia celebrare Procuratores nomine constituentium illos.*

32 *Mandati reuocatio tacita sufficit signis vel factis aliquibus declarata ne matrimonium per Procuratorem etiam reuocationis ignarum contractum, sit validum.*

33 *Matrimonium contrahens cum alia muliere post datum mandatum ad contrahendum cum certa persona*

persona ante illius executionem, visus est illud revocare.

34 *Procuratoris revocatio sive tacita, sive expressa per testes probari potest.*

35 *Procuratoris ad matrimonium dati revocatio etiam ignorata effectum sortitur; quamvis iuramentum de non revocando praemissum sit.*

36 *Procuratoris ad matrimonium dati revocatio mere interna quoad forum conscientiae valet.*

37 *Matrimonium contractum per Procuratorem, qui neque tacitè, neque expressè revocatus fuerit, an validum sit, si tempore, quo contrahitur consensus positivum mittentis Procuratorem realiter non durat? & n. 38.*

39 *Matrimonium valere non desinit per supervenientem furorem illum constituentem.*

1 BRevitet de matrimonio per Procuratorem cōtracto ad plures occurrentium casuum in Ecclesiasticis tribunalibus decisiones tractaturus: Primò præsuppono matrimoniū propriè, & verè, ac ex ipsa eius natura contractum esse, qui solo consensu perficitur, *leg. nuptias 30. alias 32. ff. de regulis iuris, cap. 1. & 2. 27. quaestion. 2. cap. cùm locum 14.* iuncto *cap. fin.* ibi, *ex forma contractus, de sponsal.* & quam contractus naturam non immutavit Christus Dominus, qui matri-
2 monium ad esse Sacramenti elevavit, sed eandem post quam Sacramentum est, semper retinuit, arg. *leg. sancimus 28. vers. quod enim non mutatur, C. de test. m. l. praecipimus 32. in fine, C. de appellat. leg. si quando 15. C. de inoff. testam.* docent Thom. Sanch. *de matrim. lib. 2. disput. 11. num. 2.* Didac de Medrano *in tract. de consensu connub. cap. 12. num. 1.* licèt in aliis Sacramentis, quæ diversam habent naturam, id nō procedere certum sit, vt rectè advertunt Gotier. *de matrim. cap. 43. sub nu. 8.* Bonacin. quondam mei amicissimus, *de magno matrimonij Sacram. q. 1. puncto 5. num. 1.* Cùm ergo contra-
3 ctus omnes, qui solo consensu perficiuntur, cùm in his nulla verborum, aut scripturæ proprietas desideretur, inter absentes, & sic per procuratorem iure celebrentur, *l. 1. in fine, ff. de contrah. empt. l. 2. ff. de oblig. & act.* Meritò igitur matrimonium inter absentes, eoque per procuratorem validè, & legitimè contrahitur, & probant *l. mulierem 5. & l. generali 14. in princ. ff. de ritu nuptiar. l. sufficit 4.* ibi, *Sufficit nudus consensus ad constituenda sponsalia*; denique constat & absentem absentem desponderi posse, & hoc quotidie fieri, *leg. fin.* Ibi, *In sponsalibus constituendis parvi refert per se, & coram, an per internuntium, vel per Epistolam, an per alium hoc factum est, ff. de sponsalib. cap. nec illud 8.* vbi *glos. 30. q. 5. cap. veniens 5. qui clerici, vel vouent, c. 2. de matrim. contracto contra interd. Eccles. cap. ex parte 14. in princ.* vbi *glos. verb. internuntii, de conv. coniug.* text capitalis *in cap. fin. de procurat. lib. 6. l. 1. vers. e sol prometimiento,* vbi notat Greg Lop. *glos. 3. in fine, & lib. 10. vers. o que son otros dos, tit. 5. & l. 5. circa fin. vers. o puedesse fazer,* vbi Greg. *glos. vlt. tit. 2. part. 4.* Con. *de sponsal. p. 2. cap. 4. in princ. nu. 8. alias n. 11.* Ildephons. à Veracruce *in speculo coniugiorum p. 1. art. 16. dub. 4.* plures citati à Cened. *ad Sextum, collect. 3. nu. 1.* & à Sanch. *d. lib. 2. de matrimonio disp. 11. per tot.* quibus addo Franc. Molin. *de ritu nupt. lib. 1. comp. tr. 23.* Ferdin. Rebell. *de oblig. st. Iustit. p. 2. lib. 2. q. 5.* Petr de Ochogavia *de Sacrament. tit. de Sacram. matr. tr. 2. quaest. 3.* Ioan. Gotier *de matr. c. 34. n. 1.* Vincent. Fillius. *in quaest. moral. tom. 1. tr. 10. de Sacram. matrimon. p. 1. cap. 2. ex nu. 21.* Martin. Bonacin. *vbi supra q. 2. puncto 5.* Basil. Pontius Legionensis *in suo tract. de matrim. lib. 1. cap. 10. & lib. 2. cap. 15. per tot.* Didac. de Medrano *in d. suo tract. de consensu connubiali cap. 12.*

4 Secundò præsuppono ad hoc vt matrimonialis contractus valeat, consensum internum sufficientem non esse, sed oportere eum signis, vel verbis exprimi: quia si matrimonium consideretur tāquam contractus cùm celebretur inter homines, interiora cordis quorū Deus tantùm scrutator est, ignorantes, omninò desiderat vt signo aliquo interius consensus aperiatur, arg. *l. labeo 7. Paragraph. Servius, vers. id Tubero, ff. de supell. leg.* resoluunt Sanch *d. tract. de matrimon. lib. 2. disput. 5.* & Basil. Pont. *de impedim. matrimon. cap. 19. §. 1. vers. verior tamen, & §. 3. in princ.* Si verò Matrimonium vt Sacra-
5 mentum consideretur, cùm de eius ratione sit esse signum sensibile rei sacræ, hoc etiam ex capite externum consensum requiri consequens est; vnde iota solum consensum ad rationem veri & legitimi matrimonij desiderantia, *d. l. nuptias,* cum aliis suprà allegatis, sic necessario accipienda sunt, vt non excludat concomitantia consensus, & sic expressionem per signa externa, quæ ipsum consensum comitatur in omni humano contractu. Quare sic resoluunt plures, quos refert & sequitur Sanch *d. lib. 2. disp. 30. num. 1.* quibus addo Ochogau. *de Sacram. tract. 2. de matrim. quaest. 9. num. 4.* Medran. *d. tr. de consensu connub. c. 11. n. 15.* Basil. Pont. *in tr. de matr. l. 2. c. 6. n. 2.* Vincent. Fillius. *d. tom. 1. tr. 10. de Sacram. matr. p. 1. c. 3. n. 77.* Villalob. *in sum. tom. 1. tr. 12. diffic. 5. n. 1.* Basse. *in sum verb. matrimonium 3. n. 5.* Ioan. Machado *en su perfecto Confessor y Cura de Almas lib. 3. p. 1. tract. 9. docum. 1. n. 2.*

6 Tertiò præsuppono ad rationem matrimonij verba non esse per se, & omninò necessaria, sed sufficere consensum aliquo exteriori signo, vel facto declarari, non tantùm in mutis, qui verba proferre non possunt, in quibus id expeditissimum est, *cap. cùm apud 23. de sponsal.* sed etiam in valentibus loqui quod insinuat *cap. ex qui fidem 30. de sponsal. c. fin. de desponsat. impub. in 6.* ibi, *nec verbo, nec facto consentit,* &c. & in specie resoluunt Nao. *in man. cap. 22. num. 20.* Con. *de sponsal p. 2. c. 4. in initio nu. 1.* Mascard *de probat. concl. 1024. num 3.* & plures, quos refert & sequitur Sanch *d. lib. 2. disp. 31. num. 51.* quibus addo Franc. Molin. *de ritu nupt. lib. 1. comp. 3. num. 66.* Cenall. *commun. contra commun. tom. 1. q. 406. num. 5. & tom. 2. q. 750. ex nu. 12.* Medrano *d. tract. de consensu connub cap. 11. numer. 1. sub lit. F.* Gutier. *d. cap. 63. num. 22.* Ochogavia *d. tit. de Sacram. matrimon. tract. 2. q. 9. num. 3.* Fillius. *d. tract. 10. de Sacram. Matrim. p. 1. cap. 3. nu. 80. & 81.* Basil. Pont. *de matrimon. lib. 2. cap. 7. num. 1. & à num. 7.* Basse. *d. verb. matrimonium 3. numer. 5.* Ioan. Machado *d. tract. 9. docum. 1. numer. 3.* Quamuis verba in matrimonio à valentibus loqui cōtrahendo pro forma necessaria esse existimauerint citati à Sanch *d. l. 2. disp. 31. n. 2.* & Franc. Molin *d. comp. 3. num. 67.* & à Medrano *d. cap. 11. num. 2.* & ab Ochogavia *d. quaestion. 9. num. 2.* & à Basil. Pont. *d. cap. 7. num. 3. & 4.* & à Ioan. Machado *d. docum. 1. numer. 4.* per iura *in cap. tua 25. consultationi 28. cap. si inter 32. de sponsalib. & in cap. licet 3. vers. ita vt, de sponsa duorum,* quia his iuribus adductis per proximè citatos respondetur procedere exemplificatiuè, & factum narrando, frequentius enim est in valentibus loqui quàm per alia signa matrimonium contrahi. Et quod *in d. cap. tua,* verba esse in matrimonium necessaria, traditum est, non simpliciter dicitur, sed addo, *quoad Ecclesiam,* hoc est, quoad faciliorem probationem in foro externo Ecclesiæ, vt expendit rectè Medran. *d. c. 11. n. 2. in fine,* id quod apertiùs significauit, *l. 5. tit. 2. p. 4.* ibi, *Conviene que lo fagan por palabras para que se puede provar.* Vnde credo mortaliter non peccare signis contrahentes, quia nullibi cautum reperitur verba esse necessaria de necessitate præcepti, vt aduertunt Sanch. *d. disp. 31. n. 9. & 10.* Fillius. *d. c. 2. n. 82.*

8 Quartò præsuppono matrimonium per procuratorem contractum ante Tridentinum Concilium validum fuisse, iuxta *d.cap.fin.de procurator.in 6.* non tantùm in ratione contractus, sed etiam in ratione Sacramenti; nam cùm Christus Dominus eleuans matrimonium ad esse Sacramenti, contractus naturam non immutauerit, vt suprà dixi, per consequens voluit vt matrimonium quod per procuratorem contractum, verus est contractus naturalis, & validus, sit etiam validum, & verum Sacramentum, proindeque si vt contractus celebrari potest per Procuratorem, & valet, poterit etiam & valebit vt Sacramentum. Quare ita resoluunt vterque Sot. Dominicus, & Petrus, Cou. Henriq. Matienl. & plures alij, quos lato calamo refert & sequitur Sanch *d.lib.2.disput.11. num.27.* quibus addo Gutier. *d.cap.43.ex num.* 10. Rebell. *de obligat Iustit. lib.2.quæst.5 num.1.& 9* Bonacin. *de magno matrim. Sacram.quæstion.1.puncto 5 num 3.* Basil.Pont. *de impedim. matrim.cap.19.§.3.vers.ex quo infertes,& de matrim.lib. 1.c.10.num.5.* Filliuc. *d.tract.10.de Sacram matrim.p.1.c. 3.n 22.& 26* Villalob *in sum.tom.1.tract.13.diffic 9 n 3.* Diana *moral.resol.p.3 tract.4.resolut* 250. Ochogauia *d. tract.2 de Sacram matrim quæst.3.num.7.* Ioan. Machado *d.lib.3.p.1.tract.8.docum 4.n.1 & 2.* Quidquid contrarium, imò matrimonium per procuratorem, iuxta *d. c.fin.de procuratorib.l 6.* decisionem, contractum Sacramentum non esse, minus bene tenuerior Durand. Caiet. Melch. Canus, & alij, quos modò citati congerunt. Pro quibus non facit quod matrimonium, sicut omnia alia Sacramenta nouæ legis, causat gratiam necessariò in subiecto disposito per modum instrumenti physici, ex D.Thom. *in 3.p q 62.art.1.* Suar *tom.3.disp. 9 sect. 2.* quod in matrimonio per Procuratorem contracto procedere nequit, cùm omne physicum instrumentum operetur per contactum in passo, qui quidem contactus considerari nequit in absente qui per procuratorem contrahit. Quia respondetur procuratorem non esse ministrum Sacramenti, nec in se illud recipere, sed potiùs principales contrahentes esse ministros, 9 eósque recipere gratiam, atque ipsorum consensus per procuratorem declaratos esse materiam, & formam huius Sacramenti, vt cum pluribus tradunt Sanch. *d. disp.11.n.28.* & Gutier. *d.cap.43.n.25.*

10 Hinc prouenit quòd cùm procurator nec gratiam, nec Sacramentum recipiat, nec ministret, sed principalis contrahens illum constituens, ideo iste mortaliter peccabit, non ille si eo tempore quo per procuratorē ipsius nomine matrimonium contrahitur, in gratia nō sit, propter defectum dispositionis ad Sacramentum: ita Sanch. *d.disp.11.num.19.& 20.* Rebell. *d.q.5.num.11.* Gutier. *d cap.43.num.13.vers vnde infertur*, Bonacin. *d.quæst.2.puncto 5.num.12.& 13.* Ochogauia *d.tract.de Sacram.matrim.tract 2 quæst.3.n.8.ad 3.* Basil.Pont. *d.c. 10.num.vltim.vers fit etiam.* Hinc etiam non obstabit 11 ambos vtriusque contrahentis procuratores viros esse vel fœminas, ex Sanch. *d.disp.11.n.15.* Gutier. *d.c.63.num. 17.* Basil.Pont. *d.lib.1.cap.10 n.6.vers fit denique*, Filliuc. *d.c.1.n.25.vers tertiò non requir.* Prout nec obstabit cō- 12 sensum tempore constituti procuratoris præstitum fictum esse, si quo tempore ille nomine constituentis contrahit, verus intercedat. Sanch *n.13.* Gutier. *num 15.* Bonac. *nu.6.* Filliuc. *num.25.vers.secundo, & cap.3.num. 84.citatis locis*, Rebell. *d.lib.2.q.5.num.5.vers.obseruat. etiam.*

13 Deinde respondetur matrimonium per procuratorem contractum, physicè gratiam producere in contrahente eo respectu, quòd etsi ipse præsens non sit, est tamen præsens eius consensus per procuratorem declaratus, vt docet Ludou Lop *in instructorio conscientiæ sub tract.de matrimon p 2.cap.35.* vel aliter non longè dissimiliter, cum Petro de Ledesma *in tract.de matrim.q.42.art.3.dub.7.concl.2.* Sanch. *d.loco num.32.ad 4.* quorum responsionem breuitatis causa omitto. Nec 14 contra facit, quòd Pœnitentiæ Sacramentum iudiciū quoddam spirituale est, & licèt de iudicij essentia non sit reum esse præsentem, quia etiam cum absentia cōsistit, *cap cum sit Romana 5.§.vltim. in fine, de appellat.* nihilominus Pœnitentiæ Sacramentum neutiquam absenti impendi potest, adeò vt contrariam propositionem ad minus vti falsam, temerariam, & scandalosam damnauerit Clemens VIII. *tom.3. Bullarij constit.* 87. quare & in matrimonio inconueniens non erit, vt licèt tanquam contractus non respuat procuratoris interuentum, cùm tamen respuat, nec admittat vt Sacramentum. Respondetur enim intrinsecè contractus matrimonij naturæ adeò non repugnare per procuratorem contrahi, vt non magis ei repugnet postquam ad Sacramentum à Christo Domino eleuatum est: cùm ipse Dominus eius materiam & formam iuxta contractus naturam instituerit, vt dixi; quod in Pœnitentiæ Sacramento non procedit, quippe quod non est ex iudicio ad Sacramentum eleuatum, itavt iudicij naturam retinere debeat, sed ab ipsa Sacramenti institutione spirituale quoque iudicium est, peculiarem proinde naturam habens, quia in eo videlicet Christus Dominus rei, eiusdemque accusatoris, & spiritualis Iudicis præsentiam nominatim pro forma postulauit, dum eam esse voluit, *Ego te absoluo à peccatis tuis*, &c.

15 Quintò præsuppono matrimonium per procuratorem contractum etiam hodie post Concilium Trid. valere, & Sacramentum esse, quia Tridentinum contractus matrimonialis naturam minime alterauit, sed solùm voluit vt consensus contrahentium non aliter legitimus esset, quam si coram Parocho, & testibus simul præstaretur, quod sanè verificatur, vbi consensus ille per procuratorem eo modo declaratur, ibique enim principalium partium consensus moraliter intercedit. Sic docent Henriq. *in summ lib.11.cap.2.num.2.& in comment.lit.B.* Petr. de Ledesma *eod.tract.q.42.artic.1. dub.7.* Sanch. *d.disp.11.num.19. & 20.* Bonacin. *d.puncto 5.num.1.* Villalob. *d tom.1. tract.13. diffic.9. & 10.* Cenall. *commun. contra communes tom 1.q.750 nu.63. cum seqq* Gutier. *d.c.43.num.10.vers.his tamen obstantibus, & num 11.* Filliuc. *d.tract.10.de Sacram. matrimon. p.1.cap.1.num.13.* Ioan. Machado *d.docum.4.num 2.* Ego 16 *in collect.ad d.c.vlt.de procurat.in 6.n 4* Nec est necesse mandatum, seu commissionem de matrimonio contrahendo procuratori præstare coram Parocho, & testibus, vt sentiunt Sanch *d.disp.11.a num.21.* Rebell. *d.p. 2 lib 2.q.5.n.1.ad fin. vers. nec item opus*, Ochogauia *tr. 2.de matr.q.3.n.5.*

17 Denique præsuppono quemadmodum per procuratorem, sic & per Epistolam contractum Matrimonium hodie similiter valere tam in ratione contractus, ex *glos.verb.vxor, in cap nec illud 30.quæst.5.* recepta communiter ex pluribus, quos referunt, & sequuntur Con. *de sponsal.p.2.cap.4.in initio num.11.in fine*, & Sanch. *d.lib.2.disput.32.n.1.* quàm in ratione Sacramenti. Ita contra vtrumque Ledesmam, Fr.Emman & alios resoluunt Sanch. vbi *proxime num.3.* Gutier. *de matrimon. cap.45.* Rebell. *d.p.2.l.2. quæst.5.num.12.& 13.* Villalob. *tom.1.tractat 13.difficul.10.n.1* Basil.Pont. *de impedim. matrim.cap.29 §.3.vers.deinde certum, & vers.ex quo inferes, & de matrim.lib.1.cap.10.num.vlt.in fine.& lib.2. cap.15. num.1.* Diana *moral. resol. p. 3. tract. 4. resol. 30.* Filliuc. *d.tract.10 de Sacram matrim.part.1. cap.1.n. 28.& 29.* Ochogauia *d. tract.2.de matrim. q 3. numer. vlt.* Nicol.Genua *de scriptura priuata lib.3.quæst.30 & 31.* Ioan. Machado *d. docum.4. num. 4.* Quòd duobus 18 modis id accidere possit concludunt omnes ferè citati *suprà*, scilicet, si vel Epistolam mittens scribat

se

se non solùm facere sui corporis traditionem, sed etiam traditionem per alterum sibi faciendam ex tunc acceptare; qua Epistola coram Parocho, & testibus lecta, alter consentiat, vel si secundam Epistolam recipiat is, qui priùs scripsit, in qua alterius acceptatio contineatur, & ea coram Parocho & testibus lecta, similiter ipse suum consensum nominatim exhibeat; vide Villalob. *d. tract.* 13. *diffic.* 10. *nu.* 2. Nicol Genua *d. quaestion.* 31. *num.* 12. 13. 20. *&* 21. Ioan. Machado *d. docum.* 4. *nu.* 5.

19 His ita praesuppositis, sit prima conclusio. Ad contrahendum matrimonium speciale requiritur mandatum, nec aliter eius virtute contractum valet; probant expressi textus *in l. generali* 34. *ff. de ritu nupt. & in d. cap. fin. de procurat. lib. 6.* cum expressione scilicet personae, cum qua matrimonium contrahi debet; adhuc

20 enim ad contrahendum matrimonium id mandatum speciale non dicitur, nisi nominatim detur ad contrahendum cum certa, ac determinata persona, *d. leg. generali*, ibi, *itaque personam eius patri demonstrari oportet*, &c. gloss. *verb. speciale in d. cap. fin.* quam sequuntur Domin. *ibi num.* 2. *in fine*, Anchar. *in* 2. *notab. n.* 1. Philip. Franch. *num.* 4. *ibidem* Tiraq. *ad leges connub. glos.* 7. *n.* 111. *vers. similiter*, Rebuff. *in concord. tit. de electionis derogat.* in gloss. *verb. speciale vers. quintus*, Cou. *de sponsalib. p.* 2. *cap.* 4. *in initio num.* 8. *aliàs*, 11. Vivald. *in candel. aureo tit. de matrim. num.* 44. *vers. secundum*, Gomes de Leon. *in cent. decisionum decis.* 84. Fr. Emman. *quaest. Regul. tom.* 3. *quaest.* 17. *art.* 3. Cald. Pereira *in l. si curatorem, verb. implorandum n.* 6. *vers. non obstat*, Flamin. Paris. *de resignat. benef. lib.* 10. *q.* 8. *n.* 53. plures citati à Cened. *ad Sext. collect.* 3. *n.* 2. & à Sanch. *d. lib.* 2. *disp.* 11. *num.* 3. *&* 4 quibus addo Ioseph. Ludou. *tom.* 3. *communic. opin. titul. de mandato conclusion.* 1. *vers. duodecimo*, Camill. Borrel. *in sum. decision. tom.* 1. *titul.* 66. *num.* 262. Alex. Trentacinq. *var. resolution. lib.* 2. *titul. de procuratorib. resol.* 3. *num.* 33. *vers. in hac materia*, Card. Mantic. *de contractib. lib.* 7. *titul.* 1. *num.* 25. Medran. *de consensu connub. cap.* 12. *num* 3. Card. Tusch. *pract. conclusion. lit. M. conclusion.* 52. *num.* 20. *& conclusion.* 124. *num* 1. Anton. Cardoso *in praxi Iudicum & Aduocat. verb. procurator n.* 33. Franc. Molin. *de ritu nupt. lib.* 1. *compar.* 25 *ex num.* 5. Rebell. *de obligat. iust. t. lib.* 2. *q.* 5. *num.* 1. Gutier. *de matrim. c.* 43. *nu.* 3. Bonacin. *eod. tract. q.* 2. *puncto* 5. *num.* 8. Basil. Pont. *in simili tract. lib.* 2. *cap.* 15. *num.* 3. *&* Filliuc *tract.* 10. *de Sacram. Matrim. p.* 1. *cap.* 1. *in* 1. *&* 2. *condit.* Ioan. Machado *d. tract. Stat.* 8. *docum.* 5. *num.* 1. Ego *in collect. ad d. cap. fin. n.* 2. *&*

21 *clarif.* 35. *n.* 23. Ratio est, quia cùm matrimonium res sit adeò grauis, ac praeiudicialis, per consequens notabilis ac singularis eius expressio necessaria est, aliàs illa sub simplici de contrahendo matrimonio mandato nō venit; & quia vbi maius periculum, & praeiudicium vertitur, ibi cautius agendum, magisque prouidendum est, *l.* 1. *§. sed & si quis. ff. de Carbon. edicto, c. quiescamus*, 42. *dist. c. vbi periculum, de elect. lib.* 6.

22 Quaestio insurgit in hac materia non inelegans, an si post mandatum in genere praestitum ad matrimoniū cum qualibet contrahendum, cuius virtute cum certa muliere contractum est, speciale subsequatur mandatum, siue potiùs singulare ad contrahendum cum eadem muliere, dum ipsa huiusmodi secundi mandati ignara in consensu à se virtute primi generalis praestito perseuerat, matrimonium antea contractum conualidari possit, quasi ex ratificatione mandati minus legitimi? In qua quaest. affirmatiuam defendit partem Alex. *consil.* 146. *vol.* 5. cui accedit Card. Tusch. *pract. conclus. lit. M. concl* 51. *num.* 20. *vers. si tamen, & conclusion.* 124. *n.* 2. 3. *&* 4. Contrarium tamen longè verius consuluerunt Anton. Butr. *cons.* 64. & Anchar. qui ipsum transcribit, & separatim sequitur, *consil.* 228. *cum duobus seqq.* ex eo potissimum quòd matrimonium ab initio nullum ex defectu legitimi consensus in vtroque coniuge, vtpote praestiti virtute generalis mandati contra *d. cap. fin. de procurat. in* 6. non potest ex post facto conualescere ob legitimum vnius duntaxat coniugis consensum.

23 Secunda sit conclusio. Procurator ad matrimonium contrahendum datus, per seipsum hoc mandatum exequi tenetur, neque alium substituere potest, nisi specialiter sibi huiusmodi facultas in ipso mandato concessa sit. Hanc concl. probant *d. c. fin.* & plures, quos refert & sequitur Sanch. *d. lib.* 2. *disp.* 11. *n.* 5. quibus addo Bonac. *d. q.* 2. *puncto* 5. *n.* 8. Gutier. *de matrim. c.* 34. *num.* 4. Basil. Pont. *eod. tract. lib.* 2. *c.* 15. *n.* 5. *&* 6. Franc. Molin. *d. lib.* 1. *comp.* 25. *nu.* 60. Basse *verb. matrimonium* 1. *num.* 2. *vers. tertia*, Ioan. Machado *d. lib.* 3. *p.* 1. *tractat.* 8. *num.* 4. *vers. la tercera condicion* Ego *in co lect. ad d. cap. fin. num.* 6. Rebell. *d. lib.* 2. *quaest.* 5. *nu.* 1. *vers. secundum*, Filliuc. *d. tract.* 10. *de Sacram. matrimon. p.* 1. *c.* 1. *num.* 24. *vers. tertia*. Alex. Trentacinq. *d. resol.* 3. *n.* 33. Ratio est quia cùm matri-

24 monij contractus res sit magni ponderis & momenti, & quae non nisi intimo amico familiari, vel propinquo committi solet, ad quam mandans talem forsā de alio fiduciam non haberet, ideo ad rem huiusmodi datus procurator, alium suo nomine substituere non poterit, nisi talis sibi facultas specialiter fuerit concessa: quia nempe illius industria in dubio electa censetur propter magnum quod ex facto tam arduo posse periculum imminere: vt ratiocinantur Auctores *proximè citati*.

25 Tertia sit conclusio. Procurator constitutus ad matrimonium contrahendum non potest illud contrahere post mandatum reuocatum, quamuis procurator, vel alter coniux reuocationem ignoret. Probat expresse text. *in d. c. fin. de procurat. in* 6. *glos. vlt. in leg. sufficit* 4. *ff. de sponsal. glos. verb. tenens vers. sed illud specialissimum, in Clem. vn. de renunciat.* Ildeph. à Vera-cruce *in speculo coniug. p.* 1. *a.* 16. *dub.* 5. *cum seqq.* Cou. *de sponsal. p.* 2. *c.* 4. *in initio n.* 8. *aliàs ex n.* 12. Anton. Gom. *var. tom.* 2. *c.* 4. *n.* 3. *vers. secundo intellige*, Salon de Pace *cons.* 6. *n.* 8. plures alios refert Sanch. *d. lib.* 2. *disp.* 11. *n.* 6. quibus addo Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel glos.* 26. *nu.* 18 *& glos.* 63. *n.* 37. Mozz. *de contract. tit. de matr. §. de naturalib. matr. n.* 32. Rebell. *d. lib.* 2. *q.* 5. *num.* 1. *vers. tertium*, *& ex n.* 14. Molin *d. lib.* 1. *comp.* 25. *ex n.* 10. Gutier. *de matr. c.* 43. *ex n.* 5. *& à n.* 24. *& c.* 44. *per tot. maxime n.* 51. 100. *&* 101. Bonac. Basil. Pont. *d. lib.* 2. *c.* 15. *ex n.* 7. Ioan. Machado *d. docum.* 5. *n.* 5.

26 Quod quidem speciale est in Matrimonio, contra notissimam iuris regulam, qua constitutum est procuratoris reuocationem etiam tacitam nullius esse momenti nisi ad illius peruenerit notitiam, imò & eius cum quo negotium in iudicio, vel extra fuerit peragendum. *l. si procuratorem* 65. *vers. vltimo. ff. de procurator. l. si pecuniam.* 5. 6. *vlt. vers. item si quis. ff. de condict. causa data, l.* 1. *vers. sed ego quaero, ibi, & me certiorasset. ff. quod iussu, l. si mandassem* 15. *l. inter causas* 26. *in princ. leg. si fideiussor* 29. *vers. si cum debitor ff mandati, lib.* 1. *Paragraph. fin. ff. de contrah. empt. cap. ex parte Decani, de rescript. cap.* 3. *&* 4 *c. mandato* 13. *de procurator.* Capra *communi. opin. tom.* 1. *lib.* 2. *titul.* 8. *numer.* 90. *&* 100. Flamin. Paris. *de resign. benef. lib.* 9. *quaestion.* 25. *num.* 12. Camill. Borrell. *d. tom.* 1. *titul.* 66. *à num.* 379. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. glos.* 63. *num.* 51. Stephan. Gratian. *disc. ept.*

27 *forens. tom* 1. *c.* 18. *n.* 37. *cum seqq. & c.* 19. *nu vlt.* In quo hi actus differunt ab his, qui per nuntium, vel Epistolam celebrantur qui si post mittentis poenitentiam etiam nuntio vel Epistolam recipienti non intimatam fiant, statim viribus cadunt, nec aliqua ex eis oritur obligatio, vt contra *glos. vlt. in fine in d. l.* 1. *ff. de contrab. empt.* communiter improbatam longè verius docuit glos.

glos. verb. teneat, vers. quare dicunt, alij in d. Clem. unic. de renunc. vbi Zabarel. n. 9. latè probat Ioan. Andr. & Anchar n. 1. Franc. n. 7. & Dominic. sub § sane num. 2. in in d. cap. fin. de procurat. in 6. Felin. in cap. ex parte 33. n. 18. vers. fallit. 6. de rescrip. Anton. Gom. var. tom 2. cap. 4. num. 3. Gonzal ad reg. 8. glos. 26. num 16 & 17. & glos. 63. n. 42. cum seq. Sanch. d. disp. 11. nu. 7. Medran. d. cap. 12. num. 7. Card. Tusch. pract. conclus. tom 6. lit. P.

28 concl. 861. n. 32. & 33. illam differentiæ rationem commendantes quòd nuntius, & Epistola sunt tanquam merum instrumentum, & organum, per quod dominus verba profert, quæ proinde in eius persona concipiuntur. text. opt. in l. qui autem 14 § fin. cum l. seq. vbi gloss. verb ministerium, ff. de constit. pecun. l. multum interest 6. C. si quis alteri vel sibi. quare deficiente domini consensu tempore, quo verba eo modo profert, nihil Epistola, aut nuntius operatur etiam data pœnitentiæ, seu reuocationis ignorantia, elegans text. in l. si pœnituit. 4. ff. de diuort.

29 Ratio verò specialitatis est, quia in cæteris contractibus potest ius supplere consensum contrahentium, illisque renitentibus dominium transferre: in matrimonio autem minimè potest; nam cùm ex reuocatione planè colligatur deficere consensum consentientis, sine quo matrimonium consistere nullo modo potest, c. gemma, cap. cùm locum, de spons. consequens fit matrimonium postea subsequutum nullius esse momenti. Ita Sanch d. lib 2. disp. 11. numer 6. Rebello d. p. 2. lib. 2. quæst. 5. num 1. Franc. Molin. d. comp. 15. num. 16. cum seq. Ioan. Machado d. trat. 8 docum. 5. num. 5. Gutier. d cap. 43. num. 6. & 7. Filliuc. d. tract. 10. de Sacram matrim p. 1. cap. 1. nu. 14 vers. quarta. Alia ratio decidendi ad d. cap.

30 fin. de procurat. in 6. assignari solet quòd scilicet procurator ad matrimonium contrahendum datus, censetur tanquam quidam nudus minister, & sic velut merum instrumentum, & organum, per quod dominus consensum exprimit, adeóque verba plerúmque concipit nomine domini. imò id pro forma desiderarunt Host. sum. tit. de sponsal § qualiter contrahatur, & Franch. num. 4. in d. cap. fin. quanquam longè verius sit sufficere si vel in sua, vel domini persona verba concipiat, dicens:

31 *Recipio te in uxorem nomine Titij.* vel *Titius te accipit in uxorem me mediante*, vt tradunt post alios Cou. de sponsal. p. 2. cap. 4. num. 8 alias 11. Henriquez in sum lib. 11. cap. 2. Sanch. de matrim. lib. 2. disp. 11. num. 16. Card. Tusch. d. tom. 1. lit. M concl. 114. n. 5. Rebell. d. lib. 2. q. 5. n. ult. in fine, Bonacin. d. q. 2. punct. 5. num. 11. Si igitur hic domini consensus iam cessauerit, seu reuocatus fuerit, licet reuocatio procuratori, & ei, cum quo contraxit, intimata non fuerit, matrimonium debet esse nullius momenti.

32 Tacita mandati reuocatio, hoc est, pœnitentia, signis, seu factis aliquibus declarata sufficit ad hoc vt matrimonium per procuratorem reuocatum huiusmodi reuocationis ignarum contractum, sit etiam in foro exteriori nullum. argumento l. pœnituit 4 iuncta l. fin. vers. illud rectissime, ff. de diuort. Tacitæ reuocationis man-

33 dati exemplum est, si ipse dominus post mandatum ad contrahendum cum certa persona datum, cum alia postea ante illius executionem contraxerit; nam cùm ad contrahendum cum secunda, necesse fuerit à voluntate contrahēdi cum prima recedere, quia cum vna tantùm consistere matrimonium potest, inde necessariò consequitur vt dato mandato ad contrahendum cū secunda; vel de facto cum illa domino contrahente, prioris voluntatis reuocatio, seu pœnitentia veluti præambulum necessarium præcessisse censeatur. Ita Æmil. Ferret. cons. 281. n. 12 Gutier. de matrim. cap. 43. artic. 2. ex num. 24. & ex num. 28. & cap. 44. per tot. maximè n. 51. Franc. Molin. d. lib. 1. comp. 25. ex nu. 14. 23. & 56.

34 Ioan. Machado d. trat. 8 docum. 5. nu 7. Ad probandum verò huiusmodi reuocationem siue tacitam, siue expressam non est necessaria scriptura, sed sufficiunt testes, qui ad cuiuslibet rei reprobationem regulariter parem vim obtinent cum illa, l in exercendis 15. C. de fide instrum. quamuis aliàs mandatum in publica scriptura datum sit, vt sentit Panorm. in c. ex insinuatione 3. num. 1. not. 1. per text. ibi, quem ad hoc quotidie allegari dicit, de procurat. Quales autem testes ad prædictam procuratoris reuocationem requirantur, latissimè explicat Gutier. de matrimon. cap. 44. à num. 9. & à numer. 68.

35 Neque procuratoris ad matrimonium dati reuocatio etiam ignorata effectum suum sortiri desinet, etiāsi iuramentum de non reuocando præmissum sit: hoc enim in his, quæ sui natura à mera alicuius voluntate pendent, quale est procuratorem reuocare, vel non, solum efficit, vt reuocans periurij reus sit, cæterùm adhuc reuocatio valet, & consequenter matrimonium post huiusmodi reuocationem vtpote validam, tametsi ignoratam, contractum, nullum quidem erit: ita glos. verb. reuocatus in d. cap. fin. de procurat. in 6. vbi Domin. num. 5. & Franch. num. 5 & 6. Cou. d. cap. 2. cap. 4. initio n. 10. & cap. 6. n. 2. plures quos refert & sequitur Sanch. d. lib. 2. disp. 11. n. 8. quibus addo Alex. Trentacinq. var. resol. lib. 2. tit. de procurat. resol. 3. n. 33. & in hac, Medran. d. cap. 12. n. 10. Franc Molin. d. lib. 1. comp. 25. à n. 52. Rebell. d. lib. 2. quæst. 5. num. ult. Basil. Pont. d. cap. 15. nu. 12. Filliuc. d. cap. 1. nu. 24. in 4. condit. vers. quod etiam est verum.

36 Quoad forum conscientiæ, in quo sola veritas attenditur, cap. veritate 8. dist. valet reuocatio procuratoris merè interna, licèt quoad externum Ecclesiæ, quæ de occultis non iudicat, cap. erubescant 11. in fine 32. dist. incumbat reuocanti onus, testibus, vel aliàs legitimè probandi, aliàs pro matrimonio iudicetur, quod nihilominus apud Deum nullum erit. Sic docent plures quos refert & sequitur Sanch. d. lib. 2. disp. 11. numer. 9. quibus addo Gutier. de matrimon. cap. 43. num. 9. ad fin. Filliuc. d. c. 1. nu. 24. vers. quarta, ad fin. Ioan. Machado d. trat. 8. docum 5. n. 6.

37 Sed quæret aliquis an matrimonium contractū per procuratorē, qui neque tacitè, neque expressè reuocatus fuerit, validum sit, si tempore quod contrahitur, consensus positiuus mittentis procuratorem realiter nō concurrat, eo quòd in aliis forsan negotiis tunc temporis occupatus maneat, aut superueniat furor? Negatiuè respondent Salon de Paz cons. 6. num. 6. cum seqq. Basil. Pont. d. l. 2. cap. 15. n. 14. dum probare contendunt matrimonium per procuratorem eo tempore contractum, quo dominus ipsum constituens demens factus est, quasi ex eius dissensu nullum esse. Et pro hac parte facit illud, quod traditum est de Sacerdote, qui audita confessione amens fit, & sic pœnitentem absoluit, nēpe vt eius absolutio nulla sit, eo quòd ministri actus debet esse humanus: vnde cùm matrimonium per procuratorem contrahentes, ipsi ministri huius Sacramēti, non verò procurator, vt suprà dixi; consequens videtur vt si tempore, quo procurator consensum explicat, is qui mandatum dedit, rationis vsu destitutus sit, irritum matrimonium reddatur.

38 Verùm, contrarium, imò tale matrimonium validum quidem esse, & receptius, & verius quidem iudico, quoniam ad valorem huius matrimonij sufficit durare priorem consensum, saltem in virtute, cùm non sit obex contrariæ voluntatis, ideóque meritò ex eius voluntate iam semel explicata contractum dicitur matrimonium, sicut si eo tempore dormiret, vt in simili de eo, qui Baptismum sic recepit, cùm prius baptizari voluisset, quod valide illum recipiat, respondit text. in cap. maiores 3. § item quæritur, vers. dormientes, de Baptismo.

39 Et in specie quòd per superuenientem furorem

constituentis

constituentis procuratorem ad matrimonium contrahendum eius voluntas non magis quàm superueniente somno cesset, quin potiùs duret saltem in virtute, adeoque nō impediat quominus matrimonium eo tempore per procuratorem contractum validū sit, ac teneat: prout in terminis docent Ildephons. à Veracruce *in speculo coniug.p.1.art 16.dub 6.sub versi.sed quid si primo consensit*, Henriquez *in sum.lib.11.c.4 n.4.* Sanchez *d lib.2 disp.11.n.11.& 12.ac n 51.ad 3.* Gutier.*de matrim. c.43.n.14.* Bonac.*d.q.2.punct.5.n.13.& 14.* Filliuc.*d.p.2.c. 1.n.25.in princ.*

40 Et ideo cauendum est à Salone de Paz, & Basilio Pontio *locu proximè citatu*, falluntur enim ex adductis per Doctores numero præcedenti citatos. Et ad difficultatem, de Sacerdote, qui audita confessione amens fit, quam monet Sanchez *dict.num.12. vers.obiicies tamen*, rectè idem satisfacit dicens argumentum procedere, vbi aliquis per se ipsum ministrat, vt contingit in Sacerdote absoluente, secus si medio instrumento, vt in contrahente per procuratorē, qua in specie consensus semel illi procuratori datus durat in virtute, licèt quo tempore ab eo explicatur, is, qui dedit mandatum propter dementiam, vel aliàs consensu careat, iuxta regulam *l.furiosi 42.ff.de regulis iuris*, cum similibus.

Vallisoletana Fideiussionis.

Instrumentum conditionale non habet executionem nisi purificata conditione, resoluto contractu ob defectum adimplementi, fideiussor ab obligatione liber remanet. Prorogationi consentire debet fideiussor, aliàs ei nocere non potest.

VOTUM LXXXVI.

1 *Facti series.*
2 *Executio contractus conditionalis fieri non potest nisi liqueat iudici de purificata conditione.*
3 *Instrumentum conditionale conditione non adimpleta deficit.*
4 *Conditio donec pendet, non potest dici partiius quaesitum.*
5 *Promissio habetur pro non facta, non adimpleta conditione.*
6 *Paria sunt aliquid non fuisse factum, vel factum sub conditione non adimpleta.*
7 *Conditionis adimplementi verificatio incumbit petenti executionem.*
8 *Fideiussio data pro certo tempore, transacto illo remanet extincta.*
9 *Fideiussor ab obligatione liber remanet transacto tempore, intra quod purificanda erat conditio.*
10 *Obligatio extincta non potest reuiniscere absque nouo omnium consensu.*
11 *Donatio facta Ecclesiæ sub conditione post rei conditionem reuocari non potest.*
12 *Actus resolutus actus dici non potest.*
13 *Instrumentum nullum non meretur executionem.*
14 *Fideiussor liber remanet ab obligatione resoluto contractu ob defectum adimplementi conditionis.*
15 *Obligatione extincta, extincta quoque dicitur fideiussio in ea inserta.*
16 *Reconductio præsumitur facta cum omnibus qualitatibus, dummodo non dependeant a tertij voluntate.*
17 *Prorogationi debent consentire fideiussores, aliàs non obligantur.*
18 *Fideiussio semel extincta non potest postea validari sine facto fideiussoris.*
19 *Vincentius Caroc.*alleg.54.*intelligitur.*
20 *Fideiussor intelligitur promittere rebus in eodem statu, & terminis permanentibus.*
21 *Fideiussio est stricti iuris, & non extenditur.*
22 *Fideiussor non tenetur quando variatur res, causa, vel actio.*
23 *Fideiussor, qui in certam causam fideiussit, non obligatur vltra consensum proprium.*
24 *Conditio apposita in contractibus vltrò, citroque obligatoriis, censetur apposita respectu omnium.*
25 *Conditionis implementi defectus in contractu conditionali operatur defectum consensus respectu omnium.*
26 *Conditio ab omnibus in contractu apposito ab vno illorum relaxari non potest.*
27 *Contractus consistunt ex copulato consensu.*
28 *Contractus quando dependet à voluntate duorum, non statur voluntati solius promittentis.*
29 *Conditionis adimplementum ante vel post tempus, non est admissibile.*
30 *Fideiussionis natura est vt illius effectus nunquam extendatur, nisi in quantum se extendant verba.*
31 *Fideiussor in dubio semper videtur se restrinxisse ad id, de quo verisimiliter fuit actum inter partes.*
32 *Fideiussor solùm præsumitur fideiussisse pro causa, prò qua fuerat tractatum.*
33 *Conditio quæ in principio, & præfatione contractus fuit apposita, influit in omnes eius partes.*
34 *Pacta plura quando posita sunt in eodem instrumento, sumunt omnia robur eodem tempore.*
35 *Actus vt possit dici approbatus aliquam ob causam, causa illa debet interuenire ob illum actum.*
36 *Solutio facta in vim alicuius, contractum illum non ratificat, nisi respectu ipsius soluentis.*
37 *Soluens ob causam celebrati contractus censetur illum approbare, & ratificare, habita illius notitia.*

ANtonius in quibusdam capitulis matrimonialibus se obligauit vti fideiussorem ad promissę dotis solutionem, ea tamen conditione ad hoc vt matrimonium desideratum effectum sortiri posset, quòd prius per sententiam, aut concordiam lis super concursu creditorum per illos contra dotantem mota præfixo termino finiretur: sed antequam liqueret de purificatá conditione imò ante litem vt requirebatur extinctam & creditoribus nondum satisfactis, & termino præfixo iam transacto, in vim dictæ obligationis petitum fuit mandari relaxari mandatum executiuum contra personam, & bona dicti fideiussoris, & consultus respondi dictum mandatum non esse relaxandum, ex sequentibus. 1

Primò, quia ad hoc vt obligationis instrumentum exequi posset, tenebatur dotis promissæ creditor prius ostendere purificatam conditionem; non potest enim executio contractus conditionalis fieri nisi liqueat iudici de purificata conditione, Bald. Angel. Imol. Alexand. Iason. & Alciat. *in l.fin §.statim, Digest.de vulg. i*, idem Alexand. *in l.illa, ff.de verbor.oblig.* Bart. *in l. prinde, §.notandum, ff.ad legem Aquil.* Parlad. *rerum quotidi lib.1.p.1.c.fin.12.n.39.* Stephan. Gratian. *discept. forens.p.2.c.325.num.7.* Cou. *lib.2.var.c.11.n.2.* dicens quòd prius debet constare iudici citato reo, quòd iam euenerit conditio, & postea debet fieri executio, aliàs non potest, ad quod allegat text. *in l. hoc iure, ff de verb.oblig.& in l Fulcinius.ff.quibus ex caus.in possess. eatur.* 2

5 Ratio est, quia instrumentum conditionale eoditione non adimpleta deficit, & habetur pro non facto, leg. si quis fundum, ff. de contrah. empt. l. qui heredi, §. Plautius, vbi omnes, ff. de condit. & demonstr. l. pecuniam quam, ff. de rebus cred. l. necessario, §. quod si pendente, ff. periculo, & commodo rei vend. Decian. consil. 485 num. 4. Cephal. consil. 595. num. 10. & consil. 754 num. 11. Tiraq. in l. si vnquam, verbo reuertatur numero 277. Et donec 4 pendet conditio, non potest dici ius parti quæsitum, l. si quis sub conditione, ff. si quis omiss. causa testament. Menoch. consil. 452. num 41 lib. 5, Surd. consil. 186. numer. 12. lib. 2. And. Galgan. de condit. & demonst. p. 1. c. 8. n. 9. & 5 cessat obligatio, c. fin. de sponsal. in 6. Et non adimpleta conditione habetur promissio pro non facta, extincta, & annullata, Bald. in l. pactum quod dotale, C. de collation. & in l. fin. C. de pact. Aretin. & Paul. de Castro in 6 l. superstitis, ff. de acquir. hæred. Et in iure pacificatur aliquid non fuisse factum, vel factum sub conditione non adimpleta, Crauet. consil. 15. numer. 3. lib. 1. Surdus consil. 38 t. num. 1. lib. 3. Vin. decision. 34. num. 6. Catthar. decision. 48.

7 Et ad hoc vt impediatur mandati executiui relaxatio, sufficit sola allegatio fideiussoris quòd non fuerit adimpleta conditio, & tunc adimplementi illius verificatio incumbit petenti executionem Cephal. consil. 667. n. 43. lib. 5. Alexand. consil. 91. n. 9. lib. 7. & consil. 123. n. 2. eod. lib. Franc. Monald. consil. 81. n. 6. libr. 1. Magon. Lucensi decision. 21. num. 16. & interim à iudicio repellenda petitio, l. hæc venditio, in princip. ff. de contrah. empt. Tiraq. de retract. lig. §. 1. gloss. 2. n. 24. Surd. d. consil. 186. num. 12.

8 Præcipuè cùm iam transierit terminus præfixus, intra quem non fuit finita dicta lis super concursu creditorum mota, vt requirebat conditio, & sic eo ipso remansit obligatio extincta vnà cum fideiussione in ea præstita, iuxta text. in l. si fideiussor 27. C. de fideiuss. ibi, Nisi in tempus certum dicta sit fideiussio, tunc enim in tantum eam ex e di in quantum etiam attestatio fuerit expressa, &c. l. si vnus, §. si cum reo, ff. de pact. ibi, Si cum reo ad certum tempus pactio facta sit, vltra nec reo, nec fideiussori prodest, &c. resoluunt Pitrh. Maur. Aretin. de fideiuss. sect. 10 §. 44. per tot. Hering. eod. tract. cap. 20. §. 18. numero 1. 2. & 3. vbi numero 5. ait quòd licèt tempus non fit capax terminandi, & finiendi obligationem, nihilominus adiectio temporis certi operatur quominus in futurum vlterius quis obligari queat; & concludit quòd si fideiussor post tempus conuentus ratione futuri temporis, potest exceptione debitorem summouere, ex l. obligationum, §. placet, ff. de obligatione, & actione.

9 Vnde cùm non fuerit purificata conditio, & iam transactum sit tempus, intra quod purificanda erat, fideiussor ab obligatione liber remansit, vt benè docet Socin. sen. consil. 273. n. 3. vers. ex quibus volum. 2. ibi, Et hoc maximè in casu nostro, in quo fideiussores intercesserunt, sub conditione, si transactio sortiretur effectum, quæ non fuit purificata, igitur non tenentur, dict. leg. cedere diem, &c. Et inferius numero octauo, ibi, Et hoc maximè procedit quando fideiussores non i te ceßerunt simpliciter, sed sub conditione, casu quo concordia sortiretur effectum; si ergo non fuit sortita effectum, quia non fuit satisfactum omnibus, ad rationem solidorum 16. pro libra, dicitur conditio defecisse, & fideiussores non teneri, dict. l. cedere diem, &c. Et resoluta ob id scriptura, ac extincta obligatio in ea facta, non erat amplius in facultate vnius partis contractum perficere, absque nouo om-
10 nium consensu vt expressè deciditur in l. Sabinus, ff. de in diem addict. ibi, Quid tamen si hoc erat nominatim actum, vt liceret resilire emptori meliore conditione allata, dicendum erit dissolutam priorem emptionem, 11 etiamsi venditor sequentem non admittat, &c. Et confirmatur ex decisione text. in cap verum, de condit. apposit. vbi probatur donationem factam Ecclesiæ sub conditione, post rei traditionem reuocari nõ posse, quamuis conditio deficiat, ibi, Nisi fortè tali sit conditione collatum, quod ea cessante debeat reuocari; quia tunc ex defectu consensus, qui remouetur ab actu, fauor Ecclesiæ non attenditur. Ita Bald. in l. dictam, num. 5. versicul. hæc omnia vera. C. de condict. ob causam, Cardin. in d. c. verum num. 5. vbi Abb. num. 1. Præpos. n. 6. Rip. in l. vlt. n. 124. in fine, C. de reuoc. donat. Tiraquel. de retractu conuent. ad finem tit. n. 11. 14. & 55. Cou. lib. 1. var. cap. 14. n. 6. Card. Mantic. de tacit. & ambig. conuent. lib. 13. tit. 44. n. 13.

12 Remanente igitur nulla, ac resoluta matrimonialium capitulationum scriptura, ob non adimplementum conditionis, illa amplius talis dici non potest; quia actus resolutus, actus dici non potest, l. Iulianus §. 1 ff. de verborum obligatione, l. etiam, Digest. de solut. & si reuocatur actus, reuocati etiam censentur omnes effectus ab eo venientes. Clement. 1. de immun. Crauet. consil. 302. numer. 29. Menoch. consil. 212. numer. 33. & seq. Vnde fit consequens mandatum executiuum in vim illius scripturæ relaxari non posse, quia instrumẽ-13 tum nullum non meretur executionem, l. 4. §. condemnatum, ff. de re iud. Decian. consil. 401. num. 1. Cephal. consil. 18. num. 11. Bart. in l. D. Traianus, ff. de testament. milit. Azin. de execut. §. 1. cap. 33. num. 3. Roderic. Xuar ad l. post rem iudicatam, in declar. ad l. Regni part. 2. § sed pro euidentia, num. 51. versicul. intellige quarto, Cancer. var. resol. lib. 2. cap. 3. num. 22. Valenzuel. consil. 52 num. 63. volum. 1.

14 Hinc etiam prouenit vera, & legalis conclusio, quòd resoluto contractu ob defectum adimplementi conditionis, sub qua celebratum fuit, quamuis matrimonium celebretur non expectata conditionis purificatione, nihilominus ab obligatione liber remansit fideiussor, per text. in l. fin. ff. de pact. ibi, Si reus postquam pactus est à se non peti pecuniam, (ideoque cœpit id pactum fideiussori quoq; prodesse) pactus sit, vt à se peti liceat, an vtilitas prioris pacti sublata sit fideiussori, quæsitum est sed verius est semel acquisitam fideiussori pacti exceptionem, vlterius ei inuito extorqueri non posse, &c. quia, vt ait Franciscus Niger. Cyriacus tom. 1. controu. 101. num. 5. extincta fideiussione, illa amplius ad præiudicium fideiussoris sine nouo eius consensu reuiuiscere nequit, & 15 post eum Noguerol. alleg. 21. num. 18. Et extincta obligatione extincta quoque dicitur fideiussio in ea inserta, cùm illa stare non possit sine obligatione principali, l. 2. ff. de fideiuss. §. fideiussor. instit. m eodem Menoch d. consil. 201. num. 39. & 40. Facit text. in l. item quæritur, §. qui impleto, Digest. locati, ibi, Si non alius pro eo in priori 16 conductione res obligauerat, huius enim nouus consensus erit necessarius, &c. cuius argumento Cancer. libr. 1. variar. resol. c. 14. num. 40. tenet quòd quamuis reconductio præsumatur facta cum omnibus qualitatibus, vinculis, & clausulis accessoriis positis in primo contractu, quæ dependent à mera partium voluntate, vt pignus hypotheca, terminus solutionis, & similia, hoc non procedit, si vincula, & alia id genus dependerent à terti j voluntate, quia talia in eius præiudicium non censentur repetita in reconductione.

17 Hinc quoque prorogationi compromissi, seu termini assignati in contractu principali debent consentire fideiussores, aliàs non noceret eis, si damnum daretur termino prorogato, etiamsi à principio fuissent actum de prorogatione, quia fideiussores non censentur se obligasse nisi ad damnum, quod daretur in primo tempore. Ita per text. in l. Labeo, in principio, iuncto Paragraph. fin. ff. de recept. arb. resoluit Paul. de Castro in l. dies cautioni, num. 2. Digest. de damno infecto. Tibet. Decian. consil. 72. numer. 14. volum. 2. Surdus consil. 460. num.

num.73.verf.quatenus volum.4. Anton. Hering. *de fideiuss.c.20. §.18.num 8.* Cardinal. Mantica *de tacitis, & ambiguis conuention lib.16.tital.11.per tot.* & præcipue *numero tertio.* Facit quod in simili tenet Donat Anton. de Marinis *quotid resolut. c. 133. num 21.* videlicet quòd fideiubens filiofamil. in mutuo quod recepit sine patris consensu, quamuis pater postea contractum ratificet, adhuc tamen poterit fideiussor vti exceptione Macedoniani, quia licèt ratificatio illa retrotrahatur ad tempus contractus, & illum approbet in præiudicium filij, & eiusdem patris, ex *l.fin. C.ad SC.Macedon.* nihilominus in damnum fideiussoris nihil operatur nisi nouus illius cōsensus interueniat: eodem modo in præsenti casu non obligatur fideiussor nō adimpleta priùs conditione, quamuis postea matrimonium celebraretur: nam limitati temporis ea est vis vt lapsu tempore contineat depositionem contrariam. Ita Bart. *in proæmio Digestor. in §.hac autem tria;* Surd. *con.216. num. 2. & consil.294.num.9. & consil.401. num.18.* & post eos

18 Galgan *dict.p.1.c.1.qu.16.num.6.* Semel enim extincta fideiussio, non potest postea validari sine facto fideiussoris, vt agnoscit Hering. *de fideiuss. c. 20. §. 38. num.4.* ibi, *Si obligatio fideiussoria per vnum aliquem supra citatorum modorum semel perfectè, & firmiter sit sublata, finita, & extincta, quòd non possint in effectum reduci sine facto fideiussoris, l.qui res, §.aream, ff. de solut.* gloss. & DD. *in l.vltim.C.de pactis.* Æmil. Ferret. *resp. 49.n.4.*

19 Licèt autem Donat. Anton de Marinis *dict.c.133.* referat in casu de quo agebat, contrarium tenuisse Vincent. Carot. *decision.54.* attamen si Auctor iste attentè legatur, facilè deprehēdetur causam ob quam Senatus in casu illius decisionis condemnauit fideiussorem, eam fuisse, quia contractus non fuit nullus, sed elidibilis, nam si nullus esset, tunc consensus sequens non noceret fideiussori, vt videre est per Carot. *ibid.num.18. & num.17. & 28.* addit quòd quando consensus præstari debet intra certum tempus, si tunc non præstatur, licèt postea superueniat, sequens ratificatio nihil operatur, nisi fiat intra illud certum tempus. Et facit ad propositum quod dicit Surd. *consil.460.n.73. versicul.respondeo secundò,* scilicet quòd licèt virtualiter fideiussores videantur consentire prorogationi factæ per principales obligatos, nihilominus tamen obligati non remanent ipsi fideiussores quando tempus administrationis alio modo prorogatur non æquè idoneo, & cauto.

20 Maximè, quia fideiussor intelligitur promittere rebus in eodem statu, & terminis permanentibus, non autem eis mutatis, Menoch. *cons.212.n.14. & cons.719. num.48.* Cyriac. *tom.1.controu.285.num.5. & 6. & tom.1. controu.101.num.32* Donat. Anton. de Marinis *d.c.136. per tot.*

21 Noguerol. *dict.alleg.21. num.9.* Et fideiussio est stricti iuris, & non extenditur, *l.stipulatio ista, §. satis acceptio, ff.de verb.obligat. l. si fideiussores Magistratuum, §.pro Aurelio, l.si in pignore, ff. de fideiuss.* Decian. *cons.103.n.3.* Natta *cons.201.num.5.* Roland *consil 58. n.20.vol.5.* vbi ait quòd fideiussor non tenetur quan-

22 do variatur res, causa, vel actio, Bald. *cons.106.in fin. vol.2.* Ancharan *quæst.famil.63.num.3.lib.1.* Valenzuel. *consil.9.ex n.20.cum seqq.tom.1.* vbi dicit quòd fideius-

23 sor, qui in certam causam fideiussit, non obligatur vltra consensum proprium, sed solum ad ea, quæ per stipulationem promisit, & *num.14.* tradit quòd nec aliquo modo extendi in suum potest præiudicium dicta obligatio, cùm actus agentis contra, vel præter agentis intentionem extendi nequeat. & *num.15.* ampliat

24 vt ne extendatur vltra quàm in ea fideiussione contineatur.

Contra suprapositam resolutionem aliquæ obiectiones sunt adductæ, quæ licèt eā oppugnent, nullatenus tamen euertunt, aut dubium faciunt. Imprimis opponitur conditionem illam de extinguenda ante matrimonium lite mota super creditorio concursu, fuisse appositam ad fauorem contrahentium, & ideo eos illi renunciare potuisse, prout renunciarunt: sed excluditur hæc obiectio, quia conditio prædicta fuit apposita in fauorem contrahentium, & in contractibus vltro citróque obligatoriis conditio apposita vni eorum, censetur etiam apposita respectu aliorum, vt aduertit Alexand. *consil.40 in princ.volum.5.* ibi, *Circa primum videtur prima consideratione dicendum, quòd illud pactum adiectum ex parte Antonij, & reddens contractum transactionis conditionalem ex parte sua, reddit similiter contractum conditionalem, seu resoluendum sub conditione ex parte Nicolai, quia contractus claudicare non potest, & non potest ab initio ex conuentione fieri quod alter contrahentium sit liberatus, vel obligatus, & alter non,* &c. Et licet in casu de quo agit, aliud resoluere videatur, nihilominus tamen *num. 2. vers.non obstat,* prædictæ nostræ resolutioni assentitur; aliàs enim sequeretur absurdum quòd vnus, & idem actus pro parte sit purus, & pro parte conditionalis, ex Crauet. *cons.173.num.12.vers.sexto,* ibi, *Et absurdum,* Rota apud Farinac. *decision.567.num.5 cum seqq.* part. *in posthum.* aliàs *p.3.recent* vbi notat quòd si non fuisset ita, non fuisset contractus vltro citróque obligatorius

25 vt de illius substantia requiritur ex *l.1.in fine, Digest.de action & obligat l ex empto 15.ff.de action.empti.* Vnde rectè sequitur defectū implementi conditionis in contractu conditionali, respectu omnium operari defectū consensus perinde, ac si contractus nunquam fuisset initus, ex *l.necessariò, § quòd si pendente, ff.de periculo, & commodo re vend. l.si quis fundum, ff. de contrah. empt.* Cephal. *cons.18.num.1.cum seqq.volum.1.* & alij citati per Rot. *d.decis.567.n.9.*

26 Cùm ergo dicta conditio in fauorem contrahentiū omnium apposita fuerit, nullo modo potuit vnus illorum efficere vt contractus perfectus remaneret, licèt conditio non fuisset adimpleta, ex duobus. Primò, quia apposita ab omnibus conditio in contractu, ab vno illorum relaxari non potest, nisi omnium consensus concurrat, ex *l.1.C.de pact.* vbi Bald. *num 3.* expressè requirit remissionem fieri ab eo, qui est obligandus, nam remissio sola vnius, cui obligatio debebat quæri, non sufficeret, Galganet. *de condit.p.2.c 1. quæstion 61.* Secundò, quia contractu existente nullo ex defectu consensus contrahentium, qui ad obligationem promissæ dotis tantum teneri voluerunt, conditione contractus adimpleta, & non alias, non potest illorum quidam conditioni renunciare, & efficere quòd contractus sine aliorum consensu valeret, ac si ea sua sola voluntate, & consensu totalis validitas illius dependeret, contra decisionem *l.in vendentis, C. de contrah. empt.* vbi obligatio fuit nulla, ex eo, quia via contractus collata est in voluntatem vnius contrahentis: ita

27 Petr Surd. *decision 114. n.2.* & contra doctrinam Baldi in *dict l.in vendentis num.29.versic.vl.octauò quæro,* vbi eam adducit rationem, quia contractus consistunt ex copulato extremo, id est, ex copula voluntatum, non ex voluntatibus tempore separatis, prout considerat Rota *d.decision.567.num.10.versicul.quibus.* Et contra

28 aliam doctrinam Bart. *in l.si mihi, & Titio 1in. § si stipulatus, ff.de verborum obligat.* dum dicit quòd quando contractus dependet ex voluntate duorum, non statur voluntati solius promittentis, vbi Paul. de Castro, & Donel. *n.3.*

29 Et nihil releuat conditionis adimplementum cùm fuerit factum post tempus, nam quotiescunque intra tempus præfixum, & limitatum non adimpletur conditio, non est admissibile si ante vel post tempus fiat, vt tradunt Azo *in sum.C.de condit.subsis. num.7.* Bart. in

in l.si in diem,ff.de condit.& demonstr. Pereg. *de fideicomm.art.* 1 *num.* 8 Galgauet. *de condit.p.* 1. *qu.* 36. *num.* 5. nam hoc insinuant verba contractus in quo interuenit fideiussio, cuius natura hæc est, vt illius effectus nunquam extendatur nisi in quantum se extendunt verba, ideóque fideiussor non obligatur nisi in quantum est specificatum. Mar. Muta *conf.* 100. *per tot.* præcipuè ex *num* 8. vbi *num* 17. addit quòd in dubio semper videtur fideiussor se restrinxisse ad id, de quo verisimiliter fuit actum inter partes, & non voluisse suam obligationem ampliare, Card. Mantic. *de tacit. lib.* 14. *tit.* 42. *num.* 17. ibi, *Nec in dubium venit quin implementum conditionis debeat etiam consisti ... effectu de quo fuit cogitatum, itavt si ille effectus non sequatur, non possit dici impleta conditio*, &c. Valenzuel. *consil.* 158. *num.* 24. *volum.* 1. vbi dicit quòd fideiussor solum præsumitur fideiussisse pro causa, pro qua fuerat tractatum, & ideo non obligatur in causas futuras, & simulatas, vt resoluit Bald. *conf.* 143. *volum.* 5. quem refert, & sequitur Mar. Muta *dict. loco numero* 19. *& numer.* 30. vbi assignat rationem, quia confessio principalis ad augendam obligationem fideiussionis non nocet fideiussori, maximè post contractam fideiussionem.

Nec obstat quod secundo loco opponitur, videlicet quòd dicta cōditio nō cadit super effectuatione matrimonij subsequuti, sed super alimentis promissis matrimonio subsequuto: Quia respondetur totum illum cōtractum effectum fuisse conditionalem, itavt nihil ex eo deberetur ea conditione non adimpleta, quæ in principio, & præfatione illius apposita influit in omnes eius partes, ex text. expresso in *l. Titia* 134. § *idem respondit, ff. de verb. oblig.* ibi, *Plerunque ea, quæ præfationibus conuenisse concipiuntur, etiam in stipulationibus repetita creduntur*, &c. quam sic summat Bart. *Ea quæ in præfationibus dicuntur, in sequentibus repetita intelliguntur.* Et maximè, quia de matrimonio conditionaliter fuit actum in capitulis matrimonialibus, in quibus etiam promissa fuerunt alimenta ex causa matrimonij, & quamuis respectu illorum pura videatur promissio, nihilominus vt conditionalis habenda, quia etiā conditionale fuit matrimonium, & in hoc est text. expressus, in *l. item quia*, § *idem Iuliano, ff. de pact.* vbi contractus procemium fuit conditionale, ibi, *Cùm conuenisset vt donec vsuræ soluerentur, sors non peteretur*, & stipulatio fuit pura, ibi, *Et stipulatio purè concepta fuisset*, & nihilominus Iureconsultus decidit conditionem inesse stipulationi, ac si hoc expressum fuisset. Et demum, quia cùm conditio in vno instrumento apposita fuerit, nihil refert an in vno, vel in alio illius capitulo inserta sit; totum enim quod in vna scriptura continetur, censetur vnum constructum, vt dicit Bald. *in l. peremptorias, num.* 12. *ad med. C. sentent. rescindi non posse*, & in eodem contractu non datur prius, nec posterius, Surd. *consil.* 457. *num.* 12. *volum.* 4. vbi aduertit quòd quando plura acta posita sunt in eodem instrumento, sumunt omnia robur eodem tempore, licèt vnū in principio, alterum verò in fine sit positum, tamen iuris censura non datur inter ea prius, vel posterius, & melius *decis.* 157. *n.* 5. *&* 6. vbi dicit quòd in dubio traditio censetur conditionalis quando fit in executionem contractus conditionalis, nec interest quòd traditio sequatur, val præcedat reseruationem, quando vtraque fit in eodem contractu, & instrumento, quia tunc non datur prius nec posterius.

Minus obstat quod tertio loco opponetur, videlicet quòd partes contrahentes contractum approbasse visi sunt, dum ad illius complementum tum attendentes plura ex vi illius adimpleuerunt, quia respondetur non constare an solutiones factę fuerint ex causa dotis promissæ; nam vt actus dici possit approbatus aliquam ob causam, causa illa debet interuenire ob illum actum, *l.* 2. *ff. de condit. & demonstr. l. cùm seruus, ff. de verb. oblig.* & vtrobique adnotauit Bart. quòd non sufficit dicere aliquid esse factum, nisi constet factum fuisse ob eam causam ob quam fieri debuit, Corn. *conf.* 75. *col.* 2. *li.* 3. *& conf.* 283. *in fine, lib.* 4. Crauet. *consil.* 197. *numero* 12. *cum seqq.* Debebat etiam constare quòd expresè solutio facta fuerit in vim dictæ scripturæ, & cum scientia quòd illa esset nulla, Menoch. *conf.* 389. *per tot.* & præcipuè *numero* 20. *cum seqq.* Deinde illa solutio facta fuit à principali debitore, quæ si haberet vim ad ratificandum contractum, hoc esset tantum respectu ipsius soluentis, non verò fideiussoris, vt in terminis resoluit Menoch. *dict. consil.* 389. *numer.* 10. *versicul. respondetur, & tertio*, ibi, *Admisso quod esset pecunia exacta a Prouinciale post illam mutationem factam à D. Aliprando, non tamen ex hoc infertur ratificatio D. Valentini respectu fideiussionis à se præstitæ, sed tantùm infert preiudicium ipsi Prouenziali, qui semel ob eam mutationem liberatus, voluisset se ipsum intromittere in ipso vectigali, non tamen inferre quoad Valentinum quod ratificauerit, ex quo ei num rata non fuit hæc pecunia.*

Quare conclusio illa quòd soluens ob causam celebrati contractus censeatur illam approbare, & ratificare, *l. si filius, ff. de minor.* 25. *annor. l. cum fidem C. de non num. pecun.* Menoch *remed.* 5. *recup. numer.* 119. Salon. de Pace *conf.* 53. *num.* 10. Intelligitur si probetur illum, qui soluit, seu solutionem recepit, habuisse plenam notitiam dicti contractus, ob cuius causam se soluisse, aut solutionem recepisse dicitur, nam aliàs non diceretur ratificasse id, quod ignorauit, seu de quo plenam notitiam non habuit, nec sufficit habuisse qualem scientiam in genere, Natt. *conf.* 162. *num.* 31. Menoch. *d. remed.* 15. *num.* 123. Seraphin. *de priuil. iuram. priuileg.* 83. *num.* 69. Cæs. Barz. *de.* [illegible] 57. Cancer. *var. resolut. lib.* 2. *cap.* 6. *num* 103. qui omnes concludunt, allegantem ratificationem debere probare dictam scientiam. Et ratione huius tacitæ approbationis non potest contra fideiussorem mandatum executiuum relaxari, nisi denuo fideiussorio nomine se obligauerit. Cardin. Mantic. *de tacitis, & ambiguis conuent. lib.* 16 *titul.* 5 *numero* 16. ibi, *Ex hoc autem regula deducitur, quod si fideiussor, qui accessit obligationi principalis vsque ad certum tempus, & eo transacto contractum approbauerit, non possit intelligi tanquam fideiussor obligatus, quia cum fuerit liberatus, non potuit sine stipulatione rursus fideiussorio nomine obligari; nam obligatio semel extincta ex pacto non resuscitatur, leg. qui res, §. aream, Digestis de solut. & leg. si vnus, Paragraph. pactus ne peteret, Digestis de pactis*, &c. & allegat Menoch. *dict. consil.* 389. *num.* 14 ibi, *Quinimò confert, quod* (vt diximus) *obligatio D. Valentini pro fideiussione ob eam mutationem factam à D. Aliprando extincta fuit: atqui obligatio semel extincta amplius non reuiuiscit, l. qui res, §. aream, ff. de solut. quod procedit etiamsi consensus partium vt reuiuiscat, præcedat, res, l. si vnus, § pactus, vers. sed si pactum, ff. de pact. quin in specie ita intellexit Dec. in l. cum mota in* 3. *notab. C. de transact. ergo ex ea approbatione fideiussionis obligatio extincta non potuit reuiuiscere; & si dicatur, noua obligatio exorta est, respondetur, esse falsum, quia fideiussor non obligatur nisi mediante stipulatione, l.* 5 *§. satis acceptio, ff. de verb. obl.* &c.

Toletana

Toletana Renunciationis.

Iuramentum secundum contra primum, an & quando sit validum? Renunciatio futuræ hæreditatis filij à matre factæ, an reuocari possit? & ex capite enormissimæ læsionis quando sit nulla?

Votum LXXXVII.

1 *Dubij propositio.*
2 *Legitima descendentium ex legitimo matrimonio sunt omnia bona parentum, deducto quinto.*
3 *Parentes in tertio quod deducto quinto superest, possunt aliquem ex filiis, vel descendentibus meliorare, sed extraneo illud relinquere non valent.*
4 *Legitima parentum est omne filiorum parentum deducto tertio.*
5 *Filij vltra tertiam disponere non possunt in damnum parentum.*
6 *Successio descendentium, & ascendentium æquiparatur.*
7 *Ascendentes possunt agere ad supplementum legitimæ sicut ipsi filij.*
8 *Ascendentibus in legitima nullum grauamen imponi potest.*
9 *Ascendentes si exhæredentur, possunt agere querela inofficiosi contra testamentum filiorum.*
10 *Renunciatio, seu pactum inter patrem, & filium per quam ipse filius impeditur à petitione legitimæ, non valet.*
11 *Renunciatio inter patrem, & filium facta in præiudicium legitimæ paternæ, vel maternæ non valet.*
12 *Pactũ de non succedendo est reprobatum ascendentibus, & descendentibus.*
13 *Licentia siue renunciatio legitimæ iuramento confirmata valet.*
14 *Iuramentum primo præstitutum facit quòd secundùm iuramentum contrarium non valeat.*
15 *Filia iurans patri non alienare, nec alienationi fundi dotalis consentire, si postea etiam cum iuramento consentiat dictæ alienationi illa non valet.*
16 *Cautela contra Auth. Sacramenta puberum.*
17 *Iuramentum factum contra primum iuramentum licitum, iuridicum, & honestum non valet.*
18 *Mulier iurans non alienare bona dotalia sibi donata propter nuptias si postea alienet, & iuret non contrauenire non valet alienatio.*
19 Cap. sicut, de sponsalib. *intelligitur.*
20 *Actus, qui sine iuramento erat pro ipso iure nullus obstante prohibitione legis, non potest sustineri ratione iuramenti.*
21 Cap. quamuis pactum, de pact. lib. 6. *non habet locum quandocumque prius filia iurasset nunquam renunciaturam hæreditati paternæ.*
22 *Fideiubere si mulier iurat, talis fideiussio non valet contra primum iuramentum.*
23 *Cautela pro filia renunciante vt non obligetur.*
24 *Mulier si iurauit non alienare in futurum rem dotalem, & postea alienet cum iuramento, nihil valet alienatio iurata propter iuramentum primum.*
25 *Procuratorem iuramento præstito de non reuocando constituens, periurus est si reuocet.*
26 *Licentia ad testandum futuræ hæreditatis, nihil aliud est quàm hæreditatis futuræ renunciatio.*
27 *Protestatio in actu dependente à voluntate solius protestantis contraria actui subsequenti facit hunc actum contrarium nihil operari.*
28 *Protestationi quando inest metus propter scientiam aduersarij, non est necesse quod fiat notificatio.*
29 *Renunciationis pœnitentia in solo animo, & voluntate consistit, & ideo voluntatis declaratio fieri potest parte absente.*
30 *Pater qui dedit licentiam filio liberè testandi, an possit eam reuocare?*
31 *Pactum negatiuum de non succedendo bene iuramento confirmatur.*
32 Cap. quamuis pactum, de pactis in 6. *non procedit quoties renuncians ex sua renunciatione, seu licentia iurata ad testãdum enormiter læderitur.*
33 *Sub distinctione hæc materia resoluitur.*
34 *Læsio non attenditur in renunciatione, quæ donationem importat.*
35 *Donatio dicitur quasi doni datio.*
36 *Donatione ob causam habet locum remedium rescissorium ob enormem læsionem.*
37 *Renunciatione facta ob benemerita; videndum an merita æquiualeant valori talis donationis.*
38 *Benemerita generaliter enunciata videntur pro colore apposita.*
39 *Donata filio à patre propter benemerita, & vice versa præsumuntur potius facta ex affectione quam ex causa meritorum.*
40 *Seruitia præstita parentibus per filios debent esse obsequialia, & reuerentialia.*
41 *Læsionem enormissimam excludunt periculum mortis, & vita incerta.*
42 *Læsionis ad probationem regulariter debet attendi tempus conuentionis, seu actus qui geritur.*

MVlier quædam nobilis sub die 26. Februarij 1622. filio maiori licentiam iuramento firmatam concessit vt posset per viã testamenti, aut ex quauis alia inter viuos dispositione, cuicumq; voluerit omnia bona sua relinquere, cum antea per diem, scilicet 25. eiusdem Februarij protestata esset se per vim, & instantissimas, ac importunas filij prędicti persuasiones eam licentiam pro redimenda sua vexatione paratum esse concedere, quod etiam mediante iuramento affirmauit, atq; etiam prædictam licentiam non concessuram iurauit: & postea die, scilicet 1. Iulij 1625. eam licentiam in forma reuocauit, & iuramento reuocationem firmauit. Dubitatum fuit, vtrum hæc licentia effectum sortiri debeat, an verò illa non obstante mater in bonis filij deducto tertio succedere valeat? 1

Ad quod dubium resoluendum primò præsupponendum est, legitimam descendẽtium ex legitimo matrimonio esse omnia bona parentum deducto quintò, de quo ad libitum pro anima, vel extraneis disponere possunt, *l. 28. Tauri, quæ est l. 1. titul. 6. libr. 5. Recopill.* Anton. Gomez *l. 17. Tauri libr.* 1. vbi tradit quintam fuisse de iure communi, Matiens. *l. 10. n. 20. tit. 4. & l. 1. titul. 6. lib. 5. Recop.* Et præter dictum quintum poterunt parentes etiam in tertio, quod deducto quinto superest, aliquem ex filiis, vel descendentibus meliorare, sed extraneo illud relinquere non valent, Anton. Gom. & Matiens. *citatis locis*, per *l. 17. Tauri*, quæ est *d. l. 1. tit. 6. lib. 5. Recop.* 2 3

Secundò præsupponendum parentum legitimam esse omne patrimonium filiorum deducto tertio, de quo ad libitum etiam in extraneos filij disponere possunt, *l. 6. Tauri*, quæ est *l. 1. titul. 8. lib. 5. Recop.* Si verò vltra eam quantitatem, filij disponant in parentum damnum & 4

& præiudicium suæ legitimæ, per querelam inofficiosę donationis reuocatur vsque ad debitum bonorum subsidium; vt per Roderic. Xuar. *in l.quoniam in prioribus, ampl.16.C.de inoff.testam* Emman. Costa *in c.si pater p.3 verb.priuare non possit, a n.1.de testam.lib.6.* Mangil. *in tr.de impnt.q.93.n.54.*

6 Tertiò præsupponendum est soccessionem descendentium, & ascendentium æquiparari, *l.nam etsi parentibus, ff.de inoff.testam.* ibi. *Non minus parentibus quàm liberis piè relinqui debet.*&c, *l.6.Tauri.* quæ est *1.titul.8. lib.5.Recopil.* ibi, *Que los ascendientes legitimos por su orden, y linea derecha sucedan ex testamento, y abintestado a sus descendientes, y les sean legitimos herederos, como lo son los descendientes a ellos en todos sus bienes de qualquier calidad que sean en caso que los dichos descendientes no tengan hijos descendientes legitimos, o que ayan derecho de los heredar, pero bien permitimos que en la tercia parte de sus bienes puedan disponer los dichos descendientes en su vida, o hacer qualquier vltima voluntad por su alma, laqual mandamos se* 7 *guarde,*&c. vnde notat Azeued. *in dict.l.1.n.11.in fine,* quòd cùm ascendentes necessarij sint hæredes descendentibus suis legitimis, possunt ascendentes agere ad supplementum legitimæ, sicut ipsi filij possunt, vt per Roderic Xuar. *in prolud.l.quoniam in prioribus num. 2.* Anton. Gomez *var tom.1.c.11.n.24.in med.*& communem dicit Mench. *de successionum creatione, §. 10. num.85.* Clarus *recept.sentent.verbo legitimo, quæstion.35.* Vnde Gutierrez *in rep.l.pater filium num.14.ff.de inoff. testam.* per *tex.in l.1.in fine tit 8.part.6.* illis competere 8 ius dicendi nullum testamentum filij, & *num 18.* aduertit quòd sicut in legitima filij non potest imponi per patrem grauamen; ita ob id quod ascendentes eis necessarij sunt heredes, nollum grauamen in legitima per descendentes imponi quoque potest. Roder. Xuar. *in d. l.quoniam in prioribus ampl. 6.per tot.* Castill. *dict.l.6.* 9 *Tauri, verb succedant ex testamento,* ibi, *Quòd si ascendentes exharedantur, possunt agere querela inofficiosi contra testamentum filiorum,* tradunt omnes *d.l.6.* &c.

10 Ex quibus rectè infertur quòd sicut non valet renunciatio, seu pactum inter patrem, & filium, per quod, seu quod filius impediatur à petitione legitimę, & eius supplemento, *l.si quando, §.illud, Codic.de inoffic.testam.* Anton. Gomez *tom.1.var.cap.11.num.14.prope fin.* Aluar. Valasc. *de partit.cap.16.num.35.cum sequentibus,* Castill. *quotid.tom.5.c.107.n.75.vers.secundo,* Cancer. *var.* 11 *resol.lib.3.cap.17.de renunciat. ex num.1.* Franc. Molin. *de ritu nupt.lib.3.quæst.80.à num.9.* Ita è contra non valebit renunciatio, seu pactum inter eos factum in præiudicium legitimæ paternæ, seu maternę, vel eius supplementi. Sic Roderic. Xuar *in repet. dict. l.quoniam in prioribus ampl.16.num.3.* vbi refert ita sentire gloss. *in dict.l.si quando, §.& generaliter,* Gutierrez *de iuram.confirm p.1.cap.19.num.1.& 2.* Anton. Gomez *l.22.Tauri num.3.* ibi, *Sed dico quod prædicta opinio Baldi est falsa, imò teneo quod sicut filius, vel descendens non potest renunciare successioni patris, vel ascendentis; ita è contra pater, vel ascendens non potest renunciare successioni filij, vel descendentis,* & in *dict.§.illud, dicta l.si quando,* dicit 12 & tenet formaliter Petr. de Bellapert. *quod pactum de non succedendo est reprobatum ascendentibus, & descendentibus,* vbi Iacob. Butr. Cyn. Alberic. Fab. Paul, & communiter Doctores.

13 Quibus præsuppositis, videbatur resoluendum quod cùm fuerit hæc licentia, siue reuocatio iuramento confirmata, propter religionem iuramenti, regulariter loquendo, dicta licentia siue renunciatio valere debeat, per text expressum *in cap. quamuis pactum, de pactis in 6.* cum ibi adductis per Roderic. Xuar. *citato loco,* & Gutierr. *in verb.omnino seruari, & de iuram.confirmat p.1.c.59.n.3.* Menoch. *conf.335.in fine,* Valasc. *de partit.c.16.n.3.cum seqq.* Azor. *instit moral.p.2.lib.6.cap. 28. q.1.*

Sed iuramento non obstante fuit conclusum dictam licentiam, & renunciationem fuisse, & esse inualidam, ex sequentibus.

14 Primò, quia in protestatione, quam mulier per diem ante fecit, expressè dixit, & protestata fuit se esse per vim, & metum compulsam renunciare, & dictam licentiam concedere, iuramento promittentem eam se nunquam facturam, aut concessuram; quo casu renunciatio subsequens etiam iuramento confirmata non valet, nam primum iuramentum præstitum in dicta protestatione præualuit secundo iuramento præstito in dicta licentia, seu renunciatione. Ita resoluit Angel. Aretin. *consil. 39 numer.36.& 37.* ibi, *Quarto per tres dies antequam dicta Catharina faceret finem, & liberationem de dictis bonis patri suo, ipsa protestata fuit cum iuramento quod si contingat liberationem aliquam facere patri suo de dictis bonis, illam faceret, non volens reuerentia paterna contradicere, & propter metum mariti, qui minatus fuit sibi, ideo iuramentum prædictum primo præstitum facit quod secundum iuramentum contrarium præstitum per dictam Catharinam in dicta renunciatione, & liberatione non valeat, vt est text. cum* gloss. *in cap.licet mulieres, de iureiur. lib.6. & hoc tenet* Host *in cap.cum contingat, de iureiurand.vt refert illa* gloss. *vbi dicit quod similiter si iurauit patri non alienare, nec alienationi fundi dotalis consentire, si postea etiam* 15 *cum iuramento consentiat dicta alienationi, quod non valet alienatio, nec secundum iuramentum: facit c.intellecto, de iureiur. & hoc etiam tenet* Archid. *in dict.cap.licet mulieres, &* Specul. *in titul.de empt.& vendit.§.in tertio loco, versicul.& nota consilium, ex quo dixit dominus meus,* Ioannes *in cap.cum contingat, quod potest dari* 16 *cautela contra auth.Sacramenta, quod minor iuret non contrahere, nec alienare sine curatore, & decreta iudicis; vnde licet postea alienet etiam cum iuramento, non valet alienatio, quia cum primum iuramentum fuerit ex iusta causa, & secundum ius commune, quod fuit seruandum, & praua et secundo iuramento: ita in casu nostro cum dicta Catharina iurauerit quod id faceret propter metum, & sit clarum quod si fecisset per metum quod in effectu iuramentum non ligasset, & non valuisset renunciatio, vt in dict.cap.1.de pact. in 6. Ergo dictum suum iuramentum præstitum in dicta sua protestatione valuit, & præualet dicto secundo iuramento in dicta renunciatione, ergo iuramentum præstitum in dicta renunciatione non valuit,*&c.

17 Idem Angel Aretin *num.40.dicto loco* respondet ad aliquas obiectiones, quæ contra dictam Catharinam renunciantem deducebantur, vt videre est ibi. *Et primo non obstat primum argumentum quod tale iuramentum possit seruari sine interitu salutis æterna: Quia posito quod dictum iuramentum teneat ipso iure in dicta causa, tamen quia enormiter lædit, vel quia dicetur factum metu, & reuerentia: vel quia contra primum iuramentum licitum, iuridicum, & honestum; ergo necessariò sequitur, quod non est secundum, vt patet per supradicta,* &c.

18 Eandem resolutionem tenet Abb. Panorm. *in c. intellecto 33.num.8.de iureiur.* ibi, *Vlterius aduerte, allegatur communiter isto text.quod alienatio facta contra iuramentum non tenet, etiamsi sit iurata; vnde gloss. notabilis in cap.licet infrà eodem lib.6.per istum text.dicit quod si mulier iurat non alienare bona dotalia sibi donata propter nuptias sine legali solemnitate, si postea alienat, & iurat non contrauenire, non valet alienatio, quia vltimum iuramentum fuit primo licito contrarium,*&c.

19 Et licèt *ibidem num. 8.* opponat de textu *in capite sicut, de sponsalib.* vbi valet iuramentum contra iuramentũ, & ex aliis iuribus, in quibus resoluitur quòd nõ

obstante

obstante primo iuramento actus valet, licèt remaneat periorus contraueniens iura uoto, nihilominus intelligit hoc textus prout colligitur ex sequentibus verbis.

20 *Ego dico sic, quod quandoque actus dispositio dependet à mera voluntate, seu facultate iurantis, & tunc procedit contrarium vt alienatio etiam non iurata valeat contra iuramentum primo prestitum, licet iurans sit periurus. Quando vero actus dispositio non dependet à mera facultate iurantis, vt quia interdicitur à lege fauore ipsius iurantis, exemplum in muliere, & minore, cap. cum contingat supra eod. & in auth. Sacramenta puberum, Cod. si aduersus vendit. & tunc actus etiam iuratus contra primum iuramentum non valet; ratio est quia actus sine iuramento erat ipse iure nullus obstante prohibitione legis: ratione autem iuramenti sustineri non potest, quia iam obligauerat se Deo per prius in contrarium, & sic secundum fuit illicitum,* &c.

21 Idem tenet Menochiq. inquiens de renonciatione hæreditatis quòd non valeat etiam cum iuramento, casu quo ante illam adesset aliud iuramentum de non renunciando, *in tract. de succeß. creat. tom. 1. §. 8 requis. 29. limit. 1. num. 148 ibi, Sexta limitatio & principalis vt d. c quamuis pactum, non habeat locum ubi quandocunque prius filia iurasset nunquam renunciaturam hæreditati patrum per pactum, quia licet postea renuntiaret, etiam cum iuramento, talis renunciatio esset nulla propter iuramentum præcedens, ita eleganter reperio tenere alex. in d. l. stipulatio hoc m. do concepta 2. casu col. 1. post med.* &c.

22 Ad quam resolutionem comprobādam idem Menochiq. infert ad alios casus similes, ens resolutiones iuxta distinctionem Abbatis, de qua *supra n. 19.* & sic *n. 158.* docet quòd si mulier iurat non fideiubere, quod iuramentum concordat cum prohibitione iuris, vt *Cod. & Digest. ad Velleianum,* quod si postea fideiubeat etiam cum iuramento, talis fideiussio non valet contra primum iuramentum, & ita limitat textum in capite ex rescripto, de iureior. vbi fideiussio mulieris valet, quādo est iuramento firmata: & *n. 159.* ita limitat quòd si quis iurat non apponere *pactum leg. commissoriæ*, quod iuramentum est consonans iuri, vt *Cod. de pactis pign. & per tot.* quod si postea iuret, tale pactum iuratum non valebit contra iuramentum primum: & ita singulariter limitat textum *in cap. significante, de pignor.* vbi pactum legis commissoriæ reprobatum in pignoribus firmatur iuramento, & *numer. 160.* subdit quod si mulier iurauit non donare marito, quod iuramentum cum prohibitione iuris concordat, vt *Cod. & ff. de donat. inter virum & vxor.* quòd si postea donat etiam cum iuramento; talis donatio non valet contra iuramentum primum, & ita limitat conclusionem singularem, quæ habet quòd donatio inter virum & vxorem firmatur iuramento: & *num. 161.* teoet quod licet donatio excedens 500. solidos, firmatur iuramento sine insinuatione, tamen si quis iurat non donare vltra legitimam sine insinuatione, quod iuramentum est secundum ius *in l. sancimus, C. de donat.* postea sequuta etiam cum iuramento, erit inualida, quia contra iuramentum primum.

32 Et hanc opinionem sequendo cautelam ex ea ponit vt filia renuntians cum iuramento non obligetur, Cardin. Tusch. *practic. conclus. verb. Renunciatio conclus. 81. n. 44. ibi; Cautela contraria pro filia renuntiante vt non obligetur, est, quòd antequam renuntiet, secretò faciat rogare protestationem quod ipsa compellitur minus à patre & matre etiam metu mortis cedere successioni paternæ, vel materna, & fraterna, & ideo quod si deuenire contingat ad talem liberationem, & renunciationem protestatur & iurat quod dolo, metu, & inuita faciat, & non voluntate, & ita iurat, quia tunc iuramentum* secundum non operatur contra primum, & læsa potest clamare, & repetere, &c.

Comprobatur expressè ex *glos. verb. compellendos* 24 *vers. quid dices in d. c. licet mulieris, de iureiur. lib. 6* quæ dicit si mulier iurauit non alienare in futurum rem dotalem, & postea alienet cum iuramento, nihil valere alienationem iuratam propter iuramentum primum, & eam sequuntur Bernard. *regul. 479.* Bellacon. *b. tom. 1. commun. opin. lib 4. tit. 1. numer 52. pag. 437.* Palac. *in rep. rub. de donat. inter virum. §. 54. numer. 6.* Couarr. *in d. cap. quamuis pactum p. 2 §. 1. n. 2* Mascard *de probat. conclus. 1242. num. 17.* Cordoba de Lara *in l. si q is à liberis. §. parens num. 103. Digest. de liber. agnos.* Gutier. *de iuram. conf p. 1. c. 1. n. 79.* Azor. *instit. moral. p. 1. lib. 11. cap. 6 q 1.* Suar. *de Relig tom 1. lib. 2. de iuram. cap. 30. num. 1.* Sanch *de matrim. l b 6 d sp. 13. n. 2.* Franc. Molin. *de ritu nupt. lib. 3. q. 11. n. 16.* Cui resolutioni videbatur opponi alia *glos. verb.* reuocatus *in c. fin. de procur. lib. 6.* dum ait constituentem procuratorem iuramento præstito de non reuocando, periurum esse si reuocet, at valide reuocare, cuius dictum videtur fundare in *l. dubium. §. fin ff. de iureiur.* ibi, *posterior causa iuris iurandi potior habebitur,* &c. & *in cap. intellecto, de iureiur.* sed re vera eatum lem glossarum conciliatione, de qua per Cou. *d. §. 2. num 4.* Gutier *d c. 1. num. 81.* illa magis placet, quam tradit Sanch. *d. l. d. p. 13. n. 5.* distinguens inter actus iure validos, ac licitos, quorum valor ab agentium potestate pendet, vt hoc casu valeat secundum iuramentum, licet sit contra prius factum, & inter actus iure inualidos, nec pendentes ab agētis volūtate, & tunc si iuret qui se non facturum id si postea faciat, iuramētóque confirmet, hic posterior actus contra primum iuramentum inualidus est. 25

Cū ergo renūciatio futuræ hæreditatis filij in bonis paternis prohibita sit de iure tam fauore ascendētium, quā descendentium, & actus renūciationis huiusmodi solus valere non posset sine iuramēto ob dictā legis prohibitionem, bene sequitur quod ratione iuramenti iurea appositi sustineri non potest, quia iam, vt dixit Abb. & notant DD. obligata erat Deo per prius in amentum in contrarium, & sic secundum dicitum fuit. Nec releuat quod resolutio de qua sopra, & doctrinæ pro hac parte citatæ procedunt in renonciatione hæreditatis futuræ, non verò in licentia ad testandum furū æ huiusmodi hæreditatis liberè concessa, quia hęc nihil aliud est quā in hæreditatis futuræ renunciatio, vt dicit Gutier. *pract. quæst. lib. 5. q. 75. num 1.* ibi, *Sequitur Di Molina, ex hac dice s quod in hac licentia ab ascendente præstita descendenti vt possit ex suis legitima liberè testari, neque patri primogenium ex vniuersa patrimonio instituere, iuramentum interuenire debet, cùm effectus sit renunciatio hæred atis vi: ās, quæ absque iuramento non valet,* &c. & ibi, *Vbi facultas concessa liberè testandi à filio patre in liberto, non libirat eum quin legitimam relinquat, i. le enim consensum continet pactum de non succedendo, & ideo nisi confirmatur iuramento; non valet,* &c. Et ideo Molina *de pr mog. l b. 2. capit. 3. numer. 49.* hoc ipsum firmat, concludens in hac hæreditatis viuentis renunciatione debere interuenire iuramentum, itavt absque illo non valeat, & aduertit hæc omnia mente tenenda esse, quia frequenter in practica in opulentissimis hæreditatibus contingunt. 26

Hinc etiam colligitur quòd cum renunciatio hæreditatis futuræ filij à matre facta ab animo sol in prostantis pendeat, bene sequitur quòd actus licentiæ, seu renunciationis postea præstitæ contrarius ipsi protestationi fuit nulius, Bart. & Doctores in *l. si in aliena, Paragraph. Celsus, ff. de acquir. hered & in l. non solum. §. morte, ff. de noui oper. nunciat.* Simon de Pretis *conf. 173. num. 6, cent. 2,* ibi, *Nam protestatio-* 27

statio in actu dependente à voluntate solius protestantis contraria actui subsequenti, facit hunc actum contrarium nihil operari leg. qui aliena. §. fin. de acquir. hered. & ibi Bartol. & Alex. *& in d. l. pacti nouissima, &* Bartol. *in d. l. si quis col. 3. nisi in actu subsequenti dicatur expressè velle recedere a prima protestatione. Ita in terminis d. l. si quis, tenet,* Bartol. *in l. non solum. §. morte col. 4. vers. & tunc quaero, de noui oper. nunciat.* Gozadin. *cons. 9. num. 26* Bald. *cons. 165. vol. 1. num. 6. vbi quod protestatio praecedens in actu sequenti contraria facit vt subsequens actus nihil operetur. Ideo protestatio non tollitur, quia praesciens se cogendum ad euitandam iniuriam compulsionis fuit protestatus,* Surd. *cons. 356. num. 21.*

28 Nec requirebatur vt ille contra quem facta fuit protestatio, illius scientiam haberet, quia quando in protestatione inest metus propter scientiam aduersarij, non est necesse quod fiat notificatio, *l. de pupillo. §. ipsi Praetori, ff. de noui oper. nunciat. cap. si iustus metus, de appellat. l. fin. C. de his qui per met. iudic. non appel.* resoluit Bald. *d. cons. 165. num 6.* Menoch. *cons. 308. num. 21.* ibi, *Ita etiam secretis his protestationibus consulere sibi solent, qui palam loqui & suam declarare voluntatem timent, sicuti scribunt* Barr. *in d. l. qui in aliena, &* Socin. *sen. in consil. 163. numero 8. lib. 2. respondit in filia, quae patri suo non audet contradicere, vt scilicet clara protestetur, &c.*

29 Nec item requirebatur quòd reuocatio dictae licentiae postea subsequuta intimaretur filio, cui praedictā licentiam mater concesserat, vt in terminis reuocationis renunciationis, notat Surd. *cons. 136. num. 49.* ibi, *Secundò respondeo intimationem non fuisse necessariam quia poenitentia, & reuocatio renunciationis consistit in solo animo, & voluntate, & ideo voluntatis declaratio fieri potest parte absente. l. Pomponius. ff. de negot. gestis,* &c. vbi citat Alexand. Crauet. & alios.

30 Et omni difficultate caret quòd valida sit dictae licentiae reuocatio, nam in ea quaestione resoluenda an pater, qui dedit licentiam filio libere testandi, possit praedictam licentiam reuocare; Gutier. *pract. lib. 5. quaest. 75. per tot.* ad vtramque partem plura adducit fundamenta, & tandem concludit in haec verba. *Ego profectò hanc secundam opinionem veriorem esse iudico, ac proinde tenendam, eo nempe casu, quo filius virtute praedicta licentia, & facultatis à patre sibi data in forma sufficienti; iam fuerit testatus in fauorem alterius, vel aliorum, tunc enim pater minime poterit illam licentiam, & facultatem reuocare in vita filij absque eius consensu, & à fortiori nec post mortem filij qui virtute illius licentiae iam testatus fuit in praeiudicium illorum, quibus iam erat ius quaesitum. At vero antequam filius ipse testetur, & sic re integra, crederem profectò reuocationem validam esse, ac proinde filium postea minime in praeiudicium legitima patri debita per nostram l. Regiam testari posse,* &c.

31 Nec limitatio, quam adducit idem Gutier *d. q. 75. num. 7.* nempe quòd renunciatio iurata, ratione iuramenti & ob implementum ipsius, nec etiam re integra, reuocari potest, ibi, *nisi renunciatio praedicta parentis esset iurata, tunc enim reuocari non poterit,* &c. praesenti casui accommodari potest, in quo licentia & iuramentum in ea appositum, erat contrarium praecedenti protestationi, & iuramento in ea inserto, & ideo nil mirum iuxta supradicta, si secundum iuramentum non possit operari nec ligei contra iuramentum licitum antea factum; limitatio autem procedit quoties iuramentum oppositum in ipsa licētia ad testādum, seu in renunciatione legitimae filij obligat, & obseruari debet, nempe in casu, in quo talis licentia cùm renunciatio confirmatur iuramento, in quibus terminis loquitur Gutier. *d. quaestion. 75. num. 8.* vt videre est ibi, *Attamen cum id cesset in pacto negatiuo de non succedendo, bene iuramento confirmatur,* &c.

32 Secundò probatur dictam licentiam & renunciationem fuisse & esse inualidam ex eo, quia renuntians enormissime laesus fuit; nam text. *in d. cap. quamuis pactum, de pact. in 6.* non procedit quoties renuntians ex sua renunciatione, seu licentia iurata ad testandum enormiter laederetur. Ita in terminis Matth. de Afflictis *decision. 312. num. 8. cum seqq.* vbi refert ita fuisse votatum, & determinatum in consilio Neapolitano, Deci. *consil. 180. numer. 2. & 3.* vbi dicit quòd sicut *in d. cap. quamuis pactum,* excipitur dolus, ita pariter quando quis enormiter laesus reperitur; & licet in casu de quo consuluit, tenuerit contrariā sententiam, se motum asserit quia renuntians non videbatur ita enormiter laesa, vt contrauenire posset. Idem Deci. *cons. 379. num. 15. tom. 2.* resoluit Hippolitam de qua ibi tanquam circumuentam propter enormem laesionem contrauenire posse non obstante renunciatione facta cum iuramento. Marian. Socin. *consil. 53. numer. 2. & 3. & consil. 48. num. 23. lib. 1.* vbi testatur non solum esse communem, sed ab ea non esse recedendum in iudicando, & consulendo, Curt. iun. *cons. 141. numer. 8. tom. 1.* Pert. de Anchat. *consil. 48.* vbi concludit textum *in d. cap. quamuis pactum,* habere locum prout loquitur, nempe quando recepta fuit dos competens vsque ad legitimam in bonis patris; cui filia renunciauit, secus quando haereditati patris, vel matris, ex quorum bonis legitimam non recepit, quia tunc cum sit enormiter laesa, reclamare potest. Gutier. *in Auth. Sacramenta puberum. C. si aduers. vendit. numer. 92.* dum tenet enormissimam laesionem esse iustam causam rescindendi contractum iuramento firmatum, *& de iuram. confirm. part. 1. cap. 19 num. 3.* vbi post fundatam resolutionem quod renunciatio haereditatis filij facta per patrem, vel matrem cum iuramento, vel è contra valeat & subsistat ex vi iuramenti, ex *d. cap. quamuis pactum,* limitat eam, scilicet quando filius ex praedicta renunciatione iurata enormissime laederetur; optimè Couar. *in d. cap. quamuis pactum part. 3. §. 4. numer. 8.* vbi post relatam vtriusque partis sententiam ita concludit: *Etiam maior, iuramento praestito, renuntians haereditati acquisita, vel acquirenda, aut contractum emptionis vel venditionis paciscens: si laesio grauissima admodum enormis, multoque maior quam vltra dimidium contigerit, ex aequitate absoluendus est à iuramento, vt agere valeat ad rescissionem contractus, vel ad laesionis compensationem. Haec conclusio conuenit priori opinioni, cuius modo mentionem fecimus, & plane traditur à* Guillelm Cassad. *in d. decision. prim. idem notant* Aym. *cons. 7. numer. 4.* Paul Paris. *consil. 75. lib. 3.* Corn. *consil. 27. col. 5. lib. 4. & consil. 133. col. pen. idem consil. 214. col. 3. & consil. 288. col. 6. lib. 3.* Hieron. Grat. *consil. 88. lib. 1.* Franc. à Ripa *lib. 3. responsf. cap. 15. col. 3. quorum ea est concors ratio quod iurans non videatur in tantam laesionem consensisse, nec de ea precogitasse, praesertim quia ita grauis laesio non potest absque vero dolo alterius contrahentis contingere, atque ita respondet* Corn. *saepissimè se consuluisse;* & Cassad. *testatur frequenter in Praetorio Rota ita Romana iudicatum fuisse,* &c. Eandem opinionem tuentur Surd. *consil. 395. numer. 28.* ibi, *Hac verò dubio caret stante enormissima laesione D. Claudij, qui habito respectu ad integrum patrimonium, modico recepto renuntiauit opulenta haereditati,* &c. Anton. Fab. *in suo C. lib. 5. tit. 6. de dotis promiss. definit. 7.* Franc. Molin. *de ritu nupt. lib. 3. q. 97. num. 15.* Fontanel. *de pactis nuptialib. gloss. vnica p. 1. n. 16.*

In hac etiam materia non defuerunt, qui sub distinctione rem hanc componere voluerunt, videlicet inter

dona

donationem simplicem, & absolutam in fauorem alicuius factam, & non respectu alicuius dati, seu remissi per illum cui renunciatur, & donatur, quoniam tunc

33 læsionem attendendam affirmant; & inter donationem, seu iurium remissionem factam per maiorem ex mera liberalitate, non respectu alicuius dati, vel recepti, & tunc læsionem non esse attendendam dicunt. Ita gloss. *in verb. contractibus in auth. Sacramenta puber. Cod si aduersus vend.* Bart. *cons.46.num.6.volum.2.* Aretin. *in l. qui superstites, Digest. de acquir. hered.* Barbat. *consil.90.num.2.lib.1.* Anton. Gabr. *consil.129.num.19. versic. quartus casus,* Scip. Rouit. *consil.44.num.30. lib.1.* Capic. *ad consuet. si moriatur p.3.§.10.num.6. part. 330.* Thesaur. *decision.66.num.1.* Cancer. *var. tom.2. cap.5. de renuncias. num.226.* Castill. *lib.3. controuers. capite 2. numero 96.* Moguerol. *allegat.6 ex numer.46. vsque ad 51.* præcipuè quando in terminis primæ partis distinctionis fit donatio ex causa pupertatis, vt obseruat Couar. *in dict. cap. quamuis pactum, §.2. numer.6. in versicul. etenim, ibi, Etenim si filiam dites admodum ex bonis maternis, aut aliunde hereditati paternæ renunciauerit, nulla dote recepta, & iuramento præstito, vt patris hereditas diuidatur inter fratres pauperes, profecto pia est hæc renunciatio, nec aliquam iniquitatem habet, nec grauissimæ læsionis ratione rescindi potest, cum nulla vere in hac specie contigerit læsio,* &c. Molin. *de primog. lib.1. cap.3.n.30. ibi, In secunda specie quando scilicet nullo accepto nec retento, ea renunciatio facta fuerit à filiis maioribus consulto, & ex causa donationis eis, quibus aliunde alimenta supersint, nulla actio ei danda erit ad petendam ex enormissima læsione renunciationis rescissionem,* &c.

34 Ratio omnium supradictorum est, quia in renunciatione, quæ donationem importat non attenditur læsio, præcipuè si donatio ex liberalitate procedat, Crauet. *cons.160.n.1. & cons.162.* Curt. iun *cons.141.n.14. & seq.* Mandel. Alba *cons.81.n.55. & seq.* Hieron. Gabr. *consil. 156.n.17.* Cancer. *d. tit. de renunciat. c.15.n.223. & 225.* Cabreros *de metu lib.2.c.3.n.29.* consistit enim donatio in mera liberalitate, ex *l.1. ff. de donat.* & ideo dicitur

35 quasi doni datio, ex *l senatus 35 §.1. ff. de donat. causa mort.* Mendoç. *de pactis lib.1.q.1.num.6. in versicul tertio qui promittit,* Solorzan. *de iure Indiarum lib.2.c.2.n.41.* Mari. Curel. *de donat. inspect.6.n.4. & tract.2. insp.10.n.5.* Et maximè, prout in nostro casu, quando donationi à patre filio factæ fuisset appositum iuramentum, quia ea donatio statim valeret, ad quod plures refert Doctores Fontanel. *de pactu nupt. claus.4 gloss.7.n.57.*

36 Hanc resolutionem limitant, & bene aliqui, in donatione ob causam, in quo habet locum remedium rescissorium ob enormem læsionem, Ita Cranet. *cons.191. n.1. cum seqq.* Curt. iun. *cons.141. nu.4.* sed in casu præsenti non videbatur applicari, attentis verbis enunciatiuis à matre prolatis in dicta renunciatione, ibi, *Por las buenas obras y seruicios que del tengo recebidas*; quia videndum est an merita, & seruitia æquiualeant valori

37 talis renunciationis. Oldrad. *cons.226. colum. penultim.*

38 Surd. *decision.290. numero 4.* tum quia vbi donatio fit personæ coniunctæ ob benemerita, non intelligitur donatio ob causam, sed simplex, quia merita generaliter enunciata, videntur pro colore apposita. Oldrad. *consil.5. incip. Titius dedit,* Caroc. *decision.86. numero 19.*

39 tum etiam, quia donatum filio à patre, & vice versa propter benemerita, & sanguinis affectionem præsumitur potius facta ex affectione, quàm ex causa meritorum, Stephan. Gratian. *disceptat. forens. capite 254.*

40 *num.17.* Fontanel. *dict. clausul.4. gloss.1. numer. 24.* tum denique quia seruitia præstita parentibus per filios debent esse obsequialia, & reuerentialia, non verò similia illis, quæ dominis præstant famuli, & serui, *l. veluti. ff. de iust. & iure, l. nullum, pen. ff. de obseq. parent. præstan.* ibi, *Nam pietatem liberi parentibus no operas debent,* Afflict *decis.308.n.4.* Gutiert. *de iuram. confirm. p... c.5.n.3. & 4.* vbi reprehendit Albericum, & Angel. contrarium tenentes.

41 Prædictam resolutionem declarant non procedere quando nulla adest læsio, quæ possit in consideratione venire, quia mater renuncians nullam habebat securitatem posse superuenire filio, & in eius bona succedere, imò iure naturæ contrarium potius præsumendum erat, ex *l. nam etsi parentibus, ff de inoff. testam.* ibi, *Turbato ordine mortalitatis,* &c. immò, & multo magis læsio excludebatur ex verosimili timore, & suspicione, ac contingentia quòd potuisset filius bona sua prius consummare, & de illis ad libitum disponere, ante quam ad matrem deuenissent si illa superuiueret, Angel. *consil. 223. in fine num.4. in versic. restat igitur,* Paul. de Castro *cons.174. incip. Contra colum.2. nu.1. in vers. Neque obstat,* Ioann. Anton. Rub. *cons.12. num.7. & 12.* Paul. Paris. *consil.29. num.81. cum seqq. lib.3.* Crauet. *consil.114. num.12. cum sequentibus.* Socin. iun. *cons.50. num 3. cum sequentibus lib.2.* Burg. de Paz *consil.5. num.7.* Periculum enim mortis, & vita incerta excludunt læsionem enormissimam, & contractum legitimum efficiunt, vt in censu ad vitam resoluunt Molin. *de iustu. tractat.2. disputation. 588. numero 4.* Felician. *de censib. part.1. libro 2. capite 1. numer.10* Auendan. *eodem tract. cap.34. num.38.* Bonacina *de contractib. disp.3. q 4. puncto vnic. n.18 versic. serua tamen,* Noguerol. *alleg.19.n.8.* Et in contractu assecurationis propter periculum, & incertitudinem, Molin. *d. tract.2. disp.507. n.1. & 2.* Aluar. Valasc. *consil.64. num.1.*

42 Quia ad Probationem læsionis, regulariter loquendo, debet attendi tempus conuentionis, seu actus, qui geritur, ex *l. si voluntate C. de contrah. empt. c. cum dilecti, de empt.* Crauet. *cons.11.n.17. & cons.151. numer.7.* Hippol. Rimin. *cons.97. num.14. lib.1.* Sfort. *de restit. in integ. p.2.q.57. artic.3 num.18* Abb. *cons.56. in fine libro 2.* Afflict. *decis.316.* nisi quando effectus, seu executio negotij confertur in futurum, quia tunc non debet attendi tempus conuentionis, sed executionis vt ex Panorm. Dec. Ias. & aliis resoluit Pinel. *in l.2. C. de rescind. vend. p.3.c.2.n.16.* & magis in terminis Cephal. *consil.34. tom.1.* vbi *num.18.* sic ait. *Et hoc maximè verum est inspecto tempore mortis patris, quod magis est considerandum quàm tempus renunciationis, quæ prius effectum non sortitur, quàm hereditas potuerit renunciantibus esse delatam, vt pulchrè Ruin.* &c. Anton. Natt. *consil.548. num.36. tom.3.* ibi, *Respondetur quòd læsio vtrum interuenerit consideratur tempus contractus, vbi contractus perficitur vnico momento, & non habet tractum successiuum; & ita loquitur d. l. si voluntate: secus vbi habet tractum successiuum, vel est explicandum aliquid de futuro, quia tunc intelligitur rebus sic stantibus, & succurritur etiam ex æquitate læso, & grauato,* &c.

Salmantina Lectionis.

Presbyteris licet in aliqua Vniuersitate ius ciuile publicè legere. Et tales docentes, vel addiscentes fructus suarum præbendarum, non tamen distributiones in absentia causa studij percipere valent.

VOTVM LXXXVIII.

1 Cap. non magnopere 3. ne clerici, vel monachi, *adducitur.*

2 Cap. super specula fin. oe clerici vel monach. *loquitur de Presbyteris sæcularibus.*
3 Cap. super specula, de priuileg. *allegatur.*
4 L. culpa C. de malefic. & l. omnes C. hæret. *citantur.*
5 *Indecentia an resultet ex eo quod Sacerdos cathedram iuris ciuilis moderatur.*
6 *Doctores referuntur qui tenent non licere Presbyteris ius ciuile publicè legere.*
7 *Leges audire prohibitum est clericis.*
8 *Doctorari potest Presbyter in iure ciuili sine priuilegio.*
9 *Abbas regularis potest doctorari in iure ciuili, & leges docere si eis studuit ante monachatum.*
10 Cap. non magnopere, & cap. fin. ne cleric. vel mon. *loquuntur in audientibus, seu studentibus addiscendo.*
11 Cap. non magnopere, qui cleric. vel mon. *intellectus.*
12 *Monachis solum vetatur auditio publica legum, non autem prælectio.*
13 *Iuri ante clericatum operam dans, post illum ad Doctoratum in eodem iure poterit promoueri.*
14 *Presbyteri docentes leges, vel Physicam etiam extra domum, nullam incurrunt censuram.*
15 *Leges vel Physicam docentes Presbyteri non comprehenduntur sub dispositione d. c. super specula, ne clerici, vel mon.*
16 *Presbyteris quamuis non liceat audire leges, licet tamen eas docere.*
17 *Excommunicationem non incurrunt Presbyteri leges vel Physicam etiam extra domum docentes.*
18 *Decisio* cap. non magnopere, & cap. super specula, qui clerici vel mon. *est pœnalis, & odiosa.*
19 Eugeniana Bulla *Salmantinæ Vniuersitati concessa refertur.*
20 *Permissum censetur quod non inuenitur prohibitum.*
21 Cap. non magnopere, qui clerici vel mon. *intellectus.*
22 l. Hispana 28. tit. 7. part. 1. *refertur.*
23 Cap. super specula fin. qui clerici vel mon. *intellectus.*
24 Cap. super specula, de priuileg. *declaratur.*
25 l. culpa C. de malef. & l. omnes C. de hæret. *intelliguntur.*
26 *Forenses disceptationes quæ dicantur?*
27 *Iulianus apostata ad quid studia litterarum prohibuerit?*
28 *Scholarum erectio ex qua causa?*
26 *Ecclesia Dei regitur & sustinetur litterarum scientiis.*
30 *Docentes & studentes in* Theologica *facultate integrè percipiunt fructus suarum Prabendarum.*
31 *Studiorum causa absentes* Reip. *causa abesse existimantur, proindeque pro præsentibus habentur.*
32 *Doctores referantur asserentes, docentes & addiscentes S. Scripturam percipere posse fructus suarum Prabendarum.*
33 *Bulla Eugeniana concessa Vniuersitati Salmantinæ extenditur ad quamlibet aliam Vniuersitatem approbatam.*
34 *Legentes, seu studentes iuri canonico, aut ciuili, fruuntur priuilegio de percipiendis fructibus suarum Prabendarum in absentia.*
35 *Facultati cuicunque licita & honesta etiam Philosophia & Logica operam dantes in vniuersitate Salmantina fruuntur Eugeniana.*
36 *Docentes, seu studentes, ad hoc vt causa study in absentia fructus percipiant suarum Prabendarum, debent esse in studio generali, seu celebri Vniuersitate.*
37 *Studium generale quod dicatur.*
38 *Studium non sufficit quod non est Vniuersitas, quamuis in eo optime & publice legatur.*
39 *Cathedratici an debeant docere conducti, & salariati vt in absentia suarum præbendarum fructus percipere valeant.*
40 *Parochi docentes causa studiis in absentia fructus beneficiorum suorum percipiant.*
41 *Parochis post Concilium Trid. non datur studendi licentia.*
42 *Parochus ciuitatis potest ibi in publica Vniuersitate S. Scripturam legere.*
43 *Docentes in absentia fructus suarum Prabendarum percipiunt, quamuis Prabenda sita sint in Cathedrali eiusdem ciuitatis.*
44 *Canonici plures causa study fructus suarum Prabendarum in absentia percipiunt, dummodo id status Ecclesiæ patiatur.*
45 *Docentes nullam habent temporis determinationem ad percipiendos fructus suorum beneficiorum in absentia, secus in studentibus.*
46 *Licentia Episcopi non requiritur in docentibus ad hoc vt priuilegio de percipiendis fructibus in absentia gaudeant, secus in studentibus.*
47 *Distributiones quotidianas non percipiunt absentes causa studiorum nisi consisterent in toto grosso, & massa communi, vt n. 48.*

IN gratiam docentium & studentium iuri Canonico & Ciuili, fui non semel interrogatus de duobus dubiis multum curiosis, Primò, an Presbyteris liceat ius Ciuile publicè legere, & interpretari, Secundò an docentes, vel studentes Theologiæ, Iuri Canonico, vel Ciuili semper & omni tempore fructus suorum beneficiorum in absentia percipere valeant?

DVBIVM I.

An Presbyteris liceat ius Ciuile publicè legere, & interpretari?

PRo parte negatiua primò adducitur text. *in c. non magnopere 3. ne clerici vel monachi*, in illis verbis, ibi, *Statuimus vt nulli omnino post votum Religionis & post factam in aliquo loco religiosè professionem ad physicā, legesue mundanas legendas permittatur exire*, &c. 1

Secundò allegatur text. *in cap. super specula fin. eod. tit. ne clerici, vel monachi*, quo loci prohibitio cuat cap. *non magnopere*, quæ tantum loquitur, de Religiosis, extenditur ad Presbyteros sæculares, & ad alios clericos dignitates, vel personatus habentes; & licèt hic tex. *in d. c. super specula*, loquatur de audientibus leges, vel Physicam, cùm tamen inferiùs agat de studentibus, ibi, *in quorum discessibus huiusmodi student*, negari non potest verbum hoc esse commune etiam docentibus, iuxta Senecæ dictum *Epist. 7. Mutuo hæc duo fiunt, doctores dum docent discunt.* Ad quod respexit versiculus ille, quem refert Rebuff *de priuil. scholast. priuil. 51. nu. 136.* 2

Discere si quæris doceas, sic ipse doceris.

Tertiò ponderant tex. *in cap. super specula, de priuileg* ibi. *Ne Parisiis, vel in ciuitatibus, seu aliis locis vicinis quisquam docere, vel audire ius ciuile præsumat*, &c ex quo colligunt nonnulli esse prohibitum in ordine Presbyterali & Ecclesiastica dignitate constitutis 3

non

non solùm audire, sed etiam publicè interpretari ius ciuile legendo.

4 Quartò ad idem allegaotur text. in l. culpa C. de malefic. & mathem. ibi, *Culpa similis est tam prohibita discere quàm docere*, &c. & in l. omnes C. de haret. ibi, *vel docere, vel discere*.

5 Quintò pro eadem opinione negatiua aliquæ rationes decidendi in dictis iuribus considerantur, & in primis ex d. c. non magnopere, ibi, *ne occasione scientia spirituales viri mundanis rursus actionibus inuoluantur*, &c. iuncta D. Pauli auctoritate. *Nemo militans Deo implicat se negotiis sæcularibus*. Deinde ex d c. super specula ibi, *Quia Theologia studium cupimus ampliare*, &c. Deinde ex indecentia quæ resultat ex eo quòd Sacerdos Cathedrā iuris moderetur, & leges doceat argum. l. repetita C. de Episcop. & cleric. & l. consulta diualia. C. de testament. ibi, *Absurdum clericu est, immo etiam opprobriosum si peritos se vellent ostendere disceptationum esse forensium*, &c.

6 Ex quibus, & aliis hanc partem negatiuam sustinēt, vel sustinere videntur Host. in d. c. magnopere, Ioan. Monach. in c. 1. nu. 5. ne clerici vel monachi lib. 6. ibi, *Et sic Monachus non potest iura ciuilia audire, ita neque docere*. C. de mal f. & mathem. l. culpa. Archidiacon. in cap. non dicatis. 12. q. 1. num. 1. Ioan. Andr. in lectura ad d. c super specula, Siluest. in sum. verb. excommunicatio 9. n. 16 Maiol. de irreg lib. 2. cap. 1. n. 13. vers. Physicam, Rebuff. in tr. nominat. q. 5. n. 18. cum seqq. Menoc. de arbitr. casu 4. 5. n. 33. Quintil. Mandos. in praxi tit. licentia audiendi leges & Physicam vers. Idem Honorius, vbi resoluit quòd Monachi professi, & Presbyteri, & alij supra nominati leges audire prohibentur, illasque aliis publicè legere, & declarare & in vers. necessario. Refert Apostolicam dispensationem esse necessariam vt legere possit, Cardin. Tusch. pract. conclus. tom. 5. lit. M. concl. 319. vers. limita quia.

7 Verùm his non obstantibus contraria opinio affirmatiua, quod scilicet liceat Presbyteris ius ciuile publicè legere, verior & receptior est à pluribus non cōtemnendæ auctoritatis Doctoribus qui in duas classes diuiduntur, primum eorum, qui dixerunt solum esse prohibitum audire leges. sic intelligentes textus, quos suprà citaui. Aliam eorum qui expresè & in indiuiduo resoluunt licitum Presbyteris esse ius ciuile publicè interpretari. Ex numero illorum, qui primam classem occupant, sunt glos. in d. c. non magnopere. notab. vbi ex illo textu colligit auditum tantùm prohiberi, & nihil de prohibitione doctrinæ adiicit. De auditu etiam tantūmodo summauit Host. in princ. ibi sic dicens. *Prohibetur ne Religiosi leges, vel Physicam audiant*. Sequuntur per eadem ferè verba loquentes Ioan. Andr. Henric Boich. Collectar. Card. Zabarel. Anch. Anton. de Buttrio, Abb. Panorm. & Boët. Eponfrisius. Idem probant glos. & omnes in d. cap. super specula, fin. vbi de auditu tantùm acceperunt, & summarunt illum textum. glos. etiam in d. cap. 1. notab. 1. eod. titil. lib. 6. vbi Ioan. Monach. Franchus, Anchar. & Domin. Idem etiam probant Host. in summ tit. ne clerici vel monachi num. 11. vers. & religiosi, & titul. de sentent. excommun. Parag. quis possit excommunicare vers. 32. & 31. Idem Archid. in cap. 1. ne clerici vel monach lib. 6. verb. dimisso, Greg Lop. & Montaluus l. 28. tit. 7. part. 1. & in lib. 1. tit. 9. part. 1. vers In onzena, Gambara de officio, & potestate Legati de latere, lib. 1. titul. de variis Ordinarij nominibus n. 182. cum seqq. Selu. de benefic. 3. p. quæst. 5. fol mihi 94. Ludou Gom. ad reg. de non tollendo iure quæsito q. 3. in fine, Bernard Diaz in praxi c. 59. Albert. Triot. de vero & perfecto clerico lib. 2. cap. 15. Marol. de irregul. lib. 3. cap. 5 num. 8. Petr. Gregor. syntag. iuris p. 3. c 7. in fin. & cap. 9. in fine, & de partit iuris canon. lib. 4. titul. 8. c. 10. num. 3. Zerol. in prax. Episcop. p. 1. verb. studium §. od 5. el 1. vers. primum dubium, Maria de iurisd & p. 4. cent. 2. casu 168. num. 2. Ex Theologis S. Antonin in summ. tom. 3. titul. 24. c. 53. Siluest. in sum verb. irregularitas vers. 23. Armil. etiam in sum verbo excommunicatio 48. Caietan. etiam in summ. verb. excommunicatiò cap. 50. Aluar. Pelag. de planctu Ecclesiæ lib. 2. c. 69. col. 32. fol. mihi 199. Pedraca in sum tit. excommunicationes Papales vers. contra Religiosos pag. 142. Fr Ludou. Lopez in instructorio conscientia titul. de clouibus Ecclesiæ c. 20 de excommunicationibus nulli reseruatis pag. 944. Viuald. in candelabro aureo tr. de excommun. n. 131. vers 6. Læl Zechi. de republ. Eccles. tit. de clericis vers. 5. n. 88. pag. mihi 466. & tit. de relig. ingreg. c. 4. vers. hi verò à multis cauere debent pag. 605. Crispet. in sum. Eccles. discipl. verb. monachus interdicitur, pag. 127. Fr Emman. Roder. qq. regul. tom. 3. q 67. art. 3.

Alij item qui secundam conficiunt classem, & expresè tenent licere Presbyteris leges publicè docere, sunt qui sequuntur.

8 Ioan. Andr. ad reg eum quod vna via, de regul. iuris in 6. post longam disputationem, & responsionem ad omnia argomenta, concludit circa fin. *Doctrina legum non est prohibita, & quod sic de iure communi etiam sine priuilegio posset Presbyter doctorari, & docere; nec esse simile quod dicitur de patrocinio de in iure ciuili, quia illud specialiter & expresè inuenitur prohibitum, docere verò ius ciuile minimè*.

9 Gaspar Calderio. cons. 3. de magistr. inter consilia Ioannis Calderini, vbi consuluit Abbatem Regularem posse doctorari in iure ciuili, & leges docere, si eis studuit ante monachatum, & ait non obstare opinionem eorum, qui dicunt Religiosos non posse etiam priuatim incumbere studio iuris ciuilis, quia illud procedit in eo qui de nouo incipit studere, nō in eo qui studuit ante Monachatum, & post Monachatum, & dignitatem Abbatialem, & vult licentiari, & doctorari in iure ciuili.

Angel. de Clauasio in sum. verbo excommunicatio, 5. casu 7. n 4.

10 Abbas Panorm in d. c. super specula, ex nu. 16. & tandem post longam disputationem ita concludit. *Concludo quod c. non magnopere, & istud solùm loquuntur in audientibus, seu studentibus ad discendo, & isti sunt, qui incurrunt pœnas prædictas; legentes autem; id est, docentes non puto incurrere has pœnas, nec etiam illos, qui non student, vt addiscant. quia verba illis non conueniunt, & à verbis constitutionis pœnalis non est recedendum*, &c. Et licèt illum loqui de legentibus in Camera aliqui existimauerint, nihilominus ferè omnes, qui eum allegant, inter quos expresè Syluest. d. verb. excommunicatio 9 num. 26. illum intelligunt loqui de legentibus publicè.

11 Boët. Eponfrisius lib. 5. quæstionum heroicarum iuris Canonici in comment. ad titul. ne clerici vel mon. ad lectionem d. c. non magnopere numer. 37. hoc idem resoluit & intelligit his verbis. *Ait Pontifex, ad legendas leges, & paulo post. Leges ne mundanas legendas. Legendas, id est, audiendas. Auditores enim quoque legunt, & relegunt audita. Sic præter interpretes alios hæc Alexandri III. verba boni Pontifices interpretantur, Honorius III. videlicet, & Bonifacius VIII. vbi pro legere (quod hic ponitur obscurius) ipsi ponunt audire. Seruiunt hæc ad varias quæstiunculas de monacho, vel alio clerico studere ciuilibus legibus prohibito dissoluendas vt exempli gratia, qui non audiat quidem profitentes Doctores, at per sese studeat, ac leges ciuiles legat, relegátque, tametsi pro studio suo principali sit ne videlicet ob tale studium censendus anathemate per huius cap. decisionem percussus: quia cum constitutiones pœnales*

pœnales restrictam recipiant interpretationem, nec ab ipsis earundem verbis, & quidem syllabis recedendum sit, itaue proprium casum non excedant, quantumlibet forte ratio videretur eadem, proprius est, vt hac excommunicatio talem non tangat: quemadmodum nec illos tangit Monachos, vel clericos, qui leges vel priuatim, vel etiam publicè docere aggrederentur, &c. Et licèt paulo infrà videatur insinuare peccare tales legentes, & egere in dubio absolutione ad cautelam, quia in dubio id sequi debemus, quod animarum saluti magis expedit, nihilominus cum non adsit legis alicuius præceptum, cuius transgressio inducat peccatum, securè tenendum nullum in hoc casu reperiri; quia peccatum nihil aliud est quam legis transgressio iuxta definitionem peccati, de qua per *glos. fin. in c. ille Rex. de pœnit. dist. 3.* S. Thom. & alij *1. 2. q. 71. articul. 6.* & ideo peccatum non cognoscitur nisi per legem, iuxta illud D. Pauli. *peccatum non cognoui nisi per legem* facit *cap. qui peccat. 23. q. 4.* & quæ notant omnes *in c. nam concupiscentiam, de constitut.*

12 Nauarrus vir pius & doctus *in man. c. 27. nu. 116.* vbi quòd nemo ex contentis *in d. c. super specula* incurrit pœnam illius textus, eo quod doceat ius ciuile, etiam extra domum suam, iuxta Innocent. & Panorm. quicquid dicat Syluest. *in cap. non dicatis num. 2 vers. tertio dico*, vbi insurgens contra Rebuffum tenet iure verius esse contrarium eius quod Rebuffus ait, nempe quia sola auditio publica, & studium audientium publicè vetatur monachis, sed non auditio priuata, nec prælectio, seu, vt ita dicam, doctio publica, vt efficaciter probat Panorm. *in d. cap. super specula* per contextum illius adiuncto contextu cap. *non magnopere*, quod solidè confirmatur per prædictam determinationem Calderini *cons. 2. de magist.* &c. Et *cons. 2. ne clerici vel mon.* ait quòd Presbyter etiam sine alicuius licentia & incursione pœnæ potest doctorari in iure ciuili, & *cons. 5. num 2. eod. titul.* dicit quòd non vetatur prælectio legum ciuilium etiam constitutis in dignitate, sed tantum auditio; & quòd legens non debet timere incursionē irregularitatis, eo quod prælegat materias criminales, quia illa nō incurritur propter prælectionem legum criminalium, nec propter commentarios super illis compositos, & *num. 3.* asserit quòd non est necessaria ad hoc dispensatio, & quod potius consuleret ei, qui dispensationem petiit, vt citius eam eiiceret à domo, & non haberet in arca, quia nihilum prodesset, & veniens in manus alicuius parum eruditi, posset nocumentum afferre.

13 Salzedo *in addit. ad Bernard. in pract. cap. 59 in vers. illud tenet*, tradit quod is, qui ante clericatum iuri ciuili operam dedit, post clericatum ad Doctoratum in eodem iure poterit promoueri, & similiter reprehendit Rebuffum, qui de contrario curiæ stylo testatur: & rursus *in vers. fin.* ait quòd *in d. c. super specula*, tantum legum auditio clerico prohibetur, nō tamē ipsarum prælectio, vt egregie post Innoc. scribit Nauar. quem ibi refert & sequitur.

14 Iacobus de Graffiis *in aureis decisionibus casuum conscientia lib. 4 c. 21. n. 3.* de eodem agens sic concludit. *Non tamen incurrunt si docent leges, vel Physicam etiam extra domum suam*, &c.

15 Card. Toletus (de cuius eruditione non solum Vrbs, sed totus Orbis testimonium reddit, teste Philiarcho *de offic. Sacerdot. tom. 1. lib 3. cap. 30.*) *in sum l b. 1. c 37. n. 4.* tenet non comprehendere docentes dictas scientias.

16 Stephanus de Auila *de censur p. 7. disp. 5. sect. 3. dub. 10. vers. si op onas*, vbi referens & sequens Panormitanum ait quòd quamuis non liceat Presbyteris audire leges, licet tamen eas docere.

17 Vega *in sum. Hispana tom. 1. c. 85. verbo descomunion caso 179.* ibi, *los qua tres vltimos que se ha de notar es qui ninguno destos incurre por en señarla aunque sea fuera de su casa, segun Inocencio y Panormitano à un de Siluestro diga lo contrario.*

18 Franciscus Suarez vir vsque ad miraculum doctus, *tom. 5. de censuris disp. 23. sect. 3. ex num. 17.* cum in hoc Panorm. & Nauar. tenet quòd docentes non comprehenduntur, & quòd verbum legendi, de quo suprà, intelligendum est vt non sit idem quod docere, sed quod studere huiusmodi doctrinis, & *nu. 18.* tradit quod ita declaratum est à sequentibus Pontificibus, & quod decisio *d. cap. super specula, & d. cap. non magnopere* est pœnalis & odiosa, nec valet in ea argumentum ob similitudinem rationis, & quod est maxima disparitas in exitu ad docendum has disciplinas, quia rarissimus est, & vix moraliter contingit, & ideo de illo non oportuit legem condere.

19 Denique iuuat Bulla Eugeniana Salmaotinæ Vniuersitati concessa, quam refert Nicol. Gare. *de benef. cap. 2. numer. 58.* quam loquitur de studentibus & legentibus, vt videre est; ibi, *In quacunque facultate licita & honesta per octo menses continuos, vel interpellatim legendo, aut aliàs huiusmodi litterarum studio insistendo fructus, redditus, & prouentus omnium & singulorum suorum beneficiorum Ecclesiasticorum, quæ ad præsens obtinent, & in posterum obtinebunt, etiamsi Canonicatus, & Præbenda, Dignitates, Personatus, perpetua administrationes etiam maiores post Pontificales cum cura, & sine cura, &c cum ea integritate (quotidianis distributionibus duntaxat exceptis) liberè percipere valeant, &c.* Dum ergo legentibus in dicta Vniuersitate concedit priuilegium percipiendi fructus suorum beneficiorum in absentia, videtur præsupponere tales Beneficiarios & Præbendatos posse in ea legere, aliàs dictum priuilegium ad nihil deseruiret. Facit etiam pro hac parte text. in simili *c. 2. de priuileg. lib 6.* vbi Bonifacius VIII. constituit vt in Romana Curia haberetur studium iuris canonici, & ciuilis, & quod ibi studentes in altero eorum lucrarentur fructus quorumcunque beneficiorum.

20 Tantò magis, quia nullibi in iure reperitur prohibitum Presbyteris publicè ius ciuile legere, vt ex responsionibus infrà adducendis ad iura suprà pro cōtraria parte negatiua adducta patebit, & sic intrat vulgaris regula & notum iuris axioma quod permissum censetur quod non inuenitur prohibitum, *leg. necnon, vers. qua clausula, ff. ex quibus caus. maior l. mutus §. cum quaritur, ff. de procurat. lib. 1. §. fin. ff. de testib.* cum citatis per me *Axiom 178. n. 1. & Axiom. 193. num. 7.* Quia quod non est Sanctorum Patrum decreto sancitum, & non est superstitiosis a inuentionibus præsumendum, *cap. consuluisti. 2. q. 5* Surd. *cons. 173. numer. 72. & consil. 222. num. 5*, Ego *d. Axiom. 178. num. 2.* Et quod Canones non definierunt, nec à nobis definiendum est. *cap. quod si dormierit. 31. q. 1* Et quod lex non dicit, nec nos dicere debemus, *leg. dissentientis. C. de repud. l. illam C. de collat. auth de non eligendis secundo nubentib. §. optimū itaque, collat 1.* & sic intelligitur id quod vulgo dici solet, *Erubescimus cùm sine lege loquimur, Auth. de triente & semisse §. consideremus collat. 3.* cum pluribus per me citatis *Axiom. 83. numer. 1.* Et valet argumentum, non est ita, quia iure cautum non reperitur, *cap. illa, ne Sede vac. cap. Romana, de suppl. negl. Pral. lib. 6.* text. optimus, vbi notat gloss. *in Extrauag. antiqua, de voto, Joannis XXII.* Et ideo temerè & superbè præsumit, qui sine lege præsumit, gloss. *verb. præsumptiue, in Auth. de nuptiis. §. sic itaque.* & gloss. *verb. præsumant in cap. Iudæi, de testib.* vbi latè Felin. alia glos. *verb. non inuenitur, in fin in cap inter corporalia per text.* ibi, *in cap. nam concupiscentia, de constitut.* ibi, *Nesciebam esse peccatum nisi lex diceret.* Ratio desumitur ex *l. statuas C. de*

de religios.& sumptib.funer. ibi, *Cum iure suo eorum, quæ minus prohibita sunt vnicuique facultas non denegetur,* &c. Et ex iuris præsumptione quod quilibet actus in dubio præsumitur permissus, de qua latè Menoch. *de præsumpt.lib.6.præs.16.per tot.*

21 Qua quidem affirmatiua opinione retenta non obstat text.in *dict.c.non magnopere, suprà* citatus *n.1.* quia respondetur in eo Religiosis minimè prohiberi tanquam magistris leges interpretari; docendo illas alios secretè, aut publicè, sed solum vetari illis vti discipulis legere, studendo, vel discendo de nouo leges; vt patet ex eodem textu dum ait Religiosos, de quib. ibi è monasteriis expressos fuisse ad legendas leges, & cōfectiones Physicales ponderandas sub obtentu languentium fratrum consulendi corporibus, & Ecclesiastica negotia Fidelibus pertractandi; & deinde rationem probibitionis huiusmodi præstat, dicens, *ne occasione scientiæ spirituales viri*, &c. Cui intelligendi modo non contradicit verbum, *legendas*, quia respondens omnes ferè secundæ classis pro hac parte citati, in dicto *cap.non magnopere* ex mente, & verbis ipsius, particulam lectionis accipi pro lectione discipuli, vna-magistri, prout in multis aliis iuribus, *cap.1.de elect.cap.cùm ex eo, eodem tit.in 6.cap.fin.16.distinct.cap.fin.de etate, & qual.c.per translationem, de renunciat.* vt dicit in terminis Ioann. Andr. *ad reg.cùm quid vna via numero 8.in mercurial.lib.* quem refert, & sequitur Abb.in *dict.cap.super specula num.16.* Et sic concludens dico quòd *d.c.non magnopere*, minimè loquitur de legentibus, sed de addiscentibus, quia ponitur ibi, *legere* largo modo, omnis enim qui studet, vt proficiat, legit.

22 Et quatenus difficultatem haberet ea expositio ad illum verbum, *legendas*, cessaret vtique ex declarationibus deinde factis per Romanos Pontifices deinceps succedentes, & præcipuè per Honorium III. in *dict.c.super specula, fin.eodem titul.ne clerici, vel monachi*, vbi verba referens *dicti cap.non magnopere*, loco verbi *legendas*, semel & iterum vsus fuit verb. *audiendas*; similiter per Bonifacium VIII. *in cap.1.eod.titul.libr.6.* vbi referens decisionem Honorij *in d.c.fin eodem verb.audiens* vsus est, & eodem modo idem Pontifex *in cap. vt periculosæ 2.eodem tit.* ibi, *Religiosos leges, vel Physicam audientes*, &c. Ad quod respexit *l.Hisp in 28.tit.7.p.1.* quæ vt nullus dubitandi locus hac de re deinceps remaneret, quando dispositionem *dict.c.non magnopere*, in vulgatem sermonem Hispanicum vertit, non vtitur de la palabra *leer*, ni de la palabra *oyr*, si no muchas veces de la palabra *aprender.* ibi, *Physica ni Leyes no tuuo por bien Santa Eglesia que aprehendiesse ningun home de Religion*, &c. & ibi, *Los vnos que iuan a aprender Physica, porque pudiessen mentener los Frayles en salud y guarecerlos quando enfermassen en sus Monasterios, o los otros las leyes porque pudiessen amparar las cosas de sus mismos lugares*, &c. & ibi, *Que no aprendan ningun destos saberes, e si les demandassen licencia para ye aprender*, &c. & ibi, *Con atencion de aprenderle*, &c. & ibi, *Fuere a estudiar*, &c. Et quicquid sit *dict.cap.non magnopere* agit de Religiosis, & nullum quidem verbum de clericis sæcularibus, & sic in hac materia prohibitiua appellatione Religiosorum non comprehenduntur clerici sæculares. Ego *appellat.233.n.2.*

23 Nec obstat text. secundo loco allegatus *suprà n.2. in d.ct.c.super specula fin.eod.tit.ne clerici, vel monachi*, quia respondetur per illum, si rectè inspiciatur, non probibere clericis sæcularib. tanquam magistris legere, & alios docere priuatim, aut publicè ius ciuile, sed solum prohiberi eis tanquam discipulis illud audire, & addiscere; vtendo verbo *audire* quod propriè ad discipulum refertur. Et vt benè aduertit Ioann. Andr. *ad d. reg.cùm quid vna via, n.14.* Concilium Turonen. *in d. cap non magnopere*, cùm de Monacho loquitur vtitur verbo *lectionis*, & Decretalis *super specula*, quæ loquitur de clericis sæcularibus, illud verbum non ponit, sed vtitur verbo *audiens*, vt ita tolleret quoad clericos omnem difficultatem, quæ oriebatur per verbum *legere* in alio textu appositum quoad Religiosos: diuersa enim sunt inter se legere, audire, & docere, quod tripliciter probat Ioann Andr. *dict.loco n.9.* Primò ex diuersitate nominum argum. *l.si idem, C.de codicil* Secundò, quia diuersis membris actus illi conueniunt, quod per se patet, vt *1.ad Corinth.cap.12.& cap.singul.89.distinction.* Tertiò, quia iura ponunt hæc pro diuersis, vt colligitur ex *proœm. Decretal ium, & libri Sexti & ex cap.1. de locato, & dict.cap.super specula, de priu leg.* ibi, *Discere, vel docere, l.secunda culpa, Cod. de malefic.l.omnis, Cod de heret.* cum similibus Cui intellectui non obest verbum *student*, de quo in *d.ct.c.super specul.fin.* quia licèt Host.ibi ex eo colligat in eo textu, quantum ad verba, damnari non solum studium, sed & lectionem, & auditum, quia verbum *studere*, commune videtur magistris, & discipulis; nihilominus decipitur Host. quia verbum *studere*, & *studiosus*, magis propriè in iure applicatur discipulo in quantum distinguitur à Magistro, cui potius conuenit nomen Doctoris, & docentis, vt probat Ioann. Andr. *vbi suprà num 13.* per text. *in d. cap.super specula, de magistr. cap. ex studiis, de præsumpt.* & dubitari non potest quod in *dict.cap fin.* verbum, *student*, accipiatur pro discipulis audientibus, quia ad eosdem retulit illud verbum, de quibus prius dixerat exiisse de claustris ad audiendas leges, vt ponderauit idem Ioann. Andr. *vbi suprà*, & post eum Panorm.in *dict.c.super specula*, vbi reprobat quoad hoc Hostiens. & cōformiter ad supradicta ait poni pro ipsis studentibus, scilicet addiscentibus: nam studium magis conuenit addiscentibus quàm docētibus, studere enim est valde cupere, sic litterarum studia dicta sunt à cupiditate lectionum, vt notat Archid. in *cap.in noua.16. quæst.7.* Vnde quod priùs hìc dixerat de audientibus, postea subiicit de studentibus, quasi audientes sint studentes; sic insinuat *l.1.titul.9.part.1* quæ cùm referat casus, in quibus quis incidit in excommunicationem à iure Canonico impositam, ita ait. *La onzena* (scilicet *excommunion*) *es si algun monge o Canonico reglar o Clerigo que sea de Missa, o otro que aya dignidad, o personaje fue a Escuelas para estudiar en Physica o en Leyes*, &c.

24 Minus obstat text.tertio loco citatus *suprà num.3. in d cap.super specula, de priuileg.* respondetur illud non esse constitutionem generalem, sed solum continere prohibitionem specialem circa ciuitatem Parisiensem & alias vicinas, in quibus Pontifex absolutè prohibuit ne quisquam docere, audireve ius ciuile præsumeret; cùm ergo sit constitutio, & prohibitio localis, extra eius limites egredi non potest; nec est nouum inter Decretales aliquas esse speciales, vt indicat gloss. *verb. iudiciis*, & ibi Scribentes in *proœmio Decretal.* & nonnullas locales, vt in *cap.1. & ibi* Abb. *numer.10.de lo ate*, notat D.Barbos. *l.1.part.7.num 52. Digest. soluto matrimonio, & in cap.olim, de cleric.coniug.* vt notant omnes *ibi.* Ratio verò specialitatis in *dict. c. super specula*, ea fuit, vt pleniùs Sacræ Paginæ insisteretur, nam cùm de anno 1127. vt scripserunt Balduin. *in proœm institut.* in *prolegomen. de iure ciuili, §.cùm verò, cum seqq.* & Posseuin. in *sua Bibliotheca Sacra tomo 2. libr.13.de iurisprudentia capit 17.* & alij, qui de historia iuris scripserunt, in Italia iuris ciuilis libros iam penè obliti apparerent in lucē, qui propter Longobardorum bella in desuetudinem abierant, & quasi in totum deperdi cœperant, exinde publicari, & in scholis legi cœperunt. Et sic Imperatores Lotharius, & Fredericus primus, & secūdus, ac alij, abrogato Lōgobardorū iure, statuerunt,

statuerunt, vt ius ciuile seruaretur, & publicè in scholis doceretur, & addisceretur; & ab eo tempore fuit in magno pretio habita Iurisprudentia, propter quam cùm intelligeret Pontifex in studio Parisiensi Sacræ Theologiæ studium posse minus frequentari, concurrentibus omnibus ad ius ciuile addiscendum, vel docendum, ideo meritò Pontifex idem dictam prohibitionem fecit comprehendentem vniuersaliter tam Ecclesiasticas, quam sæculares personas, nam, vt aduertit *ibi* Abb. ante *n.* 1. benè hoc potuit facere Papa fauore Sacræ Scientiæ, habet enim occasionaliter iurisdictionem in laicos.

25 Et multò minus obstat text. quarto loco allegatus *in d.l.culpa, C.de malefic.& in d.l.omnes, C.de heret.* quia respondetur eos loqui in reprobatis, & prohibitis sciētiis qualis est magia, de qua in *d.l.culpa*, & hæreses, de quibus in *d.d.l.omnes.* Scientia verò legalis laudata ab omnibus, & approbata est, *l.1.ff.de iustit.& iure, l.1.ff. de var.& extraord.cognit.* ibi, *Est quidem res sanctissima ciuilis scientia, d.c.super specula, de priuil.c.1.& 2.de noui operis nunciat.* cum pluribus aliis adductis à Rebuff. *in tract.nominat.q.5.ex n.14.*

26 Vltimò nihil obstant rationes decidendi, quas quinto loco suprà adduxi *num.* 5. nam ad primam desumptam ex *d.c.non magnopere*, in illis verbis ibi, *ne occasione scientiæ, & spirituales viri mundanis rursus actionibus inuoluantur*, respondet Abb. *in d. c. super specula, n.* 16. quod procedit in eo, qui de nouo vadit ad discendum, nam iste id facit vt rursus inuoluatur actionibus sæcularibus, sed ille, qui prius scientiam iam discitam docet, non inuoluitur de nouo, sed communicat aliis scientiam in se bonam, & necessariam ad regimen Orbis terrarum. Ad auctoritatem D.Pauli, & ad alia ibi adducta respondetur tam Clericos, quàm Monachos non debere se immiscere negotiis sæcularibus; sed respectu Clericorum quædam talia non dici, quæ quoad Monachos secundùm regulæ districtionem illis prohibentur, *cap.alia 16.quæstion.1.cap.nunquam de manu, de consecrat.distinct.5.* ibi, *Ecce illi* (scilicet Presbyteri sæculares) *fruuntur suis rebus, ministrant Ecclesiis, adeunt balnea, vnguenta non spernunt, & in omnium flore versantur. Ad quod & ante respondi, & nunc breuiter respondeo me in præsenti non de clericis disputare, sed monachum instituere*, &c Et ad rationem, quæ colligitur ex *d.c.super specula*, ibi, *Quia Theologiæ studium cupimus ampliari*, &c. respondetur cum Panormit. ibi, *num.* 16. aliud esse in audiente, qui est in actu discendi, qui potest ad arbitrium suum eligere studium scientiæ quam maluerit, & aliud in docente, qui docere tenetur scientiam quam didicit. in quo non potest considerari Theologicæ facultatis detractio, eò maximè, quia vt dicit Suar *tom.5.de Censur.sect.22.disp.3.n.18. in fine*, exitus ad docendum has disciplinas rarissimus est, & vix moraliter contingit, & ideo non oportuit de illo specialem legem condere, quia ad ea, quæ frequentius accidunt, potius iura adaptantur, *l.nam ad ea, ff.de legib.* Denique ad indecentiam consideratam respondet gloss. *verb.si peritos, in d.l.reperita, C.de Episcop. & Cleric.* ibi, *Vt clerici prohibita non faciant, permissa autem à lege faciant, vt suprà eodem, l.placet, & ideo scire leges debent, vt infrà de legibus, & const. l. leges.* Et ad verba relata *dict.l.consulta diualia*, ibi, *Forensium disceptationum*, respondemus esse intelligenda de ministerio iudicandi inter laicos, & super rebus temporalibus iuxta propriam verbi significationem, de qua *in c. forus, de verborum signific.* & de ministerio aduocandi, quia Aduocati disceptant in foro *l.quisquis*, cum aliis, *Cod.de postul.l.1 l.aduocati.Cod. de aduoc. diuers. iudicior.* & ad hæc duo disceptationum genera referunt sacri Canones indecentiam prædictam, *cap. sed neque procurationes.* ibi, *Procurationes villarum, aut iurisdictiones sæculares sub aliquibus Principibus sæcularibus viris, vt neque iustitiarius eorum fiat, cap.clericis.* ibi, *Neque Sacerdos officium habeat Vicecomitis, aut præpositi sæcularis, cap.1.* ibi, *In placitis sæcularibus postulare, ne clerici, vel mon.cap.1.* ibi, *Coram sæculari iudice Aduocati in negotiis sæcularibus fieri non præsumant, c.Sacerdotis, de postulando.*

DVBIVM II.

An & quando docentes, vel studentes Theologiæ, Iuri Canonico, vel ciuili, fructus suorum beneficiorum in absentia percipere valeant?

27 Litterarum studia, tam in addiscentibus, quàm in docentibus ad vtilitatem publicam, & Catholicæ Fidei defensionem, & incrementum, sanæque doctrinę conseruationem instituta fuisse, non est qui ignoret; & vt frustrarentur commoda quamplurima ex talibus studiis prouenientia Iulianus ille Imperator apostata edictum publicum promulgari fecit, quo prohibuit Christianis, quos Galilæos vocabat, ne scholas frequentarent, in quibus scientiæ docentur; futurum sperans vt absque liberali eruditione Religionem tueri suam non possent, vt post Amianum Marcellin. *lib.22.& 25.* & Theodoret. *Ecclesiasticæ historiæ lib.3.* refert Francisc. Duaren. *de Sacris Ecclesiæ minister. libro 4. capit.2. prope med.* & addit Theodor. tyrannum illum impatienter lamentari solitum fuisse his verbis crudelitatis, & auaritiæ plenis, *propriis pœnis configimur, ex nostris enim libris arma capiunt, quibus in bello aduersus nos vtantur.* Erat enim, vt de eo refert Ioannes Baptista Egnatius, *vir ingenio sublimi, callido, & litterarum ardentissimo*; postea, vt idem Ioann. Baptista testatur *libro 1. pag.371.* Christianos improbo quodam odio adeò insectatus, vt studia hisce interdixerit. S.Gregor. orat. 1. *in Iulianum*, vbi hoc eius factum appellat scelus, & tyannidem, optimè Franc. de Monçon *en el espejo del Principe Christiano lib.1.cap.36.folio 86.* ibi, *De la qual* (Iglesia Romana) *como se aparto el apostata Emperador Iuliano luego entendio tambien en hacer destruir Vniuersitades y Colegios porque no habiesse sabios*, &c.

28 Pontifices verò tanquam veri Catholicæ Ecclesiæ parentes, & Imperatores, ac Principes Christiani illius defensores, & protectores, paterna solicitudine procurarunt ad scientiarum studia plurimis priuilegiis, & præeminentiis iuuentutem allicere, & scholas fundare, & erigere: & colligitur ex ratione text. *in cap.2. dict. priuileg. in 6.* vbi Innocentius in erectione studij Generalis Romanæ Curiæ hoc ipsum insinuat, dicens, *Nos ad communem tam ipsorum, quàm aliorum omnium commodum, & profectum paterna solicitudine intendentes*, &c. Quæ quidem studia si defecerint, id sine dubio vergeretur in grande vniuersalis Ecclesiæ, (quæ ad sui regimen viris litteratis permaximè noscitur indigere) dispendium, & iacturam, vt legitur *in cap. cùm ex eo 34. de elect. lib.6.*

29 Hinc fit quòd licèt summi Pontifices statutis pœnis vsque ad beneficiorum priuationem ad residentiam omnes induxerint, vt videre est in titulis *de clericis non residentibus in Decretalibus, & in Sexto*, nihilominus tamen iudicantes quā vtile, & fructuosum esset Ecclesiæ Dei addiscere, & docere litterarum scientias, quibus regitur, & sustinetur, *dict.cap.super specula, de priuileg. dict.cap.cum ex eo*, Perett. *ad Extrauag. Ambitiosæ, verb.ex quibus Ecclesia numer.11. de rebus Eccles.non alien.* Redoan. *de spol.quæstion.9 §.vltim. numer.20.cum sequentib.* Garol. de Grassis *in tract. de effectibus clerical. in pral.à num.63.* cum aliis per me citatis

tis *de officio, & potest. Episcopi p.2.alleg.46.num.1.* statuerunt vt tam docentes in Theologiæ facultate dum in scholis docuerint, quàm studentes in ipsa, integre percipiant prouentus & fructus suarum Præbendarum, & beneficiorum. Ita Henricus III. *in d.cap.super specula, fin. de magistr.* ibi, *Docentes verò in Theologica facultate dum in scholis docuerint, & studentes in ipsa, integre per annos quinque percipiant de licentia Sedis Apostol. prouentus Præbendarum, & beneficiorum suorum, non obstante aliqua contraria consuetudine, vel statuto, cum denario fraudari non debeant in vinea Domini operantes, cap. licet 32. de præbend. & dignit.* Concil. Trid. *sess.5. de reformat. cap.1. in fine*, ibi, *Docentes verò ipsam sacram Scripturam dum publicè in scholis docuerint, & scholares, qui in ipsis scholis student, priuilegiis omnibus de perceptione fructuum, præbendarum, & beneficiorum suorum in absentia à iure communi concessis, plene gaudeant, & fruantur.*

30

31 Ratio est, quia studiorum causa absentes, Reip. causa abesse existimatur, glos. *in cap. de quibusdam. 37. dist.* gloss. *in d.cap.cum ex eo*, & indulto Principis abesse censentur, *l. si cui 38. ff. ex qu bus causis mai.* ibi, *Si cui in prouincia sua Princeps assidere ex speciali beneficio permiserit, puto eum Reip. causa abesse.* &c. & constat in nostris terminis ex *d.cap. fin. de magistr.* ibi. *de licentia Sedis Apost.* Proindéque pro præsentibus haberi debent, & præsentium commodis frui, *l. quæsitum 78. ff. de legat. 3.* & ibi copiosa additio marginalis, Iacob. Cuiac. *ad responsa Scæuolæ in l. Seia 20. §. Pamphiliæ, Digest. de fundo instr.* ibi. *inde vero non malè constituit in cap. 14. de cleric. non resid. in Ecclesia, & in cap. vltim. de magistr. pro absente non haberi eum, qui ad tempus studiorum causa alib. degit*, &c. Luc. *in tr. de priuil. scholar. priuil. 10. & 11.* vbi ait studiosos quoad commoda pro præsentibus haberi, quoniam absentia studiorum causa dicitur iusta, iustissima, probabilis honesta, rationabilis, priuilegiata, legitima, publicæ vtilitatis.

32 Quare in docentibus, & addiscentibus sacram Scripturam quod percipere possint in absentia prouentus & fructus suarum Præbendarum, & beneficiorum, resoluunt Horat. Luc. *d. tract. de priuileg. scholar. priuil. 99. & 100.* Rebuff. *in simili tract. priuil. 29. & 31.* Petr. Lesnaud. *de priuileg. Doctor. p.2. §.22.* Iacob Benni. *de priuileg. iurisconsult. p.1. priu l.15.* vbi *numer.6.* inquit quòd non minus seruire dicitur Ecclesiæ qui docet, vel studet, quàm cæteris Diuinis interessentes. Fusch. *de v. sitat. lib.2. cap.9. num.10.* Nau. *in man. cap. 25 num. 120.* Felin. *cons. 18.* Fr. Emman Rodr. *in summ. tom.1. cap.33. num 2. & tom.2. cap.36. num.1.* Didac. Perez *ad l.1. tit.10. lib.1. Ord n. & l.8. tit.2. gloss.2. col.74. eodem lib.1. Ordin.* Anton. Gom. *in explicat. Bullæ Cruciatæ cap.7. ad 4. claus. num.27.* Carol. de Grassis *de effectibus clericat. in prælud. à num.106.* Vgolin. *de officio, & potest. Episcopi cap.19. in princ. num.6. & cap. 43. §.2.* Azori. *instit moral. p.2. lib 4. quæstion.3. & c.5. quæstion.1. & 6.* Gonzal. *ad reg.8. Cancel. §.7. proœm. nu. 180.* Alex. Moneta *de distribut. quotid. p.2. quæst.10. à princ.* Sanctatel. *var. resolut. quæstion.2. num.9. cum seqq.* Solorzan. *de iure Indiarum tom.2. lib.3. cap.14. num.26.* Bonacin. *de Horis Canon. disp.2. quæstion.6. puncto 3. §.9. num.1.* Ni. Garcia *de benefic. p.5. c. p.2. num.54. cum seqq.* Trullenck *in exposit. Decalog. lib.1. cap.8. dub.12. §.9. num. 2.* Ego *de officio, & potest. Episcopi p.3. alleg.56. num.18. & de Canonic. & dignit. cap.27. num. 46. & 47.* Machado *en su perfecto Confessor y Cura de Almas lib.4. p. 4. tract.4. docum.9.* Et magis corroboratur extante Eugeniana constitutione cuius litteram præter alios recenset Nicol. Garcia *d. cap.2. numer.58.* & de ea meminerunt Didac. Perez *d.l.1. vers. vnde infero, & d.lib.8. vers. inter alia*, Ioan. Ocon. *in cap.1. de cleric. non resid. lib.6. num.57.* Solorzan. *d.cap.14. num.24* Machado *d. docum. 9. num. 5.* quæ legentibus, vel studentibus, etiamsi ob hanc causam non resideant, indistinctè concedit omnes fructus, redditus, & prouentus, & cum ea integritate, qua illos perciperent, si in suis Ecclesiis personaliter residerent; quæ quidem Eugenij IV. Bulla concessa Rectori Vniuersitatis, & singulis DD. Magistris, Licentiatis, Baccalaureis, Scholaribus Ecclesiasticis tam Regularibus, quàm sæcularibus Vniuersitatis studij Salmantini præsentibus, & futuris, confirmata fuit per aliam Nicolai V. *sub Dat. Romæ apud S. Petrum anno Incarnationis Dominicæ 1407. quartodecimo Kalend. Aprilis, Pontificatus sui anno primo*: Eamque Eugenij constitutionem ad quamlibet Vniuersitatem approbatam extendunt Solorzan. & Machado *citatis locis*, & benè explicat Cened. *practic. & Canon. q.1. n.31.*

33

34 Primò amplia procedere non solùm in docentibus, & addiscentibus sacram Scripturam, vel Theologiam scholasticam, aut expositiuam, sed etiam in legentibus, seu studentibus iuri Canonico, aut Ciuili, *cap. tuæ fraternitatis, de cleric. non resid. d.cap.2. de priuileg in 6.* gloss. *verb. litterarum in cap. cum ex eo, de electione in 6.* Iacob. Benn. *de priuil. 15. num.4.* vbi reddit rationem, quia hodie ad benè Ecclesiam regendam non minus prodest ius Canonicum, quàm Theologia, Moneta *d. cap. 10. num. 10.* vbi *num. 21.* id declarat in audientibus ius Ciuile, qui si fuerint Sacerdotes, Archidiaconi, Decani, Præpositi, Cantores, vel personatum habentes, non poterunt in absentia fructus habere suorum beneficiorum, cum illis prohibitum sit leges & Physicam audire, *in c. fin. ne clerici vel mon.* Nicol. Garc. *d.c.2. num. 65.* Quintanad. *lib. 4. Ecclesiasticor. num. 51. & 52.* Didac. Perez *d.lib.1. vers. vnde infero, & d.l. 8. verb. Estudios generales, vers. inter alia*, Vasquez *in opuscul. tract. de benefic. c.4. §.2. artic.1. dub 2. num.184.* Couar. *var. lib.3. c.13. num.1.* Lorich. *in Thesauro nouo vtriusque Theolog. lit. L. verb. Lector, vers. secundo lectores*, Anton. Cardos. *in praxi iudicum, & aduocat. verb. Studium num.3.* Valer. Regionald. *in praxi fori pœnit. lib. 30. tract. 3. cap 5 num.54.* Lessi *de iustit. lib.2. cap.34. dub.29. num.165.* Solorzan. *d.cap. 4. num.26.* Trullench. *d. dub.12. num.4.* Machado *d. docum.9. num.5.* Palao *in opere morali tract.7. disp.3. § 9. num.3* Ego *d. alleg.56. n. 26.* Et conducit dicta Bulla Eugeniana ibi, *Indulgemus*, &c. *vt eorum singuli etiam perpetuis futuris temporibus ibi in quacumque facultate licita & honesta per octo menses continuos vel interpolatim le endo*, &c. per quam ita nuncupatim Perez *d.l.1 vers. vnde infero*, ibi, *quod etiam cuicunque facultati operam dantibus in nostro insigni Studio Salmanticensi per Eugenij indultum competit*, &c. Nicol. Garc. *d. cap. 2. num 66.* ibi, *Et idem erit in dicta ciuitate Salmantina in qualibet facultate honesta ex dicta Eugeniana*, &c. *numer. 104.* ibi, *In Vniuersitate tamen Salmatina ex priuilegio Eugeniane supra adducta poterit quis operam dare etiam Philosophiæ, & Logicæ, & alij cuicunque facultati licita, & honesta*, &c.

35

36 Secundò amplia, seu potiùs declara procedere in docentibus, & studentibus in Studio generali, seu celebri Vniuersitate, *cap. tua, de cleric. non resid. d. cap.2. de priuil. in 6.* ibi, *Vbi generale regitur studium*, Didac. Perez *in d.l.1. vers. est etiam aliquando.* Laxl. Zechi. *de Republ. Eccles. tit. de cleric. num.7. vers. 28* Horat. Luc. *ad fin. tract. de priuileg. scholar. titul. de his qui gaudent priuilegiis scholar. nu.23.* Nicol. Garcia *d.c.2. n.55.* Flores de Mena *var. q.34. num.19* Trullench. *d. dub.12. §.9. num.3. in princ.* Castro Palao *d. §.9. num.1.* Machado *d. docum.9. num.3.* Ego *d. alleg.56. num.21.* Studium autem generale

37

generale illud dicitur quod est erectum, & institutum per Papam, Regem, seu Principem Chassan *in catalogo gloriæ mundi p. 10. consid. 32.* Perez *d.l. 1. vers. ad secundum*, vbi dicit quod in Regno Castellæ præcipua studia sunt Salmantinum, Complutense, & Pincianum, Hortig. *in patrocinio pro Cæsaraugustano gymnasio p. 1. à n. 13. & p. 3. num. 2.* Trullench. *d. §. 9. num. 3.* Machado *d. docum. 6. num. 4* Solorzan. *d. cap. 14. num. 36.* Ego *d. alleg. 56. num. 22.*

38 Vnde non sufficit Studium, quod non est Vniuersitas, quamuis in eo optimè legatur, & publicè cuicunque audire volenti Zerol. *verb. studium § 4.* Vgolin *de potest. Episcopi cap. 43. §. 2.* Trullench. & Machado *proximè citatis locis*, Nicol. Garc. *d. c. 2. n. 55.*

39 Tertiò amplia, seu potiùs declara procedere in Cathedraticis, qui docent conducti, aut salariati, vel ratione stipendij, seu Cathedræ quam habent, non verò in iis, qui sponte, aut voluntariè legunt sine stipendio, & Cathedra, nisi legant cum licentia Vniuersitatis, seu claustri, siue collegij Doctorum nam in *d. c. vlt. de magistr.* & in Concil. Trid. *d. c. 1.* solùm requiritur quòd publicè in scholis doceant, seu legant, & ne quilibet hoc titulo velit se à residentia excusare, requiritur licentia Vniuersitatis, seu claustri, quæ non debet dari nisi iis, qui apti, & vtiles videantur ad docendum. Ita Nicol Garc. *d. c. 2. n. 59. & 60.* Castro Palao *d. §. 9. n. 2.* Ego *d. alleg. 56 n. 27.*

40 Quartò amplia, seu potiùs declara procedere in docentibus quamuis sint Parochi, nisi legant Grammaticam Ita Nicol. Garc. *de cap. 2 numer. 70.* Castro Palao *dict. §. 9. num. 4.* Trullench. *dict. §. 9. num. 2. in fine*, & constat ex Bulla Eugeniana, ibi, *Vt fructus, redditus, & prouentus omnium, & singulorum suorum beneficiorum Ecclesiasticorum sæcularium, & Regularium, cum cura, & sine cura, &c.* Et licèt idem Nicol. Garc. *d. c. 2. n. 81.* dicat quatuor requiri vt Parocho ex gratia concedatur per Sedem Apost studendi facultas, ad hoc vt fructus suos faciat, nihilominus hodiè cùm attento Concilio Trid.

41 non admittantur nisi qui per concursum magis idonei fuerint iudicati, post illud non datur Parochiales Ecclesias obtinentibus studendi licentia, ac in absentia studiorum causa fructus percipiendi. Ita Nicol. Garc. *d. c. 2. num. 81. & 84* Ego *de officio, & potestat. Parochi cap. 8. num. 27. & d. alleg. 56. num. 30. & in collect. ad Concil. Trid. dict. cap. 2. numer. 61.* vbi *numer. 63.* refero decisum

42 quòd Parochus ciuitatis potest ibi in publica Vniuersitate Sacram Scripturam legere, ita tamen vt cura animarum per ipsum exercendo nihil detrimenti patiatur.

43 Quintò amplia procedere etiamsi Præbendæ, quas obtinent docentes, sitæ sint in Cathedrali eiusdem ciuitatis in qua publicè lectoriæ munere funguntur. Ita decisum referunt Nicol. Garc. *in addit. ad dict. c. 2. num. 83.* Solorzan. *dict. c. 14. num. 32.* Machado *dict. docum. 9. num. 8.*

44 Sextò amplia priuilegium hoc de percipiendis fructibus in absentia causa studij non esse restringendum ad duos Canonicos, sed extendendum ad plures, dummodo id status Ecclesiæ patiatur. Ita Moneta *de distribut. quotid. part. 2. quæstion 10. num. 20.* Ego *d. alleg. 56. n. 25.*

45 Septimò amplia priuilegium percipiendi fructus beneficiorum in absentia causa studij quoad docentes non habere vllam temporis determinationem, sed eo gaudere quandiu docuerint. Ita Abb *in d. c. vlt. de magistr num. 4. & 5.* Moneta *d. quæst. 10. num. 10.* Castro Palao *d. § 9. num. 11*, Ego *d. alleg. 56. n. 32.* In studentibus verò priuilegium huiusmodi illis non suffragari, vltra quinquennium à die quo cœperunt studere, probat text *in d cap. vltim.* & resoluunt Monet. *d. quæst. 10, num. 14.* Nicol. Garcia *d. cap. 2. num. 105.* Castro Palao *d. §. 9. num. 11* Trullench. *d. l. 9. num. 3. vers. hæc autem licentia.*

46 Octauò amplia ad dictum priuilegium de percipiendis fructibus Præbendarum in absentia causa studij consequendum non requiri licentiam Episcopi in docentibus. Ita Nicol. Garcia *d. cap. 2. num. 87. & num. 559 ad. 4.* Castro Palaò *d. §. 9. numer. 4. in fine*. Ego *d. alleg. 56. numero 33.* Requiri verò videtur in studentibus, per *cap. tuæ fraternitatis, de cleric. non resid.* vbi glos. *verb. indultum, d. c. cum ex eo, de elect. lib 6.* & declarauit Pius IV. *constit. sua incip. Sanctissimus, die 24. Nouemb. 1654.* Monet. *d quæst. 10. numero. 9.* Nicol. Garcia *d. capite 2. numero 88.* Castro Palao *d. §. 9. numer. 7. vers. nihilominus.* Ricc. *in praxi aurea resolut. 223.* Trullench. *d. dub. 9. num. 3. vers. secundo requiritur.*

47 Limita in distributionibus quotidianis, quæ absentibus causa studiorum non conceduntur, *cap. licet, de præbend* & circa hoc Concilium Trid. nihil innouauit. Ita Sandoual *de offic. Eccles. p. 6. cap. 17.* Quarant. *in sum. Bullar verb. residentia vers. quod autem*, Gutier, *canon. lib. 2. cap. 15 num. 12.* Zerol. *in praxi Episcop. p. 1. verb. distributiones quotidianæ. §. 3.* Gonzal *d. §. 7. procem à num. 78.* Monet. *d. cap. 10. numer. 23.* Stephan. Gratian. *discept. forens. cap. 166. numer. 17.* Vgolin. *d. cap. 19 paragraph. 2. numer. 6.* Armendar. *in addit. ad recop. legum Nauarræ lib. 2. tit. 23. l. 2. paragraph. 1. de resident. numer. 67.* Aloys. Ricc. *in praxi rerum, fori Eccles. decis. 495. in 1. edit alias resolut. 386. numer. 2. in 2. edit.* Castro Palao *d. §. 9 numer. 13. in fine*, Solorzan. *d. cap. 14. numer. 21.* Trullench. *d. §. 9 in princ.* Ego *d. alleg. 56. num 19.*

48 Intellige de illis, quæ propriè distributiones appellati possunt, quales non sunt quando tota grossa & massa communis Præbendarum in illis consistit, seu illæ solæ constituunt Præbendam *glos. verb. distributiones, in fine in cap. licet 32. de præbend. & verbo receperint, vers. sed quid dices in cap. 1. de cleric. non resid. lib. 6.* Petr. Gregor. *de benefic. cap. 7. numer. 12.* Fr. Emman. *in sum. tom 4. cap. 17. numer. 3.* Azori. *instit. moral. p. 2. lib 7. cap 7. quæst. 7.* Gratian *d cap. 168 numer. 19. & tom. 2. c. 283. numer. 10.* Cened. *d. quæst. 1. numer. 31.* Zerol. *d. p. 1. verb. distributiones num. 3.* Nicol Garcia *d. cap. 2. § 2. n. 443.* Aloys. Ricc. *in praxi aurea resol. 70. num. 3.* vbi tenet quòd quando Præbenda est tenuis, & fere omnes fructus consistunt in distributionibus, absens causa studij lucratur etiam distributiones dēpta tertia parte, & sic quando omnes redditus consistunt in distributionibus quotidianis, eandem tertiam illarum partem detrahendā, vt iis qui intersunt, accrescat, reliquo penes legentes, & studentes remanēte, resoluunt Nicol Garcia *in addit. ad d. cap. 2. num. 353.* Piasec *in praxi Episcop p. 1. cap. 4. num. 10.* Prosper. de August. *in addit. ad Quarant d loco §. 1.* Ego *d. alleg. 56. n. 20.* Solorzan. *d. cap. 14. n. 18.*

Quæ pro studiosorum laboribus præmia illis non proponantur concedenda? cùm & mente & corpore semper intendant libris, etenim, vt Flaccus monet,

—— Nihil sine magno
Vita labore dedit mortalibus.
Ad summa nemo sine labore peruenit.

Nam, vt idem ait Comicus,

Quæ pulchra sunt, multis constant laboribus.

Rectè quoque Euripedes in Archelao, *labore expers quis celebris gloria.* Sic Liuius *lib. 4. decad. 1. labor & periculum impenditur, vnde honor & emolumentum speratur* Et D. Hieronim. *in epist. Nullus labor durus, nullum tempus longum videri debet, quo gloria æternitatis acquiritur.*

Nil mirum si Pontifices, si Reges tam ampla concesserint studentibus priuilegia: *nam*, vt inquit Eumen. Rethor.

Rhetor. *in orat. pro instaurandis scholis Augustodunensibus, littera omnium fundamenta sunt virtutum, utpote continentia, modestia, vigilantia, patientia magistra; qua universa cùm in consuetudinem tenera atate venerunt, omnia deinceps officia vita, ad ipsa qua diversissima videntur, militia, atque castrorum munia convalescunt.*

Et rectè Cassiodor. 10. *var. Epistol.* 3. ait quòd *desiderabilis eruditio litterarum naturam laudabilem eximiè reddit ornatam; ibi prudens invenit, unde sapientior fiat; ibi bellator reperit unde animi virtute roboretur, inde Princeps accipit quemadmodum populos sub aqualitate componat, nec aliqua in Mundo potest esse Fortuna, quam litterarum non augeat gloriosa notitia.* Et idem Tertullian. *de idololatria capite* 10. *non minus rectè dixit litterarum instrumentum esse ad omnem vitam.*

Quæ vt faciliùs assequi possint, necesse est vt præmiis, & priuilegiis ad scientias, & studia iuuenes incitentur, scimus enim bonas artes honore nutriri, atque hoc specimen esse florentis Reipubl. vt disciplinarum professoribus præmia opulenta pendantur. Symmach. *lib.* 1. *Epist.* 73. & *Epist.* 37. Cassiodor *lib* 9 *var. Epist.* 21. præmium artes nutrire scripsit, & *lib.* 7. *Epist.* 5. manus larga artium nutrit ingenia quando qui de victu non cogitat, perficere iussa festinat, & *Epist.* 15 *in princip.* Claud. *de laudibus Stilichonis panegyr.* 2. In eodem sensu Cassiodor. *lib.* 2. *Epistol.* 16. Nutriunt enim præmiorum exempla virtutes: nec quisquam est qui non ad morum summa nitatur ascendere, quando irremuneratum non relinquitur, quod scientia teste laudatur.

Vt enim, inquit Iustin. Episcop. *in Cantica Cantic. fruges non tam soli ingenio, quàm Cœli beneficio, & temporis latius proueniunt, ita quoque artes bona, eximiaque ingenia, Principum, ac Magistratuum benignitate excitantur.*

Nullius Abbatia Sancta Anastasia.

Abbas benedictus, & perpetuus, ac titulatus in Abbatia Ordinis S. Benedicti, Prælatitio habitu incedere, & regentiam, Consilij supremi Italiæ obtinere potest.

VOTVM LXXXIX.

1 *Facti series.*
2 *Dubiorum propositio.*
3 *Abbatia Consistorialis qua dicatur.*
4 *Beneficij Ecclesiastici de essentia est perpetuitas.*
5 *Congregationes reformata Sancti Benedicti quinque sunt.*
6 *Congregatio Italica S. Benedicti dicebatur olim S. Iustina: nunc appellatur Cassinensis.*
7 *Abbatia Congregationum reformatarum S. Benedicti sunt temporales.*
8 *Prioratus S. Augustini, & S. Dominici sunt potius nuda officia quàm Ecclesiastica beneficia.*
9 *Abbatia perpetua in reformatione an reperiantur?*
10 *Abbatia claustralis qua sit, remissiuè.*
11 *Beneficium quod confertur, dicitur etiam committi.*
12 *Abbates benedicti, & perpetui possunt idem quod Episcopi Religiosi circa bona temporalia, fructus, ac redditus Abbatiarum.*
13 *Religiosi in Episcopum electi, & illi qui ad aliquod beneficium sunt promoti aquiparantur.*
14 *Abbates, quibus à summo Pontif. collatio facta est habent ius administrandi, & dispensandi fructus suorum beneficiorum.*
15 *Religiosi obseruantes, qui sub Pralatorum obedientia existunt, ius non habent dispensandi fructus beneficiorum, quibus prasunt.*
16 *Abbatis benedictio in iure aliquando vocatur ordinatio, aliquando consecratio.*
17 *Abbatis benedictio siue consecratio auctoritate Apostol. collata tres operatur principaliores effectus.*
18 *Abbatis benedictio non est iterabilis.*
19 *Benedictio Abbatis est ornamentum, & quasi admiratio, & consecratio persona perpetua, & indelebilis.*
20 *Benedictio Abbatis auctoritate Apost. collata effectus est collatio Ordinum minorum.*
21 *Benedictionis Abbatis alter effectus versatur circa vsum omnium ornamentorum, & insignium Pontificalium.*
22 *Papa potest simplici Sacerdoti facultatem concedere Ordinem Subdiaconatus conferendi.*
23 *Benedictio Abbatis est quoddam ornamentum spirituale consecratione Episcopi inferius.*
24 *Episcopi consecratio non imprimit characterem.*
25 *Vnctio in Episcopo non est de essentia consecrationis, sed est quadam caremonia accidentaria.*
26 *Consecrationis Episcopi essentiale consistit in impositione manuum, verborum forma non exclusa.*
27 *Abbatia in multis aquiparatur Episcopatui.*
28 *Abbas temporalis non est benedicendus.*
29 *Pontificalia insignia ex vi priuilegiorum conceduntur Abbatibus temporalibus, perpetuis verò re ipsa benedictione accepta.*
30 *Abbas auctoritate Apostol. benedictus, insigniis, & ornamentis Pontificalibus vtens pracedit omnibus Pralatis Ecclesiasticis non benedictis nec consecratis.*
31 *Abbas, cui in titulum perpetuum Abbatia confertur, tenetur sicut Episcopus ad faciendum processum informatiuum de genere, vita, & moribus, & ad professionem Fidei.*
32 *Mensam Abbatialem, & sigillum cum propriis armis habet Abbas, cui in titulum perpetuum Abbatia collata fuit.*
33 *Abbas contrahit Matrimonium spirituale cum Ecclesia.*
34 *Abbates ad Concilia generalia vocandi sunt sicut Episcopi.*
35 *Legato qui non sit à latere minimè subiiciuntur Abbates benedicti, & titulati.*
36 *Abbas, qui cura, & conuentu caret, non tenetur residere.*
37 *Monachi nigri S Benedicti qui, remissiuè.*
38 *Religiosus professus in vna Religione, ex qua assumitur ad Pralaturam alterius auctoritate Papa, non tenetur in secunda expressam professionem emittere.*
39 *Essentialia ad veram professionem emittendam qua, remissiuè.*
40 *Habitus Monachorum S. Benedicti reformatorum in quo differat a claustralibus non reformatis, ostenditur.*
41 *Habitus Sancti Benedicti essentiale in quo consistat, ostenditur.*
42 *Scapulare habere sufficit vt Monachus S. Benedicti cum habitu dormire dicatur.*
43 *Scapulare portans retento colore habitus quamuis peccaminosè addat partem aliquam indecentem, nullatenus facit contra obligationem portandi habitum S. Benedicti.*

44 Habitus

44 *Habitus Abbatum S. Benedicti reformatorum, & claustralium qui?*

45 *Abbates reformati temporales in priuilegio Apost. gestare possunt habitum Prælatitium.*

46 *Verba in dubio iuris ita interpretanda sunt vt naturæ contractus, & dispositionis non repugnent.*

47 *Abbas in fauorabilibus venit nomine Monachorum.*

48 *Monachi non obligantur sub peccato mortali, nisi quoad tria substantialia vota, quantum est ex iure, & virtute regulæ.*

49 *Abbas potest secum dispensare in illis casibus, in quibus potest cum subditis.*

50 *Clericis prohibetur cupiditatis negotia suscipere.*

51 *Monachorum nullus forensis negotij susceptor, vel executor existat.*

52 *Religiosi, & clerici communem obtinent prohibitionem circa negotia sæcularia exercenda.*

53 *Episcopis, & Sacerdotibus olim licebat inter sæculares iudicare causas ciuiles.*

54 *Reges in Hispania olim causas tam ciuiles quàm criminales Episcopis iudicandas committebant.*

55 *Clerici possunt exercere iurisdictionem temporalem annexam Ecclesiasticæ iurisdictioni, dummodo non infligant pœnam mortis, aut truncationis membrorum.*

56 *Clericis, & Regularibus personis prohibitum est munus iudicandi causas ciuiles non ex ipsa natura actus, quia per se malus est, sed ex speciali iuris prohibitione.*

57 *Monachorum nomine in Decreti, & Decretalium libris veniunt illi qui Religionem S. Benedicti professi sunt.*

58 *Canonicorum Regularium appellatione in Decreti, & Decretalium libris veniunt professi regulam S. Augustini.*

59 *Religiosus poterit esse arbiter, & forensis negotij susceptor exposcente monasterij vtilitate, & præcedente Superioris licentia.*

60 Cap. eos, qui 20. q. 3. *declaratur.*

61 *Monachorum appellatione in odiosis non comprehenduntur Abbates.*

62 Cap. Sacerdotibus 2. ne clerici, vel monachi. *declaratur.*

63 *Clericus laico deseruire non potest in domo vel extra pro suis negotiis peragendis.*

64 *Rerum ministri speciali nota digni sunt.*

65 Ca. sed nec 4 ne clerici, vel monachi, *declaratur.*

66 *In titulis quid significet in iure Canonico.*

67 *Clerici an possint esse Consiliarij, seu ministri in Curiis Principum, & Regum?*

68 *Ecclesiastica persona dicuntur tam Clerici quàm Regulares.*

69 *Curiales qui dicantur, ostenditur.*

70 *Curialium irregularitas laicis imposita durante officio.*

71 *Clerici post Ordines susceptos, licet Curialitatis officia exercuerint, nullam irregularitatem incurrunt.*

72 *Irregularitas aliquando impedit solam susceptionem, non vsum.*

73 *Clerici sine metu alicuius irregularitatis occasione Curialitatis contractæ possunt esse iudices Principum in causis ciuilibus.*

74 Cap. clerici §. iubemus, ne clerici, vel monach. *declaratur.*

75 *Sacerdos potest Principis vices agere in iurisdictione sæculari exercenda.*

76 *Præpositi sæcularis appellatione quis veniat?*

77 *Sententiam sanguinis nullus clericus dictare, aut proferre potest.*

78 *Clericus ex commissione Principis bene potest cognoscere de causis criminalibus, dummodo non deueniat ad condemnationem sanguinis.*

79 *Ecclesiastica persona si fuerit alicuius Principis sæcularis consiliarius, cum eo absque metu irregularitatis concurrere potest in lege edenda qua delinquentibus imponatur pœna sanguinis.*

80 *Clerici, & Religiosi prohibentur grauissimis pœnis in bello militare.*

8 *Clerici, & Religiosi quando possint ad bellum iustum persuadere, & hortari?*

81 *Clericus potest esse de consilio rerum bellicarum.*

1 Reuerendissimus D. M. Fr. Alphonsus Vasquez de Miranda Ordinis S. Mariæ de Mercede Redemptionis captiuorum fuit ad præsentationem Regis Catholici promotus ad Abbatiam Sanctæ Anastasiæ Ordinis Sancti Benedicti in Regno Siciliæ, ad cuius fauorem mediante dicta præsentatione expeditæ fuerunt Bullæ Apostol. sub dat. Romæ 3. Id. Martij 1636. in quibus hæc reperiuntur verba. *Prædicto monasterio, quod Conuentu caret, &c. de persona tua Apostol. auctoritate prouidimus, teque illi in Abbatem præficimus, & pastorem, curam ipsius monasterij, ac huiusmodi regimen, & administrationem tibi in spiritualibus, & temporalibus plenariè committendo, &c.* Deinde facultas ei conceditur ad benedictionis munus recipiendum, vt videre est ibi. *Nos enim tibi vt à quocumque malueris Catholico Antistite gratiam, & communionem Sanctæ Sedis habente munus benedictionis recipere licite valeas, ac eidem Antistiti vt illud tibi impendere possit per præsentes licentiam, & facultatem concedimus. &c.* Postmodum cum Abbatia prædicta sit Ordinis S. Benedicti, illi ordinatur vt post captam possessionem habitum ipsiusmet Ordinis gestet, necnon cum statutis, & ordinationibus illius se conformet; prout apparet ex sequentibus verbis *Volumus autem vt quae tu cùm primum possessionem, seu quasi regiminis, & administrationis prædictorum fueris pacificè assecutus, illum geras habitum, qui per Monachos dicti Ordinis geritur & habetur, & ipsius Ordinis S. Benedicti regularibus institutis te conformes, &c.* Denique additur, *Nullumque aliud monasterium dicti, seu alterius Ordinis, aut beneficium Regulare, vel seculare in titulum, vel commendam obtinere possis, &c.* Et sic in prædictorum executionem idem Reuerendissimus D. Abbas possessionem dictæ Abbatiæ, necnon solemnem benedictionem cum cæremoniis in Pontificali Romano insertis sub *tit. de benedictione Abbatis* auctoritate Apost. obtinuit, & habitum d. Religionis Sanctæ Mariæ de Mercede in habitum monachalem Ordinis Sancti Benedicti commutauit, & in actu benedictionis Abbatialis à consecrante insignia, & habitum Prælatitium ab Abbatibus perpetuis, titularis, & benedictis auctoritate Apost. illius Ordinis gestari solitum, recepit, & de præsenti portat.

a Nunc verò de duobus fuit dubitatum Primò an liceat dicto Reuerendissimo D. Abbati prælatitio habitu incedere? Secundò, an illi obstet aliquid vel ratione primæ professionis in Ordine Sanct. Mariæ de Mercede, vel occasione Prælatitię dignitatis Regularis, quam modo obtinet, quin possit obtinere Regentiam Consilij supremi Italiæ, de qua fuerat dignissimè prouisus per Regem Catholicum, absque alia Apostol. dispensatione?

Ad primum dubium, & pro veriori illius resolutione est aduertendum quòd Abbatia de qua agitur, est & dicitur consistorialis, quia ad præsentationem Regis Catholici, & ad institutionem Sanctæ Sedis Apostol. spectat, Nicol. Garcia *de benefic. part. 5 cap. 5 num. 214.* Ascan. Tamburin. *de iure Abbatum tom. 1. disp. 5. quæst. 2. & disput. 7. quæst. 1.* Est etiam perpetua, proindéque

beneficium

beneficium, cum hę qualitates sint de essentia beneficij Ecclesiastici, Rota *in Palentina Abbatia de Benemuere 14. Aprilis 1617. coram bonæ mem.* Coccino, quam refert Tamburin. *de iure Abbatum in fine tom. 3. decis. 15.* Doctores agentes de diuisione beneficij in sæcularem & Regularem, præsertim Nicol Garc. *de benef. p. 1. cap. 6. a num. 2.* Tamburin. *d. tom. 3. disput. 9. q. 2. num. 9.* Ego *de iure Eccles. vniu. lib. 3. cap. 4. n. 84. & 85.*

5 Et ideo nulli Congregationi reformatæ & obseruanti sancti Benedicti subiicitur, quæ quinque numerantur, & sub quinque etiam Generalibus, & cum diuersis constitutionibus gubernantur, & reguntur, de quibus Franc. Suarez *de Relig. tom. 4. tract. 9. lib. 2. c. 3.* Tamburin. *de iure. Abbatum tom. 2. disp. 24. quæst. 5. num. 49. 53. 54. 57. & 58.* Ego *de iure Eccles. lib. 1. cap. 41. num. 38.* Et de Congregatione Hispan. seu Vallisoletana Ouiedo *de Repub. Regul. p. 1. tract. 10. cap. 1.* 6 Nam licèt Abbatia, de qua agitur, sita sit in Regno Siciliæ, est tamen indepēdens & prorsus exempta à Congregatione Italica quæ olim dicebatur sanctæ Iustinæ de Padua, nunc verò appellatur Cassinensis, eo quòd vnita fuit Abbatiæ Montis Cassini, vt constat ex Bulla Iulij II. apud Tamburin. *de iure Abbatum tom. 2. disput. 24. quæst. 5. num. 54.* ibi, *Necnon Congregationem ipsam propter nomen & dignitatem monasterij huiusmodi (quod aliorum monasteriorum dicti Ordinis caput est, vt præfertur) de cætero Cassinensem Congregationem alias sanctæ Iustinæ nuncupari debere, &c.* 7 Omnes enim huius Ordinis Abbatiæ quæ vnitæ reperiuntur alicubi ex Congregationibus reformatis, tēporales sunt, & ad electionem generalium Capitulorum, seu ipsorum Monachorum vt plurimum spectant, Ascan. Tamburin *d. tom. 1. disp. 12 q. 2.* vbi à *num. 17.* refert omnes Abbatias Congregationis Cassinensis esse temporales, & ad electionem Capitulorum generalium spectare, ex Bulla Alexandri VI. confirmatoria alterius 8 Eugenij IV. quam quidem Alexandri VI. Bullam refert Tamburin. *in fine tom. 1. p. 484.* Et sic tales Abbatiæ temporales potius nuda officia quàm Ecclesiastica beneficia, dici possunt; prout nec esse possunt Prioratus sancti Dominici, & sancti Augustini, ac similes, ita docent Renat. Chopin. *lib. 1. monast. tit. 1. n. 4.* Emmanu. Roderic *quæst. regul. tom. 1. q. 14. art. 3.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. glos. 8 n. 52. cum. seqq.* Antonin. Diana *moral. resol. p. 4. tract. 4. resol 156.* Tamburin. *d. tom 1. disp. 7. q. 1. num. 161.* Ego *de officio. Episcopi. p. 3. alleg. 57. n. 175.*

9 Sunt quoque Abbatiæ quædam beneficia Regularia perpetua, nulli Congregationi vnita, & de præsentatione Regis Catholici, quam tamen monachi vniti reformationem receperunt, & Congregationi tanquam eius membra sunt, qui non ab Abbate, sed per Vicarium aut Priorem eiusdem reformationis gubernantur & reguntur, vt in Regno Siciliæ aliquæ Abbatiæ & monasteria monachorum reperiuntur, quorum meminit Ascan. Tambur. *d. tom. 1. disp. 14 q. 6. n. 2. & 3.*

10 Ex dictis primò infertur Abbatiam, de qua agimus, esse claustralem, & nulli dictarum Congregationum subiici: de qua materia videas Nauarr. *commento 2. de Regular. à num. 6.* Fr. Emman. *quæst. Regul. tom. 1. q. 34. art. 7.* Lessi. *de iustit. lib. 2. cap. 41. dub. 11. à num. 90. & dub. 12. à num. 98.* Suar. *tom 4. de Relig. tract. 8 lib 1. cap. 19.* Sanch. *in præcepta Decalogi tom. 2. lib. 6. cap. 6. à n. 36 & lib. 7. cap. 32. n. 71.*

11 Secundò infertur ex verbis dictæ Bullæ collatiuum Abbatiæ de qua agitur, ibi, *Prædicto monasterio de persona tua Apost. auctoritate prouidemus, teque illi in Abbatem præficimus, & Pastorem curam ipsius, &c.* plenariè committendo, constare dictam Abbatiam esse collatiuam, ac in titulum conferri solitam, & colligitur ea Rota *decis. 77. p. 2. diuers.* vbi concludit beneficium quod confertur his verbis, *de illo tibi prouidemus*, vel *illi de te prouidemus, &c. teque illi*, &c. propriè dici in titulum conferri, non obstante verbo, *committimus*, quia beneficium, quod confertur, dicitur etiam committi, *cap. cum in illis, de p æbend. in 6. Clem. 1. de suppl. negl. Clem. ne in agro Dominico. de statu monach.* Nicol. Garc. *de benefic. p. 4. cap. 4 num. 2* & constat ex forma creandi Abbates perpetuos apud Cæremoniale sanctæ Romanæ Ecclesiæ *sect. 10. c. 4. & 5.* quam transcribit Tamburin. *d. tom. 1. disp 8. quest. 3. pag. 84. col. 2. ad fin.* quæ quidem forma prouidendi ampliora priuilegia & præeminentias concedit, ad not. per Fr. Emman. *quæst. Regul. tom. 1. q 7. art. 10* Tambur. *d. tom. 1. disp. 16. q. 4. & disp. 10. q. 1. à num. 26.*

12 Tertiò infertur Abbatibus huiusmodi plenam concedi Abbatiarum & beneficiorum suorum administrationem, vt colligitur ex verbis dictæ Bullæ, *curam ipsius monasterij, ac huiusmodi regimen & administrationem in spiritualibus, & temporalibus plenariè committendo*, &c. eo modo quo concedi solet Religiosis ad Episcopatum assumptis, nam & istis cum similibus verbis conferuntur Episcopatus; & sic nulli dubium esse potest Abbates de quibus agitur, circa bona temporalia, fructus, ac redditus Abbatiarum suarum posse idem quod potest Episcopus Religiosus; & beneficiatos Regulares circa prædicta posse omnia, quæ gerere valent beneficiarij sæculares; vt docent Zabarel. *in Clem. 2. §. sed & tales, de vita & hon. est. cleric.* Nau. *commento. 2. de Regul. à num. 6. vsque ad 12. & de redditib. q. 1. monito 8. & lib. 3. tit. de solut. cons. 7. num. 7. & 12. & tit. de donat. consil. 6. numer. 4. & de statu monach. consil. 13. numer. 4. & 8* Lessi. *de iustit. lib. 2. cap. 41. dub. 11. à numer. 92.* Azori *instit. moral p. 1. lib. 12 cap. 7. quæst. 2. & cap. 10. q. 6* Fr. Emman *quæst. Regul. tom. 1. q. 34. art. 5. 6. & 7. & q. 58. articul. 8.* Anastas. Germon Rodoan. & alij, quos referunt & sequuntur Iacob. de Graff. *in aur. decis p. 1. lib 3. cap. 5. numer. 43.* Sanch. *in præcepta Decalogi tom. 2. lib. 7. cap. 31. numer. 4. & 76.* Suar. *de Relig. tom. 4. tract 8 lib. 3. cap. 19. à numer. 24* Layman. *in Theologia morali lib. 4. tract. 2 cap. 3. numer. 11.* Villalob. *in sum. p. 2. tract. 35 difficul. 40. num. 12.* Ego *de officio & potest. Episcopi p. 3. alleg. 114. numer. 22.* Rot. *decis. 272. n. 4. p. 1. diuers.*

13 Æquiparantur enim Religiosi in Episcopum electi, & alij qui ad aliquod beneficium sunt promoti, quasi idem ius de vtriusque esse videatur; sic colligitur ex adductis per Nau *cons 13. de Regular. num. 8.* & per Azori. *d. p. 1. lib 12. cap. 10 quæst 6. & p. 2. lib. 3. cap. 19. q. 2.* vbi de Abbatibus, qui insignia Pontificia gestant, Lessi. *d. lib 2. cap 4. dub 5. numer. 29.* vbi quòd Religiosi beneficiarij, vti Abbates Priores, Commendatores habentes beneficia Regularia vel sæcularia, habent ius administrandi, & dispensandi fructus suorum beneficiorum, & possunt eos expendere in proprios vsus necessarios, 14 & decentes; & idem docet de Abbatibus, quibus à summo Pont. collatio facta est, *eod. lib. 2. cap. 41. dub. 11. à num. 91.* præsertim *num 94. & dub. 12. à n. 95.* Franc. Suarez *d. tom. 4 tract. 8 lib. 3. cap 19. à num. 24.* Laym. *d. lib. 4. tract 2. cap. 3. num. 11. & tract. 5. cap 1. num. 9.* Fr. Emman. *d. tom. 1. q. 27. art. 1.* Secus autem dicendum de Religiosis obseruantibus, qui sub Prælatorum 15 obedientia existunt, vt per Nauar. *commento 2. de Regular. à num. 1. & cons. 13. de statu monach.* Fr. Emman. *d. tom. 1 quæst. 27. art 2.* Sanch. *d lib. 7. capit 18. numer. 25.* Suar. *tom. 3. de Relig tract. 7. cap. 15.* Ouiedo *p. 1 tract 9. cap. 1. quæst. 1. & 2.* Anton. Perez *ad regul. S. Benedicti cap. 33. commento 2. à n. 15. & dub. 3. per tot.*

16 Quartò infertur gratiam concessam à Pontifice in dicta Bulla dicto Reuerendissimo Abbati recipiendi

auctoritate Apost. benedictionem, importare nouam aliam prælatiriis vestibus similiter vtendi; pro cuius conclusionis clariori & faciliori explicatione sciendum est benedictionem Abbatis auctoritate Apost. impartiendam, seu impositam aliquando in iure nostro vocari ordinationem, vt in cap. Abbas, & in cap. Abbatem el 1. & in cap. Abbatem el 2. & in cap. quam sit necessarium. 18. quæst. 2. nonnunquam appellari consecrationem, vt in cap. alienationes 17. 12. quæst. 2. ibi, Abbas qui secundum Ecclesiæ suæ vsum consecrandus est, &c. Et licèt magis communiter & propriè scriptores illam vocent benedictionem, nihilominus plures expresse illam consecrationem dicunt, & ita loquuntur inter alios Oldrad. cons. 14. numer 4. Felin. in cap. inter monasteria in princ. de re iudic. Henriq. in summ. lib. 10. de Sacram. Ordin. cap. 7. Auila de censur. p. 2. cap. 3. disput. 2. Suar. tom. 3. in 3. disp. 13. sect. 2. Villalob. p. 1. tract. 4. differ. 11. Ego de offic. Episcopi p. 2. alleg. 3. num. 4. In Pontificali Romano sub diuersis titulis agitur de benedictione Abbatum auctoritate Apostol. & de benedictione Abat. auctoritate Ordinarij, inter quas benedictiones plures reperiũtur differentiæ, quarum vna & principalis est quod Abbates auctoritate Apost benedicti ornamentis Pontificalibus vti possunt, non sic qui benedicuntur auctoritate Ordinarij.

17 Benedictio, siue consecratio Abbatis auctoritate Apost. collata tres operatur principaliores effectus. Primus est, & consistit in constituendo aliquem in Abbatem & Prælatum per modum status & perpetuitatis, qui quidem etiam conuenit Abbatib. auctoritate ordinaria benedictis; ita colligitur ex Pontificali Romano in rub. de benedict. Abbat. auctorit. Apost. cùm Episcopus benedicens & manus imponens super benedicendi caput, dicit, Vt qui per nostra manus impositionem Abbas hodie constituitur sanctificatione dignus, &c. Et alibi in eodem Pontificali dicitur per hanc benedictionem acquisi dignitatem, ibi, Da huic famulo tuo prosperum suæ dignitatis effectum, &c. & deinde: Tribue huic famulo tuo adeptam bene gerere dignitatem,

18 &c. & alibi. Vt huic famulo tuo, quem ad Pastoralis officij culmen subire voluisti, &c. Vnde fit certum Abbatis benedictionem non esse iterabilem, nec etiam tradi propter officium temporale; sic Nauarr. cons. 2. de statu monach. & cons. de Sacram. non iter. Fr. Emman. d. tom. 1. quæst. 15. art. 3. & quæst. 16. art. 5. cum duobus seqq. Suar. tom. 4. de Relig. tract. 8. lib. 2. cap. 29. num 2. Ouiedo de Republ. Regul. p. 2. tract. 1. cap vnico q. 2. nu. 81. Tamburin. d. tom. 1. disp. 12. q. 1. num. 5. vers. præterea, vbi refert hac de se determinationem Eugenij IV. & subdit

19 Suar. d. c. 29. num. 5. quòd benedictio Abbatis est ornamentum, & quasi ordinatio, & consecratio personæ perpetua, & indelebilis, & eodem tom. 4. de Relig. tr. 8. lib. 2. cap. 30. n. 6. addit in ipsa benedictione Abbatis dici per eam ordinari Abbatem, & constitui in Ordine Prælatorum Ecclesiæ, & quodammodo participare dignitatem Episcopalem. Secũdus effectus benedictio-

20 nis Abbatialis auctoritate Apostolica, qui communis est etiam illis, qui auctoritate Ordinarij in Abbates sunt promoti, est collatio Ordinum minorum, vt constat ex cap. quoniam 69. dist. & ex cap. cùm contingat, de ætate & qual. nisi quòd si Episcopus tertiò requisitus benedicere Abbatem sine causa renuerit, posset ipse Abbas non espectata benedictione Ordines minores conferre, ac omnia quæ sui sunt muneris præstare, c. 1.

21 de suppl. negl. Præl. citati per me de iure Eccl. vniu. lib. 1. cap. 17. num. 46. Tertius effectus dictæ benedictionis, & solùm auctoritate Apost. benedictis competere videtur, versatur circa vsum omnium ornamentorum, & insignium Pontificalium, Mitræ scilicet, annuli, & cæterorum similium, cap. vt Apostolicæ, de priuileg. in 6. & constat ex Pontificali, vbi cum illis orationibus & benedictionibus, quibus hæc ornamenta Episcopis conferuntur, dantur eadem etiam Abbatibus auctoritate Apost. benedictis, vt aduertit Tamburin. d. tom. 1. disp. 11. quæst. 1. num. 4. & disput. 20. quæst. 1. & 2. disp. 21. 23. & 24. quamuis iam hodie omnes ferè Regularium Abbates, vel priuilegio, seu permissione summorum Pontificum, licet benedictionis munus non acceperint, vti valent Baculo, & cæteris Pontificalibus ac insignia deferre, vt notaui d. lib. 1. cap. 17. n. 47.

22 Et licèt, vt suprà diximus, Abbas etiam non benedictus Ordines minores conferre valeat, Episcopus tertiò requisitus benedicere Abbatem renuerit, nõ ex eo sequitur benedictionem ex se & de iure non producere illum secũdum effectum, quia quod ante diximus, procedit ex speciali Pontificis concessione, nã secundùm probabilem opinionem, vt tenent Victoria de Sacram. Ordinis nu. 234. & 237. Fr. Emman. d. tom. 1. q. 13. a. 1. & in sum. c. 13. n. 9. tom. 2. Suar. d. tom. 4. de Relig. tr. 8. lib. 2. c. 29. nu. 3. potest Papa simplici Sacerdoti facultatem concedere Ordinem Subdiaconatus conferendi, & nihilominus non desinit ob id hæc potestas ordinandi subdiaconum esse proprium effectum consecrationis Episcopalis.

23 Quintò infertur errasse nonnullos existimantes Abbatum benedictionem, esse solam deprecationem, in qua deprecatur vt Abbas suum officium ritè & rectè obire valeat, id enim conuincitur manifestè tum ex text. in cap. manus 1. q. 18. dum ait manus impositionem aliud non esse nisi orationem super hominem, & secundũ glos. Turrec. & alios ibi loquitur ille tex. de impositione manus reconciliatoria, non vero ordinatoria: tum etiam ex Pontificali Romano, quo attẽto, & eius verbis perspectis per benedictionem, & manus impositionem cõstituitur Abbas in suo gradu, & dignitatem accipit, ac consecrationem lato modo sumptam, quæ habet certam connexitatem cum vera consecratione Episcopi; quia licèt absque dubio illa Abbatis sit quoddam ornamentum spirituale consecratione Episcopi inferius, in eo tamẽ conueniunt quod benedictio Ab-

24 batis characterem non imprimit, plures apud Tambur. d. tom. 1. disp. 11. q. 4. prout illud nec imprimit Episcopi consecratio, iuxta sententiam S. Thomæ in addit. ad 3. p. q. 40. art. 5. Henriq. in sum. lib. 10. c. 5. in princ. Valer. Reginald. in praxi fori pœnit. lib. 30. tr. 1. n. 5. Bonacin. de Sacram. disp. 8. q. vnica puncto 1. n. 3. Villalob. in sum. p. 1. tr. 11. diffic. 2.

25 Et quamuis in consecratione Episcopi vtatur vnctione sancti Chrismatis, non verò in benedictione Abbatis, id non procedit quia vnctio fit in Episcopo de essentia consecrationis, sed est quædam cæremonia accidẽtalis, vt expresse docet Card. Bellar. lib. 1. de Sacr. Ordinis cap. 12. ibi, Vnctio non est quidem cæremonia sacramentalis, sed accidentaria; & colligitur ex c. 1. de sa-

26 cra Vnct. & ideo idem Card. Bellarm. d. lib. 1. c. 9. cum Siluest. & aliis resoluit in impositione manuũ, verborum forma non exclusa, consistere essentiale consecrationis; & idem dicendum de benedictione Abbatis, vt apparet ex Pontificiali, & expressit text. in cap. quoniam 69. dist. ibi, Si duntaxat eidem Abbati manus impositio facta noscatur ab Episcopo, secundum morem proficiendorum Abbatum, &c. Et ideo nil mirum si Abbatia in

27 multis æquiparetur Episcopatui, Oldrad. cons. 14. vers. non obstat, circa fin. n. 10. Card. Tusch. pract. concl. tom. 1. lit. A. concl. 29. n. 1. Ego de iure Eccles. lib. 1. c. 17. n. 5. & per illã participari quodãmodo dignitatẽ Episcopalẽ dicit Suar. citato loco. Nam ex multis iuribus colligitur hæc æquiparatio, vt videre est in c. si quis deinceps 16. q. 7. ibi. Episcopatum, vel Abbatiam, & in c. cum illorum 31. de sent. excom. ibi, aut in Episcopum, aut Abbatẽ, &c. & in cap. præsenti, de offic. ordin. lib. 6. ibi, Episcopi, vel

eorum

eorum superiores, & Abbates, & quivis alij prælati, &c. cum aliis adductis per Franc. Viui. decis. 414. Fr. Emman. dict. tom. 1. q. 17. art. 3. Cened. ad Decretal. collect. 79. num. 4. Aloys. Ricc. in collect. decis. p. 6. collect. 2414. Malder. 2. 2. tract. 9. cap. 2. dub. 1. Tamburin. dict. tom. 1. disp. 1. q. 5. num. 4. & disput. 5. q. 10. num. 4. & disputat. 15. q. 1. num. 18. Ouiedo de Republ. Regular. p. 2. tractat. 1. cap. vnic. q. 2. à num. 74. Ego de iure Eccles. lib. 1. cap. 17. num. 3. 4. & 7. & in collect. ad cap. vt Abbates num. 6. de ætate, & qualitate, & ad cap. tuam in Domino, eodem tit. num. 2.

28 Sextò refertur de iure nullum Abbatem temporalē esse benedicendum, quia, vt suprà dixi, hæc Abbatia solùm Abbatibus, qui in titulum perpetuum Abbatias obtinent, conferenda est, nā id insinuant diuersa priuilegia, quibus conceduntur Abbatibus temporalibus prærogatiuæ benedictionis, licet illius munus non acceperint, vt notauit Tamburin. d. tom. 1. disp. 11. q. 1. n. 2. & tale in specie concessit Eugenius IV. Monachis Cassinensibus quod refert idem Tamburin. in fine d. tom. 1. pagin. 493. per hæc verba. Volentes insuper quod Prælati Congregationis præfatæ, licèt munus benedictionis non acceperint, perinde tamen monasteria ipsius Congregationis regere, & administrare, ac omnes actus in ipsis valeant exercere, ac si munus huiusmodi fuissent consequuti, &c. quod quidem priuilegium operatur hunc effectum in temporalibus Abbatibus, quem natura ipsa, & iure attento inducit benedictio ipsa auctoritate Apost. collata, absque noua alia concessione, vt constat ex Pontificali, & notauit Tamburin. d. tom. 1. disp. 11. quæstion. 1. num. 5. aduertens insignia pontificalia ex vi priuilegiorum concedi temporalibus Abbatibus, perpetuos verò ea consequi re ipsa benedictione accepta.

29

30 Septimò infertur Abbatem auctoritate Apost. benedictum, insigniis, & ornamentis Pontificalibus vtentē præcedere omnibus prælatis Ecclesiasticis non benedictis, nec consecratis tam in consiliis, quàm in quibuscūque aliis functionibus, & locis Protonotariis de numero participantium, ac Nunciis Sanctæ Sedis Apost. exceptis. Ita Nau. consil. 1. 3. & 4. de maior. & obed. Azor. instit. moral. p. 1. lib. 12. cap. 20. quæst. 18. Lotter. de re benefic. lib. 2. quæst. 17. Pacian. de probat. lib. 2. cap. 28. num. 6. & 40. Tamburin. dict. tom. 1. disp. 25. q. 2. & 6. Ouiedo de Rep. Regul. p. 2. tract. 1. cap. vnic. q. 2. n. 79. Ego de iure Eccles. lib. 1. cap. 17. n. 58. & 78. & habetur in Cæremoniali Episcoporum iussu Clementis VIII. edito lib. 1. c. 13. & 23. ibi, Abbates benedicti, & post eos, si erunt, aliqui Protonotarij supranumerarij, Generales Ordinum post Abbates, & Protonotarios supranumerarios, &c. & ita fuisse in Concil. Trid. & in aliis obseruatum refert Ascan. Tamb. d. tom. 1. disp. 25. q. 4. n. 3. cum seqq.

31 Octauò infertur, Abbatem, cui in titulum perpetuum Abbatia confertur, & beneficiatus duplex dicitur, teneri, & obligatum esse sicut Episcopum ad faciendum processum informatiuum de genere, vita, & morib. & ad professionem Fidei emittendam, ex Tamburin. d. tom. 1. disput. 8. q. 1. & q. 3. & ad Bullas Apost. expediendas, vt beneficij possessionem consequi valeat, idem Tamburin. eod. tom. 1. disp. 9. q. 1. & ad habendam propriam mensam; quæ dicitur Abbatialis, Ego de officio, & potest. Episcopi, p. 3. alleg. 58. n. 16. Rota decision. 204. p. 2. recent. Et posse habere sigillum authenticum cum propriis armis, resoluit idem Tambur. d. tom. 1. disput. 20. quæst. 1. num. 12. quod solùm in Abbatibus immediatè Sanctæ Sedi Apost. subiectis agnoscunt Franc. Marc. decis. 1078. num. 3. Aloys. Ricc. in collect. decision. p. 6. collect. 2414. Contrahere Matrimonium spirituale cum Ecclesia tenent Nicol. Garc. de benefic. p. 1. cap. 6. n. 18. Tamburin. dict. tom. 1. disp. 10. q. 1. num. 7. Ego dict. lib. 1. capite 17. num. 9. Ad Consilia generalia vocandi sunt Abbates sicut Episcopi, in eisque votum decisiuum habent, Iacobat. de Concil. lib. 2. pag. 85. Cardin. Bellarm. tom. 1. lib. 1. de Concil. & Eccles. capite 15. Malder. 2. 2. q. 1. articul. 10. tract. de Concil. disp. 1. dub. 4. Tamburin. d. tom. 1. disp. 24. q. 1. Cùm renunciant, debent facere sicut Episcopi in manibus Romani Pontif. & cum assensu Regis Catholici. Tamburin. d. tom. 1. disput. 13. q. 1. Cùm deponuntur, vel priuantur, à Papa prout Episcopi deponi, & priuari debēt, Azor. p. 2. lib. 4. cap. 10. vers. secundum est. Legato qui non sit à latere minimæ subiiciuntur sicut Episcopi, Fr. Emman. quæstionum Regularium, tom. 2. q. 59. art. 5. & q. 63. art. 4. Tambur. d. tom. 1. disp. 15. q. 1. n. 7. Ego de iure Eccles. lib. 1. cap. 5. num. 77. Vocantur Pontifices, & vtuntur Pontificali Romano, & Cæremoniali Episcoporum in functionibus, quæ illis tanquam Episcopis incumbunt, Tamburin. d. tom. 1. disput. 1. quæst. 6.

32

33

34

35

36 Cùm ergo Abbatia, de qua agitur, non habeat subditos Regulares, nec sæculares, nec aliquam iurisdictionem, aut curam conuentualem exerceat, quia conuentu caret, eiusdemque generis est illarum, de quibus mentio fit in Clem. vnic. de rebus Eccles. non alien. fit consequens Abbatem non teneri residere, vt resoluit Nicol. Garc. de benefic. p. 3. cap. 2. à num. 1. & declarauit Sacra Congregat. Concilij his verbis. Quando Abbatia cura, & conuentu caret, non est Abbas cogendus residere, cuius meminere Nicol. Garc. dict. capit. 2. numero 179. declar. 9. Amendar. in addit. ad recop. legum Nauarræ lib. 2. titul. 23. l. 2. §. 2. sub titul. sed an Parochi debeant residere in suis Curatis, num. 41. Ego in collect. ad Concil. Trid. sess. 23. de reform. c. 1. n. 46. & de officio, & potest. Paroch. c. 8. n. 6.

37 Tenetur tamen iste Abbas translatus ex ordine Fratrum B. Mariæ de Mercede redemptionis captiuorum, in quo erat expressè professus, vt fuit Pontifici narratum, gestare habitum Ordinis S. Benedicti, vt colligitur ex verbis ipsiusmet Pontificis. ibi, Volumus vtque tu cum primum possessionem, vel quasi regiminis, & administrationis prædictorum fueris pacificè assequutus, illum gestes habitum, qui per Monachos dicti Ordinis Sancti Benedicti geritur, & habetur, & ipsius Ordinis S. Benedicti Regularibus institutis te conformes, &c. Intelligitur autē Pontificia hæc constituto de Monachis nigris ad differentiam aliorum, qui alterius coloris habitum portātes, regulam S. Benedicti etiam sequuntur, vide Clem. ne in agro Dominico, de statu monach. Syluest. in sum. verb. Religio 1. n. 7. Bonacina tom. 3. disp. 3. q. 8. puncto 14. Anton. Perez ad reg. S. Benedicti, c. 55. commento 1. num. 9. Suar. tom. 4. de Relig. tract. 8. lib. 1. cap. 1. & tractat. 9. lib. 2. c. 3. num. 11. & 12. Tamburin. d. tom. 1. disp. 20. q. 2. num. 9. Ex qua habitus S. Benedicti gestatione, & benedictione sequitur etiam, Abbatiam huiusmodi esse collatiuam, & fuisse Reuerendissimo D. Alphonso Vasquez in titulū collatam: aliter enim statuerat Pōtifex si Abbatiam in commendam prouideret. ex notatis per Nicol. Garc. de benefic. p. 4. cap. 4. num. 27. & 28. Tamburin. dict. tom. 1. disp. 4. q. 9. Ego de officio, & potest. Episcopi p. 3. q. 59. numero 16.

Circa quam decisionem Pontificiam de tribus dubitari conuenit.

38 Primum dubium est an dictus Reuerendissimus D. Abbas ex ordine B. Mariæ de Mercede ad ordinē Monachorum S. Benedicti translatus, teneatur in hoc ordine ad quem fuit assumptus, professionem emittere? Et videtur resoluendum quod nō, est enim in hac materia certa Iuris conclusio quod Religiosus professus in vna Religione, ex qua assumitur ad Prælaturam alterius auctoritate Papæ, non tenetur in secunda expressam professionem emittere, quia iam in prima essentialia Religionis vota emisit. Ita Federic. de Senis consil. 5. Nauar. consil. 60. n. 2. & consil. 64. n. 1. de Regul. Azorius p. 1. libr. 12.

*cap.*14.*q.*1 5. Lessi. *de Iustit.lib.*2.*c.*41.*dub.*1 . *na.*101. Fr. Ludon. Miranda *in man. Prælat. tom.*1.*q.*31. *artic.*22. & in quocunque alio transitu auctoritate Apost. facto de vna Religione ad aliam, agnoscunt Rebuff. *in praxi tit. de translat. Monach. num.*1. Gonzal. *ad reg.*8. *Cancel. glos.*8. *à num.*87. Rot. *decis.*115. *n.*7. *p. recent.* Et in nostro casu procedit absque dubio hæc resolutio attenta dispositione Pontificalis Romani *in rub. de benedict. Abbatis*, dum statuit quòd quando benedicendus in Abbatem non est illius ordinis, sub quo est Abbatia, statim & immediatè emittit Monachi Abbatis professionem, sine vllo nouitiatu, nec maioris partis monasterij consensu, nec faciens eam in manibus Prælati illius Ordinis, quæ omnia vti essentialia ad veram professionem emittendam necessariò requiruntur, & sine illis valere non potest, de quo Nauar. *cons.*30. & 40. *de Regul.* Vasquez 1.2 *disp.*165. *cap.*4. Sanch. *de matrimon. lib.*7. *disp.*37. *num.*47. & *in præcepta Decalogi tom.*2. *lib.*5. *cap.*4. *num.*74. Vasquez 1.2. *disputat.*165. *cap.*4. Azor. *cap.*1. *lib.*12. *cap.*14. *q.*13. Lessi. *d. lib.*2. *cap.*41. *dub.*7. *numer.*6. Fr. Ludou. Miranda *in man. Prælat. tom.*1. *quæst.*31. *art.*22. Suar. *de Relig. tom.*3. *lib.*2. *cap.*18. *num.*2. *tract.*7. & *lib.*1. *c.*11. Anton. Perez *ad reg. S. Benedicti cap.*58. *commento* 1. *num.*18. & 19 *cap.*13. *dub.*3. *num.*71. Tamburin. *de iure Abbatum tom.*3. *disp.*6. *q.*14. Ego *de iure Eccles. vniuerso lib.*1. *cap.*12. *à numer.*141. & *in collect. ad Concil. Trid. sess.*25. *de Regular. cap.*15. quo decreto attento requiritur, & est essentiale in nouitio, quòd ante professionem sit per integrum annum in nouitiatu, cuius dispositio limitatur per *c.* 21. *eiusdem sess.*25. *de Regul.* dum inibi deciditur quòd Commendatarij Abbatiarum, seu monasteriorum, quæ capita sunt Ordinum, teneantur intra sex menses Religionem illorum Ordinum solemniter profiteri, & ita possunt statim in initio primi mensis huiusmodi professionem facere, Cordub. *in summ. q.*38. Henriq. *etiam in summ. lib.*13. *de excommun. c.*40. §. 1. & *in commento lit. O.* Fr. Emman. *in summ. tom.*2. *cap.*6 *n.*10. Gonzal *glos.*8. *num.* 88. Sanch. *d. lib.*5. *cap.*4. *nu.*15. non est enim idem sentiendum de his Prælatis ad Abbatialē dignitatem assumptis, & Immediatè S. Sedis Apost. subiectis, quod de cæteris sub alterius Superioris obedientia degentibus, vt exempli gratia videre licet in decisione *cap.*2. *ne clerici vel monachi*, vbi excōmunicationis sententia imponitur Religioso, qui dimisso habitu vagatur extra claustra, cuius dispositio comprehendit tantum Religiosos, qui sub obedientia Prælatorum degentes sine ea dimisso habitu vagantur, non tamen intelligenda de Religiosis iam ad dignitatem assumptis, vt aduertunt Paul. Fusc. *de Visit. lib.*2. *c.*15. *post n.*11. Iacob. de Graff. *in sum. c.*57. *nu.*11. Cou. *in c.*1. *de testam. n.*18. Fr. Emman. *quæst. Regul. tom.*2. *q.*58. Carol. Turpia *in auth. ingressi*, *C. de sacros. Eccl. n.*61. Azo. *d. p.*1. *lib.*12. *c.*7. *q.*4. Sanch *in præcepta Decal. lib.*6. *c.*6. *num.*23. & *c.*8. *n.*85. Bonacin. *tom.*3. *disp.*2. *q.*8. *punct.*6. *n.*27. Villalob. *in sum. p.*2. *tract.*35. *diffic.*40. *nu.*19. Suar. *tom.*4. *de Relig. tract.*8 *lib.*3. *c.*17. *n.*11. Tambur. *d. tom.*1. *disp.*20. *q.*3. *n.*4. Ego *de officio*, & *potest. Episcopi p.*1. *tit.*1. *c.*15. *nu.*17. & *de iure Eccles. vniu. lib.*1. *cap.*43. *num.*103.

Secundum dubium petit quem habitum Abbates huiusmodi ex aliquo ordine assumpti gestare debeant? Ad quod dubium resoluendum aduertendum est, Monachos nigros sancti Benedicti in duplici esse differentia; quidam sunt obseruantes & reformati sub quinque illis Congregationibus reformatis degentibus: alij dicuntur claustrales, quorum plures Abbatiæ reperiuntur in Catalonia, Aragonia, & Sicilia; qui inter se plurimum differunt, obseruantes enim sunt triennales, & beneficia possidere non dicuntur; claustrales verò perpetui sunt, & in titulum illis Abbatiæ conferuntur: habitus quoque licet in colore & materia idē sit in omnibus, cùm ex qualibet lanæ materia fieri possit, Ant. Perez *ad reg. S. Benedicti c.*55. *commento* 1. *n.*16. diuersificatur tamen in forma, quia obseruantes supra tunicam sotanam nigram (non dissimilem è tunica clericorum, vt aduertit Anton. Perez *d. c.*55. *commento* 1. *a.*5. & *commento* 2. *n.*7. & 9) portant extra claustra scapulariū, & caputiū cum mantello, & intra claustra præcipuè in choro cuculla, & aliquando ad maiorem obseruantiam ea vtuntur cum foras exeunt, vt constat ex *Clem.* 1. §. *statuimus, de statu monach.* Claustrales vero intra claustra portant scapularium supra tunicā, colare, & birretum siue caputio, & in choro vtuntur quodam habitu longo, quem dicunt cogullon, extra conuentum cum mantello incedunt, prout notat Fr. Anton. *de Tepes in chronica generali S. Benedicti tom.*3. *cent.*4. *anno Domini* 796. *en san Felis de Ryeles, donde dize que los Mōges de san Benito en Cataluña y en Aragon vsan de escapulario con bonete y sin capilla*, loquitur de claustribus.

Ratio est, quia essentiale habitus S. Benedicti cōsistit in cuculla ad chorum, & in scapulario ab(que cuculla cùm monachi extra monasteria vadunt, vt expresse colligitur ex *regul. c.*55. & ex *d. Clem* 1. §. *statuimus*, vbi glos *verb. habitum*, & *verbo cappa*, Panorm. *ibi n.*9. & 10. & aduertit Anton. Perez *ad reg. c.*55 *commento* 1. *n.*6, quod scapulare est habitus breuis, & monasticis ad vsus quotidianos accōmodatus, & *commento* 2. *n.*9. ait quod scapulare indumentum est non quidem ad fouendum, vel tuendum corpus, sed ad monasticè circumducendum, vt quod Vicarium cucullæ & supplementum est.

Vnde cùm *in cap. vidua.*27. *q.*1. statuatur habitum Regularem nec diu nec noctu relinquēdum, bene inde infertur sufficere scapulare habere, vt dicit Ant. Perez *d. c.*55. *commento* 1. *n.*5. aduertens conuentus aliàs veros Religiosos solum scapulare cum tunica, & sotana portare; & Ideo dum *in c.*22. *regula* dicitur quòd monachi vestiti dormiant, illud intelligit Anton. Perez *ad regul. S. Benedicti c.*2. *commento* 1. *n.*9. vt sufficiat adimpleat præceptum si cum scapulari dormiat. Ex quo sequitur quòd portans scapulare retento colore habitus quamuis peccaminosè addat partem aliquam indecentem, nullatenus facit contra obligationem portandi habitū sancti Benedicti, vt expressè docet Suarez *tom.*4. *de Relig. tr.*8. *lib.*1. *c.*5. *n.*11.

Quoad Abbates verò differentia versatur inter illos qui reformati seu obseruantes dicūtur, & inter eos qui claustrales appellantur. Reformati siue obseruātes Abbates, qui ad tempus eliguntur, eundem habitum cum aliis monachis sibi subditis gestare solent, sed meliorē, vt ex Bald. *in l. sed etsi quod.* §. *sufficit. ff. de vsufructu*, notat Tamburin. *d. tom.*1. *disp.*27. *q.*1. *n.*3. & hoc optimis rationibus ostendit Anton. Perez *ad reg. S. Benedicti c.*55 *commento* 2. *na.*17 & 19. Claustrales verò Abbates benedicti perpetui, & beneficiati titulati Prælatitio vtuntur habitu, supra tunicam & scapulare: portantes mantelletum, & Mozzetam cum collari, & birreto nigro, quandoque cum foras exeunt cappam portant: de quo latè Michael Leon Estensis *in speculo sacrorum Rituum verbo Abbatis vestes, & insignia*, Tamburin. *d. tom.*1. *disp.*20. *q.*2. Ego *de iure Eccles. vniuerso lib.*1. *c.*17. *n.*56.

Eundem Prælatitium habitum, quem de Iure portare possunt claustrales Abbates, de quibus supra, ex speciali sanctæ Sedis Apost. priuilegio gestare quandoque valēt Abbates reformati temporales, vt in Hispania, Gallia, Italia, & Germania plures adsunt tali priuilegio vtentes, quorum aliquos refert Michaël Leon Estensis, Ascan. Tamburin. & ego ipse *in locis proximè citat.*

Ex quibus rectè infertur dictum Reuerendissimū D. Abbatem benedictū, claustralem, & perpetuū, & titulatū de iure posse, & debere Prælatitio habitu vt suprà incidere. Nō obstāt verba Bullæ Apost. de qua *sup. n.*1. ibi,

ibi, *Illum gestes habitum, qui per Monachos dicti Ordinis Sancti Benedicti geritur, & habetur*, &c. ex quibus videtur colligi eidem Reuerendissimo Abbati habitũ Monachalem, & non Prælatitium dari; quia respondetur ea verba de habitu congruenti statui Abbatiali, qui collatus fuit mediante benedictione, intelligenda esse, cùm in dubio iuris interpretanda sint verba, ita vt naturæ contractus, & dispositionis non repugnẽt, imò potius iuxta naturam, *l. si vno, in princip. l. in lege, Dig. locati*, Alciat. *resp. 46. num. 1.* Sanchez *in præcepta Decalogi tom 2. lib. 5. c 6. num.* 8. Rot. *decis. 69. n. 5. p. 1. & decis. 415. num. 5. p. 2 recẽt.* repugnat enim benedictionis actui, vt quis nõ accipiat traditum sibi habitum huiusmodi Prælatitium in ipsa benedictione, & cum cæremoniis in ea assignatis; tum etiam, quia nomine Monachorum in fauorabilibus venit Abbas; quia est ipse Monachus Monasterij, cuius est Abbas, *c. ex ore, de priuil. c. fin. de simon.* Fr. Emmanuel *quæstionum Regul. tom 1. q. 9. art. 11.* Ego *in collect. ad d. c. fin. n. 1. & in tr. de appellatiua verborum vtriusque iuris signif. verbo Monachus num. 1.*

47

48 Minus obstant alia verba eiusdem Bullæ ibi, *Et ipsius Ordinis S. Benedicti Regularibus institutis se conformes*, &c quia intelliguntur salua dignitate officij, & beneficij prærogatiua, nam, vt dixi *d. lib. 1. de iure Eccles. c. 17. n. 93.* Abbas tenetur ad ea omnia vitanda, vel seruanda, quæ de Regularibus tenoli, salua eius dignitate & officij prærogatiua; ad regulam namque obseruandam tenentur Abbas, & Monachi, cum hac tamen differentia subditi obediendo, Abbas rectè imperando, & Trithem. *ad reg. S. Benedicti c. 3. n. 1.* dum docet Abbates teneri obedire suis Superioribus, hos declarat esse summos Pontifices, cum nullum alium in Superiorem recognoscant Illud aduertere oportet Monachos non obligari sub peccato mortali, nisi quoad tria substantialia vota quantum est ex iure, & virtute regulæ, Anton. Perez *ad reg. S. Benedicti in prologo diuis. 5. num. 122. & c. 22. n. 9. commenta* 1. Suar. *tom. 4 de Relig. tr. 8. lib. 1. c. 3. num. 6. cum seqq.* Tamburin. *de iure Abbatum tom. 3. disput 4 q. 4.* Ouiedo *de Republ. Regul. tr. 7. c. vnico q. 5.*

49 Deinde aduertendum est Abbatem ipsum posse secum dispensare, vel per personam sui Confessoris, in illis casibus in quibus potest cum subditis dispensare, Villalobos *in summ. p. 1. tr 1. diffic. 49* Sanchez *d. tom. 2. lib. 6. c. 11. & c 13. num.* 18. Tamburin *dict. tom. 3. disp. 17. q. 6. num. 1. & disput. 4 quæst. 8. &* 12. Ego *dict. lib. 1. c. 43. num.* 44. Anton. Perez *ad reg. S. Benedicti c. 55. commento 20. n. 25.* vbi dicit quòd in omnibus præter essentialia Abbas est prorex, imò Pontifex regulæ.

50 Deueniendo ad secundam quæstionem quæ petit, an Reuerendissimo D. Abbati aliquid obstet, vel ratione primæ professionis in Ordine B. Mariæ de Mercede emissæ, vel occasione Prælatitiæ dignitatis in Ordine S. Benedicti quam modò obtinet, quin consequi possit regentiam supremi Consilij Italiæ, de qua fuerat dignissimè prouisus per Regem Catholicum, absque aliqua Apost. dispensatione?

Pro cuius quæstionis resolutione præmittendum est in iure clericis prohiberi cupiditatis negotia suscipere & iam ex septimo Canone Apostolorum id erat statutum, vt refertur in *c. 1. distinction. 88.* ibi, *Episcopus, aut Presbyter, aut Diaconus nequaquam sæculares curas assumat, sin aliter deiiciatur*: & eodem tempore Apostolorum Episcopis prohibebatur ne mundialibus negotiis se implicarent, vt habetur *in Epistol. prim. Clementis ad Iacobum Fratrem Domini*, & refertur in *c. te quidem 29. 11. quæst. 1.* ibi, *Te quidem oportet irreprehensibiliter viuere, & summo studio niti, vt omnes vitæ huius occupationes abiicias, ne fideiussor existas, ne Aduocatus litium fias, neue in vlla aliqua occupatione prorsus inueniaris mundialis negotij occasione perplexus; neque enim iudicem, aut cognitorem sæcularium negotiorum hodie te ordinare vult Christus*, &c. Et *in Concilio Chalcedonensi c. 3.* relato *in c. peruenit 26. distinction. 86.* ita legitur. *Decreuit ergo sancta, & magna Synodus neminem horum deinceps, hoc est, Episcopum, siue clericum, aut monachum conducere possessiones, aut misceri sæcularibus procurationibus*, &c. eandem prohibitionem innouant, & aliquando de nouo constituunt, *c. quia Episcopus: 5. quæstion. 3. c. cum sim: 9. quæst 3. c. clerici, c. Canonum. 14 quæstion. 4. c. denique. 14. quæst. 5. c. obseruandum vnic. 15. quæstion. 2. c. Monachi. 35. c. de præsentium. 20 16. quæstion. 21. c. vos qui. 20. quæst. 1.* quod loquitur de honoribus spiritualibus, atque de Clericis, & Monachis, *& c. credo. 21. quæst. 3.* In Decretalibus etiam eadem reperitur prohibitio, vt per *tot. titul. ne clerici, vel Monachi sæcularibus negotiis se immisceant, c. clerici officia, & c. ex litteris, de vita, & honest. cleric. c. 2. de testam. in 6. Clem. Religiosus, de procurator. & Clem. vnic. de testam. Concil. Trid. sess. 22. de reform. c. 1. & sess. 24. de reform. c. 12.*

51 Et quoad Religiosos augetur prohibitio ex *c. Monachi el 2. 16. q. 1. & ex c. 2. de postulando*, quod primum confirmauit, & ad Canonicos Regolares extendit, ibi, *Nullus Monachorum forensis negotij susceptor, vel executor existat*, &c. & licèt ibi gloss. Turrecr. Innoc. Host. Ioan. Andr. & Card. explicent verbum *susceptor*, id est, Aduocatus, *executor*, id est, procurator nihilominus idẽ Ioan. Andr Host. Abb Anton. Cardin. & Anchar. *in c. 1. de postulando* intelligunt sub illis nominib. omnes iudiciales occupationes, & officia ad causarum forum spectantia, & sequitur Sanch. *in præcepta Decalogi tom. 2. lib. 6. c. 13 n. 1.* vbi *n. 55.* cum aliis docet per supradicta quod in iudicem arbitrum eligi non potest Religiosus & nouissimè Fr. Anton. Ximenes *in tr. de peritia curationis status languentis Religiosi p. 4. tract. 7. artical. 8.* vbi probat alienum esse à nomine, & instituto Monachi, & Religiosi implicari se negotiis sæcularium. Et ideo in Religione Societatis Iesv, *p. 6. suarum Constit. cap 3. §. 7.* ad hoc vt pleniùs rebus spiritualibus iuxta suum institutum vacare possit, statuitur quòd eius Religiosi à negotiis sæcularibus abstineant, qualia sunt testamentorum, vel executorum, vel procuratorum rerum ciuilium, aut id genus officia, nec ea vllis precibus adducti obeunda suscipiant, vel in illis se occupare sinant.

52 Secundò præmittendum est relatas prohibitiones quoad sæcularia negotia in iuribus citatis, & aliis de materia agentibus communes esse clericis omnib. tam sæcularibus, quàm Regularibus, S. Thom 2. 2 *quæst. 187. art* 2. Suar. *de Relig. tom. 4. tr. 10 lib 9. c.* 8 & de actionibus quæ specialiter Religiosis, & non aliis prohibitæ reperiuntur, idem Suar. *d. tom 4. tr. 8. lib. 1. c. 11.* cum aliqua tamen differentia quoad actus aliquos sæcularis negotij, qui absolutè conceduntur clericis sæcularibus, Religiosis tamen non permittuntur nisi præmissa Superioris licentia, & interueniente Conuentus vtilitate vt in casu exercẽdi officium executoris testamentarij, quod clericis sæcularib. absolutè cõceditur *in c. tua nobis, de test.* & in Religiosis licentia Superiorum exigitur in *c. Religiosus eod. tit in 6. & in Clem. vnic. eod. tit.* Idem videmus in exercendis officiis Aduocati, & procuratoris, arbitri, & assessoris, necnon vt testes esse possint, quia has actiones clerici exercere benè valent, Religiosis vero sine licentia Superiorum, minimè licent, de quibus Sanch *in præcept. Decalog tom. 2. libro 6. c. 11. 12. & 13.* qui in *dict. c. 11. n. 4.* benè aduertit præfatas iuris prohibitiones, quę de Religiosis mentionem faciunt, intelliguntur de illis qui sub Prælatorum obedientia degunt, non verò de illis, qui extra claustra sunt, vt beneficiis perpetuis præsint.

53 Tertiò præmittendũ est quoad iudicandi ministeria,

olim Episcopis,& Sacerdotibus per longum tempus licuisse inter sæculares,causas ciuiles iudicare, vt constat ex S.Clemente *lib.2.constit.49.50.& 51.*& ex *Epistol.1.ad Iacobum fratrem Domini*,refertur *in c.si qui ex fratribus 32.11.q.1.*ibi , *Si qui ex fratribus negotia habent inter se,apud cognitores sæculi non iudicentur , sed apud Presbyteros Ecclesiæ,quidquid illud est,dirimatur:* vbi verbum illud *fratribus*,interpretatur,id est , Christianis,vt ibi notauit gloss.& colligitur ex *c. ad mensam 11.q.13.*Idem constat ex *cap.quæcumque 7.11.q.6.* & iuxta hanc consuetudinem Episcopis,& Sacerdotibus illam tẽpore cõcessã iudicãdi causas laicorũ Christianorum ciuiles,intelliguntur *c.Presbyter.2.q.5.c.ecce §.Presbyteri,95.dist.c.relatum 4.& c.placuit 43.11.q.1.* quod optimo iure pro tunc fuit vsitatum , vt scilicet Fideles à Tribunalibus paganorum iudicum retraherentur ob periculum subuersionis:& etiam Imperator Constantinus idem eo tempore quo Iudices Christiani erant,statuit in appellationum causis,vt scribit Soz. *lib.1.c.9* ex quo desumpsit Genebr. *lib.3. chron.* ibi, *Prouocationes à ciuilibus iudiciis ad Episcopos concessit, sed & potiores eorum quam aliorum sententias esse voluit,* &c. Idem quoque successiuis temporibus Theodosius Imper.extendit ad primas instantias ex vnius partis arbitrio,*lib.16.de Episcop.indic.l.1.§.quicumque in Cod. Theodos.*& refertur *in cap.quicumque 35. 11. quæst.1.* & deinde confirmauit Carolus Magnus , vt constat ex *c.*

54 *volumus 37.11.q.1.* & vtriusque mentionem fecit *Innocentius III.in cap.nouit,de iudic.* & in Hispania olim Reges causas tam ciuiles quam criminales Episcopis iudicandas committebant , vt constat ex *Concilio Toletano IV.cap.30.*& refertur *in cap.sæpè Principes 29. 23.quæst.8 & ex l.48.tit.6.part.1.*idem in Sicilia iuxta *cap.in Archiepiscopatu , de raptoribus, & cap.pessimam 12.23.q.8.*Ob idque inter sæculares iudex fuit sanctus Gregorius Thaumaturgus in ciuitate Neocæsariensi, vt in eius vita refert Gregorius Nyssenus;& etiam S. Ambrosius,vt videre licet[*lib.2.offic. c.29.* Et S.Augustinus *in opere monachor.c.20.*

55 Quartò præmittendum est probibitiones hoc tempore inductas ne munus iudicandi causas ciuiles Clerici suscipiant,intelligi debere quando officium, seu iurisdictio est aduentitia personæ:nam si iurisdictio temporalis annexa sit,vel de nouo annecteretur Ecclesiasticæ dignitati (vt contingit in Episcopis , vel aliis Prelatis habentibus vtramque iurisdictionem) tunc eam per se exercere poterunt,dummodo non infligant pœnam mortis,aut truncationis membrorum , Ego *in collect.ad cap.clericus 5.num.6.ne clerici, vel monachi,& numer.8.*post gloss.*verb.aut iudicent*, & plures ibi citatos Doctores,resolui quòd Episcopus,seu Prælatus habens temporalem iurisdictionem non incidit in irregularitatem,quamuis alteri committat causam in qua postea ingeratur pœna sanguinis , vt iustitiæ debitum exequatur,per tex.*in c. Episcopos,ne clerici vel monach. in 6.*

56 Ex quibus rectè colligitur officium iudicandi causas ciuiles inter sæculares minimè statui Ecclesiastico repugnare,nec per se,& ex natura sua importare periculum proximum peccandi,aut distrahendi à ministeriis,& Ecclesiasticis obligationibus. cùm in primitiua Ecclesia,& primis illis temporibus tale munus permissum fuerit;& nunc in clericis temporalem iurisdictionem habentibus agnoscimus , ex supradictis : & ideo non ex natura ipsa actus qua per se malus sit , sed ex speciali iuris prohibitione munus iudicandi causas ciuiles clericis,& Regularibus personis probibitum essenecessarium est vt ostendamus,iura ipsa percurrendo , quæ de materia agunt,& solent ad eam quotidie allegari.

57 Primò igitur infertur intellectus ad text. *in cap.monachi,il 2.16.q.1. & cap.1.de postulando* , in quorum primo prohibetur vt nullus monachorum forensis negotij susceptor,vel executor existat , nisi quod monasterij exposcit vtilitas, Abbate sibi nihilominus imperante;& in secundo eadem verba referuntur , & deciditur quod idem iudicium de Canonicis Regularibus, quod de Monachis quantum ad suprà dicta obseruandum est , licet de Monachis tantum in d.c.primo loco e taro specialiter sit expressum:& aduertit Suar.*tom.4. de Relig.tract.9.lib.2. c.3. num.11.* quòd omnia anti-

58 qua Decreta in Decreti, & Decretalium libris inserta de monachis frequentia intelliguntur de illis,qui Reli-

59 gionem S.Benedicti professi sunt , & agentia de Canonicis Regularibus intelligi debent de profitentibus regulam Sancti Augustini.Ex quibus iuribus colligitur quòd exposcente monasterij vtilitate, & præcedente Superioris licentia poterit Religiosus esse forensis negotij susceptor,& sic arbiter qui iudex est,vt per Sanchez *in præcepta Decalogi tom.2.lib.6.c.13.num.55.cum seqq.* & potest esse cubicularius non solum Episcopi, iuxta *c.Pastoris 2.q.1.*sed etiam alicuius magni Principis,vt post Abb.*in c.quanto num.1. de offic.ordin.* tenet Deci. *in c.in præsentia n.73.de iudic.in noua edit.* veluti si hoc in magnam monasterij vtilitatem cedat,sequitur Sanch.*d.c.13. n.98.*

60 Secundò infertur intellectus ad *c.eos qui 20.quæst.3.* cuius verba ita se habent. *Eos qui semel in clero taxati fuerint , siue in monasterio deputati , decreuimus neque ad militiam neque ad honores sæculares venire. Eos autem,qui hoc ausi fuerint facere , & non eius rei pœnitere maluerint , vt ad hoc ideo redeant tantum , quod ante obtentu Dei sibi proposuerunt , conuenit anathematizari.* Quæ verba clericis conueniunt,& Religiosis,non tamen comprehendunt Abbates,Prelatos,& Episcopos, cùm in pœnalibus clericorum , seu Religiosorum appellatione hi non veniant , nec comprehendantur,in Episcopis quod in stricta interpretatione, & in odiosis , clericorum appellatione non veniat,agnóscunt plures per me citati *de appellatiua verb.signif appel.51.*

61 *n.4.*Et in monachis quòd eorum appellatione in odiosis non comprehendantur Abbates,tenent Panorm.*in c.vlt.n.7.cum seqq de priuil g.* vb. Felin. *in princ.*Tamburin.*de iure Abbatum tom.1.disp.197.n.4.* Ego ipse *d.tract. de appellatiua verborum vtriusque iuris significat. appell.154.num.1.in fine.*Et circa verba illa,*honores sæculares*,doctè gloss *eod verb.*intelligit,de honoribus in quibus exercetur iudicium sanguinis,vel in quibus turpia lucra exercentur : & ita constat textum non agere de iudicio causarum ciuilium.

62 Tertiò infertur intellectus ad *c. Sacerdotibus 2.ne clerici,vel monachi* , cuius hæc sunt formalia verba. *Sacerdotibus , & clericis tuis denunties publicè ne ministri laicorum fiant, nec in rebus eorum procuratores existant , quod si postmodum facere præsumpserint, & occasione ipsius administrationis propter pecuniariam causam deprehendantur in fraude , indignum est eis ab Ecclesia subueniri per quos constat in Ecclesia scandalum generari.*Ex quo colligunt non posse clericos deseruire alicui laico in domo, vel extra pro suis negotiis peragendis,

63 Bernard.Diaz *in pract.c.57.alias 60 in nouiss edit.*Farinac.*fragm.crimin.p.1.verb.clericus num.184.* Marc Anton.Genuens.*in pract.Archiep Neapol.c.61.num.20. in addit.*vbi quòd nõ potest officium Maioris,domus alicuius Principis exercere,& alij per me citati *in collect. ad hunc tex.n.1.*sub qua dispositione minimè comprehendũtur Religiosi in materia stricta,& odiosa,vt cum multis notaui *in tract. de appellatiua verborum vtriusque iuris signif.appell.51.n.7.* & sic etiam iuxta subiectam materiam,& specialissimam dispositionis rationẽ ex Sanch.*in præcepta Decalogi tom.2.lib.6.c.15.num.74.* & dictio illa *Sacerdotibus*,intelligenda est de subiectis

Episco

Episcopo, vt colligitur ex illo pronomine *suis*, quod significat loqui textũ de clericis & Sacerdotib. Episcopo Lucano vt Ordinario subiectis. Et quãuis expresse illis prohibeat textus ne ministri laicorum fiant, eius verba ita generaliter prolata non sunt apta comprehendere ministros Regum, qui speciali nota digni sunt, iuxta *c. ne aliqui, de priuil. in 6. c. vlt in princ. vers. ne aliqui, de offic. deleg. lib. 6* & quæ notant Cal. *pract. c.* 36. *n* x. Cened. *ad Decretal. collect.* 79. *n.* 2. Ceuall. *commun. tom.* 4. *q.* 897. *n.* 491. Azeued. *cons.* 34. *n.* 6. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. glos.* 9 §. 2. *n.* 36.

64

65 Quartò infertur intellectus ad *cap. sed nec 4. eod. tit. ne clerici vel monachi*, cuius verba ita se habent. *Sed nec procurationes villarum, nec iurisdictiones etiam sæculares sub aliquibus Principibus, aut sæcularibus viris, vt iustitiarius eorum fiat clericorum quisquam exercere præsumat; si quis autem aduersus hoc venire tentauerit (quia contra doctrinam Apostoli dicentis nemo militans Deo, implicet se sæcularibus negotiis sæculariter agit) ab Ecclesiastico fiat ministerio alienus, pro eo quòd (officio clericali neglecto) fluctibus sæculi, vt Potestatibus placeat se immergit. Districtius autem decernimus puniendum est Religiosorum quisquam aliquod prædictorum ausus fuerit attentare.* Aliqui per hunc text. probare intendunt negotiationem tam clericis, quam Religiosis prohibitam, ex quorum numero sunt Angel. *verb. clerici* 9. *n.* 3. Medina *de restit. quæst.* 3 *n. art.* 2. Conrad. *de contract. quæst.* 5 x. *concl.* 4. Molin *de Iustit. tractat.* 2. *disp.* 342. Villalob. *in sum. p.* 2 *tract.* 21. *differ.* 2 Renat. à Valle *in tract. inscripto, Hipparcus, siue disceptatio de Religioso negotiatore.* §. 5. *num.* 87. Sed Ego non inuenio in eo text. tale quid probari debebant allegare *cap. secundum instituta, d. titul. ne clerici,*

66 *vel mon.* Verba autem, *vt iustitiarius eorum fiat*, intelligenda sunt de ministro criminali, qui de causa sanguinis cognoscit; nam licèt originem trahat verbum illud *iustitiarius* à particula iustitia, & videatur intelligendum de illo, qui exercet officium iustitiæ ciuilis, aut criminalis; nihilominus in iure nostro vt plurimum sonat in criminalitatem, vt expressè colligitur ex *cap ex litteris* 5. *de pignorib.* vbi iustitiarius appellatur minister quidam Regius, qui cognouit de quodam delicto, & ex *Clem* 1. *de Pœnit. & remiss.* vbi postquam Romanus Pontifex statuerat sacramentũ Pœnitentiæ vltimo supplicio damnatis non esse negandum, ita de illis qui tales cõdemnarunt, loquitur. *Iustitiarios omnes, & dominos temporales vt ab huiusmodi desistant abusu in Domino hortamur,* &c. insinuat gloss. *verb. iustitia mediante, in cap. Episcopus, ne clerici vel mon. lib.* 6. dum ministrum illum, qui commissione Episcopi sæcularem iurisdictionem habentis cognoscit de causa sanguinis, appellat iustitiarium; nã cum textu ita decidisset. *Quãuis ipse Balliuus; vel alius contra malefactores ad pœnam sanguinis processerit iustitia mediante.* Sic quærit glossa. *Quid si contra iustitiam? Dic idem: nam Episcopus, qui mandauit iustitium fieri, non est in culpa si iustitiarius delinquat.*

67 Huius text. *in d. c. sed nec*, nõnulli meminerunt in disputanda illa quæstione an clerici possint esse Cõsiliarij, seu ministri, aut Iudices ordinarij causarum ciuilium in Curiis Principum & Regum? de qua vide Azeued. *l.* 1. *titul.* 4, *lib.* 1. *Recop. & in addit. ad Curiam Pisan. lib.* 2. *cap.* 21. *in fine* Menoch. *de success. creat. lib.* 3. §. 30. *nu.* 322. Bobadil. *in sua polit. lib.* 2. *cap.* 17. *numer.* 25. *cum seqq. & numer.* 32. *liter. F.* Borrel. *de præstantia Regis Cathol. cap.* 73. *numer.* 6. *& de magistr. lib.* 1. *cap.* 10. Mastril. *eod. tractat. lib.* 2. *cap.* 6. Franc. Zypæ. *in simili tract. lib.* 1. *cap.* 37. Martin. Mager. *de aduocatia armata cap.* 7. *num.* 117. Fr. Laurent. Landmet. *de Veteri clerico lib.* 2. *cap.* 15. *pag.* 47. In primis P. Suarez *tom.* 5. *de censur. disput.* 31. *section.* 3. *num.* 16. ita ait. *Statim verò occurrere potest practica difficultas: nam videmus in Curiis Principum & Regum clericos esse ordinarios iudices causarum ciuilium & huic muneri esse deputatos, nec propterea censeri irregulares, etiam durante tali munere, & tamen ministerium illud non minus implicat negotiis sæcularibus, quam officium Aduocati, & similia?* Cui difficultati respondent communiter Doctores excipere ab hac regula Consiliarios Principum, vt videre licet in Panormitano *in c. sed nec, ne clerici vel monachi, & in c. clericis, eod. tit.* vbi idem sentit Ioan. Andr. idem Panor. *in cap. non est, de voto*, Dec. & Bald. quos referunt, & sequuntur Bernard. Diaz & Salzedo *in pract. cap.* 61. cui sententiæ fauet lex Hispaniæ *part.* 1. *tit.* 6. *l.* 48. vbi Gregor. Lop. id aduertit citans ad hoc *cap in Archiepiscopatu, de raptor.* Et nihilominus eidem Suarez videtur hæc iura non conuincere, quia aliud esse videtur esse iudices ordinarios, in publico Regni Tribunali, quod videtur prohiberi in dictis iuribus, videlicet *in d. cap. sed nec. & in d. cap. clericis*; aliud verò adesse Regi ad ferendum consilium; sed tandem sic concludit. *Nihilominus vsu receptum est siue ex concessione Pontificum, siue quia consuetudo ita interpretata est ipsa iura vt clerici absque vlla nota irregularitatis, vel alterius impedimenti Canonici possint esse Consiliarij Regum in huiusmodi iudiciis, siue Tribunalibus, in quibus de conuenienti Regum gubernatione, & prouidentia, vel ad summum de ciuilibus causis agitur.* Paul. Layman. *In Theologia morali tract.* 5. *p.* 3. *cap.* 8 *num.* 5. omnes ecclesiasticos comprehendit, dicens. *Per Ecclesiasticam consuetudinem concessum est vt persona Ecclesiastica in Principum etiam sæcularium Curiis fungi possint officio Consiliarij, Cancellarij, imo etiam iudicis in causis ciuilibus, vt notat* Abb *in cap sed nec, ne clerici, vel mon. non autem in causis criminalibus, excepto casu si Fidei defendendæ causa, aut bonum spirituale animarum. id exigat, vt notat* Molin. *tract.* 3. *disp.* 8. *num.* 10. *argum. text. in cap. in Archiepiscopatu, de raptorib.*

68 Sed Dixit, *persona ecclesiastica*, vt comprehenderet tam clericos, quàm Religiosos, iuxta doctrinam Vgolini *de censur. Pontifici reseruat. p.* 2. *cap.* 12. *num.* 1. dum tenet ecclesiasticam personam eam esse quę aut per Ordinis susceptionem, aut per Religionis ab Apost. Sede probatæ ingressum se Deo dedicauit, vt habetur *in capite duo sunt genera hominum* 12. *q.* 1. *& in cap. si quis suadente diabolo* 17. *quæst.* 4 siue igitur clerici sint, siue Religiosi, ecclesiasticæ personæ habentur, ac sunt

69 Quintò infertur resolutio ad illam quæst. An Consiliarij seu iudices ordinarij Principum sæcularium Curiales dicantur, ad hoc vt irregularitatem incurrant contra tales positam in *cap.* 1. 1. *&* 3. *dist.* 51. & aliis in locis? Ad quod præmittendum duxi cum glos. communiter recepta *in princ. p. dist.* 51. dici Curiales, omnes qui aliquo modo sunt obligati Curiæ siue milites, siue Aduocati forenses, siue Iudices siue officiati; Suar. *tom.* 5. *disp.* 47. *sect.* 4. *num.* 1. Bellet. *disquisit. clerical. p.* 1. *tit. de discipl. cleric.* §. 11. *n.* 6. qui ad effectum irregularitatis cõtrahendæ Curiales appellant illos qui sæua, turpia, seu vilia in Curia exercuerint, vel qui fuerunt officiales in causa sanguinis. Deinde præmitto hanc Curialium irregularitatem laicis impositam fuisse ne scilicet eis ordinari permittatur: ita colligitur ex *c. præcipimus, dist.* 34. ibi, *Præcipimus ne v quam,* &c. *vel Curiæ, aut cuilibet conditioni obnoxium ad sacros Ordines permittat accedere,* &c. & ex pluribus decretis *dist.* 51. præcipuè ex *cap* 2. *& cap.* 3. item *dist.* 51. ex quibus benè probatur hanc Curialitatis irregularitatem siue impedimẽtum arcere laicum ab Ordinibus suscipiẽdis durante officio, post illud namque finitum si de causa sanguinis non cognouit, cessat impedimentum, vnde clerici post ordines susceptos, licèt Curialitatis officia

70

exercuerint,nullam irregularitatem incurrunt, nec impedimenta contrahunt, ita Syluest. *in sum. verb Curialis, & verb. Ordo* 4. Tolet. etiam *in sum. lib.* 1. *cap.* 56. Henriq. *etiam in sum. lib.* 14. *cap.* 5. *num.* 5. Vgolin. *de irregular. cap.* 58 §. 1. *num.* 8. Suar. *d. tom.* 5. *disp.* 49. *sect.* 4. *& disp.* 51. *sect.* 3. *num.* 15. Bonacin. *de censur. disp.* 7. *q.* 2. *puncto.* 4. Villalob. *in sum. p.* 1. *tract.* 21. *diffic.* 37. Non obstat doctrina Suar. *d. tom.* 5. *disput* 40. *sect.* 1. dictans irregularitatem impedientem Ordinis susceptionem, impedire etiam illorum vsum, qua seipsum meliùs declarat *eadem disp.* 40. *sect.* 3. *num.* 14. ibi, *Omnis irregularitas priuans Ordinis susceptione, priuat etiam vsu eius, si cum tali irregularitate sumatur, quamuis non necessariò priuet vsu Ordinis suscepti ante talem irregularitatem*, &c. & antea sæpe citata *disp.* 40. *sect.* 1. *num.* 11. constituerat regulam certissimam quod in moralibus longè aliud est non recipere personam ad aliquem gradum, & deiicere illam à tali

72 gradu postquam semel quis admissus est, quod moraliter contumeliosus est; quod insinuat Emman. Sà *in aphorism. verb. irregularitas num.* 1. quatenus dicit quòd irregularitas est impedimẽtum accipiendi Ordines, aut acceptis vtẽdi, impedit verò aliquando solam susceptionem, non vsum, aliquando vsum vnum, & non alium. Et inueni plura exempla apud Doctores: Con. *in Clem. si furiosus p.* 1. *in initio n.* 9. loquens de exposito cuius parentes omnino ignorantur, resoluit secundùm suam opinionem, quod talis ordinari non potest absque dispensatione, sed si fuerit ordinatus, quod potest in ordine suscepto administrare: Auila *de censur. p.* 7. *disp.* 4. *dub.* 5. tenet quòd licèt histriones ex officio prohibeantur ordinari, nihilominus si ordines suscepissent, illis vti possent per *cap. cùm decorem*, iuncta glos. *de vita & honest. cleric.* Bonacin. *de censur. disp.* 7. *q.* 2. *puncto* 4. postquam docuit obligatos ad ratiocinia ordinari non posse, per tex. *in cap. vnic. de oblig. ad ratiocin.* asserit sibi videri eos ordinibus susceptis vti posse.

73 Quibus in materia præhabitis resoluendum est à regula in principio quinti corollarij præscripta excipi illos, qui sunt Consiliarij Principum, ita Suar. *d. tom.* 5. *disp.* 51. *sect. vlt.* vbi ad hoc allegat Panorm. Ioan. And. Dec. Bald. Bernard. Diaz & Salzedo, ac Greg. Lopez, concludens consuetudinem adesse quòd sine metu alicuius irregularitatis occasione Curialitatis contractæ possint Clerici esse iudices Principũ sæcularium in causis ciuilibus, cuius verba suprà retulimus *num.* 67. *cum seqq.* Fr. Henric. de Villalobos *in sum p.* 1. *diffic.* 38. agit de hac irregularitate quæ colligitur ex dictis *cap.* 1. 2. *&* 3. *dist.* 51. & cum Mainio *de irregul. lib* 2. *c.* 5. *n.* 9. tenet laicus Curiales ordinari non posse; & in præcedenti *diffic.* 37. idem Villalobos tractans de obligatis ad ratiocinia, & de Curialibus, qui causas agunt vel quibuslibet publicis functionibus occupantur; addit: *que los clerigos que tienen estos ministerios no quedan irregulares, porque solo habla de los legos*: & paulo post. ibi, *y tambien se aduerse en especial que los clericos sin nota de irregularidad pueden ser Consejeros en causas Ciuiles, y donde se trata de gouierno, como disen Bernardo Diaz, y Sabiedo, seguiendo a Decio y Baldo, y lo tiene* Gregorio Lop. *l.* 48. *tit.* 6. *part.* 1. *y consta de la costumbre*, &c. Hanc eandem exceptionem de Cõsiliariis Principũ modo laicis, modò Ecclesiasticis, tenẽnt Mercer. *in* 3. *p. D. Thom q* 24. *dub.* 1. Petr. Cornejo *in eandem* 3. *p. tract. de irregularit. disp.* 14. *dub.* 2. *num.* 3. Filliuc. *in quæst. moral. tom.* 1. *tract.* 19. *de censur. in particulari cap.* 7. *n.* 197. Paul Laymann. *in Theolog. morali tract.* 5. *p.* 5. *cap* 8. *num.* 5. P. Ludou. de Torres *de censur. lib* 9. *disp.* 72. *dub.* 6. qui attestatur illam consuetudinem Pontifici notuisse; Gaspar Hurtado *de censur. tract. de irregular. disp.* 2. *dub.* 18. vbi expressè de Consiliariis laicis, Anton. Diana *moral. resol. p.* 4. *tract.* 2. *resol.* 98. vbi de Consiliariis Principum, qui sunt Regentes, Præsides, & Magistri Rationales.

74 Sextò infertur intellectus *ad cap. cleri. ū. § iubemus, ne clerici vel mon.* vbi postquam Pontifex Alexander III. statuerat ne clerici per se truncationes membrorum inferant, aut iudicent inferendas, addit: *Iubemus etiam sub interminatione anathematis, ne quis Sacerdos officium habeat Vicecomitis, aut Præpositi sæcularis. Si quis autem contra hoc venire præsumpserit, & commonitus emendare noluerit, excommunicationi subiaceat.* Ex quo textu Doctores passim colligũt Sacerdotibus interdictũ esse ne possint esse Vice-Reges, seu Vicecomites, vel locum tenentes Principũ sæcularium in iurisdictione sæculari exercẽda, nec gubernatores Regni, vel administratores Prouinciæ, tãquam Officiales Principum sæcularium, vt per Nau. *in man. cap.* 27. *num.* 117. *vers. septima*, Maiol. *de irregul. lib.* 2. *cap.* 3. *num.* 3. *& cap.* 5. *n.* 15. Bernard. & Salzed. *in pract. cap.* 60. Aze-

75 ued. *ad Curiam Pisanam lib.* 2. *cap* 21. *num.* 1. *cum seqq. & l.* 1. *à princ. tit.* 4. *lib.* 2. *recop.* & nuncupatim Panor. *in d. § iubentes*, & Syluest. *verb. excommunicatio.* 9. *n.* 28. postquam docuerant non posse Sacerdotem per hunc text. Principis vices agere in iurisdictione sæculari exercenda, quamuis nullam pœnam mortis, aut mutilationis imponat; addunt quòd Prælati possunt esse Cõsiliarij Principũ licet esse non habeant officiales exercendæ iustitiæ, hoc est, criminalis: Caietanus *in sum. cap.* 76. existimauit in excommunicationem huius cap. in-

76 currere Gubernatores, seu Vice-Reges, quoniã appellatione Præpositi sæcularis, omnis huiusmodi præsidẽtia iurisdictionem habens sæcularem venire videtur: cum Caietano sentit Nauarrus, Tolet. *in sum. lib.* 1. *cap.* 17. *excom.* 7. tradit sub appellatione Vicecomitum & Præpositorũ sæcularium comprehendi Gubernatores, Viceregentes, & Præsidẽtes iurisdictionem à sæcularibus obtinẽtes; & deinde loquens de Sacerdotibus: Diaconis & Subdiaconis subdit: Possunt tamẽ esse Consiliarij Principis sæcularis, vt notat Abb. *in d. cap clericis, num.* 10. post Host. ibi *num* 4. dummodo à pœna sanguinis se abstineant, secundùm Host. & Abb. *vbi suprà* quam quidẽ pœnam sanguinis esse debere grauem dicit Butch, *ibidem in fine* Bonacin *de censur extra Bullam Cœnæ di p.* 1. *q.* 4. *puncto.* 5. docet non videri in illo textu interdictum Sacerdoti munus Consiliarij apud Pricipem sæcularem suscipere, modò illud non exerceat in causa sanguinis in particulari. Villalob. *d. p.* 1. *tract.* 17. *diffic.* 18. *num.* 5. ait textum illum loqui de Sacerdote officium Vicecomitis, aut Iudicis sæcularis exercente, & postea addit: *Mas auiertase con el mismo Abad in d. c. clerici num.* 10. *despues de Host. ibi num* 4. *que pueden los dichos ser Consejeros de Principe seglar conque no den pena de sangre*, &c. Et quicquid sit, certum est in Hispania, vel ex consuetudine legitimè præscripta, vel aliquo Apostolico priuilegio passim Episcopos fieri Proreges, aut Præsides, Senatus Regij, vt testatur Enriq. *in sum lib.* 14. *de irregul. cap.* 5. §. 5. *in commento lit. Q.*

77 Septimò infertur nullum clericum dictare, aut proferre posse sententiam sanguinis, *cap. sententiam sanguinis, ne clerici vel mon.* cum ibi per me citatis *in collect. num.* 2. *cap. ne clerici eod. tit. in* 6. & addo Machado *en su perfecto Confessor y Cura de Almas lib.* 1. *p* 3. *tract.* 18. *docum.* 2. vbi ait intelligendam esse resolutionem prædictam de quacũque sententia mortis siue mutilationis membrorũ, sequuta scilicet cum effectu morte seu mutilatione in vim dictæ sententiæ ad hoc vt talis irregularitatem incurrat, etiamsi mere laicus sit. Ita contra Mainl. *lib.* 2. *cap.* 6. *num.* 4. docent Siluest. *verb. homicidium.* 3. *q.* 1. Sot. *de Iustit. l b* 5.

q. 1.

q 1.artic.9. Medina *in sum.lib.1,c.10.§.10.* Villadieg.*de censur.c.6,num.10.* Suar.*dict.tom.5.dispu.47.section.1.num.5.& section.4.num 5* Bonacina *de censur. disp.7.q.4.puncto 1.prop.vnic.num.21.* Auila *eodem tract. p.7.dispu.2.dub.1.* Filliuc.*tractat.19.cap.10. num.539.* Villalobos *in sum p.1.tract.21.difficult 25.n.2.* quod quidem procedit quamuis miraculosè mors, seu mutilatio cum effectu non sequatur, vt declarat Auila *d.tract.de censf. p.7.disp.5.sect.1. notab.5.*

78 Vnde benè deducitur clericum posse ex commissione Principis cognoscere etiam de causis criminalibus; dummodo non deueniat ad condemnationem sanguinis, mutilationis, aut deformationis membrorum, vt docent Cou *in Clem.si furiosus p.2.§.5.num.9.* Fr.Emman.*in sum.p.1.cap.169.conclus.5.* ex text.*in c.sapè 23.quaestion.8.& ex dict.c.in Archiepiscopatu,de raptoribus,* non obstante *c.nullus Episcoporum 15.quaes.4.* vbi videtur Ecclesiasticis personis prohiberi causas criminales iudicare, quia *ibi* gloss.*verb.iudicari,* ait prohibitionem

79 locum habere cum agitur de effusione sanguinis. Similiter poterit Ecclesiastica persona absque metu irregularitatis si fuerit alicuius Principis saecularis Consiliarius, cum eo concurrere in lege, seu constitutione edenda, qua delinquentibus in certo crimine pœna sanguinis imponatur, quia proximè non concurrit ad causam sanguinis. Ita Henriquez *in summ. lib.14.cap.12.num.6.& cap.16.num.4.* Auila *dict.p.7.disp.5.sect.2.dub.5.*

80 Octauò inferunt tam Clericos iuxta *cap. clerici,cap. quicumque 23.q.8.* quàm Religiosos, vt constat *cap.non 20.quest.3.* grauissimis prohiberi pœnis in bello militare Bañez *2.2 quaestion.40.art.2.* Molin.*de Iustit. tom.1. disp.108.* Auila *de cens.p.7.disputat.6.section.3.* Candid. *disquis.moral.17.art.9.dub.1.* Machado *d.lib.1.p.5.tract.*

81 *17.docum.10.* Poterunt tamen ad bellum iustum persuadere, hortari, & ad illud milites inducere, vt strenuè dimicent, dummodo talis inductio non dirigatur ad particularem aliquem occidendum, absque irregularitatis periculo iuxta doctrinam S.Thomae *2.2.q.4. art.2.ad 3.* & constat ex *c.igitur,cum sequentibus 23 q.8.* & resoluunt Bonacin.*de cens.disp.7.q.4.p.4.n.11.* Molin. & Auila *citatis locu.* Henriquez *d.lib.14. c.12.n.4 litt. R.* Filliuc.*tom.1.tract.19.n.266.* Candid. *dicta disquisit.17.art.4.dub.4.* Villalobos *in sum.p.2.tract.5.diffic.8.n.2.* Machado *d.tract.17.docum.10.n.5.* Precipuè si faciat pro defensione Ecclesiae, vel Reipub. vel Fidei, quamuis sequantur ex vtraque parte homicidia, & mutilationes, nisi ipse occidat, vel reformet, *c.Dominus 23.q.5.c.hortatu 23 q 8.* Suar.*tom.5.disp 47. section.6.num.8.* Sayr.*de cens.lib.7.cap.19. num.3.* Bonacin. *eodem tract. disput.7.q.4.puncto 4.num.7.* Rota *decision.3.in fine p.2.recent.* Bellet.*disquisit.clerical.p.1.tit.de discipl. cleric.§.5 num.141.* vbi *num.142.* secus dicit si bellum iniustum esset, quia tunc clericus fieret irregularis praestans fauorem, vel auxilium, vel consilium, dummodo inde sequuta fuerit mors hostis, aut membri mutilatio etiam per alios, latè D.Roder à Cunha *in comment.ad princ. 21.dist.ex num.5.* Et idem Bellet. *vbi suprà num.143.* aduertit quòd si clericus intersit in bello iniusto ad pacem componendam, seu ad Confessiones audiendas, quamuis ex hoc per accidens augeatur animus militi-

82 bus, non fit tamen irregularis. Ex quo igitur quod clericus dans consilium vt inducatur bellum iustum non manet irregularis, sequitur esse posse de consilio rerum bellicarum, vt expreßè docent Henriq.*d.lib.14.cap.3.n.1.* Auila *d.p.7.disp.6.sect.3.dub.2.ad finem.*

Ex quibus omnib. colligitur circa cognoscendas, & iudicandas causas ciuiles in consilio Principum saecularium nullam inueniri in iure prohibitionem, quae clericos depellat à tali cognitione, & quod plus est, nec vlla adest, quae Regulares ex hoc capite excludat si id faciant de Superiorum suorum licentia, & debito modo, imò maiorem libertatem in illis cognoscendis, & diiudicãdis habere dicimus Episcopos, & Abbates, ac Praelatos, qui nulli subsunt ordinario Superiori, sed immediatè S.Sedi Apost. subiecti sunt, non enim ita indigẽt speciali licentia, sicut alij. Et ad omnem dubitandi ansam tollendam Portogaliae, & Algarbiorum Rex Sebastianus obtinuit à Sũmo Pontifice Pio IV. vt pro administratione iustitiae in Regnis, Insulis, & dominiis eidem, & pro tempore existenti Regi subiectis, posset quasvis Ecclesiasticas, quã cuiusvis Ordinis Regulares personas, quauis etiam Pontificali dignitate pollentes (si aliàs cum eis, si extra eorũ monasteria, aut alia Regularia loca degere possint, legitimè dispensatum fuerit) consilio suo adhibere, ipséque in omni consilio pro tempore adhibitae personae in quibusvis criminalibus, prophanis, & mixtis causis, etiam pœnam sanguinis concernentes consulere, & votum dare, seu suffragium ferre, ac causarum earundem decisioni, & terminationi interuenire, necnon personae Ecclesiasticę cuiuscumq; dignitatis, status, gradus, ordinis, vel conditionis existẽtes per ipsos Portugalię Reges ad sęcularia officia Regnorum, insularum, & dominiorum huiusmodi pro tẽpore deputatae officia ipsa acceptare, & regere, eóque tempore durante cognitioni, & decisioni quarumcunque causarum, & quaestionum criminalium contra quoscumque incũbere, & quibusvis negotiis criminalibus se immiscerè liberè, & licitè valeant; absque aliquo conscientiae scrupulo, aut irregularitatis, seu inhabilitatis, vel aliarum sententiarum, censurarum, & pœnarum contra se in praemissis ingerentes latarũ incursu, vel infamiae nota, etiámsi exinde sanguinis effusio, & mutilatio membrorum, aut mors hominum subsequatur, dummodo per se ipsos sententias non ferant: vt plenius in dictis litteris in forma Breuis expeditis. Pij Papae IV. continetur, incip. *Pro salubri,* sub Dat. Romae apud S.Petrum anno Incarnationis Dominicae 1559 Kalend. Martij, quae impreßae circumferuntur in libello priuilegiorum, facultatum, & gratiarum, quas Summi Pontifices Regibus Portugaliae, & ad eorum instantiam concesserunt. Vlyßipone ex officina Petri Crasbeck 1609.

Seguntina priuilegij.

Priuilegij vsus, & obseruantia, ex quibus inducatur, & confirmetur? Priuilegium immunitatis à collectis, gabellis, & alcaualis concessum, de quibus intelligatur? & vtrùm comprehendat impositas post eorum concessionem?

VOTVM XC.

1 *Potestas concedendi immunitatem à collectis residet penes supremum Principem.*
2 *Principis etiam saecularis assertio plenè probat.*
3 *Confirmatio nouam concessionem, & nouum titulum operatur.*
4 *Confirmatio in forma specifica qua dicatur.*
5 *Confirmatio pluries repetita per diuersos primi concedentis successores extinguit defectum.*
6 *Priuilegium ex causa onerosa, & quod transit in vim contractus, est irreuocabile.*
7 *Immunitas concessa mercatoribus nauigantibus ad aliquem portum pro augenda illius habitatione, non potest reuocari.*

8 Priuile

8 *Priuilegium immunitatis obtinentes non comprehenduntur sub constitutione Principis iubentis collectam soluendam nemine excepto.*

9 *Voluntas Principis non præsumitur extendi ad ea, quæ de iure facere non potest.*

10 *Statutum semper sumit interpretationem à potestate statuentium.*

11 *Princeps semper dicitur disponere prout ius disponit.*

12 *Priuilegia ex contractu, & ex causa onerosa non comprehenduntur in generali reuocatione priuilegiorum.*

13 *Priuilegia reuocabilia solùm comprehenduntur sub generali reuocatione priuilegiorum.*

14 *Doctrina Bart.* in l. Antiochensium, ff. de priuileg. credit. *declaratur.*

15 *Immunitatis priuilegium per legem generalem non tollitur.*

16 *Contractus cum Principe gesta derogari non potest per legem generalem ab eo latam.*

17 *Confirmatio Pragmatica demùm censetur impetrata post centum annos ab eius editione.*

18 *Præscriptio quæcumque etiam immemorabilis contra tributa, & vectigalia excluditur.*

19 *Materia quando est impræscriptibilis ad acquirendum dominium, sufficit titulus insufficiens iuncta obseruantia quadraginta annorum.*

20 *Materia præscriptibiles ex incapacitate possidentis desinunt esse tales.*

21 *Laici sunt incapaces possessionis, & præscriptionis in materia decimarum, nisi cum præscriptione allegetur priuilegium ante Concil. Lateran. obtentum.*

22 *Iurisdictio Ecclesiastica est impræscriptibilis respectu laicorum.*

23 *Consuetudo obtinendi duas Dignitates in eadem Ecclesia, improbatur, nisi cum illa concurreret allegatio priuilegij.*

24 *Bona, & loca ad vsus communes vicinorum deputata sunt impræscriptibilia nisi cum immemorabili allegetur titulus priuilegij.*

25 *Præscriptione immemorabili prohibita ex incapacitate possessoris, admittenda nihilominus si allegetur priuilegium.*

26 *Vectigalia præscriptibilia sunt respectu particularis ordinario decem, vel viginti annorum spatio.*

27 *Decimæ contra laicum præscribuntur ordinario tempore.*

28 *Tertia Regales contra priuatum præscribuntur ordinario tempore.*

29 *Pecho, Pedido, & Alcauala sunt synonyma.*

30 *Alcauala est nomen generale comprehendens omnia tributa.*

31 *Vectigal nomen comprehendit omne quod fisco soluitur.*

32 *Generalis loquutio omnia comprehendit.*

33 *Exceptio firmat regulam in contrarium.*

34 *Exemptio vectigalium concessa generaliter exceptis certis casibus, est generalissima in casibus non exceptis.*

35 Claus. Prout constitutum est solui, *non stat conditionaliter, sed causatiuè.*

36 *Solutionem consuetam probare non requiritur quando conceditur vectigal tanta quantitatis, prout consuetum est soluere.*

37 *Stipulatio ne luminibus officiatur comprehendit lumina tam tempore contractus existentia quàm futura.*

38 *Priuilegium immunitatis extenditur ad decimas futuras.*

39 *Immunitas per verba generalia concessa comprehendit collectas de nouo impositas ratione belli superuenientis.*

40 *Immunitas ex causa onerosa concessa comprehendit collectas futuras.*

41 *Ex obseruantia subsequenti declaratur quòd ius exigendi vectigal comprehendatur.*

42 *Immunitas à gabellis comprehendit onera, & gabellas futuras.*

43 *Priuilegium concessum villis, extenditur ad villas de nouo auctas.*

44 *Castrum cum territorio si nobili concedatur, debet habere territorium postea auctum.*

45 *Priuilegium immunitatis extenditur ad bona post priuilegium quæsita.*

46 *Immunitatis priuilegium comprehendit incolas de nouo superuenientes.*

47 *Priuilegium concessum collegio 16. virorum extenditur ad septem collegas postmodum auctos.*

48 *Priuilegium de percipiendis gabellis extenditur ad gabellas superadditas.*

49 *Focularia de nouo aucta comprehenduntur in functionibus fiscalibus Baroni per verba vniuersalia, vel indefinita concessis.*

50 *Doctores* in l. si ex toto, ff. de legat. 1. *declarantur.*

DVbitaui an priuilegium immunitatis à collectis & gabellis concessum oppido de Sendin hodie sit in vsu, & debeat obseruari etiam quoad collectas post eius concessionem impositas? Materia præsentis voti diuidetur pro faciliori illius explicatione, in hunc qui sequitur, modum.

Priuilegio immunitatis à gabellis, & tributis an aliquid obstet quin obseruari debeat?

§. I.

NIhil impedire hodiernum vsum, & obseruantiam huius priuilegij, ostendam multis: & primò quòd supremus Princeps (penes quem residet latissima potestas concedendi immunitatem à collectis, *l. sunt munera, ff. vac. & muner. toto titul. C. de immun. nem. conced. l. immunitas, C. de agricol. & cens. lib. 11. cap. super quibusdam, §. præterea, de verborum significat. l. Hisp. 1. titul. 11. lib. 6. Recop.* Sacca *cons. 15. num. 7.* Mastrill. *de Magistr. lib. 3. cap. 10. num. 127. cum seqq.* Glorit. *resp. 2. p. 2. num. 52. & 45.* Gutier. *de gabell. q. 4. n. 4. & 5.*) in concessione dicti priuilegij, & deinde in illius confirmatione affirmat illud in vsu esse, ac obseruari debere, quæ quidem Principis assertio plenè probat. *Clem. litteris, de probat. c. nobilissimus 95. dist.* Mascard. *de probat. concl. 1227.* Carol. Tapia *in decis. supremi Consilij Italiæ decis. 23. num. 63.* Mastrill. *d. lib. 3. c. 4. num. 51. cum seqq.* Et procedit etiam in Principe sæculari. Cardin. *cons. 128.* Decian. *cons. 606. incip. Serenissimus Imperator num. 1. versic. & primo facit,* Tapia *d. decision. 23. num. 73.* Aliàs enim si Principi aliquid asserenti non crederetur, esset illum de mendacio redarguere, quod non est dicendum, vt notatur *in d. Clem. litteris,* & concludunt Franc. *in cap. si motu proprio num. 8. de præbend. lib. 6.* Menoch. *consil. 100. num. 23.* Mastrill. *d. cap. 4. num. 54.* Et hæc opinio totius Mundi praxi recipitur. Menoch. *d. cons. 100. num. 26.* Tapia *dict. decisione 23. num. 74.* Fontanel. *de pactis nupt. clauf. 4. gloss. 10. p. 2. num. 28.* Mastrill. *dict. capit. 4. num. 52.*

Secundò, quia dictum priuilegium deliberatè, & ex

certa

certa scientia confirmarunt diuersi, & pro tempore existentes Castellæ Reges, quæ confirmatio nouam concessionem, & nouum titulum operatur, *c.1.* & ibi gloss. *verb. confirmate, de transact.* Bart. *in l. more, ff. de iurisdict. omn. iudic.* Molin. *de primog. lib.2. c.7. num.8. cum seqq.* Georg. *alleg.6. num.3. cum seqq. & alleg.46. num.39. & 40. & in repetit. feudalibus, cap.16. num.33. & 34.* Rouit. *in pragm.4. de possess. non turb. num.10. & 21.* Costa *cons.1. num.23. & consil.2. num.43. cum seqq.* Cabed. *Lusit. decision.21. num.5. p.2.* Stephan. Gratian. *discept. forens. c.992. num.11.* Castill. *controu. tom.5. cap.89. num.106. & 107.* Dicitur autem confirmatio in forma specifica quando fit inserto tenore priuilegij confirmati, prout in nostro casu, *c. venerabilis, de confirm. vtili,* & *ibi* Abb. *num.1. & 2.* Decian. *in c. inter dilectos, n.1. de fide instrum.* Paschal. *de patria potestate, p.1. cap.2. num.59. & 60.* vbi *num.58.* addit priuilegium confirmatum dici ex certa scientia quando fuit confirmatum à pluribus retro Principibus, Petra *de potest. Princip. cap.32. num.37.* Castill. *dict. tom.5. c.81. num.209.* Lanar. *cons.21 num.2.* Rota apud Farinac. *decis.192. num.3. p.1. recent.*

4

5 Ex qua quidem confirmatione pluries repetita, & facta per plures primi concedentis successores, fuit quicumque sic existeret defectus, extinctus, & tacitè dispensatus, vt in simili tradit Fraccia *de subfeudis lib.2. in c. quis dicatur Dux, in alleg. pro Regente Albertino, num.68. versicul. secundò quia Princeps per suas litteras, pagin. mihi* 138. vbi loquitur de Pragmatica Regni Neapolitani, hodie est 1. *titul. de priuileg. infrà annum registrandis,* in qua ipso iure annullantur, & cassantur priuilegia non registrata, quem defectum suppleri ait si Princeps illo non obstante iubeat obseruari priuilegium, Ponte *cons.3. num.30. lib.1.* Rouit. *in Pragm.1. de priuil. infrà annum præsentandis, n.5.* Idem etiam operatur clausula perinde valere, Gemin. *cons.11. n.2. versic. quoad rescriptum, & cons.128. n.3. & 4. vers. nam gratia,* Mart. *de claus. p.1. claus.215.*

6 Tertiò, quia dictum priuilegium ex causa onerosa fuit concessum, & sic transit in vim contractus, ac proinde est irreuocabile, Bart. *in l. omnes populi, num.30. ff. de iustitia, & iure,* & *ibi* Bald. *quæst.3. & in l. si cum mihi numero 1. Digestis de dolo,* Alexand. *consil.54. Viso puncto numero 11. cum sequentibus lib.4.* & *consil.101. numer.1. post princip. lib.1. & consil.1. num.11. & consil.116. num.6. volum.2.* Bertachin. *in repert. part.4. litter. P. vers. priuilegium si est concessum, pag.174. colum.3.* Petra *de potest. Princip. cap.32. sect. capio nunc secundam principalem dubitationem num.172. pag mihi* 182. Muta *ad Pragm. Siciliæ part.1. tit.16. num.24. pag.197.* Tortus *ad statuta Papiæ statuto 23. de regimine potestatis num.27. pag.71. & statuto 40. num.15. & 16 pag.92.* Tapia *cons.8. num.8. & 9.* Prout quilibet alius contractus cum Principe celebratus reuocari non potest, Bald. *in l. qui se patris num.33. & 34. versic. hoc scias, C. vnde liberi*, Aretin. *in c.1. de constit. num.16. & 17.* Gomez de Leon *alleg. 34. num.3. & 4.* Ioann Andr. Georg. *alleg.49. num.4. & 5.* Muta *ad c. Regni Siciliæ tom.1. in proœm. num.25. cum seqq. pag. mihi 10. & 11.* Paschal. *de patria potest. lib.1. c.1. num.49.*

7 Et in terminis immunitatis concessæ mercatoribus, nauigantibus ad quendam portum pro augenda illius habitatione, quòd non debeat, nec possit reuocari, tradit Berard. Senior *cons.21. num.1. cum seqq.* sequitur Petra *dict. tractat. capit.24. num.255. fol. mihi* 130. *colum.3.*

8 Ex quo fit quòd vbi Princeps imponit aliquam collectam, & iubet soluendam ab omnibus, nemine exempto, nullo modo intelligitur voluisse comprehendere obtinentes priuilegiū immunitatis, vt per Rendin. *in promptuario titul. de priuileg. num.6.* & plures citatos à Gloritio *resp.1. p.1. n.9.* Et procedit etiamsi collecta imponatur per legem generalem. Menoch. *cons.1105. num.19. cum seqq. lib.12.* vbi dicit quòd non præsumitur Principem voluisse derogare priuilegiis nisi id in lege specificè expresserit, sequitur Bonacin. *de legibus disp.1. q.3. puncto 8. §.3. num.11. versic. secundò non extenditur.*

9 Et in his terminis non dubitatur de potestate Principis, sed de eius voluntate, quæ præsumitur non extendi ad ea, quæ de iure facere non potest, *l. Lucius, §. pen. ff. ad municip. c. à nobis, de sentent. excomm.* Mart. *cons.40. n.29.*

10 Et statutum semper sumit interpretationem à potestate statuentium, Bart. *in l. si quis sub conditione in fine, ff. de condit. & demonstr.* Ioan. Monach. *in c.2. de constit. lib.6.* Mart. *cons.40. n.30.*

11 Et Princeps semper dicitur disponere prout ius disponit. Gozadin. *cons.101. n.10.* & cum alus Marta *d. cons.40. n.31.*

12 Et in specie quòd in generali reuocatione priuilegiorum non comprehendantur priuilegia ex contractu, & ex causa onerosa concessa, Lap. *allegat.95.* Roman. *cons.436. n.14. vers. septima ratio,* Card. *consil.147. num.2. vsque ad fin.* Pute. *decis.314. lib.1. in nouis,* Pinel. *in rub. C. de rescind. vend. p.1. c.2. colum. vltim* Roland. *consil.13. num.22. lib.3.* Bursat. *consil.16. numer.57. lib.1.* Seraphin. *decision.1082. num.3.* Hercul. Marescot. *lib.2. var. c.40. num.18.* Marta *dict. consil.40. ex num.22. & consil.145. num.16. cum sequentibus,* Gonzal. *ad reg.8. Cancell. gloss.56. num.56. cum seqq.* vbi quòd per derogationem generale n non censeatur derogatum priuilegiis per viam contractus concessis, Paschal. *de patria potestate part.1. cap.1. num.97. cum sequentibus.* Tortus *statuto 41. num.20. & 21.* Muta *ad c. Regni Siciliæ tom.1. in proœm. n.86.* Stephan. Gratian. *disceptat. forens. tomo 5. capite 845. num.17. & cap.891. num.61.* Tapia *decision.8. numero 7.* Bonacina *in tract. de legibus, q.3. puncto 8. §.3. numero 12. & 13.*

13 Et quòd sub generali reuocatione priuilegiorum solum comprehendantur priuilegia reuocabilia, tradunt Menoch. *cons.1007. n.79. vol.11.* Marta *d. cons.40. num.25.*

14 Non obstat doctrina Bart. *in l. Antiochensium, ff. de priuileg. credit.* per quam habetur reuocationem priuilegiorum factam in lege generali præiudicare particularibus illa obtinentibus, ac proinde quòd quando per legem generalem iuri tertij præiudicatur, non ob id nascitur obligatio restituendi subdito damnum ex tali præiudicio proueniens: quia contrarium verius, & receptius est, ex ea ratione, quia cum subditus iure nato ali rerum suarum dominium, & proprietatem habeat, ac proinde à Principe eis priuari non possit, nihil interest quòd per rescriptum, aut per legem generalem, priuationem inducere velit, cùm in vtróque casu eadem reperiatur incapacitas, & idem ius offendatur: ita aduertit Iason *in l. Barbarius numero 44. ff. de offic. Prætor.* sequuntur Felin. *in cap. quæ in Ecclesiarum num.26. & 28 de constit.* Matth. de Afflictis *in prælud. ad Const. t. Neapol. quæst.4. num.7. & decision.321. num.16.* Roch. de Curte *in c. fin. de consuet. fol.46. colum.3. iuxta paruam impress.* Mastrill. *de magistrat. libro 3. capite 4. numer.355. & seqq.* Rodolphin. *de suprema Principis potest. c.6. num.165. vers. contrarium tenet,* & *num.166.* & in priuilegio immunitatis ita aduertit Syluan. *cons.66. num.24.* Adductus auctoritate Crauettæ, qui pariter loquitur de materia immunitatis *consil.276. sub num.7. vers. si dicatur, & consil.308. num.1. libro 2.* In eisdem terminis hoc etiam voluit Cephal. *cons.451. num.306.* & cum aliis pluribus Glorit. *resp.1. part.3. num.234. cum seqq.* Gonzalez *ad reg.8. Cancell. gloss.36. num.36. & 38.* Petr. de Gregorio *in concessione feudali p.1. q.7. num.27. & 28.* Muta *ad cap.38. Siciliæ tomo 1. numero 10. & 12.* cum

cum sequentibus pag. 250. Menoch. *cons.* 1105. *numer.* 19. *cum seqq. lib.* 12. vbi resoluit priuilegium immunitatis per legem generalem non tolli, Lancelot. Gallia. *cons.* 44. *num.* 43. *&* 44. Stephan. Graitan. *dict. tom.* 5. *c.* 991. *num.* 58.

16 Et quatenus derogatio facta per legem generalem comprehenderet ius quæsitum ex contractu, hoc posset procedere quando contractus inter partes fuit celebratus, non ita si cum Principe sit gestus, cui per legē generalem ab eo latam derogatum non censetur, Butr. *consil.* 59. *num.* 1. *&* 2. Paul. de Castro *consil.* 317. *num.* 5. *volum.* 1. Felin. *in cap quoniam numer.* 3. *de constitut.* Mandel. Alben. *consil.* 185. *num.* 18. *cum seqq. volum.* 1. Crauet. *consil* 933. *num.* 9. *volum.* 5. Siluan. *consil.* 66. *nu.* 13. *&* 24. & post Butr. & Decian. Cardin. Tusch. *pract. concl. tom.* 6. *litt. P. concl.* 680. *num.* 8. Petra *de potest. Princip. cap.* 32. *§. capio nunc secundam principalem dubitationem num. r.* 145. *vers. ad duodecimum.* Præcipue cùm ab initio concessionis vsque ad præsentem diem, ea reuocatione non obstante priuilegium fuerit obseruatum, per quam obseruantiam confirmatum remansit, & dictæ legi derogatum per tolerantiam Principis, Pereg. *de iure fisci titul.* 8. *de præscript. fiscal. lib. numero* 26. Mieres *de maiorat. part.* 4. *q.* ... *num.* 50. *in* 2. *edit.* Ponte *cons.* 155 *num.* 8. *cum*

17 *seqq. vol.* 1. vbi notabiliter dicit quòd si omnia priuilegia per nouam Pragmaticam reuocentur, nisi sint confirmata, quod stante cursu centum annorum post dictam Pragmaticam censetur denuo impetrata confirmatio, & quòd ita fuit iudicatum in Regia Camera Summariè, sequitur Capiblanc. de Baronib. *Pragmatica* 1. *n.* 172.

18 Quartò, quia dictum priuilegium magis corroboratur, & firmū manet cum eius obseruātia, & vsus iā hodie in vim præscriptionis allegatur, nā licèt per *l. Hisp.* 1. *tit.* 18. *lib.* 9. *Recop.* contra tributa, & vectigalia excludatur quæcumque præscriptio etiam immemorialis, nihilominus titulus etiam insufficiens iuncta possessione quadraginta annorum sufficeret ad confirmandum dictum priuilegium, & ad præscribendam eius obseruantiam, vt amplius de eo dubitandum non sit, vt per *l. vlt. § fin. C. de fundis patrim. lib.* 11. notant Ioann. de Platea *in eadem l. fin. num.* 3. *vers. secundò nota,* Salicet. *in l. comperit, C. de præscript. triginta numer.* 2. Alex. *consil.* 30. *num.* 11. *&* 12. *lib.* 5. Bart. *consil.* 196. *num.* 7. *lib.* 1. vbi quòd si concessio priuilegij in aliquo deficiat, cursus temporis id roborat, & ita hanc materiam explicat D. meus Petr.

19 Barbosa *in d. l. comperit à num.* 46. *cum seqq.* vbi quòd quādo materia est impræscriptibilis, titulus insuffiēs iuncta obseruantia quadraginta annorum sufficit ad acquirendum dominium. Et in indiuiduo, & in materia *d. l. Hispana* 1. tradit Gironda *de priuilegiorum, & exemptionum explicat. num.* 75. dicens sufficere titulum, seu priuilegium non plenum cum possessione quadraginta annorum, quod prius dixerat Auiles *ad c.* 13. *Prætor. verb. Alcaualas sub n.* 5. *ad finem.*

20 Sextò, quia possessio quæ allegatur est plusquam immemorialis, & adest dictum priuilegium loco tituli vnde succedit Iuris conclusio quod materiæ impræscriptibiles ex incapacitate possidentis, desinunt esse tales, si cum immemoriali concurrat allegatio tituli, secundùm Menchaq. *quæstion. illustr. cap.* 84. *num.* 13. *&* 14. D. Barbos. *in l. omnes, Cod. de præscrip.* 30. *numero* 47. *&* 48. legendus ex *num.* 41. *& in dict. l. comperit, numer.* 24. *vers. limita tamen prædicta non procedere;* & in terminis *d. l. comperit,* vectigalium Principis præscriptionem prohibentis, idem tradit Mieres *de maioratu p.* 4. *q.* 20.

21 255. *&* 257. *in* 2. *edit.* Et probatur à simili in materia decimarum, quarum possessionis, & præscriptionis incapaces sunt laici, *c.* 1. 16. *quæstion.* 7. *cap. causam, de præscript. cap. tua nobis, cap. prohibemus, de decim.* & tamen si cum præscriptione allegaretur priuilegiū ante Concilium Lateranen. obtentum, sufficere vtique, Ioann. Andr. *in cap. cùm Apostolica numero* 9. *ad fin. versic. satis videtur, & ibi* Abb. *nu.* 12. *de his quæ fiunt à Præl.* Felin. *in dict. cap. causam quæ num.* 3. *& ibi* Alex. de Neuo *n.* .. Burg. de Paz *consil.* 50. *num.* 5. Gutierrez *practic. libr.* 1. *q.* 16. *per tot. & lib.* 1. *quæstion.* 14. *num.* 59. *&* 60. Pereg. *cons.* 8. *num.* 27. *lib.* 6. Moneta *de decim. c.* 5. *q.* 3. *num.* 74. Ego *de officio, & potest. Parochi p.* 3. *cap.* 28. *§.* 2. *num.* 52. Rota

22 *decision.* 215. *sub num.* 4. *p.* 2. *diuers. & decision.* 474. *n.* 3. *& decis.* 702. *num.* 1. *p.* 1. *recent. & decision.* 193. *n.* 6. *p.* 2. *etiam recent.* Et idem videmus in iurisdictione Ecclesiastica, quæ licèt sit imprescriptibilis respectu laicorum, Carol. de Grassis *de effect. clerical. effectu* 1. *ex n.* 372. si tamen iudex sæcularis priuilegium aliquod allegasset ad cognoscendum de clericorum causis, & immemorialem probasset, vtique obtineret, Puteo. *decis.* 155. *lib.* 1. *in nouis,* Carol. de Grassis *dict. effectu* 1. *num.* 381. *cum seq* De-

23 cian. *in tract. crimin lib.* 4. *cap.* 9. *num.* 14. *&* 15. Mieres *d. p.* 4 *quæstion.* 20. *num.* 253. *&* 254. *in* 2. *edit.* Sic similiter videmus quòd licèt per *cap.* 1. *de consuet. libr.* 6. reprobetur consuetudo etiam immemorialis obtinendi duas Dignitates in eadem Ecclesia, nihilominus si cum illa consuetudine concurreret allegatio priuilegij, sufficeret vtique ad obtinendum contra talem prohibitionē,

24 vt per Pute. *decis.* 57. *num.* 5. *versic. potest tamen lib.* 2. *in nouis.* Eodem modo constat bonā, & loca ad vsus communes vicinorum deputata imprǽscriptibilia esse per *l.* 7. *tit.* 19 *part.* 3. vbi notat Gregor. Lopez *gloss.* 1. & nihilominus si eorum possessor vnà cum immemoriali, allegasset titulum priuilegij, vtique sufficeret ad obtinendum, Rip. *in l. quo minus numero* 102. *ff. de fluminibus* Gregor Lopez *d. l.* 7. *gl.* 1. Azeued. *in l.* 3. *num* 64. *tit.* 15. *lib.* 4. *Recop.* Mieres *dict. p.* 4 *q.* 20. *num.* 50. 51. *&* 52. *in* 2. *edit.*

25 Denique in iure nostro conclusio communiter recepta tenet quòd prohibita immemoriali ex incapacitate possessoris, illa nihilominus admitti debet, si allegetur titulus, Alexand. *cons.* 74. *ex n.* 17 *vsque ad* 22. *lib.* 4. Crauet. *de antiquit. tempor. part.* 4. *§. absolutis, n.* 96. Oliban. *de iure fisci cap.* 13. *num.* 8. *cum seqq.* Pereg. etiam *de iure fisci* 6. *tit.* 8. *num.* 22. Gutierrez *pract. lib.* 1. *q.* 14. *n.* 61. Cancer. *var. lib.* 3. *c.* 4. *n.* 43. *cum seqq.* Auendan. *de exequendis mandat. p.* 1. *c.* 6. *n.* 7. *vers. prima conclusio,* quicquid, dicat *lib.* 2. *c.* 4. *n.* 27.

26 Septimò, quia in casu nostro non agitur de præscribendis vectigalibus aduersùs fiscum, sed contra quendam particularem prætendentem illa ad se pertinere, quo casu cessat omninò illa prohibitio præscriptionis, quæ talia vectigalia imprǽscriptibilia faciebat, & respectu dicti particularis præscriptibilia sunt ordinariè decem, vel viginti annorum spatio, vt per Bart. *in l. si publicanus, §. in omnibus ante num.* 1. *vers. & hoc intellige quando quis, ff. de publican. & ibi* Imol. *num.* 8. Abb. *in c. super quibusdam, §. præterea, num.* 2. *ff. de verb. signif.* Cou. *in reg. possessor part.* 2. *§.* 3. *num.* 5. *versic. secunda conclusio,* Cabed. *Lusit. decis.* 41. *num.* 6. *& decis.* 17. *n.* 6. *p.* 2. D. Barbos. *in dict. l. comperit, num.* 15. *&* 86. Vasquez *in opuscul. moral. lib. tract. de restit. c.* 6. *dub.* 1. *num.* 10. *&* 11. Fontanel. *de pactis nupt. tom.* 2. *claus.* 5. *gloss.* 8. *p.* 15. *num.* 35. *pagin. mihi* 601.

27 Similiter decimæ, quæ sunt imprǽscriptibiles contra Ecclesiam, vt suprà dixi, benè contra laicum præscribi possunt ordinario tempore, Zabarel. *consil.* 146. Cuman. *cons.* 83. *aliàs* 84. Felin. *in cap. causam quæ num.* 4. *de præscript.* Paris. *cons.* 25 *à n.* 11. *lib.* 4. Valasc. *de iure emphyt. q.* 17. *n.* 15. Menoch. *cons.* 1092. *n.* 6. *cum seqq. libro* 11. Et quod in hoc casu tempus ordinarium sufficiat ad præscribendum probant Bald. *cons.* 180. *num.* 2. *lib.* 2 Crauet. *cons.* 479. *n.* 4. *& cons.* 496. *n.* 11. *lib.* 3. Paris. *cons.* 2. *n.* 11. *lib.* 4. Balb. *de præscr.* 5. *p. q.* 7. *n.* 22.

Item Tertiarum Regalium Tributum contra priua-

tum

tam præſcribitur tempore ordinario, cùm tamen contra Regium fiſcum abſque immemoriali præſcribi non poſſent, vt poſt Menoch. & Gutier. reſoluit Azeued. *l. 1. num. 41. tit. 21. lib 9. Recop.* Et idem in iuriſdictione Regali præſcribenda agnoſcunt. Bald. *in l. 2. col. 5. q. 7. num. 31. Cod. de ſeruit. & aqua*, Alex. *conſ. 16. n. 27. lib. 5.* Francbis *deciſ. 131. num. 33.* Greg. Lop. *l. 6. gloſ. 3. ad fin. tit. 29. part. 3.* Bobadil. *in ſua politica lib. 2. c. 16. n. 104.*

Priuilegium immunitatis à collectis, gabellis, & Alcaualis conceſſum, de quibus intelligatur

§. II.

29 MVltum amplè loquitur priuilegium de quo agitur, in immunitate huiuſmodi concedendi, ibi, *de todo pecho, e te todo pedido, &c. Pecho* propriè dicitur quod penditur, & *Pedido* quod petitur, & ſub his nominibus comprehenditur *Alcauala*, nã tributũ, *pecho*, Alcauala, datio ſunt ſynonyma. Pailad. *rerum* 30 *quotid. lib. 1. c. 3. n. 1.* Molin. *de Iuſtit. tract. 2. diſp. 661. n. 11.* Gutier. *de gabell. q. 1. n. 6.* Salon. *de Iuſtit. tom. 2. tract. de vectigalib. art. 4. contron. 3. verſ. huiuſmodi ga-* 31 *bella pag. 416.* vbi quò Alcauala eſt nomen generale comprehendens omnia tributa. Et omne quod fiſco ſoluitur, comprehendit nomen Vectigal, Cuman. *conſ. 262.* loquens de tributo ſalinarum. Gig. *de gabell. in præl. n. 3.* Vaſq. *in opuſculis moral. tract. de reſtitut. c. 6. dub. 6. n. 88.* ibi, *Rex Ioannes II ſtatuit quod publicanus, qui colligit gabellas, almoxarifargos, tercias, y pedidos, y otras monedas, quibus vt reor, comprehendit omnia Regia tributa.* Et ad inducendam hanc compre- 32 henſionem moueor ſequentibus fundamentis.

Primò, quia dicta exemptio fuit conceſſa per verba generalia & geminata, ibi, *de todo pecho, e de todo pedido, &c.* & ideo comprehendere debent genera omnia tributorũ, quia generalis loquutio omnia comprehendit, *l. cum quærebatur, ff. de verb. ſignif.* Ioſeph. Seſſe *Arag. deciſ. 48. n. 12.* Franc. Molin. *de ritu nupt. lib. 3. q. 54. n. 4.* Et verba geminata magis operantur. *l. Baliſta* 33 *ff ad Trebell.* plures per me citati *Axiom. 220. n. vlt.*

Secundò, quia in eodem priuilegio excipitur certũ genus tributi vulgò *Iantar*, quæ exceptio firmat regulam in contrarium quoad alia genera tributorum ibi non expreſſa. *l. præuaricationis. §. fin. ff. de præuaricator. l. illam C. de collat.* cum adductis per Tapiam *in deci-* 34 *ſionibus ſupremi Conſilij deciſ. 23. n. 57. 58.*

Tertiò, quia in terminis, conceſſa exemptione vectigaliũ, generaliter exceptis certis caſibus, eſt generaliſſima in caſibus nõ exceptis, vt probat Bologn. *conſ. 1. n. 12. & 13.* ibi, *Ex quibus apparet quòd in hoc regno Rex non poteſt pro quacunque cauſa etiam vrgentiſſima & inſolita, & per neceſſitatem belli, & rebellionis, vel alia quacunque neceſſaria & improuiſa cauſa imponere collectam, ſeu gabellam, exceptis dictis quatuor caſibus cũ ſuis qualitatib⁹ expreſſis*, &c. Alex. Raudenſ. *reſp. 1. n. 288. cum ſeqq. vol. 2. & de analogis p. 4. n. 61.* vbi voluit quòd in conceſſione immunitatis facta per viam tranſactionis inter Dominũ, & vaſallũ in omnibus caſibus excepto vno, quod ea ea exceptione illius caſus expreſsè Princeps non poſſit collectare pro quacunq; cauſa, etiã prætextu belli, & notabilis inuaſionis etiã in quocunq; caſu concernente publicã vtilitatem tam cognito quàm incognito, & cum alijs hoc etiam latè tradit Tapia *d. deciſ. 23. n. 58 & conſ. 15. n. 27.*

35 Non obſtat tranſactio poſtea facta ſuper Alcaualis à priuato exigendis cum clauſ. *prout conſuetũ eſt ſolui*, quia illa verba clauſulæ non ſtant conditionaliter, ſed cauſatiuè & apta ſunt transferre ius irreuocabile, & fixum, vt colligitur ex *cap Abbate, de verb ſignif.* & ex doctrina Bart. *in l. cum qui §. Iulianus* per illum text. *ff. de conſtit. pecun.* vbi quòd ſi ſententia dicit, Con- 36 demno te ad vnum par caponum omni anno ſecũdùm quod tui anteceſſores conſueuerũt, iſta verba non ſtant conditionaliter ſed cauſatiuè; Aretin. *conſ. 76. n. 5. verſ. circa tertium.* vbi quando conceditur vectigal tantæ quantitatis, prout conſuetum eſt ſoluere, quòd non ſit neceſſarium probare conſuetam ſolutionem, Felin. *in c. 2. de reſcript. n. 10 & 11.* Bologn. *in l edita n. 142. & 143. C. de edendo.* Giammar. *dec 58. n 20. cum ſeq.* Mendoſ. *de priuileg ad inſtar, q. 5 num. 4. cum ſeqq* Pereg. *de fideicom art. 16. n. 111.* Cancer. *var. lib. 3. cap. 3. num. 119. cum ſeqq.* Thoro *in compendio p. 2. lit. P. verſ. Poſſeſſor fundi. pag. 462 §. 2.* Amat. *lib. 1. var. cap. 41. num. 12. & 13.*

Priuilegium exemptionis à tributis, & vectigalibus, an comprehendat impoſita poſt eius conceſſionem?

§. III.

COmprehendere ea multis, & ſolidis comproba- 37 tur fundamentis; & primò ex *l. ſi ſeruitus ff. de ſeruit. vrban.* vbi ſtipulatio ne luminibus officiatur, cõprehendit tam lumina tempore contractus exiſtentia quam futura; & ex *l. pen ff. de fundo inſtructo*, vbi quòd in conceſſionibus vniuerſalibus veniunt augmenta.

Secundò ex *cap quia circa, de priuileg.* vbi priuile- 38 gium immunitatis extenditur ad prædia de nouo adquiſita, & ad decimas futura, & ibi hoc notat Abb. *n. 3. verſ. à primo membro*, vbi quòd quando in priuilegio eſt diſpoſitio indefinita, & præiudicat tantum concedenti, licèt præiudiciũ ſit graue extenditur ad futura.

Tertiò, quia exemptio de qua agitur conceſſa fuit per 39 verba generalia, ac proinde extendenda ad gabellas poſtea inducta, Siluan. *conſ. 66. num. 23. ad fin & num. 14.* vbi quod immunitas per verba generalia conceſſa cõprehendit collectas de nouo impoſitas ratione belli ſuperuenientis, Saccia *conſ. 15. num. 1 cum ſeqq.* Deci. *reſp. 44. n. 96. cum ſeqq. lib. 4* Lancel. Gallia *conſ. 44 num 16. cum ſeqq. & num. 34.* Tapia *deciſ ſupremi Conſilij 8. n. 2. cum ſeqq.* Glorit. *reſp. 1. p. 2. n. 184. cum ſeqq. & p. 3. num. 197.*

Quartò, quia immunitas prædicta fuit conceſſa ex 40 cauſa oneroſa, & ideo comprehendere debet collectas futuras, vt per Menoch. *conſ. 1105. n. 14. vol. 12.*

Quintò, quia licèt ſuper comprehenſione verborum 41 dictæ immunitatis aliqua inſurgeret dubitandi ratio, nihilominus ex obſeruantia per tot annos ſubſequuta non ſoluendi tributa & vectigalia de nouo & poſt priuilegij conceſſionem impoſita, elicitur reſolutio ad dubium propoſitum, vt in ſpecie priuilegij immunitatis docet Siluan. *conſ. 66. n. 20 cum ſeqq.* Decian. *reſp. 44. n. n. 28. tom. 4.* Tapia *deciſ. 8 ſupremi Conſilij n 10. & 14.* Et generaliter in conceſſione Regalium quod ex obſeruantia ſubſequenti declaretur quid fuerit comprehenſum in titulo, tenent Cuman. *conſ. 162. n. 3. verſ. præterea terminus*, Roman. *conſ. 271. n. 3.* vbi quòd ex obſeruantia ſubſequenti declaratur quòd ius exigendi vectigal comprehenſum fuit in inueſtitura, Ioſeph Ludou. *concl. 38. illat. 12. fol. mihi 85.* Menoch. *conſ. 648. n. 18. cum ſeq. vol. 8.* Lanet. *conſ. 34. n. 1. ad fin. & n. 2. & 3.* Maſtrill. *de Magiſtr. lib 1 c. 15. n. 7.*

Sextò, quia ab omnibus eſt receptiſſima concluſio 42 quod immunitas à gabellis, comprehendit nouas, & gabellas futuras. Alex. *conſ. 193 Ex themate lib. 2. num. 8. vol. 1.* Natta *conſ. 100 n. 17. & conſ 525. n. 19.* Burſat. *conſ. 16. n. 77. vol 1.* Tapia *in l fin ff. de conſtit. Princip. p. 1. c. 4. n. 5.* Aloyſ. Ricc. *deciſ. 167 n. 9. p. 3. & in collect. deciſ. collect. 27. ad fin. p. 7.* Modæ. *in ſuis dubitat. iuris, §. plebiſcitum dubit. 18. p. 2.* Glorit. *reſp. 1. p. 3.*

p. 3. n. 196. & n. 264. plures refert Bellon. *inn. cons. 69. num. 75.*

43 Septimò, quia si Imperator concedat priuilegium villis ciuitatum, extenditur ad villas de nouo auctas, vt tradit Ioan. Andr. *in addit. ad Specul. tit. de censibus, §. nunc dicendum in addit. magna circa pen. col. & in reg. qui sentit, de regul. iuris in 6. in mercurialib* Bald. in *l. cum fundus, ff. de legat. 2*. Con. *pract. c. 2.* Gironda *de priuil. n. 116.* Mota *ad pragm. Sicilia tom. 1. tit. 16. num. 33. & 34.*

44 Octauò, quia si alicui nobili concedatur castrum cum territorio, debet habere territorium postea auctū; Imola *in d. l. damni infecti. § si is qui, ff. de damno infecto, nu. 16. vers. & predicta etiam faciunt,* & ibi Roman. *num. 7.* Menoch. *cons. 201. num. 147. lib. 3.* Anel. Amat. *cons. 39. num. 12.*

45 Nonò, quia priuilegium immunitatis extenditur ad bona post priuilegium quæsita, Bart. *cons. 59. n. 4. lib. 1.* Viui. *opin. 79. num. 2. & opin. 64. t. n. 3.* Nouar. *tom. 1. q. 127. num. 26.* Marescot. *var. lib. 2. c. 85.* Franc. Anton. Costa *cons. 80. num. 16.*

46 Decimò, quia simile priuilegium immunitatis comprehendit incolas de nouo superuenientes, Bald. *in cap. 1 §. si quis de manso col. 3. n. 7.* Nouar. *d. q. 327. ex num. 8.* Aloys. Ricc. *post decis. 150 p. 1. in allegat. ibi posita num. 4.* Mota *ad pragm. Sicil. tom. 1. tit. 10. n. 33. & 34.*

47 Vndecimò, quia priuilegium concessum collegio sexdecim virorum extenditur ad septem collegas postmodum prædicto collegio additos, Alex. *cons. 178. numer. 8 lib. 2* Bertach *p. 1. lit. A. vers. Augmentum confes. lum fol. mihi 183. col. 1.* Cabed. *Lusit. decis. 113. num. 2. p. 2.*

48 Duodecimò, quia priuilegium de percipiendis gabellis extenditur ab gabellas superadditas etiam ex facto Principis, Bald. *in l. vtrum, tam in 1. quam in 2. lectura ff. de petit. hered.* Brun. *de augmento concl. 16 numer. 5. & 6.* latè Menoch. *cons. ant. num. 150. lib. 3 & cons. 105. ex num. 5. lib. 1. 2* Aloys. Ricc. *decis. 167 n. 9. post princip. 3.* Fab. de Anna *cons. 61. n. 20. & 21.* Camil. de Medicis *cons. 51. n. 42.*

49 Decimotertiò & vltimò quia in functionibus fiscalibus Baroni per verba vniuersalia, vel indefinita concessis, comprehenduntur focularia de nouo aucta, vt per Fab. de Anna *d. cons. 61.* Iacob. Gaill. *cons. 24.* Ronit. *ad pragmat. 1. de iuribus & exactionibus fiscalib. ex num. 8. vsque ad 63.* Camil. de Medices *d. cons. 51.* Nouar. *d. q. 127. num. 15.* Aloys. Ricc. *decis. 150. in allegat. ibi posita num. 9. p. 2. & in collect. 27. vers. amplia conclusionem,* Petr. ad Grammat. *decis. 4. numer. 9.* Thoro *in compendio tom. 1. lit. A. vers. Augmentum focularieorum, & ver. Augmentum functionum fiscalium, & p. 2. lit. A. ver. Augmentum focularierum pag. 54.*

50 Non obstant quæ resoluunt DD. *in l. si ex tote, ff. de legat. 2.* quia loquuntur in simplici immunitatis priuilegio, non verò quando conceditur per viam contractus, vt traditur à S. Seuerin. *in l. omnes populi n. 181. de Iustit. & iure,* qui loquitur de terminis *l. 1. C. vt nemini liceat ab empt. lib. 10.* & refert quòd cùm ciuitas Senensis superueniente magna ac graui penuria impossiffet collectam pro emptione frumenti, fuit consultum, & obtentum quod licèt exemptus per priuilegium tali casu non gaudeat, gaudet tamen immunis ex contractu, & quod ita limitatur tradita per DD *in d. l. si ex tote,* idem tenet Nouar. *cons. 12 sub num 29* inter consilia Bruni. Silman. *cons. 66 num 18* Bolognet. *cons. 1 num. 118* Glorit. *d resp 1. p 1 num. 258 & num 266. & n 271. cum seqq.* vbi hoc optimè declarat. Et adoc in terminis quæstionis quam disputant DD. *in d. l. si ex tote,* immunitatem illam ad gabellas de nouo impositas ex causa belli extendendam, resoluunt ibi Paul. de Castro, Imol. Aretin. Socin. sen. *num. 5. Rip. numer. 13. cum seqq.* & ad hoc sunt *cons. 66.* Silmani, *& 44.* Lancellotti Galliæ.

Toletana Pensionis.

Pensio infanti reseruata auctoritate Apost. cum claus. *Ex nunc prout ex tunc cùm clericali charactere insignitus fueris.* debetur à die suscepti Ordinis clericalis, non à die datæ Bullæ Apost. reseruationis illius.

VOTVM XCI.

1 *Casus intelligentia.*
2 *Claus.* Ex nunc prout ex tunc, *operatur vt actus postea factus censeatur iam à principio factus.*
3 *Et quòd vnum tempus videatur alteri inesse.*
4 *Claus.* Ex nunc prout ex tunc, *est retrotractiua ad tempus data.*
5 *Gratia expectatiua cum claus.* ex nūc prout ex tunc, *concessa, retrotrahitur ad tempus data ipsius gratia.*
6. *Claus.* Ex nunc, *in dispositione conditionali non operatur retrotractionem nisi iustificata conditione.*
7 *Claus.* ex nunc, *in gratia conditionali refertur ad diem conditionis.*
8 *Conditio etiam casualis non retrotrahitur, sed tēpus conditionis inspicitur, in rescriptis, & gratiis, qua imitantur naturam vltimarum voluntatum.*
9 *Retrotractio non conceditur defectu extremi ad quod.*
10 *Retrotractio nusquam admittitur vbi extrema desiment esse habilia.*
11 *Retrotractio vt fieri valeat, terminus à quo debet esse habilis.*
12 *Translatio pensionis si fiat in laicum cum claus.* ex nunc prout ex tunc, cùm clericali charactere insignitus fueris, *transferens potest exigere pensionem vsque ad diem initiationis.*
13 *Pensio translata cum claus.* ex nunc prout ex tunc cùm clericali charactere insignitus fueris, *extincta manet si medio tempore dum translatarius initiatur clericatu, moriatur transferens.*
14 *Renunciatio facta ad fauorem laici cum claus.* ex nunc prout ex tunc clericali charactere insignitus fueris, *antequam resignatarius clericus fiat, remuntians à se aliquid non abdicat.*
15 *Claus.* cùm clericali charactere insignitus fueris, *intelligitur de charactere exequibili.*
16 *Clericus qui non habet characterem exequibilem non est capax beneficij, nec pensionis*
17 *Pensionis reseruatio facta alicui, qui tunc temporis clericus non erat nulla est.*
18 *Habilitate persona in considerandis debet attendi tempus, quo actus ad personam applicatur.*

1 NOn semel consultus an pensio à Papa reseruata cum hac claus. *Tibi ex nunc prout ex tunc, & è contra postquam atate legitima tibi suffragante clericali charactere insignitus fueris,* &c. debeatur à die datæ Bullarum reseruationis, vel à die suscepti Ordinis clericalis; sæpissimè Rex Catholicus pro infantibus nondū ætatem legitimā, & clericalem charactere habentibus pensiones

pensiones designat super mensis Episcopalibus, quando ad Cathedrales Ecclesias sui iurispatronatus idoneas personas summo Pont. præsentat, & ipse Papa ad suam nominationem personas easdem de talibus Ecclesiis prouidet, & pensiones huiusmodi cum dicta clausula in fauorem infantium prædictorum reseruat.

2 In qua quæstione multi existimarunt conditionem suscipiendi ordinem retrotrahi ad diem gratiæ concessæ, ac perinde habendam ac si fuisset pensio reseruata clerico iam effecto; quia de natura illius clausulæ, *ex nunc prout ex tunc*, est vt actus postea factus censeatur iam à principio factus, glos. *verb. ex nunc. in Clem. volentes, de heret.* & ibi Zabarel. *in 1. opposit.* Tiraq. *de retract. conuent. §. 2. glos. vnica num. 86. & de iure constituti p. 3. limit. 2. num. 16.* Cosin. *in pragm. sanct. tit. de collat. vt verò in verb. prout ex tunc* Rebuff. *ad l. mu-* 3 *lieris 23. vers. præterea ff. de verb. signif. pag. 91.* Cened. *sing. 14. num. 1.* Operatur enim quòd vnum tempus videatur alteri inesse, Doctores in *l. huiusmodi la 2. ff. de verb. oblig.* Marches. *de commission. p. 3. pag. 552. n. 89. in vlt. impress.* Mascard. *de probat. concl. 1239. num. 3.* Mari. Antonin. *var. resolut. lib. 1. resol. 76. num. 3.* Stephan. 4 Grattan. *discept. forens. cap. 239. num. 18.* Duran. *de-* 5 *cis. 238. num. 10.* Theodos. de Rubeis *in singularib. Rota tom. 2. p. 4. claus. 298. num. 9. & 25.* Et ideo est retrotractiua ad tempus datæ, Brunor. à Sole *in locis communib. verb. clausula 20.* Camill. Borrel. *in sum. omnium decis. tom. 1. tit. 20. num. 383.* vt in gratia expectatiuæ cum illa concessa, quæ ad tempus datæ ipsius gratiæ retrotrahitur, Felin *in cap. licet. causam num. 6. de probat.* Alex. *cons. 111. num. 23. lib. 6.* perinde acsi Papa tempore datæ gratiam contulisset, Crescent. *decis. 14. lib. 2. & decis. 7. num. 13. de concess. preb.* Rota *in Anconitana Canonicatus 9. Octobris 1592. coram Peña.* Duran. *decis. 265. num. 39.*

6 Verùm his non obstantibus contrarium censui esse resoluendum, ex eo quia aduerbia *ex nunc de cætero*, &c prolata sunt solum respectu gratiæ puræ, Fontanel. *de pactis nupt. claus. 4. glos. 3. num. 27.* Et ideo in dispositione conditionali non operatur retrotractionem nisi iustificata conditione, Cassad. *decis. 3. num. 15. de præbend.* Put. *decis. 383. lib. 1. in correct.* Honded. *cons. 18 num. 43. & 64. tom. 1.* Aloys. Ricc. *collect. 753. in med.* 7 Greg. XV. *decis. 428. n. 14.* Quia in gratia conditionali hæc verba referuntur ad diem conditionis, glos. & Doctores *in d. Clem. 1. de concess. preb.* vbi Card. *num. 9.* 8 Imola *num. 10.* Oldrad. *cons. 129. num. 4. & 27.* Paris. *cons. 82. n. 12. vol. 4.* Secundò hæc eadem sententia comprobatur, quia in rescriptis & gratiis, quæ imitantur naturam vltimarum voluntatum, cõditio etiam casualis non retrotrahitur, sed tempus conditionis inspicitur, & perinde est sicut si tempore conditionis fuisset 9 gratia facta, *cap. si prote, de rescript. in 6.* Tertiò, quia hoc casu retrotractio non conceditur defectu extremi ad quod, quia tempore expeditionis Bullarum, is, cui pensio cum hac clausula reseruata fuit, erat inhabilis, 10 est enim in iure indubitatum nusquam retrotractionẽ admitti vbi extrema desinunt esse habilia. *l. necessariò. §. quòd si pendente, ff. de peric. & commodo rei vend. l. bonorum ff. rem ratam haberi*, Menoch. *cons. 946. num. 35.* Lotter. *de re benef. lib. 3. q. 14 num. 64.* Et retrotra- 11 ctio ad hoc vt fieri valeat terminus à quo debet esse habilis, ita vt intra illum potuerit actus fieri, *d. l. bonorum*, vbi Bart. *num. 1. in fine*, Surd. *cons. 157. num. 17. & decis. 206. n. 2.* Duran. *decis. 265. n. 41.*

12 Ex quibus, & aliis in materia latissimè adductis hanc partem sustinent Hieron. Gabr. *cons. 185. à num. 3. & 186. per tot. lib. 1.* Flamin. Paris. *de resign. benefic. lib. 6. q. 4. num. 55. & 60.* Lotter. *de re benefic. lib. 1. q. 40. num. 21.* vbi resoluit quod si translatio fiat in laicum cum claus. *ex nunc cum fuerit clericali charactere in-*

signitus, vsque ad diem initiationis posset transferens exigere pensionem, perinde acsi nihil actum foret, ex quo semper ante diem illum, vel conditionis euentum nihil actum censetur, *cap. si per te, de rescript. in 6.* quod intantum procedit, vt interim translatarius neque pos- 13 sit petere pensionem, vt sentit Hieron. Gabr. *cons. 189 ex num. 6. lib. 1.* Flamin. *d. q. 4. sub num. 23. vers. & huiusmodi translatio*, Lotter. *d. lib. 1. q. 40. num. 132.* neque si medio tempore dum initiatur clericatu, moriatur transferens, fiat retrotractio, sed remaneat pensio extincta, vt bene defendit Hieron. Gabr. *dict. cons. 186. n. 13. lib. 1. ebi n. 16 cum seq* eam rationem assignat, quia etiam conditio casualis non potest hoc casu retrotrahi propter defectum extremorum.

14 Hinc etiam inferunt idem Hieron. Gabr. *d. cons. 186. ex n. 17.* quem probauit Rota *in Burgen. Canonicatus 27. Aprilis 1597. coram bonæ mem. Cardin. Pamphilio sen.* & refert Lotter *d. tract. de re benef. lib. 3. qu. 14. num. 73.* quòd si renunciatio fiat ad fauorem laici cum *claus. ex nunc prout ex tunc cùm clericali charactere fuerit insignitus*, antequam resignatarius clericus fiat, renuntians a se aliquid non abdicat, & interim si dictus resignatarius moriatur ante initiationem, non dicitur consumpta vacatio, sed resignans remanet cum suo beneficio.

15 Quæ quidem clausula tam in pensionibus reseruandis quam in illis transferendis, semper intelligitur de charactere exequibili, idem Hieron. Gabr. *d. cons. 186. ex num. 7. & 8.* Lotter. *d. lib. 1. q. 40 n. 131.* quia sicut clericus, qui non habet clericatum exequibilem, non est 16 capax beneficij, ita nec idem erit capax pensionis, vt contra Nauar. *cons. 11. num. 5. de tempor. ordinat.* censuit Rota, vt annotatum est in fine illius consilij, Hieron. Gabr. *d. cons. 186. sub num. 6. ad fin vers. tamen puto & num. 12. vers. tamen quia Papa*, Lotter. *d. tract. de re benef. lib. 1. q. 36. n. 21.*

17 Et semper intelligitur, vt suprà dicebam, de clericatu tempore gratiæ obtento: itavt reseruatio pensionis alicui facta nulla sit si tunc temporis clericus non erat, Rota *in Zamoren. pensionis 29. Octobris 1601. coram Reuerendissimo Atrebaten* nec conualescit si postmodum clericatus superueniat. Gig. *de pensionib. q. 22. n. 16.* Rota *decis. 20. lib. 3. p. 3. diuers. & decis. 158. n. 3. p. t. recent.* præterquam si ageretur de gratia respectu 18 personarum, quibus applicetur, ambulatoria, & imperfecta, vt in casu indulti nominandi personas easdem quo sat est clericatum adesse de tempore, quo fit nominatio, quamuis non adesset tempore indulti, vt censuit Rot. *in Abulen. pensionis 27. Iunij 1608 corã bonæ mem. Cardin. Lancelloto*, recedendo à decisis *in eadem causa 11. Maij 1607. coram bonæ mem. Card. Sacrato*, ex ea ratione quod in considerãda habilitate personæ debeat attendi tempus, quo actus personam applicatur, iuxta doctrinam Felini *in cap. post. cessionem sub n. 8. de probat.* quam sequitur Rot. *in Burgen. Abbatia de Sobarzo 19. Decembris 1598. & in Aurien. Parochialis de Pao 22. Aprilis 1611. coram Penia.*

Toletana Iurisdictionis.

In criminibus mixti fori iudex, qui præuenit per capturam rei delinquentis, cognoscit de causa, licèt alter iudex priùs verbaliter, & iudicialiter de eadem cognouisset. Laicos incarcerare potest iudex Ecclesiasticus in casibus ad suam iurisdictionem spectãtibus, & ad hoc carcerem & familiã armatã habere, & quid in hoc possit cõtra-

ria consuetudo. Laïcus punitus à iudice Ecclesiastico in casibus mixti fori, an & quando iterum puniri valeat à iudice sæculari.

Votum XCII

1 *Iudex qui preuenit per capturam rei criminosi, cognoscit de causa, licet alter Iudex prius verbaliter & iudicialiter de eadem cognouisset.*

2 *Prauentio realis per capturam persona prafertur anteriori verbali prauentioni.*

3 *Iudex qui ex negligentia vel dolo capturam de delinquente facere distulit, cùm possit, prauenitur ab alio qui illam realem fecit, etiamsi primus in citatione & monitione prauenisset.*

4 *Doctores referuntur qui tenent licitum non esse ecclesiastico iudici in casibus mixti fori, heresis crimine excepto, laicos capere & incarcerare.*

5 *Iurisdictione concessa ea omnia videntur concessa sine quibus iurisdictio explicari nequit.*

6 *Laici in delictis ecclesiasticis non minus sunt subditi Episcopo quàm clerici.*

7 *Haresis de crimine conuicti laici ab Inquisitoribus capi & incarcerari possunt.*

8 *Doctores referuntur qui sustinent ecclesiasticum iudicem in casibus mixti fori laicos capere posse.*

9 *Clericos incarcerare non posse Episcopos per suos ministros qui teneant.*

10 *Territorium Episcopi vocatur eius diœcesis, seu prouincia.*

11 *Consuetudo qua vbique recepta circa capturam laicorum in criminibus mixti fori.*

12 *Consuetudo specialis vt ecclesiasti iudices incarcerare valeant laicos delinquentes, illa seruanda est.*

13 *Consuetudine induci potest in ciuilibus causis vt ecclesiastici contra laicos iure aliquo cognoscentes, eos incarcerare valeant.*

14 *Iurisdictio ecclesiasticorum Iudicum ad spiritualem correctionem principaliter tendit, sicuti ac secularis ad vindictam publicam.*

15 *Laicus punitus à iudice ecclesiastico iterum condigna pœna punitur a saculari in delictis mixti fori saltem atrocioribus.*

16 *Iudex vnus quando ex defectu iurisdictionis non potest certam pœnam imponere, recurritur ad alium, qui eandem imponere valeat.*

17 *Sacrilegium ab Ecclesiastico Iudice prauentum, & punitum pœnis spiritualibus, & temporalibus, potest iterum à seculari Iudice condigna iuris Ciuilis & Regij pœna puniri.*

18 *Delinquens si puniatur pro delicto mixti fori à saculari Iudice praueniente maiori Iuris Ciuilis quam Canonici pœna, non poterit iterum puniri à Iudice Ecclesiastico.*

19 *Ecclesiasticus Iudex simul cum saculari concurrere poterit in punitione delinquentis in aliquo ex criminibus mixti fori, si spiritualibus pœnis vti velit.*

20 *Laici delinquentes si condigna pœna de aliquo delicto mixti fori ab ecclesiastico Iudice puniti fuerint, non poterunt postea à saculari puniri.*

21 *Pœna duplici puniri quis non debet.*

ANtonius laicus pro quodam delicto mixti fori fuit captus, & carceribus mancipatus per iudicem ecclesiasticum, cũ prius à iudice sæculari pro eodẽ crimine citatus & monitus ac forsan in contumaciã condemnatus fuisset; mota litè seu controuersia inter vtrũque iudicem super competentia iurisdictionis, & pro veritate consultus censui causæ cognitionem spectare ad iudicem Ecclesiasticum.

1 Ratio fundamentalis ea est, quia semper iudex, qui præuenit per capturã rei criminosi, cognoscit de causa; licet alter iudex prius verbaliter & iudicialiter de eadem cognouisset, *l. 3.* & *ibi* Bart. *ff. de custodia reorum*, Ægid. Bossi. *in pract. crimin. tit. de foro compet. numer. 97.* vbi assignat rationem, quia captura præponderat citationi verbali, afflict. *Neapol. decis.* 219. *num.* 3. Hippol. de Marsil. *in l. fin. num.* 206 *ff. de iurisd. omn. iudic.* Mascard. *de probat concl.* 1227. *n.* 8. vbi quòd citatio realis præfertur verbali, & simplici citationi, Tiber Decian. *in tract. crimin. tom.* 1. *lib.* 4. *cap.* 21. *nu.* 8. Bobadil. *in sua politica lib.* 1. *c.* 13. *num* 74. & *c.* 17. *num* 164. Azeued. *l.* 10. *num* 7. *tit.* 13. *lib.* 8. *Recop* Matt. *de iurisd. p.* 2. *c.* 2. *num* 20. Petr. Caball. *cent.* 2. *casu* 117. *numer.* 7. Ceuall. *commun. contra commun. tom.* 2. *q.* 678. *ex n.* 20. & *de cognitione per viam violentia q.* 81. *num.* 1. *cum seqq.* Bayo *lib.* 2. *praxis verb. prauentio num.* 146. Farin. *in praxi crimin p.* 1. *q.* 7. *n.* 53. vbi resoluit realem præ-

2 uentionem per capturam personæ præferri anteriori verbali præuentioni, proindeque secundum iudicem, qui reum habet in manibus, posse illum punire etiam quod alius iudex primò illum citasset, & monuisset, sine etiã in contumaciam condemnasset. Vnde nil mirũ si iudex ecclesiasticus, qui apprehendit reum, & in carcere suo detinet, in cognitione & punitione delicti præferendus sit sæculari, licet iste præuenisset in citatione, & monitione; præcipuè data negligentia vel dolo in

3 laico iudice, qui capturam distulit, seu noluit facere cum posset, iuxta doctrinam Auendan. *de exequendis mand. p.* 2. *c.* 26. *n.* 5. Bobadil. *in sua polit. lib.* 5. *c.* 10 *nu.* 21. & 22. & Ceuall. *commun. tom.* 4. *q.* 897. *n.* 196.

4 Sed opponitur quòd nunquam Ecclesiastico iudici potest ex hoc capite realis apprehensionis præuentio concedi in hoc casu, cùm illi licitum esse non possit, hæresis crimine excepto, laïcos capere & incarcerare, nisi temporalem iurisdictionem haberent: vt sentiunt Oldrad. *cons* 87 *in fine*, Abb. Panor. *numer.* 10. *vers. ex his infere*, Felin. sibi contrarius *num* 4. & August. Beroi. *num.* 33 *de offic. deleg.* Iul. Clar. §. *fin. q.* 37. *num.* 8. Palat. *in repet. cap per vestras, notab.* 2. §. *sed est pulchra dubitatio num* 18. & 25. *de donat. inter Virum*, Auiles *ad c.* 20. *Pratorum verb. vsurpan. n.* 14. & 15. Oliban. *in comment ad vsaticum c.* 15 *num* 50. *vers. sed quia familia*, Iacob. Berset. *cons* 4. 5. 6 & 7. Auendan. *de exequendis mand. p.* 1. *cap.* 1. *num.* 22. Menchaq. *de success. creat. lib.* 3. §. 22 *num.* 18 *ad fin.* Tiber. Decian *in tract. crimin. lib.* 4. *cap* 20. *n.* 15. & *lib.* 8. *c.* 3. *num.* 47. *ad fin.* Suar. de Paz *in pract. tom.* 2. *pral.* 2. *n.* 54. Petr. Cened. *Canon quasi lib.* 1. *q.* 39. Amat. Roderic. *de execut. c.* 2. *n.* 18. Bobadil *in sua politica lib.* 2. *c.* 17. *num.* 167. *ante med.* & 170. Ceual. *commun. contra commun lib.* 4. *q.* 897. Franc. Salgado *de regia protect. p.* 2. *c.* 4. *à nu.* 36. Anguian. *de legib. lib.* 3. *controu* 30. *à n.* 12. Ioan. Bapt. de l'Arrea *Granat. decis.* 1. *num.* 20. Franc. Hieron. Leo *Valent decis* 154. *n.* 9. *lib.* 2 Franc. Amaya *ad l.* 2. *n.* 36. *C. de exactorib. tribut. lib.* 10.

5 Verior nihilominus & sanior sententia apud nostros semper illa visa fuit, quæ tenet Episcopos, & reliquos Ecclesiarum Prælatos non solùm cõtra laïcos delinquentes censuris Ecclesiasticis procedere, sed etiam eos personaliter capere, & in carcerem detrudere posse: quod multis probatur, & primò ex tex. *in cap. attendendum* 13. *in fine*, 17. *q.* 4. ibi, *Et carceri tradatur, aut exilio perpetua deportationis seruetur*, &c. *cap. contra idolorum* 10 26. *q.* 5. ibi, *inclusione digni, districtamque sunt in pœnam dirigendi*, &c. *cap.* 1. *de adulter.* ibi, *corporaliter castigatus*, &c. Secundò, ex regula

l. 2.

l.2.ff.de iurisd.omnium iud.& cap.praeterea 5. in fine de offic.deleg. qua traditũ est concessa iurisdictione ea omnia videri concessa sine quibus iurisdictio explicari nequit, vnde cum *in c.1.de offic iud.ordin* Episcopis, & alijs Prælatis concessa sit iurisdictio ad inquirẽda & puniendũ crimina in suis dioecesibus cõmissa, consequenter & eis concessa videtur ea, quæ sunt huius iurisdictionis consecutiua, veluti incarceratio, captura, & similia. Tertiò, quia laici in delictis ecclesiasticis, vel 7 mixti fori, non minus subditi sunt Episcopo, in illis quidem priuatiue, in his verò dicta præuentione, quàm clerici in omnibus delictis à se commissis: at Episcopus clericos delinquentes potest incarcerare, *cap. nullus clericus 6. in fine ibi, triginta dierum inclusione mulctetur, &c. 11. quæst. 1 cum Episcopus 7. de offic iud. ordin. lib. 6. ibi, personas Ecclesiasticas cùm earum excessus exegerint, capere, ac carceri deputare, &c.* Ergo & laicos ob delictum ecclesiasticum, vel mixti fori, in quo Episcopus præuenit, sibi subditos poterit in puncto iuris incarcerare, vel ad custodiam, vel ad pœnã, similibusque pœnis afficere. Vltimò, quia in crimine hæresis quod merè ecclesiasticum est, id ipsum apertè 7 probat *cap. excommunicamus 15. §. fin. de hæret. c. commissi 12. vers. & contra illos, c. vt inquisitionis 18 princ. eod tit. in 6.*

8 Quibus & alijs fundamentis moti hanc partem merito sustinent glos. *in d. cap. contra idolorum, Æg.* 1. Bellam. *num.* 8. Ioan. de Imola *ad fin.* & Guid. Papæ *num. 7. in c. significasti 7. de offic. deleg.* Domin *n. 9. vers. mihi nunquam,* & Franch. *d. cap. cùm Episcopus, de offic Ordin. lib 6.* Ioan. de Anan. *in cap. qualiter & quando 24. §. ad corrigendos num. 10 de accus. & in rubr. de sortileg num. 5. vers. & sic patet quòd Episcopus,* Felin. *in cap. cùm sit generale 8. num 20 vers. contrarium, de foro compet.* vbi Martin. Sotin. *in fine,* Dec. *in d. c. significasti, num 19. vers. vnde infert, & num 21. & in cap. cum non ab homine n. 29. de iudic.* Steph. Aufrer. *de potest. eccles super laic. num 1. & 18* Gonsalu. *de hæret. p. 11. num. 70.* Lel. Iord. *in tract. de Romana Sedis origine p. 2. c. 8.* Peña *in direct. Inquis. p. 3. commento 50 5. vers postremo, alias commento 116* Anton. Gueeb. *maior instit lib. 2 tit. 6. n. 112.* Con. *pract. cap. 10. num. 2 circa fin princ. vers. contrarium plane, & vers. secundò quoties.* Seguera Dauálos *in direct. iudic. p. 2. c. 13. num. 24* Martin. Vran. *conf. 7. num. 5. vers septimo, & num. 13. & 14. lib. 1.* Anton. Scapp *in tract. de iure non scripto lib 5 cap 209. n 8.* Salzed ad Bernard. *reg. 397. vers. sed nouum, post med. & in praxi Canon. cap. 153. num. 7. vers. contraria tamen,* Menoch. *de arbitr. casu 394. num 70.* Sbroz. *de offic. Vicarij lib. 1. quæst. 591.* Ioan. Aloys. Leo *in auth. cassa n. 14. C de sacros. Eccles* Anastas. Germon. *de sacrorũ immun lib. 3. cap. 12. n. 78. vers item si index,* Ioan. Vela *de modo procedendi in causis crimin. cap 6. num. 18. ad fin. vers. licèt contraria sententia,* Didac. Sahagun. *in cap. præterea 5. num. 15. de offic. deleg.* Incertus Auctor apud Iacob. Beretam *conf. 3. num. 13. cum seqq. maximè ex num 18.* Ioan. Gutier. *canon. lib. 1. quæst 45. nu. 2 in princ.* Fr. Mich. Aggia *de exhibend. auxil. fundam. 11. per tot.* Marc. Anton. Genuens. *in pract. Archiep. Neapol. cap. 12. num. 3.* Franc. Leo *in thesauro fori eccles. p. 1. cap. 8. à num. 19 & p. 2. cap. 16. numer. 16.* Vgolin. *de potest. Episcopi c. 4 §. 12.* Cardin. Tusch *practic. concl. lit. E, concl. 256. num. 3. & lit. F, concl. 153. nu. 12.* Mari. Antonin. *var. resolut. lib. 3. resolut. 14. à princ.* Carol. de Grassis *de effect. clerical. effectu 1. numer. 129.* Amat. Roderic. sibi contrarius *de execut. cap. 2. numer. 20.* Marta *de iurisdict p. 1. cap 50. numer. 5. cum seqq. & p. 2. cap. 29. ex num 1.* Iacob Cancer. *var. resolut. lib. 3. cap. 19. num. 57. cum seqq.* Hieron. Campanil. *in diuersorio Canon. rub. 12. cap. 13. numer. 85.* & latius *n. 87 post. med. vers sed perlege etiam & n. 88.* latè & eleganter Franc. Monin. *de brachio sæculari, lib. 1. c. 12. 4. per tot. & c. 18.* Alzed. *de potestate Episcopi p. 1. c. n. 63 & 72.* Bellet *disquisit. clerical p. 1. tit. de fauore cler. reali. §. 1. n. 18 & tit. de bonis cleric §. 14. n. vlt.* Bonacina *in Bullam Cœnæ disp 1. q. 20. puncto 3. §. 1.* Duardus etiam *in Bullam Cœnæ lib. 2. can. 1. qu. 33. concl. 2 num. 23. & 26* Marcel Vulpe *in praxi iudic fori eccles. cap. 41 num 48.* Antonin. Diana *moral. resol. tract. 2. de immun. eccles. resol. 88.* Ioan. Baptista Ciarlin *cõtrouers. forens. c. 13. à n. 31. vers. & sanè non est dubitandum,* Marcel. Lotter. *de re benef. lib. 2. q. 9. nu. 94. cum seqq.* vbi *n. 96.* asserit hodie non longe esse ab errore, qui cõtrarium teneret, Alexand. Sperel. *in decis fori eccles. decis 3. num. 10. & 16. & decis. 4 num 3. cum seqq.* vbi testatur ita plures censuisse sacram Cong. Eminentissimorum DD. Cardinalium sacri Concilij Trident. interpretum Ego *de officio, & potest. Episc. p. p. 3. alleg. 107. num 2. & de iure eccles. vniuerso, lib. 1. c. 39. 3. 4. n. 49 cum seqq.*

9 Contra quam resolutionem communi tantorum virorum calculo receptam non obstat primò quòd sentiunt à veritate toto cœlo aberrantes nonnulli existimantes Ecclesiasticos iudices non solùm non posse laicos capere, & incarcerare, verùm neque clericos aliòqui sibi subditos, quippe in quos neque merum imperium, neque aliquam propriam iurisdictionem illos habere putãt argumẽto *l. pupillus 239. § territoriũ. ff. de verborum signific.* sed solum notionem, & simplicem audientiam, iuxta tit. *Cod. de Episcopali audientia,* ac proindè armatam familiam Ecclesiæ omnino negentes, ex quorum numero sunt Cyn. *notab. vlt.* & Bald. *num. 1. in l. Episcopale 9. C. de Episcop. aud.* Alciat. *in d. §. territorium n. 4.* Beliug. *in speculo Principum rubr. 14. vers. nunc videamus, à num 39.* Duaren. *lib. 1. de sacris Eccles. minist. cap. 4.* Cuiac. *in paratitlis ad d. tit. C. de Episcop. audient.* Ioan. Bodin. *de Republ. lib. 3. c. 5.* Anguian *de leg. lib. 3. controu. 30. n. 6.* Ioan. Bapt. de Larea *Granat. decis. 1. n 17.* Franc. de Amaya *in d. l. nemo carcerem 2. num 36. C. de exactorib. tribut lib. 10.* contrarium enim mihi magis probatur, ex text. *in c. omnes Basilicæ 16. qu. 3.* vbi cum dicitur Ecclesias esse in potestate eius Episcopi, in cuius territorio positæ sunt, patet, Episcopum habere territorium, *& in cap. vt animarum, de constit. lib. 6.* vbi cùm Bonifacius Pontifex constituisset excommunicationem latam in fures non ligare subditos furantes extra dioecesim, excõmunicantis, eam suæ constitutionis rationem esse assignat, quia extra territorium ius dicenti non paretur, 10 quare inde infertur, dioecesim, & territorium idem esse: quia territorium ipsum, intra quod iurisdictionẽ, & administrationẽ habent sibi à Canonibus concessã, dioecesis, vel prouincia appellatũ est, *cap Concilia 6. dist. 16. cap. propter ecclesiasticas 4 cap peruenit 6. c. quoniam 7. cap. si Episcopus 12. cap annis 15. & cap. fin. distin. 18. cap studeat 39 dist. 50 cap peruenit 20. c. placuit 21. cap. Episcopus de dioecesi 26 cum alijs 7. q. 1. cap. nullum 6. cap Episcopi 8. cum seq 9. q 2. cap. 1. c. decreuimus 10. cum seqq. 10 q. 1. cap. 1. cap vnio 3. cum alijs 10. q 3. cap. Episcopi 8. 11. q. 3. d. c. omnes Basilicæ 10. 16. q. 7. c. sane 3. de foro comp.* Et sic contra præcedenti numero citatos sentiunt omnes ferè, quos retuli suprà in *vers quibus.*

Nec obstat secundò quòd vbique ferè moribus est 11 receptum, & practicatum vt ad laicorum delinquentium in criminibus mixti fori capturã ecclesiastici nõ procedant, vt testantur Con Iul. Clar. Gutier. & alij suprà citati, & Anastas. Germon *de sacrorum immun. lib. 3. cap. 12. nu. 77. vers quicquid sic* Sigism. Scacc. *de iudic lib. 1. cap. 12. num. 80* qui tali consuetudini omnino deferendum esse docet: & id certũ esse repertitur

in l.Hispana 14. *&* 15.*lib.* 4. *noua Recep.*vbi contraria etiam consuetudo improbatur. Quia respondetur id procedere in causis ciuilibus, vel criminalibus ciuiliter intentatis, in quibus improbatur consuetudo, quæ ante illas nouæ Recop. leges vrgebat vt Ecclesiastici Iudices aduersus laicos ad capturam procederent, vt rectè notarunt Cou. *practic. cap.*10.*num.* 2. *vers.tertio illud erit*, Anastas. Germon. *d.cap.* 12.*num.* 80. Azeued.*in d.l.* 14 *num.*7. Gondis.de Paz.*d.prel.*2.*num.* 55.*&* 56. Secus autem dicendum in criminalibus causis, criminaliter intentatis ad Ecclesiasticum forum quomodolibet pertinentibus, in quibus possunt Ecclesiastici, etiam stante consuetudine, contra laicos ad capturam procedere: quia imò iure communi, illa semota poterant ante generalem consuetudinem, quia contrarium fuit receptum; vt apertè supponit Concil. Trid. *sess.* 25. *de reform.c.*3. *vers.in causis verò iudicialibus*, dum constituit, in huiusmodi causis licere iudicibus ecclesiasticis contra laicos procedere per mulctas pecuniarias, captionem pignorum, & personarum districtionem, per suos proprios, aut alienos executores faciendam.

12 In illis verò locis in quibus non solùm illa consuetudo minime viguerit, sed etiam alia contraria obtentum fuerit, vt Ecclesiastici iudices incarcerare possint laicos delinquentes, in quos ex præuentione cognitionem habent, ea vti specialis, & iuri communi conformis seruanda erit, qualem in tribunali Salamantino vi-

13 gere testatur Gondis.de Paz.*d.prel.*2.*num vlt.in fine*; & in puncto quòd in ciuilibus causis consuetudine induci possit, vt Ecclesiastici contra laicos iure aliquo cognoscentes, eos incarcerare valeant, arg.*cap. cùm contingat.*13 *vers.nisi fortè*, & ibi glos. *verb.consuetudine, de foro comp.* resoluunt Cou. Iul.Clar. Salzed. & alij supra citati. Franc Molin.*d.cap.*4 *n.vlt.* Amat.Roderic. *d cap.*2.*n.*19. Anguisn. *d.controu.* 31 *n.*26.

14 Cùm Prælatorum & aliorum iudicum ecclesiasticorum iurisdictio ad supernaturalẽ correctionẽ principaliter tendat, neque proinde ad sanguinis pœnam extẽdi possit, *cap pen.ne clerici vel mon* & ciuilis ac secularis iurisdictio ad vindictam publicam magis tendat non inconueniens quòd in delictis mixti fori saltim atrocioribus, & quibus sanguinis pœna iure Ciuili est

15 imposita, laicus punitus à iudice Ecclesiastico, iterum condigna pœna puniatur à sæculari; quando enim ex defectu iurisdictionis non potest vnus iudex certã pœ-

16 nã imponere, recurritur ad alium, qui eandem imponere valeat, *l si quid erit* 13.*ff.de offic Procons.l.*3. *§ cognoscit.ff.de officio Præfecti vigil.l.*2.*vers.sin autẽ,C.de Episcop. Auth. de defensorib. ciuit. §. audiem. coll.*3. *auth.de sanctis. Episcop.§. vero crimen collat.*9. Quare ita sentiunt Ab *in cap* 1 *de offic ord.n & in cap* 1*na n.* 5. *post med.vers.vnde in proposito de procurat* Felin.*in cap.de his* 6.*num.* 10.*de accusat.& in cap.cùm sit generale* 8.*num.*44.*de foro comp.* Mench *de success.creat. lib.*3.*§.*26.*num.*67.*&* 68. Clar.*§.fin q.*57 *num.*14. *in princ.* Anton.Gom. *tom.* 3 *var.cap.* 1.*n.*40.*in* 4 *concl.* Cou.*lib.*2.*var.cap.*10.*n.*6 *& in cap.Raynutius in princ. num.*19 *alias* 27.*de testam.* Simanch.*de Cathol. instit. c.*8.*num.*6.*vers.nisi fortè*, Auendan.*de exequend. mand. p.*2.*cap.*5.*nu.*18. Auiles *ad cap* 25 *Prætor glos.*1.*n.*22. Didac.Perez.*ad rub.tit.*8.*lib.*8.*Ordin.pag.pen circa fin. vers.& punitus per iudicem Ecclesiasticum*, Bobadil. *in sua politica lib.*2.*cap.*17.*n.*94.*& cap.*18.*num.*234. *&* 237. Farin.*in praxi crim.tom.*1.*q.*4.*num.*7.8.*&* 10 Ioan Montealegre *in praxi ciuili lib.* 1.*cap.* 9. *n.*166. Anastas.Germon.*de sacrorum immunit.lib.*3 *cap.*12.*n.* 83.*cum seqq* Aggia *de exhibend. auxil. fundam.* 25. Ceuall *commun. contra commun.tom.*1.*q.*11 *n.* 10. *&* 11.*& tom.*4.*q.*897.*num.*576 *& tom.*5.*q.*85. *numer.*5. Scacc.*de iudic.lib.* 1. *cap.*15.*n.* 85.*&* 88. *iuncto num.* 92. Cancer. *var. resolut. lib.* 3.*c.*19. *n.* 61. *cum seqq.* Thom.Valasc.*alleg.iuris tom.*1.*alleg.*13.*num.*96. Gondis.de Paz.*d.prel.*2.*num.*49. Valenzuel.*cons.*131.*n.*15. 16.*&* 17. Gabr. Pereira *de manu Regia p.*1.*cap.*10 *n.*

17 12. & in sacrilegio ab Ecclesiastico iudice præuento & punito nedum pœnis spiritualibus, & temporalibus, quod possit iterum sæcularis iudex condigna iuris Ciuilis, ac Regij pœna illis maiore plectere, tenent Cacheran.*Pedem decis.*103.*n.*8. Zerol.*in praxi Episcop. p.*1.*verb sacrilegium vers.*2. Hinc eo casu in quo pro

18 delictis mixti fori regulariter maior est iure Ciuili imposita pœna, si illa puniatur delinquens à sæculari iudice præueniente, non poterit postea ab Ecclesiastico regulariter puniri resoluunt Anton. Gom.*d tom.*3.*cap.* 1.*num.*40.*in fine*, Clar.*d.q.*57.*n.* 14.*vers.subdit tamen*, Montealegre *d.cap.*9.*n.*167. Scacc.*d.cap*12.*n.*83. nisi

19 spiritualibus pœnis, puta excommunicatione, vel salutaris pœnitentiæ impositione velit procedere, quia ad illas Ecclesiasticus simul cum sæculari concurrere poterit, vt resoluũt Clar.*d.§ fin.q.*36 *n.*47. *vers.mihi magis placet*, Octau. Cacheran.*Pedem.dec.* 103 *num.vlt ad fin.vers fateor.tamen*, Salzed.*in pract. Canon.cap.*87 *aliae* 90.*lit.B §.vers nisi nonnulli, iuncto vers.nec mihi displicet*, Azeued *ad l.*2.*num.*10 *circa fin vers.verum tamen est tit.*2.*lib.*1.*noua Recop.* & in sacrilegio videtur firmare Ceuall.*de cognit per viam violent. q* 59.*num.vlt.* Et denique si in aliis criminibus, quæ

20 atrociora non sunt, & quibus iure quoque Canonico condigna est imposita laici delinquentes ea condigna

21 pœna ab Ecclesiasticis sunt puniti, non poterunt postea à sæcularibus iudicibus puniri, ne duplici pœna indebite puniãtur. *l. licet* 6. *§. vlt. in fine*, ibi; *ne sæpiùs de eiusdem hominis admisso quæratur, ff.nauta, caupones, l.Prætor edixit. §. si mihi plures, in fine*, Ibi, *cogendum iniurias, quas simul passus est, coniungere. ff.de iniur. l. senatus* 14.*ff.de accusat. l sanctio leg.*41. *in fine*, ibi, *Nec sanè verisimile est delictum vnum eadem lege variis existimationibus coerceri*, &c *ff.de pœn. l. iam collatores* 18.*§.quoniam verò* 7. *& §.idemque* 8. *C de re milit.lib.*10.*cap atsi clerici* 4.*§.de adulteriis, de iudic. cap. de his* 6. *de accusat.* & ad varia expendunt Menoch.*de arbitr.lib.*2.*casu* 416. *num.*12.*& de præsumpt.lib.*5 *præs.*112.*n.*2.*& cons.*674.*num.*18.*vol.*7. Valenzuel.*cons.*145.*num.*4.*tom.*2

Toletana puritatis sanguinis.

Præmia & honores benemeritis de iure debentur, & quisquis secundùm propriam virtutem remunerandus est. Officiorum, honorumque omnium Christianæ Reip. de iure capaces sunt, qui Fidem Catholicam fideliter amplectuntur, & in ea immobiles persistunt, etiamsi à Iudæis conuersis originem duxerint. Purgata suspicione tales sanguinis puritatem, & antiquam suæ gentis nobilitatem & splendorem consequuntur, habilésque & capaces efficiuntur ad omnia consequenda præmia suis meritis æquiualentia.

VOTVM XCIII.

1 *Quæsiti series.*
2 *Honoris & famæ causa, vita, & rebus præferenda.*
3 *Dispendium existimationis præferendum damno patrimonij.*

4 *Principes*

4 *Principes debent iubere vt nihil prius decidatur in Consilio Status quam prius discussum fuerit in alio Consilio conscientiæ.*

5 *Gratia si sine causa denegetur, fit eadem gratia iniuria.*

6 *Existimatio minuitur quando quis ab officio remouetur*

7 *Vulgus procax est, & in conuitia semper armatum.*

8 *Populus ignarus est, morosus credulus, inuidus, immodestus.*

9 *Infamia facti quæ?*

10 *Improborum probra æque vt præconia bonorum immortalia manent.*

11 *Infelicitas est vt quis incurrat in inspectionem delicti, quamuis sit innocens.*

12 *Ingenuus vir debet agere de conseruando suo statu, & honore.*

13 Diuitibus eligibilius est mori quam vilipendi.

14 *Honorem proprium non curantes qualiter reprehendendi.*

15 *Fama bona, & honor ob quinque fines desideranda.*

16 *Fama integra cuiusque necessaria Reip.*

17 *Inuentio excusanda si opus excusari non potest.*

18 *Bonus malum nunquam suspicatur, malus ad bonum difficile inclinatur.*

19 *Sapientis est non citò facili credulitate ad falsum prolabi.*

20 *Veritas non opprimenda.*

21 *Veritas quanto magis oppugnata tanto clarior nebulis expulsis progreditur in lucem.*

22 *Natum esse ex bonis felicissimum est inter mortales.*

23. *Nobilitatem suam quis seruat si dedignetur seruire vitiis.*

24 *Generatio non clara prodest ei, quem mores serdidant.*

25 *Turpe est alienis ornari decoribus quem propria virtus non venustat.*

26 *Genitorum ignobilitas nihil obest filio.*

27 *Benemerentem remunerari est obligatio naturalis.*

28 *Principis obligatio est honores, & beneficia benemerentibus concedere.*

29 *Romanus Senatus iuxta valorem cuiuscunque meritorum præmia, & honores pendebat.*

30 *Paulo pater preter obsequia Romanis exhibita penula à Romanis accepit.*

31 *Vir bonus amore virtutis & Reip. potius, quàm commodi, aut præmiis spe adductus bene aliis facere debet.*

32 *Virtus nullo honestamento eget ipsa & magnum sui decus est.*

33 *Naturale est neminem de Rep. benemereri velle nisi fructum aliquem speret.*

34 *Animi ad ardua augentur auctis honoribus.*

35 Gloria *cupiditas acuit industriam animosque ad res acriter & animose gerendas.*

36 *Magistratus quos honores, & onera portet?*

37 *Beneficij sub confidentia vnusquisque seruitio Principis se dedicat.*

38 *Bona non dicuntur quæ plus incommodi quam commodi habent.*

39 *Remuneratio est Reip præsidium.*

40 *Præmiorum exempla virtutes nutriunt.*

41 *Compensatio meritorum tribuenda est iustis laboribus.*

42 *Sancti viri etiam spe præmij* Deo *seruire alliciebantur.*

43 Studium *omne torpescit dilatione.*

44 *Patriarchæ seminandi Apostoli metendo laborauerunt.*

45 *Officiis prouidendum est de bonis personis & non tem personis de bonis officiis, nisi cum vtrumque simul fieri potest.*

46 *Cardinalis Bellarmini responsio ad consultationem Clementis VIII.*

47 *Bulla Nicolai V. refertur.*

48 *Conuersi tam ex Gentilitate quam ex Iudaismo, eorumque posteri catholicè viuentes ad officia, & dignitates sunt admittendi.*

49 *Segregationes inter conuersos à Gentilitate, & conuersos à Iudæis facientes, sunt contemptores vnitatis Ecclesiasticæ: in Hispania multi Iudæi & plures ex iis ad Catholicam Fidem conuersi.*

50 *Ecclesia fundata fuit de Iudæis conuersis.*

51 *Gregorius se optare ait vt omnes Iudæi Christiani fierent*

52 *Consuetudo, quæ non admittit ad Præbendas nisi nobilem, & illustrem, non est sequenda.*

53 *Nobilitatis nulla distinctio est consideranda in prouisione Præbendarum.*

54 *Litterati viri, & idonei vndecumque originem duxerint, in quibuscunque Ecclesiis etiam maioribus sunt admittendi.*

55 *Religiosi S Francisci fieri possunt, & ad officia & dignitates in eo sunt admittendi descendentes ex Iudæorum genere.*

56 *Prædicatores Fratres admittere tenentur ad suum ordinem eos, qui reperti fuerunt originem trahere ab Hebræis.*

57 *Priuilegiis, libertatibus, & immunitatibus ciuitatum gaudent qui ad Fidem conuersi baptizantur.*

58 *Conuersi ex Iudaismo ad Fidem Catholicam toto corde, & sine fuco, gaudent immunitate ab omnibus tributis, & nobiles habeantur.*

59 *Conuersi nouiter ad Fidem, omnes honores & officia habere possunt, quæ habent cæteri Christiani antiqui.*

60 *Christiani nouiter ad Fidem conuersi ex voto sancti Ignatij in Societate sunt admittendi.*

61 *Et ex voto R.P Didaci Lainez.*

62 *Et ex voto R.P. Alphonsi Salmeron Toletani.*

63 *Irregulares non sunt qui iam à natiuitate Christianam Fidem professi fuerint, licet Patrem, aut auum, proauum habeant ethnicum, Iudæum, aut Sarracenum*

64 *R.P. Alphonsus de Oropesa contra statuta puritatis sanguinis scripsit.*

65 Differentia *noui, veterisque Christicolæ vniuersorum animos à Fide distrahit.*

66 *Galli & Itali breui tempore nouiter Conuersos veteribus coæquarunt, vt iam inter eos nulla innominatur distinctio inter nouos & veteres Christianos.*

67 Siculi *vno die Gentis Iudaicæ reliquias è Regno expulerunt*

68 Plebei *in Hispania ob ignotum ascendentium genus nullam puritatis sanguinis controuersiam patiuntur.*

69 *Nobilissimi ac generosissimi Viri in Hispania sæpè in puritate sanguinis probanda cauillantur.*

70 *Cõuersi ex Hebræis plus insignes Viri, Viri, Christianissimi, ac doctissimi extitere.*

71 Conuersos *ad Fidem, vel ab eo descendentes esse ab officiis & beneficiis excludendos quæ asserunt statuta, contrariantur Euangelicæ legi, & sacrorum Canonum decretis.*

72 *Distinctio inter nouos & antiquos Christi fideles esse quasi hæretica.*

73 *Diuisiones inter nouos, & antiquos Christianos sunt contra charitatem, & vnitatem.*

8 *Priuilegium immunitatis obtinentes non comprehenduntur sub constitutione Principis iubentis collectam soluendam nemine excepto.*

9 *Voluntas Principis non præsumitur extendi ad ea, quæ de iure facere non potest.*

10 *Statutum semper sumit interpretationem à potestate statuentium.*

11 *Princeps semper dicitur disponere prout ius disponit.*

12 *Priuilegia ex contractu, & ex causa onerosa non comprehenduntur in generali reuocatione priuilegiorum.*

13 *Priuilegia reuocabilia solùm comprehenduntur sub generali reuocatione priuilegiorum.*

14 *Doctrina Bart.* io l. Antiochensium, ff. de priuileg. credit. *declaratur.*

15 *Immunitatis priuilegium per legem generalem non tollitur.*

16 *Contractui cum Principe gesto derogari non potest per legem generalem ab eo latam.*

17 *Confirmatio Pragmatica denuò censetur impetrata post centum annos ab eius editione.*

18 *Præscriptio quæcumque etiam immemorabilis contra tributa, & vectigalia excluditur.*

19 *Materia quando est imprascriptibilis ad acquirendum dominium, sufficit titulus insufficiens iuncta obseruantia quadraginta annorum.*

20 *Materia præscriptibiles ex incapacitate possidentis desinunt esse tales.*

21 *Laici sunt incapaces possessionis, & præscriptionis in materia decimarum, nisi cum præscriptione allegetur priuilegium ante Concil. Lateran. obtentum.*

22 *Iurisdictio Ecclesiastica est imprascriptibilis respectu laicorum.*

23 *Consuetudo obtinendi duas Dignitates in eadem Ecclesia, improbatur, nisi cum illa concurreret allegatio priuilegij.*

24 *Bona, & loca ad vsus communes vicinorum deputata sunt imprascriptibilia nisi cum immemorabili allegetur titulus priuilegij.*

25 *Præscriptione immemorabili prohibita ex incapacitate possessoris, admittenda nihilominus si allegetur priuilegium.*

26 *Vectigalia præscriptibilia sunt respectu particularis ordinario decem, vel viginti annorum spatio.*

27 *Decimæ contra laicum præscribuntur ordinario tempore.*

28 *Tertia Regales contra priuatum præscribuntur ordinario tempore.*

29 *Pecho, Pedido, & Alcauala sunt synonyma.*

30 *Alcauala est nomen generale comprehendens omnia tributa.*

31 *Vectigal nomen comprehendit omne quod fisco soluitur.*

32 *Generalis loquutio omnia comprehendit.*

33 *Exceptio firmat regulam in contrarium.*

34 *Exemptio vectigalium concessa generaliter exceptis certis casibus, est generalissima in casibus non exceptis.*

35 Claus. Prout consuetum est solui, *non stat conditionaliter, sed causatiuè.*

36 *Solutionem consuetam probare non requiritur quando conceditur vectigal tanta quantitatis, prout consuetum est soluere.*

37 *Stipulatio ne luminibus officiatur comprehendit lumina tam tempore contractus existentia quàm futura.*

38 *Priuilegium immunitatis extenditur ad decimas futuras.*

39 *Immunitas per verba generalia concessa comprehendit collectas de nouo impositas ratione belli superuenientis.*

40 *Immunitas ex causa onerosa concessa comprehendit collectas futuras.*

41 *Ex obseruantia subsequenti declaratur quòd ius exigendi vectigal comprehendatur.*

42 *Immunitas à gabellis comprehendit onera, & gabellas futuras.*

43 *Priuilegium concessum villis, extenditur ad villas de nouo auctas.*

44 *Castrum cum territorio si nobili concedatur, debet habere territorium postea auctum.*

45 *Priuilegium immunitatis extenditur ad bona post priuilegium quæsita.*

46 *Immunitatis priuilegium comprehendit incolas de nouo superuenientes.*

47 *Priuilegium concessum collegio 16. virorum extenditur ad septem collegas postmodum auctos.*

48 *Priuilegium de percipiendis gabellis extenditur ad gabellas superadditas.*

49 *Focularia de nouo aucta comprehenduntur in functionibus fiscalibus Baroni per verba vniuersalia, vel indefinita concessis.*

50 *Doctores* io l. si ex toto, ff. de legat. 1. *declarantur.*

DVbitaui an priuilegium immunitatis à collectis & gabellis concessum oppido de Seodin hodie sit in vso, & debeat obseruari etiam quoad collectas post eius concessionem impositas? Materia præsentis voti diuidetur pro faciliori illius explicatione, in hunc qui sequitur, modum.

Priuilegio immunitatis à gabellis, & tributis an aliquid obstet quin obseruari debeat?

§. I.

NIhil impedire hodiernum vsum, & obseruantiam huius priuilegij, ostendam multis: & primò quòd supremus Princeps (penes quem residet latissima potestas concedendi immunitatem à collectis, *l. sunt munera, ff. vac. & muner. toto titul. C. de immun. nem. conced. l. immunitas, C. de agricol. & cens. lib. 11. cap. super quibusdam, §. preterea, de verborum significat. l. Hisp. 1. titul. 18. lib. 6. Recop.* Sacca *cons. 15. num. 7.* Mastrill. *de Magistr. lib. 3. cap. 10. num. 127. cum seqq.* Glorit. *resp. 2. p. 2. num. 12. & 45.* Gutier. *de gabell. q. 4. n. 4 & 5.*) in concessione dicti priuilegij, & deinde in illius confirmatione affirmat illud in vso esse, ac obseruari debere, quæ quidem Principis assertio plenè probat. *Clem. litteris, de probat. c. nobilissimus 95. dist.* Mascard. *de probat. concl.* 1227. Carol. Tapia *in decis. supremi Consilij Italiæ decis. 23. num. 63.* Mastrill. *d. lib. 3. c. 4. num. 51. cum seqq.* Et procedit etiam in Principe sæculari. Cardin. *cons.* 128. Decian. *cons* 606. *incip. Serenissimus Imperator num. 1. versic. & primo facit,* Tapia *d. decision. 23. num. 73.* Aliàs enim si Principi aliquid asserenti non crederetur, esset illum de mendacio redarguere, quod non est dicendum, vt notatur *in d. Clem. litteris,* & concludunt Franc. *in cap. si motu proprio num. 8. de præbend. lib. 6.* Menoch. *consil.* 100. *num. 23.* Mastrill. *d. cap. 4. num. 54.* Et hæc opinio totius Mundi praxi recipitur. Menoch. *d. cons. 100. num. 26.* Tapia *dict. decisione 23. num. 74.* Fontanel. *de pactis nupt. claus. 4. gloss. 10. p. 2. num. 28.* Mastrill. *dict. capit. 4. num. 52.*

Secundò, quia dictum priuilegium deliberatè, & ex

certa

certa scientia confirmarunt diuersi, & pro tempore existentes Castellæ Reges, quæ confirmatio nouam concessionem, & nouum titulum operatur, c. 1. & ibi gloss. verb. confirm. ic, de transact. Bart. in l. more, ff. de iurisdict. omn. iudic. Molin. de primog. lib. 2. c. 7. num. 8. cum seqq. Georg. alleg. 6. num. 3. cum seqq. & alleg. 46. num. 39. & 40. & in repetit. feudalibus, cap. 16. num. 33 & 34. Rouit. in pragm. 4. de possess. non turb. num. 20. & 21. Costa cons. 1. num. 23. & consil. 2. num. 43. cum seqq. Cabed. Lusit. decision. 21. num. 3. p. 1. Stephan. Gratian. discept. forens. c. 992. num. 11. Castill. controu. tom. 5. cap. 89. num. 106. & 107. Dicitur autem confirmatio in forma

4 specifica quando fit inserto tenore priuilegij confirmati, prout in nostro casu, c. venerabilis, de confirm. vtili, & ibi Abb. num. 1. & 2. Decian. in c. inter dilectos, n. 1. de fide instrum. Paschal. de patria potestate, p. 1. cap. 2. num. 59 & 60. vbi num. 58. addit priuilegium confirmatum dici ex certa scientia quando fuit confirmatum à pluribus retro Principibus, Petra de potest. Princip. cap. 32. num. 37. Castill. dict. tom. 3. c. 81 num. 209 Lanar. cons. 21 num. 2. Rota apud Farinac. decis. 192. num. 3. p. 1. recent.

5 Ex qua quidem confirmatione pluries repetita, & facta per plures primi concedentis successores, fuit quicumque sic existeret defectus, extinctus, & tacitè dispensatus, vt in simili tradit Fraccia de subfeudis lib. 2. in c. quis dicatur Dux, in alleg. pro Regente Albertino, num. 68. versicul. secundò quia Princeps per suas litteras, pagin. mihi 138. vbi loquitur de Pragmatica Regni Neapolitani, hodie est 1. titul. de priuileg. infrà annum registrandis, in qua ipso iure annullantur, & cassantur priuilegia non registrata. quem defectum suppleri ait si Princeps illo non obstante iubeat obseruari priuilegium, Puute cons. 3. num. 30. lib. 1. Rouit. in Pragm. 1. de priuil. infrà annum præsentandis, n. 5. Idem etiam operatur clausula perinde valere, Gemin. cons. 11. n. 2. versic. quoad rescriptum, & cons. 128. n. 3. & 4. vers. nam gratia, Mart. de claus. p. 1. claus. 223.

6 Tertiò, quia dictum priuilegium ex causa onerosa fuit concessum, & sic transit in vim contractus, ac proinde est irreuocabile, Bart. in l. omnes populi, num. 30. ff. de iustitia, & iure, & ibi Bald. quæst. 3. & in l. si cum mihi numero 1. Digestis de dolo, Alexand. consil. 54. Viso puncto numero 11. cum sequentibus lib. 4. & consil. 101. numer. 1. post princip. lib. 1. & consil. 1. num 11. & consil. 116. num. 6. volum. 1. Bertachin. in repert. part. 4 litter. P. vers. priuilegium si est concessum, pag. 174. colum. 3. Petra de potest. Princip. cap. 32. sect. capio nunc secundam principalem dubitationem num. 171. pag mihi 182. Muta ad Pragm. Siciliæ part. 1. tit. 16. num. 14. pag. 197. Tortus ad statuta Papiæ statuto 23. de regimine potestatis num. 27. pag. 71. & statuto 40. num. 15. & 16 pag 92. Tapia cons. 8. num. 8. & 9. Prout quilibet alius contractus cum Principe celebratus reuocari non potest, Bald. in l. qui se patris num. 33. & 34. versic. hoc scias, C. vnde liberi, Aretin. in c. 1. de constit. num. 16. & 17. Gomez de Leon alleg. 34. num. 3. & 4. Ioann Andr. Georg. alleg. 49. num. 4. & 5. Muta ad c. Regni Siciliæ tom. 1. in proœm num 25. cum seqq. pag. mihi 10. & 11. Paschal. de patria potest. lib. 1. c. 1. num. 49.

7 Et in terminis immunitatis concessæ mercatoribus, nauigantibus ad quendam portum pro augenda illius habitatione, quòd non debeat, nec possit reuocari, tradit Berard. Senior cons. 21. num 1. cum seqq. sequitur Petra dict. tractat. capit. 24. num. 255. fol. mihi 130. colum. 3.

8 Ex quo fit quòd vbi Princeps imponit aliquam collectam, & iubet soluendam ab omnibus, nemine exempto, nullo modo intelligitur voluisse comprehendere obtinentes priuilegiũ immunitatis, vt per Rendin. in promptuario titul. de priuileg. num. 6. & plures citatus à Glorizio resp. 1. p. 1. n. 9. Et procedit etiamsi collecta imponatur per legem generalem. Menoch. cons. 1103. num. 19. cum seqq. lib. 12. vbi dicit quòd non præsumitur Principem voluisse derogare priuilegiis nisi id in lege specificè expressent, sequitur Bonacin. de legibus disp. 1. q. 3. puncto 8. §. 3. num. 11. versic. secundò non extenditur.

9 Et in his terminis non dubitatur de potestate Principis, sed de eius voluntate, quæ præsumitur non extendi ad ea, quæ de iure facere non potest, l. Lucius, §. pen. ff. ad municip. c. à nobis, de sentent. excomm. Mart. cons. 40. n. 29.

10 Et statutum semper sumit interpretationem à potestate statuentium, Bart. in l. si quis sub conditione in fine, ff. de condit. & demonstr. Ioan. Monach. in c. 2. de constit. lib. 6. Mart. cons. 40. n. 30.

11 Et Princeps semper dicitur disponere prout ius disponit. Gozadin. cons. 10 t. n. 10. & cum aliis Marta d. cons. 40. n. 31.

12 Et in specie quòd in generali reuocatione priuilegiorum non comprehendantur priuilegia ex contractu, & ex causa onerosa concessa, Lap. allegat. 93. Roman. cons. 436. n. 14. vers. septima ratio, Card. consil 147. num. 2. vsque ad fin. Pute. decis. 314. lib. 1. in nouis, Pinel. in rub. C. de rescind. vend. p. 1. c. 2. colum. vltim Roland. consil 13. num. 22. lib. 3. Bursat. consil. 16. numer. 57. lib. 1. Seraphin. decision. 1082. num. 3. Hercul. Marescot. lib. 2. var. c. 40. num. 18. Marta dict. consil. 40. ex num. 22. & consil. 145. num. 16. cum sequentibus, Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloss. 36 num. 36. cum seqq. vbi quòd per derogationem generalem non censeatur derogatum priuilegiis per viam contractus concessis, Paschal. de patria potestate part. 1. cap. 1. num. 97. cum sequentibus. Tortus statuto 41. num. 20. & 21. Muta ad c. Regni Siciliæ tom. 1. in proœm. n. 86. Stephan. Gratian. disceptat. forens. tomo 5. capite 845. num. 17. & cap. 891. num. 61. Tapia decision. 8. numero 7. Bonacina in tract. de legibus, q. 1 puncto 8. §. 3. numero 12.

13 & 13. Et quòd sub generali reuocatione priuilegiorum solum comprehendantur priuilegia reuocabilia, tradunt Menoch. cons. 1007. n. 79. vol. 11. Marta d. cons. 40. num. 25.

14 Non obstat doctrina Bart. in l. Antiochensium, ff. de priuileg. credit. per quam habetur reuocationem priuilegiorum factam in lege generali præiudicare particularibus illa obtinentibus, ac proinde quòd quando per legem generalem iuri tertij præiudicatur, non ob id nascitur obligatio restituendi subdito damnum ex tali præiudicio proueniens: quia contrarium verius, & receptius est, ex ea ratione, quia cum subditus iure nato ali rerum suarum dominium, & proprietatem habeat, ac proinde à Principe eis priuati non possit, nihil interest quòd per rescriptum, aut per legem generalem, priuationem inducere velit, cùm in vtróque casu eadem reperiatur incapacitas, & idem ius offendaturita aduertit Iason in l. Barbarius numero 44. ff. de offic. Prætor. sequuntur Felin in cap. quæ in Ecclesiarum num. 26 & 28 de constit. Matth. de Afflictis in prælud. ad Const. Neapol. quæst. 4. num. 7. & decision. 321. num. 16. Roch. de Curte in c. fin. de consuet. fol. 46. colum. 3. iuxta paruam impress. Mastrill. de magistrat. libro 3 capite 4. numer. 355. & seqq. Rodolphin. de suprema Principis potest. c. 6. num. 165. vers. contrarium tenet, & num. 166. & in priuilegio immunitatis ita aduertit Syluan. cons. 66. num. 24. Adductus auctoritate Crauettæ, qui pariter loquitur de materia immunitatis consil. 276. sub num. 7. vers. si dicatur, & consil. 308. num. 1. libro 2. In eisdem terminis hoc etiam voluit Cephal. cons. 451. num. 306. & cum aliis pluribus Glorit. resp. 1. part. 3. num. 234. cum seqq. Gonzalez ad reg. 8. Cancell gloss. 36 num. 36. & 38. Petr. de Gregorio in concessione feudali p. 1. q. 7. num. 27. & 28. Muta ad cap. 38. Siciliæ tomo 1. numero 10. & 12. cum

*cum sequentibus pag.*550.Menoch.*conf.*1105.*numer.*19. 15 *cum seq.q lib.*15. vbi resoluit priuilegium immunitatis per legem generalem non tolli,Lancelot Gallia. *conf.* 44.*num.*43 *&* 44.Stephan.Gratian. *dict. tom.*5. *c.*991. *num.*58.

16 Et quatenus derogatio facta per legem generalem comprehenderet ius quæsitum ex contractu,hoc posset procedere quando contractos inter partes fuit celebratus,non ita si cum Principe fit gestus,cui per legẽ generalem ab eo latam derogatum non censetur , Butr. *consil.*59.*num.*1.*&* 2.Paul.de Castro *consil.*317. *num.*5. *volum.*1.Felin.*in cap quoniam numer.*3.*de constitut.*Mandel.Alben *consil.*183.*num* :8.*cum seqq.volum.*1.Crauet. *consil* 913.*num.*9.*volum.*5.Siluan.*consil.*66.*nu.*14.*&* 24. & post Butr.& Decian.Cardin.Tusch. *pract.concl.tom.* 6.*litt.P.concl.*680.*num.*8.Petra *de potest.Princip.cap.*32. §.*capio nunc secundam principalem dubitationem num.r.* 145.*vers.ad duodecimum.*Præcipue cùm ab initio concessionis vsque ad præsentem diem,ea reuocatione non obstante priuilegium fuerit obseruatum,per quam obseruantiam confirmatum remansit , & dictæ legi derogatum per tolerantiam Principis,Pereg *de iure fisci titul.*8.*de præscript fiscalib.numero* 16 Mieres *de maiorat. part.*4.*q*...*num.*50.*in* 2.*edit.*Ponte *conf.*153 *num.*8. *cum* 17 *seqq.vol.* 1. vbi notabiliter dicit quòd si omnia priuilegia per nouam Pragmaticam reuocentur,nisi sint confirmata , quod stante cursu centum annorum post dictam Pragmaticam censetur denuo impetrata confirmatio , & quòd ita fuit iudicatum in Regia Camera Summariè,sequitur Capiblanc.de Baronib.*Pragmatica* 11.*n.*175.

18 Quartò,quia dictum priuilegium magis corroboratur,& firmũ manet cum eius obseruãtia,& vsus iã hodie in vim præscriptionis allegatur,nã licèt per *l.Hisp.* 1.*tit.*18 *lib.*9.*Recop.*contra tributa,& vectigalia excludatur quæcumque præscriptio etiam immemorialis,nihilominus titulus etiam insufficiens iuncta possessione quadraginta annorum sufficeret ad confirmandum dictum priuilegium,& ad præscribendam eius obseruantiam,vt amplius de eo dubitandum non sit,vt per *l.vlt.* § *fin C.de fundis patrim lib.*11. notant Ioann.de Platea *in eadem l.fin.num.* 3.*vers.secundò nota*,Salicet. *in l.comperit.C.de præscript.triginta numer.*5.Alex.*consil.*30.*num.* 11.*&* 12.*lib.*3.Bart.*consil.*196.*num.*7.*lib.*1. vbi quòd si concessio priuilegij in aliquo deficiat,cursus temporis id roborat,& ita hanc materiam explicat D.meus Petr. 19 Barbosa *in d.l.comperit à num.* 46. *cum seqq* vbi quòd quãdo materia est impræscriptibilis,titulus insufficiẽs iuncta obseruantia quadraginta annorum sufficit ad acquirendum dominium. Et in indiuiduo,& in materia *d.l.Hispana* 1.tradit Gironda *de priuilegiorum , & exemptionum explicat. num.* 75. dicens sufficere titulum, seu priuilegium non plenum cum possessione quadraginta annorum,quod prius dixerat Auiles *ad c.*13.*Prætor.verb. Alcaualas sub n.*5. *ad finem.*

20 Sextò , quia possessio quæ allegatur est plusquam immemorialis,& adest dictum priuilegium loco tituli vnde succedit Iuris conclusio quod materiæ impræscriptibiles ex incapacitate possidentis,desinunt esse tales,si cum immemoriali concurrat allegatio tituli , secundùm Menchaq.*quæstion.illustr.cap.*84.*num.*13.*&* 14. D.Barbos.*in l.omnes,Cod.de præscript.* 30. *numero* 47.*&* 48.legendus ex *num.*41.*& in dict.l.comperit,numer.*24. *vers limita tamen prædicta non procedere* ; & in terminis *d l.comperit*,vectigalium Principis præscriptionem prohibentis,idem tradit Mieres *de maiorat p.*4. *q.*50. 21 255.*&* 557.*in* 5.*edit.* Et probatur à simili in materia decimarum,quarum possessionis , & præscriptionis incapaces sunt laici,*c.*1.16 *quæstion.*7.*cap.causam,de præscript. cap.tua nobis , cap.prohibemus,de decim.*& tamen si cum præscriptione allegaretur priuilegiũ ante Concilium Lateranen.obtentum,sufficere vtique , Ioann. Andr.*in cap.cùm Apostolica numero* 9.*ad fin.versic.satis videtur*,& *ibi* Abb.*nu.*11.*de his quæ fiunt à Præl* Felin. *in dict.cap.causam quæ num.*3.& *ibi* Alex. de Neuo *n*.. Burg.de Paz *consil.*50.*num.*5.Gutierrez *practic libr.*1.*q.* 16 *per tot.& lib.*1.*quæstion.*14.*num.*59.*&* 60.Pereg.*cons.* 8. *num.*57.*lib.*6.Moneta *de decim.c.*5.*q.*3. *num.*74. Ego *de officio,& potest.Parochi p.*3.*cap.*28.§.2.*num.*52.Rota 22 *decision.*113.*sub num.*4.*p.*5.*diuers.& decision.*474.*n.*3.*& decis.*705.*num.*1.*p.*1.*recent.& decision.*193.*n* 6 *p.*2. *etiam recent.*Et idem videmus in iurisdictione Ecclesiastica, quæ licèt sit impręscriptibilis respectu laicorum,Carol. de Grassis *de effectib.clerical.effectu* 1.*ex n.*372.si tamen iu lex sæcularis priuilegium aliquod allegasset ad cognoscendum de clericorum causis , & immemorialem probasset,vtique obtineret,Pute.*decis.*155.*lib.*1.*in no-* 23 *uis*,Carol de Grassis *dict.effectu* 1.*num.*381.*cum seq* Decian.*in tract.crimin lib.*4.*cap.*9.*num.*14.*&* 13.Mieres *d. p* 4 *quæstion.*10.*num.*553.*&* 554.*in* 2.*edit.* Sic similiter videmus quòd licèt per *cap.*1.*de consuet.libr.*6.reprobetur consuetudo etiam immemorialis obtinendi duas Dignitates in eadem Ecclesia, nihilominus si cum illa consuetudine concurreret allegatio priuilegij, sufficeret vtique ad obtinendum contra talem prohibitionẽ, 24 vt per Pute.*decis.*57.*num.*5.*versic.potest tamen lib* 2. *in nouis*.Eodem modo constat bona,& loca ad vsus communes vicinorum deputata impræscriptibilia esse per *l.*7.*tit.*19 *part.*3.vbi notat Gregor.Lopez *gloss.*1. & nihilominus si eorum possessor vnà cum immemoriali, allegasset titulum priuilegij , vtique sufficeret ad obtinendum,Rip.*in l.quo minus numero* 105.*ff. de fluminibus* Gregor Lopez *d.l.*7.*gloss.*1.Azeued.*in l.*3.*num* 64.*tit.*15. *lib.*4.*Recop* Mieres *dict.p* 4 *q.*51.*num.*50,51. *&* 52. *in* 2. *edit.*

25 Denique in iure nostro conclusio communiter recepta tenet quòd prohibita immemoriali ex incapacitate possessoris,illa nihilominus admitti debet , si allegetur titulus, Alexand.*conf.*74.*ex n.*17 *vsque ad* 22.*lib.*4.Crauet.*de antiquit.tempor.part.*4.§ *absolutis,n.*96.Oliban.*de iure fisci cap.*13.*num.*8.*cum seqq.*Pereg.etiam *de iure fisci* 6.*tit.*8.*num.*25.Gutierrez *pract.lib.*1.*q.*14.*n.*61.Cancer. *var.lib.*3.*c.*4. *n.*43. *cum seqq.* Auendan. *de exequendis mandat.p* 1.*c.*6.*n.*7.*versic.prima conclusio* , quicquid,dicat *lib.*2.*c.*4.*n.*27.

26 Septimò, quia in casu nostro non agitur de præscribendis vectigalibus aduersùs fiscum,sed contra quendam particularem prætendentem illa ad se pertinere, quo casu cessat omninò illa prohibitio præscriptionis, quæ talia vectigalia impræscriptibilia faciebat,& respectu dicti particularis præscriptibilia sunt ordinariè decem,vel viginti annorum spatio, vt per Bart. *in l. si publicanus*,§.*in omnibus ante num.*1.*vers.& hoc intellige quando quis,ff.de publican.*& *ibi* Imol.*num.*8. Abb. *in c. super quibusdam,*§ *præterea,num.*2.*ff.de verb signif.*Cou. *in reg.possessor part.*2.§.3.*num.*5.*versic. secunda conclusio*, Cabed.*Lusit.decis.*41.*num.*6.*& decis.*17.*n.*6.*p.*5.D.Barbos.*in dict.l.comperit,num.*15.*&* 86.Vasquez *in opuscul. moralib.tract.de restit.c.*6.*dub.*1.*num.*10.*&* 11.Fontanel. *de pactis nupt.tom.*2.*claus.*5.*gloss.*8.*p.*15.*num.* 35. *pagin. mihi* 601.

27 Similiter decimæ,quæ sunt impræscriptibiles contra Ecclesiam,vt suprà dixi, benè contra laicum præscribi possunt ordinario tempore,Zabarel.*consil.*146.Cuman. *conf.*83.*aliàs* 84 Felin.*in cap.causam quæ num.*4.*de præscript.*Paris.*conf.*55 *à n.*11.*lib.*4. Valasc. *de iure emphyt. q.*17.*n.*15 Menoch.*conf.*1091.*n.*6.*cum seqq.libro* 11.Et quod in hoc casu tempus ordinarium sufficiat ad pręscribendum probant Bald.*conf.*180.*num* 5 *lib* 2 Crauet. *conf.*479.*n.*4.*& conf.*496.*n.*11.*lib* . 3.Paris.*conf.* 2. *n.* 11. *lib.*4.Balb.*de præscr.*5.*p.q.*7. *n.*55.

Item Tertiarum Regalium Tributum contra priua-

tum

tum præscribitur tempore ordinario, cùm tamen contra Regium fiscum absque immemoriali præscribi non possent, vt post Menoch. & Gutier. resoluit Azeued. *l. 1. num. 41. tit. 21. lib 9. Recop.* Et idem in iurisdictione Regali præscribenda agnoscunt. Bald. *in l 2. col. 5. q. 7. num.* 31. *Cod. de seruit. & aqua*, Alex. *cons.* 16. *n.* 27. *lib.* 5. Francbis *decis.* 131. *num.* 33. Greg. Lop. *l. 6. glos.* 3. *ad fin. tit.* 29. *part.* 3. Bobadil. *in sua politica lib.* 2. *c.* 16. *n.* 204.

Priuilegium immunitatis à collectis, gabellis, & Alcaualis concessum, de quibus intelligatur?

§. II.

29 MVltum amplè loquitur priuilegium de quo agitur, in immunitate huiusmodi concedendi, ibi, *de todo peche, e te todo pedido, &c. Pecho* propriè dicitur quod penditur, & *Pedido* quod petitur, & sub his nominibus comprehenditur *Alcauala*, nã tributũ, *pecho*, Alcauala, datio sunt synonyma, Parlad. *rerum* 30 *quotid. lib.* 1. *c.* 3. *n.* 1. Molin *de Iustic. tract.* 2. *disp* 661. *n.* 11. Gutier. *de gabell. q.* 1. *n.* 6. Salon. *de Iustic. tom.* 2. *tract. de vectigalib. art.* 4. *controu.* 3. *vers. huiusmodi ga-* 31 *bella pag.* 416. vbi quò Alcauala est nomen generale comprehendens omnia tributa. Et omne quod fisco soluitur, comprehendit nomen Vectigal, Cuman. *cons.* 362. loquens de tributo salinarum. Gig. *de gabell. in prælud. n.* 3. Vasq. *in opusculis moral. tract. de restitut. c.* 6. *dub.* 6. *n.* 88. ibi, *Rex. Ioannes II statuit quod publicanus, qui colligit gabellas, almoxari fargos, tercias, y pedidos, y otras monedas, quibus vt reor, comprehendit omnia Regia tributa.* Et ad inducendam hanc compre- 32 hensionem moueor sequentibus fundamentis.

Primò, quia dicta exemptio fuit concessa per verba generalia & geminata, ibi, *de todo pecho, e de todo pedido, &c.* & ideo comprehendere debent genera omnia tributorũ, quia generalis loquutio omnia comprehendit, *l. cum quærebatur, ff. de verb. signif.* Ioseph. Sesse *Arag. decis.* 48. *n.* 12. Franc. Molin. *de ritu nupt. lib.* 3. *q.* 54. *n.* 4. Et verba geminata magis operantur. *l. Balista* 33 *ff ad Trebell.* plures per me citati *Axiom.* 222. *n. vlt.*

Secundò, quia in eodem priuilegio excipitur certũ genus tributi vulgò *Iantar*, quæ exceptio firmat regulam in contrarium quoad alia genera tributorum ibi non expressa. *l. præuaricationis. §. fin. ff. de præuaricator. l. illam C de collat.* cum adductis per Tapiam *in deci-* 34 *sionibus supremi Concilij decis.* 23 *n* 57. 58.

Tertiò, quia in terminis, concessa exemptione vectigaliũ, generaliter exceptis certis casibus, est generalissima in casibus nõ exceptis, vt probat Bologn. *cons.* 1. *n.* 12. & 13. ibi, *Ex quibus apparet quòd in hoc regno Rex non põtest pro quacunque causa etiam vrgentissima & insolita, & per necessitatem belli, & rebellionis, vel alia quacunque necessaria & improuisa causa imponere collectam, seu gabellam, exceptis dictis quatuor casibus cũ suis qualitatib' expressis, &c.* Alex. Raudens. *resp.* 1. *n.* 288. *cum seqq. vol.* 2. & *de analogis p.* 4. *n.* 61. vbi voluit quòd in concessione immunitatis facta per viam transactionis inter Dominũ, & vasallũ in omnibus casibus excepto vno, quod ex ea exceptione illius casus expressè Princeps non possit collectare pro quacunq; causa, etiã prætexto belli, & notabilis inussionis etiã in quocunq; casu concernente publicã vtilitatem tam cogitato quàm incogitato, & cum alijs hoc etiam latè tradit Tapia *d. decis.* 23. *n* 58 & *cons.* 15. *n* 27.

35 Non obstat transactio postea facta super Alcaualis à priuato exigendis cum claus. *prout consuetũ est solui*, quia illa verba clausulæ non stant conditionaliter, sed causatiuè & apta sunt transferre ius irreuocabile, & fixum, vt colligitur ex *cap Abbate, de verb signif.* & ex doctrina Bart. *in l. cum qui §. Iulianus* per illum text. 36 *ff. de constit. pecun.* vbi quòd si sententia dicit, Condemno te ad vnum par caponum omni anno secũdùm quod tui antecessores consueuerũt, ista verba non stant conditionaliter sed causatiuè; Aretin. *cons.* 76. *n.* 5. *vers. circa tertium.* vbi quando conceditur vectigal tantæ quantitatis, prout consuetum est soluere, quòd non sit necessarium probare consuetam solutionem, Felin. *in c.* 2. *de rescript. n.* 10 & 11. Bologn. *in l edita n.* 142. & 143. *C. de edendo.* Grammat. *dec* 58. *n* 22. *cum seq.* Mandos. *de priuileg ad instar, q.* 5 *num.* 4. *cum seqq* Pereg. *de fideicom art.* 16. *n.* 111. Cancer. *var. lib.* 3. *cap.* 3. *num.* 119. *cum seqq.* Thoro *in compendio p.* 2. *lit. P. vers. Possessor feudi. pag.* 462 §. 2. Amat. *lib.* 1. *var. cap.* 41. *num.* 52. & 53.

Priuilegium exemptionis à tributis, & vectigalibus, an comprehendat imposita post eius concessionem?

§. III.

37 COmprehendere ex multis, & solidis comprobatur fundamentis; & primò ex *l. si seruitus ff. de seruit. vrban.* vbi stipulatio ne luminibus officiatur, cõprehendit tam lumina tempore contractus existentia quam futura; & ex *l. pen. ff. de fundo instructo*, vbi quòd in concessionibus vniuersalibus veniunt augmenta.

38 Secundò ex *cap quia circa, de priuileg.* vbi priuilegium immunitatis extenditur ad prædia de nouo adquisita, & ad decimas futura, & ibi hoc notat Abb. *n.* 5. *vers. à primo membro*, vbi quòd quando in priuilegio est dispositio indefinita, & præiudicat tantum concedenti, licèt præiudiciũ sit graue extenditur ad futura.

39 Tertiò, quia exemptio de qua agitur concessa fuit per verba generalia, ac proinde extendenda ad gabellas postea inducta, Siluan *cons.* 66. *num.* 13. *ad fin & num.* 14. vbi quod immunitas per verba generalia concessa cõprehendit collectas de nouo impositas ratione belli superuenientis, Saccia *cons.* 15. *num* 1 *cum seqq.* Deci. *resp.* 44. *n.* 96. *cum seqq. lib.* 4 Lancel. Gallia *cons.* 44. *num* 16. *cum seqq.* & *num.* 34. Tapia *decis supremi Consilij* 8. *n.* 2. *cum seqq.* Glosit. *resp.* 1. *p.* 2. *n.* 184. *cum seqq.* & *p.* 3. *num.* 197.

40 Quartò, quia immunitas prædicta fuit concessa ex causa onerosa, & ideo comprehendere debet collectas futuras, vt per Menoch. *cons.* 1105. *n.* 14. *vol.* 12.

41 Quintò, quia licèt super comprehensione verborum dictæ immunitatis aliqua insurgeret dubitandi ratio, nihilominus ex obseruantia per tot annos subsequuta non soluendi tributa & vectigalia de nouo & post priuilegij concessionem imposita, elicitur resolutio ad dubium propositum, vt in specie priuilegij immunitatis docẽt Siluan. *cons.* 66. *n.* 20 *cum seqq.* Decian. *resp.* 44. *n. n.* 28. *tom.* 4. Tapia *decis.* 8 *supremi Consilij n* 10. & 12. Et generaliter in concessione Regalium quod ex obseruantia subsequenti declaretur quid fuerit comprehensum in titulo, tenent Cuman. *cons.* 162. *n.* 3. *vers. præterea terminus*, Roman. *cons.* 271. *n.* 3. vbi quòd ex obseruantia subsequenti declaratur quòd ius exigendi vectigal comprehensum fuit in inuestitura, Ioseph Ludou. *concl.* 38. *illat.* 12. *fol. mihi* 85. Menoch. *cons* 648. *n.* 18. *cum seq. vol* 8. Laner. *cons.* 34. *n.* 1. *ad fin.* & *n.* 2. & 3. Mastrill *de Magistr. lib* 1 *c.* 15. *n.* 7.

42 Sextò, quia ab omnibus est receptissima conclusio quod immunitas à gabellis, comprehendit onera, & gabellas futuras, Alex. *cons.* 193 *Ex themate lib.* 2. *num.* 8. *vol.* 1. Natta *cons* 100 *n.* 17. & *cons* 525. *n.* 19. Bursat. *cons.* 16. *n.* 77. *vol* 1. Tapia *in l fin ff. de constit. Princip. p.* 1. *c.* 4. *n.* 5. Aloys. Ricc. *decis.* 167 *n.* 9. *p.* 3. & *in collect. decis. collect.* 27. *ad fin. p.* 7. Modit. *in suis dubitat. iuris, §. plebiscitum dubit.* 18. *p.* 2. Glosit. *resp.* 1.

p 3.*n.* 196.*&* *n.*264. plures refert Bellon.iun.*conf.*69. *num.*75.

43 Septimò, quia si Imperator concedat priuilegium villis ciuitatum, extenditur ad villas de nouo auctas, vt tradit Ioan. Andr. *in addit.ad Specul. tit.de censibus, §.nunc dicendum in addit. magna circa pen. col. & in reg.qui sentit, de regul. iuris in 6.in mercurialib* Bald. *in l cum fundus, ff.de legat.* 2. Con. *pract.c.*2.Gironda *de priuil.n.*116.Muta *ad pragm.Siciliæ tom.* 1.*tit.*16. *num.*33.*&* 34.

44 Octauò, quia si alicui nobili concedatur castrum cum territorio, debet habere territorium postea auctũ, Imola *in d.l damni infecti.* § *si is qui, ff.de damno infecto,nu.* 16.*vers.& prædicta etiam faciunt,* & ibi Roman.*num.*7. Menoch. *conf.*101. *num.*147.*lib.*3.Anel. Amat.*conf.*39.*num.*12.

45 Nonò, quia priuilegium immunitatis extenditur ad bona post priuilegium quæsita, Bart.*conf.*59.*n.*4.*lib.*1. Viui.*opin.*79.*num.*2.*&* *opin.*641.*n.*3. Nouar.*tom.*1.*q.*127.*num.*26. Marescot. *var.lib.*2.*c.*85.Franc.Anton. Costa *conf* 80.*num.*16.

46 Decimò, quia simile priuilegium immunitatis comprehendit incolas de nouo superuenientes, Bald. *in cap.*1 §.*si quis de manso col.* 3.*n.*7. Nouar. *d.q.*327. *ex num.*8. Aloys. Ricc.*post decis.*150 *p.*1.*in allegat.ibi posita num.*4.Muta *ad pragm.Sicil.tom.* 1.*tit.* 10.*n.*33. *&* 34.

47 Vndecimò, quia priuilegium concessum collegio sexdecim virorum extenditur ad septem collegas postmodum prædicto collegio additos, Alex. *conf.*178.*numer.*8 *lib.*1 Bertach *p.*1.*lit.* *A.vers. Augmentum consilium fol. mihi* 183.*col.*1. Cabed.*Lusit.decis.*113. *num.*2.*p.*2.

48 Duodecimò, quia priuilegium de percipiendis gabellis extenditur ab gabellas superadditas etiam ex facto Principis, Bald.*in l.vtrum.tam in* 1.*quam in* 2.*lectura, ff.de petit.hered.*Brun.*de augmento concl.*16 *numer.*5. *&* 6. idẽ Menoch. *conf.* 201.*num.*150.*lib.*3 *& conf.*105 *ex num.*5.*lib.*12.Aloys. Riec.*decis.*167 *n.*9. *post princip.*3. Fab. de Anna *conf.*61.*n.*20.*&* 21.Camil.de Medicis *conf.*51.*n* 42.

49 Decimotertiò & vltimò quia in functionibus fiscalibus Baroni per verba vniuersalia, vel indefinita concessis, comprehenduntur focularia de nouo aucta, vt per Fab.de Anna *d conf* 61. Iacob. Gaill. *conf.* 24. Rouit.*ad pragmat.* 1.*de iuribus & exactionibus fiscalib. ex num.*8.*vsque ad* 63. Camil.de Medices *d. conf.*51. Nouar.*d.q.*127.*num.*15. Aloys.Riec.*decis.*250.*in allegat.ibi posita num.*9 .*p* 2.*& in collect.*27.*vers.amplia conclusionem*, Petr. ad Giammat. *decis.* 4. *numer.*9. Thoro *in compendio tom.*1.*lit.* *A. vers. Augmentum focculariorum, & ver. Augmentum functionum fiscalium, & p.* 2.*lit. A. ver. Augmentum focculariorum pag.*34.

50 Non obstant quæ resoluunt DD.*in l.si ex toto, ff.de legat.* 1.quia loquuntur in simplici immunitatis priuilegio, non verò quando conceditur per viam contractus, vt traditur à S. Seuerin.*in l.omnes populi n.*181 *de Iustit & iure*, qui loquitur de terminis *l.* 1. *C.vt nemini liceat ab empt lib.*10.& refert quòd cùm ciuitas Senensis superueniente magna ac grani penuria imposuisset collectam pro emptione frumenti, fuit consultum, & obtentum quod licèt exemptus per priuilegium tali casu non gaudeat gaudet tamen immunis ex contractu, & quod ita limitãtur trad ta per DD *in d.l. si ex toto*, idem tenet Nou z. *conf* 12.*sub num* 29 inter consilia Bruni. Siluan. *conf* 66 *num* 18 Bolognet.*conf.* 1 *num.*128 Glorit.*d resp* 1.*p* 2 *num* 258 *&* *num* 266. *& n* 271.*cum seqq.*vbi hoc optimè declarat. Et adhuc in terminis quæstionis quam disputant DD. *in d.l.si ex toto*, immunitatem illam ad gabellas de nouo impositas ex causa belli extendendam, resoluunt ibi Paul. de Castro, Imol. Aretin. Socin. sen. *num.* 5. *Rip. numer.* 13. *cum seqq.*& ad hoc sunt *conf.*66.Siluani, *&* 44. Lancelloti Galliæ.

Toletana Pensionis.

Pensio infanti reseruata auctoritate Apost. cum claus. *Ex nunc prout ex tunc, cùm clericali charactere insignitus fueris.* debetur à die suscepti Ordinis clericalis, non à die datæ Bullæ Apost. reseruationis illius.

VOTVM XCI.

1 *Casus intelligentia.*

2 *Claus.* Ex nunc povt ex tunc, *operatur vt actus postea factus censeatur iam à principio factus.*

3 *Et quòd vnum tempus videatur alteri inesse.*

4 *Claus.* Ex nunc provt ex tunc, *est retrotractiua ad tempus datæ.*

5 *Gratia expectatiua cum claus.* ex nũc provt ex tunc, *concessa, retrotrahitur ad tempus datæ ipsius gratiæ.*

6. *Claus.* Ex nunc, *in dispositione conditionali non operatur retrotractionem nisi iustificata conditione.*

7 *Claus.* ex nunc, *in gratia conditionali refertur ad diem conditionis.*

8 *Conditio etiam casualis non retrotrahitur, sed tẽpus conditionis inspicitur, in rescriptis, & gratiis, quæ imitantur naturam vltimarum voluntatum.*

9 *Retrotractio non conceditur defectu extremi ad quod.*

10 *Retrotractio nusquam admittitur vbi extrema desinunt esse habilia.*

11 *Retrotractio vt fieri valeat, terminus à quo debet esse habilis.*

12 *Translatio pensionis si fiat in laicum cum claus.* ex nunc provt ex tunc, cùm clericali charactere insignitus fueris, *transferens potest exigere pensionem vsque ad diem initiationis.*

13 *Pensio translata cum claus.* ex nunc provt ex tunc cùm clericali charactere insignitus fueris, *extincta manet si medio tempore dum translatarius initiatur clericatu, moriatur transferens.*

14 *Renunciatio facta ad fauorem laici cum claus.* ex nunc provt ex tunc clericali charactere insignitus fueris, *antequam resignatarius clericus fiat, renuntians à se aliquid non abdicat.*

15 *Claus.* cùm clericali charactere insignitus fueris, *intelligitur de charactere exequibili.*

16 *Clericus qui non habet characterem exequibilem non est capax beneficij, nec pensionis*

17 *Pensionis reseruatio facta alicui, qui tunc temporis clericus non erat nulla est.*

18 *Habilitate personæ in consideranda debet attendi tempus, quo actus ad personam applicatur.*

1 NOn semel consultus an pensio à Papa reseruata cum hac claus. *Tibi ex nunc prout ex tunc, & è contra postquam ætate legitima tibi suffragante clericali charactere insignitus fueris*, &c. debeatur à die datæ Bullarum reseruationis, vel à die suscepti Ordinis clericalis; sæpissimè Rex Catholicus pro infantibus nondũ ætatem legitimã, & clericalem characterẽ habentibus pensiones

pensiones designat super mensis Episcopalibus, quando ad Cathedrales Ecclesias sui iurispatronatus idoneas personas summo Pont. præsentat, & ipse Papa ad suam nominationem personas easdem de talibus Ecclesiis prouidet, & pensiones huiusmodi cum dicta clausula in fauorem infantium prædictorum reseruat.

2 In qua quæstione multi existimarunt conditionem suscipiendi ordinem retrotrahi ad diem gratiæ concessæ, ac perinde habendam ac si fuisset pensio reseruata clerico iam effecto; quia de natura illius clausulæ, *ex nunc prout ex tunc*, est vt actus postea factus censeatur iam à principio factus, glos. *verb. ex nunc. in Clem. volentes, de heret.* & ibi Zabarel. *in 1. opposit.* Tiraq. *de retract. conuent.* §. 1. *glos. vnica num.* 86. *& de iure constituti p. 3. limit.* 2. *num.* 16. Cosin. *in pragm. sanct. tit. de collat. vt verè in verb. prout ex tunc* Reboff. *ad l.* 3 *literis* 2 3. *vers. præterea ff. de verb signif. pag.* 91. Cened. *ssag.* 14. *num.* 1. Operatur enim quòd vnum tempus videatur alteri inesse, Doctores *in l. huiusmodi la* 2. *ff. de verb. oblig.* Marchesi. *de commission. p.* 3. *pag.* 352. *n.* 89. *in vlt impress.* Mascard. *de probat. concl.* 1139. *num.* 3. Mari. Antonin. *var. resolut. lib. 1. resol.* 76. *num.* 3. Stephan. 4 Grattan. *discept. forens. cap.* 239. *num.* 18. Duran. *de-* 5 *cis.* 238. *num.* 10. Theodos. de Rubeis *in singularib. Rota tom.* 1. *p.* 4. *claus.* 198. *num.* 9. & 25. Et ideo est retrotractiua ad tempus datæ, Brunor. à Sole *in locis communib. verb. clausula* 20. Camill. Botrel. *in sum. omnium decis. tom.* 1. *tit.* 20. *num.* 383. vt in gratia expectatiuæ cum illa concessa, quæ ad tempus datæ ipsius gratiæ retrotrahitur, Felin *in cap licet. causam num* 6. *de probat* Alex *cons* 111. *num.* 13. *lib.* 6. perinde ac si Papa tempore datæ gratiam contulisset, Crescent. *decis.* 14. *lib.* 2. & *decis* 7. *num.* 13. *de conceff. prab.* Rota *in Anconitana Canonicatus* 9. *Octobris* 1592. *coram Peña.* Duran. *decis.* 265. *num.* 39.

6 Verùm his non obstantibus contrarium censui esse resoluendum, ex eo quia adnerbia *ex nunc de cætero*, &c prolata sunt solùm respectu gratiæ pur æ, Fontanel. *de pactis nupt. claus.* 4. *glos.* 3. *num.* 27. Et ideo in dispositione conditionali non operatur retrotractionem nisi iustificata conditione, Caffad. *decis.* 3. *num.* 15. *de prabend.* Pot. *decis.* 383. *lib.* 1. *in correct.* Hooded. *cons.* 18 *num.* 43. & 64. *tom.* 1. Aloys. Ricc. *collect.* 753. *in med.*

7 Greg. XV. *decis.* 428. *n.* 14 Quia in gratia conditionali hæc verba referuntur ad diem conditionis, glos. & Doctores *in d. Clem.* 1. *de conceff. prab.* vbi Card. *num.* 9.

8 Imola *num.* 10. Olded. *cons.* 129. *num.* 4. & 27. Paris. *cons.* 82. *n.* 12. *vol.* 4. Secundò hæc eadem sententia comprobatur, quia in rescriptis & gratiis, quæ imitantur naturam vltimarum voluntatum, cōditio etiam casualis non retrotrahitur, sed tempus conditionis inspicitur, & perinde est, sicut si tempore conditionis fuisset

9 gratia facta, *cap. si prote, de rescript. in* 6. Tertiò, quia hoc casu retroactio non conceditur defectu extremi ad quod, quia tempore expeditionis Bullarum, is, cui pensio cum hac clausula reseruata fuit, erat inhabilis,

10 est enim in iure indubitatum nusquam retrotractionē admitti vbi extrema desinunt esse habilia. *l. necessariò.* §. *quòd si pendente, ff. de peric. & commodo rei vend. l. bonorum ff. rem ratam haberi*, Menoch. *cons.* 946. *num.* 35. Lotter. *de re benef. lib.* 3. *q.* 14 *num.* 64. Et retrotra-

11 ctio ad hoc vt fieri valeat terminos à quo debet esse habilis, ita vt intra illum potuerit actus fieri, *d l. bonorum*, vbi Bart. *num.* 1. *in fine*, Surd. *cons.* 157. *num.* 17. & *decis.* 206. *n.* 2. Duran. *decis.* 265 *a* 42.

12 Ex quibus, & aliis in materia latissimè adductis hanc partem sustinent Hieron. G. br. *cons.* 185. *à num.* 3. & 186. *per tot. lib.* 1. Flamin. Parif. *de resign. benefic lib.* 6. *q.* 4. *num.* 55. & 60. Lotter. *de re benefic. lib.* 1. *q.* 40. *num.* 21. vbi resoluit quod si translatio fiat in iatcum cum claus. *ex tunc cum fuerit clericali charactere in-*

signitus, vsque ad diem initiationis posset transferens exigere pensionem, perinde ac si nihil actum foret, ex quo semper ante diem illum, vel conditionis euentum nihil actum censetur, *cap si per te, de rescript. in* 6. quod intantum procedit, vt interim translatarius neque possit petere pensionem, vt sentit Hieron. Gabr. *cons.* 189 13 *ex num.* 6. *lib.* 1. Flamin. *d. q.* 4. *sub. num.* 23. *vers.* & *huiusmodi translatio*, Lotter. *d. lib.* 1. *q.* 40. *num.* 132. neque si medio tempore dum initiator clericatu, moriatur transferens, fiat retrotractio, sed remaneat pensio extincta, vt benè defendit Hieron. Gabr. *dict. cons.* 186 *n.* 3. *lib.* 1. vbi *n.* 16 *cum seq* eam rationem assignat, quia etiam conditio, causalia non potest hoc casu retrotrahi propter defectum extremorum.

14 Hinc etiam inferunt idem Hieron. Gabr. *d. cons.* 186. *ex n.* 17. quem probauit Rota *in Burgen. Canonicatus* 27. *Aprilis* 1597. *coram bonæ mem Cardin. Pamphilio sen.* & refert Lotter *d. tract. de re benef. lib.* 3. *qu.* 14. *num.* 73. quòd si renonciatio fiat ad fauorem laici cum *claus. ex nunc prout ex tunc cùm clericali charactere fuerit insignitus*, antequam resignatarius clericus fiat, renuntians à re aliquid non abdicat, & interim si dictus resignatarius moriatur ante initiationem, non dicitur contempta vacatio, sed resignans remanet cum suo beneficio.

15 Quæ quidem clausula tam in pensionibus reseruandis quam in illis transferendis, semper intelligitur de characterе exequibili, idem Hieron. Gabr. *d. cons.* 186. *ex num.* 7. & 8. Lotter. *d lib.* 1. *q.* 40. *a.* 13 1. quia sicut clericus, qui non habet clericatum exequibilem, non est capax beneficij, ita nec idem erit capax pensionis, vt 16 contra Nauar. *cons.* 11. *num.* 5. *de tempor. ordinat.* censuit Rota, vt annotatum est in fine illius consilij, Hieron. Gabr. *d. cons.* 186. *sub num.* 6. *ad fin vers. tamen puto & num.* 12. *vers. tamen quia Papa*, Lotter. *d. tract. de re benef. lib.* 1. *q.* 36. *n.* 21.

17 Et semper intelligitur, vt suprà dicebam, de clericato tempore gratiæ obtentæ, atque retrotractio pensionis alicui facta nulla sit si tunc temporis clericus non erat, Rota *in Zamoren. pensionis* 29. *Octobris* 1601. *coram Reuerendissimo Atrebaten* nec conualidatur si postmodum clericatus superueniat. Gig. *de pensionib. q.* 22. *n.* 16. Rota *decis.* 20. *lib.* 3. *p.* 3. *diuers.* & *decis.* 158. *n.* 3. *p.* 1. *recent.* præterquam si ageretur de gratia respectu 18 personarum, quibus applicetur, ambulatoria, & imperfecta, vt in casu indulti nominandi personas easdem quo tat est clericatum adesse de tempore, quo fit nominatio, quamuis non adesset tempore indulti, vt censuit Rot. *in Abulen. pensionis* 27. *Iunij* 1608 *corā bonæ mem. Cardin Lancelloto*, recedendo à decisis *in eadem causa* 11. *Maij* 1607. *coram bona mem. Card. Sacrato*, ex ea ratione quod in consideranda habilitate personæ debeat attendi tempus, quo actus personam applicatur, iuxta doctrinam Felini *in cap. post. cessionem sub n.* 8. *de probat.* quam sequitur Rot. *in Burgen. Abbatiæ de Sobarzo* 19. *Decembris* 1598. & *in Aurien. Parochialis de Pao* 22. *Aprilis* 1611. *coram Pena.*

Toletana Iurisdictionis.

In criminibus mixti fori iudex, qui præuenit per capturam rei delinquentis, cognoscit de causa, licèt alter iudex priùs verbaliter, & iudicialiter de eadem cognouisset. Laicos incarcerare potest iudex Ecclesiasticus in casibus ad suam iurisdictionem spectātibus & ad hoc carcerem & familiā armatā habere, & quid in hoc possit cōtra-

ria consuetudo. Laïcus punitus à iudice Ecclesiastico in casibus mixti fori, an & quando iterum puniri valeat à iudice sæculari.

VOTVM XCII

1 *Iudex qui præuenit per capturam rei criminosi, cognoscit de causa, licet alter Iudex prius verbaliter & iudicialiter de eadem cognouisset.*
2 *Præuentio realis per capturam personæ præfertur anteriori verbali præuentioni.*
3 *Iudex qui ex negligentia vel dolo capturam de delinquente facere distulit, cùm posset, præuenitur ab alio qui illam realem fecit, etiamsi primus in citatione & monitione præuenisset.*
4 *Doctores referuntur qui tenent licitum non esse ecclesiastico iudici in casibus mixti fori, hæresis crimine excepto, laicos capere & incarcerare.*
5 *Iurisdictione concessa ea omnia videntur concessa sine quibus iurisdictio explicari nequit.*
6 *Laici in delictis ecclesiasticis non minus sunt subditi Episcopo quàm clerici.*
7 *Hæresis de crimine conuicti laici ab Inquisitoribus capi & incarcerari possunt.*
8 *Doctores referuntur qui sustinent ecclesiasticum iudicem in casibus mixti fori laicos capere posse.*
9 *Clericos incarcerare non posse Episcopos per suos ministros qui teneant.*
10 *Territorium Episcopi vocatur eius diœcesis, seu prouincia.*
11 *Consuetudo quæ vbique recepta circa capturam laicorum in criminibus mixti fori.*
12 *Consuetudo specialis vt ecclesiasti iudices incarcerare valeant laicos delinquentes, illa seruanda est.*
13 *Consuetudine induci potest in ciuilibus causis vt ecclesiastici contra laicos iure aliquo cognoscentes, eos incarcerare valeant.*
14 *Iurisdictio ecclesiasticorum Iudicum ad spiritualem correctionem principaliter tendit, ciuilis ac sæcularis ad vindictam publicam.*
15 *Laicus punitus à iudice ecclesiastico iterum condigna pœna punitur a sæculari in delictis mixti fori saltem atrocioribus.*
16 *Iudex vnus quando ex defectu iurisdictionis non potest certam pœnam imponere, recurritur ad alium, qui eandem imponere valeat.*
17 *Sacrilegium ab Ecclesiastico Iudice præuentum, & punitum pœnis spiritualibus, & temporalibus, potest iterum à sæculari Iudice condigna iuris Ciuilis & Regij pœna puniri.*
18 *Delinquens si puniatur pro delicto mixti fori à sæculari Iudice præueniente maiori Iuris Ciuilis quam Canonici pœna, non poterit iterum puniri à Iudice Ecclesiastico.*
19 *Ecclesiasticus Iudex simul cum sæculari concurrere poterit in punitione delinquentis in aliquo ex criminibus mixti fori, si spiritualibus pœnis vti velit.*
20 *Laici delinquentes si condigna pœna de aliquo delicto mixti fori ab ecclesiastico Iudice puniti fuerint, non poterunt postea à sæculari puniri.*
21 *Pœna duplici puniri quis non debet.*

ANtonius laicus pro quodam delicto mixti fori fuit captus, & carceribus mancipatus per iudicem ecclesiasticum, cũ prius à iudice sæculari pro eodẽ crimine citatus & monitus ac forsan in contumaciã condemnatus fuisset; mota litè seu controuersia inter vtrũque iudicem super competentia iurisdictionis, & pro veritate consultus censui causæ cognitionem spectare ad iudicem Ecclesiasticum.

1 Ratio fundamentalis ea est, quia semper iudex, qui præuenit per capturã rei criminosi, cognoscit de causa; licet alter iudex prius verbaliter & iudicialiter de eadem cognouisset, *l. 3.* & *ibi* Bart. *ff. de custodia reorum*, Ægid. Bossi. *in pract. crimin. tit. de foro compet. numer. 97.* vbi assignat rationem, quia captura præponderat citationi verbali, afflict. *Neapol. decis. 219. num. 3.* Hippol. de Marsil. *in l. fin. num. 206 ff. de iurisd. omn. iudic.* Mascard. *de probat concl. 1227. n. 8.* vbi quòd citatio realis præfertur verbali, & simplici citationi, Tiber Decian. *in tract. crimin. tom. 1. lib. 4. cap. 21. nu. 8.* Bobadil. *in sua politica lib. 1. c. 13. num 74. & c. 17. num 164.* Azeued. *l. 10. num 7. tit. 13. lib. 8* Recep Mart. *de iurisd. p. 2. c. 2. num 20.* Petr. Caball. *cent. 2. casu 117. numer. 7.* Ceuall. *commun. contra commun. tom. 2. q. 678. ex n. 20. & de cognitione per viam violentiæ q. 81. num. 1. cum seqq.* Bayo *lib. 2. praxis verb. præuentio num. 146.* Farin. *in praxi crimin p. 1. q. 7. n. 53.* vbi resoluit realem

2 præuentionem per capturam personæ præferri anteriori verbali præuentioni, proindeque secundum iudicem, qui reum habet in manibus, posse illum punire etiam quod alius iudex primò illum citasset, & monuisset, sine etiã in contumaciam condemnasset. Vnde nil mirũ si iudex ecclesiasticus, qui apprehendit reum, & in carcere suo detinet, in cognitione & punitione delicti preferendus sit sæculari, licet iste præuenisset in citatione, & monitione; præcipuè data negligentia vel dolo in

3 laico iudice, qui capturam distulit, seu noluit facere cum posset, iuxta doctrinam Auendan. *de exequendis mand. p. 2. c. 26. n. 5.* Bobadil. *in sua polit. lib. 5. c. 10 nu. 21. & 22.* & Ceuall. *commun tom. 4. q. 897. n. 196.*

4 Sed opponitur quòd nunquam Ecclesiastico iudici potest ex hoc capite realis apprehensionis præuentio concedi in hoc casu, cùm illi licitum esse non possit, hæresis crimine excepto, laïcos capere & incarcerare, nisi temporalem iurisdictionem haberent: vt sentiunt Oldrad. *cons 87. in fine*, Abb. Panor. *numer. 10. vers. ex his infere.* Felin. sibi contrarius *num. 4.* & August. Berol. *num. 43 de offic. delig.* Iul. Clar. *§. fin. q. 37. num.* 8. Palat. *in repet. cap per vestras, notab. 2. §. sed est pulchra dubitatio num 18. & 25. de donat. inter Virum*, Aniles *ad c. 20. Prætorum verb. vsurpan. n. 14. & 15.* Oliban. *in comment ad vsaticum c. 15 num. 50. vers. sed quia familia*, Iacob. Berret. *cons 4. 5. 6 & 7.* Auendan. *de exequendis mand. p. 1. cap. 1. num. 22.* Menehaq. *de success. creat. lib. 3. §. 22 num. 18 ad fin.* Tiber. Decian *in tract. crimin. lib. 4. cap 20. n. 15. & lib. 8. c. 3. num. 47. ad fin.* Suar. de Paz *in pract. tom. 2. prel. 2. n. 54.* Petr. Ceued. *Canon quæst lib. 1. q. 39.* Amat. Roderic. *de execut. c. 2. n. 18.* Bobadil *in sua politica lib. 2. c. 17. num 167. ante med. & 170.* Ceual. *commun. contra commun. lib. 4. q. 897.* Franc. Salgado *de regia protect. p. 2. c. 4. à nu. 36.* Anguian. *de legib. lib. 3. contrprincipal 30 à n. 12.* Ioan. Bapt. de l'Artea *Granat. decis. 1. num. 20.* Franc. Hieron. Leo *Valent decis 154 n. 9. lib. 2* Franc. Amaya *ad l. 2. n. 36. C. de exactorib. tribut. lib. 10.*

5 Verior nihilominus & sanior sententia apud nostros semper illa visa fuit, quæ tenet Episcopos, & reliquos Ecclesiarum Prælatos non solùm cõtra laïcos delinquentes censuris Ecclesiasticis procedere, sed etiam eos personaliter capere, & in carcerem detrudere posse: quod multis probatur, & primò ex tex. *in cap. attendendum 13. in fine, 17. q. 4.* ibi, *Et carceri tradatur, aut exilio perpetuæ deportationis seruetur*, &c. *cap contra idolorum 10 26. q. 5.* ibi, *inclusione digni, districtamque sunt in pœnam dirigendo*, &c. *cap. 1. de adulter.* ibi, *corporaliter castigatus*, &c. Secundò, ex regula *l. 2.*

l.2.ff.de iurisd.omnium iud.& cap.praeterea 5. in fine de offic.deleg. qua traditū est concessa iurisdictione ea omnia videri concessa sine quibus ... explicari nequit, vnde cum *in c.1.de offic iud.ordin* Episcopis, & aliis Praelatis concessa sit iurisdictio ad inquirēda & punienda crimina in suis dioecesibus con nulli conse quenter & eis concessa videtur ea,quae sunt huius iurisdictionis consecutiua,veluti incarcerationem, aptura,& similia. Tertiò,quia laici in delictis ecclesiasticis , vel 7 mixti fori,non minus subditi sunt Episcopo, in illis quidem priuatiue,in his verò data praeuentione,quā n clerici in omnibus delictis ... cum ... Episcopus clericos delinquentes potest incarcerare,*cap.nullus clericus 6.in fine ... trig.nta dierum inclusiue mulctetur,&c.* 1 *quaest.* 1 *cum Episcopus 7.de offic.iud.ordin lib.6.ibi,personas Ecclesiasticas cum earum excessus exegerint,capere ac carceri deputare,*&c. Ergo & laicos ob delictum ecclesiasticum, vel mixti fori,in quo Episcopus praeuenit,sibi subditos poterit in poncto totis incarcerare,vel ad custodiam,vel ad poenā, similibusque poenis afficere. Vltimò,quia in crimine haeresis quod ... ecclesiastici ... est,id ipsum apertè 7 probat *cap excommunicamus 15.§.fin de haeret c comissi 12.vers.& contra illos,c.vt inquisitionis 18 princ. eod tit.in 6.*

8 Quibus & aliis fundamentis moti hanc partem tuentur sustinent glo.*in d.cap.contra idolorum.* E; ... Bellam.*num* 8.Ioan.de I mola *ad fin* & Guid.Pape *num.7. in c.significasti 7.de offic deleg.*D ... n n.9. *vers. mihi nunquam,* & Franch.*d cap.cum Episcopus,de* ... *Ordin.lib 6.* Ioan.de An ... *in cap.qualiter & quando 24.§.ad corrigendos num.* 10 *de accu & in rubr. de fortileg num.* 5.*vers.& sic patet quòd Episcopus,*Felin. *in cap cum sit generale 8.num 10 vers contrarium, de foro compet.* ... *in fine.* ... *d c significasti, num 19.vers.vnde infert,& num* 21.*& in cap. cum non ab homine n.* 19.*de iudic.*Steph.Aufret.*de potest eccles super laic num* 1.*&* 18 Gonsalu. *de haeret.p.* 11.*num* 70. ... *in tract.de Romana Sedis origine p.2.c.* 8. Peña *in direct. Inquis. p.3.commente* 105.*vers postremo,alias commento* 116 Anton.Cucch. *maior instit lib.2.tit.6.n* 112. Con.*pract.cap 10.num.* 2 *circa fin princ.vers. contrarium plane , & vers. secundò quoties* Segura Danalus *in direct.iudic.p.2.c.* 13.*num.*24 Martin. Vian.*consil.7.num.*5 *vers septimo, & num.13.& 14.lib.* 1.Anton.Scapp *in tract. de iure non scripto lib* 5 *cap* 209.*n* 8 Salzed ad Bernard.*reg.* 397.*vers.sed nonum,post med.& in praxi Canon.cap.* 153.*num.7.vers.contrariatamen,* Menoch. *de arbitr. casu* 394.*num* 70. Sbroz *de offic. Vicarij lib.* 1.*quaest.* 291.Ioan. Aloys. Leo *in auth. cassa n.* 14.*C de sacrosi. Eccles* Anastal.Germon.*de sacrorū immun lib.* 3. *cap.* 12.*n.*78.*vers item si iudex,* Ioan. Vela *de modo procedendi in causis crimin.cap 6 num.18 ad fin.vers.licet contraria sententia,*D dac.Sahagun.*in cap praeterea* 5. *num.* 15. *de offic deleg.* Incertus Auctor apud Iacob. Beretam *cons.* 3. *num.*13.*cum seqq maximè ex num* 18.Ioan.Gutier.*canon.lib.* 1.*quaest.*45.*nu.*2 *in princ.* Fr.Mich.Aggia *de exhibend.auxil.fun.tam.* 11.*per tot.* Marc.Anton.Genuens.*in pract Archiep. Neapol.cap.* 12.*num.*3.Franc.Leo *in thesauro fori eccles.p.* 2.*cap.*8. *à num* 19 *& p.2.cap.*16. *numer.* 16. Vgolin. *de potest. Episcop.c.*4 §.12. Catdin. Tusch *practic.concl. lit.E,concl* 256.*num* 3.*& lit.F,concl.*153.*nu.*12.Mart. Antonin.*var.resolut.lib.*3.*resolut.*14 *à princ.*Carol.de Graffis *de effect.b.clerical.effect.* 1.*numer.* 129. Amat. Roderic. sibi contrarius *de execut. cap.* 2 *numer.* 20. Marta *de iurisdict p.* 1.*cap* 50. *numer.*5 *cum seqq. & p.*2.*cap.*29.*ex num* 1.Iacob Cancer.*var. resolut.lib.*3. *cap.* 19. *num.*57. *cum seqq* Hieron.Campanil. *in diuersorio Canon.rub.* 12. *cap* 13.*numer.* 85.& latius Barbosa Vot.decis.Part. II.

*n.*87 *post.med.vers sed perlegi etiam & n.*88. latè & eleganter Franc Moan. *de brachio secul.*.. *lib.*1.*c.*12. 4.*per tot.&* c.18. Alzed.*de praecellent Episcop p.*1.*c n.* 6; & 72.Bellet *disquisit.clerical p* 1.*tit.de fauore clericor reali.*§.1.*n.*8 *& tit de bonis cleric* §.14.*n.vlt* Bonacina *in B ... Coenae disp* 1.*q.*10.*puncto* 3 §.1.Duardus *etiam in Bullam Coenae lib. ..can.*1.*qu.*33 *concl.* 2 *num.* 23.*&* 26 Marcel Vulpe *in praxi iudic fori eccles cap.* 41 *num* 48. Antonin. Diana *moral.resol. tract.* 2.*de immun eccles.resol.*88.Ioan.Bap. ... Ciarlin *controuers. forens.c.* 15. *a n.* 31. *vers & sanè non est dubitandum,* Merch.Lotter.*de re benef lib.*2.*q.*9.*nu.*94 *cum seqq* vbi *n.*96.allegit hodie non longe esse ab errore ,qui cōtrarium tenere ,A exand.Spe... *in decis fori eccles.decis* 3.*num.*10.*& decis.*4 *num* 3.*cum seqq.*vbi testatur, ita plures censuisse tacta in Cong. Eminentissimorum DD. Cardinalium sacri Concilij Tridentini interpretum Ego *de officio , & potest Episc p.*3. *alleg.* 107.*num* 2. *& de iure eccles.vniuersa,lib.*1. *c.*39.*n.*4.*n.* 49 *cum seqq.*

Caeterum ... sententiam ... calculo recepta non obstat primò quòd sententiam à veritate toto coelo aberrantes nonnulli existimantes Ecclesiasticos iudices non solum non posse laicos capere, & incarcerare, verùm neque clericos alioquin non subditos, quippe in quos neque imperium habeant, neque aliquam propriam iurisdictionem illos habere putā. argumēto *l pupillus* 239.§ *territorij. ff.de verborum significat.*sed solum notionem,& simpliciter audiendi, iuxta tit. *Cod. de Episcopali audientia,*ac proinde armatam familiam Ecclesiae omnino negantes, ex quorum numero sunt Cyn. *notab. ols.* & Bald.*num.* 1 *in l Episcopale* 9.*C.de Episcop.aud.* Alciat. *in d* § *territorium n.* 4. Belug. *in speculo Principum rubr.*14.*vers.nunc videamus , à num* 39 Duaren. *lib.*1. *de sacris Eccles minist cap* 4.Cu ac.*in paratitlis ad d. tit.C.de Episcop.audient.* Ioan. Bodin.*de Republ.lib.* 3.*c.*5.Angulan *de leg lib.*3.*controu.*30.*n.*6.Ioan.Bapt. de Latera *Granat.decis.*1.*n* 17. Franc. de Amaya *in l.* 1. *nemo carcerem* 2.*num.*36.*C.de exactorib.tribut lib.*10. contrarium enim mihi magis probatur,ex text. *in c. omnes Basilicae* 16.*qu* 7.vbi cum dicitur Ecclesias esse in potestate eius Episcopi, in cuius territorio positae sunt,patet,Episcopum habere territorium,*& in cap.vt animarum,de constit lib.*6.vbi cū Bonifacius Pontifex constituisset excommunicationem latam in fures non ligare subditos furantes extra dioecesim,excōmunicantis, eam suae constitutionis rationem esse assignat,quia extra territorium ius dicenti non paretur, 10 quare inde infertur,dioecesim , & territorium idem esse : quia territorium ipsum , intra quod iurisdictionē,& administrationē habent sibi à Canonibus concessā,dioecesis, vel prouincia appellatū est,*cap Concilia 6.dist.*16 *cap.propter ecclesiasticas* 4 *cap peruenit* 6.*c. quoniam* 7.*cap.si Episcopus* 12.*cap annis* 15.*& cap.sin. distin.*18.*cap studeat* 39 *dist* 50 *cap peruenit* 20.*c.placuit* 21.*cap. Episcopus de dioecesi* 16 *cum aliis* 7.*q.*1. *cap nullum* 6.*cap Episcopus* 8. *cum seq* 9. *q* 2.*cap* 1 *c. decreuimus* 10.*cum seqq.*10 *q.*1.*cap.*1. *cap vnio* 2. *cum aliis* 10 *q* 3.*cap.Episcopi* 8. 12. *q.* 3.*d.c.omnes Basilica* 10.16 *q.*7.*c.sanè* 3. *de foro comp.* Et sic contra praecedenti numero citatos sentiunt omnes ferè,quos retuli supra *in vers quibus.*

Nec obstat secundò quod vbique ferè moribus est 11 receptum,& practicatum vt ad laicorum delinquentium in criminibus mixti fori capturā ecclesiastici nō procedant,vt testantur Con Iul Clar.Gutier.& alij supra citati,& Anastas. Germon *de sacrorum immun. lib.*2 *cap.*12 *nu.*77 *vers qu cumd sic* S guin. Scacc.*de iudic lib.*1.*cap.*12.*num* 80 qui talis consuetudinē omnino defendendam esse docet,& id cautū esse reperitur

4 *Principes debent iubere vt nihil prius decidatur in Consilio Status quàm prius discussum fuerit in alio Consilio conscientia.*

5 *Gratia si sine causa denegetur, fit eadem gratia iniuria.*

6 *Existimatio minuitur quando quis ab officio remouetur*

7 *Vulgus procax est,& in conuicia semper armatum.*

8 *Populus ignarus est,morosus credulus,inuidus,immodestus.*

9 *Infamia facti qua?*

10 *Improborum proba aque vt praconia bonorum immortalia manent.*

11 *Infelicitas est vt quis incurrat in inspectionem delicti, quamuis sit innocens.*

12 *Ingenuus vir debet agere de conseruando suo statu, & honore.*

13 Diuitibus eligibilius est mori quam vilipendi.

14 *Honorem proprium non curantes qualiter reprehendendi*

15 *Fama bona,& honor ob quinque fines desideranda.*

16 *Fama integra cuiusque necessaria Reip.*

17 *Intentio excusanda si opus excusari non potest.*

18 *Bonus malum nunquam suspicatur,malus ad bonum difficile inclinatur.*

19 *Sapientis est non citò facili credulitate ad falsum prolabi.*

20 *Veritas non opprimenda.*

21 *Veritas quanto magis oppugnata tanto clarior nebulis expulsis progreditur in lucem.*

22 *Natum esse ex bonis felicissimum est inter mortales.*

23. *Nobilitatem suam quis seruat si dedignetur seruire vitiis.*

24 *Generatio non clara prodest ei, quem mores sordidant.*

25 *Turpe est alienis ornare decoribus quem propria virtus non venustat.*

26 *Genitorum ignobilitas nihil obest filio.*

27 *Benemerentem remunerari est obligatio naturalis.*

28 *Principis obligatio est honores,& beneficia benemerentibus concedere.*

29 *Romanus Senatus iuxta valorem cuiuscunque meritorum pramia,& honores pendebat.*

30 *Pauli pater preter obsequia Romanis exhibita penula à Romanis accepit.*

31 *Vir bonus amore virtutis & Reip.potius, quàm commodi, aut pramiis spe adductus bene aliis facere debet.*

32 *Virtus nullo honestamento eget ipsa & magnum sui decus est.*

33 *Naturale est neminem de Rep.benemereri velle nisi fructum aliquem speret.*

34 *Animi ad ardua augentur auctis honoribus.*

35 Gloria cupiditas acuit industriam animosque ad res acriter & animose gerendas.

36 *Magistratus quos honores,& onera portet?*

37 *Beneficij sub confidentia vnusquisque seruitio Principis se dedicat.*

38 *Bona non dicuntur qua plus incommodi quam commodi habent.*

39 *Remuneratio est Reip prasidium.*

40 *Pramiorum exempla virentes nutriunt.*

41 *Compensatio meritorum tribuenda est iustis laboribus.*

42 *Sancti viri etiam spe pramij Deo seruire alliciebantur.*

43 *Studium omne torpescit dilatione.*

44 *Patriarcha seminandi Apostoli metendo laborauerunt.*

45 *Officiis prouidendum est de bonis personis, non autem personis de bonis officiis, nisi cum vtrumque simul fieri potest.*

46 *Cardinalis Bellarmini responsio ad consultationem Clementis VIII.*

47 *Bulla Nicolai V.refertur.*

48 *Conuersi tam ex Gentilitate quàm ex Iudaismo, eorumque posteri catholicè viuentes ad officia, & dignitates sunt admittendi.*

49 *Segregationes inter conuersos à Gentilitate,& conuersos à Iudais facientes, sunt contemptores vnitatis Ecclesiastica: in Hispania multi Iudai & plures ex iis ad Catholicam Fidem conuersi.*

50 *Ecclesia fundata fuit de Iudeis conuersis.*

51 *Gregorius se optare ait vt omnes Iudai Christiani fierent*

52 *Consuetudo,qua non admittit ad Prabendas nisi nobilem,& illustrem,non est sequenda.*

53 *Nobilitatis nulla distinctio est consideranda in prouisione Prabendarum.*

54 *Litterati viri,& idonei vndecunque originem duxerint, in quibuscunque Ecclesiis etiam maioribus sunt admittendi.*

55 *Religiosi S. Francisci fieri possunt, & ad officia & dignitates in eo sunt admittendi descendentes ex Iudaeorum genere.*

56 *Pradicatores Fratres admittere tenentur ad suum ordinem eos, qui reperti fuerunt originem trahere ab Hebrais.*

57 *Priuilegiis, libertatibus, & immunitatibus ciuitatum gaudent qui ad Fidem conuersi baptizantur.*

58 *Conuersi ex Iudaismo ad Fidem Catholicam toto corde, & sine fuco, gaudent immunitate ab omnibus tributis, & nobiles habentur.*

59 *Conuersi nouiter ad Fidem,omnes honores & officia habere possunt,qua habent cateri Christiani antiqui.*

60 *Christiani nouiter ad Fidem conuersi ex voto sancti Ignatij in Societate sunt admittendi.*

61 *Et ex voto R.P Didaci Lainez.*

62 *Et ex voto R.P. Alphonsi Salmeron Toletani.*

63 *Irregulares non sunt qui iam à natiuitate Christianam Fidem professi fuerint, licet Patrem, aut auum, proauum habeant ethnicum, Iudaeum, aut Sarracenum*

64 *R.P. Alphonsus de Oropesa contra statuta puritatis sanguinis scripsit.*

65 Differentia noui,veterisque Christicola vniuersorum animos à Fide distrahit.

66 *Galli & Itali breui tempore nouiter Conuersos veteribus coaquarunt, vt iam inter eos nulla inueniatur distinctio inter nouos & veteres Christianos.*

67 *Siculi vno die Gentis Iudaica reliquias è Regno expulerunt.*

68 Plebei *in Hispania ob ignotum ascendentium genus nullam puritatis sanguinis controuersiam patiuntur.*

69 *Nobilissimi ac generosissimi Viri in Hispania sapè in puritate sanguinis probanda cauillantur.*

70 *Cõuersi ex Hebrais plus insignes Viri, Viri, Christianissimi, ac doctissimi extitere.*

71 Conuersos ad *Fidem, vel ab eo descendentes esse ab officiis & beneficiis excludendos qua asserunt statuta, contrariantur Euangelica legi, & sacrorum Canonum decretis.*

72 *Distinctio inter nouos & antiquos Christi fideles est quasi haretica.*

73 *Diuisiones inter nouos, & antiquos Christianos sunt contra charitatem, & vnitatem-*

134 *RR.PP. Alphonsus de Orepesa, & Hieronymus à Cruce bona mente affirmant desiderare cum hac gente propinquitate coniungi.*
135 *Conuersi ad Fidem ex Iudaismo plures referuntur qui post prima tempora sanctitate & litteris floruere.*
136 *Ioannes Baptista Elianus natione Hebræus vir pius & qui pro Fide Catholica multum laborauit, & scripsit.*
137 *Iulianus Pomerius Archiepiscopus Toletanus ex genere Hebræorum sanctitate & omnigena virtute præclarus.*
138 *Paulus de Carthagena alias Burgensis professione antea Iudæus, propter probitatem eruditionémque fuit primum Carthagenensis Præsul, deinde Burgensis Episcopus.*
139 *Gonçalus de Carthagena Pauli filius fuit Episcopus Placentinus.*
140 *Alphonsus de Carthagena eiusdem Pauli filius fuit sicut pater Burgensis Episcopus.*
141 *Franciscus Episcopus Caurien à Iudæis conuersis originem ducens.*
142 *Cardinalis N. descendens ab auis conuersis.*
143 *Auctoritas illa, sanguis eius semper nos, &c. quomodo intelligenda.*
144 *Iudæi omnes, qui Christi morti consenserunt vnà cum suis miserè perierunt in obsidione Hierosolymitana.*
145 *Descendentes à Caino in Generali diluuio periere.*
146 *Christianus nullus in obsidione Hierosolym remansit intra ciuitatem*
147 *Iudæos morti Domini consentientes excusat S. Paulus Apost. propter ignorantiam.*

1 CVm quidam N. pro Fide Catholica & pro Rege, ac Christianæ Reip. vtilitate plura indefessus præstitisset seruitia, & de illis debitè remuneranda in supremo ageretur Consilio, vnus illius minister, qui ad certum officium, seu dignitatem vacantem, idoneam personã regi proponere tenebatur, cœpit dubitare an dicto N. omnibus requisitis ad tale officiũ ornatissimo, & meritissimo, posset in conscientia votũ suum denegare eo quod audierat illum à Iudæis originem ducere, licèt id liquidò non cõstaret. Pro veritate à tali Ministro consultus & rogatus, vt liberè sententiam meam proferrem, respondit materiam esse quę quemlibet etiã timoratæ conscientiæ, & intrepidi animi virum ab ea decidenda retraheret, si vellet calumniantium linguas effugere: sed iterum & tertiò importunè penitus, sciẽs me exponere prauæ maledicorum censuræ & aliorum iudicio, vt amici desiderio satisfacerem, sequentibus tribus conclusionibus illi respondendum dixi.

CONCLVSIO I.

Præmia, & honores benemeritis de iure debentur, & quisquis secundùm propriam virtutem remunerandus est.

2 SVmma tua prudentia, Senator doctissimè, primum locum in syncera & Christiana veritate hac de re amplectanda, obtinere debet, ne in causa esse possis vt proximi honor detrimentum aliquod patiatur, & conscientia tua magis, ac magis lædatur dum volens illi bono animo consulere alteri damnum irreparabile inferas; scias ergo honoris & famæ causam vitæ, rebus præferendam, vt Iurisconsulti nostri satis nobis demonstrãt in l. *si quidem* 8 *cum bonis viris iste metus maior quàm mentis esse debeat*, &c. *ff. de eo quod metus causa. l. si ad. literium. § fin.* ibi, *Nam cuius fama multo magis vita parcendum est, ff. de adulter. l. codicil.* 91. § *mater.* ibi, *Scis filium nostrum occidisse, sed & alia mihi deteriora fecit*, &c. *ff. de legat.* 2. *l.* 2. § *initium.* ibi, *& cùm castitatem filia vita quoque eius præferendam putaret, ff. de origine iur. l. Iulianus, ff si quis omissa causã testamenti, l. iusta, ff. de manum. vind. § suspectus* vbi glos. *verb. ob culpã, Instit. de suspect. tutor. l. Hisp.* 4. *& vlt. tit.* 13. *part.* 2. cum aliis adductis per Valenz. *cons.* 92. *num.* 1. *& seqq.* Castill. *controuers. lib.* 5. *cap.* 123 *num* 21. *tom.* 6. Moreno de Vargas *de nobilit. disc.* 1. *num.* 1. *& disc.* 12. *num.* 7. Mecli. Lotter. *de re benef. lib.* 1. *q* 26. *num.* 27.

3 Ad quod respexit S. Ambros. *lib.* 1. *offic. c.* 4. dicens *Quis enim vitium corporis, aut patrimonij damnum non leuius ducat vitio animi & existimationis dispendio?* Et Apost. 1 *ad Corinth* 9. ait. *Expedit mihi magis mori quàm vt gloriam meam quis euacuet*, & Marc. Tull. *Philip.* 3. *Ad decus, & libertatem nati sumus, aut hæc teneamus, aut cum dignitate moriamur. cap. si non licèt* 23. *qu* 5 *d. l Hispan.* 4. ibi, *Tal podria ser el enfamamiento que mayor le seria la muerte que la vida*, &c. & *d. l. fi* ibi, *E perendo los antigos pusieron esta ferida por mas estraña que de la muerte por que essa no es mas de vna vez, y esta es de cada dia*, &c. Matth. Raderus *in explanat ad* Q. *Curt ium lib* 7 *cap.* 2. *in fine*, Mieres *de maiorat. p.* 1. *q.* 52 *num.* 8 & 9 Antunes *de potest in se ipsum lib.* 2 *cap* 1. *n.* 12 *cum seqq & cap.* 12. *per tot.* Valenz. *cons* 92. *à num.* 1. *& cons* 142 *num.* 35 *cum seqq* Escobar *de puritat. probanda p.* 1. *q.* 1 *proœm* § 1. & 2. eleganter Minograph. *Vat.* *Non sis qui fueris, non est cur viuere velis.*

4 Iuxta conscientiam rectam, & in foro interiori, vir clarissime, debes prius votum tuum examinare, quia, vt rectè aduertit Ioan. Boter. *lib.* 2. *de rat. liber. stat. cap. pen.* debent Principes cauere, & iubere, vt nihil prius decidatur in consilio Status, quin priùs visum, ac discussum fuerit in alio consilio conscientiæ. Ponderare debes quæ & qualis iniuria ex tali denegatione prætendenti sequatur, quia vt benè colligitur ex decisione Iureconsulti *in l* 1. § *permittitur, ff de aqua quotid. Neq; est hoc beneficium, sed iniuria, si quis fortè non impetrauerit*, &c. *Potius enim debitam libertatem præstitit, quàm beneficium v lum*, ait text. *in l proximè. ff. de ritu nupt. quia licèt sit gratia, tamen si sine causa negatur gratia fit iniuria*, de quo vide plura apud D. Solorzan *de iure Indiarum lib.* 1. *cap.* 17 *n.* 20. & *lib.* 3. *cap.* 19. *num.* 22. *tom.* 2

5 Sicut etiam minuitur existimatio quando quis ordine mouetur, vel ab officio remouetur, cùm per hoc videatur ei honorem auferri & iniuriam fieri,

6 *l. fin. in fin ff. de offic. Prætor. l. iudices, C. de dignit. lib.* 12. *glos. in l. testamento Centurio. in fin ff ae manum testam.* Auiles *ad cap. Prætorum verb fiel n* 42. Bou. *decis.* 149. *ex num.* 11. Anton. Fab. *in suo Cod. tit. de reuocan. donat. definit.* 18. Menchaq. *de success progr. lib* 3 § 30. Personal. *cons.* 30. *lib.* 1. Maltrill. *de magistrat. lib.* 1. *cap* 27. *num.* 18.

7 Ex denegatione, vel remotione solent plerumque exclusi, vel remoti etiam iniustè, & indebitè infamiæ notæ maculari saltem in ore vulgi, quod procax est, & In conuicia semper armatum, ex sententia, S. Hieronymi, Tacit. *hist. lib.* 1. *Plebi non iudicium, non veritas*, & *lib.* 2. *Municipale vulgus pronum ad suspiciones.* ibi *Procacia plebis ingenia, ægris oculis alienam felicitatem intuentur* D. Hieron. *epist.* 22. *Vulgus habet os barbarum procax, & in conuicia semper armatum, quicquid nonum insinuauerit, aut auctor, aut exaggerator est fama.*

8 Plato in *Axioch. Populus ignarus est, morosus, crudelis, inuidus, immodestus, vt qui sit ex colluuie turba, & stultis, & insolentibusque collectum.* Seneca *de vita beata cap.* 11. *Non tam bene cum rebus humanis agitur, vt meliora pluribus placeant, argumentum pessimi turba est.* Et tradunt alia de vulgo non vulgaria. Iust. Lips.

in polit. lib. cap. 5. per tot. Pactan. cons. 113. num. 7. cum seqq. Menoch. citato loco ibi. Quia populus semper huius erit opinionis, vt is, cui ademptum esset, ignominia 9 notatus videretur, &c. Nec sufficit restitutio, aut declaratio super fama semel maculata, & purgatio innocentiæ, quia, vt inquit Cassiodor. lib. 7. epist. 2 nulla potestas est, quæ qualitatem famæ suæ de ore hominum possit auferre. Sfort. Odd. de restit. in integ. p. 2. q. 92. n. 34. Infamia verò facti cum mentibus hominum imprimatur, ibique residoat, non potest inde ab aliquo amoueri, quia opinio hominum de bonitate, vel malitia alicuius non potest ab aliquo etiam maximo, & supremo Princi-10 pe remoueri, &c. Et rationem reddit Sidon. Apollin. lib. 5 epist. 8. namque improborum probra æquè vt præconia bonorum immortalia manent & eleganter expressit. l. Hisp. 6. tit. 6. part. 7. ibi, La nombradia è el precio de mal ganan a las vegadas los omes (con razon a las vegadas) no seendo en culpa, e es de tal natura que despues que las lenguas de los omes anpuesto mala nombradia sobre alguno, no la pierde ia mas, maguer nola mereciesso, &c vbi Gregor. Lop. in glos. 1. notant DD. in c. ex tuarum, de purgat. Canon. cap. Euphemium, § hinc colligitur, 2. quæst. 3. Silua nupt. lib. 4 num. 87. Anton. Fab. iurisprud. Papiniani tit. 12. princip. illat. 2. Mastrill. de 11 Magistrat. lib. 1. cap. 27. à n. 16. Laërt. in vita Pilolai, vbi asserit infelicitatem esse quòd quis incurrat in inspectionem delicti, quamuis sit innocens, his verbis, Et si nihil commisisti, sed tamen videaris, infelix es.

12 Non mirum igitur si pro viribus ingenuus vir de conseruando suo statu, & honore agat, vt dicit Anchar cons. 188. à num. 4. & S. August. de bono viduit. c. 22. reprehendit eos, qui conscientia sua freti, famā suā negligunt; & subdit: Nobis enim necessaria est vita no-13 stra, aliis fama nostra, Bald. cons. 312. num. 3. lib. 4. vbi quòd diuitibus eligibilius est mori quam vilipendi, Sebast. Medices de casib. fort. p. 1. q. 7. num. 7. Amescua d. lib. 2. cap. 5. à num. 11. Tessay. alleg. 7. num. 2. Scip. Theodor. alleg. 19. num. 2. Cabteros de metu lib. 2. cap. 47. à num. 20. Valenzel. cons. 92. numer. 7. Menoch. cons. 303. num. 1. lib 4. ibi, Qui honoris, & dignitatis suæ, Maiorumque suorum tuendæ causa, omnem diligentiam, & curam adhibent, non modo damnandi non sunt, 14 sed summopere laudandi, &c. optimè tales proprium honorem non curantes improbat Nau. ad cap. cùm mulier. 23. qu. 5. de finibus humanor. actuum tom 2 fol 487 num. 74. ibi Nona decisio Abulensis super Matth. cap. 6. quæst. 3. col. 2. scilicet dignum esse vituperio eum, qui honorem iam quæsitum non curat conseruare; tum quia, vt ille inquit, honor sicut non potest iuste quæri nisi per virtutem, & aliquam veram excellentiam, ita nec perdi iustè, nisi perdita illa: tum per illud præceptum Eccles. 41. curam habe de bono nomine: tum per illud Apost. 2. ad Corinth. 9. melius est mihi mori quàm vt gloriam meam quis euacuet. tum quia idem, quod maximè duco notandum, etiam de gentilitia nobilitate se laudauit 2 ad Corinth. 11. ibi, Hebræi sunt, & Ego; semen Abrahæ sunt, & Ego. Et illud Machab. 9. Absit vt fugiamus ab his, & inferamus crimen gloriæ nostræ. tum quia crudelem esse illum, qui famam negligit, intelligit inordinate, & desinit S. Augustinus c. non sunt audiendi, 11. q. 3. tum quia licèt magis curandum sit de virtute, vel excellentia vera, quam de honore, vel laude illi debita eo quod honoris perditio frequenter sine culpa eius, cui debetur, contingit, c. renouantes 22. distin. nihilominus tamen curandū est de honore, ne vulgus quod nouit effecta, & eorum causas ignorat, videns, quem ab honore decidisse, præsumat eum virtutem quoque & excellentiam amisisse, & eius casu præsumpto scandalum accipiat ob speciem mali, à qua vt caueamus Apostolus relatus in c. cùm ab omni specie mali, de vita & honest. cleric. præcipit 1. ad Thes. 5. tum demque quia ob 15 quinque fines bonā famam & honorem desiderare conuenit, vt in repet. cap. inter verba, 11. q. 3. concl. 5. scripsi, quorum quartus est vt constantius virtutes colamus, reputantes nos tāto esse obligatiores, tantoque plus peccaturos, si contra fecerimus, quanto magis credimus eas colere. Hactenus Nauarrus.

In his ergo tanti ponderis & momenti negotiis, in 16 quibus agitur de re vitâ cariori, debet iudex, vel informationem faciens benigniorē amplecti partem in fauorem prætendentis, & si fortè eius fama in aliquo læsa fuerit, honorem, si potest, defendat, quia fama integra cuiusque est necessaria Reip., vt aduertit Cou. li. 1. var. c. 2. n. 8. & causæ huiusmodi benignè ac blandè tractandæ sunt. Abb. & Dec. n. 33. in cap. venientes, de testib. & in cap. 1. n. 49. de appellat. Mathes. sing. 51. num. 8. Franch. decis. 2. num. 27. Hoied. de incompat. benef. cap. 23. num. 143. Menoch. cons. 96. numer. 27. Castrill. contrōu. lib 5 cap. 123. num. 17. Seraph. decis 162. numer. 3. Valenz cons. 90. num. 201. Rot. decis. 355 num. 6. p. 2. recent. & sic in conflictu potius errare debet iudex in absoluendo, quàm in condemnando, cap. allegant 4. vers. deinde 26. quæst. 7. Azeued. cons. 30. num. 14. Me- 17 noch. & Franch. vbi sup. Valenz d. cons. 90. n. 49. 190. & 201. & elegāter S Bernard. serm. 40. in Cantic. in fine. Etiamsi perperam factum deprehendas, nec si iudices proximum magis autem excusa, excusa intētionem, si opus non potes, puta ignorantiam, puta subreptionem, puta casum, quamuis vitio naturæ prompti in peiorem partem omnia vitia interpretemur, teste Eneardo VVeston. de morbis Reip. lib. septim. cap. 27. num. 8.

Nec benigno & humaniori animo procedentem 18 suspectum te reddere existimes, imò apud timoratæ conscientiæ viros te meliorem haberi puta; nam qui bonus est, malum nunquam suspicatur, & qui malus est, ad bonū difficile inclinatur. Ita nos docet. S. Chrysost. super Matth. ibi. Sicut difficile aliquem suspicatur malū, qui bonus est, sic difficile aliquem suspicatur bonū qui malus est, omnis ex se existimat alterum fornicarius neminem putat castum, castus de fornicario non facile suspicatur, superbus neminem putat humilem, humilis neminem putat esse superbum, sic qui non est ex Deo Sacerdos, neminē putat ex Deo Sacerdotem. Cicero ad Quinctum Fratrē ibi, Vt quisquis est vir optimus ita difficillimè esse alios improbos suspicatur. Nilus apud Anton. & Maxim. serm de Innocent. ibi Qui ad malum suscipiendum paratus non est his, nec ad malam quidem suspicionem est facilis.

O miserandus humanæ naturæ status, si inimicos ha- 19 buero, ipsi omnem contumij & infamiæ maculam me habere falsò probabunt; si verò in amicitiā meā eos reduxero, cōuicij & infamiæ notā, si quā forte haboero, in honores, & nobilitatis titulos conuertent. Sapientis igitur erit hæc dicta examinare, & non citò facili credulitate ad falsum prolabi, vt Seneca consuluit; 20 est enim veritas modis omnibus perquirenda, & laborandum ne opprimatur, prouocat enim Dei iram super se, qui veritatem opprimi conspiciens eam pro viribus non defendit, cap quisquis cap. nolite timere 11. quæst. 3. Ludou Zuntus in resp. pro vxore n. 36. & seq. Neuizan. in sylua lib. 5 num. 117. & cons. 34. numer. 6. cum seqq Paul de Castro cons. 234. in causa appellationis, ante num. 1. vol. 2. Socin. iun. cons. 76. num. 1. & cons. 127. num. 1. lib. 1. & cons. 41. nu. 1. cum seqq. & cons. 134. num. 1. & 2 lib. 3. Illa namque quanto magis op- 21 pugnata, & contrita est calumniis, tanto clarior nebulis expulsis progreditur in lucem, sicut aromata quæ magis redolent quanto magis conteruntur, cap. graue 35. quæst. 9. glos. verb. postquam in cap. cùm Ioannes, de fide instrum. Cranet. cons. 155. num. 18. Roland à Valle cons. 6.

conf.6.n.1.& conf.80.n.2.lib.1.& conf.66.n.1.lib.2. Ioan.Neuiz.*in principio sylua nup. n. 4.cum seqq.* Ludon.Zontus *vbi sup.n.2.* Marc. Ant. de Amatis *Marchie decis.41.n.6.*

22 Quibus præhabitis tam circa proprij honoris æstimationem, quàm circa obligationem illum defendendi, iam rectè infertur ad responsionem qualiter debeas in his seruitiis remunerandis te habere. In primis licèt sit feliciſſimum inter mortales natum esse ex bonis, vt protulit Hecuba apud Euripidem, quasi bonum semen degenerare non possit, ex Seneca *epist.* 87.cum aliis per Roland.*cons.1.n.35.cum seqq. vol. 3.* Frizze apud Domin.Arumæ, *de iure publico discursu 16.de nobilit.* Sim.de Pretis *cons.34.n.5.vol.2.* Federic. Marsel.*lib.1. de Legat.cap.9.* Barth.Iegi.*tract.crimin.p. 9. n.11 cum seqq.* Velasquez *in defens.statuti Tolet.cap.42.* Valenz. *cons.163.n.52.tom.2.* quia magnus verecundiæ stimulus est laus parentum, dum illis non patimur esse impares, quos gaudemus auctores, vt aduertit Caſſiodor. *lib.9.epist.22.*

23 Nihilominus tamen propria virtus magis æstimanda, *ille enim clarus ille sublimis, ille nobilis ille tunc integram suam nobilitatem se seruare putet si dedignetur seruire vitiis, ab eisque non superari*, vt inquit S.Hieron.*ad Demetriadem. Quid prodest ei, quem*

24 *mores sordidant, generatio clara? aut quid nocet illi generatio vilis quem mores adornant? ipse enim se vacuum ab omnibus bonis ostendit, qui gloriatur in patribus*, vt dicit S.Ioan.Chrysost.*in cap. 8. Ioan. Nihil prodest carnalis generositas*, ait Cyril. *in cat. ad cap. 3. Luca nisi consimilibus studiis fulciatur, vanum est igitur extolli de bonis prædecessorum, & deficere ab eorum virtutibus, & turpe est alienis ornare decoribus, quem propria virtus non venustat.* Quare S.Ioan. Chrysost. *hom 1.3.*

25 *in Matthæ.* affirmat quod si quis propria virtute decoretur, parentum suorum non decoratur opprobriis. *Nulli te vnquam de generis nobilitate præponas* licenter S.Hieron.ad Celantiam, *nec obscuriores quoque humiliori loco natos te inferiorem putes, nescit Religio nostra personas accipere, nec conditiones hominum, sed animos suscipit singulorum, seruum & nobilem de moribus pronuntiat, sola apud Deum libertas est non seruire peccatis, summa apud Deum nobilitas est clarum esse virtutibus.* Ex adulterino sæpe coniugio, ait S. Petr.Damian.*opusc.6.c. 19. pulchra soboles nascitur, & ex obscœna voluptate parentum, spectabilis oritur species liberorum: quid enim certius confirmatum esse potest quàm ex peſſimis optimos aliquando generari. Non dicis, Pater meus qui est in Cœlis* (verba sunt S. Ioan. Chrysost *hom. 20.in Matthæ.*) *sed Pater noster: superbiam remittens, inuidiamque explodens, & introducens matrem bonorum omnium charitatem, & humanarum rerum inæqualitatem prorsus expellens, & miram Regis cum paupere æqualitatem honoris ostendens; si tamen in maximis, & ad æternam gloriam neceſſariis cōmunione sociemur. Quid enim noxæ de terrena nobilitate timendū est, quando cœlesti omnes nobilitate compungimur. Cumque nullus alio amplius de illo honore possideat, neque locuples paupere, neque dominus seruo, neque iudex ministro, neque Rex milite, neque Philosophus barbaro, neque sapiens imperito? Cunctis enim vnam atque eandem nobilitatem donauit Deus, cum dignatus est omnium pater vocari.* Optimè Pelagius noster *de planctu Ecclesiæ lib. 2. artic. 76. fol. 252.* hac de re agens sic concludit: *Vera nobilitas Christiana est. Primo, quia sumus filij Dei, & hoc per creationem, Actuum 7.29.q.vlt.c. omnibus. Ipsius enim, & genus sumus Esai.64. Tu Domine Pater noster es, nos verò lutum; tu fictor noster, & opera manuum tuarum omnes nos. Et in hoc sumus eius filij chari. Secundò per gratiam adoptionis. Vnde 1. Ioan. 3. in princ. Videte qualem charitatem dedit vobis Pater, vt filij Dei nominemur, & simus. Psalm.81. Ego dixi, Dij estis, & filij excelsi omnes. 1. Ioan. 4. In hoc manifesti sunt filij Dei, & filij Diaboli, omnis, qui non est iustus, non est ex Deo & de hoc de Pœnit.dist.1.§.hoc idem vers. item vt Christus ait, & vers. qui natus; & per hoc sumus filij charitates. Tertiò per gloriam ratione adoptionis hæreditatis æternæ, Ioan.8 Rom.n.8. si filij, & hæredes Galat.4. Et in hoc erimus filij chariſſimi. Ephes. 5 Imitatores Dei estote sicut filij chariſſimi. Contra carnis nobilitatem, ext.de præbend.cap pen. § nos ergo Attendentes quod non generis, sed virtutum nobilitas, vitaque honestas gratum Deo faciunt & idoneum seruitorem. Ad cuius regimen non multos secundùm carnem nobiles, & potentes elegit, sed ignobiles, Matth.4. & pauperes.*

26 Vides igitur qualiter propria virtute decoratus præmia ex se meretur, licet ab ignobili parente procedat; ideo S.Anton.Abbas *serm.79.* consultus quid sentiret de quodam, cui maximè obstabat parentum ignobilitas, sic respondit. *Nihil tibi obest genitorum ignobilitas, si tu ipse probus sis.* Magis enim resplendet ille, ait Chrysost.*homil.3.in Matth.* qui ex parentibus a virtute prorsus alienis, ipse tamen sit de virtute mirabilis. Sic è contra, parentum sublimitas nihil prodest filius, qui eorum opera non faciunt, vt ait Chrysolog. *Qui genitoris opera hoc facis, negat genus* [illegible] *Si filij Abrahæ essetis, opera Abrahæ faceretis, ille fidem generis probat qui tantus paterni operis assertor exiſtit.* Et bene ad hoc propositum Philon. *in libro* quem scripsit de educatione Principis, sic ratiocinatur, *Nemo suam felicitatem in generis nobilitate collocans, honestas actiones negligat, reputans grauiori animaduersione fieri obnoxium, quisquis ex optimis progenitus Maiores suos vitiis dedecorat, descendens à virtutis exemplis domesticis, quorum reliquiis omnibus deletis ex animo non potest meritam reprehensionem effugere.*

27 Vnde merita à qualicumque homine bene & rectè operante prouenirent, pro seruitiorum qualitate remunerari debent, & ad id naturaliter princeps obligatur, *l.sed etsi lege 25 § consuluit,* iuncta glos. *verb. obligauerunt, ff.de petit. hæred.* ibi: *Naturaliter quis obligatur ad remunerandum benemerentem, ipsaque natura ducimur ad benefaciendum, ei, qui nobis bona fecit. l. etiam 15.§.ex præterito, ff. de manum. vind.* ibi, *Ex præterito tempore plures causæ esse possunt, veluti quod dominium in prælio adiuuauerit contra latrones tutus sit, quòd ægrum sanauerit, quòd insidias detexerit, & longum est si exequi voluerimus, quia multa merita incidere possunt, quibus honestum sit libertatem cum decreto præstare, quas æstimare debebit is apud quem de ea re agatur,* qui tex.videtur in materia spe cialis nota dignus, quia loquitur de præmiis seruis cōcedēdis propter seruitia magis ex obligatione quā liberaliter dominis præstita, *l in nomine Domini 2. §.hæc autem non solum in fin C.de offic. Præf. Præt. Africa*, ibi, *semper prouidemus vnūquemque secundùm labores suos ad meliores gradus, & ad maiores dignitates perducere, & duces, ac tribunos secundùm labores suos de imperiali largitate renunciationē sperare debere,* &c. *l. 1.in princ. ff. de censib.* ibi, *Huic enim diuus Seuerus, & Imperator noster ob egregiam in Rempubl. Imperiumque Romanum in signum fidem ius Italicum dedit.* & *l. semper in ciuitate, §.negotiatores, ff.de iure immun.* ibi, *nam remuneranda pericula eorum, quin etiam & hortanda* (seu vt gloſſa legit, coronanda) *præmiis merito placuit,* &c. *l eum qui 58 C.de Decurion.lib.10.* ibi, *habita consideratione videlicet meritorum, & hoc bene cogniti priuilegium consequantur, nec eo passim fruantur indigni.* &c. *l.iubemus 4.C.de proxim sac scrin. l. cornicul. 3. C.de apparit.Præfect.Præt.li.12.* ibi, *Pro multis erga Remp.*

sudoribus

suderibus ab omnibus Indictionibus tà militarium quàm ciuilium Iudicum semper habeantur immunes,&c.*l.* 3. *C.de offic.Magistr. milit.* cum aliis adductis per Andr.de Isernia *lib.* 1 *ad Constit. Neapol. tit.* 37.Gregor. Lopez *l.* 5 1 *tit.* 18.*part.* 3 *glos.fin.*Georg. Accac.*lib.* 5.
28 *de priuileg c* 10.*n.*7.Gonzal.*ad reg.* 8. *Cancel.glos.*4 *n.* 9.Sebast.Fox.*lib.* 5.*de Regis instit.*vbi concludit Principum obligationem esse honores,& beneficia benemerentibus personis concedere.

Hinc Senatus populusque Romanus iuxta valorem
29 cuiusque meritorum præmia,& honores pendebat,statuasque æneas ad æternam benemeritorum memoriã, qui ciuitates,& prouincias Romano Imperio subiecerant,erigere cum summa gloria nunquam prætermisit. vt in *l.defensorem*,§.*qui militia* , *ff. de re milit.l.*1.*C.de statuis,& imag.l.*1.*Cod.de veteran.lib.*12. Plini. *lib.*7. *natur.histor.cap.*58.*& lib.*33.*c.*2.Alex. Sard. *lib.*3.*de morib & ritib.gentium c.*10.Patrit.*lib.*9. *de Regno tit.*6. Lambertin.*de Iurepatron.lib.*3.*q.*5. *princ. art.* 4.*nu.* 1. Petr.Greg.*syntag iuris p* 2.*lib* 19. *cap.* 3.*numer.pen.& vlt.& cap.*4.*numer.*4 *cum seqq* Melch. ion *polit.quæst. p.* 3.*q.*107.*num.*2.Ribadeneira *lib.*2. *de Principe Christiano cap* 7.Iust.Lipsi *lib.*3.*de magnit.Roman. cap.* 9. Bobadil.*in sua politica lib.* 3.*cap.*5.*numer.* 75. *& lib.*5. *cap.*4.*num.*13.Iacob Gotier.*lib.* 3. *de veteri iure Pontif. cap* 4. Et refert Massutius in *vita sancti Pauli* ex Auctore *historia scholastica*, & ex glossa & Dionysio Carthosiano Pauli patrem propter obsequia Romanis
30 exhibita,& quia eorum Legatis in Ciliciam venientibus cũ pace,& coronis obuiam processisset, ius & insigne Romanæ ciuitatis penulam,id est,vestem,vt ipsi interpretantur,senatoriam sibi , suisque filiis singulari fauore esse consequutum.

Et licet vir bonus amore virtutis, & Reip. potiùs
31 quàm commodi,aut præmij spe adductus bene aliis facere debeat,& soleat,vt Cicero prodidit *Philip.* 4 & non minus eleganter id ipsum dixit Ludou. Gom. *in orat.*quæ legitur post *comment.ad reg.* 3.*Cancel.n.*13. desumens ex S.August.*lib.* 5.*de ciuitate Dei*,dum commemorat quòd sola virtutis gloria nos debemus esse contenti;cui sententię consonat illud Senecæ *lib.* 1.*de*
32 *Clementia c.* 1.*& epist.* 63. *Virtus nullo honestamento eget ipsa.& magnum sui decus est,& corpus suum consecrat*,& Sillij Italici *lib.* 3 *bellor.Punic.*

Ipsa quidem virtus sibimet pulcherrima merces.

Nihilominus rarò,vel nunquam aliquis inuenitur poterit,qui gratis , & postposita omni præmij spe sponte laboret,vt idem *Silius lib* 13.expressit.

Ipse decor recti , facti si præmia desint,
Non mouet,& gratis pœnitet esse probum.

Et Iuuenalis *satyra* 10.

——*Tanto maior famæ sitis est quàm*
Virtutis, quis enim virtutem amplectitur ipsam
Præmia si tollas?

33 Et Cicero *in orat.pro Aulo Cecinna* humanæ naturę insitum asserit,vt opus aliquod magni ponderis & momenti facere non incipiamus si ex eo fructũ consequi non speremus,his verbis:*Ea est natura nobis insita , vt neque inter flagitiorum impunitates viuere , neque de Republ. benemereri possumus , nisi fructum aliquem speremus bonæ nostræ voluntatis*, &c. & idem asserere videtur *in orat.pro Caio Rabirio. Pro sua patria pauci post genus humanum nati reperti sunt , qui nullis præmiis propositis vitam suam hostium telis obijcerent*, &c Et fuit sententia Xenophontis *in tyrannico. Honores eam vim habent quod ipsos appetens non dubitet omnes sufferre labores,& pericula,vt illos assequatur,& in hoc anteire hominem rationis participem animantibus cæteris,nec erit tam difficile.& insigne facinus quod homines non audeant si condigna præmia proposita perspexerint. In Republica enim in qua maiora præmia, & honores fuerint propositi benemerentibus, maior numerus reperietur hominum, qui gloriæ stimulis accensi, & desiderio consequendi agitati conatu omni benemereri procurent , nam auctis honoribus augentur animi ad ardua,& insignia opera* ; tradit etiam Plinius *in panegyrico ad Imper.Traianum*,& Simanch *lib.* 9. *de Republ.c.*50.*n.*15.Valenzuel.*cons.*82.*n.*38. *vol.*1.ibi:*Tamen sic vita hominum est, vt quemadmodum ad male-* 34 *ficium nemo conatur nisi spe,atque emolumento accedere:ita pauci post genus humanum creatum reperti sunt, qui præfatam philosophiam degustare vellent, & nulla præmiorum spe ostensa Reip.vtilitatibus , & commodis inseruierint,quique laboribus susceptis,periculisque additis,nullam rerum gestarum mercedem, aut certe gratiam desiderarent : etenim honos alit artes , omnesque incendimur ad studia gloriæ dicente* Tito Liuio *lib.* 4. *nihil non aggressuros homines si magnis conatibus magna præmia proponantur.*

Eleganter Osorius noster *de gloria humana lib.* 1.*in* 35 *princ.ibi , Multa sunt , Rex inuictissime , quæ magnam vim habent ad hominum vitam vel rectè constituendam , vel funditus euertendam , tum nihil est quod in vtramque partem tantum valeat , quantum ardens quoddam laudis , & famæ desiderium. Primum enim adeò latè patet vt nullus sit neque tanta humanitate præditus,neque tam agrestis,& inhumanus , neque tantis honoribus insignis , neque tam obscurus , & ignotus, neque tot virtutis ornamentis excultus,neque tam multis flagitiis coopertus,qui non flagret infinita quadã gloriæ cupiditate. Deinde ita est id communibus sensibus infixum,vt neque vi rationis euelli, neque lege , aut more vllo mutari,neque vllo metu exerceri, & comprimi possit; postremò tam vehemens est vt animum nullo in loco consistere patiatur,sed semper incertũ trahat & rapiat ad maiora in dies, & altiora inflammato studio consectanda,ex hoc autem animi motu clarissima virtutes,ex eodem teterrima vitia nascuntur. Acuit enim industriã animosque ad res acriter & animosè gerẽdas exsuscitat; ita tamen vt alios ad ius humanæ societatis tuendum, patriamque beneficiis immortalibus obligãdam,alios ad leges nefarias colendas & Remp.delendam sollicitet. Vt enim antiquissima commemorem, illi primi vrbium conditores,qui homines in syluis bestiarum more dissipatos vnũ in locum compulerunt,& in ciuilis vitæ societatem conuocarunt,omnes quod ex historiis cõstat,ardenti gloriæ cupiditate fuerunt in studium tam præclari muneris excitati. Quid qui optimis legibus & institutis,ciuitates suas ad summam amplitudinem perduxere ? Quid qui pro patria caput suum in summum vitæ discrimen intulere? Quid qui maximarum artium disciplinis ciues suos excoluere? Nam obscurum est neminem sese sine magna spe laudis,vel ad homines inter se iustitiæ munere conciliandos,vel ad Remp.virtute & industria defendendã contulisse?Contra verò qui patrias euertêre, aut scelere, & amentia conuulsêre,omnes fuerunt ad tam tetrum & tam immane facinus gloriæ cupiditate compulsi. Vtriusque autem rei ciuitatis vnius varij casus infinita exẽpla suppeditant. Si enim inuestigare velimus per quos fuerit olim Roma fundata, eiusque imperium latissimè propagatum,vt à Romulo ordiamur, & seriem illam clarorũ hominum vsque ad extrema florentis imperij tempora perducamus,intelligemus omnes adeo appetentes laudis, & gloriæ fuisse,vt illius parandæ causa neque laborem fugerint,neque vitæ periculum recusauerint. Rursus si naturam spectemus eorum Romanorum,qui Romanum Imperium per summum scelus euerterunt,aut saltem de illius pernicie,& interitu cogitarunt ,omnes reperiemus ad gloriæ cupiditatem incredibiliter exarsisse.*

36 Ioannes Brãtios,*de Senatore lib.* 1.*cap.* 8.vbi in principio incommoda Senatorum scitu digna refert , & tandem *fol.* 29. in proposito concludit. *Quid homini*

potest

potest dari maius quam gloria, laus, & æternitas? vt interim omittā quid sit magistratuum comitatus, & egressus, quæ in publico species, quæ in iudicio veneratio, & illa salutari, appeti, decedi de via, de semita assurgi, reduci, consuli. Quæ primo aspectu parua forsitan & leuia memoratu videri non sunt nescius at non sunt tamen honorabilia, & apud nos, & in aliis ciuitatibus, vt quæque optima moru est, & optimè constituta, illa diligentissimè obseruantur. Quid hominibus tam expetendum quàm virtutem suam moderationem animi temperantiam non latere in tenebris, neque esse abditum, sed in luce ciuitatis in oculis clarissimarum prouinciarum, atque in auribus omnium gentium ac nationum esse positam? ipsos tanquam in alta quadam specula conspiciendos se monstrandosque praebere? Pulchrum est digito monstrari, & dicere, hic est. Quanquam enim laudabiliora videntur omnia, quæ sine venditatione, & sine populo teste fiunt, omnia tamen bene facta in luce se collocari volunt. Quid inquam tam eximium viri politico quam versari assiduè in optimorum ciuium vel flore, vel robore? neque enim augeri dignitate, quàm bonis æquari gratiis. Atqui ordine Senatorio flos nobilitatis, ornamentum ciuitatis, firmamentum Reip. continetur. Pulchrum eminere est inter illustres viros; illustre eorum munus, qui ex tam magna multitudine ciuium tam pauci de hominum fortunis sententiam ferunt, &c.

37 Guillelm. Benedict. *in c. Raynutius de testam verb. duas n.44.* ibi, *Postremo est vnum peremptorium, quia sub confidentia beneficij vnusquisque statu suo derelicto, quibuscumque cæteris viuendi modis, qui plures sunt, seruitio Principis se dedicat, supplantaretur in sui honoris & totius familiæ denigrationem; itaque mandatum Principis imo beneficium sibi foret illusorium, & derisorium contra omnem iustitiæ æquitatem, quæ neminem permittit beneficio decipi, sed potius iuuari, &c.*

38 Ioan. Bapt. Valenzuel. *d. cons. 82. n. 50.* ibi, *& confirmatur. nam si munus, vel officium esset cum damno, vel sine honore, non esset præmium, sed è contrario onus & pœna, l. propriè. ff. de verbor. signif. vbi non dicuntur bona quæ plus incommodi quàm commodi habent, Roman. cons. 310. n. 3.* &c.

39 Idem Valenz *eod. cons. 82. n. 43.* ibi, *Quare Cardinalis Contaren. lib. 2. de Repub. Venetorū, dixit, quòd regula conuenientior ad rerumpublicarum augmentū, & conseruationem consistit in præferendo, & honoribus afficiendo benemeritos, cùm remuneratio sit Reip. præsidium, vt ait Demosth. in alleg. orat. aduersus Leptinem,* Petr. Lenaod. *de priuileg. Doctor. p. 4. q. 21. n. 39.* Petr. Bellus *de re milit. p. 7. tit. 1. n. 1.* Horat. Luc. *de priuileg. Scholar. in præfat. n. 4. & 5.* &c. Alia vide apud Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. glos. 4. n. 23.* ibi, *sunt remunerandi tanquam benemeriti, qui pro Principe, seu patria laborauerūt, & fidelem operam præstiterunt,* &c. Pinel. *in l. 1. Cod. de bonis mat. par. 3. n. 62. versic. infertur* 14. vbi testatur ita obseruasse antiquam Romani Senatus prudentiam omnemque Remp. benè institutam. Gabr. Pereira *decis. 4. n. 4.* Bursat. *cons. 343. n. 24. vol. 4.*

40 Optimæ ad hoc assumptum probandum referuntur auctoritates Cassiodori, & præcipuè *lib. 2. var epist. 28. Nutriunt præmiorum exempla virtutes, nec quisquam est qui non ad morum summa nitatur ascendere quando irremuneratum non relinquitur, quod conscientia teste laudatur: graue nimis est vt fructu laboris sui defraudetur industrius, & cui debet pro sedulitate conferri præmium, dispendium patiatur. Iniustum, & malorum omnium probatur extremum, vt inde quis cogatur detrimenta suscipere, vnde credebat auxilium peruenire, molestiam pati sine causa, pœnam sine culpa, damna sine delictis.* 41 *Tribuenda est iustis laboribus compensatio meritorum, quia exprobata militia creditur, quæ irremunerata transitur, athletam populi palma designat esse victorem, sudores bellicos ciuica corona testatur. Expectant etiam equos præmia sua, & tanta iustitiæ vis est vt nec illis tardius detur laboris pretium, qui sentire non poterant denegatum. Quod si ita est, dignum hoc homini reddere, qui per honesta cognoscitur obsequia placuisse. Æquum est enim vt vnicuique proficiat labor suus, & sicut expendendo cognoscit incommoda, ita rebus perfectis consequatur augmentum.* Idem *lib. 1. epist. 3. Quauis proprio fruatur honore, quod est natura laudabile, nec desinit probata conscientia falces, cum generat animo dignitates; omnia siquidem bona suis sunt coniuncta cum fructibus, nec credi potest virtus, quæ sequestratur à præmio,* &c.

42 Sancti etiam viri & Dei amici spe præmij ei seruire alliciebantur, & non diffitetur Dauid. *Psal. 118.* ibi, *Inclinaui cor meū ad faciendas iustificationes tuas in æternū propter retributionem,* & princeps Apostolorum Petrus apud Matth. *c. 19. Ecce nos reliquimus omnia, & sequuti sumus te, quid ergo erit nobis?* Super quibus verbis S. Hieronym. *l. 3. in Matth.* mirari videtur quomodo Petrus præmiū tam audacter quærebat, dicens: *Grandis fiducia, Petrus piscator erat, diues non fuerat, & tamen loquitur confidenter, reliquimus omnia, quid igitur dabis nobis præmij.* Facit Concil. Trid. *sess. 6. de iustificat. can. 31.* ibi, *Si quis dixerit iustificatum peccare, dum intuitu æternæ mercedis bene operatur, anathema sit,* &c. S. Thom. *2. 2. q. 27. a. 3. & 4.* Dorand. *q. 3.* Syluest. *in sum. verb. charitas q. 7.* Sanch. *in præcepta Decalogi tom. 1. lib. 2. c. 35. n. 2.* Diuus Paulus *ad Hebræos c. 11. vers. 16.* de Moyse agens, qui contempsit Ægypti Regnum, & quod hoc fecit. *Aspiciebat enim in remunerationem.* Gabr. Aluarez *de priuil. pauperum p. 1. q. 6. n. 45. cum seqq.*

43 Sanctus Ambros. *lib. 1. de Pœnit. c. 16.* id ipsū manifestat, ibi, *Omne studium torpescit dilatione, & ideo Dominus vt præsētium fructu cumularetur deuotio Discipulorum dixit quoniam qui dimisisset omnia sua, & eum sequutus esset, centies tantum reciperet, & hic &* 44 *in futurum prius promisit, vt fastidia dilationis auferret.*

Sanctus Ioannes Chrysost. aureis verbis idem expressit *in cap. 4 Ioannis homil. 33. Nam veteres Patriarchæ seminando, Apostoli autem metendo quodammodo laborauerunt; sicut autem satio longius abest à fructu quàm messis: ita Patriarcharum labores longius aberant à præmiis vitæ æternæ, quam labores Apostolorum; labores igitur Patriarcharum duros ac difficiles reddebat absentia præmiorum: at verò Apostolorum labores, quamuis multò grauiores, & acerbiores fuerint, tamen ipsa præsentia præmiorum leues, ac penè nullos efficiebat:* noster Francisc. de Mendoza *in lib. 1. Regum, capite 8. num. 8. section. 2. §. 3. fol. mihi* 1031. Si quæris, amice, Senatorem doctissimum, Pastorem vigilantissimum, ministrum fidelissimum, qui muneri suo rectè satisfaciant, qui Deum in rebus agendis præ oculis semper habeant, qui mandata Principis sancto zelo adimplere curent, iuraque & leges obseruare faciant, de genere nihil cures. Cùm Tobias interrogasset Angelum, qui filium erat comitaturus, de qua domo, aut de qua Tribu esset, respondit ei Angelus. *Genus quæris mercenarij, an ipsum mercenarium, qui cum filio eat?* quasi diceret, non genus hominum, sed personas esse perpendendas. Alia vide in meo *tract. de officio, & potest. Episcopi p. 1. titul. 2. gloss. 17 numer. 13. cum seqq.* Et 45 optimè Bion Philosophus. *Cùm indiges ô Rex sagittariis, benefacis non interrogando genus, sed scopum proponendo, optimos illorum tibi diligis, sic etiam amicos explora non vnde nati, sed qui & quales sint.* Prouidendum est officiis de bonis personis, non vero personis de bonis officiis, nisi cum vtrumque simul

fieri potest;legimus enim *in vita doctissimi, ac piissimi Cardinalis Bellarmini lib.3.c 5.§ rursus*, ad commutationem Clementis VIII.sic respondisse *Deberent prouideri Ecclesia de bonis personis, non autem persona de bonis Ecclesiis. Fateor tamen optimam illam esse prouisionem cùm vtrumque simul fieri potest, vt & persona benemerenti, & Ecclesia vacanti vtiliter prouideatur*; cui Pontifex ita respondit: *Scimus; & hoc quantum in nobis est pra oculis habemus, prouidere Ecclesiis, non autem personis, nisi quando & Ecclesia, & persona aquè nos prouidere putamus.* &c. refert D. Ioannes Solorzan. *de Indiarum gubern.to.2.lib 3.c.7 n.13.*

46

CONCLVSIO II.

Officiorum, bonorumque omnium Christiana Reipub. de iure capaces sunt qui fidem Catholicam fideliter amplectuntur, & in ea securi & immobiles persistunt, etiamsi à Iudais conuersis originem duxerint, ita vt notoria illis inferatur iniuria, si pracisa infidelitate ob suam descendentiam, ab illis obtinendis aliquo statuto excludantur.

47 COmmunis humani generis inimicus, diabolum dico, in primitiua Ecclesia zizaniam seminandi causa distinctionem inter Christianos ex omni natione ad eã venientes introducere volens, ab Apostolo Gentium Doctore conuincitur, dum *ad Roman.cap.* 10.ita ait *Non est enim distinctio Iudai & Graci, nam idem Dominus omnium, diues in omnes, qui inuocant illum*, omnes nos, addit ipse *1.ad Corinth.12.In vnum corpus baptizati sumus, siue Iudai, siue Gentiles.* Quid melius, & ad propositum vtilius in comprobationẽ huius Catholicæ conclusionis referri potest, quã Bulla quædam summi Pontificis Nicolai V. quam ad literam transcribit & se vidisse sub plumbo affirmat Corduba *lib. 1.q.54 fol 434.*& illius meminere Ioannes de Mariana *in historia Hispania l.22.c.8.*& P.Hieron.de la Cruz. *in responso apologetico ad discursum P.Fr. August.Salucij c.3.§.2* cuius tenor est qui sequitur *Nicolaus Episcop seruus seruorũ Dei, ad perpetuã rei memoriam Humani generis inimicus illico, quo Verbum Dei cadere in terram bonam conspexit, operam dedit seminare zizaniam, vt conculcato semine nullũ fructũ produceret, prout vas electionis Apostolus Paulus huius zizania pracipuus extirpator refert quod in initio inter conuersos ad Fidem differentia antelationis exorta est. Iudais enim Gentibus de prelatione contendentibus, aliis aliter in Dei Ecclesia scissuram inducere cupientibus, cum alij Cepha, alij Apollinis esse certarent, Redemptor noster his prouidens ab initio nascentis Ecclesia ordinauit qui huiusmodi zizanium extirparent, humanaque imbecillitate peccantibus, aut lapsis occurrerent; prout ipse Apostolus ad Romanos scribens omne huius antelationis dissidium diuinis verbis euertit. Atque Petrus Apostolorum princeps in singulis diœcesibus ordinatis Episcopis omnem schismatis occasionem submouit. Nos igitur Redemptoris nostri exemplo, cuius vices ad huiusmodi tollenda dissidia locumque licèt immeriti tenemus in terris, prafatorum exemplis edocti omni vigili cura compellimur operam dare, vt his, qua inter fideles possent aliquam diuisionem parere, nostri Pontificalis officij auctoritate occurramus vt inter fideles charitas amor, & vnitas vigeat Nihil enim est quod tam inter Fideles conueniat, quam quod in omnibus sit velle vnum, dicente Apostolo: Sicut enim corpus vnum membra multa habet, omnia autem membra corporis cum sint multa, vnum tamen corpus sunt, ita & Christus. Etenim in vno spiritu omnes nos in vnum corpus baptizati sumus, siue Iudai siue Gentiles siue serui siue liberi omnes in vno spiritu potati sumus in vnum corpus, & vnus spiritus sicut vocati estis in vna spe vocationis vestra, vnus spiritus, vna fides, vnum Baptisma, vnus Deus, & pater omnium. Percepimus quosdam nouos zizania seminatores affectantes huius vnitati & Fidei nostro salutare documentum contemnere, & quod per vas electionis Paulum Apostolum extirpatum fuerat dissidium in diuersis partibus, maxime in Regnis charissimo filio nostro Ioanni Castella, & Legionis Regi illustri subiectis renouare ausu temerario asserere, quod qui ex Gentilitate, aut ex Iudaismo, aut alio quouis errore Christiana Fidei veritatẽ cognouerunt, & baptizati sunt, &, quod grauius est, eorum filios propter nouam assumptionem Fidei, non debere ad honores, dignitates, officia, tabellionatus, & ad testimonium in Christicolarum causis admitti, & eos verbo, & facto contumeliis afficientes. Qua cùm à Redemptoris nostri institutis aliena sint, eodem Paulo Apostolo testante cũ dicat, Gloria, honor, & pax omni operanti bonum, Iudao primum, & Graco, non est enim acceptio personarum apud Deum. Et omnis qui credit, non confundetur. Non est enim distinctio Iudei & Graci, nam idem Dominus omnium, diues in omnes, qui inuocant illum. Et alibi, In Christo Iesu neque circumcisio aliquid valet, neque praputium sed Fides, qua per dilectionem operatur. Hos vt à veritate Fidei Catholica aberrantes, ad viam veritatis reducere, ac quatenus excesserunt, animaduertere, cupientes; cum non tam auctoritatibus pramissis dictus contradicant: sed illustrium Principum quondam Alphonsi sapientis cognominati, & Henrici, & charissimi filij nostri Ioannis moderni Castella, & Legionis Regum pro Fidei augmento perpetuis sanctionibus, authenticis litteris eorum sigillo munitis grauibus pœnis vallatis per Nos visis, & maturè discussis, quibus sanxerunt, vt inter nouiter conuersos ad Fidem maxime de populo Israelitico, & antiquos Christianos nulla in honoribus, dignitatibus, & officiis tam secularibus, quam Ecclesiasticis suscipiendis, & habendis differentia fiat ac affectantes, vt quisque, qua recta sunt, sapiat, & qui contra Christiana legis normam falsa seminare, & proximos scandalizare, qua vnitatis & pacis contraria sunt, prasumpsere, debitis pœnis affecti errores eorum agnoscant, prafatorum Principum ordinationes, & decreta vt fari, & sacris Canonibus conformia super his edita, & proprio Motu, & certa scientia approbamus, & Apostolica auctoritatis munimine roboramus, ac omnibus, & singulis cuiuscunque status, & gradus, ac conditionis fuerint, ecclesiasticis, vel sacularibus sub excommunicationis pœna mandamus, vt omnes, & singulos ad Christianam Fidem conuersos, & in posterum conuertendos seu ex Gentilitate, seu ex Iudaismo, seu ex quauis secta venerint, aut venire contigerit, & eorum posteros tam ecclesiasticos, quàm saculares Catholicè, & secundum quod decet Christianum viuentes, ad omnes dignitates, & officia, tabellionatus, testium depositiones & omnia alia ad qua alij Christiani quantumcunque antiqui admitti solent, admittant, nec propter Fidei nouam receptionem inter eos, & alios Christianos discretiones faciant, nec verbis, aut facto contumeliis afficiant, aut affici permittant, sed omni eorum possibilitate contradicant, & opponant, & eos cum charitate prosequantur sine personarum acceptione Omnes Catholicos vnum esse corpus in Christo secundùm Fidei doctrinam, quos omnes tales esse, & pro talibus ab omnibus haberi harum serie decernimus, & declaramus. Verum*

rum si qui ex ais post baptisma Christianorum fidem non sapere, aut Gentilium, aut Hebraeorum errores sectari, vel dolo vel ignorantia Christiana Fides non servare precepta inuenti fuerint, quibus casibus, qua in Toletano Concilio maximè cap. constitutus, & alibi contra huiusmodi apostatas à Fide non pariter cum aliis fidelibus bonis ad huiusmodi honores admittendos decreta sunt, locum sibi vendicent (prout praefati Reges rectè sacros Canones intelligentes in premissis eorum Constitutionibus quasdam eorum leges interpretati sunt) aut aliàs ad competentem Iudicem, & quod iustum est fieri publica auctoritate legis seruato ordine studeat, nec quisdam propria auctoritate, aut iuris ordine non seruato contra diuinarum, humanarumque legum doctrinam aliquid in eos vel eorum aliquem audeat attentare. E venerabilibus fratribus Episcopis committimus & mandamus vt contra eos qui contraria praemissis in posterum dogmatizare praesumpserint, & praefatis Christi fidelibus, verbo vel facto propter praemissa iniurias intulerint, aut hactenus intulerunt, & contra praestantes auxilium, consilium, vel fauorem, omnis iuris solemnitate omissa, fida fa as veritas inspecta, ad priuationes, inhabilitationes, corporalem captiuram, & alias poenas pecuniarias, prout qualitas del ctr. quirere videbitur, procedant, vel aliter eorum procedat. Datum Fabriani Camerinensis dioecesis anno Incarnationis Dominicae 1409. Pontificatus nostri anno tertio

Ex quibus omnibus prosequitur idem Cordoba, in hac Bulla contentis patet, Nicolaum V. declarasse & diffinisse eos, qui horũ gene u n segregationes faciũt, esse contemptores veritatis Ecclesiasticae, transgressores salubrium F le d ica ...e n ...rũ, e ...toreaz zaniarũ scandalizatores proximorũ, contrarios v...tati, & paci Christianae, errãtes à veritate Fidei, & ...atores, que falsitatis contra regulas Fidei Christianae, & contra Sacrã Scripturam, vt ...a dicendis est apparebit.

49 Constat enim de tempore promulgationis sancti Euãgelij plures in Hispania extitisse Iudaeos, nã *Actor. cap. 2. dicitur. Erant in Hierusalem habitantes Iudaei viri religiosi ex omni natione quae sub Coelo est*, quarum nationum vna non est Hispania ...ttam eis, in qua, vt dicebamus, post ...f ...t. Iosph. *antiquit. Iudaic. lib 11 c 11 & lib 11 c. 5 & lib. 14 c. 1. cum seqq.* Strabo *Geograph. lib 5* Garibai *lib. 5 c 4* P Mariana *lib. 4 c. 4* Fr. Ioan de la Puente *tom 1 de la Monarchia lib. 2 c. 2 3. & 24* qui Matrimonia cum Catholicis eorũ filiabus contrahebant, quae tamen circa annum Redemptionis nostrae 300. *in Concilio Illiberitano can. 16.* deinceps contrahi prohibita fuerunt, vt affirmat D. Ferdinandus de Mendoça *de confirmation. Concilij Illiberitani lib. 1. cap. 2.* Fr. Ioannes de la Puente *d. cap. 14. §. 1.* de quibus, & aliis, qui ad Fidem Catholicam conuersi sunt tempore Catholicorum Regum Ferdinandi & Elisabethae, & vigore *l. H sp 2. 3. & 4. tit. 2. lib 8 Recop.* & de eorũ u fi s, & descendentibus minimè loquuntur statuta excludentia à Iudaeis originem ducentes, sed tantum de illis, qui ab eo tempore conuersi sunt, vt tradunt Didac. Valasquez *in defensione statuti Toletani cap. o.* Fontanel. *de pactis nuptialib claus. 5. p 1 n. 107.* Te upore etiam Gothorum Catholici cum Iudaeis matrimonialiter copulabantur, non obstante ad Arriana ...sectam transierunt ab anno 370. & in ea perseuerarunt vsque ad annum 586. in quo eam reliquerunt v refertur Orof. *lib cap. 33.* Card. Caes. Baroni. *annal. Ecclesi. tom 3. anno 370. num. 109.* Morales *lib. 12. cap. t.* Fr. Ioan. de Puente *lib. 3. cap. 24 §. 1.* Idem Mauroru n temporibus vsitatum fuit in Hispania, qui eum ea irruerunt de anno 714. per sexcẽtos fere annos illam inhabitarunt, nã iidem Hispa-

nie Reges cum Maurorum filiabus matrimonia contrahere non infitiabantur, ex Serrar. *de Matrim har. ret c. 1. & 2.* Sanch. *de Matrimon. lib. 7. disp. 72. ex n. 2.* Solorzan. *de iure Indiarum lib. 3. c. 5. n. 15.* ut omnibus enim praeter ea quae ad Religionem spectabant, Christiani & Mauri ita commixti incedebant, & commorabantur, vt vulgò dicerentur Mozarabes, quasi mixti Arabibus, deinde Muzarabes, vt colligi videtur *ex chronica generali Regis Alphonsi p. 4. fol. 255 & ex historia Archiepiscop. D. Roderici lib. 3. c. 2 & lib. 6. cap. 16. & ex Alcocer en la historia de Toledo lib. 1. cap. 68. & ex Pisa lib. 3. cap. 22.*

50 Praeter hanc Nicolai V. sententiam, idem prius senserunt alij Pontifices eius praedecessores. Alexander III *in cap. tam te. de rescript.* Episcopum Tornacensem merito reprehendit, eo quòd ad Praebendam suae Ecclesiae admittere recusaret quendam qui antequam Christianus fieret, Iudaicam perfidiam professus fuerat asserens non ob id excludendum esse, vt patet ea illis verbis. *Pro eo quod Iudaeus extiterit, ipsum dedignari non debes*, ... decidendi rationem praestat dicens. *Quoniam de Iudaeis Conuersis Ecclesia fun tata fuit, & in anno d. 1. 2 1. & existimandus erat ipse dignus fauore.*

51 Gregorius *lib. 1. epist. 26 ad Ianuarium Episcopum Calaritanum*, relatus *in c. ... anno 5 5 9 7.* tanquã Pastor vniuersalis Ecclesiae, Fide Catholicae propagandae zelo accensus, a... optare vt omnes Iudaei Christiani fierent, simulque nobiscum in pace & charitate nostra possideant.

52 Gregorius IX. *in c. Venerabilis 37 de praebend.* refert quòd cum Capitulum Ecclesiae Argentinae admittere ad Praebendas nollet, nisi illos, in quibus secundùm Ecclesiae institutum, nobilitas, & eminens scientia concurrerent, *Consuetudinem allegans antiquam inuiolabiliter obseruatam, iuxta quam nullum nisi nobilem, & liberum, & ab vtroque parente illustrem honesta conuersatione, ac eminentis scientia in sua consortium hactenus admiserunt*, ... Pont... ... consultationis sua fa ... respondit. *Nos igitur attendentes quod non generis, sed virtutum nobilitas, vita queque honesta gratum Deo faciunt, & ideoque ferri tenem. Discretioni vestra mandamus quatenus ipsum ... eum recipi faciatis*, &c. vn. *g ...verb. c n...*

53 ad propositum. *Haec consuetudo quantumcunque fuerit obtenta & etiam antiqua non est obseruanda, quia in talibus nulla distinctio nobilitatis est considerata, sed vndecunque nati fuerint legitimè, ...modo honesta vitae fuerint, admittendi sunt*, can. *nos qui dist. 40 cap. vndecunque dist. 56. & cap 1 de cogn ... de iust ... quia non sanguinis, sed vita meritis bene... fun conferenda cap Moyses. 8. q 1. cap recurrat 2. q. 2. q 4 § inuenis, qui cum totus sit Sancti Augustini tract. 11 super Ioan. eius verba aurea & notata digniss. referam Inuenis ibi bonos filios Iacob natos de ancillis, & bonos filios Iacob natos de liberis, nihil obfuit natiuitas de vteris ancillarum, quando ia patre co nouerunt semen suum; & consequenter Regnum cum fratribus tenuerunt. Quemodo ergo in filiis Iacob non obfuit illis, qui nati sunt de ancillis, quominus tenerent Regnum, & terram repromissionis cum fratribus ex eque acceperunt? Non illis obfuerunt natales ancillarum; sed prualuit semen paternum, sic quicunque per malos baptizantur, tanquam de ancillis videntur nati, sed tamen quia ex semine verbi Dei quod figuratur in Iacob non contristentur, sinul haereditatem cum fratribus po | debunt.*

54 Innocentius III. *in c. ad decorem. §. de instit.* reprehendens Constantinopolitanum Patriarcham, quia in admittendis ad suam Ecclesiam, nationum, & generis differentiam faciebat, ita respondit. *Nos attendentes*

quod in omni gente, qui facit iustitiam, acceptus est Deo nec sanctuarium Dei conuenit iure hæreditario possideri. Quocirca mandamus quatenus moneatis eundem vt viros litteratos, & alios idoneos vndecunque originem duxerint, in prædictis ecclesiis & maximè in maiori instituere non postponas.

55 Sanctæ mem. Pius V. agens de quadam exclusione, quæ in Ordine Seraphici P. Francisci fieri prætendebatur, ne scilicet in ea admitterentur qui à Iudæis originem ducerent, ita statuit. *His qui ex Iudæorum genere descendunt cum post susceptum Baptisma Græci & Iudæi distinctio esse non debeat, nullatenus defectus generis huiusmodi, quominus in ordinem prædictum recipiantur; & ad consequendas in dicto Ordine dignitates, gradus, & officia Religionis, vel quidpiam alteri concessum, possit, vel debeat.*

56 Cardinalis Caietanus interrogatus à P. M. Fratre Martino de Paz regente monasterij Sancti Stephani Salmanticensis, an liceat ad religionem suã admittere, vel ab ea iam admissos expellere qui reperti fuerint originem trahere ab Hebræis, *tom 1. opuscul. tract. 31. resp. 6. ad fin.* ita respondit *Et quãuis ita esse mihi videatur, irrationabile tamen mihi videtur perpetuum statutum, aut opus huiusmodi, & refutationes respectu illorum, qui nulla alia suspicionis nota sunt affecti, nisi quòd originem ex Iudæis traxerunt, tum quia salus nostra ex Iudæis est, ex quibus natus est Christus secundum carnem, & Apostoli, & plurimi Patres fidei, & ingrati inuenimur sui generis filios expellendo: tum quia occasio daretur Iudæis ne ad Fidem conuertantur dum intelligunt Conuersorum filios in generationem, & generationes repulsos à Religione: tum quia status Religionis est talis, vt ipsi si in aliquo dubitant solidari in fide potius quàm alios deficere possint. Hæc sunt Pater Reuerende, quæ mihi occurrunt respondenda in die S. Matthæi Apost. Senis 1514.* Idem quoque docet S. Thom. *opusc. 17. cap. 4 tom 17.* scribens contrà nonnullos, qui affectatis doctrinis intendebant à Religionibus euertere Iudæos ad fidem nouè conuersos.

57 Basiliense Concilium generale celebratum anno 1431. in quo omnes Episcopi Hispaniæ, Galliæ, & Germaniæ interfuerunt *sess. 19* statuit vt ad dignitates, Officia, & honores admittantur in qualibet Mundi parte qui ex Iudæis Catholicam Fidẽ amplexi fuerint, his verbis; *Et quoniam per gratiã Baptismi ciues Sanctorum, & domestici Dei efficiuntur, & heredes, longè que dignius sit regenerari spiritu quam nasci carne: hoc edicta lege statuimus vt ciuitatum, & locorum, in quibus sacro Baptismate regenerantur, priuilegiis libertatibus & immunitatibus gaudeant, quæ ratione dumtaxat natiuitatis & originis alij consequuntur.*

58 Concilium Toletanum Nationale XVI. *c. 1.* celebratum anno Domini 643. & in quo interfuerunt Hispani Episcopi 66. vt refert Mariana *lib. 6. c. 18.* statuit toto corde cõuersos ex Iudaïsmo ad Fidẽ Catholicã gaudere exemptione ab omnibus tributis, & immunitatibus, & nobiles ac honorabiles haberi: his verbis. *Qui ex Iudæis ad Christũ plena mentis intentione se conuerterint, & Fidem Catholicam absque aliquo infidelitatis fuco seruauerint, ab omni exactione, quam fisco persoluere consueti sunt, securi immunésque permaneant, & suis vtilitatibus, vt cæteri ingenui vacent, nam id æquitatis ordo deposcit, vt qui fide decorantur, coram hominibus nobiles, atque honorabiles habeantur..*

59 Et *lege Regia Hisp 6. tit. 24. part. 7* cautum est vt omnes ministri & subditi obseruent, colant, honorésque deferant illis, qui ad Fidem Catholicã sincero animo conuersi fuerint, & tandem concludit. *Los tales recien conuertidos puedan auer todos los officios, y todas las honras que han todos los otros Christianos.*

60 P. Sanctus Ignatius eiusdem sententiæ fuit, vt apparet ex quadam epistola, quam P. Petrus Polancus scripsit ad P. Aranz. primum Hispaniæ Prouincialem, sub dat. Romæ die 19. Iunij 1553. tenoris sequentis videlicet. *Ha nuestro Padre insto loque dize V. R. de las bacerias que dan de palacio y de otras partes sobre no admitir Christianos nueuos en la Cõpaña, y no le parece que los tales aian de ser excluides, &c.* Idem asserit P. Petrus de Ribadeneira in alia epistola, quam ex Maritensi oppido ad Romanam Curiam eo tempore quo celebratur Capitulum Generale *sub dat. die 19. Ianuarij* 1608.

61 P. item Didacus Laynez, ex eadem Societate IESV primi sui fundatoris vestigia sequutus ad eundem P. Aranz scribens, idem censuit his verbis. *Digo que a mi parecer, y creo que esto sera el comun de la Compañia, no podemos vzar deste remedio (conuiene à saber de no admitir à los notados en la Compagnia) y aũque pudiesse mos, no conuenia: y quanto à lo primero que no podiamos consta porque si se acuerda V. P. ha escrito sobre, sto à nuestro Padre Ignacio que esta en el Cielo, y entonces nuestro Padre mirada la cosa, y encommendada à nuestro Señor, se resoluio en lo contrario, y assi lo pazo en las constituciones las quales en la Congregacion passada se com comprobaron y se hizo dello vn decreto que no se mudasse nada, &c.*

62 P. Alphonsus de Salmeron Toletanus ex eadem Societate IESV non minus vitæ sanctitate, quam doctrinæ præstantia celebris in opusculo hac de re inter eius opera impresso, sic loquitur. *Monẽdi præterea sunt, Religionum Regularium Antistites nullam grauiorem pestem inter Religiosos grassari posse, quàm hanc generum distinctionem, quam qui mortuus mundo profitentur, iterum ad vitam mundi, & seculi huius pompam diabolicom tracule suscitentur, &c.*

63 P Zapata *in tract. de Iustit distribut p. 2. c. 11. num. 7.* ibi, *Qui iam à natiuitate Christianam Fidem professi fuerint, & ab ipsa infantia Fidei se addixerint tamen patrem, auum, aut proauum Ethnicum, Iudæum, ac Saracenum habuerint, irregulares non sunt neque tanquã neophyti à beneficiis, & ecclesiasticis dignitatibus, aut officiis secularibus prohibentur, neophyti non sunt, nec dici debent. c. fin. 49. dist. nec attẽto iure cõmuni à sacris Ordinibus beneficiis, dignitatibus ecclesiasticis, & honoribus publicis secularibus repelluntur, vt post alios resoluit* Con. *in Clem. 1. de homicid. p. 1. §. 2. n. 7.* &c. refert R P. Hieron. de la Cruz *lib. 2. de la moderacion de las informaciones cap. 9.*

64 R P. Alphonsus de Oropesa, Ordinis S. Hieronymi in Hispania Prior Generalis, ac in Castellæ Regnis Inquisitor etiam generalis, in libro quem scripsit, *Lumẽ ad reuelationem gentium*, plura pro hac parte syncero animo, & Christiano zelo adducit, maximè *c. 4.*

D. Franciscus Torreblanca Villalpandu *de iure spirituali lib. 13. c. 32. à princ.* vbi agit de puritate sanguinis requisita in statutis Hispaniæ, & eius probatione per famam; & laté de hac materia.

65 D Marius Cutellius I C. Siculus vir doctissimus & mei amicissimus, *in suo Codice ad leges Federici cap. 63. nota 73. num* 1. hanc partem multis defendere conatur, & inter alia quoad propositum hæc verba summorum iudicum refert. *Morem hunc Hispana gens si fortè reuocasset, Agarenos qui apud eos morabantur, reliquias Granatensis Regni etiamnum incolas, ac Christi veros cultores haberent, nil que nobilissimo, omniumque bonorum referto imperio deesset, quod hodie desertum quodammodo accolis conspicitur. Erat profectò obliuiscenda pristina perfidia sponte sua conuersis ad publica munera, honoresue, nullo seruato delectu, nec vllo discrimine admissis, obliuiscendaque noui veterisque Christicolæ differentia, quæ vniuersorum animos propter*

paucorum

paucorum concupiscentiam, vt ipsis solummodo summa, præstantiave committerentur, à Fide distraxit, &c. & paulo inferius, *num.* 7. ibi, *Moueor secundo cæterarũ nationum exemplo, qui cùm multos Hebræos incolas nihilominùs quàm Hispani habuissent, illis ad Fidem conuersis breui temporis curriculo cæteris fidelibus aquarũt ne vllum nominis, nec rei discrimen agnosceretur. Galli enim anno Christi ortus* 1395. *Iudæis qui nostram Fidẽ amplexari nollent, eiectis, Genebrardo teste, quãquam pene omnes perfidiam exuere potius quam exulare deliberaßent, id tamen multi nomine tenus effecere simulatam Religionem professi, vt in suis laribus manerent; quorum nequitia temporis obliuione ac descendentium pietate exoleuit. Itali quoque licet etiam nunc sedes Iudæis tribuant, distinctio autem hæc inter veteres, ac recentiores fideles inter eos non inspicitur, nec vllum vnquam ob promiscuã horum ad honores admißionẽ Reip. periculum cognitum fuit, multoque minus in reliquis nostri Regis in Italia prouinciis, Neapolis nẽpe ac Insulorum, etenim quo die conuersi ad Fidem fuerunt, nulla*

67 *anteacta perfidia nota imputati sunt, nam quoad Siculos attinet certum est nullas apud nos gentis huius reliquias rimansisse, omnes enim quotquot erant vno die, vlla, neque conuersionis pactione concessa, eiecti fuerunt anno salutis nostræ* 1474. *nec mirum sit vllam puritatis rationem à nobis scrupulosius exigi, si ad honores, ac munera illa euehi contingat quæ nonnisi vetustissimis quibusque fidelibus largiuntur generis tantum ratione ha-*

68 *bita, quod Hispania horrendum dictu, aliter euenit, nam cùm plebei qualescunque sint, spureissimi etiam ordinis ob ignotum ascendentium genus nullam ex hoc capite controuersiã patiantur, nobilissimi tamen, ac generosissimi viri in dies ob remotissimam ac sæpè confictam affinitatem cauillantur, ac honoris augendæ studio mirificè dehonorantur*, &c.

69 R.P.Fr.Hieronymus de la Cruz sacræ Religionis S. Hieronymi alumnus, & scriptor nobilissimus, & doctissimus, ac profunda eruditione, morum grauitate, eloquentiæque vrbanitate prædius, in tract: quẽ scripsit, *Defensa de los statutos y noblezas Españolas lib.* 2. *de la moderacion de las informaciones, per tot.* hanc partem multis argumentis, & auctoritatibus strennè defendit, ibique *in cap.* 8. *prope fin. pag.* 202. eleganter hæc dictat. *Añado que no solo no tiene inconueniente que entren sino que pueden tener grande vtilidad por que se zele la fe con mas rigor. Porque si no estan notados haran todo lo que hassen los demas, y si lo estan sehan procurar refinar, zelando con maior voluntad y desvelo las culpas que entendieren se cometen contra la fe como lo an hecho otros de la misma Nacion, delatando de los suyos sin atender à parentesco, à sangre o respeto, temporal, escreuiendo contra ellos apologias y tratados confirmãdo con euidentes testimonios nuestra sancta fe Catholica y detribando la Synagoga por el suelo, y ensalçando, la Iglesia hasta los Cielos: A de mas de que en los primeros trecientos años del Euãgelio, la predicacion y conuersion del Mundo corrio por cuenta de los Hebreos, conuertidos por los Apostolos vniuersalmẽte hablando; y en todos tiempos se han hallado entre ellos Varones señaladissimos en letras, y virtud, que an sido causa de la conuersion de otros muchos. En los mas antiguos tiempos fueron muy señalados escritores ecclesiasticos Iusto Tyberiense, y Iudas Syro, Iosepho Tiberino, Iudio, y en la Dignidad Conde y gran Cauallero: despues que le conuertio Dios milagrosamente, fue singular presidio de los Christianos contra la tyrania de Constancio Auino Edifico en diuersas partes muchas Iglesias, y principalmẽte donde auia Synagogas para atraer à los Iudios conocimiẽto de Christo, como en Tyberiades, Diocæsaria, Nazareth, Cafarnaũ: A el se le deue segun escriue san Epifanio el descubrimiento del E-*

de san Mateo en Hebreo, y otros libros Canonicos que tenian los Iudios ocultados en el gazofilacio de Scycopoli. S.Helian Arçobispo de Toledo escriter nobilissimo Español, Michael Adam Aleman, Nicolao de Lyra Ingles, Paulo de Heredia doctissimo defensor de nuestra sacrada Religion, Pedro Alfonso declarado enemigo de los errores de los de su Nacio, y zelador de la fe de Christo, Paul Burgense, Don Alonso de Cartagena, y sus hermanos, Paulo Riccio Varon clarissimo en diuersas facultades, y finalmente el que quisiere ver maior nomenclatura de hombres famosos y santos desta Nacion lea à Eusebio todo el lib. 4. *de la historia ecclesiastica y vera que en la sangre Hebrea no vniuersalmente assienta mal la fe de Iesu Christo*, &c.

70 Doctor Alphons. de Montaluo *in* 2. *verb. tom. dizo tit.* 3. *lib.* 4. *for. num.* 21. vbi diuini, & humani iuris ac sanctorum Patrum auctoritatibus eandem comprobat sententiam & post prologum incipit suum discursum his verbis *Itaque cum quidam nostris temporibus maligni spiritus consilio repleti, tanti reatus pondera tradidisset vt ad dismembrandam Christianã Fidem ex Christi fidelibus facere infideles in sana mente per diuisa sophismata & cauillationes accessissent, & sacrilego schismate vnitatem Christianam collidere nõ erubuissent indiscretã, imo veriùs diffusè etiã inter Christi fideles ad veram Christi Fidem nouiter conuersos cum antiquis faciendo, temerariéque asserendo quod noui sunt perpetuo damnati, & quod officia publica, seu ecclesiasticos ordines in dicta Ecclesia nullatenus habere possunt, antiqui verò saluati. Quæ conclusiones, seu opiniones sic generales quantum sint detestabiles quantũ Deo sanctisque sint contrariæ diuina, & propheticas necnon Euangelica lex, & sacri Canones docent, & ferè omnibus rectè credentibus manifestum exigit. Exurgat itaque Deus omnipotens, & tam nefanda consilia dissipet iudicans causam suam. Quod autem sic generaliter promulgatum hæreticum, & insanam sapiat doctrinã per legem, & Prophetas, & Sanctorum Patrum auctoritates liquidò intimatur*, &c. Et postquam in suæ opinionis comprobationem plura iura, Doctorum auctoritates, & Sacræ Scripturæ loca retulit, sic ait.

71 *Quartò vero quod sit hæretica inter hos, & antiquo Christi fideles sectio, differẽtia, seu distinctio quoad officia publica cõsequẽda patet*, &c. & §. 8. in ita prosequitur. *Pro his enim dissensionibus schismaticorũ, & hæreticorũ, quadã sanctitatis simulata specie hæc faciunt, qui oculos diuinæ Maiestatis offendunt, & graue in se continet periculum animarum, nunquam Ecclesia Dei concussa periclitatur, nam cùm isti noui Fideles videãt sectione illa se esse à Christi fidelibus segregatos, ab officiis publicis separatos, necnon & grauissimè diffamatos leuiter perpendent sacri Baptismati vnda non esse abluto, nec virtus Baptismi aliquid operari, & esset occasio vt in hæresim labercentur.* &c. Et paulo infrà. *Item propter hoc scandalum pars generalis Ecclesiæ periclitatur, & oues Christi diminuũtur, & ab ouili fugiendo lupus eas deuorat; vnde laborare debemus eas lucrifacere, vt mansuetudine, & ratione prouocatæ, sequi nos velint, non fugere.*

72 Fr. Anton. de Cordoba *in quæst. q.* 54. *concl.* 1. *fol.* 435. *col.* 1. vbi postquam Bullam Nicolai V. ad litteram retulit, eius decisionem multis exornat, dicens: *Proinde decreuit prædictus Pontifex quod nulla fiat differentia inter hos, & illos Christianos, etiam nouiter ad Fidem conuersos ex hac vel illa Natione Gentilium, vel Iudæorum in omnibus dignitatibus, & officiis, & aliis actibus ecclesiasticis & secularibus; Et quidem Papa ita declarauit, & diffiniuit, & statuit, quia verè tales diuisiones sunt aliàs contra charitatem & vnitatẽ Christianam, & schismaticæ, & erroneæ*, &c. & antea *fol.* 432. ibi, *Damnabile est non communicare cum hac, vel illa*

illa natione iā fideli extra casas & causas supradictas eos repellendo a collegiis, & cōmmunitatibus, officiis, dignitatibus, & administrationibus publicis conuenientibus communiter omnib⁹ aliis Fidelibus Christianis si id sola ratione generis sine vlla causa rationabili fiat, &c. & deinde hoc multis probat mediis, & rationibus.

74 Quorum plures hinc inferunt ad nullitatem constitutionum, & statutorum, quibus descendentes ex Hebræis, & infidelibus ab honoribus, beneficiis, ac Ordinum Militarium insigniis excluduntur, eandem sententiam vel scribendo vel dictando teuuere Don Petrus Gonzalez de Mendoza Archidiaconus de Guadalaxara, & D. Aluarus de Mendoza Archidiaconus de Talauera in sancta Ecclesia Toletana, qui de anno 1547. statuto Toletano se opposuerunt, & iuridicas informationes contra illud promulgarunt. Cardinalis D. Franciscus de Mendoza Archiepiscopus Burgensis librum scripsit pro statutorum limitatione. Cardinalis item D. Fernandus Niñon de Gueuara Archiepiscopus Hispalensis, & Generalis Inquisitor in responso quod ad Philippum III. de anno 1600. transmisit, eandem limitationem approbat Frat. Franciscus de Vzeda Seraphicæ Religionis alumnus hac de re librum edidit, quem vidit, & laudauit Rex Philippus II. P. Ioannes de Mōtemator ex Societate Iesu Supremi Consilij sectæ & generalis Inquisitionis Hispaniæ Qualificator, & Prouincialis Castellæ ac sacræ Theologiæ Lector tractatū doctum & eruditum hac de re scripsit. P. Ferdinandus de Valdes ex eadem Societate Qualificator similiter, Prouincialis, & Lector, alium de eadem materia tractatum, scriptum reliquit, dignum sanè vt prælo mandaretur. D. Ioannes Roco de Campofrio in supremo Consilio sanctæ & Generalis Inquisitionis Hispaniæ Fidei quæsitor postea Episcopus Zamorensis, inde Pacensis, & demum Cauriensis tractatum satis doctum contra statuta puritatem sanguinis exigentia scripsit. Don Didacus Serranus de Sylua eiusdem supremi Consilij Inquisitor, diuinarum, humanarúmque literarum Doctor insignis eloquentiæ flumen & fulmen, late & eleganter multis adductis argumentis, & rationibus in particulari tractatu quem Illustr. DD. Andreæ Pacheco Generali Inquisitori, & Episcopo Conchensi dicauit, probauit leges & statuta huiusmodi vim hodie amittere, & limitationi locum esse. Fr. M. Ludouicus de Leon in Salmantino studio sacræ Scripturæ cathedram regens in libro quem scripsit *de los nombres de Christo*, eandem scotentiam tuetur. Venerabilis F. M. Benedictus de Peñalosa Benedictinus Monachua integræ vitæ, & doctrinæ non vulgaris, vir moribus suauissimis præditus idem defendit *in tract.* quem scripsit *de los cinco excellentias del Español.* P. M. Fr. Alphonsus de Hojeda Dominicanus primus Hispalēsis Inquisitor eiusdem fuit sententiæ. Doctor Alphonsus de Hojeda *in tract.* quem edidit *de incompatibilitate Beneficiorum*, idem sentire videtur. R. Fr. Hieronymus de Oropesa Generalis sacri Ordinis S. Hieronymi, vir litteris, & virtute insignis, ac regibus Ioanni II. Enrico, & Ferdinādo ac Isabellæ eius vxori charis neruosè hoc ipsum defendit. Hanc eandem opinionem tenent Turrec. *in cap. constituit* 17. q. 4. Tostat. *in Leuit. cap.* 19. *quæst.* 22. Alphons. Carthagena *in defensorio veritatis Christianæ*, Henric. Montoi *in apologia contra Archiepiscopum Toletanum* Christoph. à S. Stephano *in libro*, quem scripsit, *Mar de historias in vita Don Pauli à sancta Maria Episcopi Carthaginensis, & Burgensis*, Auendan. *de exequendis mand. p.* 1. *cap.* 19. *num.* 20. Didac. de Couarruuias *in Clem. si furiosus p.* 2. §. 2. *concl.* 5. & 6. Nauar. vir pius, & doctus *in man. cap.* 27. *num.* 205. & *cons.* 3. & 26. *de Regular.* & *cons.* 22. *de heret.* Caiet. *tom.* 1. *opusc. tract.* 31. *cap.* 6. Didac. Perez *l.* 9. *tit.* 1. *lib.* 1. *ordinam.* & *l.* 4. *tit.* 3. *lib.* 8. *etiam ordinam.* Honcala *var. verb Neophytus*, Fr. Emman. *quæst. Regul. tom.* 1. *quæst.* 34. *articul.* 2. 6. & 7. & *to.* 3. *quæst.* 11. *art.* 1. P. M. Duza 2. 2. *q.* 11. *art.* 4.

Et illorum nonnulli ad prædicta statuta impugnanda fundantur in rationibus superius relatis, alij verò pro limitatione pugnant, vt sic probatio possibilis fiat, quæ aliàs difficillima reputatur, si ad vnguem obseruentur huiusmodi statuta, de qua materia latè D. Franciscus Torreblāca Villalpādo *in tract. de iure spirit. l.* 5. *cap.* 22. *à num.* 7. cuius verba cum sint scitu dignissima ea hic apponere non grauabor. *Probatio autem huiusmodi adeo omnibus difficillima visa est, vt vix vnus ex millibus dari possit, qui in rigorosa statutorum acceptione possit satisfacere, nam ad hoc vt quis dicatur non descendere ex Iudæis, aut Mauris probare debet antecessores suos, qui primi Euangelium susceperunt, non fuisse ex Iudæorum, aut Mahumetanorum proluuie, sed ex Gentilismo, seu Paganismo conuersos, quod omnino est improbabile; tum quia tempore promulgationis Euangelij tota Hispania Iudæis scatebat.* Ioseph. *lib.* 10. *antiq. Iudaic. cap.* 11. & *lib.* 11. *cap.* 5. & *lib.* 14. *cap.* 1. *cum seq.* & contra Apion. *li.* 1. Philon. in Flac. Strabo *Geograph. lib.* 5. Lorin. *in Act. Apostol. cap.* 8. Garibai. *libro* 5. *cap.* 4. Marin. *lib.* 4. *cap.* 4. Puente *de las Monarchias to.* 1. *lib.* 2. *cap.* 33. §. 1. Peñalosa *de las excelencias de España cap.* 4. *Tum etiam, quia post Maurorum inuasiones Fideles adeò in eorum captiuitate oppressi fuerunt (vt multi eorum qui ad Mahometanos ritus non transierunt) cum eorum filiabus se copulabant, vt temporalibus honoribus potirentur, & qui in eorum inuasione ad Montana Legionis, & alibi se receperunt dum Hispaniam recuperarunt, quamplures eorum cum filiabus Maurorum & infidelium Matrimonia inierunt. cum inter ipsosmet Hispaniæ Reges talia coniugia non fuissent indigna, vt probant Serarius de matrim. heret. c.* 1. & 2. Thom. Sanch. *tract. eod. to.* 2. *lib.* 7. *disput.* 72. *ex n.* 2. D. Ioan. Solorzan. *de iure Indiar. lib.* 3. *capit.* 5. *ex num.* 13. *Tum demum quia licet non sit tam longa successio quærenda (quamuis macula ascendentium ab Adamo impedimentum faciat) quia nec testes, nec instrumenta de illis reperiri possunt, quamuis ad posteriora sæcula nos conuertamus, non minoris difficultatis est probare nullum ex suis progenitoribus maculam contraxisse, nam vt ait Peñalosa in libro relato (quem edidit post Memorialem, quem scripsi* D. D. *Regi nostro infra referendam) d. c.* 4. *ibi. Porque es verdad que a doze generaciones biene a tener cada persona quatro mil y nouecientos y seis ascendientes, y es possible que tenga otros tantos linajes por que no auia de casar siempre con dispensacion. I pues en toda Castilla y Andalucia no ai millon y medio de vezinos y por poco que si estienda cada linage tendra mas de treinta personas, no se que testigo en el Mundo pueda deponer de semejante calidad, ni que escrituras se puedan hallar que lo allanen todo*, &c.

Idem D. Franciscus Torreblanca Villalpando *in dicto Memoriali*, quod scripsit D. D. nostro Regi, & typis mādauit, *d. c.* 22. *in fine fol.* 386. ita Regem alloquitur. *De suerte Señor que el mas noble que tratare probar su origen aquellos primeros Españoles (que es la maior nobleza que puede auer) tendra trabajo en probar que todas estas borrascas escapo libre su generacion, y si tuuo algun defeto; o despues aca hubiere caido no le passan el vulgo en cuenta tanta Nobleza y tan heroicas Virtudes no hallādo que decir en el que se leuāto aier del poluo de la tierra por no conocer sus ascendientes. Porque si vn Caualero y vn Plebeio caen en vn mesmo delito, la infamia del primero es eterna, y la otra no llega ni a vn a los hijos ni ai vezino que lo sepa, ni se acuerde dello. De suerte que el menos noble, y menos conocido satisface mejor al Estatuto por la menos noticia*

que

que ai de sus antepassados, de que se sigue que lo que se instituyo para grandes caualleros y personas principales queden priuados dello, y venga a darse à personas que ni por su lina e sin conocidos, ni por su valor merecen serlo y que no hallando los primeros hanta en España por la macula quiza de su setima abuela (que en el plebeio no se conoce la de su padre) lo desamparen, y se baian à otros Reynos, donde no se mira tanto en esto, y los hombres baxos que padiecen el mismo defecto, y quizans maior, por que no ai memoria del, queden con el officio, dignidad honra y insignias della. &c. & paulo inferius. *I. por que las familias mas calificados por la memoria que ai siempre dellos quando padecen algunos destos defetos por algun mal casamiento, nunca se Oluida, aunque le toque mui lexos al pretēdiēte; sera insto pues todas las leyes an puesto fin i termino a estos impedimentos, que la deshonra de España le tenga fendo assy que la ley de Dios tenia edades para los alienigenas, y las leyes Canonicas y Ciuiles le tienen hasta la segunda generacion, y se a este no se pone limite es impossible que se pueda (como a ora passa) dexar de perder mucha Nobleza de España, o se an de dar los premios de honra y su insignias personas que realmente padecen defetos que los que agora se iuzgan por tales, o se aa de venir a dar a los de tan baxa calidad que no tengan origen ni ascendentes conocidos*, &c.

75 Non defuerunt tamen qui in defensionem statutorum puritatem sanguinis requirentium insurgerent cōtra supradictos, vel eorum aliquos, in primis specialem tractatum in lucem pro defensione statuti Toletani edidit Didacus Velasquez & de eadem materia tractantes hanc partem sequuntur Rojas *sing.* 104. Hoted. *de incompat. benef. p.* 1. *cap.* 23. Simanch. *de Cathol. institut. tit.* 47. *n.* 82. Otalora *de nobilit.* 2. *p.* 3. *p. c.* 7. *n.* 26. Perez de Lara *de anniuersar. & capell lib.* 2. *c.* 4. *à princ.* & præcipuè ex *n.* 57. *& in compendio vitæ hominis c.* 1. *ex n.* 47. Castill. *controuers. tom.* 4. *p.* 2. *lib.* 5. *cap.* 123. *ex num.* 16. Cenali. *commun. tom.* 4. *q.* 900. *ex num.* 84. Paz. *de tenuta tom.* 1. *cap.* 32. *num.* 89. *cum seqq.* Escobar. *de puritate preb. p.* 1. *quæst.* 2. *ex numero* 4. Amaya *obseru. iuris lib.* 2. *cap.* 6. *numer.* 52. Gonzal. de Salzedo *de lege politica lib.* 1. *cap.* 5. *à num.* 5. Medina *p.* 1. *quæst.* 105. *art.* 2. Pacian. *de consilio sapientis lib.* 1. *cap.* 50. Perez de Lara *de anniuers. & capellan. lib.* 2. *cap.* 4. *à princ.* Petr. de lo Escalera Gueuara *en vn particular tratado que escriuio del origen de los monteros de Espinosa su calidad, preeminencias y essenciones p.* 2. *cap.* 12. D. Ferdinandus Pizarro y Orellana *in tract. de viris illustribus noui Orbis in vita Ferdinandi Cortes cap.* 5. *obseru.* 3. *pag.* 106. latè Ignat. del Villar. *in sylua respons. lib.* 1. *respons.* 22. *num.* 37. *cum seqq.* Solorzan. *de Indiar. gubernat. tom.* 2. *lib.* 2. *cap.* 19. *num.* 4.

76 Mouentur ex *cap. constituit* 17. *quæst.* 4. desumpto ex Concilio IV. Toletano c. 64. in quo sic statuitur. *Constituit sanctum Concilium vt Iudæi, aut hi, qui ex Iudæis sunt officia publica nullatenus appetant, quia sub hac occasione Christianis iniuriam faciunt. Ideoque Iudices prouinciarum cum Sacerdotibus eorum subreptiones fraudulenter elicitas suspendant, & officia publica eos agere non permittant*, &c. Cuius meminit P. M. Fr. Ioannes Marques, suo sęculo ingeniorum phœnix, in sacro Inquisitionis Hispaniarum Senatu Qualificator raræ facundiæ, & exquisitæ eloquentiæ vir Philippo III Hispaniarum Regi a sacris Concionibus, is inquā in libro quem inscripsit el Gouernador Christiano *li.* 1. *c.* 3. postquam plura Pontificia decreta, & diuersorū auctoritates adduxerat ad comprobandam exclusionē huiusmodi, addit tandē hæc verba *Atendiendo a estas razones en el Concilio Toledano IV. se ordenò que se quitassen los oficios publicos a los Christianos que descendiam desta gēte segun la interpretacion que dan aquel Canon algunos Doctores curiosos, y aunque nos pueden responder que virtudes vencen señales toda via hechar mano de hombres sospechosos, sobrando otros sin sospecha sera peligrar de valde, que todo Principe prudente lo deue escusar.*

Fundatur quoque illa Toletani Concilij constitutio siue decretum in Conuersorum conditione, & naturali inclinatione, quia communiter, suapte natura, vt dicit Rojas *citato loco*, Christiani noui sunt seditiosi, sunt nimis inquieti; & passim Christianos antiquos opprimere nituntur.

77 Plura referuntur accidisse facinora per eos perpetrata, propter quæ indigni efficiūtur officiorum & honorum omnium, proindeque optimo iure qui veteres habentur Christiani, de eis diffidūt, & iamomnem communicationem cum illis habere nolunt; narrari vulgò solet quòd cum Iudæi consulerent aliarum Prouinciarum Synagogas quomodo euerterent Christianorum Ecclesias, personas, bona, responsum acceperunt, vt refert *Didac. Velasquez d. tract. cap.* 9. in hæc verba. *Dabitis operam litteris, & cum Theologia vestra subuerteris Christianorum fidem, cum iurisperitia eos expoliabitis, cum medicina vestra eos impunè occidetis; præterea consequentes quocunque modo beneficia ecclesiastica Sacramentis eorum abundamini, & Ecclesias peruertetis; ingressi monasteria pacem & concordiam perturbabitis. Denique artes illos, & officia secularia discetis, & occupabitis, quibus Christianorum bona deuoretis*

78 Refert D. Ioannes de Mariana *in sua historia Hispania lib.* 19. *cap.* 8. Paulum Burgensem, de quo infra, sensisse originem à Iudæis trahentibus nullum Reip. officium tradi debere, his verbis. *Eiusque illa vox fuit, sic fama tulit, ex ea gente prognatis nullam Reip. partem committendam videri moribus ex fraude, atque mendacio compositis simulare, mentirique natis, neque bello, bonis, neque pace*, &c. Idem refert *in eius vita* Fr. Christophorus de Santotis Ordinis S. Augustini, & Stephan. de Garibai en la historia General. *lib.* 15. *c.* 48. his formalibus verbis. *Este notable prelado Dom Pablo por auer sido Arçobispo de Burgos es llamado entre los Theologos el Burgense; el qual con ser conuerso à consejo a el Rey Don Enrique por causas notables que a ello le mouieron mouer, que a ningun Iudio ni Conuerso recebiesse en el seruicio de su casa Real, ni en el Consejo, ni en otros officios publicos Reales de sus Reynos, ni en la administracion del patrimonio Real. Cosa notable que con ser de ellos el mismo sapientissimo Prelado fuesse deste parecer contra su propria nacion*, &c. Adduque Regem Enricum eo quòd ei fidem non adhibuit, mortuum fuisse à quondam Medico Iudæo.

79 Non auderem his & aliis ponderatis, quæ horrorem cuilibet ingenuo vero officiunt, condemnare vnam, nec alteram opinionem, sed mediam inter eas tenere viam, vt scilicet sinistra illa suspicio, quæ contra huius nationis homines habetur, duobus modis purgari possit, vel temporis diuturnitate, vel actibus positiuis maioribus Christianitatis, vt de quodam mihi constitit per fidem authenticam Ordinarij de eximio Fidei Catholicæ zelo, quo progrediebatur in partibus vbi proh dolor! aliqui iudaizantes non decrāt pessimi homines: verba autem testimonij, quod vidi, sunt quæ sequuntur. *Conuersioni Iudæorum, & Apostatarum à Fide totum se dedit, suis opibus Sacerdotem Hispanum, hominem pium, & doctum, qui Iudæorum conuersioni operam daret, & vacillantes in Fide confirmaret, cum aliis piis sustentauit, & in paterna domo in conuictu habuit; suspectos de Iudaismo omnes & vbique ita vitauit, vt ne alloquio quidem suo eos dignaretur. Reconciliatos*

ciltraiot Ecclesia apostatas multis erogatis pecuniis recreant. Neophytum quendam adultum ex Iudaismo de sacro fonte suscipit, eique & necessaria omnia ad vitam & commercium subministranit.

Potissima exclusionis ratio à Doctoribus tam Iureconsultis, quàm Theologis adducta, qua huiusmodi Conuersi, & ab eis originem trahentes incapaces fiunt cuiuscunque officij Reip. Christianæ, consistit in iusta suspicione quæ timetur ne ad vomitum redeant, cum vulgò dici soleat tales fore filios, quales parentes. Ita argum. tex. in l. quisquis §. filij C ad leg. Iul. maiest. ibi, Paterno enim deberent perire supplicio, in quibus paterni, hoc est, hereditarij criminis exempla metuuntur, Probant Chassan. in catal. gloria mundi p. 1. consid. 25. Tiraq. l. 7. connub. p. 7. glos. 1. a n. 1. Sanch. in præcepta Decalogi tom. 1. lib. 2. c. 27. n. 7. ibi, Ratio potissima harum pœnarum est iura præsumere fore vt filij mores parentum imitentur, & n. 8. in fine ibi, Et ob id dicitur deesse timorem viri constantis non solùm quando malum timetur in propria persona, sed etiam quando in filiis, &c. Et in nostris propriis terminis Fr. Anton.

81 Corduba d. q. 54 concl. 13. ibi, Sed magis ad particularia descendendo fit conclusio tertia quod legitima interueniente auctoritate licitum est ab aliquibus congregationibus & muneribus supradictis repellere descendentes ex genere Hebræorum in gradibus notis, & propinquis propter rationabilem præsumptionem de eorum reditu ad vomitum contra Fidem, &c. & ibi, Propter horum, vel illorum inconstantiam, & relapsum frequentem, & vt plurimum expertum iam communiter censentur, & habentur viles vel infames in tali patria, vel regione ij, qui ab eis in gradibus prædictis notis originem trahunt. Nam & ea natura est, vt ramus, idest proles, vt plurimum suam originem sapiat: quo fit vt oblata occasione ad prtorum suorum, & generis antiqua vitia redeant, &c.

82 R.P.M. Augustinus Salucius in cap. 1. sui discursus, ibi, Ya que en el capitulo 6. vimos que la razon vnica de hazer los estatutos fue el iusto recelo, &c. & expressiùs in cap. 4. §. 3. in fine, ibi, Mientras no ay seguridad de que se emplea bien el cargo y la dignidad por auer iusto recelo, razon es que como indignos sean excluidos los sospechozos, pero donde no corre esta razon no es digno de grandes Principes excluyr de las horas alguna naciõ de las que estan debaxo de su imperio y prouidencia paternal, &c.

83 Mart. Cutellius, ad leges Federici d. cap. 63. nota 73. num. 5. ibi, Primò propter cessatam statutorum præcipuam rationem ad quam & cætera rediguntur, quæ in iusto timore dissimulata impietatis fundabatur, ne gradus, ac honores Christianæ Reip. fidefragis, ac consequenter infamibus, & Religionis nostræ proditoribus committerentur, vt ex Pauli III. diplomate quo Toletanum statutum probauit, ac Salicei Archiepiscopi scriptis, quibus edituram per se statutum tuetur cognosci potest &c.

84 D. Ioan. de Escobar del Carro in tract. de puritate, & nobilit. probanda p. 1. q. 4. §. 2. n. 23. ibi, Quoad verò Iudæos intelligendum esse de illis, qui paucis abhinc annis ex perfidis Iudæis, & apostatis conuersi ad Fidem fuerunt, quorum conuersio, prout maximè facta fuit & praui mores, & vt plurimum nociui, &c.

85 Ego de officio, & potest. Episcopi p. 1 tit. 2 glos. 17. n. 24. ibi, quia intra hos gradus poterit esse prohibitio rationabilis propter suspicionem, quæ haberi potest ne parentum crimina imitentur. &c.

86 Vnde cessante hac suspicione debet & cessare exclusio propter eam inducta, argum. vulgaris illius Axiom. cessante ratione legis, cessat ipsa lex. l. quod dictum, ff. de pact. l. si meriuns. § scripsit, ff. de adulter. Angulan. de legib. lib. 1. contrau. 3. Bonac. eod tract. in p. 1 q. 1. p. vlt. paragr. 2. num. 1. aliàs esset, iustum capitali iudicio addicere, & innocentem condemnare contra Domini mandatum Exodi cap. 13. Innocentem & iustum non interficies; nam, vt inquit Dionys. Halicarnas. lib. 2. de abstinentia ab vsu immolandorum, crudele nimium videtur innoxios homines occidere: nihil aliud importat nimius rigor quo in hac materia proceditur, nisi sanguinem exhaurire: iuxta sententiam Spiritus Sancti Prouerb. cap. 30. Qui vehementer emungit, elicit sanguinẽ, & qui prouocat iras producit discordias, quã sententiam repetit S. Greg. lib. 21. moral. cap. 11. Plerumque enim dum verba quidam sacri eloquij plusquam debent, discutiunt, in carnalem intellectũ cadunt, sanguinem quippe elicit, qui vehementer emungit, quia carnale efficitur hoc quod exima spiritus discussione sentitur.

87

88 Vnde inter vtrumque populum non diuisionem, sed Christianam vnionem ad perpetuum Ecclesiæ fundamẽtũ Dominus Iesus ab æterno postulat Patre apud Ioan. cap. 17. vers. 22. Et ego claritatem, quam dedisti mihi, dedi eis, vt sint vnum, sicut & nos vnum sumus. Non pro eis rogo tantùm (Iudæis scilicet) sed pro eis, qui credituri sunt per Verbum eorum in me (Gentiles videlicet) vt omnes (Iudæis & Gentiles) vnum sint, vt credat Mundus quia tu me misisti. Quo loci Anton. de Belinghen agens de illius explicatione, ita ait, Tantam vult esse inter suos charitatem, vt mundus tam videns, credat eum esse filium Dei per quem talis vnio facta est: nam re vera nemo Fideles tali vnione vnire potuit, nisi Deus.

89 Est enim magna dignum consideratione admirabiles cernere effectus ex qualitate prouenientes vt inquit S. Basilius. Homines ex diuersis Nationibus ac regionibus profectos per exactam morum ac disciplinæ similitudinem, adeo in vnum veluti coaluisse, vt in pluribus corporibus vnus modo esse animus videatur, vicissimque plura corpora mentis vnius instrumenta cernantur, &c. & Angelicus Doctor S. Thomas super illa verba Apostoli ad Ephesios cap. 2. Ipse enim est pax nostra, qui fecit vtraque vnum, & medium parietem maceriæ soluens, inimicitias in carne sua legem mandatorum decretis euacuans, vt duos condat in semetipsos, in vno nouo homine faciens pacem, vt reconciliet & ambos in vno corpore, in lect. 5. pag. mihi 45. multis sacræ Scripturæ locis probat vnionem, de qua agimus, esse Iuris diuini, & Christi Domini intentum fuisse, vt Iudæorum & Gentilium æmulationes inuidiæ, & inimicitiæ penitus cessarent. Quia scilicet, inquit, Christus vtrumque populum videlicet Iudæorum colentium Deum verum, & Gentilium ab huiusmodi Dei cultura alienatorum coniunxit in vnum, iuxta illud Ioan. 10. Alias oues habeo, quæ non sunt ex hoc ouili, & fiet vnum ouile, & vnus Pastor. Et Ezech c. 36. Rex vnus erit omnibus imperans. Christum autem hunc parietem remouit, vt nullum remaneret interstitium factus populus vnus Iudæorum & Gentiliũ, & soluere parietem maceriæ est soluere inimicitias, quæ erant inter Iudæos & Gentiles, ex quo oriebatur inter eos ira & inuidia, &c. Comprobatur hæc doctrina ex S. Augustino lib. 18. de ciuitate Dei c. 28. ibi, Propterea sequitur, & dicit, & congregabuntur filij Iuda, & filij Israel in id ipsum, & ponent sibimet Principatum vnum & ascendent à terra. Hoc si adhuc velimus exponere, eloquij prophetici obtundetur sapor, recolatur tamẽ lapis ille angularis, & duo illi parietes vnus ex Iudæis, alter ex Gentibus, ille nomine filiorum Iuda, iste nomine filiorum Israel, eidem vni Principatui suo in idipsum innitentes, & ascendentes agnoscantur in terra, &c.

90 Exclusa igitur tali suspicione per vnũ ex modis infrà referẽdis nõ videtur iusta inhabilitas totalis, de qua suprà, & esset dare causam multis inconuenientibus de quibus infrà. Optimè hac de re Franc. Patrit.

Senensis

Senensis in lib. de Regis & Regni instit. tom. 2. *Non laudandum censeo quod in plerisque ciuitatibus nostro tempore vsurpari solet, & à nonnullis doctissimis viris argumentis etiam defendi, vt familiæ complures perpetuò omnis publica functione excludantur, qua in re in primis peccatur, & iniusti sumus erga conciues nostros, qui cum culpa aliorum ferant à muneribus omnino excluduntur*, & deinde. *Optimi namque ciues, & bene de Republ. meritis, muneribus, honoribusque honestandi sunt; deterrimi autem omni fœditatis exemplo afficiendi. quocirca qui delinquerunt mulctandi sunt. parcendum est tamen eorum posteris, fieri enim potest vt ex optimis parentibus orti pessimi fiant, & ex deterrimis nonnunquam optimi*, &c. Et paulo inferius. *Non igitur posteri arcendi sunt parentum culpa perpetuò à Republica, ne omnino felicitatem desperent, cum videant nullam veniam sperandam esse, nullaque virtute sese redimere posse. Fit enim sæpenumero vt eorum animi ad res nouandas promptissimi sint, & desperatio aliquando in virtutem conuertitur, facile enim qui periclitantur, Maronis doctissimi Poetarum sententiam vsurpant.*

91

Vna salus victis nullam sperare salutem

92 Optimum puto, ait Aristoteles ad æqualitatem ciuium seruandam inter se si omnes senserint spe participes esse publicorum munerum. Laborandum igitur imprimis erit vt æqualitate inter se ciues viuant, & ne alij perpetuò imperent, alij autem perpetuo famulentur: Honori siquidem quisquis stent, prosequitur Senensis, quem cum videri sibi præceptum, speque se esse fraudatum, nunquam animo quiescet, & vel negligentior in Republica erit, vel male omnino animatus. Ex quo quilibet ingenuus vir potius optaret semel mori, quam sine culpa, ac contra ius se videre perpetua inhabilitate maculatum, vt ad aliud propositum aduertit eleganter Dominicus Bindius *inducarum belli Belgici lib. 1. fol. mihi 186. Sanè si tam dura lege viueremus, quis generosa virtutis indole præditus nō optaret semel mori, quàm hac perpetua solicitudine confl ctaret?* Hinc etiam prouenit vt propter perpetuam inhabilitatem multi infideles dubitarent nostram Catholicam Fidem amplecti, sicut asserit Caietan. *d. opusc. 1. tract. 31. responso 6.* his verbis Hispano idiomate transcri-

93 ptis. *Es vn grande impedimento paraque los Indios no se reduzgan a nuestra santa fe, el ver que despues de conuertidos ellos, sus hijos descendientes han de viuir sin honra, aunque mas la merezcan, y assi lo que por vna parte hazemos combidandoles que vengan à la Iglesia y se conuiertan à Iesu Christo, por otro lo deshazemos, excluyendo de las honras a los que han entrado en ella, lo en al contrario de lo que hazen los Turquos con los Christianos que se conuierten à su impia secta*, &c. *Auctor* quidam modernus *in tract. de nobilitate cap. 3. num. 18.* hac de re agens, ita loquitur *Entre los Moros es tan al contrario que si alguno se haze Christiano y despues retrocede de la fe y se buelue a su mala seta, es preferido a todos los demas, haziendole infinitas honras, y enriqueciendole todo como si huuiera hecho alguna grande hazaña, y dan la razon (y es mucho para quien tan poco la conoce como ellos) porque dizen que el que no conocio otra ley no es mucho que abraſſe aquella en que se crio, pero el que supo y experimento otras leyes, y mas la de los Christianos que son tan poderosos y sabios, y la dexa por la suya, este les da grande credito y haze grande honra a su seta, y merece ser Alfaqui, y gran señor, y como saben esto los que se han baptizado, y se ven por otra parte inabiles acapara las honras, y notados de los Christianos antiguos, es vn fuerte enemigo encerrado en su pecho que perpetuamente les hase guerra dexar la verdadera ley de Christo, y boluerse a su ley falsa y antigua seta, como se ha visto muchos.*

Nota est historia huius temporis de Cigala, qui cùm esset Christianus ex parentibus Catholicis & nobilibus Regni Siciliæ procreatus à Christiana Religione deficiés ad perfidam Mahumetis sectam se trāstulit, ac Turcarū Imperatori admodum charus euasit, ab eoque in Baxam & maris ducem generalem electus fuit, quo in Officio Christianorum terras infestabat, multaque damna illis crudeliter inferebat: sed cum desiderio flagraret in fide Catholica vitam cum morte commutare, & Dei ac Regis Catholici ministerio ex toto corde, & ex tota volontate se dedicare, & cum iam ad hunc effectum prope Neapolim nauigallet vt illic magnam classem omni tormentorum genere præmunitam in Christianorum manibus tradere posset, retrocessit, ea solùm motus ratione ne post reconciliationem audiret vocari hæreticus, perfuga, & Christianæ religionis desertor, & perpetua infamia ob id notari vna cum eius filiis, eligens magis velle in perfida Turcarum secta omnibus ornamentis insignis obire, quàm apud Christianos cum dedecore & perpetua infamia viuere. Huic casui multum similis est alios, quem mihi retulit Pater quidam Prædicator ex Societate Iesu; qui cùm in Orano colloquium haberet cum quodam Iudæo nomine Isaac Cansino perspicacis ingenij viro ad hoc vt Christianus fieri vellet, existimans se id facilè consequi posse, eo quòd homo ille cum multis Christianis strictam contraxerat amicitiam, Catholicæque religioni multum semper deuolerat, nihilominus quando Pater ille Prædicator existimauit Iudæum ad Christianam militiam reuocatum, ad Deum conuersum esse; respondit, ad quid, Pater mi, vis vt Christianus fiam, si statim ego & descendentes mei perpetuam notam & famæ maculam incurrimus, inhabiles ad officia publica, & ecclesiasticas dignitates euadimus; non est iste cursus certus ad honores & gloriam, vt decebat, sed aditum & viam ad eos obtinendos præcludit mihi, qui non solùm inter meos, sed etiam inter Christianos, & Mauros magni sum habitus, & perhonorifice tractatus.

94

95 Videamus modo quo temporis cursu purgetur illa suspicio, seu purgata intelligatur; de Iure Canonico vltra secundum gradum per lineam paternam, & vltra primum per lineam maternam purgata censetur, *cap. quicunque 2. § hæretici, ibi, vsque ad secundam generationem ad nullum ecclesiasticum beneficium seu officium admittatur, c. statutum 15 inuicto § hoc sanè, de hæret lib. 6. ibi: ipsorumque filij vsque ad secundam generationem ad aliquod beneficium ecclesiasticum seu publicum officium admittantur, primum secundum gradum per paternam lineam comprehendere declaramus per materiam verò ad primum duntaxat*, & c l. 1 tit. 3. *lib 8 nouæ Recop. ibi, Mandamos que los reconciliados por el delito de la heregia y apostasia, ni los hijos y nietos de los quemados y condenados por el dicho delito hasta la segunda generacion por linea mascalina, y hasta la primera por linea femenina no pueden seruir*, &c. Cou *lib. 2. var cap. 8. n. 2.* Clar. *lib 5. recept sentent. §. læsæ maiestatis n. 13.* Anton. Gom. *tom. 3. var c. 2. n. 4.* Cordub. *d q 54. concl 3. circa fin.* Molin. *de Iustit. tom. 3. disp. 658. n. 19 vers filij tamen,* Soar. *tom. 5 in 3. p. disput. 43. sect. 3. n. 1.* Azor. *instit moral p. 1. lib 8 cap. 13. q. 8. in pœna 8. hæreticorum,* Sanch. *in præcepta Decal. tom. 1. lib. 2 c. 27. n. 1.* Valenz. *cons. 91. n. 67. 68. 69. & 75. Ego d. p 1. tit. 2. glos 7. n. 24 & 25.*

96 Purgatur etiam mala suspicio ex actibus positiuis denotantibus Christianitatem, & sanam doctrinam, vt probat text. *in c. laici 6. dist. 33.* in quo cùm Felix Nocerinus Episcopus Papam Innocentium I. consuleret, an laici qui tempore maximè baptismi, vxores habuerint, possint promoueri; ita respondit. *Si se sic instituerint vt opinio eorum in nullo vacillet, aut cle-*

ricis

ricis iuncti sint, aut monasteriis, & in omnibus operibus bonis vigilauerint, non prohibentur, &c. & faciunt *l. desertorem* 3. *§. si qui ff. de re milit.* ibi, *Inspecto vita eius præcedenti tempore*, &c. *l. non omnes* 5. *§. à barbaris. ff. eod.* ibi, *& si bonus miles ante æstimatus fuit*, &c *l. famosi. ff. ad l. Iul. Maiest.* ibi, *nam & personam spectandam esse an potuerit facere, & ante quid fecerit*, &c. Ex ea ratione quia suspicio, quæ poterat considerari cùm sit debilior, & inferior ipsa præsumptione, vt cum multis probat Menoch. *de præsumpt. lib.* 1. *præs.* 30. *numer.* 2. omnino vires suas amittit præsumptione actuum exteriorum Christanitatis. Qui autem hi sint per quos omnis suspicio, & mala præsumptio personæ tollitur, refert Farin. *de hæresi q.* 187. *§.* 1. *n.* 20. his verbis, *Amplia tertiò quia sicut quem hæreticum esse ex illius factis dignoscitur, ita etiam & è contra quem non esse hæreticum probatur ex actis, vt puta si probetur quotidie rem*

97 *diuinam audire pro animis defunctorum orare, aliaque huiusmodi facere quæ facere solent boni, & Catholici Christiani; non enim potest quisquam subitò fingi, nec cuiusquam repentè mutari, aut natura conuerti, ex allegatis per Simanch. de Cathol. institut tit.* 45. *sub. de contumacib. n.* 7. *Franc. Peña in addit ad Eymeric. in direct. Inquisit p.* 3. *commento* 170. *vers. sed quomodo fol. mihi* 736. *vbi quod hæresis præsumptio satis excluditur ex bona, & laudabili vita anteacta, probando præsertim quod Sacramenta Ecclesiæ more Christianorum debito tempore recepit, cæteraque omnia peregit quæ à veris & Catholicis Christianis fieri solent*, &c.

98 Duobus apud nostros exemplis hæc veritas comprobatur, olim proximo Emmanuelis Lusitaniæ Regis imperio quidam Maurus in Africa natus ignobili pago prope montem Benaigafate, qui ab Arzilla sex tãtùm leuis recedit, Christo nomẽ dedit, Mahometẽ detestatus, & vocari voluit Baptismo Gonçalus Vaz, cùque iste post aliquot annos transactos suorum desiderio ad Arzillam voluit pelago remeare, à Mauris inter nauigandum capitur, quem adduxere Tituanum, vbi nulla vnquam prçda maiori cum gaudio excepta est. Mandarinus (is Maurorum omnium crudelissimus id temporis oppido imperabat) vinctum; extrumque medio in foro iussit alligari erate ad id muneris parata. Multa ad spectaculum cõfluxerant hominum millia, quos Gonçalus instar victimæ circonspectabat. Aduolat illico mater germanique fletibus enixè deprecantes vt in antiqua, & primo cum lacte exceptam Mahometis legem rediret, nullæ tamen vel blanditiarũ, vel tormentorũ vires Christi militem inflectere potuerunt: quinimò lingua (quod vnum habebat expeditum membrum) promeritia in Mahometem, illiusque oratores conuitia expromens totum se Christo deditum strennè fatebatur: & ob illius amorem plura identidem sibi tormenta ingeminarent, hortabatur, quo simillimum duci suo militem efficeret, neque sibi maiorem posse dari pœnam dicebat acrebius infligi supplicium, quàm si tormentis immanibus modum aliquẽ adhiberent. Omnes illico pro cuiusque studio iacentis corpus fœdè incipiunt lacerare, ille verò non cessabat pie admodum, & religiosè IESV ac MARIÆ nomina sacrosancta compellare, & infamem Mahometem conuitiis onerare, nullis deterritus tormentorum ictibus, quæ in loquentem acerbiùs sæuiebant. Nec id amplius passi carnifices linguam conati sunt euellere, forcipibusque & ferreis aliis instrumentis loquentis labia extorserunt, & effractis dentibus disruptum os fœdissimè deturparunt. Vngues statim à pedum, manuumque digitis extrahunt, & digitos abscidunt minutatim; tantùm in oculos non est sæuitum, Mandarino ita iubente, vt posset visis tormentorum generibus acerbiùs afflictari. Hæc inter supplicia, Christi miles strennè biduo perdurauit, quin diu noctuque vlla fuerit intermissio cruciandi, donec exhausto iam sanguine, euanescentéque virtute corporis, integra animi constantia triumphalem accepturus coronam in æternum capitolium euolauit nostræ salutis anno 1516. Huiusce pugnæ, decorique triumphi testes fuere oculati plures Christiani, qui apud Mauros seruitio tenebantur, & mercatores, qui per tempus in oppido agebant mercaturam, quorum testimonia publice suscepta ad Regem Emmanuelem missa sunt. Refert P. Anton. Vasconcellos *in descript. Regni Lusitani sub tit. Martyres alij, p.* 453. *cum seqq.*

His nostris temporibus ex Tituano ad Ceptensem ciuitatem, quidam Maurus nomine Zaque causa concomitandi alium nobilem Maurum peruenit, sed cum negotio expedito nollet cum domino suo ad patriam redire in qua vxorem & filium relinquerat, in dicta Ceptensi ciuitate remansit, in eâque Christianã amplectens Fidem, baptizari voluit & vocari Didacus de Salado, & vxorem suscepit Christianam nomine Franciscam de Padilla, quç ex parentibus Mauris procreata, eandem Catholicam Fidem in tenera ætate susceperat. Per plures annos Didacus contra Mauros dimicans, eos in multis damnificare non destitit, sed inopinato euentu ab illis in quodam conflictu captus Tituanum ducitur, & coram oppidi Gubernatore sistitur, qui vitam largiùs decoram promissis capto offert, si Christum cui adhærebat, deserens, ad Mahometum, quem deseruerat, verteretur: vt verò pectus inuictum hominis teneritudine demoliret vxorem Mauram & filium adducit coram, si qua possint Christi militem expugnare: at iste Christi strenuus miles semper constanti asserebat animo in Fide Christiana esse moriturum, & contra Mahometanam perfidiam plura in eius detestationem loquutus dicebat, sibi ad tolerandum maius inesse robur quàm carnificibus sæuitiem, aut iracundiam, & ad vltimam vitæ periodum facturũ Christi, quam susceperat, Religionem: hanc dicendi libertatem acerbis primùm verberibus tortores immanissimi castigarunt, & sæuissimis tormentorum additis generibus, demum clauis affixus, manibus; pedibusque ex alta turri per quinque dies viuus nunquam cessauit Catholicam prædicare Fidem Mahometi sectam detestari, vxorem Mauram & filium viuis ex alto rationibus inducens vt Christiani fieri vellent, & hoc crudelissimæ mortis genere insignis Christi Miles imperatori suo vltimam magna cum laude nauauit opera, omnia abunde explens tam Christiani, quam magnanimi militis munera, de mẽse Ianuarij huius currentis anni 1645. de quo factæ fuerũt authenticæ informationes, quæ ad supremum Portugaliæ Consilium Matriti degens transmissæ fuerunt. Videant tunc lectores an ex his actibus purgata remaneret, mala illa suspicio, ita vt horum filij ex Christianis vxoribus procreati tanquam à veris Christianis descendentes ad honores, & officia admitti debeant.

99 Bene ad propositum Fr. Anton. de Corduba *d. quæst.* 54. *fol.* 438. *col* 1. *ad med.* ibi, *Nam etiamsi sit in gradibus, imò etiamsi ipsamet personæ conuersa sint ex Hebræis, Sarracenis, aut aliis infidelibus, si tamen sunt adeò excellentes, putà de genere Regio, vel aliàs illustres, aut eruditione litterarum pollentes, aut præclaritate morum, sanctitatis, vel fortitudinis, aut alia denique notabili excellentia sufficiente illos apud homines illustrare, & habilitare ad talia munera, & societates, tunc certo videtur eorum vilitas, & ineptitudo ex genere proueniens purificata per talem ipsorum excellẽtiam. Neque enim est inauferibilis, vt supradictum est, ex quo solum consistit in accidentali conditione, seu qualitate hominis, & aliorum æstimatione, legumque decretis. Purificari igitur vel auferri potest non solum per diuturnitatem*

tmera temporis, sed etiam per id omne per quod habilitat, seu idoneitas, & illustratio persona & generis secundum leges acquiri potest, putà per excellentes litteras, per heroica gesta ad vtilitatem Reip. per notabilem Fidei, vel morum profectum, ex tali persona prouenientia, per qua & per alia huiusmodi persona aliàs vilis e in sua e iam posteritate secundùm leges, & rectam rationem in Mundo apud homines illustris, aptusque homo ille, & genus eius ad talem dignitatem, societatem seu munus obeundum efficeretur. Itaque de his, & aliis eiusmodi excellentibus personis etiam recenter conuersis, ex quacunque secta, vel natione, si alias sunt idonea, non videtur licitum tales non admittere ad dicta munera atque collegia omnibus communia etiamsi vniuersaliter, & indistinctè rationabiliter alicubi sit institutum ne de tali genere admittantur. Nam vel cum tali epiikia seu limitatione tale statutum generale est intelligendum secundum glos. in cap. Sanctorum dist. 70. vel potius facile cum predictis personis dispensandum est; consonat expresse *Turrec in decreto dist. 46. c. 1. & facit dist. 61. cap statuimus, cap. Neophytus. & cap Osius* Hactenus Corduba.

100 Cessante igitur ratione legis, seu statuti, vel occurrente casu aliquo, qui ex circumstantiis non indicatur à legislatore intentus, cessat & ipsa lex, seu statutum, & per epikiam in casu particulari corrigitur, ex doctina Martini Bonac. quondam mei amicissimi *in tract. de legib. disp. 1. q. 1. puncto vlt. §. 2. n. 9. vers. quarto*, vbi loquens de casibus qui per epikiam, non censentur comprehensi in lege, ita ait. *Quarto quando casus aliquis occurrit, qui ex circumstantiis non indicatur à legislatore intentus, & quem legislator excepisset, si eum praeuidisset, vt patet ex rationibus mox allatis. Quamobrem bene dicit Aristot. legem corrigi per epikiam quatenus legislator adesset, hoc modo respondisset, & ita legem suam moderaturus & interpretaturus, esset,* vide Suar. *lib. 6. de legib. cap. 7. num.* 11. Less. *lib. 2. cap. 47. dub 9. num. 63.* Vasq. 1. *2. q. 69. art. 6.* Sà *verbo lex* 1. Sãch. *lib* 2. *de* Matrim *disp. 41. num. 32. & lib. 7. disp. 37. Salas de legib. 2. disp 2. sect. 10.* Becan. *tract. 2. cap. 6. q. 14. &c.* quem locum *Aristotelis à Bonacina citatum*, refert *Layman. in sum. Theologia moralis lib. 1. tract. 4. cap. 9. num. 2.* ibi, *Altera restrictio secundum aequum & bonum dicitur epiicheia, qua definiri solet. Benigna interpretatio significans casum aliquem particularem ob suas circumstantias lege vniuersaliter lata non esse comprehensum, de ea Aristot. 5. Ethic. cap. 10. ita loquitur. Æquum, & bonum siue epiikeia est emendatio iusti legitimi, nam lex quidem vniuersalis est, ferri autem non potest, vt de quibus vniuersaliter recte dicatur, sed lex id accipit quod fit plerumque, non ignorans quandoque deficere, & est nihilominus lex recta: defectus autem non est in lege, nec in legislatore, sed in ipsa rei natura; continuo enim rerum earum, qua sub actione cadunt, materia talis est, cum igitur lex quidem vniuersaliter loquitur, in his autem preter vniuersale quippiam accidit, tum recte secum habet, vt ea parte qua legislator omisit, atque peccauit absolute loquutus emendetur defectus, quod & ipse legislator si adesset, hoc modo dixisset*, &c.

101

102 Ex iusta causa superueniente iustissimè à lege seu statuto recedi potest, tex. elegans, & valde singularis *in l. si hominem 30. ff. mandati, l. 4. § fin ff. de re milit.* Ias. *in l. Barbarius à num. 24 ff. de offic. Prator.* Felin. *in cap. 1. à num. 48 de constitut.* tantusque est effectus

103 iustae causae, vt ex ea summi Pontifices ius diuinum declarare, & Principes ius naturale limitare possint, vt tradunt Panormit. *in cap. quae Ecclesiarum. de constit.* & ibi Felin. *num. 19. & 26.* & Deci. *num. 13. & 18.* Cou. *de sponsal. p. 2. cap. 6. § 9. nu. 4.* facit *Mynsing. cent. 2. obseru. 54. nu. 1.* dum dicit quòd Iudices etiamsi iusserint seruare leges, Canones, & statuta, tamẽ ex magna, & euidenti causa possunt ea transgredi iuxta *Innoc. in cap. Canonum statuta, in vlt. glos. de constit. & num.* 5. subdit periurium dici non posse, qui ex causa

104 rationabili transgreditur statuta, ex Baldo *in l. quid ergo. §. pœna grauior, ff. de his, qui not. infam.* Iuuat doctrina *Paris. de Puteo in tract. de syndicatu verbo Doctor n. 3.* qui dum ageret de statutis requirentibus quod

105 potestatis assessor esset Doctor, dicit quòd quamvis hoc gradu insignitus non sit, si tamen alias idoneus, & eminentis scientiae esse reperiatur, hoc sufficit ad statuti verba, & mentem explendam arg. *l. vnicuique C. de prox. sacr. scrin. lib.* 12. & eorum quae tradit Bald. *in l. sed reprobari, ff. de excus. tut.* Ludou. Roman. *in l. quod tamen ff. de arbitr. & in l. cum quid, ff. si certum pet.* quem locum refert & sequitur Ioan. de Solorzano *de Indiarum gubernat. tom. 2. lib. 3. c. 13. n. 43.*

106 Prouisiones generales statutorum, inquit Bald. *cons. 53. lib. 2.* recipiunt tacitas exceptiones propter emergentes casus, in quibus oportet specialiter prouideri: vnde succedente causa speciali, cessat prouisio generalis; hinc est quod propter singularia merita singularis fit prouisio, quae secundùm statuta generalia non possunt fieri. *l. 3. §. hi quoque ff. ad Sylian.* Et veris & iustis meritis suffragãtibus, & ad antidora cõmune obligãtibus, singularis in honore domino potestati fieri potest. *l. Aquilius Regulus & l. si pater ff de donat.* nam con-

107 tra valde meritos non sunt prodita edicta prohibentia *l. sed reprobari, ff. de excus. tut.* & maximè, quia huiusmodi statuta sunt strictè in casu, & in personis atque ob causas, de quibus loquuntur, intelligenda, itaque non militet ratio in eis expressa, eorum quoque dispositio locum non habeat. *l. semper ff. de iure immun. l. 1. §. quo autem*, vbi Bart. *ff. ne quid in loco publ.* Solorzan. *de Indiarum gubern. lib. 1. cap. 27. num. 79. & lib. 2.*

108 *cap. 21. numer. 5.* Elegans ad propositum adduci solet sacrae Scripturae locus *Regum lib. 1. cap. 14. vers. 45.* vbi refertur quòd cùm Rex Saul edictum promulgasset, & contra illud violantes pœnam mortis imposuisset, in illud commisisse eius filium Ionatham postea reperiit, & volens paterni amoris oblitus in filium illã pœnam exequi facere. Populus exequutionem impediuit, existimans eum, qui gloriosa facinora in Remp. fecerat, mori non debere, vt videre est, ibi, *Dixitque Populus ad Saul, ergóne Ionathas morietur, qui fecit salutem hanc magnam in Israël? hoc nefas est, viuit Dominus si ceciderit capillus de capite eius in terram, quia cum Deo operatus est hodie*, &c. Singularis etiam ad hoc comprobandum adducitur Eliani locus *lib. 5. varia histor. cap 49.* ibi, *Æschylus tragœdus ob quoddam drama impietatis damnatus erat, cumque Athenienses iam parati essent eum lapidibus obruere, Amynias iunior frater detecta veste cubitum ostendit manu carentem; fuerat autem Amynias vnus ex his qui fortissimè propugnarant in Salamine, vbi manum amisit, & primum ex omnibus Atheniensibus fortitudinis premiũ consequutus est: vbi vero Iudices hominis animum, & miserationem intellexerunt, repetentes facinorum eius memoriam Æschylum absoluerunt.*

109 Licèt Domini veritas aeterna, firma, & constans sit, iuxta illud, *Cœlum & terra transibunt, verba autem mea non transibunt*; ipse tamen statuta diuina à se ipso vel per Apostolum eius nomine promulgata nonnũquã suspendit, & ex iusta causa interpretatur, ac relaxat: vt videmus in peccato originali, quod omnes à primo Parente Adamo incurrimus, ex Apost. *ad Roman. cap. 5. Per vnum hominem peccatum intrauit in mundum, & per peccatum mors, & ita in omnes homines mors pertransiit, in quo omnes peccauerunt*; & nihilominus Beatissimam Virginem Mariam Dei genitricẽ à labe huius vniuersalissimi decreti, hoc est originalis

ginalis peccati fuisse præseruatam pissimè, & quasi de Fide omnes Catholici credimus, & acerrimè defendimus. Sic etiam statutum à Domino erat, dicens. *Non enim videbit me homo,& viuet,& Exodi cap. 33 vers.* 110 20.& nihilominus dispensatum fuit cum Moyse, cum Apostolo paulo,& patriarcha Iacob, qui Genel. *cap. 32. vers. 30.* fic ait. *Vidi Deum facie ad faciem, & salua facta est anima mea.* Lex autem diuina & naturalis licèt in aliquibus casibus particularibus propter circumstantias aliquas,& accidentia de nouo superuenientia, dispensationem, seu interpretationem admittat, eius natura non ideo mutatur, aut variatur, nam semper constat & perpetuò perseuerat, persistente lege in se vt antea erat. Idem dicendum est de decretis peccatoribus supplicia minitantibus, in quibus Dominus pro sua summa pietate & misericordia tanquam apertam suspensioni executionis relinquit pro eo tempore, quo ipsi animum mentemque à vitiis abduxerit, ad bonā se frugem recipientes, Vt de Niniuitis, *Adhuc quadraginta dies,& Niniue subuertetur,* Ionæ *cap. 3. vers. 4. Et vidit Deus opera eorum quia conuersi sunt de via sua mala,& misertus est Deus super malitiam, quam loquutus fuerat, vt faceret eis,& non fecit, vers.* 10. Simile est quod refert Propheta Hierem. *cap. 18. vers. 7. & 8. Et factum est verbum Domini ad me dicens: Repentè loquar aduersus gentem & aduersus regnum, & eradicem,& destruam,& disperdam illud. Si pœnitentiam egerit gens illa à malo suo, quod loquutus sum aduersus eam, agam & ego pœnitentiam super malo quod cogitaui, vt facerem ei.*

111 Cùm igitur quamplurimi viri, quorum maiores Iudæi ad Catholicam Fidem ante ducētos annos sponte conuersi sunt, Religione, pace, & bello sanctissimi, præclarissimique enaserint, ex quorū doctissimis scriptis, Respublica Christiana incrementum suscipit, nulli dubium esse potest statuta & prohibitiones quæcunque tales non comprehendere, nec cum illis loqui, iuxta supradicta. Et refertur ita censuisse Archiepiscopum Siliceum statuti Toletani Auctorem,& dixisse his verbis. *Este estatuto se ha de entēder en todo su riger perseuerādo las cosas en el estado en que ay se hallan; las quales mudadas en mejor no tendra con quien hablar.* Intelligo & Ego de cōuersis ex antiquis Iudæis quorum parentes, aui, proaui,& alij ascendentes viri Christiani sine vlla macula, aut infidelitate extiterunt, & in quibus nulla vnquam inuenta fuit perfidia,& in hæresim lapsus, his enim sicut & ab antiquissimis Gētilibus descendentes, ad Collegia, & Cathedrales, quæ habent statuta, puritatem sanguinis exigentia, sunt admittendi, ad not. per Velasquez *in defensorio statuti Toletani cap. 4 1. vers. tum & illud adde, & cap. 51. à princ.* Ioan. de Escobar. *de purit. & nobilit probanda p. 1. q. 4 §. 2. n. 24.*

112 Ad cæteras autem Dignitates etiam Episcopales, & alia Ecclesiastica beneficia,& officia, quæ sub iuris cōmunis, non autem alicuius particularis statuti dispositione non tam lata requiritur conuersorum ad Fidem Catholicam genealogia, sed sufficit quòd ipsi beneficiati cupientes ab infantia Fidei se addixerint, vt colligitur ex his, quæ supra addaxi *concl. 2. à princ.* neophytus namque qui ordinari & beneficiari prohibetur, dicitur, recenter conuersus, seu baptizatus, vt optimè declarat Nan *in man. cap. 207. num. 105. vers. tertio*, ibi, *Dixi recenter conuersus, & non nouus Christianus, quia vulgus nouos Christianos appellat, etiam abhinc plus decem, viginti, triginta, & quadraginta annos conuersos, in quibus hoc locum non habet, & minus in eorum filiis, quos etiam praua nonnullorum consuetudo nouos Christianos appellat, quamuis statuta aliquarum Ecclesiarum à Sede Apost. confirmata aliud statutum sit,* &c.& aliquantulū largiùs resoluit Sanch. *in præcepta Decalogi tom. 1. lib. 2. cap. 28. num. 12.* ibi, *Quamuis etiam non sint ante rationis vsum baptizati, sed post potuerunt ad sacros Ordines, & beneficia promoueri, cum iudicio Episcopi sint satis moribus, & Christiana disciplina instructi, ita quidem vt iam veterani Christiani censeri possint,* &c.

113 Prohibet Apost. *1. ad Timoth. 3.* Neophytum in Episcopum promoueri ne in superbiam elatus in iudiciū incidat diaboli; Origen. *lib. 3. contra Celsum* eandem suscitat prohibitionem, dicens *Qui ex Gentili, vel ex Iudæo fit Christianus, aut ex vita praua ad honestam conuertitur, ne statim Episcopus fiat: indignum est enim vt qui nondum documentum vitæ suæ dederit, aliorum fiat magister. Nec nuper,* inquit Anselmus *baptizatus, nec nuper à sæcularibus negotiis, vel à militia separatus debet Episcopus, quia vnusquisque talis est Neophytus.* Sed quando vita neophyti ostē- 114 dit illum esse talem, quando decet esse bonum pastorem, cessat ratio prohibitionis, & consequenter prohibitio propter rationē inducta, vt sunt expressa verba *cap. Neophytus 61. dist.* vbi Vercellenses vituperabant electionem Ambrosij, quia neophytus erat, quibus respondet idem Ambrosius hoc ideo esse prohibitum ab Apostolo, quia neophyti consueuerunt propter honores superbire, sed si humiles inueniantur, & bonis moribus, ac integra Euangelicæ legis institutione præditi, bene possunt ordinari. Ita Alphons. Aluarez Guerrero *in speculo iuris Pontificij c. 10. paulo post princ. pag. 31.* Ego *de officio, & potest. Episcopi p. 1. tit. 2. glos. 17. n. 7.* vbi etiā aduerto Apostolum prohibuisse neophytum in Episcopum promoueri non ex præcepto Christi, sed secundùm legem communem, quia ipse hoc pronuntiauit tanquam Ecclesiæ Doctor, non vtique præcipient nomine Christi.

Optimè Didac. de la Mota *in tract. de confirmat. Ordinis Militiæ S. Iacobi de Spatha lib. 2. cap. 2. paragr. 2. ad 2. numer. 15. pag. 223.* ibi, *Quod si placet, candidè lector, hic amplius immoremur, asseramus exemplum ex doctrina eiusdem Apost. 1 ad Timoth. 3. in qua dicit, Neophytus non assumatur ad Episcopatum, iam ex hoc non licet inferre quod nullus Neophytus in Episcopum assumatur, vide quod sequitur in littera D. Pauli ne in superbiam elatus in iudicium incidat Diaboli, ecce causam ne superbiat, putans quòd religio Christiana illo indigeat. Itaque D. Paulus loquitur de neophytis, qui non solum sunt neophyti ætate; sed etiam perfectione, vt explicat* D. Thomas *hoc loco; ex quo sequitur quod si sit humilis,& moribus ac integra Euangelicæ legis institutione praditus aliis se confirmare valens, iam poterit in Sacerdotem,& Episcopum assumi, vt inter alios explicans* Couar. *Clem si furiosus part. 1. §. 1. num. 7.* Nau. *cap. 27. num. 205.* Maiol. *lib. 1. cap. 32. Et ratio est, quia cessat causa inhabilitatis text. dist. 61. cap. neophytum,& iure optimo, quia quoad illum effectum iste homo non est neophytus, sed veteranus miles Christianæ Religionis, & in Christiana Religione, & disciplina neophytus non est, nec sic appellandus. Facit etiam text. in c. statuimus, ead. dist. 61. quod laici prohibentur eligi ad Episcopatum: cessantibus autē causis prohibitionis cessat ipsa constitutio, vt si laicus merito sua perfectione clericalem vitam transcendit, eius electio potest rectè haberi,* &c.

115 Non obstat *d. cap. constituit. 27. quæst. 4.* quod supra citaui *num. 76.* cui similis text. *in cap. officia 54. dist.* quia Montalu. *loco citato pag. 185.* duplicem asserit posse recipere sensum illa iura,& præcipuè verba illa *d. cap. constituit,* ibi, *aut hi, qui ex Iudæis sunt.* Primò quoad domesticos, & familiares Iudæorum, quorum consortia sæpè bonos corrumpunt, *cap. sæpe 28. quæst. 1.* Secundò quoad, eos, qui sunt eiusdem

erroris

Secundò quoad eos, qui sunt eiusdem erroris participes, & colligitur iste sensus ex *cap. habes 24. quæst. 3.* absurdum tamen esset quòd de illo loqueretur, qui per sacri Baptismatis vndam gratia Dei resurgit à lapsu, & in seipso ab eo, qui genuit, alter est effectus. Deinde addit ipse Montalu. regulariter loqui de his, qui adhuc in Fide non sunt radicati, & informati, & repentè volunt officia beneficiaque publica habere, quod non licet, Fide doctrina in eis deficiente. Sed si quærimus de istorum filiis fidelibus, tales indistinctè admittuntur, nec possunt repelli, hæreticum namque esset quod allegatum *cap. constituit*, ad Christianos extenderetur qui sua sponte paternam malitiam detestati sunt, cum

116 neophyti non sint, & in eos causa cessat prohibitionis, vt in allegato *cap. Iudæi 2. quæst. 4.* Et paulo inferiùs ita concludit. *Et licèt ista distinctio de iure colligatur manifestè per iura suprà allegata; Illustrissimus insuper Rex Henricus Domini nostri Regis Ioannis II. genitor cum consilio laudabilis memoriæ Petri Thenorij Archiepiscopi Toletani, & cum maturitate suorum de consilio dictam legem fieri iusit declarando, & hoc scandalum à Regno suo radicitus extirpando statuit, & priuilegium concessit ne deinceps huiusmodi prætextu aliquis Fidelium nouiter ad Christi fidem conuersus repelleretur ab officiis publicis, seu ab aliis priuilegiis, & libertatibus Christianorum, sub certis, & grauissimis pœnis: per quæ priuilegia penitus videtur dicta hæretica opinio sublata & destructa.*

CONCLVSIO III.

Purgata suspicione per vnum ex mediis conclusione præcedenti allatis, ij, qui ab Hebræis originem trahunt, sanguinis puritatem, & antiquam suæ Gentis nobilitatem ac splendorem consequuntur, habilesque & capaces efficiuntur, ad omnia consequenda præmia suis meritis æquiualentia.

117 NObilitas Christianorum ab Hebræis descendentium (non loquimur de illis, qui in suis erroribus increduli permanent, ac vti perfidi, pertinaces, & infames nullam habere possunt nobilitatem) omnium antiquissima est, si recurramus ad vniuersalem generis humani reparationem, quæ post diluuium initiũ sumpsit à tribus sancti Patriarchæ Noë filiis, Sem, Cham & Iaphet; primus Asiam, secundus Africam, Iudæam, Ægyptum, & Arabiã, tertius reliquum Europæ tractum accepere, à quo tempore incepit descẽdentia primogeniti Sem communiter pro nobiliori inter alias eius fratrum habita, eo quòd ea sola cultum & adorationem veri Dei coluerit, quando reliquæ eã dimiserant, & idolorum cultores euaserant, ad quod respexit benedictio Noë eorum patris Genes. *cap. 9. vers. 26. Benedictus Dominus Deus Sem*, & sic in Heber, eiusque posteris, à quo Hebræi descendentes appellati sunt, inuenta fuit pura & vera fides, vt obseruat Iacob. Tyri. *in comment. cap. 12.* Genes. *§ petes fol. 109. col. 2. In sola Heber eiusque posteris, ab eo dictis Hebræis cum vera fide, Religione & pietate mansisse primæuam Orbis linguam, indeque post nominatam Hebræam in cæteris habitu illius linguæ prorsus deleto.*

118 Quod magis resplendet in tribus illis sanctis Patriarchis, Abraham, Isaac, & Iacob typum & figuram trium personarum sanctissimæ Trinitatis gerentibus, Abrahamo ipse Dominus mirabilia promittit, cùm Genes. *cap. 12. vers. 2. & 3.* illi dixit, *Faciamque te in gentem magnam, & benedicam tibi, & magnificabo nomen tuum, erisque benedictus, benedicam benedicentibus tibi, & maledicam maledicentibus tibi, atque in te benedicentur vniuersæ cognationes terræ*: seu vt *Apostolus* legit *ad Galat. cap. 3. In semine tuo, qui est Christus benedicentur omnes Tribus terræ.* De Isaac certum

119 est fuisse viuam imaginem filij Dei facti hominis, & à quo sanctum hoc, & cœlestiale semen principium sumpsit. Quia in Isaac vocabitur tibi semen *Genes. cap. 21. vers. 12.* à quo in Iacob productum fuit. Vnde Dominus Patriarchas huiusmodi magnifecit, & multis in locis sacræ Scripturæ verba hæc sæpè sæpiùs repetita inuenimus. *Deus Abraham, Deus Isaac, Deus Iacob, Deus Patrum vestrorum* vt *hosce Sanctos*, dicẽte S. *Basilio in c. 2. Isaiæ, honore afficeret perpetuo, & memorabili, eorumdem seruorum nomina suo ipsius nomini attexuit, vt quoties* Dei *memoria celebraretur, horum quoque toties commemorarentur & nomina.*

120 Verabatur Iacob iter in Ægyptum aggredi, & vt animum Dominus illi excitaret, quadam nocte ei apparuit, dicens, *Iacob, Iacob, ego sum fortissimus* Deus *patris tui, noli timere, Genes. c. 46.* Quando ipse Dominus ex rubro Moysem vocauit, ita ei alloquutus est cùm vellet ille declarare quis esset. *Ego sum* Deus *patris tui, Deus Abraham, Deus Isaac, &* Deus *Iacob, Exodi c. 3.* Et paulo infra *vers. 15. Dixitque iterum* Deus *ad Moysem.* Hæc *dices filiis Israel. Dominus Patrum vestrorum,* Deus *Abraham,* Deus *Isaac, &* Deus *Iacob, misit me ad vos, hoc nomen mihi est in æternum, & hoc memoriale meum in generatione & generationem.* Propter merita Sanctorum patriarcharum huiusmodi, Dominus constituit sanctissimos Apostolos principes super omnem terram. *Pro Patribus tuis nati sunt tibi filij, constitues eos Principes super omnem terram.*

121 Hebræi igitur ab initio nobilissimi extiterunt, quorum natio, & progenies inter omnes Mundi selecta, inclyta, & magna fuit propter ritus, & cæremonias, quibus Deus venerabantur. *En populus sapiens, & intelligens, gens magna, quæ est eorum alia gens sic inclyta, aut habeat cæremonias, iustaque iudicia, & vniuersam legem,* Deuteron. *cap 4. vers. 7.* Et Abulens. ibi, *quæst. 3.* exponens verbum illud *inclyta* interpretatur, id est, *nobilis, vel excellens*, & inclytus dicitur ait ille, id est, *famosus, vel gloriosus, & sic isti Iudæi famosi erant apud alias Gentes.* Comprobatur ex verbis cu-

122 iusdam Colloquij, quod cum D. Inico Lopez de Mendoza Marchione de Santillana, & Ioanne de Mena Cordubensi Regio Chronista, venustè simul & argutè habuit Alphonsus de Carthagena Episcopus Burgensis, qui eos in hunc qui sequitur modum alloquutus fuit. *Ne pienses correr me por llamarles Hebraeo mis padres, son lo por cierto y quereslo: ca si antiguedad es nobleza a quien tan lexos? si virtud quien tan cerca? o si al modo de España, la riqueza es hidalguia, quien tan rico en su tiempo? Fue Dios su amigo, su Señor, su legislador, su Consul, su Capitan, padre, su hijo, y al fin su Redentor: ô immortal Dios! todos los oprobrios son transmudados en gloria, y la gloria conuertida en denuesto, &c.* Et postquam plura alia dixerat, quæ ad nostram rem nihil faciunt, prosequitur. *Assi tambien los infieles Gentiles idolatras, sin Dios sin Ley, y sin Religion, a quien solo era pecado lo que natura madre comun les prohibio igual con las bestias, y todo en grãde vituperio de toda nobleza y dignidad priuados, erã llamados Gẽtes; agora y a si alguno desciẽde dellos, de los Eneidos Troyanos, de los Griegos Agamenonitas, de los Godos Comunicos, o de lo doze Pares de Francia, sea quan vicioso fuera, es gentilhombre poco menos igual con Apolo Y si de los Leuita, de los Machabeos, e de los doze Tribus de Israel sea quan virtuoso, quã lexos de vicio sea, vaya vaya que es maledito marrano, poco mas baxo del*

del polao O infieles Christianos que tal dizen! marrados tengan los ojos de la cara, llaman marrado al cuẽto perfeto, y errado al que entra en carrera, contrastan callando la verdad Euãgelica, deziẽdo que la verdadera luz no ilumina los vienientes a ella, la culpa es bien fu suya, con su pan se lo comari Ita reperitur scriptum in libro antiquissimo, curiosè ligato, qui seruatur in bibliotheca Excellentissimi D. D. Gasparis de Guzman, Duce Comite de Oliuares.

123 Idem assumptum probat Modernus quidam Auctor his compendiosis verbis plura comprehendentibus *Vnde etsi vniuscuiusque laudem in particulari aequaliter dixerimus, in publicam tamen & commune illam proferimus, dum hos, vel illos ptolaemamus Hebraeos; nam, vt inquit Teophil. post Crysost. in epist. ad Colos. sen. c. 3. magnum quid anquitus erat ex Iudaeis esse, & ab illa Hebraeorum gente traxisse originem. Iudaei enim Orbi vniuerso noti, fama Fidei, & virtutis olim cogniti, celebratissimi sanctitate, summis semper dotati priuilegiis: ex Iudaea enim ortus est Dominus, inquit Apostolus, & rursum in Euangelio legimus, quia salus ex Iudaeis est Ioan. 4. Cuius quidem iam antiqua nobilitatis Iudaei adeò gloriabantur, vt particulare efficerent stadiũ ad tenendam ascendentium cuiusque familiae memoriam, vt refert Eusebius. Erant autem nonnulli antiquitatis replicanda studiosi qui nomina auitae stirpis, vel tenentes memoria, vel ex scriptis annalibus promentes priuatum, sibi indices eorum conficiebant, magnopereque praeterea gloriabantur, quod ipsorum nobilitas ita foret ad posteritatem reseruata.*

124 Et non dissentit Gardiola *in tract. de nobilit. c. 60.* ibi; *Los conuertidos a nuestra Sancta Fè que eran antes nobles segun su ley o secta retienen la nobleza de su linage despues de Christianos, y no solamente la retiene mas a vn la acrecientan todo el tiempo que honestamente vinieren sin entremeterse en officios viles, ni venir a malas costumbres, &c. & paulo inferius. Que entre los Iudios aya assi nobles como entre los Christianos a los sabios es harto manifiesto aun que los ignorantes iuzgan lo contrario por causa de su rudeza y poco saber.*

125 Doctor Montaluus *citato loco fol. 186. §* Ecclesia, ibi, *Negare enim non possum, quòd populus à quo nostra redemptio processit, scilicet Virgo sanctissima Saluatoris genitrix, necnon & sancti eius Apostoli, Martyres, & Confessores, à quibus Ecclesia Domini est fundata, est excelsior cunctis gentibus quas Dominus creauit in laudem, & nomen & gloriam suam, & est populus sanctus Dominus,* Deuteron. 26. *prope fin. quod asserit* Isai. 60. *circa fin. inquiens. Populus autem tuus omnes iusti in perpetuum hereditabunt terram.*

126 Quae gens in Mundo erit, quae sicut Hebraea, habeat Deum ita sibi vnitum & conglutinatum, secundum carnem loquor. *Nec est alia Natio tam grandis* vt habetur Deuteron. *c. 4. quae habeat Deos appropinquantes sibi, sicut Deus noster adest, cunctis obsecrationibus nostris. Non fecit taliter* (ait Psal. *Psalm. 147. vers. 9.*) *omni nationi, & iudicia sua non manifestauit eis.* Noluit enim Deus cum Angelis cognatione coniungi, sed cum semine Abraham, vt dicit Apost. *ad Hebr. cap. 6. Nusquam Angelos apprehendit, sed semen Abrahae apprehendit: Quia notus in Iudaea Deus, in Israel magnum nomen eius.* Et *in epist. ad Roman. cap. 6.* grauiter

127 sentit quòd Israëlitae non fruantur gratiis, & praerogatiuis sibi cõcessis amittentes gloriam, legẽ, obedientiã & repromissiones, ac adoptionem filiorũ propter perfidiam, ibi. *Veritatem dico in Christo, non mentior testimonium mihi perhibente conscientia mea in Spiritu sancto, quoniam tristitia mihi magna est, & continuus dolor cordi meo. Optabam enim ego ipse anathema esse à Christo pro fratribus meis, qui sunt cognati mei secundùm carnem, qui sunt Israelitae, quorum adoptio est filiorum, & gloria, & testamentum, & legislatio, & obsequium, & promissa; quorum Patres, & ex quibus est Christus secundùm carnem, qui est super omnia Deus benedictus saecula.*

128 Apostolorum princeps Petrus *in prima Canonica epist. cap. 2. vers. 7. 8. & 9.* Fidelibus reliquiis Israëlitici populi annũtiauit honores iure sanguinis illis competentes, hoc modo. *Vobis igitur honor credẽtibus Vos autem genus electum, regale Sacerdotium, gens sancta, Populus acquisitionis, vt virtutes annuntietis eius, qui de tenebris vos vocauit in admirabile lumen suum.* Et

129 Gentium Doctor pluribus in locis materiam hanc prosequitur, & nimis gloriosè seipsum ex semine Abrahae dicit, *ad Rom. cap. 11. Dico ergo nunquid Deus repulit plebem suam? Absit nam & ego Israelita sum ex semine Abrahae de Tribu Beniamin, non repulit Deus plebem suam quam praesciuit.* Et *epistol. ad* Galat. *cap. 2. vers. 15* loquens cum principe Apostolorum ait, *Nos natura Iudaei & non ex Gentilibus peccatores.* Et *ad Corinth. cap. 11. vers. 22. Hebraei sunt, & ego; Israelitae sunt, & ego, semen Abrahae sunt, & ego.* Nihilominus

130 tamen Fideles ex Gentilitate ad Ecclesiam venientes ita alloquitur, *Vobis enim dico gentibus quandoquidem ego sum Gentium Apostolus ministerium meum honorifico si quomodo ad emulandum prouocem carnem meam, & saluos faciam aliquos ex illis.* Cuius auctoritatem sic dictus Modernus Hispano idiomate connectit in codicillo quodã impresso, & Regi Catholico exhibito, *Con vosotros hablo Fieles Gentiles, mientras soi vuestro Apostol. procuro honorar mi ministerio, y ver si con la emulacion de engrandeceros y honraros puedo prouocar mi carne (esto es à los Iudios) y hacer saluos algunos dellos. Pero aduertid (prosigue) que si bien algunas de las ramas se quebraron y vos otros siendo azebuches os ingeristes en ellas, hechos cõpañeros de la raiz y de lo fructifero de la oliua, no os glorieis ni ensoberuezcais contra estas ramas por que si lo hazeis sabed que no sois vosotros los que sustentais la raiz mas antes la raiz os sustenta a vosotros, y que vuestros principios, origen y naturaleza son de azebuche (estos es) nacimiento villano y agreste, y que contra naturaleza estaeis ingeridos en buena oliua (estos es) en Iesu Christo nuestro Señor, por cuya Fè gozais lo ilustre y glorioso que oy tan justamente posseeis, mas no entendais que por cortada perdieron el derecho a su antigua nobleza, ni a las exempciones y priuilegios de que siempre gozaron, por que al punto que se conuertan bolueran a su lugar como de antes; quod si aliqui ex ramis fracti sunt, tu autem cùm oleaster esses, insertus es in illis, & socius radicis & pinguedinis eius factus es, noli gloriari aduersùs ramos quod si gloriaris, non tu radicem portas, sed radix te. Nam tu ex naturali excisus es oleastro, & contra naturam insertus in bonam oliuam, sed & illi si non permanserint in incredulitate inserentur. Vltimamente concluye el Apostol enseñando que los dones y gracias que Dios hizo y communicò a los Fieles desta Nacion, no son alquitar as reuocables, si la culpa y el delito de la infidelidad no lo impediere: Sine poenitentia enim sunt dona, & vocatio Dei, por que en llegando la gracia, todo se restaura* Hactenus Modernus.

131 Propter quam nobilitatẽ hi filij Abraham non solùm vbicunque vixerint, ab omnibus honorari, sed etiã caeteris paribus vt magis digni praecedere aliis debẽt, si res haec iudicanda est iuxta Apostoli sententiam *ad Roman. c. 2. Tribulatio & angustia in omnem animam hominis operantis malum Iudaeo primum Graeco Gloria autem, honor & pax omni operanti bonum Iudaeo primum & Graeco: & secundùm explicationem ad illũ praestitam per S.* Ambros. *lib. 4. de sacrã Semper, inquit, Iudaeum Gentili anteponit, praerogatiua Patrum, vt aut coronetur primus, aut damnetur, quia credens propter Abraham*

Abrahám honorificentier est: diffidens autem peius tractandus est, quia donum promissum Patribus refutauit.

132 Sed quamuis prima facie nobilitas hæc præcedentis, ac sanguinis ingenuitas, generalis videatur, comprehendens omnes filios Abraham, nihilominus eam consequi seu recuperare non merétur, nisi qui ex hac natione verè ad Fidē Catholicam conuersi fuerint relicta prorsus infidelitate, & Iudaica perfidia, vt docet *Apost. ad Roman cap. 9 vers. 5. Non enim omnes, qui ex Israel, hi sunt Israélita, neque qui semen Abrahæ omnes filij, sed in Isaac vocabitur tibi semen:* id est, non qui filij carnis, hi filij Dei, sed qui filij sunt promissionis æstimantur in semine. Et *in epist. ad* Galat. 3. *Cognoscite ergo, quia qui ex Fide sunt, hi sunt filij Abrahæ, prouidens autem Scriptura, quia ex Fide iustificat Gentes Deus, prænuntiauit Abrahæ, quia benedicentur in te omnes gentes. Igitur qui ex Fide sunt, benedicentur cum fideli Abraham, quicunque enim ex operibus legis sunt, sub maledicto sunt.*

133 Tandem eleganti & succincta methodo rem totam absoluit dictus Modernus his verbis. *Que nacion ha auido en el Mundo que aya merecido tener vn Rey como Dauid, tan valiente y alentado que niño desquixaraua leones, vencia exercitos de Philisteos, tan santo y religioso que profetizo clarissimamente todos los misterios sagrados de nuestra redempcion, cuyos vaticinios y alabanças de Dios canta, y cantara la Iglesia Catholica hasta la fin del mundo, y finalmente Varon aiustado al coraçon de Dios con que se dize todo, Inueni seruū iuxta cor meum Vn Salomon cuya sabiduria y grādeza ni tuuo igual ni tendra segundo. Vn Ezechias y vn Ionas tan zelozos de la honra de Dios que repararon las quiebras de la Ley, abrieron las puertas del Templo y reformaron al pueblo de sus Idolatrias Vn Patriarcha Ioseph condecorado con el titolo de redētor de la Monarquia de los Egipcios. Vn Moysen de quien dize la escritura entre otros encomios y alabanças suyas. Loquebatur autem Dominus ad Moysem facie ad faciem sicut solet loqui homo ad amicum suum* Exodi *cap.* 33. *vers. 11. Vt Iosue a cuya voz detuuo el sol su curso, y la luna su carrera. Sol contra Gabaon ne mouearis, & luna contra vallem Aiaron, steteruntque sol & luna donec vlcisceretur gens de inimicis suis. Iosue c. 10. vers. 12. & 13. Y añade en el mismo en el seguiente. Stetit itaque Sol in medio Cæli, & non festinauit occumbere spatio vnius diei non fuit antea, nec postea tam longa dies obediente Domino voci hominis, & pugnante pro Israel. Vn Sanson, cuyas fuerças y valentia ne son imitables, si no admirables, como se lee en el libro de los Iuezes Vna Ester y vna Iudith mugeres tam famosas, y Varoniles como refieren sus historias con otros innumerables de que esta llena la sagrada Scriptura. Qual por mas bellicosa celebrada llego a conseguir las victorias y triunfos de tā barbaras y fieras Naciones como la Hebrea? Treinta y vn* Reynos y *Reyes sujetaron a su imperio, y obediencia por las armas, como consta del c. 12. de Iosue à vers. 7. vsque ad 24. Hi sunt* Reges *terra quos percussit Iosue & filij Israel, nombrādo cada vno por son nōbre. Y dexado a parte la sātidad y meritos de los santos Patriarchas, Prophetas, Apostoles y Euangelistas, los del gran Precursor Baptista, los de la santissima Viergen Maria y de su hijo Iesu Christo nuestro Señor, santo de los Santos, que escogio este linage por el mas noble para que siendo en todo grande su altissima y soberana Magestad assi en la generacion eterna como en la tēporal descubriesso mas los hōbres lo infinito de su amor, y los tesoros de su liberalidad y grādeza. A quiē no admira la cōstancia y zelo de los santos Martyres Machabeos: la firme y valerosa Fè del santo Protomartyr Esteban, como la valentia del viejo obispo Polycarpo y del antiāuo Simeon, de quien refiere su historia las palabras siguientes. Quare multis cruciatus tormentis eodem passionis genere, quod Saluator noster subienat, officum mirantibus omnibus quod homo atate confectus (erat enim centum & viginti annorum) acerbissimos Crucis dolores fortiter constanterque pateretur. A quiē la fe, lagrimas y penitentia de la Madalena, y las de mas santas mugere primas del Saluador? A quien la piedad y religion de vn Nicodemus, Ioseph ab Arimathia, Lazaro su hijo todos obispos y gloriosos martyres de la Nacion? A quien las exemplares virtudes de los santos* Marcial, *Trophimo,* Crecencio, *Timoteo, Herodiano, Honessimo, Dimas, Nonsa, Sila, Epaphra, Erasto,* Prisco, *Secundo,* Rufo, *Apolo, Quarto, Chrispo,* Tarcisso, *Amplosso, Philemon, Aristion,* Simon, *Geio, Fortunato, Achaio, Marco, Demetrio, Dositeo.* Ioannes *Senier, Manacessen, Ioseph y otros innumerables que la virtud y santidad de su fertilissima y pingue oliua Christo produxo con lucidissimos frutos para gloria y credito de su* Iglesia. *Gouernaron la de Hierusalem quinze santissimos Prelados desta Nacion cuyos nombres refere Eusebio lib 4. c. 5. Y presidieron en la Vniuersal los santos* Lno, *Cleto y Euaristo, el feruor andaua encendido entre los moradoers de Alexandria ciudad de las mas populosas del mundo, cabeça de Egipto, Lybia y Te aida, plantada la* Iglesia *por san* Marcos, *de alli se propago la Christiandad por todo el Oriente y Occidente, y passo a la Africa. y como los* Iudios *estauan derramados por toda la superficie de la tierra, eran los ministroc y Predicoderes de su Nacion, infinitos dellos abraçaron nuestra santa Fè* Catholica, *y a centanares se criauan y elegian obispos todos desta sangre por que eran tan feruorozos espuestos al martyrio y a derramarla por* Iesu *Christo que no se hallaua a penas alguno que desbechar, son palabras del Padre Antonio Possenino de la Campaña de* Iesu. *in sua Bibliotheca lib 9. cap. 2 ibi, Facile vere docenti fuerit petere ex* Ecclesiasticis *historiis, quæ ad hanc rem faciunt, cum præter multos Apostolicos viros, qui à* Iudaismo *conuersi diuinū Fidei negotiū vsque ad sanguinem propagarūt, quindecim fuerint Hierosolymitani Archiepiscopi, qui commenter tā administrarūt Ecclesiam, plures Episcoporū decadi passim vt Christiana crescebat res, &c.* Hactenus Modernus,

134 Quis non optaret Abrahæ filius ex fide esse, aut sanguine cum sanctissimis viris coniungi, quamuis in vulgi opinione hoc non esset gloriam Mundi appetentibus ad illam conseruandam, seu acquirendum medium proportionatum, sed penitus oppositum, omnes qui hac de re scripserunt, protestantes imprimis & ante omnia se sanguinis puritate gaudere, nec vlla attinentia esse coniunctos, nihilominus bona mente affirmant desiderare cum illis propinquitate coniungi. Sic insinuat P. Fr. Alphonsus de Oropesa omnigena doctrina, & virtute *in lib.* quem inscripsit, *Lumen ad reuelationē gentiū, c. 4. Non me iterū mouet affectus cognationis, & carnis tanquā in hoc agerem propriā causam, existimans defendere genus meum, cum in nullo mihi attineant, aut ego illis in parentela carnali; imo longissimo fine dictamus, quia statim vt existimo post Noe diuisimus genus, adeo vt nullus in quem de me in hac parte cuiusquam sospicionis sit locus apud omnes, qui me nouerint, quamquam non propter hoc in Christi Fide molestius inciderem. eo quod filius essem Abrahæ secundum carnem, cui ex semine suo nasciturus promittō dignatus est Christus, vt in eo totum Mundum redimeret, imo potius in hoc gloriarer, si tamen Apostolus gloriari non prohibuisset in carne,* &c. Idem de se sentire visus est R. P. Hieronymus de la Cruz vir satis doctus, quem pro merito virtutum, & singularis doctrinæ laudare, & extollere, debeo

debeo, *in tract. de la defensa de los estatutos lib. 2 de la moderacion de las informaciones c. 4. vers. alguno iuzgara.* ibi, *Desde que nos diuidimos en los hijos de Noe, hecho cada vno de nuestros passados por su parte, ni ay noticia que se boluiessen a iuntar nuestros maiores, aun que la tenemos de duzientos años atras. Pero quando lo fueron (por quanto à mi noticia) no viuiera desconsolado en la Ley de Iesu Christo, ni me tubiera por menos hijo de la Iglesia que el que mas se preciara de limpio, ni por mas infelix desbechado que el mas preciado. Non enim qui seipsum commendat, ille probatus est, sed quem Deus commendat. Porque nos es mas digno de alabança el que se alabaa si sino el que Dios calsifica, y quiça me gloriara con la consideracion profunda de que la carne y sangre de mi lignaje fue derramada como sãgre de Dios para remedir al mũdo, y que vn contribulo mio es hijo natural de Dios y dios verdadero.* Ego libẽter idem cum tantis viris dicerem, & optarem, nec ob idem quicquam diminueretur qualificata de me apud omnes opinio, cùm de illo gratias Deo referens gloriari oportet, quòd nullus extiterit ex parentibus, auis, proauis, atauis, & plus vltra ex vtroque latere procedentibus, qui Fidem Catholicam non teneret, aut contra diuinam, seu humanam Maiestatem crimen vllum commiteret, de quibus, eorumque nobilitate, & puritate dixi *de officio, & potestate Episcopi p. 1. tit. 3. cap. 8. num. 4*

135 Non possum non silentio prætetire nonnullos huius nationis viros, qui post prima illa tempora sanctitate & litteris insignes floruere vsque ad hanc tempestatem, Fideique acerrimi defensores extitere; ex quorum numero ad omnium notitiam in medium adduco Iustum Tyberiensem; Iudam Syrum, Iosephum Tyberinum, Michaëlem Adamum, Nicolaum de Lyra, Paulum de Heredia, Petrum Alphonsum, Paulum Riccium, & Sixtum Senensem ad Catholicam Fidem recenter conuersos, viros quidem de Religione Catholica benemeritos. Extant & alij, de quibus apud scriptores mentio habetur, & cum chronicis & libris, qui circumferuntur impressi, eorum nomina scripta reperiantur, non est cur ea sub silentio prætereamus; plures enim quasi desperati viuunt cum sciant, vel forsan præsumant studia sua, & omnigenam virtutem non esse ad remunerationem adducenda, horum autem exemplo, afflictum animum erigent, & iustum dolorem minuẽt, si rem non ita desperatam, vt putant, habere credant; & si patienter id sustinuerint, sperent Deum, cum cursum consummauerint, & fidem seruauerint, coronam iustitiæ repositam sibi redditurum, neque eos vnquam, fidelis est enim Dominus in omnibus viis suis, fraudaturum: virtus sola æterna manet, Regna verò, opes, diuitiæ, dignitates, & voluptates huius mundi momentaneæ sunt, & breui dilabuntur: maximum bonum, & longè optimum hominibus est finem & exitum vitæ sortiri bonum, vt rectè scribit Aristot. *in libro de Cœlo & mundo*, quod etiam dictum, symboli instar, familiare fuit Frederico Pulchro Cæsari, qui summum hominis bonum esse dixit, bonum ex hac vita exitum: significans nimirum illud: morte beata nihil esse beatius. Sed vt bona sit mors, vita bona opus est, si quidem, teste Augustino, vix benè moritur is, qui malè vixerit, sicut nec potest malè mori is, qui bene vixerit. Hinc rectè Poëta Naso.

Viue pius, moriere pius.

Et Cœlius Calcagninus.

Vt tibi mors felix contingat, viuere disce.
Vt felix possis viuere, disce mori.

Cui congruit alterum hoc epigramma VVolfianum,

Vna est viuendi ac moriendi regula rectè,
Vt moriare pius, viuere disce piè.

Multi, vt suprà dicebam, ex hac Natione præstantes viri euaserunt, quorum aliquos refert Simon Maiol. *in diebus canicular. tom. 3. colloq. 1. de perfidia Iudæorum pag. 858.* & ait quòd circa annum Christi 1412. Hieronymus *de sancta Fide* ex Iudæo nuper factus Christianus libellum edidit contra Iudæos, ad cuius lectionem 5000. Iudæi conuersi sunt; & quod floruit etiam anno 1568. Elias Leuita Iudæus Germanus eximius, natus in noua ciuitate Eysch. haud procul à Norimberga, qui admonitu Pij V. Pontificis Romani Christianus factus fuit, adductis secum triginta alijs Iudæis ad Baptismum, & meminit etiam de Nicolao de Lyra, & Paulo Burgensi. De quodam Religioso ex Iudaismo ad Fidem Catholicam conuerso scribit P. Ribadeneira *in libro scriptorum Societatis Iesu, in verb. Ioannes*, prout infra

136 *Ioannes Baptista Romanus siue Elianus, natione Ægyptius, patria Alexandrinus, is religione Hebræus Elias nomine ab auo materno Elia Aschenasio puer institutus, & in Germaniã ductus est. Mox adita Ægypto, Hierosolyma, Constantinopli, ingenio; & memoria pollens præter* Hebraicam, *Latinamque linguam; Italicam, &* Hispanicam, *etiam Germanicam, Turcicam, & Arabicam didicerat. Venetias appulsus vt fratrẽ Christiana sacra complexum retraheret, Ioanne Baptista Contareno clarissimo viro deductus ad Andream Frusium nostrum, vt hominẽ* Hebraicè *perdoctum, sanctumque vita conueniret.* Hunc *vt vidit Elias singularem oris modestiam, & suauissimam grauitatem admirans, Angelum videre sibi visus est. Eius consuetudine & exemplis virtutum excitatus, oculos ad veritatem aperuit & sacro Euangelista Matthæi die, anno 1551. tinctus est Baptismo nomine Ioannes Baptista delecto, cognomentumque ex veteri nomine Elianus adsciuit; nec multo post Sacrorum magis magisque consuetudine illectus, & Indicarum lectione litterarum incensus, contendit à Frusio vt in Societatem sese ipsam reciperet, quod sancto Ignatio consentiente ad multarũ animarũ remedium impetrauit. an. 1561. Christophoro* Roderico *nostro qui à Summo Pontif.* Pio *IV. Nuncius Melphim legabatur ad Christophorum Patriarcham additus est socius ob linguarum & nationum peritiam, superexcellentem virtutem, & flagrantissimam charitatem. Vix Alexandria* Elianus *apparuit, cùm oculos in eum sibi notum coniecerunt* Hebræi, *& quia grauissimè oderunt quod non solùm ipse ad Christũ transierat, sed & fraudes eorum in lucem proferens, redarguensque perfidiam multos alios attrahebat, & magnam* Romæ *Talmudicorum librorum vim incendendam curauerat: fictis criminibus exitium ei sunt machinati, auctor consilij fuit Ioannis Baptistæ mater anus* Hebræa, *quæ instigare nũquã Iudæos destitit quoad constituere omnino* Ioãnẽ *Baptistæ vel Christum, vel vitam eripere. Eum raptum per vim sistunt* Iudici, *proferunt tabulas quibus appareret trecentos sibi, ad viginti quinque ab eo aureos deberi, cum ne soluat Iudæus cùm sit, simulare se Christianum: id facile esse constitutum si videtur. Hinc illi certa mors impendebat, cum* Turcis *ratum sit oportere ad ipsorum transire legem quisque à sua desciscat, cremari si recuset Mercatores* Catholici *contra niti negare Iudæũ, nolle Sacerdotem suum per contumeliã nudari, conferre in manum* Iudicis *largè munera vt faciat.* Interea Ioannes *ad fundendum pro Christo sanguinem se latus comparabat. Dum vtrinque res acriter vrgetur nec apparet, aut impendiis modum, aut periculis fore etiam specie mercatoris* Ioannes *educitur, & naui impositus propere in Italiam remittitur. Verum illic grauissima maris procella exceptus, fracto ad Cypri latera nauigio, multis vectoribus, nautisque demersis, ipse semianimis, cruentusque vulneribus solus tectus indusio ita enatauit, vt cum apprehenderet tellurem nequiret prorsusque desperans, clementia Dei sese permitteret vndis*

dis erectam accurrens, homo nunquam ab eo ante, nec postea conspectus arripuerit, tenueritque. Eo toto, in discrimine ita sui compos fuit Elianus, ita memor, institui sui, vt copiosam fecerit messem animarum. Demum recreatus, instauratusque ab Archiepiscopi Nicosiensis Vicario Romam repetiit incolumis, vbi Hebraeam deinceps, Arabicamque linguam publice explicuit. Iteram verò, iterumque in Ægyptum ad Maronitas in Syria, aliosque Orientales populos ad eodem Pio IV. & Gregorio XIII. Summis Pontificibus missus est, nunc cum P. Thoma Razzio, iterū cum P. Ioanne Bruno, demum cum P. Francisco Gasso, vbi saepè in vita discrimen adductus est: atque interdum cùm sibi intendi mortem cognouisset, furori cedere, & in loca se tutiora recipere coactus est. Ad extremum multis perfunctis laboribus Romae cessit è vita die 3. Martij anno salutis 1589. vir omnino pietate, despicientia sui, & in proximos charitate insignis, multarum repertor artium quibus peccātes arcerentur illecebra, seu pauperes inopia subleuarentur. Sic prorsus vt cùm in eesdem dies incidisset mors Cardinalis Farnesij, *vulgo diceretur duo fulcra paupertatis concidisse. Scripsit Italicè doctrinā Christianā cum iconibus mysteriorum Fidei, quae in varias linguas translata est. Cathechismū lingua* Hebrea, *Arabica, Maronitica, quo Orientaliū errores refutantur. Concilium Tridentinum transtulit Arabicè Octoginta* Canones *Concilij Nisseni, primi ex Arabico Codice, quem Alexandria Romam protulit, in Latinum conuertit, vnde eos retulit Alphonsus noster*. Hactenus P. Ribadeneira.

Alexander de Franciscis, vulgò Hebraińus nuncupatus, cùm esset in Hebraismo natus & altus, ad fidē tamen conuersus, non solùm Christianam pietatē sinceris fuit amplexatus affectibus, sed sanctissimam Dominicam familiam ingressus ibi euasit homo charitate insignis, & praedicator egregius, ob quae & alias tanti viri praeclaras virtutes, & merita à sanctae mem. Clemente VIII. ad Episcopatum Forolíuiensem meritò assumptus fuit cuius Pontificis Confessionē non semel excipit; refero ego ipse *de officio, & potest.* Episco*pi part.* 1. *tit.* 2. *gloss.* 17. *n.* 9. & in quodam libello cōsultiuo, quod Regi Catholico obtulit Eminentissimus D. D. Ferdinandus Niño de Gueuara, S R. E. Cardinalis, de eo mentionem facit èis verbis. *Y con el Obispo de Forli* Frayle *Dominico se confesso el Papa algunos años, seindo assi que fue Iudio de señal y sebaptizo de mas de trinta años*, &c.

In Hispania faciunt & alij Praelati litteris, & omnigena virtute insignes, qui ab Hebraeis genus suum ducebant. Ita quos primum locum obtinet vir Dei Iulianus Pomerius Archiepiscopus Toletanus, cuius meminit Roderic. Archiepiscopus etiam Toletanus *in historia Regum Hispaniae* c. 40 ita rem commemorans, *Hoc tempore tria* Concilia *in Toletana Vrbe sunt celebrata sub Iuliano Primate. Hic Iulianus Archiepiscopus dictus* Promerius *ex genere* Hebraeorum, *vt flores rosarum inter vepres spinarum productus, omnibus Mundi partibus in doctrina Christi manet praeclarus. Non enim perfidia maiorum suorum, qui* Fidem *Catholicam pertinaciter recipere noluerunt, sed fidelis Abrahae, qui credidit Deo, & reputatum est illi ad iustitiam vestigia sequutus, rebellium & incredulorum Iudaeorū pertinaciam abhorrens, vt verus Israelita, in quo dolus non est, Christiana veritatis cultor, & praedicator fuit, & inter multos claros* Pontifices, *qui Toleti fuerunt, vnus hic de clarioribus fulsit. Depingitur quoque in margine Iulianus Pomerius Archipontifex, quia famosus vita & scientia fuit. Non tamen ponitur in Aureola, quia non legimus eum in catalogo Sanctorū collocatum, licèt Sanctus communiter reputetur*, &c. De eodē Doctor Montalnus *citato loco fol.* 186. *col.* 2.

in fine. Item in chronica per Rodericum Archiepiscopū Toletanum composita legitur, quod Iulianus Pomerius de genere Hebraeorum *tantum fuit in doctrina* Fidei *praeclarus quod sua virtute & prudentia fuit in Archiepiscopum decoratus, & in* Fidei *fauorem librum composuit trina substantia. Legitur etiam de alijs quāplurimis* Praelatis *religiosis fidelibus* Christianis, *qui retro tēporibus, & nostris fuerunt, & sunt nationis illius boni fideles, virtuosi diuersorum statuum suis moribus approbati. Non ergo* Fideles *nouiter ad* Fidem *conuersi, sunt dedignandi, sed suffragantibus meritis ad bonos mores vita eos perduxit. Hi enim sunt, qui venerunt de magna tribulatione, & lauerunt stolas suas, in sanguine agni*, &c. De eo etiam mentionem facit P. Ioan. de Mariana *in sua historia* Hispania *tom.* 1. *lib.* 6. *c.* 8 11.

Alter huius nationis Praelatus fuit Don Paulus de 140 Carthagena, de quo insignem memoriam agit idem P. Mariana *in d. hist. tom.* 2. *lib.* 19. *c.* 8. ibi, *Henrico Villens etate, eruditioneque aequalis Paulus Carthagena fuit cognomento Burgensis à patria vnde ortum habuit, & vbi Episcopum egit, professione antea Iudaeus, copijs, nobilitate doctrinae laude in ea gente facilè princeps. Is Diui Thomae Aquinatis scripta de Theologia peruolutando facilè intellexit quantum Christiana religio Iudaicae superstitioni praestaret, noster effectus, religionis, quam suscepit, placita litteris illustrauit, librosque edidit in suo genere mirandos. Erat enim ingenio facili, copioso perspicaci, & diuinarum litterarū cognitione praestabat. Treuigni Archidiaconus primū, deinde Carthaginensis Praesul, postremo Burgensis creatus, id probitatis, eruditionisque praemium, fuit addita consequentibus annis scrinij Regij praefectura. Tres filios ex vnis nuptijs reliquit, priusquam noster esset susceptor*, Alphonsum *ex* Decano *Segobiensi in defuncti patris locum subrogatus Burgensis Episcopus cuius extat de Hispania Regibus opus non inelegans, cui Anacephaleosi nomen fecit; Gonzalum virtutum merito Placentinum Episcopum, Aluarum Garciam familiae propagatorem sanguine vti erāt eius tempestatis mores cum nobilibus Hispaniae familiis confuso; cuius extant commentaria de rebus à Ioanne II Castella Rege gestis non ineleganter conscripta.*

De Don Gonzalo de Carthagena praedicti Don Petri de Carthagena filio qui fuit Episcopus Placētinus & de Don Alphonso de Carthagena Episcopo Burgensi, ab eodem Don Petro procreato meminit Ferdinandus Perez de Guzman. *in chronica Regis Ioānis II. capite* 243. *anno* 34. *folio mihi* 135. ita dicens. *Fue embiado por Embaxado Don Gonçalo de Cartagena Obispo de Placencia hijo assi mismo de Don Pablo Obispo de Burgos y allì hibo gran debate entre los Embaxadores de Castilla y Inglaterra como muchos tiēpos à que se auia; y por vna disputacion que ai hizo el Obispo Don Alonso de Burgos, fue sentenciado deuia ser preferida la silla Real de Castilla a la silla Real de Inglaterra, el qual fue muy señalado seruicio al Rey, y a la Corona destos Reynos: sobre lo qual el dicho Obispo de Burgos hizo vna obra muy solene que se llama el tratado de las sessiones. Fue este Don Alonso tan grand letrado y tan señalado que estando el Papa Eugenio en publico consistorio con todos los Cardenales como le fue dicho que el Obispo Don Alonso de Burgos auia de ir a le hacer reuerēcia, el respondo. Por cierto si el Obispo Don Alonso de Burgos en nuestra Corte viene con gran verguença nos assentaremos en la silla de san Pedro*, &c. De huius Don Alphonsi singularibus virtutibus Ferdinandus del Pulgar Catholicorum Regnum Chronista in libro, quem inscripsit *los claros Varones de España titul.* 22. latè & agit, & inter alia refert quod fuit

vnus ex electis ad Concilium Basileæ,& quod à Rege Ioanne Castellæ fuit missus Legatus à Regem Portugaliæ.

141 De Don Francisco Episcopo Caurien. qui ad istum Episcopatum ex Decano sanctæ Ecclesiæ Toletanæ assumptus fuerat, sermonem intexuit idem Ferdinandus del pulgar. *in dicto libro titul.* 23. eius autem verba sunt quæ sequuntur. *Don Francisco Obispo de Coria fue hombre pequeño de Cuerpo, y hermoso de gesto, la cabeça tenia grande. Era natural de la Ciudad de Toledo, sus aguelos fueren de linage de Iudios conuertidos a la Fè Catholica. Desde su menor edad fue honesto y tuuo inclinacion a la sciencia. Huuo noticia de su abilidad la Reyna doña Maria de Aragon hermana* Del *Rey Don Ioan, y por que le placia mucho ver Castellanos dados a la virtud, le tomo para su capilla, y despues le embio a estudiar a Paris donde ob tuuo el grado de Magisterio, supleandole los Rectores de aquel estudio por su gran ciencia integridad de vida el defecto de la edad. Fue muy gran Predicador, y tenia singular gracia en sermonear y tambien en lengua Latina, como en la suya misma materna. Era obseruantissimo en la* Orden *clerical que tuuo Sustento muchas vezes conclusiones de* Theologia *en Paris, en* Corte *Romana donde alcanço honra y fama de grand Theologo. Era de vida honestissima y, no fue visto en ninguna de sus edades iugar ni Iurar. Era hombre iusto no per temor de la pena mas por amor de la iusticia. El* Cardenal *N...... en* Roma, *visto por experiencia lo que desto claro Varõ se dezia por fama, lo hizo su confessor, y al tiempo de su fin le establecio albacea de su anima. Muerto aquel Cardenal el Papa Pio lerecibio por su familiar y le proveyo del Deanazgo de Toledo y de otros beneficios. Embiole diuersas vezes por Embaxador al* Rey *Don Luis de Francia, y al* Rey Don Alonso *de Aragon Fue vno de los* Theologos *escogidos que el* Papa *embio dos vezes a reducir a los Beemios herejes, donde trabajo mucho el espiritu y la persona en aumentacion de la Fe Catholica. El Rey Don Enrique quarto le dio cargo de la embaxada y procuracion suya y de sus* Reynos *en* Corte Romana *y el Papa Sixto le hizo su Datario, que es oficio de gran confiança, y le proueo del Obispado de* Coria, *y le embio a Genoua por su Legado deseando pacificar aquella prouincia de las diuersiones y escandalos que en ella se auian leuantado, aparciados à la destrucion de la tierra, y todo lo compuso y pacifico. Puestas en paz las cosas de aquella prouincia y buelto a la* Ciudad *de* Roma *estando para ser creado* Cardenal *en edad de 55. años falecio sus dias, y torno a la tierra tan virgen como salio della. Fue amado de los buenos, y aborrecido de algunos malos, de cuyos mordimientos huuo molestias que sufrio y vẽcio con verdadera paciencia. Ciertamente quien considerare la vida desto claro Varon, hallara ser exemplo y dotrina para todo hombre que quisiere bien viuir, y que la fortuna no le fue fauorable para alcançar la honra y estimacion grande que huuo, mas la perseuerancia que tuuo en la vida virtuosa le abrio la puerta para entrar en grandes lugares.*

142 De alio Prælato litteratissimo meminit idem Ferdinandus del porgar *eodem loco c.* 27. qui talem de eo nobis intelligentiam reddit, his verbis. *Don N. Cardenal de santo Sixto fue natural de la* Cindad *de Burgos, sus aguelos fueron de linage de Iudios conuertidos a nuestra santa Fè* Cattolica, *aprendio Theologia siendo moço, offreciose a la Religion, y como crecia en dias assi crecia en virtudes, honestidad y limpieza de su vida, fue elegido pro prior de san Pablo de Valladolid, y despues lo fue de san Pedro Martyr de la* Ciudad *de Toledo. Leuantose contra el tal emulacion de persona de su Orden que le forço ir a* Roma *quando fue quirada la schisma que huuo en la Iglesia entre el Papa* Eugenio *y el que se llamo* Felix, *y llego a tiempo que se hauia de hacer Congregacion de letrados en* Roma, *y determinar algunas dudas que de la schisma passada auian resultado, y conocida la fama que este Religioso tenia de gran Theologo, le embio a mandar el* Rey *Don Ioan que se juntasse con sus embaxadores, y lo hizo y como en aquella Congregacion se esmerasse sobre todo los otros, el* Papa *le hizo mucha honra, y a suplicacion* Del Rey *Do Ioan le crio* Cardenal. *y quando acaecia alguna duda o question de* Theologia *de qualquiera parte de la Christianidad todos se referian a la determinacion deste* Cardenal. *Era hombre. apartado, estudioso, manso y charitatiuo, y en su buena y honesta vida nostro tener gracia singular, con laqual gano honra para sy, y dio exemplo a otros para vzar de virtud. Hizo vna glossa del Psalterio deuotissima, y otros tratados y declaraciones de la sacra Escritura prouechozos y dotrinables. Fundo en* Roma *a sus expensas el monasterio de la Minerua, reedifico ansi mismo todo el monasterio de san Pablo de Valladolid y tornolo en obseruancia, y hizo otros labores y reparos en monasterios y casas de Oracion.*

143 Obiiciant scrupulosius, procedentes vel curiosiùs quàm decet materiam particulari respectu tractantes authoritatem Christi Domini apud Lucam *cap.* 22. *Sanguis eius super nos, & super filios nostros*, ex qua videtur hanc Gentem primæuam suam nobilitatem amisisse, & subiectam fieri velle omnibus pœnis, quas hodie meritò patiuntur. Quia multipliciter respondetur.

Et primò locum illum aliter esse interpretandum, nam verba illa, *sanguinis eius*, hoc est culpa & supplicium propter eam obeundum, *super nos, & super filios nostros*, intelligenda est de illis descendentibus, qui in affectu maiores suos imitati, eorumq; vestigia perfidè sequuti fuerint, & ideo Ioseph ab Arimathia semper suam natiuam nobilitatem conseruauit, nobilem enim decurionem illum appellat S. Marcus Euangelista *c.* 15. *v.* 28. & S Lucas *c.* 23. *vers.* 30. ex ea, quam ibi præstat, ratione, *quia non consenserat actibus eorum* In quem sensum adducenda est alia Christi Domini sententia *Matthæi c.* 21. *Malos malè perdet, & vineam suam aliis agricolis dabit*. Nam aliàs deficere viderentur plures auctoritates supra adductæ à Christo Domino diuino ore promulgatæ, à sanctis Apostolis prolatæ, à Summis Pontificibus statutæ, & à sacris Conciliis generalibus approbatæ ad admissionem vtriusque populi ad spiritualia, & temporalia bona simul obtinenda, & ad vnionem conseruandam in illis adquirendis.

144 Secundò respondetur probabile esse quod aliqui probant Auctores, & sequitur doctissimus Aria Montanus super verba illa *Psalm.* 20. *Fructum eorum de terra perdes, & semen eorum à filiis hominum*, quòd scilicet Iudæi omnes, qui Domini nostri Iesu Christi morti cõsenserunt, aut in ea culpabiles reperti fuerũt, miserè cũ suis descendẽtibus & familiis nullo excepto interierũt in obsidione Hierosolymitana tempore Titi & Vespasiani succedente; quia Datan cum filiis suis perit, quia rebellauit se cõtra Moysen & Aaron *Num. c.* 16. & omnes à Caino descendentes in generali diluuio, teste Glossa ordinaria, periere, quia certũ est Noë, eiusq; vxorẽ, filios, nurũ à Seth descendisse; tum si Dauidis persecutores vnà cum suis descendentibus extincti fuerunt *Ps.* 20. & 108. nil mirum si idem successisse dicamus in perfidis Saluatoris homicidis, & confirmant Euseb. *l.* 3. *histor. c.* 5. & Card. Cæs Baron. *annal. Eccles tom.* 1 *anno Christi* 68. *n.* 10. §. 48. affirmantes in dicta obsidione Hierosolymitana nullum Christianum intra ciuitatem remansisse, sed omnes ad Pellam confugisse, admonitos à Christo Domino,

145

146

Tertiò

147 Tertiò respondetur quòd licèt præsupponatur Iudæos in morte Saluatoris nostri concurrentes, & culpabiles repertos in Hierosolymitana obsidione minimè periisse, sed eos mansisse per diuersas Mundi partes dispersos, & in Hispania eorum descendentes permansisse, & nostra per manere, adhuc excludendi non erunt; nam nos alloquens Apostolorum Princeps Petrus, excusatos illos habere intendit propter ignorantiam, *Act.3. vers.17. Et nunc fratres scio quia per ignorantiam fecistis sicut & Principes vestri* Et S. Paulus Gentium Doctor *1. ad Corinth c.2. vers.8.* eiusdem ignorantiæ prætextu eos excusat, dicens: *Si enim cognouissent, nunquam Dominum gloriæ crucifixissent*, animum excusatione illis dans ne se de venia obtinenda desperent, & ideo S. Petr. *Act. cap. 2. vers. 39.* Fideles Hebræos alloquens iis eis animum addit, & consolatur. *Vobis enim est repromissio, & filiis vestris, & omnibus, qui longè sunt quoscunque aduocauerit Dominus Deus noster.* Et in sequenti *cap. vers. 26.* illis dicit, *Vobis primùm Deus suscitans Filium suum, misit eum benedicentem vobis.*

148 Quartò respondetur infideles Iudæos esse diuerso modo considerandos, quosdam qui Domini Saluatoris nostri morti non consenserunt, sed vere credentes miseratione commoti sequebantur illum flentes, vt patet *Luca cap.23.* ibi. *Sequebatur autem illum multa turba populi & mulierum, quæ plangebant, & lamentabantur eum*, alios verò ad mortem concurrentes, illico pœnitentiam pro tanto scelere suscepisse, vt constat *Luca 23. vers. 48. Et omnis turba eorum, qui simul aderant ad spectaculum istud, & videbant quæ fiebant percutientes pectora sua reuertebantur.* Et ex actis Apostolorum similiter, constat quatuor & quinque millia ad Fidem conuersos, baptizatos fuisse. Inde dictus Modernus concludit. *Assique lauadas las culpas con el Sacramento de la regeneracion, y olundadas con la perseuerancia en la Fè se ha purificado la mancha de la infidelidad, y todas las calidades reuiuen, renueuan y restauran su valor, y entonces la sangre de los desta Nacion sin mescla de vicios, ni corrupcion de pecados, es tan fiel a Dios y a los hombres que sin ningun riesgo ni peligro de mal lograr los empleos sino de mejorarlos con conocidos frutos y felices aumentos, se pueda con toda seguridad hacer della las confianças mayores. De otra manera seria ingratitud horrible, y agena de toda razon la que vzan los conuertidos de la gentilidad con los Conuersos del Iudaismo, no reconociendo las obligaciones que aquellos tienen a estos por auer plantado la Fè y enseñadola a la Gentilidad, sacandola de la seguedad y errores de su idolatrias, y dando la luz y conocimiẽto del verdadero Dios, derramando su sangre y perdiendo sus vidas por ganar y saluar las deste Pueblo, introduziendo los en la Iglesia indistintamente con los del Iudaismo a la communion de los bienes espirituales, y a la participation de los honores y officios temporales della, de que estuuo en su primitiuo tan reconocida, que testifica el Cardenal Baronio en diuersos lugares del primero tomo de sus Anales, y en special anno Christi 98 §.4. que porque los Gentiles reconocian a los desta Nacion por sus Maestros de la Fè llamabã a todos los Christianos indistintamente Iudios son sus palabras;* tum quòd è Iudæis Christiani descenderent, tum etiam quòd sicut illi idola omnia execrantes ab illis æquè impij dicerentur; cæterum frequenter Iudaico nomine Christianam Religionem Gentiles esse solitos consignare, multis aliis in locis ante demonstrauimus, &c. Et ibidem referens auctoritatem Dionis agentis de martyrio Flauij Clementis, & Domicillæ eius vxoris, & dicẽtis cuius rei causa multi, qui in mores Iudæorum transierãt, damnati sunt, concludit, *haud dubium de Christiana intelligens, ludibrij enim causa in mores Iudæorum transire dicebantur, &c.*

Denique respondetur nequaquam filios propter delictum patris honores amittere, aut puniri debere, quia peccata parentum non nocent filiis nisi eos imitentur, iuxta sententiam Regis Theodorici apud Cassiodor. *lib. 2. epist. 11. Omne facinus auctores solos insequitur, & nouo infelicitatis exemplo fit dedecus proprium scelus alienum*, & aliam non minus celebrem Bionis, cuius meminit Plutarch. *in libro de sera numinis vindicta*, & in notis ad eundem Fabrius Turretus, & Guillelmus Fornerius. *Puniri filium ob scelus patris tam ridiculum existimandum est, quam si ob parentis, aut aui morbum velit imperitus medicus nepoti medicamentum adhibere.* Idem sentire visus est Marcus Tullius *epist. 19. ad Brutum*, & meliùs *lib. 3. de natura Deorum, circa fin.* à quo videtur desumere Patrit. *de Regno, & Regis instit.* *Quocirca qui deliquerunt, mulctandi sunt, parcendum est tamen eorum posteris, idcirco videndum erit ne facinus vnius multos perdat, aut ve pœnas luant nati natorum & qui nascentur ob illis vt ait Ennius.* Facit text. in *l. diui fratres 17. ff. de iurepatron.* ibi, *neque visum est nepotem neque verbis, neque sententia legis, aut edicti Prætoris ex persona, vel nota patris sui excludi à bonis aui liberti, &c.* rationem præstat *gloss. marginalis, vers. patris, quia iniquum est, vt vnus puniatur pro alio non enim debet vltra progredi pœna, quàm reperiatur delictum.* Et contra Proculi sententiam impugnandum censuit Iureconsultus Vlpianus Iuliani dictum sequens in *§. item dicta l. diui fratres. Et Proculus quidem in hac fuit opinione notam adspersam patrem suo liberis eius nocere, Iulianus autem negauit; sed idem quod Iulianus erit dicendum l. Paulus respondit §. fin. ff. de bonis libert. l. si abrogator, de adopt. l. iura sanguinis, ff. de regul. iuris, lib 2 titul 21 part. 7.* Paul. de Castro *in l. adoptionem, §. patronum numer 3 ff. de in ius vocando*, Bart. *in l. si constante, numero 69. ff. soluto matrim.* Tiber. Dec. *in cons 66 per tot maximè numer. 87. lib. 3.* Tiraq. *de nobilit. cap. 35 numer. 4 & 5.* Otalora *eod. tract. 2. p. 3. princ. c 9 n. 7 cum seqq.* Aloys. Ricc. *in collect. decis. part. 4. collect. 733.* quos refert, & sequitur Valenzuel *cons. 90 tom 1.* vbi *numer. 114.* ita ait. *Et hoc planiùs procedit in eo, quod filius non recepit ab ente patre, vt est nobilitas, aut sanguinis puritas Maiorum suorum, &c.* Anton. de Corduba *d. quæst. 54. pag 442. vers quod ergo, cum seqq.* vbi latissimè contrariis respondet; vt in iure libertorum probant text. *in l. iura libertorum, ff. de iurepatron.* ibi, *Iura libertorum patronorum liberis, cum pater eorum perduellionis esset dãnatus, diui Seuerus, & Antoninus rescripserunt, &c. l. eorum ff. ad leg. Iul. Maiest.* ibi, *Eorum, qui maiestatis crimine damnati sunt libertorum bona liberis damnatorum conseruari diuus Seuerus rescripsit*, Bald. *in l. 1. C. de bonis libert.* vbi Castro *n. 4. dicens* id procedere etiã in crimine læsæ maiestatis in primo capite. Dec. *in tr. crimin l. 7. tit. 41. n. 29.* vbi respondet ad text. *in l. cum qui ff. de interd & releg.* Molin. *de primog l. 4. c. 11. n. 38* Et in bonis, quæ pater grauatus fuit per fideicõmissum restituere posteris, Prob. ad Ioan. Monac. *in c. cum secundum n. 3. vers præ a, de haret. in 6.* Simanch. *de Cathol. instit c. 9. n 94* Et in emphyteusi acquisita sibi, filiis, & descendentibus, Ruin. *cons. 149. n. 12. & seqq. lib. 1.* Crauet. *cons 859. n 12.* Corbul *de iure emphyt. tit. de causa priuation. ob mortem ciuilem n. 26.* per doctrinã Henric. Boich. *in cap. vergentis in 2. col. post. med. versic. cum illis verò*, ibi, *In illis verò quæ sunt ventura ad filios aliter quam ex successione, aut persona patris, vt puta, quia sunt concessa patri, & suis filiis, vel ea emit, vel aliàs acquisiuit, vel pater nomine suo, & filiorum suorum, quo casu videtur acquirere*

secundum ordinem primò sibi, secūdò filiis, & credo quòd talia nō confiscantur; sed quòd debent ad filios peruenire, &c. Et quicquid sit suspicio, si qua forte sit in hac gente, purgatur temporis decursu, hoc autē de iure restrictum est ad primum & secundū gradum per lineā paternam, per maternam verò ad primum duntaxat, vt supra diximus *concl. 2. vers. videamus*. Sed hæc computatio ad nihil hodie valet, cùm iam nullus ex conuersis, & descendentibus ab eis sit intra illos gradus, sed omnes ferè septimum excedunt à primo cōuersu computandum, & tanto magis suspicio purgata censetur. Et ideo concludo ex dictis prædictum N. aliàs benemeritum, & idoneum, nō debere excludi propter suum genus; & si aliter fiat, non euitabitur peccati mort. incursus, tum ob denegatum debitum suis laboribus & seruitiis præmium, tum etiam ob notoriam illatam ei iniuriam sine iure, nam licèt officiorum distributio pertineat ad Principem, iure tamen naturæ ea maximè idoneis & Reip. vtilibus conferre tenetur, Less. *de iustit. lib. 2. cap. 32. num.* 7. Summum in Regibus bonum est iustitiam colere, & sua cuique iura seruare, vt ait S. Grego. *lib. 7. epist.* 20. Sub censura, &c.

Seguntina Matrimonij.

Ex quibus Verbis Matrimonium per verba de præsenti contractum censeatur? & ex quibus contracta dicantur sponsalia de futuro?

VOTVM XCIV.

1 *Facti contingentia.*
2 *D. Didacus Oserio laudatur.*
3 Cap. si inter virum, de sponsal. *refertur.*
4 *Verba* promitto quod nunquam accipiam aliam in vxorem nisi te, *non inducunt matrimonium contractum de præsenti, secundum Alexandr.*
5 *Verba*, Prometo desser tuo marito, *non importans matrimonium de præsenti, ex Ferreto.*
6 *Verba quando sonant in futurum, significant sponsalia.*
7 *Sponsalia de futuro per verba*, iuro vel promitto quod tenebo, aut habebo te in vxorem.
8 *Verba non exprimentia consensum de præsenti non inducunt matrimonium, sed sponsalia contracta.*
9 *Verba*, *volo contrahere tecum matrimonium, inducunt contractum sponsalitium de futuro.*
10 *Sponsalia erunt si verbum*, volo, *adiungatur infinitiuo indicanti initium actus eiusque suspensionem.*
11 *Verba*, volo accipere te in sponsam & vxorem, *indicant censeri contracta sponsalia.*
12 *Verba debent significare consensum de præsenti vt Matrimonium inducant.*
13 *Matrimonij vinculum ex eius firmitate & indissolubilitate proueniens fortius ligat quam iuramentum.*
14 *Confessio oris præsumptionem facit eorum, quæ sunt in corde.*
15 *Matrimonium contrahendum per verba de præsenti præcedentibus monitionibus.*
16 *Obligatio incontinenti contrahitur in materia obligationum si non destinatur dies in contractu.*
17 *Verba*, promitto quod non habebo aliam in vxorem nisi te, *indicant matrimonium contractum.*
18 *Verba*, promitto me non accipere aliam in vxorem, *iuncta responsione mulieris consentientis, important Matrimonium de præsenti.*
19 *Verba, promitto aliam non ducere, iūcta responsione mulieris consentientis, promissionem affirmatiuam inducunt.*
20 *Verba*, habebo te in vxorem, *licet non addatur particula ex nunc, secundum opinionem Basilij, verum efficiunt matrimonium.*
21 *Verba quando sunt dubia ad significandum an matrimonium, vel sposalia fuerint contracta, ad coniecturas recurrendum.*
22 *Sponsalia si præcesserunt, quod postea fuit contractum, dicitur Matrimonium.*
23 *Tractatio tunc temporis de matrimonio contrahendo est sufficiens coniectura animi contrahendi matrimonium.*
24 *Tractus sponsæ tanquam vxoris, traductio ad domum, & copula carnalis arguunt matrimonium fuisse contractum per verba de præsenti.*
25 *Determinare idem est quod certe exprimere, & definire.*
26 *Verba*, Volumus contrahere matrimonium, *demonstrant matrimonium, non sponsalia, celebrandum.*
27 *Verba formalia Matrimonij nulla sunt, sed sufficit quoquo modo vt consensus exprimatur.*
28 *Verba*, Volo te accipere in vxorē, *quando proferūtur deliberatè, vt in apparatu matrimonij, vel ad interrogationem alterius partis, inducunt perfectum matrimonium.*
29 *Contrahentes debent interrogari de mutuo consensu.*
30 *Matrimonium potius quam sponsalia in dubio præsumere debemus.*
31 *Sententia in dubio proferenda in matrimonij fauorem.*
32 *Iudicandum est in vtroque foro iuxta communem verborum intelligentiam si de intentione contrahentium constare nequit, & res dubia sit.*
33 *Opinio singularis alicuius Doctoris celebris Matrimonium sustinentis, præferri debet opinioni plurium impugnantium.*

IOannes de Pergrina & Lorençana, & Catharina de Turbica & Lara Seguntinæ Diœcesis coram Vicario Generali cōparuerunt die 26 Septēbris 1641. & dixerunt se adinuicem de contrahendo matrimonio fidem dedisse, & eā obseruare paratos esse; proindeque dictus Ioannes dixit se fore suum sponsum & maritū, ac aliam non esse ducturum: & dicta Catharina acceptando protulit eadem verba respectiuè dicendo se fore suam sponsam & vxorē, ac alium non esse ducturam, iurantes ad inuicem id obseruaturos, nec vnquam reclamaturos, supplicantes insimul dictum Vicarium vt eos ad prædictum contractum seruandum compellat, quem ex nunc celebrare affirmāt siue præmisso, siue alio meliori modo, & forma quibus possunt, & de iure efficere valent, præsentibus ad hoc tribus testibus & Notario. [a]

Dubitatum fuit an remaneret contractum matrimonium per verba de præsenti, an verò dicantur cōtracta spōsalia de futuro; Causa coram dicto Vicario generali Seguntino introducta prætendente dicto Ioanne per illa verba fuisse spōsalia de futuro cōtracta, Catharina verò dicente Matrimonium de præsenti fuisse contractum [a]

ctum, deuentum fuit ad sententiam ipsius Vicarij, qua declarat matrimonium fuisse contractum, & sub certis pœnis iussit eos vt maritum, & vxorem cohabitare, A qua sententia fuit pro parte dicti Ioannis appellatum, & causa ab Eminentissimo, & Reuerendissimo Domino Cardinale Panzirolo in Hispaniarum Regnis Nuntio Apost. commissa D. Didaco Osorio Protonotario ac Conindici nostro Apost. pro causis commissaris in Nunciatura Hispaniæ specialiter deputato, nūc simul iudicem Consil j sanctæ Inquisitionis Matritt Relatori meritissimo, viro sanè doctissimo, & integerrimo, ac qui de se grauia in dies pollicetur, ipse pro vtraque parte omnibus ponderatis fondamentis, & auditis Aduocatis acerrimè informantibus indicauit sententiam Ordinarij esse confirmandam; & vt veritas clarius elucescat in suo voto sub die 8. Augusti 1644. edito, vtriusque partis fundamentum protulit in medium, & sequendo partem, quæ Matrimonio fauet, contrarius eodem ordine quo adducta fuerunt, respondet, provt sequitur.

3 Pars quæ tenet per dicta verba solùm sponsalia de futuro censeri contracta, videtur probari *in cap. si inter virum, de sponsalib. ibi, Si inter virum, & mulierem legitimus consensus interueniat de præsenti, ita quòd vnus alterum mutuo consensu verbis consuetis expressè recipiat, vtroque dicente. Ego te in meam accipio, & ego te accipio in meum, vel alia verba consensum exprimentia de præsenti, siue sit iuramentum interpositum, siue non, non licet alteri ad alia vota transire, quod si fecerit, secundum Matrimonium de facto contractum (etiamsi fit carnalis copula subsequuta) separari debet, & primum in sua firmitate permanere. Verùm si inter ipsos accessit tantummodo promissio de futuro, vtroq; dicente alteri: Ego te recipiam in meam & ego te in meū, siue verba similia, si alius mulierem illam per verba de præsenti desponsauerit etiamsi inter ipsam, & primum iuramentum interuenerit (sicut diximus de futuro) huiusmodi dispensationis intuitu secundum Matrimonium non poterit separari, sed eis est de violatione fidei pœnitentia iniungenda.* Ex quo textu Sanch. *de Matrim. lib. 1. disp. 19. num. 25.* colligit verba illa, *Non aliam ducam nisi te*, non posse inducere matrimonium de præsenti. Et hanc partem videntur tenere qui sequuntur.

4 Alex. *conf. 152. num. 3. lib. 5. ibi, Quia dico quod per hæc verba, promitto quod nunquam accipiam aliam in vxorem nisi te, non inducitur contractus matrimony per verba seu consensum de præsenti, quia illa dictio nisi, posita post orationem negatiuam ponit, & affirmat in exceptione, & denotatur per dictionem, nisi, illud quod in præcedenti oratione fuerat negatum, l. actione, & ibi notatur, C. de transact. in reg. peccatum lib. 6, sed præcedentia verba non negant, nisi de futuro, ergo dictio exceptiua, nisi, non ponitur pro præsenti*, idem dicit Rot. *decis. 12 1. n. 19. p. 1. diuers.*

5 Ferret. *conf. 181. num. 8. ibi, Ex quibus infero quod verbum illud*, prometo de ser too marito, *non important matrimonium de præsenti, cùm non præcesserint verba inter ipsos importantia matrimonii, d. cap. peu.* &c. Et paulo inferius. *Quod si contrahentes vtuntur verbo præterito imperfecti subiunctiui, vel infinitiui, contractus non dicitur perfectus, sed rem imperfectam significat, & mentem, & desiderium contrahendi, cui contractus datum fuit initium.*

6 Menoch *de præsumpt. lib. 3 præs. 3. num. 4. ibi, Quartus casus est quando verba sonant in futurum, & significant executionem actus consummati atque perfecti, sed tamen præcedunt verba significantia sponsalia, vt si vir dicit, Promitto quod ducam te in vxorem, & tenebo te pro legitima vxore, hoc casu censentur contracta sponsalia tantummodo. Ita tradunt* Abb. *in cap. ex parte n. 7. verbo, hæc procedunt, & ibidem* Butr. *numer. 10. in vers. secum, in verbo te ducam.*

7 Gutier. *de Matrim. cap. 3. num. 11. ibi, Tertia conclusio communis Canonistarum est quod per hæc verba iure, vel promitto quod tenebo, aut habebo te in vxorē, celebratur Matrimonium, si de contraria imo quod tantum celebrentur sponsalia de futuro, est verior probabilior, & tenenda, prout eam tenuerunt antiqui Canonistæ, & est communis sententia Theologorum, vt latissimè examinauimus d. lib. 1. cap. 21. Canonic.*

8 Basil. Pont. *de Matrim. lib. 2. c. 9. n. 2. ibi, Prima ergo sententia docet illis non confici matrimonium, sed sponsalia, quorum fundamentum hoc est, quia illa verba non exprimunt consensum de præsenti, eodem enim modo vera essent, si de futuro intelligerentur, habebo te in vxorem, vera enim erunt, quamuis modo te non habeas, &* ita hanc sententiam tenet Cou. *1. p. cap. 4. §. 1. num. 3. & citatis aliis* Thom. Sanch. *lib. 1. disp. 18. num. 18.*

9 Secundò probatur, quia hæc verba: *Volo contrahere tecum matrimonium, te habere, ducere, & accipere in vxorem*, non inducunt Matrimonium, sed tantùm sponsalia, quia verbum *volo* adiungitur infinitiuo significanti initium actus, Gutier. *d. tract. de Matr. cap. 3. nu-*

10 *mer. 9. ibi, Verba hæc, volo contrahere tecum Matrimonium, te ducere, te accipere in vxorem, inducunt tantum contractum sponsalitium de futuro*, Ioan. Andr. & Abb. *in cap. ex litteris, de sponsal.* Idem Gutier. *lib. 1. canon. cap. 21 nu. 22.* Sanch. *d. lib. 1. disp. 18. n. 24. & 25. ibi, Si verbum, volo, vel placet, adiungitur infinitiuo indicanti initium actus, eiusque suspensionem, erunt sponsalia, vt volo contrahere, ducere, accipere te in vxorem*, Menoch. *d. lib. 3. præs. 3. num 6. ibi, Sextus*

11 *casus est quando vir ita dicit, volo accipere te in sponsam, & vxorem, & in te consentire per verba de præsenti, hoc casu respondit* Corn. *in cons. 91. num. 10. lib. 3. contracta censeri sponsalia tantum*, Basil. Pont. *de Matrim. lib. 2. c. 9. n. 7.* Rota apud Farin. *decis. 74. n. 2 p. 2. in posthum alias p. 4. recent.*

12 Tertiò, quia verba ab his contrahentibus prolata non sunt significantia consensum de præsenti, ptovt requirebatur, ad hoc vt inducerent matrimonium, *d. cap. inter virum*; Magist. *sentent. in 4. dist. 27. c. 2. &* ibi Theologi *Sot. q. 1. art. 2. concl. 3.* Gutier. *d. lib. 1. Canon. cap. 21. num 8.*

13 Quartò, quia cùm in actu celebrationis interuenerit iuramentum, ex illius appositione possunt induci sponsalia, & non Matrimoniū, fuisse contracta, cum illud non soluat nec possit cum iuramento celebrari, nam eius vinculum ex firmitate, & indissolubilitate proueniens, fortius ligat, quam iuramentum.

14 Quintò, quia dicta Catharina semper existimauit, & pro certo habuit per illa verba solum cōtrahere sponsalia de futuro, vt constat ex mandato procuræ dato ad reuocandum dictum contractum, & promissionē contrahendi factam vt suprà, & ex propria confessione facta in libello eius nomine per procuratorem Vicario generali porrecto, in quo idem testatur, quæ oris confessio præsumptionem facit eorum, quæ sunt in corde. Aristot. *lib. 1. de interpell. cap. 1. ibi, Ea igitur quæ voce versantur signa sunt effectuum, quæ in animo sunt, & ea quæ scribuntur, nota sunt eorum, quæ in voce versantur.* Bald. *in cap. mandatum num. 1. de præscript.* Socin. sen. *cons. 10. num. 2. lib. 1.* Menoch. *de præsumpt. lib. 3. præs. 1. n. 38. & 39.*

15 Sextò, quia idem videtur sentire Vicarius prædictus dum decreuit vt dicti Ioannes & Catharina præcedētibus monitionibus requisitis à Concilio Tridentino Matrimonium contraherent per verba de præsenti, quæ verum matrimoniū efficiant, & ne aliud celebrarent sub censuris & pœnis; ex quo videtur colligi dictū

Vicarium

Vicarium pro certo tunc temporis babuisse per illa verba, de quibus suprà, sponsalia tantùm fuisse contracta, cùm iubeat deinde eos Matrimonium per verba de præsenti celebrare, non est enim præsumendum voluisse illos obligare ad iterum contrahendum, si crederet eos iam verè contraxisse.

16 Verùm bis non obstantibus contrariam sententiam immo quòd verba de futuro, *babebe te in vxorem*, vel *promitto quòd non habebo aliam in vxorem quàm te*, vel *non accipere aliam in vxorem nisi te*, faciant verum Matrimonium de præsenti contractum, verior videtur, quia verba illa, *babebo te in vxorem*, significant executionem, & verum Matrimonium efficiunt, *cap. si quis diuinis* 30. *q.* 5. tum quia in materia obligationum, si non destinatur dies in contractu, incontinenti obligatio contrahitur *l. in omnibus, ff. de regul. iuris*; tum denique, quia id ipsum plures sustinent non contemnendi Auctores.

17 Menoch. *d. lib.* 3. *præs.* 3. *num.* 8. ibi, *Octauus casus est quando vir dicit, promitto quod non habebo aliam in vxorem nisi te, vel quàm te; hoc casu dicitur contractum Matrimonium. Ita post Specul. & Ioan. Andr. docuit* Abb. *in d. cap ex parte num.* 8. *de sponsal. & ibidem Prep. n.* 6. *testatur communem esse opinionem* Alex. *cons.* 52. *num.* 4. *& in cons* 173. *n.* 2. *lib.* 5. Barbat. *in cons.* 6. *col.* 4 *lib.* 1. Siluest. *in sum. verb. Matrimonium* 10. *Vngarel. in addit. ad Angel. in verbo Matrimonium illat.* 2. *num.* 12. Ias. Deci. & Corr. iun. *in l. actione, C. de trãsact.* Alciat. *d. d. resp.* 3. *num.* 5. *vers. tamen contrarium, &* Couar. *in epit. de sponsal.* 2. *p. cap.* 4. *n.* 4. Rot. Roman. 2 *p. nouiss. decis.* 43.

18 Seraphin. Rota *decis.* 270. ibi, *Cùm ex communi sententia Doctorum verba illa, Promitto me non accipere aliam in vxorem, iuncta responsione mulieris consentientis, importent matrimonium de præsenti*, Ioan. Andr. Card. Abb & *Prepos. in cap ex parte, de sponsal.* Ias. *in l. actione num.* 4 *de transact. & ibidem* Deci. & *Prepos. Alex. de Neuo cons.* 8. *n* 4. Ioan. Bapt. Ferret. *cons.* 79. *num.* 8. Con. *in epit. cap.* 4. §. 1. *n.* 6. *quam opinionem tenuit* Rota, *vt per* Capuiaq *decis.* 63. *lib.* 1. *& licèt multi per eundem* Cou *allegati, & ipsemet teneat contrarium, tamen noluerunt domini recedere à communi sententia, maximè in hoc casu, in quo plura concurrant, vt per informantes, & præsertim tractus per eosdem testes probatus*, &c. Cuius decisionis casus videtur multum similis huic de quo agimus, in eo etiam concurrit responsio Catbarinæ acceptantis, vt suprà diximus.

19 Eadem Rota *in Colimbrien. Matrimonij* 14. *Decembris* 1615. apud Farin. *decis.* 772. *num.* 7. *p.* 2. *recent.* ibi, *Nam etiam verba illa, promitto aliam non ducere, iuncta responsione mulieris consentientis, inducunt promissionem affirmatiuam iuxta communem, de qua Prepos.* Alex. de Neuo, Ferret, *& alij, quos refert* Card. Seraph. *d. dec.* 270. *nu.* 1. Menoch. *plures congerens præs.* 3. *num.* 8. *lib* 3. *& hanc* Rota *approbauit, vt apud Seraphin. d. dec.* 270.

20 Basil. Pont. *de Matrim. lib.* 2. *cap.* 9. *num.* 3. post aliorum sententias relatas, pro constanti tenet & sequitur quòd illa verba de futuro, *babebo te in vxorem*, faciunt verum Matrimonium de præsenti, vt patet ibi, *Mihi autem verius semper visum est, eam formam, habebo te in vxorem, vel prouidebo tibi vxori, licèt non addatur particula, ex nunc, aut alia similis, verum efficere Matrimonium, Innoc. in d. cap. ex parte, de sponsal.* Host. *in sum. de sponsal.* §. *qualiter contractus numer.* 13. Card. Abb. *ibidem num* 3. 6. & 7. Turrec. *in capit. si quis diuinis* 30. *q.* 5. Anton. de Butrio *in dict. cap. ex parte num.* 10. Petr. Gregor. *syntagm. lib.* 9. *cap.* 5. *in princ.* Cou. *loco citato fatetur esse communem.* Et ratio est quia verbum *babebo* denotat executionem, vt idem Basil. *ibidem numer.* 5. ostendit, dicens. *Quòd sic ostendo expensa & considerata ratione verbi habendi, vt optimè ibi* Abb *n.* 7. *nam habere pro legitima vxore, non denotat initium contractus, sine non est idem atque contrahere. sed denotat executionem matrimonij, haberi enim, & tractari pro legitima vxore non potest nisi qua iam vxor est*: idem antea dixerat Menoch. *d. lib.* 3. *præs.* 3. *n.* 3. Vnde si ex istorum sententia verba illa, *te babebo in vxorem*, Matrimonium de præsenti contractum efficiunt, quia verbum, *babebo*, denotat executionem, quantò magis executiua sunt verba à contrahentibus prolata in actu celebrãdi matrimonij, vt videre est ibi *Estan determinados à casarte vno con el otro porque para ello se dieron palabras, y se reconoce de ambas partes obligaciones de executardas* &c. & ibi: *y ambos pedieron y suplicaron à su merced les apremie y compela a la execucion y cumplimiento deste contrato, que desde luego hazen y otorgan en la meior forma que de derecho lugar aya.* Quid clarius.

21 Et in omni euentu contrariæ sententiæ assertores, & omnes ferè hac de re agentes, eam intelligunt nisi ex coniecturis appareat voluisse contrahentes per ea verba Matrimonium, vel spõsalia inire, veluti si de hoc tunc temporis agebatur. Ita Cou. *d p.* 2. *de spons. cap.* 4. *n.* 3. *cum seqq.* Menoc. *d lib.* 1. *præs.* 3. *n.* 2. Sanch. *d. lib.* 1. *disp.* 19. *n.* 7. Gutier. *de Matrim. d. c.* 3. *num.* 13. Basil. Pont. *d lib.* 1. *cap.* 11. Rota *decis.* 121. *num.* 22. *part.* 1. *diuersor.* Coniecturæ autem plures ab eisdem referuntur, quæ nostro casui accommodatæ ostendunt prædictos contrahentes matrimonium per verba de præsenti celebrasse.

22 Prima, si sponsalia præcesserint, Gutier *d. cap.* 3. *n.* 21. *vers. tandem, & n.* 13. *vers. intelligendum*, & *Canon. lib.* 1. *cap.* 21. *n.* 36. *vers. vltim.* Sanch. *d. disput.* 19. *n.* 7. Seraph. *d. decis.* 270. *n.* 2. Rota *d. decis.* 121. *numer.* 23. Quòd autem in præsenti casu sponsalia præcessissent, fatetur ipse Ioannes de peregrina.

23 Secunda, si tunc temporis de matrimonio contrahendo agebatur, quia huiusmodi tractatio esset sufficiens coniectura animi contrahendi matrimonium. Ita Palud. Verac. & alij, quos refert Sanch. *d. lib.* 1. *disp.* 19. *n.* 7. ibi, *Vt si de hoc tunc temporis tractabatur*, & *disp.* 18. *n.* 4. ibi, *Item attendendum est de quo tunc temporis tractabatur, si enim de matrimonio verba dubia, dicendũ est constituere matrimonium, & si de sponsalibus sponsalia*, vt colligitur *ex cap. intelligentia, de verbor. signif. &c.* per eadem ferè verba idem tenet Gutier *d. cap.* 3. *n.* 14. Rot. *d. decis.* 121. *n.* 23. *p.* 1. *diuers.* Quod autem tunc temporis tractabant hæ partes de matrimonio contrahendo, satis ostenditur tum ex confessione dicti Ioannis de peregrina asserentis se & dictam Catharinam quando comparuerunt in præsentia Vicarij cum duobus testibus iam determinatos fuisse Matrimonium contrahere, tum quia dictus Ioannes petierat à Vicario Generali vt dignaretur dispensare in monitionibus à Concilio Trid. petitis, quæ petitio insinuat contrahentes agere de matrimonio, cùm ad sponsalia celebranda huiusmodi monitione necessariæ non sint, tum denique, quia Ioannes & Catharina dicta verba in præsentia Vicarij generalis, & testium duorum protulerunt, cùm certum sit illos eorum præsentiam non requisituros si sponsalia tantùm contrahere intentassent.

24 Tertia. Si subsequuta fuit traductio ad domum, ac tractatus sponsæ tanquam vxoris, & copula carnalis, quæ certissimè arguunt matrimonium fuisse contractum per verba de præsenti. Ita Alex. *d. cons.* 152. *sub num.* 4. Menoch. *d. libr.* 3. *præs.* 1. *num* 6 Gutier. *d. cap.* 3. *n.* 10. Basil Pont. *d lib* 2. *cap.* 11. *n.* 9. Rota *d. decis.* 121 *num.* 23. Et licèt hi Doctores non requirant omnium concur

concursum, scilicet quidam tractatum, alius copulam, alius verò traductionē etiā non solemnem exigant, nihilominus in casu præsenti omnia verificantur, quia dictus Ioannes Catharinam exinde vt vxorem tractauit, ad domum traduxit & ea nocte illam carnaliter cognouit.

25 Vlteriùs hæc secunda opinio magis certa & inconcussa remanet, si bene considerentur verba, quæ ipsi contrahentes dixerunt cùm Vicarij generalis præsentiam inspexerunt, & coram eo comparuerunt; videlicet; *Estamos determinados a casarnos perque para ello nos bemos dada palabras y reconocemos obligationes de executarlas*, &c. quæ verba præcisam denotant deliberationem contrahendi matrimonium per verba de præsenti: quia verbum *determinados* significat omnimodam deliberationem, & animi resolutionem, ac voluntatem: determinare enim idem est quod certò exprimere, & definire, *l. fin ff de iustit. & iure*, Brison & Caluin. *verb. determinarre*: & aliud verbū subsequens, *a casarnos*, insinuat deliberationem fuisse ad matrimoniū per verba de præsenti contrahendum, Didac Perez *l. 2. glos. 2. tit. 1 lib. 5. Ordin.* Azeued *l. 5. 6. & 7. tit. 1. lib. 5. noua Recop* Et verba simul iuncta, *Estamos determinados a*
26 *casarnos*, idem operātur perinde acsi dicerent. *Volumus contrahere Matrimonium*; quæ verba demonstrāt Matrimonium, non sponsalia, celebrandum, vt per Basil. Pont. *d lib. 11. c. 9. n. 8.* ibi, *At ego cum hac secunda sententia conuenio, addo tamen etiam illis verbis, volo ducere, contrahere, accipere etiam matrimonium celebrare, non sponsalia*, &c. Sanch. *d. lib. 1. disp. 18. nu.* 27. Gutier. *d. c. 3 n. 10.* Rota *d. decis. 121. n. 12. & 13. p. 1. diuers* & apud Farinac. *decis. 74. n. 2. p. 2. in posthum. aliàs p. 4. recent.* ibi, *Contratium fuit resolutum, nam verba instrumenti clara sunt, quòd conuenerant pro concludendo matrimonio, vt dictum est, & in responsionibus hinc inde specialiter exprimatur quòd præstarent consensum per verba de præsenti, itavt nullus ambigendi locus videatur, & tamen cum ista verba, vis, & volo accipere, adoptari possint tam ad contractum sponsalium, quā ad Matrimonij, ex adiunctis, & circunstantiis interpre-*
27 *tatia capienda est*, Corn. *d. conf. 91. n. 9.* *Nulla enim sūt verba formalia Matrimonij sed sufficit quoquo modo vt consensus exprimatur, c. sufficiat. 27. q. 2. c. tua, de sponsal. c. nuptias, ff. de regul. Iuris*, Card. *in d. Clem. vnic. n. 16. in fine*, Mandos. *in addit. ad allegation. Lapi 56. in*
28 *verb. Verba non sunt necessaria. Quando autem hęc verba; Volo accipere in vxorem proferuntur deliberatà, vt in apparatu matrimonij, vel ad interrogationē alterius partis, vt in proposita, tunc sunt apta ad inducendum perfectum contractum matrimonij*, Butr. *in d. c. ex litteris*, Card. *in d. Clem. vnic. n. 16. vers. solutio, idque efficaciter probatur ex pracedenti tractatu de contrahendo, qui operatur vt verba dubia intelligenda sint de Matrimonio*, &c.

29 Deinde pro hac parte, quę tenet Matrimonium per illa verba contractum fuisse, facit quòd testes instrumentales vnanimiter deponunt ipsos contrahentes interrogatos fuisse à Vicario generali de mutuo eorum consensu, in quo visus fuit Parochi officium agere velle in illo actu, iusta dispositionem Concilij Trid. *sess. 24 de reform. matrim. c. 1.* ibi. *Viro & muliere interrogatis*, & cùm deinde post dictam interrogationem factā in apparatu matrimonij, contrahentes dicta verba protulissent, & pro ea prolata, & matrimonium celebratū, traductio ad domum, & copula carnalis subsequeretur, quis dicet aliud quàm Matrimonium per verba de pręsenti contractum fuisse: eo maximè, quia tertius quidā testis de interrogatione prædicta deponit, affirmatque Matrimonium contractum fuisse per verba de præsenti, & conducit declaratio ipsiúsmet Vicarij generalis idem attestantis.

30 Denique in Dubio potius præsumere debemus Matrimonium contractum fuisse, quàm sponsalia. Ita Menoch *d. l. 3. præs. 3. n. 9.* ibi, *Nonus, & vltimus casus est, quando verè sumus in dubio, hoc sanè casu præsumitur Matrimonium potius quàm sponsalia. Ita Butr in d. c. ex parte n. 10. vers. quandoque proferuntur verba dubia, de sponsal* Lap. *alleg. 56. n. 14.* &c. Et in dubio in
31 Matrimonij fauorem proferenda est sententia, *c. ex litteris, de probat. cap. fin. de sentent. & re iudic.* Lap. *d. alleg. 56. n. 14.* Sanch *d. lib. 1, disp. 18. n 5.* Basil. Pont. *d. c. 8. num. 15.* Gutier. *d. c. 2. n. 16.* vbi *num. 18. in fine* sic ait. *Quòd si de intentione contrahentium constare nequit, & res dubia sit, iudicandum est in vtroque foro iuxta com-*
32 *munem verborum intelligentiam, sed si hac non adsit, & sit dubium omnino, in tali dubio pro matrimonio est iudicandum in vtroque fora*, &c. & melius *n. 19.* ibi, *Quod*
33 *adeò procedit, vt opinio singularis alicuius Doctoris celebris Matrimoniū sustinentis præferri debeat opinioni plurium impugnantium, nisi textu aperto iuuentur, iuxta doctrinam Host. in sum. de cognat spirit. sup. verb. aliter, Doctores in tit. de sponsal. b Barbat cons. 6. n. 2. vol. 1. Anton. Gabr. tom. 2. commun opin fol 95. col. 2. in vers. opinio huius Doctoris, Menoch plura referens lib. 2 præs. 71 n. 30. cum seqq. Anton. Cucch lib. 5, instit. meral. tit. 11. n 157. Nauar. in man. latino c. 27. num a 87. Sanch plures allegans de Matrim. lib. 1. disp. 18. n. 7.* &c.

Ex quibus patet responsio ad contraria supra adducta, & sic fuit iudicatum à dicto D. meo Coniudice die 8. Augusti 1644.

Calciaten. Canonicatus.

Prouisio facta per Episcopum in suo turno, an dicatur spectare ad suam liberam collationem? Et an, & quando Episcopus & Capitulum in suis turnis gaudere possint beneficio alternatiuæ.

Votum XCV.

1 *Casus contingentia, & n. 3.*
2 *Concordia à Sede Apost. confirmata inita inter* Episcopum, *& Capitulum Calciaten. refertur.*
4 *Alternatiua antiqua olim gaudebant etiam Capitula Cathedralium, & sic extendebatur ad beneficia simultanea, & non libera collationis.*
5 *Alternatia modernua à Sixti V. tempore solum comprehendunt beneficia, qua ad liberam dispositionem seu præsentationem* Episcopi *spectant.*
6 *Alternatiua acceptata per* Episcopum *Capitulo olim proderat, non sic hodie.*
7 *Prouisiones Canonicatuum in Ecclesia Calciaten. referuntur iuxta temporum diuisionem facta.*
8 *Paria sunt non esse, & esse sine effectu.*
9 *GonZales distinctio refertur.*
10 *Turnus non tollit communionem in collatione, sed diuidit exercitium.*
11 *Prouisiones omnes turnatim ex vi concordia tam ab* Episcopo *quàm à* Capitulo *facta habentur tanquam simultanea, & coniunctim facta.*
12 *Fratres plures si diuidant inter se comitatum, & separatim vnusquisque iurisdictionem exerceat, in portione sibi contingente, non intelliguntur dissimilim*

disiunctim quidpiam agere respectu ipsius iurisdictionem.

13 *Domus si in partes locetur in vtilitatem domini, non ideo desinet esse eadem domus.*

14 *Senatorum tribunal si gratia commodioris expeditionis diuidatur in diuersas domos siue aulas, talis diuisio non facit diuersum Senatum.*

15 *Interpretatio mentis conseruatiua simultanea capienda.*

16 *Claus.* Saluis reseruationibus, & affectionibus Apostol. *stante, in nullo casu intrat alternatiua.*

17 *Concordia praesupponit praeexistentiam vsus alternatiua.*

18 *Papa nunquam facere ex certa scientia videtur nisi id exprimat.*

19 *Concordia non inducit nouam dispositionem concedenda alternatiua.*

20 *Prouisio beneficiorum simultanea Episcopali Sede vacante, spectat ad Capitulum iure proprio, alias ad Papam spectat.*

21 *Dispositio qualibet declaratur per obseruantiam.*

22 *Obseruantia multum defertur in interpretandis constitutionibus.*

23 *Contradictor legitimus non est prouisus ab Ordinario ad impediendam prouisio. Apost. immissionem in possessionem beneficij vacantis in mense reseruato.*

24 *Protestatio in ipso actu capta possessionis facta operatur, vt illa non sit manutenibilis.*

25 *Protestatio declarat consensum abesse ab animo.*

26 *Possessio turbida & offuscata non est manutenibilis.*

27 *Possessio vigore prouisionis ordinaria capta de beneficio reseruato dicitur infecta.*

28 *Collatio inferioris nunquam sustinetur stante reseruatione.*

29 *Manutentio non est danda quando constat de improbitate & vitio possessionis.*

30 *Leges & sacri Canones non intendunt tueri vitiosum possessorem.*

31 *Possessio, qua litis causam dedit, non est manutenibilis.*

1 CVm Episcopus vti caput, & Canonici vti membra constituant in Ecclesia vnum corpus *c. nouit. de his qua fiunt à Pral.* ideo ad Episcopum & Capitulum simul spectat prouisio praebendarum in Cathedralibus Ecclesiis, quae ideo dici solet simultanea, quia simul & coniunctim ab Episcopo & Capitulo faciēda est, vt habet communis Doctorum sententia & tenet sacrae Rotae Romanae firma, & inueterata resolutio, constátque ex infinitis propemodum decisionibus a me citatis de *Canonicat. & Dignit. quaest.* 14. *n.* 2.

2 Verùm cùm inter Episcopum ex vna parte, & Capitulum ex alia super huiusmodi simultaneis prouisionibus quamplurimae, & diuersae lites orirētur, seu verti, & oriri formidarentur, partes ipsae cupientes litiū anfractus euitare, & laboribus, ac expēsis parcere, ad certam concordiam, & conuentionē in aliquibus Ecclesiis deuenerunt, prout reperi deuentum fuisse in Calciatēsi, vt scilicet diuideretur exercitiū istius iuris prouidendi simultaneè & cōiunctim, inter Episcopum, & Capitulum, aut per turnum, aut per genera beneficiorum, vt scilicet Episcopus conferat vnum, & Capitulum conferat aliud genus, seu aliū turnum. Et nuncupatim in dicta Ecclesia Calciaten, deuentum fuit ad concordiam & conuentionem sic vt sequitur factam. *Quo autem ad prouisiones vacantes aliarum Dignitatum & Canonicatuum, ac dimidiarum Portionum dicta Ecclesia Calciaten. faciē quod deinceps in huiusmodi Ecclesia Calcianten. Episcopus, & eius in Episcopatu successores, necnon Decanus, & Capitulum praedicti simul, & coniunctim de huiusmodi vacatione siue per obitum, siue alias quomodocunque, & in quocunque mense siue ordinario siue alternatiuo aut alias vacans prouidere deberent, ita quod dictus, & pro tempore Episcopus Calciaten primò & deinde Decanus, & Capitulum praedicti, sicque alternatim inciperent, videlicet hoc modo, quod turnus inciperetur ab Episcopo in Dignitatibus, & Canonicatibus, & dimidiis portionibus dicta Ecclesia Calciaten. ità vtque Episcopus de vna Dignitate prouiderit, similiter Decanus & Capitulum de alia prouideret, & sic de Canonicatibus & dimidiis portionibus intelligeretur, ita quod qualibet vocatio, videlicet de Canonicatibus, Dignitatibus ac prabendis, necnon dimidiis portionibus suis turnū haberet, ac qualibet turnus esset de per se, nec vnus alteri, nec alter alteri cum alia se immisceret, & sic tres turni esse deberent, quodque si Episcopus, & successores sui praedicti aliquam Dignitatē in personam Canonici, seu dimidij portionarij, vel è conuerso Canonicatum in Portionarium, aut quamlibet ex dictis Dignitatibus, Canonicatibus, & dimidiis portionibus in aliquam personam taliter quod per assecutionem secundi primum vacaret, insuperque dictus Episcopus liberè prouidere posset per seipsum absque Capitulo praedicto de Dignitate, Canonicatu, seu dimidia portione, per sit prouisum vacante persona sibi beneuisa, & quod idem Decanus & Capitulum in suo turno ita facere possent, & si per prouisionem à dictis Decano & Capitulo faciendam aliqua Dignitas, seu Canonicatus, vel dimidia portio vacaret illos seu illas persona beneuisa etiā absq; dicto & pro tēpore existēte Episcopo Calciaten prouidere possent, nec nō toties quoties Episcopus, & successores praedicti, aut Decanus, & Capitulū praedicti de aliqua Dignitate seu Canonicatu, vel dimidia portione cuicūq; persona prouiderent, & si super prouisione huiusmodi aliqualis foret, etiā si talis prouisus cum titulo, seu aliqua parte fructuum, vel pensione respectu cessionis facienda remaneret, illa talis prouisio suum sortitam esse effectum non intelligeretur quantū ad complementum turni,* quae quidem cōcordia, conuentio, & transactio fuit à Sanctae mem. Greg. XIII. confirmata *nonis Kalend. Octobris anno* 11. cum clausula, *saluis reseruationibus, & affectionibus Apostolicis.*

3 Postmodum in vim dictae concordiae, conuentionis, & transactionis Episcopus, & capitulum, quilibet in suo turno cum praefata diuisione prouiderunt Dignitates, Canonicatus & dimidias portiones, prout eas vacare contigerat. Denique cum de anno 1641. per obitū D. Gasparis de Melgar de mense Augusti Episcopo alternatiua gaudente, vacaret Canonicatus in dicta sancta Ecclesia Calciaten. Episcopus de illo vti de vacāte in suo turno & mense alternato prouidit Don Ioannem de Sandin, & illico ei collationem fieri, & possessionem dari iussit. Papa verò de eodem vti de vacante in mense Apost. prouidit Dō Petrum de Vxea & Mārique, sed orta inter huiusmodi prouisos lite & controuersia super suarum prouisionum validitate, fui consultus, & coactus respondere pro veritate, & pro prouiso Apost. respondendum esse duxi.

4 Praesentis dubij resolutio pendet ab alterius decisione, quo quaeri solet, an prouisio facta per Episcopum in suo turno dicatur spectare ad eius liberam collationem, vt sit locus alternatiuae ad fauorem ipsius Episcopi. Et pro faciliori illius resolutione praesuppono olim alternatiuam antiquam non fuisse restrictam ad solos Patriarchas, Archiepiscopos, & Episcopos, sed ea gaudere etiam potuisse Capitula Cathedraliū, siue collatio esset simultanea inter Episcopum & Capitulum, siue

fine fuissent diuisi menses Ordinarij ex concordia inter Episcopum & Capitulum, quo tempore attento loquuntur & procedunt decisiones Achillis de Graffis, & Putei, quarum meminit Gonzal. *ad reg. 8 Cancel. glos 42. n. 3. cum seq.* Et sic alternatiuæ de illo tempore extendebantur ad beneficia simultaneæ, & non liberæ collationis, quarum verba erant huiusmodi. *Ut de quibuscunque beneficijs ad eum vnà cum delecto filio Capitulo ipsius Ecclesiæ collationem, prouisionem, præsentationem, electionem, seu quamuis aliam dispositionem,* &c. teste Gonzal. *glos 45. n. 24.* Hodie verò, & postquam 5 Sixtus V. ad Pontificatus apicem assumptus fuit, & sic in modernis alternatiuis, & regulis declaratum fuit intrare solùm alternatiuam in beneficijs, quæ ad liberam dispositionem, seu præsentationem Episcopi spectarent, & ex eo tempore in eis reperiuntur addita verba illa, *nec etiam cum consilio, vel cõsensu seu interuentu Capitulorum, vel aliorum, ad alias pertinentibus*, vt refert Gonzal *glos 45. n. 25.* & vero itque clarius dixit idem 6 Gonzal. *glos 24. n 48.* ibi, *Item quia quamuis olim alternatiua acceptata per Episcopum prodesset etiam Capitulo, vt insimul cum Episcopo posset prouidere in mensibus alternatiuis*, Caldeina. *cons 22. de prabend.* Pute. *decis 88.* incip. *In vna Tyrasson. lib. 3.* Achille. *decis. 3. de preben.* Simonet *de reseru. q. 71 à n. 3.* Hieron. Gabr. *cons. 197. n. 2 lib. 1.* Rota *decis. 11. lib. 3. p 3. diu* Ho*die vero quamuis Episcopus accepiet alternatiuam, & quamuis beneficia sint simultanea collationis, & collatio sit diuisa per menses, alternatiua Episcopi non prodest Capitulo, vt fuit resolutum in vna Salmantina Alternatiuæ 27. Nouembris 158: coram Robusterio, & in Lauren. Sarzanen. Canonicatus 13. Octobris 1598. coram Illustrissimo Card. Seraphino*, &c.

Iuxta quam temporũ distinctioné sunt accipiendæ nõnullæ prouisiones Canonicatuũ & portionũ in sancta Ecclesia Calciaten. vacãtiũ, & per Episcopũ seu Capitulũ illius factæ, videlicet de mẽse Aprilis anni 1571. & de mense Februarij 1573. & de mense Augusti 1574. quæ erant alternati, expeditæ fuerũt secundũ alternatiuas antiquas: nonnullæ verò deinde factæ fuerunt secũdùm modernã alternatiuã, postquã etiam Episcopis ea gaudentibus, semper Papa prouidet in suis octo mensibus, vt accidit tempore Episcopi Don Petri Gõzalez de Castillo vacante quodam Canonicato Calciaten. mẽse Augusti 1614. de quo Dominicus de Meodiola à Papa prouisus fuit, & de illo pacificam accepit possessioné, item de tẽpore Episcopi Don. Michaelis de Ayala vacanit portio de mẽse Octobris anni 1631. de qua à Sũmo Pontifice prouisus etiam fuit Don Christophorus de Aguirre. aliæ verò, si quæ factæ fuerũt per Episcopũ vel Capitulum in mensibus alternatiuis, effectũ sortitæ non fuerunt, proinde de illis, quoad hoc, non est habenda ratio, quia paria sunt non esse, vel carere effectu. Surd. *decis. 51. n. 21. & 22. & cons. 3. à n. 8. & cons. 179 à n 49.* Marc. Anton. *var. lib. 3. resol. 61. n. 24.*

8 Restat modò videre an Episcopus & Capitulum in suis turnis gaudere possint alternatiuæ beneficio, vigore dictæ concordiæ? non obstãte quod hodie in modernis alternatiuis solum illa concedãtur, vt vidimus, in beneficijs quæ ad liberam prouisionem, seu præsentationem Episcopi spectant. In quo dubio Gonzal *glos. 45. § 1. à n. 12.* qui loquitur stante concordia inter Episcopũ & Capitulũ inita, & auctoritate Apostolica cõfirmata habẽtes vicissim per turnos diuisas collationes beneficiorum vacãtiũ in suis mensibus ordinarijs, distinguit hoc modo. *Aut queritur si Episcopus in casu preposito potest simpliciter, & absolute frui alternatiua perinde ac si* 9 *tale beneficiũ sẽper esset liberæ collationis, & in omnibus vacationibus cõtingentibus in sex mẽsibus ordinarijs vigore alternatiuæ, & tunc procul dubio dicendum dicit quod non tum quia tam in alternatiuis, quam in regulis concediuntur duntaxat Episcopis alternatiua commodũ in beneficiis spectãtibus ad liberã illorũ collationem, vt supra dixi. tum etiã quia si Episcopus gauderet alternatiua, sequeretur quod esset auferendũ Capitulo ius conferẽdi in duobus mẽsibus ordinarijs, videlicet Martij & Septẽbris, qui menses, mediante alternatiua, ex ordinarijs efficiuntur Apostolici sequeretur etiam inconueniens quod Episcopus, qui non potest prouidere, nisi alternis vicibus cũ Capitulo, cum omnimoda paritate & equalitate prouidere posset in quatuor mensibus Februarij, Aprilis, Augusti & Octobris liberè in omnibus vacationibus, quæ contigissẽt, in quibus Capitulũ habet manus ligatas, obstante reseruatione & postea in duobus mensibus Iunij, & Decembris, qui semper sunt Ordinarij, posset idẽ Episcopus similiter prouidere alternatiua cum Capitulo, & hac via locupletaretur cũ iniuria & iactura Capituli*, quod nõ licet ex vulgaribus per me citatis *de Axiom. iuris vsu seq. Axiom. 139 n 1* cum aliena enim iactura locupletari dolosum est *l. 1. §. an in pupillum ff. depositi.* Ego citato loco. *Aut queritur*, inquit idem Gonzal *vbi sup n. 13. An Episcopus quando est in turno duntaxat possit gaudere alternatiua cum ipse solus confert sine consilio consensu, vel interuentu aliorum, & in hoc casu tenet ipse affirmatiuam partem quod scilicet iuuet alternatiua acceptata, & allegat sic pluries fuisse in sacra Rota decisum, prætenique rationem, quia Episcopus quãdo est in turno, stante dicta diuisione, habet liberam collationem, & beneficium pro illa vice dicitur liberæ collationis, ex quo solus ipse confert.*

10 Sed hæc ratio pace tanti viri non videtur concludere, quia in essẽtia, & ex propria natura actus prouisiones sic factæ non possunt dici liberæ, quia turnus non tollit communionem in collatione, sed diuidit exercitium tãtum. Collect. *in c. quersmoniam n. 3. de iure patron.* quæ quidem diuisio exercitij istius iuris inter Episcopũ, & Capitulũ, aut per turnũ, seu per genera beneficiorũ, vt 11 scilicet Episcopus cõferat vacãtes in vno turno, & Capitulũ in alio, nõ tollit quin omnes istæ prouisiones tã ab Episcopo quã à Capitulo factæ habeãtur tanquã simultaneæ, & coniunctim factæ: nã licet exercitium sit diuiduum, non est tamen diuiduum ius illud potestatis, Nicol. Garc. *de benef p. 5 c 1 n. 235.* præcipue *nu. 239.* Ego *in d. tract. de Canon & dignit. c. 14 n 4.* & desũpsi ex Lotter. *de re benef. lib. 1. q. 21. n. 29.* vbi *n. 30.* quoddã simile adducit de pluribus fratribus diuidentibus inter 12 se Comitatũ, qui et sãi separatim exercẽt iurisdictionẽ in portione sibi cõtingente, non tamen intelligitur disiunctim quidpiã agere respectu ipsius iurisdictionis, quæ est indiuidua, adeo vt si alter delinquat in territorio alteri assignato, nõ possit per eũ puniri, cũ propter indiuiduitatẽ huiusmodi par in parẽ nõ habeat imperiũ, ex doctrina Bart. cẽ in Rot *corã Seraph. dec 980. n. 11.*

13 Idque alijs similibus probatur, nam si domus in partes locetur, quod nonnunquam in vtilitatem domini fieri solet, *l Caius 88 § fin ff. de legat 2.* ibi, *Sed quo facilius conductorem inueniret per duas partes locabat*, &c. non ideo ob talem diuisionem desinit esse eadem domus, *l. planè 34. §. 1. ff de legat. 1.* ibi, *Nam & pars fundus rectè appellatur, l. si quis duas. §. planè ff. communia prad.* cum alijs, quæ ibi notant Bald. & Doctores, Simon de Prætis *de interpret. vltim. volunt. lib. 3 solut. 2. col. 2. num 6. fol. 23.* Anton. Gom. *tom. 2.* 14 *variar. cap. 10. numer. 2.* & conducit optimus text. *in l inter tutores 37. ff de adminis. tutor.* ibi, *Nam diuisio tutelæ, quæ non iuris, sed iurisdictionis est, modum administrationis facit*, &c. Deinde si Senatorum tribunal gratia commodioris expeditionis negotiorum, in diuersas domus, siue aulas diuidatur, non ideo ista aularum separatio facit diuersum Senatum, sed apud omnes Senatores adhuc tota iurisdictio in solidum remanet, *l. si vt proponis C. quomodo & quando*

index,l.1.ff.de officio Consul.vbi Bald. num.1.in fin.ff. de senator.Felin per tex.ibi in cap.prudentiam,§.2.n.4. ff.de officio deleg.Grammat.consil.66.n.2. Vincent. de Franchis decis.252.n.7.Menoch cons.711. nu.54.Valenzu.cons.94.n.24.cum seqq.tom. 1. Solorzan.de Indiarum gubernat.tom.2.lib.4.c.3.ex n.72. Et facit doctrina Lotterij d.q.11.n. 33. quod vbicunque potest capi interpretatio mentis conseruatiuæ simultaneæ,ea omnino est capienda,vt actus valeat, iuxta regulam l. quoties.ff.de reb. dub. Vnde infero adhuc stante concordia & diuisione simultaneæ per turnos verificari clausulam conditionalẽ,de qua in prouisione D. Petri ibi, dummodo collatio & prouisio pertineat Episcopo & Capitulo coniunctum, quia iuxta supradicta adhuc necessario habenda est tanquam simultanea, & coniunctim facta,licet sit turnalis,& maxime quia supplicantes in concordia simul & coniunctim prouidere referunt stante alternatiua.

15

Et quicquid sit,certum est quod stante clausula illa in fine confirmationis Apost.apposita, Saluis reseruationibus & affectionibus Apost. in nullo casu intrat alternatiua,nec Episcopus eius cõmodo gaudere potest, Mohedan.decis.23. n. 2. & 3. de prabend. Gonzal.d. glos.45.§.1.numer.67.68 & 74. vers secundus casus, Gregor.XV decis 95.numer 7.in fin.& decis.314.n 4. & 5.Ego de clausul.vsufrequem.clausul.114. n.2.licet Nicol.Garc.de benef.par 5.cap.1.num.727.contrarium tenuerit, melius veritatem agnoscens ab ea opinione, quam prius defenderat, recessit in addit.ad dict. num.127.

16

Non obstat,quod illa præseruatiua clausula reseruationum & affectionum Apost. videtur intelligenda de illis reseruationibus præter in ea confirmatione expressis, in qua reperitur mentionem fieri de vacationibus in quocunque mense,siue ordinario, siue alternatiuo, succedẽtibus,& sic videbatur insinuari,aut saltem præsupponi,concordiam comprehendere menses alternatiuos,illosque ea stante pertinere ad Episcopum.Quia respondetur eam suppositionem præsupponere præexistentiam vsus alternatiuæ in Episcopo,quod beneficia huiusmodi simultaneæ prouisionis vigore præcedentis gratiæ, quia nisi eam petierit, & obtinuerit, Papa nullum illius vsum concedit in dicta confirmatione. Cùm ergo de illo tempore initæ concordiæ,& obtentæ confirmationis Apost alternatiua acceptata prodesset Capitulo, illaque extenderetur ad beneficia simultaneæ,& non liberæ collationis,nihil mirum,si illa clausula non comprehenderat reseruationes ratione mensium, in eadem confirmatione expressas, sed saluaret eas tantum, quæ obueniunt ratione personæ. Verùm cum postea,& iuxta modernas alternatiuas,ea Episcopo concessa,non prosit Capitulo in beneficiis simultaneæ collationis,nec illa tam Episcopus, quàm Capitulum gaudere valeant, prout nec gaudere potest Episcopus Calciaten.absurdum esset dicere dictam clausulam non saluare illas reseruationes ratione mensium, sicut & ratione personarum pro tempore succedẽtes, quia expressio mensium alternatiuorum,vt supra dixi, præsupponit concessionem præcedentem de alternatiuæ vsu,qui iam existere nõ poterat in persona Episcopi respectu beneficiorum,quę non sunt eius liberæ,sed simultaneæ collationis in moderna forma, qua nunc omnes alternatiuæ concedi solent.

17

Minus obstant Rotæ decisiones in Salmantina alternatiua, & Salmantina Portionis, & in Colimbrien. Canonicatus,quarum meminit Gonçal. d.glos.45.§.n. 73.in quibus videtur decidi stante huiusmodi concordia inter Episcopum & Capitulum intrare alternatiuam.Quia loquuntur,vt ipse Gonzal.aduertit,eo casu quo dicta concordia per Sedem Apost.ex certa scientia cõfirmata fuerit,cùm ergo in nostra confirmatione non adsit illa clausula,nec eã facere ex certa sciẽtia Põtifex exprimat,confirmationi inesse non est dicendũ, glos.verb.litterarum in fin.in c.statutum in princ de rescriptis in 6.Rota decis.192.num.3.p.1.recent. Ego in collect.ad cap.cùm dilectam num.15.in fine, de confirmat.vtili.

18

Obseruantia autem postquam dictæ modernæ alternatiuæ concedi cœperunt,& in beneficiis non liberæ collationis Episcopi locum minime habere declaratum fuit vacationibus occurrentibus interpretata est deinceps dictam concordiam & confirmationẽ non inducere nouã dispositionem concedendæ alternatiuæ Episcopo,quoad dicta beneficia simultaneæ collationis,sed dare facultatem eam retinendi quatenus tunc temporis,post scilicet initam concordiam & diuisionẽ factã per turnos inter Episcopum & Capitulum eam habere permissũ esset, quę quidẽ facultas hodie denegata reperitur,& sic nõ intrat alternatiua,vt vidimus supra in prouisionibus factis per Sedẽ Apost.succedentibus vacationibus in mensibus Augusti, & Octobris qui debebãt esse ordinarij,si Episcopi Calciaten. tunc temporis existentes,& alternatiuam habentes ea respectu horum beneficiorum gaudere,& vti possent.

19

Sicut etiam vidimus in prouisionibus factis à Capitulo Calciaten.sede Episcopali vacante videlicet vnius Canonicatus ad fauorem Don Petri de Zuñiga de anno 1633.& cuiusdam Portionis ad fauorem Licentiati Ozij de anno eodem,& alterius de anno 1632.ad fauorem licentiati Vergari,& nouissimè alterius ad fauorem Licentiati Merini Mansi.Ex ea ratione,quia diuisio prouisionum per turnos inter Episcopum & Capitulum illarum naturã non immutauit,& sicut antea stãte simultanea.Prouisio Episcopali sede vacante spectabat ad Capitulum iure proprio c.ne sede vac.lib.6. Rebuff.in praxi benef.tit.de deuol.n.74.cum seq.Quaranta in summa Bullar.verb. Capitulum sede vac.vers. qua conclusio pag.138 Ego d.tract.de Canon. cas. 14.n. 23.ita post diuisionem factam dicẽdum erit stante dicta concordia, vt vidimus in exẽplis supra relatis;aliàs enim non posset Capitulum prouidere,sed prouisio sẽper spectaret ad Papã,vt dicitur in reg.2.Cancel Gonçal.glos.51.n.52.vbi sic limitat, dummodo non sit simultanea cum alio,vel aliis aut etiam ad alterius præsentationem,vel electionem,pertineat.

20

Quæ quidẽ obseruantia attendenda est ad huius negotij resolutionem,cũ per eam qualibet dispositio declaretur cùm venilentis,vbi Butr n.12 & 21.& Imol.n. 19.de constit. Cassan cons.45.n.144 cum seqq. Valenz. cons.52.n.45.cum seqq.Solorzan de Indiarum iure lib. 2.c.24 ex n.84.Castillo tom.3.de test.c.31.n.75.& in interpretãdis constitutionibus illi plurimũ defertur,l. si de interpretat.ff de legibus, cùm dilectus de consuet. Aym.cons.244.n.6.vers.11.Menoch.cons. 276. n.19. Surdus cons.362 n.10.Rota decis 455.n.1. part. 2. in posth.cum aliis per me citatis lib.2. voto 52.n.43.cum seqq.Et sic cùm fuerit interpretatiua dictæ concordię, & illius confirmationis, non autem industria noui iuris,sufficit aliquando ita obseruatum fuisse. Crescent. decis.1.de constitut.Pute.decis.233.n.3.lib.1.Seraphin. decis.1410 n.17.Rota decis.497.n.5. p. 2. in posthum. quos refero voto 47.n.49.

21

Nec obstat quòd Ioannes Sandin vigore Ordinarię prouisionis,& collationis ab Episcopo nulliter sibi factæ possessionem huius Canonicatus acceperit, in eaque se intruserit,quia nihilominus impedimento non esset,quin D. Petrus de Yxea prouisus Apost. immitti in illius possessionem debeat,ex seqq.

22

Primò, quia prouisus ab Ordinario non est legitimus cõtradictor ad impediendã prouiso Apost.immissionẽ,vt possessionẽ beneficij vacantis in mense reseruato,Angel.de legitimo contradicto.q.15.n.96. cũ seqq.

23

Secundò

24 Secundò, quia eo tempore quo D. Ioannes capitularem possessionem capere intēdebat, Capitulum agnoscens bonum ius prouisi Apostol. protestatus fuit his verbis, *Que se la daua sia preiuicio de otro tercero que meior derecho tenga por auer vacado dicho Canonicato en Agosto que era mes Apostolico.* Quæ quidem protestatio in ipso actu captæ possessionis facta operatur vt illa non sit manutenibilis ex adductis per Post. *de manutent. obseru. 35. n. 36. cum seqq.* Gregor. XV. *dec. 332.*
25 *num. 2.* ibi, *Possessio data cum clausula, sine praiudicio alterius, nullo modo est possessio quasita contra eum pro quo facta fuit reseruatio,* &c. Nam protestatio declarat consensum abesse ab animo, Socin. sen. *cons. 27. n. 14. vol. 3.* Aym. *cons. 114. n. 6. in princ.* Lotter. *de re benefic. lib. 1. q. 38. n. 205. cum seqq.*

26 Tertiò, quia ob dictam protestationem possessio cū illa data remansit intricata, turbida, & offuscata, ac proinde non manutenibilis, Caputaq. *decis. 200. n. 1 p. 1.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. glos. 45. §. 1 n. 39.* Marescot. *var. resolut. lib. 1. c. 22. à n. 21.* Post. *d. tract. manutent. obser. 49. n. 1. cum seqq.*

27 Quartò, quia dicta possessio est infecta, cum vigore prouisionis ordinariæ capta fuerit de beneficio reseruato, Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. glos. 45. §. 2. n. 44.* Rot. *co-*
28 *ram Duran decis. 68. n. 3 & 4.* Nam collatio inferioris nunquam sustinetur stante reseruatione Gregor. XV. *decis. 153. n. 3.* Duran. *decis. 78. n. 3.* Rota *decis. 58. n. 1. p. 1. recent.*

29 Quintò, quia stante euidenti mensis Augusti reseruatione iam constat de improbitate & vitio possessionis, ac proinde non est danda manutentio, *l. improba ff. de acquir. possess.* Menoch. *remed. 3 retin. n. 790.* Cancer. *var. p. 3. c. 14. n. 54. cū seqq.* Post. *obseru. 42. n. 137.* Leges
30 enim, & sacri Canones non intendunt tueri vitiorum possessorem, Valasc. *cons. 76. n. 19.* citati à Post in *d. obser. 42. n. 150.* aliàs si aliquis in possessione etiam iniuste defenderetur, daretur occasio delinquendi. Cancer. *d. c. 14. n. 56.* & via calumniis patefieret, temerarij fonerentur litigatores, & notoria fieret iniustitia, Scac. *de senten. & re iudic. glos. 14 q. 19. n. 98.*

31 Sextò, quia dicta possessio litis causam dedit, & ideo non est habenda in consideratione ad obtinendam manutentionem, latè Post. *d. tract. de manutent. obser. 17. n. 44. cum seqq.* Rot. *decis. 30. n. 1. p. 1. recent.* & coram Gregor. XV. *decis. 4. n. 2. & decis. 569. n. 4.* & coram Duran *decis. 68. n. 3. & 4.*

Ex quibus, &c.

Toletana Subsidij.

Subsidium an sit soluendum deductis oneribus, & redditibus census redimibilis super bonis ecclesiasticis impositi.

VOTVM XCVI.

1 Extrauag. vnic. §. ratione æris alieni, de decim. *ponderatur.*
2 *Papa non solùm decimas, sed etiam quæcunque alia iura Ecclesiarum & fructus capere potest ad tempus, quandiu necessitas iusta durat.*
3 *Decimas pro mensura necessitatum concedere solent Pontifices Principibus Christianis.*
4 *Decima papalis quæ dicatur?*
5 *Papa respondendo, & definiendo super particulari casu Canonem generalem condit.*
6 *Verba* æs suum, *comprehendunt omne quod est debitum creditori, & eius patrimonium augere potest.*
7 *Dicta res, generalis est, continens tam mobilia quàm immobilia.*
8 *Dictio* à quoquam, *de sui natura nullam exceptionem admittit.*
9 *Subsidium est onus fructuum non verè proprietatis, nec principaliter personæ.*
10 *Decima Papalis accedit potius collectæ quàm tributo.*
11 *Collecta onus respicit fructus.*
12 *Onera supportare debet qui fructus percipit ex re aliqua.*
13 *Fructus colligens functionum grauamina subire debet.*
14 *Pignus in bonis debitoris permanet.*
15 *Census emptor solum emit ius quoddam percipiendi & exigendi à venditore certam pensionem, aut redditus annuos, non vero proprietatem.*
16 *Lex quæ generaliter loquitur, generaliter debet intelligi.*
17 *Legis à verbis in dubio non est recedendum.*
18 *Argumentum valet de decimis consuetis ad decimam Papalem.*
19 *Expensæ pro colligendis fructibus factæ non deducuntur in decima ordinaria.*
20 *Verbum* fructus, *significat omne illud quod percipitur etiam non deductis expensis.*
21 *Gabella quando imponitur à statuto super fructibus, non deducuntur expensæ.*
22 *Expensæ non deducuntur de fructibus qui soluuntur in recognitionem dominij.*
23 *Tributum quando soluitur tempore belli ad defensionem Regni, ex fructibus non deducuntur expensæ.*
24 *Expensæ non deducuntur in decima tutorum.*
25 Papa *est* Dominus *bonorum Ecclesiæ.*
26 *Casus enumerantur in quibus non deducuntur expensæ.*
27 Extrauag. vnic. §. Prælati. de decim. *ponderatur.*
28 Extrauag. suscepti §. in in illis. Ne Sede vac. inter communes *ponderatur.*
29 Cap. cùm olim 19. de censib. *adducitur.*
30 *Quarta Canonica an debeat solui absque vlla deductione.*
31 *Argumentum valet de quarta Canonica ad subsidium.*
32 L. neque stipendium, ff. de impens. in rebus dotal. *allegatur.*
33 *Maritus ratione fructuum dotis tenetur ad tributum, & ad collectas.*
34 *Vsufructuarius, cui relictus fuit integer vsusfructus, tenetur ad tributum, seu collectas postea super fructibus impositas.*
35 *Emphyteuta tenetur ad collectas.*
36 *Libellarius est ille, qui ab emphyteuta habente vtile dominium tantum accipit prædium emphyteuticum pro certa annua pensione.*
37 *Libellarius tenetur ad collectam.*
38 *Libellarius de annua pensione quā emphyteutæ soluit non deducit collectam.*
39 *Feudatarius tenetur ad collectas, ob id tamen nihil deducit de seruitio quod præstat domino feudi.*
40 *Feudatarius filius primogenitus tenetur fratri secundogenito viam & militiam præstare.*
41 *Releuium, & adhoam pro feudo integrè soluit feudatarius nec ob id quod secundogenito præstat, aliquid deducit.*
42 *Adhoa soluitur integrè per primogenitum sine aliqua deductione.*

43 *Beneficiarius in solutione decimæ Papalis, & subsidij charitatiui nullam deductionem facit, propter pensionem quam soluit.*

44 *Promissa non sunt deducenda in Alcauala, & in laudemie.*

45 *Census ante omnia solui debet superiori.*

46 *Papa seu Princeps, cui debetur decima, aut subsidium cæteris crediteribus præferendus.*

47 *Pro tributis soluendis prædia, vel fructus, super quibus imposita sunt, tacitè, & cum prolatione censentur hypothecata.*

48 *Papa est summus administrator & dispensator bonorum Ecclesiæ.*

49 *Administratio plenaria fructuum beneficiorum spectat ad Papam.*

50 *Papa potest omnes fructus* Ecclesiarum, *vel aliquam eorum partem ex iusta causa applicare alicui bello pio etiam sine consensu beneficiariorum.*

51 *Papa de potestate ordinaria potest accipere vni beneficium, & dare alteri.*

52 *Papa dominus est bonorum ecclesiasticorum, & tanquam talis ea communicat Ecclesiis, monasteriis, & beneficiis.*

53 *Ecclesia respectu omnes creditores posteriores sunt.*

54 *Ratio summa est quæ pro Religione facit.*

55 *Fauor nullus maior quàm Fidei.*

56 *Subsidium est fauorabile, & latissime interpretandum.*

57 *Cardinales quamuis expressè non nominentur, censentur in concessione subsidij inclusi.*

58 *Gratiæ, quæ aliquibus piis vsibus applicantur etiam de bonis Ecclesiasticis, quamuis redundent in aliorum odium, debent large interpretari.*

59 *Valor repartitionum & contributionum subsidii fieri debet secundum quantitatem bonorum cuiusuis ex contribuentibus.*

60 *Contribuens si ostenderit se grauatum in quantitate distributionis debet audiri, & grauamen tolli.*

61 *Bona & substantia cuiusque intelliguntur, quo superest deducto ære alieno.*

62 *Bonorum in promissione non plus est quam quod superest deducto ære alieno.*

63 *Æs alienum dicitur quod debemus aliis*

64 *Bona propriè dici possunt quæ plus incommodi quàm commodi habent.*

65 *Census siue alia onera si reperiantur imposita super rebus, & bonis ecclesiasticis, bona & res illa pro concurrenti quantitate censentur alienata, siue vendita.*

66 *Census emptor videtur emere fundum, vel domum, super quibus census imponitur.*

67 *Collecta minui debet in iis, qui lapsi sunt facultatibus.*

68 *Clericus, qui habet beneficium ex quo soluit alicui annuum censum, non tenetur solidum soluere.*

69 *Onerum ecclesiasticis bonis, & rebus impositorum tres species.*

70 *Charitatiuum subsidium personis Ecclesiasticis non imponitur, sed redditibus.*

71 *Subsidium Regi Catholico concessum quamuis exigatur à personis id procedit ratione fructuum.*

72 *Collecta propriè dicitur quæ imponitur personis pro rebus, & est variabilis secundum casus, & occurrentes necessitates.*

73 *Tributum imponitur rebus, quum fuerit reale, perpetuum, vniforme, inuariabile, & ordinarium.*

74 *Decima Papalis potest augeri, diminuive, auctis, & diminutis fructibus,*

75 *Bona quorum causa subsidium soluitur, si alienarentur in secularem personam, in eam cum hoc onere non transeunt.*

76 *Fructus Ecclesiarum, & beneficiorum dicūtur deductis oneribus.*

77 *Onera in computando valore beneficij debent, deduci.*

78 *Redditus beneficiorum tantum æstimari, debent, quantum valeant, deductis oneribus.*

79 *Fructus beneficiorum sunt qui supersunt deductis oneribus.*

80 *Fructuum appellatione venit id duntaxat quod superest deductis expensis.*

81 *Lucrum intelligitur omni damno deducto.*

82 *Mentio vbi fit de integris fructibus, intelligitur deductis oneribus.*

83 *Dictiones vniuersales restringuntur ad ea, quæ veniunt ex natura sermonis.*

84 *Releuium an sit integrè fisco soluendum, remissiuè.*

85 *Onera deducenda sunt quamuis concessio ad fructus dirigatur.*

86 *Concessio noua debet interpretari secundum terminos legis antiquæ.*

87 Cap. cùm venisset, de instit. *ponderatur.*

88 *Censualia onera super bonis Ecclesiasticis imposita deducenda sunt antequam subsidium soluatur.*

89 *Census super bonis vniuersitatum Ecclesiasticorum impositi an sint Ecclesiastici.*

90 *Census est ius quoddam reale ad percipiendum annuum redditum, quod inhæret rei, super qua imponitur.*

91 *Census sine re constitui non potest.*

92 *Census ad iustitiam requiritur, vt ex fundo, vel re, super quo imponitur, percipiantur fructus, qui pensioni commensurentur.*

93 *Census redditus loco fructuum sunt deputati.*

94 *Decima Papalis etiamsi imponatur pro fructibus adhuc in pecunia soluitur.*

95 *Censuum pensitationes deduci debent in solutione decimæ Papalis.*

96 Extrauag. vnic. §. & quia nonnulli, de decim. *declaratur,* & n. 97. cum seqq.

97 *Pecunia ex fructibus proueniens vltra triennium non præsumitur durare.*

98 *Fructus vltra triennium durare non præsumuntur.*

99 *Fructus duplici solutione grauari non debent.*

100 *Pensionarius tenetur in subsidio contribuere pro rata.*

101 *Pensionarius debet contribuere cum proprietario in solutione decimæ Papalis.*

102 *Alcauala debetur de pretio, quod re vera exigitur, & ad se trahit venditor.*

103 *Hypotheca censualis est irregularis, & extraordinaria.*

104 *Exclusio necessaria est in hypothecis ordinariis vt contra tertium possessorem procedi valeat, non ita in hypotheca censuali.*

105 *Census non tam hypothecam inducit quàm ius quoddam, & onus reale prædi inhærens quod transit in quemcumque possessorem.*

106 *Verba potius referenda sunt ad id, quod regulare est, non autem ad irregulare & extraordinarium.*

107 *Census in constitutione principalius consideratur ius reale, & personalis obligatio est accessoria.*

108 Extra

108 Extranag.vnic.verſ.*expenſa autem, de decim. declaratur.

109 *Decima Papalis eſt onus quod pracedit cenſum poſtea creatum.*

110 *Collectam in tantum quis ſoluere tenetur, in quantum fructus percipit.*

111 *Cenſus ex poſtfacto impoſitus deducitur in collecta.*

112 *Subſidium an ſit ſoluendum ex redditibus ad fabricam alicuius Eccleſia, vel monaſteriis deſignatis, & numeris ſeqq.*

113 *Ablatiuus abſolutus denotat conditionem.*

114 *Conditio dum pendet, diſpoſitio ſine effectu manet.*

115 Extranag.de decim.*ponderatur.*

116. *Diſtinctio refertur non inelegans.*

117 *Perſonam duplicem repraſentans, in his, qua pertinent ad repraſentationem, conſideratur tanquam procurator, & adminiſtrator.*

118 *Poſſeſſionis poſterior qualitas declarat quid à principio fuerit intentionis.*

119 *Actus ſequens declarat voluntatem pracedentem*

120 *Conſuetudo interpretatiua rudes ſermones, & etiam ſignificata transformat.*

121 *Conſuetudo ſupplet verba omiſſa in diſpoſitione.*

122 *Inſtrumentum virtute ſequetis vſus extenditur ad illud, ad quod alias non extendebatur.*

123 *Conſuetudo vt forenſes collectentur pro bonis ſitis in alieno territorio, reſtringitur ad illos tantum, qui conſueuerunt ſoluere.*

124 *Interpretatiua declaratio cedit cuicunque alteri declarationi à Principe concedente facta.*

125 *Declaratio interpretatiua vt introducatur ſufficit decem annorum tranſcurſus, cum vno vel duobus actibus.*

126 *Conceſſum praſumitur ſicut praſumitur immediatè obſeruatum poſtquam emanauit reſcriptum.*

127 *Animus ſtatuentis qualis fuerit ex eo declaratur quod factum, & obſeruatum poſtea fuit.*

128 *Deciſiones Senatus tanquam leges obſeruanda.*

1 VIdi non ſemel dubitari, an valore redditnum Eccleſiaſticorum, ad contributionem ſubſidij aſſignatu deducendi ſint redditus cenſus redimibilis ſuper bonis Eccleſiaſticis impoſiti?

Partem negatiuam huius dubij videtur probare text. *in Extrauag. vnic in §. ratione aris alieni, de decim.* cuius deciſio vt clarior pro hac ſententia appareat, ſciẽdum eſt textum illum loqui de quadam decima, quam Pontifex Bonifacius VIII. ſuper Eccleſiarum & Eccleſiaſticarum perſonarum redditibus totius Italiæ impoſuit ad fauorem Regis Siciliæ, pro expeditione belli tunc imminentis in ſuo Regno; quæ quidem decima debita eſt Summo Pontifici loco alterius quam Dominus dari iuſſit Summo Sacerdoti populi Iudaici *cap. 1. de decim.* cum pluribus allegatis à Monet. *de decim. cap. 9. à num. 1.* & ſibi, aut Principi, cui voluerit in caſu neceſſitatis eam decimam applicare valet, vt notat S. Thom. 2. 2. *q. 87. art. 4. in reſp. ad 3.* vbi omnes Theologi, & Canoniſtæ *in d. cap. 1. & in Clem. 2. de decim.* immo & quartam fructuum, ſeu maiorem illorum partem, vt aduertit Abulenſ. *tom. 6. in Matth. ſuper*

2 *cap. 23. q. 176.* vbi ait quòd quamuis Papa regulariter non recipiat decimas Eccleſiarum, ſi tamen pro aliqua neceſſitate capere vult, non ſolùm decimas, ſed etiam quæcunque alia iura Eccleſiarum & fructus accipere poterit ad tempus, quamdiu durat illa neceſſitas iuſta; & *quaſt 192. verſ ſed dicetur*, addit quòd non ſolùm decimas, ſed etiam integros fructus, vel portionem quam voluerit, exigere poteſt. Et pro menſura

3 neceſſitatum has decimas Principibus Chriſtianis concedere ſolent Pontifices, *cap. fin de voto, cap. ad liberandam, de iudic d. Clem 2 de decim. gloſ. verb vacantiũ in fine in Extrauag. Suſcepti, de Sede vac inter communes, & verb decima in Extrauag 2. de elect. Ioan. XXII.* refert plura alia exempla Petr. Gregor. *ſyntagm. iuris p. 1. lib. 2. cap. 2. à num 3.* Et hæc conceſſio

4 & gratia quã Summi Pontifices faciunt Principalibus ſæcularibus de aliqua parte ſiue decima, ſiue maiori redditnum Eccleſiarum, appellari ſolet decima papalis ſumpto nomine ab origine & communiter accidentibus, quia frequentiùs in illa quantitate concedi ſolebat; hodie verò magis propriè ſubſidium dicitur, quòd ſcilicet cedat in defectum redditnum Regis patrimonij exauſti, & eſt vera ſubſidij proprietas, de qua Remig. *de charit. ſubſid quaſt. 2 & 4.* Et ſic quamuis dicta Extrauag. loquatur de decima (quia conceſſio, de qua in ea, fuit de decima parte) non ideo minus dicendum eſt quod loquitur in noſtris terminis, quia plus, aut minus non conſtituunt differentiam *leg fin ff. de fundo inſtr. leg ſi proprietarius*, vbi gloſſ. *ff de damno infecto.*

5 Deinde præſupponendum eſt diſpoſitionem *dicta Extrauag. vnic. in §. ratione aris*, ius commune ad omnes ſimiles caſus inducere: nam licèt in eius principio videatur ſpecialiter loqui de illa decima conceſſa Regi Siciliæ, & non generaliter de aliis, vt probare nititur Marcus Mantua *conſ. 1.* nihilominus tamen certo certius eſt, quicquid Mantua velit, quòd extendi debet ad caſus ſimiles: tum ex eo quod Papa reſpõdendo & definiendo ſuper particulari caſu Canonem generalem condit. tex. opt. *in cap ex multa, in princ. de voto* ibi, *Ad hoc igitur reſpondemus quod in conſultatione noſtra ius editur.* vbi Doctores, gloſſ fin. *in cap. conſultationi, de tempor. ordinat.* Abb. *in cap. fin. col. 3. de iureiur.* Felin. *num. 77. in cap. 1 de conſtit* Tum quia licet ſit Extrauagans, & olim non haberetur in corpore iuris communis, hodie tamen eſt in eo inſerta, & edita auctoritate Summorum Pontificum, & concurrunt in ea omnes qualitates, quas requirit *capit. paſtoralis, de fide inſtrum.* & ita iudex tenetur eam ſequi, & ſecundùm eam iudicare, alias ſententia eſſet nulla, vt poſt Doctores *in capite Paſtoralis*, notant optime Roman. *conſ. 260.* & Ioannes Franc. de Pauinn. & Hieronym. Clarius Brixian *in ſuis proœm. ad Extrauag communes, & Ioannis XXII.* Tum quia Doctores omnes quotquot in locis ordinariis & extraordinariis de hac materia tractant quæſtiones, quas de iure diſputant, & caſus ſimiles, in quibus conſulunt, decidunt per eam & hoc antequam inſerta eſſet in corpore iuris, vt videre eſt per *gloſſ 1.* & Doctores *in d. Clem. 2.* & Feder. de Senis *conſ. 81 numer. 5. & conſ. 280.* vbi additum, Ioan. Andr. *gloſ. in Extrauag. Vas electionis, ver. Florenum, de cenſib. inter commun.* vbi loquendo de prædictis declarationibus, de quibus *in gloſſ. 1. dicta Clem. 2.* ſic ait. *Quas Doctores poſt gloſſ. ibi dicunt extendi debere ad caſus ſimiles. Quanto magis hodie poſtquam, vt dictum eſt, habetur in corpore iuris?* Et ita Rebuff. *in tract. de decim. q. 3. num. 6.* monet vt vnuſquiſque ad eam recurrat, & Alexand. Monet *vbi ſuprà à n. 27. vſque ad 30.*

6 His ſuppoſitis verba textus ſunt. *Ratione autem aris alieni, qua perſona ſoluens decimam obligata conſiſtat, nihil de decima minuetur, etiamſi certa res Eccleſiaſtica propter hoc à quoquam fuerint obligata*, &c. Vbi verba *as alienum*, generalia ſunt, & comprehẽdũt quicquid vnus alteri quomodolibet debet, &

patrimonium debitoris diminuere potest: prout alia verba, *ae suum*, comprehendunt omne quod est debitū creditori, & eius patrimonium augere potest, siue sit mobile, siue immobile, *l. cedere diem §. ae alienum, ff. de verbor. signific. l. ob ae alienum. C. de action. & oblig. l. fideicommissum §. 1. ff. de iudic. l. si heres ff. ad Trebel.* & sic text. *in d. §. ratione autem*, loquitur generaliter de omnibus, & patet euidenter ex illis verbis. *Etiamsi certa res Ecclesiastica propter hoc* (scilicet æs alienum) *à quoquam fuerunt obligata* In quibus duo notanda sunt, primum quod particula illa, *res*, generalis est & continens tam mobilia, quam immobilia, *l. 1. & per tot. ff. de rebus cred. & tot. tit. ff. de rebus eorum, l. rei appellatione ff de verb signific.* Menoch. *conf.* 758 *n.* 14. *Ego de appellatiua verbor. vtriusque iuris significat. appellat.* 255. *à n.* 1. Secundum quòd alia particula, *à quoquam*, (quod generalis est & sui natura nullam exceptionem admittit, iuxta gloss. celebrem *Extrauag. Suscepti. §. fin. verbo etsi quicquam, ne sede vac. inter communes*) non solùm comprehendit eum, qui pro tunc decimam, sed quemcunque siue prædecessorem siue alium, qui propter dictum æs alienum dictas res ecclesiasticas obligauerit.

Secundò eadem pars probatur, quia onus subsidij primò & principaliter impositum est super fructibus, redditibus, iuribus, prouentibus, obuentionibus, & emolumentis omnium Ecclesiarum monasteriorum, & beneficiorum, & secundariò super personis huiusmodi bona Ecclesiastica percipientibus, vt constat ex clausulis Bullæ impositionis huius subsidij, & sic ve illud debeatur, solum exigitur fructuum perceptio quod est iuri multum conforme, quia subsidium, de quibus agimus, est quoddam munus extraordinarium & mixtum, quod imponitur personis pro fructibus, quos percipiunt, & ita est onus fructuum, non vero proprietatis, ne principaliter personæ. Sic in terminis charitatiui subsidij, & decimæ Papalis, allegando plures tenent Beilencin. *in tract. de charitatiuo subsidio q.* 22. *&* 35. Remig. *in eod. tract. q.* 4 *n.* 3 *& quæst.* 25. *n.* 2. Alex *conf.* 68. *in princip.* Caldern. *conf.* 444. *num.* 4. Dec. *conf.* 116. *n.* 2. ideo dixit Bald. *in l. neminem C de sacrosf. Eccles.* quòd decima Papalis accedit potius collectæ quàm tributo, refert & sequitur Bertachin *de gabell in prælud num.* 16. Hugo Cell *conf.* 34 *num.* 12. Vincenc. de Franchis *decis.* 107. *num.* 4 licèt Flores de Mena *var. iur. lib.* 2. *quæst.* 2 *n.* 5. 1. *in princ.* videatur defendere collectam non esse munus mixtum, sed patrimoniale, aut reale, quod non est præsentis loci disputare. Onus autem collectæ respicit fructus, & onus fructuum est *l. neque stipendium ff de impens. in rebus dotal.* Ægid. Thomat. *in tract. de collectis,* 1. *exactis num.* 6. Quia onera supportare debet, qui fructus percipit ex te aliqua Bald. *in l.* 1 *C. de sentent qua pro eo, & in l. prædia C. de fideicom* Martin Laudent. *in tract de fisco q.* 224. Nicol. Fest. *de essen. & collect c* 1 *n.* 4 Et vulgaris regula iuris est quod qui fructus colligit, functionum grauamen subeat, quam ponit Valasc *de iure emphyt. quæst.* 17. *n.* 1. Ioan. Grac. *de expensis cap.* 11. *numer.* 56. Pinel. *in l* 1. *p.* 2. *num.* 72. *C. de bonis matern.* Et ita cùm Ecclesiæ, monasteria, & beneficiarij verè realiter ac integrè, & sine aliqua diminutione percipiant fructus huic oneri & contributioni subiectos, nulli dubium esse potest illos etiam obligatos esse integræ solutioni, siquidem super omnibus indiuidualiter imposita reperitur, argumento textus optimi, & in proposito omnino videndi *in l. certo generi, §. si totus*, cum similibus, & quæ ibi notantur, *ff. de seruitut. rusticor.*

Tertiò, quia licèt fructus obligati, & hypothecati maneant annuis censuum redditibus, non ideo sic obligantes & hypothecantes visi sunt dictos fructus alienare, sed nihilominus eorū dominium & possessionem vt priùs retinent, ac verè & integrè illos percipiunt perinde ac si hypothecati non fuissēt; quia pignus in bonis debitoris permanet, *l. pignus*, cum ibi notatis, *C. de pignorat. act. l. neque pign.* cum vulgaribus *ff. de regulis iuris* Et maximè, quia iuxta censuum cōstitutionem, nec in toto nec in parte venditur aut alienatur fundus, seu proprietas, aut possessio, vel fructus rei censui suppositæ, vt aliqui perperā, & malè existimārūt, sed solum emptor illius emit ius quoddam percipiēdi & exigendi à vēditore certam pensionē, aut redditus annuos, nullo habito respectu quātum ad hoc ad proprietatem, vel fructus rei hypothecæ subiectæ, vt post longam disputationem cum Palatio Rubeo, Gregorio Lopez, Couar. Sarmiento, Menoc. & aliis resoluit Felician *de censibus lib.* 1. *cap.* 4. *per tot.* & postea *in addit.* alios infin tos allegat, & post eum Gaspar Roderic. *de annuis redditib. lib.* 1 *quæst.* 3. *à n.* 6. & ante eos latè Reduan. *in tract. de rebus Ecclesiæ non alienandis rub.* 16. *n* 6 quē ideo libentius refero, quia loquitur in cēsibus impositis super rebus Ecclesiasticis, & est etiam Theologorum communis opinio, vt latè per Molin. *de instit. tract.* 2. *disp.* 383. Alias enim si ex obligatione soluendi aliquā pecuniarum summam deducenda essent onera, & expensæ, deducenda vtique essent etiam de illis quæ fiunt in victu, vestitu, & salariis, seruientium, ac in aliis quotidianis vsu necessariis, & sic nihil remaneret super quo onus imponeretur soluendum, vt in terminis decidendo pro nostra parte hoc considerauit text. *in d. Extrauag. vnic. vers. si autē personis, de decim. inter communes*, ibi, *sicut de aliis prouentibus, quos pro certis suis vtilitatibus expendunt, & in vers. sed expensa officialium.*

Quartò, quia id colligitur ex Bulla huius subsidij, quæ verbis adeò generalibus, & comprehensiuis illud imponit super omnibus fructibus, & redditibus Ecclesiasticis, quos percipiūt, qui tenentur soluere, exclusa quacunq; deductionis faciendæ insinuatione: & lex quæ generaliter loquitur, generaliter debet intelligi, *l.* 1. *§ generaliter ff. de legat. præst. l. regula § fin ff. de iuris & facti ignor.* cum aliis per me citatis *Axiom.* 136. *num.* 1. Et quod lex non dicit, nec nos dicere debemus. *l illam, C de collat. Extrauag. Antiquæ, de voto inter com.* & lex si voluisset expressisset. *l. vnic. §. fin autē ad deficientis, Cod. de caduc. tollen. c. ad audientiam, de decim.* plures per me citati *d. Axiom.* 136. *num.* 5. & in dubio docet nos legislator quod nō recedamus à verbis legis, *leg.* 1. *§ si is qui nauem, vers. sed si sciens ff de exercit action.* gloss. *in cap. humanæ aures* 22. *q.* 5. Roman. *conf.* 389. Afflict. *decis.* 319. *n.* 3. *&* 4.

Quintò, quia *in d. Extrauag vnic. §. in soluendo*, disponitur, quod in solutione facienda de decima Papali, seu subsidij (quod idem est vt infra ostendetur) deducuntur solæ expensæ necessariæ, quæ fiūt in re, ex qua fructus percipiuntur, arando, colendo, & colligendo fructus, sine quibus non possunt inde fructus percipi, non tamen aliæ; quod quidem cùm sit tam conforme generalibus iuris regulis, & æquitati ac rationi cōsentaneum fructus non dici, nisi qui supereminent deductis expensis, nihilominus ad maiorem huius partis confirmationem, seclusa dicta Extrauagant, solo iure communi attento, probabilius mihi videtur, & ni fallor certum, quòd in solutione huius subsidij potest non admitti similis expensarum deductio, quia certissimum est in iure valere argumentum de decimis conferetis ad decimam Papalem, aut subsidium, de quo loquimur, *cap.* 1. *de decim. Clem.* 2. *eod. tit.* cum vtribique notatis gloss. *verb. conferunt. in Extrauag. vnic. §. in illis, ne Sede vacant. inter commun.* Et satis colligitur,

colligitur: nam si illa vti decimam consideramus, est quædam species ex relatis *in d.c.1.* & valet argumentum de genere ad speciem, & e contra, ex citatis per per me *de locis communibus argumentar iuris loco 53. & 104.* Si verò eam vti tributum consideramus idem dicendum, quia etiam valet argumentum de tributo

19 ad decimam, & e contra, plures per me *loco 116.* In ordinaria autem decima certum est quod non deducuntur expensæ pro colligendis fructibus factæ, iuxta textum, & communẽ *in c. tua nobis, de decim.* celebris glos. *in l. si à patre §. fin. ff. de pet. hared.* notant omnes *in l. fructus 7. ff. soluto matr.* vbi eleganter D. Barbosa Ioan. Garcia *de expensis c.1. n.17.* Baeza *de decima tutor. cap. 29. in princ.*

Et quamuis dicti Doctores dicant id non procedere nisi in decimis prędialibus, quia in personalibus certum est quòd deducuntur impensæ, ex *cap. pastoralis,* cum ibi notatis, *de decim.* cuius argumento Domine. *in cons 85. per tot.* probare intendit quòd in decima Papali deducendæ erant hæ expensæ, quia, vt ipse dicit, est similis decimæ personali, & non prædiali; adhuc tamen contrarium videtur verius, quia subsidium hoc impositum extat super fructibus, & non super personis, vt dictum est. Et sic non est reputanda vtilitas proueniens personæ tanquam in lucro personali, sed tanquam in fructibus, iuxta notabilia verba Innocentij *in d.c. pastoralis n.2.* ibi, *Cum ergo de fructibus & redditibus integra decima danda sint, nullo modo integrè darentur si expensa deducerentur, sed de toto lucro dantur benè decimæ, licet detrahantur expensæ facta in negotiatione* Et paulo infrà concludit, sic dicens, *Videtur ergo sic tenendum, quia quando soluitur decima, à lucro deducenda sunt expensa, sed vbi soluitur de fructibus seu redditibus, non deducuntur expensa* eadem verba allegando Innocentium refert & sequitur Hostiens. *ibi collect 2. vers. cùm ergo.*

20 Ratio est, quia verbum *fructus* propriè, & secundùm veritatem significat omne illud, quod percipitur etiam non deductis expensis, vt constat ex M. Varrone *lib. 4. de lingua Latina,* ibi, *Fructus dicuntur à ferendo, quia res, quas producit fundus, dominus, fert ad fruendum,* notat gloss. *in d.l. fructus,* cõmuniter ibi, & vbique recepta secundum Barthol. Socio. *ibi n.4.* Et ideo Bald. sequendo decimarum prædialium æquiparationem *in d.l. fructus,* indistinctè dicit quòd quemadmodum in decimis non deducuntur expensæ, ita nec in tributis, nec in gabellis Principum non debent deduci; & ante eum Innoc. *in d. cap. tua nobis,* ita dixit. *Sed & decima prædialis tributum est, sicut enim tributum nulla facta deductione soluitur, sic & hæc decima* sequitur Coman. *ibi n.2.* & Salicet. *in l.1. C. de fruct. & lit. expens.* & Alberic. *in d.l. fructus, circa fin.* allegando ad id Iacobum de Arenis, vbi Barthol. Socin. etiam tuetur opinionem Baldi, & respondet cõtrariis Paul. de Castro *num.7.* notabiliter in pro-

21 posito dicit, quod quando à statuto imponitur gabella super fructibus, non deducuntur expensæ, quia (vt ipse dicit) statutum non intendit vbi aliquid ille lucretur, sed potiùs ad ipsum onerandum gabella, vel decima, aut quarta: vbi notanda sunt duo vltima verba, quæ sunt in nostris terminis, Baldum quoque sequitur *ibi* Carol Ruin. *n.6. ad fin.* & Iacob. de Ayell. *in tract. de*

22 *iure adhoæ. n.95.* dicit quod de fructibus, qui soluuntur in recognitionem dominij, non deducuntur aliquę impensæ etiam factæ colligendorum fructuum. & allegat ad id solemnem Doctorem Claudium *in d.l. fru-*

23 *ctus,* & Afflict. satis ad propositum *decis. 252. n.7.* vbi dicit quòd si soluitur tributum tempore belli ad defensionem Regni, tunc ex fructibus non debent deduci expensæ. Idem in tributis Regiis & extraordinariis horum Regnorum notat Auendan. *de exequendis mãdat p.2. cap. 14. n.15.* vbi ait quòd isto casu fructus cõsiderantur ratione publicæ vtilitatis, non deductis expensis. Idem in gabellis tenet Lasarte *de decima ven-*

24 *dit. c. 16. n. 1.* Idem in decima tutorum quod in ea non deducantur impensæ post longam disputationẽ concludit Baeza *de decim. tutor. c. 29. n. 11.* vbi dicit hanc esse æquiorem opinionem.

25 Vnde rationes, quas in contrarium præstant Doctores, qui ab opinione Baldi recesserunt, sufficientes ex se nõ sunt, & multo minus in casu proposito. Nam illa quòd decimæ ordinariæ sunt fauorabiles, tributa verò & gabellæ odiosæ, non procedit in nostro subsidio, cuius contestatio est fauorabilissima, vt statim ostendam. Alia etiam vniuersalis dominij, quòd ad decimas in Deo considerauit *d. cap. tua nobis,* non habet locum in Principe quoad tributa, qui non est dominus, sed protector, vt notatur *in l. benè à Zenone C. de quadrien. præscript.* multo minus procedere potest in casu nostro, quia Papa, vt infra dicetur, est dominus bonorum Ecclesiæ, si non vt absolutus, tamen vt vnicus, & summus administrator, & dispensator eorum. Alia etiam quod non procedit æquiparatio tributi ad decimam, iuxta *glos. verb. tributa, in d. cap. tua nobis,* est prorsus a veritate aliena, quia Abb *ibi n.9.* reprobat dictum glos. & dicit quòd fundatur falsis fundamentis, & respondet ad ea euidenter. Et quãuis non desint qui existiment expensas fructuum in decimis Papalibus deducendas esse, vt fuit glos. *verb. taxationem in d. Clement. 2. de decim* & Aretio. *in d.l. fructus col. 3.* & quos allegant Tiraq. *de retractu lig. § 15. gloss. 1. n. 16.* Gig. *cons. 129. &* Monet. *de decim c 9 n. 176.* Attamen eorum dicta procedunt attenta decisione dictæ Extrauag. non verò in strictiori iuris disputatione.

26 Secùndò, quia quando penitus deesset iuris dispositio in hoc casu, quæ non desideratur, adhuc in similibus casibus plures adduci possent resolutiones, in quibus huiusmodi deductiones non admittuntur, licèt ad admissionem prædictam fortiores nos inducerent rationes.

27 Primum exemplum colligitur ex text. *in d. Extrauag. vnic. §. Prælati, de decim.* vbi beneficiati, qui ex valore suorum beneficiorũ tenentur soluere procurationes, in victualibus Prælatis visitantibus nõ possunt ob hoc in solutione decimę Papalis facere deductionẽ quamuis istæ procurationes ipsorum beneficiorum propria onera sint, vt notatur *in cap. prohibemus §. porrò, cum similibus,* vbi glos. *verb. oneribus, de off. Ordin. lib. 6.*

28 Secundum *in Extrauag. Suscepti, §. in illis, ne Sede vac. inter communes,* vbi diuisio fructuum fit inter habentem annalia beneficiorum ex concessione Apost. ex vna parte, & beneficiatum ex alia: & beneficiatus pro sua medietate tenetur integrè soluere omnia onera incumbentia beneficio, nec ob hanc rationem aliquam facit deductionem in solutione subsidij, quod quidem beneficij onus est, vbi glos. Zenzelini *verb. supportandis* ait quòd hoc procedit, etiamsi illa medietas fructuum non sufficiat, sibi. Et est videnda alia glos. Guillem. de Monte Lauduno *in eadem Extrauag. Suscepti, verb. aliis Ecclesiæ oneribus, de elect. Ioan. XXII.* vbi latè disputat de hoc.

29 Tertium ex text. optimo in proposito *in cap. cùm olim 19 de censib* vbi statuitur quod quarta decimarum, & alia iura Episcopalia debent Episcopo persolui, nullis factis deductionibus.

30 Quartum, ex *cons. 43* Federici de Senis, ponderando illa verba posita *n. 1. & hodie non sunt,* vbi præsupponit quòd quarta legatorum quam vocant Canon eã debet solui absque vlla deductione adeò vt si Fratribus

Prædicatoribus relinquatur domus, & alicui laico ad vitam vsusfructus eius, Fratres tenentur soluere quartam sine deductione aliqua ratione dicti vsusfructus.

31 Et est aduertendū quòd valet argumentum de quarta Canonica ad subsidiū, & è cōtra, vt per glos. *in d. Extrauag. Suscepti, de elect. Ioan. XXII. verb soluere consueuit*, & per Bald. *in l. si quis ad declinandam §. in omnibus n* 18. *C. de Episc. & cleric.*

32 Quintum *in l. neque stipendium ff. de impens. in rebus dotalib.* vbi quamvis maritus ratione fructuum dotis teneatur ad tributum, & ad collectas, vt per Ægid. Thomas. *in tract. de col. §. pauperes n.* 25. & Nicol. Fe-

33 stas. *in tract. de estimo, & collect. c.* 4. *n.* 32. & licèt aliàs impensas omnes deducat, vt *in l.* 1. *& per tot. ff. illo tit.* nihilominus ob id nihil deducere potest in restitutione fructuum dotis ex ratione de qua ibi, quę multum facit ad nostrum propositum, videlicet, *Quia onus fructuum hac impendia sunt.*

34 Sextum in vsufructuario, cui tametsi relictus sit integer vsusfructus alicuius prædij, & postea impositum sit aliquod tributum, seu collecta super fructibus, tenetur ad id soluendum neque ex hac causa habet actionem aliquam contra hæredem, vel dominum proprietatis, *l. hactenus* 8. *l. si pendentes* 34. *§ si quid, ff. de vsufr.* Festas. *vbi suprà num.* 26. Valasc. *de iure emphyt. quæst.* 17. *numer.* 1. Ioan. Garc. *de expens. capite* 11. *num.* 45. vbi habetur in summario, sed id inuenitur *num.* 56.

35 Septimum in emphyteuta, qui tenetur etiam ad collectas, quia fructus rei colligit & suos facit, vt notatur *in l.* 2. per textum *ibi*, *C. de iure emphyt.* & allegando plures dicit cōmunem ex Curt. iun. *cons.* 36. Festas. *vbi supra num* 4. latè Valasc. *d. quæst.* 17. *per tot.* præsertim *à n.* 8. vbi magis in specie loquitur de collecta, quæ imponuntur personis pro rebus; non tamen ob pensionem, quam domino directo soluit, deducit aliquid de collecta, etiamsi magna sit pensio, vel magnum onus collectæ, vt per eundem Valasc. *citato loco*, & Ioan. Garc. *d. c.* 11. *n.* 11. & Flores de Mena *lib.* 2. *var. quæst.* 21. *n.* 132.

36 Octauum in libellario: est autem libellarius ille, qui ab emphyteuta habente vtile dominium tantum accipit prædium emphyteuticum pro certa annua pēsione, vt definit Valasc. *d. tract. de iure emphyt. quæst.* 35 *n.* 1. Hunc enim, (quia rei fructus percipit) teneri ad collectas affirmant Socin. *cons.* 119. & Carol. Ruin.

37 *cons.* 77. quos allegat, & sequitur Festas. *vbi supr. n.* 25.

38 Nihil tamen de annua pensione, quam emphyteutæ soluit, posse propter hoc deducere, constat ex eo quòd in omnibus hic contractus habetur vt emphyteuticarius, vt per Valasc. *citato loco.* Cæterum notandum est in duobus præcedentibus exemplis quod mero iure attento vterque habebit actionem contra dominum aut emphyteutam, vel vti poterit iure retentionis pro rata collectæ pensionem contingente, vt per Valasc. *vbi supra*, & Ioan. Garc. *d. c.* 11. *n.* 57. qui plures allegat quamvis id quod dictū est (quod absque deductione, & nullo recursu habito debent collectas, & tributa persoluere) seruari de consuetudine asserat Ioan. Garc. *d. c.* 11. *n.* 59. & de iure Hispaniæ Auend. *de exequend. mand p.* 2. *c.* 14. *n.* 9. *&* 21.

39 Nonum exemplum fit in feudatario, qui & ipse ad collectas teneri constat ex eo, quòd rei infeudatæ fructus percipit, & dominus vtilis est, vt probatur *in c.* 1 *§. rei autem, de inuest. de re alien. facta, in vsibus feuder.* Valasc. *d. q.* 17. *n.* 3. Festas. *d. c.* 4. *n.* 29. Inauditum tamē est vt ob id possit aliquid deducere de seruitio, quod præstat domino feudi.

40 Decimum rursus in eodem feudatario filio primogenito, qui tenetur fratri secundò genito vitam, & militiam prestare, quę quidem præstatio (quod magis facit)

41 reputatur portio, & onus feudi, Afflict. *decis.* 43. *n.* 2. *& decis.* 133. *n.* 2. Nihilominus tamen adhoam, & releuiū

42 pro feudo integrè soluit nec ob id quod secundo genito præstat, aliquid deducit, Afflict. *dec.* 252. *n.* 2. qui licèt in fine non videatur se firmare, Cæs. tamen de Vrsill. *eius additionator n.* 5. plures allegat id tenentes, & vltra eum Iacob. de Ayell. *in tract. de iure adhoa, releuij, ac subsidij n.* 93. dicit quod nunquam in adhoa est deducta vita & militia, sed soluitur integrè per primogenitum sine aliqua deductione, quod idem repetit in releuio *ibi n.* 95. & Bętz. *de decim. tutor. c.* 29. *num.* 13. vbi in fine ex Boer. *decis.* 244. aliud adducit exemplum, quod & plura alia consultò omitto.

43 Vndecimum, in beneficiario, qui ex fructibus sui beneficij pensionem Ecclesiasticam soluit, nam ob id nulla deductio fit in solutione decimę Papalis, vt probatur *in d. Extrauag. vnic. §. & quia nonnulli, de decim.* omnes *in d. Clem.* 2. *eod. tit.* Caccialup. *de pension. quæst.* 17. Gig. *eod. tract. quæst.* 38. *& cons.* 16. 100. 119. 135. Tiraquell. *de primog. quæst.* 74. VVemes. *cons.* 288. *sub tit. de prebend.* latè Monet. *d. c.* 9 *à n.* 87. Et idem in charitatiuo subsidio, & decima Papali. Belleucin. *q.* 37. & Remig *q.* 44. Et licèt verum sit quòd beneficiarius habeat recursum, & ius retētionis pro rata contra pensionarium, vt per Doctores à suprà allegatos, attamen quoad nos sufficit quòd ipse beneficiatus absque deductione soluere teneatur subsidium, & quod totius summæ debitor sit, vt patet.

44 Duodecimū, & vltimum exemplum fit in decimis ordinariis, tributis, collectis, & gabellis, ac seruitiis ordinariis, & extraordinariis, de quibus satis suprà *in vers. quinto n.* 18. *& seqq.* vbi latè probatum est quòd in illorum solutione nulla admittitur deducto ex Auend. Lasarte, & aliis, qui vltra ibi dicta subdit *n.* 6. in tributo vulgo *Alcauala* promissa non esse deducenda, idem in causa laudemij Amadæi à Ponte *quæst. laudem. lib. q.* 6. *præsertim n.* 7.

45 Septimò, quia pro eadem parte extant plures ita decidendi rationes, quæ omnem superant difficultatem. Quarum,

Prima est, quam præstarunt Belleuein *q.* 62. & Remig *q* 53 *in suis tract. de charitatiuo subsidio*, & Monet. *d. tract. de decim c.* 9. *n.* 174. quod ante omnia debet solui cēsus superior, ex doctrina Ioan. Andr. & Antonij de Butrio *in c. cum te, de ætate & qual. c.* & Archid. *in c. cum in singula, circa med. de prebend. in* 6. quorum

46 auctoritate Belleucin. Remig & Monet. resoluūt quod si Papa, vel princeps cui ex propria concessione debetetur decima, aut subsidium, concurreret cum aliis creditoribus, illis pręferendus est, idem quoque dicendum est in tributis, collectis, & alia impositionibus, quę super rebus, & earum fructibus imponuntur. *l. fin. C. sine censu*, cum similibus ..art. *in l. rem quæ nobis C. de acquir. possess.* Quia pro tributis soluendis prædia, vel fru-

47 ctus, super quibus imposita sunt, tacitè, & cum prælatione censentur hypothecata, *l.* 1. vbi glos. Bald. & omnes *C si propter publicas pensit. l.* 2 *C. in quibus causis pignus vel hypoth l.* 25. *H* *ff. tit.* 13. *p* 5 vbi Greg. Lop. *verb. tributo.* Et non solùm prædia ipsa tributaria, vel fructus tali impositione onerati sed & omnia bona debentis tributum, vel subsidium, sunt pro illis obligata, vt probat latè Valasc. *de iure emphyt. q.* 17. *n.* 20. quod totum desideraretur, si propter posteriora debita, & minus priuilegiata aliqua fieret defalcatio.

48 Secunda ratio est quòd licèt fateamur Summum Pont. non esse absolutum, & verum dominum bonorum Ecclesiæ, quia is est Christus Dominus; nihilominus negare non possumus quòd tanquam vniuersalis,

salis, & vnicus eius vicarius, est summus administrator, & dispensator illorum. Ita Bernard. *lib. 4. in fine, de considerat. ad Eugenium*, quem refert & sequitur Archid. *in c. non decet. 12. dist.* Abb. communiter receptus *in c. constitutus, de relig. domib.* S. Thom. cõmuniter etiam à Theologis receptus 2. 2. q. 100. *art. & Concil.* Lateranen sub Leone X. *sess. 9. & cum fructuum*, dicit quòd fructuum beneficiorum administratio plenaria pertinet ad Romanũ Pont. ideo dominus bene-
49 ficiorum ab omnibus simpliciter appellatur, vt latè per Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. §. 1. proœm à num. 1* Vnde di-
50 xit in nostris terminis Nau. *in manuali cap. 23. num. 108. vers. octauò infertur*, quod potest omnes fructus Ecclesiarum, vel aliquam eorum partem ex iusta causa applicare alicui bello pio, etiam sine consensu bene-
51 ficiatorum; immo, & de potestate ordinaria potest Papa auferre vni beneficium Ecclesiasticum, & dare alteri, gloss. *verb. coactè in cap. omnis, qui geminat. 7. quæst. 1.* quam ad hoc allegat, & sequitur Gemin. *cons. 99.* &
52 Gonzal *d. § 1. proœm num. 36.* Et hæc bona Ecclesiastica Summus ipse Põtifex communicat Ecclesiis, monasteriis, & beneficiis, & ab eo tanquam a fonte, & eius gratia & concessione, ipsæ Ecclesiæ, monasteria, & beneficia accipiunt, text. opt. *in cap. ita Dominus 19. dist.* ibi, *Vt ab ipso quasi à quodam capite dona sua velut in corpus omne diffunderet.* ita vt prius quasi sua ad Pontificem spectent dicta bona, & postea mediante eius concessione fiant eorum, quibus ille donauit, maiore tamen potestate super illis fructibus penes Papam remanẽte, arg. *cap dudum, vers. nos igitur* cum similibus, *de prabend. lib. 6.* ibi. *Penes nos tamen nihilominus remansit maior, licèt eadem potestas in prædictis*, & ideo nil mirum si Pontifex in sua parte integritatem habeat, & præferatur omnibus aliis creditoribus anterioribus & priuilegiatis, quia vtitur iure suo, proindeque nemini facit iniuriã, argumento optimi tex. *l. si in meo 21. ff. de aqua & aqua pluuia arc.* ibi, *Quia non videtur is damnum pati, qui eo veluti lucro, quo adhuc vtebatur, prohibetur, l. Proculus 26. ff de damno infecto*, & ita notabiliter glos. *in d. Extrauag Suscepti, verbo consueuit*, multum propriè, quia vtitur verb. *retinere* in similibus terminis dixit quòd non fit illis iniuria si aliquid sibi retineat, qui est dominus omnium. Et facit quod alias dicit text. *in cap. decima 16. quæst. 1.* ibi, *Dominus, qui dignatus est totum dare, decimam à nobis dignatus est recipere, non sibi, sed nobis sine dubio profuturam*, &c.

53 Tertia ratio est, quia cùm subsidium huiusmodi imponatur super fructibus, vt sæpè repertum est, & ipsi fructus prius de Ecclesia fuerint benè sequitur quod primo in ipsi Ecclesiæ contribuere debent, quia eius respectu omnes creditores posteriores sũt, & illa prior debet esse in exigendo; quam rationem subtilem, & eleganter considerauit in terminis Bonifac. de Vitalin. omnino videndus, *in d. Clem. 2. num. 46.* & adducit ad id argumentum text. *in l. fundi Æbutian. ff. de vsufr. legato.* Comprobatur etiam ex communi loquendi vsu, qui in similibus rebus magni habetur, iuxta text. *in l. librorum §. quod tamen Cassius ff. de legat. 3.* quia vulgo dici solet monasterium, aut maioratum reddere ducata duo millia, habita consideratione tantùm ad illius annuũ valorem, licet censuum quantitates soluat, vt in simili considerauit Baez *de decima tutor. cap. 29. num. 10.*

54 Octauò, quia etiam pro hac parte stat fauor Religionis Christianæ, & Ecclesiæ Catholicæ, ex eo quòd huiusmodi subsidium semper imponitur pro eius defensione, & ad sustinenda bella contra infideles. Et summa est ratio, quæ pro Religione facit, *l. sunt personæ 45. ff de relig. & sumpt. funer.* Fontanel. *de pactis nupt. claus. 5. glos. 8. p. 12. numer. 27.* Anton. Fab. *decade 35. errore 7.* Carranza rectè explicans verba illa, *summam esse rationem de parte cap. 2. num. 16.* Et nullus maior fauor quam Fidei, *cap. in fidei fauorem, de heret. lib. 6. cap. Iudæi 2 quæst. 1. cap. 2. de conuers. infidel.* Versatur etiam fauor publicæ vtilitatis, vt mirabiliter in proposito dixit text. cum glos. *in leg. 1. § si is qui nauem ff de exercit. action* ibi, *quia ad summam Resp. vtilitatem nauium exercitium pertinet.* Et salus Reipubl. debet esse
55 lex suprema, Cicero *de legib.* vtilitas publica priuatę est præferenda, *l. vnic. § fin Cod. de Caduc. tollen.* ibi, *Quod communiter omnibus prodest, hoc priuatæ vtilitati nostra præferendum esse censemus*, & c. text. *in l actione §. Labeo ff. pro socio*, ideoque propter vtilitatem publicã multa in iure conceduntur contra strictam disputandi rationem, *l ita vulneratus circa fin. ff ad legem Aquil.* Et maximè, quia ex beneficio Principis hoc subsidium habetur, ac proinde latissimè debet interpretari, *cap. cũ olim, de verb signif. l fin. ff. de constit. Princip.* cum similibus, quo argumento ad id probãdum vtitur in ter-
56 minis Mar. Mantu. *cons. 1. n 4.* Et in terminis quod simile subsidium sit fauorabile, & latgissimè interpretandum, vltra alios probat latè Bellencin. *in d. tract. de charit. subsidio quæst. 66* vbi per hanc rationem contra
57 Ludou. Roman. *cons. 498.* tenet quòd Cardinales quãuis expressè non nominentur, censentur in concessione subsidij inclusi, quod etiam contra eundem Romanum tenuit gloss. *in Extrauag Vas electionis, verb. charitatiuum subsidium, de censibus, inter communes*, & in fortioribus terminis, quia loquitur in simili, sed minus necessaria & fauo abili concessione, videlicet quando Papa concedit aliquibus personis, fabricæ, vel pio loco fructus beneficiorum primi anni, tenet glos. *in Extrauag. Suscepti, §. cùm itaque verb vacantium, vers. sed quid erit, & verb. priuilegio, in fine, & verb mallens, ne Sede vac. inter commun.* vbi dicit inter alia quòd simi-
58 les gratiæ, quæ aliquibus piis vsibus applicantur etiam de bonis ecclesiasticis, quamvis redundent in aliorum odium, debent largè interpretari, quia ad hoc vt dispositio sit fauorabilis, attendi debet, id propter quod principaliter fit, quamvis minus principaliter, & per quandam consequentiam vergat in aliorum præiudicium, argum. *l quæritur ff. de statu homin. cap non dubium, de sent excom.* notant Dominic. & Franch. *in c. sciant cuncti de elect. lib. 6.* vbi glos. quam reputat singularem Felin. *in d. c non dubium.* præcipuè quando constat voluisse principem fauore alterius alium prægrauare vt in præsenti subsidio, iuxta glos. celebrem in nostris terminis *in d. Extrauag. Suscepti, verb consueuit.* Et fauor, & publica vtilitas consideratur in hoc quòd ista gratia ita intelligatur, & extendatur vt comprehendat plures res & personas, quia vt in terminis subsidij dixit Oldrad. *cons. 122. n. 6.* quanto erunt plures, faciliùs ea, quę incumbent onera, supportabunt, *l. 1. C. de exactor. tribut. l. Auctores C. de priuileg dom. August. lib. 12.*

59 Contrarium verò, immò partem affirmatiuam, quòd scilicet subsidium huiusmodi deductis oneribus sit soluendum, moliùs, sed his potissimum comprobatur fundamentis.

Primò, quia valor repartitionum, & contributionum huius subsidij fieri debet secundũ quantitatem bonorum, cuiusvis ex contribuentibus, text. in simili *in cap. cùm Apostolus*, ibi, *& facultatibus Ecclesiarum, & in c. sopita*, ibi, *secundò facultates eorum*, vbi glos. ait quòd id semper considerandum est, & *in cap cùm nuper.* vbi similis glos. *de censib. cap. conquerente, de officio Ordin.* vbi etiam gloss. text. *in Extrauag. Vas electionis, in princip de censibus inter commun. l cùm possessor*, ibi, *vt omnes pro modo prædiorum pecuniam tributi conferant, ff eod. tit. l. 2. C. de annon. & tribut. l. 10.* Quod tanto
60 verius procedit, vt si contribuens ostenderit se grauatum

tum in quantitate distributionis, aut bona sua diminutionem pati, debet audiri, & grauamen tolli, *l. qui grauatos*, vbi notant Bart.& Doctores, *Cod.de censibus & cens lib.* 11. optimus & expressus text.*in l. forma, in princip. & in §.illam enim aequitatem, ff. de censib.* Nam id abesse à bonis alicuius videtur, in quo alteri 61 obligatus est text.opt.vbi gloss.*verb.videtur in l.si quis mandat.* 29.*ff.de negot. gestis.* Et bona & substantia cuiusque intelliguntur quę supersunt deducto ęre alieno, *l.subsignatum § bona*, vbi etiam glos *ff. de verb. si-* 62 *gnif.l.2.§. illud autem ff. de collat. bonor.* cum similibus. Et in promissione bonorum non plus est quam quod superest, deducto aere alieno, *l.mulier bona ff. de iure dot.* Et idem in collatione bonorum, *l. ea demum ff.de collation.* Et in haereditate,& in legato, *l.non am-* 63 *plius 26 in princ.ff.de legat.* 1. Et ideo quod nos aliis debemus, dicitur aes alienum,& quod alij nobis debēt, dicitur aes nostrum, & in bonis nostris annumeratur, *l bonorum 49.l.cedere diem 213 ff de verbor.significat.* 64 glos.*in l ob aes alienum,C.de action.& obligat.* quia propriè bona dici non possunt quae plus incommodi, quam commodi habent, *l proprie 83 ff.de verb signif.*

65 Secundò, quia cùm super bonis & rebus Ecclesiasticis, Ecclesiarum scilicet, monasteriorum, seu aliorum contribuentium cum generali & speciali hypotheca, census, siue alia onera imposita reperiantur, bona seu res illae pro concurrenti quantitate onerum praedictorum censentur alienatae, siue venditae, vt probare videtur *l.Hisp.3.tit.15 lib.5.Recopil.* ibi, *Las casas y heredades que compran.* Et est opinio multorum grauissimorum Doctorum, quos referunt Felician. *de censibus lib.1.c.4.n.1.vers.denique* & Gasp.Roderic. *de annuis redditib lib.1.q.3.n.6. in princ.* qui Doctores dicunt 66 quòd emptor census videtur emere fundum, vel domum super quibus census imponitur, & breui manu reddere venditori, vt in illis census fundetur,& ideo ex contractu census debetur Alcauala Lasarte *de decima vendit.c.10.n.18.* Et licet concedamus horum opinionem certam non esse quoad alienationem,& dominij directi,& proprietatis rei censui suppositae, ad minus admittenda foret aliorum non paucorum opinio, qui tenent in contractu census vendi, & alienari fructus praedij,& hypothecae, super quo fuit impositus, quos etiam refert Felician. *vbi suprà n.7.*& Rodrigu.*d n.6. vers.quamuis.* Admissa qualibet ex his duabus opinionibus sufficienter banc partem affirmatiuam probat. quia si proprietas fuit alienata, res penitus periit,& 67 tunc intrat expressa decisio text.*in d. §. illam enim aequitatem*, & doctrina Baldi communiter recepta *in l. etiam n.28.vers.nos quidam ff de except.rei indic.* vbi ait quòd minui debet collata in iis, qui lapsi sunt facul-68 tatibus. Et in terminis quòd clericus, qui habet beneficium ex quo soluit alicui annuum censum, non teneatur solidum soluere, tenet Bellencin. *de charitatiuo subsidio q.37.*

69 Tertiò, quia pro faciliori materiae intelligentia sciendum est tres species onerum Ecclesiasticis bonis,& rebus impositorum reperiri. Prima species illorum est, quae imponuntur Ecclesiis, & clericis ab omnibus simul debita, Ecclesiis scilicet propter se, clericis verò propter Ecclesias, vt in subsidio Episcopis debito, de quo *in cap.conquerente.de offic. Ordin.* & in procuratione Legatorum,& decima Papali, ac in aliis similibus oneribus, quae tanquam mixta habentur, nempe personalia,& realia Ecclesiarum, non tamen praediorum. Secunda species munerum est, quae merè realia sunt, vt *in l forma § si verò quis agrum*, & ibi Bart.*ff. de censib.*& huius distinctionis, ac effectuum ex illa resultantium meminere Ioan Andr. *in cap.1.de immun.Eccles.lib.6.* & ibi Gemin. & Anchar. latè Federic.de Senis *cons.* 151. Paul. de Eleazar. *in Clem.* 1. *de iurepatron.*& ibi Zabarel. *q.* 7.idem Anchar.*cons.* 141. Bellencin.*de charit subsid. q. 35. per tot.* Remig. de Gonni *eod.tract q.25.* Ioan.Bapt. Ferret. *cons.*138. *num.* 6. Tertia onerum species est subsidij scilicet à 70 Sede Apost.Regi Catholico concessi ab aliis multum dissimilis, cùm illius impositio facta reperiatur super fructibus,& redditibus Ecclesiasticis Ecclesiarum Hispaniae,& ita onus est fructibus, non verò Ecclesiis, aut Ecclesiasticis personis impositum; vt patet ex prima Pij IV.concessione, ibi, *Super omnium & singularium Cathedralium,& Metropolitanarum fructibus, redditibus,& prouentibus, obuentionibus, emolumentis,&c.* Idem colligitur ex prorogationibus deinde concessis, vt patet ibi, *Ex fructibus & redditibus Ecclesiasticis ciuitatum,& locorum Regnorum vniuersarum Hispaniarum,&c.*& in specie tradit Lasarte *cap.19.n 34.&* 35. ibi, *Planissima sanè est,& verissima resolutio si animaduertas quòd charitatiuum subsidium est onus iniunctum non quidem Ecclesiasticis personis, sed redditibus potius,& prouentibus totius Ecclesiae,&c.* Fr. Emanuel.*quaest.Regul tom.3.q.73 art.6.in princ.* ibi, *Quia charitatiuum subsidium impositum est non quidem personis Ecclesiasticis, sed redditibus potius, & prouentibus totius Ecclesiae,&c.*

Vnde dicta subsidij concessio fuit consignata super fructibus ecclesiasticis, non verò super personis, & 71 quamvis ab illis exigatur, id non procedit ex aliqua earum obligatione personali, sed quatenus fructus ecclesiasticus percipiunt, & sic tantum tenentur ratione redituum fructuum ecclesiasticorum, vt in specie concessionis subsidij factae Principi tenent Ferret. *cons.*138.*num.*11.Ioan.Andr.*in d.cap.1 num.6.de immun.Eccles.lib.* 6. & ibi Dominic. *num.*7. Cardin.*in Clem.*1 *§.sanè num.5.de iurepatron.* Federic.de Senis *d.cons.*151 *per tot.* praecipuè à *numer.* 5. & alij, quos refert & sequitur Bellencin.*d.tractat.de charitat.subsid quaest.*35.& omnes conueniunt hanc decimam potius aequiparari collectae quàm tributo: nam collecta propriè dicitur, quae imponitur personis pro rebus, vt 72 *in d cap.1.de immun.*& *ibi* Gemin.*num.*3. & ideo est variabilis secundùm casus,& occurrentes necessitates, vt tradit Paul. *in l. Imperatores num. 3. de publican.* comprobat Francisc.de Claperiis *cent.causar.causa* 42. *q.* 1. *num.* 8. idem tenet Bald.*in l.neminem numero 3. Cod de sacros. Eccles.* Bertachin. *in tract.de gabell. in praelud.num.*1.Chassan.*in consuetud.Burgund §.4.vers. extraordinarium num.*43. Hug.Cels.*cons.34.num.*22. 73 Vincent. de Franchis *decis.* 107. *numero* 4. Secus est quando tributum fuerit reale, perpetuum, vniforme, inuariabile,& ordinarium *l.1.Cod.de vacat.publ.mun. l.2.C de indict.lib 6.l.omnes Codic.sine censu*, Abb *in cap fin.n.* 12. *de vita,& hon.cleric.* Claper.*citato loco num.*8.

Ex quo fit, hanc decimam Papalem super bonis & 74 fructibus personarum, & vniuersitatum ecclesiasticarum impositam, tanquam subsidium ex causa à Pontifice impositum. Rebuff. *de decim. quaest.3.n.3.* Franci Monald.*cons.107.n.1.lib.2.* & tanquam onus variabile, Bellencin.*de charit subsid.q.69.n.2.cum seqq* augeri diminuiue posse, auctis, vel diminutis fructibus, vt in quocunque tributo, cùm onus fructuum haec impendia sint, probat *l neque stipendium ff. de impensis in rebus dotal.l quaero ff.de vsufr.legato l. hactenus,ff. de vsufructu*,& in collecta dicit tex.*in l.cura.§.inopis, ff.de muner & honorib.l.forma*, vbi Bart. *ff de censib. l.his oneribus,§.aeutis ff de vacat.muner.* Franc.de Claper.*citato loco n* 8.Purpur.*cons.*356.*lib.*1.in decima papali, Dominic *cons.*185.Rebo *cons.*125.*n.* 11. Et est tex.in terminis loquens in *Extrauag vnic.de decim.inter communes, in vers.in soluendo, & in vers.de iis quoque,& in vers.* Rector.

Secundò

75 Secundò ex dicta ratione procedit, vt si bona, quorum causa subsidium soluitur, alienatentur in sæcularem personam, in eam cum hoc onere non transeunt Bart. in leg. rescripto §. sciendum num. 4. de muncrib. & honoribus. Rub. cons. 127. lib. 4. Franciscus Calper. causa 27. quæst. 1. numer. 22. Gregor. Lopez 51. glos. 4. tit. 6. part. 1.

76 Tertiò ex dictis oritur Ecclesiarum & beneficiorum fructus, ac eorum valorem considerari quatenus ex eis superest deductis oneribus, vt est text. in cap. præsenti, de offic. Ordin. lib. 6. ibi, hoc de illis bonis solum debet intelligi solutis debitis, &c. Rot. decis. 60. in antiquis de concess. prabend. Felin. in cap. ad aures nu. 13. vers. duo-

77 decima conclusio, de rescript. vbi quòd in computando valore beneficij debent deduci onera, & quod hoc est regulare, siue fiat mentio de redditibus beneficij, ex Bald. in l. cohæredibus, & in l. neque, in fine C. de compensat. ex text. in l. fundi Trebatiani. ff. de vsufr. legat. siue fiat mentio de fructibus beneficij, intelligitur deductis oneribus, ex text. in l. fructus, ff. soluto matrim. & ibi Bart. & Doctores idem tradunt dicentes quoad probandum verum valorem beneficij probationem debere concludere quæ onera super eo sint imposita, vt eis deductis verus valor remaneat, post Ludou. Gom. & alios Ioan. Bapt. Ferret. cons. 354. n. 15. Crescen. dec. 2. de probat. & post plures Nicol. Garc. de benefic. p. 5. c. 3. n. 164. vbi, quòd debent deduci onera, & quod aliàs articulus super valore est ineptus, quia debet dicere quod valet tantum oneribus deductis, Felin. Sarmien. Gig. & alij ibidem citati.

78 Et quod fructus & redditus beneficiorum tantum æstimari debeant, quantum valeant deductis oneribus, tradunt Bald. in l. 1. num. 1. vers. sed pone, impetraui à Papa, C. de fructib. & lit. expens. Ioan. Bapt. Ferret. cons. 256. num. 8. Riminald. iun. cons. 717. num. 45. & seqq. lib.

79 6. Gutier. canon. lib. 1. quæst. 1. num. 126. cum seqq. Canalcan. decis. 37. sub num. 89. p. 2. vbi quod fructus beneficiorum sunt qui supersunt deductis oneribus, & impensis, & quòd si beneficium esset ita tenue quòd onera absorberent totos fructus, & tunc ille, qui ex priuilegio Papæ debet percipere vel detrahere nihil habebit quia propter onera fructus non reperiuntur, & non entis nullæ sunt qualitates, & quia ex nihilo nihil fit, & nemo dat quod non habet, & idem tradit decis. 27. n. 15. & 16. p. 3.

80 Fructuum enim appellatione in iure venit id duntaxat quod superest, deductis expensis, text. in d. l. fructus l. diuortio, §. impend. ibi, quia ex fructib. prius impensis satisfaciendum est, &c. l. si à domino. §. fructus. ff. de petit. hæred. l. 26. Hisp. tit. 11. part. 4. Reinoso in obseruat. pract. obser. 56. n. 11. vbi quòd fructuum nomine continetur quod iustis sumptibus deductis superest. Ego de appellat. verborum vtriusque iuris signific. appel. 103. n. 22. imò & deductis etiam oneribus, vt probare videtur ex in l. sereri, ff. pro socio Et lucrum quoque

81 intelligitur omni damno deducto l. Mutius 36. ff. pro socio, adeo vt nullus casus interuenire possit, qui hoc genus deductionis impediat, text. celebris in l. fundus qui, ff. famil. herisc. vbi glos. & Doctores.

82 Quod procedit licèt fiat mentio de integris fructibus, quia nihilominus intelligitur deductis oneribus D. Barbos. in d. l. fructus n. 7. nam dictiones vniuer-

83 sales, omnes integri, & similes, restringuntur ad ea, quæ veniunt ex natura sermonis, vt optimè probat, & declarat Canalcan. d. decis. 27. n. 15. p. 2. & notatur à Carolo Ruino cons. 62. num. 7. vers. nam aliquando vol. 1. dicens quòd quando res, de qua agitur, diminuitur verè, vel interpretatiuè mediante aliqua detractione, tunc dispositio simpliciter loquens de re, vel de integra, siue de tota re, verificatur in eo quod superest, facta dicta diminutione, quia totalitas, & integrita ipsius rei remanet in eo quod superest, & ad illud restringitur.

84 In puncto huius quæstionis est singularis & notabilis decisio Mastrilli 112. vbi in releuio debito fisco Regio soluendo per hæredem in casu successionis feudi, quod releuium consistit in medietate fructuum illius anni, in quo hæres successit facta successione dubitatũ fuit an releuium huiusmodi deberet integrè fisco persolui ex medietate fructuum absque deductione onerum; fuit resolutũ, & iudicatum deducenda esse onera, vt latissimè habetur in d. decisione, vbi n. 54. dicitur quòd ita semper fuit iudicatum.

85 Ex qua decisione plura deducuntur huic materiæ satis accõmodata; primum quòd attẽta iuris dispositione deducenda sunt onera, quamuis cõcessio ad fructus dirigatur, ita vt debitum soluendum sit de eo quod ex illis superest deductis oneribus, quod ex pluribus iuribus, & fundamentis ibi adductis apparet, ex num. 25. cum seqq. vsque ad num. 24. Secundum quod cùm in

86 cap. 55. Regis Martini de releuiis soluendis, & quomodo soluatur, nihil statutum sit qualiter regulari debeat dicta fructuum medietas soluenda fisco, erit esse casum omissum, ac ita debere regulari iuxta iuris communis dispositionem, & quòd eo attento onera debent deduci, vt latè ipsemet probat numer. 25. subdẽs etiã n. 34. quòd prædicta concessio tanquã lex noua debet interpretari secundùm terminos legis antiquæ, & hoc non per viam extensionis sed per viam legalis interpretationis, ex Dec. Loffredo, & aliis ibi adductis. Tertium quod vt dicto n. 34. refertur, dispositio dict. cap. 55. Regis Martini sic interpretabatur, vt onera deducerentur, & quod hæc obseruantia, quæ prædictam legem subsequuta fuerat dubietatem declarauit, ex iu-

87 ribus ibi adductis, præcipuè capite cum venisset, de institut. vbi dubitatur si concessio erat realis vel personalis? & deciditur si realem præsumi, quia vt realis fuerat obseruata, & Imol. ibi, dicit quò ex solutione posterius facta declaratur animus & mens disponentis.

88 Ex quibus omnibus infertur onera censualia super bonis Ecclesiasticis imposita deducenda esse, antequam subsidium soluatur, eodem modo quo in solutione collectæ, quæ imponitur personis pro rebus deducitur, vt in simili probat d. cap. 1. de immunitat. eccles. lib. 6. vbi Gemin. num. 3. resoluit deduci debere quod censuario, vel emphyteutæ nomine redditus, vel personis soluitur, & tantum pro residuis fructibus collectari, quod tradũt Isernia tit. quæ sint Regalia. § plaustrorum num. 56. & ibi Afflict. n. 14. Luc. de Peña in l. fin. n. 6. C. de fund. limit. lib. 11. & in l. 1. n. 7. C. de impon. lucrat. descript. Valas. de iure emphyt. q. 17. n. 9. Ioan. Garc. de expens. c. 21. num. 57. Purpur. cons. 356. per tot. li. 1. Ludou. Sacca cons. 14. cum seqq. Vincent. de Franchis dec. 107. num. 4. Canalcan. decis. 2. n. 10. p. 2. Flores de Mena var. lib. 2. q. 21. n. 62.

89 Non obstat quòd census huiusmodi super bonis vniuersitatum ecclesiasticarum impositi, antequam deducentur eorum redditus, ecclesiastici sunt, & necessariò ex illis soluendum est subsidium, vt videtur probari ex d. Extrauag. de decim. in §. ratione autem de quo suprà n. 6.

90 Quia respondetur quòd census est ius quoddam reale ad percipiẽdum annuum redditum, quod inhæret rei super qua imponitur, vt tradit Cou. lib. 3. var. cap. 7. numer. 2. & 6. Aluar. Valas. de iure emphyt. quæst. 32. num. 13. adeo vt sine re constitui non possit, vt est ve-

91 rior & communior opinio, quam late plures referens confirmat Bruner. à Sole in suis quæst. q. 4. Ioan. Franc. Milanen. Siciliæ dec. 2. numer. 113. cum seqq. lib. 2. Surd. cons. 318. num. 2. lib. 2. Et hodie est sine dubio cauante Motu proprio Pij V. in quo hoc expressè disponitur,

vt

vt aduertit Surd. *d. n.* 12. quod quidem ius, & fructus redditibus census correspondentes venduntur, ad not. per Franc. Garc. *de contractib p. 2 cap.* 4. Sbabia *in instr. mercat. cap.* 15. nec ab eo dissentit Felician. *de censibus lib.* 1. *cap* 4. *n* 5. saltem in censu super re certa constituto ex Nau *in commone de vsur. n.* 79. qui sit requiri ad iustitiam cẽsus, vt ex fundo, vel re super quo imponitur, percipiantur fructus, qui pensioni commensurentur, sequitur Menoc. *cons.* 445. *n.* 11. *ad fin. vers. tertio admisso, & n.* 15. *lib.* 5. Et licet redditus in pecunia, & nõ in fructibus soluãtur, hoc ad rem nihil facit; quia loco fructuum redditus illi sunt deputati ex Menoch. *d. cons.* 445. *n.* 13. & ante eum melius dixit. Bald. *in l. etiam n.* 8. *C. de execut. rei iudic.* vbi tradit quod huiusmodi obligatio, seu pensio annua succedit loco naturalis perceptionis fructuum, & in nostra specie cõsiderat Rebuff. alios referens *d. cons.* 125. *n.* 18. vt videre est in ipsa decima Papali, quæ etiamsi imponatur pro fructibus, adhuc in pecunia soluitur, vt notum est, & probatur *in d. Extrauag vnic de decim.* ibi, *Fiet autem solutio decima non ex ipsis rebus, quæ percipiuntur de prouentibus, sed in pecunia numerata.* Vnde tantùm minus ex fructibus dicitur percipi, quantum soluendum est pro ipsis in pecunia, quia valor fructuum æstimatur deductis oneribus. Bald. *in l sed et si hoc*, §. 1. per illum text. *ff. de condit. & demonstrat. & in l.* 1. *n.* 8. *C. de fructib & litium expens.* Tiraq *de retractu lig.* §. 15. *glos* 1. *n.* 6. & consequenter tanto minus debet pro subsidio imponi dictis fructibus, vt in specie argumentatur Rebuff. *d. cons* 125. *n* 11. & 13. & in terminis quod in solutione decimæ Papalis deduci debeãt censuum pensitationes tradit Bellencin *de charitatiuo subsidio q.* 37.

Quod quidem probatur ex tex. *in d. Extrauag vnic.* §. *& quia nonnulli, de decim,* vbi tres constituũtur casus. Primus est quãdo fructus & redditus pro pẽsione dãtur in beneficium, & tunc ait teneri de eorum prouentibus soluendam decimam; Et ratio est; quia monasterium, siue Ecclesia, ad quã originaliter proprietas super qua, pensio imponitur spectat, nihil ex illius fructibus percipit, & ius percipiendi perpetuo alienatur, hoc enim necessariò requiritur, vt pensio dicatur dari in beneficium, vt per Caccialup. *in tract. de pensionib quæst.* 12. Secundus est quando fructus ex contractu, puta ad pensionem, vel firmam annuam, in qua non est facta gratia obtinenti, dantur, vt *in vers. cum autem*, vbi habetur quod perceptores pensionis, vel firmæ de ipsis decimam exhibebunt. Tertius est quando emuntur fructus ad vitam propriam, & de illis per tres annos decima exhibebitur. Quartus est quando ad vitã fructus gratiosè fuerunt concessi, in quo non donator sed donatarius debitor est.

Et his omnibus casibus solùm primus rei, de qua agitur, applicabilis est, quia census est ius quoddam reale perpetuum super fructibus impositum, quòd licet sit redimibile, hoc tamen fit sorte principali prius persoluta, & sic pars fructuum redditibus census correspondẽs non est in bonis proprietarij, & ideo iustissimum ne ex illa soluatur subsidium, prout nec soluitur ex pensione in perpetuum concessa. Secundus verò casus potiùs pro hac parte stat, ex eo enim deprehenditur proprietarium non plus soluere quàm quod ex fructibus percipit, ex quo fit, soluentem, si ad subsidij solutionem obligatus esset, posse ex fructibus pensionem deducere, alias vna & eadem res duplici solutione grauaretur, quod absurdum est, vt infra ostendetur. At tertius casus pro contraria parte ponderari solet, sed ad rem nihil facit, quia aliter se habet censuum materia, & hoc sufficit; nã in extraordinariis non potest vnus casus trahi ad consequentiam alterius *l. quod verò contra. ff. de legib.* tum quia casus iste agit de fructibus ad vitam venditis, in quibus nullum ius in proprietate emitur, & emptio est temporalis, ita vt vita extincta liberi remaneant fructus absque vlla sortis principalis restitutione, & pretium subrogetur loco fructuum, & virtualiter dici potest anticipata quædam eorum solutio, vt dicit text. *in d. Extrauag. vnica* §. *si n autem*, ibi, *qui inde per eum pro futuro tempore receperunt*; qui quidem contractus multum conductioni assimilatur, & vt discernatur an sit vnus vel alius deferendum est contrahentium volũtati, vt constat ex traditis per Alex. *cons.* 3. *n.* 1. *lib* 1. & ex pluribus quos refert Tiraq. *de retractu lig.* §. 1 *glos.* 14. *n.* 13. *in fine*, & nihilominus *dicta Extrauag.* solutionem decimæ Papalis in hoc casu ad triennium restrinxit, ibi, *per tres annos decima exhibebitur.* Et hoc speciali quadam ratione, quia scilicet pecunia ex fructibus prouenit ens vltra triennium non præsumitur durare, vt post Curt. & Corn. tradit Paris. *cons* 25 *num* 75. *lib* 2. Sicut & fructus vltra triennium durare non præsumuntur, glos. *verb vsucapionem in l.* 1. *C si aduersus vendit.* sequuntur plures quos refert Tiraq *de retractu lig.* §. 1. *glos.* 7. *num.* 51. & alios referens D. Barbos. *in diuortio* §. *interdum*, *n.* 43 *ff. soluto matrim.* Nec dicatur quòd mentio trium annorum *in d* §. *si autem*, ex eo facta censeatur, quia concessio decimæ Papalis ad id tẽpus facta fuit, nam hæc est mera diuinatio, nec colligitur ex § *de stagnis in ead. Extrauag.* ibi, *pro tribus annis, quibus durabit decima*, &c. quia dictum fuit eo speciali casu ex speciali quoque ratione, non verò pro termino fixo concessionis, nã aliis in locis dictæ Extrauag. aliter loquitur Pontifex, vt videre est *in* §. *similiter*, ibi, *Per totum tempus, quo durauit decima*, & *in* §. *soluentium*, ibi, *per totum tempus*, & in §. *declaramus*, ibi, *durante decima.*

Et prædicta resolutio adeò vera est, vt si contrarium practicaretur, exinde plura orirẽtur inconuenientia, duo sunt principaliora. Primum, quia si census ad fauorem personæ seu Vniuersitatis ecclesiasticæ imponeretur, vtique illi subsidium pro rata redditum distribueretur, iuxta tex. *in d. Extrauag. vnic.* §. *quia nonnulli*, & iuxta opinionẽ ex aduerso contrariã etiam in hoc casu ad integrã solutionẽ subsidij teneretur persona Ecclesiastica, quæ censũ imposuit absque vlla redditũ detractione, & sic idem fructus duplici solutione grauarentur, quòd non est dicendum, *l nauis* §. *cum autem*, *ff. ad leg. Rhod de iactu*, ibi, *quia non debet duplici damno onerari, & collatione & quod res deteriores factæ sint*, & *in vers quid ergo*, ibi, *indubitate verumq; onus pati non debet*, &c. in quo plures congerit Tiraq. *de retractu lig.* §. 1 *glos.* 18. *n.* 9. & probat text. notabilis *in l. honorem sustinẽts, ff. de munerib. & honor.* & hoc argumento in decima Papali vtitur Bellencin. *in tract. de charitatiuo subsidio qu.* 37. in collectis Purporat *cons.* 356. *n.* 2 *lib.* 1. Alterum absurdum esset, vt si census fuisset constitutus ad fauorem sæcularis tributarij, occasione illius tributum illi distribueretur, Luc de Penis *in l. fin. num.* 10. *C. de fundis limit.* Afflict. *in tit. quæ sint Regalia* §. *plaustrorum n.* 14. Auendan. *de exequendis mand. lib.* 2. *c* 14. *num.* 15. Flores de Mena *lib.* 2. *q. de collectis numer.* 67. & nihilominus ecclesiasticus bonorum possessor teneretur ex fructibus ad integram subsidij solutionem, & sic iidem fructus duplicem soluerent repartitionem, contra prædicta iura, Et aliud non minus sequeretur absurdum, quod eo casu quò census absorberet omnes fructus, adhuc subsidium integrè soluendum esset, & sic possessor, qui nullum ex fructibus commodũ reportaret, nec illis frueretur, eandem quantitatem solueret perinde ac si eos integrè exigeret, quod iniquum videtur, & contra mentem Pontificis, & verba ipsius concessionis, ibi, *Ne Ecclesias nimio & multiplici, ac intollerabili onere contingat grauare supradictas*, &c. quã refert

refert Fr. Emman. *q. Regul. tom.* 3. *q.* 74. *a.* 1. iuncta iis, quæ tradit Cæs. Vrsul. ad afflict. *decis.* 242. *n.* 7. vbi refert Philip. Dec. *cons.* 156. dicentem iniquum esse, quod, qui non percipit omnes fructus beneficij, pro omnibus, ac si omnes percepisset, contribuat.

100 Nec in contrarium facit quòd titularis beneficiatius integre ecclesiasticas pensiones soluit, licet illas repetere possit pro rata à pẽsionario; Quia pro solutione præsentis dubij aduerto pensionarium iure communi attento teneri in subsidio contribuere pro rata, vt latè probat Caccialup. *de pensionib. q.* 17. vbi *num.* 15. dicit quòd cùm ea scripserat, contulit cum D. Nicolao de Castillo Aduocato Consistoriali, & Fiscali magno, & practico in Curia Romana, & petiit quid viderat observari, & quod respondit se pluries interrogatum di- 101 xisse quod pensionarius debeat contribuere cum proprietario in solutione decimæ Papalis, idem latè probant Gig. *de pension q.* 59. Rebuff. omnino videndus, *cons.* 125. Valasc. alios referens *de iure emphy. q.* 17. *n.* 9. Ludou. Sacca *cons.* 14 *n.* 23. Deci. *cons.* 156. *vol.* 1. Bellécin. *de charit. subsidio q.* 37. Remig. de Gonni *eod.* 102 *tract. q* 44. Escobar *de ratiocin. cap.* 30 *num.* 22. Nicol. Garc. *de benefic p.* 1. *c.* 5. *n.* 17. Idem in tributo, quòd Alcauala dicitur, quod etiamsi debeatur ex pretio, pro quo res venditur, hoc tamen intelligendum de pretio quod re vera exigitur, & ad se trahit venditor, vt post alios probat Lalarte *de decima vendit. cap.* 10. *n.* 16. *cum seq.* Gutier. *lib.* 7. *practic. q* 54. *n.* 7. 20. *&* 21. *cum seqq.* Idem etiam in Laudemio, Fab. *in §. pretium num.* 3. *Instit. de empt. & vendit.* Peguera *in tract. de feud. vers.* 1. *n.* 128. *fol. mihi* 40. Lalarte *d. cap.* 10. *n.* 17. *ad fin. & n.* 18 *ad fin.* Ponte *in qq. laudemial. q* 60. Burg. *de laudem. p.* 2. *inspect.* 26. Gutier *d. q.* 54. *n.* 23. *&* 24.

Maximè, quia *d. Extrauag. vnica §. in ratione* procedit & loquitur in debito personali, etiã si illi accedit hypotheca, quod patet, quia in principio agit de hoc casu, ibi, *Ratione autem æris alieni quo persona soluens decimam obligata consistit*, &c. & verba quæ sequũtur, ibi, *Etiam si certe res Ecclesiasticæ propter hoc à quoquã fuerint obligata* non mutant, nec diuersificant casum, sed loquendo de eodem debito ordinario personali, addunt quod de illo factum fuit, licèt ad solutionem res aliquæ Ecclesiasticæ obligatę sint, quod probatur ex dictione, *etiam*, quę tetentis eisdem terminis implicat casum difficiliorem *l. etiam ff. soluto matr.* Surd. *cons.* 305. *n.* 15 ex illis verbis *propter hoc*, quæ planè referuntur ad idem æs alienum, de quo in principio.

103 Præterea & hoc ex eo confirmatur, quia hypotheca censualis est irregularis, & extraordinaria, & egreditur terminos aliarum, Cou. *lib.* 3. *var cap* 7. *n.* 6. *&* 7 *circa fin* & pluribus relatis Felician. *de censib. lib.* 1. *c.* 4. *n.* 9. 104 vocans hypothecam censualem anomalam, & priuilegiatam. Ex quo prouenit quòd licet in hypothecis ordinariis necessaria sit excussio, vt cõtra tertium possessorem procedi valeat, *Auth hoc nisi C. de pignorib.* non ita necessaria est in hypotheca censuali Guid. Papę *decis.* 42. Cou. *d. c.* 7. *n.* 6. Valasc. *de iure emphyt. q.* 32. *n.* 14. Gam. *decis.* 145. vbi additio alios refert, dicens hãc esse communiorem opinionem, Felician. *lib.* 3. *c.* 4 *n.* 9. Gasp. Roderic. *de annuis redditib. lib.* 2. *q.* 9. *num.* 51. & quotidiana praxi receptum testatur Redoan. *de rebus Eccle-* 105 *siæ non alienan. q.* 17. *n.* 66. Petr. Surd. *decis.* 32. *n.* 15. Ratio est, quia census non tam hypothecam inducit quã ius quoddam, & onus reale prędio inhærens, quod trãsit in quemcunque possessorem, & sequitur ipsum fũdum, prout onus tributi rem tributariam *l.* 2. *& fin. C. si sine censu, vel reliq.* quam rationem tradiderunt Valasc. *d. q.* 32. *n.* 13. *&* 14. optimè Cou. *d. c.* 7. *n.* 6. Gasp. Rodrig. *d. q.* 9 *n.* 52.

106 Vnde absonum est intelliger e verba *d. §. ratione autem*, de hypotheca censuali, cùm verba ad id, quod regulare est, referenda sint, non autem ad irregulare, & extraordinarium, *l. Seio. § meaeco Sempronio, ff. de annuis legat.* nec ad causam priuilegiatam, *l. si adulteriũ, §. liberto, ff. ad leg. Iuliam de adulter.* & pluribus comprobat Tiraq. *de retract. lig §.* 1. *glos.* 14. *n.* 93.

107 Rursus quod in constitutione census principalius consideratus est ius reale, quod formatur super rebus hypothecatis, & personalis obligatio est accessoria, quę solum permanet dum extat specialis hypotheca, vt resoluunt Greg. Lop. *l.* 28. *verb. censo limit.* 1. *tit.* 8 *part.* 5. Nau. *in cap si fœneraberis* 14. *q.* 3. *§.* 22. *noto, n.* 72. Valasc. *de iure emphyt. q.* 32. *n.* 10. dicens communem, & in practica receptam, & plures referens Gutier. *pract. lib.* 2. *q* 177. *n.* 7. Parlad. *lib.* 1. *rerum quotid. c.* 3. *num.* 22. Franc. Viui. *decis.* 369. *n.* 15. Vnde quòd obligatio personalis in censibus sit accessoria ad maiorem securitatẽ tradit Gutier. *d. loco n.* 8. optimè Surd. *cons.* 318. *num.* 1. *lib.* 3 At verò dictum *§ ratione æris alieni*, egit de obligatione personali vt principali considerata, & de hypotheca illi accessoria, vt patet ibi, *Propter hoc à quoquam fuerint obligata*, ergo referri nõ potest ad hypo- 108 thecam censualem, quæ non contrahitur propter obligationem personalẽ, imo obligatio personalis cõtrahitur propter ipsam hypothecam tãquã illi accessoria.

Nec dicatur quòd si census imponitur vt expendatur in proprios vsus, non est ob id excusandus ne cõtribuere teneatur ad solutionẽ decimę papalis, argum. tex. *in d. Extrauag. vnica, vers. expensa autem, & in §. illa quoque expensa:* nã respondetur constitutionem census huiusmodi fieri debere propter euidentem necessitatẽ, vel vtilitatem, & cum solẽnitatibus & causis requisitis ad alienationẽ rei immobilis Ecclesiasticæ, de quibus *in cap sine exceptione* 12. *q.* 2. vt probat Redoan. *de rebus Eccles. non alien q* 17. *n.* 50. *cum seqq.* Et sic iustificata census constitutione, necessitate & iustitia, debet ex eo detrahi quòd sufficiat ad subsidij solutionẽ, & quicquid postea eueniat, sufficit quòd ius legitimè alienetur. & sic extra patrimonium personæ ecclesiasticæ, vt ex valore detrahatur ad solutionẽ decimæ Papalis, vt dicit Bellencin. *de charit. subsidio q.* 37. quòd autẽ in dicta *Extrauag. in citatis §§* disponitur, respicit illum, qui remanet fructuum dominus, & illis fruitur, vt scilicet is non excusetur à solutione decimæ propter expensas, de quibus ibi: quod sanè diuersum est à nostro casu, in quo adest fructuum, necnon & iuris percipiendi in proprietate alienatio.

109 Nec rursus quidquam obest dicere quòd decima Papalis est onus quod præcedit censum postea creatum, & quod ita illius cõstitutio nõ potuit anterius ius Põtifici acquisitũ tollere, nã in promptu solutio est, tũ quia prima subsidij concessio facta fuit ad annos quindecim, & est indubitatũ censũ esse antiquiorẽ cõcessione præsentium etiam, quia qualitas huius decimæ nõ est imponi tanquam onus reale, & certum super fructibus, sed tanquã collecta variabilis, quæ imponitur personis ecclesiasticis pro fructibus, quos percipiunt ex propriis rebus, vt suprà dixi: vnde in tantũ quis tenetur collectam soluere, in quantum fructus percipient, & ita alienando rẽ 110 quam possidet, non soluit hanc collectã, nec eius domus transit in possessorẽ sęcularem, vt dictũ est, & eodẽ modo alienando partem, scilicet ius percipiendi redditus, quod alienatur in censu, debent personæ eximi à decima papali pro rata, cùm idem sit de toto quoad totum, quod de parte quoad partem *l qua de tota ff de rei vendic.* Vnde in hoc casu deductio census non ex eo procedit quòd ille sit antiquior onere subsidij, sed ex natura rei, & ipsius decimæ Papalis, quæ procul dubio admittit huiusmodi deductionem: & in terminis quod in collecta deducatur census ex postfacto impositus, probat 111 optimè Purpur. omnino videndus *d. cons.* 356. *n.* 1. *vers. circa secundum, cum seqq. vol.* 1.

Ex quibus vtraque opinio videtur probabilis, sed probabilior est hæc vltima affirmatiua, quam sequutus fui *in meo tract. de officio , & potest. Episcop p. 3. alleg.* 87. *post n.* 15. in impressione Lugdunensi de anno 1641.

112 Dubitaui deinde, an ex redditibus ad fabricam alicuius Ecclesiæ vel monasterij designatis subsidium sit soluendum. Et respondi negatiuè, dum fabrica durat, & ipsi Ecclesiæ, vel monasterio bona, seu redditus illi non applicantur, quia fundator ita cauit, & expresse

113 iussit, ne applicarentur pro loco, nisi absoluta fabrica, quæ verba denotant conditionem ex vi ablatiui absoluti, id est, ædificio perfecto, *l. à testatore, ff. de condit. & demonstr* glos. *verb. sub conditione in l. cum ab eo ff de contrah. empt.* tradunt Bart. *in d. l. à testatore, n.* 1. Oroic. *in l. ab emptione, n.* 13 *ff de pact.* Padill. *in l.* 1 *n* 16. *ff. de legat.* 2 & dum conditio pendet, dispositio sine effectu

114 manet, *l. cum ad præsens cum l. seq. ff. si certum pet. l. conditionali* 54. *ff de verb. signif.* Aretin. *in l. ex facto n.* 22 *ff de & vulgari pupil.* Menoch. *conf.* 459. *n.* 41. & 42. *vol.* 1. & *conf.* 388 *n.* 15. *vol.* 4.

115 Et in puncto est decisio Bonifacij VIII. *in d. Extrauag. vnic. de decim.* quæ loquitur in terminis alterius subsidij concessi super fructibus, & redditibus Ecclesiarum, & personarū ecclesiasticarum, & emanauit ad declarationem aliquorum dubiorum ab intelligentia concessionis dicti subsidij emanantium, & in § *de eleemosynis verò*, expressè refert quod de illo quod conceditur, vel applicatur ad opus fabricæ, non sit soluendū subsidium, vt videre est ibi, *De eleemosynis verò seu oblationibus datis ad opus fabrica. &c.* & sequitur inferius ibi, *decima non soluetur, &c.* & post prædictā *Extrauag.* dubium eleuauit glos. *verb. beneficiorum in d. Clem. de decim.* vbi inter alias quæstiones hāc excitauit. Videlicet si relicta ad opus fabricæ debeant cōtribuere in prædicta concessione? Et negatiuè respondet allegādo dictam Extrauag. hanc glossam dicunt communiter receptam Cardin. ibi, *n.* 3. & Imol. *n.* 5. dicentes in hoc casu contributionem fieri non debere, quòd idem probat Franc. Monald. *conf.* 167 *in diffic. n.* 5 *lib.* 2. & me-

116 lius Bonac. de Vitalinis *in d. Clem.* 2. *n.* 46. ex cuius dictis colligitur singularis distinctio, videlicet si redditus ad opus fabricæ consignati primò ecclesiastici fuerint, & postea ad fabricam applicentur, debent contribuere; secus verò si nūquam fuerunt Ecclesiastici, itavt operarij fabricæ fructus per eorum manus reciperent, & non per manus beneficiati, quia tunc non dicuntur fructus ecclesiastici, cùm adhuc non peruenerunt ad Ecclesiam, ac proinde vti tales non subiacent contributioni, & ita intelligitur text. *in d. Extrauag.* dum habet eleemosynas, & oblationes, de quibus ibi, nō dici fructus ecclesiasticos, ad hoc vt contribuere tenerentur, & in effectu eandem distinctionem fecit glos. *in d. Clem* 2. *de decimis , in verf. secundum etiam exp. oditur.* Et hoc sine dubio procedit vbi operarij fabricæ fructus per manus ipsorum reciperent, vt in terminis tenet Bonifac. de Vitalinis *in d. Clem.* 2. *n.* 46. ibi , *Ex quo inferri potest secus esse, si ita essent assignati fabricæ, vt operarij fabricæ fructus per manus ipsorum reciperent , & non per manus beneficiati* , argumento *d. l. fundi, quia tunc non viderentur esse fructus beneficij, sed ipsius fabricæ & nondum percepti,* argum. *l. vsufructu legato. ff. de vsufructu & istud bene probat limitatio apposita in istis declarationibus, vbi dicitur quod de oblationibus, & de aliis eleemosynis, quæ dantur ad opus fabricæ, decima non soluitur, & sit ratio, quia ista non sunt fructus beneficiorū, arg. l. in agris limitatis, de acquir. rerum dominio, nec percipiuntur per beneficiatum , sed per deputatum ad opus fabricæ, &c.* sequitur Bellencin. *de charitatiuo subsidio q.* 74.

117 Idem forsan procederet si monasterium fructus reciperet, & ex illis operarijs solueret expensas fabricæ, quia distributio, siue illorum administratio non fit per monasterium iure proprio, sed nomine fundatorum, vt ipsimet in fundatione dicunt ; quando enim quis potest duplicem personam repræsentare, propriam scilicet, & officij, *l. mortem ff. de his, quibus vt indign.* Bald. & Salicet. *in l eius C. de compensat.* Rot. Genuens. *decis.* 31. *n.* 11. & *decis.* 75. *n.* 13. Ioan. de Puteo *inter consilia Baldi conf. vlt. n.* 2. *vol.* 6. in eo quod pertinet ad administrationem, & facit eius nomine, consideratur tanquam procurator, seu administrator , & non nomine proprio, *l. fin ff de instit. action.* Bart. *in l. post mortem, §.* 1. *ff quando ex facto tut. & in l.* 1. *§. nunciatio n.* 12 *ff. de noui operis nunc.* Alberic. *in l.* 1 *§ sufficit, n.* 7. *ff. de administ. tutor.* Menoch. *de præsumpt. lib.* 3. *præs.* 49. *n.* 17. Decian. *resp.* 83. *n.* 17. *lib.* 5. Hieron Gabr. *conf.* 71. *n.* 2. *lib.* 1.

118 Huic partim fauet obseruantia inconcussa, quæ indicat sensum prædictæ concessionis Apostol. quia eodem modo præsumitur concessum, quod successiuè fuerit executum, *cap. cùm dilectus, de consuetud. l. si de interpretatione , ff. de legib. l. semper in stipulationibus ff. de regul iuris, cap. cum venissent. de instit.* cum citatis *supra voto* 52. *n.* 43. *cum seqq.* Posterior enim possessionis qualitas declarat quid a principio fuerit intentionis; Bald. *conf.* 345. ex tex *in l. hoc legatum, ff. de legat.* 3. & *in l. Seia §. tyranna , ff de fundo instructo*, & quod ita fuit obseruatum creditur eodem modo fuisse intellectum, Anton. Natt. *conf.* 406 *n.* 25. 27. & 28. *col.* 2. loquens in quadam concessione, & dicit quod onera complectitur, ex eo quòd ita executa fuit, & quòd

119 actus sequens declarat voluntatem præcedentem, Petr. Surd. *conf.* 140. *n.* 43. *vsque ad n.* 49 *lib.* 1. Francisc. Bec. *conf.* 96. *n.* 13. & 14 *vol.* 1. vbi quod obseruantia subsequens omnem dubitationem tollit, & euidentissimum

120 præstat intellectum , Bald. *in cap. fin de consuet. numer.* 29. adiiciens quòd consuetudo interpretatiua iudes sermones , & etiam significata transformat, vt *in l.* 1. *C si secund. nup. fem. mul.* Anton. de Butrio *in d.*

121 *cap. fin. num.* 47. vbi quod huiusmodi consuetudo supplet verba omissa in dispositione , vt *l. quod si nolit § quia assidua ff. de adilit. edicto.* Socin sen. *conf.* 145. *num.* 2. *vol.* 1. subiiciens quòd licet ex solis instrumentis non possit quis vrgeri ad prætensam solutionem, quasi instrumenta clara id non dixerint, adstringitur tamen iuncta obseruantia vel consuetudine, quia virtute sequentis vsus extenditur instrumentum ad illud,

122 ad quod aliàs non extendebatur, Honded. *conf.* 92. *n.* 30. *vol.* 1. Becc. *conf.* 66. *n.* 3. *lib.* 1. Bald. *conf.* 257 *lib.* 2. tradit

123 quod si consuetudo vt forensea collectentur pro bonis sitis in alieno territorio, restringatur ad illos tamē, qui consueuerunt soluere, Aym *conf.* 3. Albert. *conf.* 407. *n.* 8. & fere in terminis tenet Andr. Carpan. *de iure relat. p.* 1 *q.* 13. *n.* 14. ibi, *Et quia in regno nostro contraria est recepta consuetudo iudicandi in hoc casu, ideo secundum cuiusquam Regni consuetudinem est videndum, sicque amplius non esse dubitandum in hoc Regno nostra, eo quod ibi talis viget consuetudo iudicandi , vt relevatum debeatur deductis oneribus, & expensis.*

124 Et licet vbi concessiones dubiæ sunt, recurri debeat ad principem concedentem, nihilominus tamen regula hęc cessat quando immediatus vsus, & consuetudo aliter fuit interpretata , quia hæc interpretatiua declaratio præcedit cuicunque alteri declarationi à Principe concedente factæ , *leg. cum de nouo, & ibi* Salicet. *n.* 1 *Codic. de legib.* Bart. *in leg. neque leges numer.* 3. *ff. eod. tit.* Decian. *conf.* 52. *numer.* 26. *& seqq. vol.* 5. nec

125 requiritur vt introducatur longo tempore, sed sufficit decem annorum transcursus cum vno, vel duobus actibus, Deci. *in cap cum M. Ferrariensis num. de constit.* Corn. *conf.* 188. *numer.* 10. *vol.* 4. vbi notant quòd iure nostro dicitur longa consuetudo ad differentiam alterius

alterius,quæ breuis est,scilicet quæ per obseruantiam declaratiuam introducitur,Nenizan.*in sylua nupt l.5.n.94.*Francisc.Becc.*cons.101.n.50.vol.* 1. Surd. *cons.* *335.n.26. & 27. vol.* 3.vbi ait quod ita præsumitur concessum sicut reperitur immediate obseruatum 126 postquam emanauit rescriptum, quamnis modico tẽpore sic fuerit vsitatum,Menoch.*cons.49.n.* 20.Hieron.Gabr.*cons.164.n.7.vol.1.* 127 Qualis enim fuit animus statuentis ex eo declaratur quod factum , & obseruatum postea fuit,probat Roman. *cons.* 520.*nu.*2. quinimo notanter dicit Deci.*cons.44 n.17.vol.*2.post Bart.& Socin.quòd licet verba statuti,vel instrumenti non seruiant,& licet etiam consuetudo sola de per se non astringeret, tamen statutum,& interpretatio per consuetudinem simul iuncta operabuntur, quod in statuto vel instrumento videatur expressus ille casus,quem consuetudo interpretatiua comprehendit.

128 Maximè cùm ita fuerit sæpe sæpius iudicatum,quæ decisiones tanquã leges seruari debent,*l.ex facto ff.de vulgari,l.fin.Cod.de legib.c cùm venissent,de iudic.l.filiusfam ff ad leg.Cornel.de falsis*,ibi , *Sic enim inueni Senatum censuisse,l.an in totum C.de edific.priuat.*ibi, *Præses probatis his quæ in oppido frequenter in eodem genere controuersiarum seruata sunt , causa cognita statuet,l.Imperator,ff.de legib.*ibi, *aut rerum perpetuo similiter Iudicatarum auctoritatem vim legum obtinere debere*,&c.*l.Hisp.5.tit.2.p.1.*ibi,*E deue ser tenida por costumbre si en el tiempo mismo fueren dados conçeieramente dos iuicios por ella de homes sabideres è entendidores de iuzgar è no auiendo quien ge las contralle.*Molin.*de primog lib.2.c.6.n.27.*& 28.Decian.*cons.6.n.39 lib 4.*Surd.*cons.140.n.44.* Bernarc. Grauæ.*in proœm.concl.n.26.cum seqq.*

Hispalen. Prouincialatus Eremitarum S. Augustini.

Possessor quicumque amouendus non est à sua Possessione , nisi prius citetur & audiatur. Executor merus quando de exceptionibus oppositis cognoscere valeat, & interim in executione supersedere, & plura de obreptione & subreptione quarumdam litterarum adducuntur scitu dignissima.

VOTVM XCVII.

1 *Facti series.*
2 *Manutenendus est ille, qui de tempore litis motæ sui officij possessionem obtinebat.*
3 *Regularis suo officio priuari non potest absque citatione,& causa cognitione.*
4 *Prouincialis à suo officio priuatus potest remedium recuperandæ intentare.*
5 *Mandata Regia,quibus iubetur aliquem à sua possessione amouendum non esse,exequenda.*
6 *Princeps licèt dicat aliquem esse à sua possessione amouendum, adhuc in tali amotione procedendum est iuris ordine seruato.*
7 *Idem in rescripto Pontificio præcipiente aliquem suo beneficio priuari.*
8 *Papæ potestas non est tam amplissima in auferendo beneficio,quàm in conferendo.*
9 *Lex , aut statutum contra publicam vel priuatam vtilitatem factum potest per viam appellationis,aut simplicis querelæ impugnari.*
10 *Sentẽtia iudicis fortior est sentẽtia statuti,& quare.*

11 *Legis validitas quando est in controuersiam deducta,non potest innouari contra possessionem illius, qui eam impugnat.*
12 *Lite pendente super validitate priuilegij non est aliquis priuandus vsu possessionis,vel quasi,etiamsi sit contra ius.*
13 *Possessor in sua possessione est manutenendus lite pendente super executione litterarum Apost.*
14 *Tertius qui se opponit,potest impedire executionem rei iudicatæ.*
15 *Possessor non potest à sua possessione expelli nisi prius fuerit citatus & iudicialiter conuictus ad eam dimittendam.*
16 *A possessione capta superioris auctoritate quis amoueri non potest iuris ordine non seruato.*
17 *Executor etiam merus debet possessorem citare ad priuationem possessionis.*
18 *Violentia dicitur quam iudex facit spoliando possessorem iuris ordine non seruato.*
19 *Possessio capta alium spoliando iuris ordine non seruato , dicitur capta per vim expulsiuam.*
20 *Possessio capta per prouisum Apost possessore non citato non est manutenibilis.*
21 *Possessio turbatiua non est manutenibilis.*
22 *Possessio ex qua lis sumpsit originem non est manutenibilis.*
23 *Possessio antiquior & titulata præferenda.*
24 *Electus administrare non potest dum tractatur de exceptionibus & iustitia suæ electionis.*
25 *Lite introducta super nullitate electionis antequam fuit,eam suspendit.*
26 *Electus pendentibus obiectionibus non potest administrare etiamsi administrationem incœperit.*
27 *Officij alicuius in possessione existens impedire potest aliam electionem de eodem officio faciendam , etiamsi non probet rectitudinem electionis.*
28 *Manutentio non impeditur interim dum disputatur de vi decreti irritantis.*
29 *Executor mixtus potest partes iudicis assumere.*
30 *Executor omnis est mixtus quando agitur de remouendo possessore.*
31 *Executor tenetur assumere partes iudicis quando possident docet de titulo colorato.*
32 *Executor iudicantis superior tenetur iudicialiter cognoscere de exceptionibus oppositis.*
33 *Facultas iudicialiter procedendi censetur concessa per Claus.Contradictores.*
34 *Cognitio omnis quando præcessit ante sententiam, in executione illius sola nuda remanet.*
35 *Executor merus potest causam cognitionis exceptionum oppositarum ad Superiorem remittere, & interim in executione supersedere.*
36 *Executor merus iurisdictionem habet ad cognoscendum de exceptionibus falsitatis,obreptionis, & subreptionis rescripti.*
37 *Executor merus debet cognoscere de oppositis exceptionibus ad effectum supersedendi in executione,vel illam denegandi.*
38 *Executor debet audire possessorem etiam intrusum,& assumere partes iudicis.*
39 *Executores gratiarum Apost. possunt cognoscere de legitimis exceptionibus.*
40 *Sententia in actione reali non potest exequi contra possessorem , si non fuerit cum eo litigatum*
41 *Sententia executio non potest fieri absque partis citatione.*

42 Sententia omnis iustificatur ex actis processus.

43 Sententia non exhibito processu & sine illo lata nihil probat.

44 Acta in sententia enuntiata si non exhibeantur illis credendum non est.

45 Iudici asseronti acta iudicij praecessisse non est credendum.

46 Iudici asserenti in sententia praecessisse citationem, & alia acta iudicij non creditur.

47 Sententia enuntians quendam esse procuratorem non probat mandatum.

48 Praesumptionem solemnitatis actorum inducit diuturnitas longa temporis subsequentis sententiam.

49 Verba enunciatiua sententiae affirmantis eam causam fuisse agitatam cum procuratore non probant adfuisse talem procuratorem.

50 Notario asserenti transumptum fuisse à se confectum non creditur.

51 Factum à procuratore ante mandati acceptionem est inualidum.

52 Procurator sciens se procuratorem constitutum, sed ante mandatum susceptum, nihil validum facit.

53 Procurator non dicitur facere actum procuratorio nomine si adhuc mandatum non recipit.

54 Substitutio à procuratore facta virtute facultatis ad id sibi concessa, nulla est antequam acceptet mandatum.

55 Procuratores à Definitorio temporali constituti expirant cum ipso Definitorio.

56 Procurator vniuersitatis non est procurator singulorum de vniuersitate.

57 Legatus de latere potest electiones confirmare.

58 Legatus est Iudex competens contra exemptos.

59 Exemptus à iurisdictione ordinaria non est exemptus à iurisdictione Legati.

60 Prouisus à Nuntio dicitur prouisus Apostol.

61 Confirmatio electionis facta per Nuntium dicitur confirmatio Apostol.

62 Inferior facta superioris euertere non potest.

63 Papa quod confirmat, nemo infirmat.

64 Solemnitas non necessaria ad validitatem actus quando in eo interuenit inualidè & minus bene, non ob id remanet imperfectus, aut nullus actus.

65 Actus quando potest expediri sine praesentia iudicis, si fiat in praesentia illius, & minus solemniter, per hoc non vitiatur actus.

66 Citatio non necessaria nulliter facta non obest, nec actus nullitatem inducit.

67 Assensus Regius in contractu reseruatus, si in illo non requiratur, actus non vitiatur, si vel assensus deficiat vel minus solemniter apponatur.

68 Electio dat plenum ius in habitu tantū confirmatio exercitium illius actus.

69 Confirmatio nihil noui iuris concedit, sed tantum exercitium iuris per electionem quaesiti.

70 Electus potest iudicialiter confirmationem suae electionis petere, & Superiorem vt confirmet, compellere.

71 Confirmationem electionis petens nullam petit gratiam, cum pleno iure innitatur.

72 Superior ad quem spectat electionis confirmatio tenetur ex debito electionem confirmare, si nihil obstet.

73 Confirmatio sicut est debita ex parte electi, ita ex parte confirmare debentis est necessaria.

74 Generalis in Religione S. Augustini quomodo confirmat Prouinciales.

75 Rescripta & indulta intelligenda sunt prout de iure.

76 Verba intelligi debent secundum terminos habiles, & dispositionem legalem.

77 Confirmator potest, & tenetur antequam confirmet inquirere de idoneitate electi, & de forma electionis etiam absque contradictore.

78 Confirmatio electionis fieri potest extraiudicialiter agendo priuata scilicet scientia, & per viam iudicij contradictorij cum processu.

79 Confirmator quando procedit iudicialiter tenetur partes citare, & iuris ordinem seruare.

80 Confirmatio etiam temporalis dignitatis potest fieri etiam per viam iudicij.

81 Iudex si potest procedere vt ordinarius, vel delegatus, electa vna via licet inutili, non potest ad aliam redire.

82 Possessionem propria auctoritate apprehendendi facultatem habens, sibi praeiudicat adeundo iudicem incompetentem.

83 Confirmator non debet ex abrupto, & inordinate ad electionem procedere.

84 Crimina electo opposita plene debent probari ad impediendam electionem.

85 Priuari suo officio nullus potest nisi prius audiatur & conuincatur.

86 Electus ad officium electiuum habet firmum ius, & non potest eo spoliari sine causa.

87 Regularium in causis summarie proceditur, & admittuntur officiorum priuationes leuioribus de causis, sed obseruato semper iuris ordine.

88 Praelati manuales, quorum Praelatura non est electiua, amoueri possunt ab officiis ad Superiorum arbitrium.

89 Superior non potest sine causa professum in vna prouincia ad aliam transferre.

90 Superior non potest officio manuali subditum spoliare si faciat male animo, vel odio.

91 Verba, si sibi visum fuerit, important viri boni arbitrium.

92 Verbum videor, importat arbitrium boni viri.

93 Arbitrium boni viri debet esse regulatum à iure communi.

94 Arbitrium boni viri non est libera dispositio.

95 Verba quando applicari possunt ad arbitrium liberum, & regulatum, debemus intelligere de arbitrio regulato.

96 Iudex, cui concessum fuit absolutum, & liberum arbitrium, potest sine causa cognitione & partis citatione procedere.

97 Commissum vbi aliquid fuerit per verba denotantia arbitrium boni viri, tenetur Iudex obseruare, & sequi omnes Canones iuris.

98 Deuolutio cessat quoad non culpabiles.

99 Praecepti pro iustitia in dubio praesumendum est.

100 Laici in electionibus quando interesse possint?

101 Principis ad regalia pertinet personam nominare, quae Regularium electionibus, quando timetur vis, intersit.

102 Rex pro scandalis, & seditionibus sedandis etiam inter Religiosos, & ecclesiasticas personas politica vtitur iurisdictione.

103 Notarius laicus si intersit electioni ad scribenda illius acta non vitiat ipsam electionem.

104 Conseruatio illarum rerum & dispositionum, in quibus Rex manum apposuit, attendenda est.

105 Praecepta

105 *Pracepta Canonica relaxantur propter Regum, & Principum prarogatiuam.*
106 *Appellationis iudex non potest iudicare nisi coram eo productis & visis actis prima instantia.*
107 *Sententia lata coram secundo iudice non reproductis actis prima instantia est ipso iure nulla.*
108 *Processus non est in forma probanti si non sit à Notario actuario authenticatus, & subscriptus.*
109 *Sententia ex processu non subscripto à Notario actuario est nulla.*
110. *Forma omissio actum vitiat.*
111 *Forma est de genere indiuisibilium.*
112 *Electio qua erat facienda de triennij tempore nulla erit si fiat de longiori.*
113 *Tempus certum assignatum alicui officio, currit officiali etiam impedito.*
114 *Attentata committuntur non solum exequendo sententiam à qua appellatum fuit, sed etiam in denegando appellationem interpositam.*
115 *Appellatio ab electione interposita quando suspendat.*
116 *Sententia super confirmatione electionis iudicialis, est appellabilis, sicut alia quelibet sententia.*
117 *Attentata est possessio cuiusdam cathedra post appellationem ab oppositore interpositam.*
118 *Sententia per quam confirmatur electio est definitiua.*
119 *Sententia priuationis alicuius officij est appellabilis.*
120 *Sētentia suspensionis, aut priuationis, officij, aut vocis actiua, & passiua in Regularibus est appellabilis.*
121 *Gesta per suspensum post appellationem à suspensione interpositam sustinentur.*
122. *Regularibus prohibita est appellatio à sententiis suorum Superiorum, vbi procedunt extraiudicialiter per modum visitationis, & ad correctionem morum.*
123 *Pralatus in modo visitandi vel corrigendi si excedat, tunc licitum est appellare.*
124 *Sententia reuocationis via executiua semel concessa, est appellabilis.*
125 *Possessor officij, non est priuandus illius vsu pendente lite super priuatione.*
126 *Continuans, qui est in quasi possessione eligendi non attentat.*
127 *Actus quando est consequutiuus & accessorius ad titulum, qui pracedit litem, non dicitur attentatus, licet sit gestus post litem motam.*
128 *Confirmatus dum pendet non est electus à sua possessione amouendus si eam habuerit.*
129 *Possessor in vim contractus celebrati sub conditione impetrandi assensum Apostol. non potest sua possessione spoliari pendente dicti assensus impetratione*
130 *Possessor antiquior est praferendus & manutenendus.*
131 *Prouincialis electus à Capitulo, cuius electio fuit cassata à Generali, & alius eius loco electus, potest appellare, & interim est manutenendus.*

1 R. P.M.Franciscus Nunus die 28.Octobris 1641. electus fuit in Prouincialem Ordinis S.Augustini Prouinciæ Beticæ, & statim à Præside Capituli per P.Generalē deputato, & ad abū[illegible] cautelam ab Eminentissimo, & Reuerendissimo D.meo Cardinale Fachinetto, in Regnis Hispaniarū tunc temporis Nūtio Apost. confirmatus & approbatus fuit, ac ab omnibus acceptus, & obeditus, itaut per annum & vltra in pacifica Officij possessione permanserit. Sed deinde introducta causa in Romana Curia sub prætextu obtinendæ confirmationis a Reuerendissimo P Generali, fuit à sanctæ mem. Vrbano VIII. facultas ei concessa vt Capitula duo immediatè præcedentia, ac in eis sequuta quæcunque, electiones, & alia acta auctoritate Apost. annullare liberè & licite posset, itaut quicquid illius facultatis vigore per eundem Reuerendissimum P. Generalem gestum, actum, & ordinatum fuerit, id ab omnibus dictæ Prouinciæ Fratribus obseruandum foret. Qua facultate Reuerendissimus vtens non transportatis actibus, nec habita causæ cognitione, nec partibus citatis, & auditis, prædicta duo Capitula annullauit, & nulla ac inualida fuisse & esse declarauit, & in Prouincialem R.P. Fr.Ioannem Button nominauit, & à sua possessione expellendum esse dictum R.P.Nunum declarauit. Verū à cùm multa circa obreptionē, & subreptionem litterarum à P.Generale super præmissis expeditarum fuerint deductæ tam in tribunali Nunciaturæ quàm in supremo Castellæ Consilio, fui consultus quid iuris mihi videbatur, & respondendum esse duxi prout infrá.

2 Legalis est apud nostros conclusio quod ille, qui de tempore litis motæ prout erat P.M Nunus, officij sui possessionem obtinebat summarissimi possessorij remedio in ea manutendus est, & ab aduersarij perturbationibus tuendus, *toto tit. ff vti possidetis, §. retinenda, Inst de interdict. c. cum venissēt, de institut.* & in terminis quòd pro tuenda possessione officij competat dictum remediū probā: Guillelm. Benedict. *in c. Raynutius, de testam. verb duas habens filias n.* 4. Ioan. Vincent. de Anna *alleg.* 105. Mastrill. *de magistrat lib.* 1. *c.* 27. *numero* 33. Sesse *Aragon. decis.* 389. *numer.* 2. & *x.p.* 4.

3 Et in Regulari idem resoluit Monald. *cons.* 104. *n.* 22 & 23. *vol.* 2. vbi quod Regularis suo officio non possit priuari absque citatione, & causæ cognitione.

4 Et magis in terminis in Prouinciali suo officio per P.Generalem priuato, quod habens se pro spoliato possit remedium recuperandæ intentare, tradit Valenz. *cons* 44. *ex n.* 1. *vsque ad* 12. *lib.* 1.

5 Non obstat quod dictus P.Nunus, & alij fuerint ab officiis suis amoti de mandato Regni Generalis, ex cōmissione sibi data à Sanctissimo, vt ad amotionem, & priuationē huiusmodi executiuè procederet: Quia nihilominus tenebatur ipse Reuerēdissimus prius citari facere dictū P.Nunū, & cōsortes, eosque audire; vt rescripto principis, quo iubetur aliquem suo officio priuari, probat *l. meminerint C. vnde vi, l si non cognitio C si contra ius cap. conquerente, de restit spoliat. l.* 2. *tit.* 13. *lib.* 4. *Recop.* vbi statuitur Regia mandata quibus iubetur aliquem à sua possessione amoueri, non esse exequenda, Affl. ct. *dec.* 361 *n.* 35 *vers nec obstat quartò & numer.* 36 Burg. de Paz *cons* 25. *num.* 5. Azeued. *in l.* 2. *n.* 23. *cum seqq tit.* 13. *lib.* 4. *Recop.* Cumia *in ritibus Sicilia cap* 38. *num* 295. *cum seqq.* Menoch. *cons.* 1002. *num.* 12. & 13. *lib.* 11. Stephan. Gratian. *discept. forens. tom.* 1. *n* 167. *num.* 52. Gurba *cons.* 67. *num.* 32.

6 Quod quidem procedit etiamsi Princeps expressè dicat aliquem debere à sua possessione amoueri, adhuc enim in tali amotione procedendum est iuris ordine seruato, ex doctrina Innoc. *in cap. cum olim.* al. 2. *n.* 2. *de priuil.* & *in cap.* 1. *de concess. prab. in* 6. *collect.* 2. Nauar *in cap cum contingat, de rescript causa* 4. *nullit. per tot.* Afflict. *in Constit. Neapol. rub* 24. *numer.* 50. Cumia *loco citato*, qui expressè loquitur in mandato Regis, in quo iubetur aliquē à sua possessione amouēdum, & subiūgit incautū, & imprudētem esse iudicē,

qui possessore inaudito illud executioni demãdauerit.

7 Idem locum habet in rescripto Pontificio præcipiẽte aliquem suo beneficio priuari, vt per Menchaq. *controuers. illustr. l. 1 c. 41. n. 25. & 26.* Petra *de potest. Principis c. 29. ex n. 17.* Modern *de supplicat. ad Sanctissimum c. 7. ex n. 40. & seqq & n. 50. & 52.* 8 Anell. Amat. *cons. 17. n. 8. & 9.* vbi quòd potestas Papæ, non est tam amplissima in auferendo beneficio, quam in conferendo, Ego *in collect. ad c. cùm olim, de re iudic. n. 4.* & in nostra specie Fr. Emman. Rodrig. *quæst. Reg. tom 1. quæst. 6. art 8.*

9 Et in qualibet legis, aut statuti dispositione cõtra publicam, aut priuatam vtilitaté facti, vt possit per viã appellationis, supplicationis, aut simplicis querelæ impugnari, tenent DD. *in c. cum omnes, de const.* vbi Abb. *n. 2.* Imol. *n. 19* & Barbat. *n. 14.* Item Franch. *in c. consuluit il. 3. in fine sub n. 5. de appellat* Bald *in l. 1. §. similiq; modo n. 2. ad fin. C. de Latina libert. tollen.* vbi 10 quòd sententia iudicis fortior est sententia statuti, quia à sententia statuti potest Principi semper supplicari; à sententia autem iudicis, si transierit in rem iudicatam, non potest appellari, quod etiam bene explicat Deci *cons. 334. n. 5.* Gutier. *practic lib. 3. q. 33. n. 10.* Rot. *decis. 51. n. 6. p. 2. diuers.*

11 Et interim quod disputatur de validitate legis, non potest innouari contra possessionem illius qui eam impugnat, sed debet lite pendente in sua possessione manuteneri, vt in terminis decidit Rot. *decis. 41. n. 8. & per tot p. 2. diuers* ibi, *Quartò non obstat quòd vbi actus à lege permittitur, non potest turbatio, vel spolium considerari* ad tradita per Socin. iun *cons 48 n. 6. lib. 2. & cons. 68. n. 31. lib. 3. & per tot. inter consilia* Butrij *cons. vlt. n. 10.* quia id non procedit quãdo legis validitas est in controuersiam deducta, & super ea lis pendet tunc huiusmodi iudicio pendente non debet quis commodo 12 suæ possessionis priuari, per ea, quæ tradit Abb. *in c. 1. n. 4. vt lite pend.* dicens per illum text. lite pendente super validitate priuilegij non esse aliquem priuandum vsu possessionis, vel quasi, etiamsi sit contra ius, &c. Et in dicta stetit eadem Rot. *decis. 50 64. & 70. d p. 2. diuers.* quarum decisionum meminit. Aloys. Ricc *in collect. dec. collect. 2180. vers. amplia 13.* & sequuta est eadem Rota *in Assisien. statutorum 22. Maij, 1619. coram sanctissimo D. N. Gregorio XV.* quæ habetur apud Post. *in fine sui tract. de manutent. decis. 147. num. 6. & 7.*

13 Et in executione litterarum Apost. quod lite pendẽte super ea possessor sit in sua possessione manotenendus, censuit Rota apud Marches. *de commission. p 1. pag. 964. num. 4. & 6.* resoluit. Post. *in tract. de manutent. obser. 46. n. 13. & 24.* vbi *n. 25.* addit quod etiam quod litteræ Apost. fuerint iam executæ de facto, & non citato primo possessore poterit, si se non habuerit pro spoliato ratione ciuilis possessionis animo retentæ, nõ obstante dicta executione de facto, & in gradu appellationis petere se in ea manuteneri, & ad naturalem ab aduersario detentam restitui, & *num. 26.* resoluit hoc procedere etiamsi in litteris Apostol. adsit clausula, Parito Breui.

Et in executione rei iudicatæ certum est tertiũ, qui se opponit, posse illam impedire, ita vt contra eum, & in sui præiudicium ac in suis bonis ea fieri non possit, 14 esset enim quemquam, antequam condemnetur, rebus suis spoliare, Azin *in praxi ciuili p. 1. cap. 2 § 31. limit. 25. in princ. pag. 149.* Con. *pract. cap. 16 num. 3. vers. tertio solet tradi species,* Carthar. *decis 52. n. 2.* Ioseph. Ludou. *decis. 16 num 15.* Pegora *decis. 206.* Sigism. Scacc. *de appellat quæst 17 limit. 6. membr. 4. num. 52.* Parlad. *rerum quotid. lib. 2. c fin p. 1 4. §. 5. in princip.* Paschal. *de patria potestate p. 1. c. 8 n. 157.* Modern. *de Regia potest. p. 4. c. 4. à princip.* Barbat. *in tract. de assistentia glos. 4. n. 24. ad fin. vers mandatum tamen est, aliàs n. 56. in 2. edit.*

Nec suffragari potest R. P. Buttroni quod in aliqui- 15 bus monasteriis se fecerit in prouincialem recognosci, quia id factum fuit inaudito & minimè citato dicto R. P. Nuno, & iudicialiter conuicto ad dimittendam suam possessionem, prout requirebatur *in c. licèt Episcopus, de prebend in 6.* vbi notant. DD Rote. *decis. 44. lib. 1. in 2. edit.* Lancel. *de attent. p. 3. c. 14. qu. 13.* Nicol. Garc. *de benef. p. 11. cap. 3. n. 323. cum seqq. & p. 3. c. 2. ex n. 139.* vbi *num. 145.* refert sic declarasse sacram Cong. Flores de Mena *var. quæst. 13. num. 20.* Gutier. *cons. 10. num. 13.* vbi agit de possessione capta superioris auctoritate, à qua amoueri quis non potest iuris ordine non seruato, Modern. *de Regia potest. p. 2. cap.* 16 *15. ex numer. 10 & p. 3. cap 7 num. 10 & n. 75* & alia qua cumulat Nouar. *in schol. ad l. defensionis facultas C de iure fisci lib. 10* optimè Rota apud Farin. *decis. 187. n. 1. ad fin tom. 1. in posthum.* aliàs *p. 3. recent.* vbi 17 quòd executor etiam merus debet possessorem citare ad priuationem possessionis, & *numer. 2.* subdit quòd clausulæ prægnantes non possunt tollere hanc citationem.

Vnde benè infertur ad decisionem *c. conquerente,* 18 *de restit. spoliat.* vbi violentia dicitur quam iudex facit spoliando possessorem iuris ordine non seruato, & ibi notant DD. *glos. in d c licèt Episcopus, de prebend. in 6.* Menoch. *remed. 8. recup n. 8. 19. & 23* Burg. de Paz. *cons. 25. n. 13. cum seqq.* Cumia *ad ritum 36. Sicil. nu.* 19 *280. & seq* Et possessio hoc modo capta dicitur per vim expulsiuam Reip *in l. naturaliter § nihil commune ff. de acquir possess. n 59.* Rot. *decis. 139 n. 1. part. 1. recent.* & spolium hoc modo factum non dicitur turbidũ sed patens, Rot. *decis. 365. n. 1. & decis. 555. n. 2 part. 1. recent.* Hinc oritur quòd possessio capta per prouisum 20 Apostol. possessore non citato non est manutenibilis, Post. *de manutent. obseru. 12. n 57.* Noguerol. *alleg. 25. n 189. & 190* Rota coram Buratto *inter eius impressas decis. 263. n. 3. & decis 527. n. 2.* & coram Durand. *decis. 389. n. 6.*

Addo quòd possessio de facto capta à R. P. Butro- 21 no est turbatiua, & per consequens non manutenibilis Rota coram Buratto *decis. 285. n. 5* & quæ dedit causam liti, qua pulsatus R. P. Nunus statim ad iudicium summarissimũ manutentionis conuolauit, glos. *verb. pacificã in c commissa, de elect. in 6.* quam ad hoc notat Archid. *ibi. n. 1.* Socin. sen. *cons. 76. n. 4. vol. 1.* Deci. *cons. 54. n. 28 & 29. lib. 4* Greg. XV. *dec. 4. num. 2.* & *ibi* addit. *lit. A. & decis 569. n. 4* vbi fuit dictum pos- 22 sessionem ex qua lis sumpsit originem, non esse manutenibilem, Cancer. *lib. 3. var. c. 4 n. 95. & 96.* vbi quòd si factio circa possessionem aliquem actum eam propria auctoritate capiendo, de quo aduersarius statim cõquestus est, talis possessio non dicitur manutenibilis, Fontanel. *de pactis nupt. tom. 2. claus. 7 glos. 3. part. 10. n. 56. & 57.* Ramon *cons. 56. n. 5. cum seqq. & cons. 58. n. 3.* Posti. *d. tract. de manut obseru. 17. n 44. cum seqq.* Noguerol. *alleg. 18. num. 65. & 57. & alleg. 25. numer. 192. & alleg. 26. num. 181. & alleg. 28. numer. 65.* Rota *decis. 291. numer. 12. parte. 6. recentior.* & coram Duran. *decis. 330. numer. 4. & decis. 349. numer. 1.*

Secundò pro parte R. P. Nuni ponderatur eius pos- 23 sessioné præferendam esse cuicunque aliæ P. Buttroni, quia antiquiorem, & titulatã. *cap. licèt causam. de probat* Con. *pract. cap. 17. ad fin vers. duodecimo,* Surd. *cons. 28. num. 24.* Afflict. *decis. 217 num. 1* Marescot. *var. resol. lib 1. cap. 59. num. 3.* Thoro *in compendio part. 2. verb. possessor antiquus pag. 451. & verb. possessor iuris creandi colum. 3.* Post. *de manut. obseruat. 71.* Rota *decis. 139. n. 37. & 39. tom. 6. recent. & decis 158. num.*

*num.1.& decis.240.num 6.part.2.recent.& decis.*102. *num.2.& decis.* 110. *num.* 2. *part.5.recent.* & coram Buratto *decis.15.num.66.& decis.*139.*num.1.& decis.* 250.*n.*1.

24 Tertiò pro eadem parte fuit allegatum quòd dum agitur de exceptionibus oppositis contra prætensam electionem P.Buttoni,& dum tractatur de earum iustitia,non potest idem P.Button.electus administrare, Alex.ad Bartol. *in l.1.ff.de glande legenda lit. B.* Vincent.de Franchis *decis.*4 19 *n.*1. Aulles *ad cap 5.Prator.verb suspendendum num.*4. Roust. *in pragmat. 2.de administrat.num* 43. . ap blanc.*ad pragm.5.de Baron. num.* 10 3.*vers.sed ante captam* , Azeued.*ad Curiam Pisanam.lib.2.cap.*4. *num.* 14. Cabed. *Portugal. decis.*1 1 2.*ad fin.part.*1.Amendol.de Franch. *decis.* 10. *num.*23.Modern.*de Regia protect. p.* 3.*cap.*8.*num.*19. Aloyl.Ricc.*in praxi p.4 resol.*54.*per tot.* Ego *in collect.ad cap.fin.de iudic n.*6.Optime Cæpol. *caut* 234.

25 incip.*Si quis vult*,vbi dicit quòd lite introducta super nullitate electionis,antequam fiat,eam suspendit , sequitur Amendol.*ad d.decis.*210. *num.*27. Tamburin. *de iure Abbatum tom.1.disp.5 quæst.*22.*num.* 17. vbi eandem conclusionem comprobat,& quod non possit fieri electio.Et Amaya in *l.2.C de decurion. lib.*10.*ex*

26 *num* 22.*cum seqq.*late probat quòd electus pendentibus obiectionibus non potest administrare etiamsi administrationem incœperit ex Phœbo *Portug.decis.*65. *à princ.* & Ego *in addit. ad commentaria parentis in Ordin.Regm Portugal.tit.*67.*num.*8. *pag.* 65. Et de inquisito , vel accusato accusatione pendente Cabed. *Portug.decis.*84.*nu.*18.*p.*2. Tamburin.*d.disp.*5.*q.*20. *num.*8.

27 Est namque ad hoc propositum litteris aureis notãda doctrina Innocentij *in cap. veniens il 2. de testib.* resoluentis quòd existens in possessione alicuius officij impedire potest aliam electionem de eodem officio faciendam , etiamsi non probet rectitudinem electionis, quia ad hunc effectum sufficit probare se electum, licet non se rectè electum probet,sequitur *ibi* Zabarel. dicens esse centum manibus notandum , Pereg *de fideicom.a* 48 *n.*31.Rot.*decis.*698.*n.*3.*p.* 2. *recent.* vbi quòd nullitas mali non debet disputari in iudicio retinendæ.

28 Non obstat quòd in litteris Apost.in aliis R.P.Generalis insertis adsunt clausulæ multum prægnantes, quę manutentionem impedire possunt,quia respondetur easdem clausulas tanquam dictis litteris accessorias, eorum naturam sequi , Surd.*decis.* 7.*num.*28. & 29. Castill.*mon 6.controuers.c.*168 *a num.* 13.Modern.*de supplicat ad Sanctissimum p.2.c.*26.*num.*64. Et in dubio vtrùm decretum irritans irritet nec ne,non impeditur manutentio, interim dum disputatur de vi dicti decreti,Nicol.Garc.*de benefic.p.5.cap.*1.*num.*430 *cum seqq.*Beltramin.*ad Greg.XV.decis.*283. *numer.*8.Roman.*consi.*58.*num* 1.Modern.*de Regia protect. part.*3. *cap.*10.*n.*162.*& seq.*Posti.*de manut.obseru.* 46.*nu.*14. & 15.Rot.*decis.*752.*n.*6.*p.*2.*recent.* & *decis.*48.*n.*5.*p.* 2.*recent.*

29 Minus obstat quód Eminentissimus D. Nuntius est dictarum litterarũ merus executor, proindeque habere iurisdictionem tantùm ad exequendum,non verò ad cognoscendum de exceptionibus oppositis. Quia ad huius dubij resolutionem præmissa distinctione inter merum & mixtum executorem,de qua late egimus in praxi exigendi pensiones *p.2.quæst.*12.*per tot.*respondemus Eminentissimum D.Nuntium esse dictarum litterarum mixtum executoré,ac proinde assumere posse partes iudicis procedendo iudicialiter, & cognoscendo de exceptionibus, ac super eis pronuntiando. Gonzal. *ad reg* 8.*Cancel gloss.*9.*in annot.n.*44. Nicol. Garc.*de benefic.p.6.c.2.num.*110.Valenz.*consi.*9.*num.* 2.*tom.*1. Amat.Roderic.*de execut.sentent.cap* 2.*num.*39. Gregor. XV.*decis.*337.*num.*17.& ab illius pronuntiatione dari appellationem suspensiuam , quia non debet quis dimittere suam possessionem ad verbum executoris,Marc.Antor.*var.resolut.lib.*1.*resol.*50.*numer.* 6. Nicol.Garc.*d.p.6.cap.2.numer.*112.*cum seqq.* Gregor. XV.*decis.*69.*n.*7 & *decis.*91.*num.*3. Rota *decis.*701. *n.2.p.2.recent.*quod ex sequentibus comprobatur fundamentis.

30 Primò,quia dictus R.P. Nunus,& consortes ab anno cum dimidio & vltrà legitimè in possessione officiorum suorum persistunt,à qua non debent amoueri nisi prius citentur,eorumque rationes discutiantur,nõ enim quis est à sua possessione expellendus , nisi eo prius vocato,& audito,Card.*cons.*75.*in princ.vers.verum possessio*,Nicol.Garc.*d.cap* 2.*n.*110 Greg.XV.*decis.*500.*n.*5. cum aliis suprà citatis *n.* 15. Et hoc casu, quando scilicet agitur de remouendo possessore,omnia executor est mixtus,idem Greg. *d.decis.*500.*n* 6. Bel-

31 tramin.*ad eundem decis.*413.*sub n.* 4. *in princ.* vbi id maximè intelligit quando ille, qui est in possessione, docet de titulo colorato,& tunc executor tenetur assumere partes iudicis,Achil.de Grassis *super reg de triẽnali decis.6.n* 4.Flamin.paris.*de resign.benef. lib* 11.*q.* 10.*n.* 33. vbi ampliat etiamsi non adsit claus.*Vocatis vocandis.*

32 Secundò,quia nunc agitur de executione sententiæ quam R. P.Generalis pronuntiauit super priuatione nonnullorum,& admissione aliorũ ad Officialis,priorum,& Definitorum,& nulli dubium est posse in hoc euentu recurri ad Eminentissimum D.Nuntium tanquam iudicantis superiorem,illumque teneri iudicialiter cognoscere de exceptionibus oppositis,& super eis pronuntiare,ad not.per Menoch.*de arbitr. lib.*1 *quæst.* 38.*num.*6.Sigism.Scacc.*de appellat.q* 17.*limit.* 10. *numer.*46.

33 Tertiò,quia *per claus. Contradictores*, &c.in prædictis litteris insertam censetur concessa facultas iudicialiter procedendi.Ita Campan.*in diuers.iuris Canon.rub.* 21.*c.*13.*numer.* 235. Mar. Antonin. *resolut lib.* 1. *res.* 22 2.*casu* 16. *vers.tertiò facit* , Rot. *decisione* 616.*n.* 4.*p.* 2. *recent.*

34 Quartò, quia ex contextura earundem litterarum constat quòd Generalis non præmiserit necessariam cognitionem,quo casu etiam merus executor potest de exceptionibus in executione oppositis cognoscere , & ad illarum verificationem deuenire:solùm enim vbi omnis præcessit cognitio , nuda remansit executio, quæ sola mandata dicitur , vt ex Bart. Morla , & aliis resoluit Cancer. *var. resol. lib.* 2. *cap.* 15. *numer.*33.

35 Quintò, quia licet merus executor non habeat iurisdictionem ad ferendam sententiam super exceptionibus oppositis , nihilominus tamen potest cognitionis causam ad superiorem remittere,& interim in executione supersedere.Menoch. *de arbitr.lib.*1.*quæst.*38. *n.*9.21.& 12.Flores de mena *var.q.4.num.* 42. & *q.* 12.*n.*17.& 18.Marchel.*de commiss.in commiss. appellat.ab execmione Breuium n.*132.*pag mihi* 328.Scacc. *de appellat.q.*17.*limit.*10.*n.* 38.Cardin. Tusch *pract. conclus. lit.E. concl.*500.*n.*3.& 4.& 9.& *concl,*501.*n.* 1.& 2.Modern.*de Regia protect p* 4.*c.*6.*ex n.* 14. vbi

36 resoluit merum executorem iurisdictionem habere ad cognoscendũ de exceptionibus falsitatis, obreptionis, & subreptionis rescripti ad hoc,vt suspendat executionem.

37 Et in casu quo opponitur de nullitate ob defectum citationis contra sententiam , de cuius executione agitur,est indubitatum quod executor etiam merus debet cognoscere de oppositis exceptionibus ad effectum supersedendi in executione,vel illam denegandi,nechon

remittendi causa ad Superiorem, Imol. *in Clem.1.vers. sed nunquid*, & *ibi* Zabarel.*n.6.de re iudic.* Cancer.*var. resol.lib.2.cap.15.num. 35. & 36.cum seqq in 2. edit.* Franc.Moin.*de brachio Regio lib.2.cap. 38. num. 23. cum seqq* Thesaur.*quæst forens.lib.3.quæst.2. num. 4. cum seqq.* Leon.*Valent.decis.168. part. 2.* Valenzuel. *cons 9.num.8.* Ego *in collect.de cætero numero 7. de re iudic.*

38 Et in omni euentu vbi adest possessor in beneficio, vel præbenda, cuius possessionem alius de manu executoris assumere prætendit, tunc talis executor debet audire possessorem etiam intrusum, & assumere partes iudicis. Ita Butr.*in cap fin.num.7.de præsumpt.* vbi Abb.*ex n. 11.* Felin *num. 16.24.27. 33. & 33.* Garc. *de benefic. part.6.cap.2.§.1.num.110.& seqq.* Seraph.*decis.1031. numero 4 & decis 1045.& decis.1056.numer.3.* Flores de Mena *var.lib.1.quæst.12.numer.13.* vbi dicit quòd executores gratiarum Apostol. possunt cognoscere de legitimis exceptionibus, & *numer.17.* dicit quod debet

39 cognoscere super causis allegatis, aliàs declarabitur vim facere Marches. *vbi suprà num. 132. cum seqq.* Modern.*de Regia protect.part.2. cap. 13. num. 57. cum seqq.* & latius *in tract.de supplicat. ad Sanctiss. par 2. c.34.à num.78.* Beltramin.*ad Greg. XV.decis.413.numer.14.*

Ex quibus omnibus resultant contra litteras, de quarum executione agitur, plures & insanabiles nullitates, de quibus distinctè agemus ad faciliorem præsentis materiæ intelligentiam.

NVLLITAS I.

Quia sententia non iustificatur ex rescripto, nec ex actu.

40 EX supradictis iam constat principalem nullitatem deduci ex defectu citationis omnium interesse habentium, & ideo quæ illis non citatis gesta fuerût, debent reuocari, & denuo audiri, ac cum eis aliàs legitimis possessoribus causam agitari, vt tradit Mangil. *de euiction.quæst.177.ex num 22. & num 25. cum tribus seqq.* vbi quòd sententia in actione reali non potest exequi contra possessorem, si non fuerit cum eo litigatum, vel sit alius quàm cõprehensus in executione, & quòd nullus potest à sua possessione eiici absque citatione, & generaliter quòd sententiæ executio non

41 possit fieri absque partis citatione, Rom.*cons.128 vol. 5.* Ceuall.*commun.contra commun. p. 3. quæst.809.numer.24.cum seqq* Rot.*decis.284.num.5. cum seqq p.5. recent.* Omnis enim sententia iustificatur ex actis pro-

42 cessus, Rot.*decis 588.num 3.p.1.recent.* Et sine illis ni-

43 hil probat, nec pro ea præsumitur, Barz. *37. num.4 & 5.* Pereg.*de fideicom a.26 num.16.lib.1.* vbi quòd nihil probat non exhibito processu, Nogueiol.*alleg 52.numer....* Rota coram Butatto *decis.76 nu.2.cum duobus seqq.*

Quod quidem locum habet quamvis index enun-

44 tiet in sententia præcessisse omnia acta necessaria, quia adhuc si non exhibeantur, minimè credendum est sẽtentiæ Chattar.*de execut sentent.cap.fin. num. 19.* Stephan.Gratian *discept.forens lib 2 cap.310 numer. 89.* Noguerol.*alleg.12.num.12.vers.quod proceditur:* Pro quo est text.*in cap. quoniam contra de probat & in Auth. si quis in aliquo Codic. de edendo*, Mascard. *de probat. concl. 22.numero 54. versic. verùm contrarium, vsque ad numer.*

45 *59.* vbi eum communi tradit iudici non esse credendum, qui asserit præcessisse acta iudicij, & alias solemnitates, nisi sententia fuisset partibus præsentibus prolata, Alex. Trentacinq. *var. resolut. lib. 2. tit. de sentent.resol.4.n.3.* vbi loquitur quando sententia partibus præsentibus & consentientibus, & non appellantibus fuit prolata, & *num. 5.* agit quando sententia partibus absentibus fuit prolata, quia non creditur iudici asserenti præcessisse citationem, & alia

46 acta iudicij, idem Mascard.*concl.35.n.2. cum seqq.* vbi dicit non credi iudici asserenti in sententia libellum, litis contestationem, testiumque examen interuenisse, idem Alexand.Trentacinq. *lib. 1. tit. de verb.signific. resol.2.num.30.cum seqq.* dum ait quòd vbi fuerit appellatum a sententia, siue sit pars præsens, siue absens, non ex ea probatur præcessisse necessariam causæ cognitionem, cæteraque acta iudicialia: plura Genua *de verbis enunciat.lib.2.cap.9.* bene Felin. *in cap. cum in*

47 *iure num. 14. de offic. deleg.* vbi resoluit sententiam enunciantem quendam esse procuratorẽ, non probat mandatum, plura cumulat Modern. *de supplicat. ad Sanctissimum p 2.cap.30.§.4.nu.19.* Sola enim longa

48 diuturnitas temporis subsequentis ipsam sententiam, potest inducere præsumptionẽ solemnitatis actorum, ex Seraph.*decis.381.n.4.& 5.* vbi exemplificat in diuturnitate centum annorum, quem refert Noguerol.*alleg.12.num.14.* At Gonzal.*ad reg.8.num.6.* exemplificat in diuturnitate triginta annorum. Verum Alex. Trentacinq.*var.resol.lib.2 tit.de sentent. resol. 4 n.11. vers hinc est*, vbi dicit duos annos sufficere, si transierint post sententiam in rem iudicatam transactam, in præsenti autem casu nec annus transiuit, & sententia appellatione suspensa est.

49 Nec ex verbis enuntiatiuis dictæ sententiæ pronuntiantis, & affirmantis eam causam fuisse agitatam cum procuratore dicti R.P.Nuni & consortium, probatur existentia talis procuratoris ex reg.*Auth si quis in aliquo C.de edendo*, notat Alex.*cons.81. Viso & discusso col.7 vol.3 & cons.89.circa fin.lib. 2.* Golin. *de procurator. p.3.cap.3. num.23. cum multis seqq.* vbi tenet notario asserenti transumptum fuisse à se confectum

50 non credi, Modern *d cap.3 §.4 num.19. & de Regia protect part.4.cap.1.n.58 cum seqq.*

51 Multo minus iustificatur ex mandato procuratorio facto à R.P.Nuno & consortibus, & reproducto in actis per R.P. Butron. quia non constat procuratores in eo nominatos illud acceptasse, aut eo vsque vsos fuisse; cùm omni iure certum sit factum à procuratore ante mandati acceptationem esse inualidum. Ita Bart. *cons. 73. vol.1.* Imol.*in l. qui in Domino ff. de testam.* Alex. & Archid.*in cap is qui, de procurat lib.6.* qui post Compostellan.& Specul.*tit.de procurat §.1.vers. sed quid*, dicunt quòd si procurator antequam suscipiat mandatum faciat aliquid tanquam procurator,

52 etiamsi sciat se procuratorem constitutum, dummodo non susceperit mandatum, non valet, per text. *in d. cap.is qui, cap.vt super, de appell.in 6.* Et hæc est opinio verior, & magis communis, vt per Curt.iun.*cons. 63.* Alex. *in l.licet. C de procurat.col.1.* Vanti.*de nullit.tit.de nullit ex defectu mandati n.115.vers. tertiò principaliter.* Lap.*alleg.81.* Cassad.*decis 8.num.12 de restit spol.& decis.3 num.4.de appellat.* Ioseph.Lodon. *concl 46 ampl.12.* Sigism Scacc. *de appellat quæst.5. num.27.vers.moueor tertiò, & de re iudic.gloss.4.q 4. num.7.& num 52.* Golin. *de procurator.p.2.cap.3.numer.10.* post Stephan. Gratian. *discept. forens tom 5. cap 877.n.15.* vbi ex Manent *decis.22 num.24.* addit

53 quòd procurator non dicitur facere actũ procuratorio nomine, si adhuc mandatum non recepit, nec de eo notitiam habuit. Rota *decis 451 num.1 & 2.p.2. recent.* vbi ex hoc fundamento probat substitutionem à procuratore factam virtute facultatis ad id sibi cõcessæ nullam esse antequam acceptet mandatum.

Non obstat si dicatur R.P.M. Lyanum prouincialem

lem vnà cum definitorio suæ electionis dedisse mādatum procuratorium P. M. Thomæ de Paredes, qui illud substituit in personam P. M. Petri de Villanoeua, qui cùm esset Romæ vti talis procurator asseritur cōparuisse in illa causa coram R.P.Generali; quia respondetur procuratores à Definitorio temporali cōstitutos expirare cum ipso Definitorio, vt in terminis resoluit Borell. *in sum. omnium dec. tit. de procurat. n. 459. per gloss. verb. pro Ecclesia in Clem. fin. de procurat.* Deinde respondetur dictum P. Villanueuam a Definitorio pro suis causis constitutum procuratorem non posse in vim talis mandati agere causas singulorum de Definitorio, quia aliud est vniuersitas, Definitorium, seu Collegium, & aliud singolares illius Collegij, vt in terminis, quòd procurator vniuersitatis, non sit procurator singulorum probat text. *in l. 2. C. quod* 56 *cuiusque vniu. nom. cap. qui manumittitur*, 12. *q.* 2. Losæ. *de iure vniuers. p.* 1. *c.* 1. *n.* 22. Golin. *de procurat. p.* 1. *c.* 3. *n.* 25.

NVLLITAS II.

Ex nulla cassatione resultans.

Reuerendissimus P. Generalis nulliter & iniustè processit ad cassationem electionis factæ in personam R.P. Nuni tam ex defectu potestatis, quàm ex defectu causæ.

Quod ad potestatis defectum attinet, certum est in 57 facto Eminentissimum D. Card. Fachinettum de illo tempore in Regnis Hispaniarum Nuntium Apost. cū facultate Legati de latere eā electionem confirmasse, prout poterat per text. expressum *in cap. si Abbatem* §. 1. *de elect. lib.* 6. ibi, *Huiusmodi verò Legatus, qui maius omnibus post Romanum Pont. in prouincia sibi decreta imperium censetur habere, Archiepiscoporum, Episcoporum, & exemptorum electiones potest ex officio confirmare*, &c. Ego ipse *de iure Eccles. l.* 1. *cap.* 19. *num.* 250. & rationem assignat text. quia Legatus est iudex competens contra exemptos, refero *de officio & potest. Episcop. p.* 3. *alleg.* 123. *n.* 32. & 33. & hinc exē-58 ptus à iurisdictione ordinaria non est pariter exem-59 ptus à iurisdictione Legati, sed illi subiectus, Fr. Emman. *quæst. Regul. tom.* 2. *quæst.* 63. *art.* 4. Et prouisus 60 ab Illustrissimo Nuntio dicitur prouisus Apost. Gemin. *in d. c. si Abbatem n.* 5. vb. Franch. *n.* 4. Viuian. *de iurepatron. lib.* 11. *c.* 4. *nu.* 114. *ante vers. vt cum autem*, Ego *in d. c. si Abbatem n.* 4.

61 Et in terminis quòd confirmatio electionis facta per Eminentissimū D. Card. Fachinettū Hispaniarum Nuntium, dicatur confirmatio Apostolica resoluit Bays. *de elect. p.* 3. *c.* 43. *n.* 4. *tom.* 15. *tract. pag.* 402. ibi, *Hodie tamen est decisum vt Legatus à latere valeat, & possit in prouincia sibi decreta confirmare electiones Episcoporum, Archiepiscoporum, Patriarcharum, & aliorum exemptorum*, ita tradit Ioan. Andr. & Panor. *in d. cap. nihil*, & idem Ioan. Andr. Panor. Host. Ægid. & Innoc. *in c. cùm venerabilis, de consuet.* text. *in c. si Abbatem, de elect. in* 6. & c. Boët. ad Mand. *de elect. c.* 56. *lit. X. vers. coram Papa d. tom.* 15. ibi, *Quid si non compareant isti coram Papa, sed coram Legato Apost. Sedis à latere misso, qui est in prouincia, nunquid sufficit? Credo quod sic, nam talis Legatus benè potest confirmare electiones exemptorum*, &c. Lanor. *var. lucub. tit.* 4. *de elect. c.* 25. *n.* 46. Laurent. de Peyrinis *in formul. Regul. c.* 18. *n.* 4. *circa fin.*

62 Cùm ergo, vt dictum est, Capitulum fuerit auctoritate Apost. per Eminentissimum Nunnū confirmatum, minimè potuit à R. P. Generali infirmari, cùm inferior facta superioris euertere non possit, *cap. cum inferior, de maior. & obed. c. cùm venisset, de iudic.* Cancer. *var. resol. p.* 2. *c.* 2. *n.* 314. *prope fin.* Rot. *decis.* 293. *n.* 2. *p.* 2. *recent.* ea enim quæ sunt confirmata à Sede Apost. non possunt ab alio tolli, & quod Papa confir-63 mat, nemo infirmat, Bald. *in l. rescripta n.* 4. *C. de precib. Imper. offer.* Dec. *in c. cùm accessisses n.* 45. *de constit.* Gemin. *cons.* 30. *n.* 6. & 7. Rota *dec.* 293. *n.* 3. & 9. *p.* 7. *recent.*

Non obstat quod R. P. Nunus, & alij in eo Capitulo electi existimarunt Confirmationē R. P. Generalis 64 necessariam esse, & ideo instarunt pro ea obtinenda. Quia respondetur quòd quando in actu interuenit aliqua solemnitas non necessaria ad suam validitatē, & hæc concurrit inualidè, & minus solemniter, nō ob id remanet imperfectus, aut nullus actus, qui in se validus est glos. *verb. transitus in* § *serui, Instit. de libert.* quæ tenet ideo valere manumissionem factā in transitu, quia sine eo fieri poterat; vnde aliud est quòd manumissio fieri poterat sine Prætore; ex quo glos. Ias. *in l. vinum num.* 33. *vers. secundò confirmo ff. de rebus* 65 *cred.* notat quòd quando actus potest expediri sine præsentia iudicis, & si fiat in præsentia illius, & minus solemniter, per hoc non vitiatur actus, & quod de illa glossa facit magnum festum Bald. in pluribus locis ibi à Iasone citatis, idem tradit Segura *in l. ab exheredatis numer.* 3. *cum seqq. ff. de legat.* 1. Hippol. *in l. de vnoquoque n.* 42. *ff. de re iudic.* Vant. *de nullit. titul. quibus modis sentent. nullit. num.* 114. Rot. *dec.* 36. *n.* 56. & 57. *tom.* 5. *recent.* qui dicunt citationem non neces-66 sariam nulliter factam non obesse, nec actus nullitatem inducere.

Et in assensu Regio in contractu reseruato, quòd si 67 in illo non requiratur, actus non vitietur, si vel assensus deficiat, vel minus solemniter apponatur, Andr. de Isernia *in c.* 1. § *sed nec alia, numer.* 38. *quæ sit prima causa benef. amit.* Ponte *cons.* 95. *num.* 8. *lib.* 1. & *decis.* 4. *n.* 36. Rouit. *cons.* 4. *n.* 3. Capiblanc. *de Baronib.* 10. 2. *cap.* 8. a *n.* 14. *vers. & proinde*, Rota apud Farin. *decis.* 144. *n.* 10. *p.* 2. *in posthum. alias part.* 4. *recent.* Et pro hac conclusione est text. expressus *in l. forma censuali* § *si quis veniam petierit ff. de censib.* Ego *de Canon. & Dignit. cap.* 39. *n.* 9. vbi ex communi Doctorum sententia *in cap. cùm inter* 18. *de elect.* dixi electionem non continere nullitatem, si vocati ad eam faciendam, non habentes in ea vocem, spreti, aut admissi non fuerint,

Quoad secundam nullitatis partem de defectu cau-68 sæ mouentis ad cassationem, sciendum est per electionem plenum ius acquiri, sed in habitu tantùm, per cōfirmationem verò exercitium illius actus, ita Seraph. *dec.* 1011. *n.* 16. Melch. Phœbos *Lusit. decis.* 101. *n.* 7. *tom.* 1. Cabed *etiam Lusit. decis.* 84. *n.* 12. *p.* 2. Aloys. Ricc. *in decis. Curiæ Archiep. Neapol. dec.* 280. *num.* 2. *p.* 2. Laur. de Portel. *in suis resp. moralib. p.* 2. *casu* 4. Castellin. *de elect. Canon. c.* 1. *num.* 17. Laurent de Peyrinis *tom.* 1. *cap.* 3. § 6. *in fine*, Greg. XV. *decis.* 240. *num.* 16. & 17. Tamburin. *de iure Abbatum tom.* 1. *disput.* 6. *q.* 1. *num.* 4. Lanor. *d. tit.* 4. *de elect. c.* 25. *num.* 2. per doctrinam Felin. *in cap. cùm Bertoldus num.* 6. *de re iu-*69 *dic.* vbi dicit quòd per confirmationem nihil noui iuris acquiritur, sed tantùm exercitium iuris per electionem quæsiti.

In tantum quòd electus potest iudicialiter confirma-70 tionem suæ electionis petere, & Superiorem vt confirmet compellere, Abb. *in cap. cum dilectus* 8. *num.* 2. *de consuet.* ibi, *Nota primò quod Monachus electus in Prælatum potest electionem de se factam prosequi etiam in iudicio contentioso, & in c. postulationem* 5. *de postulat. Prælat. n.* 4. addit cum Ioan. Andr. *quòd ille, qui petit confirmationem electionis nullam petit gratiam, cùm*

plenè

plena iure innitatur, & quòd sic potest superbe accedere ante Superiorem etiam capntio, vel b.r·ete non leuata si confidat de idoneitate personæ suæ, & comminari quòd nisi ipse confirmet, habebit recursum ad Superiorem, idem Abb in c postquam 3 de elect. n. 1. ibi. *Nota primò quòd confirmatio est necessaria, licèt electio à principio fuerit voluntatis. Canonici autem non tenentur eligere certum, sed possunt eligere quem volunt, dummodo idoneum, vt in c. quia propter inf. eod. Superior autem ad quem spectat electionis confirmatio, tenetur ex debito electionem confirmare, si nihil impedit electum* &c. idem Abb. *in c. querelam n. 6. de elect.* Fr. Emman. *q. Regul. tom. 2. q. 54 art. 13.* Greg. XV. *decis.* 240. *n. 12. cum seqq.* vbi quòd qui confirmat nihil dat, & quod confirmatio non est imputanda ad beneficiũ, sed ad iustitiam, Castellin. *de elect. c. 5. n. 83. & c. 14. nu. 15. & n. 43. & 56. vers. memor sit semper confirmator,* Lauor. *de elect. c. 25. n. 28. & n. 44.* vbi quòd si cõfirmator absque iusta & rationabili causa differat electionem confirmare, potest recurri ad Superiorem pro cõfirmatione facienda, Sigism. à Bonon. *de elect. dub.* 43. *n. 1.* vbi dicit quòd sicut ex parte electi confirmatio est debita, ita ex parte confirmare debentis est necessaria, per *c. fin. de elect. in 6.* & per *c. postquã,* vbi But. *n. 5.* Abb. *in 3 notab.* Dec. *n. 1 de elect* & *n. 3.* & 4. Tambur. *de iure Abbatũ to. 1. disp. 6. q. 1. n. 25.* vbi quod electio est volũtatis, confirmatio autem necessitatis, & *q. 2. n. 10* Sigism. à Bon. *de elect. dub. 45 n. 1.* Lotter. *de re benef. lib. 1 q. 27 in princ.* Laur. de Peyrin. *to. 1. de subdito q. 1. c. 31. § 6. ad fin. vers. unde sequitur, & § 7. & § 11. vers. dico II.* Ego *de iure eccles. vniu. lib. 1. c. 19. n. 154.*

71

72

73

74 Ad confirmationem huius electionis deuenire potuit R. P. Generalis vel ex vi Constitutionis *p. 3. c. 7. de elect. noui Prouincialis prope fin.* ibi, *Volumus tamen & decernimus, vt præter illam per P. Præsidentem factam confirmationem omnes Prouinciales per Reuerendissimũ P. Generalem sese confirmandos curent, quàm citius fieri possit, habita ratione maioris, vel minoris distantiæ Prouinciarum, atque itineris difficultatũ,* &c. *Et eadem p. 3. c. 7. §. quid litteris definitorie delatis fieri debeat, in fine,* vbi de definitionibus Capituli Prouincialis, ita concluditur. *Et deinde ad Reuerendissimum Priorem Generalem, vt ab ipso si sibi visum fuerit, confirmentur, mittantur quàm citius fieri possit,* &c. Vel iure delegato ex vi litterarum Apost. idem R. commissarium, ibi. *Tibi vt dicta duo Capitula Prouincialia, ac in eis sequuta & alia alta annullare,* &c. *licitè possis & valeas eadem auctoritate tenore præsentium facultatem concedimus,* &c. Similes autem dispositiones, rescripta, & indulta semper sunt intelligenda prout de iure, Anchar. *cons. 6. n. 8. vers. omnis enim,* Cæsar. de Gratlis *decis. 8. n. 2. de re iudic.* Achil. *dec. 1. de rescript.* Rota *dec. 39. n. 2. part. 1. recen.* & *decis. 415. in fine part. 2. recent.* quia eorum verba intelligi debent secundùm terminos habiles, ac dispositionem legalem. Duran. *decis. 228. n. 9.*

75

76

77 Ex quacunque causa, vel titulo procedat Reuerendissimus Generalis semper in cassanda & infirmanda electione tenetur procedere citatis, & auditis partibus seruato substantiali iuris ordine: si procedat via ordinaria ex vi constitutionum Ordinis, de quibus supra; est aduertendum quod confirmator potest & tenetur antequam confirmet, inquirere de idoneitate electi, & de forma electionis, *cap. postquam 5. c. à nobis, de elect.* Nau. *cons. 1. in antiq. aliàs cons. 2. in nouis, eod. tit.* Sigism. à Bonon. *de elect. dub. 46 n. 8. & dub. 47. n. 7. cum seqq.* Lauor. *d. tit. 4. cap. 15. n. 59.* Castellin *d. c. 14. n. 15.* Tambur. *d. tom. 1. disp. 6. q. 5. n. 4. & 5.* Laurent. de Peyrin. *d. tom. 1. c. 31. § 12. vers. dico secundò,* Portel *in resp. moral. casu 4. n. 5. in fine,* etiam absq; contradictore, vt post Paciau. resoluit Felician. de Vega *ad cap. intelleximus, de iudic. n. 67.*

78 Deinde scire oportet duobus modis confirmatorem posse in his confirmationibus faciendis procedere: vel extraiudicaliter agendo, priuata scilicet scientia, non in forma iudicij & contentiosa, inquirẽs de modo electionis an fuerit Canonice facta, & de persona electi an sit idonea: Lauor. *d. cap. 25. num. 59.* Modern. *de Regia potest. p. 2. cap. 13. num. 6.* Ego *de iure Eccles. lib. 1. cap. 9. num. 251.* & in hoc casu quando nec directè, nec indirectè potest cognosci & penetrari causa cassationis, procedunt doctrinæ, de quibus *suprà voto 4.* Vel per viam iudicij contradictorij cum processu & causæ cognitione, Marescot *var. lib. 1. cap. 52. à num. 30.* Sigism. à Bonon. *dub. 46. num. 8 & dub. 47. cum seqq.* Ego ipse *d. cap. 19. num. 251.* & tunc tenetur cum partis citatione, & seruato iuris ordine procedere Modern. *de Regia potest. part. 2 cap. 13. num. 45.* ibi, *Si tamen quis esset electus ad dignitatem, & ageretur de illum remouendo à tali dignitate, tunc enim iudicialiter agendum est, & in tali infirmatione procul dubio partis citatio requiritur,* &c. & est doctrina Butrij *in cap. cùm dilectus 32. numer. 63. de elect.* ibi, *Quædam est confirmatio contentiosa super qua proceditur iudicialiter, & tunc oportet quod in ipsa interueniat causæ cognitio & absque ea non valet confirmatio C. de iudic. l. iudices, Col. quemodo & quan. iudex l. ea qua,* &c. Idem Butr. *in cap. venerabilem 34. eod. tit. numer. 15.* ibi, *Nota vndecimò quòd confirmator electionis, vel infirmator dicitur iudex & cognitor, & sic patet quòd confirmatio etiam temporalis dignitatis fit per viam iudicij,* Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. glos. 9. in annot. numer. 43.* Sigism. à Bononia *d. dub. 44 numer. 8. ad med. & numer. 9. & dub. 55. numer. 7.* Castellin. *d. cap. 14. numer. 54. ad fin. & numer. 55.* Lauor. *de cap. 25. num. 54.* Ego *d. lib. 1. cap. 19. n. 251.*

79

80

81 Et in Religione Fratrum Eremitarum S. Augustini confirmationibus, & cassationibus electionum semper proceditur secũdo modo, & ob id tenetur R. P. Generalis causas cassationis in sentẽtia exprimere, vt statuit Iulius III. *in Bullario Ordinis S. Augustini Romæ impresso anno 1628. pag. 216.* at si contingat dictum Hieronymum, aut pro tempore existentem ipsius Ordinis priorem Generalem confirmationem huiusmodi denegare, eundem Hieronymum, & pro tempore existentem priorem Generalem, teneri, & obligatum esse ad causam denegationis huiusmodi in eadem denegatione exprimendũ, &c. Qua de causa idem R. vt refertur in dictis literis, cœpit cognoscere indicialiter de nullitatibus electionis, ibi, *Prætereaque auditis pluries ipsis partibus, earumque iuribus, & rationibus mature discussis iudicaueris secundo dictum Capitulum Prouinciale nullum, & inualidum, nulliterque & inualide celebratum fuisse,* &c. Quo casu & absque dubio, si posset summarie, secretéque & per processum informatiuum procederet, iam teneretur per viam iudicij prosequi, iuxta doctrinam Menoc. *de præsumpt. lib. 6. præs. 5 n. 5.* dũ dicit quod sit iudex potest procedere vt Ordinarius, vel delegatus, electa vna via, licèt inutili, non potest aliam redire, optimè Cancer. *var. resol. lib. 1 c. 17. de appellat. n 43. in 2. edit.* vbi ex Innoc. *in c. bona il. 2. de postulat. Prælat.* & aliis tenet habentem facultatem apprehendendi possessionem propria auctoritate, & extraiudicialiter, sibi præiudicare adeundo iudicem incompetẽtem, & *lib. 2. c. 10. n. 47. cum seqq.* Hermosil. *l. 7 gloss. 2. n. 21. tit. 4. part. 5.* & in optima specie Rota *decis. 778 p. 1. diuers.*

82

83 Non debet igitur confirmator ex abrupto, & inordinatè ad electionem procedere, vt aduertit Lauor. *d. tit. 4 cap. 25. num 51* citans *cap. cùm ad monasteria, de statu monach.* Abb. *in ca. monachi §. Prioratus num. 10. eod.*

eod.tit. Sylu. *verb.confirmatio humana num.* 4. & subdit quod non debet per repentinam confirmationem propriam cupiditatem, & inordinatum affectum iuri, & æquitati præferens, competitore, vel oppositoribus neglectis, nec discusso negotio contra doctrinam Apost. electo manus imponere, *c.vlt.de elect. in* 6. Sed tenetur cum plena causæ cognitione inquirere & cognoscere de delictis quæ electum indignum faciunt confirmare, ac illum priuare possunt sua dignitate, vel Prælatura, vt per Fr.Emman.*quæst.Regul.to.*1.*q.*14.*a.*3.*vers.secundum argumentum*, vbi contra Nau. resoluit quod ad impediendam electioné etiam ante illius perfectionem & crimina electo opposita plenè debent probari: Hieron. Rodric.*in resolut.quæst.Regul.resol.*58.*n.*49. hanc conclusionem multis exornat, & reprehendit Lauren. de Porrel.*in dub.Regul.verb.electio n.*19. qui allegat Fr. Emman.*citato loco* pro contraria parte; licet Nauarrum sequatur Lauor. *de tit.*4.*c.*19.*num.* 121. Et quicquid sit, sumus extra hanc disputationem; quia agebatur in nostro casu de infirmanda electione iam perfecta, cuius vigore electus ab anno cum dimidio erat in pacifica Prouincialatus possessione absque alicuius cótradictione: ob quam rationem motus fuit doctissimus Valenz.*consf.*4 *per tot.* & præcipuè *n.* 5.*& 6.vol.*1. ad tenendum & consulendum quod P.Generalis, de quo ibi, nulliter & attentate processit ad priuationem officij Prouincialatus.P.Batres, eo inaudito.

84

85 Hinc infertur non esse ab officio excludendum indignum, aut eo priuari quemquam, nisi prius audiatur, & conuincatur de insufficientia, vel alia inhabilitate Fr.Emman. *q.Regul.tom.*2.*q.*51.*a.*12. *vers. ad primum dubium*, Porrel.*in dub.regul.verb.electio in addit.ad addit.n.*5 *& in resp moral.p.*2. *casu* 4. *n.*5.*& casu* 19 *à n.*1. Hieron.Rodr. *d.resol.*58 *n.*11. Lauren. de Peyrinis *in formular.lit* C *c.*18 *vers.nota quinto,& num.*7.*vers. sed dic quarto,& de subdito Relig. q.*1. §. 10.*in princ. pag.* 491. vbi subdit quòd non possunt priuari Religiosi sine eo quòd priùs citentur ipsisque detur copia eorum, quæ contra ipsos sint fulminata, vt se possint defendere Sigism. à Bon.*de elect. q.*90.*à princ.& præcipuè ex n.*8 *& dub* 98.*n.*2. ibi, *Nam si postea congregato Capitulo,& causa cognita non constaret per concludentes & veras probationes de dicta eiusdem Generalis insufficientia, profecto non posset deponi, vt pulchre sustinet in terminis de Prelato Regulari.* Rota *dec.*234. *n.*7.*part.*1.*in recent. & probatum est suprà dub.* 47.*n.* 13.*& dub.*91.*n.*9.&c.

86 Non obstat quòd Regulares cùm sint voto paupertatis adstricti, & non habeant velle, nec nolle, debent ad voluntatem Superiorum officia & prælaturas deponere, per ea, quæ diximus supra *voto* 4. *n.* 4. quia procedit dicta resolutio in officiis manualibus, quorum prouisio & depositio spectat ad eundem superiorem; non verò in electiuis, quæ per vocales in Capitulo, vel in Definitorio prouidentur, quando subest legitima & sufficiens causa; nam in illis habet electus firmum ius à quo non est sine causa spoliandus, quæ seruato iuris ordine, & concludenter sit probata, *c.nullam potestatem* 18 *q.*2.*c.Monachus,in fine,de statu Monach.* vbi glos. *verb.non moueantur.* Nec hoc votum paupertatis violat, cùm Religio ad cuius fauorem emittitur, officium prouidet, & illud ei cócedit. Rot.*decis.*772.*n.*1.*cum seqq. part.* 1.*diuers.* Aloys.Ricc.*in praxi var. resol.p.*4.*resol.* 51 *n.*1.*& per tot.* Sigism. à Bonon. *de elect. dub.*47.*à princ.* vbi post factam distinctionem inter officia electiua, & manualia *n.*4. resoluit Superiores non posse sine causa electos officiis electiuis priuare, idé Sigism.

87 à Bonon.*dub.*91.*à n.*1.*vsque ad* 9 *& n.* 10.*vers. attamen*, resoluit quod licet in causis Regularium procedatur summariè, & admittantur officiorum priuationes leuioribus de causis, nihilominus tamé requiritur quod ordo iudiciarius seruetur, & cum legitima causa cognitione procedatur, ac vt delicta plenè probentur, Diana *resol.moral.p.*3.2.*tract.de dub.Regul.resol.* 117. quod summatur *in eius summa part.*2.*verb.Prælatis Regularis duratio n.*52. dum tenet prælatos manuales, quorum prælatura non est electiua, amoueri posse ab officiis ad superiorum arbitrium. Et confirmatur ex iis, quæ latè & in difficiliori casu cumulat Laurent. de Peyrinis *tom. de subdito q.*1.*c.*12.*per tot pag.mihi* 36.*cum seqq.* resoluens Superiorem non posse pro libito suæ voluntatis, & sine causa professum in vna prouincia ad aliam transferre, eum suo iure priuando, & *in col.* 3. *vers. secunde*, quia omnis sententia supponit sententiam priuationis eo casu prolatam, subdito inaudito esse nullam.

88

89

90 Accedit quod etiam officio manuali subditum spoliare non potest superior, si faciat malo animo, odio, vel malitia, Rot.*d.decis.*778.*p.*1.*diuers.* vbi sic fuit resolutum in capellaniis ad nutum amouibilibus, Perez de Lara *de capella.li.*2.*c.*6.*ex n.*22. Gonzal.*ad reg.*8.*Cancel.glos.*5.§.6.*n.*48. Nicol.Garc.de *benef.p.*1.*c.*2. *n.* 88. eadē Rot. apud Posth.*in fin.sui tract.de manut.dec.*283. *& ceram Card.Caualer.inter eius impressas decis.*272. quam transcribit Leon. *de officio Capellani q.* 5. *sect.* 16.*pag* 743.*præcipuè n.*154. Et in officiis manualibus Regularium Sigism. à Bon. *de elect. dub* 47.*n* 8.*& 9.* & cum Nau.*commento* 4.*de Reg.n.*23.*vers. quartò potest agere, & comment.* 2.*n.*65.*vers.addo octauò*, tradit Laurent. de Peyrinis *de subdito q.* 1.*c.* 12.*pag.*37. *vers. secundo*, vbi quod licet prælatus possit spoliare subditum officio aliquo manuali absque causa, & solùm pro suo libito, si tamen facit malo animo, habet subditus iustam causam agendi contra prælatum.

91 Nec etiam Constitutio ordinis *p.*3. *c.*7.*in* § *quid de litteris Definitorio delatis fieri debeat in fine*, vbi agens de definitionibus Capituli, & officiis Priorum Conuentualium, Visitatorum, Definitorum, & Discretorum, statuit quod deferantur ad Reuerendissimum P.Generalem, *vt ab ipso si sibi visum fuerit, confirmentur*, sunt verba huius constitutionis: faciunt alia alterius *p.* 3 *cap.* 4. vbi dum ageret de auctoritate eiusdem Reuerendissimi circa hanc materiam, ita ait. *Ad eius etiam officiū pertinet Priores Prouinciales canonicè electos confirmare, & eosdem corrigere, suspendere, & etiam priuare, ac absoluere, si secundum Ordinis statuta casus emerserit priuationis, vel absolutionis*, &c. Quia respondetur prædicta verba prioris constitutionis non importare liberum & absolutum arbitrium ad informandas electiones, sed secundùm vsum rationis, & arbitrium boni viri. Ita resoluit in terminis Castel. *de elect. Canon.c.* 4.*num.*30.*& cap.*14.*num.*15. ibi, *Et si constitutio dicat quòd Prouincialis Priorem electum confirmabit, si ei visum fuerit, quod verbum non designat liberam potestatem, sed discessionem rationis, & arbitrium boni viri, & ideo non debet Prouincialis secundùm libitum sua voluntatis, sed secundùm iudicium rationis Priorem electum confirmare*, & c. Et hoc tāto magis procedit ex adductis per Menoch.*de arbitrar.lib.*1.*quæst.* 8.*num.*4.*cum seq.* & per *me de diction.vsufreq.dict.*424.*num.*4. vbi vnanimiter tenet verbum, *videor*, importare arbitrium boni viri. Quod quidem arbitrium debet esse regulatum à iure communi, *l.respiciendum,l.hodie ff.de pœnis, l.vir bonus,ff.iudic.solui,l.Thais* § *sorore ff.de fideicom.libert.* ibi, *non expectandum quod heredibus displiceret, sed quod bono viro possit placere*, & c. Seraph *decis.*1017.*n.* 1. Marc. Antonin.*var.resolut.lib.*3. *resol.*7 *num.* 14. Ioseph. Sesse *Aragon.decis.*45.*num.*13.*cum seqq.* Steph. Gratian. *discept. forens. capite* 442. *numer.*5. vbi dicit quòd arbitrium boni viri, nón est libera dispositio, & licet aliquando arbitrium solet aliquid remittere de rigore iuris, non tamen dat facultaté recedendi à dispositione

92

93

94

stione iuris, iuxta doctrinam Bart, sæpe canonizatam per Rotam *decis. 312. p. 2. in postum* Farin. *aliàs p.4. recens.*

95 In dubio enim quando verba applicari possunt ad arbitrium liberum, & regulatum, semper resoluere debemus viri arbitrium siue regulatum fuisse, concessum Dec. *cons.* 430.*num*.4. Menoch. *de arbitr. lib.* 1. *quæst.* 9. *num.* 1. maximè si ex contraria interpretatione præiudicaretur opinioni tertij, idē Menoch *d. quæst.* 9.

96 *num.* 8. Denique licèt iudex, cui concessum fuit absolutum, & liberum arbitrium, possit sine causæ cognitione & partis citatione procedere, vt ex Bart. Felin. & aliis resoluit Menoch. *d. l.* 1 *quæst* 19. *num.* 10 nihilominus si arbitrium fuerit à iure regulatum, tunc tenetur iudex obseruare & sequi omnes Canones iuris, idem Menoch. *d. lib.* 1. *quæst.* 13. *n.* 15. Vbicunque enim aliquid com-

97 mittitur per verba denotantia arbitrium boni viri, iste tenetur in commissione sua omnes iuris communis, & rationis regulas seruare. Alex. *cons.* 33. *n.* 3 *lib.* 1. Card. Tusch. *pract. conclus. tom.* 1. *lit. A. concl.* 470. *n.* 2. Ego *Axiom.* 32. *n.* 2.

98 Nec dicatur potuisse dictum R. P. Generalem ob nullam pronuntiatam electionem Capituli, iure deuolutionis eligere, & loco illius qui fuerat nulliter electus alium nominare ad *cap. cùm VVintoniensis, & cap. ne pro defectu. de elect. & cap. quamquam, eod. tit. lib.* 6. quia respondetur dictam electionem fuisse nullam declaratam ob violentias ex aduerso factas tempore quo celebrabatur; & ideo cùm cæteri vocales, qui eam electionem nullam inualidam fuisse & talem declarari intentarunt, nullam culpam ex eo contraxerint, quoad eos deuolutio omnis cessat, esset enim sine causa priuare innocentes non cooperantes malo, *cap. si electio, eod. tit. in* 6. & *ibi* communiter Doctores glos. *verb. priuatus. in cap. cupientes eod. tit. c. quia diuersitatem*, & *ibi* DD. *de concess. præb.* præcipue Imol. *num* 4. & 5. Butr. *in cap.* 2. *num* 13 *eod. tit.* Petr. Biax. *in direct. elect. p.* 3. *c.* 7. plura congerit Gutier. *can. lib.* 1. *c.* 28. & *pract. lib.* 3.

99 *quæst.* 51. *numer* 9. Maximè, quia secunda electio post primam nullam & attentatam, facta fuit in vim cuiusdam decreti Illustrissimi D. Nuntij, ideo culpæ vocalium imputari non potest, qui in executione dicti decreti ad secundam deuenerunt electionem, *l. non videtur data* 127. *§. qui iussu ff. de reg. iuris*, & *ibi* Dec. & Cagn. *c. quod quis* 24. *eod. tit.* ibi, *Quod quis mandato facit iudicis, dolo facere non videtur, cùm habeat necesse parere*; Menoch *remed.* 3. *retin. n.* 640. Quod quidem procedit non solùm quando Superioris mandatum iustum est, & iustitiā continet, sed etiam quando de illa potest dubitari, quia in dubio pro iustitia præcepti præsumendum est propter iuris auctoritatem, *l. seruo inuito §. cum Prætor ff. ad Trebell. §. Prætor ff. de iudic.* Fr. Emman *q. Regul. to.* 2. *q.* 22. *art.* 8. Mar. Alter. *de censur. lib.* 3. *disp.* 2. *c.* 1. *pag.* 290.

100 Denique non facit Capitulum secundò celebratum nullum, & nulliter cassatum præsentia cuiusdam ministri Regij, qui in aula electionis interfuit, quia *in cap. Messana de elect.* prohibetur solum ne laici ad votandum in electionibus intersint, itaut fiant per abusum secularis potestatis Tamburin. *de iure Abbatum tom.* 1. *disp.* 5. *q.* 12. *n.* 10. & 11. Ego *in collect. ad c. quisquis n.* 2. *de elect.* Sed quando intersunt pro defendēdis, & coadiuuā dis electionib. ne illis vis aliqua aut actus libertatis electionis impeditiuus fiat, tunc laici non prohibentur interesse, *c. benè §. sancta Synodus* 96. *d. c. cum longè* 65. *dist.* notat Abb. *in d. c. Messana n.* 3. *vers. vel vocantur laici*, optimè Biaxio *in direct. elect. p.* 1. *c.* 12. *n.* 2. Cacch. *instit. maior. lib.* 4. *tit.* 1. *de elect. n.* 110 & 111. Sigism. à Bonon. *de elect. dub.* 87. *n.* 5. Lanot. *d. tit.* 4. *c.* 4. *n.* 54 Lācel. *instit. Canon. lib.* 1. *tit.* 7. *vers. laici quoque*, *in glos. verb. Principes ad fin. lit. O.* & Fr. Emman. *to.* 2. *qu. Regul. q.* 52. *art.* 12. *in script.* præsupponit tanquam certum in Hispania adesse consuetudinem, quā vsus Rex noster Catholicus solet mittere personam ex suis Senatoribus, vel aliā magnæ existimationis, vt quando

101 expedietur Capitulis Regulariū intersit, cui, si ecclesiastica sit necessariam commissionē Illustrissimus D. Nuntius concedit, Valdel. *de dignitate Regum, Regnorumq; Hispaniæ c.* 1. *n.* 4. Portel. *in dub. Regul. verb. electio*, Miránd. *in manuali Prælat. to.* 2. *q.* 6. *art.* 16. & 23. Solorzan. *de gubernat. Indiar. to.* 2. *lib.* 3. *c.* 26. *n.* 19. *cum seqq.* qui asserunt ad regalia Principis pertinere personā nominare, quæ Regularium electionibus intersit, ne in illis eligatur minus aptus ad Prælaturam regendam: latè Gonzal. de Salzedo *de lege politic. lib.* 1. *c.* 12. *§. vnico per tot. tit. quod iure liceat laicis Principibus Præsides, Assistentesue mittere ad electiones Superiorum Regularium.*

102 Potest enim Rex pro scandalis & seditionibus sedandis etiam inter Ecclesiasticas personas, & Religiosos, politica vti iurisdictione, vnde ad concordiam reducantur Gaspar. Roder, *de annuis redditib. lib.* 2. *q.* 22. *n.* 60. *cum seq.* Borrel *de præstantia, Regis Cathol. c.* 7. *n.* 88. Moder. *de supplicat. ad Sanctiss. p.* 1. *c.* 4. *n.* 47. Salzedo *d. lib.* 1. *c.*

103 12. *n.* 31. Et quod Notarius laicus, si interfit electioni ad scribenda illius acta, non vitiet ipsam electionem, resoluit Abb. *in c. quia propter* 42. *n.* 10. & *in d. c. Messana n.* 3. *de elect.*

104 Præsentiam Senatoris assistentis electioni qualificat Regium mandatum ex iusta causa emanatum, vt inde iustificationem obtineat; semper enim attenditur conseruatio illarum rerum & dispositionum, in quibus Rex manum apposuit; *c. fin. in princ. de offic. Legati in* 6. *c. non reliqui, de priuil. lib.* 6. *Clem.* 1. *vers. nisi Regum, vel Principum, de Baptismo*, Steph. *de litteris iustit. §. potentiā commissi n.* 1. Paris. *cons.* 112. *in fine lib.* 4. Et ideo multa

105 præcepta Canonica relaxantur propter Regum, & Principum prærogatiuam, *c. Principes, c. Regum* 24. *q.* 5 *c. per venerabilem §. rationibus, qui filij sint leg.* Selua *de benef. part.* 2 *q.* 23. *n.* 52. plura per Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloss.* 24 *à n.* 155.

NVLLITAS III.

Resultans ex non transportatione actorum.

REuerendissimus P. Generalis in suis litteris asse-

106 rit se auditis pluries ipsis partibus, earumq; iuribus & rationibus maturè discussis, iudicasse secundò dictum Capitulum Prouinciale nullum, & inualidum, nulliterque & inualidè celebratum fuisse, quod fieri non poterat nisi transportatis & reproductis actis primæ instantiæ, *l. eos §. super his, l. præcipimus vers. in his autem C. de appell. c. cupientes, de elect. in* 6. ibi, *cum omnibus actis, iuribus, & munimentis suis, & processus suos contingentibus*, &c. & *in vers. Si verò in discordia*, ibi, *vt dictum est cum actibus, & monumentis instructa*, &c. quæ quidem integra processus transportatio ad aduersarium appellantem spectabat, taliter quod non sufficit transportatio partis actorum, sed requiritur productio omniū etiam facientium contra appellantem, Vant. *de nullit. tit. à quo & quibus numer.* 21. & hodie disponitur expressè per Concil. Trid. *sess.* 24. *de reform. c.* 20. ibi, *Præterea si quis in casibus à iure permissis appellauerit, aut de aliquo grauamine conquestus fuerit, acta omnia coram Episcopo gesta ad iudicem appellationis, expensis suis transferre*, &c. Et iudex appellationis non potest iudicare nisi coram eo productis & visis primis actis, aliàs peruerteret ordinem iudicij Bald. *in l.* 2. *n.* 5. *vers. ex quo nota C. de edendo*; & sententia lata corā secundo iudice

107 non reproductis actis primæ instātiæ est ipso iure nulla, Cæs. de Grassis *decis.* 9. *aliàs* 37. *incip. Opponebatur n.* 5. *de causa possess.* Anton Gabr. *commun. tit. de appellat.*

lat.q.20.n.8.Steph.Gratian.discept.forens.c.121.n.19. & 28.Modern.de Regia protect.part.1.c.2.§.1.per tot.

108 Et notarius actuarius huius causæ refert nec processū, nec illius copiam per se, aut per interpositam personā partibus vnquam dedisse, prout requirebatur, ex Rot. decis.121 p.7.recent.quia non est processus in forma probanti, si non sit à notario actuario authenticatus & subscriptus, ad text.in l.vlt.de assessor.Rot.decis. 18.n. 1 p.7.recent.in tantum quòd sententia ex processu aliter extracto est nulla, & non potest de iure produci te effectum, l.4.§.condemnatum ff de re iudic.Dec.in l. 2.n 57.C.de edendo, Cancer.var.p.2.c.12.n.30.

109

NVLLITAS IV.

Ex quo electio longiori tempore quàm per concordiam fuerat permissum, celebrata fuit, & contra formam in ea assignatam.

110 Concordia auctoritate Apostolica confirmata statutum fuit vt in prouincia Bethicæ electiones Prouincialium triennalium fierent alternatim, vno triēnio ex partialitate Hispalen. & alio ex prouincia de Estremadura cum decreto irritanti: quæ concordia in hac parte non fuit obseruata, vnde electio contra formā in ea data, celebrata fuit nulla, cum eius omissio vitium vitiet, l.cum hic, §. ait Pretor ff.de transact.& in electione est text.in cap quia propter, de elect. Molfes.in sum.tract.10.c.16.n.150 pag.377.

111 Et forma est de genere indiuisibilium, in qua eius contrauentio reddit totam electionē nullam d.c. Messana, Alciat.in l.1.§.sed si mihi n. 12.ff. de verb. oblig. Castellin de elect.c.4.n.17.Sigism.à Bononia de elect. dub.19.n 14 & 15.

112 Et in terminis quòd si electio statuto, aut consuetudine facienda est de triennij tempore, erit nulla si fiat de longiori tempore quam triennij, Roman.cons.66. vbi adden.lit.a Nicol.Garc de benef.p.2.c.1.n. 59. & 60.Fontanel.de pactis nupt.claus.4.glos.10. p.1.n.54. Cabed decis.84 n 7.& 15.p 2.Sigism.d.dub.19.n. 15. Castel.d.c.4.n.17.Nonar.in nono iure Pontificio concl 3.de elect.alias 88.n.2.Egn in collect.ad d.c.quia propter n.15.vers.nec etiam dici potest.

113 Nec cohonestabit prorogationem illius temporis dicere quod R.P.Botron vti non potuit toto tempore Prouincialatus ob impedimenta in præcedentibus electionibus data: Quia cum fuerit officium assignatum pro eo triennio sequenti currit etiam contra impeditū, quia tempus vnum pro alio non subrogatur, vt in legato vsusfructus probat text; in l.si vsusfructus mihi in biennium, ff.de vsufructu leg.per quē text. in officiis temporalibus ita resoluunt Bart in l. si ita stipulatus sim 14 n.2.ff.de verb.oblig. & in l.si prius, ff de aqua pluuia arc.n.30.& in d.l.si vsusfructus n 4.& in l. si vnus, §.item cum quidam num 9.vers. restat vna quæstio, ff.locati, Quām resolutionem sequitur Abb.in capite fin.de index.num.... Vincent.de Franchis decis.419 & 451.Rota Genuens. decision. 20.numer 9. Cabed. decis.84 numer.5.p.2. Parens meus Emman. Barbosa ad Ordin.Regias Lusit.tom.1 ad tit. 67. numer.9. pag.66. Canalcan.decis.25.n 2.p 2. Mastril de magistrat.lib 1.c.19 num 90 Fontanel.d.claus 4.glos 10 p. 1.num. 102.& decis 99.num.16.Rouit in pragm 5. n. 3. de offic o iudic Nonar.d.concl 3. de elect numer.5. pag.198.Modern.de Regia protect p.4.capite 11. numer.54.

NVLLITAS V.

Resultans ex non admissione appellationis interposita.

114 Condemnati per sententiam in dictis litteris Reuerendissimi P. Generalis insertam, antequam eis notificaretur, ab illa debito tempore & loco appellarunt, & nihilominus appellationi huiusmodi non deferens executor ad executionē procedit, in quo attētat, ex regula cap.non solum.de appellat.in 6.cum notatis à Lancel de attent cap.12.in præfat.Vnde Pattiat.cons. 164.n.38 Ioseph.Sessé de inhibit c.8.§. .n 8 & decis. 114.n.4.& cum eis Modern.de Regia protect.p.1.c.6. n.23. resoluunt attentatum committi non solum exequendo sententiam à qua appellatum fuit, sed etiam in denegando appellationem impositam, etiamsi non fiat nouitas contra condemnatum.

Sed tota difficultas est an id procedat, & locum habeat appellatio suspensiua in electionibus officiorū Regularium: & videbamur respondē tum negatiuè per c.constitutis 46 de appell.cum latè per me adductis supra voto 4.ex n.25.

115 At sub distinctione magis communiter resoluunt DD.hoc modo, vel electio facta fuit extraiudicialiter, vel iudicialiter compilato processu; primo modo cum executionē procedatur, appellatio non est suspensiua, nec censet attentata, vt probatur in d c.constitutis, vbi Ego in collect.n 4.& voto 4.numer. 26.cum seqq Gonzal.ad reg 8. Cancel. glos.9.in ann t. n 27 cum seqq. Modern.de Reg protect.p 2.cap.13.num.9 & 105 cum seq Secundo modo cùm agatur seruato iuris ordine & cum processu appellatio suspendit; & ideo sententia super confirmatione electionis iudicialis est appellabilis, sicut alia quælibet sententia, vt probatur in d.c.constitutis, & in cap.oblate, de appel c fi postquā 3.c.fin. de elect.lib.6 glos.notabilis verb & inanis in d c fin ibi Quod confirmatio facta vocatis his, qui vocandi erant, & cum causa cognitione habet vim diffinit uæ &c.glos. sequuntur Lancel de attentat cap 12.limitat 3 numer.vltim.in fine, & limit.5.numer 4 & limit. 20 numer.1, & cap 4 in præfat.n.725 Gonzal ad reg 8 Cancel.glos 9.in annot.num. 28 cum seqq & num.206.cum seqq Nicol.Garc.de benef p.9.c.4 n 16 cum seq Modern.de Regia protect.p.2.c 13.n.155 cum seq.& p.3. c.11.n.31.Fontanel.d.claus.4 glos.10 p.1.num 98.vbi dicit ita fuisse decisum in senatu Cathaloniæ, Valerz. cons.44.num.13.& 14.appellationem à P Batres oppositam attentata operasse, & cons.76.num.12 & 14. vbi ait attentatā fuisse possessionem cuidam C the dræ post appellationē ab oppositore interpositā. pot-

116

117 tel in resp moralib p.2.casu 45 ad quartum n.7. circa fin & vers ad quintum num 9.Sigism.à Bonon. de elect. Canon dub.44 n.14 & dub.45. num 7. vbi etiam cum glos.verb.inanes in d c fin.tenet sententiam per quam confirmatur electio, esse definitiuam, Lanot d.tit 4.de elect.c 25.n 67 & 68 Castellin. eod tract c 4 num.53. vers.electio pariter facta, & num.59. & cap.14.nu 42. Laut. de peremis tom.1 de subdito q.1. c. 3.. §.1 1. vers.dico sexto.

118

119 Hinc procedit communis illa & recepta opinio, quæ habet sententiam priuationis alicuius offic j esse appellabilem, & ea pendente officio priuatus posse & debere illud exercere, leg.1 ad fin ff.ad Turp l Franch.in c cum teneamur, de appell n.8 & 9 Lancel de atten c. 12.in præfat n.95.& 96 vers tertio.& limit. 26.n 1.Gonter pract.lib.1.q.39 Bobadil.in sua polit li.5.c 1 n.71.

O Mastril.

Mastril. *de magistrat. lib. 6. c. 11. n. 35.* Salgado *de Regia protect. p. 3. c. 8. in princ.*

120 Et in Regularibus quod sententia suspensionis, aut priuationis officij, aut vocis actiuæ, & passiuæ sit appellabilis, Fr. Emman *quæst. Regul. to. 1. q. 29. art. 5.* Modern. *de Regia protect. p. 2. c. 5. n. 123. cum seqq.* vbi *n.* 127. cum Dec. & Lancel. idem resoluit in suspensione & in priuatione officij, idē Modern. *d. p. 2. c. 13. n. 123. cum seqq.* Sigism. à Bonon *de elect. dub. 90. n. 5. cū seqq.* Lauor. *d. tit 4. c. 21. n. 78.* Valenz. *cons. 44. n. 13. & 14.* Laur. de Peirinis *de subdito q. 1. c. 20. §. unico pag 69. vers. respondeo & tom. 3. de priuileg. Minimor. c. 4.* Et

121 quod gesta per suspensum post appellationem à suspensione interpositam sustineantur, probat Alph. de Castro *de lege pœnali lib. 2. c. 31. lit. B in fine* quem refert, & sequitur Rub. *in aphorism. Ep scop. verb. Prælatus n. 12.* Scac. *de appellat. q. 3. n 2.* Laurent. *d. to. 3 c. 4 n. 19 p. 97.* Et per Bullam Iulij III. expresse permittitur appellatio à sententia priuationis officij his verbis. *Tuncq; eiusdem Congregationibus & prouinciis, ac personis confirmandis huiusmodi licere ad præfatum Marcellum Cardinalem, & nos, ac pro tempore existentem ipsius Ordinis protectorem & Romanum Pont. intra terminum vnius mensis à die denegationis prædicta recursum habere,* &c.

122 Non obstat quod Regularibus prohibita est appellatio à sententiis suorum superiorum, *c. ad nostram, c. irreprehensibilis, c. cum speciali, de appellat.* cum aliis congestis per me *d. voto 4. n. 50. cum seqq.* Et omnes ferè religiones constitutionem, seu priuilegium habent, quæ similes appellationes Regularibus prohibēt, Ego *d. voto 4. n 67.* Fray Martin de san Ioseph *en el epitome de la orden iudicial c. 18 de la appellacion n. 8. p. 245.* Ludou. Mirand. *in tract. de ordine iudiciar. to. 2. q. 9. art. 4. vers. tertia conclusio.* Quia respondetur contrariam opinionem, quod scilicet Regularibus appellare à sententiis suorum superiorum, esse maiori Doctorū calculo receptam, & probari per text. *in c. de Priore, de appellat. & in c. licet, de Offic. Ordin.* Et tenēt Fr. Emman. *qu. Regul. to. 1. q. 30. aliàs 29. art. 2. & 3.* Sanch. *in præcepta Decalogi to. 2. lib. 6. c. 8. numer. 101. cum seqq.* Laurent. de Peyrinis *in formulario tom. 2. capit. 12. numer. 1. vers. nota n. 1. vers. nota primò & to. 1. de subdito quæst. 1. c. 20. in princ. pag 65.* cuius verba Doctores propemodum infinitos citantia, refero. Videri potest pro hoc *c.* D. Tho. *2. 2. q. 69. art. 3.* Innoc. Abb. & alij Canonistæ *tot. tit. de appellat.* Syluest. Armil. Angel. Rosel. Pesanel. Tabien. Mald. & alij Summistæ *verb. appellatio,* Anton. *p. 3. tit. 9. c. 14.* Quarant. *in sum Bullarij verb. Archiepiscopi auctoritas n. 18. & 19.* Cassarub. *in priuil. Mendicant. verb. appellare,* Sot. *de iustit. lib. 5. quæst. 6. art. 3.* Nauar. *commento 3 de Regul. n. 51.* Rodrig. *to. 1. quæst. Regul. quæst. 29. & de ordine indic. c. 13.* Valent. *to. 3. disp. 5. quæst. 13. p. 3.* Sayr. *in claui Regia lib. 12. c. 17. n. 37.* Azor. *instit. moral. p. 1. lib. 12. c. 11 quæs. 7. & 8.* Spart *de modo corrigendi Regulares tract. 10. part. 4. c. 1. & 2.* &c.

Ad primam opinionem locum habere dicitur quādo Prælatus procedit extraiudicialiter per modum visitationis, & ad correctionem morum, vel ab obseruātiā regulæ, in his enim casibus prædicta iura loquuntur, appellare non licet: ita Emman. de Monte Oliuete *in pract. Regul part. 2. a. 7. n. 370. cum seqq.* Fragoso *de regimine Reip. Christianæ p. 1. lib. 8. disp. 24. §. 9. n. 152. & seq.* plures refert Gonzal. de Salzedo *d. lib. 1. c. 12. n. 85 cum seq.* Nisi Prælatus in modo excesserit, *d. c. ad nostrā,* Marant. *de ordine iudic. p. 2 actu 2. n. 333.*

123 Valenz. *cons. 43. ex n. 153.* Sanch. *d. lib. 6. c 8. n. 103. cum seq* Barthol. à S. Fausto *in thesauro Relig. lib. 6. q. 268.* Martin. de S. Ioseph *d. c. 18. n 7 & 10.* Laurent. de Peyrinis *tom. 1. de subdito c. 20. col. 4 vers. dico secundo, & tom. 3. de priuileg. Minim. c. 4. n. 20.* Villalob. *in sum. tract. 16. diffic. 8. n. 5.* Gonzal. de Salzed. *d. cap. 12. n. 89.* Gonzal de Salzed. *de lege politica lib. 1. c. 12. n. 85.*

124 Deinde admittitur appellatio hoc casu eo quòd prima electione vti nulla & attentata ac inualida pronunciata, deuentum fuit ad secundam, quæ suum debitum sortita fuit effectum, & earum vigore electos possessionem suorum officiorum pacifice assequuti fuerunt, & sic reuocatio electionis huiusmodi quoad vtrū que effectum est appellabilis, exemplo instrumēti publici paratam executionem habentis, quæ si semel facta sit, & in secunda instantia reuocatur via executiua, remanet talis sententia reuocationis appellabilis, vt per Gonzal. *ad reg. 8.* Gancel *glos. 6. ex n. 201.* Modèr. *de Regia protect. p. 3. c. 4. n. 44 cum seqq. & de supplicat. ad Sanctiss. p. 2. c. 34. n 40 cum seqq.*

125 Facit etiam quòd eo tempore, quo prætenditur R. P. Nunum & consortes suis officiis priuari, erant in pacifica eorū possessione à die electionis factæ, & sic pendente lite super huiusmodi priuatione vsus talium officiorum eis auferri nō debet, vt per Cou. *lib. 1. var. c. 16. n. 11. vers. secūdo,* Fab. de Anna. *cons. 80. n. 21. cum seqq. & cons. 94. n. 1.* Ioā. Carc. *de nobilit. glos. 35. n. 94.* Et in

126 terminis electionis quòd non attentet continuans qui est in quasi possessione eligendi probat Lancel. *de attent p. 2. c. 4. limit. 1. n. 4.* quia quādo actus est conse-

127 cutiuus & accessorius ad titulum, qui præcedit litem, non dicitur attentatus, licèt sit gestus post motam litem, idem Lancel. *d. c. 4. limit. 5. n. 9. & 16.*

128 Non obstat defectus confirmationis, quæ obtineri prætenditur à R. P. Generali, ad hoc vt electi suis officiis vti valeant, quia post captam possessionē non est amouendus electus, nec sua possessione spoliandus, dum pēdet confirmatio, ad not. per Vincent. de Franchis *decis. 163 per tot.* vbi resoluit capientem possessionem in vim contractus celebrati sub conditione impetrādi assensum Apostol. non posse sua possessione spoliari pen-

129 dente assensus prædicti impetratione.

130 Iuuat quòd in hac lite contendunt duo prouinciales, vnus primo loco canonicè electus & virtute sue electionis ad possessionem diuturnam admissus, qualis est R. P. Nunus, Alius vltimo defectuosè electus, qualis est R. P. Butron, in quo euentu possessor antiquior est præferendus, & debet manuteneri Capic. *dec. 77. per tot.* pręcipuè *n. 13. & 14.* Menoc. *con 1002. n. 28. & seq. lib. 11.* magis in nostris terminis Portel. *in resp. moral. p. 2. casu 4. ad 5. dub. 9.* Laurent. Peyrinis *in formular. tit. C. c. 18. n. 10. cum seqq.* Legendus ex *n. 9.* vbi *n. 14.* nostrum casum decidit his verbis, *Ad vltimū attende*

131 *primo pro practica quod Prouincialis electus à Capitulo, cuius electio, fuisset cassata à Generali, & alias eius loco electus, posset habita notitia de noua electione intra tempus congruum appellare ad Superiorem, & interim se manutenere in possessione officij, & alter electus à Generali tenetur habere patientiam quousque per Superiorem ad quem fuit appellatum declararetur, electionem primam fuisse benè vel malè cassatam. Puto enim quòd appellatio executionem retardet, vt probaui tom. 3 priuil. Regul. c. 4. n. 17. & ita etiam tenuit P. Trimarchi noster: & licèt hic electus, à Generali sit electus & confirmatus, cùm tamen non adhuc habeat possessionem officij, quæ est de essentia illius, potest ille, qui est in tali possessione à prætenso grauamine appellare, & in dicta possessione se manutenere cum melior semper sit conditio possidentis,* &c.

*****
***
*

Oueten-

Oueten. Capellæ.

Fundator Capellaniæ, qui vocauit ad eam Presbyterum de sua domo, genere, vel progenie, quando dicitur loqui per verba ciuilia, vel naturalia, itavt spurij, & descendentes ab eis excludantur.

VOTVM XCVIII.

1 *Clausula fundationis refertur.*
2 *Casus proponitur.*
3 *Testes de auditu alieno non probant.*
4 *Testes plures de auditu non coniunguntur ad faciendum indicium.*
5 *Testes de auditu quando consanguinitatem probent.*
6 *Testes consanguinei intra quartum gradum non probant.*
7 *Consanguinei testes pari vinculo cum vtraque parte coniuncti quando probent?*
8 *Commodum ex causa reportantes in ea integri testes esse non possunt.*
9 *Deponentes in casu, vbi affectionem aliquam habent, non probant.*
10 *Commodi affectio oculos caliginare solet.*
11 *Testi qui pro parte dicit falsum, in nullo creditur.*
12 *Periurus in parte repellitur in totum.*
13 *Testi, qui dicit contrariū in secundo iudicio, ei, quod dicit in primo non creditur.*
14 *Concordia in testibus non prodest ad probationem.*
15 *Crimen nullum est, quod ita vituperet famam, & statum hominum, sicut crimen falsi.*
16 *Homo per maculam falcitatis deuenit ad nihilum.*
17 *Testi, qui fuit carceratus de crimine quod per sententiam infamaret, non creditur.*
18 *Periurus testis à testimonio repellitur.*
19 *Ebrij testes à testimonio repellendi*
20 *Testes viles, & pauperes simul, repelluntur à testimonio.*
21 *Paupertas nihil detrahit de fide testis si sit honesta, & probata vita.*
22 *Familiaris quando in testem admittendus, vel repellendus veniat?*
23 *Repulsa testium sunt defensiones, & si non recipiantur, appellari poterit.*
24 *Testium in iudicio sæculari examinatorum depositiones, in iudicio ecclesiastico fidem non faciunt.*
25 *Testium inhabilitas non solum stat in personis testium, sed etiam in eorum depositionibus.*
26 *Iudex curare non debet de probatione facta super bonitate testium partis aduersæ si tabialia repulsa testium fuerint plene probata.*
27 *Respondetur multipliciter ad quandam obiectionem, & n. 28. & 29.*
30 *Fundans se in identitate tenetur comprobare, & contra eum præsumitur pluralitas.*
31 *Identitas vt probetur sufficit verificare duas demonstrationes.*
32 *Nomen & cognomem an probent Identitatem.*
33 *Familiæ, & generis diuersitas præsumitur ex non identitate cognominis.*
34 *Respondetur ad alia obiecta, & n. 35. & 36.*
37 *Qualitas adiecta verbo intelligitur secundum tempus verbi.*
38 *Capacitas in præsentato ad beneficium de quo tempore debet interuenire?*
39 *Concil. Trid. sess. 7. de reform. c. 4. & sess. 24. etiam de reformat. c. 17. procedit in Parochialibus exigui valoris.*
40 *Testes magis se conformantes cum dispositione iuris communis, cæteris præferendi.*
41 *Prouisionis appellatione venit nominatio, electio, præsentatio, & institutio.*
42 *Descendens transuersali etiam proximiori precedere debet.*
43 *Spurij non veniunt appellatione consanguineorum de Iure Ciuili.*
44 *Transuersales non concurrunt cum descendentibus.*
45 *Proueniens ex radice infecta non dicitur de radice seu progenie fundatoris.*
46 *Fundator quando dicatur loqui per verba ciuilia, & quando per verba naturalia?*
47 *Spurij, & bastardi inspecta natura sunt filij, in eisque cadit affectio naturalis.*
48 *Consilium Nauarri 4. de Iurepatron. ponderatur.*
49 *Filius legitimus natus ex patre spurio an dicatur de familia?*
50 *Spurij & descendentes ab eis an dicantur de domo, & familia? Et quid vbi concederetur illis ferre arma, & insignia familiæ, vide numer. 51.*
52 *Illegitimè nati admittuntur in Hispania ad insignia, arma, & nobilitatem patris.*
53 *Spurij de generali consuetudine dicuntur de familia, & de domo.*
54 *Beneficij patronati qualitas vt cognoscatur inspicienda est prima patroni prouisio.*
55 *Voluntatis interpretatio ab ipso testatore colligitur, ex eo quo ipse facit.*
56 *Nominatus & honoratus in testamento à fundatore, non comprehenditur in eius dispositione per verba naturalia loquente.*
57 *Dispositio quando est facta à muliere non obstante statuto simul cum masculo fœmina succedit.*
58 *Testator quando est persona idiota in eo cadit interpretatio crasso modo.*
59 *Interpretatio voluntatis testatoris sumenda est à consuetudine, & communi loquendi vsu patria.*
60 *Affectio naturalis sanguinis æquè in omnibus interuenitur.*
61 *Consanguineus proximior etiam per lineam spuriam an præferendus legitimo remotiori?*
62 *Affectio, & dilectio maior præsumitur erga descendentes quàm erga transuersales.*
63 *Casus nunquam euenit idem per omnia.*
64 *Filius præsumitur in dubio potius spurius quàm naturalis. Sed contrarium verius n. 65.*
65 *Lex in quantum potest, fauet filiis vt sint legitimi.*
66 *Filius in dubio præsumendus est potius post matrimonium, & non ante, vt legitimus iudicetur.*
67 *Filius naturalis propriè quis dicatur.*
68 Cap. inter cæteras, de rescript. *declaratur.*
69 *Sacerdotis filius quis dicatur.*
70 *Exceptionem probare tenetur, qui eam apposuit.*
71 *Testes circa spurietatem quid deposuerint, & numer. 72.*

73 *Testes deponentes de bona fama magis sunt attendendi, quam deponentes de mala fama.*

74 *Legitimatis quasi possessio probatur ex eo quod quis possideat bona paterna*

75 *Dos & alimenta filiabus spuriis debita secundum legem Hispaniæ quintum bonorum excedere non possunt.*

76 *Filius spurius vsque ad quintam bonorum partem efficitur capax, siue quintum sufficiat, siue non.*

1 Didacus Aluarez de la Espina Presbyter in suo vltimo, quo decessit, testamento sub die 26. Nouẽbris 1549, instituit, ordinauit, & fundauit capellã siue memoriam missarum trium in qualibet hebdomada pro sua, suorumque cõsanguineorum animabus celebrandarũ in Altari Assumptionis B. Virginis Ecclesiæ de la Pola de Salas: & in quadam dicti testamenti clausula, de capellanis dictæ capellæ pro tẽpore succedentibus agẽs, sic vt sequitur, disponit: *Item digo, que nombro por Cappellanos de la dicha Capilla a Iuan Aluarez Capellan de Mallessa y a Andres Aluarez Capellan de Linares, y a Diego Aluarez, y Andres Aluares Clerigos sus hermanos de los dichos Capellanos: los quales mando, que por su dias siruan la dicha Capella, y gozen, y lleuen los dichos bienes, y muriendo el vno que de en los otros: y muriendo el otro, quede en los dos: y muriendo los tres, quede en el otro: y muriendo todos quatro vaque la dicha Capilla, y mando, que la presente entonces, y dende en adelante cada vez que vacare el Patrono que yo nombrare en vn clerigo solamente, que sea approuado de Missa y no de otra manera, el qual sea Capellan della y el clerigo que ansi presentar sea de mi LINAGE, y auiendo clerigo de mi linage, no lo pueda presentare en otro, y auiendo dos clerigos, o mas, de mi linage, le presente en el mas cercano de mi linage el qual clerigo en que ansi se presentaro, sea honesto, y de buena vida y pobre, que no tenga Beneficio curado: y despues que el tal clerigo fuere proueido de la dicha Capilla, y tuuiere diez mil marauedis de rẽta allen de la dicha renta de la dicha Capilla, por el mismo hecho vaque la Capilla y el tal Patrono que sea obligado a la apresentar dentro de quatro meses despues que tuuiere los dichos diez mil marauedis de rẽta el tal Capellan y el dicho Patron lo presẽte en otro clerigo segun y con las condiciones suso dichas y ansi sirua solamente para siempre, &c.*

2 Mortuo fundatore, quatuor illi vt supra per eum nominati in bonis dictæ Capellæ applicatis successerunt, quorum vltimus & solus remansit Andreas Aluarez iunior, per cuius obitum successit Ludouicus Fernandez de Felgueras, quo nũc è viuis decedente ad dictam Capellam se opposuere Ludouicus de Francos Arangos & Alphonsus Perez Daner, ac Antonius de Felgueras, inter quos cum fuisset coram Ordinario Oueten. acriter disceptatum, quis eorum ad illam obtinendam melius ius haberet, ipse tandẽ Ordinarius per suã definitiuã sententiã dictam capellam Antonio de Felgueras vti Presbytero pauperiori, & proximiori cõsanguineo fundatoris adiudicauit; declarauitque dominam Marchionissam de Mirallo & Valdonqoillo dictæ capellæ Patronam teneri & obligatam esse iuxta fundationis tenorem eundem Antonium de Felgueras in præsenti vacatione nominare, dummodo priusquam titulus nominationis huiusmodi cum fructuum perceptione illi fieret, Beneficium curatum Sancti Petri de Priero quod nunc obtinet, liberè dimitteret. A qua sententia cùm pro parte tantum dicti Alphonsi Perez Daner fuerit appellatum (dicto Ludouico de Francos litem prosequi nolente) & causa appellationis, & appellationum huiusmodi commissa D. meo Licentiato don Didaco Osorio Protonotario, & Iudici Apost. qui ad nouas probationes dictas partes admittẽs, in omnibus & per omnia præfatam Ordinarij sententiam cõfirmauit. Et iterum eodem Alphonso appellante, fuit per Illustrissimum & Reuerendissimum D. meum Iulium Rospillosi S. Sedis Apost. in Hispaniarum Regnis Nuntium, & Collectorem Generalẽ causa mihi commissa, proposui dubium an dictæ sententiæ essent confirmandæ, vel infirmandæ? & infirmãdas esse cẽsui.

3 In facto quod attinet ad partium cõsanguinitatũ gradus qualificandos, constans est dictum Alphonsum Perez Daner esse nepotem Leonoræ Rodriguez, quæ fuit filia Ioannis Aluarez fundatoris filij, quem ad hãc capellam cum alijs tribus in dicto suo testamento nominauerat, & in hoc omnes cõueniunt. Ex parte verò Antonij de Felgueras probare intenditur eum esse nepotem Didaci Fernandez de Felgueras fratris germani fundatoris, in quo non concordant, & valde suspecta, & inuerisimilia deponũt testes: nã eorum aliqui de auditu alieno loquuntur, ex quorum numero sunt Didacus Aluarez de Morgal in processu *fol.* 91. Thomas Garcia de Allence *fol.* 107. Ioannes de Fernandez de Lorix, *fol.* 108. Ioannes Aluarez de Lascara *fol.* 116. & in secunda instantia examinati Didacus Aluarez, & Petrus Aluarez *fol.* 405. & ideò non probant: *cap. tam litteris* 33. *cap. licet, de testib. l.* 28. *tit.* 16. *p.* 3. Marc. Anton. *lib.* 1. *resol.* 106. *numer.* 10. & *lib.* 3. *resolut.* 27. *numer.* 5. vbi *numer.* 6. post. Alex. *cons.* 28. *col.* 7. *vol.* 1. resoluit plures testes de auditu non coniungi ad faciendum indicium, citati per me *in collect ad d. c. tam litteris, num.* 1. præcipuè, quia non referunt à quibus personis audierant, & de quo tempore; imò redditur dubia hæc auditus affirmatio cum plures testes pro parte Antonij examinati affirmauerint se nunquam audiuisse dictum Didacum Fernandez de Felgueras dicti Antonij proauum fuisse fundatoris fratrem, vt deponunt Menendez Diez de Soto in processu *fol* 96. *B.* super 2. Didacus Menẽdez de Arellano *fol.* 98. Alphõsus Garcia de Martin *fol.* 406 *B.* & quamuis per testes de auditu consanguinitas probari possit, hoc debet esse cum requisitis *cap. licet. ex quadam* 47. *de testib.* veluti si sint personæ graues, & deponant a maioribus audiuisse ante litem motam, & quod non odio, amore vel commodo testificentur, debentque specificare singulos gradus consanguinitatis dempto stipite, vt ibidem probatur, latè Fario. *in praxi crim. q.* 69. *n.* 117. quæ omnia desiderantur in depositionibus dictorum & aliorum testium pro parte Antonij examinatorum.

6 Alij sunt inter quartum gradum Antonij consanguinei, & affines, videlicet Ferdinandus Rodriguez de Felgueras in processu *fol.* 95. & in secũda instantia *fol.* 440 Rodericus Anphonsus de la Castanal. *fol.* 118. Didacus Fernandez de Felgueras *fol.* 394. & Didacus de Felgueras *fol.* 438. ac alij, & ideò non probant, nec fidem merentur. *cap.* 2 & *cap. accusatores* 3. *q.* 5. *cap. absens el* 2. 3 *q.* 3 *ff de testib.* latè Farin. *q.* 54. à *num.* 1. Durand. *decis* 427 *n.* 3. Non obstat quod aliqui sunt etiam consanguinei Alphonsi, quia non sunt pari vinculo consanguinitatis cum eo coniuncti, Anton. Gabriel. *commun. tit. de testib. concl.* 13. *n.* 18. Mar. Anton. *variar. resolut. lib* 3. *resol.* 37. *num.* 10. & *lib* 2. *resol. fin casu* 32. *vers. Quia Tertius* Et licèt consanguineorum huiusmodi dicta cum aliquorum testium depositione conueniant, & sic aliquo modo fidem mereantur, Roman. *cons.* 486. *in fin. vers. Licèt fidei;* præcipuè cùm deponant super qualitate, quæ verisimiliter magis ipsis quàm alijs nota esse potuit, *cap. veniens ad Apostolicam, in fine, de testib. in cap.*

in

in litteris, *n. 6. eodem tit.* Anton Gabr. *commun. tit de testib. concl. 2. n. 34.* nihilominus cum isti testes (quo Antonio Cappella hæc adiudicetur, & sic qualificetur consanguinitas quam prætendit cum fundatore ad hũc effectum habere commodum reportent vt eorum filij, 8 vel descendentes aliquando in illa succedant, certum sit eos non esse integros testes, *l. nullus, ff. de testib l. omnibus*, *C. eod.* Farin *in cap. insuper, in fin. de testib.* Rota *decis. 700. n. 32. & decis. 235. n. 3. p. 2. in recentior. &* 9 *decis. 159. n. 21. p. 5. etiam in recent.* Ratio est, quia si deponentes in casu, vbi affectionem aliquam habent, aut eis imminet laus, vel vituperium non probant, licèt negotium contra eos principaliter non agatur, vt no- 10 tant glos. & DD. *in cap. Romana*, *de testib in 6.* Alex. *cons. 70. n. 11. vol. 3.* multò minus debent probare illi, qui deponunt in casu, ex quo commodum, licet in consequentiam reportent, quia illa commodi affectio oculos caligare creditur, Menoch. *de arbitr. cas. 106. nu. 13. in fin.*

11 Alij falsa & inuerisimilia deponunt, vt sunt Ferdinandus Arias de Villamar in processu secundæ instantiæ *fol* 413 *B.* vbi affirmat se cognouisse Didacum Fernandez de Felgueras Antonij proauũ qui vt constat ex partitionibus, de quibus in processu *fol* 158. post obitum eius patris Ludouici Fernandez de Felgueras factis de anno 1545 iam e viuis decesserat, vnde quãtumcumque testis dicat, se ætatis octuaginta quinq; annorum, de hoc anno in quo deposuit, non solũ non poterat dictum Didacum cognoscere, sed etiam ille mortuus erat per quindecim fere annos antequam testis nasceretur. In eandem incidit falsitatem Georgius Aluarez de Ribadecello, affirmans in processu *fol.* 103. se cognouisse Ludouicum Fernandez de Felgueras, qui vt dixi, mortuus erat de anno 1545. vt ex dictis partitionibus apparet, sic excedit eius mors tempus centum annorum, quod attingere non potuit testis dum nonagenarium se facit. Similiter Ioannes Aluarez de la Lascara in secunda instantia *fol.* 409. super 2. art. affirmat se cognouisse dictum Didacum. Fernandez de Felgueras, & se vidisse celebrare huius Capelę fundatorẽ, quæ omnia per falsa esse constat ex dictis, & eis in omnibus suis dictis fides nulla habenda est glos. *verbo, Aduersa* ibi: *Idem videtur si testis pro parte dicit falsum, vt in nullo valeat dictum suum*, &c. Soar. *in thesauro recept sentent. lit. T. num* 135. Mascard. *de probat. concl. 743. conclus. 1039 numer 9.* Menoch. 12 *de præsumpt. libro 5 præsumpt. 2* Gloss. *resp 12. numer. 97.* Farin. *p. 2. quæst. 67. numer* 111 *& seqq & p. 4. cons. 39. num. 12.* Et quod periurus in parte, repellitur in totum nec facit fidem in aliquo, latè Farin. *d. p. 2. q. 36. n* 191. vbi ampliat etiamsi non sit periurus in principali dicto, sed circa accessoria, & extrinseco.

13 Alij in suis dictis varij sunt, & sibi ipsis, & inter se contradicunt, Ferdinandus Arias de Villamar in processu *fol.* 93. super 2. affirmat dictum Didacum Fernandez de Felgueras fuisse fratrem germanum fundatoris, & iterum examinatus in 2. instantia, super eodem 2. artic. dicit se id nescire. Alphonsus Garcia de Marein. in processu *fol.* 99. *B.* ait se publice audiuisse (licet non referat à quibus personis audiuit) proauum Antonij, & huius Capelæ fundatorem fuisse germanos fratres, in secunda verò, instantia iterum examinatus, *fol.* 406. *B.* testatur se id nescire, nec recordari tale vnquã audiuisse. Ioannes Fernandez de Lorz testatur se audiuisse Antonij proauum fuisse fratrem germanum fundatoris, licèt non expresserit à quibus audiuerat, vt in processu *fol.* 108. super 2. & nihilominus in 2. instantia *fol.* 446. dicit se non recordari id à quoquam audiuisse. Didacus Aluarez Perdigon in processu *fol.* 105. dicit proauũ Antonij fuisse germanum fratrem fundatoris, & in secunda instantia *fol.* 447. *lit. B* ait se id nescire; & ex qua cõtradictione colligitur falsitas depositionum; ac proinde illis fidem habendam non esse, *gloss. vlt. in fine*, ibi: *Tamen si testis dicat contrarium in secundo iudicio ei, quod dicit in principio, non valet dictum eius*, *in capite cum in tua 44. de testib.* Perez *leg. 3. gloss. 1. pag. 105. col. 1. ante med. titul. 4. lib. 8 Ordin.* Farin. *quæst. 65. numer. 2. & quæst 66. numer.* 13. Marc. Anton. *lib. 3. resolut. 5. num. 4.* Et licet ad euitandam cõtrarietatem in testium depositionibus facienda sit interpretatio, per quam illa excludatur; & licet secundum aliquos testis deponens se scire de auditu, & posteà dicens se nescire non dicatur contrarius, quia interpretatur quod nesciat, nisi prout expressit, attamen casui nostro (quatenus vera esset hæc doctrina) applicari non potest, cum nullus testis potuerit affirmare de visu, nec de propria scientia. Et sic contradictio, ad concordiam reduci, seu aliqua excusatione tolerari non potest. Et 14 quicquid concordia prodesset ad euitandum falsum, non autem proderit ad probationem, Farin. *d. quæst. 65. numer.* 265. Mar. Antonin. *lib. 3. resolut. 5. num. 5.*

Alij de falso suspecti, inquisiti, & carceribus man- 15 cipati fidem non merentur, ex quorum numero sunt Didacus Menendez de Arellana, contra quem fuit oppositum, & probatum in processu *fol.* 285. 288. 293. 297. 302. 306. 310. 314. & 319. propter falsitates ab illo fabricatas, dum esset Regius scriba, suo officio priuatum fuisse, prout adhuc priuatus est. Ioannes Aluarez de la Lascara, vt in informatione Alphonsi super 16. art. deponunt testes *fol.* 290. 294. 299. 307. 314. 319. *B.* 328. *B.* 337. *B.* 339. *B.* 341. 348. 352. *B.* 356. 365 *&* 371. Didacus Menẽdez de Quintana ob periuria commissa in iudicio denuntiatus; vt deponunt testes Alphonsi super 10. *fol.* 350. *B.* 289. 293. 298. 306. 354 *B.* 364. Ferdinandus Arias de Villamar ob crimen periurij in alijs depositionibus, non semel commissum carceribus mancipatus, ab illis aufugit, vt deponunt testes *fol* 306. 310. 314. 326. 328. *B.* 331. *B.* 337. *B* Nullum 16 est crimen, quod ita vituperet famam, & statum hominis, sicut crimen falsi, ex quo perditur nobilitas, & nobilitatis priuilegium, & homo remanet sine fide, & ad nihilum reducitur, Farin. *de falsit. quæst. 50. numer.* 15. vbi citat. Cyn. *in l. transigere, C. de transact.* dicentem, quod per maculam falsitatis homo deuenit ad nihilum inter homines, quia dicitur homo sine fide, & sine conscientia, Afflict. *decis.* 404. *numer.* 23. Et testi, qui fuit carceratus de crimine, quod per 17 sententiam infamaret, fides non adhibetur, *cap. si testes omnes, §. lege Iulia, & ibi gloss. verb. Vinculis 4. quæst. 2. l. 3. §. Iulia ff. de testib.* Rebuff. *de reprobat. testium, num.* 62. Farin. *q. 56. numer.* 180 Et testis, qui fuit periurus, à 18 testimonio repellitur, *c. testimonium 54. de testibus*, Menoch. *de præsumpt. lib. 2 præs. 60. numer. 10. cum seqq* Rot. *decis 3. numer. 2. & decis. 5. num. 1. part. 2. recent.*

Alij inebriari soliti erant, ex quorum numero sunt. 19 Ioannes Aluarez de la Lascara, vt in informatione Alphonsi super artic. 16. *fol.* 290. 294. 299 307. 314. 319. *B.* 328 *B.* 337. *B.* 339. *B* 341. 348. 352. *B.* 356. 365. *&* 371. Et Alphonsus Garcia de Marein, vt deponunt testes Alphonsi super 10. artic. *fol.* 289. 293. 398. 306. 311. *&* 363. ac alij, qui licèt ebrij non fuerint de tempore ferendi testimonij, esse tamen à testimonio repellendos resoluunt Deci. *in capite placuit*, *num.* 8. *de test. b.* Feln. *in c.* 1.

eod.tit. Anton.Gom.resol.tom.3.cap.12.num.18.in fine, & cum pluribus alus Farin.q.56.numer.434.436. & seq.

20 Alij paupertimi, & vilissitui homines, vt sunt Gregotios Aluatez de Ribadecello, provt de eo affirmant testes Alphonsi super 11.artic fol 289.293.298.307.311.352.347.351.355.& 364. Et Didacus Aluarez Perdigon, super 12.art.fol.290.294.307.355.& 364. Et Ioannes Fernandez de Loria, vt idem testes deponunt super 14.307.348.351.355.354. Et Ferdinandut de Vexega senior, vt iidem affirmant testes etiam super 14.fol. 290.348.351.& 264.& Blasius Rodriguez de Felguerasij, vt attestantur super 15.art. fol.290.294.298.303.311.319.B.326.328.B.339.352.355.B.392.& alij, qui eum simul sint viles, & paupetes, veniunt e testimonio repellendi, Rip. de sponsal.resp.3.n.8.Farin.q 57.n.71.Marc.Antonin.var. resol li 1.resol.28.n.8.

21 Solùm enim quando testes sunt honestæ, & probatæ vitæ, nihil de eorum fide detrahit paupertas, cap.si quis testium, vbi glos. & Bald. n.5.de testib.Aym.cons.249.n.11.vers.2.Anton.Gabr. commun.tit.de testib.concl.18.n.1.& 4.

22 Alij denique sunt Antonij familiares, vt de Thoma Garcia de Allence deponunt testes super 13.art. fol.290.294.298.307.347.351.353.364.& 370.qui dicunt eum habitare in domo Aotonij illi inseruientem in colligendis beneficij fructibus;& de Alphonsu Aluarez de Castañal testantut examinati pro parte Alphonsi super articul.15.fol.290.294.398.B.303.311.B.326.B.339.352.355.A.362.& alij, qui idonei non sunt, nec ad testificandum admitti debent, cap.si testes, vers.etiam Iure Ciuili, & vers.testes 4. quæst.3.leg.pen ff.de testibus, lib. 2.C. eodem cap.in litteris 24. eodem tit. vbi Bald. numer. 1. reddit rationem, quia familiares solent obedire domino suo per fas, & nefas, & cum pluribus ponit regulam Farin. quæst. 55.numer.122.& 135. cum seqq. Et licèt eam limitare videantur in famulo non habente salarium, aut expensas, ad not. per Mascard. de probation. concl. 758. numer. 7. Alexand. Trentacinq. variar. resolut.lib. 2.titul. de testibus resolut. 1. numer. 28. Farin. d.quæst.55. numer. 138. & seqq. Nihilominus quando familiaris, & inseruiens parti est vilis persona, & malæ famæ, provt in nostro casu, tunc omnino venit repellendus, Mil. in verb. Testes familiares producentes, Alexand. cons.105. numer. 4. lib.5.Rulu.cons.18 numer. 17.lib. 5. quos sequitur Rota decis. 246.numer 2.part. 3.recent.

23 In secunda instantia septem testes pro parte Aotonij hac de re fuerunt examinati, quorum primi duo, Didacus Aluarez,& Petrus Aluarez, fol.405. Antonij consanguinei deponunt de auditu à Didaco de la Barsera de Alaua, post litem motam, qui Didacus cum fuisset posteà ab Alphonso in testem adductus super 4.articul.fol. 340.deposuit se nunquam vidisse, nec audiuisse Aotonium, eiusque parentes fuisse fundatoris consanguineos. Alius videlicet Didacus Fernandez de Fulgueras fol.394.fassus est se esse parentis Antonij consobrinũ,& alius Didacus de Felgueras fol.438. fatetur esse ipsius Antonij consobrinũ, Ioannes Pire de Loto fol.418.Alphonsus Lopez de san Christoual, fol.422. & Ioannes Perez de Meicin.fol.431.patiuntur exceptiones, quæ omnino eos à ferendo testimonio repellunt, provt allegantur fol.455.& statim debebant admitti; vt probatur in cap. ex parte 7. de testib.Rebuff.de reprob.test.n.12.quia huiusmodi repulsæ testium sunt defensiones, Lap. alleg.82.n. 9.Auend.resp.21.n.3.vers. Istud tamen, Amat.Roder. in pract. de modo & forma videndi, seu examinandi processum, cap.9.de repulsis contra dicta testium.n.29. & ideò si non recipiantur, appellari poterit, Ioseph. Ludou. Perus.decis.38.num. 4. & 7.Surd.decis.36.n. 17.Valasc.cons.47.n.6.

24 Sunt & depositiones aliorum testium ad instantiam Antonij, coram Iudice sæculari examinati, qui fidem in hoc iudicio Ecclesiastico facere non possunt, Clar. §.fin.q.36.vers.vltimo quære, Grammat. cons. 42. n.1. Deci.in tract.crim.te.1.lib.4.c. 34.n. 48. Mascard. de probat.concl.33.à n.24.Mat.Anton.var resol.lib.3.resol.6.n.19.& resol.37.n.19. Alphonso minimè citato, cum deberet, c.2.de testib.l.4.tit.6.p.3.vbi Greg.Lop. quorum aliqui in prima instantia examinati, easdem patiuntur exceptiones& repulsas, quas eos habere suprà commemoraui.

25 Ex quibus patet testes ferè omnes Antonij repulsam pati, quæ vel eos in totum à testificando repellit, vel eorum fidem diminuit, quorum defectum supplere non potest aliorum depositio, quia nullus est integræ fidei, & licet aliqui illi, si fuissent, & liberi ab his exceptionibus, de quo non constat, adhuc cum maior esset numerus reprobatorum, eorum defectum non suppleret maior admittendorum, quia testium numerus & alia adminicula supplere possunt defectum qualitatis vnius testis, Rota decision.259.numer.8.part.4.recent. Tum etiam, quia testium inhabilitas non solùm stat in personis testium, sed etiam in eorum depositionibus, ex latè adductis per Farin quæst.62.numer. 313. 317.& 318.& 319.

26 Et licèt Antonius multum laborauerit in bonitate suorum testium probanda, id frustra à se factum fuisse colligitur ex Suar. de Paz in pract. part. 1. tom. 1.temp.9.numer.39.ibi: Et est aduertendum, quod si repulsa testium fuerint plenè probata, iudex curare non debet de generali probatione facta super bonitate testium partis aduersa, id est de la prouança de abonos hecha en fauor de los testigos tachados,&c.

Non obstat clausula testamenti dicta fundatoris, in qua vaccæ legatum relinquit filiæ Didaci Fernandez de Felgueras, quam sobrinam vocat, vt in processu fol. 16.B. & hinc inferri videtur dictum Didacum, Antonij proauum, fuisse patrem Mariæ, & fundatoris fratrem

Quia respondetur Didacum Fernandez de Felgueras, cuius meminit fundator in suo testamento, non videtur esse illum quem Antonius suum proauum vocat, idque euidenter patet ex sequentibus.

27 Primò, quia subrina, cui dictum legatum vaccæ reliquit fundator, vocabatur Maria, vt apparet ex alio legato trium ducatorum, quod ait relinquere Ferdinãdo eius sobrino dictæ Mariæ fratri; constat autem Mariam filiã Didaci, proaui Antonij de medio sublatam iam fuisse de tempore, quo fundator dictum suum testamẽtum condiderat, videlicet die 26. Nouembris 1549. vt apparet ex quadam venditionis scriptura, in processu fol. 152.præcedenti anno facta; ex qua constat ibi matrem viduam vti filiæ hæredem,& Ludouicum Fernãdez de Felgueras Antonij auum, tanquam illius fratrem germanum, & curatorem, publica auctoritate signasse.

28 Secundò, quia pariter constat dictum Didacum, qui iam de illo tẽpore è viuis decesserat, alios filios nõ habuisse, nisi Ludouicum Fernandez de Felgueras Antonij auum,& dictam Mariam defunctam, non verò aliquem Ferdinandũ, quem fundator fratrem ipsius Mariæ appellat, quia si extaret necessariò concurreret cum matre,& fratre in stipulanda,& signanda dicta venditionis scriptura, quæ per annum præcesserat fundatoris testamentum.

29 Tertiò, quia ex scriptura partitionum Ludouicus Fernandez

Fernandez de Felguetas senioris, Didaci patris, & alterius Ludouici aui, de qua in processu *fol.* 158. facta sub die 8. Decembris 1545. inter secundam vxorem Ludouici senioris, & filios Didaci proaui Antonij, apparet bona ab eodem Ludouico seniore relicta in tres partes fuisse diuisa, quorum vna fuit dictæ secundæ eius vxori adiudicata, aliæ verò duæ, duobus filiis Didaci defuncti Ludouico scilicet iuniori, & Mariæ eius sorori. quæ tunc viuebat de dicto anno 1545. & iam mortua erat de anno 1548. quo dicta venditionis scriptura publica auctoritate signata fuerat, & statim sequenti anno 1549. fundator dictum testamentum condidit.

30 Quartò, si Didacus Antonij proauus; frater erat germanus, vt ex aduerso præsupponitur, Didaci Aluarez de la Espina fundatoris, necessariò sequitur eo filios esse dicti Ludouici Fernandez de Felgueras senioris, quod falsum omninò videtur, cum iste nullam de Didaco Aluarez de la Espina mentionem fecerit, nec in dictis partitionibus illi tūc viuenti pars aliqua in bonis ab eodem Ludouico asserto parente relictis reseruata reperiatur, & sic Antonio incumbebat probatio, quòd Didacus eius proauus idem erat, atque ille Didacus de quo fundator in suo testamento mentionem fecerat; qui enim se fundat in identitate, tenetur comprobare, & contra eum præsumitur pluralitas, Craoet. *cons.* 158. *n.* 4. Cornel. *cons.* 144. *num* 11. *lib.* 4. Menoch. *de præsumpt. lib.* 6. *præs.* 15. *n.* 5. *& cons.* 80. *n.* 43. *lib.* 1. Mar. Antonin. *var. resol. lib.* 1. *resol.* 100. *n.* 13. *& lib.* 2. *resol.* 57. *n.* 10. *&* 11 Pacian. *de probat. lib* 1. *c.* 15. *n.* 45. Farin *fragm. crimin. part.* 2. *verb. Identitas, numero* 9. Rot. *decis.* 441. *numer.* 1. *part.* 1. *diuers. & decis.* 371. *numer.* 9. *in fine, p.* 4. *recent. aliàs part.* 2. *in posthum. Farin.*

31 Nec dicatur identitatem personæ sufficienter probari ex identitate nominis, & cognominis, cum vt probetur identitas sufficiat verificare duas demonstrationes, Rimin. sen. *cons.* 459. *nu.* 5 *cum seqq. lib* 5. Cephal. *cons.* 98 *n.* 21. *lib.* 1. Rot. *decis.* 160. *n.* 7. *& decis.* 87. *n.* 7. *p.* 5. *recent. & decis.* 645. *n.* 12. *& decis.* 34. *n.* 3. *p.* 3. *recent.* Quia respondetur istam esse probationem præsumptiuam aliis præsumptionibus elidendam, *l. Diuus, & ibi gloss. verb. Existimari, ff. de in integ. restit. l. non solum ff. de ritu nupt.* & cum pluribus Menoch. *de præsumpt. lib.* 1. *præs.* 30. *& lib.* 3 *præs.* 21. *num.* 22. *& lib.* 6. *præs.* 64. *n.* 46.

32 Et ideò parum vrget præsumptio, quæ insurgit ex nomine, & cognomine ad credendum, & tenendū pro vna & eadem persona Didacum Fernandez de Felgueras Antonij proauum, & illum cuius meminit fūdator, cū hæc nomina, & cognomina, fuerint, & sint propria aliarum familiarum eiusdem loci; nam nomē Didacus adeo ordinarium, & commune est hominibus illarum partium vt identitati nō fermat, ex Farin. *d. verb. Identitas n.* 12. *&* 14. Cognomen vero *Fernandez*, aliis cōmune videmus, qui cum Antonio sanguine coniuncti non sint; nec de eius familia, vt patet in teste Ioanne Fernandez *fol.* 108. & Andrea Fernandez *fol.* 111. & Petro Fernandez *fol.* 291. Blasco Fernandez *fol.* 300. Dominico Fernandez *fol.* 327. Ioanne Fernandez *fol.* 345. *B.* Aliud verò cognomen de *Felgueras* commune est hominibus diuersarū familiarum illarum partium, quæ inter se sanguine nō coniunguntur, vt videmus in vltimo teste primę probationis Antonij in processu *fol.* 219. *B.* qui vocatur Blasius Rodriguez de Felgocras, qui tamen fatetur cum producente nullam contraxisse consanguinitatem. Quod etiam efficacissimis comprobatur his duabus coniecturis, ex quibus euidenter veritas elicitur.

33 Prima colligitur ex eodem nomine Didaci, quo ambo asserti fratres appellantur, cum rarò parentes velint duos filios viuos, vno, & eodem nomine vocari; item ex diuerso cognomine de *Felgueras*: quo appellatur Antonij proauus, & de Aluarez de la Espina, quo cognominatur fūdator, & sicut ex diuersitate cognominis, & familiæ, nō præsumitur identitas personæ, sic similiter ex non identitate cognominis necessario debemus præsumere diuersitatē familiæ, & generis, vt in terminis cum Bald. *cons.* 166 *n.* 2. *lib.* 4. tenent Card. Tusch. *verb. Identitas, concl.* 3. *n.* 11. *& verb. Diuersitas, concl* 517. *nu.* 10. & cum aliis Farin. *d. verb Identitas, n.* 19. Et iuuat ad diuersitatem familiarum præsumendam, quod ex dicta partitione bonorum dicti Ludouici Fernādez senioris, de qua *fol.* 158 constat habuisse duas vxores, prima vocabatur Maria Diaz, secunda verò Catharina Suares, ex quarum nulla similiter cognomen desumpsit fūdator, signum euidens, quod sicut nec patrem habuit dictum Ludouicum, ita nec matrem aliquam ex duabus relatis illius vxoribus.

34 Secunda oritur ex eo, quod dictus Ludouicus Fernandez senior in suo vltimo, quod decessit, testamento, in processu *fol.* 136. filios, quos reliquit, nominat, & tamen inter eos non meminit dicti Didaci Aluarez de la Espina fundatoris, quem, si eius filius fuisset, certo nominare non desisteret.

35 Tertia, quia in partitionibus factis de bonis relictis per obitum dicti Ludouici Fernandez senioris, quibus in processu *fol.* 158. nulla fit de fundatore tunc viuente mentio, nec vlla bonorum pars ei assignatur, signum euidens quod illius filius non erat, vt falsò ex aduerso supponitur.

36 Nec releuat, quod Ludouicus Fernandez de Felgueras vltimus, & immediatus dictæ Capellæ possessor fit Antonij consobrinus, ac proinde de genere fūdatoris. Quia respondetur id forsan euenisse, quia ex alio latere fundatoris consanguineus esset. Tum etiam, quia non constat quo titulo eam obtinuerit, cum in processu nulla scriptura nominationis, institutionis, vel collationis sit ex qua veritas colligi possit: quod enim hæc de re deponūt Antonij testes, non verisimile. Tū, quia plures exceptiones, & repulsam patiuntur: de quibus supra, & ideò eis fides adhibenda non est, maximè stāte diuersitate facti per eos narrati, quia aliqui deponunt dictū vltimum Capellanum super hac Capellania litigasse, & in vim obtētæ sententię immissum fuisse in illius possessionem; alij verò affirmant litem fuisse inter Archipresbyterū Alphonsum de Felgueras ex vna parte, & Ferdinādum Rodriguez, Rectorem de Vexega ex alia, & quod dictus Archipresbyter in fauorem vltimi possessoris sui sobrini Capellam resignauerat; ex qua varietate redduntur admodum dubia eorum dicta, plures in eo cōueniunt, nulla existente scriptura, quòd dictus Antoninus de Felgueras cum fundatore nulla est cognatione seu necessitudine coniunctus, & quod eius parentes, & alij ascendentes, & transuersales, nunquam cum fundatoris descendentibus & consanguineis se tanquam tales conferebāt, sed vti extranei ab omnibus illius loci personis reputati fuerunt, vt attestantur omnes ferè testes pro parte Alphonsi examinati *super* 4. *art.* sui interrogatorij *fol* 305. vbi quidam addit se audiuisse à dicto vltimo Capellano hanc Capellam obtinuisse non proprio iure, sed illam sua cura, & diligentia acquisiuisse, & *fol.* 310. 313. 323. 325 330. *B.* 334. 335. *B* 340. 342. *B.* 344. *&* 375.

37 Et non solùm ex defectu sanguinis à primo fundatore procedere debētis, vt requirebatur, excluditur remanet dictus Antonius de Felgueras; sed etiam quia contra formam fundationis obtinet Beneficium Curatum de Prieto, vt videre est ibi; *El qual Clerigo, el que assi se presentare, sea honesto, y de buena vida, y pobre, que no tenga Beneficio Curado, &c.* Itavt hæc Capella per fundatorem incompatibilis effecta sit cum Beneficio Curato non solum ad effectum retentionis, sed etiam

ad effectum obtentionis, quia qualitas adiecta verbo intelligitur secundùm tempus verbi, *l.in delictis*, *§.si extraneus,ff.de noxalib.action. l. 1. §.sutoris, ff. quod iussu.l.Titius*,& ibi Bartol.*ff. de testam. milit. cap.si eo tempore,de rescript.in* 6.plures per me citati *Axiomat.* 38 196.*num.*6.& in similibus terminis Nicol. Garcia *de Benefic.part.*8.*cap.*1.*num.*58. Tum quia verba illa respiciunt tempus præsentationis, vnde cessat dubium, an capacitas requiratur in præsentato de tempore præsentationis,seu de tempore,quo Canonicè illi beneficium confertur,in qua siue sequamur *Rota* opinionem *decis.*69.*lib.*1.*part.*3. *diuers.* quam refert Mar. Antonin.*var.resol.lib.*1.*resolut.* 19.*num.*1.decidentis attendendam esse capacitatem de tempore præsentationis, siue aliorum existimantium illam requiri,quando præsétatus coram Ordinario personaliter sistitur ab eo institutionem petens, vt per Aloys. Ricc. *in praxi fori Eccles.resol.* 140.*num.*3.*in* 2.*edit.* & Alphons.de Leone *de officio Capellani, quæst.*4.*praxi* 6.*num.* 16.*propè fin.* Vtroque tempore certum est Antonium obtinuisse dictum Beneficium Curatum, prout hodie obtinet, postquam cum præsentatione dominæ Marchionissæ de Valdonquillo coram Ordinario prouisionem sibi fieri in forma postulauit.

39 Non obstat, quòd dictum beneficium sit adeò tenue,vt non sufficiat pro congrua Antonij,quia respõdetur fundatorem non considerasse tenuitatem,sed residentiam,& obligationem permanendi in alio loco,& inseruiendi alteri Beneficio relinquendo Capellæ seruitium. Tum,quia decreta concilij *sess.* 7. *de reformat. cap.*4.*sess.*24.*etiam de reform.cap.*17. procedunt, & locum habent in Parochialibus exigui valoris,¡& maximam fructuum tenuitatem habentibus, vt censuit Sacra Congreg.Concilij,*in vna Leodien.* quam refert Ioan.à Cochier *ad reg.*52.*Cancell.de dispens. ad duas Parochiales,vel Dign.num.* 7. Tum etiam, quia non est certum ex dicto beneficio congruam sufficientem non percipere eius Rectorem, quicquid dicant testes pro parte Antonij examinati cum relatas exceptiones patiantur,& nullam fidem mereantur, vt supra satis, superque ostensum manet: præcipuè stante vniformi depositione eorum, qui examinati fuerunt pro parte Alphonsi, attestantes beneficium Curatum de Priero valere millia regalia annua, *super* 4.*art. interrogatorij secunda instantia fol.*315.316.380.381.367. & 368. *B.* concludentem sui dicti rationem præstantes: tum etiam quia constat eundem Antonium ad titulum dicti beneficij Ordinibus sacris se initiari fecisse, quod nullatenus permitteret Ordinarius,nisi illius redditus sufficerent ad suam congruam sustentationem, iuxta dispositionem Concilij *sess.*21.*de reformat. cap.* 2. tum denique,quia in casu exigui valoris,& non sufficientis 40 congruæ, iam necessitati huiusmodi prouideret Ordinarius de remedio opportuno,quod præstat idem Cõcil.*sess.*24.*de reformat. cap.* 13. ibi, *In Parochialibus etiam Ecclesiis,quarum fructus adeò exigui sunt,vt debitis nequeant oneribus satisfacere, curabit Episcopus, si per beneficiorum vnionem, non tamen Regularium,id fieri non possit,vt primitiarum, vel decimarum assignatione,aut per Parochianorum symbola,ac collectas, aut qua commodiori ei videbitur ratione, tantum redigatur,quod pro Rectoris,aut Parochia necessitate decenter sufficiat.* Cùm Alphonsi testes deponant magis iuris dispositioni se conformantes cæteris paribus, aliis oppositum deponentibus præferendi sunt; iuxta doctrinã Innocent *in cap.audistis,de præscript.* Boër. *decis.* 93. *num.*25.& cum pluribus Anton. Gabr.*commun tit.de testib.concl.*4.*num* 23.Valenzuel.*cons.*33.*numer.*357. *num.*1

41 Nec obstat quòd Alphõsus, etiam ex eodem capite venit excludendus,iuxta fundationis tenorem, de qua *suprà num.* 1. ibi, *Y despues que el tal Clerigo fuere proueido de la dicha Capella, y tuuiere diez mil marauedis de renta*,&c. Dicitur enim eum possidere Beneficium simplex habens in redditibus plusquam duo millia regalia: Quia respondetur sub illa fundationis clausula adhuc Alphonsum non continere,cum illa loquatur,& oportet postquam quis prouisus fuerit de dicta capella, prouisionis autem appellatione venit nominatio,electio,præsentatio,confirmatio,seu institutio, gloss.*verb prouisionem per text. ibi in cap.* 1. & *in cap. quorundam, de elect.lib.*6. & *verb. prouisioni in Clement.fin.eod titul.*cum pluribus per me citatis, *de appellatiua verborum vtriusque iuris significat. appellat.* 228.*num.*1.& Alphonsus adhuc non fuit,nec est præsentatus,nec electus,nec nominatus,nec denique prouidens dicta Capella,& potest quandocunque voluerit dimittere beneficium,quod obtinet,& acceptare capellam,cum ei tantùm prohibeatur retentio,non vero obtentio;aliàs enim non videretur fundator rectè,& rationabiliter disponere,si dum Presbyterum in Capellanum præsentari vult, qui sine competenti Beneficio Sacris initiari non potest,iuxta decretum Concil. *sess.* 21.*de reform.c.*2.petat vt Presbyter,qui eam prætendere,gaudere non possit annuo reddito decem millium morabitinorum.

42 Sed concessio (sine veritatis præiudicio) quòd Antonius descenderet à dicto Didaco Fernandez de Felgueras,& quod iste fuerit germanus frater fundatoris, adhuc Alphonsus ei præferri deberet, cum constans sit in facto,& à nullo in controuersiam deductum, quod dictus Alphonsus sit filius legitimus Mariæ Cuerba, quam in legitimo matrimonio genuit Leonora Rodriguez,filia Ioannis Aluarez, qui fuit filius alterius Ioannis Aluarex de la Espina fundatoris,& ita descendit ab eo per lineam rectam, cum quo nullus transuersalis,vt esse prætendit dictus Antonius de Felgueras,etiamsi in gradu proximiori ipsi fundatoris coniunctus esset,cõcurrere potest,*l.*5.*ff.de gradib.affinit.l.* 7. *Tauri, l.* 3. *tit.*13.*p.*6.& *ibi* Greg.Lopez *verb. ningun pariente*,& per ista iura latè Ceuall.*commun.tom.*3. *q.*762.*n.*26. *cum sequentibus.*

43 Pro parte verò Antonij ad exclusionem Alphonsi opponitur,quod dictus Alphonsus descendit à fundatore,per lineam spuriam,quia eius auia Leonora Rodriguez, fuit filia spuria Licentiati Ioannis Aluarez,Capellani de Malleça,& quod iste pariter fuit filius spurius alterius Ioannis Aluarez de la Espina,Capellæ fũdatoris,& horum descendentes,ex quorum numero est dictus Alphonsus,tanquam à radice infecta procedentes,non possunt in dicta capella succedere; cum ad eã per fundatorem vocentur consanguinei *de su Linage*, quæ verba cum sint ciuilia,excludunt descendentes ex spuriis,hi enim nunquam censentur vocati ad Capellanias, seu beneficia Ecclesiastica: imò nec veniunt appellatione consanguineorum de iure ciuili, *l.si spurius,ff.vnde cognati*,de qua Rot.*decis.*616.*n.*1.& 2. *p.*2.*recentiorum.*

44 Sic in terminis resoluit Nicol. Garcia *de benefic. part.*7.*c.*15.*nu.* 48. vbi refert Rota fuisse reuocatam sententiã Consilij Archiepiscopi Toletani adiudicantis quandam Capellaniã descendẽti ex filio spurio,cõcurrentibus transuersalibus ex legitimis procreatis, in hæc verba. *Nam descendẽs censetur propinquior,& magis consanguineus, nec transuersales concurrunt cum descendẽtibus,in quibus datur repræsentatio sine gradus limitatione,vt per* Ceuall.*d quæst.*762. *à n.* 24. *qui ita ait fuisse iudicatum per Concilium Archiepiscopi Toletani in quadam Capellania de Getafe, in fauorem Ioannis de Benauente,Presbyteri fundatoris, sed certè in ista causa contra dictum Ioannem de Benauente, tenuit Rota* 1.*Iulij* 1605.*coram iusto, quia fundator vocauit*

cani Presbyterum de suo genere, vel progenie de Salmax, & sic vsus est verbis iuris, & cum Ioannes proueniret ex radice infecta, duci non poterat de radice seu progenie fundatoris, vt in decisione supra relata nu. 2. quod non considerauit Cenall. dicti Ioannis de Benauente aduocatus in dicta causa, &c. Et paulo inferius, ibi: *Et similiter etiam in alia Capellania de los Chaues de Beuilla, huius Dioecesis Abulen. apud Iudicem Metropolitanum Salmantica residentem, reuocata sententia Ordinarij, fuit iudicatum contra descendentem ex filio spurio fundatoris in fauorem transuersalis, quia fundator vsus est verbis iuris*, &c.

45

46 Et licet idem Nicol. Garcia *citata loco n.* 53. eandem inculcans sententiam videatur dicere, quod in fauorem consanguinei descendentis ex illegitimo fuerat decisum per Rot. *in vna Tyrassonen eleemosyne*, tandem concludit ad fauorem transuersalis legitimi, & ex legitimis descendentis, vt patet, ibi: *Quod procederet quando testator, seu fundator loquitur per verba ciuilia, veluti si vocaret Capellanum ex sua familia, vel cagnatione, itavt constaret exclusisse nominationem naturalem, secus tamen esset quando loqueretur per verba naturalia, veluti si vocaret descendentes, aut consanguineos, iuxta distinctionem* Bart. *in l tutelas, num 4 ff. de capit. diminut.* &c. Et ibi: *Vnde apparet Rotam in dicta Tyrassonen amplexam esse nostram sententiam, & distinctionem in terminis nostra quaestionis*, &c. Et ibi: *Sed cùm ista sint verba ciuilia, id re vera est contra dictam decisionem Tyrassonen. & distinctionem à nobis factam, & sic non placet*, &c. insinuat Rot. *d. decis.* 616. *num.* 2. *part.* 5. *recent.* vbi dicit quòd spurij, & bastardi inspecta natura sunt filij, in eisque cadit affectio naturalis, & per consequens comprehenduntur in dispositione loquente de consanguineis. Quod autem fundator Capellæ, de qua agitur, vsus fuerit verbis ciuilibus, patet ex instrumento fundationis, in quo vocauit *al pariente mas cercano de su Linage*, quæ verba ciuilia sunt, ad not. per Nicol. Garcia *citata loca*

47

48 Adducitur etiam, & ponderatur pro hac parte consilium Nauarri 4. *sub titul. de iurepatron.* vbi quidam Clericus habuit filiam, quam legitimauit per rescriptum Principis, ex ea & nobili viro legitimè coniugatis habuit nepotes, & in suo testamento, & vltima voluntate instituit Capellaniam, & vocauit ad successionem illius consanguineum eius proximiorem: fuit dubitatum vtrum nepotes Clerici filius legitimus, & procreatus ex Clerici filia, deberet admitti ad præsentationem dictæ Capellaniæ, & præferri alijs consanguineis? Et affirmatiuè respondit ex ea ratione, quia testator per verba naturalia vocauit consanguineum proximiorem, vt videre est apud illum, ibi: *Attenta voluntate testatoris, inspectisque verbis testamenti cum naturaliter inspecto iure natura etiam filij bastardi, & spurij dicantur procedere ex sanguine parentela, domo & familia defuncti, cum in eis naturalis effectus cadat*, &c.

49 Conducunt resoluta per Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancellar. gloss.* 5. *ex n.* 109. vbi disputans an Clericus filius legitimus natus ex patre, aut matre, auo, vel auia illegitimis, dicatur de familia fũdatoris, vel sanguine, vt censeatur vocatus ad talem Capellaniam, & *vsque ad num.* 114. pro negatiua sententia plura adducens fundamenta, postea *à num.* 115. *vsque ad num.* 120. affirmatiuam comprobat, & tandem *in num.* 121. cum prædicta distinctione de vocatione per verba naturæ, aut per verba ciuilia rem componens ita concludit. *Respondet etiam ista vltima decisio ad fundamenta eorũ, qui tenent quod filius legitimus natus ex patre spurio, non dicatur de familia, iuxta consilium Fulgos.* 359. *numer.* 1. *cum similibus adductis per Gam decis.* 278. *quod procedat quando testator, seu fundator loquitur per verba ciuilia, veluti si vocaret Capellanum ex sua familia vel cognatione, itavt constaret exclusisse nominationem naturalem secus tamen esset quando loqueretur per verba naturalia, veluti si vocaret descendentes, aut consanguineos, iuxta distinctionem Bart. in l. tutelas n. 4. ff. de capit. dimin.*

Verum his non obstantibus in præsenti casu ex circumstantijs, coniecturis, & pręsũptionibus occurrentibus (quatenus sine veritatis præiudicio de spurietate constaret) doctrinæ, & decisiones ad exclusionem Alphonsi supra adductę non sunt, nec esse possunt ad materiam applicabiles.

50 Licet autem sit valde controuersum in iure an spurij, & descendentes ab eis, sint, & dicantur de domo, & familia, & plures vterentur supradicta distinctione, non defuerunt tamen qui indistinctè tenent affirmatiuam partem, vt in dispositione in qua vocauit testator eos, qui sunt de domo sua, docet Cornel. *consil.* 169. *numer.* 7. vbi ait verbum *Domus*, sumi tam ciuiliter, quam naturaliter, & intelligendum secundum patriæ vsum, & subiectam materiam, de qua agitur, idem docet Socin. *cons.* 101. *numer.* 8. *lib.* 3. vbi quòd non solùm dicuntur de domo, sed etiam de casata, & familia secundùm vsum communem loquendi, quod ante cũ docuerat Bart. *in l pronunciatio, § familia ff de verbor. signif. & in l. fin. C. eod.* vbi etiam Salicet. idem tenet Cephal. *cons.* 591. *num.* 13 *lib* 4. optimè Bald. *cons.* 441. *incip. Ad audientiam n.* 1. *vers. in contrarium lib.* 3 Et vbi ea consuetudine, concederetur naturalibus, & illegitimè natis ferre arma, & insignia familiæ, hoc admittunt Socin *in dicto cons.* 102 *n.* 8. *lib* 3. Card. Mantic. *de coniect. vltim volunt. lib.* 8. *tit.* 12. *num.* 20. *in fine* Menoch. *de presumpt. lib.* 4 *pres.* 88 *num.* 14. Prout in Hispania vbi ea notoria consuetudine harum partiũ admittuntur illegitimè nati ad insignia, non enim, arma, honores, & nobilitatem patris, vt referunt Azeued. *cons.* 24. *numer.* 27. & 29. Nicol. Garcia *de benefic. p.* 7. *capite* 15. *num.* 49. citati à Rota *in Pampilonen. Capellan.* 4. *Martij* 1622. *coram bonæ mem Rembelde.* Et quòd de generali consuetudine spurij dicantur de familia, & de domo, & vtantur armis, & insignijs familiæ, tenet cum alijs Tiraquel. *de nobilit. cap.* 13. *numer.* 25.

51

52

53

Sed quidquid sit, etiã stante prima sententia, & doctrinis supra sub illa distinctione allatis, plures adsunt coniecturæ, & præsumptiones, quæ faciunt, & inducunt ne illæ locum habeant in hoc casu.

54 Prima coniectura est, quæ resultat ex facto proprio fundatoris, cum nihil sit, quod melius eius voluntatem exponat, vt in terminis tenet Lambertin. *de iurepatron.* 1. *p. lib.* 2. *quæst.* 7. *princip articul.* 30. *numer* 21 *fol. mihi* 602. ibi: *Sicut dicimus quòd ad cognoscendam qualitatem beneficij patronati inspicitur prima patroni prouisio, vt dixi suprà* 1. *p. lib.* 1. *in* 2. *quæst. princip. artic.* 4. *numer.* 17. *fol. mihi* 28. &c. illum sequitur cum alijs Ricc. *in praxi fori Eccles tit. de iurepatron. decis.* 202. Et generaliter quod voluntatis interpretatio ab ipso testatore colligitur ex eo quod ipse facit, tenet latè Simon de Prætis *in tractat. de interpretat. vltim volunt. lib.* 1. *interpret.* 1. *dub.* 3. *solut.* 5. *nu.* 47. *cum seqq. fol mihi* 31.

55

56 Et in præsenti casu hanc habemus declarationem, quod fundator excludere noluit spurios, & descendẽtes ab eis, siquidem primo loco vocauit suos proprios filios, quorum primus, & maior fuit dictus Ioannes Aluarez, proauus Alphonsi; quia si fuit naturalis, vt infrà ostenderetur, cessat in facto spurietatis exceptio, si verò cũ alijs fratribus fuit spurius post Sacerdotium patris genitus, signum euidens est, quod fundator spurios ad hanc capellã vocauit, ac proinde huic generi personarum

narum odium non habuit, nec illud excludere voluit, honorando in prima vocatione Ioannem Aluarez, quẽ spurium dicit Antonius, eleganter Rota d. decis. 617. num. 5. p. 5. recent. ibi, *Non obstat quod cum pater Didaci ne dum sit naturalis, sed etiam spurius ex damnato coitu, qui non comprehenditur in dispositione, etiamsi per verba naturalia fundator loquutus fuerit, Hondeo. d. conf. 5. numero 33. lib. 2. Pereg. post alios articulo 22. numer. 81. quia si verè pater Didaci non fuisset nominatus, & honoratus in testamento, bene posset esse locus præsumptioni, quæ aduersatur huiusmodi generi personarum, quippe quæ sunt odibiles, & extra mentem disponentium, secus vero quando de personis habetur notitia, & honoratur, vt in præsenti fuit factum de patre Didaci, quia tunc cessat præsumptio odij à lege considerata, itavt in proprietate verborum non cadat impedimentum*, &c. Et ibi, *Sufficit Didaco patrem suum fuisse cognitum, & honoratum à testatore, vt inde tollatur præsumptio exclusionis à proprietate verborum naturalium, ex quibus suam vocationem deducit.*

57 Secunda coniectura elicitur ex qualitate personæ fundatoris, qui cum non fuerit Iureperitus, sed illiteratus, debemus præsumere illum loquutum fuisse crasso modo, secundum naturalem, non ciuilem intelligentiam. Ita Fusar. *de substitut. quæst. 379. num. 9.* ibi: *Sublimitatur secundo quando dispositio est facta à muliere, vel persona idiota & illiterata, nam tunc non obstante Statuto simul cum masculo fœmina succedit: ita declarat Pereg. in d. cons. decisiuo 57. lib. 1. in fine: mouetur quia verba dispositionis mulieris, vel idiotæ intelliguntur secundum naturalem, non ciuilem intelligentiam, & reconditas iuris interpretationes. Ancharan. 225. n. 1. Ias. cons. 151. col. pen. vers. confirmantur lib. 4. Cast. iun. cons. 145. n. 6. Mantic. de coniectur. vlt. voluntat. lib. 3. tit. 5. numer. 7. & cum Peregrino etiam ego transeo, quia verò idiotæ ignorant has verborum subtilitates, nec in eorum dispositionibus penetrant ad has iuris interpretationes*, &c. Et cum aliis prosequitur Simõ de Pretis *de interpret. vltim. volunt. lib. 2. interp. 3. dub. 2. solut. 2. n. 296. cum seqq. & n. 301. cum seq. fol. mihi 254.* vbi citat Socin. *cons. 37. lib. 3.* qui dicit quòd quando
58 testator est persona idiota, in eo simpliciter cadit interpretatio crasso modo, & quòd dicendo *familia*, seu *parentela*, intelligitur de tota, & pluralia ad propositum: ad quod etiam facit quod adducit Perez de Lara *de Capel. lib. 2. capite 1. à numero 22.* Vnde cum fundator esset penitus illiteratus, habitassetque in loco vbi nullus erat Iureperitus, nec aliquis, qui ei fundationis tenorem, & formam disposuerit, necessariò credere debemus non ciuiliter, sed naturaliter loquutum fuisse.

59 Tertia coniectura tam pro intelligentia verborum à testatore prolatorum, quàm pro interpretatione suæ voluntatis sumenda est à consuetudine, & communi loquendi vsu patriæ in qua vixit, & mortuus fuit, *l. si seruus plurium, §. fin. ff. de legat. 1. l. pen. in princ. ff. de alim. legat.* & communem testatur Ias. *in d. §. fin.* Dec. *in l. vt liberis, Cod. collat.* Alex. *cons. 110. lib. 2.* Crauet. *cons. 101. in fine, & cons. 201. col. 5.* Bellon. *cons. 1. num. 3.* Consuetudo autem illarum partium habet Clericorum filios in æstimatione esse, nec odibiles haberi, vt in aliis partibus.

60 Quarta coniectura desumitur ex natura rei, de cuius successione agitur; quia si vbi tractatur de fundando maioratu, seu patronatu gentilitio ad conseruandam agnationem, & nominis ac familiæ splendorem, tunc præsumendum est testatorem vocare noluisse spurios, & ab eis descendentes, & in terminis fundationũ patronatuum, quæ fiunt per Cardinales, & alias personas illustres pro conseruatione agnationis agit Rota *decis. 112. & 126. p. 1. recent.* Verùm quando ad alium finem fundatio fit, & res pariter per spurios, & ab eis descendentes, ac per ipsos legitimos expediri potest, tunc præsumere debemus testatorem consanguineos, tam legitimos, quã spurios æqualiter vocare voluisse; quia solùm affectio naturalis sanguinis attenditur, quæ in omnibus æquè inuenitur, iuxta dictũ Baldi *cons. 441. num. 1. in fine lib. 3.* attestantis ratione naturalis affectionis, & insitæ charitatis idem in vtroque intelligendum esse, quia par affectionis ratio paritatem permissionis inducere conuenit *l. non solum, §. denuo, ff. de ritu nupt.*

61 Vnde consanguineum proximiorem etiam per lineam spurium præferendum legitimo remotiori, admissa distinctione an testator loquatur per verba ciuilia, vel naturalia, docent optimè Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. glos. 5. à num. 123. vsque ad num. 127.* Nicol. Garc. *de benef. p. 7. cap. 15. num. 44. & 45. & num. 53.* vbi licèt dissentiat in eo quòd sentit Gonzalez, quod scilicet sola qualitas rei sufficit, vt spurius nõ excludatur, licet testator loquatur per verba ciuilia, hoc tamen admittit quando voluntas testatoris, obseruantia vel cõiecturis, de quibus supra, declarari potest. Et generaliter quod
62 testatoris volũtas etiam interpretatur ab affectione, & charitate, & quod sẽper præsumitur maior affectio, & dilectio erga descendentes, quã erga transuersales, latè Simon de Pretis *d. tract. interpret. vltim. volunt. lib. 1. interp. 2. dub. 2. solut. 5. per tot.* præcipuè *n. 17. fol. mihi 102.*

63 Ex quibus patet quod supra dixi, doctrinas scilicet, & decisiones a Garcia allatas non, conducere ad præsentem casum, in quo plures circunstantiæ, & coniecturæ concurrunt, quæ factum mutant, & diuersã resolutionem esse à me capiendam insinuant, id enim sæpissimè euenire solet, vt testis est Thesaurus *in præfat. suarum decis. numer. 32. vers. cæterùm, & num. 33.* ibi: *Præterea quamuis idem videatur casus, plerumque tamen euenit vt aliqua etiam leuis circumstantia factum mutet, vt ait Quintil. instit. orat. lib. 5. cap. 2. ideo dicere solebat Curtius iunior quod licet senex esset, & in casibus innumeris consuluisset, nunquam tamen euenit, vt idem per omnia esset casus*, &c. Maximè quia Garcia non dicit in illa causa Capellaniæ de Getafe fuisse pronuntiatum contra spurium, & sententiam transiisse in rem iudicatam, poterat enim Rota ab illa decisione recedere, sicut refert recessisse sub die 10. Maij 1606. corã Iusto ab alia decisione contraria facta sub die 28. Iunij 1605. coram eodem, quæ variatio denotat casum illarum decisionum magnam habuisse difficultatem, & antequam executoriales expediantur, reproducta in Rota causa, & iterum aliquo dubio reproposito, nonnunquam receditur à decisis, & poterat alia capi resolutio.

64 Quæ cùm ita se habeant stante spurietate, multò magis procedere, ea semota, vel non legitimè probata: quod autem ad eius existẽtiam Iure probandam, multum turbida redditur, si quando ex actis nõ constat de Presbyteratu Ioannis Aluarez proaui dicti Alphonsi, nec titulus Capellani, quo nominat illum fundator, denotat obligationem habendi Ordinem sacrum, & ideo non est cur debeamus Leonoram eius filiam potius præsumere spuriam, & in Sacerdotio genitam, quam naturalem, in soluti statu procreatam, controuersũ est enim apud DD. an in dubio filius præsumatur potius naturalis, quã spurius? & præsumi potius spurium resoluunt glos. *verb. probare in cap. lator, qui filij sint legit.* Bertrand. *cons. 133. lib. 2.* Natt. *cons. 481. num. 10.* Surd. *cons. 177. n. 41. & de aliment. tit. 1. q. 10. numer. 35.* Menoch. *de præsumpt. lib. 6. præs. 54. num. 2. & cons. 318. n. 14.*

*num.14.*Rot.*decis.*254.*n.*3.*diuers.* vbi allegat Rebuff. *in praxi benefic. tit. de dispensat. super defectu natal. num.*41.

65 Sed contrarium, quod scilicet in dubio præsumatur potius naturalis quam spurius, sequuntur Bald. *cons.* 448. *Quæritur in primis lib.*1.*n.*4. Crauet. *in suo celeb.cons.*138.*n.*1.*& cons.*166.*n.*1.*&* 4. Barret.*cons.*117. *n.*6.qui allegat.Cephal.& Alciat. patum constantem *in resp.vlt.n.*5.*secundum impressionem antiquam*, Con. *de sponsalib p.*2.*cap.*8.§.3.*num.*1.ibi.*Potius verò præsumitur naturalis, quàm spurius, ne præsumamus factum, aut qualitatem necessariam, vt quis dicatur spurius, quæ à natura non inest*, &c.Rot.*decis.* 360.*nu.*16. *p.*5.*recent.*ibi, *Nec est opus probare Isottam fuisse naturalem, non autem spuriam, quia in dubio præsumitur naturalis, non autem spuria*. Aym.*cons.*166.*n.*1. Rimin. iun.*cons.*187.*n.*107.*cum seqq.*Thesau.*q.*83.*n.*2.*lib.*2. Barz.*decis.*91.*n.*1.*vbi de magis communi*,&c. *& decis.* 319 *n.*15.*ead p.* 5. *recent.* ibi: *Prout facit non fuisse iustificatum Andream natum esse ex soluto & soluta, quia sic de iure præsumitur*, Rot.*decis.* 802.*nu.* 2. *& seq.p.*1.*diuers.*&c. Accedit quòd cùm lex in quantum

66 potest, faueat filiis vt sint legitimi, Dec. *cons.* 152.*sub n.*1.*vers.& quia lex*, Rot.*decis.*201.*n.*41. *& decis.*264. *n.*13.*p.*5.*recent.*ita debet fauere filiis vt sint potius in dubio naturales, quam spurij Et sicut in dubio præsumendum est filium natum post matrimonium, & non ante, vt legitimus iudicetur. Ruin.*cons.*51.*sub num.*20. *vers præterea ex quo, lib.*5. quem sequitur Rot.*d.decis.* 264.*n.*13. ita etiam ad euitandam spurietatem debemus præsumere filium potius natum ante Presbyterum, quam post Sacerdotium genitum. Quare hæc opinio videtur magis Iuri conformis, & verior.

67 Nam illa, quæ primo loco relata fuit, intelligi debet propriè de filio naturali, cum requisitis Iuris communis, nempe quorum parentes sint soluti, & mater sit in domo diu retenta pro concubina, & in schemate concubinæ, & quod cum ea solus ille vir consuetudinem habuerit, *l.*3.*ff.de concub.*§.*si quis autem in auth. quibus modis naturales efficiantur sui*, Rot.*decis.*254. *p.*2.*diuers.*& sic in casu, quo filius agebat de successione hæreditatis paternæ, ad quam ius non habebat nisi se filiũ naturalem probaret cum dictis requisitis, & ideo sentiunt filium ad illa probanda obligandum esse, itavt si in probatione deficiat, debeat præsumi spurius, id est; natus ex coitu illicito, cui deficiunt illa requisita, vt sit naturalis, sed nullo modo affirmant quòd si mater virum habuit, filius potius præsumatur natus post matrimonium, quàm ante; vel si pater fuit Sacerdos, præsumatur natus filius post susceptos Ordines, & nõ ante, excepto vno Rebuffo à Rota citato *d. decis.* 254. *p.*2.*diuers.*in qua non agebatur de hac quæstione, sed de successione in hæreditate paterna, quam vnus petebat, qui ad eam obtinendam tenebatur se filium naturalem probare cum omnibus dictis requisitis, quæ sigillatim in dicta decisione referuntur.

68 Et in rigore disputationis Rebuffus, qui solus, & non alius allegatur à Rota vbi supra, opinionem sequitur minus veram, vt colligitur ex text. quem pro sua sententia citat, *in cap.inter cæteras* 4.*de rescript.* vbi cum Summo Pont.exponeretur quòd filius cuiusdam Presbyteri in Sacerdotio genitus Præbendam, quam pater obtinuit, possidebat, vel illicite occupabat. Eboracensi Archiepiscopo commisit, vt si ei constiterit talem esse Sacerdotis filium, & in Sacerdotio genitum, qui proximò in tali Ecclesia ministrauit, vel quòd illicitè Ecclesiam occupauit eandem, illam interpretanti adiudicet; ex cuius decisione colligitur alternatiuè requiri ad huiusmodi possidentis exclusionem, & faciendam impetranti adiudicationem, quòd illicitè Ecclesiam occupauerit; vel quod si filius Sacerdotis, & in Sacerdotio genitus, aliàs hæc vltima verba nihil operarentur, & superflua forent, si ex eo quòd quis fuisset Sacerdotis filius, præsumeretur genitus in Sacerdotio, & ideo merito doctissimos Con. ad contrariam sententiã, quã sequitur, adstruẽdam contra Rebu f. allegat. *d.cap.inter cæteras*, & alia Iura, vt videre est *in d.cap.*8.§.3.*num.*1. vbi ad comprobationem suæ opinionis, quòd scilicet filius præsumitur potius naturalis quàm spurius, addit hæc verba. *His accedit text.in cap.*2.*de filiis Presbyt.& in cap.veniens, de accusat. quibus in locis traditur per DD. non præsumi quẽ genitum fuisse in Sacerdotio etiam si probetur Sacerdotis filius, quod constat in dictis locis, maximè in d cap.inter.cæteras, & in d. cap.* 2.&c. Innat.Concil.Trident.*sess.*25.*de reform. cap.*15.

69 ibi: *Filij Clericorum, qui non ex legitimo matrimonio nati sunt*, &c. *Ego ipse in collect.ad d. cap.inter cæteras numer.*2.ibi: *Apertè insinuat hic text. Sacerdotis filium dici eum, qui natus est ante patris Sacerdotium, aliter enim satisforet in proposito dicere, & probare filium esse Sacerdotis, & frustra adiiceretur onus probãdi fuisse genitum in Sacerdotio, vt notant Abb.in princ. Dec.n.*3.*Rip.n.*13. *& alij hic, idẽ probat c.ad extirpandas, de filiis Presbyt.ibi, filij Presbyterorum, & ibi, siue geniti sint in Sacerdotio, siue non, Cened pract.& canon. q.*16.*n.*15.*&c.*

70 Hinc colligitur Antonium, qui vult Alphonsum excludere exceptione spurietatis, quam opposuit, teneri eam probare ex reg.*l.in exceptionibus* 26.*ff.de probat.* Probatio autem per quam prætendit ostendere Leonoram Rodriguez fuisse filiam spuriam Ioannis Aluarez in Sacerdotio genitam, & quòd dictus Ioannes Aluarez fuerit etiam filius spurius fundatoris, nec releuat, nec concludit contra Alphonsum.

71 Nam primus testis Didacus Mendez de Acellana *fol.*90.*super* 6. *art.* de auditu deponit, & non dicit à quo audiuerit, & tandem concludit se nescire an Ioannes Aluarez filius fundatoris fuerit ab eo genitus ante vel post Sacerdotium. Secundus Didacus Aluarez de Morgar, *fol.*92.*lit.B.*similiter de auditu deponit, & affirmat non cognouisse dictam Leonorã Rodriguez, & postea in secunda instantia *super* 4.*fol.*430.etiam deponit de auditu, & affirmat se cognouisse dictã Leonoram Rodriguez; quòd verò ad spurietatem Ioannis Aluarez in vtraque instantia dicit nihil. Tertius Ferdinãdus Arias de Villamar *fol.*94.*lit.B.*temerè affirmatiuè deponit de re quã non vidit, nec videre potuit, sui dicti rationem nullam reddens; deinde in alia informatione *fol.*415. *super* 5. affirmat se nescire an dicta Leonora fuerit habita à dicto Ioanne Aluarez ante vel post Sacerdotium. Quartus, Ferdinãdus Rodriguez de Felgueras, *fol.*96.& in alia instantia *fol.*441.*super* 4.deponit de auditu, non reddens rationem, nec dicens à quibus personis audiuerit. Quintus, Menendus Diez de Soto *fol.*97.*super* 6.nihil dicit. Sextus, Didacus Menendez *fol.*99.deponit de auditu, quòd descendat Alphonsus à linea spuria, accipiendo dictionem illam, *spuriam*, prout legitimæ contraria est, non verò facta distinctione inter spurium, & naturalem, & duo hi testes non fuerunt in 2.instantia iterum examinati. Septimus, Alphonsus Garcia, *fol.*110.*lit.B.*patitur repulsã ex dictis *supra num.*19. Octauus, Didacus Menendez de Quintana, *fol.*102.*lit.B.*refert Alphonsũ esse fundatoris consanguineum per lineam Sacerdotalem, sed an fuerit Leonora Rodriguez, ante vel post Sacerdotium habita, se nescire affirmat: & in 2.instantia, *fol.* 428. *super* 5.cõtra illud, quod primò dixerat, addit temerè circa spurietatem Leonoræ certum auditum habuisse, de spurietate verò Ioannis Aluarez nihil dicit. Nonus, Georgius Aluarez de Ribadiello, *fol.* 104. *lit.B.* circa spurietatem etiam nihil dicit, solúmque affirmat Alphonsum esse descendentem per lineam Sacerdotalem,

lem,& in 2.instantia *fol.*442.nihil ait. Decimus, Didacus Aluarez perdigon,*fol.*106.*lit.B* eodem modo deponit,& in 2.informat. *fol.*448.*super* 5. addit se non solum nescire dictam Leonoram fuisse habitam post Sacerdotium,sed etiam affirmat se id nonquam audiuisse,& quoad spurietatem Ioannis Aluarez nihil.Vndecimus, Thomas Garcia de Aliencè, *fol.* 107. nihil. Duodecimus,Ioannes Fernandez de Lorix,*fol.* 109.dicit se nihil scire de vtraque spurietate decimustertius, Fernandus de Vexega,*fol.*110.*lit.B.* temerè deponit dictam Leonoram esse spuriam post Sacerdotium genitam sine aliqua concludenti ratione,quod tamen temperauit in secundo examine *fol.*418.*super* 5. dicens se nescire an dictus Ioannes Aluarez ante,vel post Sacerdotium genuisset Leonoram.decimusquartus,Andreas Fernandez de Meisin,*fol.*112.licèt deposuerit Alphonsum esse nepotem,& pronepotem Clerici,declarat tamen stat in se nescire an dicta Leonora fuerit ante,vel post patris Sacerdotium genita,& postea in 2. *examine fol.*435.*super* 3. nihil dicit. Decimus quintus,Ludouicus Fernandez del Castañal,*fol.* 114. affirmat se audiuisse Leonoram esse filiam Ioannis Aluarez Clerici,& illum fuisse filium fundatoris etiam Clerici,quòd libenter fatemur,sed an fuerit habita ante, vel post Sacerdotium tstis se nescire airlicet postea *in 2.examine fol.* 402. *super* 5. dicat se audiuisse Leonoram fuisse in Sacerdotio genitam,id tamen etedendum est audiuisse post primum examen, & sic post litem motam,decimus sextus,Alphonsus Aluarez del Castañal, *fol.*113.*super* 6. nihil super spurietate deponit, affirmatque se nescire an dicta Leonora fuerit filia,vel sobrina dicti Ioannis Aluarez.Decimus septimus,Ioannes Aluarez de la Lascara,*fol.*117. *lit. B.* quoad spurietatem Ioannis Aluarez nihil dicit,temerè tamen affirmat Leonoram fuisse post Sacerdotium habitam, & idem repetit in 2.examine.*fol.*410.*super* 5.cuius dicti falsitas facilè colligitur si aduertatur ibi fateri se esse septuaginta annorum,dictam verò Leonoram abhinc viginti sex annis mortuam fuisse,anno ætatis suę octuagesimo,& sic ab eius natiuitate vsque ad tēpus depositionis anno centesimo sexto.decimus octauus, Rodericus Alphonsus,*fol.*119.*super* 6.& vltimus *fol.* 119. de spurietate nihil dicunt.Ex quibus omnibus nulla certa,aut releuans probatio colligi potest quoad hone spurietatis articulum,& nihilominus omnes patiuntur exceptiones,& repulsas,de quibus *supra ex n.* 3.*cum seqq.*& sic fidem aliquam non merentur.

Multò minus ex aliis testibus pro parte eiusdem Antonij in 2.instantia examinatis aliqua releuans colligitur probatio: nam Didacus Fernandez de Felguetas, *fol.*395.*lit.B super* 5. quoad spurietatem dicti Ioannis Aluarez nihil dicit,& quoad spurietatem Leonoræ de auditu incerto,vt etiam in 2.examino.*fol.*438 *super* 5. & tandem concludit se nescire an ante,vel post patris Sacerdotium fuerit genita.Ioannes Perez de Loro *fol.* 412.de spurietate nihil deponit.Alphonsus Lopez de san Christoual,*fol.*421.*lit.B.*refert se procerto habere dictum Ioañem Aluarez post Ordinem Presbyteratus genuisse dictam Leonoram,& postea dicit de certo se id nescire,in quo manifestè sibi ipsi contradicit, & nihilominus suæ certitudinis, vt tenebatur, ratione nullam reddit,ex Bald.*in cap.cùm causam,de testib.* Socin. *reg.*402.*in* 5.*fallent.*& cum aliis pluribus Farin. *q.*70. *num.* 162.Ioannes Perez de Meicin.*fol.* 431.deponit de auditu post litem motam,& non declarat à quo audiuerit. Ioannes Mendez de Ramon *super* 5. *art.* de spurietate nihil deponit,Catharina Rubia *fol.*417.deponit de auditu à sua tātùm matre,& concludit se nescire an ante, vel post Sacerdotium patris fuerit nata. Ioānes de la Puerta *fol.*419.*lit.B super* 5.quoad spurietatem nihil releuans concludit, nec de auditu deponit alieno.Omnes hi testes, & non alios super spurietate pro parte Antonij fuerunt examinati , qui,vt ostendi, eum non probant,nec destruunt contrariam Alphonsi probationem.

Et si Alphonso incumberet onus probandi quod Leonora esset ante fuerit filia naturalis dicti Ioãnis Aluarez,tanquam intentionis suæ fundamentum; id vtrique suis testibus concludenter probatum remanet:nã licet nullus de proprio visu ob facti antiquitatem,quę excedit centum annos, deponere valeat,deponunt tamen se audiuisse à suis & ab aliis,& esse publicum,& notoriū quòd dicta Leonora fuerit filia naturalis dicti Ioannis Aluarez ante eius Sacerdotium nata, & eorū vnus addit mulierem , ex qua filiam suscepit, ei litem mouisse,vt illam vel acciperet in vxorem vel competenter dotaret,& quod in effectu eam in matrimonium dedit Didaco de Coeto seniori.Ita *super* 3.*art.*interrogatorij Alphonsi deponunt Petrus Fernandus de Orbanes *fol.* 292.Gutierrez Diez *fol.* 296. Pedro Diez de Quintana,*fol.*304. *&* 305. Bartholome Suarez , *fol.* 359.Tyrio Garcia Eira,*fol.*372. & in vim publicationis Paulinæ idem attestantur Fernandus Garcia de Linares,& Bartholomæus de Fociderás, *fol.* 261. Vnde non obstant testes Antonij deponentes de spurietate, quia eum & ipsi deponant de fama,magis sunt attendendi testes Alphonsi deponentes de bona fama, Pur. *decis.*2.*lib.*3 Rot.*decis.*16. *numer.* 26. *part.* 5. *recent.* etiam quòd testes deponentis de mala aliquantulum numero excederent Corn.*cons.* 176.*n.*10 *vol* 4.Hoied. *de incompatibil.benef.p.*1.*cap.*13.*n.*143. Greg.XV.*decis.*455 *n.*4.

Et licet reliqui testes Alphonsi solùm affirmēt Leonoram fuisse Ioannis Aluarez filiam , non expresso quòd esset naturalis,vel spuria,nihilominus omnes *super* 2 *&* 3.*art. interrogatorij fol.* 284.*B.* 285. 288. 300.302.309.313.318. 322.325. 327 *B.*330. 334. 335.342.345. *&* 361. *B.* attestantur dictum Ioānem Aluarez Leonoræ filiæ in dotem dedisse magnam bonorum mobilium , & immobilium quantitatem in diuersis partibus existentium,& post contractum matrimonium alia donasse, & affirmant vidisse illam omnia bona huiusmodi possidere, eisque libere frui ; legitimitatis enim requisitæ à testatore quasi possessio probatur ex eo quòd quis possideat bona paterna, Paleoth. *de nothis,& spur cap.*12.*num.*2.*vers. dicemus,* Rot.*d. dec.* 16.*num.*14.*p.*5 *recent* Et hinc colligere debemus Leonoram filiam saltem naturalem, & ad minus non spuriã esse debuisse,vt ea bona capere possset,iuxta *l.*9. *Tauri*, vbi Anton. Gom. *num.*33.resoluit nec in vim contractus,aut donationis ea capere posse, quæ est hodie *l.*8.*tit.*8.*lib.*5.*Recop.*vbi Matienço,Hermosill. *l.t. glos.*6.*num.*39.*tit.*4 *part* 5. Et licèt Clericus etiam ex redditibus beneficij teneatur filium spurium alimentare & dotare,nihilominus dos , & alimenta huiusmodi quintum bonorū excedere non possunt, vt in terminis tenet idem Anton.Gom *d.l* 9.*Tauri. num.*44 & solùm vsque ad illam quantitatem efficitur capax filius spurius,siue quintum sufficiat,siue nō, Roxas *in ep 1 succes cap.*2 *n.* 17. Tell.*l.*10.*Tauri à num.*2. Barahona *in addit.ad Palat.in.repet cap per vestras,de donat.inter virum & vxor.notab.*3.§ 24 *lit A.*Ioan. Gutier.*de expens.cap.*76.*num* 8. *&* 9.nisi illud quintum esset tam tenue , vt non sufficeret pro alimentis ad vitæ sustentationem necessariis , secundum Cou. *de sponsal.part* 2. *cap.*8 §.9 *num* 8. Corduba de Lara *in l.si quis à liberis* , *§.idem rescripsit. à num* 59.*ff de liber. agnosc.* Baëza *de non meliorand. filiabus cap.* 8. *numer.*30 *&* 31.Molin *de primog lib.*2.*cap.*15. *num* 52. Gutier.*pract.lib.*2.*quæst.*109.*num* 3. Cenall. *commun. contra commun.quæst.*779.*à num.*61.68. *&* 69.*cum seqq.*

Et

Et ideo pro Alphonso decisum, matriti die 5. Nouembris 1645.

Hispalen. simultaneæ.

Capitulum S. Ecclesiæ Hispalen. an participet de indultis conferendi beneficia Ecclesiastica reseruata, vel affecta, concessis Eminentissimis DD. Cardinalibus, qui eidem Ecclesiæ præsunt?

VOTVM XCIX.

1 *Sancta Ecclesia Hispalen. erecta de anno 1261.*
2 *Quæstio disputanda proponitur.*
3 *Indulta concessa DD. Archiepiscopis Cardinalibus ratione communionis, & consortij prosunt etiam ipsi Capitulo.*
4 *Vrbanus VIII. constituit quod Capitula Indulto conferendi beneficia reseruata Cardinalibus concesso intuitu Cardinalatus non feruntur.*
5 *Dictio*, Dummodo, *restringit, & modificat præcedentia.*
6 Regola 8. aliàs 9. *reseruatoria mensium non comprehendit Cardinales.*
7 *Episcopi de iure communi possunt in quolibet mense prouidere.*
8 *Narratiua Constitutionis Vrbanæ refertur.*
9 *Ratio proœmialis Constitutionis Vrbanæ ponderatur.*
10 *Intellectus Constitutionis Vrbanæ vbi reperiatur.*
11 *Constitutio Vrbana loquitur nedum de ipsis indultis, sed etiam de aliis facultatibus, & præsertim de exceptione ve Cardinales non comprehendantur sub regula.*
12 *Constitutio Vrbana comprehendit etiam beneficia, quorum collatio ratione mensium spectaret ad Papam, si Cardinales comprehenderẽtur sub reg. reseruatoria mensium*
13 *Refertur summa alterius Constitutionis Vrbanæ ad fauorem Capituli Hispalensis.*
14 *Breue emanatum ad postulationem partis, & non iustificatum, nihil efficit.*
15 *Breue habet tacitam clauf. Si preces veritate nitantur.*
16 *Clauf.* Soblata, *in Breui obtento ad instantiam partis sine alia clauf. quod dari non possit de obreptione, non operatur nisi prius iustificentur narrata.*
17 *Confessio Prælati præiudicat Ecclesiæ.*
18 *Confessio Prælati extraiudicialis, & absque necessitate successori & Ecclesiæ non præiudicat.*
19 Desistentia iuris, *& recognitio, ac eius confirmatio Apostol. refertur.*
20 *Confessio Prælati voluntaria non potuit præiudicare* Ecclesiæ, *& successori.*
21 *Confessio voluntaria Prælati quæ dicatur?*
22 *Protestatio nihil aliud est nisi quadam declaratio voluntatis.*
23 *Protestatio declarat animum alienissimum, & remouet consensum.*
24 Protestatio *concludenter non probat metum, nec coactam voluntatem.*
25 Protestatio *multum coadiuuat, & opitulatur vt facilius metus probetur.*
26 *Confirmatio dicitur ex certa scientia quando tenor rei confirmatæ in ea insertus fuit*
27 *Intellige vbi causæ cognitio præcessit.*
28 *Confirmatio in forma communi nihil de nouo tribuit, nec actum reddit validum.*
29 *Clauf.* Ex certa scientia *quando est apposita, nulla præcedente causæ cognitione, nihil operatur.*
30 *Clauf.* Ex certa scientia *nihil operatur si opposita sit super negotio, de quo Papa nullam habebat notitiam.*
31 *Clauf.* Ex certa scientia *falsitatem purgare; aut erroneam informationem supplere non potest.*
32 *Clauf.* Supplentes *non operatur vbi processum fuit sine causæ cognitione.*
33 *Cardinalis Archiepiscopus Hispalen potest hodiè per se solum & absque* Capitulo *prouidere Canonicatus, & Portiones suæ Ecclesiæ, exceptis tantum quatuor mensibus Ordinariis.*
34 *Clauf.* Sublata, *iuncta cum alia;* Quod *non possit dari de subreptione. habet vim claudendi os cuicunque Iudici & parti.*
35 *Respondetur dubiis propositis.*

AD DD Archiepiscopos, & Capitulum S. Ecclesiæ Hispalen. non solum ex communi Doctorum sententia, sed ex speciali & propria ipsius Ecclesiæ in Cathedralem, & Metropolitanam erectione dicitur pertinere Canonicatuum, & portionum prouisionem: nam de communi, & Doctorali scribentium resolutione constat ex iis, quos lato calamo citaui *in tract. de Canonic. & dignitat. cap.* 12. *num.* 2. & de erectione huius S. Ecclesiæ facta de anno 1261. apparere præsupponitur ex illis verbis. *Cum vacare contigerit Canonicatum, & Portionem, per Archiepiscopum, & maiorem partem Capituli conferatur*, & sic DD. Archiepiscopos pro tempore existentes, etiamsi Cardinales S.R.E essent in vacationibus occurrentibus simul cũ Capitulo eiusdem sanctæ Ecclesiæ, prouisiones fecisse asseritur; proindeque ius hoc in quadam vacatione de mense Augusti fuisse Canonicatuum, referunt Gonzal *ad reg.* 8. *Cancel glos.* 45 *à nu.* 36. Nicol. Garc. *de benef. p.* 1. *c.* 1. *n.* 35. Sed istud de erectione Ecclesiæ non constat, & ideo ob doctoralem solummodo resolutionem simultanea hæc probatur prouisio, vt ex infrà dicendis clariùs patebit:

Postmodum cum contingeret ad hanc S. Ecclesiam Hispalensem. Cardinales promoueri, eisque concedi intuitu Cardinalatiæ Dignitatis indulta, & priuilegia reseruata, & affecta beneficia prouidendi, cœpit dubitari, an Capitulum de indultis, & priuilegiis huiusmodi participare posset, ita vt concurrere valeat simul, & coniunctim cum DD. Archiepiscopis Cardinalibus in prouisionibus Canonicatuum, & Portionum reseruatorum vigore indultorum & priuilegiorum huiusmodi faciendis. In quo dubio decidendo quatuor tempora distinguenda esse censui.

Primum tempus computatur à principio erectionis vsque ad diem Decembris, anno ab Incarnatione Domini 1625. & credo toto eo tempore ratione communionis, & consortij indulta concessa DD. Archiepiscopis Cardinalibus, si quæ fuerunt, prodesse etiã ipsi Capitulo *ad l. si communẽ ff quemadm seruit. amitt.* put. *decis* 88. *lib* 3. *in nouis*, & fuit decisum *in Cremonens. Canonicatus, coram Decano*, cuius meminit Duran. *in al. a Cremonen. Canonicatus*, inter eius *impressas decis.* 133. *n.* 8.

Secundum tempus est à dicto die 29. Decembris 1625. in quo sanctæ memoriæ Vrbanus VIII. per suas litteras in forma Breuis declarauit suæ intentionis, & voluntatis esse, quòd Cardinales Episcopi collatio-

nem beneficiorum habentes,& per se ipsos ea conferrant,absque Capitulis,aut aliis cum ipsis Cardinalibus collationem habentibus. Et quòd Capituli indulto conferendi beneficia reseruata Cardinalibus concessa intuitu dumtaxat dignitatis Cardinalitiæ, non autem Capitulorum,nullo pacto frui, aut ius aliquod inde prætendere possint,prout latiùs in dicta declaratione, quam refert Melch. Lotter. *de re benef. libro 2. quæst. 21. numer. 126.* & ego ipse *post tract. de officio, & potestate Episcopi in Constitutionibus & decretis pag. 66. & 67.* & de ea meminit Rota *coram Duran. d. decis. 233. n. 9 & in Hispalen. dimidia portionis, 17. Decembris 1635. coram bona memoria Coccino Decano, vers. & visum fuit*: de quo tempore,& attenta dispositione huius declarationis, pro certo tenēdum per illam denegari communionem, & consortium primi temporis in prouisionibus beneficiorum quomodocumque reseruatorum, etiam ratione vacationis in mense.

5 Sed obstat quòd prædicta declaratio, seu constitutio Vrbana videtur se restringere ad multa, vt videre est ibi, *dūmodo alias sub indultis eis concessis cōprehendantur*, quia dictio illa, *dummodo* restringit, & modificat præcedentia, *l. Lucius, §. quæ habebat, & l. ita tamen. ff. ad Trebell.* Cened. *sing. 11. numer 6. in princ.* Rota *dec. 247. numero 26. p. recent.* Ego ipse *de dilationibus vsufr. dict. 95. numer.....* proindeque ad menses reseruabiles non extendenda; tum quia hi non sunt sub Cardinalium indultis comprehensi, vt videmus, tum etiam, quia reg. 8. aliis 9. *Cancell.* mensium reseruatoria non comprehendit Cardinales cum inibi excepti reperiantur vt videre est ibi, *non tamen S. R. E. Cardinalibus*, & cum eorum respectu vacationes in mensibus, vbi aliàs

6 nulla reseruatio, personalis, aut realis in indultis comprehensa existit, de iure communi spectat ad ordinariorum prouisionem, quo attento Episcopi habent omnes menses liberos, & possunt beneficia conferre in quolibet mense vacantia, *Puteo. deci-*

7 *sion 492. numer. 3. libro 2.* Caputaq. *decis. 214. numero 5 p. 1.* Gonzal. *ad reg. 8.* Cancell. §. 1. *proœm. 51. 22.* Ego *de officio, & potest. Episcopi p. 3. allegat. 57. n. 2.* ratione communionis, & cōsortij in vacationibus mensium reseruabilium simultanea prouisio erit Eminētissimi Cardinalis Archiepiscopi & Capituli.

Verù in his non obstantibus dicendum mihi videtur declarationem, seu constitutionem Vrbanam, de qua suprà, loqui & intelligendam esse non solùm de reseruationibus sub indultis cōprehensis, sed etiam sub aliis facultatibus, & præcipuè sub exceptione, vt Cardinales non comprehendantur sub dicta regula reseruatoria ea seqq.

8 Primò, id quia insinuant præcēsiones, quę proponuntur Pontifici, ibi, *sub prætextu, quòd ipsi Capitula, & Canonici ius nominandi, vel præsentandi, aut aliàs quomodolibet disponendi de beneficiis in mensibus non reseruatis pro tempore vacantibus cum prædictis Cardinalibus Locorum Ordinariis, coniunctim, vel diuisim habentes, tanquam membra capiti adhærentia à Cancellaria Apost. regula mensium reseruatoria à qua Cardinales præseruantur, etiam excipi, & facultates, atque indulta, quæ certarum reseruationum obstacula tollunt, sibi quoque suffragari debere prætendunt.*

9 Secundò, quia ratio proœmialis dictæ declarationis, est eadem, & idem etiam probat, ibi, *Et attendent priuilegium, quòd Cardinales in prædicta regula præseruentur, eis intuitu Cardinalatus concessum esse, neque rationi consonum fore vt Capitula, & Canonici dum sui Præsules Cardinalatus honore præfulgent, plus iuris in præiudicium Sedis Apostolicæ, seu ipsorum Cardinalium Præsulum ius, & indultum conferendi ab ipsa sede habentium obtineant, quàm si ipsi Cardinales non forent.*

Tertiò, quia ita Rota dictam constitutionem interpretata est in dicta Cremonen. Canonicatus coram Duran. *d. dec. 233. n. 10.* quem intellectum postea amplcata fuit eadem Rota *in d. Hispalensi Dimidiæ Portionis*, cuius particulam, quæ ad rem facit, & de nostro casu agit, hic inserere visum fuit. 10

Et quamvis dicatur, quod Cardinalis Ordinarius collator non habeat indultum, & tamen prædicta Constitutio Vrbani videatur se restringere ad indulta, ibi: Dummodo aliàs sub indultis eis concessis comprehendantur. Attamen hoc non refert, quia constitutio solùm declarat, quod Papa non vult concedere dictam facultatem conferendi quoad beneficia, quæ non comprehenduntur sub indultis, cùm dicta constitutio loquatur, nedum de ipsis indultis, sed etiam de aliis facultatibus, & præsertim de exceptione, vt Cardinales non comprehendantur sub regula reseruatoria mensium, vt patet ex tenore ipsius constitutionis, in cuius principio dicitur, quod accepto per S. D. N. quod Cardinales super indultis, & facultatibus disponendi de beneficiis Ecclesiasticis Sedi Apostolicæ reseruatis, & affectis à Sede prædicta, sibi concessit per Capitula, & Canonicos Cathedralium Ecclesiarum, quibus illi, &c. præsunt, impediūtur sub prætextu, quod ipsi Capitula, & Canonici ius nominandi, &c. de beneficiis in mensibus non reseruatis pro tēpore vacantibus cum prædictis Cardinalibus Locorum ordinariis coniunctim, vel diuisim habentes, tanquam membra capiti adhærentia à Cancellaria Apost. regula mensium reseruatoria, à qua Cardinales præseruantur etiam excipi (hoc est, sicut Cardinales in dicta regula non comprehenduntur, ita ab ipsa etiam regula debeant excipi Capitulum quando Cardinalis est Ordinarius,) & subditur facultates, ac indulta quæ certarū reseruationum obstacula tollunt, sibi quoque suffragari debere prætendunt. Postea subdit eadem constitutio *Et attendent priuilegium, quod Cardinales in prędicta regula præseruentur, eis intuitu Cardinalatus concessum, &c. Quare facta prædicta narratiua S. D. N. statuit, vt supradictum fuit Vnde clarè patet, quòd prædicta constitutio comprehendit etiam beneficia, quorum collatio ratione mensium spectaret ad summum Pontificem si Cardinalis comprehenderetur sub regula reseruatoria mensium; & iste intellectus non est nouus, cùm Rota idem dixerit in causa Cremonensis Canonicatus 14. Ianuarij 1630. coram reuerendissimo Domino meo Durano, nunc Episcopo Vrsellens.* 11 12

Ex quibus patet responsio ad adducta suprà in contrarium, quæ circa illam dictionem, *dummodo*, considerauimus, nam admisso eo intellectu quem Rota præstat, cessat difficultas, & nostra resolutio de plano procedit. 13

Tertium tempus est à die 4. Iulij 1635. quo emanarūt litteræ in forma breuis sanctæ mem. Vrbani VIII. ad fauorem Capituli Hispalēsis, declarantes aliam cōstitutionem de anno 1626. non comprehendere capitulū Ecclesiæ Hispalēsis nec iuribus suis derogare. Vnde sublata dicta alia constitutione videtur capitulum in communionis beneficio, vt priùs, posse hodie persistere, sicut persistebat de primo tempore, quia cùm in limine fundationis fuerit editum statutum super simultanea fuit declaratum, tali statuto per generalem depositionem derogari non potuisse. 14

Sed nihilominus de isto tempore procedere debet illa constitutio Vrbani de anno 1626. vt suprà expensa, attento quod alia adhuc non fuerit iustificata, vt bene fuit firmatum in dicta *Hispalensi Portionis* 15

coram

coram bonæ memoriæ Coccino Decano, cuius decisionis particula est, vt sequitur *Neque obstat quòd dicta constitutio non habeat locum quando in limine fundationis fuit editum statutum super simultanea, vt in suo Breui declarauit S.D.N. quia cum istud Breue emanauerit ad postulationem partis, & non sit iustificatum,* 15 *non officio*, Rota *decis.* 173.*num.* 5. *ad finem part.* 3. *in recent.* habet enim tacitam claus. *si preces veritate nitantur*, *cap.* vbi Abb. *num.* 3. *de rescript.* Cæl. de Grassis *decis.* 2.*num.* 1.*de probat.* Rot. *in recentior. decis.* 16 24.*numer.* 1.*part.* 2. Nec poterit suffragari claus. sublata posita in dicto Breui, quia cum agatur de Breui ad instantiam partis concesso, & non fuerit apposita alia claus. quod de subreptione, vel obreptione dari non possit, non operatur nisi prius iustificentur narrata Gonzal. *super reg.* 8. *glos.* 66. *numero* 22. *& seqq.* Rota *decis.* 96. *per tot p.* 4. *diuers.* Cardin. Canal. *decis.* 92. *num.* 3. & fuit sæpissime resolutum.

17 Non obstat, quòd Eminentissimus D. Cardinalis de Borgia olim Hispalensis Archiepiscopus in desistentia quam fecit, de qua infra, confitetur saltem indirectè eam narrando verà fuisse, & esse, quæ confessio Prælati videbatur posse Ecclesiæ præiudicare, *c. si diligenti, de præscript.* ibi, *cum secundum confessionem tuam. &c.*

18 Quia respondetur, eam confessionem fuisse factam extra iudicium, & absque necessitate, & ita successori, & Ecclesiæ non præiudicium inferre potuisse, Rota *decis.* 334.*num.* 5.*part.* 1.*recent. & decis.* 768 *n.* 5.*part.* 2.*etiam recent. & dec.* 779.*ead.part.* 2. Ego ipse *de officio, & potest. Episcopi part.* 3.*allegat.* 125.*à num.* 3. vbi *num* 7. latè respondeo ad text. *in dict. capite si diligenti.*

19 Quartum tempus est præsens confirmationis Apost. dictæ dimissionis & recognitionis Eminentissimi Domini Cardinalis de Borgia, asserentis, & confitentis Capitulum S. Ecclesiæ Hispalensis vnà cum omnibus suis Prælatis, etiamsi Cardinales essent à principio eius fundationis fuisse, & esse in possessione prouidendi simul, & coniunctim omnes Canonicatus, & Portiones in dicta Ecclesia vacantes, & se vidisse, recognouisse certitudinem, & fundationem dictæ Ecclesiæ à tempore Raymundi eius primi Prælati, desistendo de quacumque prætensione, vel iure circa supradictum, promittendóque ad honorem eius Ecclesiæ, & Capituli prouidere omnes Canonicatus & Portiones integras, & dimidias simultaneè, & iterum confitendo, & recognoscendo bona fide esse iustam prætensionem Capituli in hac parte, & claudendo cum tãto amoroso exemplo ostiũ vt perpetuò fruatur, & continet Capitulum ius suum, & possessionem, absque eo quòd aliquis ex succedentibus Prælatis vexare valeat, &c. Quam desistentiam, confessionem, & recognitionem confirmauit sanctæ memoriæ Vrbanus VIII. cum clausulis *supplentes sublata, & quod non possit dari de subreptione*, &c. Et cum reuocatione regulæ *de iure quæsito non tollendo*, &c. vt apparet ex eius cõstit. sub Dat. Romæ apud Sanctam Mariam Maiorem die 18. Nouembris 1637. Ex qua videbantur cessare orta dubia, & secundùm hanc dimissionem, & desistentiam hodie procedendum esse.

20 Sed ea desistentia, & confirmatione non obstantibus, mihi videtur Eminentissimum Dominum Archiepiscopum Cardinalem Spinolam, dicti Eminentissimi D. Cardinalis de Borgia successorẽ, vti hodie posse declaratione constitutionũ Vrbani octaui de anno 1626. Ratio fundamẽtalis est, quia confessio, & desistentia Eminentissimi D. Cardinalis de Borgia fuit voluntariè facta per suam eminẽtiam, proindéque non potuit præiudicare Ecclesiæ, & successori, Rota *d. dec.* 779.*n.* 2.*in fine part.* 2.*recent.* quamuis geminatè, & per verba admodum stringẽtia facta fuisset, Capuaq. *decis.* 198.*part.* 1. Rot. *d. decis.* 768.*n.* 5.*in fine, etiam p.* 2.*recent.*

21 Dicitur autem voluntaria Prælati cõfessio, quando fuit facta non præcedente iussu iudicis, Rot. *d. dec.* 168. *n.* 5.*in med part.* 2.*recent.* vel nullo iure cogente, eadẽ Rot. *d. decis.* 779.*n.* 2.*in med. d. part.* 2. refero ego ipse *d. allegat.* 125.*n* 4.

22 Iouat, quòd ipse Eminentissimus D. Cardin. de Borgia antequam faceret dictam desistentiam protestatus fuit coram Notario & testibus, se eam facere, & simultanee cùm Capitulo prouidere, non sponte, sed coactè, ac iusto timore constrictum, quia eo tempore consequi non valeret iustitiæ complementum, propter rationes in eadem protestatione relatas, reseruando illius prosecutionẽ ad aliud opportunius tempus, quæ protestatio nihil aliud fuit, nisi quædam declaratio voluntatis Eminentissimi Domini Seraph *decis.* 1168. *num.* 9. Rota *decis.* 567.*num.* 7. apud Farin *part.* 1.*recent.* & sicut declarat animum eiusdem Eminentissimi 23 alienissimum à desistentia & confessione facienda. *l. si quis § plerique ff de relig & sumpt. funer. l. finali, & tibi §. interdum ff. de legat.* 1. Rot. *coram* Gregor. *XV. decis.* 326 *num.* 9. ita remouet consensum ab ea facta *l. si quis à principio testamenti ff. de legat.* 3. Seraph. *decis.* 819.*num.* 3.*cum seqq.* Rota *coram Gregorio XV. decis.* 326.*num* 9. Et licet concludenter protestatio hu- 24 iusmodi non probet metum nec coactam voluntatem *l. metus C. de his quæ vi* Mogolon. *in tract. huius tit c.* 10.*num.* 16.*vers. resolutio*, Honded. *cons.* 29 *num.* 54.*lib.* 1. Surd. *cons.* 395. *numer.* 26. Rota *decis.* 295.*numer.* 6. apud Farin. *lib.* 2.*consil.* Multum tamen coadiuuat, & 25 opitulatur, vt faciliùs probetur, Nat. *cons.* 50.*num.* 18. Couar. *de sponsalib. p.* 2.*c.* 3.§. 5.*nu.* 12. præsertim stantibus aliis adminiculis, Angel. *in l. metus la* 3 *ff. de eo quod metus causa*, Gregor. XV. *d. decis.* 326.*num.* 30. & *ibi* adden. *lit.* F. Card. Tosch. *practic. conclus. verb metus, conclus.* 223.*num.* 22.*cum seqq* Mascard. *de probat. conclus.* 1051.*numer.* 10. & 11. Thesaur. *q. forens. lib.* 1. *quæst.* 51.*numer.* 14.*cum seqq.* Gabr. Pereira *Portugal. decis.* 30.*n.* 8.

26 Non obstat, quod dicta confessio, & desistentia fuit per sedem Apostolicam confirmata, vt supradictũ erat & videtur cõfirmatio facta ex certa scientia, quia dimissionis præfatæ tenor insertus fuit in ipsa cõfirmatione; *cap. pen. de confirmat. vtili*, ibi, *ad maiorem rei euidentiam litteris confirmationis tenor compositionis insertus*, & habet vim nouæ cõcessionis, proindeq; actũ inualidũ confirmat, Rot. *decis.* 513.*n.* 6.*parte* 2.*recent.* 27 Quia respondetur, dictam confirmationem non sonare ex certa scientia, nec hãc clausulam in ea reperiri oppositã, quo casu non sufficit, vt totus tenor inseratur, sed vlterius requiritur, vt causæ cognitio præcedat, vel cõcurrat, quę si deficiat, gratia in forma cõmuni intelligeretur obtẽta. Ita Panis. Grat. Socin. Petr. Deci. Abb. & Rota, quos refero *in collo. ad cap. c. cum dilecta* 4 *n.* 13.*de confirmat. vtili*, & ideo nihil de nouo 28 tribuit, nec reddit actum validum, sed eum relinquit prout antea erat, *c. quia diuersitatem, de conces. præbend. c. examinata, de confirmat. vtili.* Rot *decis.* 31.*n.* 5.*ad fin. pag.* 2.*diuers. & decis.* 192.*n.* 2.*p.* 1.*recent. & decis.* 229.*n.* 11. *& decis.* 405.*n.* 1.*part.* 2.*recent.*

29 Et quatenus adesset clausula *Ex certa scientia*, vel cũ illa intelligeretur concessa cõfirmatio, adhuc in hoc casu nihil operaretur ad effectũ confirmandi dictã dimissionẽ nullam, & inualidam, quia non fuit apposita, cognita iustitiæ dimissionis causa, vt requirebatur, Molin. *de primog. lib.* 3.*cap.* 3.*numer.* 12. Menoch. *cons.* 1.

P 2 *num.*

*n.*433.Et quando nulla præcessit causæ cognitio,clausula nihil operatur,Monet.*de commut.vltim. volunt.c.*7.*num* 122.Theodol.de Rubeis *in singularibus Rota tom.*2.*part.*4.*clauf.*39. *n.*9.*numer.*9. Duran.*Rota de-*

30 285.*numer.*129.tum quia apposita esset super negotio,de quo Papa nullam habebat notitiã,Card. Tusch. *pract.conclus.lit.C.concl.*340.*n.* 41. Glorit. *respons.*1.

31 *part.*1.*numer.*3.Ego *de clausul vsufreq. clausul.* 59.*n.*38.tum etiam,quia falsò fuit narratum, & pro certo suppositum,quod Capitulum à principio fundationis Ecclesiæ erat in possessione prouidendi simul,& coniunctim cum omnibus Archiepiscopis,etiam,Cardinalibus,quæ narratiua a Capitulo, nunquam potuit verificari,& super hac iustificatione lis pendebat;vnde clausula illa falsitatem purgare non potuit Ioseph.Sesse *Aragon.decision.*113.*numer.*165.Ego ipse *d clausul.* 59.*numer* 43. Nec supplere erroneam & falsam informationem, Valasc.*consult.*136.*nu.*33.Vnde dicitur eam nihil operari quando constat,aliter rem se habe-

32 re,Ego *clauf.*59.*numer.*40.*&* 41. Eodem modo clausula,*supplentes*,non operator vbi processum fuit sine causæ cognitione, Dec.*cons.*341.*numer.* 24.*vers. & considerandum est*.Theodol.de Rubeis *in singularibus Rota*,*tom.*2.*part.*5.*clauf.*807.*numer.*15.vbi *numer.*11. probat non operari nisi in his in quibus Papa est informatus, refero ego ipse *de c auf.vsufreq clauf.*177. *numer* 13.

33 Et sic concludo hodie Eminentissimum D. Cardinalem Spinulam bonum ius fouere,ad hoc vt iuxta declarationẽ sanctæ mem. Vrbani VIII.de anno 1626. in secundo tempore relatam,possit per se ipsum solũ absque Capitulo,prouidere in sancta ecclesia Ispalen. canonicatus portiones integras,& dimidias, exceptis tantùm quatuor mensibus ordinariorum, seu inferiorum collatorum,in quibus tantum simultanea erit ipsius Eminentissimi D.prouisio cum Capitulo.

34 Sed cùm in Apostolica confirmatione adsit clauf. *Sublata*,quodque non possit dari de subreptionis, vel obreptionis vitio, illa iuncta cum hac secunda vim habet claudendi os cuicumque iudici, & parti,ex citatis per me *clauf.*176.*n.*3 *&* 27. sic debet priùs peti oris aperitio recurrendo ad Sanctissimum in signatura gratiæ,& postquam obtenta fuerit,impugnanda est confirmatio,ex rationibus allatis,& petendum est declarari nullam,& inualidam,dictam desistentiam,iterũ tamen executio non est retardanda,vt secundùm eam & confirmationem exinde sequutam prouisiones faciendæ sint debet tamen Eminentissimus D.Cardinalis,in qualibet earum,quæ fieri contingat,protestari in forma,ne videatur consentire desidentiæ,& confirmationi prædictis,easque approbare.

35 Et quibus omnibus patet resolutio ad dubia proposita.Et ad primum,an desistentia,& renuntiatio Reuerendissimi D.Cardinalis de Borgia possit præiudicare iuri Cardinalium in dicto Archiepiscopatu successorũ?Respondeo negatiuè ex dictis *n.*16.Ad secundũ,an Capitulum debeat manuteneri in possessione prouidendi simul cum D.Archiepiscopo, si probauerit hãc possessionẽ?Respondeo manutenendum esse,dum petitur oris aperitio,& disputatur de validitate,vel inualiditate desistẽtiæ,& confirmationis.Ad tertium,an scilicet protestatio præcedens desistentiæ facta ab Eminẽtissimo D Cardinale de Borgia,vim habeat præseruandi ius dignitatis?Respondeo affirmatiuè iuxta doctrinas adductas *supr.n.*17.Ad quartum,an confirmatio Apost. facta cum clausulis amplissimis sufficiens videri debeat ad sanandos defectus dictæ desistentiæ, & renuntiationis?Respondeo negatiuè ex dictis *su. rà num.*18.*cum seq.*Ad vltimum respondeo prout *suprà n.*22. Et ita sentio salua in omnibus, &c.Matriti die prima Septembris.1645.

Ciuitaten. Mutationis sexus.

Fœminæ in mares sæpè conuersæ;Hermaphroditus si in virili sexu magis præualet,ad Ordines,& ad maioratum excludentem fœminas,ac ad iudicandum,necnon ad alios actus publicos admittitur. Monialis quæ post emissam professionem in marem conuersa fuerit statim è monasterio expellenda, & si in virili sexu magis præualeat,debet declarari professionem esse nullam, posseque virilem habitum sumere,& se pro viro gerere.

VOTVM C.

1 *Casus contingentia.*
2 *Mares potius generantur quàm fœminæ ex caloris seminis potentia.*
3 *Semen frigidum & humidum genitalia contrahit,& fœminæ euadunt.*
4 *Vir à fœmina in quo differat.*
5 *Hermaphroditi quomodo generentur.*
6 *Fœminæ ætate prouectæ ex superueniente calore solent in mares conuerti.*
7 *Sexus mutari non potest ex dæmonis maleficio.*
8 *Spoletana mulier in virum conuersa.*
9 *Fœmina apud Romanos in mares mutata.*
10 *Fœmina in Italia & Africa in mares mutata.*
11 *Salernitanæ sorores duæ in mares mutatæ.*
12 *Smyrnæ & in Syria fœminæ masculo enatæ membro in viros abierunt.*
13 *Vtriaci puella in virum mutata est.*
14 *Caieta mulier nupta in virum migrauit.*
15 *Fœmina cum marito filium vnum peperit, & subito exorta virilitate marito relicto alteram duxit,& ex ea liberos generauit.*
16 *Mulier nupta piscatori apud Aluernos filium peperit, & postea virilem sexum adepta ad alias cum muliere transiuit nuptias.*
17 *Lusitana Maria Pachico ex puella adolescens ephebus apparuit.*
18 *Matriti monacha in virum conuersa.*
19 *Bonauentis in Hispania vxor cuiusdam rustici in marem conuersa.*
20 *Vbeda monialis in marẽ conuersa à monasterio expellitur,& vxorem suscipit.*
21 *Auctor Romæ cognouit Doctorem,qui cum esset monialis,& in virum conuersa,à monasterio expellitur, ac Sacerdos & Canonicus factus fuit.*
22 *Hermaphroditi multi in Hispania.*
23 *Hermaphroditi appellantur, qui vtroque sexu valent, & denominantur à sexu, quo magis præualent.*
24 *Hermaphroditi in virili sexu magis præualentes admittuntur ad successionem maioratus excludentis fœminas.*
25 *Iudices, aduocati, testes & tabelliones possunt esse hermaphroditi in virili sexu præualentes.*
26 *Matrimonia contrahere possunt hermaphroditi secundum sexum in quo magis præualent.*
27 *Ordinari possunt in virili sexu magis præualentes.*
28 *Monialis inquisita de aliquibus tactis, & actibus impudicis,& suspecta quod sit hermaphrodita,debet de monasterio statim expelli.*
29 *Et quando, & quibus præuentionibus diligentiis,*

tiis, & probationibus sit eius professio nulla decla randa.

1 N. Monialis à quatuordecim annis professa in Conuentu Passionis oppidi sancti Felicis de los Galegos Ciuitatensis diœcesis de hoc anno 1644 fuit ob conuersationē & aliquos inhonestos actus cum alia Moniali in illo monasterio diuulgatum quod viri partes ageret, sed talis famæ occasione, capta informatione per Ordinarium seu de eius mandato, & per matronam visa dicta Agnete, inuentum fuit illam habere fœmineum sexum naturalem, sed intus illud existere quoddam virile membriolum cum quadam apertura in superiori parte, ex qua videbatur posse humanum semen exire: fuit summo cum iudicio à dicto Conuentu expulsa dicta Agnes, & in domo consanguineæ suæ deposita, illa modo instat declarari dictam professionē, quam emisit, esse nullam; sed pro veritate consultus ab Illustrissimo & R. D. meo Francisco de Alarcon Episcopo Ciuitatensi, respondendum duxi prout sequitur.

2 Ex eo procedit vir potius quàm fœmina in generandi actu quia caloris feminis potentia emittit foras genitalia, & sic mares generantur, frigidum tamen & humidum semen genitalia contrahit, & fœminæ euadunt, Hipocr. *lib. de generat. & lib. de aëre, aquis, &* 4 *locis, sect.* 14. *probl.* 4. Nam vir à fœmina solùm differt quòd ille genitalia foras emittit, hæc verò intus retinet, Galen. *lib. de dissect. vulua, & lib de femine capite* 5. Ambrol. Pareus *lib.* 24. *cap.* 4. Hoarte *lib.* 5 *exam. in genere capit.* 15. Si verò feminis natura non ita calens sit vt possit maiem generare, nec ita frigida vt in fœminam valeat dehiscere, fiunt hermaphroditi, seu vtroque sexu præditi. Ita Gasp. Bauhin *de hermaphrod. lib.* 1. *cap.* 30. Andr Laurent. *in histor. anato.* 6 *lib.* 7. Non solùm in vtero matris hæc accidere solent, sed iam nati infantes, & ad ætatem perfectam peruenientes ea superueniente, caiore solent fœminæ in mares conuerti: sic docent Gasp. Bauhin. *d. lib.* 1. *cap.* 30, 31. 32. & 34. Andr. Laurent. *d. lib.* 7. *capite* 8. Cardan. *lib.* 8. *variet rer. capite* 43. Martin. Delri. *disquisit. magic. lib.* 2. *quæst.* 22. Perez de Lara *in compendio vitæ hominis cap.* 11. *n.* 50. Torreblanc. *de Magia lib.* 2. *cap.* 17. Cattanza *de legit. partus designat. capite* 17. Ioannes Eusеb. *p.* 1. *suæ philosophiæ lib.* 1. *c.* 17.

7 Id nequaquam ex dæmonis maleficio fieri posse arbitror, quia non solùm homines in alias formas commutare non potest, sed neque sexum, neque quid aliud nam, vt legitur in Euangelio Mathæi *c.* 5. *capillum non valet de albo facere nigrum*, & ex a S. August. tradit Fr. Franciscus Maria Guaccius *in compendio maleficarum lib.* 1. *c.* 16. *in fine doctrinæ.*

8 Factos ex muliere viros multos legimus apud diuersos Auctores.

Titus Liui. *histor. lib.* 24, de Spoletana muliere ipsum refert.

9 Plinius *rerum natural. lib.* 4. *c.* 4. narrat apud Romanos ex fœminis mares factos, his verbis. Ex fœminis mutari in mares non est fabulosum, inuenienius in annalib. P. Licinio Crasso, & C. Cassio Longino Conf. Casini puerum factum ex virgine sub parentibus, iussuque aruspicum deportatum in insulam desertam.

10 Aulus Gellius *lib.* 9. *noctium Atticar cap.* 4. in Italia & Africa similia contigisse testatur. Licinius Mutianus prodit visum à se Argis Arescontem, cui nomen Arescusa, fuisset, nupsisse etiam, mox barbam, & virilitatem prouenisse Eiusdem sortem, & Smirnæ puerum à se visum. Et ipse in Africa vidi mutatum in marem die nuptiarum L Cossicium cinem Trisditantuum, vinebatque dum prodierant hæc.

11 Fulgos. *lib.* 1. *exemplorum cap.* 6. scribit Neapoli regnante Ferdinando I. cum Ludouicus Guarna Salernitanus ciuis quinque filias suscepisset, quarum natu maioribus duabus, alteri Franciscæ, Carolæ alteri nomen erat, postquam ad decimum quintum annum peruenerunt, ambabus genitalia membra in marium morem eruperunt, mutatoque habitu pro maribus habiti sunt, Franciscus, & Carolus nuncupati.

12 Plegon *lib.* 1. *de mirabil. & longæ.* hæc de se agens ita ait Virgo quædam Smirnæ nata, Philotis nomine, cùm matura viro nuptui à parentibus esset tradita, masculino enato membro, in virum abiit, & Leodiceæ, quæ est in Syria mulier Æteta nomine, euam numeum o...o degens e toem na vir extitit, cui Æretus nomine, præside Athenis Macrino, Romæ Consulibus Lucio Lamia, & Æliano vetere.

13 Michael Montanus *lib. experimentorum c.* 21. testatur suo tempore Vitriaci fuisse puellam, nomine Mariam quæ cum saltaret violentius, subditò virilibus erumpentibus in virum mutata est, & ab Episcopo Suessionensi Confirmationis Sacramēto mutato nomine Germanus vocari cœperit, eius postea mento barbam natā diu vixisse ad decrepitam vsque ætatem, vxorem tamen duxisse nunquam.

14 Iouian. Pontan. *in historia Neapolitana* narrat Caietæ mulierem piscatori eundā annis quatuordecim nuptam in virum migrasse, & aliam cui nomen Æmilia, nuptam Antonio Spensæ ciui Ebulano post annum nuptiarum duodecim in virum mutatam, soluto ma-15 trimonio vxorem duxisse, & liberos procreasse. Addit idem aliam fœminam cum marito filium vnum peperisset, subditò exorta virilitate marito relicto, alterā duxisse, & ex ea liberos generasse. Et Marcel Donat. *lib.* 6. *histor. mirabil. c.* 2. Alan. Copp. *l.* 1. *c.* 8. attrol. *l.* 1. *mi-16 rab. c.* 3. Ioan. Eusеb. *d. c.* 7. narrant de alia muliere nupta piscatori apud Albernos, ex quo filium peperit, sed postea virilem sexum adepta ad alias cum muliere transiuit nuptias.

17 Amatus Lusitanus *cent.* 2. *curat.* 39. narrat quòd vixit in oppido Esguira Lusitaniæ distante à Conimbrica ciuitate nouem leucis, vir quidam nobilis, cui filia erat nomine Maria Pacheco, quæ cùm esset iā eius ætatis, qua fœminis menstrui flores inchoantur, loco liquidi humoris, erupit ex e locis, vel aliter natum foras prodiit virile membrum sicque ex puella subitò adolescens ephebus apparuit, cum sexu virilem vestitum, nomenque assumpsit Manuelis Pacheci. Nauim conscendit in Indiam profectus, rebus fortiter gestis strenui militis existimationem, opesque magnas comparauit. In patriam rediens vxorē nobilem duxit. De illa meminit Antonius Torquemada *lib.* 9. *Exemplorū*, Fr. Francisc. Maria Guaccius *in compēdio maleficarum lib.* 1. *c.* 16. *vers. vixit*, Ego *de iure eccles. vniuerso lib* 1. *c.* 35. *n.* 87.

Perrut Hispal. *lib.* 1. de quadam Francisca versa in marem meminit.

18 Petrus Peramat *tract.* 2. *de regim pragm. c* 8 *fol.* 117. desquadam in marem conuersa Cordubæ, & de alia Matriti monacha mentionem facit.

19 Fr. Franciscus Maria Guaccius *d. lib.* 1. *cap.* 28. *in medio*, ait quòd non procul à Benauento Hispaniæ vxorem cuiusdam rustici fortunæ mediæ, quæ, quod sterilis esset, minus à marito benignè habebatur, pertæsam malæ tractationis quadam nocte aufugisse, sumpto vestitu famuli domestici, sic ornata, victumque mendicata variis in locis opera seruili vitam sustentauit, post aliquod tempus siue quod calor in ea naturalis tam efficax foret, siue quòd imaginatio nata & confirmata continuo habitu, & ministerio virili eam efficacitatem nacta sit, certa ipsa se in virum mutatam deprehendit; statuit ergo, quæ diu fuerat vxor,

agere meritum, fœminam sibi matrimonio copulat, diu res latuit, illo non audente cuiquam rem narrare, donec quidam ei prius optimè notus cernens tam similē esse facie vxori profugæ rustici illius, interrogauit num fortè frater esset talis mulieris, huic rem omnem, vti contigerat narrauit, sic res in lucem venit.

20 Torreblanca *de magia lib. 2. cap. 17. num. 5.* refert idem de moniali sancti Dominici in ciuitate de Vbeda, oriunda ex oppido de Sabiote dicta Magdalena Muñoz, quæ post septem annos professionis suæ ex fœmina in marem conuersa, & monasterio expulsa virilem habitum sumpsit, & non solum mētum, sed barbæ erupiæ sunt, dictusque fuit Franciscus Muñoz.

21 Ego dum Romæ in typographia R. Cameræ Apost. prima vice typis mandarem tractatū meum *de officio, & potest. Episcopi*, vna mecum, & eodem tempore ibidem quidam Doctor in legali scientia non vulgariter edoctus librum à se compositum prælo mandabat, qui prius per aliquot annos Monialis extiterat, ac in virū conuersa monasterio expulsa Sacerdos & Canonicus factus fuit, sed ille imberbis permansit facie in fœmineam declinante, illum nominare non audeo, cùm passim eius librum præ manibus habeamus.

22 Et ita de his non est dubitandum, nam, vt ait Huarte *in d. l. examin. in gen. cap. 15. I que se ayan buelto mugeres en hombres despues de nacidas ia no se espanta el vulgo, por que fuera de lo que cuentan por verdad muchos antiguos, es cosa que ha acontecido en España mui pocos años a, y lo que muestra la experiencia, no admite disputa ni argumentos.*

23 Hi qui vtroque sexu valent Hermaphroditi appellantur, denominantur tamen à sexu, quo magis prævalent, *l. quæritur ff. de statu homin. l. sed etsi quæsitum §. hermaphroditus ff. de liberis, & posthum. l. repetundarum 15. ff. de testib.* Angel. *in sum. verb. hermaphroditus, num. fin.* Torreblanc. *de magia lib. 2. c. 17. num. 8.* Sanch. *de matrim lib. 7. disp. 106. num. 4.* Perez de Lara *de vita hominis cap. 11. à num. 3.* quia denominatio sumitur à fortiori, *l. interdum §. paterfam. ff. de hæred. instit.* & potentior causa attenditur, *l. qui habent ff. de tutel. cap. 2. de conuers. infidel.* Menoc. *in l. transigere n. 59. de transact.* Si verò hermaphroditi in virili sexu magis

24 prævaleant, admittuntur ad successionem maioratus excludentis fœminas, & possunt esse iudices, arbitri, aduocati, testes, tabelliones, & officia publica exercere,

25 ac matrimonia cōtrahere. Doctores *in d. l. quæritur, & in d. l. repetundarum, & in cap. si testes omnes 4 q. 1.* Bahin. *d. lib. 1. c. 40.* Carranza *d. c. 17. num. 68.* Thom. Sanch. *de Matrim. lib. 7. disp. 106.* Sed si neuter sexus

26 prævaleat alteri, licèt in sexu à se electo possint matrimonium contrahere, non tamen poterunt Religionem ingredi, ex quo æquè sint fœminæ, ac viri, quia licèt in quantum viri sint capaces Religionis Monachorū, remanent tamen, qua fœminæ, incapaces, Nau. *consf. 8. num. 3. de ætate & qual. & consf. 47. num. 3. de Regular.* Henriq. *in sum. lib 4. de irregul. cap. 8. num. 6.* Sanch. *d. lib. 7. de matrim. disput. 106. numer. 3.* Perez de Lara *de vita hominis cap. 11. num. 51.* vbi *in vers. ex eadem*, post Turrec. & Sanch. resoluit quòd ad Ordines non admittuntur qui æque sunt masculi & fœminæ.

27 Et quòd ex eadem ratione in virili sexu magis prævalentes, ordinari possint, docēt glos. *verb. testimonium, in d. cap. testes*, vbi Prępos. & Turrecrem, Syluest. *verb. hermaphroditus*, Henriq *in sum. lib. 14. cap. 8. §. 6. & in commento lit X.* Vgolin. *de irregul. cap. 48. §. 1. n. 3.* Sayr. *de censur. lib. 6. cap. 8. num. 24* Campan. *in diuers. Iuris Canon. rub. 11. cap 2.* Bellet. *disquisit. clerical. p. 1. tit. de disciplina clericali §. 8 à princ.* quos refero *d. tract. de iure ecclef. lib. 1. cap. 33. num. 86. & de officio. & potestate Episcopi part. 2. alleg. 10. n. 26.* vbi nonē citaui Sanch. *in consil. moral. lib. 7. cap. 1. dub. 31.* Marchin. *de Sacram. Ordinu tract. 1. p. 4. cap. 2.*

28 Ex quibus patet responsio ad dubium propositum, cuius resolutio vt meliùs percipiatur, eam in duas partes diuidendam duxi: vel quæritur, an fuerit ritè & rectè à dicto Conuentu expulsa dicta Agnes propter periculum incontinentiæ, dum constitit de aliquibus tactis, & actibus impudicis, & de solicitatione ad eos per illam facta, cum illo membriolo licèt occultò, & respondeo hoc non solùm licuisse, sed fieri debuisse, prout factum fuit dummodo tamen habitu retento in domo consanguinearum, vel honestarum mulierum deponatur, nec inde exire nisi ad Ecclesiam cum eisdem associata permittatur, interim dum in formatione capta, & hinc inde examinatis aliquibus Monialibus, & facta per matronas experientia, declaretur eam in virili sexu præualere, vel denique quæritur, an constito de tali experientia, & declaratione iuridicè facta ad effectū nul-

29 litatis professionis eiusdem, debeat pronūciari professionem esse nullam, dictamque Agnetem minimè teneri ad vota solemnia Religionis, nec eādem in aliquo obligatam esse, posseque ea efficere, quæ muneris duobus præcedentibus in virili sexu magis præualentes agere posse monui. Si verò membriolum illud nec foras exeat, nec sit aptum ad generandū, nec impediat quin præualeat fœmineus sexus, existimo debere permanere in eo statu, in quo modo reperitur, quia propter periculum, non est introducenda in illud Passionis, nec in aliud Monialium monasterium; nisi ætate senescente ostenderit vitæ exemplo emandatam esse; item nec valet ad statum sęcularem conuolare, matrimonium contrahendo; aut ad Sacerdotium se promoueri faciendo, quia non constat illam in virili sexu, vt requiritur, præualere, & ita sentio sub censura.

Toletana Successionis.

Episcopus Regularis inter viuos tam amplè potest disponere, quàm amplè potest Episcopus sęcularis, qui potest donare etiam non modicè, & in prophanos vsus Episcopus in infirmitate quando possit donare? & quando donatio tunc facta præsumatur in fraudem legis illum testari prohibentis? Et quid ad pias causas, vel ex causa remunerationis? Episcopus titularis, cedens, vel renuntians, cui acquirat, & per eius obitum quis ab intestato in eius bonis succedere valeat.

VOTVM. CI.

1 *Bona à Prælatis Ecclesiarum dimissa in ipsarum vtilitatem conuertenda sunt.*

2 *Fructus Episcopatus vacationis tempore obuenientes futuro debent successori fideliter reseruari.*

3 *Bona Episcoporum decedentium in Hispania, Italia, & alibi, ac fructus Sedis vacantis vt spolia ad Cameram Apost spectant.*

4 *Episcopus Regularis non eximitur à paupertatis voto, nec efficitur Dominus suorum redditūum Episcopalium.*

5 *Bona patrimonialia, industria scilicet, legato, seu testamento ab Episcopo Regulari acquisita, ad Ecclesiam spectant.*

6 *Episcopus Regularis bonorum, seu fructuum dominium,*

nium & proprietatem non habet.

7 *Episcopus Regularis potest libere dispensare bona ex Episcopatu acquisita in omnem vsum alias sibi non prohibitum.*

8 *Monachus factus Episcopus recuperat ius succedendi.*

9 *Religionis beneficiarius, aut Episcopus tam amplè potest dispenere quàm amplè potest Episcopus sacularis.*

10 Cap. cùm olim, §. præterea, de priuileg. *declaratur.*

11 *Episcopum Regularem modicè inter viuos, non autem immodicè donare posse qui tineant.*

12 *Dominium rei empta per Pralatum ex fructibus intuitu Ecclesia acquisitis irreuocabiliter ipsi Ecclesia acquiritur.*

13 *Bona ab Episcopo relicta si occupentur per heredes Pralati, vel per alium, Ecclesia tanquam domina agit actione furti.*

14 *Episcopus Regularis in vita tam amplè potest disponere de bonis intuitu Episcopatus acquisitis, quàm amplè potest licitè Episcopus sacularis.*

15 *Episcopus sacularis potest in vita donare etiam non modicè & in prophanos vsus.*

16 *Episcopus donans reseruato sibi vsufructu donec viuat, inualidè donat.*

17 *Donatio facta ab Episcopo Regulari ad pios vsus sine dubio valet.*

18 *Medico standum est quando quis dicatur infirmus & in extremis constitutus.*

19 *Febricula quadam etiam intermittens sufficit vt quis dicatur in infirmitate constitutus.*

20 *Infirmus ille dicitur, cui infirmitas impedimento est ad agendam aliquam actionem.*

21 *Infirmitatis de principio si constiterit, prasumitur quod fuerit continuata vsque ad mortem.*

22 *Moribundus quis dicitur quando in eo statu quod de eius salute desperetur.*

23 *Pralatus in infirmitate aquiparatur vsurario.*

24 *Donatio facta per Episcopum in infirmitate prasumitur facta in fraudem legis eum testari prohibentis.*

25 *Factum à Pralato tempore infirmitatis monasterio non praiudicat si ille ex ea infirmitate mortuus sit.*

26 *Vxor habens facultatem alienandi pro suo beneplacito si alienet tempore, quo morti erat propinqua prasumitur per fraudem alienare.*

27 *Legitimatio facta in articulo mortis prasumitur in fraudem substituti.*

28 *Religionem ingrediens tempore mortis cum antea potuerit ingredi, non excludit substitutum.*

29 *Emancipatio facta à patre tempore infirmitatis prasumitur fraudulenta.*

30 *Permutatio beneficij pinguis cum tenui facta ab agroto, sene, valetudinario non valet.*

31 *Donationes facta per Episcopos in infirmitate constitutes nulla sunt, & contrarium qui tenuerint num. 32.*

33 *Donationes factas per Episcopos ante 40 dies proximos earum mortis annullat Pius IV.*

34 *Episcopus sacularis & Regularis potest in agritudine donare ad pias causas.*

35 *Episcopus Regularis testari volens etiam ad opera pia licentiam à Pontifice obtinere debet: & de quibus impedimentis.*

36 *Donare ex causa remotionis potest Episcopus per vltima voluntatis actum, dummodo donatio seruitiis correspondeat.*

37 *Donationes remuneratiua qua fiunt ratione prastiti obsequij, pro quo actio non competit, in nihilo à gratuitis differunt.*

38 *Renunciatione non egent obsequia debita prastita alicui ob eius merita.*

39 *Donatio vasallo, vel militi ob seruitia in officio prastita, à Rege concessa, ex causa lucratiua, & non onerosa facta dicitur.*

40 *Episcopus Regularis titularis cui acquirat, ostenditur.*

41 *Episcopus qui renuntiauit Episcopatui, & ad Religionem reuertit, cui acquirat, ostenditur.*

42 *Matrimonium si diuortio separatum sit, successio locum non habet.*

43 *Bona Episcopi translati, cedentis, vel renunciantis spectant ad Ecclesiam ex qua illa desumpsit.*

44 *Episcopus Regularis, dimisso Episcopatu non subiacet regula sua Religionis, nec tenetur ad Monasterium redire.*

45 L. 1. ff. vnde vir & vxor. *intelligitur*

46 *Vxor, qua a marito propter sauitias diuertit, post separatum matrimonium partem consequitur in bonis ganantialibus.*

BOna à prælatis Ecclesiarum dimissa in ipsarum vtilitatem conuertenda sunt, fructus verò vacationis tempore obuenientes futuro debent successori fideliter reseruari, iuxta quam distinctionem, & loquendi modum singulis referendo loquuntur, & intelligi debent, text. *in c quia sapè 40 de elect. lib 6 cap. prasenti, de offic. Ordin. eod. lib. Clem statutum, de elect.* in indiuiduo priores duo textus exponit Nauar. *de spoliis cleric* §. 10. *num.* 1. *& 2. pag mihi* 546. *cum seqq.* inter diuersos tractatus de spoliis, conueniunt quæ Surd. *cons.* 333. *num* 23. *lib.* 3. Zerol *in praxi Episcop p. 1. verb. beneficia*, §. *ad sextum vers quoad secundam partem*, Nicol. Garc *de benef p 2. cap.* 1. *n.* 89. Ego ipse *de officio, & potest. Episcopi p.* 3. *alleg.* 114. *n* 8. In Italia tamen, Hispania, & alibi huic iuri derogatum est per Bullam Paul III. *incip. Romani Pont. prouidentia de anno* 1441. & alias subsequentes Constitutiones Iulij III. Pauli IV. Pij V. & aliorum Summorum Pontificum, qui ea bona Cameræ Apost. Romanæ Ecclesiæ applicari iusserunt, & ad hoc Conseruatores primùm, & deinde speciales Collectores in singulis Prouinciis cõstituerunt; de quibus, & earum iure Molin *de primog. lib.* 2. *cap.* 10. *ex n.* 16 plures per Cened. *ad Decretal. collect.* 12. *n.* 3. Cabed. *Lusit. decis.* 8. *p.* 1. Pereito *decis* 95. P. Molin. *de iustit. tract.* 2. *disp.* 147. *n.* 10. 12. *&* 13. Gonzal *ad reg* 8. *Cancel. glos.* 51. *n.* 72. vbi ait quòd in Hispania ex solis bonis, & personis Episcoporum causatur spolium, Nicol. Garc. Nau. *de benefic. p.* 2. *cap.* 1. *n.* 16. *& p.* 5. *cap.* 1. *n.* 596. Nau. *de spoliis*, §. 10. *&* 14.

Vnde quicquid Episcopus Regularis acquirit intuitu Episcopatus, Ecclesiæ Episcopali de iure acquirit; nam quoad istam acquisitionem censetur Cathedralis ipsius Ecclesia loco Conuentus subrogata; non enim eximitur à paupertatis voto, nec efficitur dominus suorum redditum Episcopalium, *cap statutum* 18. *quæst.* 1. *cap. cum olim el* 2. § *praterea, de priuil.* vbi Soccio. *num.* 14. ibi, *Duodecimò nota, quòd quidquid acquirit Monachus, vel Religiosus seu Canonicus Regularis post promotionem ad Episcopatum, vel ad aliam dignitatem, Pralaturam, vel Ecclesiam, acquirit Ecclesia, ad quam promotus est*, &c & *num.* 17. ibi, *Decimoquartò nota quod licèt Monachus fiat Episcopus, per hoc non habilitatur ad habendum proprium, & ad disponendum ad libitum de proprietate acquisitorum; remanent ergo substantialia regula. licet in quibusdam concernentibus solemnitatem, vel subiectionem absoluatur*, &c. Anchar. *ibidem num.* 7. Topia

in Auth. Ingressi,verbo sua, cap.6.num.85. vers. Et huiusmodi differentia ea est ratio quòd Monachus Episcopus factus non absoluitur à tribus substantialibus regula,& sic non recuperat libertatem disponendi, & proprium habendi,quia per votum factus est inhabilis, Sarmient.de redditibus part.1.defensor.non.11.& 13. Fr.Emman.quæst. Regul.tom.2. quæst.58.art.6. tom.3. quæst 69.art.4.ad fin.Molin.de primogen.lib.2.cap.10. num.28.Alt.Molin.de Iustit.disput. 140.Rodoan. de spol.Eccles.quæst.3.§.& ex his nu 13.pag. 193. Menoc. de arbitrar. lib.5.casu 436.num 32.Franch,de Sosa de la obligacio con que quedan los Obispos Religosos à n. 50. Sanch. in præcepta Decalogi tom.2.lib.6.c.6.numer.8. Castro in opere morali tom 7.tract.6.disput.2. puncto 9.num.2.cum seqq.Tamburin.de iure Abbatum tom.2.disput.21.quæst.17.Suar. de Relig.tom.4. lib.3. capit.16. num. 29.vbi probat quòd acquirens bona ab Episcopo Regulari, tenetur ea Ecclesiæ restituere, quia Episcopus alienando peccauit contra iustitiam, Mart.de success legali part.4.quæst.1.art.4.numer. 13. pag.20.Bart.à S. Fausto in thesauro Relig.lib.6.quæst. 190.& lib.8.q.52 & 63 Aloys.Ricc.decis. 340. n.10. part 4 Cruz.de statu Relig.lib.1.cap.2.dub.4 conclus.2. fol.5. Ego d. alleg.114.num.18.& 19.& in collect.ad c. statutum num.13.

5 Et in aliis bonis patrimonialibus ipsius Episcopi Regularis,seu industria,legato,seu testamento alterius aquisitis,quod Ecclesiæ acquirantur, sicut Conuentui acquirerentur si,ibi Monachus simplex in eo esset, agnoscunt Bald.in Auth liceatiam num. 1. ad fin.C. de Episcop.& cleric. Bartbol.à S. Fausto d. lib 8 qu. 53.& 63. Alex.Trentacinq. cons.28.lib 2.vbi de hæreditate in qua successit Monachus Episcopus effectus quod acquiratur Ecclesiæ, Fr.Emman quæst. Regul.tom.3.quæst.69.art.4.in fin.Mart de iurisdict p.4. casu 24.num 5.cum seq.vbi id extendit ad quæsita per Episcopum Regularem ex stipendiis,& salariis Principum.Gabr.Pereira decis.75.num.2.Sanch.d lib.6.cap. 6.num.8.vbi benè inquit cum D.Thom. quòd Ecclesia subrogatur in locum monasterij,& quemadmodum respectu monasterij non est distinctio inter prædicta bona, sed omnia indistinctè cuiuscunque qualitatis sint,per Religionem ante promotionem transferuntur, ita & post promotionem quoad Ecclesiam, quam refert vt prælatus. Ego d. alleg. 114. numer. 20.& 28.

6 Cùm ergo Episcopus Regularis bonorum, seu fructuum dominium & proprietatem non habeat, inde sequitur quod de eis disponere non valeat, quia esset auferre Ecclesiæ suæ dominium iam quæsitum, quod Episcopo huiusmodi nullatenus permissum est. Ita Ioan. Andr.in d.cap.cum olim,num.8.ad fin. Butr.n. 25. Socin.num.17.Abb.num.8.Zabarel.num.5.vers.oppono sexto,& in cap fin de pecul.cleric. num.15. Capic. decis.200.num.8.vsque ad fin. Marc.Anton. Gennens. in practicabil.Ecclesiast.quæst.264. numer.2. ad med. Thoro in compendio decis.part.2.verb.bona empta per Episcopum pag.49. Gabr. Pereira Lusitan. decis.75. numer. 3. ibi, Ex quo nascitur quòd cùm Monachus Episcopus habeatur loco instrumenti, quo Ecclesia acquirit, de acquisitis non disponit, quia non sua, nec inter viuos,neque in vltima voluntate, & quod non solum habeat locum in dispositionibus ad prophana,verum nec etiam ad pia,Catol. Tapia in d. Auth.Ingressi,verb.sua cap 6.num.85.

Sed verior & receptior sententia tenet quòd Religiosus factus Episcopus ex vi tituli Episcopatus in vita potest liberè dispensare talia bona in omnem vsum aliàs sibi non prohibitum in hoc ergo rectè æquiparatur Episcopus Regularis Seculari.Ita Nau in tract. de redditibus Ecclesiast. quæst. 1. monit.8.numer.2.& cons.6.& 7.numer. 1.de donat.& in propugn.apologia, §.13.num.12.Fr.Emman.quæst.Regul.tom.2.quæst. 58. art.8.p.Molin.d.tractat.2.disput.140.vers.quod Religiosus,& vers. quando professus,Franc.de Sosa d.tractat.n.26. Suar.d.to.4.de Religion.lib.3.cap.16.à num. 28.Greg.XV dec.401.n.7.ibi, Neque obstat quod sumus in Episcopo Regulari, quia Regularis effectus Episcopus facit fructus suos in vita, & de eis disponere potest non minus,quàm sæcularis, &c.Molfes.cons. 1.à num 6. vbi num. 35. respondet. Monachus factus Episcopus recuperat ius succedendi, vt dixi suprà numer.25.ex quo censetur absolutus à voto paupertatis,& habilitatus ad habendum proprium,& ad disponendum tanquam clericus de bonis suis, vt ex doctrina Card communi consensu recepta in Clement.2.§ sed & tales,de vita,& honest. cleric. probarunt etiam Nau. comment.2.de Regul.num.10. Sot.lib. 10.de Iustit. & iure quæst.5. art.7. Azor. parte 1. moral.lib.12.cap.7. quæst.2.vers.mihi, & dixi in tractat.de contract.tit.2. de domin Prelat. & consequenter motiuum non subsistit,&c.Ego d allegat.114.numer.22. ibi, In vita ta- 8 men Religiosus beneficiarius, aut Episcopus tam ample potest disponere, quam ample potest Episcopus sæcularis, &c. 9

Non obstat d.cap.cùm olim,in § præterea,ibi, quod 10 monasterio dederat,quia illud verbum dederat, generale est comprehendens dispositionem testamentariã, & inter viuos,licèt gloss. ibi verb.dederat, de donatione inter viuos intelligat; nec aliquid adducit Gabr. Pereira citato loco, quòd nos inducat ad suam opinionem sequendam,nec Auctores,quos refert, illam probant;nam Bald. in Auth. licentiam, C. de Episcop.& cleric.num.3.quoad facultatem testandi differentiam facit inter Episcopum sæcularem, & Regularem,& de eodem testãdi actu loquitur Ias.in d. Auth. Ingressi num.13.& 14 & Con.in cap.1. de testament. num.18.ad fin. Et de testamento simplicis Religiosi agunt Abb.in rubr. de testam.ad fin.& Bursat. cons.75. num.23 lib.1.

Sed quæstio est,an Episcopus Regularis inter viuos 11 donationem cuiuscunque quantitatis,seu modicæ tantùm facere valeat? Et quòd ratione administrationis possit modicè donare, non verò immodicè, tenent Ioan.Andr.in d.cap cum olim num.8.ad fin. vbi dicit quòd in hoc textu ideò non tenuit donatio,quia fuit enormis. Abb. ibidem num. 8.vers. octauò nota,ex eodem verbo,vbi ait Episcopum non posse magnam donationem facere,& repetit num.15. Anton. de Butrio num.25.ibi, Et ideò dicit quòd ideò non tenuit donatio hìc quia fuit enormis,&c.& ibi, Sed Prælatus potest aliqua modica donare,non verò magna, &c. Socin.numer.18.ibi,Decimoquintò nota ex eodem verbo præterea quòd Episcopus non potest facere magnam donationem, & iterum numer.50.& 51. Dominic.in cap. Ioannes 12.quæst.5. à num.1.& ibi, Turrecrem. à n. 2.Zabarel.in cap.fin.de pecul.cleric.num. 15. Catol. de Tapia in d. Auth.ingressi,verb.sua cap 6.num.90. ibi, Quod tamen intelligendum est de modicis, secundùm communem Doctorum interpretationem in d. cap. cùm olim,de priuileg.vbi nec magna donatio in aliam Ecclesiam permittitur, &c.Capic.& Gabr.Pereira citatis locis Porti.cons.204.num. 14.vers non obstat,vbi quod modica donatio sustinetur,non autẽ immodica.Marc. Anton. Gennens.in practica. Eccles.quæst.264. princ. disputat hanc quæstionem constituendo differentiam inter Episcopum Regularem,& sæcularem,& resoluit quòd Regularis non potest de bonis intuitu Ecclesiæ acquisitis donare. Gabr Pereiram sequitur Britus de locato p.1.rubr.§.4.sub n.11.pag.56.vbi resoluit Monachos Episcopos factos ex rei natura,& propter paupertatis votum,nec in vita,nec in morte posse magnas facere

facere donationes sed potiùs tantùm modicas, & pietatis intuitu. Franc. de Sola *d. tract. de la obligacion cerque que dan los Religiosos Obispos. num. 27.*

12 Ratio est, quia secundùm citatos Doctores, Episcopus Regularis non eximitur à paupertatis voto, proindeque bonorum Episcopatus dominium, seu proprietatem non habet, cum ipso iure acquiratur Ecclesiæ, *cap. inquirendum, cap. sanè, de pecul. cleric.* Vnde dominium rei emptæ per Prælatum ex fructibus intuit Ecclesiæ acquisitis irrenocabiliter ipsi Ecclesiæ acquiritur. Sum. Angel *verb. emptio, §. 12. pag. mihi 405.* ibi, *Quod adeo est verum quòd si clericus habens pecuniam de prabenda emerit prædium, amplius non poterit illud dare intuitu pietatis licèt pecuniam potuisset dare, quia statim prædium fit Ecclesia, siue emerit nomine Ecclesia, siue suo, siue alieno.* Bald. *cons. 298 Hac materia altioris est inquisitionis, num. 1. lib. 1.* vbi nuncupatim agit de Episcopo Regulari quòd siue emat nomine proprio, vel nomine Ecclesiæ, acquiritur dominiū rei emptæ irrenocabiliter, Abb. *num. 1. & 5. in cap. inquirendum, & in cap. fin. num. 5. vers. nam quemadmodum, d. de pecul. cler. & in cap. relatum el 2. num 3. de testament. & cons. 94. in princ. vers. si verò dictum palatiu in lib. 2.* Barbat. *cons. 59. num. 6. volum 4.* Sarment. *de reddit. Ecclesiast. part. 3. cap. 2. in princip.* Rodoan. *de spoliis quæst. 3. § sed in contrarium num. 26. vers. unde deducta portione, & num. 30. cum seqq.* Viuian. *opinion. 101. n. 5.* vbi quòd emptum per Prælatum acquiritur Ecclesiæ Aloys. Ricc. *in praxi Eccles. tom 3. resolut. 453. num. 4. cum seqq.* vbi ex Ioan. Andr. &

13 aliis probat quod si mortuo Prælato, bona ab eo relicta occupentur per hæredes Prælati, vel per aliū, Ecclesia tanquam domina agit actione furti, vel bonorum raptorum rei vendicatione, vel aliis actionibus domino competentibus, quia Ecclesia dicta bona vendicat, non tanquam hæres, sed tanquam domina, Belam. *in cap. cum venerabilis, de except. à num. 51.* vbi *num. 60.* sic ait. Ex *quo infertur quod licet Prælatus nec furtum nec sacrilegium committat fructus suos vendēdo, vel donando, quia sui sunt, tamen quia possessiones inde empta Ecclesia acquisita sunt, si eas alienet in parentes, furtum seu sacrilegium videtur committere. & si sub alieno nomine emat eas, vel sub illo colore eas in aliam transferat, furto & sacrilegio fraudem addit.* Item Barbat. & latè *in d. cap. inquirendum num. 4.* Vasquez *in tract. de redditibus Ecclesiast. cap. 1. § 3. dub. 1. num. 55. cum seqq.* vbi quod dominium rei emptæ per Episcopum de redditib. Eccles. acquiritur Ecclesiæ, & quod in præiudicium ipsius non potest illam alienare. Ego *d. alleg 114. num. 17.* vbi empta ab Episcopo ex fructibus, vel pecunia Episcopatus; debent remanere penes Ecclesiam.

14 Verùm licèt supradicta opinio attento iuris rigore in Episcopo Regulari vera sit, & defēdi possit, nihilominus contraria verior est, & à modernis receptior, & in praxi admittenda, quod scilicet Episcopus Regularis in vita tam amplè potest disponere de bonis intuitu Episcopatus acquisitis, quam amplè potest licite Episcopus sæcularis. Ita Naur. Fr. Emman. Anastas. Germon. vterq; Molina, Less. & & alij, quos refero *d. alleg. 114. n. 22.* Lezana *in sum. qu. Regul. to. 1. cap. 17. n. 6.* Mar. Cutel. *in tract. de donat. to. 1. tract. 1. disc. 2. part. 3. n. 136.* Suar. *de Relig. tom. 4. lib. 3. cap. 16. numer. 31.* Diana *moral. resolut. part. 5. tract. 2. resol. 64 vers. notādum,* Alphons. de Leone *de offic. Capell. quæst. 4 in princip. num 6.* Molfes. *d. cons. 1. ex num. 18.* Rota *coram. Gregor. XV. decis. 401. à num. 7. & p. 1. diuers. decis. 772. num. 4.*

15 Episcopus namque sæcularis potest in vita donare etiā non modicè, & in prophanos vsus Solorzan. *de gubernation. Indiar. lib. 3. cap. 10. num. 26.* P. Molin. *de Iustit. tract. 2. disp. 148. nu. 3.* quem sequutus fui *d. alleg. 114. n. 32. & 33.* & alt. Molin. *de primogen lib. 2. cap. 10. numer. 34.* dicit ita communiter obseruari, ibi, *Sicque quotidie in forensibus controuersiis obseruari solitum est; nunquam enim vidimus ab Ecclesia, vel pauperibus peti id, quod à Prælatis in vsus prophanos in vita consumptum est, & in his qua ab eisdem Prælatis consanguineis suis, vel aliis in vita donata fuerunt; semper enim vidimus contra Cameram Apostol. pronunciatum, quoties hac in controuersiam deducta sunt, &c.*

16 Dummodo tamen bona, eorumque possessio statim dimittantur, nullo ad fauorem Episcopi donantis reseruato vsufructu, donans enim cum tali reseruatione dicitur donare post mortem, qua sequuta sumit effectum talis donatio, ideo non potest fieri per Prælatum iuxta *l. 2. § si pecuniam ff de donat.* Pitt. *cons. 104* Roman *cons. 26. in princ.* Stephan. Gratian. *discept. forens. cap. 854. n. 64.* Greg XV *decis. 411 num. 7.* vbi refert quoddam Breue Clementis VIII. annullatiue donationes factas in vita, reseruato vsufructu Episcopo donanti, quod inuenire non potui. Ex his ergo paret verissimam esse resolutionem Bar. *in locato p. 1. sub. § 4. num. 15. in fine* donationes ab Episcopis factas dum viuunt, quæ inceperunt a promissione, nec fuerunt effectum sortitæ, validas non esse, quia cùm sola supersit, & nascatur personalis actio, in qua & dominium Episcopi dantis resoluitur ipsius morte, successor non tenebitur cùm hæres non sit in quem solùm transit eadem personalis actio *l. in omne ff. de acquir. possess. l. cum hæres ff. de diuers. temp præscript.*

17 Quod absque vlla facultate procedit quando donatio fit ab Episcopo etiam Regulari ad pios vsus, & pauperum sustentationem, seu orphanorum educationem ex Nau. *de redditib Eccles. q. 1. mon. 34. & in apolog. n. 82. & cons. 4. de donat.* P. Molin. *d. tract. 2. disput. 148. num. 6.*

18 Tota verò difficultas versatur circa eam quæstionem resoluendam, an Episcopus in infirmitate constitutus, possit donare, & quando dicatur talis. Imprimis an & quando infirmus sit, & in extremis constitutus, medicis tanquam in arte peritis standum est, per *l. semel. C. de re milit lib. 12.* Bar. *in l. quæsitum num. 6. vers. sed qualiter ff. de re iudic.* Torre. *cons 15 n. 4 vers. accedat medicorum assertio,* Rip. *de actis in articulo mortis cap. 61. num. 1. vers. primo igitur medicis standum est,*

19 Andr. Gregor. *allega. 22. n. 19.* Quælibet namque febricula, vel quartana sufficit vt quis dicatur in infirmitate constitutus, vt dicit Rebuff *in praxi benefic. super regul Cancellar. de infirmis gloss. 2. num 5.* vbi *n. 6.* id extendit etiamsi febris sit continens, siue intermittens, siue interpollata, *& num. 8.* amplia tad tenendentem, quia adhuc dicatur infirmus; Mandos. *super regul.*

20 *19. Cācellar. q. 5 n. 8.* vbi dicit infirmum esse, cui infirmitas impedimento est ad agendam aliquam actionē, Giurb. *ad consuet Messanens cap. 2 gloss. 5. n. 2. & 3.* Azori. *instit moral p. 2 lib. 7. cap. 28. vers. dubitat. aliquis amplius*

21 Nam constando de principio infirmitatis, præsumitur quòd fuerit continuata vsque ad mortem, Abb. *in cap cum inter, num. 7. de elect.* Alexand *in l furioso num. 3 ad fin. C qui test am. facere pos.* Mascard *de probat. conclus 897 num. 1.* Decian. *resp. 14. n. 35. vol. 3.* & quòd fuerit mortuus ex eadem infirmitate, nisi probetur aliam superuenisse peioris qualitatis, Coch. *ad reg. Cancellar. de infirmis num. 24. cum seqq.*

22 Quando autem dicatur quis moribundus, & in extremis constitutus? vide Georg. *d. alleg. 22. num. 18.* Giurba *d. gloss. 4 num. 5.* vbi ait tunc dici talem, quando in eo statu fuerit, quod de eius salute desperetur.

23 In principali quæstione securè teneo Episcopum in infirmitate constitutum donare non posse, per *cap. ad*

hac

hec.de testam. Ratio est, quia prælatus in infirmitate æquiparatur vsurario, gloss. solemnis *in c. præsenti, de officio Ordin. in 6.* Vrsil. ad Afflict. *dec. 168. num. 6. vers. quando tales confessio*, Rodoan. *de spol. quæst. 3. §. stantibus istis repugnantiis n. 9. pag. mih.* 107. Tum etiam,

24 quia in fraudem legis prohibentis eum testari, cẽsetur facta donatio, cum facilè Episcopus de bonis per Ecclesiam quæsitis, & de quibus per vltimam voluntaté disponere non potest, moriens iam se donare pronuntiaret, argum *l. si. filia ff de diuort. & leg. filia mea ff. soluto matr.* quibus probatur præsumi fraude illum misisse repudium vxori mortis tempore, qui viuens mittere potuit.

25 Tum etiam, quia factum à quolibet prælato tempore infirmitatis monasterio non præiudicat, si ille ex ea infirmitate mortuus sit, Afflict. *dec. 168.* Laurent. *Auenion. dec.* 117. Carol. de Grassis *except.* 25. *num.* 74. & 76. Costa *de retretract. capite* 8. *casu* 19. *numero* 15. Ripa *de actis in articulo mortis cap* 49. Amat. *lib.* 1. *var. cap.* 29. *num.* 1. Aloys. Riccius *decis.* 164. *num.* 3. & 4 *p* 4.

26 Quod comprobatur multis similibus, vt in casu, de quo consuluit Bald. *cons.* 33. *n.* 3. & 4. *lib.* 1. de vxore debente facultaté alienandi pro suo beneplacito quòd præsumatur fraus, si alienatio fiat tempore, quo morti erat propinqua, Ruin *cons.* 163. *num.* 4 *lib.* 3. qui loquitur in eisdem terminis, Greg. *d. alleg.* 22. *post num.* 12. *vsque ad* 19. vbi laté probat in terminis Constit. Neapol. quæ reseruat agnatis certa bona nisi alienentur ab agnato in vita, alienationem fuisse fraudulentam ex hoc quòd facta fuerit per ægrotum in extremis laborantem.

27 Sic legitimatio facta in articulo mortis præsumitur in fraudem substituti, & ideo non valet. Menoch. *de præsumpt. lib* 4. *præs.* 83. *n.* 78. & *lib.* 6. *præs.* 8. Fusar. *de substit. q.* 308 *n.* 175.

28 Sic ingrediens Religionem tempore mortis, cum antea potuerit ingredi, nõ excludit substitutũ. Menoc. *d. præs.* 83. *n.* 76. Et monasterium non succedit professo in articulo mortis, Aloys. Ricc. *in praxi tom.* 2. *resol.* 493. *n.* 10. *ad fin.*

29 Sic emancipatio facta à patre tempore infirmitatis præsumitur fraudulenta, vt ab hæreditate filiam excludat. Anchar. *cons.* 430.

30 Et permutatio beneficij pinguis cum tenui facta ab ęgroto sene valetudinario non valet, Oldrad. *cons.* 324. *n* 6. *vers quintò renuntiato*, Craner. *cons.* 82. *nu.* 3. Aloys. Ricc. *tom.* 2. *resol.* 465. *per tot.* & *resol.* 480 *numer.* 2.

31 Ex quibus elicitur nostram sententiam, quòd scilicet donationes factæ per Episcopos in infirmitate constitutos nullæ sint: verissimam esse quam tenent Sarmient. *de redditib. Eccles. p.* 4. *c.* 4. *n.* 6. Carol. Tapia *in d. verb sua c.* 6. *n.* 91. Aloys. Ricc. *d. dec.* 164. *n.* 3. *p.* 4. Ab. Anchar. Imol. Con. & Rot. quos sequutus fui *alleg.* 114. *n.* 35.

32 Quamuis secus existimarint, Molin. *de primog. lib.* 2. *c.* 10. *n.* 40. vbi intelligit suam opinionem nulla interueniente fraude, & concludit *n.* 41. his verbis *Idque apud suprema Tribunalia sic interdum recepta, atque intellectum vidimus; quamuis enim Camera Apostol. sæpius infringere similes donationes à Prælatis agrotãtibus factas curauerit, nunquã hucusque in eius fauorẽ pronuntiatum fuisse audiuimus, tametsi propter opinionum varietatem propè semper lites huiusmodi concordia componi soleant*, &c. alt. Molin. Theolog. *disp.* 148. *n.* 5. Vasquez *in opuscul. de redditib. cap.* 1. §. 3. *num.* 70. & 71. nisi eorum resolutio inttelligenda veniat casu, quo donator sit fide dignus, & iuramento testetur eam donationem nõ ficto, sed animo vero facere, vt satisfaciat obligationi qua tenetur, & non sit eximiæ quantitatis, ex his, quæ tradit Nau. *de reditib. q.* 1. *monit.* 35. *ad fin.*

33 Vel eo casu, quo donatio facta sit ante quadraginta dies proximos morti ipsius Episcopi, cùm videantur quascunque donationes intra hoc tempus factas nullas, & inualidas declarari a Pio IV in quodam Motu proprio *sub Dat.* 20. *Iunij* 1560. eo quòd intra illud temporis spatium fraudem posse versari suspicatur, cui Põtifex ille obuiare solum intendit, vt videre est, ibi *Talibus fraudibus per nostræ solicitudinis curam quantum cum Domino possumus obuiare, & in præmissis opportunè prouidere volentes*, &c. Ergo, à contrario sensu donatio per quadraginta dies ante mortem Prælati animo syncero, & non fraude facta valida debet censeri, nam inclusio vnius est exclusio alterius temporis, ex iuribus vulgaribus.

34 Et in omni euentu Episcopum siue sæcularem clericum, siue Regularem posse in ægritudine constitutũ donare ad pias causas, resoluit P. Molin. *tractat.* 2. *disp.* 148. *n.* 5. per hæc verba, *Quarta conclusio. Si prælatus in eo morbo constitutus, ex quo è vita decessit, pias aliquas donationes inter viuos de eiusmodi bonis effecit, etiamsi illa magna sint quantitatis, non solum laudabiliter sunt facta, valideque sunt in foro Conscientiæ, sed etiam in exteriori.* Nau. *in apolog. q.* 1. *monitu* 81. & 82. Molin. *d. c. citato n.* 24. & alios quos referunt; *Probatur, quoniam ad eum pertinet administratio, & dispositio inter viuos de redditibus sui Episcopatus cum onere expendendi, quod vltra suam competentem sustentationem superfuerit in opera pia. Cum ergo morbus hãc potestatem, & hoc onus iniunctum ab eo non auferat, quin potius id onus arctius eum adstringat, vt quod dum sanus erat, non impleuit, vt teneatur, saltem tunc adimpleat, placareque satagat diuinam Maiestatem, bonisque operibus se preparare ad exitum ex hac vita; consequens profectò est vt laudabiles validaque sint eiusmodi piæ donationes tam in Conscientia, quam in exteriori foro, præsertim cum multo melius sit, vt tunc saltem opera fiant, quam ea bona relinqui successori in Episcopatu, qui fortè minus vtiliter, minorique cum Ecclesiæ ædificatione illa expendet*, &c.

35 Sed id ita absolutè prolatum, verum non est, quia Episcopus Regularis testari volens etiam ad opera pia licentiam à Pontifice obtinere debet duplex in ea impedimentum explicando, vt licentia siue dispensatio legitima sit: alterum se esse Religiosum, alterum se esse Episcopum, quo duplici hoc impedimento ad testandum effectus sit Enriq. *in sum. lib.* 10 *de sacris Ordinib. cap.* 33 *n.* 4. Sanch. *in præcepta Decal. tom.* 2. *lib.* 6. *cap.* 6 *num.* 11. Azed. *de Episcopo p.* 2. *cap.* 14. *num.* 25. Carol. de Tapia *in d. Auth. Ingressi, verb. idemque cap.* 1. *n.* 32. vbi ampliat in Cardinale Episcopo. Ego *d. alleg.* 114. *num.* 24. vbi cum Sanch. *d. numer.* 11. & Laurent. de Franchis *in controu. inter Episcop. & Regular. quæst.* 113. *pag.* 465. intelligo de Episcopo, qui vult testari de bonis acquisitis intuitu Ecclesiæ, non verò de illo, qui testari vult de solis patrimonialibus, vel propria industria acquisitis, quia solus Religiosus status obstat.

36 Poterit Episcopus per vltimæ voluntatis actum donare ex causa remunerationis ob beneficia & obsequia recepta, dummodo donatio correspondeat seruitiis, & talia sint quod pro eorum iusto pretio obtinẽdo actio competat seruienti, *cap. relatum*, ibi. *iuxta seruitij merita de testam.* Dec. *cons.* 201. *num.* 6. Tiraq. *in l. si vnquam verb. donatione largitus n.* 108 Pinel. *in l.* 1. *C. de bonis mat. p.* 3. *n.* 59: Ioan. Garc. *de coniugali acquæstu. numer.* 54 Sanch. *de matrim. lib.* 6 *disp.* 36. *num.* 4. Camil. Borrel. *in sum. decis p.* 3. *tit.* 9. *num.* 171. *cum seqq.* Ponte *cons.* 59. *numer.* 22. *lib.* 1, Giurba *ad statuta Messan. cap.* 1. *glos.*

glos. 10. *num* 15. Castil. *contron. tom.* 5. *cap.* 80. *num.* 37. *vers. sed nec quartum.* & *num* 38. & 39. Donationes

37 causa remunerationis, quæ fiunt ratione præstiti obsequij & seruitij, pro quo actio non competit, in nihilo a gratuitis differunt, Surd. *cons.* 419 *num.* 12. *vol.* 3. Regens Constant. *in l.* 1. *C. de plus official lib.* 12. *num.* 40. Cabed. *Lusit. dec.* 36. *n.* 6. *p.* 2. in nostra specie Rodoan. *de spol. q.* 17. *numer.* 53. De salariis per Episcopos promissis, quæ non fuerant soluta dum viuerent, & sic tempore habili, sed in vltima voluntate iussa solui, an debeantur? disputat Brito *ad tit. locato p.* 1. *rub.* §. 4 *à num.* 16.

38 At obsequia præstita alicui ob eius merita, debita sunt illi, nec remuneratione aliqua egent, Tiraq. *in d. l. si vnquam, verb. donatione largitus num.* 106. Camil.

39 Borell. *d. tom.* 3. *tit.* 9. *num.* 167. & *seq* Vnde donatio à Rege vasallo, vel militi ob seruitia in officio præstita, ex causa lucratiua, & non onerosa facta dicitur, Georg. *de feud. c.* 33. *n.* 5. & 4 *pag.* 199. Cabed. *d. dec.* 36. *n.* 12. Constant. *in d. l.* 1. *numer* 42 *pag.* 280. Tapia *decis.* 6. *n.* 26. Phœb. *decis.* 184. *n.* 28. & 19 *p* 21.

40 De Episcopo Regulari titulari, cuinam acquirat, quæstio dubia, in qua tres inuenio opiniones. Prima tenet monasterio acquirere ex eo quòd nullam sedem habet. Ita Sot. *de iustit. lib.* 10. *q.* 5. *art.* 7. *in fine* Emman. Sa *in sum. verò. Religio num* 52 Fr. Emman. *quæst. Regul. tom.* 3. *q.* 69. *art.* 4. *ad fin.* Secunda sustinet per se & ex vi iuris adquirere illi Ecclesiæ, cuius titulum habet, & quia verò non possunt illi cum effectu applicari talia bona, in opera pia dispensanda esse. Suar. *to.* 4 *de Relig. tract.* 8. *lib* 3. *cap* 17. *num.* 5. Lezana *in quæst. Regul tom.* 1. *cap.* 17. *n.* 15. Tertia, cui tanquam probabiliori adhæreo, habet acquirere Pontifici, & illi Ecclesiam Romanam succedere, Azor. *instit. moral. p.* 1. *lib* 12. *c.* 10. *q.* 7. Alzedo *d p.* 1. *c.* 14. *numer.* 12. Sanch. *in præcepta Decalogi tom.* 2. *lib.* 7. *cap.* 32. *n.* 68. Bonac. *de clausura q.* 2. *puncto* 9. §. 4. *diffic.* 2. *num.* 16. *ad fin.* Barbosa S. Fausto *in thesauro Relig. lib.* 8 *q* 53. Laymann. *in opere morali lib.* 4. *tract.* 5. *cap.* 7. *numer.* 18. Ego *d. alleg.* 14. *num.* 30. & 31. & *in collect. ad cap. statutum* 18 *q* 1.

41 Sed de Episcopo qui renuntiauit Episcopatui, & ad Religionem reuertit, dubium maius est, cui acquirat? Videbatur si ab intestato moriatur, bona ad monasterium spectare; nam si Ecclesia loco monasterij fuit subrogata, cùm Monachus factus Episcopus à voto obedientiæ suorum Superiorum Regularium absoluatur, & suæ Ecclesiæ, cum qua Matrimonium spirituale contrahit, *cap inter corporalia, de translat. Episcopi*, sponsus dicatur, proindeque ius succedendi eidem Ecclesiæ competat, necessariò dicendum est quòd dissoluto matrimonio, & à tali vinculo absoluto Episcopo, an eius bonis succedere debeat monasterium, cum ea, quócumque vadat si transferatur, vel renuntiet Episcopus deferre valeat. Calder. *cons.* 2. *de rebus Eccles.* Pauin *de potest. Capitul p.* 2. *q* 8. *num.* 28. *vers* & *adde* Rot. *dec.* 5. *de transl. Episcopi in antiq.* Cald. Pereira *cons.* 48 *n.* 25.

42 Et adhuc eo casu quo matrimonium spirituale non dissolueretur, sed cessio, vel renunciatio Episcopatûs separationem quandam siue diuortium inter Episcopũ, & Ecclesiam operaretur, nihilominus ob id solum vtique cessaret ius succedendi, vt in matrimonio carnali constitutum est *in l.* 1 *ff. vnde vir & vxor*, ibi, *Vt autem hæc bonorum possessio locum habeat, vxorẽ esse oportet mortis tẽpore, sed si diuortium, quidem sequutum sit, veruntamen iure durat matrimonium, hæc successio locum non habet*, &c. Tiraq. *de retract lib* 1 § 10. *glos. vnic. num.* 17. Guillelm. Bened. *in cap. Reynutius, verb.* & *vxorem decis.* 5. *n.* 258 D. Petr. Barbosa *in rub ff. solut. matr. p.* 2. *n.* 56. Et valet argumentũ de matrimonio carnali ad spirituale, *d cap. inter corporalia*, cum aliis per me citatis *de locis communib. argum. iuris loco.*

43 Verùm contrarium, videlicet quod talia bona Episcopi translati, seu cessionem, aut renunciationem Episcopatus facientis, spectent ad Ecclesiam ex qua illa fuerunt acquisita, probat idem D. meus Petr. Barbosa *in l diuortio in princ p.* 2. *n.* 55. *vers. quamuis* ibi, *Quia translatus, vel renuntians non debet esse melioris conditionis quam si semper resideret in primo Episcopatu, vel beneficio, sed si semper resideret, illa res, eo mortuo, sine dubio pertinerent ad Ecclesiam, ergo idem à fortiori in translato siue renuntiante recipiendum est, cum hoc casu consuetudo, de qua suprà, nihil induxerit aduersùs iuris Canonici rationes*, &c. Et confirma-

44 tur ex eo quòd communiter DD. tradunt quòd Episcopus Regularis dimisso Episcopatu, non subiacet regulæ suæ Religionis, nec tenetur ad monasterium redire. Ita Nau. *cons.* 6. *num.* 11. *cum seqq de donat.* Emman. Sa *in sum. verb Episcopus num.* 11. Sanch *d. lib.* 6. *cap.* 6. *num.* 29. Ego *d. tract. de officio Episcopi p.* 1. *tit.* 1. *cap* 4. *n.* 18.

45 Non obstat *d. l.* 1. *ff. vnde vir & vxor*, cum suprà allegatis, quia illa resolutio non procedit respectu coniugis, qui non fuit in culpa separationis, omnea matrimonij effectus permanent, & ideo vxor, quæ à marito propter sæuitias diuertit post separatum matrimonium partem consequitur in bonis ganantialibus. Gomez de Leon *alleg.* 1 *num.* 12. Matiens. *d.* 2. *tit.* 9. *lib.* 5. *glos.* 1. *num.* 48. Gutier. *de iuram confirmat p.* 1. *c.* 1. *nu* 61. *Canon. lib.* 1 *cap.* 24. *n.* 14. Ioan. Garc. *de coniug. ac quæstu n.* 163. Giurba *ad statut. Messanen cap.* 1 *glos.* 6. *n.* 61. D. Barbos. *in d. rub. ff solut. matr p* 2 *n.* 49. *cum seqq.* vbi *n.* 56. id ipsum tenet, & declarat, ibi; *Sed id ex supradictis declarandum est, vt verum sit in eo, qui dedit causam diuortij, nam is, cùm in legem deliquerit, eius non vtetur beneficio l auxilium in fine ∫∫ de minoribus sed alter, qui non fuit in culpa diuertendi, succedere poterit, quia iuris interpretatione videtur cohabitare cum diuertente*, argum l. Gaio §. *Imperator de aliment. & cibar. leg* & ita in specie declarat Deci. in *l.* 1. *n.* 10. *vers. primus casus, C. vnde vir & vxor*, quem *ibi sequitur Cur. iun.* 14. &c. idem tenet Mangil. *de imputat. q.* 188 *pag.* 724.

Toletana Campanarum.

Plura de Campanarum inuentione, & tempore, fabricatione, consecratione, & effectibus, ac pulsandi vsu curiosè referuntur. Plures Campanas habere, aut solito maiores, an & quando liceat? & quomodo immodicus earum sonitus prohiberi possit, non inutiliter disceptatur.

VOTVM CII.

1 *Casus contingentia refertur.*
2 *Dubiorum propositio.*
3 *Campanarum mentio in quibus locis fiat.*
4 *Campana, quomodo definiatur?*
5 *Nola Campaniæ vrbs, in qua Augustus moritur.*
6 *Campana sic dicta quia in Campania inuenta.*
7 *Campana Nola dicta à loco, in quo primùm fuerunt facta.*
8 *Nola nomen pro campana etiam aut Paulinum Nolanum Episcopum ante annos 300. vsurpatum fuit.*

9 *Campanæ quo tempore vsæ in Ecclesia Christiana, non constat.*
10 *Campanarum amplissimarum vsus in Asia.*
11 *Infideles, & præcipuè Turcæ, Campanis non vtuntur.*
12 *Campanæ fiunt ex metallo æris, & quare.*
13 *Argenti certum pondus excellentioribus campanis adijcitur.*
14 *Tintinnabulum à sonitu illo Tin Tin dictum.*
15 *Petasus pro maiori tintinnabulo sumitur.*
16 *Lebetis nomen campana sibi sortita est.*
17 *Squilla, campaniola appellantur.*
18 *Sabinianus Pont. constituit anno 606. campanas pulsari ad Horas Canonicas.*
19 *Campanæ in Ecclesiis ad quid seruiant.*
20 *Campanæ cur vocentur signa.*
21 *Ritus benedicendi, seu consecrandi Campanas antiquissimus.*
22 *Abbates non possunt benedicere Campanas.*
23 *Benedictio Campanarum quomodo facienda?*
24 *Campanæ cum benedicuntur non baptizantur.*
25 *Effectus benedictionis Campanarum plures.*
26 *Effectus consecrationis Campanarum, qui tribuant naturali virtuti sonitus illarum?*
27 *Miranda de Campanis consecratis, remissiue.*
28 *Villilæ Campana quando, ex se sonitum reddat?*
29 *De vsu pulsandi Campanas.*
30 *Campanæ quare pulsentur pro defunctis, & in funeribus.*
31 *Campanæ quare non pulsentur in triduo Hebdomadæ sanctæ.*
32 *Campanæ in Sabbato sancto non possunt pulsari in aliqua Ecclesia ante pulsationem in Ecclesia Cathedrali, vel Matrice.*
33 *Interdicti tempore Campanas pulsare non licet, etiam paruas dum eleuatur Hostia, vel vt signum fiat Clericis venientibus ad Horas.*
34 *Campanæ laicorum, ac etiam Clericorum pulsari possunt tempore interdicti, vt moneantur laici de horis, quibus ire solent ad sua exercitia.*
35 *Interdicti tempore conceditur pulsatio Campanæ in mane, meridie, & sero pro Angelica salutatione.*
36 *Episcopus prohibere potest ne Campanæ pulsentur si non sint benedictæ.*
37 *Campana nullam rem prophanam insculptam, inscriptamvè, sed Sancti Patroni Ecclesiæ, vel aliam sanctam Imaginem, piamque inscriptionem habere debent.*
38 *Campanæ consecratæ etiam in turri prophana existentes nullatenus vsui prophano inseruire debent, etiamsi in hunc vsum à sæcularibus fabricatæ prætenderentur.*
39 *Horologiorum vsus, Campanis inuentis, fuit introductus.*
40 *Campanile dicitur locus, cui Campanæ imponuntur.*
41 *Vicinus domum vicinam vendere cogitur pro Ecclesiæ, seu Monasterij ædificatione, aut reparatione.*
42 *Cãpanilis pro ampliatione, poterit Ecclesia cogere vicinos ad vicinam domum vendendam.*
43 *Campanile in Ecclesia ædificare respicit publicam vtilitatem*
44 *Commoditas publica præfertur priuatæ.*
45 *Fauor dilatationis, & augmentum cultus diuini preualere debet.*
46 *Venditio si fieret cum magno vendentis incommodo, non est inuitè facienda, etiam pro Ecclesia, vel Monasterij ædificatione, seu reparatione.*
47 *Palatium, quod præsefert magnam antiquitatem, & nobilitatem, non cogitur vendere vicinus pro Ecclesiæ ædificatione, vel ampliatione.*
48 *Iudex multum strictè, & preuia necessitate debet officium suum impertiri, vt vendatur domus ad ipsius Ecclesiæ ædificationem, vel ampliationem.*
49 *Incommoditas magna si sequatur, domus vicinæ recrabi non possunt ad ædificationem Ecclesiæ, vel Campanilis.*
50 *Monialium ad Monasterium si habeatur prospectus ex turri Campanarij, non debent aperiri fenestræ, & apertæ sunt claudenda.*
51 *Ædificium vbi nocet Monasterio, compellitur dominus ædificij ad vendendam seruitutem altiùs non tollendi.*
52 *Cuilibet licitum est in suo pro libito fabricare, & ad cælum vsque ædificium tollere, & vsque ad centrum fodere fundamenta.*
53 *Ianuæ nouæ non sunt aperiendæ directè aduersus ianuas, vel vicini fenestras.*
54 *Non licet ædificare ad occupandum solem, ventum, vel aerem.*
55 *Vtilitatem ex fabrica non percipientes dicuntur facere per æmulationem.*
56 *Ædificatio ad æmulationem, inuidiam, aut iniuriam permissa non est.*
57 *Fratres Prædicatores olim in Curia Romana litem habuerunt super Campanis habendis.*
58 Cap. Parentibus, de priuileg. *loquitur de Oratoriis constitutis in priuatis domibus.*
59 Cap. nimis iniqua, de excess. Prælat. *intelligitur.*
60 Humiliati, *& quidam Monachi Romæ inter se controuersiam habuerunt quis eorum primò deberet pulsare ad Matutinum.*
61 Extrauag. vnic. officio Custodis Ioannis XXII. *refertur.*
62 Extrauag. *huic, an sit derogatum per consuetudinem generalem.*
63 *Consuetudo non est trahenda de loco ad locum.*
64 *Consuetudo de iure probanda in casu indiuiduo, vt afficiat.*
65 *Consuetudo est probanda, quòd particulariter vigeat in ista Ecclesia, vel quòd sit generalis ad omnes Ecclesias sitas in Diœcesi.*
66 *Religiosi in diebus non solemnibus vnam tantum Campanam pulsare debent.*
67 *Cathedralis Ecclesia Mediolanensis Prouinciæ, septem, aut quinque Campanas habere potest.*
68 *Collegiatæ Ecclesiæ Prouinciæ Mediolan. tres Cãpanas habere possunt, grandiorem scilicet, mediam, & minimam.*
69 *Parochiales Ecclesiæ in Prouincia Mediolanen. duas saltem Campanas habere possunt.*
70 *Papæ consensus requiritur ad inducendam consuetudinem contra ius.*
71 *Consuetudo requirit actus vniformes.*
72 *Consuetudo quando est varia, non potest recedi à iure communi.*
73 *Multa per patientiam tolerantur, quæ deducta in iudicio, exigente iustitia, toleranda non essent, & de scripta, & non scripta dissimulatione.*
Declaratur l. 2. titul. 15. lib. 4. nouæ Recopil. *non vulgariter.*
74 *Consuetudo licitum facere potest, quod aliàs erat illicitum.*
75 *Consuetudo non extenditur de casu ad casum, nec de loco ad locum.*
76 *Consuetudo est circumscripta loco, tantumque habet de potentia, quantum de actu.*
77 *Quòd tibi non prodest, mihi autem nocet, facere haud potes.*

78 Consue

78 *Consuetudinis mutatio perturbat, & nouitatem inducit.*

79 *Vicinus debet aliquod pati incommodum pro vtilitate vicinorum.*

80 *Ædificia quæcunque etiam strepitosa non potest quis in suo euitare, præsertim pietatis fauore.*

81 *Confraternitas Battutorum non potuit per Doctores expelli, eo quòd rumor, qui per illos fiebat, esset eorum studiis molestus.*

82 *Scholaris, Doctor, & Minister publicus potest expellere fabrum, & malleatorem vicinum.*

83 *Doctor alta voce legens, qui alios impedit, potest cogi vt sileat.*

84 *S. Paulus in illis verbis*, Datum est, mihi stimulus carnis, &c. *declaratur.*

85 *Scholaris, & Doctor potest coërcere immodicum, & non necessarium Campanarum strepitum.*

86 *Ægrotus potest expellere fabrum, & malleatorem vicinum.*

87 *Salutis hominis gratia natura omnia comparauit.*

88 *Campanarum sonitus assiduus, & intempestiuus prohiberi potest.*

89 *Ordinarij, & Visitatores locorum temperare debent pro loco, & temperare Campanarum pulsationes.*

90 *Campanarum pulsationes sunt cum discretione habendæ, respectu ad tempus diei, ad celebrationem festiuitatum, & ad qualitatem defuncti, pro quo pulsantur.*

91 *Campanarum pulsationes non sunt relinquendæ iudicio indiscreti Campanarij, aut alterius iuuenis otiosi.*

92 *Funus tacitum, vulgare plebeium.*

93 *Patres Societatis Iesu solent pulsare suas Campanas statis quibusdam horis duntaxat, & per modicum temporis spatium.*

1 IN oppido Matritensis nobilissima Catholicorum Regum Sede, Parochialis Ecclesia S. Genesij nuncupata, tum situs, & ædificij antiquitate, ac Parochianorum copia præstans, tum ob spatiosum Cœmeterij ambitu pro pauperum, & eorum, qui vltimo supplicio damnantur, sepultura, satis vota, ruinam minitauit anno 1640. & cùm primùm sufficientis capacitatis, & structuræ esset, haberetque campanariam turrim cum campanis duabus mediocri magnitudine fabricatis, præter aliā paruam (*squillam* nuncupant) postmodum cum Ecclesia, & turris prædictæ de nouo & à fundamentis breui tempore ædificarentur, Ecclesia grandior, turris verò altior, & magnificentior, ac per viginti pedes vicinorum ædibus proximior euasit, in eaque quatuor campanæ maiores appensæ fuerunt, quarum minima excedit maiorem veteris Ecclesiæ campanam.

2 Hinc quidam Parochiani, & ipsi campanariæ turri proximiores vicini prætendunt eam educendam esse ad locum, & structuram antiquæ, necnon ad numerum, & molem veterum nolarum, ac denique esse assignandum modum, & formam in earum pulsatione: cuius prætensionis occasione fui de his quatuor dubiis pro veritate interrogatus.

I. Vtrum in reædificatione Ecclesiæ, sine illius necessitate, & cum aliquo Parochianorum incommodo, liceat campanariam turrim solito maiorem, & in alio loco ædificare?

II. Quinam campanarum numerus, tam Clericorum sæcularium, quàm Religiosorum Ecclesiis sit permissus?

III. Vtrum numero campanarum in veteri turre existentium, alias de nouo, & maiores addere liceat?

IV. Vtrum immodicus, campanarum sonitus prohiberi possit?

3 Antequam ad horum dubiorum resolutionem deueniam aliqua de campanis sunt annotanda scitu dignissima: & sciendum est illarum mentionem fieri *in c. in causis, de elect. & in c. Ioannes, de homicid. & in c. patentibus, de priuileg. & in cap. nimis iniqua, de excess. Prælat. & in c. fin. eod. tit. in 6.* de eis tractant Guillelmus Durand *in rationali diuinorum Officiorum lib. 1. cap. 4.* Polyd. Virgil. *de inuentorib. rerum lib. 3. c. vltim.* Anton. Menchiachen. *de obseruantia Missarum celebrat. cap. 13.* VValfried. Stabo *de rebus Eccles. cap. 15.* Selu. *de benefic. part. 1. quæst. 5.* Hieron. Magius *de tintinnabulis, cum notis* Fräcisci Sueertij, Ioan. Steph. Durant *de ritibus Ecclesiæ, lib. 2. cap. 22.* Simon Maiol. *in diebus canicular. colloq. 19.* Metella *pag. mihi* 336. Laurent. Beyerlinck. *in magno theatro vitæ humanæ, tom. 1. verb. benedicto campanarũ, pag. 192. in fine, & seq. & tom 2. verb. Campana, pag 58. cum seq.* Petr. Binfeld. *in tract. de confessionibus maleficorũ, & sagarum concl. 7. dub. 6. pag. 307 cum seq.* Fr. Angel. Roccha *in comment. seu in particulari tract. de campanis,* Guid. Pãciol *& ibi* Addition. *rerum memorabilium recenter inuentarum, p. 2. tit. 9 de Campanis,* latè P. Augustin. de Herrera *en el origen y progresso del Officio diuino p. 2. lib 2. cap. 8. per tot.* Fr. Magister Franciscus Boil. in libello Hispano sermone conscripto, cui titulus: *Nuestra Señora del Pucho, Camara Angelical de* MARIA *Sanctissima, pag. 26. & seqq.* Fr. Franc. Maria Guaccius *in compendio maleficarum, lib. 3. in fine, sub. tit. de sonitu campanarum.* & cæteri in discursu citandi, & infrà *n. 94.* De Campanarũ vsu ad excubiarum explorationem, ac in locis munitis asseruatione per custodes ad id assignatos, agit ex lectione Græca, hinc inde variis Auctorum locis conquisitis Ioannes Meursius *exercitat. Criticarum. p. 2. c. 9.*

4 Campana instrumentum ad pulsandum inuentum est, & idoneum, habens interius pensilem, & mobilem malleum quem *rophalum* dicunt, secundùm Laurent. Beyerl. *d. verb. Campanæ, in princ.* Plures crediderunt campanas repertas fuisse circa annum CCCC. à Paulino Episcopo Nolano. Est autem Nola Campaniæ oppidum, in quo Augustus vitam cum morte commutauit.

5

6 Dictæ fuerunt Campanæ, quia in Campania inuentæ, dictæ & Nolæ à loco, in quo primum fuerunt factæ, de quo Camill. Borrell. *de præstantia Regis Catholic. cap. 78. ex num. 12.* Valenzuel. *cons. 26. num. 1.* August. de Herrera *en el Origen y progresso del Officio Diuino lib. 1. cap. 8. numer. 4 & cap. 9. n. 1. cum seqq.* Simon Maiol. *d. colloq. 19. pag. mihi* 336. vbi ait campanã

7 non ideò appellari, quod æs ipsum sit Campanum, sed quod in Campania, primùm hæ maiores fundi cœperint, auctore Paulino Nolano, Gauãt. *in Rubricas Missalis part. 1. tit. 20. de præparatione Altaris, super verb. parua campanula, pag. 76 in impress. Antuerp.* vbi dicit vulgò ferri Paulinum Nolanum, idest, campanarum vsum in Ecclesiam inuexisse.

8 Sed certius est ante Paulinum Episcopum Nolanum de Nola pro campana mentionem fecisse, Fab. Quintil. *in Orator. inst. lib. 8. c. vlt.* refert. Hieron. Magius *d. tract. de Tintinnab. c. 1. vers. Nola,* & dicit Angel Roccha *d. tract. de cãpanis. c. 2. pag 19 & 20.* Nolæ nomen pro cãpana etiã ante Paulinũ Episcopũ Nolanum annos circiter trecẽtos vsurpatũ fuisse, & adden ad Guid. Pancir. *d. tit. de Campanis,* refert vulgarem errorem esse dicere, quòd Paulinus Episcopus Nolanus Diui Hieronymi æqualis, & sanctimonia vitæ spectabilis

primus in suam Ecclesiã campanę vsum inuexit, quasi priori sæculo ignotus ille fuerit. Vnde quo tempore cœptum fuerit campanis vti in Ecclesia Christiana sibi nondum compertum esse asserit Ioan. Steph. Dur. *d. c. 22 n. 3.* Inuenimus Auctorem Ordinis Romani, qui anno circiter 730. prodiit, de tintinnabulis mentionem fecisse Alcuin. *de diuin. offic. c. 17. de Cœna Domini*, qui circa annum 750. scripsit, campanarum meminit Card. Baron. *in annalib. ad an. 616.* declarat quàm frequens tunc fuerit vsus campanarum in Ecclesiis Occidentis, memoratque Senonensis campanæ sonum ad septimũ ab Vrbe milliare fuisse auditum, refert Petr. Cotonus *in instit. Cathol. lib. 2. c. 56. pag. 433. vers. clarissimus.* Suar. *ad Regem Angliæ lib. 2. c. 16. n. 3.*

Illud tamen veritati magis accedit campanarũ amplissimarum vsum in Asia non adeò veteribus cognitum ante Michaelem Imper. quãdo quidem Vrsus Patricianus Venetorum Dux duodecim ex ære magnas campanas antea Græcis incognitas ad eum dono misisse perhibetur anno Domini circiter 870. vt referunt Card. Cæs. Baron. *Annal. Eccles. tom. 10. anno Christi 865.* Sim. Maiol. *d. colloq. 19 pag. 336.* Laurent. Beyerlinck. *dict. verb. Campana pag. 58 lit. A.* Petr. Coton *d. c. 56 pag. 433. vers.* Idem Baronius, Petr. Suar. *d. c. 16. n. 3. in fine.*

11 Planè campanæ, siue Nolæ institutæ fuerunt ad cõuocandum ad Sacra plebem vice tubarum Testamẽti veteris, Petr. Coton. *d. c. 56. vers. dicamus ergo, pag. 433.* Suar. *d. c. 16 n. 2.* Et in toto Orbe terrarum adhibẽtur, præsertim verò in Ecclesiis, & Monasteriis quibuscũque, necnon aliis in locis, in quibus hominum cœtus, aut Conuentus ad aliquam rem præstandam à Christi Fidelibus celebrari solet; appositissimè Alphonsus de Madrigal, nuncupatus TOSTATVS, ille magnus vndecunque Scriptor, Abulensis Episcopus, *in tractatu de la Missa, llamase memoria de nuestra Redẽpcion, c. 1. de la significacion de la Campana*, vbi Reges nostros Catholicos Ferdinandum, & Elisabetham his alloquitur verbis: *Es assimismo la CAMPANA figura, è memoria del cuerno, o vozina, que los Iudios en el Templo tañian, quãdo el sacrificio auiam de hazer. Es memoria de la muy alta, y excelentissima predicaciõ que nuestro Redemptor hizo à aquel mal auenturado pueblo, que de si le desechò, aborrecio, è matò. Es memoria, como embiò a sus Santos, y escogidos cõpañeros, por el mundo a predicar la Redempcion que auia obrado: los quales fueron assi como vos de CAMPANA, para que los pecadores fuessen llamados à la Congregacion de la Iglesia.*

Infideles, præcipuè Turcæ, campanis non vtuntur, sed earum loco in turribus altissimis cõstructis in Mesquitis quidam mercede cõducti, statis diei ac noctis horis magna & sonora quidem voce inclamantes ex summitatibus ad Mesquitas homines conuocare solent. Ita Hier. Mag. *d. tr. de tintinnab. c. 15.* Roccha *d. tr. de Campanis c. 1. pag. 2.*

12 Porrò campanæ fiunt ex metallo æris Æs metallum durabile, & sonorum est; habet campana interiùs plectrum ferreum, quo tunditur, vt audiatur, oraque Prædicatorum noui Testamenti significat, quæ plus durãt, & altiùs resonant quàm tubæ veteris Testamenti, quarum locum tenere suprà admonui *n. 11. in princ.* quia tempore Iudæorum notus erat tantùm in Iudæa Deus, at nunc in omni terra. Vas metalli æris ora Concionatorum significat, ferrum interius linguam eorum, per funem intelligimus mẽsuram vitæ nostræ, funis ad manus Sacerdotis pertransit. Ita Ioan. Steph. Durant. *dict. lib. 1. c. 22. n. 5.* Franc. Souert. *in addit. ad Hieron. Mag. in tract. de Tintinnab cap. 20. pag. 95.*

13 Æri alia metalla præstantiora nonnunquam permiscentur, vt magis sonoræ sint campanæ, & ad recti alicuius toni resonantiã edendam aptentur, quo fit vt frequenter argenti certum pondus excellentioribus adiiciatur, vt notat Beyerlinck. *d. tom. 2. verb. Campana, vers. Materia. pag. 98.*

14 Ad soni magnitudinem, suauitatẽque plurimum conducit, non solũ materia, sed & forma Cãpanæ, si humilioris, altiorisque petasi, seu galeri, aut lebetis figura efformetur, sonũ non admodũ magnũ, & ingratũ auribus edit, si verò longior, crassiorque, quã artis ratio patitur, obtusum, nec latè dimanantem emittit. Cãpanarum diuersa sunt nomina. Tintinnabulum à tinnitu, quẽ dum pulsatur, edere solet, dici arbitror, veluti à sonitu illo *Tin Tin* dum pulsata tintinnire, siue tintinnare auditur. De minorum tintinnabulorũ vsu apud Principes viros, & Magistratus ciuitatum, & de illis, quæ ædium foribus alligantur, Hieron. Mag. *d. tr. c. 18. & 19.*

15 Petasus ab antiquis pro cãpana, siue pro maiori tintinnabulo sumi cõsueuit, & à galeri, vel pilei latioris forma, & similitudine, ita nũcupatus fuit.

16 Nolæ quoque nomine cãpana olim vocitabatur, cuius rei rationẽ posui suprà *n. 7.* Lebetis nomẽ aliquando cãpana sibi sortita inuenitur. Lebes enim vas æneũ est, in quo igni apponitur aliquid, vt ebulliat, & quia ex ære fit lebes sicut cãpana, & formã illius satis bellè repræsentare videtur; ideò lebes fuit appellata.

17 Squillæ ad hanc vsque diem campanulæ, siue paruæ campanæ in Italia nominantur.

18 Nullum quidem instrumentum commodius reperiri potuit ipsis campanis, ad quas pulsandas magna arte, vel industria opus non est, earũque bombus longè, lateque diffunditur. Quare ad Horas Canonicas Sabinianus Pont. constituit pulsari Campanas anno Domini 606. vt scribunt Polydor. Virgil. *de inuentor. rerũ lib. 6. c. 12.* Onuphr. Panuin. *in epit. Summorum Pont. sub Pont. Sabiniano* ibi: *Hic Pontifex campanarum vsum inuenit, iussitque vt ad Horas Canonicas, & ad Missarum Sacrificia pulsarentur in Ecclesia*, & c. refert Angel. Rocc. *d. tr. c. 15. pag. 3.* qui tamen ex quibusdam locis vsum campanæ pro Sanctimonialibus ad Ecclesiã conuocandis tempore S. Hieronymi ante Sabiniani tẽpora ducentos circiter annos apertè constat; vnde existimat sententiam probabiliorem esse illorum, qui Cãpanæ inuentum (quantum ad Ecclesiasticum vsum, & ritum) Paulino Sancto, & Episcopo Nolano adscribunt, fieri tamen posse ait idem Roccha; vt Sabiniani tempore dictus vsus seu ritus Ecclesiasticus, quatenus nõ vbique apud Ecclesiasticos viros receptus, vel quatenus fortasse intermissus, ab ipso Sabiniano, vel institutus, vel in vsum reuocatus ad Missarum Sacrificia indicãda, & ad Horas in Ecclesiis Diuini officij gratia distinguendas intelligatur.

19 Seruiunt igitur huiusmodi Campanæ iuxta Concilium Coloniẽse *tit. de cõstit. & consuet. c. 14.* vt vocetur populus ad conueniendum in Templis, & Clerus ad enuntiandas Dei laudes, & vt Fideles omnes inuitentur ad preces, & deuotionem, cuius institutionis meminit liber Romani Ordinis relatus *in c. 1. de offic. custod.*

20 Ideò Campanæ appellantur *Signa*, quia in eum finẽ pulsantur, vt sint signa tẽporis, quo Clerici ad diuinas Horas recitandas, & Fideles ad interessendum Sacris debent conuenire, consonant tex. *in c. solent, de consecr. dist. 1. & in c. 2. de officio Custodis*, cum aliis adductis per Steph. Costam *in c. alma mater, §. adiicimus, n. 10. de sentent. excommuni. lib 6.* refero ego ipse *de officio, & potest. Episcopi. p. 2. alleg. 27. n. 27.* Duobus sequentibus versibus (quos ob rhythmicas quasdam syllabarũ desinentias à Leone fortasse quodã huius generis versuum inuentore, Leoninos appellant) varij campanarũ vsus in Sancta Dei Ecclesia recepti, comprehensi sunt, refert ex Glossa Carol. Marant. *p. 2. resp. 22. n. 18.* & nouissimè August. Herrera *del origen y progresso del officio diuino p. 2. lib. 1. c. 8. n. 2. cum seq.*

Laudo Deum verum, plebem voco, congrego Clerum,
Defunctos,

Defunctos ploro, nymbum fugo, festaque honoro.

21 Campana antequam in turrim campanarum, seu campanis destinatam reponatur, per Episcopum consecrari, aut benedici solet; ritus autem illas benedicendi, seu consecrandi antiquissimus est, illius Alcu nus mentionem fecit *in lib. de Diuinis Officiis*, qui floruit circa annum 770. dicens: *Neque nouum videri debet campanas benedicere, & vngere, eisque nomina imponere* Ita Ioan. Stephan. Durant. *d. c. 22. sub n. 6.* Card. Cæs. Baron. *in Annal. Eccle. 10. pag. 810.* Vgolin. *de potestate Episcopi, c. 31. §. 1. n. 2.* Laurent. Beyerlinch. *in magno Theatro vitæ humanæ, to. 1. verb. Benedictio campanarum à princ. pag. 192. in fin.* laté Roccha *in d. tract. c. 5. pag. 39 cum seqq.* August. de Herrera *d. p. 2. lib. 1. c. 8. n. 2 prope fin.* Ego *de officio & potest. Episcopi par. 2. alle. 27. n. 46.* vbi cum Mari. Anton. *var. resol. lib. 1. resol. 112. casu 3.* teneo Abbates non posse benedicere

22 campanas, quia hæc benedictio videtur Ordinis Episcopalis.

23 Consecrari, aut benedici solet campana hoc modo videlicet Campana tota intus, & extra, cum aqua benedicta ab Episcopo vna cum Ministris lauatur, deinde mundo linteo extergitur dum ab Eodem Episcopo cum Ministris aliquot etiã psalmi recitantur, quibus finitis Episcopus cũ pollice dextræ manus de Oleo sancto infirmorũ signum Crucis facit extra, & supra panam; deinde oratione ad campanam pertinere recitata, cum linteo mundo signum Crucis factum ab Episcopo extergitur, & Antiphona cum psalmo item recitata, Episcopus cum pollice dextræ manus de Oleo sancto infirmorum septem facit. Cruces exteriùs super campanã, deinde intra campanam cum Chrismate facit quinq; Cruces, dum hæc dicit verba: *Sanctificetur, † & consecretur † Domine signum istud. In nomine Patris, † & Filij, † & Spiritus sancti, † in honorem sancti N. Pax tibi.* Hac re præstita, & oratione pro effectibus cãpanæ consecratæ mirabilibus impetrandis recitata, necnõ thymiamate, thure, & myrrha thuribulo impositis, thuribulum ipsum igne accẽsum & fumigans, ipsi cãpanæ supponitur, vt ea totum illũ recipiat fumum: dum autem Thuribulũ cãpanæ suppositũ manet, cantatur, seu recitatur Antiphona cum Psalmo, &c. Huius ritus antiquitatem quidam Ioanni XIII. Pontifici tribuunt, anno 968. de quo P. Suar. ad Regem Angliæ *lib. 1. c. 16. in fine* Cariol. *in Pontif. Ioannem* XIII *an. 968.* Aug. de Herrera *en el origen y progresso de officio diuino p. 2. lib. 1. c. 8. n. 2 in fine.*

24 Vnde campanas non baptizari Baptismo, quo peccata remittũtur, vt nobis obiiciunt Caluinistæ, sed benedici, optimis quidem rationibus, probant *Ioan. Steph. Durant. dict. c. 22. n. 6.* laté *Suar. ad Regem Angliæ lib. 2. c. 16. n. 5. cum seqq.* Martin. Delr. *disquisit. magic. lib. 6. c. 3. qu. 33. ad fin. Binsfeld. de confessionibus maleficorum, conc. 7. dub. 6. vers. Neque velim, pag. 309. Card. Baron. d. to. 10. ad annum 968. pag. 810.* dum campanã Basilicæ Lateranensis primariam à Ioãne XIII. sub nomine sancti Ioannis Baptistæ benedictam, aut consecratam fuisse ait, & subdit quòd vulgi errore pro arbitrio vtentis vocibus dicuntur baptizari campanæ, cum ab Episcopo benedicuntur, idem referunt *Laurent. Beyerlinch. d. verb. Benedictio campanarum, vers. tempore Ioannis, pag. 193. Torreblanc. de iure spirit. lib. 12. c. 27. n. 98* Ego ipse *dict. alleg. 27. n. 49 Petr. Cotton. d. c. 56. vers. tam quod attinet.*

25 Effectus autem consecrationis campanarum plures referuntur & præcipui habentur *in Concil. Colonien. I. c. 14.* ibi: *Vt dæmones tinnitu campanarum Christianos ad preces concitantium terreantur, quin potiùs precibus ipsi territi abscedant. illisque summotis, fruges, messes, & corpora credentium seruentur; vt procul pellatur hostiles exercitus, & omnes insidiæ inimici; fragor grãdinum procella turbinũ, impetus tẽpestatum, & fulgurum temperentur, infesta tonitrua, & ventorum flamina suspẽdatur spiritus procellarum, & aëreæ potestates prosternantur* Ita Fusch. *de visit. lib. 1. c. 14. n. 7.* Fr. Franc. Maria Guaccius *in cõpendio maleficarum lib. 3 c. vlt. de sonitu cãpanarum*, vbi probat cãpanarũ sonũ valere cõtra dæmones, Martin. Delr. *citato loco* Binsfeld. *d. q. 6. vers. dicitur. pag. 308.* Bẽ*n*iter Ioan. Stephan. Durã*t. d c. 22 n. 6. in fine*, ibi: *Ad alligandos, & propulsandos malignos spiritus* Carol. Marant *p. 2. resp. 22. n. 53.* Laurent. Beyerl. *d. verb Benedictio campanarum, vers. effectus benedictionis campanarum pag. 193.* vbi ait ex formula benedictionis istos effectus colligi: rogat enim Ecclesia primò, vt vbicũque sonuerit cãpana consecrata, procul recedat virtus insidiantiũ: secũdò vmbra phantasmatũ tertiò incursio turbinũ; quartò percussio fulminũ: quintò læsio tonitruorum: sextò calamitas tempestatũ, omnisq; spiritus procellarum: septimò vt cũ filij Christianorum clangorem cãpanæ audierint, crescat in eis deuotionis augmentũ, Torrebl. *d l. 12. c. 27. n. 97.* Rocc. *d. tr. c. 6. p. 43.* P. Aug. de Herr. *d. lib. 1. c. 8. n. 3.*

Hanc vim aduersùs fulgura agnouit nostra antiqua Hispania, in cãpana illa, intus quã inuenta fuit miraculosa Imago Beatissimæ Sanctæ MARIÆ Angelorũ Reginæ, quæ vocatur *del Puche*, in Valentino Regno. in cuius ambitu talis erat granata inscriptio, multis Sanctorũ Imaginibus interpolata, qualẽ refert Magister Frãciscus Boyl. Ordinis S. MARIÆ de la Merced. Philippo IV. nostro Regi Catholico à Concionibus, *in d. libello S. MARIÆ c. 5. pag. 26.* S MARIA, ORA PRO NOBIS. IMAGO TVA SIT NOBIS TVTRIX, QVÆ FVIT AB ANGELIS IN LAPIDE SEPVLCHRI TVI DEDOLATA, ET AB EIS ASPORTATA, AC APOSTOLORVM ADVENTV DECORATA: SERVI TVI TE COLIMVS. ABIGE FVLGVRA, TONITRVA SONITV CAMPANÆ, QVAM FECIMVS. ÆRA SEXCENTESIMA SEXAGESIMA. Quæ Æra ANNVM denotat DCXXII. à CHRISTO nato, tempore Bonifacij V. Pontif. Max. Rege Sisibuto in Hispania, in Oriente Imperatore Heraclio, ex Beuther, & Escolan.

26 Non desunt tamen qui effectus prædictos cãpanarum tribuant naturali virtuti sonitus illarum, quasi eo attenuetur aër, & dissipentur turbinum, & tempestatum impetus, ac procellarum spiritus, vt putauit petr. Mexia *sua sylua varia bistor lib. 2. cap. 10.* Et refert Hier. Magius *dict. tract. cap. 14. vers. illud non est omittẽdũ, pag. 57.* Philosophos, qui sæpè à Christiana Fide ad naturę rationes diuertunt, existimare campanarum sono tempestatũ, ventorum, grandinumque depelli iniuriam, quòd tinnitus ille æris aërem maximè diuerberet, scindat, & constringat. Sed verius est prædictos effectus tribui benedictioni, seu consecrationi, sic diuino iussu, seu beneficio operante. Si tamẽ irrident hæretici, irrideant & Deũ ipsum, vt dicit Ioan. Steph. Durant. *d. c. 22. n. 4.* qui *Num. 10* disertè ait se excitare ad misericordiam tubarum clangore, ibi: *Plangetis vlulantibus tubis, & erit recordatio vestri coram Domino Deo vestro, vt eruamini de manibus inimicorum vestrorum*, refero Ego *ipse d. alleg. 27. 49.*

27 De Campanis consecratis miranda referunt Simon Majol. *de colloq. 19. pag 336. cum seq.* Pau. Griland. *lib. 2. de sortileg q. 7. n. 30.* Binsfeld. *d. q. 6. vers. hic ad maiorẽ*, Angel. Roccha *dict. tract. c. 7* August. de Herrera *d p. 2. lib. 1. c. 8 n. 6. cum seq.* Laur. Beyerlinck *d. tom. 2. verb. Campana per se sonãtes*, vbi ait aliquibus in locis absque vllo humanò ministerio campanas sonare solitas. Et nobis Hispanis illud mirandũ videtur, & singulari nota dignũ quòd in Cæsaraugustana Diœcesi, in villa quadam VILILLA dicta, ad Iberum flumum sita est campana, quam miraculosam appellant: hæc per aliquos menses antequam aliquid aduersi in Christiana Republic. contingat, ex se ipsa nemine illam

illam mouente, pulsatur, seu ex se sonitum reddere audit tur. Rem narrat Anton. Augost. *de numismat, dial. 6. pag* 194. vbi multas recenset vices, in quibus id euenisse accepit, totidemque tristissimos in medium affert euentus à spontaneo illius campanæ sonitu olim præmonstratos, idem referunt Leonar. Vairus *de fascino lib.* 2. *c.* 14. Petr. Gregor. *de Repub. tom* 1. *lib.* 12. *c.* 13 *num.* 25. Hieron. Zurita *Annal. Arag. lib.* 10. *c.* 93. *& lib* 14. *c.* 27. *ad finem*, Fab. Paulin. *lib.* 4. *hebdomadum, c.* 7. Martin. Delr. *disquisit magic. lib.* 4. *c.* 3 *q.* 2. Auctor libri *de la continuacion del enquiridion de los tiempos, anno* 1901. *fol.* 283. Carillo *en sus Annales Chronologicos pag.* 354. *anno* 1485 *y en la addicion que haze al año* 1435. *en la* 2. *impression en Saragoça fol.* 413. Claud. Clem. *in chronolog. Hispan. cent.* 16. *&* 17. Vincent. Blasc. *de Lanuza tom.* 7. *Annal.* Damian. *de* Fonseca *in tract. de expulsione Moriscorum Italicè conscripto lib.* 3. *c.* 4 *pag.* 122. Laurent. Beyerlinck *d. vers. Cãpana per se sonantes, in princ. pag.* 58. Angel. Roch. *d. tract. c.* 7. *pag.* 62 *cum seqq. Fernnand. Camargo en el Epitome Historial de la Iglesia M. lstante anno* 1435 *pag* 276. plures cumulat doctissimus *Dominus* D. *Ioannes de Quiñones, Curia Regalis Praefectus antiquior*, in speciali de hac cãpana tractatu omni erudirione referto, quem Matriti de anno 1625, typis mandauit & nouissimè *August. de Herrera del originen y progresse del officio diuino p.* 2 *lib.* 1. *c.* 8. *num.* 1. *Rodrigo* Mendez *Sylua en la Poblacion general. de España pag.* 140. *&* 141. nonnullos alios tam manuscriptos, quã excusos Auctores citat doctiss. Ioannes Franciscus Andres *in secũdo discursu de las Monedas desconocidas, Españolas pag.* 171. *&* 172. qui quidem lucẽ accepit in libello, cui epigraphe: *Museo de las Monedas desconocidas Españolas, publicolo don Vincencio Iuan de Lastanosa.*

29 De vsu pulsandi Campanas latissimè Angel. Rocc. *d. tract. c.* 15. *cum seqq.* vbi *c.* 16. de campania in sacrificio Missæ pulsãdis, & *c.* 17. de cãpana in sero, in mane, & in meridie pulsari consueta: & *c.* 8. de causis pulsandi cãpanam in vespere, in mane, & in meridie déque huiusce ritus institutoribus: & *c.* 19. de vsu pulsandi cãpanas ad laudẽ, & gloria Dei omnipotentis, & honorem Sanctorũ in diebus festis, & sacris processionibus celebrandis, necnon in gratiarum actionibus: & *c.* 21. de vsu pulsãndi campanas ad improbas pluuias vel tempestates expellendas. & *c.* 22. de vsu pulsandi campanas in alicuius magni viri aduentu ad vrbem.

30 De pulsatione Campanarum in defunctorum funeribus plura apud Albert. Pygi. *hist. Angl. lib.* 4. *c.* 23. Aug. de Herrera *d. p.* 2. *lib.* 1. *c.* 8. *n.* 8. Hieron. Magn. *d. tract. c.* 14. *pag.* 56. *in fin.* vbi refert se legisse in glossa, quã Ordinariã Theologi vocãt, ad hymnos Dauidis in parentalibus pulsari campanam, vt preces, quæ pro mortuis funduntur ad Deum campanæ sono, tanquã flatu quodam deuehãtur, & quasi manuducantur. Iul. Lauor. mei quodam amicissimus, *variar. lucubr. tom.* 1. *lib.* 2. *c.* 3. *n.* 76. vbi dicit ideò pro defunctis pulsari cãpanas, vt populus ad pias pro eo fundẽdas preces moneatur, & *à n.* 77. ex Rituali Romano refert eas trina vice pulsari solere; prima quando infirmus est in agonia & spiritum Deo est redditurus, ad hoc vt audientes Deum orent pro eo. Secunda cum spiritum Deo reddit. Tertia quãdo comitatur ad sepulturam, Angel. Rocc, *d. tract. c.* 10. vbi vsum pulsandi campanas pro defunctis Christiana pietate institutum asserit, propterea quod tali campanarum sonitu viuẽtes perinde, atque inuitati quodammodo cohortantur, vt defunctos ad Ecclesiam delatos comitentur, vel saltẽ pro illis ad Deum preces effundant; nam consuetudo valdè pia, valdè necessaria censetur (vt ex Guillelmo Bernardo addit idem Angel. Roccha,) quia citra hunc vsum pulsandi campanas morte multorũ à multis ignorata, defũctorum animæ precibus fidelium non iuuarentur, nec viuentibus ob huius generis opera præmium apud Deum merendi daretur occasio. Ioan. Steph. Durant. *d. lib.* 1. *c.* 22. *n.* 4. ibi: *Pulsantur etiam campanæ, ait* Albert. Pighi. *ad finem, lib.* 7 *in exequiis, & iustis defunctorum, vt excitentur, & præmoneantur nedum necessarij, sed & cæteri ciues ad præstanda Officia defunctis eorũ opẽ implorantibus, ac si dicerent: Miseremini mei saltem vos amici mei.*

De temporibus autem, in quibus campanas pulsare 31 non licet, ait Angel. Rocc. *dict. tract. c.* 25. *per tot.* In triduo Hebdomadæ sanctæ, in qua Passionis, & Mortis Christi Domini Saluatoris nostri memoria recolitur cãpanæ nõ pulsantur, sed silent: & cãpanarũ loco tabulæ malleo ferreo pulsantur, quia tunc siluerũt Apostoli, & Prædicatores, atque alij, qui per cãpanas intelligũtur, aut designãtur, vt scribũt Guillel. Durãd. *in rationali diuin. Offic lib.* 6. *c.* 72. *n.* 3 Albin. Flac. *lib. de diuinis Offic.* Iul. Lauor. *d. tit.* 2. *c.* 2. *n.* 83. Laurent. Beyerlinck *dict. verb Campanæ, in fin pag* 61. ibi: *Ex institutione Ecclesiæ signorũ atque campanarum sonus retinetur, ne audiatur triduo ante pascha, vt repræsẽtetur fuga Discipulorum, Christo tradito à Iuda, quando nemo eum confitebatur, nam & Petrus eum negabat, & teste S. Matth. Discipuli omnes eo relicto fugerunt.*

In vltimo die illius tridui, qui est Sabbatũ Sanctum 32 post decantatã Missæ Epistolam, Resurrectione Christi Domini prænuntiata, non possunt campanæ in aliqua Ecclesia pulsari, ante pulsationẽ in Ecclesia Cathedrali, vel Matrice Concil. Later. sub Leone X *sess.* 11. *anno Domini* 1521. Pag. 179. & multis Sacræ Congregationis citatis decisionibus, refero Ego ipse *in sũma Apost. decis. coll.* 82. *n.* 3. vbi ex aliis amplio locũ habere, tã in Ecclesiis sæcularibus, quam in Regular. etiam S. Ioan Hierosol etiam propè, & extra muros existentibus, & etiam in Ecclesiis Confratrum, quamuis adsit Ecclesia Collegiata, quæ habeat omnimodam præcedẽtiam supra Matricem. de quo etiam Gauant. *in Rubr. Missal. p.* 4. *tit.* 10 *n.* 31. *p. mihi* 270.

Tempore etiam Interdicti campanas pulsare nõ li- 33 cet cùm enim pulsentur veluti signa, vt populus conueniat ad Diuina audienda, & Interdicti tempore licet Missas fieri, & Diuina celebrari Clericis permittatur Populum tamen, laicosque omnes excludi oportet, vt patet, meritò sequitur campanas pulsandas nõ esse. Ita Conarr. *in cap alma mater. part.* 2. *§.* 4. *n.* 5. *vers.* 13. & *ibi* Stephan. Costa. *n.* 12. post. Nauarr. Vgolin. & alios latissimè prosequitur Sayr. *de cẽsur. lib.* 5 *c.* 9. *à princip.* quibus addo Auil *eod. tract. par.* 5 *disp.* 5. *sect.* 2. *dub.* 8. Suar *tom.* 5. etiam *de censur. disp.* 34 *sect.* 1. *à n.* 15. cũ quibus aduertere oportet exceptis festiuitatibus, quibus publicè celebrare conceditur, licitum nõ esse pulsare campanas magnas, aut paruas, etiam cum eleuatur Hostia, vel etiam, vt signum fiat Clericis venientibus ad Horas, quibus interesse tenentur, sed instrumẽto tabulæ, aut simili vtendum est ad Clericos conuocandos, vt benè probat Suar. *d. sect.* 1. *n.* 16. licèt cum Vgolin. & aliis contradicat Sayr. *d. c.* 9. *n.* 3. quamuis *n.* 34 2. rectè doceat pulsari posse campanas laicorum, atque etiam Clericorum, vt moneantur laici de horis, quibus ire solent, & debent ad sua exercitia, dũmodo fraus cesset ex parte clericorum: qua etiam cessante fraude fieri posset ad denotandũ interdictum, prout Salmanticæ, & in hoc oppido Matriti fieri solet. Addit Angel. Roccha *dict. tract. c.* 25. *pag.* 151. pulsationem campanæ in tempore Interdicti concedi in mane, meridie, ac sero pro Angelica Salutatione ad honorẽ B. MARIÆ. 35 semper Virginis recitanda, vt à cunctis laudetur, & veneretur, & vt nobis in nostris necessitatibus Virgo Deipara opem ferat.

Episco

Episcopus prohibere potest ne campanæ pulsentur, 36 si non sint benedictæ, vt censuit Sacra Congreg. Eminentissimorum DD. Cardinalium Sacri Concil. Trid. Interpretum in *Apruntina 5. Iulij* 1614. cuius meminit *in dict. Summa Apostolic. decis. Collect.* 82. *n.* 1. et con- 37 stituerat S. Carol. Borrom. vt refertur inter acta Mediolanensis Ecclesiæ *p. 4. aliorum instruct. fabrica Ecclesiæ lib. 1. c. 24. pag. 586. col. 1.* ibi: *Campana verò nec in turri, nec alio in loco collocanda sunt, nisi primùm solemni benedictionis, precúmque ritu ex Ecclesiæ instituto sint consecrata, nullam rem prophanam insculptam, inscriptamvè vllo modo, sed Sancti Patroni Ecclesiæ, vel aliã sacram Imaginem, piamque inscriptionem habentes*, refert Angel. Roccha *in d. tr. c. 56. in fine.* Et Ego ipse 38 *in d. collect.* 85. *n. 1.* attestor Sacram Congregationem Episcoporum, & Regularium negotiis præpositam in vna Pepien. de anno 1581. censuisse campanas consecratas etiam in turri prophana existentes nullatenus vsui prophano inseruire debere, etiamsi in hunc vsum à sæcularibus fabricatæ prætenderentur. De turri campanaria infrà *sub dub. 1.*

39 Inuentis campanis introductus quoque fuit horologiorum vsus, quibus horæ distinguuntur: de illis vide Polydor. Virgil. *de inuentor. rer. lib. 3. c.* 18. Hieron. Mag. *d. tract. de tintinnab. c. 6.* Guid. Pancir. *rer. memor. to. 2. tit. 10. de horologiis*, Angel. Roccha *d. tr. de campan. c. 3. pag. 37.* vbi de campanis pro distinguendis horis adhibita, & *c. 12. pag. 85. cum seqq.* vbi de horologiis mirè arte constructis, & *in fine tract.* iterum de horologiis declaratio.

His sic præsuppositis pro materiæ cognitione, remanet vt ad dubiorum resolutionem deueniam.

DVBIVM I.

Vtrùm in reædificatione Ecclesiæ sine illius necessitate, & cum aliquo Parochianorum incommodo, liceat campanariam turrim solito maiorem, & in alio loco fabricare?

40 CAmpanaria turris, seu campanile, dicitur locus, cui campanæ imponuntur, vt tradit Angel. Roccha 41 *dict. tract. c. 6. pag.* 20. quòd est pars Ecclesiæ; nam sicut pro Ecclesiæ, seu Monasterij ædificatione, aut reparatione potest cogi vicinus domum vicinam vendere, cũ causa Religionis ad publicam vtilitatem spectet, *l. si quis sepulchrum, in princip. ff. de Relig. & sumpt. funer.* Couarr. *lib. 3. var. c. 14. n. 7. & 8.* vbi omnium consensu receptam esse sententiam testatur, licèt ipse in puncto Iuris contrarium verius esse affirmet *in vers. cæterùm*, Anton. Gom. *l. 46. Tauri, n. 9. & l. 70. n. 27. & to. 2. var. c. 2. n. 51.* Anton. de Padill. *in l. altius n. 21. C. de seruit.* Auiles *ad c. 18. Prætor. glos. vlt. in fine*, Perez *l. 1. circa fin. vers. alius, & sextus casus, tit. 23. lib. 5. Ordin.* Gironda *de gabell. par. 2. in princ. n. 14.* Gasp. Thesaur. *qq. forens. lib. 1. q. 64. n. 6.* Vincent. de Franch. *decis. 223. n. 5. & 6.* Vincent. Caroc. *decis. 26. n. 6. cum seq. & præcipuè n. 13.* Petr. August. Morla *in emporio iuris ciuilis, par. 1. tit. 9. q. 1. n. 8.* Bobadill. *in sua Politica lib. 3. c. 5. n. 56.* D. Barbos. *in l. 2. ff. soluto matrim. part. 2. n. 39.* Aluar. Valasc. *consult. 22. n. 2.* Cabed. *decis. 105. n. 2. & 3. par. 1.* Aponte *de potest. Proreg. tit. de abundantia ciuit. §. 4. num. 1.* Merta *de iurisd. p. 4. casu 471. n. 3.* Mari. Anton. *var. resolut. lib. 1. resol. 112. casu 29.* Hieron. Leo *Valent. decis. 50. n. 9. cum seq.* Mar. Anton. Genuen. *in practicab. Ecclesiastic. q. 641.* Camill. Borel. *in sum. decis. par. 1. tit. 2. num. 36.* Aloys. Ricc. *in decis. Curiæ Archiep. Neapol. decis. 138. n. 2. p. 2.* Mari. Giurb. *decis. 86. n. 3. & 7.* Guizarel. *decis. 38. n. 1.* Nouar. *qq. forens. lib. 1. q. 32. n. 1. & 2.* Gabr. Aluarez *de priuil. miserabil. person. q. 8. n. 207.* vbi *n.* 208. subdit procedere quamvis via sit intermedia, Iacob. Cancer. *var. resol. par. 2. cap. 13. n. 78.* Ioan. Baptist. Valenzuel. *cons. 18. n. 11.* Guzman. *de euiction. q. 52. n. 19. cum seqq.* Ioan. Mari. Nouar. *qq. forens. p. 2. p. 50.* Duran. *decis. 47. n. 2.* vbi *n. 3.* quòd receditur in hoc casu ob publicam vtilitatem *à reg. leg. inuitum, C. de contrah. empt.*

42 Ita etiam pro erectione, vel ampliatione campanilis poterit ecclesia cogere vicinos ad vicinam domum vendendam, stante quòd illud dicitur pars Ecclesiæ, & argumentum de toto ad partem validum est, *l. quæ de tota ff. de rei vendic.* Euerard. *in topicis legalib. loco* 80. cum aliis per me citatis *in locis communibus argument. iuris, loco* 114. Ex quibus ita in terminis resoluit 43 Ioan. Maria Nouar. *qq. forens. p. 2. q. 1. n. 6. & 11.* & rationem præstat *ibi n. 26.* quia campanile in ecclesia ædificare respicit publicã vtilitatem; nam, vt benè ait Carol. Maranta *controuersarum iuris vtriusque responsionum, p. 2. resp. 22. n. 17.* campanariæ sacræ hæ turres in ecclesiis vt fiant, non parum interest Reip. Christianæ.

44 Ergo à fortiori nullus vicinus poterit turris huiusmodi ædificationem impedire, etiamsi aliqua parte incommoditatem reciperet particularem, cui publica præferri debet commoditas, *c. bona 3.* vbi glos. *de postul. Prælat. c. licet 18. de Regul. l. vtilitas, C. de primipil. lib. 12.* Franc. Anton. Costa *cons. 28. n. 5. & 6. vol. 1.* Tùm, 45 quia fauor dilatationis, & augmentum cultus diuini etiam in præiudicium antiquioris ecclesiæ, & vicinorum inibi inhabitantium præualere debet, ad text. *in c. in cap. ad audientiam 3. de Eccles. ædific.* Seraph. *decis. 847. n. 3.* Rot. *decis. 676. n. 10. p. 1. recent.*

Verùm hæc locum habere non possunt, vbi venditio 46 fieret cum magno vendentis incommodo, idem de præstante patientiam, vt turris ædificaretur; si ex illius ædificatione, seu ampliatione reciperet magnum incommodum, ecclesia verò paruum nocumentum pateret. *in leg. 1. §. sunt qui putant ff. ne quid in loco publico*, Couar. *lib. 3. var. cap. 14. in fin.* Felin. *in cap. 1. numer. 2. de Iud.* Rota *in Ianuen. domorum* 15. *Maij* 1615. *coram bonæ mem. Patriarcha Manzanedo*, & *in decis. 372. part. 1. recen.* & ex eiusdem Rotæ decisione Fontanel. *de pactis nupt. claus. 5. glos. 1. p. 2. numer.* 120. refert in casu illius fuisse denegatam petitionem Moni- 47 alibus sanctæ Catherinæ de Senis, quæ pro ampliatione Monasterij prætendebant posse cogi Ducem Camillum de Comitibus habentem palatium contiguum, in quo habitabat, ad illud sibi vendendum, quia magnum incommodum ex eo dicto Duci sequebatur, quia eius familia erat de nobilioribus Italiæ, & palatium, quod petebatur, erat antiqua illorum habitatio, & præseferebat magnam antiquitatem, & nobilitatem, Steph. Gratian. *discept. forens. tom. 4. cap. 742. num. 25. & 26.* vbi dicit, quòd Iudex multũ strictè, & præuia necessitate, 48 & cum magno grano salis debet officium suum impartiri, quia hoc priuilegium non est trahendum ad quẽcumque locum pium, sed ad necessarium morali quadã necessitate ad Sacramentorum administrationem, & ad cultũ diuinum, ne sequatur inconueniens, quod quilibet volens erigere locum pium, possit eligere domũ, quã vellet pro tali ædificio, & postea sub prætextu ampliationis retrahere à vicinis domus contiguas. Idem Steph. Gratian. *tom. 5. cap. 896. num. 7.* vbi quòd ad hunc effectum ampliationis non sufficit necessitas ecclesiæ, vel Monasterij, & contiguitas domus, cùm etiã requiratur tertium, vt non magnum præiudicium vicino contingat, iuxta *leg. si quis sepulchrum ff. de relig. & sumpt. funer.* Ioan. Mar. Nouar. *d. part. 2. quæst. 50. d. num. 9.*

49 Vnde si aliqua magna incommoditas sequeretur, certum est vicinas domus non posse retrahi ad ædificationem ecclesiæ, vel campanilis, idẽ si post eã ædificatam alia

alia inconuenientia adessent, quæ opportuno indigerent remedio veluti ex turri pateret prospectum ad aliquod Monialium Monasterium, quia si fabricatur, inhiberi debet ædificanti ne fenestras aperiat; si verò 50 iam sunt factæ fenestræ sine panimenta, debent claudi, & tegulis cooperiri, ad text. *in cap. 1. in fine principij, de statu Regul. in 6.* ibi: *Vt sic ô publicis, & mundanis conspectibus separata,* & c. Cab. *dec.* 152. *n.* 1 *p.* 1. Vincent. de Franch. *dec.* 223. Mat. Mota *Sicil. dec.* 8. *num.* 6. Ioan. Valer. *de different. inter vtrunque forum, verb. venditio, differ.* 7. *n.* 2. Scip. Rouit. *decis.* 92 *num* 1. *cum seqq.* Horat. Visconr. *in concl. iuris, verb ædificare vnicuique fol.* 64. Franc. Anton. Costa *Sicul. decis.* 28. *n.* 4. *& seq. vol.* 1.

51 Vbi enim ædificium nocet Monasterio, compellitur dominus ædificij ad vendēdam seruitutem altenius non tollendi. Cabed. *decis.* 152. *num.* 2. *in fin. & dec.* 105. *n.* 4. *part.* 1. Gotzzatel. *dec.* 37. *num.* 28. Franc. Anton. Costa *de decis.* 28. *num.* 12. quos refert, & sequitur Ioan. Maria. Nouar. *d. p.* 2. *q.* 1. *n.* 4.

52 Et ideo vicini ex eo solùm quod turris solito maior vel altior ædificetur, conqueri non possunt, cùm licitum sit cuilibet in suo pro libito fabricare, & ad cœlum vsque ædificium extollere, & vsque ad centrum fodere fundamenta *l altius*, vbi glos. *verb. prohibemus C. de seruit. & aqua*, Anton. Gom. l. 46. *Taurs num.* 6. *cum seq* Suar. de Perez. *in pract. to.* 3. *c.* 1. §. 4. *n.* 39. Bernard. Græu. *ad pract. Camera Imper. li.* 2. *concl.* 69. Molin. *de iust. to.* 3. *tract.* 2. *disp.* 709. *n.* 1. *cum seq* Cæpol. *de seruit. vrban. præd. c.* 45. *n.* 2. Carol. Marani. *d. resp.* 22. *n.* 5 *&* 6. Durand. *decis* 450. *à n.* 1 Eo maximè, quia ex altitudine turris nihil noui incommodi vicinis accedit, quia si ad strepitum campanarū attendamus, imò potiùs ex hoc commodum non minimum consequūtur, eo quòd quanto magis turris eleuabitur, minus in inferioribus campanæ officient per sonum, qui expandetur magis per aëra, non ad ima redundabit. Si verò aperta sit turris ex vno latere, & totus sonus exeat ad vnā partē, poterit vicinus offensus petere, vt illud latus claudatur, præcipuè si sit noua apertura, & directò aduersùs ianoas, vel vicini fenestras, ad not. per 53 Melch. Phœb. *Lusit. dec.* 73. *à n* 6 *p.* 1. Vnde vt hæc euitentur incōmoda, debet turris huiusmodi ex vtroq; latere mediatè claudi, & tegulis in parte discooperiri, vt sic sonitus ad aëra ascendat, & minus vicinorum aures offendat.

54 Non enim præsumendum est Ecclesiæ ministros omnem non adhibuisse diligentiam ad hoc vt Parochianos minus læderent; nec turrim tam altam ædificasse ad occupandum solem, ventum, vel aërem, quod 55 non licèt, Magon. *Florent. dec.* 6. nullam ex tali fabrica vtilicatem percipientes, cum ex hoc dic... tentur facere ad æmulationem, Cæpol. *p.* 1. *c.* 62. *n.* 2. Melch. Phœb. *d. dec.* 73. *n.* 10. Ad æmulationem enim, inuidiam, aut iniuriam ædificatio permissa non est, Arim. 56 Tepat. *var. tit.* 576. *c.* 4. Menoch. *de arbit. cas.* 156. *n.* 3. *& de præs. lib* 6. *præs.* 29. *numer.* 28. Masc. *de probat. concl.* 620. *n.* 15 Bened. Ægid *ad l. ex hoc iure. ff. de instit. p.* 1 *c.* 6. *n.* 11. Melch. Phœb. *d. dec.* 73. *n* 9. Stephan. Grat. *discept for. to* 3 *c* 672. *n.* 53. Ioan. Mar. Nouar. *d. p.* 2. *q.* 1. *n.* 15. Duran. *d decis.* 450. *n.* 8.

DVBIVM II

Quis Campanarum numerus, tam Clericorum sæcularium, quàm Religiosorum Ecclesiis sit permissus?

57 MAgna olim lis fuit in Curia Romana vtrùm Fratres Prædicatores possēt habere plures campanas? In qua de illo tempore scripserunt Oldrad. *cons.* 228. & Alberic. *in suo diction. verb. Campana*; & pro parte negatiua, quòd scilicet non possunt habere, nisi vnam campanam, allegatur text. *in cap. patentibus, de priuileg. & in cap. nimis iniqua, de excessib. Prælat.* vbi illis conceditur habere campanam, quæ de vna duntaxat verificatur. Sed contrarium, imò partem affirmatiuam sustinuerunt Oldrad. *dicto cons.* 228. & 58 Alberic. de Rosate *dicto verb. Campana*, qui respondēt *d. cap. patentibus* loqui de Oratoriis constitutis in priuatis domibus, de quibus notabiliter *in Auth. vt in* 59 *priuatis domibus sacra non fiant*, & addunt *dictum c. nimis iniqua*, referre grauamē quod inferebatur Prędicatoribus, & minoribus, quia Prælati non permittebant eos habere cāpanas, & illud grauamen ibi tolli, 60 non tamen exinde iudici prohibitionē circa plures campanas; addit Alberic. se audiuisse curiosā quæstionem fuisse in Curia Romana inter Ordinem Humiliatorum, & quosdam Monachos, & diu durasse, & magnas expensas fecisse, scilicet, quis primò deberet pulsare Matutinū, & quòd finaliter dicitur terminatum fuisse, quod qui primò surgeret, primò pulsare deberet; Oldradi, & Alberici meminit Ang. Roccha *d. tract. c.* 26. *in princip.*

Deinde Ioannes XXII. *in Extrauag. vnica, de officio* 61 *custod.* ad omnium Ecclesiarum quietem comparandam, limitationē de numero cāpanarū edidit his verbis: *Nos præmissis obuiare cupiētes periculis, pacémque desiderantes inter ipsos (sine qua bene pacis Auctor non colitur) obseruari, de Fratrum nostrorum consilio hoc edicto perpetuò ordinamus, quòd Religiosi dictorū Ordinum Mendicantium in nullo Conuentu suo, seu loco plures campanas habeant sine Sedis Apostolica licētia speciali, sed vna tantummodo pro loco quolibet sint contenti Quod si forsan Communitas, seu vniuersitas aliqua Ecclesiastica* nota illa verba, seu vniuersitas aliqua Ecclesiastica) *vel mundana, seu iidem Religiosi pro illis in aliquo ipsorum locorum campana aliam haberent, vel nunc habent, non illam, sed altam solum eorum specialiter vsibus deputatā pulsare valeant Horis diurnis, & nocturnis, Missis, & aliis consuetis. Cæterùm Religiosis eisdem permittimus, quòd vbi hactenus plures campanas, sine lite, & contradictione qualibet in vsus duntaxat proprios habuerint, & nunc habent, illis etiā deinceps liberè vti possint, aliis quibuscunque per eos habitis intra trium mensium spatium de suis locis, seu campanilibus deponendis, & nullatenus iterum reponendis* Huius Extrauag. meminere Tamburin. *de iure Abbatū to* 2. *disp.* 14. *q* 15. *vers. vlt.* & Angel. Roccha *d tract. c.* 16. *in princ.* Cuius decisioni vti nouiori standū est; quia illa post Cœlestini III. Decretalem, *in d. c. patētibus*, & Gregorij IX. *in d. c. nimis iniqua*, emanauit, quam quidem Extrauagantis prædictæ dispositionem non vidit Oldrad. quia licet floruerit tempore Ioānis XXII. illius textus Auctoris, vt in eius vita refertur, & habetur apud Aug. de Herrera è Societate Iesv Presbyterum, *en el origen. y progresso de los Ritos, y Ceremonias de la Missa lib* 1. *c.* 40. *n.* 3 *pag.* 69. potuit præmori, aut à Romana Curia abesse tunc temporis quando emanauit dicta Extrauagans, & de illa notitiam nō habere; cùm credendum sit illum post eam visam non sic consuluisse: de sua absentia à Curia Romana testatur Alphons. de Soto I. V. D. Archidiaconus Ciuitatensis, & Thesaurarius Salmanticensis in epistola dedicatoria apposita ad principium Consiliorū Oldradi, quæ sonat scripta R. P. D. Ioanni Francisco de Paninis, Sacri Palatij causarum Apost. Auditori in qua sic dicitur. *Quòd enim nostro tempore Sixtus IV. Pontifex Max. tu ipse præstare soles hoc ille dum viueret Rom. Pontifex effecisse fertur & in primis felic. mem. Ioann. XXII. cui etiā tunc cum ab Vrbe discessisset, in arduis sæpè causis de iure respondisse fertur.*

Sed

62 Sed quæstio est an dictæ Extravag. unicæ generali consuetudine derogatū sit? In qua idem Angel. Roccha *loco proximè citato*, ex Vincent. de Castronono, & & Ioanne Steph. Durant. affirmat derogatū fuisse, ita ut iam hodie liceat ca vi huius consuetudinis, tam in Conventualibus Religiosorum Ecclesiis, quàm in Pa-
63 rochialibus, & aliis maioribus, plures pullare campanas, ut videmus, & assentiri videtur Alciat. *lib. 8. parerg. c. 11.* Sed hæc consuetudo cùm non sit extra limites præscriptos extendenda, nec trahatur de loco ad locum, Menoch. *conf.* 226. *nu.* 43. Decian. *conf.* 19. *à numer.* 68. *volum.* 3. est de iure probanda in casu individuo, ut afficiat, & sic in specie Crauet. *conf.* 96. *num.* 7.
64 Cæl. de Graf. *decis.* 6. *n.* 5. *de prab* Surd. *c. nf.* 525. *n.* 16. Hieron. Gabr. *conf.* 151. *num.* 10 *lib.* 3. Rota *decis.* 393. *num.* 2. *& decis.* 799. *n.* 3. *p.* 1 *divers.* itaut vel sit probanda quòd vigeat particulariter in ista Ecclesia, vel quòd sit generalis ad omnes Ecclesias sitas in Diœcesi, Caputaq. *decis.* 229. *p.* 1. Seraph. *decis.* 624. *n.* 4. Nicol. Garc. *de benefic. p.* 5. *c.* 4. *n.* 93. *cum seqq* Requiritur igitur, ut in Ecclesia S. Genesij consuetudo vigeat
65 habendi, & pullandi campanas quatuor quòd tamē verè dici non potest, cum in veteri Ecclesia tres tantùm, ut diximus, essent, & nona introductio maiores apponendi, & numerum augendi in nova Ecclesia, dedit causam liti, ac proinde non est habenda in consideratione, ad not. per me *in votis consultiuis*, & *decisiuis Canon. tom.* 2. *voto* 43. *n.* 23.

66 Quare Vincent. de Castronouo *in comment. ad reg. B. P. Augustini dist.* 1. *cap.* 1. §. 4. *pag.* 18. de consuetudine in sua Religione agens, sic loquitur: *Declaramus quod in principio Ordinis in Domibus nostris non habebamus nisi unam campanam, ut notatur in cap nimis ext. de excess. Pralat. & in cap. patentibus, de priuil. secundum Host & Panor. Sed hanc Constitutionem derogatum est per contrariam consuetudinem quasi generalem, non quidem temerè inductam, sed ad excitandam Christiani populi deuotionem, qua cum iam præscripserit, vim fine dubio legis obtinuit. Servatur tamen hac Constitutio* (attende ad limitationem) *quoad hoc quod in diebus non solemnibus unam tantùm campanam pulsamus ad omnes Horas, in festis autem duplicibus; & supra ad excitandam populi deuotionem, pulsamus plures campanas in Matutinis, & in Vesperis, & ad Missam Conventualem*, &c. Dubito tamen de validitate huius derogationis; nam in prologo Constitutionum Sancti Augustini, quas observant Fratres Dominicani, reperi notatu hæc scripta verba: *Nulla vero consuetudo quantumvis inueterata contra has nostras Constitutiones valeat, aut toleretur, sed corruptela, & abusus potius existimetur, in edit. Colonia Agrippina, anno* 1627. cum additionibus Hieronym. Romani Eremitarum eiusdem Ordinis Generalis.

67 Inveni hac re pro Mediolanensi Provincia specialem Constitutionem: nam S. Carolus Borromæus Card. Archiepiscopus, & pastor vigilantissimus, inter acta Ecclesiæ Mediolanensis *p.* 4. *Actor. de instr. fabrica Eccles. lib.* 1. *cap.* 24. *pag.* 586. *col.* a. de numero cā-
68 panarum agens ita constituit: *Si Ecclesia Cathedralis est, septem, aut quinque ad minimum campanas, si Col-
69 legiata tres, grandiorem scilicet, mediam, & minimam, si Parochialis totidem, aut duas saltem habere debet, easque distinctæ quodam soni concentu inter se consentientes, pro varia diuinorum Officiorum, qua fiunt, ratione, ac significatione*, refert. Ang. Roccha *d. tract. de campan. cap.* 15 *in fine*. Vnde Rota semper se numero addixit minimo, & exiguo Campanarum ponderi. Ita decisum in quadam Ciuitaten. constructionis Capellæ insta eminentissim. Cardinalis Pretecci relata à Seraphino *decis.* 847. *n.* 1. qui sic scripsit. *Hac de causa non turbari diuina officia maximè cum sententia restrinxerit numerum Campanarum ad vnicam tantùm, eamque satis exiguam, nempe ponderis viginti quinque librarum*, & hoc fuit decisum iam cognitis Iuris dispositionibus, & post introductam, ut volunt, quam vocànt consuetudinem tam circa numerum Campanarum Religiosorum, quàm clericorum sæcularium.

70 Sed illud, quod suprà dixi de consuetudine probanda particulariter in hac Ecclesia, vel generaliter in omnibus sitis in hac Diœcesi, videtur ad præsentē casū applicari non posse; nam si de particulari loquamur, certissimum est requiri nedum scientiam, sed etiā expressum Papæ consensum ad inducendam consuetudinem, contra textum *in d. Extrauag. vnica*, etiam quantocunque temporis spatio illa fuerit servata, glos. *verb. abrogata in §. leges dist.* 4. Ioan. de Salas *de legib. q.* 97. *s.* 14. *disp.* 19. *n.* 62. *in fin.* Verall. *decis.* 204. *n.* 3. *p.* 3. Rota *in Treueren. Abbatia S. Maximi* 24. *Ianuar.* 1625. *coram bona mem. Coccino*, apud Iul. Lauor. *var. lucub. tit.* 4. *c.* 21. *n.* 157.

71 Si verò de generali sermonem habeamus, omnibus patet consuetudinem circa numerum Campanarū in Parochialibus Ecclesiis vario modo fuisse; quia in aliquibus vna, vel duæ reperiebantur Campanæ, in aliis tres, parvæ, vel magnæ, prout superarent Ecclesiarum facultates, consuetudo enim requirit actus vniformes, Bart. *in l.* 2. *in fin princ ff. solut. matr.* Dec. *conf.* 214. *n.* 2. *vers. secundò hoc idem*, Alex. *conf.* 5. *lib.* 5. *& conf.* 153. *lib.* 6. Rimin. *iun. conf.* 264 *n.* 28. *&* 29. *lib.* 3. Et quando illa est varia, ut in hoc casu, non potest recedi à dispositione Iuris communis, Nat. *conf.* 132. *in fine*, *&*
72 *conf.* 309. *n.* 9 Roland. *conf.* 87. *n.* 53. *lib.* 2. Curt. iun. *conf.* 260. *nu.* 20. *lib.* 3. Rota *in d. Treueren. Abbatia*, apud Iul. Lauor. *vbi supr. n.* 153.

73 Nec refert quòd in aliquibus Parochialibus Ecclesiis permittantur plures Campanæ contra dispositionem *d. Extrauag. vnic.* Quia multa, ut inquit Rota *citato loco*, per patientiam tolerentur, quæ deducta in iudicio, exigente iustitia, toleranda non essent, & dicit text. *in c. cum iā dudum* 18. *in fine, de prabend.* quem allegat glos. *d. verb abrogata in §. leges dist.* 4. Alia nāque est nō scripta permissio, alia verò scripta: illa in iudicium deducta cessat; hæc permanet, & valet: de prima Abb. *in d. cap iamdudum n.* 5. qui refert glos *in c. vlt. circa fin.* 3. *dist.* De secunda idem Abb. *in cap nisi essent. n.* 9. *de prebend.* & sic procedit text. *in cap. quia circa* 6. *de consanguinit. & affinit.* ibi, *dissimulare poteris*, &c. Felin. *in cap.* 1. *de treuga & pace n.* 11. Gutier. *canon. quæst. lib.* 2 *cap.* 15 *n.* 99 Quò respexit *l.* 2. *tit.* 15. *lib.* 4. *Recopil.* ibi, *alguna tolerancia*, quasi agnoscens non vnam tantùm, sed aliquas in iure dissimulationes inveniri: de cuius legis interpretatione (his tamen omissis) latè & doctè D. Ioannes Bapt. de Larrea S. Iacobi Eques, à Consiliis Philippi IV. nostri Regis Catholici in Supremo Castellæ Senatu *tom.* 1. *allegat.* 8. *num.* 9.

DVBIVM III.

Vtrùm numero Campanarum in veteri turre existentium, alias de novo, & maiores addere liceat?

74 IAm vidimus attento iure communi, de quo *in d Extrauag. vnic.* Religiosos in suis Monasteriis, & Communitatem, ac Vniuersitatē quamlibet Ecclesiasticam, vel mundanam, vna tantū Campana pro quolibet loco debere esse contentam, vidimus etiam aliter posse ex speciali Ecclesiæ, aut generali Diœcesis consuetudine eo modo, quo notauimus, posse introduci; nunc verò videndum est an contra Iuris dispositionē,

& consuetudinis legitimè præscriptæ vim, valeat alia de nouo induci, quæ priorem immutet? Ad quod dubium resoluendum præmittendum esse duxi, quòd licèt supponamus abrogatum iam esse dispositioni *d. Extrauag. vnica, de offic. custod.* proindeque per consuetudinem licitum fieri, quod alias ex ßâte Extrauag. illicitum foret, cùm id consuetudo facere possit, ad not. per Salazar. *de vsu & consuet. c.2.n.1.* Bobadil. *in sua Polit. lib.2.c.10.n.36.* doctissimus & eruditissimus D. Ioannes de Solorzano Regius Consiliarius, in Supremo Castellæ, & Indiarum Senatu, *de iure Indiar. tom. 2. lib.2 cap.14.n.72. & c.24.n.81. & tom. 2. lib.1.c.4. num.70.*

75 Nihilominus cum consuetudo non extendatur de casu ad casum; nec de loco ad locum, nec de persona ad personam, Roland. à Valle *cons.57.n.26.vol.2.* Nat. *cons.555. sub n.5.* Seraph. *decis.1159 n 6.* Piag. *de consuet. q.12. à n.1.* Mar. Anton. *var. res. lib.1. resol.46.n.5. & resol.88 n.3.* Salgad. *de supplicat. ad Sanctissim p.1. c.9.n.7.* cumque circumscripta sit loco, tantumque ha-
76 beat de potentia quantum de actu, vt *in l.1.§. Iulianus, ff. de itin. actuque priuato,* Menoch. *remed.5. retin. ex n. 57.* D. Solorzan *d. tom.2. lib.1.c.22.n.21.* dicendum mibi videtur resolutionẽ non regulari ab eo, quod in alijs Ecclesiis fieri solet, sed petendam à consuetudine, vsuque huiusmodi Ecclesiæ, quæ cum aduersus dispositionem *dictæ Extrauag.* ad tres tantùm Campanas introducta proponatur, non potest per aliam consuetudinẽ, quę dedit causam liti, de nouo introduci quatenus altera campana augeatur, & aliæ primis maiores fabricentur, cum nec sit quarta necessaria, nec Ecclesiæ intersit illam extranumerariam habere, vtpote quia tres satis sunt ad signa danda, quãdo sacra peraguntur mysteria, seu Fideles euocantur ad diuini pabula verbi capiẽda: eo maximè, quia expressus Papæ consensus deficit, prout requiri supra monuimus, & varietas colligitur noua introductione. Tum etiam quia nullum Ecclesię incommodum accedit, si quarta omittatur campana, & tres reducantur ad molem campanarum veteris Ecclesiæ. Tum denique quia vicinis non parua redundabit commoditas, si importuno earum sonitu non sic mo-
77 lestentur; naturæ enim principio docemur, vt quòd alteri prodest, & tibi minimè nocet, intentare haud debeas; quemadmodum quod tibi nec prodest, mihi autem nocet, facere haud potes, argum. text. *in l.1 § iidem aiunt. ff. de aqua pluuia arcenda,* glos. *verb fas in c. omnes leges 1. dist* Hieron. à Laurent. *Auen. decis.160.n.3.* Surd. *cons.18.n.6.lib.1.*

78 Quare S. August. *epist.118.c 5.* mutationem consuetudinis perturbare, & nouitatem inducere ait, quamuis vtiliter introducta esse videatur, his verbis. *Ipsa quippe mutatio consuetudinis, etiam quæ adiuuat vtilitate, nouitate perturbat,* refert Salgad. *de supplicat. ad Sanctissim. p.1.c.6.n.2.* Idem S. August. *de vera Religione c. 53.* text. *in c. vlt. de consang. & affinitate.* Francisc. Viuius *decis.255. lib.2. àn.6.* Carol. Marant. *resp.24.n.37. 2. parte.* Bobadilla *lib.1. Politic. c.5.n.9. & 10. pag.88.* P. Mendoza, è Societate IESV presbyter, *in viridario S. Scripturæ lib.4. problem.6.*

DVBIVM IV.

Vtrùm immodicus Campanarum sonitus prohiberi possit.

79 PArs negatiua pręsentis dubij ex eo probari videtur, quia debet vicinus aliquod pati incommodum pro vtilitate vicinorum, ad text. *in l.1.§. sunt qui putant, ff. ne quid in flum. publ.* potissimum quòd potest quis in suo quæcumque ædificia etiam strepitosa excitare, secundum Aretin. *cons.94. In casu contingente, n.2.* Ioan. de Amicis *cons 104.n.12.* Card. Tusch. *pract. conclus. lit. E. concl.55.n.3.* præsertim verò pietatis fauore, Menoch. *de arbitr. casu 237.n.28. & 29.* vbi dicit non po-
80 tuisse expelli Confratriam Battutorum per Doctores, eo prætextu quòd rumor, qui per eos fiebat, esset eorum studiis molestus; quoniam non locus, nec persona consideratur in hoc, sed opus bonum.

81 Contraria verò opinio, quòd scilicet immodicus campanarum sonitus prohiberi valeat, mihi verior videtur, & probatur primò, quia Studiosus, Scholaris, Doctor, & Minister publicus possunt extrahere fabrũ, & malleatorem, aut alium quempiam, qui obstrepat, dum venit ad habitandum prope eorum domus, ne sonitu, strepitu ve illos impediat, aut vtrâque ab studiis, & officij munere, contra regulam *l. plerique, ff. de in ius vocando, & l nemo de domo ff. de reg. iur.* & arg. text. *in l. vnic. in fin. C. de stud. liberal. lib.11.* resoluunt Horat. Luc. *in tract. de priuil. scholar priuil. 46.* Grammat.
82 *cons. ciuile 11. & decis.58.n.15.* Menoch. *de arbitr. casu 257.* vbi pariter firmat Doctorem alta voce legentem, qui alios impedit, posse cogi vt sileat, Matth. Coler. *de processib. execut p.1.c.4.n.8.* D. Barbos. *in l.1.n.54.p. 7 ff solut matrim.* Adden. ad Guidon. Pancirol. *de rebus*
83 *memorabil. lib.p.2 tit de Campan pag.162.* vbi ideo magis certum esse ait si Doctor præuenerit fabrum, & præ malleatore isto sedem ibi occupauerit, Ioannes Gutierrez ex alijs *lib.1. Canonic. q.c.35.n. 15.*

84 Hanc fabri ærarij importunam vicinitatem, præter alia, etiam respexisse videri S. Paulum 2. *ad* Corinth. *c.12. num.7.* illis verbis; *Datus est mihi stimulus carnis meæ, Angelus Satanæ, vt me colaphizet,* scribit Dom. Ioãnes de Horozco, & Couarrubias Archidiaconus de Cuellar in Sancta Ecclesia Segobiensi, *tractatu, de vera, & falsa Prophetia, lib. 1. cap. 6. ad finem,* sic. *Y de San Pablo sabemos todos, dize assi, que porque la grandeza de la reuelaciones no le ensoberueciesse, le fue dado el estimulo, que llama de la carne, para que le abofeteasse y en lo que era esto, aunque de ordinario se esplica, como suena; San Chrysostomo dize, que era la persecucion ordinaria de vn Alexandro, vezino suyo herrero, que le inquietaua, y de muchas maneras le perseguia siempre.* Locus Sancti Ioannis Chrysostomi est *Homilia 16. in explicatione d cap. 12. Quocirca (21) per Angelum Satanæ Alexandrum ærarium, Hymenæum, Philetum, ac denique omnes, qui Fidei doctrinæ aduersabantur, atque cum ipso contendebant, ac bellum gerebant, cùmque in vincula coniiciebant, cædebant, & rapiebant,* alibi dixerat. *Homil.52. in S. Eustachium. Id certò dicit: Datus est mihi stimulus carnis meæ Angelus Satanæ, vt me colaphizet; tentationes, afflictiones, persecutiones innuens,* refert nouissimè Aloysius Nouarinus *in Paulo expense, n.329.* Alexandro ærario ipsemet S Apostolus 2. ad Timoth. *c.4. nu. 14.* exornat P. Thom. Massutius è Societate IESV presbyter *in vita eiusdem S. Pauli lib.9.c.4.*

85 Secundò, quia similiter Scholaris, & Doctor potest coërcere immodicum, & non necessarium campanæ strepitum, Alciat. *lib.8 parerg cap.11.* Ioan. de Amicis *cons.105 col.2.* Steph. Gratian. *discept. forens to 1.c.186. n.16. & 17.* vbi allegat Felin. *in c. vlt. de iudic. n.7.* adden. ad Guid. Pancirol. *citato loco pag. 162. col. 2. vers. campanarum verò pulsum.*

86 Tertiò, quia pariter ægroto idem priuilegium conceditur, vt per Rip. *in l.1.n.119.* vbi Alciat. *numer. 56.* & D. Barbos. *d l.1.p.7.nu.57. & 58 ff. soluto matrim.* Cæpol. *de seruit. vrban. præd cap.43.num.732.* Adden.
87 ad Guid. Pancirol. *vbi proximè,* siquidem salus hominis, cuius gratia natura omnia comparauit, *l. si pecudum*

dum 28 ff. de vsuris, nullo modo æstimari queat, *l. si pater 34. in fine, ff. de donat.* & exinde rebus omnibus & cuius commodo sit præferenda.

88 Ex quibus concludo prohiberi posse assiduum, & intempestiuum, nec satis laudatum Nolarum sonitum quem Ordinarij, & eorum Visitatores temperare debent pro loco, & tempore, ne scilicet Officia Diuina in vicinis Ecclesiis tanto strepitu celebrati intermittãtur, aut habitantes vicini inter se exaudiri, quiescere, vel dormire impediantur, vel ægroti in sanitate conse-

89 quenda seu recuperanda, magna patiantur incommoda; nec non studiosi, & ministri à studiis, & officij munere aduertãtur, quæ sunt magni habẽda in arbitrãdo cãpanarũ sonitu cũ discretione, habito respectu ad tẽpus diei, ad celebrationẽ festiuitatum solemnium, ad qualitatẽ defuncti, pro quo pulsantur campanæ in eius exequiis; nec hæc sunt relinquenda iudi-

90 cio indiscreti campanarij, aut alicuius pueri, vel iuuenis otiosi, qui ad hanc campanarum pulsationẽ libenter concurrunt. Modus namque habendus, assignan-

91 dus, & laudandus statis scilicet diei horis, non pro libito, sed pro Horarum, & festiuitatum celebrandarũ qualitate, ad Dei laudem, & gloriam, qui quanùm opportunus hic campanæ sonitus sibi placeret, ostendit quodam miraculo, quod refert Luitprãdus Episcopus Ticinensis à doctissimo D. meo D. Laurentio Ramirez de Prado editus, & illustratus *in Chronico anno Christi DCC.LXXXII. n. 1.* his verbis: *In Carpentanea finibus multæ Virgines Moniales Benedictinæ ne violarẽtur à Mauris, à Deo consequutæ sunt vt à terra absorberentur, quadamque campanula statis diei horis, quâ vocante conueniebant ad preces, auditur.* De quo etiam meminit Iulianus Archipresbyter S. Iustæ *in aduersariis n. 550.* cura, & diligentia eiusdem eruditissimi D. mei Parisiis impressus, dum mihi apud Regẽ Christianissimũ Exlegatum ageret. Hinc venit illa decidenda quæstio, etiam in sæcularibus, contra Cãpanarium (sic vocat Bonifacius *in tractatu de testibus n. 80.* eũ, cui pulsandæ campanæ munus incumbit) non solitis, sed intempestiuis horis officium adimplẽtem, vbi *n. 42.* inquit. *Sed nunquid poterit agere iste cõtra Campanarium ad damnum suum, qui decepit eum in sonanda campanam ante horam debitam: respondeo sic videtur, argumento ff. de incendio, ruina & naufrag. l. nec piscatores*, &c.

92 Circa pulsationis campanarum modum in defunctorum corporibus sepulturæ mandandis, & in eorum exequiis celebrandis, aliqua apud Iulium Lauor. *citato loco.* Olim apud Romanos non idem omnibus funus permittebatur; nam Tacitum dicebatur illud, quod fiebat sine pompa, sine designatore, sine ludis, præcone, & indictione. Seneca *lib. 1. de tranquillitate cap. 1. Vis tu nunc id agere ne te posteri taceant? Morti natus es, minus molestiarum habe funus tacitum.* Ouid. *lib. 1. Fastor. eleg. 3.*

Quocunque aspiceres, luctus gemitusque sonabant,
Formaque non taciti funeris instar erat.

Alio nomine appellatur funus vulgare, Capitolinus *in Marco Antonino Philosopho. Tantaque clementia fuit, vt & sumptu publico vulgaria funera iuberet fieri.* Item funus commune. Ausonius *in parentalibus.*

In gremio in proaui funus commune locatus.

Etiam plebeium funus, Propert. *lib. 11. eleg. 14.*

——— *Adsit.*
Plebeij parua funeris exequiæ.

Refert Ioan. Kirchmanus, Lubecensis *de funeribus Romanorum lib. 1. c. 4. pag. 36 & 37.* ad denotandum quòd vulgaribus personis sine pompa, & cum nullo, aut paruo sonitu tacitum funus faciendum; quod est maximè aduertendũ pro præsẽtis materiæ cognitione.

Non obstat quòd in vna causa Neapolitana, in qua consulneiunt Carolus Marant. *controuers. iuris vtriusque responsionum p. 2. resp. 22. pag. 106 cum seqq.* & Ioan. Maria Nouar. *quotidianarum practicarumque forensium quæst. p. 2. q. 1.* fuit secundum eos decisum non obstare sonitum molestum campanarum: Quia quæstio erat de campanis Ecclesiæ Domus Professæ patrum Societatis IESV, in qua Religione solitum est pulsari campana modicè, & quia statis quibusdam horis duntaxat, & modico temporis spatio illas sonabant.

93 Cætera de Campanis, & præcipuè quæ spectant ad confutandos hæreticorum errores, præter citatos *supr. n. 3.* vide apud Gualter *in chronolog fol. 527. 599. & 653.* Castald. *in praxi caremon. lib. 2. sect. 12. c. 5.* Petr. Coton. *in instit. Cathol. aduersus hæreses, & superstit. huius æui lib. 2. c. 56. pag. 432. & seqq.* P. Suar. *contra Anglicanæ sectæ errores lib. 2. c. 16.* eleganter R. P. Fr. Ioan. Ponce de Leon ex sacro Minimorum Ordine Theologiæ Professorem, Supremi, ac Regalis Consilij Generalis inquisitionis Qualificatorem consultorem, librorum ac Bibliothecarum per Hispaniã Visitatorẽ, & expurgatorem, *in suo clypeo inuiolatæ Religionis pro agnoscendi hæresibus, in verb. Campanæ vsus, & in verb. campanarum sonus*, vastum sane opus & Christianæ Reip. admodum vtile, & necessarium, in quo ferè quatuor mille decisiones cõtra Infideles, Gẽtiles, Paganos, & Arabes Mahometinæ, ac Lutheranæ sectæ errores, Iudæorumque perfidias, atque hæreses ab Orbe condito vsque ad nostra tempora grassantes proponuntur discussæ, ac decisæ, & à falsis imposturis inimicorum Ecclesiæ, immaculata eius fides vindicatur intacta.

Toletana Cœmeterij.

Plura de Cœmeteriorum antiquitate, veneratione, consecratione, pollutione, profanatione, & vsu tam in cauernis, quàm in pauimentis terræ; tam intra Vrbes, quàm extra, & qualiter in eis licitum sit domus fabricare, & tabernas institorias construere, seu locare?

VOTVM CIII.

1 *Casus contingentiæ proponitur.*
2 *Cœmeteria sunt Ecclesiarum velut atria.*
3 *Cœmeteria quasi dormitoria dicuntur.*
4 *Christiani mortui passim dicuntur dormire in nouo Testamento.*
5. *Mors Christianis non est mors, sed dormitio, & somnus appellatur.*
6 *Germani vocant Cœmeteria agros Dei, & ob quam rationem, ostenditur.*
7 *Episcopi olim in Cœmeteriis Synodos congregabant, Sacramenta administrabant, & verum Dei prædicabant.*
8 *Cœmeteria, sacra & religiosa semper fuerunt loca.*
9 *Liberius Papa in Cœmeterio Nouellæ habitauit, ibique baptizauit 4012. personas.*
10 *Ioannes. III. restaurauit Cœmeteria SS. Martyrum, & statuit vt luminaria super illis ponerentur.*
11 *Fideles cum ab Ecclesiis Vrbanis excluderentur*

per

per hæreticos, ad Cæmeteria se recipiebant.

12 *Imperatores persecutionem in Christianos instaurare constituentes publice eos à Cæmeteriis arcebant.*

13 *Imperatores pacem Ecclesiæ reddere volentes Cæmeteria frequentare Christianos permittebant.*

14 *Valerianus promulgauit edictum, vt Christiani in Cœmeteria non ingrederentur.*

15 *Maximus Imp Orientis prohibuit Christianis solitos conuentus in Cœmeteriis facere.*

16 *Gallienus Imp. concessit vt Episcopi liberam Cœmeteria adeundi potestatem haberent.*

17 *Cœmeteria post Imperatorum persecutiones frequenti cœtu à Fidelibus visitari solebant.*

18 *Abraham institutum Cœmeterij condendi inuenit.*

19 *Consuetudo sepeliendi mortuos in cryptis à Iudæis initium sumpsit.*

20 *Tumbas Iudæi sepulchra appellant.*

21 *Sepulchrum* Domini *vbi excisum.*

22 *Cæmeteria olim alia intra vrbes, alia extra.*

23 *Cryptas, & latebras tempore persecutionis Christiani quærebant.*

24 *Cryptas Romæ dum puer esset ingrediebatur S. Hieronymus.*

25 *Cryptas Romæ auctor pluries ingressus fuit.*

26 *Cæmeteria quando ab Ecclesiis distingui cœperunt.*

27 *Cæmeterium hodie Parochialis Ecclesia solùm habere potest.*

28 *Cæmeteria vrbis Romæ qui referant.*

29 *Mortui intra Ecclesiam olim non sepeliebantur.*

30 Constantinus Imp *magno honore affectus fuit dum pro foribus Ædis* D. *Petri Piscatoris sepeliretur.*

31 *Sepulturæ honor intra Ecclesiam Episcopis, aliisque personis insignibus deferri cœpit.*

32 *Sepultura intra* Ecclesiam *iam hodie ex consuetudine omnibus siue* Clericis, *siue laicis dari potest.*

33 *Cæmeteria apud Catholicos consecrantur.*

34 *Ecclesia consecrata etiam Cæmeterium ei contiguum præsumitur consecratum.*

35 *Consecrationis Cœmeteriorum causa est, vt multæ preces ad solatium Fidelium illic quiescentium fieri debeant, & vt inde longè* Dæmones *abigantur.*

36 *Cæmeteriis solemni ritu Deo consecratis non sinuntur Dæmones grassari.*

37 *Cœmeteria sacrata, quare Catholicis in honore sint, ac reuerentia.*

38 *Actiones prophanæ in Cœmeteriis non sunt faciendæ.*

39 Ebrietates, *& luxuriosa conuiuia à Cœmeteriis auferenda.*

40 *Fœminæ in Cœmeteriis non debent peruigilare.*

41 *Cœmeterium quoad consecrationem, sacrilegium, & interdictum, Ecclesiæ æquiparantur.*

42 *Cœmeterium eodem modo polluitur, quo Ecclesia.*

43 *Copula in cœmeterio habita, & sanguinis, ac seminis peccaminosa effusio, sacrilega sunt.*

44 *Cœmeterium quando censeatur pollutum, Ecclesia polluta, vel è contra.*

45 *Cœmeteria duo quando sunt contigua pariete intermedio, vno polluto non censetur aliud pollutum.*

46 *Quid si paries vtrinsque sit communis cum vna porta.*

47 *Cæmeterium per Episcopum consecratum si pollutur, illud reconciliari debet.*

48 *Cæmeterium ad sepeliendum destinatum per Parochum sacerdotem aqua exorcizata reconciliari potest.*

49 *Cæmeterium Ecclesiæ contiguum censetur reconciliatum, ipsa Ecclesia reconciliata.*

50 *Cæmeterij consecrati reconciliatio non est committenda alteri quam Episcopo.*

51 *Immunitate Ecclesiastica gaudet cæmeterium siue coniunctum Ecclesiæ, siue ab ea separatum.*

52 *Sepeliri in Ecclesia plura hominum genera prohibentur, & quare.*

53 *Cæmeterium & Ecclesia quoad sepulturam concedendam, vel negandam æquiparantur.*

54 *Cæmeterium quando dicatur locus Sacer & Religiosus, si in eo mortui sepulti sint, ostenditur.*

55 *Ratio eadem est, idemque ius de re aucta, & de principali, quod augeretur, vbi scilicet non viget diuersa ratio, vt num. 57.*

56 *Cæmeterium auctum sine Episcopo auctoritate in ea parte aucta mortui sepeliri non possunt.*

58 *Sepultura Ecclesiastica cæmeterio dari quando dicatur.*

59 Canon 34. Concilij Illiberitani *refertur.*

60 *Ferdinandus de Mendoça laudatur.*

61 *Cerei rebus Ecclesiæ sacris semper in Hispania adhibiti.*

62 *Episcopi luminaria in Ecclesiis accendi, & redditus Ecclesiasticos pro his sustinendis assignari voluerunt.*

63 *Candelarum vsum in Ecclesia non defuerunt qui male improbent.*

64 *Garcia Loaysa laudatur.*

65 *Fideles* Christiani *olim Sancti appellabantur.*

66 *Cereos per diem in cæmeteriis olim accedere quare* Fidelibus *prohibebatur, & n. 67.*

68 *Clerici quare per aliquod tempus antequam Presbyteratus, vel* Diaconatus *ordinem susciperent, Cæmeteriis Martyrum adhærere iubebantur.*

69 *Sanctorum nuncupatio Episcopis, Sacerdotibus, & reliquis Ecclesiæ ministris olim tribuebatur.*

70 *Ecclesiæ consecratæ vel dicatæ debetur reuerentia ex iure diuino, & naturali, cæmeteriis verò ex priuilegio.*

71 *Ementes in cæmeterio non peccant mortaliter, sed venialiter, intellige vt n. 87.*

72 Cap. eiciens 88. dist. *refertur.*

73 Cap. ex multis 9. 1. q. 2. *refertur.*

74 Cap. nulla 4. 12. q. 1. *explicatur.*

75 *Ædificare in atrio Ecclesiæ nemini licet.*

76 *Atrium Ecclesiæ vulgo dicitur cæmeterium.*

77 Cap. decet 2. de immun. Eccles. lib. 6. *refertur.*

78 Synodus Trullensis *citatur.*

79 *Abusum dolet* S. *Chrysostomus vendendi res in Ecclesia.*

80 *Cæmeteriis non licet quidum venale lucri causa exponere nisi ad vsum Sacrificij.*

81 *Cæmeteria sunt relaxanda, & extendenda.*

82 *Cæmeteria debent esse spatiosa.*

83 *Cæmeterium consecratum, & pro defunctorum sepulturis destinatum, non est trahendum ad laicorum habitationem.*

84 *Semel Deo dicatum non est ad humanos vsus transferendum.*

85 *Cæmeterium cum sit locus Sacer profanari non potest.*

86 *Ligna Ecclesiæ dedicata non debent ad aliud opus iungi, nisi ad aliam* Ecclesiam.

87 *Cæmenta & lapides* Ecclesiarum *destructarum in profanos, seu laicorum vsus conuerti non possunt.*

88 Concil. Trident. sess. 21 de reform. cap. 7. *declaratur.*

89 Cæme

89 *Cœmeteria non comprehenduntur sub dispositione* Concil.Trid.sess.21.de reform.c.7.
90 *Reuerentia locis sacris etiam dirutis & collapsis habenda.*
91 *Ædificia ne vltra certum modum erigantur, potest consuetudine induci.*
92 *Clericis permittẽdum non est vltra antiquam formam ædificare.*
93 *Testudines, seu speluncæ subtus Ecclesiam portas ad plateam habentes, non sunt loca sacra.*
94 *Locus Sacer dicitur illud spatium, quod spectat ad interius corpus Ecclesiæ à tecto interiori vsque ad pauimentum.*
95 *Effusio seminis si fiat in speluncis sub pauimento Ecclesiæ, eam non polluit.*
96 *Sacrilegium non est quando copula habetur in aliquo loco subterraneo Ecclesiæ.*
97 *Caietani resolutio declaratur.*
98 *Vendentes in Ecclesia candelas, circa hoc quod fiat domus negotiationis, excusantur à peccato.*
99 *Venditor vtens Templo Dei tanquam officinâ negotiatoria*, Tiendas *vocantur, seu ad vendendum in officina, peccat mort. & sacrilegium committit.*
100 *Parochus in qualibet Parochiæ suæ parte habitare potest.*
101 *Tabernæ mercales prope Ecclesiam non sunt fabricandæ.*
102 L.Regia 24.tit.32.part.3.*refertur*
103 *Regum Palatiis priuatæ domus non sunt adiungendæ.*
104 *Ædificia nulla in Cœmeterio ponenda.*
105 *Antonius Augustinus Archiepiscopus Parroconensis laudatur.*

1 PArochialis Ecclesia S. Genesij huius oppidi Matritensis ob magnã districtus amplitudinẽ, & quia ad eam deferuntur cadauera eorum, qui per iustitiæ Ministros ad mortem condemnantur, vt ibi Ecclesiasticæ sepulturæ mandentur, conueniente prope ipsam Cœmeterio gaudet: cum libero aditu ex omni parte ad communem habitantium plateam. Sed cùm illius Rector, seu Curator prætenderet domum ad habitandum, & tabernas mercales, siue institorias construere ad locandum, vt reddidu ipsarum facultates Ecclesiæ augerentur, fuit per aliquos Cœmeterio proximiores vicinos & Parochianos coram loci Ordinario petitum nihil innouari, multisque rationibus, & auctoritatibus ostensum in Cœmeteriis contra longæuam iam, ac præscriptam consuetudinem ædificia nõ erigenda, nec locum illum sacrum profanari posse. Ego tamen pro veritate consultus vt rem assequi, omnémque dubitandi modum auferre possem, totam materiam satis curiosam in tres disputationes diuidendam duxi.

I. Cœmeterium quando, & quare institutum, & quomodo consecretur?
II. Cœmeterium quoad sacrilegium, interdictum, pollutionem, reconciliationem, & immunitatem, an Ecclesiæ æquiparetur.
III. An licitum & honestum sit in Cœmeteriis domus, & tabernas mercales, siue institorias construere, & locare, vt ex redditu ipsarum Ecclesiæ facultates augeantur.

DISPVTATIO I.

Cœmeterium quando, & quare institutum, & quomodo consecretur?

2 COemeteria, quæ Templis ipsis adhærent, & sunt Ecclesiarum velut atria à Græco nomine, vnde deriuantur, quasi dormitoriâ dicuntur; dormire enim Christiani mortui dicuntur passim in nouo Testamẽto. Lazarum Christus dixit dormire, cùm tamen obiisset, *Ioan.* 11. Eos, qui mortem obierunt S. Paulus non mortuos, sed dormientes appellat *ad Thessal.* 4 & 1. ad Corinth. *c.* 15. in hunc sensum capit verbum illud *dormire*, vt patet ibi, *Christus surrexit à mortuis primitiæ dormientium*. Et Sancti Patres idem docent, vt videre est apud Chrysost. *homil.* 21. *ad pop. Mors non est mors, sed dormitio temporalis.* & S. Hieronym. *epist* 29. *ad* Theodos. *In Christianis mors non est mors, sed dormitio & somnus appellatur*, & S. August. epist. 12[?]. *ad Honoratum c.* 31. *Ista mors sæpe in Scripturis dormientium dicitur propter futuram resurrectionem, velut euigilationem* Hinc Apostolus dicit. *De dormientibus autem nolo vos ignorare fratres*, & alio loco, *Ex quibus plures manent vsque adhuc, quidam autem dormierunt. Et alia innumerabilia in hoc testimonia apertè per Scripturas vtriusque Testamenti reperiuntur*, &c. Vide Onuphr. Panuinio *de ritu sepeliendi mortuos cap.* 11. *de Cœmeteriis, in princ.* Petr. Coton. *in instit. Cathol. aduersus hæreses lib.* 2. *cap.* 48. *vers. Cæterum Cœmeterij pag.* 409. Stephan. Durant. *de ritib. Ecclesiæ lib.* 1. *cap.* 23. *à princ.* Laurent. Beyerlinck. *in magno theatro vitæ humanæ, correctum & permissum, tom.* 2. *verb Cœmeterium.* Henric. Spondan. *de Cœmeteriis sacris lib.* 1 *p.* 3. *c.* 13. *n.* 1. *in princ. ibi, Cœmeteria quasi dormitoria.* Anton. Bos. *de Roma subterranea lib.* 1. *cap.* 1 *de Cœmeteriis in genere*, memetipsum *de iure Eccles. vniu. lib.* 2. *c.* 9. *de Cœmeter. n.* 1.

Hinc appositissimè Germani, vt audio, Cœmeteria vocant *Agros Dei*, in quos videlicet tot grana fructuum in perpetuam vitã productorum, seminantur, & sparguntur, quot homines in Christo obdormientes sepeliuntur; ideoque huiusmodi sibi sepulturam non temere delegit auctor vitæ restitutorque immortalitatis, & reformator corporis humilitatis nostræ, Christus Dominus, & qui ante illum omnes, & post illum in hanc vsque diem in ipsum nasciturum, natumve crediderunt verba sunt Henrici Spondani *l b.* 1 *p.* 1. *cap.* 4. *sub num.* 3. et addit Laurent. Beyerlinck *citato loce*, pulcherrimo nomine apud Germanos Cœmeteria appellari Agros Dei, quia in eis Deus suum semen segetemque habet, qua sub finem Mundi, tanquam messe iam matura demetet, & in cœleste horreum inuehet, ac inferet zizaniis in ignem inextinctum missis, nam & in hoc Dei Agros lappas, & tribulos, & silices subnasci non mirum, cum ipsi Ecclesiæ agro idem eueniat.

Cœmeteria olim erant Christianis (quod & nunc sũt) velut Templa, & orationum loca, in quibus Episcopi Synodos congregabant, Sacramenta administrabant, & Verbum Dei prædicabant. Quæ quidem sacra & Religiosa semper fuerunt non solùm ratione sepulturæ Fidelium, sed etiam ex eò quòd mysteria Sacramentorum in iis celebrarentur, & quæcumque Sacræ functiones ibi administrarentur, de quibus vetustissimus Clemens *in Constitut. lib.* 6. *cap. vlt. Conuenit in Cœmeteriis ad legendos sacros libros, & psallendum Hymnos pro mortuis Martyribus* (scilicet in Gratiarum actionem Deo pro gloria illis impertita) *& Sanctis omnibus qui sunt sæculo defuncti, ac pro fratribus vestris, qui in Domino mortui sunt, & Eucharistiam Deo acceptam antitypon, id est Sacramentum regalis corporis vestri, offerte in Ecclesiis vestris, & in Cœmeteriis, atque etiam cum excedunt è vita prosequimini cantu Psalmorum, si fuerint Fideles.* Vide Onuphr. Panuin. *d. cap.* 11. *post princip.* Laurent. Beyerlinck. *d. verb. Cœmeterium pag.* 289 *lit.* G. Anton Bossi *de Roma subterranea lib.* 1. *c.* 1. *vers. si summi Pontifici*, vbi refert Liberium Pontificem habitasse in Cœmeterio Nouellæ ab Vrbe Roma milliario

milliario tertio ibique baptizasse promiscui sexus numero quatuor millia, & duodecim; & addit Ioannem III. restaurasse cœmeteria SS. Martyrũ, & statuisse vt

10 luminaria super illa in omnibus Dominicis à Lateranis administrarentur; idem refert de Gregorio III. &

11 Nicolao I. Nam post tempora Gentilium, vigentibus nonis Hæreticorum persecutionibus reperimus in eadem Cœmeteria se Fideles recepisse, cum ab Ecclesiis vrbanis excluderentur. Sic enim in actis Liberij Papæ tradit etiam refert Henric. Spondan. *d. c. 13. num. 4.* dicens ipsum iussu Constantij Imperatoris Ariani secũdò exturbatum ab Vrbe habitasse in Cœmeteriis suburbanis Nouellæ, & ostiano nuncupatis, ibique & quamplurimos ad se accedentes baptizasse, ac cætera munia Pontificia exercuisse. Et S. Athanasius, *in apologiis ad Constantinum, & de fuga sua* testatur Alexandriæ in hebdomada post sacram Pẽtecostem populum Catholicũ cõpletis ieiuniis adorandum in cœmeterium abiisse, eo quòd abhorrerent à communione Georgij pseudo-Episcopi in eam sedem ab Arrianis intrusi, qui Ecclesias occupauerat.

12 Illud in more positum erat vt cù Imperatores persecutionem in Christianos instaurare constituebant, primum omnium edictis publicis eos à Cœmeteriis arcerent, ne facultas eis esset ritus suos inter se celebrã-

13 di, & consuetam pietatem in mortuo exequendi, ac contra, cum pacem Ecclesię reddere volebant, eadem frequentare loca permitterent; quod idem erat ac si plenissimam Religionis suæ libertatem disertim concessissent: Ita Henric. Spondan. *d. cap.* 213. *numer.* 3. qui *libro 2. part. 1. capite 10. numero 4. fine in pag.* 416. repetit quandocunque Imperatores persecutionem in Christianos excitabant, ante omnia consueuisse Cœmeteriorum vsum eis interdicere, Petr. Coton. *in instit. Cathol. lib. 2. cap. 43. vers. Iudai pag.* 408. ex Eusebio Cæsar *historia Ecclesiast lib. 7. cap.* 10. idem refert

14 Laurent. BeyerlincK. *dict. verb. Cœmeterium pag.* 289. *lit.* G. Hinc Pontius S. Cypriani Diaconus in actis eius passionis tradit à Valeriano promulgatum fuisse edictum vt Christiani nulla conciliabula facerent, neque Cœmeteria ingrederentur, quod qui facere comprehensus fuisset, capite plecteretur: deque eodem edicto apud Eusebium citato loco Dionysius Alexandrinus, qui eius quoque vigore exulauit, scribit sibi à Pręfecto Ægypti dictum: Et eiidem vestigiis insistens Maximus Orienti imperans cum persecutionem in Christianos renouare statuerit, in primis conuentus in cœmeteriis fieri solitos prohibuit. Hinc Æmilianus Ægypti Iuridicus in Valeriani persecutione ita Dionysium Episcopum, Presbyteros & Clericos Alexandrinos, & alios Christianos in Fide Christi constã-tes alloquitur *Video vos, & ingratos esse, & non sentire mansuetudinem Augustorum quapropter Alexandria non eritis, sed in Lybiam relegabo vos, & vobis aliisque non licebit amplius Synodes colligere, vel ad Cœmeteria sicut vocant ingredi.*

16 Postmodum Galienus pacem Ecclesiæ reddens iussit vt Episcopi loca illa, quæ Cœmeteria nominabantur, integra adeũdi, occupandique haberent potestatẽ; referunt Onuphr Panuin *de Cœmet. c.* 11. & Laurent. BeyerlincK *d. verb. Cœmeterium pag.* 290. *lit.* Addens *ibidem lit. B.* post Imperatorum persecutione red-

17 dita Ecclesiæ pace Sacra Cœmeteria frequenti cœtu à Fidelibus visitari solere, & citat auctoritatẽ Hieronymi *in Ezechiel cap* 40. apud Cardin. Baron. *annal. Eccles. tom. 2. anno 226.* cuius etiam meminit, & eam refert Anton. Basil. *de Roma subterranea lib. 1. c. 1. in princ.* de qua *infra n. 24.*

18 Cœmeterij condendi institutum Abrahæ assignant, qui sicut patet apud Iosephũ. dicitur emisse ab Ephrõ Hethæo filio Saor prope Hebron quadringentis siclis speluncam duplicem, & agrum circa eam, sepeliitseq; in ea Saram vxorem suam, Polyd. Virgil. *de inuentor. rerum lib. 5. c. 6.* Laurent. Beyerlinck. *d. verb Cœmeteriũ pag. 287. lit.* E. Ego de iure Ecclesiast. vniu. *lib. 2. c. 9. n.*

19 4 Henric. Spondan. *d. c. 4. n. 1. in princ.* vbi addit consuetudinem sepeliendi mortuos in cryptis hoc Abrahæ exemplo à Iudæis initium sumpsisse. Et scribit Epi-

20 phanius *heres. 30. contra Ebron.* Iudæos appellasse sepulchra *Tumbas*, nempe speluncas, vt ait, in petris effossas, ac constructas. Vnde & Christi Domini monu-

21 mentum quod Iosephus ab Arimathia sibi parauerat, traditur ab Euangelistis *Matth. 27. & Luc. 23.* excisum fuisse in saxo, siue petra, fuisseque intra speluncã, eamque duplicẽ (sicut & fuerat illa Patriarchæ Abrahæ) intelligi datur in eius descriptione ab eisdem Euãgelistis, & aliis antiquis Scriptoribus edita, & præcipuè apud Bed *de locis Sanctorum c. 2.* Card. Baron. *annal. Eccles tom. 1. anno 34. & tom. 2. anno 226.*

22 Porrò Cœmeteria quædam erant intra Vrbes, alia extra, nam olim in cryptis subterraneis, & locis subobscuris cœmeteria erant, Anton Bosius, *de Roma subterranea li 4 cap. 2. pag 596. in princ.* quæ loca vulgò Areas, Tumbas, Catatumbas, vel Catacũbas, Arenarias, & Spelũcas, pro ratione loci vocabant, ita Petr. Coton. *d lib. 2. c. 48. vers. Iudai pag* 408.

23 De his cryptarum latebris, in quibus olim Christiani non modò suorum corpora humabant, sed & latebras tempore persecutionis quærebant, & in eisdẽ sacros Conuentus agebant, meminit S. Hieronym. *in Ezechiel cap* 40. qui de se ipso Cœmeteria quolibet

24 die Dominico visitante hæc scribit. *Dum essem Romæ puer, & liberalibus studiis eruditus, solebam cum cæteris eiusdem ætatis, propositis, diebus diebus Dominicis sepulchra Apostolorũ, & Martyrũ circumire, crebròque cryptas ingredi, quæ in terrarum profunda defossa ex vtraq; parte ingredientium parietes habent corpora sepultorum & ita obscura sunt omnia, vt propemodum illud Propheticum compleatur. Descendant in infernum viuentes & rarò desuper lumen admissum, horrorem temperet tenebrarum, vt non tam fenestram quàm foramen demissi luminis putes.* referunt Ferdin. de Mendoça *de confirmando Concil. Illiber. can, 35. c. 4 lib 3. pag 16.* & ex eo desumpsit Henric. Spondan. *in Cœmeter. Sacris li. 1. p. 3 c. 13. pag* 278. Petr. Coton. *d li. 2. c. 48. pag.* 409 *in princ.* Ant. Bosio *d. lib. 1. c. 1. in princ.*

25 Quod & Ego dũ Romæ essem non semel feci & expertus sum, cryptas S Sebastiani, & alias ingrediendo.

26 Postquam summa rerum ad Christianos Principes redacta liberum fuit Episcopis de rebus Ecclesiasticis pro arbitratu disponere, distingui cœperunt Ecclesiæ à Cœmeteriis, ipsáque Cœmeteria tam intra, quàm extra Vrbes mortuis sepeliendis designari, & vel remota ab Ecclesiis, vel ipsis proxima & contigua, vel intra ipsas quandoque: vide Stephan. Durant. *d. lib. 1. c. 23. n.* 8. eleganter Henric. Spond. *d. c. 13. n. 6.* Et aduertit Ludou. Cortea *in repet. c. inter alia de immun. Eccles.*

27 *p. 1. n. 11.* non omnem nunc Ecclesiam Cœmeterium habere posse, sed solùm illam quæ populum habet, vel si ex priuilegio particulari hoc illi fuerint concessum, Ego de hoc ipso *d. lib 2. c. 9. n. 66.*

28 De Cœmeteriis vrbis Romæ vide Onuph. Panuin. *de iure sepeliendi mortuos cap.* 12. Laurent. BeyerlincK *d. verbo Cœmeterium pag* 287. *lit. F.* latè Anton. Bos *de Roma Subterranea*, Card. Cæs. Baron. *annal. Eccl. tom. 2. anno* 226. remissiuè Henric. Spondan. *d p. 3. c. 13. n. 3. in princ.* Meipsum *Iure Eccles. lib. 2. c. 10 n. 5.*

29 Prohibitum extiterat olim ne intra Ecclesiam defunctorum corpora sepelirentur, *l. nemo 2. C de sacros. Eccles. cap præcipiendam*, 13. *q.* 2. vbi Cardin. Turrec. quatuor illius prohibitionis offert rationes. Greg. Lop. per text. *ibi in l. 1 glos. 6. tit. 21. part. 1.* Cened. *ad De-*

cretum

ad Decretum collect. 46. ego *in collect. ad d. l. nemo n. 2. & de Iure Ecclef. lib. 2. c. 10. num 6.* & non modo in Ecclesiis, sed nec intra Vrbem ea sepeliri licuisse, probat Ferdin. de Mendoza *de confirmando Concilio Illiberit. lib. 3. can. 35. c. 4. pag. 16.* vbi inquit quòd cùm tempore huius Concilij Hispaniæ Romanorũ legibus subderentur, cogebantur Christiani nõ modò alios Christianos, sed & Martyres etiam extra mœnia Vrbis in cœmeteriis sepelire. Indeque magno honore affectũ Constantinum asserit S. Chrysost *homil. 66 ad populũ* 30 *Antioch.* quòd pro foribus D. Petri piscatoris corpus maximi illius Imperatoris sepulturæ mandatũ fuerit, factusque sit constantinus Piscatoris ianitor: & de vtroque Theodosio, & Arcadio simile in Apostolorum portico ex Niceph. atque aliis adducit Steph. Durant. *d. cap. 33. numer. 6.* & vide alia exempla penes Anton. Bos. *de Roma subterranea lib. 7. capite 7.* & apud Henric. Spondan. *d. lib. 1. p. 3. cap 14. numero 5.*

31 Verùm tractu temporis honor iste sepulturæ intra Ecclesiam Episcopis, aliisque personis insignibus deferri cœpit, *c. nullus 13 q. 2.* iuxta communem intellectũ, de quo post glos. Turrec. *ibi in fine*, quẽ alij sequuntur, vt constat ex Conrad. Brun *de ceremon. lib. 2 c. 2. vers. illud tamen*, Petr. Greg. *Syntag. Iuris lib 2. c. 13. nu. 12.* 32 quos refero. Ego ipse *d c. 10. n. 7.* vbi *n* 8. post multos à me citatos, addo consuetudine effectum esse, vt quod solis Episcopis & personis insignibus concedebatur quibuscunque siue Clericis, siue Laicis licitũ & liberum iam sit, ac proinde indultum, vt in Ecclesia, si vellent tumularentur, per *d. c. nullus*, vbi glos. *verb. Fideles c. Ecclesiam de consec. dist. 1. c. ex parte, cap. cum liberum, de sepultur.*

33 Consecrantur apud Catholicos Cœmeteria siue ecclesiis adiuncta, siue ab illis disiuncta, & quidem peculiaribus cæremoniis, quarũ forma, in Ritualibus libris extat, cita Steph. Durant. *de ritib. Eccles. lib. 1. c. 23. n. 9.* Petr. Coton. *d. lib. 2. c. 48. pag 409. vers. multis autem, grauissimisque ceremoniis consecrantur*, Laurent. Beyerlinck *d. verb. Cœmeteriũ pag. 388. lit. H* Henric. Spondan. *lib. 1. p. 3. c. 15. de consecratione, sanctitate, & priuilegiis Cœmeteriorum communium*, Ego ipse *d. lib. 2. c. 9. n. 8.* vbi teneo, Ecclesia consecrata etiam Cœmeteriũ 34 ei contiguum præsumi consecratum, quia simul cum ipsa Ecclesia vnico ritu consecratur, quamuis specialiter quoque soleat consecrari.

35 Consecrationis huiusmodi causa duplex communiter assignari potest Prima vt in eis multæ piæ preces aliæque sacræ cęremoniæ assiduè in honorem Dei, cultum Sanctorum, & solatium, ac leuamentum fidelium illic quiescentium fieri debeant. Seconda vt lõgè dæmones abigantur ab eorum locorum obsessione, & à corporũ illic conditorum ad suas præstigias abusione, & ab hominum illuc orationis causa accedentium molestatione; sicut enim loca Principum asyla sunt, nec ibi lictores vlli manus inicere audent, ita etiam in Cœmeteriis solemni ritu Deo consecratis nõ sinuntur Dæmones grassari eo modo, quo in aliis locis; ex Spondano *d. p. 3 c. 15 num. 3.* explicans *nu-* 36 *mer. 4.* quantum potestatis sibi dæmones in Cœmeteria, antequam his sacris munitionibus in vnum circumuallarentur, necnon etiam in cadauera illic reposita vsurparent.

37 Eam ob causam consecrata Cœmeteria Catholicis in honore, ac reuerentia fuerunt & esse debent, nõ solùm propter semen, vt ita loquar illic sparsum, hoc est, propter Orthodoxorũ corpora ibi requiescẽtia, & cõmunem resurrectionem placidè spectantia, sed etiam vt quoties Fideles per ea transeunt pro illis orare debeant sua nouissima cũ gemitu cordis ad memoriam reuocando. Propter hanc igitur causam Petr. Coton. *de instit. Cathol. lib. 2. c. 48. pag. 410.* ait quòd Cœmeteria sacris & religionibus expiantur, sacræ in eis Cruces figuntur, vt scilicet viatores admoneãtur eos qui inibi conditi sunt, in fide Christi Iesu lucis hanc vsurã reddidisse, & pro eis orẽt. Per Cœmeteria enim incedere, & pro defunctis ibi sepultis non orare quasi sacrilegium esse asseuerat S. Augustin. quem citat Laurent. Beyerlinck, *d verb. Cœmeterium pag. 388. lit. H.*

38 Vnde ad eandem reuerentiam pertinet in Cœmeteriis vllæ profanæ actiones huiusmodi fiant, & quæcunque vana ab eis exterminentur, & ideo S. August. 39 *epist. 64.* maximè hortatur Aurelium Carthaginensẽ Primatem, vt auferat ebrietates, & luxuriosa conuiuia, quæ vt Cœmeteriis tanquam in honorem Martyrum fœda consuetudine per vniuersam Africam celebrari mos erat.

40 Et in Synodo Illiberitana *can. 35.* sub Syluestro Papa celebrata prouide cautum est, ne fœminæ in Cœmeteriis peruigilarẽt, eo quòd sæpe sub obtentu orationis scelera latenter cõmitterent. Referunt Iuo *p. 11. c. 60.* Henric. Spondan. *d. p. 3. c. 13. num. 5.* & ante Onuphr. Pãuio. *d. c. 11. de Cœmeter pag. 69. vers. Concilium Illiberitanum*, Ferdin. de Mendoza *de confirmanda Concil. Illiberitano lib. 2. can. 34. c. 4. pag. 15* vbi reddit rationem ne cœmeteria, quæ Dei, & SS Martyrum domus erant, in turpissima lustra, & lupanaria conuerterẽtur. Et modernus quidam *de origine Templor. libro tertio capite primo*, sic ait, *Decet Christianos homines Cœmeteria, seu sepulchra publica loca sacra putare, neque permittere vt illis prophanis vsibus violentur. Etsi enim improborum petulantia defunctis nihil incommodet, eadem tamen frænanda, & disciplina Christiana legibus coercenda est, ne eorum fidem reddere & iis insultare videamur quorum corpora cum in viui essent, Spiritus Sancti Templa fuerunt, nunc autem in Christo sopita quiescunt.*

DISPVTATIO II.

Cœmeterium quoad sacrilegium, interdictum, pollutionem, reconciliationem, & immunitatem, an Ecclesiæ æquiparetur?

41 Cœmeterium ab Episcopo designatum & benedictum, seu consecratum Ecclesiæ æquiparatur, & eadem penè immunitas illi debetur, quæ Ecclesiis cõceditur, argum. *cap. 1 de immun. Ecclef* Boet. Epo. *in tract. de iure immun Ecclef ad cap. cum Ecclesia 5. numer. 18. de immun. Ecclef.* Ego *d. tract. de iure Ecclef. lib. 2. cap. 9. num. 7.* Et sic æquiparationem hãc quoad consecrationem, sacrilegium, & interdictum agnoscũt Paulus Fusc. *de visit. l. 1. cap. 12. numer. 7. & 8.* Piasec. *in praxi Episcop. p. 1. c. 5. n. 6* Ludou. Correa *in repet. cap. inter alia, de immunit. Ecclef p. 2. num. 12. in fine*, Sum. Dianæ *p. 1. verb. Immunitas Ecclesiarum quoad loca, n. 4.*

42 Eodem etiam modo polluitur Cœmeterium atque Ecclesia, glos *verb. polluta in cap vnic. de consec. Eccles. lib. 6.* vbi Archid *n. 6.* Abb. *in cap consuluisti n. 2. eod. tit. in Decretal.* Angel. *verb. Consecratio Cœmeterij in 2.* Syluest. *in sum verb. Cœmeterium num. 1. &* 43 *9. t. n. 2.* Quia copula in Cœmeterio habita & sanguinis, aut seminis peccaminosa effusio, sacrilegæ sũt, Cordub. *in sum. quæst. 12.* Nau. *in man. c. 16. nu. 3. vers. interrogatus*, Henriq. *in sum. lib 2. de Pœnis cap. 6. §. 5. in commento lit. H.* Petr. de Ledesma *in sum. p. 1. de Sacram vbi de Eucharistia c. 20.* Sanch. *de Matri. lib. 1. disp. 15. n. 40.* quicquid quoad hũc effectũ Cœmeteria

appellatione loci sacri non comprehendi existimauerint Sot. *in 4. dist. 32. q. vnic. art. 3. concl. 3.* Iacob de Graff *in aureis decis. p. 1. lib. 2. c. 83. n. 10.* Fr. Emman. *in sum. tom. 1. cap. 24. n. 19.* Vega etiam *in sum. 1. cap. 78. casu. 1.*

44 Sed primum dubium oritur, an & quando Ecclesia polluta censeatur Cœmeterium pollutum, vel è cōtra? In quo distinguendum est hoc modo. Aut Cœmeteriū Ecclesiæ contiguum non est & tunc ea polluta Cœmeterium non censetur pollutū, quia illi accessorium nō est. Aut Cœmeteriū contiguum est Ecclesiæ pollutæ, ita vt extrema Ecclesiæ tāgant extrema Cœmeterij, & tūc polluta, seu violata Ecclesia, & Cœmeteriū ei contiguū violatur; quia accessorium sequitur naturam sui principalis, & dignius ac potentius trahit ad se naturam minus digni, & minus potētis, ex vulgaribus Iuribus Ita probat *c. vnic. de consecr. Eccles. vel Altaris lib. 6.* resoluunt Petr. Greg. *in partit. Iuris Canon. lib. 4. tit. 4. c. 7.* Henriq. *in sum. lib. 9. cap. 27. §. 5.* Gambatupta *de casib. reseru. cap. 15. casu 6. numer. 10.* plures per Cened. *ad Sextum collect. 11. n. 7.* quibus addo Azori. *instit. moral p. 1 lib. 10. cap. 26 q. 13. vers. 5.* Sayr. *de censur. lib. 5. c. 16. n. 28.* Vgolin. *de potest. Episcopi c. 29. §. 6. n. 2.* Fr. Ludou. Miranda *in man. Prelat. tom. 2. q. 39. art. 2.* Sanch. *de matr. lib. 9. disp. 15. n. 23. & 35.* Ragnc. *de Missa in Ecclesia q 62. num 2.* Rebell. *de oblig. Instit. p. 2. lib. 3. sect. 1. num. 5. vers. in parte loci* Fagund. *in quinque Ecclesia praecepta prec. 2. lib. 3 cap. 14. num. 18.* Bonacin. *de Matrim quaest. 40. puncto vlt. num. 11.* Lezana *tom. 3. verbo Ecclesia numer. 12.*

45 Secundum se se offert dubium resoluendum, Vtrum scilicet quando duo Cœmeteria sunt contigua pariete intermedio, an vno polluto, censeatur & aliud pollutum, seu violatum? Communis & recepta resolutio est negatiua, etiamsi porta esset in pariete per quam ab vno ad aliud fiat transitus, cùm in effectu censeantur duo Cœmeteria Ita Siluest. *in sum. verb. Cœmeterium 2. q. 2. n. 3.* Azori. *instit. moral. p. 2. lib. 9. c. 6. quaest. 3.* Fr. Ludou. Miranda *d. art. 2. in fine*, Lezana *d. to. 3. verb. Cœmeterium n. 4.* Mari. Alter. *de censur tom. 2. disp. 3.*

46 *c. 2 verb postulabit*, vbi *in vers. hac difficultas* tenet quod si paries communis, in quo est porta, æqualiter extructus sit in solo vtriusq; Cœmeterij, ita vt dimidia pars pertineat ad vnum Cœmeteriū, dimidia ad aliud, tunc si pollutio in vna parte contingat, illud tantùm erit violatum: si autem in vtraq; parte fiat, vtrumq; polluitur; si verò paries, & porta pertinent ad vnum Cœmeteriū solum, non ad aliud, tūc illud solum Cœmeterium polluitur. Vgolin. *d. cap. 29. §. 6. vers. excipitur tamen el 2.* vbi *in vers.* ait quòd in porta, per quam ab vno ad aliud Cœmeterium fit transitus, humani sanguinis, vel seminis effusio fiat, vtrumque polluitur, si porta in pariete extructa gratia vtriusque facta appareat.

47 Tertium deinde dubium insurgit qualiter Cœmeteria benedici, & consecrari, seu reconciliari valeant? Iam dixi de illius benedictione, & consecratione *suprà n. 33.* modò quatenus ad recōciliationem pertinet, dicendū est, illud reconciliari eà ratione qua Ecclesia: nam si per Episcopum solemniter consecratum sit, eo

48 polluto per Episcopum reconciliari debet aqua solemniter cum cinere, & vino, per eum benedicta, *c. consuluisti, de consecrat Eccle. vel Altar.* Si vero ab Episcopo non est solemniter benedictum, sed tantùm ad se-

49 peliendum destinatum, per Parochum Sacerdotē poterit aqua exorcizata reconciliari. Ita Doctores *in d. c. vlt. de consec. Eccl. vel Altar. in 6* Azor. *d. c. 6. qu. 4.* Vgolin. *d. cap. 29. § 8. n 4. & 5.* Galgan. *de iure publico lib. 3. tit. 108. n. 37. & 38.* pariter resoluentes reconciliata Ecclesia reconciliatum censeri & ipsum Cœmeterium, & si Ecclesia polluta illi contigua sit. Vnde

50 Sacra Cong. Rot. *in Camaracen. 9. Februarij 1608. in Pristen. 21. Iunij 1632.* censuit Cœmeterij consecrati reconciliationem non esse committendā alteri quàm Episcopo, quia Cœmeteria consecrata non nisi per Episcopū reconciliari possunt. Presbytero vero in Ecclesiastica dignitate constituto committi potest Cœmeterij simplex benedictio, quarum declarationum meminit Lezana *in sum. quaest. Regul. to. 3. verb. Cœmeterium num. 6.* Ego ipse *in sum. Apostol. decis. collect. 79. num. 1.*

51 Vnde infero Cœmeterium siue coniunctum Ecclesiæ, siue ab ea separatum, Ecclesiastica immunitate gaudere, ita vt in illud cōfugientes exinde extrahi nō valeant. Ita probat *c. cum Ecclesia, de immunit Eccles. glos. verb. Cœmeteria in d cap. consuluisti, de consecrat. Eccles. vel Altar* Remig. *de immun. ver. Cœmeterium ampl. 4.* Decian. *tract. crim. lib. 6. c. 24. n. 28. & cap. 25. num. 10.* Anast. Germon. *de sacrorum immunit. lib. 3. c. 16. n. 30. vers de Cœmeterio, cum seq.* Cardin. Tuschus *pract. concl. verb. Ecclesia concl. 10. n. 3.* Azori. *instit. moral p. 1 lib. 8. c. 8. quaest. 6.* Sur. *de Relig. tom. 1. lib. 3. de immun. cap. 8. num. 3. & cap. 9. num. 8.* Franc. Leo *in thesauro fori. Eccles. p. 1. cap. 13. num. 2.* Alex. Ambros. *de immun. cap. 10. n. 5.* Gambac. *eccl. tract. lib. 4. cap. 3. num. 16.* Mari. Ital. *in simili tract. lib. 1. cap. 4. §. 7.* Farin. *etiam de immun. n. 262. cum seqq.* Valasc. *cons. 81. n. 1* Ludou. Correa *in repet. cap. inter alia, de immun. Eccles. p. 2. n. 12 cum seqq.* Machado *en su perfeto Confessor y Cura de Almas lib. 2. p. 3. tract. 5. docum. 2. nu. 6. cum seq.* Ioan. Ægid. Trullenc. *in decem Ecclesia praecepta lib. 1. c. 11. dub. 1. n. 4.* Sum. Dianæ *p. 1. verb. Immunitas* Ecclesiarum *quoad loca num. 4. & in resolution. moral. p. 6. tractatu 1. resol. 6.* Ciarlin. *controuers. forens. cap. 12. num. 46.*

52 Ex dictis pariter colligo, quòd sicut in Ecclesiis sepeliri plura hominum genera prohibentur, de quibus Ego ipse *de Iure Ecclesiast. vniuerso. lib. 2. c. 10. n. 40. cū seq.* & latè Henric. Spondan. *de Cœmeteriis sacris lib. 2. p. 2. c. 5. pag 458. cum seq.* aliquando propter reuerentiam, quę Ecclesiæ debetur? nonnunquam ex rigore disciplinæ, quia nulla participatio iustitiæ cum iniustitia, secundùm Apost. *2. ad Corinth. 2 c. 6.* cùm nec par sit vt sepulchris hi iungantur qui in altero sæculo diuersa habitacula excepturi sunt: interdum, quia decesserunt in ipso notorio peccato mortali absque eius detestatione, vt sunt meretrices, concubinarij, vsurarij, & alij huiusmodi, quia cùm non sint resurrecturi ad vitam æternam, sed destinati gehennæ, nec inuentur loci sanctitudine, haud æquum est, vt iis locis condantur, quibus Ecclesia ideo vult Fideles sepeliri, vt ibi iuuentur suffragiis, & orationibus viuentium, & tanquam sacrum depositum seruentur, donec resurgant ad vitam æternam. Ita etiam iidem à Cœmeteriis excluduntur homines, quos enumerat Laurent. Beyerlinck. *d. verb. Cœmeterium pag. 288. in fine, & pag. 289.* nam quoad sepul-

53 turam concedendam, vel negandam Iura, & Doctores semper de Ecclesiis & cœmeteriis simul mentionem faciunt, vt videre est apud Henric. Spōdā. *lib. 2. p. 2. c. 6. num. 3.* ibi, *Qua quidem in re notādum, cùm agitur de sepultura Ecclesiastica, siue Christiana, non omnem prohiberi sepulturam, seu tumulationem, sed tantùm illam, quę ab spirituali Ecclesiæ autoritate pendet; hoc est, quę fit in loco benedicto, quem Episcopus ad vsum sepulturæ Fidelium solemniter consecrauerit, siue sit COEMETERIVM, siue Ecclesia; vel qui Ecclesiæ, siue Pastorum eius auctoritate, ac recepta consuetudine, ad illud munus speciatim destinatus sit, itemque illam, qua corpora, etiamsi non deferantur in huiusmodi loca deferuntur*

deferuntur tamen cum pompa funerali Ecclesiastica, cũ Psalmis, cereis, & aliis sacris, atque solemnibus Christianorum funerum caremoniis. Hac enim sepultura iubentur priuari omnes illi, quos diximus, & qui eam illis impertierint, quà peccant lethaliter, quà etiam excommunicationem incurrunt pro casibus, aut criminis grauitate; & si cadauera sepultorum internosci queãt, exhumanda sunt, & in profanum locum abijcienda aliquando etiam COEMETERIVM siue Ecclesia in qua sepulta fuerint noua benedictione reconcilianda, vel etiam parietes, & tigna abradẽda Cùm aliaquin minimè prohibere consueuerit Ecclesia, qua mitius super agere gaudet, quia ijdem impij ac Rei in campanis, & locis priuatis sepulturam à quibuslibet tam Sacularibus, quã etiam Ecclesiasticis personis adipiscantur etiamsi locus esset contiguus Ecclesia, vel COEMETERIO consecrato, dummodo non intra locum consecratum, nec cum caremoniis Ecclesiasticis, ita tamen vt nullum sit periculum, aut suspicio alicuius permixtionis, &c.

54 Quartum dubium petit, Vtrùm ad hoc vt Cœmeterium gaudeat immunitatibus Ecclesiæ concessis, & dici possit locus sacer & Religiosus, sufficiat quòd in eo reperiũ sit sepeliri corpora mortuorum, seu potiùs requiratur, vt ab Episcopo sit consecratum, vel benedictum? Sufficere quòd appareat in eo mortuos sepultos fuisse, saltem accedente auctoritate Episcopi per *c. hac, de Relig domib* resoluũt Ioan. Garc *de expens. c. 8. num. 51. vers. hodie*, Rot. *decis. 30. n. 8. p. 2. recent.* quia, vt tenet Grãtian. *discept. forens. cap. 110. à princip.* illatio mortui facit locum religiosum quando fit auctoritate Episcopi, pro qua auctoritate sufficit si de licentia Episcopi cum officiis consuetis in eo sepultus sit mortuus, Pereg. *de immun. Eccl. capite 4 num. 57.* Sum. Dianæ *p 1. ver. Immunitas Ecclesiarum quoad loca n. 4.* Verùm nõ sufficere quòd in Cœmeterio sepeliãtur corpora mortuorũ, vt dicatur locus Sacer, & Religiosus, sed requiri vt sit ab episcopo benedictum probat vbi glos. *verb. Cœmoterius, de sepultur.* resoluunt *ibidem* Anchar *numer. 4.* Vitalin. *sub num. 14.* Innoc. *in cap abolendæ numer. 5. in fine de sepultur.* Stephan. Gratian. *Marchæ decis. 26. numer. 4.* Sed Ego in hac quæstione veram iudico aliorum resolutionem, qui tenent quòd quando a multo tempore citra in aliquo loco cadauera sepeliuntur cum permissione, ac etiam acquiescentia Episcopi, & ab omnibus communiter pro Cœmeterio diu fuerit reputatus, debet præsumi quod locus fuerit destinatus ad sepulturã mortuorum, & insimul ab Episcopo benedictus, licet verè, & realiter benedictione careret. Ita Card. Zabarel. *in d. Clem. 1. n. 10. in fine, & n. 11. circa med vers. & hoc verius*, Castro Palao *in opere morali tom. 2. tract. 11. disput. vnic. puncto 6. n. 16.* Rot. *in Cæsaraugustana Dedicationis* 28. *Februarij 1625. coram bonæ mem. Patriarcha Manzanedo.*

55 Quintum dubium non minus difficile insurgit vtrùm si Cœmeterium auctum sit sine Episcopi auctoritate, in ea parte aucta absque alia consecratione, seu benedictione Episcopi valeant mortui sepeliri, illaq; gaudeat immunitatibus benedicto Cœmeterio concessis? Pro parte affirmatiua facit vulgaris regula quòd eadem est ratio, idemque ius de re aucta, & de principali, quod augetur, *l. etiam. ff soluto matr.* cum similibus, de quibus Albert Brun. *in tract de augmẽto q. 9.* Mant *lib. 2. obseru. 49* plures per Alphan. *collect.* 448 & post Tiraq. & multos alios Garc. *reg. 302.* quibus addo D Barbos. *in rub ff soluto matr p. 3 n. 66.* & plures per me *de axiomat. iuris vsufreq verb. Augmentũ Axiom. 24. a n. 1.* Augmentum enim sequitur naturã eius cui accedit, *l. si ex toto, l. quod in re §. siquis potest ff. de legat. 1. l. etiam*, vbi DD. *ff. de iure dot.* Sixt. *de regalib c. 8 n. 22.* Decian. *resp. 60. num. 11. vol. 3. & resp. 52. n. 51. cum seq. vol. 1.* censeturque eiusdem esse naturæ, cuius est principale, *cap. fin. §. 1. de concess. preb. l. 8. C. de iure dot.* Hoton. *cons. 106. n 6.* Et hinc augmentum rei hæreditariæ cum efficiatur pars eius fundi, cui accessit, fingitur etiam eiusdem fundi fuisse Decian *resp. 52. n. 63. vol. 1.* Regner. Sextin *cons. 14. n. 34. vol. 2.* Augmentum quoque dotis eodem iure ac priuilegiis gaudebit, quibus ipsa dos, *l 26. §. 2. ff de pact. dotal. l. 8. C. eod.* Roland. a Valle *in tract. de lucro dotis n. 100* quia priuilegium competens principali, locum habet in eius augmento, Honded. *cons. 84. n. 68. vol. 2.* Vnde ad hoc propositum inferebat Guillelm. de Monte Laudono relatus a Cardin. *in d. Clem. 1. n. 11.* agens specifice de claustro quod de nouo additum claustro Religiosorum, dicitur esse claustrum & gaudet priuilegio immunitatis.

56 Contrariam tamen sententiam meliùs tenent alij, quos refert, & sequitur Cardinal. *n. 11.* & ibi Anchar. 4. quos etiam sequutus est Vgolin. *de censur. tab. 2. cap. 9. §. 9. vers. postremo.* 57 Ratio est, quia argumentum illud de argumento quod sequatur naturam principali, quod auctum est, procedit, quando in vtroque eadem est ratio non ita si diuersa detur inter vtrũq; iuxta regulam *l. Papinianus exul ff de minorib.* Rot. *decis 72. n. 4 p. 2. recent.* vbi intelligit dictum illud procedere vbi non viget diuersa ratio, quę in hoc proposito manifestissima apparet: nam vt Cœmeterium sit, & sepultura Ecclesiastica dicatur, necessarium est quod locus auctoritate, Episcopi destinatus sit ad mortuorum sepulturam cum speciali benedictione, 58 quam solẽnitatem supponimus deficere in hac parte Cœmeterij, quæ aucta est, & in simili de re aucta bonis maioratuum, si expresse habita non sit cum eadem qualitate maioratus, bene explicat Molin. *de primog. lib. 1. c. 2. n. 3 & 4.*

59 Sextum dubium quærit, an sicut in Ecclesia cerei incenduntur, ita in Cœmeterijs etiam incendi valeãt? Dubitãdi causam affert *Canon. 34. Concilij Illiberitani*, cuius verba sunt *Cereos per diem placuit in Cœmeterijs non incẽdi, inquietandi enim Sanctorũ Spiritus non sunt. Qui hac non obseruauerint arceantur ab Ecclesia communione* Referunt Garcia Loaisa *in collect. Conciliorum Hispaniæ sub Concilio Eliberitano pag.* 20. Gab. *Vasq lib. 3. de adoratione c. 7.* 60 Steph. Durant. *de ritibus Ecclesia lib 1 c 53.* ibi, *Prohibetur accendi cereos ex superstitione Gentilium, quorum superstitionem Spiritus Fidelium dolenter ferebant, eoque nomine inquietari dicuntur: nam & eo Concilio pleraque alia prohibentur ad extirpandas & funditus tollendas gẽtium superstitione, quas noui Christianis illis Hispaniæ locis tũc retinebãt*, &c. Basil. de Leon. *var. disp. p. 1 q. 2. Scholastica pag 105. in fine*, vbi intelligit illa verba *inquietandi non sunt spiritus Sanctorum*, id est, non accẽdantur in cœmeterijs cerei ad Sanctorum inquietãdos animos, nõ quod inquietari animas crediderint Hispaniæ Patres, cum vt plenum superstitione dãnarent; sed quod id pręstare pollicerentur, quia animas reuocare cereis contendebant, & à quiete in qua morabãtur educere, & ad huius lucis vsuram reuocare. Nil est quod ab hac expositione dissonet. Inquietandi enim verbo vtitur sacra Scriptura in simili magica euocatione, qua Pythonissa animam Samuelis suis adiurationibus educebat *1. Regum 28.* doctissimus Ferdinandus de Mendoza ingenij acumine, ac dicendi elegantia longè præstans octuagenarius adhuc in hoc oppido feliciter viuit, *de confirmando Concilio Illiberitano lib 3. can. 34 cap. 1. pag. 1 cum seq.* qui tamen *cap. 2.* Cereos rebus Ecclesiæ sacris adhibitos semper in Hispania probatos confirmat, & citat 61 Concil. Tarraconẽse *c. 7.* quod grauiter in eos Sacerdotes, & Diaconos inuehitur, qui singulis diebus Vesperas, &

Matutinas omittunt, nam ex illorum desidia, & negligentia illud incommodum redundare ait, vt in Ecclesiis luminaria non ministrarentur. Grauem et à pœ-
62 nam proponit Concil. Toletanũ XIII. *c.* 7. in eos, qui odio fratrum Ecclesiæ luminaria vel extinguerent, vel subtraherent. Nec cereos solum, & luminaria accendi in Ecclesiis Hispani Episcopi voluerunt, sed redditus ecclesiasticos pro his instituendis assignari; tertiam enim partem oblationum luminaribus Ecclesiæ præscripserunt in Concilio Bracharensi II. *can.* 2. in quo etiam *can.* 5 decernunt nisi à Ecclesiam ab Episcopis consecrari, institui que, ni priùs à fundatore, vt vocat, luminaribus necessaria ministrarentur.

63 Quomodo igitur statuit Illiberitanum Concilium *citato loco* Cereos in Cœmeteriis non incendi: cuius verba suprà relata multorum intellectus torquent. Fuerunt enim, qui candelarum vsum improbant hu-
64 ius Concilij auctoritate ducti. Verùm Garcia Loaysa, cui debet Ecclesia elaboratam & accuratam Hispanorũ Conciliorum collectionem, Sanctorum nomine Fideles intelligit; quæ quidem nuncupatio olim Christia-
65 nis Fidelibus tribuebatur, vt Paulus scribit 1. *ad Corinth.* 1. *Paulus Apostolus Iesu Christi per voluntatem Dei, & Timotheus frater Ecclesiæ Dei, quæ est Corinthi cum omnibus Sanctis, qui sunt in vniuersa Achaia* Et *ad Philipp.* 1. *Paulus & Timotheus serui Iesu Christi omnibus Sanctis in Christo Iesu qui sunt Philippis; cum Episcopis, & Diaconis.* Et ad *Ephes.* 4 *Ipse dedit quosdam, &c. ad consummationem Sanctorum* id est, Fidelium *Et* 6 *iubet orare pro Sanctis* Sic Iudas in Canonica, deprecans supercertari semel traditæ Sanctis Fidei. Additque idem *Loaysa* Concilium noluisse
66 huiusmodi Sanctos, id est, Fideles, cereos per diem in Cœmeteriis accendere, ne ipsorum spiritus, dum Orationis causa ad Ecclesiam accedunt, inquietentur frequentia, & cura immodica cereorum ardentium.

67 Ferdinandus verò de Mendoz. *d. lib.* 3. *c.* 5. *pag.* 10. refert illud solùm in hoc Concilio ab Hispanis Episcopis prohiberi, ne interdiu cerei in Cœmeteriis à piis Fidelibus incenderentur, ne lucentibus tot luminibus Gentes de Martyrum sepulchris redderentur certiores, indèque Sanctorum corpora abducerent, & clericorum spiritus maiori custodiæ periculo, & sollicitudine vrgerentur, & inquietarentur, vt prisco Con-
68 cilij verbo vtar. Olim enim ad conseruandã Martyrũ memoriam, & custodiẽdas Beatorũ corporũ reliquias, prudentia & pietate singulari Maiores nostri statuerunt, vt clerici antequã presbyteratus, & Diaconatus ordine insignirentur, per aliquod tempus Cœmeteriis Martyrum adhærerent, custodésque efficerentur Sanctorũ corporũ, quæ Gentes illæ idololatræ non immanitate minus quã religione barbaræ assidua cura exquirebãt, vt perderẽt. Et *in fine* subdit alios præterea esse tum ingenio, tum iudicio, & pietate graues, qui Sanctorum nomen illic, nec ad Sanctos vita felici de-
69 functos, nec ad Fideles laicos referendũ putent, sed ad Episcopos Sacerdotes & reliquos Ecclesiæ Ministros, quorũ animos, dum hi ministrant, illi Sacra faciunt, nimia cereorũ ardentiũ multitudine impediri, & inquietari Episcopos nostros noluisse aiunt, quibus Canonis verba non repugnare affirmat.

DISPVTATIO III.

An licitum, & honestum sit in Cœmeteriis domus, & tabernas mercales, siue institorias construere & locare, vt ex reditu ipsarum Ecclesiæ facultates augeantur?

70 PRo parte affirmatiua facit, quod licèt intra Ecclesiam id prohibitum inueniatur, nihilominus prohibitio hæc non ita strictè obligat pro Cœmeteriis, quia Ecclesiæ consecratæ, vel dicatæ debetur reuerẽtia ex Iure diuino, & naturali, Cœmeteriis autem, vel atriis eiusdem solum ex priuilegio ob maiorem Ecclesiarum decentiam, & venerationem ad ipsa per Ius Pontificium extenso, iuxta doctrinã P. Suar. *de Relig. tom.* 1. *lib.* 3. *cap.* 9. Vnde forsan. Caiet. *in sum. verb. Immunitas Ecclesiæ violata pag.* 167. resoluit emen-
71 tes, seu vendentes in Cœmeterio, ex quo non est domus Dei, sed fidelium defunctorum, non peccare mortaliter, sed tantùm venialiter, & illum refert & sequitur P. Suarez *tom* 3. *disput.* 81. *sect.* 8. §. *ex hoc, & de Relig. tom.* 1. *lib.* 3. *cap.* 5 *dicto* 2. qui addunt in Cœmeteriis tales venditiones, aut officinas facilè tolerari solere à Pastoribus Ecclesiæ, quia non videtur totalis irreuerentia, cùm solum videatur spatium illud diei locum sacrum quod est intra ecclesiam, Bonac. & ab eo citati *de matrim quæst.* 4. *puncto vlt n.* 11. Facit quòd hæ tum domorum, seu apothecarum portæ ecclesiam, vel reliquum Cœmeterij intrinsecus non respiciunt, neque Diuinis officiunt, sed ad publicas, & prophanas partes, fora vel calles portæ ipsæ denemunt, in quibus negotiationes huiusmodi exercentur. Denique videtur dictarũ domorum, & apothecarũ constructionem & locationem permitti debere, vt Ecclesiæ redditus augeantur, & maiori ipsius cultui, atque ornatui consulatur.

Sed his non obstantibus negatiua pars mihi verior videtur, & in praxi sequenda; quæ multis, sed his potissimum nititur fundamentis.

72 Primò probatur ex S. Ioan. Chrysost. *super Matth.* id est, Auctore operis imperfecti *homil.* 38. *ad cap.* 21. *Matth.* refertur *in c. eiciens* 88. *dist.* ibi, *Eiciens Dominus vendentes & ementes de Templo, significauit quia homo mercator vix, aut nunquam potest Deo placere Et ideo nullus Christianus debet esse mercator, aut si voluerit esse, proiciatur de Ecclesia dei dicẽte Propheta Quia non cognoui negotiationes, introibo in potentias Domini,* &c. & ibi, *Qui autem comparat rem, vt illã ipsã integram & immutatam dando lucretur, ille est mercator, qui de Templo Dei eiicitur,* &c. & ibi, *Ideo ergo mensas nummulariorũ euertit, significãs, quia in Templo Dei non debent esse nummi, nisi spirituales, id est, qui Dei imaginem, non diaboli portant,* &c. Ratio videtur esse, quia in his negotiationib. vt plurimũ mẽdacia, & peccata interuenire solẽt, vt tradit Leo Papa *epist.* 90. *ad Rusticum Episcopum c.* 9. relatus *in c. qualitas* 2 *de Pœnit. dist.* 5. ibi, *Quia difficile est inter ementis, vendentisque commercium non interuenire peccatũ.*

73 Secundò probatur ex auctoritate Alexandri II. scribentis *ad Clerum, & populum Ecclesiæ Lucensis*, prout refertur *in c. ex multis* 9. 1. *qu.* 3. ibi, *Vnde humani generis Redẽptor omnes ementes, & vendentes de templo eiiciens cathedras vendentium columbas euertit, nummulariorum effudit æs, præcepti sui auctoritate denuntians & dicens: Nolite facere domum Patris mei domum negotiationis. Illud quoque in eodem facto solicitè considerat, per totum textum Sancti Euãgelij nusquam reperiri Dominum tanta seueritate districta censura iustitia peccantes corripuisse, eùm non solum eloquio increpans, verum etiam facto flagello de funiculis verberans omnes eliminauit de Templo, apertè demonstrans quòd tales negotiatores, non sicut cæteri peccatores sunt corripiendi, sed à Templo Dei, id est, à Sancta Ecclesia longius sunt proiiciendi,* &c.

74 Tertiò probatur & meliùs ex Nicolao Papa relato *in cap. nulla* 4. 12. *quæst.* 1. cuius verba sunt hæc. *Nulla ædificia in atrio Ecclesiæ ponantur, nisi tantùm clericorum* vbi glos. *verb. in atrio*, dicit id est, in Cœmeterio Text. alleg. Anton. de Padill. *in l. altius C. de seruit. & aqua*, ibi, *Sed neque iuxta Ecclesiam licebit* vsquam

unquam etiam in proprio solo adificare, cap. nulla 12.

75 *q.1. ubi in atrio Ecclesia adificare nemini licet, est autem atrium Ecclesia quod Cœmeterium vulgo dicimus, cuius mensuram statuit text. in c. sicut ant. quinus* 17.

76 *q.4. & textus in ille c. nulla conuenit Lex Regia* 24. *tit. 32. part. 3.* Hactenus Padilla. Et ex *cap. in illaq. eg. cap. nulla*), 12. *quæst.* eadem colligit Oldrau. *cons.* 55. quem refert Aogel. de Clauaro *in sum verb. Cœmeterium*, videlicet quod nulla domus etiam ecclesiastica in Cœmeterio ædificari debet.

77 Quartò, ex *cap. decet* 2, *de immunit. Eccles. lib.* 6. *ibi Cessent in Ecclesia earumq; Cœmeteriis negotiationes, & præcipue nundinarum, ac fori quæcunque tumultus*, &c. cum quo concordat *l.* 1. & *ibi glos.* 6. *tit.* 11. *part.* 1. *E otro si no deuen fazer en ella mercado*, &c. Boët. Epo *ad c. cùm in Ecclesia n.* 18. *de immun. Eccles.* vbi quòd nec lites illic a laicis exercendæ sunt.

78 Quintò, ex Synod. Trull. quæ sub nomine sextæ Synodi circumfertur, vbi statuitur sub pœna excommunicationis non oportere intra sanctos ambitus cauponatoriam officinam, vel quæ sunt per aromata species proponere, vel alias venditiones facere, suam

79 venerationē Ecclesiis seruantes, vbi Balsamon docet quia sancti ambitus dicantur. Et S. Ioan. Chrisyost. *hom.* 36. *ad Corinth.* iam suo tēpore hunc abusum in Ecclesias irrepsisse grauiter dolet, ibi, *Emere quod, aut mercari lubet: Magis idonea Ecclesia est quam forum.* Ex quibus colligit Durant. *de ritibus Eccles. l.* 1. *c.* 26. *n.* 7. in Ecclesiæ foribus, & Cœmeteriis non licere quicquam venale locis cauta, nisi ad vsum quidem sacrificij, vel ecclesiæ futurum sit, exponere.

80 Sextò, ex eo hæc eadem sententia elicitur, quia non sunt coarctanda Cœmeteria, sed relaxanda, & extendenda, cùm S. Ambros. *lib.* 2. *officior. c.* 28. relatus *in c. aurum* 70. 12. q. 2. dixerit non minor ad laxanda spatia humandis Fidelium reliquiis, quam ad Templum Dei ædificandum, & ad pauperes alendos, ac captiuos redimendos, vasa Ecclesiæ etiam initiata cōfringere, conflare, vendere licere. Referunt Henric. Spondan. *de Cœmeteriis sacris lib.* 1. *p.* 3. *c.* 9. *prope fin. pag.* 214 Ant. Bosi. *de Roma subterranea lib.* 4. *c.* 2. *pag.* 596. vbi etiam allegat *cap. sacris, cap. Parochianos, de sepultur. & cap. animarum, eod. tit. in* 6 glos. *in d. cap. eau-*

81 *sam*, in illis verbis. *Nemo potest indignari quia humādis Fidelium reliquiis spatia laxata sunt*, &c. intelligit de cœmeteriis, & glossam sequitur *l. Hisp.* 1. *tit.* 14. *p.* 1. vbi agens propter quas causas ecclesiæ vasa cōfringi & vendi licet, ita ait, *La quinta para comprar lugar cerca della para crecer el Cœmeterio* , vbi Greg.

82 sic *Ex eodem capite aurum sumptum est, & ad causā vtilitatis ista etiam causa reducitur* , Speciosa agitur edbent esse Cœmeteria iuxta ecclesias, Rot. *dec.* 353. *num.* 104. *p.* 5. *recent.* non verò coarctanda aut profananda.

83 Septimò, idem suadetur etiam ex eo quod Cœmeterium consecratum, & pro defunctorum sepulturis destinatum, non est trahendum ad laicorum habitationem, & apothecam mercium vendendarum; nam

84 semel Deo dicatum non est ad humanos vsus vlterius transferendum , *cap. quæ semel*, 19. *q.* 3. *vestimenta, de consec. dist* 1. *reg. semel Deo* , *de reg. iur lib.* 6. *Sanctis* tradita per Brun. *lib.* 3. *de cærem. cap.* 2. Remig. de *immunit. Eccles. amp.* 2. Nauar. *de spol. cleric.* §. 18.

85 *num.* 7. & 8. & nuncupatim de cœmeterio agens, quod cùm sit locus sacer prophanari non posse, censuit Rot. *in Vuxbonen. Cœmeterij* 20. *Nouembris* 1615. *coram Eminentiss. Card. Pamph.* nunc S.D.N. INNOCENTIO X. impressa per Farin. *decis.* 707 *n.* 4. *p.* 3. *recentior. aliàs p.* 1. *postum.*

86 Hinc ligna Ecclesiæ dedicatæ non debent ad aliud opus iungi nisi ad aliam Ecclesiam, *cap. ligna* 38. *de Barbosa vot. decis. Pars II.*

consec. dist. 1. quod desumitur ex Concil. Chalcedon. apud Burchar. Episcop. VVormacens. *can.* 59. *lib.* 3. Decretorum, in quo sic habetur. *Ligna Ecclesia dedicata non debent ad aliud opus iungi nisi ad aliam Ecclesiam, vel igni comburenda, vel ad profectum in monasterio Fratribus; in laicorum opera non debent admitti.* Azor. *instit moral p.* 2. *lib.* 9. *cap.* 3. *quæst.* 12.

87 Suar. *de Relig. tom.* 1. *tract. de sacrileg. lib.* 3. *cap.* 8 *n.* 5. Pront nec etiam cæmenta, & lapides ecclesiarum destructarū in profanos, seu laicorum vsus conuerti possunt, *d. c. ligna* 38. *dist. c. ad hæc de relig. domib.* Armen. *in addit. ad recopil. legum Nauarra lib.* 1. *tit.* 18. *l.* 7. *de Episcop. n* 85. Boët. *disquis. clerical. p.* 1. *tit. de clerico debuere* §. 14. *n.* 11.

88 Octauò, facit pro hac parte quod licèt Concil. Trident. *sess.* 21. *c. de reform. cap.* 7. constituerit Parochiales ecclesias ob nimiam egestatem collapsas, & dirutas in prophanos vsus non sordidos, erecta tamen ibi Cruce, conuertendas esse, nihilominus dispo-

89 sitio Cœmeteria non cōprehēdit, quia facultas Ordinarijs tanquam Sedis Apost. delegatis ibidem concessa, ecclesias Parochiales sic dirutas profanandi, ad Cœmeteria non extenditur, cum nunquam dirui, aut collabi valeant, & ideo Ordinarium in vim dicti decreti ea profanare non posse cēsuit Rota *in d. Vuxbonen. Cœmeterij decis.* 707. *num.* 2. & 4. *part.* 3. *recent.*

90 Sacra enim locis etiam reuerentiam habendam multis exempla docemur , quorum aliqua narrat Pater Augustinus de Herrera *de la origen y progresso en la Iglesia Catholica de los Ritos y Ceremonias del Sacro Sacrificio de la Missa lib.* 1. *cap.* 30. *n.* 4. vbi in hæc verba. *Quiso Dios nuestro Señor mostrarle alguno de nuestros Reyes que no era bien faltasse a esta gloria de sus Mayores aun en minima circunstancia. El Rey Don Sancho el Mayor de Nauarra y Castilla , gran cazador iua en seguimiento de vn Iaualí, esse fatigado se acogio à guarecerse en las ruinas y paredones de vn Templo, que auia sido dedicado à la memoria de S. Antonio Martyr : pusose el animal junto al que parecia auersido Altar mayor. El Rey llegò, alzo el braço para arrojarle el venablo, quedo de tal suerte entorpecido que no lo pudo menear: mas reconocido, y admirado qual pudiesse ser la causa de aquel castigo ora , y alcanço de Dios nuestro Señor, que ni aun vn animal sea en ellos offēdido. El siēpre religiosissimo Emperador Carlo Magno perdono à vn Osso, que huyendo de sus caçadores se auie entrado à guarecerse en el Monasterio Morsalense. Sin duda à que assi se venerassen las ruinas de los Tēplos mire S. Higino Papa, y Martyr* (Autor del texto citato *in d. c. ligna*) *quando decretò, que si alguna Iglesia se vnie se de renouar, ò derribar que los maderos, y demas materiales viejos no se aplicassen à otro ninguno edificio profano, sino se den graciosamente para reedificar con ellos otra Iglesia, y no acciendola , se quemen , como cosa que no ha de seruir à otros vsos que al diuino. A este decreto de San Higino añadio el Concilio Calcedonēse can.* 2. *que las Iglesias y Monasterios vna veze fueron dedicados à Dios nuestro Señor , en ninguna manera se conuiertan en habitacion y vsos de seglares, y añade graues penas à los Prelados que lo permiten.* Hactenus P. Aug. de Herrera. Ex Historiographis Hispaniæ hæc recēset de Sancio Rege, qui dicelatur Maior, noster Ioānes Mariana *in sua historia* latinè scripta *lib* 8 *c.* 11. vbi ait: *Sub vita fine de Sancio loquitur) Palen iam vrbē instaurandam curauit, baud magna aliqua ad id occasione. Bellorum iniuria multo tempore euersa, acebat parietina tantum extabant , & rudera, strageque lapidum prisca structura, adificiorumque vestigia ; præterea vetusti operis rudo Templū, quod olim D. Antonini nomini dicatū fuerat. Sanctius otij tempore ferarum venationibus transigere*

R 3 *solitus,*

solitus, ne nihil videretur agere (& est venandi ars bellica meditatio) sus in locis aprum insectatus est ad ipsũ vsque Templum quò fera confugit, seu fortunâ seu quia in ea vastitate in ferarum lustra versum erat. Rex nihil loci Religione motus aprum ad aram decumbentem venabuli ictu trãsfigere parabat, cùm fortè ammaduertit brachium repentina torpedine diriguisse, concessisse vires Vindictam esse Numinis interpretatus, quasi loci sanctitati honorem non habuisset, & ex ea re Religione obstrictus D Antonini opem venerabundus implorat delicti, quod per inscitiam admissum erat, veniam precatur, sentit mox brachium pristino restitutum vigori. Diaerat priùs Ioan. Vasæus *in historia Hispana prope finem Anno M. XXXII.* in quo etiam anno idem refert Card. Cæs. Baron. *tom. 11 pag. 109. §. Hoc anno Iounes Papa.*

91 Nonò ad eandem nostram sententiam valde conducit quod Cœmeterium de quo agitur, à tempore immemoriali fuerat vndique septum humili pariete, ex quo omnes vicinorum domus nullum impedimentum babebant quod prospectu officeret. & erat antiquissima consuetudine obtentum ne paries ille humilis vlteriùs progrederetur, seu altitudine maiori excresceret, quod certè in notabilem vicinorũ vtilitatẽ cedebat: vnde contra eam consuetudinem parietem huiusmodi erigi non posse probatur ea doctrina Anton. de Padilla *in l. altius n. 8. C. de seruit. & aqua,* ibi, *Limitabis tu modò regulam huius text. vt non procedat si vellet quis etiã in proprio loco ædificare contra consuetam iam ac præscriptam in vrbe consuetudinem; potest enim ex ea induci ne vltra certum modum ædificia erigantur l. 1. C. de ædif. priuat. vbi refert glos. hoc esse consuetudinis apud Florentinos Cuius consuetudinis meminit etiam glos. in l. qui luminibus ff. de seruit.*

92 *vrban præd.* &c. & ibi *n. 10 Adde hac consuetudine clericos etiam teneri: si velint enim vltra antiquam formam ædificare, non erit illis permittendum.* Salic. *in auth cassa & irrita, de sacros. Eccles. C.* Ambros. de Opizonib. *in l. filiusfam. §. diui num. 88 de leg. 1.* &c.

93 Non obstat quòd in speluncis subtus ecclesiam, vel Cœmeterium, & ita in eius testudinibus ad sepulturam non destinatis, quandoque, vt in spelunca, vulgo *conochuelas* atrij Ecclesiæ S. Philippi ordinis Eremitarum S. Augustini fiant apothecæ, seu domus pro sæcularium etiam mercatorum habitationibus; respondetur enim id permitti, quia illæ speluncæ, seu testitudines, portas ad plateam habentes non sunt loca sacra eo quòd non possũt dici intra Ecclesiã, vel Cœmeteriũ existere; iura enim de irreuerentia agẽtia, cuius ratione polluitur Ecclesia, loquuntur quando intra illam peccatur, vt apparet ex *c. si motum 19. & ex c. Ecclesiis 24. de consecrat. dist. 1. & ex c. proposuisti 4. & ex cap. Ecclesia fin. de consecrat. Eccles vel Altar* Et ideo hãc partẽ sequi videtur Bonacin. in Romana Curia olim mei amicissimus, *de Matr. q 4. pũcto vlt. n. 11.* ibi, *Respon leo illud spatium dici locum sacrum, quod spectat*

94 *ad interius corpus Ecclesiæ à tecto interiori vsque ad pauimentũ,* Suar. *in 3 p. q. 83. art 3. sect. 4 parum post princ. fol. 1056. col. 2.* & iterũ *ibidẽ vers. 2. violatur,* ibi, *Præterea necessarium est vt talis effusio fiat intra Ecclesiã, nec erit satis si fiat in locis Ecclesiæ adhærentibus, vt in cubiculis Ecclesia coniunctis, vel in turri, vel supra tectum, vel in Speluncis sub pauimento Ecclesiæ,*

95 *sicut dictum est de homicidio, & effusione sanguinis, est enim eadem ratio,* &c. idem Bonac. *d. puncto vlt. n 14.* ibi, *Non est sacrilegium quando copula habetur in aliquo loco subterraneo Ecclesiæ, vt in cauerna fabricata pauimento modò locus ille subterraneus non sit sepultura. Ratio est quia locus ille cẽsetur esse extra Ec-*

96 *clesiam, nec spectat ad interius Ecclesiæ corpus à tecto interiori vsq; ad pauimentũ,* &c. Idẽ tenent glos. *verb. sanguinis in c. 1. de consecr. Eccl. ferè post med.* vbi Frãc. *n. 7.* Cemin. *n. 2.* Anch. *n. 2.* Nau. *in man. c. 27. nu. 256.* Ludou. Lop *in instruct. Conscient. tract de Eucharist. c. 79. vers. præterea series*, Vega *in sum p. 2. cap. 94. casu 3. notab. 1.* Iacob de Graft *in aureis dec. lib. 2. c. 48. n. 24.* Sanch. *de Matr. lib 9. disp 15. numer. 25.* Sayc *de censuris lib. 5. cap. 16. num. 8.* Auila *eod tract. p. 5. disp. 7. dub. 1. concl. 2.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. tom. 3. num. 182. pag. 119.* Nald. *in q pract. verb. sacri egium,* Villalob. *in sum. p. 1 tract. 8. diffic. 24.* Filliuc. etiam *in sum. quæstionum moralium tom. 2. tract. 30. num. 135.*

97 Non obstat doctrina Caietani citati *suprà num. 59.* quia loquitur de venditione candelarum in Ecclesia, aut Cœmeterio, & sic nihil specialius in Ecclesia resoluit quod Cœmeterio applicari non possit, vt patet ibi, *unde ad quæstionem de venditione candelarum in Ecclesia, aut Cœmeterio,* &c. Dum autẽ dicit quod si candelarum venditio fiat in cœmeterio, hoc non haberet pro notabili irreuerentia, quia Episcopi sciunt, nec reprehendunt; & quod tamẽ vendentes in ecclesia non auderet à peccato mort. intelligitur primum ob leuem materiam, & quia in Cœmeterio non ita perturbantur Officia diuina, nec orationes vendentiũ clamoribus inquietantur sicut in Ecclesia; vbi Missæ,

98 & alia diuina Officia celebrantur, ibique deuoti orantes permanent. Et in his candelas vendentibus considerat posse euenire duos distinctos actus, vnum imperfectum respectu sacrilegij, quando scilicet in Ecclesia aliquid venditur citra hoc quod fiat domus negotiationis, ex qua imperfectione ait excusari à mortali tam pauperes qui deferunt venales candelas per Ecclesiam, quàm eos, qui propter accidentem tũc pluuiam suas bancas cum candelis venalibus trahunt intra Templum; neutri siquidem faciunt domum Dei domum negotiationis, sed quasi per accidens ibi vendunt. Alterum perfectum, qui completè irreuerens est Templo Dei; & hunc esse ait quando venditor vtere-

99 tur Templo Dei tanquam officinâ negotiatoria, seu, ad vendendum quasi in officina. Et hoc insinuant verba Domini dicentis Ioan. 11. *Nolite facere domum Patris mei domum negotiationis;* significauit enim per hoc quod ita vendere, vt fiat domus negotiationis, est sacrilegium perfectum: quæ resolutio vera & admodum vtilis nobiscum non pugnat, imò nostram sententiam confirmat.

100 Ex quibus omnibus petet euidenter prætensionem Parochi ex omni parte iniustam esse; nam si ille factũ cohonestandi gratià velit dicere se domum fabricare ad propriam sui, vel successorum habitationem, vt cõmodiùs Instantaneis Parochianorum necessitatibus occurrere valeat, id certam assertionem non habere facile erit cognoscere, cùm nunquam huius Parochiæ Rectores intra Ecclesiã habitare & permanere consueuerint, nec Ecclesia ipsa illis dare, vel cõducere habitationẽ aliquã teneretur, aut obligata esset; sufficit Parochum in qualibet Parochiæ suæ parte habitare, si propriam domum non habeat, vt officium suum adimpleat, ex Sacræ Cong. declaratione referunt citati per me *de officio, & potest. Parochi p. 1. c. 8. n. 34. & 35* Cumque etiã contentiusque adhuc fuerint præcedentes Parochi vt Vicecurati intra Ecclesiam permaneant, prout hodie permanent, qui solent pondus diei & æstus sustinere; habitationis enim nouitas non procedit ea necessitate Ecclesiæ aut Parochi eam indigẽtis, vt dixi; nec cõducit ad augẽdas Ecclesiæ facultates, quia non est hic modus aptus ad eas acquirẽdas fabricando in Cœmeterio ad locandum, iuxta plantam fabricæ in actis exhibitam: cùm in hoc cõtraueniatur sacrorũ Canonũ decretis, de quibus suprà; decet enim imò cõuenit, vt non solũ in ipsis Cœmeteriis, & aliis locis

locis sacris, sed etiã propè illa, nullæ sint, nec construi possint tabernæ mercales, siue institoriæ, & si cõstructæ fuerint, inde euelli debent, vt piè fuit constitutũ *l. Regia Hispana 24.tit.32.p.3.* ibi: *Otro si por que la Iglesia es casa santa de Dios, al rededor della no se deue hi fazer tiẽdas de mercaderias, ni de otras cosas, si non de aquellas que pertenecẽ à obras de piedad e de mercede si por auentura fuesse hi alguna cosa fecha, deue ser ende tollida*, &c. vbi *Greg.Lop.in glos. 2. verbo al rededor*, allegat *d.c.nulla, & l quicũque 17.de operib.public.* quæ est *in C.Theodos.l.quicumque 47.lib.5.tit.1.de operib.public.* dũ probat nec Regũ palatiis priuatorum domus esse adiũgendas, Ioan. Gryphianus cũ expurgatione permissus, *in tract.de Insulis c.1.n.37.pag.24.* ibi: *Vt terra in mari undiq; aquis circũdata propriè Insula dicuntur: ita domus, quæ communibus vicinorum parietibus non cinguntur, insulæ dictæ sunt. Et hodie domus Principum insulæ plerumque sunt, idest à priuatorum domibus distinctæ*, &c. Prout nec etiã Castellis, & Ciuitatum muris domus, aut apothecas, siue alia ædificia adhærere debere probat *d.l.24.* in illis verbis, ibi, *E per onde bien assi como è los muros de los castillos, è de las Villas, no debea arrimar casas, ni tiendas, ni facer otro edificio ninguno*, &c.

103 Et Montalu.*in d.l.24.* de ea fic att. *Habuit ortum à c.nulla, 12.q.1. vbi in Cœmeterio nulla ædificia ponantur*, &c.

104 Idem videre est apud magnum illum Antonium Augustinum Archiepiscopum Tarraconensem antiquis comparandum, nostræ ætatis merito præferendum, *in epitom. Iuris Pontif.part.2. lib.13.tit.2. c.4.* ex Eugenio II. & Leone IV. Pontificibus Romanis *in Synodo Rom.* capite 24. his verbis. *Sunt quædam pia loca, vt præfertur in diuersis regionibus inuenta, quæ tam impia solicitudine, & Sacerdotibus destituta nulloque debito ibidem resonante, existant officio, vt cùm sint pro sola Dei laude constituta, diuino attestante Oraculo, Domus mea, Domus orationis est, nunc autem, vt alia Domus vtilitate sæcularium hominum sordere inueniuntur.*

Ordinis Sancti Hieronymi Hispaniarum.

Religio S. Hieronymi gubernatur triplici genere legum, videlicet Constitutionibus, Extrauagantibus, & Rotulis. Ordinationes, seu rotuli facti à Reuerendissimo P. Generali, & Definitoribus an expirent elapso triennio, & alia dubia circa hoc discutiuntur, & quantum durent?

VOTVM CIV.

Doctissimi D. D. Gabrielis Martinez Protonotarij ac in Nunciatura Hispaniarum Iudicis Apost.

1 *Religio S. Hieronymi gubernatur Constitutionibus, Extrauagantibus, & rotulis.*
2 *Constitutiones sunt leges primitiuæ & fundamentales.*
3 *Extrauagantes dicuntur quæ iam propagato Ordine condita fuerunt*
4 *Rotuli appellantur mandata quædam, & Ordinationes Capituli Generalis.*
5 *Rotuli non durant vltra triennium, nisi in tribus Capitulis generalibus confirmati fuerint.*
6 *Professi ad actus capitulares admitti quando debeant?*
7 *Quæstio proponitur.*
8 *Statutum, seu lex temporalis elapso tempore expirat.*
9 *Regulæ Cancellariæ Apost. mortuo Papa expirant.*
10 *Statutum nouum temporale elapso tempore cessat eo magis quando est correctorium aliorum veterum.*
11 *Rotulus cessat vbi rotulantes à suis officiis absoluti sunt.*
12 *Rotuli obseruantia an duret vsque ad consummatam electionem? & n.13. & 14.*
15 *Quæstio alia proponitur.*
16 *Capacitas personarum attenditur secundum tempus, quo actus ad personas applicatur.*
17 *Quæstio tertia proponitur.*
18 *Proprietas absorbet possessionem.*
19 *Definitio Capituli generalis de anno 1642. refertur.*
20 *Quæstio proponitur.*
21 *Declaratio non est noua diffinitio, sed antiquæ dispositionis explicatio.*
22 *Electio quando cassatur ob vitium personæ electi citatio adhiberi debet.*
23 *Electionis in cassatione iudicialiter est procedendum quando cassatur ob vitium personæ, ibidem.*
24 *Electio quando cassatur ob defectum formæ, electus non remanet ineligibilis.*
25 *Addens, minuens, vel alterans non dicitur stare in puris terminis declarationis.*
26 *Ambitio sæpe pia pectora inuadit.*
27 *Electio etiam digni citra vitium personæ multis viis potest cassari.*
28 Clem.exiui, §.demum, de verb.signif. *communis est omnibus Religionibus.*
29 *Confirmatores quando ex priuata scientia possunt confirmare, vel infirmare electionem?*
30 *Confirmatio, seu infirmatio electionis vbi defertur conscientiis Confirmatorum, eorum dicto est fides adhibenda, nec potest moueri quæstio quod male egerint.*
31 *Obseruantia est Constitutionum interpres.*
32 *Obseruantia attendenda.*

1 SAcra religio sancti Hieronymi gubernatur legibus, & ordinationibus in triplici differentia, videlicet constitutionibus, extrauagantibus, & rotulis.

2 Constitutiones enim sunt leges primitiuæ, & fundamentales, vsque ab initio, & limine nascentis religionis ortæ, habentes tractum successiuum perpetuum, & ad perpetuam obseruantiam emanatæ.

3 Extrauagantes verò dicuntur, quæ successiuis deinde temporibus, & pro eorum occurrentia, & opportunitate, iã propagato ordine, ad maiorem regularis status, & vitæ monasticæ obseruantiam conditæ fuerũt: pro reformatione scilicet, & supplemento seu declaratione veterum constitutionum, in iis, quæ defectuosæ videbãtur. Et hæ quidem ad instar constitutionũ perpetuæ sunt, & inuiolabiliter ad perpetuã obligant obseruantiã. Verùm in eo potissimum differunt à constitutionibus, quòd extrauagantes, ad hoc vt pro legibus perpetuis habeantur, necesse est quòd in tribus Capitulis Generalibus, siue continuis, siue interpolatis, ordinatæ, & stabilitæ fuerint, vt apertè legitur *in const. 8. & in proœm §.3.*

4 Rotuli, denique appellantur mandata quædam, & ordinationes Capituli Generalis, quæ in dies ad eosdẽ effectus augẽdæ disciplinæ regularis, & pro interpreta-

tione constitutionum, & extrauagantium fieri solent Et licèt rotulus parum aut nihil differat à constitutionibus, & extrauagãtibus auctoritate, tamen plurimum ab eis distat duratione; quia rotulus non durat vltra trienniu m, sed imò eius præcisa obseruãtia circumscribitur eo tantùm tempore, quo durat potestas suorum conditorum, vt legitur *in proœm* § *fin.* ibi, *No obligan mas de por el siẽpo que dura el poder de los que las mãdaron.* Et *in annot. vlt. ad d. const.* 8. dicitur, quòd in quinque Capitulis Generalibus ordinatũ fuit, *que solo tienen fuerça de ley por aquel triennio en que se ordenaren, y de ay adelante seruiran de consejo, y direccion en los negoçios que occurrieren* Cæterùm si in aliis duobus Capitulis Generalibus confirmati fuerint, tũc ordinationes, seu rotuli isti transeunt in extrauagantem, & habent vim legis perpetuæ, vt *in eadem const.* 8. *& ibidem in Extrauag.* ibi, *Queremos, y determinamos, que lo que se ordenare en alguno Capitulo General, y se confirmare por otros dos Capitulos siguientes, que de por extrauagante, y tenga fuerça de ley, con tal, que se proponga à la orden todas tres veces, y venga la mayor parte enque quede por extrauagante.* Et idem legitur *in proœm. paragr.* 4. *in fine.*

His ita pro clariori intelligentia præhabitis, supponitur etiam quod in vltimo Capitulo Generali, de anno 1642. inter alias edita fuit sequens ordinatio.

6 *Qua de aqui adelante ningun monge tenga voto en capitulo, asta tener complidos diez años de habito, loqual se propuso à la orden, paraque quede por extrauagante, y vino en ello,* &c. Etenim ante ordinationem istam, ad quoslibet actus capitulares admittebantur, etiam recenter professi, dũmodo in sacro subdiaconatus ordine essent cõstituti, vt patet ex *const.* 41. Deinde *in Extrauag.* 2. *eiusdem const.* statutum fuit, ne actus Capitulares admitterentur, nisi, qui in sacris existerẽt & post quadriennium à susceptione habitus postmodum verò *in Extrauag.* 4. *ad eandem const.* 42. dispositum fuit, ne admitterentur, nisi post sexẽnium impletum, & post sacri Ordinis susceptionem, vt *ibidem* videre est, & bene ibi aduertit *annot.* 1. Postremò de anno 1642. facta fuit prædicta ordinatio, quæ decem annos requirit à die susceptionis habitus, & proposita fuit toti Ordini (fuit enim rotulus) vt scilicet suis loco, & tempore maneat pro Extrauaganti.

7 Quæritur ergo primò, in huiusmodi ordinatio, siue rotulus expiret elapso triennio, ita vt in proximo futuro Capitulo Generali celebrando, possint, & debeãt admitti ad actus Capitulares, ij, qui non plus, quàm sexennium impletum Religionis habent, & sunt in sacris constituti.

8 Et respondetur omnino admitti debere, quia statutum, seu lex temporalis, elapso tempore expirat, *cap. non est vobis. & ibi gloss. verb. donec, de spons.* Gemin. *cons.* 93 *n.* 4. *& seq.* Gonz. *ad reg.* 8. *Cancell* § *proœm.* 5. *à n.* 3.

9 Præsertim, quando statutum recipit auctoritatem à statuentibus pro solo tẽpore suæ potestatis, quia cessante tali statuentiũ potestate, necesse est, vt cesset etiã vis, & potestas statuti, vt patet ad oculũ. Et sæpe videmus *in regul. Cancell. Apostolica*, quod mortuo Papa expirant. Gonz. *vbi supr. d* §. 5. *n.* 2. vbi plura cumulat ad propositum.

10 Et eo magis, quãdo statutum est correctorium aliorum veterum statutorum, quia tum omnino cessat nouum statutum, & statur antiquo vim legis habenti, Put. *decis.* 492. *num.* 2. *lib.* 2. Crescent. *decis.* 3. *n.* 4. *de priuileg.* Paris. *const.* 18 *ex n.* 7. *lib.* 4. Gonz. *d.* §. 5. *numer.* 78.

11 Vnde cùm de tempore electionis celebrandæ, statuentes, seu rotulantes, qui prædictum rotulum condiderunt, iã sint ab eorum oneribus, & potestate absoluti, sequitur, quòd talis rotulus cessauit, ex dictis supra *n.* 4. quodque standum est Extrauaganti de sexennio disponenti, ex dictis *n.* 6.

12 Nec dici potest, quòd rotulus debet durare saltem vsque ad consummatam electionem de proximo faciendam, cùm alias talis ordinatio, seu rotulus redderetur inefficax, & ad nihilum deseruiret.

13 Quia respondetur, rotulum fuisse, factum à Reuerẽdissimo P. Generali, & Diffinitoribus, tũc existẽtibus, quorum omnium facultas, & potestas, penitus cessat, facta deputatione nouorum Diffinitorum, iuxta formam *const.* 7. quæ functio peragitur ante electionem noui Generalis, & sic cessat etiam rotuli obseruantia, ex superius dictis *n.* 4 6. *&* 11.

14 Nec efficax remanet, cùm imò plurima operetur, & inter alia, quod eueniente vacatione Prælaturæ Generalis ante completum trienniũ per obitum, promotionem, renunciationem, seu aliàs, rotulus adhuc durat. Item voces Capitulares, (quæ in rotulo ante decenniũ prohibẽtur) non solùm præstãtur in electione prælati, verùm etiã in pluribus aliis rebus, & actibus Capitularibus, quæ quotidie se offerunt. Præterea rotulus in vno Capitulo editus tendit in Extrauagantẽ si in alis duobus Capitulis fuerit confirmatus, vt diximus, suprà *dicto n.* 4. Et propterea, quantumvis elapso triennio cesset eius potestas, multũ tamen operatur ad effectũ recipiendi confirmationem in aliis duobus Capitulis, vt possit transire in Extrauagantem, cùm aliàs necesse sit, vt rotulus esse incipiat, & stabiliatur, vt suo tempore confirmetur, & robur legis perpetuæ obtineat, & ea fuit intentio rotulantium, ibi, *para que quede por extrauagante,* &c.

15 Secundò quæritur, an ij, qui durante præsenti triennio compleuerunt sexennium habitus, debeant admitti post cessationem rotuli.

16 Respondetur, omnino etiã admitti debere, quia satis est, quod de tempore electionis rotulus iã cessauerit, & ipsi inueniantur capaces iuxta dispositum de sexennio, *in dicta Extrauag.* 4. *ad const.* 42. In considerãda enim personarũ capacitate, vel incapacitate, debet attendi tempus, quo actus ad personas applicatur, vt per text. *in c post cessionem, de probat.* tenet *ibid.* Felin. *sub n.* 8. cuius doctrinam sæpiùs Rot. canonizauit in pluribus decis. relatis per Loter. *de re benef. lib.* 1. *q.* 40. *n.* 129. Aliàs autem daremus in rotulo effectũ contrariũ, nempe cessationem, & operationem, quod esset absurdũ, & multo absurdius, si post eius cessationem tolleret effectũ Extrauagãtis, quæ est lex perpetua reuiuiscens per cessationem, rotuli, vt per Put. Cresc. Paris. & Gonz. *vbi supr. n.* 10.

17 Tertiò quæritur, an qui durante præsenti triennio, sexenniũ habitus impleuerũt, & deinde post prædicti rotuli cessationem cõstituendi sũt in possessione actuũ capitulariũ, possint etiam per nouum rotulum desuper faciendum prohiberi, ne ante integrum decennium habitus admittantur?

18 Respondetur, posse quidem prohiberi, non obstãte eorũ possessione. Quia, cùm talis rotulus à toto diffinitorio futuri Capituli sit proponẽdus, & ab vniuerso ordine approbandus; negari non potest, quin talis ordinatio fieri possit. Generale enim Capitulũ, in quo totus ordo repræsentatur, habet facultatem faciẽdi huiusmodi ordinationes, & in specie videmus, quod ius quæsitũ, quoad proprietatem, quod habebant, recenter professi, vt ad actus capitulares admitterẽtur, ex *dicta const.* 42. fuit sublatum per *Extrauag.* 2. & deinde per *Extrauag* 4. *ad eandẽ const.* vt superiùs vidimus *n.* 6. vnde si potuit hoc fieri respectu proprietatis, multo magis fieri poterit respectu possessionis, cum regulare sit, quòd proprietas absorbet possessionẽ, *cap. cùm dilectus,*

lectus,de causs.p sess.& prop. Gratian. *discept.898.n.19.* Rot. *coram Seraph.decis.*1484 *n.*8.Post. *de manu-tent obseruat.* 108.*n.*24.

ALIA CONSVLTATIO EIVSDEM.

19 IN eodem Capitulo Generali de anno 1642.fuit diffinitum,vt sequitur; *Item en quanto à lo que dispone en la extrauagante primera,a la constitucion primera,y en la constitucion 70.que los Definidores del Capitulo General,y los deputados del Capitulo priuado confirmen,ò infirmen, appruében , ò reprueben la eleccion del Prior de Sant Bartholome , como Vieren,que conbiene ò segun sus consciencias:declaramos,que esto sea de entendor,y se entiende conforme al derecho commũ, con pleno conocimiento de causa,citado el electo, y no en otra manera alguna,loqual se decententender,an si mismo en las elecciones de los Priores,&c.*

20 Quæritur igitur an ista diffinitio sit verè,& propriè rotulus,ita vt durare non possit vltra triennium,id est, post dimissa officia suorum Diffinitorum.

21 Respondeo hanc ordinationem, seu diffinitionem, non esse verè rotulum,sed declarationem,ibi,*declaramos que esto,que sea de entender*,&c. Vnde facilè crederem,post triennium non expirare. Declaratio enim non est noua diffinitio,*l.hæredes palam §.si quid.ff de testam.l.adeò §.videtur ff.de acquir. rer. dominio.Clemen.exiui.§ harum declarationum,de verborum signif. gloss verb de nouo,in cap.per suas , de donat.* Oldrad. *consil.*224.*num.*20.*& cons.*318.*in fin.* Sed antiquæ,& obscuræ dispositionis explicat o.Dec.*in l.edita nu.*47. *C.de edeno.*Paris.*cons.*65.*num.*5.*& seq. vol.* 1. Ruin. *cons.*224.*num.*6.*vol.*1.Socin.iun.*cons.*95.*n.*72.*&* 76. *vol.*3.Et quemadmodum antiquæ constitutiones sunt perpetuæ,ita etiam illarum declarationes,quia declarans non mutat essentiam ,aut naturam dispositionis. Rot.*cons.*15.*n.*27.*vol.*3.Decian.*cons.*8.*n.*221.*vol.*1.*& cons.*6.*n.*30.*lib.*4. Menoch. *cons.* 331.*n.*100.*& cons.*360.*n.*5.*& cons.*443.*n.*71.

22 Verùm ista noua diffinitio,quatenus se refert ad ius commune,indiget etiam sua declaratione, nẽpe,quòd tunc demum in cassatione, seu infirmatione electionis plena causæ cognitio,& electi citatio adhiberi debeat, quando electio cassatur ob vitium personæ,iuxta terminos *cap.super eo.*12.& ibi glos. *verb non vitio personæ,de elect.*

Vbi exemplicat in electione cassata ob prætensam electi irregularitarem oppositam,illegitimitatem , vel aliquod crimen sibi obiectum,quibus casibus,necesse est de iure processum compilare,& electum citare,vt

23 suas afferat defensiones.Et ratio est,quia tunc electus, in iudicio succũbens,manet ineligibilis,vt docet glos. *ibidem*,& propterea præcisè iudicialiter procedendum est,secundùm iuris terminos,vt bene in proposito Valenz.*cons.*44 *n.*3.*lib.* 1.Menoch.*cons.*96.*num.*15. Et in terminis Rodrig.*quæst.reg.tom.*2.*q* 52.*art.*12.Portel. *tom.*2.*respons.moral.part.*2.*casu* 4.*num.*4.Et lato calamo,loquendo in indiuiduo de his constitutionibus,& Extrauagantibus Ordinis sancti Hieronymi diximus, apud Vota decisiua D Barbo.*Vot.*36 *ex n.*11.Vbi,ibidem tenuimus,quando tacitè , & complicato modo Confirmatores denegant confirmationem, percutẽdo personam electi,veluti,cum confirmatores dicunt electoribus,quòd alterum eligant , vel, quòd pro electo suffragia non præstent.

24 Secus autem, quando electio cassatur ob defectum formæ , vel alicuius solemnitatis , quia tunc æquum non est,vt desuper processus cõpiletur,aut citetur electus,cũ ex tali cassatione, non maneat ineligibilis,vt expressè dicit text.*in d.cap.super eo*,ibi , *quod si prior electio,non vitio personæ, sed modo electionis cassatur, promotionem eius in eadem etiam Ecclesia non debeat impedire;de elect.*

25 Alias enim nulla esset cassatio,quæ litibus non implicaretur,quod sacri Canones,& vniuersæ Regularium constitutiones abhorrent , increpante Apostolo *1.ad Corinth.cap.6.*ibi,*quare non magis iniuriam accepistis, &c. & quare non magis fraudem patimini?* &c.& vix fieri posset aliqua electio,si illis non foret inuoluta.Et si hoc casu infirmatæ electionis ex defectu formę,processus deberet compilari,vtique definitio in vltimo capitulo facta,non esset iuri communi conformis,nec esset antiquatum constitutionum declaratio, sed imò diceretur noua dispositio,quia ex quo addit, minuit,vel alterat, non dicitur stare in puris terminis declarationis. Rom.*cons.*45.Socin.sen. *cons.*49.*num.* 5. *vol.* 1. Calderin. *cons.*237.*aliàs* 16.*de prabend in principio.*

Tota ergo difficultas reducitur ad id,quando in ambiguo manet causa cassationis , vtrùm ex defectu formæ , vel ob vitium personæ facta fuerit, an scilicet;eo casu processus debeat compilari,& citari electus.

26 Et quidem negatiuè videtur respondendum ; quia electus,eo casu, nequaquam cedere debet,ad sui iniuriam cassatam fuisse electionem,sed bonum cõmune Religionis,& ad maiorem illius profectum ; vt bene D.M.Barbos.*vot.*4.*n.*39.*& seqq.* vbi plura cumulat. Aliter enim,sentire redolet ambitionem,quæ sæpe pia pectora inuadit;nam, vt ait D. Ambrosius *super Luc. sæpe quos vitia nulla delectant,quos nulla potest mouere luxuria,nulla auaritia subuertere facit ambitio criminosos*,& sapienter Euseb.*homil.*4. *ad Malach.* ibi, *Quid,inquam prodest si in habitatione silentium sit, & in habitatoribus tumultus , & colluctatio passionum?* Diuus quoque Bernard *super cant ser.*29.ibi, *non legistis in regula vestra,quod,quicquid fit sine voluntate,vel consensu Spiritus & Patris,vanæ gloriæ deputabitur,non mercedi?* Diuus August.*epist.*5.ibi,*concordia ciuitates construuntur,feruet Religio,valet æquitas pollet humanitas,florent diuinarum disciplinarum studia.* D.Pet.Chrysolog.*serm.*53.ibi.*pax perfectio est sanctitatis,iustitiæ regula,magistra doctrinæ,morum custodia, atque in rebus omnibus,laudabilis disciplina.* Et plura D.Greg.Nazianz.*orat.*53 *in fin.*

27 Nec propterea electus manet ineligibilis,vel alioqui notatus,quia esset iudicium temerarium dicere, quod talis electus iudicabitur suspectus , vel infamatus de aliquo crimine,cùm aliàs,citra vitium personæ multis viis possit cassari electio,etiam digni.Bañez *de iust.& iur.q.*67.*art.*2.*in resp.act.*2. & dixi *d. vot.* 36.*n.*22. Humiliter enim, & fortiter se gerere debet talis electus,nec hominum dicteria attendere,quia,vt docet, D.Hieronymus *in epist.ad* Pammach. Prima virtus Monachi est contemnere hominum iudicia.

28 Quòd autem hoc relinquendum sit confirmatorum conscientiis,comprobatur,tum ex dispositione iuris,vt *in Clement.Exiui.§.denum,de verb. signif.*ibi,*confirmetur,seu infirmetur,prout secundùm Deum visũ fuerit expedire*,&c.cuius text.decisio, licèt pro Seraphico ordine condita sit, attamen ex quo est in corpore iuris inserta,& eius ratio generalis , omnes comprehendit,omnibus quoque Religionibus, necesse est,vt fiat communis,vt per Bart.& alios,tenet D. M.Barbos. *d.vot.*4.*n.*53.

29 Tum etiam ratione,quia quemadmodum electores, liberè eligunt,quem iudicant dignum,scientia priuata , ita etiam confirmatores ex eadem priuata scientia possunt confirmare,vel cassare electionẽ,quando non tangitur persona electi,nec aliu us coelectus cõcurrit,D. M.Barb.latè *d.vot.*4 *ex n.* 25.*præsertim n.*33.qui plurima congerit,& de iure Ecclesi. *lib.* 1.*c.*19.*n.*151.

Tum

30 Tum & tertiò, quia idem disponitur *in d. Extrauag. 1. ad Corimb. 1. ibi, Rogamos, y amonestamos a los Padres diffinidores, que en la eleccion del General no confirmen, saluo a persona que sea sufficiente, para regir la orden, cerca deloqual estrechamente los encargamos las consciencias*, & in *d. const. 7. ibi, confirmenta ò infirmenta, segun los pareciere que conuiene.* Etenim si in hoc casu processus foret cõpilandus, constitutiones non ita strictè negotiũ conscientiis confirmatorum committerent, & tamen ista conscientiaria commissio aliquid debet operari, cùm aliàs, si per tramites iuris, & processu compilato cessatio fieri deberet, otiosa esset talis cõmissio, cũ de iure etiam insit. Quando verò constitutiones (vt in casu nostro) deferunt confirmationẽ, seu infirmationem conscientiis confirmatorum, eorũ dicto est fides adhibenda. Mascard. *de prob. concl.* 414. & non potest moueri quæstio, quòd malè egerint, Sanch. *de matr. lib. 3. disp. 10. n. 13.* nec requiritur citatio, imò absque ea procedere poterunt. Tiraquel. *tract. res inter alios act. vers. limita quintò*, nunquã erit necessaria iudicialis probatio. Sanch. *lib. 3. disput. 8. num. 4.* Sed cognitio ex priuata scientia resultans, ad id erit omnino sufficiens, vt bene in puncto D. m. Barbos. *d. vot. 4. n. 26.*

31 Tum denique, quia stylus, & obseruantia huius sacræ religionis fauet iuri confirmatorũ, ex quo (vt supponitur) sæpe sæpiùs, ex sola priuata, & extraiudiciali scientia electiones infirmarunt. Quæ obseruantia, cũ sit constitutionum interpres, ad *l. 1. de interpretatione ff. de legib. c. cùm dilectus, de consuet. ad.* plurimum est attendenda, vt in terminis nostri D. m. Barbos. qui plu-

34 res allegat *d. vot. 4. n. 37.* etiamsi esset contra ius, Abb. *in c. cùm terra n. 2. vers. sed cõsuetudo, de elect.* Rot. *qua alios refert, decis. 65. num. 1. p. 1. recent.* & ipsemet dixi *d. vot. 36. n. 24.*

35 Ex quibus videtur esse deferendum confirmatorum conscientiis, quando in ambiguo manet causa cassationis, electionis, & neque expressè, neque tacitè honor electi infringitur. Saluo in omnibus meliori iudicio. Matriti die prima Maij 1645.

Bracharen. Thesauraria.

Clausula, *adhuc per obitum*, accessoriè stat ad vacationem narratam. Expresso & narrato principaliter vno modo vacationis, si fiat postea expressio de aliis tenetur impetrans iustificare primum modum vacationis saltem de facto. Vacatio dicitur consumpta per prouisionem expeditam in forma gratiosa. In litteris prouisionis resignatarij necessarium non est mentionem facere de reseruatione pensionis.

VOTVM CV.

Doctissimi D. D. Gabrielis Martinez Protonotarij, & in Nuntiatura Hispaniæ Iudicis Apost.

1. *Papa Doctorem Barbosam prouidit de Thesauraria S. Ecclesiæ Vimaranensis in forma gratiosa.*
2. *Renunciat cum reseruatione annuæ pensionis ducentorum ducatorum auri de Camera.*
3. *Collatio datur resignatario cum clauf. adhuc per obitum Ioannis, quia nondum resignans possessionem obtinuerat.*
4. *Resignatarius cum recusasse pensionem soluere, succubuit.*
5. *Dubia disputanda proponuntur.*
6. *Vacationi vno modo principaliter narrato, si fiat postea expressio de aliis, tenetur impetrans iustificare primum modum vacationis saltem de facto.*
7. *Clauf.* Sine per obitum Ioannis. *est accessoria ad resignationem narratam.*
8. *Vacatio dicitur consumpta per prouisionem expeditam in forma gratiosa.*
9. *Prouisio in supplicatione registrata etiam litteris non expeditis, sufficit ad effectum consumendi vacationem.*
10. *Cessio quæ dicatur, & quæ resignatio, & in quo differant?*
11. *Resignans quando ad titulum beneficij resignati fuit ad sacros Ordines promotus, tenetur in resignatione facere de hoc mentionem, aliter resignatio est nulla.*
12. *In litteris prouisionis nunquam vel rarò fit mentio de pensione reseruata.*
13. *Litteræ resignationis non expediuntur in Cancellaria, vel Camera Apostolica, nisi constiterit quod consensus sunt præstiti & extensi.*
14. *Relatum in supplicatione cessionis habetur pro narratiua cedentis, & cessionarij.*
15. *Consentiens in vna parte videtur approbare, & ratificare omnia contenta in aliis.*
16. *Supplicatio, quæ dicitur matrix, prius attendi debet quam Bulla.*
17. *Littera à supplicatione recipiunt passiuam interpretationem.*
18. *Expeditores Bullarum non possunt præiudicare supplicanti.*

1 CVm aliàs in mẽse Apostolico vacasset Thesauraria Vimaranensis per obitũ q. Ioannis Nogueira, S. D. N. illã contuli: D. doctori D. Augustino Barbosæ, & litteræ fuerunt desuper expeditæ in forma gratiosa, in quibus Papa dicit, *conferimus, & prouidemus*; ita vt vacatio per obitum Ioannis fuerit omnino consumpta, & consequenter expirauerit reseruatio.

2 Possessione tamen adhuc non habita, D. Doctor cessit & renuntiauit prædictæ dignitati in manibus Sanctissimi, & in fauorem Balthasaris Diaz, cum reseruatione annuæ pensionis 200. ducatorum auri de Camera, & cum solita clausula, *non aliàs, aliter, neque alio modo.*

3 In supplicatione autem huiusmodi cessionis petitur collatio ad fauorem Balthasaris, & fuit addita clausula, *Adhuc per obitum dicti Ioannis*, & non fuit apposita clausula, *quòd dictus Augustinus vna cum dicta pensione commodè viuere potest.* Et ita sub eadem data, & ex ventre eiusdemmet supplicationis fuerunt expeditæ binæ litteræ Apostolicæ; aliæ super prouisione Balthasaris cũ prædicta clausula, *adhuc per obitum Ioãnis*, & sine vlla mentione pensionis; aliæ vero super reseruatione eiusdem pensionis, ad fauorem D. Doctoris Barbosæ, cum clausulis & decretis amplissimis, & prægnantissimis ad effectum exigendi, ac etiam cum speciali & expresso decreto regressus, & seu ingressus, & accessus in euentum non solutionis.

4 Cum ob non solutionem lis acriter ventilata fuerit in sacro Rotæ Auditorio, & in aliis Hispaniæ & Lusitaniæ Tribunalibus, semper prædictus Balthasar succubuit, & vbique fuit vniformiter cognita iustitia D. Doctoris Barbosæ, adeò vt vix aliquis doctus extiterit, qui de ea plenissimè non fuerit informatus, cũ pro causæ defensione doctissimã praxim exigendi pẽsiones, vbique celebrẽ, nuper ediderit. Et denique vi-

gore

gote prædicti decreti super ingressu & accessu; fuit pacificè in possessionem immissus.

5 Cæterùm aduersarius nihil non tentans adhuc non acquiescit. Prætēdit enim, quòd ex quo obtinuit gratiam suæ prouisionis cum clausula, *Adhuc per obitū*, potest supplantare reseruationem pensionis; præsertim cum in eadem prouisione nulla mentio de pensione facta fuerit. Et quod plus est, asserit, quòd gratia prouisionis non originatur ex cessione d. Doctoris Barbosę, sed ex obitu Ioannis, & quòd reseruatio pensionis nō sit respectiua ad consensum adhibitum in cessione.

De istis igitur cùm disputaretur apud supremū Lusitaniæ consilium, fuerunt proposita duo dubia, quorū alterum consistit in puncto iuris, videlicet, An Balthasar omissa vacatione ex causa resignationis, aut cessionis, possit capere vacationem per obitum Ioannis, in vim clausulæ adhuc per obitum.

Alterum verò consistit in stylo expeditionum Romanæ Curiæ, nempe, Vtrùm necessariū fuerit in litteris prouisionis eiusdem Balthasaris facere expressā mentionem de reseruatione pensionis, taliter quod ob non factam huiusmodi mentionem, Balthasar possit opponere & excipere de defectu consensus ipsius, & sic de nullitate reseruationis.

6 Super quibus pro veritate consultus, quoad Primum negatiuè duxi respondendum, videlicet, nū posse omissa ratione per resignationem capere aliam vacationem per obitum Ioannis; quia vacatio per resignationem est primæua, principalis, originaria, & causatiua, prouisionis, & propterea supplātari non debet cū sua correspectiua reseruatione pensionis. Clausula autem, *Adhuc per obitum*, stat accessoriè, & sic intrat de plano trita regula, & triuialis cōclusio in materia beneficiali, quod quando principaliter expressio, & narratio vno modo vacationis fit postea expressio de alijs (siue indiuidualiter, siue generaliter sub clausula *siue premisso, siue alio quouis modo vacauerit, seu ad præsens vacet*) tunc impetrans non potest omittere, seu negligere primum modum vacationis dispositiuè narratum, sed imò præcisè tenetur iustificare illum saltem de facto; interim tamen non aperitur sibi via recurrendi ad alios modos vacationū, seu ad clausulas generales, nec potest se illis iuuari; Addit. ad Rot. *decis.* 1. *de rescript.* à *num* 8. *in nou* & facit *decis.* 305. & 475. *num.* 2. *lib.* 3. *part.* 3 *diuers.* Put. *decis.* 266 *n.* 5. & *decis.* 400. *lib* 3. Paris. *de resign lib.* 10. *q.* 3. *num.* 11. & *seq.* Lotet. *de re benef lib.* 3. *q.* 8 *num* 11. Garc. *de benef part* 11. *cap.* 1. *num.* 36. ibi, *secundò aduerte, quod ita demum per clausulas generales, siue alio quouis modo, potest impetrans consequi beneficium ex alia vacatione, si vacationis modus dispositiuè seu assertiuè expressus, saltem de facto iustificatur, prout fieri debet, ut possit recurri ad clausulas generales* Et singulariter obseruat Theodos. Rub. *in singul. Rota tom.* 2. *p.* 4. *claus* 100.

7 Et in terminis prædictæ clausulæ, adhuc per obitū, Put. *decis.* 268. alias *in correctis* 267. *lib.* 3. ibi, *non obstat clausula siue per obitum, quæ videbatur æquè principaliter in supplicatione apposita, quia non facit, cùm accessoria esset ad resignationem narratam.*

8 Vltra quod, dato quòd Balthasar neglecta vacatione per resignationem, posset se iuuare prædictâ clausulâ. *Adhuc per obitum*, nihilominus sibi non suffragaretur, ex quo vacatio inducta per obitum Ioannis iā fuerat consumpta per prouisionem factam in fauorem dicti Doctoris Barbosæ, & per litteras in forma gratiosa desuper expedita, glos. *in Clem* 1. *verb. collatio*, & ibi Vital *num.* 47. *ut lit. pend* Bellam *dec f.* 563. Simonet *de reseruat. q.* 55. Garz. *de benef p.* 4. *cap.* 2. *num.* 2. Rot. *decis.* 24. *de preb in antiq* & *decis.* 490. *per tot.* & *decis.*

9 523. *n.* 2. *p.* 2. *recent.* cùm aliàs ad effectum consumendi vacationē sufficeret prouisio in supplicatione registrata etiā litteris non expeditis, nec apprehensa possessione, late Garc. *vbi prox. n.* 11. & 15. Gonz. *ad reg.* 8. *Cancel glos.* 15. §. 2. *n.* 31. & *seq.* Rot *decis.* 498. & *d. decis.* 523. *n.* 2 *p.* 2. *recent.* Duran. *dec.* 263 *n.* 12. Rota *decis.* 385. *n.* 10. *p.* 5. *recent.* Et hę quidem sunt conclusiones indubitabiles in sacro Rotæ Auditorio, alijsque Romanæ Curiæ tribunalibus.

10 Quoad secundum verò dubium, respondetur non fuisse necessarium facere mentionem de reseruatione pensionis in litteris prouisionis. Et pro materiæ dilucidatione, & styli intelligentia præsumendū est, quòd aliud est cessio, aliud resignatio. Cessio enim propriè dicitur, quādo renuncians non habet in sui fauorē litteras expeditas, aut si habet, adhuc non apprehēderet possessionem præbēdæ renūciatæ, qui est casus noster in quo Dataria Apostolica cōsueuit apponere in capite supplicationis, *cessio*, & in corpore eiusdem supplicationis dicitur, quòd prædictus orator, *omni & cuicunque iuri*, &c. *cedit*, &c. *sponte & libere in fauorem*, &c, *non alias*, &c. Resignatio autem propriè dicitur quando renuntians habet possessionem, & tunc apponitur in capite supplicationis, *resignatio*, & in corpore dicitur quod prædictus orator *resignare intendit prout resignat*, &c. vt videre est per formulas quas affert Parisius *de resign. lib.* 8 *q* 7. *per tot.*

Et cùm hoc præsupposito dicendum est quòd in cessionibus in fauorem nunquam ponitur clausula quòd prædictus cedens vna cum dicta pēsione aliunde commode viuere potest. Nec in litteris prouisionis ad fauorem cessionatij fit mentio de pensione reseruata.

Et ratio vtriusque dicti est, quia cùm cedens non renuntiet beneficium possessum, non est necesse cōstare quod aliunde viuere possit. Etenim si narratur papæ quod cedit possessione minimè habita, clarū est, quod aliunde viuit, cū alias vixerit, & viuat absque fructibus beneficij renūtiati. Solet enim papa magis prospicere cōmoditatem possessorum, quam eorum qui adhuc possessione non habita renuntiant beneficiis.

11 Præterea quando prædictus Doctor Barbosa, post adeptam possessionem renuntiasset, adhuc defectus dictæ clausulæ, Aliunde, &c. in supplicatione, & aliter etiam defectus non factæ mētionis pēsionis in litteris prouisionis resignatarij nullius essent considerationis, quia defectus isti in nullo alio casu respiciunt substātiam gratiæ, nisi quando resignās fuit ad sacros Ordines promotus ad titulum beneficij resignati, iuxta decretum Concilij Trid. *sess.* 21. *de reformat cap.* 2, Paris. *de resign. lib.* 2. *q* 6. *n.* 40 & *q.* 14. *n.* 5. & *seq lib* 8. *q.* 7. *n* 47.

12 Et re vera, practici Romanæ Curiæ non possunt non mirari de talis dubij propositione, cùm aliàs experientiâ nouerint, quod ex vente eiusdem supplicationis expediuntur binæ litteræ Apostolicæ, aliæ quæ respiciunt collationē beneficij, eiusque possessionem, aliæ vero quæ concernunt reseruationem pensionis, eiusque exactionem. Vnde cum pensio ista sit benè reseruata, & constituta in suis proprijs & peculiaribus Bullis reseruationis, quid refert quod in litteris prouisionis nulla fuerit facta mētio de pensione. Etenim neque erat necessarium facere dictam mentionē, nec debuit fieri, tum propter stylum, & canones supradictas, tum etiam quia pensionarios non est exacturus in vnis litteris prouisionis, cùm ad hunc & non ad alium effectum expediantur litteræ reseruationis cum tot clausulis & decretis in fauorem eiusdem pensionarij.

13 Atque ex prædictis patet responsio ad secundam partem huius dubij, nempe quòd Balthasar Diaz non potest

potest excipere de inualiditate reseruationis ex prætēso defectu consensus ob non factam huiusmodi mētionem; quia, vt dictū est, hæc mentio non erat necessaria, nec fieri debebat de stylo, de quo testatur Lotter. insignis Romanæ Curiæ Aduocatus & noster ibi contemporaneus, *de re benef. lib. 1. quæst. 35 n. 28.* ibi, *cùm in litteris prouisionis nusquam fiat mentio de pensione, &c.* Et satis dicitur constare de consensu adhibito reseruationi ex inspectione litterarum desuper confectarum, ne dum quia inibi à tergo legitur consensus explicitus & formalis, sed etiam, quia est notorius stylus, quòd litteræ non expediuntur in Cancellaria, aut Camera Apostolica nisi constiterit quòd consensus sunt præstiti, & extensi, vt bene Paris. *d. lib. 10. quæst. 3 n. 10.* ibi, *quod satis dicitur constare ex litteris, nam de stylo notorio, littera non expediuntur, nisi viso consensu præstito & extenso in Camera vel Cancellaria.*

14 Præsertim cùm hodie originaliter fuerit producta supplicatio matrix, cuius vigore prædictæ litteræ tam prouisionis, quā reseruationis pensionis fuerunt expeditæ, prout cōstant ex data, & clausulis vtriusque bullę quæ sunt eædem, & iidem scriptor, & officiales. Et propterea relatum in dicta supplicatione, habetur pro narratiua cedentis, & cessionarij, & vterque in illa est orator. Rot. *apud Marches. de commission part. 1. fol. 544. num. 3. & decis. 35 a num. 7 p. 4. recent.* aliàs *part. 2 in posth. Farin.* Vnde, cùm in illa sit reseruata pensio sine clausula, Aliunde, &c. (quæ in casu isto non erat necessaria) non est opus alia probatione, vt dicamus quòd cessionarius, qui consensit prædictæ reseruationi, erat de illa bene certioratus, ex quo illam petiit prout & cedens.

15 Præterea, quando non constitisset, prout constat de expresso consensu prædicti Balthasaris, adhuc ex quo visus fuit prædicta supplicatione, & expediuit Bullas illius vigore, ac etiam possessionem apprehendit, visus est consensisse reseruationi pēsionis, Rot. apud Canaler. *decis. 26.* ibi, de hoc autē consensu sufficienti, Domini satis constare dixerunt; qua cum prouisio Francisci, & reseruatio pēsionis legatur in eadem supplicatione, Frāciscus eo ipso quòd visus est dicta supplicatione, & secundū illam expediuit litteras prouisionis Archidiaconatus ad sui fauorē, consensit etiam dictæ reseruationi pensionis, &c. Quapropter cum constet de consensu in vna parte, videtur etiam approbare, & ratificare omnia contenta in aliis, Put. *decis. 369.* aliàs 359. *lib. 2.*

16 Et vlteriùs quando in litteris deficit aliqua clausula, quæ existit in supplicatione, aut superfluit in litteris quod deficit in eadem supplicatione, nihil videtur referre, cùm aliàs in omnem euentum standū sit supplicationi. Cum enim supplicatio dicatur matrix, prius attendi debet, quam Bulla, Rota *decis. 465. num 4. & decis. 730. num. 1. pars. 2. recent.* Præsertim cum non agitur directè, & principaliter de canonizatione alicuius gratiæ, sed tantum de faciendo fidem super illius concessione, ad effectum iustificationis alicuius narratiuæ, aut suppositionis necessariæ, Lotter. *de re benefic. libro 3. quæst. 2. numer. 34.* Et cum aliquod emerserit in litteris dubium, semper recurrendum est ad supplicationem, à qua litteræ

17 recipiunt passiuam interpretationem. Idem Lotter. *d.*

18 *lib. 3. quæst. 4. num. 1. & seqq.* quicquid in litteris superfluè vel diminutè ponāt expeditores, quia in hoc minimè possunt præiudicare supplicanti, Rot. *decis. 459. num. 2. p. 3. recent.* aliàs *p. 2. in posth.* Duran. *decis. 265. num. 1.*

Ex quibus concludendum videtur nō posse Balthasarem omissa vacatione ex causa resignationis, se iuuare vacatione per obitum Ioannis; ac etiam necessarium non fuisse in casu nostro facere mentionem pensionis in bulla prouisionis, reseruationemque fuisse validam. Saluo in omnibus meliori, & saniori iudicio, &c. Matriti die 4. Iunij 1640.

Granaten. Prouincialatus Ordinis Eremitarum sancti Augustini.

Tempus ad electionem præfixum an & per quem prorogari possit? Possessio qualis debeat esse vt veniat manutenenda? Manutentio quando concedenda, vel non?

VOTVM CVI.

Doctissimi D. D. Gabrielis Martinez Protonotarij, & in Nuntiatura Hispaniæ Iudicis Apost. designati.

1 *Facti contingentia, &* n. 2.
3 *Officium suum complens, auctoritatem & potestatem amittit.*
4 *Generalis, seu Prouincialis non potest prorogare officium suum.*
5 *Renunciatio tacita tituli per aduentum diei præfixæ, idem operatur quod expressa per dispositionem hominis.*
6 *Prouisio, electio, aut collatio non potest fieri, nisi cum necessario præsupposito renunciationis, aut alterius vacationis.*
7 *Limitata causa limitatum producit effectum.*
8 *Dictio,* penitus, *adeo præcisa habet naturam, vt nullam admittat modificationem aut alterationem & operatur ipso iure nullitatem actus in contrarium gesti.*
9 *Constitutiones singulorum Ordinum, seu monasteriorum obseruanda.*
10 *Prouincialis quando habendus pro absoluto ab officio?*
11 *Diei præfixa aduentus an contemplatur ad inducendam tacitam in Prouincialatu renunciationem.*
12 *Dictio,* alia, *est similium repetitiua.*
13 *Dictio,* ipsa, *est restrictiua temporis, & exclusiua alterius rei.*
14 *Dictio,* præfixa, *importat certitudinem diei.*
15 *Verbum,* sit, *importat ipso iure, & denotat requiri statim executionem.*
16 *Dictio,* ipso facto, *importat ipso iure, statim, & absque aliquo hominis ministerio.*
17 *Participium,* absolutus, *denotat actum geri ab alio quàm ab eo, qui absoluitur.*
18 *Officij vacatione non facta, ad electionem futuri Prouincialis deueniri non potest.*
19 *Vacatio officij Prouincialatus an pendeat à renunciatione personali.*
20 *Priuatio præsupponit habitum.*
21 *Generalatus officij vacatio in Religione S. Augustini quando inducatur &* n. 22.
23 *Constitutio vna solet aliam declarare.*
24 *Constitutiones loquentes de Capitulo Generali bene*

bene adaptantur ad Constitutiones disponentes de Capitulo Prouinciali.

25 Exceptio firmat regulam in non exceptuatis,& declarat quid in regula comprehendatur.

26 Dictio,semper,ad omne tempus, & ad omnem casum refertur.

27 Dictio,duntaxat,est restrictiua ad vnum casum solum,& concludit negationem in aliis,& excludit omnes alios casus præter expressos.

28 Dictio, duntaxat, solemnitatem, & formam inducit, & ipsius transgressio vitiat actum.

29 Dictio,statim,nullam dilationem admittit, & est significatiua latæ sententiæ.

30 Bulla Martini V. refertur.

31 Dictio eo ipso,habet in se latã sententiam,& idem importat ac si Papa dixisset sine aliquo hominis,aut Iudicis ministerio.

32 Dictio,ex tunc, denotat vltimam & immediatam præfixi temporis extremitatem

33 Generalis S. Augustini potest dispensare circa mutationem loci ad celebrandum Capitulum generale.

34 Argumentum à maioritate rationis in Iure validum.

35 Apostolicæ litteræ habent paratam executionem adinstar instrumenti publici guarentigiati,& procedendum ad earum executionem appellatione remota.

36 Excusatio nulla est,vani,& affectati timoris.

37 Constitutio Martini V.in §. 2.refertur.

38 Verba posita in proœmio Constitutionum bene ostendunt ipsius causam finalem.

39 Reelectio fieri non potest nisi concurrentibus Vocalibus eiusdem Capituli nemine discrepante.

40 Clausula eo ipso,ipso facto, ipso iure. nullam aliam requirunt Iudicis sententiam.

41 Declaratoria non requiritur ex Rota stylo quando sumus in facto notorio.

42 Alternatiua in Prouincialatus electione prouinciæ Granaten. Ordinis S. Augustini confirmatur, præcedente concordia.& n. 43.

44 Dictio,Post, est separatiua temporis, & significat illius extremitatem immediatam.

45 Dictio,Immediatè,de sui natura exigit præcisam continuationem.

46 Immediatum id dicitur quod est sine medio.

47 Dictio, Immediatè, importat vt nullo alio actu etiam momentaneo interposito debeat actus celebrari.

48 Diuisio leonina à Iure reprobata.

49 Confirmationi Apost. Papa per quascunque alias litteras derogare non censetur.

50 Clausula sublata,claudit os partis

51.Clausula sublata,adimit Iudici facultatem aliter iudicandi,declarandi,aut interpretandi.

52 Decretum irritum operatur nullitatem ab intio.

53 Generalis potest prorogare Capitulum generale, & Prouincialis prouinciale ad tempus. Quomodo intelligendum.n.54.& 55.& 59.

56 Capitulum generale Fratrum Minorum ex quo habet diem præfixam in vigilia Pentecostes,non potest à Generali differri.

57 Electio deuoluitur ad Superiorem elapsa die præfixa ad eligendum

58 Electio est ipso iure nulla si electores post elapsum tempus elegissent.

60 Capitulum potest prorogari existente causa seditionis,aut terroris armorum,intelligitur vt n.61. 62.& 63.

64 Possessio est de essentia & substantia manutentionis.

65 Possessio etiam asinina, bestialis,seu asinaria est manutenibilis.

66 Dominium præsumitur ex possessione donec constet de intrusione,seu iniusta detentatione.

67 Manutentio non est danda vbi constat de defectu dominij,seu de improbitate, & vitio possessionis.

68 Possessor vitiosus non est tuendus.

69 Possessio iniusti detentoris non est manutenbilis in spiritualibus.

70 Possessionis notoria iniustitia vt constet debet adesse vel possidentis confessio,vel sẽtentia quæ transitum fecerit in rem iudicatam.

71 Clausula importantes latam sententiam quæ?

72 Probatio defectus dominij ex quibus inducatur.

73 Probatio,quæ fit libris,seu scripturis apertis, nunquam reiicitur.

74 Exceptiones requirentes altiorem indaginem ad petitorium reiicienda.

75 Exceptio respiciens merita,seu dominium,& petitorium quando impediat manutentionem.

76 Exceptio vbi est clara non efficitur altioris indaginis,nec est reiicienda,si illud quod est discutiendum prouenit ex replicatione aduersarij

77 Manutentionem petens est actor originarius, & voluntarius.

78 Replicatio sapit naturam actionis,& secundũ eam regulatur.

79 Probationes per modum summariæ informationis ante litem contestatam receptæ, nullam fidem faciunt.

80 Possessio officij dãta vsque ad certum diem,elapsa die non est manutenibilis aduersus concedentem.

81 Possidens officium vsque ad certum diem,etiam ante lapsum dies non sibi possidet, sed domino concedenti.

82 Decretum irritans inficit titulum, & possessionem.

83 Possessio infecta non est manutenibilis.

84 Decretum irritans inficit tanto magis possessionem si cadat super certo, & indiuiduali corpore beneficii.

85 Excommunicationis exceptio opponi potest vbi de sola possessionis manutensione agitur.

86 Possessio de tempore mota litis sufficit ad manutentionem.

87 Actus repetiti & geminati faciunt magis constarẽ de possessione ad effectum manutentionis.

88 Possessio simplex,nuda,& mera detentatio sufficit ad manutentionem.

89 Possessio titulata est manutenibilis.

90 Possessorij actus,qui dederunt causam liti non probant possessionem, nec sufficiunt ad manutentionem.

91 Collatio vnica contradicta non constituit in quasi possessione iuris conferendi.

92 Contradictio partis quando impediat mandatum de manutenendo.

93 Quasi possessio manutenibilis acquiritur ex vnicõ actu pacifico.

94 Actus gesti post motam litem quando sint manutenibiles.

95 Possessio attentata non est manutenenda.

96 Inhibitio emanata post possessionem eam non afficit.

97 Appellatio debet interponi in scriptis & coram Iudice à quo.

ciuitatem defendat, sed vsque ad hoc solum stet tempus nisi cuncta ciuitas, reluctante nullo, elegerit eum. Et redditur ratio paulò inferiùs, ibi, *Ne frequentia ordinationis, & continuatione cura, & per quandam machinationem illud tempus renouando, sit aliquibus infinita pradicta gubernatio.* Bald. *cons.* 318. *n.* 1. *lib.* 3. Abb *in c. fin. n.* 8 *de iudic.* Et in terminis, quòd Generalis, seu

4 Prouincialis nō possit prorogare officium suum, mediante prorogatione Capituli, tenent in puncto Mirand. *in manual. Pralat. to.* 2. *qu.* 6 *art.* 2. *conclus.* 1. ibi: *Non potest differre Capitulum sua authoritate, vltra tempus constitutum, nēpe vltra vigiliam Pentecostes: cuiuslibet sexennij; quin verò inuiolabiliter fieri debet electio Generalis ministri siue minister Generalis venerit, aut non venerit, & etiam si plures defuerint vocales.* Sigism. Bon. *de elect. dub.* 103. *n.* 1. ibi: *Generalis non potest prorogare officium suum, aut tempus celebrationis Comitiorum generalium,* videtur id sequi Castellin. *de elect. c.* 6. *n.* 8 & *seq.* ubi dicit, quòd dilatio electionis Prouincialis multa dispendia ... Laur. *in elucubrat. tit.* 4 *de elect. Canon. cap.* 23 *n.* 8. ibi: *Nec Generalis potest prorogare officium suum vltra terminum ei prafixum*, &c. & nos latius infrà *n.* 55 & *seqq.*

5 Quin etiam ex dispositione constitutionum particularium huius Religionis, vt *in cap.* 7. *p.* 2 *sub rub. de modo celebrationis Capituli Prouincialis.* ibi: *Quod semper celebrari volumus Dominica tertia post Pascha Resurrectionis* Et ibi: *Ab ipsa vero die prafixa sit ipso facto à Prouincialatus officio absolutus, & ad electionem alterius penitus procedatur.* Et propterea adueniente die præfixa idem operatur tacita renunciatio tituli, & possessionis facta per ministerium legis, quā si fieret expressa per dispositionē hominis, cùm cardo totius negotij, tam renūtiationis, quā nouæ electionis stet solum in tempore, vt benè discurrit Castellin. *de elect. c.* 8. *n.* 4. & *seqq.* & post plures, quos allegat Peirin. *de subdito Relig. q.* 1. §. 6. *vers. Si quaras.*

6 Quinimò renunciatio satis dicitur per constitutionem expressa, ex quo venit in necessariam consequētiam expressi, Menoch. *de arbit. lib.* 2 *casu* 276. *n.* 28. Put. *dec.* 184. *n.* 2 *lib* 1. Constitutio enim ordinat, quod ad electionem alterius penitus procedatur, quod idem est, ac si expresè disposuisset renunciationem præcessisse, cum alias non posit fieri prouisio, electio, aut collatio, nisi cum necessario præsupposito renunciationis aut alterius vocationis, *c. nulla, de concess. prab.* Mascard. *de prob. concl.* 1401. *n.* 8. Gonç. *ad regul.* 8. *glos.* 15. §. 1. *n* 40.

7 Prout similiter videmus, quod beneficium collatum ad certum tempus limitatum, eo lapso, statim sine aliqua mora, aut temporis intercapedine inducitur vocatio: quia regulare est, quod limitata causa limitatum producit effectum, *ad l. in agris, D. de acquir. rer. domin. l. age, C. de transact.* & benè in proposito Gonçal. *vbi sup. d. glos.* 15. *n* 94 & *seqq.* Rebuff. *in prax. tit. requisita ad bonam collationem, ex n.* 16.

8 Præsertim stante in constitutione dictione illa *penitus*, quæ habet adeo præcisam naturā, vt nullam admittat modificationem, aut alterationem, *l. ambiguitatem, C. de vsufr.* Nat. *cons.* 63. *n.* 16. & plenè D. & collega meus D. Aug. Barbos. *in hac causa ex aduerso scribes, de diction. dict.* 249. *n.* 1. & *seqq* Rot. *dec.* 526. *n.* 4. *part. diuersor.* Seraphin. *dec.* 447 *n.* 4. Et operatur ipso iure nullitatē actus in contrarium gesti, *c. noui, de simonia, c. super hoc, de haret. lib.* 6. D. Barbos. *vbi supr. numer.* 6.

9 Aliàs enim sequerentur plurima absurda, quòd scilicet esse in libito Prouincialis, capitulum in longū protrahere, variis prætextibus, & artificiis ad aliū locū, quam in Capitulo præcedenti destinatum, transferre, seipsum in effectu reeligere, officium sibi perpetuare, totā prouinciā subuertere, & constitutionibus etiam Apostolica authoritate confirmatis, derogare; quod magis pertinet ad Legislatorem, & supremum principem, quam ad subditum Religiosum eremiticā vitam profitentem; cum præsertim Regulares omnes iuxta dispositionem sacrosancti Concilij Tridentini *sess.* 25. *c.* 7. *de regul.* teneantur obseruare singulorum Ordinum, seu Monasteriorū constitutiones, ibi: *Seruentur singulorum Ordinum*, &c.

10 Nec dici potest, quod constitutio *in d. cap.* 7. solum loquitur, quando Prouincialis, infirmitate, vel alio impedimento detentus ad Capitulū non venerit; quo casu disponit, quod per socium suum sigillum Prouinciæ mittat nomine suo coram omnibus resignandū; quodque ex tunc, id est à die resignationis sigilli, à Prouincialatus officio sit absolutus. Ex quo prætenditur, quod Prouincialis non antea habendus sit pro absoluto ab officio, quam si vel per se personaliter sigillū resignauerit, vel per socium resignandū miserit; qui sunt duo casus positiui expressæ renunciationis, non autem quādo citra ipsam renunciationem dies præfixa elabitur, quia tunc adhuc videtur retinere officium, donec illi renunciet, cum constitutio nihil disponat de hoc tertio casu.

11 Quia pro intelligentia respondetur. Primò, quod constitutio ad effectum vacationis officij non habuit respectum ad renunciationem Prouincialis per se, vel socium faciendam, sed solum contemplatur aduentum diei præfixæ in eadem constitutione, *in rubr. praced.* ibi: *Die verò Sabbati Prima canetur, postea Pater Prasidens Missam de Spiritu Sancto solemniter & deuotè cantabit*, &c. Et inferius, ibi: *His peractis sedeant; & dicat P. Prasidens Benedicite*, &c. Et propterea siue Prouincialis renunciet, siue non renunciet, adueniente isto Sabbato verè, & propriè post Missæ celebrationem est absolutus ab officio, vt expressis, & totū his verbis cantat constitutio, ibi: *Ab ipsa vero die prafixa sit ipso facto à Prouincialatus officio absolutus.*

12 Ex quo patet, quod renunciatio est mera cæremonia non pertinens ad substantiam vocationis, sed imo vt appareat coram Fratribus humilitas, & modestia renunciantis, quæ in eadem constitutione plurimum cōmendatur, & in se resultet aliorum ædificatio; & vt ostendatur vitroneus concursus volūtatis hominis cū præcisa & indispensabili dispositione legis. Quod fit euidentius, ex quo *in d cap.* 3 *rubr. de elect. Venerab. Prouincialiū, eadem p.* 3. *disponitur*: Quod Prouincialatus, qui in Capitulo Generali post annum sperant complementum triennij, & sic suas vocationes, ex tūc prouideantur in eodem Capitulo Generali, etiam ante annū à renunciatione. Si enim renunciatio vnus esset de necessitate ad electionem alterius, vtique non potuisset fieri electio, & prouisio de vno, nisi facta renunciatione, & absolutione de altero. Atque idem inibi statuitur de Prouincialatibus, qui in eodem Capitulo Generali ex tunc conferūtur, & prouidentur; in quibus primo loco fit electio, deinde vltima die succedit renuntiatio, & absolutio. Et quotidie practicatur in electionibus Priorum totius Ordinis, qui aliquot antea diebus eliguntur, quam eorum prædecessores renunciauerint, vt *in d. cap.* 7. *rubr de instit. Priorum ead.* 3. *part.* Sunt enim diuersa, anticipata, & præpostera ista tempora in constitutione, vt patet, ex quo inter functiones secundæ diei, quas exercet Diffinitor fiunt electiones Priorū; & in vltima die, quando Capitulum est dissoluendū, publicātur eædem electiones, & insuper fiunt renunciationes, & absolutiones, vt *in dict. cap.* 7. *rubr. de Diffinition. atque famil. legendis*, vbi in fine dum constitutio loquitur de confirmatione faciēda ab eo, qui elegit, adsūt hæc verba: *Habeantur*

pro confirmatione absque aliqua alia cæremonia, &c. Dictio enim *alia*, denotat cæremoniarum similitudinem (quæ non potest referri nisi ad renunciationes,& absolutiones in eadem rubrica contentas) & est repetitiua similium, & facit positionẽ eiusdem qualitatis ad præcedentia, *l. quidam relegatus, de rebus dub.* latè plurimos cumulans D.M.Barbos. *de diction. dict. 26. num. 1 & per tot.* Minúsque requiritur absolutio ab officio ad effectum vacationis, vt etiã apparet, ex quo si Prouincialis in casu legitimi impedimenti socium suum miserit, nulla alia fit cæremonia, quàm resignationis sigilli siue absolutione Præsidentis, & tamen absolutus remanet ab ipsa die præfixa, vt *in d. c. 7. rubric. Quomodo Prior Prouincialis officio suo renunciare debeat.*

13 Ponderando præsertim dictionem, *ipsa*, quæ est restrictiua temporis de sui natura, si tempori adiciatur, Gabr. *cons. 113. n. 64. & cons. 154. num. 13. lib. 2.* Surd. *cons. 448. num. 29.* Hond. *cons. 11. num. 91. vol. 2.* Et est adeò præcisa, quod imo est exclusiua alterius rei, seu temporis quam præfixi, Seraphin. *decis. 552. num. 2.* latè D Barbos. *dict. 177. n. 3. 5. & seqq.*

14 Item ponderando verbum, *præfixa*, quod importat certitudinem, præcisionem, & omnimodam infallibilitatem diei, seu celebrationis Capituli in die,

15 Ac etiam verbum, *sit*, quod habet in se canonem latæ sententiæ, & importat ipso iure, D. Barbos. *d. 374. num. 1.* Gutier. *pract. lib. 2. q. 118. n. 15.* & denotat requiri statim executionem, vt per Azeued. *ad l. 15. n. 46. tit 4. lib. 4. Recopil.*

16 Et insuper ponderando dictiones, *ipso facto*, quæ idem important, quod *statim*, seu *ipso iure*, absque aliquo hominis ministerio. Arebidiac *in c. 1. in princip. de rescript. in 6.* & pulchrè Alexand. *cons. 139. n. 2. lib. 7.* & copiosè D. Barbos. *dict. 178. & dict. 106. numero 2 & 3.*

17 Ac demum, participium illud *absolutus*, quod denotat actum geri ab alio, quàm ab eo, qui absoluitur, *c verbum, de Pœnis. distin. 1. cap. cùm inferior, de maiorit. & obedient. l. nemo, qui condemnare. D. de reg. iur.*

18 Secundò, hunc esse verum, & genuinum sensum constitutionis, patet etiam, ex quo constitutio non contenta de vocatione officij in die præfixa, immediatè disponit, quod omnino deueniatur ad electionem futuri Prouincialis, ibi: *Et ad electionem alterius penitus procedatur*, quod fieri non posset nisi præuia officij vacatione, ex dictis *suprà n. 6. &* 8.

19 Tertiò, quia expressio illorum duorũ casuum in constitutione non fuit apposita, vt solum per eos fieret renunciatio, quia vt dictum est, illa inducitur ab ipsa die præfixa: sed imò fuit apposita, vt daretur intelligi, quòd si Prouincialis non venerit ad Capitulum, neq; socium miserit, incurrit pœnam ineligibilitatis, de qua etiam inibi principaliter agitur, vt inferius immediatè sequitur, ibi: *Quòd si Prouinciale iustam excusationem non habens, ad memoratum Capitulum venire contempserit, ex tunc vsque ad decennium ad omne officiũ cum cura animarum ineligibilis permaneat.* Aliàs enim si caperemus alium sensum, quod vacatio penderet à renunciatione personali, seu resignatione sigilli per socium facienda, sequeretur maximum absurdum videlicet, quod si nec Prouincialis venerit, nec sigillũ miserit, nonquam possit considerari officij vacatio.

20 Quartò, ex quo constitutio imponit ex tunc pœnã ineligibilitatis pro decennio, & non pœnam priuationis, datur etiã intelligi, quod Prouincialis iam de illo tempore est absolutus ab officio, & non indiget priuatione, cùm priuatio præsupponat habitum, *ad l. decem D. de verb. oblig. c. ad dissoluendum, de desponsat. impub.* Euerat *in topic. legal. loc. 6.* Alias constitutio videretur improuida: tum, si culpabilem, & ex tunc ineligibilem manuteneret in officio, *c. cum bona de ætat. & qualitat. cap. tanta, de excess. Prælat.* Tum etiamsi indicaret pœnam priuationis esse maiorem pœnã ineligibilitatis, cũ certè sit longè minor, ad not. per DD. *in c. super eo de elect.* & regulariter ibi debeat esse pœna grauior, vbi maior fuit culpa, vt *in d. c. tanta* Et iste intellectus efficitur palpabilis, quia constitutio ob similẽ culpã, & contemptum Prioris Generalis, cũ alias officium ante tẽpora Sixti Papæ V esset perpetuum, imposuit illi pœnam priuationis, vt dicetur infrà *num seq.* Ex quo enim de tempore Capituli durabat officium Generalis, propriè, & legitimè imponitur pœna priuationis; quæ cum non fuerit imposita Prouinciali, detegitur euidẽtissimè, quod cõstitutio agnouit illũ non indigere priuatione ob præcedentem vacationem officij inductam per aduentũ diei præfixæ.

21 Quintò, quia dato, sine veri præiudicio, quod Generalatus esset tunc sexennalis, adhuc in tantum attendimus præfixio diei ad effectum vacationis officij, quod etiam in illius vacatione in effectu idem prorsus statutũ sit, vt *in c. 3. part. 3.* ibi: *Si Prior Generalis aliquo rationabili impedimento detentus, non possit ad Generale Capitulum venire, mittere Vicarium suum valeat, qui vice eius possit, & debeat sigillum Ordinis resignare, & ad voluntatem Diffinitorum, & aliorum vocalium Generalatus officio, si opus fuerit, renunciare. Quòd si ipse Generalis ad Capitulũ Generale tempore statuto non venerit, nec Vicarium aliquem suum miserit, à die statuta, & præfixa ad dictum Capitulum celebrandum, in posterum ipso facto sit Generalatus officio priuatus. Et in eo casu Prior Prouincialis illius Prouinciæ, in qua Capitulũ congregatum est, omnia faciat, quæ Prior Generalis præsens faceret, quousq; Præsidens publicetur, & non vltra, qui publicatus, ad electionem noui Generalis procedere faciat.*

22 Adeò vt etiam, si Generalis Vicarium miserit, adhuc non requiritur renunciatio, aut sigilli resignatio: tum quia constitutio hoc totum ponit *in voluntate Diffinitorum, & aliorum Vocalium*, tanquã nihil pertinẽs ad substantiã vacationis, iam præsuppositæ per aduentum diei præfixæ. Tum etiam, quia huiusmodi resignatio, seu renunciatio eatenus facienda est de voluntate Capituli, quatenus, *si opus fuerit*, vt cantat constitutio; videlicet, si pro faciliori expeditione futuræ electionis, vel pro alia ratione de qua *suprà n. 12.* vocales ita voluerint. Ex quo planè satis detegitur, quod vacatio non inducitur per renunciationem, cùm hæc sit posita in voluntate Capituli, & hoc quidem, si opus fuerit, sed imò per aduentum diei, *ex superiùs dictis.*

23 Et quatenus constitutio *in d. c. 7. p. 3.* quæ loquitur de electione Prouincialis, esset dubia, benè tamen reciperet passiuam interpretationem ex aliis constitutionibus eiusdem voluminis, clariùs, & apertiùs disponentibus de electione Generalis, cum vna constitutio soleat aliam declarare, *l. quæsitum, §. Papinianus D. de fund. instr. cum vulg.* Simon de Præt. *de interpret. vlt. vol. lib. 2. interpret. 3. dub. 1. solut. 3. n. 65.*

24 Et desuper habemus expressam, & indiuidualẽ cõstitutionẽ super huiusmodi interpretatione capienda de cõstitutionibus loquẽtibus de Capitulo Generali ad constitutiones disponentes de Capitulo Prouinciali, vt *in d. c. 7. d. p. 3. rubr. de elect. noui Prouinc. circa finẽ*, ibi. *Et in omnibus electionibus in Capitulo celebrandis officio fungatur suo, & ex tunc procedetur ad electionem* Prioris *Prouincialis, vsque ad eiusdem confirmationem præcisè & adæquatè, sicut dictum est in capite de electione Reuerendissimi* Patris *Generalis, nisi quòd loco Generalis legatur Prouincialis, & loco Ordinis legatur* Prouinc*a.*

25 Sextò, quia id ipsum euidentius apparet ex dispositione *d. c. 7. in princ.* Etenim dùm ibi agitur de celebratione

tione Capituli Prouincialis, dicitur, *quod semper celebrari volumus Dominica tertia post Pascha Resurrectionis*, & immediatè subsequitur, ibi: *Anno tamen, quo Generale Capitulum celebratur, duntaxat excepto, in quo Prouinciale Capitulum celebratur, postquam Prouincialis à Capitulo Generali discedens in suam Prouinciam peruenerit*, &c. Ex quo etiã patet, quod Capitulum Prouinciale præcisè die statuta celebrãdũ est, & in ea de alio pastore prouidendũ. Nam ex quo cõstitutio solũ excipit vnum casum, exceptio ista firmat regulã in nõ exceptis, *l. quæsitũ § deniq; D. de fund. instruct.* Rota in *conf. 32. n. 7. lib. 2.* Greg. *dec. 257. n. 4.* & declarat quid in regula, id est, in constitutione comprehendatur, Aret. *conf. 142. n. 2.* Alex. *conf. 63. n. 2. lib. 6.* Rip. *in l. 2. § quod si in patrem, n. 13. D. solut. matrim.* Nat. *conf. 159. n. 31.*

26 Vnde cùm hodie non simus in casu exceptuato, satis patet, quòd Capitulum debuit celebrari præfixa die, & omnino ex tunc vacauit officiũ. Ponderando maximè dictionem *semper*, quæ refertur nedum ad omne tempus, verum etiam ad omnem casum, vt *in l. 1. D. solut. matr. l. quia semper, D. de in ius vocand. c. 1. de restit. in integr.* Paris. *conf. 93. n. 17. vol. 2.* & plures cumulat D. meus Barbos. *diction. 361. n. 2.*

27 Ac etiam dictionem *duntaxat*, quæ est taxatiua, & restrictiua ad vnum casũ solum, & concludit negationem in aliis, Cardin. *in Clem. 1. de sequestr. possess. & in c contingit*, vbi etiã Felin. *de fide instrum.* Cened. *singul. 18. n. 5.* Est enim eius natura excludere omnes alios casus præter expressos, *l. 3. § cũ Titio, D. de adimend. legat. l. 2. C. de legib. c. cùm Ecclesia, de verb. signif. c. statutum, § in nullo*, & ibi Archidiac. *de rescript. in 6.* Ita

28 vt apposita in eo constitutione, solẽnitatẽ & formã inducat, & ipsius trãsgressio vitiet actum, Paris. *conf. 19. n. 19. lib. 2.* Mandos. *in regul. 8. Cancell. q. 6. n. 6.* Cened. *d. singul. 18. numer. 4.* quia habet vim non solum prohibitionis tacitæ, sed etiam expressæ, vt per Rom. *conf. 114. n. 5.* Amat *decis. 14. n. 2.* quos refert, & sequitur D. Barbos. *d. 97. n. 2. 3. & 9.*

Septimò, eo facilius est admittenda huiusmodi con-

29 stitutionum intelligẽtia, quia vbi agitur de prima functione Capitulari, seu potiùs prævia, & immediata ad Capitulũ, videlicet de admissione Præsidẽtis, constitutio ordinat, vt fiat feria sexta ante dictam Dominicam post Vesperas, assignando non solum diem, sed & horam & momentum, vt *in d. cap. 7. rubr. de modo recognoscendi Patrem Præsidentẽ*, ibi: *Sexta feria immediatè sequenti, statim postquam Vesperæ fuerint decantatæ*, &c. Quæ dictio *statim* nullam dilationem admittit, & intelligitur sine aliquo temporis interuallo, *l. si finita, § non autẽ statim, D. de damn. infect. l. cũ quidã, D. de leg. 2.* Tiraq. *in l. si vnquam, verb. reuertatur, nu. 120. C. de reuocand. donat.* Surd. *decis. 57. n. 9. & decis. 211. num. 32.* & insinuat celeritatem omnimodã actu præstandam. Ric. *decis. Neap. 288. n. 6. p. 4. & in prax. for. Eccles. dec. 308. num. 2.* Et est in significatiua latæ sententiæ, & denotat ipso iure, *l. commissa, & ibi gl. verb. statim. D. de publican.* & plures refert, & sequitur, D. Barb. *d. 383. n. 6.*

Octauò, quia habemus particulares, & expressas cõ-

30 stitutiones Apostolicas desuper disponẽtes, & signanter bullam sanctæ memoriæ Martini Papæ V. quæ *in Bullar. Ordinis sancti August.* est *constit. 2. eiusdem Pontif. § 3.* ibi: *Auctoritate Apostolica tenore præsentium statuimus, volumus etiam, & ordinamus, quod quilibet Prior Prouincialis, qui iuxta instituta, ac consuetudines prædicta in sua Prouincia anno quolibet Capitulum Prouinciale ipsius Ordinis diebus, & locis in huiusmodi Capitulo Prouinciali immediatè antea celebrato, deputatis, celebrari nõ fecerit cum renunciatione sui Prouincialatus officij, & sigilli, sit dicto officio eo ipso priuatus, & quòd si ex tunc administrationi dicti officij se immiscuerit, excommunicationis sententiam incurrat ipso facto, & Prouinciam regunt illi, quibus in hoc casu per instituta, & consuetudine prædicta, eius regimen est commissum*, &c.

Illa enim dictio *eo ipso*, habet in se latam senten-

31 tiam, glos. *verb. eo ipso, & verb. euacuauerit. in cap. quàm sit, de elect. lib. 6.* Salas *de legib. q. 96. tract. 14. disp. 16. sect. 8. num. 29.* Suar. *eod. tract. de legib. lib. 5. cap. 7. num. 4. & cap. 8. numer. 2.* Bald. *conf. 401. vol. 3.* Roland. *conf. 61. num. 32. lib. 2.* Et idem importat, ac si Papa dixisset, sine aliquo hominis, aut iudicis ministerio, vel potiùs ipso iure, & ipso facto, Abb. *in cap. si diligenti, n. 8. de for. compet.* Corn. *conf. 165. n. 21. lib. 1.* Dec. *conf. 138. in princ.* Rom. *conf. 427. n. 9.* Roland. *vbi sup.*

32 Stante præsertim alia dictione, *ex tunc*, quæ significat, & denotat vltimam, & immediatã præfixi temporis extremitatem *l. 4. D. de cond. & demonstrat. l. vltim. D. de fideicommiss. libert. cap. super eo, de appel. c. si eo tempore, de rescript. in 6. glos. in Extrauag. Suscepti, Ioannis 22. de elect.* Bald. *conf. 150. num. 8. lib. 5.* Castr. *conf. 259. num. 3. lib. 1.* Cened. *sing. 14. num. 2.* Et quæ habet etiam in ventre vim latæ sententiæ, vt ex tunc excommunicatio incurratur, Corn. *conf. 104. num. 2. lib. 1.* Sayr. *in clau. Reg. lib. 3. c. 8. n. 27.* D. Barbos. *dict. 118. n. 7.*

33 Et quod plus est, in eadem constitutione Martini V. cauetur, quod circa retentionem officij, aut prorogationem Capituli Prouincialis, nec etiam Generalis ipse possit, nisi in certo casu, circa loci tantummodò mutationem, dispensare, vt §. 5. ibi: *Neque etiam liceat Priori Generali eiusdem Ordinis quidquam contra præmissa quomodolibet attentare, aut alias super eorum aliquo, præterquam super mutatione loci ad huiusmodi Capitulum pro tempore celebrandum si expedierit, iuxta tamen Diffinitorum, Capitulorum Prouincialium huiusmodi significationem, & determinationem, & non alias, dispensare, quibuscunque constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac statutis, & consuetudinibus dicti Ordinis non obstantibus.*

34 Quapropter, si Generali solùm datur facultas dispẽsandi circa mutationem loci, & hoc quidem cum iis circunstantiis, satis liquet non licere, imò expressè eidem generali esse denegatum quidquam contra præmissa quomodolibet attentare, id est, non posse diem pro Capitulo Prouinciali celebrãdo præfixam, & statutam, prorogare, per regul. quod exceptio firmat regulam in contrarium, *de qua supr. n. 15.* Et apertissimè dicitur in eadem bulla, *d. § 3.* ibi: *Diebus, & locis in huiusmodi Capitulo Prouinciali immediatè antea celebrato, deputatis*, &c. Et multò minus licebit Prouinciali; argumento sumpto à maioritate rationis, quod in iure est validum, *l in suis, in fin. D. de liber. & posthum.* Decian. *conf. 6. num. 20. lib. 1. & conf. 49. num. 57. & conf. 47. num. 17. lib. 2.* Surd. *conf. 383. num. 14.* Cacher. *conf. 56. num. 12.* Nec in hoc posset suffragari aliqua prætensa consuetudo (quæ gratis, & sine aliquo fumo ex aduerso allegatur) vt *in eadem constitutione*, ibi: *Quibuscunque statutis, & consuetudinibus non obstantibus.*

35 Et hæc constitutio Martini fuit confirmata à piæ memoriæ Eugenio papa IV. & vtramque tam Eugenij, quàm Martini constitutionẽ confirmauit Nicolaus papa V. felicis recordationis, vt *in Bullar. Ordinis const. 2. eiusdem Nicolai.* Quæ cùm sint litteræ Apostolicæ, clarũ est, quod habent paratã executionem, adinstar instrumenti publici guarentigiati, *cap. super litteris, de rescript.* Mohed. *decis. 9. de caus. poss. & decis. 12. vel lit. pend.* Sarnen. *in tract. Breuium n. 4.* Bertrand. *conf. 14. n. 1. lib. 1.* ita vt, appellatione remota,

procedendum sit ad earum executionem, Loter. *de re benef. lib. 1. q. 38. n. 5* Garc. *de benef. p. 1. c. 5. num. 573.* Coccin. bonæ mem. Rotæ Decanus *decis. 144. nu. 7.* non solùm quoad executionem pœnarum in eisdem litteris contentarū contra prædictum Patrem M. Liaño, qui post completum triennium, resistentibus sibi tot constitutionibus Apostolicis, adhuc attentat se immiscere in administratione officij, quæ prorsus cessauit; sed etiam quoad aggrauatoriam censurarum, & declaratoriam irregularitatis notoriæ, ex quo se immiscet in diuinis, existens in Papalibus excommunicationibus, ex infrà dicendis *n. 44.*

36 Nec replicari potest, quòd istæ Constitutiones Pontificiæ solùm militant, quando Prouincialis prætendit perpetuari, seu reeligi in officio, non autē quando iusta suadēte causa terroris armorum, vt gratis ex aduerso allegatur, protrahit Capitulum in aliā diem, quàm præfixam. Quia vltrà quòd hic nulla adfuit iusta causa protrahendi, seu discedendi à Capitulo, vt inferiùs suo commodiori loco dicetur *n. 113. & seqq.* quinimò dici potest de Prouinciali absoluto, eiusque sequacibus quòd illic trepidauerunt timore, vbi non erat timor, cùm alias vani & affectati timoris nulla sit excusatio, *l. vani, D. de reg. iur.*

37 Respondetur vlteriùs, constitutiones clarè, & apertè loqui de eo, & aduersùs eum, qui vt diutiùs maneat, aut faciliùs se conseruet in officio prouincialatus, citra reelectionem, aut perpetuationem variis prætextibus, & artificiis (vt euenit in casu nostro, de quo plurimùm condolendum est) differt, aut indirectè impedit Capituli prouincialis celebrationem, vt *in dicta constitut. Martini, §. 2. ibi: Non sine mentis displicentia, veridica relatione percepimus, quòd nonnulli Ordinis fratrū Eremitarū sancti Augustini professores, etiam in Theologia Magistri, in officio Prouincialatus, secundum instituta, & laudabilem consuetudinem eiusdem Ordinis pro tempore constituti spiritu inanis gloriæ, & ambitionis ducti, & sua sorte non contenti, vt in huiusmodi officiis, quibus præsunt, continuè, seu ad eorum vitam remanere, seu iterum confirmari, vel reeligi possint, variis ingeniis, subtilibusque & exquisitis modis; ac coloribus, etiam contra ipsius Ordinis instituta, & consuetudines huiusmodi perquirunt insistunt, & procurant, vnde plerumque accidit, quòd eiusdem Capitula Prouincialia secundum morem, & consuetudinem ipsius Ordinis celebrari prohibentur, seu aliàs indirectè impediūtur, delinquentium excessus non corriguntur, corruptiones quoq; & alia pacta illicita committuntur, diuisiones etiam, & odia, ac alia scandala plurima oriuntur Ordine in eodem, in non modicam dicti Ordinis confusionem, & offensam, ac perniciosum exemplum plurimorum,* &c.

38 Quæ verba, prçsertim illa, *seu aliàs indirectè impediuntur,* cùm sint posita in procemio cōstitutionis, benè ostendant ipsius causam finalem, *l. 1. D. ad Maced. l. fin.* vbi Bart. *D. de hæred. inst.* Greg. *dec. 531. n. 5.* videlicet, ne Capitula Prouincialia indirectè sub talibus artificiis impediantur.

39 Et *in dicta constitut. 2. Nicolai, §. 3. ibi: Vt in dicto officio Prouincialatus perpetui fierent sive diutius permanerent, illoque fungerentur, multipliciter facere præsumpserint in animarum suarum periculum, & Fratrum dicti Ordinis detrimentum.*

Et quatenus adesset causa dissoluendi, aut prolongandi Capitulum, (quod omnino negatur) attamen ex quo instabat vltimus, & peremptionis terminus Capitulo celebrando, & electioni faciendæ à Constitutione præfixus, & talis dissolutio, & prolōgatio à Prouinciali absoluto facta in effectu, tendebat directè in sui reelectionem, aut diuturniorem officij durationem, vtique fieri non potuit nisi concurrentibus Vocalibus eiusdē Capituli, nemine discrepāte, vt per text. *in d. Authen. de defensor. ciuit. §. fin. collat. 3. ibi. Sed vsque ad hoc solum stet tempus, nisi cuncta ciuitas, reluctante nullo, elegerit eum,* &c. tenet Bonon. *d. tract. de elect. dub. 103. n. 4.* Roman. *singul. 96. & singul. 699. nu. 1.* Bald. *consil. 316. n. 1. lib. 3.* Felin. *in cap. cum omnes, num. 18. & ibi* Dec. *num. 34. de constit* Borrel. *de edict. lib. 1. c. 12. num. 50.* Cost. *de fact. scient. & ignor. cent. 1. inspect. 30. num. 9.*

40 Minùsque potest replicari, quòd ad effectum priuationis, de qua in dictis constitutionibus Martini, Eugenij, & Nicolai, requiritur declaratio iudicis super incursu in pœnas earundem constitutionum.

Quia, omisso, quòd instantibus clausulis, *eo ipso, ipso facto, ipso iure,* nulla alia requiritur iudicis sententia, vel declaratio, vt supra dictum est *n. 16. 31. & seq.* & in puncto de priuatione tenet Bonon. *vbi supr. dub. 93. n. 57. & seq.*

41 Respondetur adhuc, quod aut prædictus P. M. Liaño post completum suum triennium persistit in regimine Prouinciæ, aut ab eo desistit. Si enim desistit, habemus intentum in hoc articulo, & frustra desuper prætendimus disputationem. Si autem persistit (prout de tenaci persistentia satis notoriè constat, necdū ex pluribus litteris patentibus, in quibus se gerit pro Prouinciali, verum etiam, (quod initiem dolen[...]um est) ex plurimū conuentuū seditionibus, & schismatibus, aliis illam, aliis illam obedientiam, & partialitatem sequentibus) & hoc quidem casu non indiget declaratione iudicis competentis incursus tam notorius in pœnas & censuras præfatarū constitutionum, iuxta inueteratū, & inconcussum Rotæ stylū, de quo Galesf. *de oblig. Camer. tit. de liquid. n. 15.* & singulariter notat Rubeis *part. 2. singular.* Rot. *verb. Declaratoria littera, num. 2.* ibi. *Rotæ stylus est, quòd quando sumus in facto notorio, ad euitandum circuitum, tunc declaratoria non requiratur, & ibi* plures adducit Rotæ decisiones. Etenim ex quo hodie de facto administrat, vsurpando alienā iurisdictionem, satis seipsum declarat contumacem, & incursū in prædictas pœnas. Quia cùm iudicis partes in nullo alio consistant, quàm in declarando istud factū persistentiæ in officio, & administratione, ad effectū declaratoriæ, vtique dum d. P. M. Liaño iudicialiter in hoc Tribunali pro Prouinciali se gerit actu ipso, nulla alia opus est declaratione, sed imò aggrauatoria esset procedendū, & ab omnibus notorietatem casus eo tam deberet, per ea, quæ latè tractat Alter. *de censur. lib. 1. disp. 6. c. 2. per tot.*

42 Nonò denique, & ex abundanti, quatenus istæ Constitutiones essent dubiæ, pro cessatione officij cōpleto triennio, habemus dispositionem claram & manifestā in concordia facta à tota Prouincia, super alternatiua, & duratione Prouincialatus, vsque ad triennium solummodo, quæ fuit approbata à Generali, & à Sāctissimo D. nostro Vrbano Papa VIII. confirmata, cum clausula sublata, & decreto irritanti, *sub datum Romæ die 27. Aprilis, anni 1625.* & iterum *sub die 6. Aprilis 1627.* quæ sæpiùs fuit à tota Prouincia in Prouincialibus Capitulis recepta, & quæ è partibus hodie non controuertitur.

43 Etenim ex quo in eadem Prouincia multis ab hinc annis cum maxima eius perturbatione (sunt verba Generalis) insurrexerunt quædam Patrum & Fratrum diuisiones, seu partialitates, altera sub nomine Prouinciæ, altera, quæ vocatur Hispalensis, & sub nomine Extrematuræ altera, tandem deuentū fuit ad dictam concordiam, quòd scilicet Conuentus Hispalenses & Extrematuræ, qui sunt quatuor, vel quinque, vnam facerent æqualem partem reliqui verò Conuentus triginta quatuor, qui sub nomine Prouinciç intelliguntur, alteram partem facerent in Prouincialatus distributione per singula triēnia; *Ita vt* (sūt verba confirmatio

confirmationis Papalis) *post quamcunque ex aliis partialitatibus, immediatè pars Prouinciæ sequatur*, &c. Et idem disponitur in secundo Breui confirmatorio, ibi: *Vno scilicet triennio ex parte Prouinciæ, altero autem immediatè sequenti ex parte Hispalensi, & Extremaduræ*. Vnde, cùm prædictus P.M. Liaño functus fuerit officio suo per totum triennium sub nomine partialitatis Hispalensis, clarum est, quod omnino expirauit eius authoritas, cũ immediatè debeat sequi pars Prouinciæ in successione prouincialatus, vt cantant litteræ Apostolicæ confirmationis.

44 Ponderando dictionem, *post*, quæ est separatiua tẽporis, *l. si cui legeretur, D. de legat.* 1. & significat illius extremitatem immediatam Vulpel. *de præposit. & aduerb. dict. post. n. 7*

45 Ac etiam dictionem, *immediatè*, quæ de sui natura exigit præcisam continuationem, Bald. *in l. acutissimi, C. de fideicom.* Capt. *conf.* 18. *n.* 12. Veral. *decis.* 21 *n.* 3. *p.* 3. & ex vero, & proprio significatu reiicit omne interuallum, nam id immediatum est, quod est sine medio; & denotat etiam aliquid debere fieri ipso iure, Tiraq. *in l. si vnquam, verb. Reuertatur, n.* 125. *C. de reuoc. donat.* Rebell. *de obligat iustitia, p.* 1 *lib.* 1. *q.* 6. *num.* 37. im-

47 portat, vt nullo alio actu, etiam momentaneo, interposito, debeat actus celebrari, *l. si pater captiuus, & ibi glos. D. de vulg.* Auend. *de exequen. mand. p.* 1. *cap.* 16. *num.* 1.

48 Aliàs enim, si post post completum triennium liceret partialitati Hispalensi retinere officiũ in præiudiciũ notorium alterius partialitatis de Prouincia, vtique talis concordia saperet societatem, & diuisionem leoninam à iure reprobatam, de qua tex. *in l. si non fuerint, § Aristo, D. pro socio, & in l.* 4. *tit.* 10. *p.* 5.

49 Et talis retentio esset præiudicium iuris quæsiti per d. concordiam eiúsque approbationem, & confirmationem, cui nec Papa per aliàs quascunque litteras censetur derogare, stante regula 18. Cancellariæ sanctissimi D.N. de iure quæsito non tollendo, vt latè per Sarnen *ad d. regul. q.* 1. *per tot.*

50 Verùm omnem videtur tollere difficultatem clausula, *sublata, &c.* exististens in eadem confirmatione Apostolica, seu verba idem importãtia, quæ claudit os patri, ita vt non possit audiri contra litteralem intellectum confirmationis, nisi obtenta ab eodemmet Papa in signatura Gratiæ oneris apertione, vt per Gonçal. *ad regul.* 8 *Cancellariæ, gloss.* 66. *n.* 10. & innumeros DD. cumulat, & sequitur Rub *d. to.* 2. *singul. Rotæ, p.* 4. *clausf.* 798. *n.* 1. Imo adimit iudici facultatem aliter iudicandi, declarandi, aut interpretandi, quàm prout sonat ad corticem litteræ, Burat. *decis.* 831. *n.* 4. Rot. *dec.* 77. *n.* 9. *p.* 5. *recent.* & influit nullitatem ipso iure in gesta in contrarium, Burat. *dec.* 337. *n.* 8. latè Marches. *de commission. p.* 2. *pag.* 547. & plena manu D. meus Barbos. *de clausul. clausf.* 175. *per tot.*

52 Stante præsertim decreto irritanti, quod afficit & destruit omnia in contrarium gesta, & operatur nullitatem ab initio, ita vt nec effectum, nec iuris fomentum, nec executionem habeant, vt plenè per Gonçal. *ad reg.* 8. *glos.* 67 *per tot* Garc. *de benef. p.* 5. *c.* 1. *n.* 407. Lotter. *de re benef. lib.* 2. *quæst.* 27. *numer.* 42. Sarnen. *super reg. de trien. quæst.* 49. *in princ.* Rot. *decis.* 41. *n.* 9. *p.* 1. *recent.* & copiosè D. Barbos. *vbi sup. clausf.* 40. *n.* 22. 26. *& per tot.*

Ex quo sequitur, quòd quidquid pars aduersa prætendit contra dictam confirmationem alternatiuæ prouincialatus, petendo scilicet durationem officij, etiam pro vno momento post completum triennium, illud obtinere non potest nec debet audiri, deficiente iurisdictione in Tribunali ad contrauueniendum prædictæ confirmationi, ob resistentiam prædictæ clausulæ, & decreti irritantis, ex dictis, *sup. n.* 51 *& seq.*

53 Nec etiam obstat, quòd aliqui DD. tenuerint, quod Generalis possit prorogare Capitulum Generale, & Prouincialis Prouinciale ad vnum vel plures menses, vt per Calarrub. *collectorem priuil. ordin. Mendicant. verb. electio, & ibi* Sorbo Capuccin. notat, id procedere etiamsi in constitutione caueatur, quod elapso sexennio, seu triennio, respectiuè. pro absoluto ab omnibus Fratribus habeatur, Rodr. *qq reg. tom.* 2. *quæst.* 53. *art.* 2. *verb. Secundò*, & alter Rodr. *in compend. resolut.* 58. *numero* 17. quos refert Bon. *dub.* 103. *numero* 2. *&* 3. Mirand. *in manual. Prælat. tom.* 2. *q.* 16. *artic.* 4. *per tot.*

54 Quia licèt pro responsione satis esset dicere, quod aliud est prorogare Capitulum ante conuocationem eius, & indictionem; aliud verò (post indictũ, conuocatum, & congregatum) illud dissoluere, imminenti hora, & momento, vno post momentum, & horam celebrationis: cùm alias in primo casu officium non expirauerit, & tempus prorogatum censeatur esse idem cum priori, *ad l. nam etsi maneme, D. de precar.* In secundo autem, data iam cessatione officij per lapsum termini, nemo habeat facultatem dissoluendi, seu prorogãdi, *ex supradictis n* 4. vel saltẽ quatenus durat officiũ vsque in sequentem diem, prætensa tamen dissolutio præsumitur calumniosa, cum facta dicatur in vltimo termino, & potuerit fieri per plures dies anteà, Rot. *decis.* 322 *lib.* 5. *p.* 3. *diuer. & coram Greg. XV. decis.* 156. *n.* 8. præsertim, quando, vt in casu nostro, non fuit facta ad certum & limitatum tẽpus, neque ad præcisum locum, sed imo facta apparet ad deludendam totam Prouinciã inibi legitimè congregatam, quo casu non militant doctrinæ prædictæ, cum aliàs talis dilatio electionis Prouincialis multa dispendia afferat toti Prouinciæ, vt per Castellin. *de elect. c.* 6. *n.* 8. *&* 9.

55 Respondetur adhuc, DD. prædictos loqui de Seraphico Ordine sancti Francisci, in quo non adsunt constitutiones tam præcisæ de die præfixa, vt habet Ordo Eremitarum sancti Augustini, quæ penitus voluit, vt Sabbato ante tertiam Dominicam post Pascha, ad electionem noui Prouincialis procedatur, ex *dictis suprà num.* 5. 8. *&* 18. Quin imo Capuccin. vbi suprà addit quod talis constitutio, seu determinatio, (sunt verba Sorboli) non videtur nunc obseruari, cùm aliter à subsequentibus summis pontificibus, ac Ordinis statutis reperiatur esse ordinatum, & huiusmodi statuta, tradit Rodr. *d. art.* 2. *circa fin* & Miran. *in manual d. q.* 16. *art.* 4. *concl* 1. vbi dicit, quod triennium Prouincialatus potest per per mensem, seu menses prolongari, secundum quod & ipsa Capitula Prouincialia protrahuntur: sed non dicit, quod huiusmodi protractio pertinet ad Prouincialem, cum iuxta constitutiones non pendeat ab eius voluntate sed ab aduentu Visitatoris Prouinciæ, vt *ibidem in fin.*

56 Et posset considerari inter vtrasque constitutiones non incõgrua diuersitatis ratio, videlicet, quia Seraphicæ disponunt, quod Prouincialatus duret per totum trienniũ nulla habita contemplatione de die Pẽtecostes, Ascẽsionis, seu Paschatis, & propterea intelligendum est, de triennio solari, vt experientia demonstrat, quod vna Prouincia celebrat suum Capitulũ die vltima Octobris, alia, die prima Septembris, & aliæ, in aliis diebus ita vt iuxta celebrationem præcedentis Capituli, triennium solare omnino compleatur, vt apparet ex Generalibus constitutionibus Toletanis, quarum compendium adducit Mirand *in manual. d. qu.* 16. *art.* 3 *concl.* 1 *&* 2. Et patet euidẽter, quia ex quo Capitulum Generale fratrum Minorum habet diem præfixam in vigilia Pentecostes, Generalis non potest illud differre, vt per Miran. *d. to.* 2. *q.* 6 *art.* 2 *concl.* 1. ibi: *Non potest differre Capitulum sua propria authoritate vltra tempus constitutum, nempè vltra vigiliam Pentecostes*

costes cuiuslibet sexennij , quin verò inuolabiliter fieri debet electio Generalis ministri, siue minister Generalis venerit, aut non venerit : & etiamsi plures defuerint vocales. At Eremiticæ constitutiones præcisè volunt, quòd omnia Capitula Prouincialia totius Ordinis celebrentur in prædicto Sabbato, habito respectu ad triennium lunare iuxta mobilium festorum conuolutionē, habitaque particulari contemplatione per totum Ordinem ad prædictam Dominicam tertiam. Atque hinc potest esse, quòd Franciscanus, & alij forsan Ordines de facili dispēsant protrahēdo seu prorogando Capitulum Prouinciale ad aliquot dies ex magna, & vrgentissima causa, cùm aliàs modicum, vel nihil intersit ex quo in constitutionibus nō fuit particulariter contemplata certa, & præfixa dies pro toto vniuerso Ordine, & futuro Prouinciali nullum præiudicium inferatur, quādoquidem suum integrum triennium solare à die suæ electionis debeat computari. Quod non ita militat in Augustiniano, in quo licèt ex Papæ dispēsatione Capitulum Prouinciale fuisset prorogatum ad sex menses, futurus Prouincialis nō ideo haberet regimen Prouinciæ nisi pro duobus annis cum dimidio lunaribus, ob prædictam rationem contemplatæ diei pro Capitulo celebrando ; & in hoc maxima esset inæqualitas, & plurimum præiudicium partialitatis, cui integrum triennium lunare non distribuitur in prædicto regimine, iuxta constitutiones Ordinis, & confirmationem alternatiuæ, prouincialatus, de qua latè *suprà à numer.* 45.

57 Vltra quod, vt dicunt præcitati DD. id posset procedere existente magna, & vrgētissima causa, quæ in casu nostro nō interuenit pro dissolutione Capituli, nec alia vmbra, seu vestigium causæ considerari potest, nisi quòd partialitas Hispalensis eadem die Capituli agnouit se non posse eligere in Prouincialem aliquem sibi sequacem, affectū, & mancipatum. Et profectò Vocales iam hora ipsa celebrationis legitimè congregati, debebāt electionem perficere, ne alias elapsa die præfixa ad eligendū, electio deuolueretur ad Superiorem, *cap. quanquam, & ibi glos. verb. Deuoluatur, de elect. in 6.*

58 Priuantur enim electores potestate eligendi, *cap. ne pro defectu, de elect.* qui text. est Conciliaris, & per Castellin. *cap. 4. num. 9. & cap. 14 num. 53. Lauor. d. tit. 4 cap. 18. num. 24. &* tit. 31. *numer.* 87. Ita vt si post elapsum tempus datum à iure communi, vel particulari elegissent, electio esset ipso iure nulla, *cap. inter vniuersos, de elect.* Lauor. *d. cap. 18. num 24. in fin.* Castellin. *vbi proximè d. n. 9.* nec desuper aliqua sententia requiritur, vt dicit idem *d. c. 8. sub n. 53.*

59 Et videtur omnino cessare difficultas, ex quo Capuccin. quem alij referunt, vbi sup. in finalibus verbis subdubitat de sua opinione, dum ait, *quo tutius iudicaret, vt succedente casu, antequam ad finem triennis deueniretur, Generali nuntiaretur, vt quid faciendum esset, determinaret.* Et Rodrig. *d. art. 2. in fin.* non solùm id tutius iudicat, sed etiam præcisè dicit, *quod si tractatur de prolongatione Ministri Generalis propter aliquam causam superuinientem , ad Sedem Apostolicam recurrendum est, sicut recursum fuit anno* Domini 1599. *de tempore Clemētis Papa VIII felicis recordationis.* Et assertiuè eum sequitur alter Rodrig. *d. resolut. 58 n. 17.* & expressè , quòd Generalis, seu Prouincialis non possit prorogare officium suum, & celebrationem Comitiorum Generalium, seu Prouincialium, respectiuè. tenet Bonon. *d. dub. 103. num. 1.* & Lauor. *d. tit. 4 de elect. cap. 37. num. 8* & expressiùs Mirand. *d. to. 2. quest. 6 art. 2. conclus. 1. allegat. sup num. 4. &* 57. ob hanc scilicet rationem quia expleto termino ei præfixo, cessat authoritas.

60 Demum non obstat decis. Franc. Marc. 568. *numer. 2. & 569. per tot. lib. 2.* vbi quod existente causa seditionis aut terroris armorum Capitulum potest prorogari.

61 Quia vltra quòd procedunt in prorogatione facta intra terminum iuris, nempe quando priùs fuerat facta abbreuiatio, & postea fit prolongatio intra eūdem iuris terminum, vt clarè dicitur *in d. decis. 568. n. 2. in fin.* ibi: *Prolongauerunt dictam electionem, vsque ad 15. mensis Martij, ita quod cadet circa finem trium mensium, qui dantur in electionibus Ecclesiarum Cathedralium, & Regularium, c. ne pro defectu, de elect.* & magis expressè *in d. dec. 569. num. 5.* ibi; *Sed est dubium quādo terminus electionis est semel abbreuiatus, an poterit prolongari per maiorem partem Capituli, intra tamen terminum iuris trium mensium? Dubium facit, quia semel fuit dies præfixa; attamen videtur , quod possit fieri talis prolongatio intra terminum iuris, quia dilatio data ab homine potest reuocari, l. qualē & l. diem, D. de recept. arbitr.* Et hanc eandem sententiam , quòd electores possint prolongare terminum electionis, dummodo talis prolongatio fiat intra terminum à iure præfixum, & non alias, tenet in puncto Innocent. *in cap. Ecclesia vestra, n. 7. de elect.* ibi : *Item dicuntur habere ratum, quando electorum terminus præfixus est ante finem termini à iure præfixi, aliàs non,* &c.

62 Respondetur vlteriùs, hic non constare de tali seditione , quæ ex aduerso affectatur ; sed imo est mera chymæra, & somniata impostura aduersus viros graues, & Religiosos, vt suo tempore constabit in iudicio plenario, cum partes ad probandum fuerit admissæ, & ex dictis *suprà numer.* 37. & ex dicendis *infrà numer.* 111. *& seq.*

63 Et in casu nostro habemus constitutionem indispēsabilem, tam circa abbreuiationem , quàm circa prolongationem, & dato & non concesso, quod posset dispensari, officium tamen expirat in d. Patre M. Liaño, & Prouincia deberet gubernari per eos , quibus aliàs regimen est commissum, tum per alternatiuam , tum etiam per dispositionem *constit.* 2. Martini Papæ V. Et hæc quidem quoad primum articulum.

ARTICVLVS II.

64 QVo verò ad secundum , videtur quod prædicto Patri M. Liaño, nec etiam competit manutentio, ex pluribus, &c.

Primò, quia stante positiuo, notorio & palpabili defectus iuri, quoad titulum, ex latè dictis *in primo articulo,* insurgit etiam omnimodus defectus possessionis, quæ est de essentia , & substantia manutentionis , & fundamentale illius requisitum, Couarr. *pract. c. 17. n. 3.* Paz. *de tenut. c. 2. n. 19. & cap. 9. n. 9. & seq.* Post. *de manut. obseruat.* 15. *num.* 2. Rota *decis.* 129. *numer. 7. part. 2. recent & decis. 5. num. 2. & decis. 154. num. 1. & decis.* 156. *num.* 2. post tract. Post. Licèt enim commune habeat proprietas cum possessione, *l. naturaliter §. nihil commune, D. de acquir. possess.* attamen quando euidenter constat de non iure, tunc proprietas absorbet in se possessionem, taliter, quod omnino maneat resoluta, *c. cùm dilectus, de caus. poss. & propr.* Grauan. *discept.* 898 *n.* 19. Marques. *de commis. part. 2. fol.* 251. *n.* 3. Post. *vbi suprà, obseruat.* 108. *n.* 24. Rot. *coram Seraph. decis.* 1484. *n.* 8.

65 Non obstat quod etiam intruso prædoni, & iniusto detentori detur manutentio ad limites possessionis, ex quo in hoc iudicio summariissimo non agitur de iustitia, vel iniustitia possessionis prout de iure, quod pertinet ad plenariū possessorium, sed de mera rei insistentia, & detentatione facti, prout de facto, quo casu non solet denegari manutētio, vt per Rot. *dec.* 322. *n.* 3. post trac. Post. etiā si possessio sit asinina, bestialis seu

asinaria

asinaria, vt dicunt DD. & latè idem Post. *obseruat* 42. *ex n.74 vsque ad num* 86.

66 Quia conclusiones istæ procedunt quãdo positiuè non constat de non iure, seu de defectu proprietatis, tunc enim quo aliquis possidet, interim dum discutitur de possessionis iustitia, in dubio est manutenendus, ne possessor priuetur commodo suæ possessionis, *ad l. is qui destinauit, ff. de rei vindicat.* tum quia satis est quod detur possibilitas titulandi possessionem Seraph. *dec.* 555 *n.* 8. Rot. *dec.* 74. *n.* 17. post tract. Post. & Giouagn *cons* 8. *n.* 115. *lib* 1. tum etiam quia ex eadem solummodo possessione præsumitur dominium donec constet de intrusione, deprædatione, seu iniusta detentatione, vt latè per eundem Post. *d. obseru.* 42. *n.* 534. *& seqq.* tum denique, quia imo dominium incidenter deductũ probatur ex sola possessione ad effectum manutentionis, Bart. *in l. quidam in suo, n.* 4. *D. de condit. instit.* Cald. *cons.* 23 *de prob.* Rot. *decis.* 21. *n.* 6. post tract. Postij.

67 Cæterùm vbi notoriè positiuè, & euidenter (prout in casu nostro) constat de defectu dominij, seu de improbitate, & vitio possessionis, tunc non est danda manutentio, sed imò possessio, talis qualis, est reuocanda, *l.* 1. *in princ. D. vti possid. l. improba. C. de acquir. possess.* Menoc. *de retinen. remed.* 3. *n.* 790. Cancer. *var. c.* 14. *n.* 54. *& seq part.* 3. & innumeros DD. & decisiones cumulat Post. *d. obseruat.* 42 *n.* 135

68 leges enim, & sacri Canones non intendunt tueri vitiosum possessorem, Valai. *dec.* 79. *num* 19. *tom.* 1. relati per Post. *vbi proxime, num.* 150. alias si aliquis in possessione etiam iniusta defenderetur, daretur occasio delinquendi, Cancer. *d. c.* 14. *n.* 56. via calumniis patefieret; temerarij fouerentur litigatores, & notoria fieret iniustitia, Scac. *de sentent. & re iudicat. glos.* 14. *q.* 19. *n.* 98. quod iura abhorrent.

69 Præsertim in spiritualibus, quo casu possessio iniusti detentoris non est manutenibilis. Plot. *de in litem iurã d* §. 3. *n.* 29. ne scilicet vibretur gladius Ecclesiasticus à non habente facultatem excommunicandi, neque vmbram iurisdictionis.

70 Minus obstat quòd ad effectum, vt dicatur constare de notoria iniustitia possessionis, seu de palpabili defectu dominij in possidente, necesse est quòd adsit, vel eius confessio, vel sententia, quæ transitum fecerit in iudicatum, Gratian *dispt.* 899. *n.* 22. Scaccia *vbi sup. n.* 118 Rot. *dec.* 27. *n* 11 *& dec.* 28 *n.* 9. *p.* 1. *diuers.* & coram Cardinali Seraph. *dec.* 555 *n.* 8. *& dec.* 876. *num.* 2.

71 Quia vltra quod, stantibus in constitutionibus Apostolicis, & huius religionis, clausulis, *ea ipsa, ipso facto, ipso iure*, & aliæ quæ important latam sententiam à Papa super cessatione officij Prouincialatus post completũ triẽniũ, vt latè *sup. n.* 16. 31. *&* 32. nulla alia desuper sententia, aut declaratio requiritur, cùm habeamus rem claram, & manifestam, ex dictis *suprà num.* 44.

72 Respondetur vlteriùs, quod probatio defectus dominij non est restricta ad confessionem partis, & rem iudicatam, cùm & alias possit se extendere, ad alios modos probationis, videlicet ad iura, seu statuta clara, & publica instrumenta producta, seu ad claras depositiones testium, Bocat. *de interdict vti poss: d. cap.* 2. *numer.* 46. *&* 87. *c.* 5. *n.* 4 *& seq.* Post *d obseru.* 42. *numer.* 553.

73 Et in casu nostro habemus euidentiam facti, & iuris, ex notorietate elapsi triennij, quæ non controuertitur, & ex clara, & perspicua dispositione cõstitutionũ super cessatione officij triennio completo. Vnde cùm Pater M. Liaño fundet suã possessionem in titulo præambulo suæ antiquæ electionis ad Prouincialatũ quo fũctus est, & impossibile sit, quod aliũ titulũ habeat sequitur, quod ex quo titulus ille fuit resolutus, & inualidus factus, sibi obstat defectus, seu inualiditas tituli, quæ ex ipsius tituli, ad triennium tantummodo habiti, lectura apparet, Menoc. *de retinend rem.* 3. *n.* 683. Rota *decis.* 698. *numer.* 3. *part.* 2. *recentior.* Probatio enim quæ fit libri, seu scripturis nunquam reijcitur, Person. *de adipiscend. n.* 408. Post. *vbi proximè num.* 155. *& seqq.*

74 Neque etiam obstat dicere, quod hoc esset inuoluere titulum cum possessione, quodque exceptiones requirentes altiorem indaginem non sunt admittendę in hoc iudicio summarissimo manutentionis, sed imò sunt reijciendę ad petitorium, ex latè congestis per Post. *d. obseru* 42. *n.* 13.

75 Quia exceptio ista non requirit altiorem indaginẽ ex superius dictis. Neque enim nouum est, quod exceptio respiciens merita, seu dominium, & petitoriũ, vel possessorium plenarium, seu non ius possessoris, vel dominij alterius, impediat manutentionem, vbi est liquida, clara, & notoria, & non eget probatione, neq; aliquo modo offuscatur, Giouagn. *d. cons* 118. *n* 4 *lib* 1. Seraph. *dec.* 810. *n.* 4. Greg. *dec.* 425. *n.* 3 *& seq.* In casu autem nostro nulla alia probatione istius exceptionis opus est, cum regulariter sit in confesso apud partes, tam lapsus triennij, de facto, quam cessatio officij iuxta constitutiones, de iure. Quinimo ad hoc vt exceptio dicatur non requirere altiorẽ indaginem, sufficit quod partes sint concordes in facto, licèt supersint disputationes in iure, Franc. *in c. ad decimas, de restit. spoliat.* Seraph. *decis* 183. *n.* 6.

76 Nec tandem replicari potest quod exceptio ista offuscatur, & turbida redditur, ex quo existẽte causa terroris armorum bene potuit d. Pater M. Liaño prolongare Capitulum, ex qua prolongatione in consequentiam resultat officij duratio, & continuatio possessionis.

77 Quia dato millies, quod talis causa sufficeret ad prorogationem Capitul; attamen cum adhuc non sit probata, nihil releuat illius allegatio, donec plene in contradictorio iudicio probetur seruatis seruandis. Et propterea intrat de plano pro decisione articuli pulchra, & aurea conclusio, quod vbi exceptio est clara non efficitur altioris indaginis, nec est reijcienda, si illud quod est discutiendum, prouenit ex replicatione aduersarij, Afflict. *decis.* 63. Put. *decis.* 243. *lib.* 3. Post. *d. obseruat.* 32. *n* 133. Rota *decis.* 57. *num.* 4. *&* 6. *p.* 2. *diuers & dec* 126. *n.* 12. *& dec.* 159 *n.* 9. *part.* 1. *recent. & dec.* 157. *n.* 10. *impres. post tract.* pacifici de Saluian. *interd.*

78 Et ratio est, quia petens manutentionem est actor originarius, & volũtarius, Gregor. *decis.* 64. *num.* 5. & postquam prædictus Pater Terminon, qui in hoc articulo est reus, suam probabit exceptionem fundando eam in lapsu triennij, & dispositione constitutum, ũ d. Pater M. Liaño replicat cõstitutiones nõ habuisse locũ, ex quo adfuit insta causa metus, & terroris armorũ ad protrahendũ Capitulum, debuit clarè, & nitidè probasse suam replicationem; aliàs exceptio non desinit esse clara, & liquida, vt verbis vtar Rotæ *decis.* 597. *num.* 3. *p.* 2. *recent* Franc. *in c.* 1. *n.* 18. *de litis contest.* Put. *dec.* 233. *& decis.* 133. *lib.* 3. Et sic altior indago in casu isto non cadit super exceptione, sed super replicatione, vt optimè considerat Rot. *d. decis.* 57. *n.* 6. *part.* 2. *diuers.* Replicatio enim sapit naturã actionis, & secundum eam regulatur, Alex. *in l. fin. num.* 25. & ibi Corn. ion. *num.* 14. *C. de edend.* Paris. *cons.* 95. *num.* 36 *lib.* 1. & dicitur illius coadunatio. Bald. *in l.* 1. §. *editiones, num.* 17. *D. de edend.* Greg *decis.* 535. *num.* 57. & 58 propterea si replicatio non fuerit probata, perinde

perinde est ac si actor in sua actione succubuisset, *ad l. qui accusare, C. de edend.*

79 Quod autem non sit probata, patet euidenter, quia in actis nō adsunt nisi quædam emendicatæ depositiones testium per modum summariæ informationis ante litē contestatam receptæ, quæ nullam fidem faciunt, *c. quamuis frequenter, in prin.* & *ibi* Host. *n.* 1. 2 *&* 25 Ioan. Andr. *num.* 2. Boic *num.* 1 Bellam. *n.* 1. Bald. *n.* 1 Butr. *n.* 2 *&* 4. Imol. *num.* 1. *vt lit. non contest.* iate Farin. *de testib q* 76. *ex n.* 2. Sed imò sunt nullæ ipso iure, Ioan. Andr. *in cap significauit, num.* 9. & *ibi* Butr. *num.* 6. *de testib.* adeò, vt nec etiam possint partium consensu validari, Farin. *ibi sup n.* 6. Vltra quod testes sunt Vocales Capitulī ex alia partialitate, qui tanquam partes formales proprium interesse defendunt, & propterea multo minus est illis credendum, *ad decis* Greg. 340. *n.* 1. 8. *&* 14: Et tam in eorū dictis, quàm in personis patiuntur plurimas exceptiones, quæ tēpore suo erunt opponendæ, vt latiùs dicetur *infr n.* 111. *& seq.* Interim tamen donec huiusmodi depositiones in contradictorio iudicio cum partis citatione non fuerint canonizatæ, nulla de illis est habenda ratio. Ex quo sequitur quod versamur in terminis exceptionis defectus, dominij in continenti probatæ; quæ impedit manutentionem, *ex sup. dictis, n.* 64 *&* 67.

80 Tertio, eo minùs compent manutentio, quia possessio officij data vsque ad certam diem, tam a dante quā à recipiente præfixam, est possessio precaria, obtenta à cōstitutionibus, & à prouincia, & propterea, elapsa die, talis possessio nō est manutenibilis aduersùs cōcedentem, *l.* 1. *in princ & in fin. D. vti possid.* Rom. *cons.* 341. *n.* 6. *lib.* 1. Menoch. *de retinend. remed.* 3. *n.* 19. Rot. *post tract.* Postij *decis.* 214 *n.* 6.

81 Et ratio est, quia his non adest vera, nec impropria possessio, nec etiā detentatio, cùm aliàs ita possidens, etiā ante lapsum diei, non sibi possidens, sed domino concedenti, id est, Prouinciæ, *l. quòd meo in princ. D. de acquir possess.* Surd. *cons.* 481. *num.* 10. *lib.* 4. Seraph. *decis.* 81. *n.* 5. Rot *post tract* Postij *decis.* 106. *num.* 4. *& decis.* 667. *num.* 1. *&* 6. *p.* 2. *recent.* aduersùs quam non potest petere manutentionē, nec illam impedire, quominùs suas functiones Prouinciales capitulariter exerceat, vt benè in proposito de administratore, vel exercente officium, aut habente aliquid in gubernium, seu recipientē ab aliquo cum onere restituēdi, Post. *obseru.* 52. *n.* 25. *& seq.* vbi quòd hoc esset intermettere aliorū dominium, & possessionem, quod facere non possunt, dum se pro illis sic possidere, & ab illis rē habere non impugnant, & Rot. *d. decis.* 677. *n.* 2 *p.* 2 *recent & coram Cardin Caualer decis.* 171. *ex n.* 1. Possessio enim est penes Prouinciam, & Prælaturam; non simpliciter penes Prælatum, DD. *in l.* 1, *in fin.* D. *de acquir. possess.* & de communi, & veriori opinione, Alex. *cons.* 81. *n.* 17. *vol.* 3 Paris. *cons* 24. *n.* 5. *vol.* 1. Rot. post Post. *decis.* 427. *n.* 8. *& dec.* 330. *n.* 25.

82 Quartò quia concordia, & confirmatio Apostolica super eo, quòd finito triēnio in Prouincialatu per partialitatem Hispalensē, immediatè sequatur pars Prouinciæ, de qua latè sup. ex *n.* 45. *vsque ad n.* 53. habet decretum irritans, quod non solùm inficit titulū, verùm etiam possessionem, Cassador. *decis* 11. *n.* 5. *super reg. & decis.* 1. *per tot. de restit. spoliat* Put. *dec.* 183. *n.* 2. *lib.* 2. latè Gonz. *ad reg.* 8 *Cancel glos* 21 *n.* 8. *& glos.* 67. *n.* 29. *& per tot.* Lotter. *de re benef lib.* 2 *q.* 8. *n.* 76. *& q* 27. *n.* 42 Garz. *de benef. p.* 1. *c.* 1. *nu.* 427. *& seqq.*

83 Castell *de elect c.* 7. Scacc. *n.* 17 *& seqq* Et possessio infecta nō est manutenibilis, latè Post. *obseru.* 46. *per tot.* Rot. *decis.* 177. *n.* 5 *p.* 4 *diuers.* nullumque producit effectum, Rot *decis.* 304. *n* 1. *p.* 1. *recent.* in ò est nullius momēti & habetur pro non possessione, vel pro possessione vacua, & nō impedit manutētionē posterioris possessionis, etiam instrumētalis Cocc. *dec.* 51. *n.* 4. Rot. *d. dec.* 177. *per tot.* & plurimos cumulat idē Post. *vbi sup. ex n.* 4. *&* 7. vbi quòd decretum hoc inficit possessionē ciuilem, naturalem, & detentionē, & omnem totis effectum tollit, & habens illud contra se, nō potest vti aliquo remedio possessorio, nec summarissimo manutentionis, & adducit *decis.* 217. *n.* 57. *& decis.* 286. *n.* 3. *post suum tract.*

84 Præsertim, quando (vt in casu nostro) decretū non est generale, sed immò cadit super certo, & indiuiduali corpore beneficij, seu officij Prouincialatus Prouinciæ Bethicæ Ordinis Eremitarum sancti Augustini, Cassador. *dec.* 1. *n.* 3 *de rest spol.* Gemin. *de indult. Cardin. § volentes, n* 30 *& seq.* Gonz *d glos,* 67. *n.* 31. *&* 32. *& seq.* Et de hoc motiuo pro exclusione manutentionis nullus vnquam Doctor dubitauit.

85 Quintò, quia præfato P. M. Liaño obstat exceptio excommunicationis, ex *dictis supra numer.* 35. *&* 44 quæ opponi potest, vbi de sola possessionis manutentione agitur, vt in puncto fuit sæpiùs resolutum *in Rota,* & signanter *in decis.* 614 *num.* 2. *part.* 2 *recent. & decis.* 275. *numer.* 3. *past* 2. *to. cons.* Farin. & coram sanctæ memoriæ Gregor. XV. *decis.* 64. *numer.* 3. *& ibi Adden, num.* 13. vbi alias decis. adducit. Atque ex his patet prædicto P. M. Liaño non competere manutentionem.

ARTICVLVS III.

86 QVoad tertium autem videtur, quod dict. P. Terminon est manutenendus in quasi possessione iuris exercendi ministerium sui Prouincialatus. Constat enim ex actis de possessione pacifice, & capitulariter capta, ac etiam de tempore motæ litis, quæ sufficit ad manutentionem, *c cùm Ecclesia,* & *ibi* Abb. *n* 23. Rip. *n.* 81. *de caus. possess. & propriet, §. retinendæ, Inst. de interdict* Rot. *dec.* 598. *n.* 11. p. 2 *recent.* & innumeras cumulat Post. *eod. tract. de manuten. obseru* 17. *n. n.* 1 *&* 5.

87 Stantibus præsertim plurimis actibus possessoriis obedientiæ receptæ à toto Capitulo prouinciali, assistentiæ in Diffinitorio electionis actiuæ ad omnes Prioratus, & officia totius Prouinciæ, admissionis professionum nouitiorum, itē obedientiæ præstitæ à plusquam 30. ex 45. Conuentibus, & Monasteriis fratrū, & Monialium, ac concessionis licentiarum per totam prouinciam, per quos, & actus sic repetitos, & geminatos, multo magis dicitur constare de possessione ad effectum manutētionis, Cæs. de Gras. *decis.* 10. *nu* 3. *de caus possess. & propr.* Rot. *decis.* 214 *num.* 2. post tract. Post.

88 Et eo faciliùs debet concedi manutentio, quia non versamur in terminis simplicis, & nudæ possessionis, detētationis, seu intrusionis, quę alias sufficeret, vt per Burat *dec.* 194. *num* 9. plenè Post. *obseruat.* 42. *per tot.* cùm in hoc iudicio summariissimo non sit examināda iustitia, vel iniustitia possessionis, Burat. *dec.* 194. & *ibi* Adden *lit. B. & dec.* 904 *n.* 8. imo sufficiat possessio asinaria, & bestialis, ex dictis *supra nu.* 65. Post *d. obseruat.* 42 *n.* 86. Sed in terminis possessionis titulatæ,

89 quo casu propter fomentū tituli dubitari non potest, quin ista possessio sit manutenibilis, *cap. licèt causam,* vbi Felin. *numer.* 9. *de probat.* Ve al. *decis* 326. *p.* 2. *& ex trad.* per Gratian. *discept.* 402. *num.* 1. *&* 2. Gregor. *dec.* 323. & *ibi* Adden. *num.* 6. *& decis.* 412. *num.* 2 *&* 5.

90 Nec obstat dicere, quòd actus isti possessorij dederunt causam liti, & consequenter non probant possessionem, Rot. *dec.* 4. *n* 2. & *ibi* Adden. coram Greg. nec tribuunt ius considerabile Rot. *dec.* 30 *num.* 1 *part.* 2. *recent.* Nec videtur attendendū ad effectum con-

cedendi

cedendi manutentionem, Gregor. *d. decis. 569. num* 4. & plures refert, & sequitur Post. *obseruat.* 17. *n.* 44. *& seqq.*

91 Quia conclusiones istæ procedunt, quando possessio prætenditur ex vnico actu contradicto, veluti ex vnica præsentatione dante causam liti, quæ non constituit in quasi possessione iuris præsentandi, Gregor. *decision.* 417. *n.* 4. aut ex vnica collatione pariter contradicta, quæ non constituit in quasi possessione iuris conferendi, Rot *post tract.* Viuian. *de iurepatron. decis.* 86. *num.* 36.

92 Secùs autem, quando post ius quæsitū, seu acquisitam possessionem ex vnico actu positiuo, & pacifico, subsequitur contradictio partis, quia tunc non potest impediri mandatum de manutenendo, Post. *d. obseruat.* 17. *n.* 54. Seraph. *decis.* 1437 *in fin.* vbi quòd si superuenerit contradictio, nō videtur facta in tempore, Rot. post tract. Post. *decis.* 201. *n.* 7. vbi, quòd contradictio debet esse in ipso primo actu, quodque si facta fuerit post actum perfectum, & consummatum, non impedit, quominus censeatur per dictum actum, pacificè gestum, acquisita possessio, ad *leg. si ita sit*, & *ibi* Bald. & Imol. *D. de legat.* 1. Rip. *in leg.* 1. *n.* 88. *D. solut. matrim.*

93 Aliter enim, nec etiam post mille actus pacificos, & perfectos posset dari manutentio, ex quo semper isti actus, quantumvis pacifici, solent dare occasionē litis, quod tamen esset erroneum in iure, quandoquidē ex vnico actu pacifico acquiritur vera quasi possessio, manutenibilis, Gratian. *discept.* 310. *n.* 76. Menoch. *cons.* 612. *numer.* 16. Quinimò sufficit momentanea, & pro vno instantia acquisita, latè Post. *obseruat.* 18. *num.* 1.

94 In casu autem nostro adsunt plurimi actus possessorij pacifici, per quos fuit abunde acquisita quasi possessio iuris exercendi Prouincialatū. Vnde ex superuenienti contradictione, lite, seu recursu ad Tribunal nō potest impediri manutentio, *ex dictis.* Præsertim quia & hæc possessio est satis iustificata, ex quo fuit capta auctore Prætore, id est auctrice Prouincia repræsentata per Vocales in Capitulo legitimè congregatos. Iustè enim possidet, qui auctore Prætore possidet, *l. iustè, D. de acquir. possess.* Greg. *dec.* 582. *n.* 2. cùm & aliàs possessio capta sine iudicis mandato sit manutenenda, vt per eund. Greg *dec.* 107. *n.* 1. Et ratio est, quia sufficit nudum factum, etiam absque sciētia, & patiētia aduersarij, vt per Beltram. *ad decis. Greg.* 249. *n.* 10. Imò etiam actus gesti post motā litem sunt manutenibiles, quia facti fuerunt in continuationē possessionis præcedentis, Post. *obseruat.* 48. *n.* 35. Mantic. *decis.* 322. *n.* 13. Et regulare est, quòd qui continuat, non attentat, *d. decis. Greg.* 557. *n.* 1. Lancel. *de attent. p.* 2. *c.* 4. *limit.* 1. *n.* 82.

95 Minùs obstat dicere, quòd possessio ista fuit attentata, & consequenter non est manutenenda, Lancel. *de attent. p.* 2. *cap.* 4. *n.* 49. Seraphin. *decision.* 287. *n.* 1. Caualer. *decis.* 359. *n.* 7. Coccin. *decis.* 492. *n.* 3. Rot. *decis.* 627. *n.* 1. *p.* 4. *diuers.* sed imò est omninò reuocanda, in primis, & ante omnia, *cap. non solùm, de appellat. in* 6. Crescent. *dec.* 19. *aliàs* 216. *n.* 2. *de sent. & re iudicat.* Boccat. *de interdict. vti poss. cap.* 3. *num.* 21. an potiùs sequestranda iuxta Rotæ stylum, vt per Lotter. *de re benefic. lib.* 2. *quæst.* 13. *n.* 38. Rot. *dec* 503. *& decis.* 514. *part.* 1. *recent.* & copiosè Post. *obseruat.* 75. *à num.* 34.

96 Quia aut prætensa attentata figurantur ob apprehensam possessionem post litem motam, vel manatam, seu intimatam inhibitionem Tribunales, & quidem certum est in facto, quòd inhibitio, & litis pendentia emanarunt longè post possessionem, si sic eam non afficiunt, ad text. *in capite* 1. *&* tot tit. *vt lit. pend. & not. in decis.* 119. *n.* 1. *part.* 3. *recent.*

97 Aut verò prætenditur fuisse causata ex prætensa appellatione interposita per Patrem Fr. Ioannem de Bolaños Priorem Conuentus Granatensis, qui post intimatum sibi decretum Præsidentis, vt sibi obedientiam præstaret, dicitur pro responsione ad intimationē appellasse, super quo exhibetur hodie quædam fides cuiusdam asserti notarij, & hoc etiā casu attentata non causantur. Tum, quia talis appellatio non fuit in scriptis, Franc. *in cap. cum in Ecclesia, nu.* 12. *de appellat.* Guid. Pap *de appellat. tom* 5. *concl.* 8. *num.* 6. Ruginell. *eodem tract. in præfat. nu.* 38. Scaccia *eodem etiam tr. q.* 4. *d num.* 1. Lancel. *de attent. par.* 2. *cap.* 12. *numer.* 62. *in præfat.* & in puncto de electione Castellin. *de elect. cap.* 16. *num.* 13. vbi, quod exprimi debent omnia, & singula, quæ appellans intendit obiicere. Tum etiam quia non fuit interposita coram eodem Præsidente, Iudice à quo, Lancel. *vbi proximè, ampliat.* 15. *num.* 1. Vestr. *in praxi, lib.* 7. *cap.* 3. *num.* 27. & *ibi* Granat. *num.* 57. latè Scaccia *vbi sup. quæst.* 6. *ex num.* 1. Tum denique, quia Notarius actuarius facit fidem, quod prædictus P. Bolaños solū dixit, quòd audiebat intimationē, & desuper requisitus in hac Curia facit etiam fidē expressè, & positiuè per verba negatiua, quod nulla fuit interposita appellatio, & propterea magis sibi credendū est tanquam actuario, in concursu cū alio contrariam fidem facienti, vt per Cyn. *in l. si quis Decurio, C. de fals.* tenet. Rot. vt singulariter obseruat Rub.

98 *in singul p.* 3. *verb. Cynus, n.* 2. Vltra quod fides non actuarij, non facit fidem, Greg. *decis.* 214. *n.* 2. *& decis.* 260. *n.* 5 *& dec.* 298. *n.* 10.

99 Aut etiam ex alia asserta appellatione, quæ constat interposita ab eodem in ciuitate Hispalensi corā vno ex synodalibus, ob non tutū accessum ad Præsidentem, & multo minus est habenda in consideratione, nedū quia fuit posterior possessione Capitulari per 13. dies, & sic post elapsum tempus à iure concessū ad appellandum, vt in terminis de electione, Mandagor. *de elect. p.* 3. *c.* 60. & *ibi* Bœr. *eod cap.* Castellin. *d. c.* 16. *num.* 5. & potuit interponi in eadem ciuitate Granatæ infrà decē, coram vno ex innumeris iudicibus Ecclesiasticis synodalibus, ordinariis, Inquisitoribus, Scholasticis, Canonicis, & Dignitatibus in eadē ciuitate residentibus, apud quos tutus patebat accessus; verum etiā, quia idem Pater Bolaños eadem ipsa nocte post intimationem fuit in nonnullis congressibus coram Præsidente Capituli, & duobus Auditoribus Regiæ illius Cācellariæ, D. scilicet, Augustino del Hierro, & D. Illefonso de Bolaños, qui de ordine domini Præsidis Valençuela ab vtraque partialitate aditi pro negotio amicabiliter componendo, illuc aduenerāt Ex quo sequitur, quod tutus aderat accessus, cum præsentia Magistratus omnē metum excludat, *l. fin. in princ.* D. *quod met. caus.* Bellō. *cons.* 18. *n.* 14. Greg. *decis.* 326. *n.* 34. prout & alterius cuiuscunque iudicis, Bart. *in l.* 2. *n* 4. *C. de præd decur. l.* 10. Parif. *cons.* 10. *n.* 35. *lib.* 1. Greg. *decis.* 188. *n.* 9.

100 Vltra quod huiusmodi prætensæ appellationes à decreto Præsidentis electionis sunt extraiudiciales, *c. concertationi, iuncta gloss. ibi, verb grauatum, de appellat. in* 6. quæ non solent causare attentata ante omnia purgabilia, *d cap. non solum* §. *illa verò, eod. tit. & lib.* sed (ad omne peius) eorū reuocatio pendet ex futuro euentu, & ex iustitia appellationis, *cap. cum inter & c. considerauimus, de elect. in* 6. Vnde cùm appellatio adhuc non sit ex actis iustificata, imo nec adsit vmbra iustificationis, intrāt de plano sequētes conclusiones, quod vbi attentata pendēt à negotio principali, prius discutiendum est de eodem negotio principali, quam deueniatur ad purgationem attentatorum, Lancell. *de attentat.*

tentat. part. 3. capite 24. *quæst.* 19. *per totum* Rota *decis.* 574. *lib.* 3. *part.* 3. *diuers.* Gregor. *decis.* 289. *numer. octauo in fin.* vbi, quod expectandus est finis articuli principalis, vt *in Cæsaraugustana Dismembrationis, coram Sacrato, apud Marches. de commission tom. tertio fol.* 178. Et quòd attentatiua turbida non merentur priuilegium attentatorum, vt ante omnia reuocentur, Rot. *decis.* 160. *n.* 7. post tract. Postij. Quodque dũ discutitur de iustitia, vel iniustitia appellationis (quod in effectu est cognoscere de negotio principali, Greg. *d. dec.* 283. *n.* 8.) interim possessor est manutenendus, ex *dictis sup n.* 50. *&* 87. ex latè cumulatis per Post.

101 *d. obseruat.* 42. *per tot* In manutentione enim nõ agitur de titulo, vel de possessione, neque aliquid prætenditur canonizari, Merend. *controuer. iur. lib.* 3. *c.* 19. *n.* 5. Cæsar. de Gras. *decis.* 22. *alias* 2. *n.* 5. *de restitut spol.* Loter. *de re benefic. lib.* 2. *quæst.* 45. *n.* 40. & benè Post. *obseruat* 106. *ex n.* 36. Sed solùm agitur de compescendis turbationibus, & molestiis auferendis, interim dum de eadem possessione, vel de titulo disputatur: Laderch. *cons.* 95. *n.* 4. Couar. *pract cap.* 17. *sub num.* 1. Seraphin. *decis.* 299. *n.* 2. Loter. *vbi suprà* & hoc quidem ad effectum ordinandi iudicium, vtsciatur vter ex contendentibus loco rei, seu actoris debeat insistere, Bart. *decis* 71. *n.* 28. Post. *dict. obseruat.* 106. *n.* 52. *&*

102 *seqq.* Et propterea dicunt Doctores, quòd quando manutentio affert aliquod grauamen, illud est leue, modicum, ac momentaneum, Gratian. *discep.* 74. *n.* 19. Boccat. *de interd. vti possid. c.* 14. *n.* 24. Seraph. *dec.* 492. *in princ.* & alios allegat Post. *vbi proximè n.* 55. etiam quòd agatur de possessione magnæ rei, vt per Plot. *de in lit. iurand.* §. 3. *n.* 36. *&* 43.

103 Et quod magis est, vtcunque, & qualitercunque se habeãt istæ appellationes, illæ tamen fuerunt nullæ, & non erant admittendæ, ex quo asseritur fuisse interpositas simpliciter, & absolutè, a futuro grauamine, si procederetur per Præsidentem Capituli ad vlteriora, cũ nec sufficeret appellare, ne fieret electio, nisi expressè appellatio interponatur, ne fiat electio, nisi Canonica, *cap. cùm nobis, de elect.* & notat glos. *in cap. considerauimus, verb post. appellationem, eod. tit.* Et bene in puncto Petrin. *de subdit. tom.* 1. *q.* 16. 31. §. *fin. in fin.* Castellin. *de elect. d. capite* 16. *in princip.* Lanot. *dicto titulo quarto de elect. cap.* 19. *n.* 120. vbi allegat glos. & Panormit.

104 Aut denique attentata prætenditur fuisse causata ex dissolutione Capituli; intimata aliquibus Vocalibus eadẽ ipsa Capituli die, quasi quod huiusmodi dissolutio, & intimatio habeat vim inhibitionis. Et obiectum videtur omnino cessare ex pluribus, & primò, quia dissolutio fieri non potuit per Prouincialem resistentibus tot constitutionibus, ex latè dictis *in primò articulo.* Secundò, quia talis dissolutio, & prorogatio, quatenus esset legitima, debuit intimari omnibus Vocalibus, quorum intererat, vt per Bald. *in l. eos, §. Apostolos, de appellat.* tenet in puncto Francisc. Marc. *decis.* 1228. *numer.* 4. *lib.* 1. qui loquitur quando intra terminum statutum ad eligendum fuit facta abbreuiatio, & postea prorogatio pariter intra eundem terminum iuxta *superius dicta numer.* 61. Et in casu nostro solũ fuit intimata quinque Vocalibus ea 38. qui in Capitulo interuenerunt, & propterea cæteros non debuit afficere, Tertiò, quia asserta dissolutio dicitur facta iniustis de causis, donec & quousque de illis certioraretur hoc Tribunal. Vnde donec constet de iustificatione causarũ formiter, & seruatis seruandis, talis dissolutio non potest habere vim inhibitionis; & sic non constat de attẽtatis; vel (ad omne peius) attentata redduntur valde turbida; & interim non potest denegari manutentio, ex *dictis sup. n.* 96. *&* 97. Enim verò, hæc prætensio directè tendit ad annullandam electionem, quod sapit petitorium. Et propterea dum de eius viribus, & prætensis attentatis, & nullitate discutitur, electio videtur saltem habere implicitum statum validitatis, interim tamẽ prędictus P. Terminon debet manuteneri, & à tota Prouincia obediri, vt benè in proposito resoluit Rodrig. *tom.* 2. *quæst. regul. q.* 52. *art.* 12. *vers. ad tertium.*

105 Nec etiam obstat, quòd dictus P.M. Terminon non est in possessione gubernandi totam Prouinciam, cum nonnulli conuentus ab eius obedientia se subtraxerint, & propterea sibi in omnimoda gubernatione non cõpetit manutentio, quæ solùm conceditur ad strictos limites possessionis; Greg. *decis.* 569. *nu.* 1. *&* 3. & *ibi* Adden *n.* 6.

106 Quia cùm magis sit attendenda vniuersalis causa actus, quàm exercitium ipsius actus, Marescot. *lib.* 1. *variarum c.* 11. *n.* 32. hinc est, quòd etiam per vnicum actum singularem, si tamen causa (vt in casu nostro) est vniuersalis, acquiritur vniuersalis possessio manutenibilis, vt dicit Marescot. *n.* 33. Post. *obseruat.* 73. *nu.* 87. Probata enim possessione, quoad vnam rem, id

107 sufficit pro manutentione, quoad alias res, sub eodem iure comprehensas, ad not. per Roman. *in l.* 2. §. *si quod, n.* 1. *D. de itiner. actusque priuat.* Rota *decis.* 222. *n.* 6. *& sequens p.* 1. *diuers. & decis.* 17. *n.* 4. *p.* 2. *in eisd & decis.* 287. *n.* 2. post tract. Postij.

ARTICVLVS IV. & vlt.

108 DEmum quoad quartũ, videtur etiam quod quasi possessio iuris exercendi Prouincialatum, in qua existit dictus P.M. Terminon, est titulata vero, reali, & legitimo titulo electionis canonicæ. Licèt enim in hoc manutentionis iudicio titulus non requiratur: nec etiam ad colorandam possessionem fumus tituli desideretur, sed imò sufficiat asinaria possessio *ex dictis supr. num.* 65. attamen agnoscendo bonam fidem, & ex abundanti, titulum ipsum, nedum coloratum, aut putatiuum, sed & verum perinde ac si ad illius canonizatoriam ageretur, patefacere intendimus.

109 Duo igitur sunt, quæ canonizant electionem, substantia cõsensus, & substantia formę, à quibus recedere non possumus, Bald. *in c. quia propter, n.* 20. *& seq. de elect.* Boërr. *decis.* 1. *n.* 70. & sunt verba Rotæ *in Moten. Monasterij* 5. *Iulij* 1621. *coram bona mem. Coccino Decano, impress apud Tamburin. de iure Abbat. tom.* 1. *disp.* 5. *quæst.* 25. *vers. Duo enim sunt.*

110 Et quoad consensum, appatet ex actis, quod ex 38. Vocalibus, qui in Capitulo interfuerunt, 36. dederunt sua suffragia prædicto P.M. Terminon. Vnde cũ habuerit maiorem, & saniorẽ partem Capituli, taliter, quòd per mutuum consensum eligentium, & electi quasi coniugale vinculum spiritualiter sit contractũ, vt dicit text. *in cap. cùm inter, de elect.* dubitari non potest de substantia consensus, *tot. tit. de elect. in Decretal. & in* 6.

111 Quoad formam autem, patet etiam ex actis quod in præcedenti Capitulo Hispali celebrato de anno 1638. fuit iuxta constitutiones Ordinis, destinatus locus, & dies pro subsequenti Capitulo celebrando, videlicet Conuentus Granatensis, & dies 19. Aprilis 1641. Cõstat etiam ea pluribus litteris conuocatoriis dicti P.M. Liaño tũc Prouincialis, quòd fuit conuocata tota Prouincia, & in dictum Capitulum ad dictam diem & locum. Apparet item facultas præsidentis ex litteris deputationis Reuerendissimi patris Generalis, quæ fuerunt à S.D.N. Vrbano papa VIII. confirmatæ prout in Breui confirmationis desuper expedito. Adest etiam recognitio Prouinciæ eadem die legitimè

congre

cõgregatæ, & obedientiæ præstatio erga Patrem Præsidentem. Et tandem concurrunt in hac electione omnes solẽnitates, quæ in viduatis Ecclesiis requiruntur, tam de iure communi, *vt in dict. c. quia propter*, & *ibi* communiter DD. *de elect.* de quibus late P. Suarez venerandæ memoriæ *tom. 4. de religion. libro 2. cap. 5 per totum.* D. meus Barbos. *in collect. ad d. cap. quia propter, num. 1. & seqq.* Tamburin *vbi sup. disp. 5. q. 6. per tot.* quàm ex dispositione constitutionum huius Ordinis, *vt d. part. 3. de gubernat.* sæpius allegat. *cap. 7. cum suis* §§. Et propterea nec etiam potest dubitari de substantia formæ, & consequenter, quod electio ista sit canonizabilis, & possessio multo magis manutenibilis.

112 Nec aduersùs prædictum consensum potest opponi quòd ex quo Vocales erant 82. non potuerunt 38. facere maiorem partem Capituli, cùm alias maior pars in electionibus Canonicis intelligi debeat, non respectu minorum, sed respectu totius corporis Capituli, per glos. *in cap. cùm omnes, verb. constitutum de constitut.* & *ibi* Fel. Abb *in cap. Ecclesia vestra el. 1. numer. 5. eod. tit.* Rot. *coram Burat. decis. 809. & ibi latè Adden.*

113 Quia ex actis constat, quòd omnes illi, qui in Capitulo non interfuerunt, voluntariè se absentarunt instante vltimo, & peremptorio, termino electionis, & propterea non erant ampliùs expectandi, *vt* est text. *in c. cũ nobis de elect.* vbi glos. *verb. reuocare.* & *ibi* Abb. *n.* 10. & textus *in d. c. quia propter*, ibi *Præsentibus omnibus, qui debent, & volunt*, & c. *de elect.* & *ibi* glos. *verb. volunt*, vt benè considerat Lezana *in suis quæst. regular. cap. 15 num. 8.* & pluribus comprobat Castellin. *de elect. cap. 5. num. 11.* ibi: *Tempore statuto à iure communi, seu à constitutionibus, si legitimè electores vocati ad electionem renuant venire, eo casu maior pars Vocalium illa censetur, quæ est præsens in loco, siue conuentu in quo facienda est electio, cap. bonæ mem. de postul. Prælat. Panormit. ibidem numer. 9. & capit. licet, de elect. & ibi Panormit. numer. 14. Ideò qui iam congregati in Capitulo ad effectum electionis ibidem remanent, etiam quòd sit minor pars, aliis voluntariè recedentibus, possunt de iure celebrare electionem, quæ aliis seruatis, erit canonica. Ratio huius præsertim ea est, quia qui exierunt computantur inter illos, qui renunciarunt, vt colligitur ex cap. cum nobis de elect. & glos. ibidem verb. reuocare, & Panormit. n. 10. glos. in Clem. quod circa verb. quæ in facto, eod. tit. dummodo tamen instet vltimus terminus electionis; si vero non instet, debet minor pars expectare maiorem*, & pulchrè iuxta eius solitum *R. P. D. meus Alexander Raphaelius, Nunciaturæ Apostolicæ generalis Auditor in suo eleganti voto Generalatus Ordinis sancti Hieronymi, num. 86.* vbi plures allegat.

114 Alias enim esset in manu eorum, qui præuident non esse eligendum Prælatum sibi affectum, & partialem, Capitulum differre, in præiudicium totius Prouinciæ, cuius interest, electionem quam citius expediri, ne sit diu suo orbata Pastore, *capit. oblata*, §. *superior, de appellat.* vt benè considerat idem Castellin. *c. 8 numer. 5.* ibi: *Quapropter si non comparuerint, imputabitur illis, & non aliis, cum isti videantur esse in dolo ex quo dolo non debent commodum reportare, vt dicitur in c. Sedes, de rescript. & hoc idem tradit Bart. de firm. in tract. de Episcop. part. 3. lib. 1. quæst. 8. & Innocent. relatus à Brerio in annotat. ad caput 5. Mandag. de elect. part. 1. sub liter. P & malitia ipsorum eis prodesse non debet, nam sæpè Vocatos, de quibus supra sciẽtes instare tempus electionis, ad impediendam electionẽ celebrandam, voluntariè, & non sine aliqua malitia se absentant, & renuunt notificare locum ad quem declinant*, &c. Et inferiùs, ibi: *Regula iuris est, quod certus non debet certiorari, cum recedens certè sciat instare electionem, & terminum præfixum à iure particulari, vel communi, & nullam præmittat instantiam, signum euidens est, quod non vult interesse, cui fauet Panormitan. in c. cum inter, num. 10. de elect.* Et idem repetit *num. 6. & 12.* vbi reddit rationem, quod paria sunt in iure non venire ad electionem, & non perseuerare vsque ad finem, *& numer. 22.* ibi: *Quod semper intelligendum est instante vltimo temporis termino à iure præfixo; tunc enim & non aliter potest tertia pars Vocalium quæ remansit in Capitulo, formatis seruandis, celebrare electionem, quæ censeri debet bona & legitima, nã tunc, & eo casu ius interpellat pro homine*, &c *& n. 15.* ibi: *Si vocati venerunt in termino illis notificato, sed recesserunt antequam fiat electio, ad alium etiam terminũ prorogata, secundum Innocent. & Host. non sunt vlterius vocandi; non enim debuerunt recedere nisi completa electione, cap. consuluit de offic. deleg. Mandagot. vbi sup. cap. 18 & latius ibidem Brer. sub litera P. vbi cumulat ad hoc idem auctoritates quamplures textus, & auctorum in magno numero*, &c. Hactenus Castellin. & hãc eandem sententiam tenent expressè Cuech. *instit. maior. lib. 4. tit. 1. de elect.* Suarez *d. tom. 4. de Relig. lib. 2. cap. 5. n. 5.* Lauor. *d. tit. 4. de elect. cap. 21 à num.* 82. Franc. Marc. *d. decis. 569. num. 4 lib. 2.* Petrin. *de subdito, quæst. 1. cap. 31. § 6.* ibi: *Si quæras an assignato termino ad eligendũ, verbi gratia die Pentecostes si aliqui non compareant, possint reliqui ad electionem procedere; dico quod sic* Armil *de elect. 1. n. 19.* Mirand. *tom. 2. manual. quæst. 23. art. 6. conclus. 3. etiam si vnus solus reperiretur in Capitulo. vt notat* Panorm. *dict. cap. cùm nobis, de elect. num. 11. Et ratio est quia ex quo terminus est præfixus à iure, omnes videntur esse moniti in termino & nota quod debent venire ea hora diei, qua solet fieri electio*, Panorm. *dict. cap. cum nobis, num. 11.* qui loquitur in formioribus terminis, etiamsi Vocales non fuerint moniti per conuocatorias literas, & sequuta fuit Rot. in pluribus causis per Adden. *ad decis. Burati 809. num. 11. & seq.* & egregiè more suo solito D. meus Barbos. *de Canonic. cap. 38. num. 11 & sequentib.* ibi: *Et ideò non est habenda ratio in huiusmodi computatione de votis illorum, qui recedunt à loco vbi facienda est electio, cap. cum nobis*, vbi Abb. *num. 3. de election.* vbi plures allegat. *& de iure Ecclesiast. lib. 1. c. 19 n. 96. & sequentibus.*

115 Quod adeò verum est, *vt* si de conclaui Cardinalium S. R. E. contingeret omnes exire, præter vnum, ille solus posset eligere Romanum Pontificem, glos. singul. *in Clement. ne Romani, verb. amusi, de election.* Petr. de Baisio *in direct. elect. cap. 2. num. 6. & seqq. part. 1 & n. 9.* dicit locum etiam habere in electionibus Regularium, Laur. *tract. de Cardin. conclus.* 24. alios etiam refert & sequitur Castell. *c. 5 n. 86.* Rodriguez *d. tom. 2. quæst. 54. art. 4.* Lauor. *d. tit. 4. c. 6. n. 26. & cap. 15. num. 26.*

116 Nec replicari potest, quòd discessus à Capitulo, & illius prætensa absolutio fuit facta ad requisitionem maioris partis Vocalium, qui se requirimentis subiecerunt, ob metũ cadentem in viros constantes, Quia, vt fuit sæpè dictum, & necesse est, vt desuper sæpiùs voluerimus, metus iste est affectatus, & satis est, quod de illo non constet per probationes iudiciales seruatis seruandis factas. Quod enim non est de actis, non est de hoc mundo. Quinimò satis metus excluditur ex epistolis, vulgo *villetes*, hinc inde, inter Dominum Præsidentem Cancellariæ, & d. Patrem M. Liaño scriptis; in illis enim dictus D. Præsidens assecurat eum, *vt* veniat; & d. Pater promittit se hora decima venturum; & insuper d. D. Præsidens acriter de eo conqueritur; quod & Salã Regię Cancellarię. & Capitulum vsque ad horã vndecimam, pro vtrisq; functio-

ne valde insolitam, sub fide, & spe aduentus sui, & partialium suorum distulerit, & tandẽ deficiente fide publica, & priuata non venerit. Ista autem tam grauis, & potentis magistratus assistentia, nemo dubitat, quin metum excludat, *ad d. l. fin. in princ. D quod met. cauf.* Greg *decis.* 188. *n.* 9 *allegat. sup. n.* 96. Nec enim credendum est, quod prædictus D. Præsidens Valençuela pro suo munere, zelo, & deuotione quibus libertatem Ecclesiasticam ab incunabilis prosequitur, in aliquo defuisset, quominus electio ista liberè celebraretur, provt gratis ex aduerso incusatur, cũ aliàs primitias laborũ suorum in defensionem eiusdem libertatis Ecclesiasticæ, & auctoritatis Apostolicæ pro Romana Ecclesia, & potestate clauium Beati Petri aduersus Venetos, tam vltrò ediderit, & dedicauerit.

117 Vltra quod requirimenta apparent subscripta à pluribus Vocalibus, qui desuper a Præsidẽte Capituli iudicialiter examinati, deponunt, quod d. M. P. Liaño fecit eos in quatuor foliis albis sine aliqua scriptura subscribere, asserens se talibus subscriptionibus indigere. Ex quo patet, quam emendicata sint talia requirimenta, & quã voluntarius fuerit prædictus recessus a Capitulo, cùm nec manus Regia Cancellariæ, sæpiùs de eorum affectatis terroribus mouita eos assecurare nec in officio continere potuerit; quod *satis degenerem conscientiam redolet*, vt verbis vtar Politicorum.

118 Præterea nec assertæ depositiones suorum testium in aliquo suffragantur, tum quia in summario, & ante litis contestationem ex superius dictis, & ad annullandã electionem probationes debẽt esse claræ, & in cõtradictorio iudicio factæ, *dict. capit. cùm inter, de elect.* ibi: *Nisi sufficienter sit ostensum, eundem morbo epileptico laborare, super quo contra ipsum dicitur appellatum, vos non obstante appellationis obiectu, si qua ex aliis causis superius memoratis proponitur interposita (cum eas friuolas reputemus) electionem ipsius confirmetis.* Tum etiã, quia in decreto asserit d. M. P. Liaño, quòd non examinẽtur fratres, qui se subscripserũt requirimẽtis, & tamẽ ex 12. testibus 9. sũt Vocales eiusdẽ Capituli ex subscriptis qui manifestè ostẽdunt depositionum suarum emendicationem, & nec reddunt rationem sui dicti, & vnus ex eis in hoc Tribunali est publicus, & benè notus solicitator pro sua partialitate. Tum denique, quia imò omnes testes sunt partes formales in huius litis prosequutione, & dederũt mandatum procuræ, vt constat ex actis, & quod plus est, nec istę depositiones habẽt subsistentiã veri facti, cum sonent factæ in vno loco, & sint factæ in alio, & tã in personis, quã in dictis & foliis ipsis scripturarũ plurimas patiãtur obiectiones, vt oculariter, & palpabiliter demonstrabitur; ita vt mirum sit, quòd inter viros aliàs graues, & religiosus, talis calũnia suæ matri, & Prouinciæ fuerit imposita, cũ etiam si verum saperet, tã fœdum facinus proprio pudore contegere debuissent imitatores facti Sem, & Iaphet, *qui pallium imposuerant humeris suis, & incedentes retrorsũ operuerunt verenda patris sui Noë*, nec sequẽtes Cham, *Qui cùm vidisset verẽda patris sui esse nudata, nuntiauit fratribus suis foras*; licẽte pręsertim Apostolo aduersùs eos, qui per Tribunalia vagantur, *quare non magis iniuriam patimini? quare non magis vestrum amittitis*, & alibi, *neque enim facio animam meam pretiosiorem, quàm me.*

119 Minus potest replicari, quod ex præcedentibus tractatibus, seu congressibus fratrũ de Prouincia, quæ ex aduerso vocantur conuenticula, insurgit non leuis pręsumptio seditionibus. Quia respondetur, quod de illis non constat, & quatenus constaret, præcedere debuissent isti tractatus, glos. *in verb. tractantes in cap. in nomine, 23. distinct.* D. Barbos. *de iure Eccles. d. lib.* 1. *cap.* 29. *n.* 83. ibi: *Sunt enim veluti preparatio ad electionem, non autem electio; fitque in eis discussio eorum, quæ facienda sunt, nominantur vtrinque plures, qui iudicantur digni electione, & quisque dicit, quod sibi videtur, absque tamen quod sequatur aliqua conclusio, vel electio, &c.* & allegat glos. *in cap. cùm inveteri, verb. in tractatu de elect.* Butr. *in cap. cũ inter, num.* 7. *eodem tit.* Petr. Greg. *eod. tit. cap.* 15. *in fin.* Maximè in Prouincia Bœthica, vbi per concordiam auctoritate Apostolica confirmatam, & singulis triẽniis vsu receptam, adsunt duę partialitates distinctæ, & separatę, quę faciũt quasi duo Collegia, vel duas Cõgregationes eiusdem Prouinciæ, & propterea congressus isti non solũ sunt liciti, sed & debiti pro iurium suorum defensione. Qui enim iure suo vtitur, nemini facit iniuriam, *l. iniuriarum, §. 1. D. de iniuriis.* Et multò magis stantibus tot nouitatibus, & perturbationibus partis aduersæ, quę nũquam sua sorte contenta a triennio, & vltra nihil nõ molitur, vt totã Prouinciam contra dictam concordiã integraliter possideat, vt patet ex mãdatis Procuratori Romanæ Curiæ transmissis, & in actis præsentatis: ac etiã ex quo prædictus P. M. Liaño diffidens de suo Secretario, qui erat M. Fr. Hyacinthus Cubero de *partialitate* Prouinciæ, coëgit illum renuntiare *officio*, ne secreta sua panderet. Et quod plus solito *mirandũ* est, fratres Hispalenses, & Extrematuræ vix ascendũt ad numerũ 120. & fratres de prouincia excedunt numerum 750. & tamen illi semper sunt in spiritu amaritudinis, & ambitionis, nec desistunt fermentare futuras electiones aduersus istos, acriter de inæqualitate conquerentes.

120 Nec etiam replicari potest, quod ex quo fuerunt in Capitulo admissi nonnulli, qui negantur fuisse Vocales, videatur hodie cõstare de defectu consensus. Quia cùm à iudicibus causarum (à præsidente Capituli iuxta formã constitutionum deputatis) fuerint examinata, & canonizata omnia iura, & voces Vocalium, nihil de hoc pertinet ad Capitulũ, neque hoc potest influere in prætensam nullitatem electionis, cum sint diuersa corpora, & diuersas fũctiones, & munia exercentia, licet omnia tendant ad eundem finem, & effectum. Ad Capitulum enim non spectat discutere Vocaliũ causas, sed solùm priuatiuè ad dictos iudices, pro quibus adest iuris præsumptio, quod in omnibus ab eis gestis benè se informauerint, & in prolatione decretorum, & sententiarum ritè & rectè processerint, Aym. *conf.* 74. *n.* 9. Greg *decis.* 176. *num.* 4. Burat. *dec.* 334. *num.* 8. *in fin.*

121 Quod autẽ constitutio desuper disponens, fuerit ad vnguem seruata; patet, quia *in d. cap. 7. rubr. de iudicibus causarum part.* 3. adsunt hæc verba: *Eo autẽ completo, de patrum consensu deputet* (scilicet Pater præsidẽs) *tres iudices causarum peritos, & expertos; qui ante omnia litteras discretorum examinent, ac de habentibus vocem tam actiuam, quàm passiuam, omnem controuersiam dirimant, &c. A quorum sententia nulli ad Capitulum dimissum liceat appellare, nisi forte absens, vel inauditus fuisset, &c.* Et in actis legitur, quod pręsidẽs eos deputauit de omnium Capitularium consensu, nemine discrepante.

122 Vnde quidquid ab his iudicibus gestũ fuit, debuit omnino à toto Capitulo recipi, provt receptæ fuerunt tres, vel quatuor voces, quæ ante earũ sententias poterant in dubitationem incidere. Etenim iudicatura causarum habet in hac materia potestatis plenitudinem, taliter quod etiamsi iniustè processerit, vel accusatores ad eam noluerint recurrere, non ideo electiones sunt iustæ vt expressè dicitur in constitut. sub eadem regula, ibi: *Alias enim sine vitio pertransibunt omnes electiones.*

123 Et profectò in d. patre præsidente exuberauit bona fides

fides,ex quo sufficiebat ad huiusmodi deputationem, consensus quatuor, vel quinque patrum vocaliũ,quos ipse nominasset, iuxta declarationem Reuerendissimi Generalis desuper factã. Quæ licèt emanauerit ad instantiam Prouinciæ Chilensis,non ideò desinit esse vniuersalis,ex quo orta fuit ad interpretationem constitutionis etiam vniuersalis,ex trad.per D.Barbos.*in collectan.Bull verb.Congregatio 3.*Provt quotidie videmus in declarationibus sacrosancti Concilij Tridẽtini emanatis à Congregatione Eminentissimorũ DD. Cardinalium interpretum,quæ licèt à personis particularibus fuerint obtentę,in eisdem tamen casibus deseruiũt pro lege communi,vt benè D.Barb. *vbi proximè*,ibi: *Eius declarationes ad instar communis solent allegari*, illisque semper plurimum Rota detulit, neque vnquã illas in dubium reuocauit:Canaler.*dec.* 627.*n.*8.Burat.*decis.*479.*n.*3.Atque ex his benè constat,nihil opponi aduersùs substantiam consensus.

124 Nec aduersùs substantiã formæ obiici potest quod recognitio de Patre Præsidente facta fuerit absq; sono cãpanę,& propterea nullitati subiaceat.Quia cùm ista recognitio debeat fieri sexta feria statim (sunt verba constitutionis)postquã vesperæ fuerint decantatæ, & in casu nostro vocales etiam post illas decantatas,iam aduesperascẽte die adhoc expectauerint, imo & dictũ P.M.Liaño,tunc Prouincialem pro sono, & celebratione Capituli requisierint,tempus ipsum interpellauit pro campana , vt solet interpellare pro homine, Castellin.*d c.*8.*n.*11.*&* 12.

125 Vltra quod campana debeat pulsari ab habente auctoritatem,siue de illius commissione, Angel.*in sum. verb electio,numer.*15. *per tot.* Castellin. *vbi proximè d.numer.* 11. & expressè id ordinat constitutio *in d.capit.7 p.*3.ibi. *De mandato Prioris Prouincialis ad sonum campanellæ claustri ter pulsata*,&c. Vnde,cùm prædictus P.M. Liaño qui erat intra claustra Monasterij,solus haberet priuatiuã facultatẽ pulsandi,& requisitus à partialitate Prouinciæ pro obseruantia cõstitutionũ,pulsare negligeret,satis liquet, quod campana per neminem aliũ debuit pulsari.Nec est quod imputetur Patribus Capitularibus ; quia casu quo ad eos pertinet,per illos non steterit quominus pulsaretur, *cap. imputari,& cap.dum non stat,de reg.iuris in 6.*& certè ad ipsos talis pulsatio non pertinebat;sed solum obseruare ad vnguem constitutiones disponentes, quod statim P.Præsidens recognoscatur,quòd significat recognitionem fieri debere , sine aliqua mora aut vllo, licet minimo temporis interuallo, vt in puncto notauimus *sup.n.*29.

126 Verũ cessare videtur scrupulus,quia campana tunc occupabatur à d. P. Bolaños priore Conuentus Granateo.& à suis Conuentualibus, & domesticis eiusdẽ partialitatis:& propterea Capitulares,qui erant forenses,ausi non fuerunt campanam aggredi;ne exinde rixæ,rerum omniũ turbationes,scandala plurima sequerentur. Satius enim,& prudentius eastimarunt cãpanam omittere,& cõstitutionibus obedire,prout in cõtinenti de hoc protestati sunt in decreto coram Notario,& testibus desuper extenso Præsertim cũ viderent indictionem diei,horæ,& momenti pro huiusmodi fũctione esse omnibus notoriam,& sic tanquam de notorio potuerunt procedere absque obseruatione solẽnitatum,*cap sua nos,de cohabit Cleric.cap. ad nostram el 2.de iureiurand.*& tradit Gomez *tom.* 4.*var.cap.* 1. *num.*42.

127 Nec dictus P.M Liaño,eiusque partiales possunt allegare ignorantiam constitutionum aut conuocatoriarum , in quibus fiebat indictio ; prout nec ignorare poterant,quod deputatio Præsidentis, illiusque Apostolica confirmatio obtenta fuerat ab Eminentissimo D.Francisco S. R E. Cardinali Barberino in fauorem dicti Patris Mag.Fr.Illephonsi de Castilla ; cùm aliàs, paucis ante recognitionem diebus, totis eorum conatibus adierint Regium,& supremum Consilium acerrime instantes pro retentione Bullarum huiusmodi Præsidentiæ,licet ibi,degustatã iustitiã,desuper succubuerint.

128 Et in omnem euentum,ista recognitio,& obedientiæ præstatio fuit denuò,& ex integro facta die Sabbati sequenti,de mane ad sonum cãpanæ,& ante istũ actũ nullus alius,ex Capitularibus actibus pręcessit sed omnes sunt successiui,vnus post alium.Adeò, vt neq; deputatio trium iudicum causarum (quæ aliàs die Veneris fieri solet) ante huiusmodi iteratam , ad sonum cãpanæ,recognitionẽ,sed imo post illã,facta fuerit.Ex quo etiam detegitur,quanta procrastinatione, quanta patientia, & charitate partialitas illa expectabatur.

129 Minus potest obiici,quod ista recognitio fuit clãdestina & nulla,ex quo non fuit facta in Sala Capitulari, sed in Camera eiusdem Præsidẽtis.Quia omisso quod in Conuentu Granatensi non adest Sala Capitulis destinata,& electiones solent fieri,vel in Camera,aut in refectorio,siue in Sala,quæ dicitur *De profundis*, vel alibi Respõdetur adhuc,quod quemadmodũ locus nõ est substantia electionis,Cuch.*inst. maior. lib.4.tit.de elect.n.*23.Bonon.*dub.*16.*n.*4.D Barb. *de iure Eccles. d.lib.* 1.*c.*19.176.*& seq.* Et etiam si adsit locus consuetus,& in eo non fiat celebratio electionis , tenet electio,quia locus non sanctificat hominem,*c.non loca,40.distinct.*Lauor.*d.tit.*4.*c* 18.*nu.*7. Multo minus debet esse de essentia recognitionis.

130 Et habemus indiuidualem constitutionem *in d.c.*7. ibi:*Omnes Patres ad Capitulum conueniant vel alio, vbi decenter adesse possint*,&c.Et propterea nullus remanet dubitandi locus.Eo vel maximè,quia dictus P. Præsidens ad cœnam in publico refectorio, eadẽ die Veneris 19.Aprilis suam obedientiam publicari fecit, vt constat ex actis.Et vt dictum est,sequenti mane in loco refectorij alia obediẽntia,sibi fuit præstita,& inibi fuit facta deputatio iudicum,& successiue in eodẽ loco,electio prouincialis,& cæteræ aliæ functiones Capitulares coram toto Conuentu satis numeroso, præuiis etiã publicis,& notoriis proclamationibus,& edictis ad valuas Conuentus affixis. Ex quibus satis apparet,quàm voluntaria, & animosè prætensa clandestinitas fuerit opposita.

131 Provt neque obiici potest,quòd recognitio de Patre Præsidẽte debebat fieri à d.P.M.Liaño,tũc prouinciali actuali,& eo recusãte,à R.P.M.Fr.Hieronymo de Sotomaior Prouinciali absoluto à sexennio,vti immediato eiusdẽ Partialitatis Hispalensis,& tamen facta legitur à R.P.M.Fr.Andrea de Cordona, & sic prætensa ista nullitas influit in omnea actus subsequentes.Quia aut hæc assistẽtia Patris Sotomaior prætẽditur in vim concordiæ super alternatiua factæ;& obiectum videtur prorsus euanescere,quia in eadem concordia nihil de hoc disponitur,& quatenus adesset aliqua particularis prouisio in hac Prouincia(quod negatur)circa id, quod deficiẽte vno prouinciali,subrogetur alter eiusdẽ Partialitatis,id tamẽ locũ haberet,quando vel Prouincialis est taliter corpore,aut animo impeditus,quod nõ posset continuare gubernationẽ, vel quando ante cõpletum triennium moreretur;tũc enim,maxima cũ ratione subintraret alius de eadẽ partialitate,& susciperet gubernium Prouincię,ne scilicet partialitas illa integro suo triẽnio defraudaretur.Cæterũ vbi non adest impedimentum infirmitatis aut mortis,sed imo sũma renitentia Prouincialis,& vlteriùs trienniũ fuit completum vsque ad vltimam horam,& partes in nihilo defraudantur , debet cessare ratio talis prouisionis

particularis,& consequenter eius dispositio, ad *reg.l. adigere,§.quamuis,ff.de iure patron.* Tiraq. *tract.cessante caus.per tot.*

132 Aut verò prætenditur in vim constitutionis *d. c.7. rub.de modo recognoscend.Patr. Præsid.* & hoc etiam casu nullum habet fundamentum, quia inibi solummodo dicitur quod Prouincialis actualis recognoscat patrem præsidentem. Vnde stante ipsius renitentia, iste casus tanquam omissus in constitutione, mansit etiam in dispositione iuris.

133 Dispositio autem iuris, à qua regulari debemus (vt diximus *sup.n.24.*) est in alia cōstitutione *in d.c.3.ead. p.3.* vbi disponitur, quòd si Generalis non venerit ad Capitulum Generale, neq; miserit, *in eo casu* (sunt verba constitutionis) *Prior Prouincialis illius Prouinciæ, in qua Capitulum congregatum est, omnia faciat, quæ Prior Generalis præsens faceret, quousque Præsidens publicetur, & non vltra, qui publicatus ad electionem noui Generalis procedere faciat*, &c. Et propterea qui hoc munus recognoscendi debebat in se assumere, erat P. Fr. Ioannes de Bolaños, Prior Conuentus Granatēsis, vbi Capitulū Prouinciale celebrabatur, cùm idē iuris sit de parte quoad partem, quod est de toto quoad totum, ad *l.quæ de tota,D.de acquir.hared.*

134 Verùm tam d.P.Bolaños, quàm d. P. Sotomaior requisitionem pro celebratione Capituli iam post Vesperas, pro parte Patrum de Prouincia factam paruipēdentes, nec munus, quod ad ipsos pertinebat, suscipiētes, in illa hora publicè, & acriter tractabant de Capituli dissolutione, vt patet ex actis prout etiam euentus docuit, quod in requirimentis, pro dissolutione factis eorum nomina apparent subscripta. Quare dato, quòd ad singulos eorū talis recognitio pertineret, adhuc de illis non erat habenda ratio, quia per requirimenta ista tam verbis, quàm scriptis facta, satis se insinuarunt quod nolebat assistere recognitioni Præsidētis, nec pro suscipiendo munere aliqua alia interpellatio requirebatur, cùm & ipsi scirent renitentiam d.P. M.Liaño tunc Prouincialis, & tempus ipsum interpellaret pro homine, ex latè dictis sup. Et propterea non solū ob huiusmodi omissionem; sed & multo magis ob positiuam, & notoriam contradictionem Capitulo celebrando, fecerunt se alienos à dicta functione exercenda, vt est text. ad literam *in d.c.cùm nobis, de elect.* ibi: *Item cùm post appellationem emissam Archidiaconum cum suis fautoribus chorum exiisset, & vos, illos, vt interessent electioni facienda vobiscum, curassetis solicite reuocare (quoniam ad electionem faciēdam accedere noluerunt) alienos se fecisse videntur: propter quod electionem a vobis, iuxta formam mandati Apostolici, concorditer, celebrati, de iure non posse contradicere videbantur.* &c. qui textus benè casu nostro applicatur, & per illum DD. communiter, præsertim Abb. *ibi n.3.* Castellin. *d.c.8.n.11.*

135 Atque ex his præcisè sequitur, quòd recognitio, de qua agitur, pertinebat de necessitate ad d. P. M. de Cordoua (aliàs Prouincialē absolutū) tanquam ad antiquiorem, ex diffinitoribus, ad quos tota iā illa Prouinciæ actio principaliter fuerat deuoluta, donec Præsidēs publicaretur, qui publicatus ad electionē Prouincialis, iuxta prædictam cōstitutionem, procedere debuit, prout de iure, simul, & ad illius confirmationem, tanquā Præsidens, & Vicarius Generalis, legitimè processit.

136 Tandem nec aduersùs formā electionis potest obijci, quod ex fide Notarij, seu scribæ non cōstat in actis de legitima trium scrutatorum electione, prout nec de electione prouincialis, & Priorum ex eadem Notarij fide. Quia, cùm præsupposito quod vsus Notarij, seu scribę in electionibus Augustinianis est sublatus, abolitus, & reprobatus per geminam Pauli Papæ V. piæ reminiscentiæ, constitutionem, quæ est in actis producta, & adest *in Bullar.ordin.* Respondetur de electione trium scrutatorum benè, & legitimè constare, ex subscriptione triū Diffinitorū, ad quos, ex proprio munere spectat, ac etiā ex subscriptione P. Præsidentis illos canonicè confirmantis. De electione autem prouincialis, ex calculatione votorum, & subscriptione trium scrutatorum, ac ex proclamatione, & electione à primo illorum facta, demumque ex subscriptione P. præsidentis illum confirmantis. Et de electione priorum satis etiam videtur constare, ex subscriptione totius diffinitorij. Stante enim secreto commendato, tam de iure communi, *in d.c.quia propter, de elect.* & dispositione sacrosancti Concilij Tridentini *sess.25 c.7. de regul.* ac etiam Constitutionum Ordinis, & Bullarū Pauli V. nulla alia probationis species potest adhiberi. 137

Cæteræ autem nullitates, quæ ex aduerso opponuntur, vel nō subsistunt in facto, vel nulla indigēt respōsione. Præsertim cū hodie non insistamus pro canonizatoria electionis, sed solùm pro manutentione, in qua sufficit nuda possessio, etiam sine vllo titulo, ex latè dictis in tertio articulo.

138 Ex quibus omnibus videtur sufficienter constare de notorio, & palpabili defectu iuris, & possessionis eiusdem R.P.M.Fr.Francisci de Liaño, & propterea non esse sibi concedendam manutentionem. Ac etiam cōstare de possessione titulata, & manutenibili dicti R. P.M.Fr.Francisci de Terminon, moderni Prouincialis, & consequenter de rigore iustitiæ, & de æquitate illum esse manutenendum in quasi possessione iuris exercendi ministerium Prouincialatus, non obstantibus iis, quæ pro alia parte obiiciuntur. Et ita Ego de iure sentio. Saluo in omnibus castissimo iudicio Illustrissimæ Dominationis vestræ, quæ secundùm datam sibi à Deo sapientiam, in tenera licet ætate errata corrigit, iustitiam administrat, æquitatem diligit, & collecta prudentissime moderatur. Matriti die 9. Iulij 1641.

Oueten. Beneficij del oro.

De beneficio etiam tenui facienda est mentio in impetratione alterius beneficij, & non sufficit esse paratum obtentum dimittere, & de facto illud dimittere infra paucos dies, nisi alias beneficium obtentum fuerit incompatibile cum obtinendo, quia vacat primum ipso iure.

VOTVM CVII.

Doctissimi D. D. Gabrielis Martinez protonotarij ac Iudicis Apost.

1 *Facti contingentia refertur, & n.2.3.& 4.*
5 *Reo & possessori sufficis vincere per non ius actoris*
6 *Possessor potest excipere de iure tertij quando exceptio est exclusiua Iuris agentis.*
7 *Regula 55 Cancellariæ declaratur.*
8 *Paratus obtentum dimittere tempore impetrationis alterius, non tenetur de obtento in obtinendis litteris Apost. mentionem facere.*
9 *Dimissio beneficij obtenti non reualidat gratiam nullam ob non factam illius mentionem in impetratione alterius beneficij.*
10 *Beneficij obtenti etiam tenuis & parui valoris facienda est mentio.*
11 *Dimissio primi offerenda ante consecutionem gratiæ secundi.*

12 Oblatio

12 *Oblatio dimissionis beneficij obtenti facienda est in corpore supplicationis obtinendi.*
13 *Beneficium obtentum quando fuerit incompatibile cum obtinendo non requiritur expressio valoris obtenti, nec eius iustificatio.*
14 Rota coram *Gregor. XV. decis. 84. n. 4. & dec. 490. n. 1. declaratur.*
15 Beltramin. *ad d decis. 84. num. 9. Gregorij XV. reprobatur.*
16 *Dimissio subsequens non facit gratiam valere.*
17 Rota *decision.* 20. *de prabend in nouis, declaratur.*
18 Rota *coram D. Coccino declaratur.*
19 *Beneficium non dicitur vacare per simplicem dimissionem si illa à Prelato admissa non fuerit.*
20 *De beneficio renuntiato ante admissionem facienda est mentio in impetratione alterius.*
21 *Dimissio ventosa, & ad nihilum pro futura non iuuat. &* n. 22.
23 *Dimissioni contraueniens censetur fecisse illam ad eludendam.*
24 *Ex post facto apparet quid actum sit.*
25 *Argumentum à maioritate rationis in Iure validum.*
26 *Beneficiorum conseruatio est omni Iure prohibita.*
27 *Papa expresso valore plurium obtentorum non censetur dispensare super eorum pluralitate.*
28 *Beneficia plura simplicia an quis habere possit?*
29 *Beneficium vacat per contractum matrimonij.*

1 Vacante beneficio, de quo agitur, de anno 1627. per obitū Ioannis Ruiz, illud à Sede Apostolica impetrauit Marcus de Prauia, cum narratiua, quòd Ioannes Ruiz de tempore obtenti huiusmodi beneficij, & per quatuor menses antea, fuerat familiaris, & continuus commensalis Eminentissimi D. Cardinalis de Deza, & litteris Apostolicis in forma gratiosa (per verba *conferimus, & prouidemus*) desuper expeditis, & possessione nondum habita, Marcus prædictus matrimonium contraxit.

2 Deinde D. Ioannes de la Sienta, & Cifuentes, Canonicus Ecclesiæ Oveten. vti vacans per contractum matrimonij seu adhuc vt priùs, per obitum dicti Ioannis Ruiz, de eo à Sanctissimo D. nostro obtinuit prouideri, & litteris Apostolicis in eadem forma gratiosa superinde confectis, & executori præsentatis, de anno 1637. fuit in possessionem immissus.

3 Verùm quia per obitum eiusdem Ioannis Ruiz istud beneficium, vti vacans in mense ordinario, & nō affectum obtinuerat ab Archidiacono de Venauente Ordinario collatore, Toribius Vigil, & eo mortuo, per obitum eiusdem Toribij illud impetrauit D. Dominicus de Salde, hinc idem Dominicus litem mouit cōtra D. Ioannem de la Sienta possessorem pro adiudicatione beneficij.

4 Et causa coram Ordinario Oveten. diutiùs ventilata plurimisque hinc inde deductis, & oppositis, tandē Ordinarius prædictus suam tulit Diffinitiuam sententiam, per quam, beneficium Dominico adiudicauit, & Ioanni perpetuum silentium imposuit.

5 Causa igitur appellationis coram mē pendente, Ioānes instat pro reuocatione sententiæ, tam ex capite nullitatis, quàm iniustitiæ, & pro nunc insistit, allegās se à septennio esse in possessione, & gratiam Dominici fuisse nullam ob non expressionem obtentorum, & propterea sufficere sibi, vti possessori, etiamsi legitimè titulato, opponere Domino exceptionem defectus iominij, & seu, tua non interest; cum alias reo, & possessori sufficiat vincere per non ius actoris, *l. 1. ff. quor. appellat. non recip. leg. ille à quo, §. si de testamento, ff. ad Trebell. cum simil.* Quod pariter procedit in beneficialibus, etiam si de possessoris iure non constet, vt in terminis Rot. *coram D. Burato, in eius impress. dec. 512. n. 1. & ibi* D. Ferentill. Adden. qui plures alias allegat, *n.* 6 11. Prout etiam potest possessor excipere de iure tertij quando exceptio est exclusiua iuris agentis, Cæphal. *consil. 133. n. 39.* latè Rot. *dec. 415. n. 3. & ibi* Adden. *n. 6. coram sanctæ memoria Greg. XV. tunc Rota Auditore.*

Vnde omissis nullitatibus, quæ aduersus sententiam Ordinarij opponuntur, pro faciliori resolutione copiēda, & maiori partium satisfactione, libuit tam in facto, quàm in iure discutere articulum, an scilicet gratia Dominici de la Salde sit nulla ob non expressionem obtentorum de tempore impetratæ gratiæ istius beneficij?

7 Et quidem re maturè perspecta partiumque Aduocatis, hinc inde non semel auditis, videtur quod gratia Dominici sit nulla. Ex quo enim de tempore impetrationis beneficij de quo agitur, inter plura alia obtinebat etiam aliud beneficium sanctæ Mariæ de Prendes, cuius valorem minimè expressit, minúsque de eodem beneficio fecit mentionem, incidit in pœnam *regula 55. Cancellariæ*, quæ habet decretum irritans aduersus quascunque prouisiones sine expressione valoris obtentorum facta: & sic sufficit Ioanni possessori vincere, & eo excludere Dominicum impetrantem, & actorem per non ius illius, ex superius dictis.

8 Nec videtur obstare, quod Dominicus tunc erat paratus obtentum dimittere, prout infra paucos dies illud dimisit, & propterea sit excusandus, *ad dec. Greg. 84. n. 4. & decis. 490. n. 1.*

9 Quia ista superueniens dimissio non reualidat gratiam nullam à sui principio, & radice, etiamsi impetrās habeat animum dimittendi statim post gratiam impetratam, vt in puncto est egregium cons. Nauar. 9 *de rescript. per tot.* Gonz. *ad regul. 8 Cancel. glos. 15. §. 2. n. 67. & seq.* Et planè, & magistraliter, vt assolet, D. & Collega meus D. August. Barbos. *in collect. ad c. cum adeò. n. 3. & seq de rescript.* vbi alios allegat.

10 Quod procedit etiamsi beneficium obtentum sit tenue, & parui valoris, vt per Menoch. *de arbitr. casu* 201 *n. 42.* idem D. Barbos. *vbi prox. n. 2.* Pasil. *de resignat. lib. 10. q. 2 n. 67. cum seq.*

11 Vltra quod regula nō contentatur simplici dimissione superueniente gratiam, sed imo dat præcisā formam, quod intendens dimittere primum, prius ante confectionem gratiæ secundi dimissionem obtulerit, ibi: *Nisi persona prædicta beneficia, quæ tunc obtinuerint, iuxta ipsarum oblationis dimittere teneantur, &c.*

12 Quæ oblatio debet fieri in corpore eiusdem supplicationis beneficij obtinendi, aliàs gratia redditur nulla, nec conualescit, ex quo postea dimitteretur in terminis nostris tenet Alphons. de Soto glossator antiq. *ad eand reg de valore exprim. in glos. n. 7 & 8.* vt per Coccin. *ad eandem reg quæ fuit tunc tertia erat 61.*

13 Quod declaratur, nisi aliàs beneficium obtentum fuerit incompatibile cum obtinendo, quo casu non requiritur expressio valoris obtenti, nec eius iustificatio, quia cum primū vacet ipso iure, ad tex *in c. de multa, de prab.* ideò non requiritur illius expressio, vt *in eadem reg. 55.* ibi: *Iuxta ipsarum oblationes, aut aliàs dimittere teneantur*, vt bene in proposito distinguit Alphons. *vbi suprà n. 9. &* Mohed. *dec. 14. de preb.*

14 Atque ex his patet responsio ad dictas dec. *Greg. 84. n. 4. & 490 n. 1.* qua beneficia ibi obtēta erāt Curata

Barbosa Vot. decis. Part II. T 3 &

& incompatibilia,& propterea de eorum valore non erat necessaria iustificatio, quia scilicet de necessitate erant dimittenda,aut aliàs de iure vacatura, Rot.*corā Card Seraph.dec.*1393.*n.*2.*& decis.*1470.*n.*2. Et re vera in prædictis decisionibus non agebatur de excusanda taciturnitate valoris obtentorū de necessitate exprimendi;sed imò de excusanda illius iustificatione.cū præsupposito quod valor obtentorū fuisset Papæ narratus, quòd est longè diuersum,cùm aliàs expressio veri valoris omnino fieri debeat, vt regulæ satisfiat, etiamsi impetrans statim velit dimittere;nisi in eadem supplicatione dimissionem obtulerit;iustificatio autem valoris prius obtentorum non sit necessaria in executione,seu in verificatione narratiuæ vltimi obtēti,quādo is,qui pro verificatione,& executione instat,est paratus illa dimittere. Aliud enim est valorem obtentorū non expressisse,in quo in pœnas regulæ 55.incurritur, qui est casus noster,aliud verò valorem narrasse,& regulę satisfecisse,& à iustificatione narratiuæ valoris se excusare, ob id quod impetrans obtenta dimittere sit paratus, qui est casus prædictarum decis. & inferiùs allegandarum.

15 Minus videtur obstare, quòd etiamsi non sint incōpatibilia,adhuc nō sit necesse exprimere valorem obtentorum,imò nec ipsa obtenta quando impetrans est paratus illa dimittere,vt in puncto Beltramin.*ad dict. decis.Greg.*84.*n.*9. Quia Beltramin.in hoc euidenter fallitur,tum ex ratione,tum ex authoritate.& decisionibus ab eo adductis.

16 Ex ratione,quia regula dat formam,& ea non seruata(præuia scilicet oblatione)gratia est nulla vsque à sui initio ,ob decretum annullatiuum in ea positum, nec per subsequentem dimissionem gratia conualescit, vt per Alphon.Nauar.Gonz.D.Barbos.& alios superiùs allegatos.

17 Ex authoritate autem,& doctrinis, quia decisio *Rota* 20.*de prab.in nouis* loquitur, circumscriptā regulā Cancellariæ,& imò in fine decis.adiungit compilator, quod Vrbanus Papa VI.in sua regula voluit,& ordinauit,quod valor obtentorū exprimeretur, aliàs gratia impetrata esset nulla. Vltra quod disputatio illius decisionis non erat super expressione valoris obtentorum in impetratione alterius beneficij facienda, sed super illius iustificatione cum præsupposito,quod valor obtēti fuisset in gratia expressus,vt legitur in princ.eiusdem decis.& sic in illius casu, ne dum non fuerat regulæ contrauentum, sed imo expresse illi satisfactum.

18 Alia verò decisio adducta per Beltramin. *in Legionen.Canonicatus,coram recolend.mem. D.Coccino Rota Decano.inter eius impres.*87.*n* 6.*& apud Marchesan. de commission.tom.*1.*fol.*347. loquitur etiam in eisdem terminis iustificationis valoris iam expressi,& propterea dicit,quod impetrās secundum,non tenetur iustificare valorem primi in sua gratia narratum quando est paratus illud dimittere. Quod quantum à terminis casus nostri distet,ex superiùs dictis facile est dignoscere.

19 Nec etiam videtur obstare quod gratia Domini de hoc beneficio Sancti Laurentij fuit obtenta die 28. Maij 1637.& tamē beneficium sanctæ Mariæ de Prēdes longe antea dimiserat sub die 27. Februarij eiusdem anni. Quia omissis omnibus,quæ de falsitate huius dimissionis allegantur,satis est pro responsione dicere,eam non fuisse per Prælatum Ecclesiasticum,& competentem ad missam,& sic nec effectum sortitam, & tamen beneficium non dicitur vacare per simplicem dimissione n.si illa à Prælato admissa non fuerit, *c.admonet,c quod dubiis,de renunciat.*copiosè Garz.*de benef.p.*11.*c.*3.*§* 3.*à n.*223.

20 Et in puncto quod de beneficio taliter dimisso, seu renunciato,omnino debeat fieri mentio in impetratione alterius,post alios,quos allegant tenent Paris.*de resignat.l.*10.*q.*2.*n.*80.*& seq.*Garz.*vbi proximè n.*224.

21 Et hæc eadem dimissio non videtur habenda in cōsideratione,cū fuerit ad ventū facta,& Dominicus ipse eā parui fecerit.Etenim post impetratum beneficium, de quo agitur,fecit & aliam dimissionem sub die 30. Maij 1637. quæ fuit per Illustrissimum D. Nuntium admissa,& tamen in hac secunda dimissione,quæ fuit effectum sortita,nullam fecit mentionem de prima,signum euidens,quod prima dimissio fuerat ventosa,& ad nihilum profutura, tam attenta intentione dimittentis,quam dispositione iuris,vt per Garz. & Paris. *vbi proximè* allegatos.

22 Et quod plus est (& vix credi posset,nisi actis ipsis patefieret) Dominicus longè post factam secundā dimissionem dedit mandatum procuræ de mense Decembris 1637.ad exigendum omnes,& quoscumque fructus beneficij sanctæ Mariæ de Prēdes,tam decursos, quàm in posterum decurrendos, enuntians se in eodē mandato beneficiatum,& possessorē eiusdem beneficij. Et desuper adest etiam in actis plena probatio, quod eius procurator exegerit,non solum fructus integri anni 1637.verum etiam quòd eius nomine , & in vim prædicti mandati arrendauerit fructus anni sequentis 1638.

23 Ex quo facto,nonnulla aduersùs eundem Dominicum in proposito insurgere videtur.Et primum,quòd dato,sine veri præiudicio,quod *regula* 55.*Cancellaria* non requireret pro forma præcedentem oblationēm dimittēdi primum obtentum,sed sufficeret oblatio,& seu dimissio subsequens post impetrationem secundi: attamen ex quo Dominicus tāto tempore nedū tacuit, sed etiam contrauenit suæ oblationi,& dimissioni,cēsetur eam fecisse ad deludendum , ad trad. per Tiraq.*de retract.lignag.*§.8.*glos.*2.*n.*7.Rot.*coram Greg. dec.*492 *sub n.*18.

24 Secundum,quod ex quo fructus percepit;multo magis incidit in pœnam regulæ , cùm præsumatur eo animo obtentum beneficium conticuisse, & aliud(de quo agitur)acceptasse;*ad l.sed Iulianus,*§. *proinde*,ibi *intelligendumque esse ab initio sic accepisse ff.ad Macedon.l quadam,ibi,sed ex post facto retroducitur , & apparet quid actum est ff de reb.dub.*cum simil.

25 Tertium , quòd si ob finalem rationem *regulæ* 55. Papa vult quod omnino fiat expressio valoris obtentorum,quæ legitimo titulo possidentur , aliàs irritat impetrationem in obtinendo , multò magis censendū est eam irritasse,si post dimissum beneficium obtentum in fraudem regulæ,sine vllo titulo fructus percipere ntur , argumento sumpto à maioritate rationis, quod in iure est validum,ex vulg.

26 Præsertim cū de tempore impetrationis beneficij, de quo agitur,Dominicus obtineret nouem aut decē alia beneficia,quæ inibi narrauit,& quorum valorem expressit.Et aliàs si Papæ fuisset narratus valor beneficij de Prendes forsan gratiā beneficij sancti Laurētij non concessisset,cum hæc tanta beneficiorum coacervatio sit omni iure prohibita , ex latè trad.per Garz. *de benef p.*11.*c.*5 §. 3.*per tot.*& D.Barbos.*in collect.ad Concil.Trid.sess.*24.*de reform.c.*17.*per tot.*

27 Ne alioquin Pontifex,expresso valore plurium obtentorum,censeatur dispensasse super eorum pluralitate,vt est textus expressus *in c.non potest,*§.*fin.de prab. in* 6.Nauar.*tr.de orat.c.*22.*Miscel.*16.*n.* 64. *& seq.* Sed imo talis expressio solum operatur , quod impetrans effugiat pœnam *regulæ* 55. de exprimendo valore,vt per Gonz.*ad reg.*8 *glos.*15.*n.*27.*& seq.*

28 Et propterea Doctores hac de re tractantes consulunt quod vnusquisque conscientiæ suę prospiciat, aliud

aliud acceptando, & aliud seu alia dimittendo, ne incidat in coacervationem, Navarr. *vbi sup.*; & Gonz. *d. glos.* 15. *ex num.* 38. cum aliàs iuxta dispositionem Sacrosancti Concilij Trid. *d. sess.* 24 *cap.* 17. *de reform.* & declarationes Sacræ Congregationis Eminentissimorum Cardinalium interpretum, nemo possit habere præter vnum beneficium, etiamsi illud sit simplex, quod si adeo tenue fuerit, quod pro congrua sustentatione beneficiati non sufficiat, poterit & secundum obtinere. Et si ambo non sufficiant, nihilominus debet vtroque titulo contentari, vel aliud, seu alia duo impetrare, & obtenta omnino dimittere, vt videre est apud Garz. *d. p.* 11. *c.* 5. §. *à n.* 310. Ex quibus omnibus satis detegitur nullitas prouisionis Dominici de la Salde, quod sufficit pro illius exclusione, & reuocatione sententiæ.

29 Atque his accedit quòd possessio Ioannis non est suo titulo destituta, cùm & ille obtentus fuerit à Papa, vti de vacante per cõtractum matrimonij, seu adhoc vt prius per obitum familiaris, iuxta *regul.* 4. *Cancellariæ.*

30 Nec releuat, quod prædicta regula reseruat beneficia familiarium obtenta eorum familiaritate durante: vnde cum Ioannes Ruiz de anno 1594. in Hispaniam migrauerit, & per se ipsum possessionem Archidiaconatus in Ecclesia Oneten. apprehenderit, vtique remansit extincta familiaritas, & consequenter beneficium de quo agitur, tanquam obtentum de anno 1596. non cadit sub dictæ regulæ reseruatione. Quia licèt prædicta familiaritas expirauerit, reintegrata tamen dicitur per remigrationem Ioannis Ruiz de Hispania ad Vrbem; tum quia constat quod de dicto anno 1596. Romæ residebat, vt patet ex prouisione eiusdem de hoc beneficio, per Dominicum præsentata, in qua Papa dicit, *tibi in eadem Curia commoranti*, &c. Tum etiam, quia per eius obitum de anno 1627. Marcus obtinuit de eodem beneficio prouideri in forma gratiosa, vti de affecto seu reseruato per obitum familiaris Cardinalis; & tamen ista expeditio in forma gratiosa per verba, *conferimus, & prouidemus*, in Romana Curia nunquam fieri consueuit, nisi prius ibi iustificata narratiua familiaritatis, seu alia quæuis narratiua, vnde vocatio, reseruatio, seu affectio sumetur, ne aliàs Ordinarijs collatoribus fiat præiudicium, ex trad. per Garz. *d. part.* 11. *cap.* 1. *ex num.* 57. Gonz. *ad eand. reg.* 8. 7. §. 4. *proœm. num.* 80. Ex quo datur intelligi familiaritatem fuisse reintegratam de tempore obtenti istius beneficij & per quatuor menses antea, vt sat fieret regulæ 32. & consequenter gratiam D. Ioannis de la Sierra, habere implicitum statum validitatis; nec potuisse Archidiaconum de Venauente beneficium affectum Toribio conferre, minúsque per obitum eiusdem Toribij fuisse inductam vacationem.

Et ita vtraque. &c.

Toletana Pensionis.

Congrua quibus Beneficiatis debeatur. Titularis debitor pensionis an satisfaciat faciendo fructuum omnium dimissionem ad effectum euitandi incursum censurarũ.

VOTVM CVIII.

Doctissimi DD. Gabrielis Martinez Protonotarij ac Iudicis Apost.

1 *Facti contingentia narratur, & n.* 2. 3. 4. *&* 5.
6 *Congrua debetur Rectoribus Parochialium, & Vicarijs perpetuis, qui exercent curam animarum, & tenentur personaliter residere.*
7 *Congrua non debetur beneficiatis simplicibus.*
8 *Congrua assignatio cessat, cura animarum sine eius exercitio cessante.*
9 *Altari seruiens de Altari viuere debet.*
10 Cap. extirpandæ, de præbend. *loquitur expressè in Parochialibus ratione muneris, & contracti quodammodo matrimonij inter Parochum, & Ecclesiam.*
11 *Beneficium nimis pensione grauatum qui acceptauit sibi imputare debet.*
12 *Beneficium simplex seruitorium qui tenue & cum nimia pensione acceptauit, sibi imputet.*
13 *Manutentio conceditur ad limites pensionis.*
14 *Boui triturantí non est alligandum os.*
15 *Titularis non satisfacit faciendo fructuum omnium dimissionem pro terminis decursis.*
16 *Oblatio limitata & conditionalis non sufficit, & num.* 18.
17 *Titularis dimissis fructibus de æquitate ad solutionem pensionis non tenetur.*
18 *Depositum non releuat si fiat cum aliqua conditione, protestatione, & cautela.*
19 *Pensionarius est manutenẽdus in sua quasi possessione exigendi pensionem dum discutitur releuantia, vel irrelevantia dimissionis fructuum.*
20 *Pensionario competit actio personalis aduersus titularem qui acceptauit beneficium pensione grauatum.*
21 *Titularis acceptando beneficium videtur quasi contraxisse cum pensionario.*
22 *Actio competens pensionario aduersus titularem videtur personalis in rem scripta.*
23 *Pensionibus, & annuis præstationibus tot sunt debita quot sunt anni.*
24 *Titularis vltro se immiscens in bonis, & redditibus beneficij, tenetur actione personali.*
25 *Exceptio requirens liquidationem non videtur admittenda in iuditio manutentionis.*
26 *Exceptio de insufficientia valoris beneficij etiam incontinenti probata non potest retardare executionem mandati de manutenendo.*
27 *Probatio non excludit probationem.*
28 *Exceptio non dicunt liquida ante rem iudicatam.*
29 *Possessio vera & manutenibilis etiam sine titulo, & illius vmbra datur.*
30 *Titularis per solutionem videtur releuasse pensionarium ab onere elidendi exceptionem.*
31 *Possessionis de iniustitia non est discutiendum in iudicio summarissime possessorio.*
32 *In Possessorio nihil aliud attenditur quàm nuda detentatio.*
33 *Possessio exigendi reddit turbidam, & dubiam quamlibet exceptionem.*
34 *Titularis recusans integraliter soluere dicitur spoliare pensionarium.*
35 *Remedium reintegrandæ datur illi qui sese pro spoliato habuit.*
36 *Exceptio defalcandorum onerum beneficij tanquam petitorium respiciens non debet manutentionem impedire.*
37 *Iudex in decreto manutentionis debet præseruare iura omnia partibus tam in petitorio quàm in possessorio ordinario.*
38 *Titularis fructibus æquiualentibus non perceptis, non tenetur pecunias de suo pro pensione, & oneribus soluere.*
39 *Onera defalcabilia referuntur, & num.* 41. *cum seqq.*
40 *Subsidium de quinquennio in quinquennium soluitur.*

42 *Titularis tenetur subire onera incumbentia suo beneficio,& non est habenda ratio de oneribus, quæ per ipsum explicari debent*

43 *Titularis ad libitum non potest imponere onera voluntaria in præiudicium pensionarij.*

44 *Articuli friuoli non sunt habendi in consideratione ad retardandum vlteriorem processum.*

45 *Iudex debet ex officio repellere exceptiones oppositas ad procrastinandum executionem.*

46 *Bona fides non petitur vt bis idem exigatur.*

47 *Pensionario lite pendēte non debet impediri exactio sua pensionis.*

48 *Æquitas, & arbitrium non intrant pro retardatione pensionis.*

1 Lite aliàs coram me vertente super huiusmodi reseruationis executione, cùm inde deflexum fuisset ad summarissimum possessorium retinendæ, vti præuium executionis, vtraque parte acerrimè informante, habitaque matura causæ discussione & seruatis de iure, & de stylo seruandis, sub die 8. Iunij, anni proximè præteriti 1639. fuit per me ad fauorem Domini Ioannis de Murueta, latum decretū manutentionis in quasi possessione exigendi annuam pensionem 4600. regalium, in qua de tempore motæ litis reperiebatur. Et desuper sub eadem die, fuit etiam expeditum mandatū de manutenendo in forma solita, simulque sub pœnis, & censuris fuit relaxatum mandatum executiuum pro 2300. Regalibus eidem Ioanni debitis pro pensione primi semestris in festo sancti Ioannis Baptistæ, anni 1638. maturata. Quod sub die 10. Iunij 1639. fuit intimatum Domino Blasio, Beneficiato Titulari.

2 Cúmque ad subterfugiendam solutionem pensionis plures diligentiæ pro parte Titularis in Nuntiatura Apostolica, ac in supremo Senato Regio factæ fuissent, tam sub pretextu violentiæ sibi illatæ, quam etiam per viam retentionis Bullarum, & in omnibus succubuisset, causa mihi remissa fuit, vt ad vlteriora procederem.

3 Hodie igitur, cum iam versaremur in præcisa executione mandati, D. Blasius per viam incidentiæ, emergentiæ, & seu declarationis decreti manutentionis, instat congruam, saltem centum ducatorum, sibi fore reseruandam, ex quo valor Beneficij non respondet oneribus, & pensioni desuper impositis. Et incontinenti offert probationes super ista exceptione insufficientiæ valoris. Insuper, & onera Beneficij prius esse deducenda. Et adhunc effectum, simul & ad euitandum incursum censurarum fecit oblationem, & dimissionem fructuum prædicti Beneficij sub die 19. Decēbris 1539. Ex quibus petitur declaratio decreti, & reformatio mandatorum, nempè, quod intelligi debeat illorum executio, & exactio pensionis, salua semper remanente congrua pro Titulari, & deductis oneribus Beneficij.

4 Pro parte verò Pensionatij dicitur, congruam de Beneficiis simplicibus, quantumuis seruitoriis non deberi minusque suffragari posse Titulari prædictam fructuū dimissionem, præsertim postquàm in eis se immiscuit: Neque exceptionē defectus valoris esse admittendam; neque prætensa onera defalcanda, cum hæc omnia videantur requirere liquidationem, & sic sapiant, & redoleant naturam exceptionis turbidæ, quæ requirit altiorem indaginē, & propterea reijcitur ad petitorium; nec vnquā admittitur, quum de momentanea possessione quæritur in hoc iudicio sūmatissimo manutentionis, in quo nihil attenditur quàm nuda possessio, simplex detentatio, & insistentia facti de tempore motæ litis. Vnde instatur pro aggrauatoria censurarum, & vlteriori processu.

5 Super quibus, formato articulo, auditisque in contradictorio dominorum Aduocatorum informationibus, acriter iura suarum partium defendentium, pro maiori animi iustificatione, litigantiumque quiete, ex more nostro videndum est de pluribus dubiis breuiter, & resolutiuè, vt inde veritas appareat.

Proponuntur quinque dubia.

Primò, an Titulari debeatur congrua, in casu, & ad effectum de quo agitur.

Secundò, an prædictus Titularis satisfaciat faciendo fructuum omnium dimissionem, & seu oblationem, taliter quod in casu isto possit effugere incursum censurarum.

Tertiò, an exceptio insufficientiæ, valoris fructuum beneficij, etiam in continenti probata, possit impedire, seu retardare executionem mandati de manutenēdo.

Quarto, an si non de rigore iuris, saltem de æquitate debeant defalcari onera Beneficij, antequàm pensionarius sit satisfactus, & quæ sint ista onera.

Quintò, & vltimò an, quomodo, & sub qua verborum structura, & formalitate pronuntiari debeat decretum super aggrauatoria, & super huiusmodi onerum defalcatione.

Ad primum dubium.

6 Et quoad primum videtur dicendum, quod licèt congrua debeatur Rectoribus parochialium, & Vicariis perpetuis, qui exercent Curam animarum & tenentur personaliter residere, iuxta text. *in c. extirpanda, in princ. & §. qui verò*, vbi glos. & DD. *de preb.* ac etiam ex dispositione sacrosancti Concilij Trid. *sess. 24. c. 13. de reformat.* Rebuff. *de Congrua, quæst. 4. in princ.* & fuit sæpissimè in Rota resolutum, vt *in decis. 429 num 1.* & *ibi* Addeñ *n. 8. coram sancta memoria Gregor. XV. tunc Auditore.*

7 Attamen, hoc locum non habet in Beneficiatis simplicibus, quibus Cura animarum non imminet, & qui personaliter residere non tenentur, sed imò possunt per substitutos inseruire, vt Magistraliter discusso articulo in terminis beneficij seruitorij, tenuit Rota *coram Mantic. dec. 250 per tot.* quæ est *decis 7 p. 2. recent.* confirmata coram eodem *in decis. 255. inter impressas eiusdem.*

8 Fundatur enim iustitia istius congruæ super qualitate muneris, videlicet Curæ animarū siue eius exercitij, quo cessante, cessat etiam ipsa congruæ assignatio, vt bene in proposito, D. Melchior. Lotterius, olim Romanæ Curiæ noster in aduocationis munere socius *de re benefic. lib. 2. quæst. 12. n. 24.* vbi allegat *dec. in Calagurritana Congruarum coram Ortadino*, quæ adsunt, *p. 1. diuers. dec. 16. & 17.* in quibus fuit firmatum non constare de parochialitate, & propterea congruam non deberi.

9 Nec obstat regula quòd *qui Altari seruit, de Altari viuere debet, ex d. cap. extirpanda, de preb.*

10 Quia vltra quod textus expressè loquitur in Parochialibus ratione muneris, & contracti quodammodo matrimonij inter Parochum, & Ecclesiam.

11 Respondetur vlteriùs, quòd sibi debet Titularis imputare si acceptauit beneficium tenue, seu nimis grauatum pensione, vt per Rebuff. *de Congr. num. 9* 2 & in fortioribus terminis de Rectoribus Parochialium, quòd sibi debeant hoc imputare, tenuit Rota *in decis. 431 n. 11 coram Greg. XV.* vbi plures etiam allegātur.

Quæ imputatio eo libentius facienda est, cum versemur in beneficio simplici seruitorio, vt in puncto Mant. *d. decis. 250. num* & *d. decis. 255. nume. 2*

12 Et dato, sine veri præiudicio, quod congrua deberetur, eius tamen defalcatio non esset huius iudicij summarissimi in quo stante possessione exigendi integram pensionem manutētio conceditur ad limites possessionis,

nis,cum ex eadem possessione resultet præsumptio iustificationis,id est fructus extare pro pensione,& pro congrua,provt extabant de tempore motæ litis,per ea quæ tradit Post. *de manutent.obseruat.* 42 *à. num.*113. Marescot.*var.resol. lib.*1.*c.*21.*num.*10.*& cap.*22.*num.*20.& pulchrè, & eruditè, more suo,D.meus D.Aust. Barbos.collega noster,*in praxi exig.pension q.*2. *num.* 20.*& seqq & in puncto*,idem D.meus,*eadem,q.*2.*n.*52. *& q.*7.*n.*20.& nos latiùs dicemus infrà *n.°* 30.*& seqq.*

14 Et in omnem euentum cessare videtur amaritudo; quia si Titularis vult inseruire per se ipsum,recipiet de redditibus Beneficij portionem oneribus,& tali seruitio competentem,cum aliàs boui trituranti non sit alligandum os, & iuxta doctrinam Apostoli, 1.*ad Cor. cap.* 9. dignus sit mercenarius mercede sua; & qui plantat vineam, de fructu illius edere debeat; & qui pascit gregem, de lacte gregis manducet; nemoque militet suis stipendiis vnquam,Si verò non vult inseruire, nihil est de quo conqueratur, quia altare non debet seruire Presbytero, sed presbyter altari. Neque enim Ecclesia debet pascere duos ob solum seruitium vnius, cum regulare sit, quod Beneficium datur propter officium.Quia quemadmodum qui altari seruit,de altari viuere debet,ita etiam qui non seruit, non debet de illo viuere.Etenim si quis non vult operari (inquit idem Apost. 2. *ad Thessalon. capite* 3.) nec manducet,quia gratis panem non manducabimus ab aliquo,sed in labore,& in fatigatione, nocte & die operantes.

Ad secundum dubium.

15 QVoad secūdū verò dubiū,videtur quod Titularis non satisfacit faciēdo fructuū omniū dimissionem pro terminis decursis,quicquid sit pro decurrendis. Quia cum pensio sit reseruata in certa quantitate,non est cogendus pensionarius ad recipiendos fructus loco pensionis. Præsertim quia pensio ista fuit reseruata,non quidem Beneficio vacante per obitum prædecessoris,sed ea causa resignationis D Ioānis, qui si fructus voluisset,Beneficium forsitan non resignasset,sed imò aliter sibi prouidisset.Et ob istas rationes,in his eisdem terminis tenuit Rot.*in Cremon.pensionis* 25.*Feb.* 1622. *coram Vbaldo seniori*,apud Post. *de manuten.dec.*163.*n.*6.*& seq.*Quam sententiā prius etiam tenuerat *in Mediolanen.pensionis* 7.*Nouemb.* 1612. *coram eodem , apud Marches.de commi. tom.* 1. *fol.*608.

16 Et in casu nostro eò facilius tenenda est cum D.Blasius in sua fructuum oblatione non fecerit eorum dimissionem puram,simplicem,liberam,& absolutam:sed limitatam restrictam,& conditionatam nempè, quatenus congrua,centum saltem ducatorum,sibi omnino salua remaneat protestando insuper, & appellando in euentū denegationis, quod multo minus sufficeret *ad d.decis.*163.*num.* 3.

17 Nec obstat,quod omnis iustitia,& æquitas suadeat, quod Titularis dimissis fructibus solutionem pensionis non teneatur; provt etiam nec tenetur illis non perceptis,ex trad.per Garc.*de benef p.*1.*c.*5.*num.*201. Barb.*in d praxi exig pens.q.*2.*à n.*49.Mant.*dec.*339. *n.*3.Seraph *decis.*66.*n.*3.

18 Quia multipliciter respondetur.et primò,dimissionem istam conditionaliter factam non suffragari ex proximè dictis. Quando enim oblatio, aut depositum debet fieri non releuat offerentem, aut deponentem, si illud faciat cum aliqua conditione, protestatione,vel cautela Gab.*de solut.concl.*8.*num.*4. Grat.*cons.*93.*num.*75.*lib.*1. Alex *cons.*78. *nnmer.*9 & de oblatione ast *decis.*492.*num.*14 *coram* Greg. & de deposito,*decis.*505.*numer.*9.& latè *ibi* Adden. *coram eodem.*

19 Secundò minus suffragari in hoc iudicio summariissimo manutentionis,quia dum discutitur releuantia, vel irrelevantia huiusmodi dimissionis fructuum, pensionarius est manutenendus in sua quasi possessione exigendi pensionem; vt in terminis est *d decis.*163. *numer.* 6. post tract.Postij. Ex ista enim possessione insurgit præsumptio iustificationis pro possessore,saltem dum in alio iudicio non eliditur talis præsumptio ex dictis *sup.num.*12. & ex infrà dicendis,*numer.* 30.*& seqq.*Et doctrinæ de quibus supra n.17. loquitur in petitorio,

20 Tertiò, quia per acceptationem Beneficij pensione grauati,præcisè, & omnino adstringitur Titularis ad illius solutionem,& aduersus illum competit pensionario actio personalis,Caputaq.*decis*,13 *p.*1.*& decis.* 102.*p.*2.Rot.*dec.*70.*num.*5.*p.*1.*& dec.*176 *p.*2.*recent.* Et ratio est,quia Titularis acceptando Beneficium, videtur quasi contraxisse cum pensionario, & ex isto quasi contractu oritur actio personalis,§.*omnium,Inst. de act.l.Lucius, ff.de alim. & cib.leg* Guid.Pap.*quæst* 577.Provt etiam competit realis, & hypothecaria in fructus:latè Gig.*de pension.q* 51.*per tot.* & benè Lotter.*d.q.*39 *à n.*38.*lib.*1.& D.meus Barbos.*d q.*2 *num.* 47.Neque est locus excusationi,ex capite ignorantiæ cum teneatur successor ante acceptationem se informare de qualitatibus,& oneribus Beneficij,vt in proposito Lotter. *vbi proximè num.* 43. & paria sint vel scire,vel scire debere,aut de facili scire posse,Veral.*decis.*107.*n.*4 *part.* 3.

21 Nec ad rem facit replicatio,quod actio ista,in stricto iuris rigore non sit merè personalis, sed imo personalis in rē scripta,idest in fructus;vt docet Pichard. *ad* §.*omnium autem,n.*6. *Instit. de act.* & ante eum Menoc.*de recuper.possess.remed.*5.*num.*76.quos refert, & sequitur Lotter.*d.q.*39 *num.*46 *& seq.*Vnde,dimissis fructibus, cessare actionem, vel saltem manere inexercibilem.

22 Quia aut prætenditur inexercibilitàs ista respectiuè ad terminos pēsionis decurrendos à die factæ dimissionis fructuum,& hoc casu poterit forsassis hæc theorica sustineri, modò dimissio fiat libera & absoluta.

23 Aut verò prætenditur respectiuè ad terminos ante dimissionem fructuum decursos,qui est casus noster(& pro quorū primo petitur aggrauatoria censurarum,id est pro semestre maturato in festiuitate sancti Ioannis Bapt.anni 1638.)& certe non intueor,cur actio personalis manere debeat inexercibilis,vel inefficax contra Titularem.Etenim cum ea quasi contractu illo,& in eius limine,orta,cōstituta,& formata fuerit obligatio Titularis, *princ. Inst. &* § *&* §. *hæres de oblig.quia ex quasi contr.nasc.*& inde,ex tunc nascatur personalis actio perfecta,& consūmata pensionario,*ad d.*§.*omnium,Inst.de act.& l.actionum ff.de oblig & act.* vtique illa durare debet,donec aliter nouatum fuerit, § *præterea*,ibi, *durat prior obligatio,Inst quib mod.tol. oblig.*Et facta quidem nouatione;ex tunc. & non antea primæua illa actio perimitur,*ad l.fin.C.de nouat.* Vnde,cùm in pensionibus, & annuis præstationibus tot sint debita, quot sunt anni,*l.cum notissimi.*§.*in iis, C.de præscript.* 30,*vel* 40.*an.*adeò,vt singula debita,seu obligationes respiciant fructus illius,anni,in quo debetur,& cum illis reciprocent:*l.si ante,& l.fructus.ff. solut matrim.*Lotter.*d quæst.*19 *num.*91.*&* 92. quem sequitur D.meus Barb.*d.q.*2.*sub n.*51.hinc est, quòd pro illis annis quibus nouatum non est per dimissionem fructuū actio personalis manere debet cum suo exercitio naturali,id est,cum iure actuali persequendi in iudicio,quod creditori debetur,*princ.Inst.de act.*

Et

24 Et cessare videtur omnino scrupulus, ex quo Titularis vltrò se immiscuit in bonis, & redditibus Beneficij, & sic quasi pro hærede se gessit. *ad l pro harede,& l. gerit, ff de acquir. hered* & consequenter tenetur actione personali ex quasi contractu, *d. § heres, Inst. de oblig. qua ex quasi contr. & d. § omnium, Inst. de act.*

25 Minusque facit ad propositū assertio ipsius Titularis, quòd scilicet, de fructibus Beneficij solum percepisse ducatos quinquaginta, & ingressum duorum annorum, quem dicit valere Regalia mille annua; & hanc perceptionem fuisse a se factam animo satisfaciendi seruitio, & oneribus eidem Beneficio impositis.

Quia cùm valor huius ingressus sit, apud partes controuersus, & aliunde etiam constet, de ordine Titularis fuisse perceptum per eius substitutum, exceptio ista, tanquam requirens liquidationem, & sic altiorem indaginem, non videtur admittenda in iudicio manutentionis, ex proximè dicendis.

Tertium dubium.

26 AD tertium autem dubium, dicitur, exceptionem de insufficientia valoris Beneficij etiam in continenti probatam, non posse impedire, aut retardare executionem mandatis de manutenēdo, vt in propriis terminis est *d. decis. 163. n. 4. & seq*, post tract. Post.

27 Etenim cum probatio non excludat probationem, Rot. *decis. 785. n. 5. p. 1. diuers. & decis. 677. n. 5. p. 1. recent*, poterit pensionarius in iudicio proprietatis in prima, secunda, vel alia vlteriori instantia meliores for-

28 san probationes facere, vel contrarias (si iuoe fiet) elidere. Ita vt nullo modo exceptio ista per Titularem opposita, & adhuc non probata, possit dici liquida ante rem iudicatam: vt *in d. decis. 163. num. 5.* vbi aliæ decis. allegantur. Beltram. *ad decis. Greg. 107. num. 5.* Gratian *discept. 948. n. 12 & seq.* Post. *vbi supr. obseruat. 42. n. 65. & seqq.*

Vnde, ex quo huiusmodi exceptio, etiamsi probata existeret in aliqua instantia, esset turbida, & obnubilata, & proinde requireret altiorem indaginem, satis pa-

29 ter alienam esse ab hoc iudicio summarissimo, & reiiciendam ad petitorium, Post. *d. obseruat. 41. à num. 44.* vbi innumeros DD. & decis. cumulat. Nihil enim commune habet proprietas cum possessione, ad *reg. l. naturaliter § nihil commune ff. de acq possess.* & propterea etiam sine titulo, vel illius vmbra datur vera possessio, & manutenibilis, *l. 3. § ex contrario ff eod.* D. Præses Couar. *pract c. 17. n. 6.* Menoc. *de retin. remed. vlt. n. 21.* Rot. *dec. 744. n. 7. p. 2. diuers.*

30 Et in simili, imo in fortioribus terminis, videmus quod stante quasi possess. iuris exigendi pensionem, si per Titularem fuerit opposita exceptio oriens ex ipso ventre litterarum reseruationis, nihilominus executio in fauorem pensionarij non impeditur, nec retardatur quia hoc casu, Titularis sine eius prædecessor per solutionem videretur releuasse pensionarium ab onere elidendi exceptionem saltem ad eff ctum, ne interim in sua exactione impediatur, aut possessione perturbetur, Cass *dec. 10. num 8. de rescript.* Vestr. *in prax. lib. 3. cap vlt. num 1.* pulchrè Marescot, *var. lib. 1. cap. 21. num 10. & cap. 22 num 20.* vbi allegat Ro a *decis.* & in puncto Salgad. *de Regia protect p 3. cap 3. n. 29.* Lotter. *d. lib 1. de re benef q. 58. num. 71.* quos sequitur D. meus Barbos. *in d. praxi, d. q 2. n. 56.* vbi quod est tritum in Ro a, & *d. q. 7. n. 10.* & conducunt trad. per Garc. *de Benefic p. 1. c. 5. n. 551.*

31 Ratio autem fundamentalis est, quia possessio dat possessori præsumptionem boni iuris, saltem durante iudicio summarissimo momētaneæ possessionis illiusque executione, *l. 2. ff. vti possid. glos. in l. sicuti, §. sed si quæratur, verb. Possessoris, ff. si seruit. vind.* in quo non est dicendum de iustitia, vel iniustitia possessionis, quia semper iusta est respectu non possidentis, *d. l. 2.* Lotter. *d. quæst. 28 num. 73.* Barb. *d. quæst. 2. nu 20. & 22. &* Titularis, clarum est, quod non potest possidere pensionem, nec ciuiliter, nec naturaliter, cum & ipsa pensio sit quædam seruitus beneficij, & res sua nemini seruiat, *l. in re communi, ff. de seruit. vrb. præd.* Lotter, *vbi proximè n. 118. & seq.*

32 Et hinc est, quod in hoc iudicio, nil aliud attenditur quàm nuda detentatio, simplexque, & sola facta insistentia Couar. *d. c. 17. num. 4.* & plurimos cumulat, & sequitur Post. *d. obseruat 41. à numer. 15. & 18.* Adeò vt etiam prædo, fur, & latro, in sua possessione, intrusione, se detentatione sint manutenendi, donec in petitorio lis fuerit terminata super titulo, & proprietate, aut in possessorio plenario de iustitia possessionis disceptatur, vt diffuso calamo obseruat idem Post. *vbi proximè, à num. 113. vsque ad finem.* Interim tamen non est cogendus possessor exprimere causam suæ possessionis, vt per text. *in d. § sed si quæratur*, & glos. *vbi sup.* tenet Abb. *in cap querelam, numer. 2. de elect.* D. meus Barbos. *d. qu. 2. num. 22. & 52.* Quinimò interrogatus, quare possides? satisfacit respondendo, quia posideo.

33 Atque ex prædictis patet, pensionarium, semel à vero Titulari constitutum in quasi possessione iuris exigendi integram pensionem, habere, sufficientem præsumptionem pro se, vt saltem in hoc iudicio fructus præsumantur esse capaces pensionis, & onerum super Beneficio impositorum, adeo vt in sua quasi possessione iuris exigendi interim molestari, aut perturbari nequeat per Titularem opponentem exceptionem insufficientiæ valoris, ex *d. decis. 163. num. 4. & 5.* post tract. Post quia ista quasi possessio reddit turbidam, & dubiam quamlibet exceptionem, etiamsi oriatur ex ventre rescripti, vt ex Pur *decis. 585.* tenet D. Barbos. *d. q. 7. n. 10.* & dicitur interim habere implicitum statum iustificationis.

34 Et est adeo efficax ista præsumptio, quod non solùm operatur (retenta saltem ciuili possessione) in possessorio retinendæ, verum etiam, si Titularis recusat integraliter soluere, dicitur spoliare pensionarium, Gig. *de pension. quæst. 62. num. 12.* cui si se pro spoliato habuerit, & nec animo quidem retinuerit ciuilem possessionem, datur remedium redintegrandæ, vt in puncto Guid. Pap. *decis. 619. ex num. 1.* quem sequuntur Lotter *d. quæst. 38 n. 112.* & Barbos. *d. q. 2. n. 46.*

Quartum dubium, quoad iuris dispensationem.

35 AD quartum, videtur quod in strictæ iuris disputatione, exceptio defalcandorum onerum Beneficij, tanquam petitorium respiciens, non debet manutentionem impedire Dec. *cons. 19. & cons. 467. numer. 3.* Affli & *decis 119 numer. 7* & alij quos refert, & sequitur Rota *decis. 150. numer 10.* post tractat, Post. & in his estem terminis egregiè D. meus Barbos. *d. q. 2. n. 52 & d. quæst. 7. n. 30.* vbi pro hac parte allegat aliam Rotæ decis. *in Montisfalsci Pensionum 2. Maij 1627. coram Vbaldo.*

36 Et ratio est, quia cum ex superius dictis *numer. 13. & 31.* pensionarius in possessione existens habeat præsumptionem pro se circa existentiam, & sufficientiam fructuum, tam quoad integram exactionem pensionis quàm quoad omnia onera in plenaria, manuteneri debet in ea summa, quam constat fuisse solutam absque eo quod indagandum sit, quid in solutione comprehendatur, vt benè D. Barbos. *vbi proximè.* Hoc enim spe-

ctant

ctant præcisa interdicti verba, vti possidetis, ita possideatis. Et sufficit pensionario innitenti in sua quasi possessione dicere, seu replicare fructus Beneficij, tam pro integra solutione pensionis, quam pro omnibus oneribus superabũdare, itavt iudex, qui de istis adhuc non cognouit, nec cognoscere debet, nec potest in hoc iudicio, in nullo alio possit se intromittere, nisi in defendendo pensionarium, in quasi possessione existentem à perturbationibus, & molestiis in exactione sibi illatis, & in posterum forsan inferendis per Titularẽ, & vt desistat ab inquietatione, Post. *d. obseru.* 42. *n.* 39 *& seqq.* Etenim iudex in casu isto nõ intẽdit aliud quã manutenere lite pẽdente in eo statu quo quis reperitur de tẽpore motæ litis: *ad l.* 1. *§. sicut interdicti ff. vti possid. §. retinendæ in fin. Inst. de interd.* præfernando scilicet iura omnia partibus, non solùm in petitorio, sed etiam in possessorio ordinario, Neuiz. *conf.* 81. *n.* 17. Rot. *dec.* 641. *n.* 8. *p.* 1. *diuers. & dec* 175 *n.* 14 *coram Greg. XV. & dec.* 10. *in fin.* post tractat. Post. j, Salgad. *de Reg. protect. p.* 3. *c.* 12. *à n.* 32. Et hæc quidem in vera iuris ratiocinatione.

Et quoad æquitatem

38 CÆterùm, de æquitate videtur, quòd onera sint deducenda, vel prius, vel eodem tempore, quo pensionarius fuerit satisfactus. Quia, cum Beneficiũ istud sit grauatum duplici onere; naturali, scilicet, & accidẽtali, æquitas suggerit, vt prius satisfiat oneri naturali Missarum, fabricæ, visitationis, & aliorum, cum quibus Beneficium nascitur, quam oneri accidentali pensionis.

Et licet ista consideratio, de iure non militet in sũmarissimo possessorio, in quo versamur, ex quo, vt dictum est, pensionarius interim habet præsumptionem pro se circa sufficientiam fructuum quoad vtrumque onus Nihilominus cum valde possibile sit quod fructus Beneficij pro integra pensione, & oneribus non sufficiant, (de quo dator pro parte Titularis aliqualis fumus) non ita mordicus inhærendum est prædictæ præsumptioni. Alias enim posset inde euenire, vel quod oneribus naturalibus non satisfieret contra mentẽ fundatorũ, vel quod Titularis, fructibus æquiualentibus non perceptis, pecunias de suo pro pensione, & oneribus soluendas, exbursaret, quod in petitorio alias esset iniquissimum, *ad d. dec. Seraphin.* 66. *n.* 3. Mantic. *dec.* 339. *n.* 5. Garc. *de Benef p.* 1. *c.* 5. *n.* 201. D. meus Barbos. *d. q.* 2. *n.* 10.

39 Onera autem suo tempore defalcabilia sunt eleemosynæ pro 303. Missis singulis annis recitãdis ad rationem duorum regalium pro qualibet eleemosyna. Nam licet constitutione Synodali taxetur ad rationẽ vnius regalis cum quarto, vulgo, *real y quartillo*, attamen nõ est cogendus Titularis cum tam modica eleemosyna celebrare, quandoquidem in omnibus ferè Ecclesiis huius Curiæ potest inuenire duo regalia pro singulis missis.

Insuper 45. Missæ decantandæ quæ dicuntur pro populo ad rationem Regalium trium pro Presbytero, Nam eleemosyna pro Ministris soluitur à fabrica, & ad summum Rector huius Ecclesiæ taxat has Missas ad regalia tria.

Item 84. festiuitates cum Vigiliis, & Missarum decantatarum solemnius, ad rationem quatuor regaliũ dimidio. Etenim pro Presbytero celebrante, & decantante, communis Parochiarum taxata est duorum regalium, etiamsi Parochus ipse celebret. Pro duobus Diaconis, regale vnum. Pro sacrista autem, & vigilia aliud regale cum dimidio.

40 Pro subsidio, & excusato 126. regalia annua. Istud enim onus quod soluitur Regi Catholico Domino nostro, licèt non sit naturale Beneficij, attamen Rota illud æstimat pro perpetuo, & defalcabili, ex quo de quinquennio in quinquennium solet per Romanos Pontifices reconcedi, vt per Garc. *de Benef. p.* 5. *cap.* 5. *n.* 174. *& seq.* Addeñ. ad Gregor *dec.* 245. *num.* 12.

41 Pro domino Vicario Generali celebrante in Ecclesia, & festiuitate sancti Andreæ, regalia 30.

Pro domino Visitatore regalia 66. singulis bienniis, itavt debeantur regalia 33. annua.

Pro fabrica eiusque manutentione, quod ad Beneficium pertinet, regalia 44. annua.

Ita vt in totum onera ista importent 1336. regalia annua, & vt melius eisdem satisfiat, Titularis functionibus funeralibus assistat, poterunt ampliari, vsque ad summam 1500. regalium.

42 Neque enim aliquid taxandum est pro aliis oneribus voluntariis, videlicet pro substituto, seu locum tenente Beneficiati, tum quia exercere functiones incumbẽtes Beneficio, pertinet ad Titularem ratione tituli, & non est habenda ratio de oneribus, quæ explicari possunt & debent per ipsum Titularẽ, vt in propriis terminis, imò in fortioribus de Rectore, & adiutore Parochialis, tenuit Rota *in Romana pẽsionum* 6. *Nouembris* 1619. *coram Buratto, &* 6. *Aprilis* 1620. inter impressas, eiusdem *decis.* 418. *n* 6. *& dec.* 468. *num.* 1. & late Addeñ *ad d decis.* 245. *sub num.* 12. *coram Gregor. XV.*

43 Tum etiam, quia non potest Titularis ad libitum imponere onera voluntaria in præiudiciũ pensionarij, vt dicitur *in d. dec.* 418 *n.* 2. *&* 3. & plena manu Addeñ. *ad d. decis. Greg.* 245. vbi quòd Rota in huiusmodi computationibus, & taxationibus faciendis noluit in præiudicium pensionarij assignare salarium substituto, seu adiutori, ex quo onera substituti erant explebilia per Titularem ratione sui tituli.

Quintum, & vltimum dubium.

44 DEnique ad quintum dubium, videtur, decernendam esse aggrauatoriam censurarũ contra dominum Blasium, ob non solutionẽ primi semestris. Quia cum sint omnino friuoli articuli isti omnes, qui emerserunt, nedum in limine, verũ etiam in progressu executionis mandati de manutenẽdo, vt patet ex iuribus, rationibus, & authoritatibus, de quibus supra, vtique non sunt habendi in consideratione ad retardandum vlteriorem processum, Honded. *conf.* 17 *n.* 45. *vol.* 2. Giurb. *decis.* 8. *num.* 8. Parlad. *rer. quotid lib.* 2 *part.* 5.

45 §. 11. *num.* 60. Salgad. *d p.* 3. *num.* 24. Iudex enim debet subterfugiis obuiare, & exceptiones ad intricandum, & procrastinandam executionem oppositas, etiam ex officio repellere, Innocent. *in cap post electionem, de concess. preb.* cum aliis per Menoch *de recuper. remed.* 15. *num.* 326. *cum seq.* Salgad. *d p.* 3. *cap* 6. *n* 71. *& seq.* quos refert in proposito, & sequitur D. Barbos. *d quæst.* 7. *ex n.* 14.

46 Et licet de æquitate sint onera deducenda, *ex dictis sup. n* 7. *& seq.* Attamen in caso de quo agitur, non videtur faciẽda ista deductio, siue defalcatio, quia pensionarius non petit aggrauatoriam continementi tractum, successiuum plurium solutionum, sed solummodo, vt dictum est, ob non paritionem mandati executiui, & ob non solutionem primi semestris anni 1638. Vnde cum istud semestre nil aliud contineat, nisi solam summam 2300. regalium pensionis; & Titularis sæpius fassus fuerit in actis, se exegisse ingressum duorum annorum, & amplius ducatos 50. quæ quantitas longè exuperat onera eiusdem semestris; clarum est, quòd non debet fieri alia defalcatio, si les enim bona non patitur, vt ibidem exigatur, *ad l. bona fides, ff. de regul. iuris.*

Vltra

47 Vltra quod, etiam in casu defalcationis onerum est in consideratione habenda natura huius iudicij summarissimi;ne pensionario lite pendente impediatur exactio suæ pensionis;quia ex huiusmodi impedimẽto nõ solum inde non resultaret æquitas,sed maxima iniquitas,vt verbis vtar Lotterij *d.q.38.n.104.*vbi quod hac ratione diceretur pensionarius pati spolium,ex Gig.*de pens.q.62.n.12.*& propterea tali casu non intrare æ-
48 quitatẽ,neque arbitrium pro retardatione, ex Seraph. *dec.1429.n.2.& ex aliis.*Est enim facienda talis defalcatio tempore suo,cum discretione, & cum grano salis;quia,vt inquit Apostolus de collectis ex pietate faciendis,2.*ad Corinth.c.*8.ne quid vni sit remissio,alij verò tribulatio.

49 Ex quibus formandum videtur decretum biceps,siue de duobus capitibus, in quorum primo mandabitur simpliciter,& absolutè expediri aggrauatoriam contra D.Blasium,ob non paritionem mandatorum,id est,ob non solutionem 2300. regalium , eidem Ioanni debitorum pro primo termino,seu semestre anni 1638. In secundo autem reseruabitur prouidere super oneribus Beneficij,eorumque taxatione,& defalcatione, prout de iure,& aliàs super articulis intentatis per dominum Blasium.

50 Quo fiet,vt quemadmodum ex primo capite Iudex, satisfacit debito iustitiæ,ita etiam ex secundo insinuat se æquitati.Nempè quod eueniente casu defalcationis onerum,illa iudicialiter taxabit , & defalcabit omisso iuris rigore,quia summum ius(vt vulgo dicitur) esset summa iniuria.

Compostellana Canonicatus:

Gratia coadiutoriæ in forma Dignum expedita , si ante narratiuæ iustificationem moriatur coadiutus,non expirat,nec Canonicatus ex isto capite vacat,sed deueniendum necessariò ad iustificationem gratiæ. Canonicatus ex quo inducatur esse Diaconalis.

VOTVM CIX.

Doctissimi DD.Gabrielis Martinez Protonotarij : & in Nunciatura Hispaniæ Iudicis Apost.

1 *Constitutio S.Ecclesia Compostellanæ refertur.*
2 *Canonici omnes in Ecclesia Compostellana ex consuetudine debent esse Diaconi, vel actu ipso,vel saltem habitu.*
3 *Casus contingentia,& articuli discutiendi referuntur.*
4 *Ius non abdicatur à resignante si resignatario in forma Dignum expedita non fuerit totaliter effectuata.*
5 *Gratia in forma Dignum post purificationem mediante retrotractione executionis censetur facta à die data expeditionis.*
6 *Beneficium non dicitur vacare, nec alteri conferri potest donec gratia effectuetur.*
7 *Beneficium non vacat per obitum resignãtis in forma Dignum ante verificationem gratiæ, sed ad illius iustificationem necessariò deueniendum est.*
8 *Resignatio expedita in forma Dignum non abdicat à resignante ius primæuum nisi postquam gratia , mediante collatione facta resignatario, fuerit executioni demandata.*
9 *Verba* han de cantar por sus turnos de semanas los Euangelios , *&c. inducunt annexionem Ordinis non solum habitu , sed etiam actu.*
10 *Rubrica quæ habet orationem perfectam, potest allegari ad decisionem causarum.*
11 *Constitutio dubia recipit interpretationem passiuam ex rubro,*& n.12.
13 *Constitutio vna solet aliam declarare.*
14 *Interpretatio mentis Constitutionum colligitur ex earum serie.*
15 *Consuetudo efficit vt Prabenda sit Sacerdotalis, Diaconalis,vel Subdiaconalis.*
16 *Possessio immemorabilis facit præsumi meliorem titulum de mundo , ita vt possint in vim illius allegari priuilegia & indulta Apost.magis proficua.*
17 *Onus Canonicis impositum potest per alium suppleri.*
18 *Missarum simplex onus quando in fundatione est appositum per substitutum celebrari, secus quando præcisè requiritur Sacerdotium,seu alius Ordo per modum annexionis.*
19 *Canonici impediti exemptio non perimit Ordinis exemptionem quam alias habet prebenda.*
20 *Ordinum distributio singulis Prebendis reperitur facta S.Ecclesia Compostellana.*
21 *Ætas ad beneficium requisita debet adesse de tempore gratia.*

1 IN Ecclesia Compostellana inter alias adest quædam constitutio, cuius rubrica inscribitur . *Constitution.9.de los Canonigos y de sus cargos.* Deinde in illius corpore legitur : *los Canonigos y thessorero por raçon de la Canonigia que tiene annexa a su Dignidad y las otras personas que tienen Canonigias suppressas han de cantar por su turno de semanas los Euangelios de todas las Missas que se cantan en el Altar Mayor y fuera de la Iglesia quando el Cabildo sale en Procession*&c.

2 Et desuper adest etiam consuetudo(vt dicitur)immemorabilis quòd Canonici omnes debeant esse Diaconi,vel actu ipso,vel saltem habitu,& aptitudine,ita vt qui vigesimum tertium annum non attigerit,ad Canonicatum non admittatur.

3 Cùm autem D.Melchior Gallos,quòdam eiusdem Ecclesiæ Canonicus , à sanctissimo D. N. obtinuisset sibi in Coadiutorem & futurum successorẽ in Canonicatu huiusmodi D Benedictum Gonçalez in forma Cõmissaria deputari , sub Narratiua scilicet quòd D. Benedictus erat in vigesimo primo suæ ætatis anno nondum completo constitutus,quodque Canonicatus (de quo agitur)Subdiaconalis erat,euenit vt paucis inde elapsis diebus Melchior prædictus moreretur,litteris Coadiutoriæ nondũ executioni mandatis. Deinde Eminentissimus dominus meus Cardinalis Spinola eiusdem Ecclesiæ Archiepiscopus,Canonicatum istũ, vti vacantem per obitum Melchioris D. Francisco Garrido eius secretario contulit, possessione illius desuper subsequuta.

Vnde consultus pro veritate,an collatio Eminentissimi domini mei possit sustineri ? placuit inprimis duos disputare,vel saltem attingere articulos, qui hodie in medium proferuntur , ex quorum resolutione quid iuris fuerit,apparebit.Et

Primus est , An ex quo gratia Coadiutoriæ fuit in forma Dignum expedita,& Coadiutus obiit ante narratiuæ

rariuç verificationem,& sic antequam ius aliquod fuisset in re Coadiutori quæsitum, videatur Coadiutus taliter ius suum retinuisse quòd Canonicatus omnino per eius obitum vacauerit?

Alter est, An in vim constitutionis & consuetudinis, de quibus suprà, Canonicatus sit Diaconalis, itavt gratia Coadiutoriæ, vt obreptitia & subreptitia sit nulla, & consequenter vacatio fuerit legitimè inducta per obitum Melchioris.

ARTICVLVS I.

Et quoad primum sum in voto quòd Canonicatus 4 ex isto capite non vacat per obitũ Coadiuti: licèt enim verissimum sit, quòd ius non abdicatur à Coadiuto, vel Resignãte, si resignatio, vel Coadiutoria in forma Dignum expedita, non fuerit totaliter effectuata, Put. *dec.* 158. *n* 3. *lib.* 3. Achil. *dec.* 10. *n.* 4. *de restit. spol.* Mohed. *dec.* 36. *de renum.*. Et plenissimè Rota *coram Buratto* in eius impress. *dec.* 867. *per tot.* attamen non inde sequitur, quòd gratia, (de qua agimus) hodie non possit verificari & exequi, cùm aliàs gratiæ substantia & eius executio non pẽdeat ex superuiuentia Coadiuti, sed ex mera liberalitate Pontificis cõcedentis: provt è contrario nec mors ipsa Coadiuti, seu resignantis perimit gratiã, minuíq; facit eã inexequibilem, quia totũ hoc positũ est in voluntate & cõcessione Principis. Ioan. Andr. *in c.* 1. *si tibi absenti, n.* 2 *de præb. in* 6. Sarnen. *ad reg. de trienn. q.* 11. *n.* 15. *&* *q.* 14. *n.* 11. Et ratio est, quia gratia 5 in forma Dignũ, post purificationẽ, mediante retrotractione executionis censetur facta à die datæ expeditionis litterarũ, itavt excludat gratiã alterius postmodum impetratã tanquã posteriorẽ, vt in terminis Rot. *coram Buratto, d. decis.* 867. *dec.* 523. *n.* 3. *p.* 2. *recentiorum.*

6 Et quòd etiamsi non fuerit gratia effectuata, donec tamen potest effectuari, beneficium non dicatur vacare nec alteri possit conferri, resoluit in puncto Rota *coram Buratto d. dec.* 867. *n.* 6. vbi aliæ decis. allegantur.

7 Et in nostris præcisis terminis de resignante, seu Coadiuto mortuo ante verificationẽ gratiæ in forma Dignũ quòd beneficiũ nõ vacet per eius obitũ sed immo quòd necessariò deueniendũ sit ad iustificationem gratiæ, magistraliter discusso articulo docet Rot. *in Burg. Canonicatu* 28. *Aprilis* 1597. *coram. Card. Pamph. seniore*, apud Marches. *de commission. tom.* 1. *fol.* 142. *per tot*, & præsertim *n.* 3. *& seq.* vbi pro hac parte solidæ rationes & pulchræ doctrinæ adducuntur.

8 Non obstat decisio eiusdem Rotæ ex aduerso adducta in causa Colimbrien. Canonicatus 4. Februar. 1632. *coram bonæ memoriæ Merlino*, quæ est 92. *n.* 13. *p.* 6. *recent.* impress. per Paulum de Rubeis.

Quia ibi solùm dicitur quòd per resignationem expeditam in forma Dignum tantummodo datur mandatũ de prouidẽdo quatenus resignatarius reperiatur idoneus, quodque nullum ius tribuitur resignatario, nec à resignãte ius primæuum abdicatur, nisi postquam gratia, mediante collatione facta resignatario, fuerit executioni demandata. Quod certè non negamus, sed imò dicimus deueniendum esse ad verificationem idoneitatis & aliorum narratorum, vt inde appareat, an gratia sit exequibilis, nec ne?

Quamuis enim *in d. decis. Colimb. n.* 14 *&* 15. dicatur beneficium adhuc vacasse per obitum resignantis; hoc tamen euenit vt *ibidem* dicitur, quia nullibi constabat de iustificatione, sed imò de contrario, ex quo resignatarius obierat ante litterarum iustificationem, vt in principio eiusdem decis. legitur *n.* 1. Vnde nihil mirum si resignans suum ius retinuisset, beneficiúmque per eius obitum vacasset; quod non euenit in casu nostro, quia adhuc Coadiutor viuus est, & forsan intendit gratiam suam iustificare.

ARTICVLVS II.

Quo verò ad secundum, videtur quòd Canonicatus 9 sit præcisè Diaconalis tam inspecta constitutione in rubro & in nigro, quàm attenta consuetudine immemorabili, de qua supra.

Constitutio enim disponit: *Que los Canoniges han de cantar por su turno de semanas los Euangelios de todas las Missas*, &c. Quæ verba videntur præcisè inducere Canonicatibus annexũ ordinem Diaconatus; cùm aliàs Euangeliorum decantatio non sit actus proportionabilis Ordini subdiaconali, minúsque sit exercibilis per Acolythos, seu alios inferioris ordinis, vt in fortioribus terminis quòd per hæc & similia verba: *han de cantar*, &c. non solùm inducatur annexio Ordinis habitu, sed etiam actu ipso contemporaneè de tempore prouisionis, tenent Barbat. *cons.* 33. *n.* 10. Lambert. *de iure patr. lib.* 1. *p.* 1. *q.* 2. *a.* 27. *n.* 29. Et copiosè discusso hinc inde articulo, Castillo, qui ferè omnes DD. Beneficiales allegat *tom.* 5. *controuers. cap.* 90. *n.* 42. *& sequent.* præsertim *n.* 48. *versic.* 2. Rota *dec.* 496. *n.* 3. 8. *& seq. p.* 1. *Recent.* & coram Burattio in eius impress. *dec.* 680. *n.* 1. *&* 2. *& per tot.* & magistraliter, provt assoler, Dominus & Collega meus D. Augustinus Barbosa *de Canonicis capite* 16. *num.* 3.

Nec dici potest quòd per illa verba, *han de cantar*, 10 non imponitur præcisè onus decantandi, minúsque per ea posse induci Diaconalitatis annexionem.

Quia cùm constitutionis rubrica fuerit inscripta ibi *De los Canonigos y de sus carges*, quæ habet in se orationem perfectam, dicitur in se continere ius, & potest allegari ad decisionem causarum Felin. *in princ. rubr. vt lite non contest.* Euerard. *in loc. à Rubrica, n.* 3. Vnde cùm rubrum expressis & mundis verbis imponat Ca- 11 nonicis onus, & ceu cuncta, & in nigro constitutionis legatur quòd habent cantare Euangelia, clarum est quòd vel constitutio quatenus esset dubia, reciperet interpretationem passiuam ea rubro, vel quatenus rubrum est amplius, deber ampliare nigrum constitutionis, vt per Euerard. *vbi suprà n.* 11. & bene in proposito Rota *coram Andrea in eius impressis dec.* 110. *n.* 2. *&* 3.

Quòd eo clariùs ostenditur ex quo *in const.* 8. imme- 12 diate antecedenti tam, in rubro, quàm in nigro iniungitur expresè Cardinalibus Compostellanis onus celebrationis Missarum. Ac etiam *in constit.* 10. immediatè subsequenti imponitur Fortionariis ac in subsidium Doblenis, vt per turnum Epistolas cantent, in quibus constitutionibus sunt principaliter duo consideranda.

Alterum, quòd onus expresè in vna constitutione 13 impositum censetur pariformiter in alia (respectiuè ad suum ordinem) repertum, cùm vna constitutio soleat aliam declarare, *l. verum ff. de petit. hæred. l.* 1. *ff. de rebus dub.* cum simil. Rota *dec.* 87 *n.* 10. *coram sanctæ memoriæ Greg. XV.* tunc Auditore, ac in declarationem vnius admittatur combinatio alterius; *ad decis. eiusdem* Greg. 255. n. 3. *& seq.*

Alterum verò, quòd ex serie & ordine harum trium 14 constitutionum apparet tres ipsos maiores & sacros Ordines prouidè fuisse singulis Præbendis respectiuè annexos, cùm etiam ex ipsa constitutionum serie earũ mentem debeamus interpretari, *c. mandate, in fin. de præben in* 6. *c. pen. de electione, eod. lib. l. generaliter §. quod si legatum ff. de fideicom. libert.*

Virùm omnem videtur tollere difficultatem consue- 15 tudo, de qua suprà, ad quam recurrendum est in casu dubio, *ad l si de interpretatione ff. de legib.* Consuetudo enim efficit vt Præbenda sit sacerdotalis, Diaconalis,

vel subdiaconalis glos. *in c. sicut, verb. Sacerdotalem, & ibi DD. de preb. in 6.* Parif. *consf.* 50. n. 19. l. 4. D. meus Barbosa *de Canon. d cap.* 16. *num.* 2. & eam in hac materia considerat Rota apud Seraph. *dec.* 871. *n.* 2. & apud Buratum *d. dec.* 680. *n.* 6. *& in recent. p.* 2. *dec.* 216. *n.* 2.

16 Præsertim quando, vt in casu nostro, concurrit immemorabilis, quæ facit præsumi meliorem titulum de mundo in fauorem Ecclesiæ Compost. Gabriel. *de prescript. concl.* 1. *n.* 44. Put. *dec.* 191. *l.* 1. Rota *dec.* 21. *num.* 4. *p.* 2. *recent.* ita vt possint allegari priuilegia & indulta Apostolica sibi magis proficua. Corne. *consf.* 384. *n.* 3. *l.* 4. Couarr. in *reg. possess.* 3. *p.* §. 7. *&* 10. *n.* 2. *de regul. iur. in* 6. ac etiam à Romano Pontifice ex certa scientia obtenta & confirmata. Rota *d. dec.* 21. *n.* 4. *p.* 2. *recent.*

17 Minusque dici potest quòd quantumuis onus fuerit Canonicis impositum, illud potest per alium suppleri, ex traditis per Rotam *dec.* 366. *n.* 6. *p.* 2. *recent. & in Romana Capellaniæ* 23. *Ianuarij* 1589. *coram Cardin. Pamphilio seniore*, apud Marchel. *de commis. tom.* 1. *fol.* 140. *cum simil.*

18 Quia hoc posset quidem procedere quando in fundatione est appositum simplex onus Missarum quæ possunt per substitutum celebrari, secus autem quando præcisè requiritur sacerdotium, seu alius ordo per modum annexionis, vt pulchrè ad prædictas decis. respondet Rota apud Burat. *dec.* 680. *n.* 5.

19 Vltra quod si hæc excusatio adimplendi per substitutum suffragaretur Canonicis, vtique omnes excusarentur, & nullus ad Ordinem annexum se promoueri faceret, & inter eos nemo adesset Diaconus qui Euangelium posset decantare, quod esset omnino absurdum. Excusatio enim valeret in casu legitimi impedimenti pro promoto, vel infra annum pro promouendo, vt ex declaratione sacræ Congregationis colligitur, quam adducit Garz. *de benef. p.* 3. *c.* 2. *num.* 496. nec huiusmodi facultas, seu exemptio Canonici impediri perimit Ordinis annexionem, quam aliàs habet præbenda, vt bene D. M. Barbosa *de tract. de Canon. c.* 16 *n.* 3. Hoc autem intelligendum est quòd possit per alium decantare, cum præexistentia sc licet sui ordinis annexi, & non aliter.

20 Nec denique dici potest non constare quòd in hac Ecclesia fuerit facta ordinum distributio, iuxta decretum sacrosancti Concilij Trident. *sess.* 24. *de reform. cap.* 12.

Quia pro responsione satis est dicere quòd distributio & annexio Ordinum singulis præbendis iam reperitur facta nedum ex constitutione, sed etiam in vim consuetudinis immemorabilis, quæ hodie arctat Canonicos actu ipso, vel saltem habitu ad infra annū se ad Diaconatum promoueri faciendum. Nec enim ex quo in vim Cōcilij Trident. non est facta eadem Ordinum distributio, possunt prætendere Canonici contra constitutionem & consuetudinem prædictam Canonicatus esse subdiaconales. Quinimo iuxta mentem eiusdem Concilij, statuta & constitutiones quæ altiores Ordines in Canonicis expetunt, magis satisfaciunt eius dispositioni, vt apertè legitur in eodem decreto.

21 Ex quibus cùm ex constitutione simul & consuetudine immemorabili huius Ecclesiæ Canonicatus sit Diaconalis, & D. Benedictus narrauerit sanctissimo D. N. esse subdiaconalem, & in vigesimoprimo nondum expleto ætatis suæ anno constitutum, hinc insurgit obreptio & subreptio litterarum Coadiutoriæ, & futuræ successionis, iuxta text. *in cap in litteris*, cum simil. & *ibi* DD. *de rescript.* Adeo, vt etiamsi non narrasset aliquem ordinem, nihilominus ex quo, de tempore gratiæ non erat in vigesimotertio suæ ætatis anno constitutus, gratia ipsa fuit nulla, & irrita. Seraph. *dec.* 318. *n.* 5. & post alios quos allegat D. m. Barbosa *in collect. ad Concilium Trid. d. sess.* 24. *c.* 12. *n.* 40. nec per Iudicē Commissarium talis gratia est exequenda, vt *in* §. *ex litteris, ibi, à delegato non est aliquatenus procedendum*, & redditur ratio in fine textus, ibi, *vt ubi delegans suas litteras denegaret, delegatus etiam sua cognitionis officium nullatenus interponat.*

Atque ex ista gratiæ nullitate resultat nullum ex ea ius fuisse D. Benedicto quæsitum, & consequenter D. Melchiorem suum omnino ius retinuisse, & Canonicatum per eius obitum vacasse, prouisionemque de eo per Eminentissimum Dominum meum factam in fauorem D. Francisci Garrido bene in puncto iuris posse sustineri, &c. Saluo, &c. Matriti 5. Aprilis 1644.

In eadem Compostellana Canonicatus.

Per appositionem manûs Papæ in Coadiutoria Canonico concessa, quæ effectum non habuit, an remanserit Canonicatus affectus S. Sedi Apost. & vtrùm Cardinalis Ordinarius vigore indulti Potuerit legitimè illum conferre, an verò ad datariam prouisio Pertineat.

VOTVM CX.

Doctissimi D. Don Gabrielis Martinez, Protonotarij, ac in Nunciatura Hispaniarum Iudicis Apostol. integerrimi.

1 *Facti contingentia refertur, &* n. 2. 3. 4. *&* 5.

6 Extrauag. ad Romani, §. Romani quoque, de præpend. inter commun. *verba referuntur.*

7 Extrauag. ad Romani §. Romani, *non loquitur de simplici manus appositione, sed de ea cum qua simul concurrit præexistens reseruatio generalis cum decreto irritanti.*

7 *Intellectum* Extrauag. ad Romani §. Romani, *qui admittatur.*

9 *Reseruationes generales de beneficiis familiarium, subcollectorum, & aliorum per prædecessores factas ait Pontifex* in Extrauag. ad Romani *etiam post obitum eorundem durare.*

10 *Papa valide, & cum effectu prouidet iterum, donec consumpta fit vacatio, & reseruatio seu affectio expiret.*

11 *Reseruatio seu affectio dicitur expirare cum Papalis prouisio perfecta & consummata fuerit.*

12 *Affectio nulla resultat ex sola & simplici manus appositione in coadiutoria, si ante illius gratiam Canonicatus non esset affectus, vel reseruatus.*

13 Extrauag. ad Romani §. Romani quoque *expositio noua.*

14 *Affectionem non causat omnis manûs appositio, sed ea tantum ex qua resultat mens vlterius prouidendi, vt in commenda & vnione ad vitam.*

15 *Affectio nulla resultat ex reseruatione pensionis per Papam facta ad fauorem cedentis beneficium.*

16 *Appositio manus Papæ in coadiutoria cum futura successione non inducit affectionem si prius decedat coadiutor, & postea coadiutus in mense ordinarij.*

17 *Futura successio est accessoria ad coadiutoriam.*

18 *Coadiuto mortuo si se opponat prouisus ex ea vacatione ab Ordinario, tenetur ipse coadiutor iustificare causam coadiutoriæ.*

19 *Coadiutoria conceditur intuitu Ecclesiæ, non alicuius personæ.*

20 *Coadiutoriæ concedendæ causa est infirmitas narrata coadiuti.*

21 *Papa per coadiutoriam non apponit manum absolute super Canonicatu ad effectum conferendi, sed limitate ad effectum prouidendi necessitati Ecclesiæ.*

22 *Coadiutor de tempore gratiæ coadiutoriæ debet esse illius ætatis, quam requirit Præbenda coadiuti.*

23 *Manus appositio limitata ad certum effectum, & ad certum casum, non causat affectionem deficiente effectu, aut casu per Principem contemplato.*

24 *Affectio per manus appositionem nulla resultat intentione deficiente.*

25 *Inhibitio contra Ordinarium operatur interdictum conferendi.*

26 *Manus appositio præexistente reseruatione operatur affectionem data nullitate prouisionis ob incapacitatem prouisi.*

27 *Papa iure præuentionis & concursus cum Ordinario, præuenit eum in collatione.*

28 *Collatio iterum ad Papam pertinet si ab eo prouisus incapax repertus fuerit.*

29 *Appositio manus Papæ non causat affectionem, quando est facta contemplatione certæ personæ, quæ non fuit reperta capax.*

30 Coadiutore præmortuo si coadiutus deinde in mense Ordinarij obierit, non impeditur Ordinarius conferre.

31 *Beneficium semel affectum semper remanet affectum.*

32 *Beneficium non remanet affectum ex appositione manus Papæ quando resignatio coram Sanctissimo non sustinetur ex aliqua falsa causa, & interim resignans moritur.*

33 Papa in coadiutoria habet intentionem conferendi saltem præuentiue cum deuenerit ad futuram successionem.

34 Coadiutoria non subsistente corruit futura successio.

35 *Prouisio conditionalis, vel facta ex causa, cessante causa cessat omnino gratia, & decretum, seu inhibitio, accessoriè adiecta.*

36 *Defectus cuiuscunque causæ, ex qua Papa moueri potuit ad gratiæ concessionem, facit cessare gratiam.*

37 *Beneficium quando remaneat affectum per manus appositionem ex falsa narratiua ostenditur.*

38 *Beneficia reseruata, seu affecta ex reseruatione seu affectione clausa in corpore Iuris non cadunt sub indulto conferendi beneficia reseruata & affecta.*

39 *Affectio quæ resultat ex appositione manus Papæ videtur clausa in corpore Iuris communis.*

40 Cap. ut nostrum 56. de appellat. *intelligitur.*

41 Cap. 1. & 2. de confirmat. vtili, *qualiter procedant.*

42 Extrauag. ad Romani, §. Romani quoque, de præb. inter commun. *non dicitur propriè continere reseruationem, seu affectionem clausam in corpore Iuris communis.*

43 *Beneficia per commendam, seu unionem ad vitam remanent specialiter affecta per appositionem manus Papæ.*

44 *Beneficium unione, seu commenda durante censetur vacare adhuc ut prius.*

45 *Collatio ad Papam pertinet cessante commenda, aut unione dissoluta.*

46 *Papa in coadiutoria manum apponit super beneficia pleno, & ad effectum prouidendi necessitati Ecclesiæ.*

47 *Collatio cur ad Papam pertineat cessate commenda, seu unione dissoluta, non sic cessante coadiutoria.*

48 *Cardinalis de Lotharingia habuit indultum conferendi cessantibus, commendis, & unionibus.*

49 *Cardinali Rodulpho concessum fuit indultum conferendi vacantia etiam per cessionem in manibus Papæ, eiusque admissionem*

50 *Episcopo Burgi sancti Sepulchri concessum indultum conferendi vacantia apud sedem Apost.*

51 *Episcopus Genuens. obtinuit indultum contra quascunque gratias expectatiuas speciales, vel generales, & reseruationes etiam mentales.*

52 *Beneficia vacantia per obitum familiarium Pontificum prædecessorum conferendi facultas datur in indulto concesso Eminentiss. mo D. Cardinali Spinola.*

53 *Vacationes apud sedem dicuntur illæ quæ obueniunt per obitum in Romana Curia, vel infra duas dietas.*

54 *Reseruatio ex vacatione apud sedem est omnibus efficacior, & clausa in corpore Iuris communis.*

55 *Beneficia vacantia in Romana Curia non cadunt sub modernis indultis concessis Cardinalibus S.R.E.*

56 *Dignitates maiores post Pontificalem in Cathedrali, & principales in Collegiatis non cadunt sub modernis indultis concessis S.R.E. Cardinalibus.*

57 *Beneficia Regularia, consistorialia, vel Conuentum habentia, & quorum fructus in libris Cameræ taxati reperiuntur, non cadunt sub modernis indultis S. R. E. Cardinalibus concessis.*

58 *Beneficia quæ vacauerint per veros, & actuales familiares Papæ indultum concedentis, tam de tempore Pontificatus quàm Cardinalatus non cadunt sub modernis indultis concessis S. R. E.* Cardinalibus.

59 Commendæ *cessantes in dignitatibus, seu officijs claustralibus, non cadunt sub modernis indultis concessis S.R.E Cardinalibus.*

60 Beneficia *vacantia tam in Curia quàm extra illam per obitum familiarium S. R. E. Cardinalium, non cadunt sub modernis indultis eisdem concessis.*

61 *Exemptio firmat regulam in contrarium in casibus non exceptuatis.*

62 *Dictio*, quibuslibet, *est uniuersalis omnes casus præter expressè limitatos comprehendens.*

63 *Appositio manus Papæ est verè & propriè affectio.*

64 *Dictio*, quouis modo, & quomodolibet. *capit omnes affectionis modos præter expressos.*

65 *Indulta conferendi beneficia Ordinariis concessa de sui natura sunt fauorabiliora.*

66 *Indulta conferendi beneficia Ordinariis concessa sunt latè interpretanda, maxime contra Pontificem concedentem, & in fauorem Ordinarii collatoris.*

67 *Decretum irritans ligat expressè ipsummet Papam concedentem.*

1 Consenserat quondam D. Melchior Gallos Canonicus Compostellanus, sibi in suis Canonicatu,& Præbenda coadiutorem, & futurum successorem deputari D.Benedictum Gonçalez, & desuper extenso in Cancellaria consensu, sanctæ memoriæ Vrbanus Papa VIII.literas coadiutoriæ, vnà cum futura successione in forma commissoria, directas Vicarios compostellanu, iussit expedite.

2 Ante expeditionem verò obiit Melchior prædictus, vnde Eminentissimus dominus meus Cardinalis Spinola, Ecclesiæ Compostellanæ Præsul, nunc Archiepiscopus Hispalensis, nulla habita notitià de expeditione litterarum, minusque de extensione cõsensus, Canonicatum,& Præbendam huiusmodi, vti vacantes per obitum Melchioris, contulit domino D.Francisco Garrido de Castilla, ab eius secretis possessione desuper capitulariter,& legitimè subsequuta.

3 Deinde D.Benedictus suas litteras coadiutoriæ,& futuræ successionis coram Vicario præsentauit, quibus se opposuit D.Frãciscus, allegãs, eas subreptionis,& obreptionis vitio subiacere, eo præsertim ex capite quod Canonicatus esset Diaconalis, tam in vim constitutionis eiusdem Ecclesiæ, quàm vigore consuetudinis immemorabilis, & tamen Benedictus narrauerat esse Subdiaconalem, & se in vigesimo-primo, nondum completo ætatis suæ anno constitutum.

4 Causa igitur inibi acriter ventilata, ac etiam alibi in aliis Tribunalibus super diuersis articulis acerrimè discussa, tandẽ Vicarius prędictus litteras pręsatas obreptitias,& subreptitias declarauit. Super quo votum satis extensum in fauorem eiusdem D. Francisci tunc dedimus in scriptis.

5 Hodie verò, cum præsupposito, quòd stantibus obreptione, & subreptione prædictis, litteræ Apostolicæ non sint attendendæ, iuxta *cap. in litteris, de rescriptis* contingit dubitari de duobus: quorum primum est, an per appositionem manûs Papæ in huiusmodi coadiutoria, Canonicatus remanserit affectus Sedi Apostolicæ Alterum verò dato (sine veri præiudicio) quod inde resultaret affectio, an præfatus Eminentissimus dominus meus vigore indulti Apostolici, à felicis recordationis Gregor. XV. sibi concessi, potuerit legitimè illum conferre, vel an ad Datariam prouisio pertineat?

Discursus circa primum dubium, eiusque resolutio

6 Et quoad primum, videtur concludendum, ex tali manûs appositione super certo corpore Beneficij, Canonicatũ non remansisse affectum. Quamvis enim *in Extrauag. ad* Romani §.*Romani quoque, de Præb. inter commun.* expresse caueatur: *Manus appositionem Papæ tanta efficacia, & virtutis existere* (sunt verba textus) *vt etsi litteræ Apostolica super prouisionibus Beneficiorum, ex aliqua causa suum debitum non sortiantur effectum. facultatem tamen prouidendi de Beneficiis taliter reseruatis, quibuscunque aliis fuisse ademptam, & remanere semper affecta, nullumque de illis, præter Romanum Pontificem, ea vice disponere potuisse, nec posse, &c.* super quo latè Gonçal. *& plures ab eo allegati, ad regul. 8. Cancel. gloss. 52. numer. 15.*

7 Nihilominus aduertendum est (quòd pauci ex Scriptoribus Beneficialibus aduerterunt) textum illum, in quo ferè omnes se fundant, non loqui de simplici manûs appositione, sed de ea, cum qua simul concurrit præexistens reseruatio generalis cum decreto irritanti, vt patet euidenter ex toto contextu *Extrauag.* Tunc enim verissimum est, nulla, seu annullata existẽte prouisione Papæ, adhuc impedire Ordinarium conferre, vt per Æneam de Falcon. *de reseruat. prælud. 3 q 4. effect. 16. in fin.* eleganter obseruat amicus, & coaduocatus meus in Romana Curia, D.Melchior Lotter. *de re beneficiar. lib. 2. q. 26. n. 38.* vbi meritò reprehendit Garciam *de benefic. part. 5. c. 1. ex n. 142.* qui re non satis perspecta, carpit Æn. de Falcon. & Rot. in locis per ipsum citatis.

8 Et hunc intellectum admisit Rot. *dec. 190. n. 9. p. 2. recent.* ex illis verbis Extrauag. ibi: *In quibus decretum, & reseruatio huiusmodi ponuntur, &c.* Et ibi: *De beneficiis taliter reseruatis, &c.* Et ab eo non dissentit Dominus & Collega meus D. August. Barbos. *in collect. ad eundem text n. 3 in fin.*

9 Etenim mens,& intentio Pauli Secundi ibidem, solùm fuit sedare antiquas Doctorum Altercationes, & diuersorum Tribunalium contrarias opiniones, de quibus latè Æneas de Falcon. *d prælud. 3. q. 4.* quæ quidẽ versabantur super duratione, seu extinctione veterum reseruationum Papalium, & propterea inibi Pontifex determinat, reseruationes generales de beneficiis familiarium. Subcollectorum & aliorum per eius prædecessores factas, etiam post obitum eorumdem prædecessorum durare, vt legitur in toto proœmio, & princip. d. Extrauag.

10 Ac insuper *in d. §. Romani quoque* ; disponit quòd etiã data nullitate prouisionis Apostolicæ (videlicet de beneficio ibidẽ generaliter reseruato) adhuc per appositionem manus, beneficium priuatiuè remaneat Sedi Apostolicæ affectum, quod est intelligendum ob præexistentiã reseruationis, seu alterius affectionis; cũ aliàs rationi consonum sit, vt eo casu, Papa valide, & cũ effectu iterum prouideat, donec sit consumpta vacatio,& reseruatio, seu affectio expiret. Rot. *dec. 20. de præb. in nou.* & latè *ibi* Addit. Calsad. *dec. 5. de priuil. n. 2. & 14.*

11 quæ tunc dicitur expirare, cùm papalis prouisio perfecta,& consummata fuerit. Rot. *dec. 512. à n. 5. & per tot. p. 3. lib. 3. diuers.* Gonç *glos. 15 §. 2. n. 51. & seq.* Lotter. *d. q. 26. n. 29.* D meus Barbos. *vbi sup. n. 6.* & *passim* alibi. Ex qua ratione illud emanauit vulgatum dictũ Datariæ,& Curialium, nempe, Beneficium semel reseruatum, seu affectum, semper remanere affectum, seu reseruatum.

12 Vnde cùm Canonicatus, de quo agitur, ante gratiam coadiutoriæ non esset affectus, vel reseruatus, hinc est, quod ex sola,& simplici manûs appositione, nulla resultauit affectio. Quòd si hæc interpretatio nimis subtilis,& uana aliquibus visa fuerit, habebunt tamen posteri, quos imitentur.

13 Verùm, quia ista Extrauag. expositio veteribus, & plerisque ex recentioribus Canonistis fuit incognita, minúsque practicata, videndum est, an stante communi illius intellectu, adhuc affectio Canonicatus resultauerit in casu nostro?

14 Et quidem negatiuè videtur respondendum, quia non omnis appositio manûs causat affectionem, sed ea tantùm, ex qua resultat mens vlterius prouidendi, vt in commenda & vnione ad vitam. Gonçal. *d glos. 52. num. 38 & 42.* Garc. *d. part. 5 c. 1 ex n 175.* Lotter. *d. lib 2. q. 26. num. 30.* quos refert,& sequitur D. meus Barbos. *in suo pastoral. p. 3. alleg. 57. n. 35. in fin.* Rot. *decis. 187. num 5. in fin. p. 2. recent. & dec. 44. sub num.*

n.3 p. 3. recent. Et ratio inibi considerata est, ne citra Pontificis intentionem, ordinariis collatoribus præiudicium inferatur. Et plures casus enumerant præfati DD. in quibus Beneficium non remanet affectum per appositionem manus Papæ, & inibi etiam congerunt Doctorum catenam.

15 Aliàs enim diceremus, quòd si Papa propter bonum pacis, & concordiæ, de consensu duorum ad resignationem alterius, reseruasset super beneficio, de quo fit cócordia, & resignato, aliquam pensionem ad fauorem cedentis, vel aliter, quod inde resultaret affectio, nec Ordinarius de vacanti in suo mense posset conferre, quod vtique esset absurdum, vt per Gonzalez *d. glos. 52. n. 40.* vbi testatur se vidisse contrarium nempe Datariam nusquam se in his casibus intromisisse.

16 Et in specie, quod appositio manus Papæ in coadiutoria, cum futura successione, non inducat affectionem, si prius decedat coadiutor, & postea coadiutus in mése Ordinario; sed imò quod Ordinarius possit conferre, tenent Pot. *dec. 125. n. 18 lib. 3. in noua impres.* Gonçal. *vbi proximè, in addit. sub n.* 44. Garc. *d. p. 5. c. 1.* 17 *q. 2. n. 174.* Lotter. *d. lib. 2. q. 25. n. 31.* Et idem Garc. ibidem adiungit, quod idem esset, quando coadiutoria esset sobreptitia, seu inualida, quodque sic non haberet locum futura successio, quæ est accessoria ad coadiutoriam, per Mandos. *de signatur. gratia, tit. de coadiutoriis, versic. Coadiutoria habebat.* Pute. *decis.* 98. *lib. 2.*

18 Et in nostris terminis, quòd si mortuo coadiuto, opponat se prouisus ex ea vacatione ab Ordinario, teneatur ipse coadiutor iustificare causam coadiutoriæ in litteris expressam, neque aliter intret affectio Rota *in puncto, in Oxomen. Archidiaconatus*, 19. *Nouembr.* 1614 *coram Buratto, inter eius impress. decis.* 78. *per tot.* præsertim *n. 2.* & latè *ibi* Adden. *littera A.* per quam decisionem fuit recessum ab alia prius extensa in eadem causa; quæ inter impres. eiusdem Buratti est 36. & in recent. *p. 1. dec.* 570.

19 Cuius rei ratio est, quia Papa per talem manus appositionem mouetur solummodo intuitu Ecclesiæ propter necessitatem, vel euidentem eius vtilitatem, non autem intuitu alicuius personæ. Put. *d. dec.* 225 *n. 17. lib 3* qua causa non subsistente, intrat defectus motus, cessatque omnis affectio, vt benè per Lotter. *d. q. 25. n. 33. & 35 lib. 2.* Rota *coram Burat. d. dec.* 78, *n. 2* vbi etiam allegantur aliæ decisiones, præsertim *in Barchinonen præcedentia, 23. Ianuar.* 1602. *coram bonæ memoriæ Card. Sacrato*, quæ est *dec. 44. n. 3. p. 3. recent.*

20 Non obstat, quòd causa concedendæ coadiutoriæ, & sic manus appositionis, fuerit infirmitas coadiuti; quæ causa cùm nondum fuerit falsa reperta, videtur intrare affectio, licèt non ad fauorem coadiutoris propter litterarum obreptionem, illiusque incapacitatem.

21 Quia respondetur, papam per coadiutoriam non apposuisse manum absolutè super Canonicato ad effectum conferendi, sed limitatè ad effectum prouidendi (vt dictum est) necessitati Ecclesiæ, vt apertè legitur in proœmio harum litterarum, quod inducit causam finalem. *l. 1. ff ad Macedon. l. fin.* vbi Bart. *ff. de hered. instit.* Greg. *dec.* 531. *n. 5.*

22 Vnde si propter defectum ætatis Benedicti non potest Ecclesiæ necessitatibus subuenire, resistentibus sibi, non solum constitutionibus, verum etiam immemorabili consuetudine Ecclesiæ Compostellanæ; ipse illum ætatis defectus videtur complicare defectum causæ finalis per papam contemplatæ, imo aliàs coadiutor de tempore gratiæ coadiutoriæ debeat esse illius ætatis, quam requirit Præbenda coadiuti. Campanil. *in diuersor. iur. Canon. rubr. 6. c. 6. n* 103. Squilant. *de priuileg.* *clerie. c. 4. n. 74.* & D. meus Barbos. *de iur. Eccles. l. 3. c. 10. n. 89. & seq.* Neque enim ex quo adest incapacitas personæ prouisi, desinit esse defectus causæ principalis, cùm vna censeatur in aliam influere, & sic in vnam, & eandem coincidere.

23 Ex quo sequitur pulchra, & aurea conclusio communiter à Scribentibus recepta, quòd scilicet, manus appositio limitata ad certum effectum, & ad certum casum, non causat affectionem deficiente effectu, aut casu per principem contemplato. Geminia. *cons.* 136. Gonç. *d. glos. 52. n.* 38. *& seqq.* & meliùs *n. 51. & seq.* Rot. *decis. 13. num. 3. & decis. 15. num. 2. de concess. preb. in nou.* Achil. *dec. 14. de rest. spol.* eadem Rot. *d. decis. 44. num. 3. p. 3. recent. & coram Burat. d. dec. 78. num. 3.*

24 Et ratio fundamentalis est, quia cessante tali effectu, vel casu, papa non intendit vlterius prouidere, qua intentione deficiente, nulla resultat affectio per manus appositionem, ex superiùs dictis *n. 14. & ex infr. dicendis, n. 27.*

25 Minus obstat, quod stante nullitate gratiæ ob incapacitatem prouisi, affectio videatur præcisè inducta, præsertim stante in litteris coadiutoriæ decreto, & inhibitione contra Ordinarium, quæ operatur interdictū conferēdi, vt per Host. *in c inter dilectos sub n. 14. vers. Potest dici, de excess. Prelat.* & ibi Butr. *n. 19.* Anchar. *cons. 58 circa med. vers. In contrarium*, & alios allegatos per Lotter. *d. q. 25. n. 34. lib. 2.* Rot. *dec. 187 sub n. 5. p. 2. recent.* cum quibus incidenter videtur inclinare Burat. *d. dec. 78. sub n. 5.*

26 Quia, vt videre est ad literam Doctores isti loquuntur, vel cum præsupposito præexistentis reseruationis, iuxta superius dicta, *num. septimo, & sequentibus*, qua stante manus appositio operatur affectionem data nullitate prouisionis ob incapacitatem prouisi, vt satis clarè colligitur ex Host. & Butr. *vbi proximè* dum supponunt in Papa pertinentiam collationis, & ita intelligendus est Lotter. *d. n.* 34. & Burat. *d. num.* 5. qui allegat Host.

27 Vel procedunt quando papa iure præuentionis & concursus cum Ordinario, præuenit eum in collatione, intendens verè & realiter præuenire, & prouisionem suam facere, iuxta not. per Gonç. *d. glos. 52. numero decimoquintò.* Quibus casibus dubium non est, quin data incapacitate prouisi collatio iterum ad Papam pertineat, cùm eius mens, siue in 28 præexistenti reseruatione, siue in huiusmodi præuentione, semper fuerit vacationem consumere, & prouisionem validam perficere, & de hoc loquitur Anchar. *d cons. 8. vbi sup.* & Rot. dum eum allegat *d. dec.* 187. *sub num. 5. p. 2. recent.* & inferiùs dicemus ex *n.* 47.

29 Secus autem, quando, vt in casu nostro, Papa citra præexistētiam alicuius reseruationis generalis aut specialis, & sine intentione concurrendi præuentiuè, putè, & dispositiuè cum Ordinario manum apposuit, volens, mediante coadiutoria prouidere tantum Ecclesiæ; quia si Ecclesia non indigebat tali prouisione, vtpote inutili, & inefficaci ob inhabilitatem coadiutoris, nulla remanet causa, propter quam Papa voluerit impedire prouisionem Ordinarij, vt eleganter (eisdem ferè verbis) resoluit Rot. *d. dec. 44. n. 4. p. 3. recent.* vbi etiam addit, quod ad hoc benè faciunt rationes illorum, qui dicunt, appositionem manus papæ non causare affectionem, quando est facta contemplatione certæ personæ, quæ non fuit reperta capax, de quibus per Simonet. *de reseruat. q. 58 n. 4.* & vltra ibi alleg. Prob. *in addit. ad Ioan. Monach. in c. tibi qui, n. 20. vers. Propterea, de rescript. in 6.*

30 Atque hinc videmus, quod præmortuo coadiutore, si coadiutus deinde in mense Ordinario obierit, non impeditur Ordinarius conferre, vt diximus *sup. n. 16.* Quod vtique procedere non posset, si ex tali manus appositione resultaret affectio, cùm aliàs iuxta vulgares regulas Beneficiales, Beneficium semel affectum semper remaneat affectum, donec Papa validè, & cum effecto conferendo prouideat, ad not. *in dec. 10. n. 1. & seq de preb in nou.* & diximus *sup. n. 10.* **31**

32 Prout etiam videmus, non remanere affectum beneficium ex appositione manus Papæ, quando resignatio emanauit ad fauorem certæ personæ, nec sortitur ex aliqua falsa causa, & interim resignans moritur, quia tunc secundùm voluntatem Papæ, limitatè manum apponentis ad vacationem per resignationem, censetur beneficium vacare per obitum, nec Ordinarius impeditur illud conferre, si in illius mense vacauerit. Achil. *dec. 14. de restit. spol.* Rot. *dec. 419. nu. 2. p. 1. diuers.* Pauil. *de resign. l. 1. q. 2. n. 4.* Gonç. *d. glos. 52. n. 49. & seq.* Garc. *d. p. 5. d. c. 1. n. 155.* & alijs relatis fuit bene deductum *in Leodien. Canonicatus sancti Dionysij 17. Martij 1623. & 25. Maij 1616. coram bonæ memoriæ Pirouano*, vt per Ferent. *ad Burat. d. dec. 78. n. 8. in fin.* per D. meum Barbos. *in pastoral. p. 2. alleg. 19. n. 38.*

33 Neque etiam obstat, quod Papa habebat intentionem conferendi saltem præuentiuè, cum deuenerit ad futuram successionem, ex qua debet resultare affectio, etiam si manum apposuerit super vacaturo, vt late per Adden. ad Rot. *dec. 10. de preb. in nou.*

34 Quia cùm gratia præuentiua futuræ successionis penderet à validitate gratiæ coadiutoriæ, vtique coadiutoria (ob defectum ætatis, & falsitatem narratorum) non existente, corruit etiam futura successio, & sic effectus omnis, qui aliàs ex tali manus appositione forsan resultare poterat: Papa enim sine coadiutoria non prouidisset de beneficio viuentis, resistente dispositione iuris, & sacri Conc. Trid *sess. 25. de reform. c. 7.* ac etiam stylo Datariæ, & propterea nulla inde oritur affectio, vt in puncto resoluit Rot. *in sæpius alleg. dec. 78. n. 1. & 6. in fin coram Buratto.*

35 Postremò, non obstat decretum irritans, & inhibitio, seu interdictum cõferendi Archiepiscopo Compostellano in huiusmodi literis impositum. Quia non inde resultat affectio, cùm aliàs prouisio conditionalis vel facta ex causa (sine qua nullo modo & ad nullius personæ fauorem emanasset) cessante causa, cesset omnino gratia, & decretum, seu inhibitio accessoriè adiecta. Gemin. *in c. præsenti, in princ.* vbi Franc. *in 3. not. de offic. leg.* Prob. ad Monach. *in d. c. 1. ibi qui, n. 19. in fin. & n. seq. de rescript. in 6.* Roman. *cons. 336. n. 11.* Put. *dec. 1. l. 1.* Rot. *dec. 652. & 1151. n. 1. lib. 3. p. 3. diuers.* & bene in proposito *in d. dec. 44. n. 5. p. 3. recent.* & meliùs, & in puncto *in d. dec. 78. n. 6. coram Buratto.*

36 Quæ conclusio non solùm procedit, quando defectus, seu falsitas causæ est circa pertinétiam collationis in Papa, ad quod videbatur se restringere, *d. dec. 36.* Burat. *n. 10.* sed imò est amplianda ad omnem falsam causam, ex qua Papa moueri potuit ad gratiæ concessionem, vt per Ferent. *ad d. dec. 78. eiusdem Burat. n. 8.* cùm aliàs non possit assignari diuersitatis ratio inter vnam, & aliam causam, quando certum est Papam sine illa non fuisse manus appositurum, quibus casibus semper cessat voluntas Papæ conferendi, & sic affectio, vbi eisdem verbis explicat Rot. *d. dec. 78. n. 2.* vbi aliæ etiam decisiones allegantur.

37 Cuius rei ratio est, quia hic non versamur in falsa narratiua, circa valorem, Doctoratum, numerum obiectorũ, & similia, in quibus casibus, data nullitate gratiæ ob falsitatem alicuius ex huiusmodi narratis, nihilominus beneficium remanet affectum per manus appositionem, ex quo, vt sæpè dictum est, in Papa remanet voluntas, & intentio vlterius conferendi. Sed imò versamur in falsa narratiua circa causam ipsam finalem cõcessionis, qualis est, vtilitas Ecclesiæ; quo casu manus appositio non inducit affectionem, quia cessante tali causa ob inhabilitatem coadiutoris, omnino cessat gratia, & Papa non habet vltra intentionem conferendi, ex dictis, & dicendis inferiùs *n. 47.* Et egregiè hâc distinctionem constituit Ferent. *vbi proximè n. 8.* Idémq; procederet, quãdo falsitas causæ versaretur circa mẽtis reseruationẽ pertinentiã collationis ex qualitate beneficij, impetrationem ex delicto, & similis vt per eundem ibidem. Ex quibus videtur, per appositionem manus Papę in huiusmodi coadiutoria cum futura successione, Canonicatum non remansisse Sedi Apostolicæ affectũ.

Discursus, & resolutio circa dubium alterum.

Dato etiam, sine veri præiudicio, quòd subinde resultaret affectio, adhuc videtur legitimè potuisse Eminentiss. D. meum, in vim indulti Apostolici sibi concessi Canonicatum istum conferre.

38 Licet enim sub indulto conferendi beneficia reseruata, & affecta, quantumuis generali, & vniuersali regulariter non veniant reseruata, seu affecta ex reseruatione, seu affectione clausa in corpore iuris communis. Rot. *dec. 4. de preb. in nou.* Granuc. ad Simonet. *q. 26. n. 8. & seq.* Lotter. *d. lib 2. q. 27. n. 91.* **39** qualis videtur esse ea, quæ resultat ex appositione manus Papæ, per text. *in c. vt nostrum 56. de appell*, vbi post Innocent. & alios, Abb. *n. 1.* Franch. *n. 3. cum seq* Dec *sub n. 1.* Ac etiam per text. *in c. 1. & 2. de confirm. vtil. vel inut, & d. Extrau. ad Romani, §. Romani quoq; de preb. inter com.*

40 Attamen animaduertendum est, quòd *d. c. vt nostrum*, solum disponit, quòd postquam Papa ad se reuocat aliquod negotium, ligantur manus inferiorum, vt nihil validè in eadem causa per illos fieri possit, quod nihil commune habet cum materia Beneficiali, sed propter regulæ generalitatem, Doctores loquentes de affectione per appositionem manus, solent textum illum, minus tamen congruè, citare.

41 Textus verò *in dict. c. 1. & 2.* solùm procedunt, vbi Papa manum apposuit confirmando iura alicuius, quo casu disponitur, quòd de illorum validitate nemo inferior cognoscere potest; quod pariter nihil ad rem pertinet.

42 Textus denique *in d. §. Romani quoque*, non dicitur propriè continere reseruationem, seu affectionem clausam in corpore Iuris communis, ex latè traditis per Lotter. *d. q. 28. n. 28. per tot.* vbi defendit, solam vacationem apud Sedem inducere reseruationem clausam in corpore Iuris communis, ex text. *in c. 2. & cap præsenti, de preb in 6.*

43 Cæterùm, quidquid sit de hoc, indultum, de quo agitur, est adeò amplum, vt etiam affecta per appositionem manus expressè comprehendat. Quod satis colligitur ex pluribus clausulis, & decretis eiusdẽ indulti. Et primò, quia præfato Eminentissimo D. meo datur inibi facultas conferendi Beneficia per Romanos Pontifices quibusvis ad vitã commendata, seu vnica, commendis cessantibus, seu vnionibus dissolutis, & tamen commẽdam, seu vnionem ad vitam, certissimum est, beneficia remanere specialiter affecta per appositionem manus Papæ, vt agnoscunt vnanimiter Doctores omnes de hac re scribentes, vt per Cassad. *dec. 5. de privil. & dec. 2. de vnion.* Gonç. Garc. Lotter. & alij, de quibus suprà Nos *n. 16.*

44 Ex quo præcisè infertur, quòd quãtumvis ex appositione manus in coadiutoria, efficax affectio insurgeret, adhuc sub prædicto indulto comprehenderetur, cum eadem, seu par sit ratio. Quinimò in commendis, seu vnione ad vitã, maior adest affectionis ratio, & inspectio,

quàm

quàm in coadiutoria cum futura successione, cùm alias vnione, seu commenda durante beneficium verè censeatur vacare adhuc vt priùs. Cassad. *d. decis. 5. de privileg. & d. decis. 2. n. 4. de vnion.* Et plures cumulat, 45 & sequitur Gonz. *glos. 5. §. 8. ex n. 48.* Et cessante com- 46 menda, aut vnione dissoluta, notissimum est collationē (circumscripto indulto) ad Papā pertinere, vt latè per Gonz. *vbi proximè, n. 50. & seq.* Et Nos supr. *n. 10.* In coadiutoria verò Papa manum apponit super beneficio pleno, & ad effectum prouidendi necessitati Ecclesiæ. Put. *d. decis. 225. numer. 17. libro 3.* cum aliis alleg. superiùs *n. 19.*

47 Præterea, in vnione, seu commenda ad vitam Papa disponit de vacanti, cum animo & intentione formali, & positiua vlterius conferendi, quæ est potissima affectionis ratio, & spiritus influens in reseruationem ex superius dictis, *n. 24. 27. & 37.* In coadiutoria autē cum futura successione, disponit de vacaturo ob futura coadiutoris seruitia, in eiúsque fauorem, nec cum animo iterum prouidendi, seu conferendi, cùm iam verè prouiderit, & contulerit, seu respectiuè prouiderit & conferri mandauerit: nec vlterius habet quod conferat, seu conferri mandet. Minúsque in Papa remanet intentio, seu spes vlteriùs conferendi, ex quo per coadiutoriam Ecclesiæ prouide consuluit, & per futuram successionem coadiutori prospexit, totamque rem (de qua secum agebatur) perfecerit; & vt ita dicam, officio illo plene functus fuerit, vt nihil ea in parte remaneret agendum.

48 Nec enim nouum est, similia indulta conferendi affecta per appositionem manus dominis Cardinalibus concedi; vt indulto conferendi cessantibus commendis & vnionibus concesso Cardinali de Lotharingia, est *decis.* Put. *3. lib. 13. in vlt. impres.* Et de indulto confe- 49 rendi vacantia, etiam per cessionem in manibus Papæ, eiúsque admissionem concesso Cardinali Rodulpho, extat *dec. 511*, eiusdem Put. *lib. 2.* Et de indulto concesso Cardinali de Ruuere per sanctæ memoriæ Sixtū V. latè Germon. qui illud ad literam commentauit, *toto suo tractat. de indult. Cardin.* Et nouissimè de indulto consimili, de quo agitur, concesso Eminentissimo Domino meo Cardinali de Sandoual Præsuli Giēnen. Rota *coram D. Duran. Episcopo Vrgelen, in eius impres. decis. 154.*

50 Imò, nedum Eminentissimis Patribus purpuratis, verum etiam Episcopis dignitate Cardinalitia carentibus, similia indulta fuerunt superiori sæculo per Sedem Apostolicam concessa; vt de indulto conferendi vacantia apud Sedem eandem Episcopo Burgi sancti Sepulchri, Caputaq. *dec. 85. part. 2.* Et de indulto 51 concesso Episcopo Genuen. contra quascunque gratias expectatiuas, speciales, vel generales, & reseruationes, etiam mentales, idem Caputaq. *decis. 87. eadem part. 2.*

52 Secundò, in eodem indulto datur etiam facultas conferendi beneficia vacantia per obitum familiarium pontificum prædecessorum, *ac etiam si illa obtinentes fuissent Sedis Apostolicæ Notarij (sunt verba indulti) Subdiaconi, Acolythi, Capellani, litterarum Apostolicarum Abbreuiatores, Scriptores, aut Cubicularij, Nuntij Apostolici, necnon prouentuum, ac iurium dictæ Cameræ debitorum Collectores, aut vnici Subcollectores, seu quicunque alij Curiæ, & Sedis prædictarum Officiales,* &c. Quæ tamen affectiones, & seu reseruationes, reperiuntur clausæ *in dict. Extrauagant. ad Romani, de prebend. inter commun.* Ex qua Doctores deducunt affectionem per manus appositionem.

53 Tertiò, indultum capit vacationes apud Sedem (intelligendo apud Sedem, vacationes per obitum in Romana Curia, vel infra duas dietas, vt *in dict. capit. 2. & capit. præsenti, de prebend. in 6.* Gonzal. *glos. 13. numer. 12. & seq.* quicquid dicat Lotter. qui in eo nimis metaphysica laborans, plurimum desuper se inuoluit, *dict. quest. 27. num. 18. & per tot. lib. 2.* prout iuxta Gonz. ita intellexit Rot. *decis. 28. numer. 1. & 2. per tot. & decis. 150. per tot. p. 6. recent.*) vt in eodem indulto, ibi: *Etiam de tunc vacantibus per obitum quo-* 54 *rumcumque, etiam apud Sedem eandem, & propterea seu aliàs dispositioni Apostolicæ reseruatis, seu affectis,* &c. Et tamen notum est, reseruationem istam esse omnibus efficaciorem, & clausam in corpore iuris communis, vt *in dict. capit. 2. & dict. cap. præsenti,* latè Gonz. *dict. glos. 13. n. 19. 50. & 54.* & Lotter. *d. q. 27. per tot.*

Quartò, in modernis indultis solummodo ponun- 55 tur sex limitationes, seu casus, ad quos eorum facultas non se extendit. Primus est, de beneficiis vacantibus in Romana Curia, (intelligendo tamen in Curia, beneficia, extra titulum Cardinalis, in Vrbe consisten- 56 tia, & quæ per sententiam priuationis vacant in Curia, & alia, de quibus latè Gonzal. *dict. glos. 13. numer. 3. 42. 45. & seqq.*) Secundus est, quoad Dignitates maiores post Pontificalem, in Cathedrali, & principales in Collegiatis. Tertius, quoad beneficia Regularia, 57 Consistorialia, vel Conuentū habentia, & quorum fructus in libris Cameræ taxati reperiūtur. Quartus quoad beneficia, quæ vacauerint per veros, & actuales familiares Papæ indultum concedenti eiúsque successo- 58 rum, qui tam tempore Pontificatus, quàm Cardinalatus familiares fuerunt. Quintus, quoad commendas 59 cessantes in Dignitatibus, seu officiis Claustralibus. 60 Sextus, & vltimus quoad beneficia vacantia, tam in Curia, quàm extra illam per obitum famuliarium S. R. E. Cardinalium, iuxta formam constitutionum fel. record. Gregorij XIV. & Pauli Papæ V. quæ emanarunt ad indultorum moderationem; de quibus casibus, & limitationibus latè Germon. *de indult. Cardin. §. præterquam, cum §§. seqq. & in §. etiam, si sæcularia* Gonzal. *glos. 24. num. 72.* Garc. *d. p. 5. cap. 1. §. 11. numer. 630.*

Vnde cùm indultum hoc non fuerit limitatum ad 61 casum appositionis manus, indultarius non est inhibitus conferre beneficium affectum per eandem manus appositionem. Quinimò, exceptio illorum casuum firmat regulam in contrarium in casibus non exceptuatis, vulg. *leg. cum Prætor ff. de indic.* cum similibus.

Quintò, ex proœmialibus indulti verbis, quæ in- 62 fluunt in dispositionem eámque declarant, *d. leg. 1. ff. ad Maced.* id ipsum satis colligitur dum Papa, sublatis quibuslibet impedimentis, dat conferendi facultatem, ibi: *Dignū quin potiùs debitum reputamus ea tibi fauorabiliter concedere, per quæ, sublatis impedimentis quibuslibet, possis de beneficiis Ecclesiasticis tuæ dispositioni commissis, personis idoneis, ac aliàs tibi gratis & acceptis prouidere,* &c. Et ponderando dictionem illam, *quibuslibet,* quæ est vniuersalis, omnes casus, præter expressè limitatos, comprehendens, *leg. omnes, vbi glos. verb. quaslibet, Cod. de quadrien. præscript.* Menoch. *de recuper. remed. 6. numer 4.* & nullam recepit restrictionem, vt per Rol. *cons. 70. numer. 42. lib. 3.* Ruin. *cons. 76. numer. 4.* Corn. *cons. 123. n. 4. cons. 323. num. 7. lib. 3.* D. meus Barbos. *dictio. 320. num. 9. & seq. & per tot.*

Sextò in parte dispositiua clarius hoc ipsum indul- 63 getur, ibi: *Seu ex quauis alia causa dispositioni Apostolicæ specialiter, vel aliàs generaliter reseruata, seu ex generali reseruatione Apostolica affecta existant, vel fuerint.* &c. Et paulo inferius, ibi: *Aut per obitum quarumcunque, etiam apud Sedem eandem, & propterea, seu aliàs, dispositioni Apostolicæ reseruatis, seu affectis,*

ctis,&c. conferre liberè,& licitè posis, & valeas, &c. Sub quo verborum contextu, negari non potest, quin veniat casus appositionis manus Papæ, quæ verè, & propriè est affectio, Gonzal. *d. glos.* 5 a. *per tot.* ponderando præsertim dictiones illas, ac alias quæ alios etiã casus præter expressos comprehendunt, *leg. qui testamentum, § mulier, ff. de testam.* Mantic. *decis.* 316. *num.* 1. *in fin.*

64 Septimo, in derogationibus obstantiarum, repetitis ferè eisdem verbis legitur, ibi: *Seu alias generales, vel speciales reseruationes quouis modo continentes, seu inducentes, aut alias quomodolibet affectionem facientes & alia quacunque contraria seu tibi in præmissis, vel circa ea impedimentum præstantia quomodocunque, seu præstare valentia nullatenus, se extendant, sed de ipsis, vt præfertur, liberè disponas*, &c. Ponderando etiam dictiones illas, *quouis modo, & quomodolibet*, quæ capit omnes affectionum modos, vltra expressos. *Clem.* 1. vbi glos. *de re iudic.* Flamin. *de resign. lib.* 9. *quæst.* 25. *numer.* 50. Seraphin. *decision.* 350 *numer.* 2. Et sic affectiones omnes, quæ aliàs non comprehenderentur. Alex. *cons.* 155. *n.* 3. *lib.* 2. Ruin. *cons.* 68. *n.* 10. *lib.* 4. plena manu D. meus Barb. *dict.* 329. *per tot. & dict.* 330. *n.* 4. & 8

65 Octauo, id ipsum continet indultum in decreto, ibi: *Decernentes affectiones, reseruationes, regulas, constitutiones, ordinationes, collationes, commendas, facultates, vniones, dispositiones, & decreta in illis contenta, quoad impediendum te quominus indulto huiusmodi vti valeas, ad dicta beneficia, ad tuam dispositionem, vt præfertur pertinentia, nullatenus se extendere*, &c. Quæ verba satis videntur affectionibus, & reseruationibus derogare, in fauorem indultarij, præsertim cùm & indulta ista de sui natura sint fauorabilia, ex quo tollunt obstaculum reseruationum, & affectionum, & reducunt materiam ad primæuum statum, quæ reductio reputatur in iure fauorabilis. Cassad. *decision.* 4. *numer.* 2. *de priuileg.* Crescent. *decision.* 3. *numer.* 5. & *seqq. eodem tit.* Ideòque sunt latè interpretanda; maximè contra Pontificem concedentem. Crescent. *decision.* 3. *numer.* 3. Cassad. *decis.* 3. *num.* 3. *eod. tit.* Et in fauorem Ordinarij collatoris, vt per Gonz. *glos.* 24. *num.* 42. latè Adden. *ad decis.* Greg. 99. *n.* 5. & *ad decis.* 291. *num.* 3. & *seq.*

66 Denique, indultum habet decretum irritans aduersus contrarias dispositiones, etiam à Romano Pon-

67 tifice emanetas, ibi: *Ac irritum, & inane, si secus super præmissis omnibus, & singulis etiam per Nos, & dictos Legatos, & Nuntios quauis auctoritate, scienter, vel ignoranter contigerit attentari*, &c. Quo decreto stante, si à Dataria Apostolica fuisset extorta aliqua gratia de huiusmodi Canonicatu esset omnino irrita, & nulla, quia decretum ligat expresè ipsummet Papam; vt per Paris. *consult.* 79. *lib.* 4. tenet in his terminis indulti, Rota *coram Verallo decision.* 82. *part.* 2.

68 Atque ex his videtur etiam concludendum, prouisionem, de qua agitur, legitimè ad Eminentis. Dominum meum Cardinalem Spinolam pertinuisse, neque vllo modo ad Datariam Apostolicam posse pertinere. Saluo in omnibus, &c. Matriti 14. Martij 1645.

Compostellana Canonicatus.

Ex impositione oneris cantandi Euangelium, vel celebrandi Missam, non arguitur annexio Ordinis sacri. Gratia dicitur perfecta in eo momento, quo signatur supplicatio, & iustificatio debet concludere ad tempus gratiæ. Ad iustificationem gratiæ coadiutoriæ sufficit iustificare narrata de tempore gratiæ, & quod coadiutus ante illud non obierit, secus si postea.

VOTVM CXI.

Doctissimi D. Don Didaci Osorij Protonotarij, ac in Nunciatura Hispaniæ Iudicis Apostol. in supremoque sanctæ Inquisitionis Concilio Relatoris meritissimi.

1 *Coadiutor tenetur iustificare causam coadiutoriæ in litteris expressam cum aliter non intret reseruatio, vel affectio ad eius fauorem.*
2 *Canonicatus habens onus Missarum seu celebrandi certis diebus est Sacerdotalis.*
3 *Gratia ob narrata non verificata corruit.*
4 *Ordo sacer Canonicatibus de iure annexus non est nisi statuto, vel consuetudine secus caueatur.*
5 *Ordinis sacri annexio non arguitur ex impositione oneris celebrandi.*
6 *Capellania nec actu, nec aptitudine dici possunt Sacerdotales eo quod in fundatione dicatur Capellanum debere celebrare Missas.*
7 *Ciarlini opinio reprobatur.*
8 *Obseruantia optima cuiuscunque dispositionis interpres.*
9 *Gratia dicitur perfecta in eo momento, quo signatur supplicatio.*
10 *Iustificatio gratia debet concludere ad illius tempus.*
11 *Ius non abdicatur à resignante si resignatio in forma Dignum expedita, non fuerit totaliter effectuata.*
12 *Gratia in forma Dignum expedita post purificationem mediante retroactione executionis censetur facta à die data expeditionis litterarum.*
13 *Resignante mortuo ante verificationem gratia in forma Dignum, Beneficium non vacat per eius obitum.*
14 *Coadiutus si moriatur ante datam, non potest deueniri ad iustificationem gratia cum futura successione.*
15 *Narrata in gratia sunt iustificanda de tempore gratia.*
16 *Coadiutoria & futura successionis gratia quando aquè principaliter conceditur, deficiente vna, potest alia existere.*
17 *Futura successioni locus hodie fit etiamsi beneficium actualiter vacet de tempore data.*
18 *Coadiutoris pars prouisiua nõ corruit, etiamsi coadiutus moriatur antequam coadiutor de coadiutoria fuisset certificatus.*
19 *Gratia futura successionis non dependet à gratia in qua prouidetur necessitati Ecclesia, aut coadiut.*

20 *Clausula*

20 *Clausula Bulla coadiutoria de qua agitur, refertur.*

21 *Futura successioni locus sit quamuis de tempore mortis coaduiti adhuc Bulla Apost. non erant expedita.*

22 *Clausula Bulla importantes vacationem & prouisionem.*

23 *Coadiutoria est nulla si mortuus sit coadiutor de tempore data.*

24 *Futura successio datur ratione coadiutoria, & ab illa dependet.*

25 *Coadiutus si moriatur ante datam Bullarum, non intrant earum clausula.*

26 *Coadiutoris deputatio, & prouisio futura successionis, ex Defectu persona, cui fit nulla est.*

27 *Prouisio, & deputatio coadiutoris est nulla ex defectu mentis prouidentis, quādo scilicet deficit causa ex qua mouetur.*

28 *Decretum irritans cum inhibitione importat affectionem etiamsi non teneat prouisio ex ex defectu persona, secus si ex defectu mentis prouidentis.*

29 *Papa quando prouidet beneficium iure prauentionis, affectio durat, licet non teneat collatio ex aliquo defectu impetrantis.*

30 *Inhibitio cum decreto irritanti requiritur ad hoc vt semper beneficium remaneat affectum.*

31 *Reseruatio & affectio durat donec consumpta sit vacatio.*

32 *Reseruatio dicitur expirare postquam Papalis prouisio perfecta & consummata fuerit.*

33 *Appositio manus Papa limitata ad certum effectum illum non operatur adimplemento non sequuto*

34 *Coadiutoria conceditur propter necessitatem Ecclesia, vel euidentem eius vtilitatem non intuitu persona.*

35 *Ecclesia si non indigebat prouisione coadiutoria, illa nulla remanet propter defectum causa.*

36 *Narratiua falsa, circa valorem beneficij, doctoratum, numerum obtentorum, & similia, non impedit affectionem per manus appositionem.*

37 *Narratiua falsa circa causam ipsam finalem concessionis facit cessare omnem actionem.*

38 *Resignatio ad fauorem certa persona si ex falsa causa narrata non potest sustineri, & interim resignans moritur, beneficium non remanet affectum.*

39 *Resignans ad fauorem certa persona conditionaliter resignat, dummodo scilicet illi irreuocabiliter acquiratur.*

40 *Concursus duorum vinculorum multùm operatur.*

41 *Reseruatio, qua insurgit ex coadiutoria, futura successionis gratia, non dicitur simplex, sed mixta.*

42 *Mixtum non censetur comprehensum sub simplici.*

43 *Qualificatum non venit sub simplici.*

44 *Indultum non remouet obstaculum inhibitionis.*

45 *Indultum non comprehendit beneficia duplicem reseruationem habentia.*

46 *Affectio ex appositione manus Papa requirit specialem concessionem in Indultis de conferendo reseruata, vel affecta.*

47 *Affectio ex appositione manus Papa est potioris prarogatiua.*

48 *Affectio adhuc remanet sublata generali reseruatione.*

49 *Illatio non fit à diuersis.*

50 *Indultorum modernorum diuersa forma ab antiquis.*

51 *Specialia trahi non debent in argumentum, vel in consequentiam.*

52 *Constitutio Pauli V. super moderatione Indultorum Cardinalium.*

53 *Decretum irritans super certo corpore beneficij fortiùs ligat.*

54 *Speciali non derogat generale.*

55 *Rescriptum, seu mandatum speciale derogat generali, etiamsi de eo nullam faciat mentionem.*

DOn Melchior Gallos Canonicus in sancta Metropolitana Ecclesia Compostellana Canonicus ob suam senescentem ætatem & infirmitates obtinuit à Sede Apost. in dicto Canonicatu sibi in coadiutorem & futurum successorem constitui & deputari Benedictū Gonzales clericum Cōpostellan. seu alterius Diœcesis: Expeditæ fuerunt Bullæ huius coadiutoriæ die prima Augusti 1645. postmodū dictus Melchior, die scilicet vigesima mensis Octobris eiusdem anni, è viuis decessit, antequam dictus Benedictus narrata in gratia iustificaret, possessionémque Canonicatus acciperet: Quare Eminentissimus D. Cardinalis Spinola Archiepiscopus Compostellanus dictum Canonicum vti vacantē per obitum dicti Melchioris contulit Don Francisco Garrido de Castilla Et cum prouisus ex ea vacatione ab Ordinario se opponeret, & Benedictus teneretur iustificare causam coadiutoriæ In litteris expressam, cū aliter nō intret reseruatio, vel affectio ad eius fauorem, vt ex Rotæ decisione resoluit Lotter. *de re benefic. lib. 2. q. 25. n. 53.* fuerunt contra gratiam Apost. per Franciscum opposita quæ sequuntur.

In primis fuit datum de obreptione & subreptione illius gratiæ eo quod in ea non fuerit facta mentio quod Canonicatus prædictus esset Diaconalis, eo quod in Constit. 9. disponitur quod Canonici per turnos hebdomadatim Euangelia Missarum omnium canere debent. ibi, *los Canonigos hán de cantar por turno de semanas los Euangelios de todas las Missas*, &c. iuxta ea quæ laté resoluit Ciarlin. *controu. forens. lib. 1. c. 38.* vbi videtur firmare Canonicatum habentem onus Missarum, seu celebrandi certis diebus, esse Sacerdotalem, quamuis expresé non dicatur oportere Canonicum esse vel fieri Sacerdotem. Vnde concludit oppositor ex falsa narratiua insurgere subreptionem litterarum coadiutoriæ, & futuræ successionis, iuxta text. *in c. in litteris de rescript.* vbi omnes, ac proinde quod ob narrata non verificata gratia corruit, Felin. *in c. constitutus in princ. de rescript.* vbi Deci. *in 4. notab.* Caputaquen, *decis. 271. num. 2.*

Sed his non obstantibus dicendum est Canonicatū de quo agitur non esse Diaconalem, nam de iure Canonicatibus nullus Ordo annectitur, nisi aliter, statuta consuetudine vel alia quauis particulari dispositione caueatur, ex Rota *dec. 421. num. 1. p. 1. recent.* cuius meminit. D. August. Barbosa collega meus, de *Canonic. & dignitat. cap. 26. num. 2.* At in dicta constitutione solùm habetur quod debeant canere Euangelium, ibi, *han de cantar*, quæ verba non inducunt obligationem illum ordinem habendi, sed onus Missam celebrandi, vel Euangelia cantandi, aut per substitutum illa adimplendi, quod sufficit ad not. per Rot. *dec. 366. n. 6. p. 2. recent. & in Romana capellania 23. Iannuarij 1589. coram Card. Pamphilio sen.* impressa apud Marches *de commissionib. tom. 1. pag.* 140. Ergo meritò dicendum ex illa narratiua nullam insurgere obreptionem, vel subreptionem.

Nam apud omnes indubitata conclusio est quod ex impositione oneris celebrandi non arguitur annexio Ordinis sacri, sed solum obligatio adimplen-

di

di onus, quod per alium fieri potest, dum hoc non fuerit expresse prohibitum: Ita Lotter. de re benefic. lib. 2. quæst. 47. num. 34. & 35. ibi: Quamuis enim celebratio non possit ad alium pertinere quam ad ordinatum cap. 1. & 2. de clerico non ordin. ministr. tamen ex illa annexione oneris celebrandi non infertur necessariò ad annexionem Ordinis propter separabilitatem facti celebrationis, ab ipso onere, quod vt per alium non possit absolui, adhuc nullo iure cautum est, vt post Ioan. Calder. inquit Lap alleg. 35 num. 5. & alleg. 117. itidem n. 2 vers. nec obstat prædictis. & ita de generali consuetudine seruari scripsit Felin. in cap. cum omnes sub num. 3. vers. & hoc procedit etiamsi ex ordinatione de constit. & ibi etiam. Deci. num. 515. quam sententiam sæpissimè probauit Rota, &c. vbi n. 36. & 37. extendit ad eum casum, quo onus istud ad personam, beneficiarij referatur, dum ille expresse non remouet hanc facultatem celebrandi per alium, quia ea relatio tunc inflectitur vt stet demonstratiuè ad qualitatem oneris, non autem dispositiuè ad qualitatem personæ illud absoluere habentis.

Idem in capellaniis resoluendum, cum nec actu, nec aptitudine dici possint Sacerdotales, eo quod in fundatione dicatur Capellanum debere celebrare Missas, seu diuina Officia, possunt enim prouideri simplici clerico 14. annorum. Ita post Nicol. Garc. Castr. palo, monet Perez de Lara, Alphons. de Leone, D. Augustin. Barbos. de officio, & potest. Episcopi p. 2. alleg. 24. num. 43. propè fin. vbi refert particulam dictæ decisionis in Romana Capellaniæ.

3 Non obstat doctrina Ciarlini in d. cap. 38. Quia ibi per eum resolutis sigillatim respondet. D. Franciscus Mancinus Collega meus in causa Toletana Canonicatus de Alcala de Henares de qua in voto pen huius tertia partis n. 25. cum multis seq. vbi aduertit Ciarlinum in eam resolutionē deflexisse ad effectū saluandi amicū, & concanonicum ab irregularitate in quā forsan inciderat, ob dispensationem obtentam de se promouendo ad omnes Ordines extra tempora sub narratiua quod reperiebatur arctatus, eo quod eius Præbenda, & Canonicatus erant Sacerdotales.

8 Hanc nostram resolutionem fauent testes deponentes plures Canonicos in hac Metropolitana Ecclesia extitisse qui eorum vita durāte ad sacros Ordines nunquam se promoueri fecerunt, secundum quam obseruantiam debet intelligi dictam Constitutionem nouā, quando essemus in dubiis, est enim obseruantia optima interpres cuiuscunq; dispositionis, l. si de interpretatione, ff. de legib. Laurent. Syluan. cons. 88. n. 27. lib. 2. dicens quod obseruantia quæ subsequitur, prodest ad declarationem cuiuscunque dispositionis, Rota decis. 419. n. 6. p. 1. recent. cum aliis latè adductis per D. Barbos. p. 2. voto 52. n. 43. cum seqq.

9 Secundò minus obstat illud quod per D. Franciscū opponitur quod gratia Benedicti hodie iustificari non possit cum è viuis decesserit D. Melchior coadjutus, ac proinde cessauerit necessitas Ecclesiæ gratiam qualificans: qua respondetur ad substantiam & perfectionem gratiæ non esse necessariam illius iustificationem, sed solum requiri vt concedatur per Papam per verbum FIAT, in eo enim momento, quo signatur supplicatio dicitur perfecta: cap. eam te, de rescript. vbi omnes, & præcipuè Card. n. 7. Felin. n. 18. & Abb. n. 5. Beroi cons. 207. n. 57. lib. 3. Pute. decis. 94 n. 2. lib. 2. Seraphin dec. 241. n. 9 Duran. dec. 324. n. 26. Rot. dec.

10 562. n. 2. p. 1. recent. & decis. 628. n. 6. p. 2. in p. 2. in posthum. Farin. aliàs p 4. recent.

Vnde qui narratiua eius gratiæ verificare velit, id debet efficere habito respectu ad tempus concessionis gratiæ, quia iustificatio debet concludere ad illius tempus. Oldrad. cons. 58. num. 1. Cæs. de Grassis dec. 171 aliàs de sponsalib. numer. 5. Veral. decision. 120. lib. 2. cum aliis adductis per Lotter. de re benefic lib. 4. q. 20. numer. 56.

11 Hinc fit quod licet verissimum sit quod ius non abdicatur à coadiuto, vel resignante si coadiutoria, vel resignatio in forma Dignum expedita non fuerit totaliter effectuata, Achil. decis. 10. num. 4. de restit spoliat. Mohedan. decis. 56. de renunciat. cum aliis citatis per D. August. Barbos. de Iure vniuerso ecclesiast. lib. 3. c. 15. a num 74. Nihilominus tamen non inde sequitur, quod gratia (de qua agitur) non possit hodie verificari secundum tempus concessionis gratiæ, cum; alias illius substantia & executio non pendeat ex superuiuentia coadiuti, sed ex mera liberalitate Pontificis concedentis, prout è contrario nec mors ipsa coadiuti seu resignantis perimit gratiā, minusque facit eam inexequibilem quia totum hoc positum est in voluntate, & concessione Principis. Ioan. Andr. in c. si tibi absenti n. 2. de præb. in 6. Sarnen. ad reg. de triennali. q. 11. n. 15. & q. 14. n. 11.

12 Ratio huius resolutionis est, quia gratia in forma Dignum expedita post purificationem mediante retrotractione executionis censetur facta à die datæ expeditionis litterarum, ita vt excludat gratiam alterius postmodum impetratam tanquam posteriorem, vt in terminis Rota coram Buratto decis. 867. & dec. 523. n. 3. p. 2. recent.

13 Et de resignante, seu coadiuto mortuo ante verificationem gratiæ in forma Dignum, quod beneficium non vacet per eius obitum, sed in eo quod necessariò deueniēdum sit ad iustificationem gratiæ, magistraliter discusso articulo, censuit Rot. in Burg. Canonicatus 28 Aprilis 1598. coram Card. Pamphilio sen. impressa per Marchesan. de commission. tom 1. fol. 142. per tot.

14 Et in propriis terminis fuit decisum in Seguntina Canonicatus 26. Nouembris 1616. coram Patriarcha Manzanedo, apud Farin. decis. 349 p. 2. in posthum. alias p. 4. recent. ibi: Tendunt enim ad iustificandam gratiam coadiutoriæ cum futura successione Martino concessam quæ nullo modo videtur iustificari: nam fuit signata 25. Septembris, & Ferdinandus coadiutus erat iam mortuus per triduum ante nempe 22. eiusdem, vt in dicta decisione coram me fuit firmatum. Vnde stante dicto obitu præcedente datum videtur impossibile iustificare narrata in gratia de tempore data, prout requiritur, cap. si eo tempore de rescriptis in 6. Felin. in c. eā te, n. 18 de rescript. Imol in c. in nostra n. 6. eod. vt. nempe quod Ferdinandus propter infirmitatem, & alias causas narratis egebat coadiutore, & illum sibi dari supplicabat, quia mortui non supplicant, nec egent coadiutore, &c. & fine, ibi: Quia quicquid sit satis est quod omnino debeant iustificari narrata in gratia de tempore data, &c.

15

16 Quicquid igitur in contrarium allegari poterit intelligi debet quando secunda futuræ successionis fuit accessoria, & dependens à gratia coadiutoriæ, minime autem quando vtraque gratia fuit concessa æquè principaliter, vt in nostro casu, tunc enim licèt cesset prima gratia coadiutoriæ ex defectu causæ ob mortē coadiuti, nihilominus tamen non cesset secunda gratia futuræ successionis, neque dici potest quod cessaret affectio, & promissio Pontificia, ad hoc vt Ordinarius non obstante tali gratia Apost. possit prouidere prædictum Canonicatum, vt ex seq.

17 Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gl. 5. § 9 num. 55. & 56. hoc idē sequentibus verbis resoluit. Vnde si coadiutus seu proprietarius decederet antequam gratia coadiutoriæ sortiretur effectum. vel ipse de dicta gratia notitiā haberet, quamuis ista gratia coadiutoria sit extincta per obitum illius, altera tamen gratia futuræ successionis ad fauorem coadiutoris æque principaliter & non

depen

dependent à prima concessa firma & salua prorsus permanet acessitum habere debet,&c.& ibi: *Et propterea hodie in litteris exprimitur quod sit locus futura successioni etiamsi beneficium actualiter vacet de tempore data necnon adijcitur clausula ista, ex nunc prout extūc & è contra, etsi ipse tēpore vacationis huiusmodi dictum coadiutoris officium exercere non incœperit aut per illum steterit quominus illud exercuerit, & prafatas litteras dicto N coadiuto, aut Venerabili Fratri nostro Episcopo, & dilectis filiis Capitulo, ac illi, vel illis, ad quem, seu quos forsan pertinet, non intimauerit,* &c.

18 Rota *coram Puteo decis.98.lib.2.*ibi. *Dubitatum fuit an ex quo coadiutoria non valuit, & non fuit sortita effectum, ex eo quod coadiutus obiit antequam coadiutor de coadiutoria fuisset certificatus, an ita etiam corruerit illa successio, & sic pars prouisiua coadiutoris? Et pro parte affirmatiua dicebatur quod ex quo illa successio venit accessorie, deficiente principali etiam omnes accessus corruerent. Fuit tamen resolutum contrariū, quia erant dua gratia, vna in fauorem coadiuti, & illa erat extincta per obitum illius, & altare in fauorem coadiutoris, & cum ista esset aquè principalis etiam in casu isto, in quo dicebatur, etiamsi coadiutor non intelligeret, etiam quod ista secunda gratia non dependens à prima non expiraret,*&c.

19 Eadem Rota *decis.313. numer. 27. & 28.part.recent.*ibi. *Nam contrarium verius esse probatur ex distinctione earum duarum gratiarum, qua continentur in gratia coadiutoria, ex quibus fiebat, vt licet vna videretur defecisse, non tamen dici poterat expirasse altera,*&c.& ibi. *Et hoc pracipuè suaderi videbatur ex pluribus clausulis, qua erant in gratia Ioannis Augustini, cū in iis diceretur, vt esse deberet locus futura successioni ad illius fauorem etiamsi beneficium vacasset de tempore data, aut, si ipse de tempore vacationis coadiutoris officium exercere non cœpisset cum clausula ex nunc prout ex tūc & è contra, qua omnia ostēdere poterant quod gratia futura successionis non dependebat a gratia, in qua prouidebatur necessitati Ecclesia, aut coadiuti.*

20 Vnde cùm in Bulla coadiutoriæ, & futuræ successionis expedita ad fauorem istius partis adsint prædictæ clausulæ, ex quibus conuincatur quòd gratia futuræ successionis fuit æque principaliter concessa, non autē accessorie, quamvis per mortem coadiuti cessauerit gratia coadiutoriæ, minimè autē cessauit gratia futuræ successionis, nec affectus resultans ex appositione manûs summi Pontificis. Quod autem in Bulla coadiutoriæ, de qua agitur, adsint prædictæ clausulæ, constat ex eius tenore ibi. *Eidem Benedicto ex nunc prout ex tūc & è contra, etiāsi tempore vacationis huiusmodi dictum coadiutoris officium exercere non incœperit, aut per eum steterit quominus illud exercuerit.*&c.

21 Quæ resolutio procedit etiam quando de tempore mortis coadiuti adhuc Bullæ Apost. non erāt expeditæ quia nihilominus sustinetur gratia futuræ successionis quia æquè principaliter concessa, ead. Rota *decis.313. n.26.* ibi. *Ex hac ratione tollebatur etiam alia exceptio, qua opponebatur contra gratiam concessam; quod cùm tempore vacationis non fuissent expedita littera super coadiutoria, non potuissent illa expediri post mortem coadiuti, quasi defecisse videretur illius consensus.* Nam *contrarium verius esse probatur ex distinctione earū duarum gratiarum, qua continentur in gratia coadiutoria, ex quibus fiebat, vt licet vna videretur defecisse, non tamen dici poterat defecisse altera,*&c.

22 Tertiò nihil releuat dicere quòd per appositionem manûs Sanctissimi beneficium non remansit affectum cum gratia de coadiutoria fuerit subreptitia & nulla ac proinde quod stante eius nullitate clausulæ in Bulla contentæ non intrant, nec vacationes locum habent, de quibus ibi. *Vacare contigerit. etiam nunc vt prafertur. alias quouis modo,*&c.& ibi: *Ex nunc prout ex tunc, & è contra,*&c.& ibi: *ac ex nunc omnes, & singulas collationes, prouisiones,*&c.& ibi, *in alterius quàm dicti Benedicti fauorem,*&c.& ibi: *tanquam prater mentem, & intentionem nostram nullas & inualidas esse & fore,*&c.

23 Quia respondetur prætensam subreptionem, & deductam nullitatem nullum in iure habere fundamentum, vt ex dictis cōstat, nec impedire posse quin intrēt, locumque habeant prædictæ clausulæ. Et multo minus obstat quòd cessauerit vtilitas Ecclesiæ per mortem coadiuti, cùm de Canonicatu sit prouidendus, qui onera illi incumbentia adimplere valeat; quia cum hæc vtilitas sit consideranda de tēpore datæ, mors, quæ postea successit, nihil illi detrahit solum enim coadiutoria corruit si mortuus sit coadiutus de tēpore datæ, vt cēsuit Rot. *d. dec.549. n.7 p.2. in posthum.* Farin. aliàs *p.4. recet.* ibi. *Et ideo mortuo coadiuto de tempore data non solùm corruit coadiutoria, & est nulla à principio, cum mortuo non detur coadiutor, nec mortuus pro ea supplicet, sed corruit etiam futura successio, qua ab illa dependet, & datur ratione coadiutoria, & tanquā coadiutori, Mederꝰ de benefic p.2.c.5.num.131.& facit decis. Putei 390 lib secundùm nouam impress.*&c.

24

25 Et in casu, quo coadiutus ante Datum Bullarum mortuus sit non intrant earum amplissimæ clausulæ, vt insinuat eadem Rot. *d. decis.349. n.7. in fine, & n.8.* ibi. *Minus obstant clausula amplissima ipsius coadiutoria, & inter alias, clausulas, Et sic tunc, alias quouis modo,*&c. *per quas informātes pro Martino pratēdūt elicere mentem Pontificis illum prouidendi de hoc Canonicatu, etiamsi tunc & de tempore data vacaret per obitum coadiuti. Quia cum dicta clausula Etsi nunc, &c. & alia generales sint ita interpretanda, vt non contradicant expressis Achil. decis.1. de prabend. non possunt in casu nostro ea, ere vacationem per obitum Ferdinandi de tempore data gratia, cum tunc ille prasupponeretur viuus & orator, & in viuo non possit darē vacatio per obitū. Quod etiā suadetur ex eo, quia futura successio continet duas partes, in quarū Prima Papa considerauit vacationē de futuro. ibi. Vacare contigerit, & illa prouidit expresse etiam per obitum de futuro Ferdinandi. In secunda vero, qua incipit ibi. Et si nunc actus quouis modo, & opponit casum distinctum, & separatum, & statuit quid agendum, si Canonicatus vacat de tempore data, & sic nunc. Et iste casu respectu aliarum personarum prouidet etiam per obitum ibi. Etsi vacet ex cuiuscunque persona &c. Respectu vero Ferdinandi prouidet tātum sit vacet per resignationem, seu per liberam resignationem dicti Ferdinandi, &c. nulla facta mentione in ista secūda parte de obitu eiusdem. Et nimirum quia reputabat illum viuum cum esset orator, & assereret se egere coadiutore. Et quidem si etiam per obitum prouidere voluisset, hoc expressisset, sicuti fecit in pracedenti casu,*&c.

26 Cum ergo D. Melchior Gallos coadjutus viueret de tempore datæ, intrauit decretum irritans in litteris coadjutoriæ appositum, & inhibitio contra Ordinarium quæ operatur interdictum conferendi; cum hac tamen differentia, quòd dictum decretum, & inhibitio semper affectionem importat, quamuis deputatio coadiutoris, & prouisio futuræ successionis, ex defectu personæ, cui fit, nulla esset, iuxta doctrinā Host. *in cap. inter dilectos sub numer.14 vers. potest dici quod nusquā,* & ibi Ioā. Andr. *sub numer.16 vers. alij dicunt,* Anchar. *numer.13. eod vers alij dicunt,* & Butr *num.19 de excess. b.* Non

27 ita quando prouisio est nulla ex defectu mentis prouidētis, quia scilicet deficit causa, ex qua mouetur Gemin.

min. *in c.praesenti n.2.vers.nota quod eo ipso*, vbi Sách. n.2 *in 3.notab.de officio Legati* in 6.Roman.*cons.355. n.11.*Pote.*dec.1.lib.1.*quos refert, & sequitur Lotter. *d.lib.2.q.25.n.34.& 35.*

28 Et superiùs dicta eo magis absque dubio procedūt quando simul adest decretum irritans cum inhibitione, quia tali casu affectionem important, quamuis prouisio nulla sit ex defectu personae in cuius fauorem facta fuit, licet secus si quando deficit causa. Ita Lotter. *d.lib.2.q.25.n.34.& 35.ibi.Decretum verò irritans, & inhibitio consueta apponi in istis gratiis operatur quidē affectionem, etiamsi non teneat prouisio ex defectu personae, cui fit, iuxta doctrinam Host.in c.inter dilectos sub n. 14. vers. potest dici quod nusquam, & ibi Ioan. Andr.sub.n.16.vers.alij dicunt, Ambar.n.13.eod.vers. alij dicunt, & Butr.n.19.de excessib.Praelat. Secus vero quādo prouisio est nulla ex defectu mentis prouidentis, quia scilicet deficit causa, ex qua mouetur, Gemin.in c. praesenti n.2.vers.nota quod eo ipso, vbi Franch.n.1.in 3.notab.de officio Legati in 6.Prob.ad Monach.in c.tibi n.19.ad fin. vers. praeterea, de rescript. in 6.Roman. cons.335.n.11.*Pote.*decis.1.lib.1.*&c. in praesenti casu adest decretum irritans simul cum inhibitione, vt constat ex Bulla.

29 Vnde fit admodum incertum esse dicere ad inducendam affectionem ex appositione manus Papae, requiri praecisè vt beneficium ob praexistentiā reseruationis prius sit de prouisione S.Sedis Apost. in quo existimo *Nicolaū Graciam* non meruisse reprehēdi à Lotterio *d.lib.2.q.26.numer.38.* Et patet in casu, quo Papa iure praeuentionis contulit alicui beneficium, & collatio non teneat ex aliquo defectu impetrantis quia adhuc taliter durat affectio, vt non valeat amplius Ordinarius se intromittere in dispositione illius vacationis, licet contigerit in suo mense Ordinario, Ita Gonzal.*ad reg.8.Cancel.glos.5.2.num. 15.* Viuian. *in praxi Iurispatron.lib.14.c.1.n.66.* Augustinus Barb. *de iure ecclesiast.vniuerso lib.3.cap.13.num 90. vers. quarto.*

30 Et est text.rotundus *in Extrauag.ad Romanum §. Romani quoque, de Praebend.inter communes*, vbi nec verbum quidē de hac praexistenti reseruatione: solum enim, vt suprà dicebam, requiritur inhibitio cum decreto irritanti ad hoc vt semper secundùm Magistralem doctrinam Abb. *in c.inter dilectos n.10.de excess. Praelat.* beneficium remaneat affectum, quia quando mandatū est conferri fine de vacatura fine de vacāti, inde constat de mente vt Ordinarius non possit se intromittere, dum Papa praeuenit vacationem, & Ordinarium in ipsa vacatione. Ita D. August. Barbosa *d.cap.13.num 94.*

31 Nullus effectus esset affectio resultans ex appositione manus Sanctissimi, otiosique remanerēt Textus, & Apostolicae Constitutiones de ea agentes si vt illa beneficia afficeret, necessarium foret vt ea praexistenti reseruatione prius teneretur; quid autem iuuaret affectio si sufficeret reseruatio, quae durare debet donec cōsumpta esset vacatio, Rot. *dec.10.de praebend.in nouis* Cassad.*decis.5.n.2.& 14.de priuileg.* quae tunc dicitur expirare postquā Papalis prouisio perfecta, & consummata fuerit, Gonzal. *ad reg.8.Cancel.glos.15.§.2. num.*

32 *31.& sequen.* Rot. *decis.512.num.3.lib.3.p.3.diuers.& in Corduben. Portionis 28. Iunij 1634. & 14. Ianuarij 1635. coram Eminentissimo D. meo Card.Panzirolo.*

33 Non obstat quod appositio manus Papae limitata ad certum effectum, illum non operatur adimplemento non sequuto, vt per Gemin.*cons.136.in fine*, Achil. *decis.14.de restit spoliat.* Rot.*decis.44.num.3.in fine p. 1.postbum.* Farin.*alias p.3.recent.& coram Buratto decis.78.n.3*

34 Respondetur enim procedere quando adimplementum non fuit sequutum ob falsam narratiuam circa causā finalem concessionis: nam in coadiutoria concedenda papa vult mediante illa prouidere tantū Ecclesiae necessitati, & sic mouetur solummodo intuitu Ecclesiae propter necessitatē, vel euidentem eius

35 vtilitatem, non autem intuitu alicuius personae, vt *Pote.decis.2.5.n.17.libro tertio.* Et ideo si Ecclesia non indigebat tali prouisione vtpote inutili ob defectum causae, illa remanet, propter quam Papa volebat impedire prouisionem Ordinarij, vt tenuit his ferè verbis Rota *d.decis.44. numer.quarto in fine p. 3. recentior.* ex cuius contextu bene colligitur Papam voluisse mediante vnione prouidere tātum beneficio non personae de beneficio; & ideo meritò decidit: quod si beneficium non egebat tali prouisione, gratia fuit nulla, ac proinde cessauit effectio in illa apposita; & dū propè fin.addit ad hoc bene facere rationes illorum, qui dicunt appositionem manus Papae non causare affectionē, quando est facta contemplatione certae personae, quae non fuit reperta capax, bene datur intelligi secus esse si facta fuisset contemplatione, & intuitu Ecclesiae, vt in nostro casu, & quicquid sit in illis verbis Rota nihil per se firmat.

36 Ratio autem differentiae est quia quando versamur in falsa narratiua circa valorem benefic., doctoratum numerum obtentorum, & capacitatem impetrantis, & alia similia, beneficium remanet affectum per manus appositionem, ex quo in Papa adhuc remanet volūtas & intentio in vlterius conferendi adhoc vt prouideatur

37 necessitati Ecclesiae indigentis. At verò si versamur in falsa narratiua circa causam ipsam finalem concessionis, qualis est vtilitas Ecclesiae respiciens illius seruitiū, si ista deficiat, intrat quoque defectus mentis, cessatque omnis affectio, quia cessante tali causa, Papa non intendit vlterius prouidere ad not.per Lotter. *dicto lib. 2.q.25.num.33.& seq.* Rota *coram Buratto decis.78. num.2*

38 Non obstat quod quando resignatio emanauit ad fauorem certae personae, nec sustinetur ex aliqua falsa causa, & interim resignans moritur beneficium non remanet affectum, ex appositione manus Papae, quia respondetur id non tantum procedere ex eo quod Papa limitate manum apposuit ad vacationem per resignationem, vt non pauci existimarunt, sed potius

39 ex eo qood resignans ad fauorem certae personae, conditionaliter resignat, dummodo scilicet dictae personae, beneficium irreuocabiliter, & perfectè acquiratur, & non aliàs. Mohedan *decis.36.de renunc.* Achil. *decis.10.n.1.& 4.de restitut spoliat. & sapissimè* Rota apud D.August.Barbosa *de iure eccles. vniu.lib.3.cap. 15.n.74.*

40 Firma igitur & certa remanet resolutio, quod praexistens reseruatio non requiritur ad hoc vt intret affectio ex appositione manus Papae, sed concesso fine veri praeiudicio quod vtrumque desideraretur, & reseruatio praecedens, & affectio subsequens cum inhibitione, & decreto nullum sanè Indultum casum istum comprehenderet, nisi de eo specialem mentionem faciens, quia duo concurrunt vincula, seu duplex funiculus qui concursus multum operatur, ex his, quae cumulat Port. Imol. *cons.10.n.1.* Gonzal.*ad reg. 8.glos.13.n. 99.* tum quia reseruatio, quia seruatio,

41 quae insurgit ex coadiutoriae & futurae successionis gratia, non dicitur simplex, sed mixta, Lotter *de re benef. lib. secundò q.25. numer. 29.* Et sufficit casum esse

42 mixtum, ne censeatur comprehensus sub simplici, *cap statutum, de elect.in 6. cap. cum in illis, §. fin. de praeb.eod.lib.* Sarnen. *ad reg. cum non indicando quaest. 2.sub n.4.* Rota *decis. 475. numer. 3.p.1 diuers.* tum

43 etiam, quia qualificatū non venit sub simplici, *c.fuscoptum,*

ptum, de rescrip. cum similibus per Gonzal. *ad reg.*8. *Cancel.glos.*9.*ex n.*1;

44 Et in propriis terminis Indulti, quod non remoneat obstaculum inhibitionis, nec comprehendat beneficia duplicem reseruationem habentia, Rota *coram Duran.* 45 *decis.*68.*n.*7.ibi: *Vnde quamuis dictum Indultum remoneat obstaculum reseruationis, non tamen remouet obstaculum inhibitionis, & per consequens illud non suffragatur, sicut nec quando beneficia sunt duplici reseruatione affecta. Sarnen. in reg. de impetr benef. per obitum q.*15. *n.*7.*& seq. Caputaq. decis.*85.*p.*2.&c.

46 Vlterius hæc affectio ex appositione manus Papæ requirit specialem concessionem in indultis de conferendo reseruata, vel affecta, vt resoluit Lotter. *d. lib.* 2.*q.*16.*n.*34.*&* 36.ibi. *Vt verò hæc affectio resultans ex* 47 *appositione manus Papæ, vt supra dixi, vere, & realiter est referenda inter reseruationes speciales, ita indubitatum est illam esse potioris etiam prærogatiuæ, vt difficilius veniat sub indulto de conferendo reseruata. Ita* Rot. *decis.*3.*n*4.*de officio Legat. in nouis, etiamsi generalis habeat decretum irritans, cum adhuc semper dubitari possit an sub illa veniat beneficium de quo agitur, quæ dubietas cessat in hac speciali*, Seraph. *decis.*305.*n.*1.*&* 48 2. *Et hinc sublata etiam reseruatione generali, remanet adhuc tamen affectio*, Rot *in recent. p.*2.*decis.*140. *sub n.*6.*vers. quin etsi reseruatio,* &c.

49 Nec est facienda vis in formulis Indultorum olim concessorum: Quia sũmi Pontifices quædam moderata, alia verò amplissima quandoque concedunt, itaut minimè possit ex vna concessione inferri ad aliam, & à diuersis non fit illatio. *l. vlt. in fine, ff. de calumniat. l. Papinianus exuli ff. de minorib.* cum aliis citatis per D. August. Barbos. *axiom.* 114.

50 Et indultorum modernorum quàm sit diuersa forma ab antiquis cõcedi consuetis S.R.E. Card nalibus, colligitur ex resolutis per Lotter. *d. lib.* 2.*p.*21.*num* 115.

51 Et maximè, quia specialia trahi non debent in argumẽtum, vel in consequentiam, cum ab eis non sit licitum arguere, Castr. *consi*97. *Ne in propriis n.*3.*in fine lib.* 2.

52 Card. Tusch. *pract. concl. lit. S. concl.* 402.*n.*12. Et emanauit Constitutio Pauli V. *sub die* 22. *Octobris* 1609. super moderatione Indultorum Cardinalium in articulo collationis beneficiorum, de qua Lotter. *d. li.*2.*q.*32. *n.*74.*cum. seqq.*

Denique parum, aut nihil ad rem faciunt illationes desumptæ (vt ex aduerso dicitur) ex Indulto Eminentissimi & Reuerendissimi Domini Cardinalis Spinolæ, quia de eo in actis non constat, & quatenus appareret, prætẽsum decretum irritans in eo appositũ est generale super incerto corpore beneficij, illud verò in gratia Benedicti existens speciale est super certo corpore beneficij appositum, & ideo fortius ligat, etiam ignorã- 53 tes quoad pœnas, Rot. *dec.*56.*lib.*2.*p.*3.*diuers. & decis.* 423.*n.*5.*p*2.*recent.* proindeque generali per speciale 54 derogatur, ad tex. *in cap.*1.*de rescript.* Mandatum enim 55 seu rescriptum speciale derogat generali, etiamsi de eo nullam faciat mentionẽ Rebuff. *tom.*2.*ad leges Galliæ tract. de rescript. in præfat. à num.* 103. Menoch. *de arbitr. casu* 97.*à num.*2. Sebast. Medices *de regul. iuris reg.*1.*n.*44.

56 Et quatenus indultum Eminentissimi D. produceretur, adhuc nihil obstaret nec comprehenderent eius verba coadiutoriam, vt constat ex Put. *decis.*478 *lib.*1. ibi *Quatuor tenuerunt contrarium, quòd indultum non comprehenderet coadiutoriam, & ideo non esse necessaria derogatio indulti, quia licet indultum tollat omnes gratias præuentiuas, tollit tantum omnes, quæ sunt mere præuentiuæ, non tamen eas, quæ habent fomentum iuris, prout est coadiutoria cum futura successione de consensu coadiuti consentientis dictæ futuræ successioni, secũdùm text. in l. fin. C. de pactis; nam licet ista gratia sit præuentiua, non est ita odiosa, prout gratia præuentiua sine consensu,* &c.

57 Ex quibus videtur concludendum narrata in gratia Benedicti Gõzales esse iustificata, ac minimè exceptiones contra eam oppositas per aduersariũ obstare, quin eæ debitæ mandentur executioni, vt speramus, &c.

Tuden. Beneficij.

Beneficiũ esse de Iure patronatus Regio, ex quibus probetur, vel non?

VOTVM CXII.

Doctissimi D. Francisci Manchini Protonotarij; & in Nunciatura Hispaniæ Iudicis Apost.

1 *Bullarum retentioni quare locus non sit in præsenti casu.*
2 *Præsumptio stat pro libertate beneficij*
3 *Ordinarius habet de iure intentionem fundatam super collatione omnium beneficiorum existentium intra fines suæ Diœcesis.*
4 *Etiamsi beneficia existant in Ecclesia Regulari.*
5 *Priuilegium, quod non est in forma probanti, non probat.*
6 *Probatio quæ requiratur, vt constet beneficium esse de iurepatronatus Regio.*
7 *Ecclesia aliud est, & aliud beneficium in Ecclesia.*
8 *illatio non fit à diuersis*
9 *Papæ assertioni de facto alieno standum non est.*
10 *Clausula*, Sine præiudicio, *nihil noui tribuit.*
11 *Sententia prolata Sede Epis. vacante absque legitimo defensore non nocet.*
12 *Sententia debet iustificari ex actis*
13 *Confessio facta per Rectores beneficiorum non præiudicat successoribus & ipsis Ecclesiis.*
14 *Fraus, & collusio arguitur ex modo insolito agendi.*
15 *Beneficium quod sit liberæ collationis est signum quando nulla datur præsentatio multo tempore.*
16 *Testibus magis specificè deponentibus, & habentibus assistentiam iuris standum est.*
17 *Vltimus status in beneficialibus attenditur non docto de contrario statu antecedenti.*
18 *Declaratio facta in Synodo probat.*
10 *Libris Capitularibus quando fides adhibeatur.*
20 *Sententia à qua non fuit appellatum, censetur approbata.*
21 *Visitatorum assertionibus quoad statum Ecclesiæ multum defertur.*
22 *Scriptura priuata quando probet.*
24 *Priuilegium non extenditur vltra ea in illo expressa.*
25 *Sententia, quæ non iustificatur ex actis, est notoriè iniusta.*
26 *Sententia lata non citato legitimo defensore Ecclesiæ non valet contra ipsam Ecclesiam.*
27 *Beneficia libera non possunt iuripatronatus subiici.*
28 *Donatio non egreditur suum auctorem, & ideo non præiudicat successoribus.*
29 *Iuspatronatus seculare si ad Ecclesiam deueniat, fit ecclesiasticum.*

30 *Beneficium vacans Sede Episcopali vacante est reseruatum Sedi Apost.*

1 Non est locus retentioni Bullarum expeditarum ad fauorem domini Præsidis Vallisoletani super beneficio simplici sanctę Marinæ del Rosal, de quo agitur, quia reuera idem beneficium non est de patronatu Regio, sicuti perperam ex aduerso asseritur.

2 Quod autem non sit de patronatu Regio apparet ex eo, quod nullibi docetur de fundatione, cõstructione, vel dotatione, neque de multiplicatis præsentationibus effectum sortitis, pro vt requiritur, ex dispositione sacri Concil. Trident. *sess. 25. c. 9 de reformat.* Quibus cessantibus præsumptio stat pro libertate beneficij. Innoc. in *c. cum venerabilis n. 9. de except.* Archidiac. *in c. nullus n. 3. 16. q. 7.* Dec. *cons.* 107. *n.* 1. cum alijs adductis per Menoc. *de præs. lib. 3. presump.* 90. *n.* 1.

3 Ordinarius enim habet intentionem fundatam de iure communi super collationem omnium beneficiorũ existentium intra fines suæ diœcesis, *c. regenda, 10. q. 1. cap. omnes Basilicæ, 16. q. 7. ex frequentibus, de institut.* Gonz *super regul. 8. §. 1. in proœm. n. 21. & glos. 11. n. 38.*

4 Idque procedit etiamsi beneficio existant in Ecclesia regulari, *c. Abbate*, & *ibi* Abb. *n. 3. de verb. signif.* Vitalin. *in Clem. vnic. n. 16. de supplen. neglig. Prælat.* Gonz. *super regul. 8. glos. 23. n.* 20. & alleganti contrarium incumbit onus plenè, & concludenter probandi maximè quando repugnat vltimus status, de quo infrà, vt in specie dixit Rot. *in dec.* 120. *n.* 1. *coram Card. Seraph.*

5 Quæ cõcludens probatio in præsenti desumi minimè potest ex priuilegio Imperatoris don Alphonsi concesso de anno 1175. quo Imperator donat Abbati, & Conuentui sanctæ Mariæ de Oja medietatem Ecclesiæ de Herizana, & alias integras Ecclesias de Monjes, Pedornes, Bergera, Laurenço del Rosal, & medietatem etiam Ecclesiæ de la Guarda. Quia vltra, quod dictum priuilegium non est in forma probanti, ex eo non probatur iuspatronatus competijsse Imperatori donanti, pro vt probari debet ad effectum, vt donatio suffragetur, *l. quod in vendit. & l. quod sic ff. de hæred. vel action. vendit.* Specul *in tit. de emphyt §. nunc aliqua vers.* 58. Bart. *in l. si sic, §. 1. q. vlt. ff. de legat.* 1. Natta. *cons.* 10. *n.* 7.

6 Et requiritur probatio per immemorabilem ante Concilium Tridentinum, vt dixit Rota *coram Achille in dec. 4. de iurepatron.* & post Conciliũ requiritur immemorabilis, cum præsentationibus continuatis spatio quadraginta annorum, vt in terminis Imperatoris est *decisio Putei* 369. *n. 1. lib.* 2. & in terminis donationis Regiæ Mohedan. *dec.* 10. *n.* 2. *de iurepatron.*

7 Vltra quod cùm in dicto priuilegio nulla fiat mentio de huiusmodi beneficio S. Marinæ del Rosal donatio verificari potest, & debet in Ecclesijs in ea expressis, & non in beneficijs ab eis distinctis, quia ex dispositione iuris donata Ecclesiæ non veniunt beneficia in ea existentia, cũ aliud sit Ecclesia, & aliud beneficium in Ecclesia, vt aduertit Cardinal. *in c. final de iurepatron.* vbi Abb. *n. 1. verb. incœpta.* Calderin. *cons.* 8. *in princ. eod. tit.* Cassad. *dec.* 21. *de præb.* quod eo magis dicendum est hoc casu, cum adsint plures Ecclesiæ eiusdem nominis del Rosal, vt apparet ex certificatione authentica facta per Aloisium Fernandez Notarium publicum, *sub die* 11. *Septembris* 1641.

8 Aliæ cedulæ subsequentes Regum nihil obstant, cum respiciant donationem gubernij politici, vnde tanquam è diuersis non licet inferri ad donationem beneficij de quo agitur, vulgat. *l. Papinianus exuli, ff. de minor.* vel ad summum aliquæ earum importat præcedentis donationis Imperatoriæ confirmationem; quæ non operatur comprehensionem istius beneficij, dum in præcedenti donatione illud non fuit comprehensum, argumento *l. Aurelius §. testamento, ff. de liberat. legat.* Bald. *in l. aduersus, in fin. C. si aduers. rem iudic.* Alex. *cons.* 123. *n.* 20. *l. b.* 4.

9 Bulla Clementis VII. expedita de anno 1529. super beneficio Curato del Rosal, in qua ponitur clausula (sine præiudicio iurispatronatus prætensi per Abbatem) nullius est momenti; tũ quia assertioni Papæ de facto alieno standum non est, Mohedan. *dec. 7. in fin. de probat* Rot. *decis.* 154. *num.* 5 *p.* 2. *diuers.*

10 Tum etiam, quia clausula, *sine præiudicio*, nil noui tribuit, sed solum præseruat ius quatenus adsit, vt probat Dominus meus August. Barbosa *in tract. var. claus.* 157. *n.* 8.

11 Sententia lata de anno 1583. qua declaratur tertiam partem beneficij Curati sanctæ Mariæ del Rosal spectare ad præsentationem Abbatis minus nocet; tùm quia non est in formà probanti; quia prolata fuit Sede Episcopali vacante, absque legitimo defensore, Gonzal. *super regul. 8. glos. 9. §. 11. num.* 66.

12 Tum etiam, quia non iustificatur ex actis prout requiritur ad hunc effectum, iuxta *consil. Socini* 47. *n.* 15. *volum.* 4. Rota *decis.* 235. *num.* 4. *p.* 2. & melius *in decis.* 197. *numer.* 51. 52. & 53 *p.* 5. *recent.*

13 Promissio contribuendi facta per possessores beneficiorũ Ecclesiæ del Rosal ad fauorem Abbatis in recognitionem iurispatronatus nihil releuat; tum quia neque ea est in forma probanti; tum quia, vt probant testes pro Domino Præside examinati, prædicta contributio fit ad alium finem nempe ratione dominij temporalis donati per Regem dicto Abbati, & sic vti incerta, & æquiuoca probatio non suffragatur, *c. in præsentia* 8. *de probat. l. non hoc* 4. *C. vnde legitim.* tum & denique quia confessio facta per Rectores beneficiorum tunc temporis, non præiudicat successoribus, & ipsis Ecclesijs, *c.* 2. & *ibi glos. verb. conuentum, de testib. in* 6. Federic. de sen. *cons.* 143. *n.* 2. Angel. *cons.* 245. *n.* 8. Rot. *decis.* 374. *n.* 2. & *dec.* 480. *n.* 4 *p.* 1. *recent.*

14 Nec præiudicat fides Antonij Ferreira Notarij Apostolici, in qua dicitur quod orta cõtrouersia super tertia parte beneficij Curati sanctæ Marinæ del Rosal, inter Simonem Perez prouisum Apostolicũ ex vna, & Abbatem ac eius præsentatũ partibus ex altera, fuerit tandẽ pronunciatum ad fauorem dicti Abbatis, Quia dicta pronunciatio fuit collusiua, cum ea non obstante idẽ Simon Perez, contra quem pronunciatũ fuerat, continuauerit in possessione dicti beneficij, vt probatur ex lectura eiusdem fidei; quod quidem non passa fuisset Abbas, nec præsentatus ab eo, si verè beneficium esset de iurepatronatus; ex hoc igitur modo insolito agendi arguitur fraus, & collusio, Rota *decis.* 283. *num.* 8. *p.* 5. *recent.*

15 Et quod tollit omnem difficultatem est, quod omnia allegata pro parte Abbatis loquuntur de beneficio Curato del Rosal, & ideo nihil probant quoad beneficium simplex sanctę Marinę del Rosal, de quo agitur, circa quod nulla penitus datur præsentatio tanto temporis spatio, signum euidens quod beneficium est liberę collationis, vt in simili considerauit Rota in *Aprutina iurisdictionis* 19. *Martij* 1607. *coram Sanctissimo D. Innocentio X. tunc Rotæ Auditore.*

16 Demum non obstant testes deponentes præsentationem huius beneficij spectare ad Abbatem; tum quia non concludunt cum se referãt ad donationem Regiam, quę ex superius consideratis non comprehendit hoc beneficium; tum quia conquassantur ex alijs plurimis testibus pro Domino Præside examinatis deponentibus beneficium controuersum esse liberę collationis, & quod priuilegium Regium de eo non loquitur, imo quotiescũque euenit vacatio, fuerit prouisũ ab Ordinario, seu à Sede Apostolica referẽdo eos,

qui

qui fuerunt prouisi scientibus, & non contradicentibus Monachis, & Abbate sanctæ Mariæ de Oja, quibus propterea tanquam magis specifice deponentibus, & habentibus assistentiam iuris magis standum est, per textum *in l. 3. ff. de testib.* benè glos. singularis *in cap. 1. de præscript. lib 6.* Abb. *in c. licet causam, de probat num. 9. & in c. auditis, de præscript. n. 15.* Felin. & Imol. *in c. in nostra de testib.* Rota *coram S. M. Greg. XV. in decis. 325. n. 16. & 17.* E contra verò pro parte domini Præsidis ostenditur dictum beneficium fuisse, & esse liberæ collationis.

17 In primis Probatur ex Bulla collationis factæ ad fauorem Alphonsi de Samaniego vltimi possessoris, ex causa resignationis Augustini patrui de tempore Sixti V. sub anno 1587. quæ sola collatio sufficeret, cum in beneficialibus solus vltimus status attēdatur non docto de cōtrario statu antecedenti, Calder. *cons. 23. sub n. 5. ad fin. vers. & hæc videntur. de prob.* Simonet. *de reseruat. q. 170.* Lotter. *de re benef. q. 34. n. 26. & seqq.* benè distinguit Rota *in dec. 229. p. 1. recent.*

18 Secundò, ex declaratione facta in synodo, quòd scilicet ad collationem Episcopi spectant tres capellaniç del Rosal, Cura del Rosal, *è la sin Cura del Rosal.*

19 Tertiò, ex parutis libri Ecclesiæ Tuden. nuncupati del Becerro, in quibus apparet, quod inter ecclesias, quæ soluunt tributum ecclesiæ episcopali, & inter beneficia, quæ sunt de collatione episcopi leguntur adnotatæ las Iglesias, y Capellanias del Rosal, qui quidē liber concurrētibus tot adminiculis imò probationibus, de quibus supra, & infra, plenè probat, vt ex doctrina Bartoli *in l. admonendi num. 27. ff. de iureiur.* de libro priuato dixit Rota *in dec. 13 num. 6. p. 5. recent.* & quod libris capitularibus fides adhibeatur etiam ad fauorem Capituli, quādo, pro vt hîc, secretarius Capituli est notarius, firmauit Rota *in Burgen, quindeniorum 9. Martij 1599. coram* Litta, & secuta est *in alia Burgen. expensarum 31. Ianuarij 1625. coram Merlino*; quas decisiones refert Ferent. *in addit. ad Burat. in dec. 539. sub n. 9.*

20 Quartò, ex sententia Ordinarij lata de anno 1528. citatis omnibus prætendentibus iuspatronatus in episcopatu Tuden. & in specie Abbate sanctæ Mariæ de Ola prætendente ad se spectare præsentationem medietatis beneficij cum Cura S. Mariæ Villæ Guasdæ, ac beneficij Curati, & sine Cura Sanctæ Mariæ del Rosal. &c. in qua declaratur procuratorem sine Abbatem prædictum non sufficienter probasse iuspatronatus, & ideo beneficia præfata esse liberæ collationis; hæc etenim sententia, cum non fuerit ab ea appellatum censetur approbata, iuxta notata *in l. fin. C. de senten. quæ sin. cert. quantit. l. prima* & *ibi* glos. *verb. obtempera, C. de postulan.* & cum sit iustificata ex actis plenè probat, vltra quod ex quo est antiqua, & habet assistentiam Iuris pro se, probaret etiam sine actis, Cassad. *dec. 3. de procurat.* & fuit dictum *in decis. 535. n. 8. coram Greg. XV.*

21 Quintò ex visitatione facta per episcopum Tuden. de anno 1540. in ecclesia del Rosal, in qua dicitur præsentationem beneficij del Rosal spectare ad episcopū vna cum aliis supra recitatis, & in eadem visitatione referuntur nomina illorum, qui possidebant eadem beneficia, huiusmodi enim Visitatorum assertionibus quoad statum ecclesiæ multum deferendum est, Rot. *dec. 371. n. 2. p. 1. & dec. 573. n. 4. p. 2. & dec. 573. n. 4. p. 3. recens. & dec. 23. n. 5. coram* Durano.

22 Sextò, ex epistola responsiua don Alphonsi de Samaniego, directa episcopo Tuden. exarata *sub die 29. Nouembris* 1611. in qua D. Alphonsus asserit prætensionem Abbatis super iure præsentandi ad beneficium de quo agitur, esse vanissimā, & deponit centum ab illinc annis fuisse semper prouisum ab Ordinariis, & Pontificibus, & in specie, quod vacans hoc beneficium *de mēse Aprilis* 1584. per obitum Didaci de Abezza fuit à Gregorio XIII. collatum Augustino de Samaniego, qui *de anno* 1586. illud resignauit in manibus Sanctissimi ad fauorem ipsius Alphonsi de Samaniego, & dicit se illud semper pacificè possedisse, quæ epistola licèt scriptura priuata, tamen cum sit adminiculata facit aliqualem probationem, et de scriptura priuata tenuit Rota pluries, & signanter *in dec. 799. n. 7. coram Buratto inter eius impress.*

23 Quæ omnia benè ponderata fuere in hoc Supremo Consilio in prima instantia, & ideo non obstantibus allegatis pro parte Abbatis mādatum fuit restitui Bullas domino Præsidi; quod quidem decretum venit omnino confirmandum, non obstante probatione de nouo facta pro Abbate; quia nil noui continet, nisi quod in Episcopatu Tuden. duæ adsunt Ecclesiæ Parochiales, vna sub inuocatione sāctæ Marinæ del Rosal, & altera sub inuocatione sancti Mametis; quod profectò admittitur etiam pro parte domini Præsidis; sed non inde sequitur, quod beneficium simplex sanctæ Marinæ del Rosal, de quo agitur, sit de iurepatronatus Regis, & eo minus Abbatis.

24 Prout non aduersatur prætensum priuilegiū Imperatoris Alphōsi nuper productum, in quo donatur Abbati Monasterium sancti Mametis de Loreço, quia vltra quod non est in forma probanti, & tanto temporis spatio pars aduersa originale producere nequiuit, patitur eandem responsionē datā superius altero priuilegio sub *n. 5.* & in omnem casum sufficit dicere, quod loquitur de Ecclesia Sancti Mametis, quæ est distincta, & diuersa ab illa del Rosal, in qua est situm beneficium controuersum, priuilegium autem non extenditur vltra ea in eo expressa Rot. *dec. 167. n 6 p. 5. recent.*

25 Minus nocet executorialis emanata sub *die 19. Septemb.* 1543. qua condēnatus fuit Arrendatarius tenutæ del Rosal ad soluendum Monasterio de Oja sex bucos frumenti ob tertias partes beneficij simplicis Sanctæ Marinæ del Rosal ratione præsentationis spectantis ad dictum Monasterium, quia omisso quòd nec est in forma probanti, & est notoriè iniusta, cū non iustificetur ex actis, Gabr. *cons. 28. n. 6. lib* 1. Rota *dec. 659. num. 16. p. 2. recen.* sufficit dicere, quod est res inter alios acta, & incidēter, nempe inter Arrendatarium, & Abbatem, & ideò non præiudicat Rectori beneficij vti tertio, Rot. *dec. 161. n. 3. p. 2. recen.* &

26 eo minus libertati ipsius beneficij non citato Rectore, nec Promotore Fiscali Episcopi Tuden. Siquidem sententia lata non citato legitimo defensore Ecclesiæ nihil valet contra ipsam Ecclesiam Gon. *super regul. 8. d. glos. 9 §. 1. n. 86.* & aduertit Rota in *dec. 467. n. 2. coram Greg. XV.*

27 Epistola Episcopi Pelagij, quę donat iuxta pōtificalia & decimas, quę & quas ipse habebat in ecclesiola Sāncti Mametis de Loreço, quatenus esset in forma probāti, nihil cōcludit quoad Ecclesiā, & beneficiū simplex Sāctæ Marinæ del Rosal. Imo Episcopus nec minus potuisset subiicere iurispatronatus beneficia libera, Abb. *cons. 106. lib. 2.* Garz. *de benef p. 5 c. 9. n. 128.* Calderin. *cons. vlt. de iurepatron.* Rot. *dec. 318. n. 7 p. 5. recen.*

28 Nec talis donatio quatenus subsisteret, egrederetur fines authorem, & per consequens non præiudicat successoribus, *c. veniens de transact.* Abb. *in c. cum olim n. 4. de priuil.* Calder. *cons. 52. de reb. Eccl. non alienan.* Rot. *dec. 715. p. 4. diuers.*

29 Quibus omnibus accedit, quod non versamur in patronatu Consistoriali, cuius præsentatio prætendatur à Rege, quo casu posset habere locum tenentio Bullarum, sed sumus in beneficio, quod quatenus ab initio fuisset de iurepatronatus Regis; quia tamen postea transiuit per priuilegium in personas Ecclesiasticas, vel censetur sublatum, ex dispositione Sacri Concilij

Tudent. *in c. 6. sess. 25. de reformat.* vbi abrogantur, & tollunt patronatus ex priuilegio, vt decidit Rota *dec.* 658. *n.* 3. *p.* 1. *recen.* Seraph. *dec.* 1395 *n.* 4. vel mutata primæua natura deuen t Ecclesiasticum, vt pluribus relatis firmat Garz. *de benef. p.* 5. *c.* 1. *n.* 553. *& seqq.* quod propterea subiaceret reseruationibus Apostolicis *c. dilectus, & ibi glos. & DD. de offic. Legat,* Æneas de Falcon. *de reseruat. effect.* 14. Felin. *in tract. quand. lit. Apostolica noceant patron. in* 3. *limit.* Rot. *decis.* 48. *n.* 4. *coram Greg. XV. & in decis.* 273 *n.* 1. *ad fin. p.* 3. *recent.* *& dec.* 103. *n.* 3. *coram Buratto.*

Et consequenter ex quo hoc beneficium vacauit Sede Episcopali vacante, & sic reseruatum Sedi Apostolicæ vigore secundæ regulæ Cancellariæ, vti notat Garz. *de benef.* 5. *p. c.* 1. *n.* 221. *&* 649. *& c.* 7. *n.* 87. dicitur comprehensum sub reseruationibus Apostolicis, & cũ per prouisionem Apostolicam fuerit derogatum patronatui Ecclesiastico, prout passim derogari solet, vt aduertit Gõzal. *super regul.* 8. *glos.* 18. *n.* 6. *&* 7. Rot. *dec.* 273. *n.* 1. *p.* 3. *recent.* nullo modo est locus retentioni Bullarum, teste Couar. *pract. c.* 36. *n.* 5. *vers.* 2.

5 Vnde patet, quod vtcumque res se habeat, Bullæ Apostolicæ sunt restituendæ, prout ex iustitia tanti Supremi Consilij speratur.

Toletana Canonicatus de Alcala de Henares 27, Iulij 1645.

Canonici obligati per seipsos Missam maiorem celebrare, vel alium dare, qui eam celebret, non possunt præcisè cogi ad suscipiendum Ordinem Presbyteralem. Beneficium non est Sacerdotale quando fundator non restrinxit onus celebrandi ad ipsummet beneficiarium tantùm.

V O T V M C IX.

Doctissimi DD. Francisci Monachini Protonotarij, & in Nunciatura Hispaniæ Iudicis Apost.

1 *Sententia Ordinarij reuocatur.*

2 *Canonicus Ecclesiæ Collegiatæ esse potest, qui solum ætatem 14. annorum agit.*

3 *Canonicatus, qui habet Ordinem sacrum annexum, eam ætatem requirunt, quam requirit Ordo annexus*

4 *Prima Tonsura sufficit ad Canonicatum Ecclesiæ Collegiatæ etiam insignis obtinendum.*

5 *Constitutio Ecclesiæ Collegiatæ de Alcala de* Henares *referuntur, & n.* 6.

7 *Canonici qui per seipsos tenentur celebrare Missam maiorem, debent per necesse habere Ordinem sacerdotalem.*

8 *Constitutio Ecclesiæ Collegiatæ de Alcala de* Henares *intelligitur.*

9 *Ordo beneficiario annexus non est, licet fundator referat onus celebrandi ad personam beneficiarij, dum expresse non remouet facultatem celebrandi per alium.*

10 *In alternatiuis sufficit alterum adimpleri.*

11 *Ordinari potest quis pro vtilitate & necessitate Ecclesiæ etiamsi Præbenda non sit sacerdotalis*

12 *Sacerdotale non dicitur beneficium, vel præbenda etiamsi quis possit cogi pro vtilitate & necessitate Ecclesiæ ad suscipiendum Ordinem sacerdotalem.*

13 *Canonicatum esse Sacerdotalem si testator dicat quod Presbyter per se vel aliam debeat singulis hebdomadibus celebrare Missas, qui teneant.*

14 *Beneficium non potest esse sacerdotale quando fundator non restrinxit onus celebrandi ad ipsummet beneficiarium tantum.*

15 *Canonicatus non dicitur Sacerdotalis ex impositione oneris Missarum.*

16 *Canonici qui tenentur ad residentiam, & debent per se ipsos celebrare Missam maiorem, videntur insinuare quod eorum Canonicatus sunt Presbyterales.*

17 *Suffragium pendet ex opere operato, non ex opere operantis.*

18 *Canonicus* Collegiatæ *non obstante residentia potest esse initiatus prima* Tonsura, *& 14. annum attigerit.*

19 *Onus celebrandi Canonicis* Collegiatæ *de Alcala non fuit restrictum ad certum* Canonicum.

20 *Canonici etiam* Collegiatæ *per se, & non per substitutum inseruire debent.*

21 *Ex impositione oneris celebrandi non arguitur per necesse ad* Ordinem *sacerdotalem suscipiendum.*

22 Consuetudo *immemorialis Missas decantandi per substitutam eo casu, quo Canonicis incumbat onus illas decantandi, valet.*

23 *Canonico impedito infirmitate, vel defectu Ordinis ad celebrandum Missam maiorem quomodo prouidendum.*

24 *Seraphini decisio 1256. declaratur.*

25 *Cierlinus cap. 38. reprobatur, & numeris seqq.*

27 *Lambertinus, & Garcia loquuntur quando onus celebrandi est restrictum ad ipsummet Capellanum tantum.*

28 *Collegiata Carpen an acceptauerit in specie* Concil. Trid. sess. 24. de reform. *c. 12. circa Ordinum distributionem, & n. seq.*

30 *Residentia personalis cum Missarum celebratione facit quod seruitium sit personale non solum chori, sed etiam Missarum.*

31 *Alternatiua vbi adest inseruiendi per se, vel per alium, electio est capellani de inseruiendo per se ipsum, vel per substitutum.*

32 *Nicolai Garcia opinio declaratur, &* numer. 33. & 34.

35 *Canonici debent per seipsos, & non per substitutum inseruire, non obstante quacumque consuetudine etiam immemorabili in contrarium, intellige vt* n 36.

37 *Curatus licet habeat annexum Ordinem sacerdotij, potest per se, & per alterum munus adimplere.*

38 *Parium eadem debet esse natura, & potentia.*

39 *Ordinarius tacitè dispensare videtur admittendo aliquem inhabilem inhabilitate in qua possit dispensare.*

40 *Quando sumus in dubio ad effectum dignoscendi an sit annexus Ordo sacerdotalis, vel ne, recurrendum est ad obseruantiam interpretatiuam.*

41 *Arctatus quando dicatur Canonicus Collegiatæ qui ad celebrandam Missam obligatur: & numeris seqq.*

42 *Canonicatus quando est sacerdotalis non potest de illo prouideri, nisi illi, qui intra annum posset ad sacerdotium promoueri* & n 43.

44 *Ordinarius an possit dispensare cum ordinato extra tempora,* & n. 45.

46 *Dictio* omnis *neminem excludit.*

47 *Funda*

47 *Fundator dicens vt Capellanus celebret vult potius vt Missa sit certa, quam vt Capellania sit Presbyteralis.*

48 *Acceptatio decreti Concilij de distributione Ordinum requiritur.*

49 *Conditiones iusta, & Iuris dispositioni conformes per fundatores apposita, sunt ad vnguem obseruanda.*

51 *Episcopus suadente necessitate Ecclesia potest Canonicos Collegiatarum compellere ad se promouendum ad Ordinem eidem Episcopo bene visum.*

52 *Obseruantia subsequuta in dubiis deseruit pro interpretatione.*

53 *Obseruantia seu consuetudo recte probatur ex actuum frequentia, ac temporis diuturnitate.*

54 *Obseruantia interpretatiua non requirit longi temporis prescriptionem.*

55 *Prouisiones facta in fauorem personarum non habentium Ordinem ex lege fundatoris Prabenda annexum irrita sunt.*

56 *Episcopus non potest dispensare super defectu atatis.*

57 *Episcopus non potest etiam de consensu patroni dispensare super defectu qualitatis Sacerdotij.*

58 *Canonici Collegiata de Alcala de Henares sine Ordine sacro qui ibi existerent,* & n.59.

60 *Testibus peritis magis creditur quàm non peritis.*

62 *Capitulum non potest statuere in his, qua tangunt iura singularium personarum.*

63 *Consuetudo non extenditur de loco ad locum, nec de persona ad personam.*

64 *Consuetudo particularis est attendenda.*

65 Dictio, forsan, nihil ponit in esse.

66 *Portionarij Collegiata de Alcala non possunt inseruire per substitutes.*

67 *Obseruantia ad hoc vt releuet debet probari particulariter, & in specie, & non sufficit aequiuoca.*

68 *Nemo contra propriam confessionem venire potest.*

69 *Decreto corruente corruit quoque consensus eius vigore prestitus.*

70 *Confessio si detegatur erronea, potest per confitentem reuocari.*

71 *De errore eo ipso apparet quoties constat de veritate in contrarium.*

72 *Sententia non conformis libello, & petitioni sustineri non potest.*

1 SEntentiam Vicarij generalis Toletani in villa de Alcala de Henares (qua pronuntiatum fuit Doctorem don Iosephum Beno de Rey, Canonicum Ecclesiæ Sanctorum Iusti, ac Pastoris, dictæ Villæ, debuisse ordinari Ordine Sacerdotali, intra annum, à die adeptæ possessionis, & ob non sequutam dicti Ordinis susceptionem perdidisse medietatem fructuum, tanquam iniustam, reuocandam esse censui.

2 Iniustitia probatur ex eo, quod dictus Vicarius declarauit, Canonicũ dictæ Collegiatæ teneri se promouere ad Ordinem Sacerdotalem intra annum, & tamen in iure est certum, quòd Canonicus Ecclesiæ Collegiatæ esse potest, qui solùm ætatem 14. annorum agit, vt probat tex. *in c. super inordinato,* iunct. gl. *verb. pueri, de prebend.* Rebuff. *in prax. si. de dispensat. atat. n, 2.* Garc. *de Benefic. p. 8. c. 4. n* 39.

3 Quod quidem subsistere nequiret, si Canonicatus haberet annexum Ordiné Sacrum, quia tunc requireretur ætas requisita ad talem Ordinem, nempè ad Subdiaconatum ætas 22. annorum, ad Diaconatum 23. & ad Presbyteratum 25. inceptorum, vt statuit Trident. *in* *sessione 23. de reform. c. 12.* & facit text. *in c. ei cui, de prebend. in 6.*

4 Et quòd quoad Canonicos Ecclesiæ Collegiatæ nihil innouauerit Concil. Trident. apparet ex pluribus resolutionibus, factis per Eminentissimos Dominos Cardinales eiusdem Concilij Interpretes, relatis per Garc. *de Ben d. p. 7. n. 4. n. 36. 37. 38. & 39.* vbi cócludit, quòd ad Canonicatus Ecclesiæ Collegiatæ, etiam insignis, requiratur, & sufficiat primo tonsura, & quod quis attingat 14. ætatis annum, sicuti ad alia beneficia, & idem tradunt allegati per D. Augustinum Barbos. *in Collectan. ad Concil. ses. 22 de reform c. 4. sub n. 5. & meliùs in ses. 24. c. 12. n. 42. & 48. vers. Et Concilium Tridentinum,* &c.

5 Nec dictus index potuit se fundare in constitutione D Alphonsi Carillo, Archiepiscopi Toletani, & fundatoris dictæ Collegiatæ edita sub die 2. *Augusti* 1481. quæ est *la* 36. in ordine registrata in processu *fol.* 127. vbi cauetur per hæc verba. ibi:

6 *E por quanto lo principal en que se deue proue er en las Iglesias, es, que la Missa mayor siempre se acierta, è non aya falta: porque comunemente el pueblo suele concurrir a ella. Por ende estatuimos, è ordenamos, que las Dignidades, è Canonigos de la dicha Iglesia, sean obligados a desir por si mismos las Missas mayores por semanas, segun les cupiere, ò dar quien por ellos las diga. En otra manera qualquier dellos, que lo ansi non fiziere, sea penado por cient marauedis por cada semana que faltare, quier sea Dignidad, ò Canonigo el que assi faltare. E que si fuere Dignidad supla por el vn Canonigo, ò otra Dignidad, si quisiere por este precio suplirlo. En otra manera que los dichos cien marauedis se den a vn Racionero, que supla la dicha semana per el que assi faltare, por manera que la Missa mayor siempre estè cierta è no aya falta ninguna en ella.*

7 Quasi quod dum Canonici debeant per se ipsos celebrare Missam maiorem, per necesse deberent habere annexum Ordinem Sacerdotalem, vt tenet in fundatione Capellaniæ Garc. *de Benef. p. 7 c. 1. n. 98. & 99. & in addit. ad d c. 1. sub eod. n.* 99. vbi refert resolutiones Eminentissimorum DD. Cardinalium eiusdem Concilij Interpretum, hoc idem confirmantes, & consequenter intret dispositio, tam *Clementina* 2. *§. illi verè, de etate & qualitate,* quam Concilij Trident. *d. c. 4. ses. 22. & c 12. § neminem etiam, sess, 24.*

8 Quia si diligenter perpendatur dicta constitutio (in cuius interpretatione, sistit cardo difficultatis huius cótrouersiæ) ea non inducit Ordiné sacrum, seu Presbyterij illis Canonicis, qui prædictum Ordinem non habent, sed solùm voluit prouidere, quod Missa maior semper esset certa ob commoditatem Populi, qui cómuniter ad illam concurrere solet, vt claré dignoscitur ex supra recitatis verbis; ergo cum supponetur in qualibet Ecclesia etiam Collegiata adesse aliquot Canonicos Sacerdotes, illis intelligitur impositum hoc onus celebrandi Missam maiorem, non autem exinde sequitur, quod omnes Canonici debeant esse Sacerdotes, cum regulariter ex impositione oneris celebrandi, non bené arguatur ad annexionem ordinis, propter separabilitatem facti celebrationis ab ipso onere, quod vt per alium non possit absolui, adhuc nullo iure cautum est vt post Caldeam inquit Lap. *alleg. 35. num. 3. & alleg. 117. ibidem sub n. 2. vers nec obstat prædictis.*

9 Quam sententiam pluries probant Rota, vt in decisionibus relatis per Louet. *de re Benef lib. 2. quast. 47. numer. 35. & 36.* vbi quod quamuis disponens referat onus istud ad personam Beneficiarij tamen dũ expressè non remouet hanc facultatem celebrandi per aliũ, adhuc non dicetur annexus ordo ipsi Beneficiario, cũ relatio illa stet demonstratiuè ad qualitatem oneris,

non

non autem dispositiuè ad qualitatem personæ illud absoluere habentis, vt post Rot. *in Tirascnen. Capella* 9. Iunij 1603. *coram Sacrato*, sequitur Gonz. *ad reg.* 8. *Cancell. glos.* 5. *in princ. n* 78. Rot. *apud Farin. in posth. tom.* 1. *decision.* 65. *n.* 2. ibi: *Non tenet consequentia, Capella habet annexum onus celebrationis, ergo requirit ordines.*

10 In præsenti autem licèt fundator dixerit, quòd Canonici sint obligati per se ipsos Missam maiorem celebrare, nihilominus statim subiunxit: *O dar quien por ellos las diga*, vnde patet stare in potestate Canonici hebdomadarij Missam maiorem celebrare, vel alium dare, qui eam celebret, iuxta regulam alternatiuorum, quorum, alterum sufficit verificari, *cap. in alternatiuis* 70. *de regulis iuris in* 6. & in simili quando iussum fuit præsentari, presbyterum, aut Capellanum, censuit Rot. *in Lucana Capellania* 17. *Decembris* 1593. *coram Gypsio*, & tradit Lotter. *de re Benef. dict. lib.* 2. *quæst.* 47. *n.* 71. & 73.

11 Vltra quod aduertendum est, quod fundator in casu quo Canonici, & Dignitates non dicant Missas, per se ipsos, vel non dent alios qui celebrent pro ipsis, condemnauit contraueniëntes ad pœnam 100. merapetinorū, pro qualibet hebdomada, quæ pœna debeat applicari alio Canonico, seu Dignitati supplenti pro contraueniente, si verò nullus Canonicus vellet supplere, eadem pœna applicetur Rationario, qui suppleat. Quare infert conclusio, quod qualitas celebrandi sub pœna, non afficiat Canonicatum per connexionem aliquam Ordinis; & cōsequenter, licet de tali Canonicato prouisus possit etiam præcisè cogi ad suscipiendum Ordinem pro vtilitate, & necessitate Ecclesiæ, secundùm Abbatem *in c cum in cunctis*, §. *inferiora sub num.*

12 10. *vers. & in illis non tenetur, de elect.* interim tamen non dicetur Canonicatus Sacerdotalis; enim à persona retento Beneficio detur separatio Ordinis; ita vt in sola pœna iacturam sentias, vt in pœna amissionis fructuum, ait Geminiam. *in capit. ei cui, n.* 12. *de Prabend. in* 6. Et ex mente Rotæ *in Tridentina Canonicatus* 21. *April.* 1608. *coram Iusto*, Explicat Lotter. *vbi suprà n.* 49. & 50.

Cùm igitur constet in Collegiata, de qua agitur, plurimos adesse Sacerdotes, qui Missam maiorem celebrãt & consequẽter cessare necessitatem Ecclesiæ, non poterat hic Canonicus cogi ad suscipiendum Ordinem Presbyteratus.

13 Nec obstat si dicatur dictam alternatiuam operari tantummodo, quando Canonici iusto impedimento impediti, non possunt celebrare per se ipsos, sed non quod Canonici desinant esse Sacerdotes, vt in casu quo testator dixerat, quod Presbyter per se, vel per alium Presbyterum, debeat singulis hebdomadis celebrare Missas, tenuit Barbat. in vulgato *consilio* 33. *volum.* 2. *n.* 26. quem sequuntur Lambertin. *de iurepatron.* 27. *artic.* 7. *quæst. princip.* 1. *p.* 2. *lib. n.* 1. & *seqq. fol.* 230. *in antiquor.* & *fol.* 78. *in nou.* Gutier. *consil.* 1. & 2. Castillo *quotidianar. lib* 5. *c.* 90. *num.* 48. Et nouissimè Ciarlinus loquens de Canonicatu Collegiatæ, *cap.* 38. *n.* 28. quẽ sequi videtur D. Barbosa *de Canonic. & Dignitat. c.* 26. *per tot.*

14 Quoniam post emanatas resolutiones Congregationis sacri Concilij Tridentini, declarantes nunquam Beneficium esse Sacerdotale, quando fundator non restrinxit onus celebrandi ad ipsummet Beneficiarium tantùm, quarum resolutionum aliquæ referuntur per Garc. *de benefic. part.* 7. *cap.* 1. *numer.* 87. & *n.* 93. Rota, reiecta opinione Barbatiæ, & eius sequacium, recedendo ab aliis præcedentibus decisionibus contrariis, amplexa fuit opinionem eiusdem Congregationis sacri Concilij, vt *in decisione Romana Capellaniæ*, 23. *Ianuarij* 1589. *coram Pamphilio*, impressa apud Marches. *de commission. tomo primo fol.* 140. in cuius calce legitur resolutio Congregationis Concilij, & *in decisione* 129. *num.* 1. & *sequentibus*, & *num.* 4. *coram Mantica* & *inter recentior. par.* 2. *decis.* 336. *num.* 2. vbi quod ex impositione oneris Missarum Canonicatus non dicitur Sacerdotalis, & ad hoc comprobandum allegat decisionem emanatam *in dicta Tridentina Canonicatus* 21. *Aprilis* 1608 *coram Iusto*, & *in dec.* 635. *num.* 2. & *decis.* 719. *num.* 1. *eadem par.* 2. *recentior.* & *coram S. D. Gregor. XV. in decis.* 108. *num.* 7. *ibique Addent. num.* 15. & *in decis.* 551. *num.* 4. & *seqq. coram Cauallerio*, & *in decis.* 92. *num.* 2. *coram Buratto*, vbi quod Rota sequitur iam opinionem contra Barbatiam, & alios.

15 Et hoc idem tenent plures DD. & signanter Campanil. *in diuersi. iur. canon. in* 2. *comment. rubr.* 7. *c.* 6. *num.* 13. vbi quod hæc opinio omnino tenenda est conscripta contraria opinione Gutier. & aliorum, Anna. *consil.* 22. *per tot lib.* 1. Spin. *in Specul. testam. glos.* 4. *particul n.* 68 vbi quod opinio Barbatiæ & aliorum vera nõ est, & clarissimè Sanch. *con. Moral. lib.* 7. *c.* 1. *dub.* 48. *n.* 14. vbi quod hæc opinio probabilior est, & tenenda, & alios plures refert, & sequitur Rota *in Maceraten. Beneficij* 16. *Ianuar.* 1640. *coram bon. mem. Merlino* in cuius casu testator dixerat, *Heredes prædicti debeant eligere & præsentare vnū Presbyterum in Capellanum qui teneatur, bis in hebdomada Missas celebrare, in dicta Capella pro anima ipsius testatoris.* Et adhuc fuit resolutum, Capellaniam non esse Sacerdotalem seiecta opinione Barbatiæ, Gutier. & aliorum, & sufficere, ibi: *Quod expresè non sit iniunctum Capellano, quod per alium explere non possit.*

16 Prout non valet dicere, quòd Rota, & prædicti D. D. moti fuerint ad sic respondendum, ex quo, in eorum casibus agebatur de Beneficiis, & Capellaniis residentiam non requirentibus, & fundator non dixerat, quòd Capellani deberent per se ipsos celebrare. Vnde inferebatur, quod cùm Canonici etiam Ecclesiæ collegiatæ teneantur ad residentiam, & fũdator dixerit in proposito, quod Canonici debeant per se ipsos celebrare Missam maiorem per necesse concludendum sit, Canonicatus esse Sacerdotales ex mente ipsius Rotæ, & Doctorum prædictorum, vt obseruat etiam Ciarlin. *in d c.* 38. *sub. n.* 15.

17 Respondetur enim, quòd ratio fundamentalis huius opinionis residet in eo, quod sufficiat adimplere onus relictum per testatorem in illa Capellania, cum nihil intersit fundatori, siue hic, siue ille celebret (dummodo expressis verbis onus celebrãdi non restrinxerit ad ipsummet capellanum præsentandum) Quia suffragium præcipuè pendet ex opere operato, non ex opere operantis, vt clarè explicauit Rota *in dicta Maceraten. Beneficij* 16. *Ianuarij* 1640. *coram bone mem. Merlino.*

18 Alias enim si aduerteremus rationẽ resolutionis consistere in residentia, fatendum esset, quod omnes canonici collegiatarum essent presbyterales absque alia fundatione, statuto, vel consuetudine; quia omnes tenentur ad residentiam ex dispositione concilij Tridentini, vt *in d. sess.* 14. *de reformat c.* 12. *vers. Præterea*; quod quidem est falsum cùm attenta dispositione iuris, non obstante residentia, possit esse canonicus collegiatæ is, qui est initiatus prima tonsura, & 14. annum attigerit, vt probat Giac. *de Benefic. dict. part.* 7. *c.* 4. *num.* 59. cum aliis allegatis supra sub *n.* 4.

Quo vero ad onus in proposito iam fuit firmatum, quod non fuit restrictum ad certum canonicum, imò potius fuisse positum in eorum electione missam maiorem celebrare, vel alium dare qui celebret sub certa pœna in casu contrauentionis adeo quod fundator nõ curauit de industria personæ celebrare debẽtis, sed solũ quod Missa maior non deficeret in Ecclesia quod confirmatur

firmatur euidentiùs, ex eo quod admittit etiam Rationarium ad illam celebrandam, casu quo Canonici eam celebrare nollent, quod tunc erat permissum, cũ nondum celebratum esset sacrum Concilium Tridentinũ, & hinc excluditur, etiam quod alternatiua de supplendo per alium, intelligatur iusto subsistente impedimẽto. Quia impossibile fere est, quod omnes Canonici sint iusto impedimento impediti, ita vt recurri debeat ad Rationarium, sed verus & germanus sensus fundatoris fuit id remittere Canonicorum electioni, dummodo Missa maior non deficeret, vt clarè denotant verba illa constitutionis superius relata *sup. n. 6.*

20 Et quamuis replicetur hunc modum inseruiendi per substitutum fuisse sublatum ex dispositione sacri Concilij Tridentini *d. sess. 24. c. 12. de reform.* vbi nuncupatim loquendo, etiam de Canonicis Ecclesiarum Collegiatarum cauetur, quod ipsi per se, & non per substitutum inseruire debeant, adeò quod si factum sit aliquo statutum, aut extet cõsuetudo etiam immemorabilis, quod Canonici possint inseruire per substitutos, vel alternatim vnus pro alio, eius ratio habẽda non sit, vt tradunt Garc. *de Benef. p. 3. c. 2. n. 498. & n. 503.* Rota *dec 1256. n. 4. coram Seraphino*, cum alijs citatis per D. Barbos. *de Canon. & Dignit. c. 31. n. 4. in princip.* vbi refert resolutiones sacræ Congregationis Rituum, hoc idem comprobantes.

21 Attamen hoc intelligi potest, & debet de illis Canonicis, quibus in indiuiduo est annexum certũ onus celebrandi, vt comprehenditur ex lectura dictarum resolutionum: secus verò, quando prout hic in genere est impositum onus Canonicis eiusdam ecclesiæ, vt secundum eorum attingentiam pro hebdomada Missam maiorem celebrent, vel dent qui pro eis celebrent, quia hoc casu satisfactum diceretur dispositioni Concilij, & fundatoris, si Missa maior celebretur per illosmet Canonicos, qui de illo gremio capituli sunt Sacerdotes, cùm etiam in Collegiatis adsint Presbyteri, Diaconi, & Subdiaconi, & alij inferioribus Ordinibus initiati, iuxta ecclesiæ necessitatem, vt innuit Boér. *in dec. 171. n. 2. vers. Nam Ecclesia etiam Collegiata.* Non autem exinde resultat, quod quilibet Canonicus debeat esse Sacerdos, cum ex impositione oneris celebrandi, non arguatur per necesse ad ordinem suscipiendum, vt docet Lotter. *de re Benef. lib. 2. d. q. 47. n. 34. cum seqq.* & signanter sub *n. 48. & 49.* & faciunt decisiones allegatæ supra sub *n. 9.*

22 Præterquam quod circa onus Canonicis incumbens ad Missas decantandas, quod valeat consuetudo immemorabilis illas decantandi per substitutum, id est, per Concanonicum extat disceptatio Stephani. Grattani *in c. 800. n. 1. cum seqq.* vbi pluribus rationibus id comprobat, & respondet contrariis.

23 Et consonat resolutio Congregationis Concilij. relata per Garc. *de benef. p. 3. cap. 2. num. 503.* ibi: *Porrò facultatem substituendi in seruitio Canonicatus, quempiam alium Canonicum, qui eo tempore seruitio non sit obstrictus, existimauit* (hoc est, sacra Congregatio) *minimè illi denegandum esse, cessante fraude, & calumnia.* Et licet idem Garc. *sub num. 504.* subiungat, videatur hoc esse intelligendum, quatenus Canonicus est impeditus infirmitate, vel alia iusta causa. Nihilominus pro iusta causa in præsenti poterit inseruire, non esse Canonicũ insignitum Ordine Sacerdotali, maximè cum (vt probant testes) capitulum prouidendi securitati Missæ maioris de massa communi omnium Cannnicorum applicauerit particulariter præcipuas distributiones, pro Canonicis Sacerdotibus, qui per turnũ suis hebdomadis Missas maiores celebrant, cum qua prouisione

24 cessat omnis scrupulus, fraudis, & calumniæ. Decisio verò Seraph. 1256. loquitur in casu, quo Canonicus volebat possidere duos Canonicatus in diuersis Ecclesiis quorum alterum volebat inseruire per substitutum, quòd propriè est contra dispositionem Concilij requirentem residentiam personalem Canonicorum in Ecclesia Canonicali, & ideò non applicatur.

25 Verum, quia Ciarlinus solus agit in specie de Canonicatu Collegiatæ, videturq; loqui in nostris terminis; & resoluit contrarium, ei particulariter respondendum esse duxi. Dico igitur, quòd Ciarlinus, vt ipsemet fatetur *in d. c. 38.* scripsit pro amico, & Concanonico ad effectum eum saluandi ab irregularitate, in quam forsan inciderat ob dispensationem obtentam de se promouendo ad omnes Ordines extra tempora, sub narratiua quod reperiebatur arctatus, eo quod eius Præbenda, & Canonicatus erant Sacerdotales, & ideo amplexus fuit omnes opiniones suo amico fauorabiles, licet non omnes omninò tutas.

26 Firmat enim, quod verba statuti Ecclesiæ Collegiatæ Carpen. relata per eum *sub n. 21.* ibi. *Ordiniamo e statuiamo, che ogni Dignita, Canonice, & Mansionarie sia tenute o far dire le sue Misse li giorni festiui.* Importent annexionem Ordinis Presbyteratus, pro cuius probatione inter alias ponit sequentes conclusiones.

27 Primò *sub num. 9.* dicit, quòd Canonicatus dicatur Sacerdotalis dummodo onus Missarum, seu celebrandi habeat certis diebus, allegando Lambert. *de iurepatr.* loquentem de Capellania, *lib. 2. p. 1. q. 7. princ. a. 27. n. 9. versic. hoc sic, & vers. cum ergo ille*, quem & alios refert Garc. *de benef. d. p. 7. c. 1. §. 1. n. 76. 79. & 80.* Et tamen hoc intelligitur solum quando onus celebrandi est restrictum ad ipsummet Capellanum tantum, vt ipsemet Garcia declarat, & tenet loco proximè citato *sub n. 86 cum seqq.*

28 Secundò *sub numer. 14.* affirmat, quòd Collegiata Carpen. acceptauit in specie decretum illud Concil. Trident. *sess. 24. c. 12.* quo cauetur, vt Canonicatus, alij sint Sacerdotales, alij Diaconales, & alij Subdiaconales, vt in Synodo habita ab Ordinario Carpen. *anno 1571.* sub *tit. de Dignit. Canonic.* vbi iubetur, quòd tale decretum executioni demandetur, sicuti postea factum esse infertur, dum in statuto sancitum fuit missas per Canonicos esse celebrandas, & cum tale onus iniunctum fuerit omnibus Dignitatibus, dicitur præsumendum esse, statuentes voluisse omnes esse Sacerdotales.

29 Et tamen apparet contrarium ex alia parte dicti statuti, relata per eum sub *n. 37.* ibi, *Che quelle Dignita, Canonici, & Mansionarij, che non saranno ordinati al Sacerdotio, siano tenuti à far celebrare le Messe Coro ad altri Preti.* Ergo si datur casus, quod dignitates, Canonici, & Mansionarij possunt stare sine Ordine Sacerdotali, falsum est dicere, quod sint arctati, & quod habeant Ordinem Sacerdotalem annexum.

30 Tertiò sub *n. 18.* ponit, quod Beneficium habet residentiam personalem, quãdo vltra Missarum celebrationem; habet onus adiuuandi Curatum in cantando, & aliis similibus, & vbi imponitur interessẽtia, seu assistẽtia chori censetur iniunctum seruitium personale, non solùm Chori, sed etiam Missarum, vt ex Laia *de Capellan. l. 2. c. 7. n. 6.* notat Garc. *de Benef. d. p. 7. c. 1. n. 89. in fin. vers. Placet tamen.*

31 Sed hoc procedit, vbi non adest alternatiua inseruiendi per se, vel per alium; quia tunc electio est Capellani de inseruiendo per se ipsum, vel per substitutum, iuxta regulam *c. in alternatiuis*, vbi glos. & Dynus, *de regulis iuris in 6.*

32 Quarto sub *n. 15.* refert, quod Canonici Collegiatæ habẽt residentiam, & sic doctrinæ, ac decisiones firmãtes ex impositione oneris celebrãdi Missas, non inferri

ab annexionem Ordinis intellig. debere in Beneficiis teii. cottiam non requirentibus, non autem in Canonicatibus, & ad hoc citat Garc. *de benef. d p.7.c.1.n.* 85. 86. 87. & 88.

33 Cæterù in Garcia locis mox relatis, hoc non declarat, nec verbum quidem dicit de Canonicis, sed solùm firmat quod nisi expressè caueatur, quod Beneficiarius per se ipsum celebret, satis censetur promissum voluntati testatoris, si per alium celebrare faciat, & subiungit, nec requiritur personalis residentia, ex quo sumus in Beneficio simplici, in quo ex generali consuetudine non requiritur residentia, & huic obiecto residentiæ satisfeci sub *n.17.* & 18.

34 Quintò post *num.* 27. & sub *num.* 28. respondendo obiecto alternatiuæ positæ in dicto statuto, ibi. *Dirsi, ò far dire le sue Messe*, asserit hoc esse intelligendum stante aliquo iusto impedimento, vt potè infirmitatis, vel absentiæ iuxta doctrinam Barbatiæ *in d. cons.* 33. Gutier. & aliorum. Cuius quidem contrarium est verius, vt post multos DD. declarauit Rota ex mente sacræ Congregationis Concilij *in decisionibus relatis supr. sub n.* 14.

Sextò sub *num.* 29. inquit, quòd aliàs esset absur-

35 dum, cum Canonici debeant per se ipsos, & nō per substitutum inseruire, nō obstante quacunque consuetudine etiam immemorabili in contrarium, iuxta dispositionem Concilij *in d.c.* 12. *in fine*, *vers. Omnes verò diuina, sess.* 24. *de reformat.* Seraph. *in d. decis.* 1256. *num.* 4.

36 Sed hoc est intelligendum, quando onus est antecedenter annexum cuilibet Canonico, & postea fit statutum, vt possit satisfieri per substitutum; sed quando in eodem statuto imponitur onus modificatum per alternatiuam, & statutum est confirmatum à Sede Apostolica (vt idem Ciarlinus fatetur) sufficit, quod illud obseruetur eo modo, quo disponit; maximè cum ex lectura rubricæ dicti statuti constet missas celebrandas, nō spectare ad Canonicos ratione Canonicatus, sed ratione oneris ipsius Ecclesiæ ob legata pia ei facta, quas non posse per alium Capellanum celebrari non reperitur prohibitum, & huic obiecto satisfeci, etiam suprà sub *n.* 21. 22. & 23.

37 Septimò sub *n.* 31. ait, quòd dato etiam, quod vigore dicti statuti Canonicus posset inseruire per substitutū, non inde tamē cessaret, quin Canonicatus esset Sacerdotalis, assumendo argumentum à Curato; qui licèt habeat annexum Ordinem Sacerdotij, tamen per se, & per alterum munus adimplere potest, secundum Azor. *instit. Moral p.*1. *lib.*10. *c.* 24. *q.* 2. *in princip.* dummodo tamen id passim non faciat, nec ad longum tempus. Possevin. *de offic. Curat c.* 2. *n.* 5.

38 Quod quidem argumentum nullius est momenti quia Curatus debet administrare Sacramenta, & quatenus possit vices gerentes habere pro supplenda Parochiæ necessitate, non tamen ipse excusatur ab Ordine Sacerdotij, sed Canonicus non tenetur administrare Sacramenta; imò inspecta dispositione iuris, sufficit, quod habeat primam tonsuram, & 14. annum attigerit, vt probaui in princip. sub *n.* 2. & 4. qua rationis disparitate stante non potuit procedere argumentum à pari, siquidem parium eadem debet esse natura, & potentia, vt docet Euerard. *in locis argum. loco à pari n.*1. & 2. *fol.* 137.

Octauo sub *num.* 38. ad tollendam obseruantiam

39 dictæ Ecclesiæ, quæ erat de prouidendo Canonicatus in adolescentulos 14. annorum, & de inseruiendo per substitutum in dictis Missis celebrandis, respondet hoc potius esse abusum, quam obseruantiam, & quod Ordinarius potuit dispensare etiā tacitè, vt præsumitur eo ipso, quod admisit Canonicos nō integræ ætatis, ex allegatis per Barbos. *de offic. & potest. Episcopi p.* 3. *allegat.* 93. *n.* 27. & 28. & idem asseuerat potuisse facere Capitulum.

Quæ profectò conclusio nullam habet subsistentiā, 40 quia nec Capitulum, nec Episcopus potest dispensare super defectu ætatis post Concil. Tridentin. vt tradunt relati per Garc. *de benef. p.* 7. *cap.* 4. *num.* 57. & dicam infrà sub *num.* 36. & quod quando sumus in dubiis, ad effectum dignoscendi, an sit annexus ordo Sacerdotalis, vel ne, recurrendum sit ad obseruantiam interpretatiuam, dixit Rota *in d. dec.* 129. *num.* 3. *coram Mantica.*

Nonò sub *num.* 53. 54. & 55. concedit, quòd Canonicatus Ecclesiæ Carpen. possunt dari adolescentulis 14. annorum, qui tamen non dicentur arctati nisi postquam peruenerint ad ætatem requisitam ad Sacerdotium, ad quod citat Garc. *de benef. p.* 3. *c.* 4. *n.* 20. 21. & 22. 41

Sed hoc assumptum est impossibile quod possit sustineri, quia si Canonicatus est Sacerdotalis, non potest de illo prouideri, nisi illi qui infrà annum possit ad Sacerdotium promoueri, vt disponitur per Sac. Concil. *in sess.* 22. *c.* 4. & *in d. sess.* 24. *c.* 12. *de reformat.* vbi prouisiones aliter factæ irritantur, nec contradicit Garcia *locis proximè citatis*, sed solùm dicit, quòd prouisus in minori ætate de præbenda requirente Ordinem sacrum cum dispensatione Apostolica, non poterit per Episcopum dicta præbenda priuari ob non susceptum dictum Ordinem, nisi postquam peruenerit ad ætatem requisitam pro illius susceptione, vt patet ex lectura sup. *n.* 17. *ibi*: *Nisi forte careat quis ætate ad Ordinem requisita, quia ex dispensatione in minori ætate obtinuit præbendam, tunc enim non potest ea priuari ob ipsam causam.* 42

Imò hæc doctrina retorquetur, quia dum prouisi de Canonicatibus Collegiatæ Carpen. non excedebant ætatem 14. annorum, & eos pacificè possederunt absque dispensatione Apostolica, denotat non habere annexionem Ordinem presbyteratus. 43

Decimò, & vltimò dicit quòd gratia sui Concanonici, ex quo nemini erat detrimento, debebat ampliari, & ad æquas causas produci, & ratione analogica extendi, maximè cum impetrano gratiæ illo casu, erat facta ad effectum satisfaciendi suo muneri in Ecclesia ad mentē Concilij, & ideò non videbatur æquū tam stricto iure procedere, sed cum ipso impetrante erat benignius agendum, & concludit, quòd Ordinarius poterat dispensare cum ordinato extra tempora, ex *c. consultationi.* vbi DD. & glos. *de temp. ordin.* Azor. *moral. institut. part.* 2. *lib.* 3. *cap.* 50 *quest.* 20. *vers. Cùm eo itidem, qui recepit.* 44

Quæ sola vltima ratio potuit mouere Ordinarium ad impartiendum licentiam ad effectum, vt Canonicus malè ordinatus extra tempora, posse Missam celebrare, & ideo nihil facit ad decisionem præsentis controuersiæ. 45

Præterea est aduertendum, quòd casus præsens est diuersus ab illo Ciarlini, quia attentis verbis statuti. ibi: *Ordiniamo che ogni Dignità, Canonico, è Mansionario, sia tenuto dire, ò far dir le sue Messe y giorni festiui,* videtur iniunctum omnibus onus celebrandi quolibet die festiuo, vt denotat dictio illa, *ogni*, quæ neminem excludit, & distribuit cuilibet onus celebrandi. vt pluribus comprobat D. Barbos. *in tract. de diction. vsufrequent. diction.* 241. *n.* 1. & 22. & sic quatenus alternatiua eis non suffragaretur, nisi iusto stante impedimento, non videbatur posse adimpleri mens statuentium, nisi celebrando omnes Canonicos singulis diebus festiuis. 46

In proposito verò fūdator solùm voluit, quod Missa maior esset certa, quæ cū possit celebrari per Canonicos, qui aderunt pro tempore Sacerdotes in hac Ecclesia, 47

clesia, satisfactum cēlebitur dispositioni constitutionis fundatoris, absque eo quod obligentur omnes Canonici ad suscipiendum Ordinem Sacerdotalem.

48 Vlterius aduerto, quod Canonici Ecclesię Carpen. voluerunt (licet non obligati) acceptare dispositionem Concilij Tridentini *in d. cap. 12. sess. 24.* vbi loquendo de Cathedralibus cauetur, vt Canonicatus, alij sint Sacerdotales, alij diaconales, & alij Subdiaconales, & ideò quatenus voluerunt imponere singulis Canonicis onus Missarum, videbatur esse probabile requiri Ordinem Sacerdotalem. In casu verò præsenti non adest talis acceptatio dicti decreti, & sic nec Ordo Sacer requiritur ad huiusmodi Canonicatus obtinendos.

49 Denuò non attentatur absurdum consideratum per informantes pro Capitulo, nempe quod si declaretur Canonicos huius Ecclesiæ non habere Ordinem Presbyterij, posse dari casum in futurum, quod omnes Canonici sint 24. annorum, vel quatenus habeant ætatem legitimam, recusent ad Presbyteratus Ordinem promoueri, sicut modo facit D. Iosephus Beno de Rey, & consequenter in Ecclesia non adsit Sacerdos, qui possit Missam maiorem celebrare, & constitutio fundatoris reddatur frustratoria, contra iuris regulas, quæ volunt, vt conditiones iustæ, & iuris dispositioni conformes appositæ per fundatores, sint ad vnguem seruandæ, vt *in cap. significatum, de Præben. & in Clem. quia contingit, de Relig. domib.* & tradit Concil. Tridentin. *in sess. 25 cap. 5. de reformat.* Gutierr. *cons. 1. & 2. vtrabique sub num. 1. & 2.* vbi quod a fundatione recedere non licet.

50 Quia, moraliter loquendo, impossibile est, quod possit dari casus prætensi absurdi, cum sit in confesso inter partes, in huiusmodi Ecclesia adesse sex Dignitates, viginti nouē Canonicos, & decem & octo Racionerios, & ex his, exceptis quinque Dignitatibus, & duodecim Præbendis, in quibus dignitas Archiepiscopalis habet alternatiuam, cum Vniuersitate dictæ villæ de Alcala; reliquæ omnes prouidentur ab ipsa Vniuersitate in Doctores magis antiquos graduatos per eā in sacra Theologia, vt probatur ex *concordia registrata in process. fol. 4.* qui quidem Doctores magis antiqui cum laurean Doctoratus Theologici potiri nequeant absque eo, quod sint Ordinibus sacris insigniti, vt sancitur *in constitutione 47. dictæ Vniuersitatis*, certum est, quod non erunt, nisi prouectæ ætatis, & forsan omnes Sacerdotes, sed quatenus nō sint tales, sufficit quod inter omnes prouisos huius Ecclesiæ adsint tot in ætate prouecta, vt possint cogi per Episcopum ad se promouendum ad Ordinem presbyteratus, pro celebrāda Missa maiori, requisita per fūdatorem, ac aliis oneribus subeundis, iuxta Ecclesiæ necessitatem.

51 Quandoquidem, etsi dispositio Concilij Tridentini *in dict. cap. 12. sess. 24. de reformat.* non comprehendat Ecclesias Collegiatas. Nihilominus suadente necessitate Ecclesiæ poterit Episcopus Canonicos Collegiatarum compellere, ad se promouendum ad Ordinem eidem Episcopo bene visum, vt per textum *in cap. quasi, de ætat. & qualit. & Ordine præf.* tradit Moneta *de distribution. part. 2. quæst. 19. numer. 4 circa fin. & numer. 31.* sequitur Lotter. *de re benef. dict. lib. 2. quæst. 47. numer. 49.* & idem tenet Boër. *in decision. 171. num. 2. vers. Et ideo.*

52 Pro quorum omnium corroboratione extat obseruantia subsecuta; quæ, quatenus versaremur in dubiis, deseruiret pro interpretatione. Gonçal. *in regula 8. Cancell. glos. 5. in princip. sub num. 86. vers. Et ideò obseruantia*, Lotter. *de re benef. lib. 2. dict. quæst. 47. numer. 30.* & in terminis annexionis Ordinis diaic Rota *in d. decis. 129 num. 2. coram Mantica.* Obseruantia autem istius Ecclesiæ est, quod inter solos Canonicos Sacerdotes, qui assistunt Choro secundùm turnū repartiuntur hebdomadæ pro Missis maioribus celebrandis, & inter ipsos Sacerdotes tantum diuiduntur distributiones ad hunc effectum ex massa communi assignatæ, absque eo quod de Canonicis, qui non sunt Sacerdotes, habeatur ubi id vlla ratio, vt constat ex certificatione Magistri ceremoniarum, & punctatoris, ac Repartitoris Chori dictæ Ecclesiæ, cui consonant testes pro eodem don Iosepho examinati in *process. fol. 179.* Qui quidem testes deponunt vlterius, quod in dicta Ecclesia plures adfuerunt Canonici, qui per plures annos non se promouerunt ad Ordinem presbyteratus, & alij, qui nec etiam ad Ordinem sacrum erant promoti, & alij, qui longo temporis spatio steterunt sine Ordine sacro, & postea absque vlla coactione se ordinarunt, & nunquam perdiderunt aliquam fructuum partem. Itidem deponunt, quod aliqui fuerunt prouisi absque eo quod haberent ætatem requisitam ad Ordinem sacrum, & habuerunt pacificam possessionem, ac perceperunt fructus sine vlla dispensatione.

53 Ex hac igitur actuum frequentia, ac temporis diuturnitate rectè probatur obseruantia, seu consuetudo, secundùm Bart. *in l. de quibus, numer. 23. ff. de legib.* Alex. *cons. 45. numer. 2. lib. 2.* Deci. *cons. 483. numer. 25.*

54 maximè obseruantia interpretatiua, quæ non requirit longi temporis præscriptionem, Lott. *de re benef. lib. 2. quæst. 39. numer. 159. cum seqq.* & in terminis annexionis Ordinis Rota *in d. decis. 129 numero 3. corā Mantica.*

55 Nec potest dubitari, quin dicta obseruantia suffragetur, cum de ea Episcopus ignorantiā prætendere nequeat, stantibus visitationibus, quas facere tenetur in Ecclesiis suæ Diœcesis, sicut nec minus Capitulum, dū admisit ad possessionem, ad assistentiam Chori, & ad participationem fructuum prouisos non habentes Ordinem sacrum, ac ætatem ad illum requisitā; quod certe non fuisset permisū nec permitti poterat si ex lege fundatoris præbendæ haberent annexū Ordinē Presbyteratus; quia tales prouisiones fuissent irritæ ex dispositione Concilij Tridentin. *in dict. cap. 12. sess. 24. de reformat.* ibi: *Nec alias in posterum fiat prouisio, nisi iis, qui iam ætatem, & cæteras habilitates integrè habere dignoscantur, aliter irrita sit prouisio.*

56 Qua responsione tollitur, quod versemur in facultatiuis, ita vt potuerit Capitulū, cum talibus prouisis otios agere; quia non potest Capitulum, nec Episcopus derogare dispositioni Concilij, & eo minus super defectu ætatis vt refert decisū Garc. *de Benef. p. 7. c. 1. n. 99. in fin. & n. 112.* & notat D. August. Barb. *in Collectan. ad Cōcil. sess. 25. de reformat. c. 5. n. 3.*

57 & quod Episcopus non possit, nec minus cum consensu Patroni, dispēsare super defectu qualitatis Sacerdotij requisitæ in limine fundationis, dixit Rota *in decis. 446 n. 9 vers. Maximè, part. 5. recent. & in decis. 680. numer. 3. Coram Buratto.*

Hincque etiam patet nihil obstare contrariam obseruantiam ex aduerso prætensam, siue ea desumatur ex testibus per Capitulum examinatis, siue ex duobus actibus Capitularibus, siue ex Bullis Apostolicis præsentatis.

58 Nam quoad testes, qui sunt quatuor, & ex his tres sunt ministrales dictæ Ecclesiæ nihil concludunt, imò contradicunt dispositioni constitutionis dum dicunt, quod secundùm dispositionem iuris communis, sacri Concilij Tridentini, & Constitutionis Ecclesiæ, adest consuetudo, quod Canonici debeant ordinari Ordine sacro. & quod recusantes possunt compelli per Capitulum, & inter compulsos agnouerant Don Ioannem de Sandoual, cum tamē constet, quod nec ex dispositione iuris cōmunis, nec Concilij Tridentini requiritur Ordo sacer in Collegiata, ex superius firmatis sub num. 2. & 4. Et quatenus esset intelligenda constitutio fundatoris

toris, pro annexione Ordinis, debeset Ordo esse Sacerdotalis, non autem Subdiaconalis, vt dicunt ipsi testes quia Missa maior non potest celebrari nisi à Sacerdotibus;& ex testibus examinatis pro dicto don Iosepho probatur D. Ioannem de Sandonal stetisse, sine Ordine sacro vsque (quoad legitimam ætatem peruenisset & tunc suscepit Ordinem Subdiaconatus, stetitque in Ecclesia spatio duodecim annorum donec obiit, absque aliqua amissione fructoum suæ præbendæ.

59 Vnde, cùm testes adducti pro Capitulo nihil concludant, & è contra testes dicti D. Iosephi plenè probent separtitionem hebdomadarum pro Missis maioribus celebrandis, fieri tantum inter Sacerdotes Canonicos, & in dicta Ecclesia plures adfuisse Canonicos sine Ordine Sacerdotali, & aliquos sine Ordine sacro, absque vlla amissione fructuum, & dispensatione vtpote:

Prædictus D. Ioannes de Sandonal.

Item Fernandez de Villegas qui solùm fuit Subdiaconus & vixit Canonicus spatio 40. annorum, & quamuis dispensaretur à residentia, ob officium, quod habebat sanctæ Inquisitionis, non inde sequitur, quod esset dispensatus ab Ordine Presbyteratus, si coegebat vigore fundationis.

Item Doctor D. Franciscus de los Rios, *qui adeptus fuit possessionem Canonicatus, dum 22. annum suæ ætatis agebat.*

Item Doctor D. *Ioannes de Gareca, qui possedit Canonicatum per sex annos absque vllo Ordine sacro, & postea promotus fuit ad Doctoralem Toleti.*

Item Licentiatus D. *Antonius Escudero, qui fuit Canonicus per tres annos sine Ordine sacro, & idem probatur de pluribus Racioneriis, vt in distr. process. fol. 179. cum seqq.*

60 Pernecesse dicendum est, quòd hi testes sint præferendi; tum quia sunt sex, & sic numero plures. Farinac. *de testib. quæst. 65. n. 106. & seqq.* tum quia sunt magis qualifiati, cum sint, vel Doctores, vel Magistri, vel Canonici, vel Dignitates, seu Racionerij, magis antiqui dictæ Ecclesiæ. Farin. *ibidem n. 114.* & in specie de Doctore *sub n. 119.* tum quia deponunt verisimiliora *ibid. sub num. 120.* tum & etiam, quia sunt magis informati, & deponunt de rebus ad eosdem et testes pertinentibus, magis specificè, cum ratione, & redditione causæ, nempe, quia aliqui sunt Punctatores, aliqui Magistri cæremoniarum, alij Hebdomadarij, & omnes de gremio Capituli, cum quo est controuersia: idem Farinc. *vbi suprà numer. 165. & 170. & 172. & 186.* vbi quòd magis creditur testibus peritis quam non peritis.

61 Quantum verò attinet ad duos actus Capitulares; quibus Capitulum compellere conatus fuit Canonicos ad suscipiendum Ordinem sacrum, & quod idem seruaretur in futurũ, ab eis qui de nouo prouiderentur dicitur, quòd imprimis ex illis probatur potius dictam constitutionem fundatoria vel non esse in vsu, vel non importare annexionem Ordinis, dum tunc temporis Capitulum voluit statuere super annexione Ordinis sacri, & compellere eos, qui tunc prædicto Ordine non erant insigniti.

62 Secundò respondetur, quód capitulum non potest statuere in his, quæ tangunt iura singularium personarum ipsius capituli, Felin. *in c. cum omnes, sub num. 18. vers. 10. fallit, de constitut.* & *ibi* Panormit. *n. 7. vers. Venio ad secundum,* & in specie, quod annexio Ordinũ spectet ad Episcopum, cum consilio capituli statuitur per Concil. Trident. quando loquitur de Cathedralib. *in d. sess. 24. de reform. c. 12.* Imò quod Episcopus possit in hoc non sequi consensum capituli, refert Piasec. *in praxi Episcopal part 2. c. 2. n. 7. & c. 2. n. 7.* sequitur D. Barbos. *in Collectan. ad Concil. Trid. in dict. c. 12. sess. 24. de reformat.*

63 Tertio considerantur, quod dicti actus capitulares se referunt ad iuris communis, & Concilij Tridentini dispositiones, quæ in collegiatis non requirunt Ordinem Sacrum, vt suprà fuit firmatum, & quatenus secundus actus capitularis se refert ad consuetudinem Ecclesiæ Toletanæ, pariter detegitur erroneus, quia etiam in Ecclesia Toletana, adsunt Præbendæ, sine annexione Ordinis sacri, quoties eas possidentes velint amittere medietatem distributionum, vltra quod non valet allegare cõsuetudinem Ecclesiæ Cathedralis in Ecclesia Collegiata; cum militet diuersa ratio, consuetudo enim non extenditur de loco ad locum, nec de persona ad personam, *l. 1. § si quis hoc interdictum. & ibi* Bart *ff. de itiner. actúque priuat. l. ius singulare, & l. quod verò contra, ff. de legib.* Aretin. *cons. 122. n. 4.* Purpurat. *cons. 522 n. 12.*

64 Et eo minus; quando, pro vt hic, in loco controuerso adest consuetudo particularis, tunc enim ista particularis est attendenda, *c. super eo 22. de consib.* & tenuit Rot. *in decis. 95. n. 3. & in dec. 419. n. 4. coram Cardin. Canalerio.*

65 Quoad denique bullas Apostolicas pariformiter respondetur non releuare; quia altera ipsarum, quæ est Pauli Quinti, continet dispensationem dicti Ioannis de Sandonal, super defectu gradus Doctoratus, Magisterij, vel Licentiati requisiti, ad consequendas Dignitates dictæ Ecclesiæ, & in narratiua petitur ex abũdanti dispensatio super defectu ætatis requisitæ ad aliquem Ordinem sacrum, forsan dictæ Dignitati annexum, quæ superabundans narratiua, quoad Ordinẽ sacrum, nihil ponit in esse, vt demonstrat dictio illa, *forsan,* vt ex pluribus firmat D. Barbos. *in tract. de dict. vsu frequent. diction. 126.* quod experientia docuit, cum dictus Sandonal nunquam susceperit Ordinem Diaconatus, nec Presbyteratus requisiti pro celebranda Missa maiori, pro vt suscipere debebat, si fundatoris constitutio, de cuius obseruantia agitur, importaret annexionem Ordinis.

66 Altera verò Bulla Apostolica Clementis VIII. emanauit pro cõfirmatione decreti Capitularis, quo cauebantur Portionarios debere per se ipsos inseruire pro Diaconis, & Subdiaconis, vel dare aliam personam idoneam sub certa pœna; Pontifex vero, quia in supplicatione sibi data pro dicta confirmatione obtinenda, narrabatur onus inseruiendi per se ipsos incumbere dictis portionariis, ex antiquissima consuetudine & ab ipsa ferè fundatione, vt in *process. fol. 130.* noluit confirmare dictum decretum in ea parte, qua dabatur facultas inseruiendi per substitutum, & hoc summa cum ratione, quia supposito, quod ex antiquissima consuetudine Portiones essent Subdiaconales, & Diaconales, non poterant inseruire per substitutum resistente dispositione Concilij Trident. *in dict. sess. 22. de refor. c. 4. & in d. sess. 24. c. 12. vers. Omnes verè.*

67 At cum ex superius deductis constet talem antiquissimam consuetudinem non extare, corruit eiusdem Bullæ dispositio & vlterius est aduertendum, quod dicta Bulla loquitur de Racioneriis, non autem de canonicis, & obseruantia ad hoc vt releuet, debet probari particulariter, & in specie in casu controuerso, Alex. *cons. 6. per tot. lib. 5.* Castrens. *cons. 340. circa fin. vers. Super est, lib. 2.* Rolan. *cons. 80. numer. 10. cum seqq. lib. 1.* & non sufficit æquiuoca, sed concludens probatio requiritur, Abb. *in cap. 2. in fin. de consib.* Ruin. *cons. 104. numer. 15. lib. 5.* Rota *decis. 220. n. 2. p. 2. recent.*

68 Quibus sic positis nullius est momenti prorogatio termini

terminum petitæ per d. ctum Don Iosephum in Capitulo quinzo fuit ei notificatum, quod deberet se ordinare Ordine sacro consentiendo, quod post ipsum dicti termini, incepisset Ordinem sacrũ, unde inferebatur, modò ipsum non posse venire contra propriam confessionem, ex *l. generaliter, C. de non numerat. pecun. ibi: Nimis est dignum, quod sua quisque voce affirmauit, id post modum infringere velle.*

69 Siquidem hoc procederet, quando dictus Don Iosephus consensisset actui legitime per Capitulum facto, sed cum ea superius deductis *sub num 61. & 62* appareat Capitulum non potuisse facere decretum, cui dictus D. Iosephus consẽsit, corruente decreto, corruit quæque consensus, eius vigore præstitus, ex add. ct. s per Bec. *in cons. 31. num. 50. vol. 1.* & docet Rota apud Farinac *in posthum. decis. 586. per tot. vol. 2.* maxime stante protestatione præcedẽte, dicto consensui, de non consentiẽdo, vt late prosequitur V Vesembec. *consult. 4. numer. 99 vol. 1.* & in simili videtur de confessione facta in qualibet materia, quæ si detegatur errone (pro vt in præsenti) potest per confitentem reuocari, *l. si non præiud cat. leg. non fatetur ff. de confess.* anchar. *consil. 291 numer. 5.* Deci. *consil. 408 numer. 5.* Menoch. *consil. 147. n. 29.*

70

71 Idque procedit, siue error, sit in facto, siue in iure, Paul. de Castr in d. *l. non fatetur*, Dec. *cons. 51 n 24. lib. 2.* & eo ipso apparet de errore, quoties constat de veritate in contrarium, Alex. *cons. 108 sub n. 8, vers. Igitur idem, lib. 1.* Aretin. *cons. 14. n. 8. ante med.* Rol. *cons. 69. n. 48. in fin. & n sequent. lib. 3.*

72 Insuper est aduertendum, quòd sententia Vicarij nõ condemnat dictum Don Iosephum ad suscipiendum Ordinem sacrum duntaxat, cuius susceptioni dicitur cõsensisse, sed declarat eum debuisse promoueri ad Ordinem Presbyteratus, à die adeptæ possessionis præbendæ, quod nunquam petiit Capitulum, vt patet ex lectura processus, & sic potest etiam dici, quod dicta sententia, vti non conformis libello, & petitioni, sustineri non possit, vt probat textus *in l. vt fundus, ff. commun. diuidun.*

Toletana Naturalitatis

Filius naturalis quis dicatur? Matrimonium validè contrahit, qui lite pendente super validitate alterius primò contracti, illud contraxit, si primum postea nullum declaretur, etiam respectu effectuum ab ipso matrimonio prouenientium.

VOTVM CXIV.

1 *Casus proponitur decidendus.*
2 *Filius naturalis dicitur, qui ex soluto & soluta & inter quos matrimonium esse potest, natus est.*
3 *Habilitas ad efficiendum filium naturalem sumenda est vel inspecto conceptionis, vel natiuitatis tempore prout nato fuerit vtilius.*
4 *Naturalis vt dicatur filius non requiritur de iure Canonico quod natus sit ex concubinatu.*
5 Cap cum in Apostolica, de sponsalib *refertur.*
6 *Matrimonium secundum valet pendente litigio super primo, ex quo primum in rei veritate fuit pronunciatum nullum.*
7 *Lite pendentia non impedit Matrimonium contrahi.*
8 *Matrimonium nullum non impedit validitatem secundi matrimonij rectè contracti.*
9 *Matrimonium pendente lite super prioris validitate contractum, si illius nullitas euincatur, validum est.*
10 *Matrimonium contrahens secundum lite pendente super validitate primi non dicitur attentare.*
11 *Filij habiti à patre ex puella soluta durante lite validitate matrimonij cum alia nulliter contracti, legitimantur per subsequens matrimonium cum dicta puella contractum.*
12 Cap. tua fraternitas, de sponsa duorum, *refertur, & n. 13. intelligitur.*
13 *Inter dictum Ecclesiæ ne Matrimonium contrahatur quibus modis fiat.*
14 *Matrimonium contractum contra interdictum Ecclesiæ validum est, nisi contineat decretum irritans.*
16 Cap. cum in Apostolica, de Sponsalib. *declaratur.*
17 C. 1. & ex veniens, de eo qui duxit in matrimon. quã polluit per adult. *intelliguntur.*
18 C. pen. eod. tit. *exponitur.*
19 *Filij nati ex Matrimonio putatiuo ad hoc vt legitimi sint censendi bona fides saltem alterius coniugis requiritur.*
20 *Adulterij pœna locum habet etiamsi matrimonium fuerit nullum.*
21 *Filij suscepti ab vxorato non sunt naturales, nec legitimantur per subsequens matrimonium.*
22 *Fictio iuris pro veritate habetur.*
23 *Legitimum dicitur à lege approbatum, vel toleratum.*
24 *Naturalis filius in dubio potius præsumitur quam spurius.*
25 *Filius, vt sint legitimi, facit lex quantum potest.*
26 *Pro legitimitate in dubio pronunciandum.*

Vertente lite inter Franciscum de Rio, & Dunam Mariam Palomam super nullitate Matrimonij, idem Franciscus ex muliere soluta genuit filiam nomine Antoniam de Rio, quæ nata fuit diebus viginti tribus antequam Matrimonium nullitatis sententia dissolutum fuisset, prout dictis diebus transactis nullum & inualidum fuit declaratum in Rota, data contrahentibus facultate, vt ad alias nuptias conuolare, vel alium vitæ statum, quem maluerint, eligere possent. Hac facti serie supposita interrogatus fui an dicta Antonia de Rio durante nullo illo patris Matrimonio genita ex muliere soluta, debeat ad omnes iuris effectus naturalis reputari, vel spuria sit censenda. Et naturalem esse respondi, cum illi omnia conueniant requisita, quæ ad filiationem naturalem Doctores requirunt.

2 Est enim certa iuris conclusio naturalem filium generaliter illum dici qui ex soluto & soluta, & inter quos Matrimonium esse potest, natus est, *cap. inuenitur 20 de elect.* vbi *num 6. in collect.* plures refero Doctores, *l. 11. Tauri, l. 9. tit. 8. lib. 5. Recop.* vtrobique Regnicolæ & citatis per me aido Robles de Salzedo *de repræsent. lib. 2. cap. 11 num 8.* Basil. Pont. *de matrim. lib. 11. cap. 1. numer. 1.* Melch phœbus *Lusit. decision. 68. numer. 6.* Cardos *in praxi Iudicum & aduocat. verb filius num. 7.* Michael Remoso *in obseruat. iuris obseru. 4. num. 2.*

3 Quæ quidem parentum in solutionis statu existentia ad filios naturales efficiendos, sumenda est vel inspecto conceptionis, vel natiuitatis tempore prout filiis huiusmodi vtilius fuerit. Ita per tex. *in l. qui in vtero. ff. de statu homin. & in l. si serui. 5. §. ingenui ff. eod & in l. nuper C. de natural. liber.* resoluunt Spin *in specul. test. stam*

ftam glos. 15. *n.* 118. *&* 119. Con. *de sponsalib p.* 2. *c.* 8. §. 2. *n.* 5. Pereg. *de fideicom art.* 24. *n.* 50. Azori. *inst. moral. p.* 2. *lib.* 2. *cap* 13. *q* 3. P. Molin. *de Iustit. tract.* 2. *disp.* 172. *n* 40. Sanch. *de matrim. lib.* 8 *disp.* 7. *num.* 19. Basil. Pont. *in simili tract. lib* 11. *c.* 5. Fachin. *controuers. lib.* 3. *c.* 50. Melch. Phœb. *Lusitan. decis.* 68. *num.* 12. *p.* 1. citati per me *in collect. ad caput, tanta, numer.* 31. *qui filij sint legit.*

4 Nec ad hoc vt naturalis dicatur filius requiritur quod natus sit ex concubinatu (cuius requisita referũt Farin. *in praxi crimin. p.* 4. *q.* 138. *à n.* 8. Robles de Salzed. *d. li.* 2. *c.* 11. *n.* 7. Rot. *dec.* 254. *p.* 2. *diuers.*) nam licèt iure ciuili aliud suaderi videatur, ius tamen Canonicũ illi in hac parte prænalere debet, cùm *in d. c. tanta*, tale quid non requiratur. Ita Duen. *reg.* 350. *n.* 11. Con. *d.* §. 2. *n.* 4. Card. Mantic. *de coniect. vltim. volunt. lib.* 11. *tit.* 12. *num.* 6. Pereg. *d. art.* 24. *num.* 53 Mieres *de maioratu p.* 2. *q.* 1. *n.* 6. *&* 7. Azori. *d. cap.* 13 *q.* 8. Alca. Trentacinq. *var. resol. lib.* 1. *tit. de legitimat. resol.* 1. *num.* 5. *&* 6. Æmill. Gall. *de exception. tit.* 4 *p.* 2. *except.* 27. *n.* 213. Fular. *de substitut. q.* 409. *n.* 126. Melch. Phœb. *Lusit. dec.* 68. *num.* 6. *p.* 1. vbi dicit receptum iure Canonico, & ex totius orbis consuetudine, & ait consonare Ordinationem Reg. Lusit. *lib.* 4. *tit.* 71. & apud Hispanos *l.* 11. *Tauri.*

5 Vnde, si Antonia de Rio supponatur nata, prout verè est ex parentibus inter quos de illo tempore matrimonium valide contrahi poterat, bene infertur illam pro naturali habendam: quod autem Matrimonium valide contrahi potuerit, probat expressè text. *in c. cùm in Apostolica* 18. *de sponsalib.* in quo decidit Pontifex Vrbanus III. quòd Matrimoniali lite pendente si litigans ante sententiam iudicis accipit aliam vxorem ignorantem facti, postea si feratur sententia de nullitate Matrimonij, tenet secundum Matrimonium, licèt fuerit contractum pendente lite, sed viro debet iniungi pœnitentia, & vt abstineat à coniuge per tempus pœnitentiæ. Ex quo vulgo colligitur valere secundum

6 matrimonium pendente litigio super primo, ex quo primum in rei veritate fuit pronuntiatum nullum, vt per Abb. ibi *n.* 3. idem tenet Ruin *cons.* 150 *n* 19. *lib.* 5.

7 Bald. de Vbaldis Perus. *cons.* 3. *num.* 11. *tom.* 1. *inter consilia Matrimon.* ibi. *His tamen non obstantibus contrarium dico, scilicet secundum Matrimonium valere, & prolem esse legitimam. & hoc ideo quia fuit à primo separata per sententiam,* &c. & *num.* 13. ibi. *Nec obstat pendentia litis, vel appellationis, quia illa non impedit Matrimonium contrahi, capit. cum in Apostolica: de sponsal. capit.* 2. *de Matrim contracto contra interd Eccles. quæ iura procedunt cum prima lis pendeat, & nulla sententia erat lata pro contrahente, & sic nullum habet colorem contrahendi, fortius enim procedunt in illo qui iam habet vna sententiam pro se, vt in casu nostro,* &c.

8 Anton. Cardos. *in praxi Iudicum & aduocat. verb. Sacramentum* § *de Sacramento Matrimon. numer.* 36. ibi, *Matrimonium contractum cum vna valet pendente lite cum alia super matrimonio, seu sponsalibus: si primum Matrimonium erat nullum, quia litis pendentia seu Matrimonium nullum non impedit validitatem secundi Matrimonij rectè contracti, cap cum in Apostolica, vbi Abb num.* 3. *& alij, de sponsalib. poterit tamen Iudex illum punire pro arbitrio, quia Matrimonium illud contraxit contra interdictum Ecclesia, cap* 1. 1. *&* 3. *vbi DD. de Matrim. contracto contra interd. Ecclesia,* &c.

9 Conat. *de sponsalib p.* 2. *c.* 8 §. 1. *n.* 8. Mascard *de probat. concl.* 1023. *n.* 8. vbi resoluunt Matrimonium pendente lite super primi validitate, si illius nullitas euincatur, validum esse.

10 Lancellot. *de attent. p.* 2. *capit.* 4. *limit.* 17 *& cap.* 10. *limit.* 18. *& p.* 3. *capit.* 24 *q* 17. *numer.* 2. in quibus locis tenet Matrimonium secundum lite pendente super validitate primi Matrimonij contractum, validum esse, & prolem legitimam, quando postea primum matrimonium declaratur nullum: & præcipuè *d. p.* 2. *cap.* 4 *limit.* 17 *à num.* 3. ita in materia eleganter discurrit. *Quamuis autem contrahens Matrimonium vt præfertur, lite pendente non dicatur attentare, & consequenter actus non reuocetur, incidit tamen in pœnam extraordinariam, de qua in d. cap. cum in Apostolica, & in cap. tenor, de re iudic. vbi Abb. num.* 9. *præsertim quod coniugibus inhibetur ne inuicem reddant debitum aut alios actus matrimoniales attentent vt sentit* [illegible] Ruin. *vbi supra, & expressè Imol. per eum allegatum, cons.* 125. *incip In causa quæ vertitur, cui subscripsit, & multis comprobauit Angel de Castre, de quo in* 1. *vol. consiliorum matrim. cons.* 31. *incip Quia ego Angelus à quorum opinione nec etiam videtur dissentire Andr. Barbat in cons* 9 *Visa num.* 4. *& seq. lib.* 2. *& sequitur Deci. cons.* 163. *In causa sub n.* 7. *col.* 4. *in fine vers. tertio respondetur; & ita debet intelligi quod aliàs simpliciter dicunt Doctores quod lite, vel appellatione pendente super validitate primi Matrimonij non licet ad secundum Matrimonium transire, prout videtur text. & ibi notat expressè Abb. in cap. tua, num.* 3. *extra de sponsa duor. videlicet quod non licet impunè ad secundum transire, non autem quod Matrimonium in se non sit validum si primum declaratur nullum, vt dictum est.*

11 *Quam limitationem ampliandè intellige, vt non solum procedat respectu actus ipsius matrimonij, sed etiam respectu effectuum ab ipso, matrimonio prouenientium, prout est legitimatio filiorum, quæ fit per subsequens Matrimonium: talis enim legitimatio dicitur valida etiamsi dicti filij essent concepti lite pendente, vt tradit Port. Imol in cons.* 35. *vers. nono lib.* 4. *post Faris. cons.* 13 *li.* 2. *n.* 24. *& cons.* 15. *col.* 1. *n.* 2. *eod. lib. & faciunt quæ ponit Bald. in prallegato loco inter consilia matrim. cons.* 3. *n.* 11. *vbi cum principaliter disputaret, an filij nati ex Matrimonio (lite pendente super primo) contracto essent legitimi, concludit secundum Matrimonium valere, & prolem legitimam fore,* &c.

12 Et hæc est vera opinio; sed obstare videtur tex. *in capite tua fraternitas* 4. *de sponsa duor.* ibi, *Hoc arbitramur agendum, vt si amodo in tali casu duxerint appellandum, eis in Ecclesia publicè interdicas ante decisionem causæ, aliud contrahant Matrimonium: & si contra interdictum Ecclesiæ publicè factum venire præsumpserint, Matrimonium tam præsumptuosè contractum poteris irritare,* &c. Ex quo videtur colligi Matrimonium contractum contra interdictum Ecclesiæ esse irritum.

13 Verùm pro genuina huius text. intelligentia præmittendum est interdictum Ecclesiæ tribus modis fieri, per legem, per iudicem, & per Parochum: per legẽ fit quæ certis tẽporibus nuptias prohibet, de quibus *in cap. non oportet. el* 2. 33. *q.* 4. *& in cap. capellanus, de feriis.* Per iudicem quando pendente super Matrimonio lite, vel illud, vel aliud contrahi specialiter interdicitur, *capit. tua nos, de sponsa duor. cap primo & vlt. de Matrim. contracto contra interd. Eccles.* Per parochũ, cum aut impedimentum denuntiatur illi, aut probabilis est eiusdem suspicio, *capit. cùm inhibitio, in princ. & in* §. *sane, de clandest. desponsat.* In his omnibus

14 casibus Matrimonium contractum valet, quia prohibitio non dirigitur in ipsam Matrimonij substantiam, sed in accidentia, quod tunc fit cùm non simpliciter, & absolutè matrimonium prohibetur inter aliquos, sed circumstantiis modi, temporis aut loci, tũc enim nisi lex habeat decretũ irritans, actus valet: sed lex quæ prohibet Matrimonium contrahi contra interdictum Ecclesiæ, solum tempus videtur prohibera

hibere,& non habet decretum irritans;ad quod respexit Sanch.*de Matrim.lib.7.disp.2.*§dum cum communi tenet Matrimonium contractum contra interdictum Ecclesiæ valere,nisi contineat decretum irritans faciens specialem mentionem matrimonij.

15 Quare intelligere debemus *d. c. tua fraternitas* de irritatione mentionem faciens,vel loqui de interdicto Pontificio , nomine Pontificia facto;vel de irritatione quoad cohabitationem,non quoad vinculum,iuxta doctrinam glos.*verb.irritum,in c.ad dissoluendum, de despons.impub.& verbo poteris irritare in d.c.tua fraternitas.*Et quicquid sit,nullibi constat aliquod interdictũ Francisc de Rio factum fuisse,nec inhibitum ne aliud contraheret Matrimonium.

16 Secundò non obstat *d. c.cùm in Apostolica* , ibi,*Et sic falsitate suggesta quandam aliam falsò nesciam copulare præsumpsit*,&c.dum videtur supponere mulierẽ, cum qua villicus secundum contraxerat Matrimoniũ, prioris notitiam non habuisse , super cuius validitate controuertebatur in iudicio,& sic ignorantiam in causa fuisse,vt secundum matrimonium validum foret sequuta prioris nullitate. Quia respondetur secundum Matrimonium validum semper esse tam si illud côtrahens sciret quàm si ignoraret aliud prius contractum, vt videtur sentire glos.*verb.remanere,in d.cap.cum in Apostolica*,scientiæ tamen ignorantiæ distinctio eo casu deseruiret,si prius Matrimonium validum foret:nam si quis viuente prima vxore contraheret cum secunda hoc ignorante,si prima moriatur, poterit cogi cum secunda vitam agere , data tamen mulieri ad discedendum facultate,*capit. 1. & cap. veniens , de eo qui duxit in matrim. quam polluit per adulter.* secùs verò si cum secunda conscia prima viuentis Matrimonium contraheret , *capit. ex litterarum , capit.cum haberet, eod.tit.*

17 Sed mirum est cur Pontifex *in d.c.*1.indicat Matrimonium inter eos,inter quos legitimus consensus non fuit,& quare cogat virum in hoc coniugio permanere quasi Matrimonio alligatum, mulieri verò quasi libere diuertenti licentiam faciat. Ad quẽ modum dissoluendũ.Ego existimo in eo text.& similibus perfici matrimoniũ ex consensu olim expresso inualide, cohabitatione tamen continuato, non vt à principio consensus præstiti sed vt ex nunc quasi tempore remoti impedimenti exprimeretur. Quandocunq; enim agitur siue de Matrimonio , siue de quocunque alio contractu celebrando,qui certum verborum formam non requirat,sed naturali consensu perficiatur , si semel consensus sit expressus,& propter impedimentum iuris non possit effectũ sortiri,& actus statim valeat sublato impedimẽto ex vi prædicti cõsensus,qui perseuerat,actus perficitur,quoniam verum est dicere in eo actu reperiri consensum,qui per actum multum rectè significatur, vt probat text.& *ibi* Bart.*in leg. vlt. ff. de rebus cerñ*, Menoch.*de arbitr.casu* 161.*n.*70.Nec refragatur text. *in c.pen. eod. tit.* de eo qui duxit in matrim. quatenus

18 videtur requirere nouum consensum. Quia respondetur ibi nouum consensum appellari scientiam impedimenti sublati cum perseuerantia prioris, quia nouum ex tunc matrimonium facit:ideo autem sit facultas mulieri ad recedendum in *d. c. 1.* quia antequam sciret impedimentum sublatum,consensus non sufficiebat,vt cum primum sciuit,potuit recedere, & consensum reuocare:maritus autem in pœnam non potest, vterque tamen si per diem cohabitauerit impedimento sublato scienter matrimonio alligatus manet.

19 Ex quo patet ignorantiam, & bonam fidem in hac materia requiri & necessariam esse eo casu,quo secundum matrimonium fuisset nullũ,data prioris validitate, ad hoc enim vt filij ex dicto secundo matrimonio nulliter côtracto legitimi censendi sint,bona fides saltẽ alterius coniugis requiritur,iuxta terminos *c.ex tenore, qui filij sint legit* & quæ resoluunt citati per me *in collect.ad d.c.2.n.4.eod.tit.*non sic quando secundum Matrimonium ex inualiditate prioris , validum & legitimum remaneret,vt dixi.

20 Tertiò etiam non obstat *l.*81 *Tauri*,vbi Anton.Gõz. *n.*48.cum qua concordat *l.Regia Lusit.lib.*5.*tit.*26.vbi Parens meus,quem non minus naturæ,quàm doctrinæ meæ reuereor auctorẽ, quatenus decidit adulterij pœnam locum habere etiamsi Matrimonium fuisset nullum,& putatiuum,cum traditis à Tiraq.*de iure mariti glos.*8.*n.*245.*& seq.*Farin.*in praxi crimin.q.*141.*n.*62. D.Barb.*in l.*2.*ff.soluto matrim in princ.p.*1.*n.*95. quia respõdetur legem illam fundari in eo quòd mulier quãtum fecit ea se actum illicitum,& à iure reprobatum ac per consequens delictum commisit tali pœna puniendum.

21 Quartò non obstat *d.cap.tanta,qui filij sint legit.in vers.si autem vir viuente vxore*,dum probat filios susceptos à marito ab alia quam ab vxore sua viuente non legitimari per subsequens matrimonium contractum cum eorum matre post primæ vxoris mortem ;quia verò sunt spurij,per quem text.ita resoluunt Menoch.*de præsumpt.lib.*4.*præs.*81.*n.*22 Pereg.*de fideicom art.*24. *n.*49 Gutier *pract.lib.*2.*q* 105.*n.*9.Rot *decis.*191.*num.* 2.*p.* 1.*recent.*ex quo datur intelligi dictam Antoniam vti filiam durante matrimonio extra illud habitam,non naturalem,sed spuriam esse.Respondetur enim Matrimonium illud,quod aliàs toto eo tempore putatiuum fuit, in prolatione sententiæ nullitatis,fuisse declaratum nullum,non ex tunc,sed vsque ab initio,& ideo cum re vera nunquam extaret,non potuit impedire quin filius dicatur genitus à soluto , qui aliquo valido Matrimonio tunc temporis tenetur , non iuris fictione , qualia est filios à tempore natiuitatis legitimos reputari , quæ nihilominus pro veritate habetur , vt post Bart. *in leg.si*

22 *maritus.§.legis,ff.ad leg.Iul.de adulter.& in leg.mercis, ff.de verbor.signif.*Menoch.*cons.*174. *numer.* 107. Fusar.*de substitut.q.*409.*numer.*28.sed verè,& realiter,vt patet.

23 Quod tanto magis sine difficultate procedit si ex eo quod secundum Matrimonium valuit , habita exinde prioris nullitate , vt supra dixi , filij pendente lite ex secunda vxore geniti , legitimi sunt habendi , cum dicatur nasci de legitimo Matrimonio procreatus ex Matrimonio à iure approbato , vel non improbato;legitimum enim dicitur à lege approbatum,vel toleratũ, *l.legitima,* & *ibi* DD.*ff.de pactis*,necessariò sequitur filios medio tempore ab eo susceptos ex muliere soluta antequam secundas contraheret nuptias; naturales esse.

24 Et quatenus circa naturalitatem Antoniæ aliqua oriri possit difficultas , quæ dubiam ac turbidam redderet materiam , stante huiusmodi dubio potius eam præsumere debẽmus naturalem quàm spuriam , iuxta opinionem Baldi *consil.* 448. *Quæritur in primis numer.*4.*lib.* 1. Crauet. *in suo celebri consil.* 138.*numer.* 1.*& cons.*166 *numer.*1.*&* 4.Barbet.*cons.*117.*num.*9.Con. *de sponsal.b.p.*2.*cap.*8.§.3.*num.*1.ibi, *Potius verò præsumitur naturalis , quàm spurius ne præsumamus factum, aut qualitatem necessariam vt quis dicatur spurius,quæ à natura non inest*, &c.Melch.Phœb. *Lusit. decis.*68. *numer.* 10. *part.*1. ibi, *Illud etiam obseruandum quod in dubio filij præsumuntur naturales , non verò spurij, nec illegitimi , ex* Angel. *per text.ibi in leg. liberorum , ff de his , qui not.infam.* Alciat. *de præsumption. reg.*13 *præs.*1.*numer.* 12.&c.Rot. *decis.*319.*n.*15 *p.* 5. *recentior.* ibi , *Prout non facit non fuisse iustificatum Andream natum esse ex soluto & soluta,quia sic de iure præsumitur*, Rot.*decis.*802.*numer.*2. *& seqq.p.*2.*diuersor.*&c.Eadem Rot.*decis.*360.*num.*16.*d.p.*5.*recent.* ibi,

ibi, *Nec est opus probare Isottam fuisse naturalem, non autem spuriam, quia in dubio præsumitur naturalis, non autem spuria. Aym.cons.*166.*n.*1.*Rimin.iun.cons.*187.*n.* 107.*cum seqq. Thesaur. q.*83.*n.*2.*l.*2.*Barz. dec.*91.*n.*1. *vbi de magis communi*,&c.

25 Nam sicut lex in quantum potest fauet filiis vt sint legitimi, Dec.*cons.*152.*sub n.* 1. *vers. & quia lex.* Rot. *dec.*201.*n.*41.*& dec.*264.*n.*13.*p.*5.*recent.* Ita debet fauere filiis, vt in dubio potius sint naturales, quam spurij, cum hi à legitimitate excludantur, illi vero ei 26 magis accedant, pro qua in dubio pronuntiandum esse docet Fusar. *de substit. q.* 409. *num.* 106. *versicul. primo.*

Toletana Congregationis sanctissimi Sacramenti.

In Sede nullus permittendus est sedere in Ecclesia quando sanctissimũ Eucharistiæ Sacramentum in ea discoopertum est. Parochus in sua Ecclesia sedere debet in scamno, non verò in sede, etiamsi ibi sanctissimum Sacramentum non sit manifestum.

VOTVM CXV.

1 *Casus proponitur.*
2 *Lis introducta.*
3 *Sedere in sede in presbyterio nullus potest præter Episcopum* Diœcesanum.
4 *Presbyter, qui cum* Diacono *&* Subdiacono *Missam cantaturus est, sedere debet in scamno oblongo decenter ornato.*
5 *Parochialis Rector in sua Ecclesia sedere debet in scamno, non autem in sede.*
6 *Probatur ex fide data à Magistris Ceremoniarum.*
7 *Episcopus* Pontificalibus *ornatus solus potest in præsentia sanctissimi Sacramenti sedere in sede.*
8 *Ceremoniale Episcoporum est liber authenticus.*
9 *Audacia est sedere cum ante Tribunal Dei stamus.*
10 *Humilitas apud* Christianos *non dedecorat, sed ornat.*
11 *Honor qui debetur* Regi, *tribui debet Diuino, qui est Rex Regum.*
12 *Predicator coram Sanctissimo Sacramento capite discooperto prædicare debet.*
13 *Eucharistia Sacramenti admirabiles effectus.*
14 *Eucharistia diuinissimo Sacramento abutentes seuerissimè puniendi.*
15 *Vicarius Monialium ad sedem habendam quoiuuetur medio.*
16 *Parochiam non minus quam decem distincta domus & familia facere possunt.*
17 *Parochialitas de iure non præsumitur.*
18 *Parochus in propria Ecclesia tantam habet potestatem, quantam Episcopus in sua Diœcesi.*
19 *Substitutus, seu Vicesgerens, aut delegatus non habet eandem prærogatiuam, quam principalis, seu delegans.*
20 *Vicarius non succedit in eo quod præstatur honori, & dignitati Episcopi.*
21 *Locum tenentes, seu Vice-Rectores suis principalibus in reuerentialibus non adæquantur.*
22 *Curatus in sua Ecclesia sedere debet in scamno, non autem in sede.*

1 POstquam Venerabilis Congregatio mancipiorum Sanctissimi Sacramenti à bonæ memoriæ Equite de Gratiis fundata desideratam reportauit victoriam in lite, de qua mentio fit supra in voto 76. pater Vicarius Monialium in quarum Ecclesia ex fundatione & dotatione sita est dicta Congregatio, immemor humilitatis minoriticæ, quam professus fuit, dum sancti Fráncisci habitum suscepit, intentauit, non sine omnium admiratione & multorum scandalo, quod in actu celebrationis festiuitatum dictæ Congregationis, & dum solemnis celebratur Missa, & prædicatio ad Populum habetur; discooperto semper in Altari maiori decenter ornato Sanctissimo Sacramento, sedere debet in sede maiestuosa in Presbyterio Altaris maioris ex parte Euangelij, quando omnes in scabellis sedent, nec aliquis vnquam fuit tam audax qui in præsentia diuinissimi Sacramenti aliam sedem occupare præsumpserit.

2 Lite in iudicio super hac re deducta, & iniuncto mihi onere à deuota hac Congregatione, vt meam sententiam libere proferrem, cum præsupposito quod hactenus nec in hac, nec in aliis Congregationibus huius oppidi visus fuit vnquam, qui talem Præfecturam intentare, aut se indiscrete exaltare vellet, respondi nequaquam permittendum dictum Vicarium scandalosam hanc introducere nouitatem, sed illi modis omnibus resistendum ex sequentibus.

3 Primò, quia in presbyterio nullus præter Episcopum diœcesanum in sede potest sedere, ita vt nec Presbyter, qui Missam cum Diacono & Subdiacono cantaturus est, sedere possit nisi in scamno oblongo decenter or- 4 nato ex parte Epistolæ, vt statuit Cæremon. Episcopor. *l.* 1.*tit.*13.*de sedibus Episcopi.*

5 Secundò, quia etiam Parochialis Rector in sua Ecclesia sedere debet in scamno, non autem in sede, vt censuit Sacra Congreg. Rituum *in Turritana* 14. *Febr.* 1632. cuius memini *de officio, & potest. Parochi c.*10.*n.*5. *in fine in nouiss.impress.& in sum. Apostol. decis. collect.* 552.*n.*62.

6 Tertiò, quia ita fuit decisum per Magistros Cæremoniarum huius oppidi Matritensis, vt constat ex fide, in actis exhibita.

7 Quartò, quia sic petit reuerentia, quæ tanto debetur Sacramento, & in cuius præsentia deberemus semper genua flectere, & cum humilitate stare, vt optimis rationibus, & pro discursu probat Doctor dõ Franciscus Bermudez de Pedraza Canonicus & Thesaurarius sanctæ Ecclesiæ Granatensis *in sua historia Eucharistica p.*2.*c.* 9. *in princ.* ibi. *Qualquier Iglesia donde reside Christo nuestro señor Sacramentado es su palacio, y quando esta manifiesto en su cortina, nadie puede tener silla en su presencia, solamente al Obispo vestido de Pontifical la permiten las leyes de la Iglesia en el Ceremonial Romano feria quinta in Cœna Domini fol.* 40. *y en el Ceremonial de los Obispos lib.*2.*cap.*23. *y es libro autentico, cuyas decisiones obligan en materias de ceremonias y culto diuino dize Gratiano discept.* 111.*n.*7. *& discept.* 298.*n.*28. *y por el se permite à los Obispos tener silla dellante de Christo nuestro Señor Sacramentado, y no absolutamente, sino celebrando de Pontifical, de donde sale la consequentia legal. Luego otro ninguno Christiano, que no sea Obispo, y este vestido de Pontifical puede tenerla. Y fuera deste caso ni Obispo, ni Açobispo, ni Cardenal, ni el mismo Legislador el Summo Pontifice tiene silla sino vna silleta raza*, &c. Et paulo inferius *capit.* 10. ibi, *Poner silla en presencia de Christo*

Christo nuestro Señor Sacramentado, es ropa de contrabando, esta prohibida por leyes de la Iglesia, no se asienta El Rey en silla; luego no la puede poner el subdito si no quiere parecer mayor, o mostrar mas singularidad. cosa que simboliza mucho con el delito de Lucifer. quiso con elenacion y soberuia poner silla a par de Dios y le castigò Dios con priuarle de la que tenia en el Cielo, y ponerle en los calabozes del infierno, y dale vaya san Bernardo serm. secundo de verbis Isaiæ cap. primo & decimoquarto Impiotu te atreuiste à sentarte junto al Trono? el hijo de Dios es el que esta sentado en el Trono, el Dios de Sabaoth: sola la Trinidad esta sentada, los Seraphines estan en pie, y este Trono Magestuoso que vio Isaias, reprezentando la soberuia de Lucifer, añaden los Santos, que fue representacion del Santissimo Sacramento del Altar, y doctrina de la veneracion grande con que los Angeles estan en su presencia en pie, y no sentados, enseñando à venerar la santa Eucharistia, para que se corra el hombre, que es de inferior naturaleza de estar en su prezencia irreuerente &c. Et infrà *Pues no es de menos nota para los Angeles (que estan en pie venerando a su Rey à Christo nuestro Señor Sacramentado en el solio Real del Altar, temblando de reuerentes como canta la Iglesia Tremunt potestates) ver que la hormiga del hombre, tenga vanidad para tomar vna silla en su presencia. Bien merecia su irreuerencia que hiziera[n] los Angeles con el lo que Christo Señor nuestro mando hazer con aquel conuidado discortes que sin traer vestido de boda se sento à la mesa, atado de pies y mano, le mando meter en el calabozo de los infiernos; o que por lo menos le dieran la reprehension que dio al otro conuidado que mas vano se sentò en cabecera de mesa: y no pudiendo la bondad de Christo nuestro Señor tolerar su descortesia, increpando la vanidad de auer tomado el primer assiento le dixo Luca cap decimoquarto ombre que se exalta sera humillado, y el que se humilla sera exaltado. Eran dize san Iuan Chrisostomo homil. 44. in cap. vigesimotertio Matthei, los Iudios muy amigos de primeros assientos y cabeçeras de mesa, y enfadado Christo Señor de su liuiandad, la reprehende,* &c. Et demum vir iste doctus minitatur vere illos, qui primas sedes quærunt & de præcedentiis in sedendo controuertunt in præsentia Sanctissimi Sacramenti, his verbis. *Temamos no se canse Dios de oyr nuestras liuiandades, y de ver nuestras irreuerencias, y nos embie con vna enfermedad à la casa de la muerte, y no à descansar, sino a llorar eternamente nuestros descuidos.* Hactenus Pedraza.

9 Illud Christiani maximè attendere debent quod dum diuinissimi huius Sacramenti præsentiam petunt, illic tanquam Rei sistunt etiam humiliter peccatorum suorum veniā petere debet. *Cum ante tribunal Dei stamus*, ait Cardin. Petrus Damianus *epist. 39. cap. 2. audacia est sedere*: maximè decet Christianæ humilitati in sanctos reuerentia, quanto magis in Sanctissimam Eucharistiam; *apud Christianos* (non semel pronuntiabat Ferdinandus II.) *humilitas non dedecorat, sed ornat.* Et Alphonsus Castellæ Rex sapiens *l. secundo titulo quarto partita prima* dicebat *que la honra que los homes fazen al Rey deuen fazer à nuestro Señor IESV CHRISTO que es Rey sobre todos los Reyes, y Señor de los Cielos, y de la tierra.* Et in l. 61. *eiusdem tituli, & partitæ*; addit hæc verba. *Deuen fazer reuerencia, y humildad la maior que pudieren, e todo Christiano que esto no fiziere, erraria mucho contra Dios e a la Fe, e daria mal exemplo de si,* &c. Vnde Prædicator dum coram Sanctissimo Eucharistiæ Sacramento Populo verbum Dei exponit, capite discooperto prædicare debet, vt censuit Sacra Congreg. Rit. *in Ge-*

Barbosa Vot. decis. Pars II.

nen. nono Decembris 1628. de qua meminit Pedraza *d. tract. de historia Eucharistica p. secunda capit. quinto in fine.*

13 Accedamus igitur magna cum reuerentia & humilitate ad hoc Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum, Rei sumus, peccatores sumus, veniam delictorum nostrorū petere profundissima cum humilitate debemus, tanto enim remedio salutis nostræ egemus; est enim, vt inquit Bernard. ægris medicina, peregrinantibus via, debiles confortat, valentes delectat, languorem sanat, per hoc homo mansuetior fit ad correctionem, patientior ad laborem, ardentior ad amorem, sagacior cautelam, ad obedientiam promptior, ad gratiam actionem deuotior, referunt Canis. *in libro de Eucharistia paragraph nono* Campan. *in diuersor. iuris Canon. rubr. 12. capit. 7. num. 28.*

14 Meminerint tales irreuerenter se habentes in præsentia huius diuinissimi Sacramenti, vel adhuc in peccato accedentes vt indigne sumant, aut eo abutentes, iudicium sibi manducare, & sententiam contra se reportare, quasi non bene sentientes de existentia summi Dei sub speciebus panis latenter occulti ad salutem, & ad cōdemnationem perpetuam se hominibus manducandum tradentis: contra istos, qui sacra Eucharistia detestabiliter vtuntur; etiam indigne sumentes, exclamare licet. O indignum facinus! eò ergo processit hominis furor, vt quod dæmones ipsi verentur, credunt, & contremiscunt, quod ipsi dæmones aspicere non audent: homo dæmone ipso, quantū ad hoc, peior fiat, vt sacrosancta esca, & potu vitali, cœlesti alimonia, pane vitæ, esca vitæ, vita ipsa, poculo æternæ salutis, conuiuio Dominico, viatico suo peregrinationis nostræ, Paschate Christianorum, Manna abscondito, pane Cœli, pane Angelorum, Sacramento Sacramētorum, spe salutis æterna, salute nostra ipse, irreuerenter & indigne abutatur. O bone IESV, iterum Iudei, adhuc satellites, & carnifices crucifigentes; quā vere scriptum est, Miserationes tuæ super omnia opera tua.

15 Sed videamus quo fundamento vicarius præeminentem sedem in Presbyterio sibi dandam esse dicit dum Diuina celebrantur officia, & festiuitates fiunt iuxta nobile nostræ Congregationis institutum: Argumentatur pro Vicario Aduocatus formans quendam syllogismum à veritate penitus aberrantem, sic arguit. *Vicarius Monialium est illarum Parochus, eo quod illis Sacramenta administrat. Atqui Parochus in sua Ecclesia omnib. precedit, & in sede maiestuosa in plano Presbyterij, vel Ecclesia sedere debet. Ergo similiter Vicarius eodem sedendi priuilegio, & præeminentia gaudere debet.*

16 Maiorem Aduocatus aduersus probare intendit ex eo quod sit Vicarius Parochus Monialium; sed hoc omni prorsus caret iuris fundamento; quia & hoc vt Vicarius parochus diceretur, necessario requirebatur vt populum intra certos limites haberet, quodque beneficium Curatum haberet, in eoque prouisus & canonicè institutus fuisset; & animarū curam proprio nomine ac titulo exerceret; nec monasterium dictarum Monialium appellari potest Parochialis Ecclesia, quia caret parochianis; non minus enim quam decem distinctæ domus, & familiæ Parochiam facere possunt, quæ municipia appellantur *capit. vnico 10 q. 3.* Carat. *de iurib. Parochialib. tit. 1. cap. 3. in fine*, Facian *de prob. lib. secundo cap. 31 num. 33.* necnon alia requisita concurrere debebant, sine quibus nula Ecclesia dici potest parochialis, iuxta resolutionem Rotæ *decis. 52. part. 2. diuersor. & decis. 380. a num. 11. p. 5. recentior. & coram Duran. decis. 433. num. 12.* Et demum Vicario incum- 17

bit probare omnia requisita huiusmodi habere, cum Parochialitas de iure non præsumatur, Bellam. *decis.* 676. Rot. *decis.* 258 *n.* 5. *p.* 5. *recent.* & *decis.* 300. *n.* 5. *p.* 3. *etiam recent.*

18 Minor verò videtur probari ex quo parochus in propria Ecclesia tantā habet potestatem, quantā Episcopus in sua Diœcesi, & loco Imperatoris & Regis ibidem habetur, *cap. duo* 23. *q.* 4. Abb. *in c.* 1. *n.* 28. *de dolo, & contū. & in c. Venerabilis n.* 19. *de elect.* Theodos. de Rubeis apud Steph. Gratian. *discept. for. to.* 2 *c.* 298. *n.* 88. *vers. denique*, cum aliis citatis per me *de officio, & potest. Parochi c.* 9. *n.* 3. *cum seqq.* Sed hæc minor iure fundamentum non habet, nec defendi potest ex seqq. Primò, quia vt dixi num. præcedenti iste Vicarius non est Parochus, nec ad eum pertinent præeminentiæ, & prærogatiuæ Parochis titulatis & canonice institutis debitæ, Secundò, quia Monialium Vica-
19 rij sunt amouibiles, & Religiosi per priuilegia Apost. immediate Sedi Apost. subiecti, sub cuius protectione degunt, & illud ministerium exercent tanquam substituti & Vices gerentes suorum Prælatorum, & isti ab eadem sancta sede per viam exemptionis ab Ordinariorū iurisdictione gubernatiuā potestatēobtinent, vnde respectu honoris, & præcedentiæ nunquam substitutus, seu Vicesgerens, aut delegatus eandem habet prærogatiuam, quam principalis, seu delegans, Deci. *in c. sane el* 2. *n.* 12. & 13. *de officio deleg.* Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. glos.* 5. §. 9 *num.* 102. & 103. Mastrill. *de magistratib. lib.* 5. *c.* 15. *num.* 61. Ponte *decis.* 15. *numer.* 8.

20 Tertiò, quia licè Vicarius generalis Episcopi vices illius gerat, & tanquam caput eo absente honorari, & præferri debeat, nihilominus præeminentia Sedis & in quocunque alio, quod præstatur honori, & dignitati Episcopali, nullo modo succedere potest Menoch. *cons.* 257. *num* 73. *vol.* 3. ibi, *Non enim in Vicarium transeunt reuerentialia, vt respondet Federic de Senis in cons.* 302. *alioquin sequeretur quod ea omnia, quæ præstantur honori & dignitati Episcopali, essent tribuenda Vicario, quod omnino falsum est*, &c. Michaël Ferro Manrique *in tract. de præcedent. eccles. q.* 1. *n.* 28. *secus*
21 *autem*, ait, *est dicendum in reuerentialibus, in quibus clarum est non posse Locumtenentes, seu Vice-Rectores & substitutos suis principalibus adæquari.* Quartò & vltimò, quia in his propriis terminis Parochi, qui in propria Ecclesia optabat sedē habere, declarauit Sacra
22 Congregatio Rit. *in d. Turritana* 14. *Februar.* 1632. in hæc verba. *Curatus in sua Ecclesia sedere debet in scamno, non autem in sede*, cuius memini *de officio, & potest. Parochi d. c.* 9. *n.* 5. *in fine in nouiss. impress. & in sum. Apostolicarum dec. collect.* 552. *n.* 62. Quæ procedunt eo casu, quo non est pariter expositum diuinissimum Eucharistiæ Sacremētū, si verò exponatur, nullus iuxta suprà adducta potest coram eo sedere in sede.

Granaten. Libelli.

Balsphemus hæreticali, qui libello famoso à se publicè fixo diris ac malè precantibus insultationibus sacrilegáque impietate Deiparæ virginitatem lacerabat, alia intentione quàm illam lædendi, quibus debeat puniri pœnis?

VOTVM CXVI.

SVMMARIVM.

1 *Libelli famosi contra Deipara virginitatem tenor.*
2 *Libellus post intempestam noctem defixus, & inuentus.*
3 *Rumor quod Eremita quidam libellum fixisset.*
4 *Eremita in carcerem detruditur, & eius confessio fertur.*
5 *Eremitæ aliquādo ad qualibet nefanda perpetranda audaciores inueniuntur.*
6 *Auctores nominantur qui hac de re scripserunt.*
7 *Hispania Christianæ Religionis obseruantissima, & hæreticis infestissima.*
8 *Blasphemia hæreticalis quæ?*
9 *Blasphemia non hæreticalis qualis dicatur?*
10 *Blasphemia cum sunt adeo enormes, pro eis debet capitis pœna imponi.*
11 *Blasphemi pessimæ qualitatis enormissimam & horrendam blaspemiam dicentes etiam in sancti Officij Tribunalibus mortis pœnam incurrunt.*
12 *Libelli famosi auctor capitis pœnam incurrit.*
13 *Libellus graues iniurias & opprobria in Principem dirigens vtique faceret eius auctorem in crimen læsæ. maiestatis incidere, & ita in pœnam vltimi supplicij.*
14 *Delictum ob aliud delictum non minuit pœnam.*
15 *Delictum mixtum & qualificatum non continetur sub simplici.*
16 *Delictum adeo enorme puniri oportet in publicum exemplum.*
17 *Pœna regulariter debet esse culpæ consentanea, nisi interuenerit causa.*
18 *Vtilitas communis sæpius efficit vt iusta & rigorosa iuris prudentia limites transilientur.*
19 *Supplicia exercentur in rebus etiam inanimatis, & irrationabilibus.*
20 *Furiosi ob fati infelicitatem culpa liberi existunt.*
21 *Vesanum, qui percussit Regem Catholicum, imperauit Regina eius vxor loqueo suspendi.*
22 *Libelli publicatio ab eius auctore non processit ex animo, aut intentione errandi in Fide.*
23 *Delictum sponte confitenti multum deferendum ad criminis excusationem.*
24 *Iuramento, & declarationi iniuriantis standum est, quod iniuria non fuerit illata animo iniuriandi.*
25 *Simulatio animi melius cadit in verbis quam in factis.*
26 *Confessio rei cum qualitate ex defectu intentionis est admittenda.*
27 *Præcipuè cùm non adsunt alia indicia animi suspecti.*
28 *Causa delictorum materialis in voluntate consistit.*
29 *Maleficia, voluntas, & propositum delinquentes distinguunt.*
30 *Maleficia magis decernuntur per animum & finem quibus crimen perpetrant, quam per ipsum facinus.*
31 *Delictum animaduerti non potest vbi deest voluntas animusque offendendi.*
32 *Voluntas est qua peccatur, & delinquitur.*
33 *Animus bonus in re mala dimidium est mali.*
34 *Intentio bona parui medij malitiam minuit.*
35 *Dolus verus vbi deficit, pœna capitalis imponi non potest*

36 *Culpa*

36 *Culpa nulla quanquam lata, dolo non æquiparatur, vbi de pœna mortis agitur.*
37 *Verba hereticalia regulariter secum afferunt praua intentionis præsumptionem.*
38 *Præsumptio malæ intentionis tollitur per actus externos contrarios, & per contrarias præsumptiones.*
39 *Animus & intentio per indicia & coniecturas probatur.*
40 *Præsumptio, quæ ex ipso facto, & verborũ qualitate remanet, per alia fortiora superatur.*
41 l. si quis testibus C. de testib. *procedit aduersùs fiscum.*
42 *Præsumptio ex bona, vel mala origine, seu descendentia sumitur.*
43 *Vitium quod est in radice naturali transit ad posteros.*
44 *A Fide non retrahuntur nisi parentibus infe ctis orti.*
45 *Heresiarcha quis dicatur?*
46 *Dogmatista, & heresiarcha quãdo ad reconciliationem admittantur?*
47 *Apostata à Fide quis dicatur.*
48 *Apostata à Religione non punitur in sancti Officij Tribunalibus.*
49 *Actus nullus interior, quamuis horrendus, heresis potest appellari, cum operandi animus contra Fidem, & pertinacia in intellectu desiset.*
50 *Hostiam sacram conculcans sine errore intellectus non est hereticus.*
51 *Heretici formales admittuntur & reconciliantur si ante testium publicationem peccatum suum confiteantur, & ad pœnitentiam reducantur.*
52 Ecclesia nunquam claudit gremium redeunti.
53 *Libelli famosi auctoribus per leges duodecim tabularum pœna capitalis imponebatur.*
54 *Pœna extraordinaria hodie punitur libelli famosi auctor.*
55 *Pœna libelli famosi de iure Canonico non est capitalis, sed extraordinaria.*
56 *Pœna libelli famosi de iure Ciuili erat capitalis quando crimen per libellum obiectum capitis pœna esset dictum.*
57 *Libelli famosi si pœna vt locum habeant nocendi animum necessariam est interuenire, & dolus verus requiritur.*
58 *Dolus in dubio non præsumitur.*
59 *Blasphemiæ crimen iudicatur quo verbo, aut scripto perpetratur.*
60 *Pœna capitis quando lege antiqua vel iure communi imponebatur, procedebat in eo, qui consuetudinem blasphemandi habeat.*
61 Pœna contra blasphemos hodie ex vniuersali omnium prouinciarum consuetudine est arbitraria.
62 *Leges priuatæ quæ pœnas contra blasphemos imponant.*
63 *Pœna spiritualis, aliaque pecuniaria iure Canonico attento imponitur contra blasphemos.*
64 *Blasphemi hereticales puniuntur per S. Officium pœnis arbitrariis.*
65 *Blasphemia vt talis dicatur necesse est ex praua atque perniciosa voluntate nasci.*
66 Heretici capitis pœna puniuntur, illa tamen non punit S. Officium confitentes culpam, misericordiamque flagitantes.
67 *Sortilegi qui fatentur in sortilegiis homicidium fecisse, seque pœnitent, ac parati sunt corripi, tradendi non sunt Curiæ sæculari.*
68 *Sodomitæ si non sint incorrigibiles, DD. Inquisitoribus conceditur facultas minuendi pœnam contra eos.*
69 *Confessio in delictis quando minuat pœnam?*
70 *Filij remunerantur ex parentum meritis.*
71 *Vita correctio facilis in homine.*
72 *Actus dubij in bonam, vel malam partem possunt interpretari.*
73 *Animus semper improbus præsumitur in actibus qui ex natura sua sunt improbi.*
74 *Naturæ in dubio actus standum est.*
75 *Nullus iudicatur loqui id, quod non sentit.*
76 *Lingua cordis cedit, & sub iugo mentis verba consistunt.*
77 *Confessio cum qualitate quando possit diuidi?*
78 *Curiæ sæculari tradi iubet Paulus IV qui sanctissimæ Dominæ nostræ virginitatem abnegauerit.*
79 *Leges Pontificiæ iudicio populi debent recipi.*
80 *Constitutio Pauli IV. & alia Clementis VIII. non practicantur in sancto Officio.*
81 *Delictum vnicum dicitur committere, qui facta plura committit, quorum singula continent in se crimen, & facta illa ad eundem finem tendant.*
82 *Pœna culpam supponit, & absque ea non potest imponi.*
83 *Voluntas, populique voces non sunt attendendæ in iudicando.*
84 *Iudex clementius se gerere debet quam lex.*
85 *Scandalum attendendum ad executionis accelerationem, sed non ad pœnam augendam.*
86 *Scandalum quod Christus seuere puniri voluit, fuit illud, quod in damnum, & ruinam proximorum adhibetur verbis, aut operibus illum ad malum excitando.*
87 *Scandalum aliud actiuum aliud passiuum.*
88 *Scandalum actiuum cessat deficiente animo, ac periculo, quod alij incidant, malaque operatione inficiantur.*
89 *Ad scandalum euitandum non licet iustitiæ limites egredi.*
90 *Innocens a iudice puniri non potest propter scandalum vitandum, vel tumultum populi.*

IN Granatensi ciuitate quinta feria maioris Hebdomade, quæ quinta simul numerabatur dies mensis Aprilis anni 1640. impius quidam libellus ad valuas Senatus affixus apparuit. Mosaica lex iactabundis in eo verbis deprædicabatur: impia commendabatur Caluini secta: diris etiam ac male precantibus insultationibus denotabatur sacrosancta Christi Fides: non deinde ac sacrilega impietate Deiparæ virginitas, & castimonia lacerabatur, adeoque obscœno sermone, qui vix meretricem quæstuosa libidine ad lupanar prostitutam deceret. Impia etiam miserationis specie commonebat omnes iniquus libelli auctor tanquam qui falsa Religione improuidi sineremur abduci. Minabatur denique præstitutum se, vt cultus omnis, ac pietatis officium, quod Granatensis ciuitas erga marmoreum Virginis simulachrum (in trophæi speciem erectum, & de regione portæ de Eluira ad ipsum vrbis ingressum in parente campo situm, vulgoque *Virgo del Triunfo* nuncupatum) mirum Religionis exemplo præstat, extingueretur.

Nefandum hunc libellum post intempestam noctem, cum iam alituum, pecudũque genus sopor altus habebat, duo quidam viri per aliqualem tenebrarum licentiam conspicati sunt; chartæ & characterum in-

solemnita auidam alioquin curiositatem facile pertraxit. Ac licet tunc materiæ adhuc ignari è valuis tamen remouissent, lectum autem, & iniquæ inscriptionis iam conscij sequenti die ad sacrum Inquisitionis Tribunal attulere. Serpsit illicò sceleris fama, & facinoris enormitas, ac magnitudo ciues omnes Granatenses summo animi dolore, & acerbitate prout ea est ipsorum in Deiparam pietas ac studium affecit.

5 Concitauit autem potissimum Fidelium animos, sacrilegus de Deipara, enormiterque obscenus sermo, ob idque in puniendi sceleris cupiditatem feruidius omnes exarsere: & factis diligentiis cœpit per vrbem spargi rumor quod eremita quidam libellum fixisse. Ex Granatensis enim Senatus destinatione quidam Fr. Franciscus Alexander curando dictæ Virginis del Triunfo cultui assidebat, ob id muneris genus Hispano more Eremitæ nomē adeptus, habitu præterea vitæ instituto non dissono, is quasi iniuria in Deiparam commissa proximus præ cæteris zelum agens sceleris enormitatē tum priuatis colloquiis sępius per vrbem extollebat; tum iuridice argumenta suspicionis suæ, & quid ipse sacra illa nocte vidisset, deposuit. Cum ergo inquisitiones aliæ sedulo adhibitæ euanuissēt, periissetque Dominorū Inquisitorū in indagando malefactore strenuè impensus labor, perpensis post tacite, & per moram prædicti Eremitæ depositionibus, magna in eum indicia, ac præsumptiones ortæ fuerunt.

Ob hæc igitur indicia prædictum Eremitam in carcerem abduci imperatum fuit, illique delatione perlecta, statim tamen ingenue confessus est, profundaque sui sceleris pœnitentia repente concussus, cœpit altius vitæ suæ cursum, & rationem repetere, exponens se grauissimæ cuiusdam Religionis ac familiæ religiosū esse laicum, & professum; ob discordias tamen & simultates in ea contractas fugam fecisse, & Religionem aliquot ante annos deseruisse. Ac quia dimisso licet habitu, pietatis ac Religionis studium in eo non perierat, in Hierosolymam se contulisse, ibique sancta visitasse loca, vbi in Deiparam præsertim æstuante affectu quasi in deuotionis monimentū sacras quasdam suis brachiis notas impresserat. In dextro quidem Cruces quasdā Hierosolymitanis simillimas, necnō & S. claui signum instar stigmatici serui postea *D.P.* Deinde *Cōcepcion.* Et has litteras *D.M S.A.T* cum apice suprà; quibus significari videbatur, *Esclauo de la purissima Concepcion de Maria Sanctissima.* Demum legebantur hi numeri, 1636. vt inustionis antiquitas constaret Sinistro brachio inscripti erant hi characteres I.*N.R.I.* & deinde *sea con migo.* Addidit è Hierosolymis in inferiorem Pānoniā fuisse dilapsū: & in Viena vrbe Tēplum Virgini de la Concepcion dicatum construxisse. Demum in Granatensem vrbem rediisse, vbi se, suamq; operā *Virgini del Triunfo,* eiusque cultui curādo consecrauerat. Cùm autem animaduertisset de absoluendo ædificio non agi (desūt enim noui adhuc crates ferrei ad arcendū longinquius ingressū, nonaq; hastilia ad sostinendas lucernas in Virginis cultum integris semper noctibus ardētes) tepereq; Fidelium deuotionē, nec augere iis, quibus par foret incremētis. His inquiebat, omnibus fuisse permotū, vt sacri illius loci cultum ac venerationem curaret augeri, eoque consilio libellū figere statuisse, multis aduersus Deiparam conuiciis, ac contomeliis plenum, quæ potissimè in *Virginem del Triunfo* dirigerentur. Vt verò sceleris suspicionem à se auerteret, & in aliquē Iudaici sanguinis coniiceret (in quos promior est suspicio) Mosaicæ legis commendationem, & Christianæ abiurationem in eo libello scripsisse. At ne demum Lusitanus aliquis putaretur fuisse criminis auctor, ob idque eius nationi homines cæteris malè haberētur, addidisse Caluinisticæ sectæ commendationē, in idq; consilij Dæmonis, vt iam tunc putabat, astu fuisse deductum. Existimabat enim eo medio compendiosius consecuturum, vt ad expiandum libelli nefas, populi deuotio feruidius concitaretur, & in Virginis honorem augustissimæ solemnitatea, & omni pompa, ac magnificentia plenæ instituerētur, & celebrarentur, inceptum absolueretur ędificium veneratio, ac cultus augeretur, sacer demum ille locus, & ciuitatis Granatensis, ac vicinorū oppidorum confluxu frequentissimus, ac celeberrimus fieret. Abfuisse itaque tantum, vt animus ipsi fuerit hæreticalia prædictum libellum figendo, errores ve in eo contentos crediderit, vt potius contrariis omnino votis, maiorem Virginis honorem, & cultum hinc augendum semper intenderit, tanquam vir erga Deiparā fidelis, tanquam Christianus etiam & Catholicus, piisque & Catholicis parentibus natus.

5 Hac confessione facta, & lamentabilis casus cognito successu, omnes id totum crediderunt, & antea tanquā exploratum habebant ab eo fixum fuisse libellum ad pietatis incrementū erga Virginē del Triunfo, eleemosynarumq; accessionem faciendā, exindeque ad maius ipsius Eremitæ lucrum: in huiusmodi enim Eremitis persæpe plurima vitia reperiuntur, & ad qualibet nefanda perpetranda aliquando audaciores inueniūtur; ex S. Hieronym. *epist.* 5 *ad Rustic. monach.* ibi: *Videas nōnullos accinctis renibus pulla tunica, barba prolixa à mulieribus non posse discedere, sub codē manere tecto simul inire conuiuia.* & c. & *epist.* 22. *ad Eustoch. de custod. Virgin* multo post med. vbi tanquam pestes Sanctissimus Doctor consulit exterminandos ib: *Hu igitur quasi quibusdam pestibus exterminatis*, *veniamus ad eos* Iul. Firmic. *lib.* 8 *c.* 6. *ibi, Aliud ex fronte pollicētur. aliud latenter in moribus celāt sunt enim austera facie, prolixa barba, obstinata fronte,* & c. exornat Franc. de Amaya *ad l quoniam ignauia n.* 1 1. *cum seq. C. de Decurion. lib.* 10. Quid enim mali de huius professionis hominibus suscipiendū non sit. Ego dū Romę essem annis tralactis Eremitam quendam agnoui, qui prope Colisæum cultui cuiusdā Ecclesiæ assidebat, & tantam de sua sanctitate opinionē in Romana Curia consequutus fuit, vt omnes ad eum confluerent, & de vilissimi panni habitu, quem pro humilitate gerere simulabat, fragmēta tanquam hominis sancti reliquias dissecabāt; erat enim liberali & permodesta facie reuerentiam quandā præseferente præditus, hunc denique cum ego in Hispaniam profecturus triremem ascenderem in ciuitare vetula, remigem agnoui, propter sua scelera, & detestabilia crimina ad triremes iustè damnatum; alios etiam agnoui, qui nefandissima delicta committentes condignis suppliciis fuerunt puniti.

6 Infelix hæc, seu flagitiosi, aut ineptissimi hominis in Deiparam audacia, occasionē præbuit doctis aliquibus & piis viris scribendi, quandam satis eruditam allegationem hac de re ad lucem emisit D. Franciscus Guillen del Aquila purpurea diui Iacobi Cruce insignitus. Aliam non minus doctam pro rei defensione euulganit Licentiatus D. Petrus Moriel de Berrocal, in Granatensi tribunali sancti Officij Aduocatus. Demū in hac causa famosi libelli aduersùs sacrosanctam IESV Christi legem, & incorruptam Deiparæ Virginitatē, perpetuoq; florentem pudicitiam publici affixi doctissimam decisionem mira eruditione, & dispositione elaboratam, eleganiiq; stylo exaratam edidit, & typis mādauit anno 1641. doctissimus & eruditissimus Doctor D. Franciscus Marin de Rodezuo, olim insignis Collegij Maioris Salmanticensis Archiepiscopi alumnus, tūc temporis Granatensis Inquisitor, & Placentinæ Ecclesiæ Scholæ Magister: ex qua cùm alibi nec doctius nec meliùs quicquam amplius inueniri poterit, plura mutuatus sum

7 Nec lamentabilis huius casus euentus poterit apud exteras

exteras Nationes Fidei Catholicæ puritati, quæ in his Hispaniarum Regnis, Dei gratia semper illibata permansit, quicquam detrahere; eam enim illibatam, puram, ac nullo errorum, & hæresium mixtura consumauit semper nostra Hispania, ac firmiter hac tempestate retinet: & quod fuerit Christianæ Religionis obseruantissima, & hæreticis infestissima, tradit Odofred. in l. 2. C. de heret. ibi, *Puniuntur suspecti hæreseos in religiosissimis Hispaniæ Regnis, vel hac maxime tempestate triumphantibus, & singulari laude dignis, quod nulla non solum planè hæresis, verum ne suspicio quidem nota digna, vel momentaneam*. Gregor. Lopez Mandera *en el tratado de las excelentias de la Monarchia y Reyno de España cap. 6. de la Religion y Christiandad del Reyno de España, su antiquedad en la Fe, la excelencia de sus Apostolos, de la su continuacion y aumento*: & ex professo Fidei sinceritatem & obseruantiam, qua Dei beneficio nostra Hispania exultat, mirè extollunt Camill. Borrel. *in tract. de præstantia Regis Cathol.* & Iacob. de Valdes *de dignitate Regum, Regnorumque Hispaniæ* n. VI. Ioan. de la Puente *en la conueniencia de ambas Monarquias lib. 3. c. 25. fol. 166.* ibi, *De lo qual consta que entre los Reynos de Europa es España el mas antiguo miembro en la Monarquia ecclesiastica, y nuestra Fe la primera y primogenita, & lib. 3. cap. 20. §. 1. fol. 126. col. 2. & lib. 4. cap. 10. fol. 263.*

Et vt aliquid in re tam graui ab amico solicitatus dicere valeam, ad faciliorem materiæ cognitionem in primis sciendum est, quod

8 Blasphemia alia dicitur hæreticalis, alia non hæreticalis appellatur. Hæreticalis est illa quæ hæresim seu falsitatem contra Fidem formaliter, seu virtualiter continet, & significat. Huiusmodi est omnis blasphemia enunciatiua, siue affirmando, siue negando aliquid de Deo, quod Fides docet, vel etiam tribuendo creaturæ id, quod secundum Fidem soli Deo conuenit, vel de his etiam dubitationem aliquam ostendendo. De quibus hæreticalibus blasphemis cognoscunt Inquisitores contra hæreticam prauitatem, & ius habent animaduertendi tales blasphemos. Ita Cou. *in cap. quamuis pactum p. 1. §. 7. Direct. Inquis. part. 2. q. 41.* & ibi Peña *comment. 66.* Salzed. *ad Bernard in pract. cap. 113. vers. quandoque tamen*, Farin. *in praxi crimin quæst. 20. num. 39. & in tract. de hæresi q. 178. n. 76.* Azori *inst. moral p. 1. lib. 9. cap. 28 q 5.* Aloys. Ric. *in praxi aurea resol. 9. num 2.* Zenard *in direct. Theolog. p. 1. præcepto 1. cap. 11 §. 10.* Lorca *in 2. 2. D. Thomæ q. 15. art. 2. disp. 51. num. 10* Sanch. *in præcepta Decalogi tom. 1 lib. 2. c. 32. n. 36.* Armendar. *in addit. ad recop legum Nauarra lib. 5. t. 4. l. vnica, de blasphem n. 2* Villalob. *in sum. tom. 1. tract. 2 diffic. 15. num. 7.* Turrian. *tom. 2. in 2. 2. D. Thomæ disp. 58. dub. 3.* Sanctarel *de blasphemia c. 8. dub. 1.* Sousa *in aphorism. Inquis. lib. 1. cap 19.* Campan. *in diuers. Iuris Canon. rub. 11 c. 26. 2. 67.* Lazar. *de blasphem. q. 7.* Trullench. *in Decalog lib. 1. cap. 12. dub. 1.* Diana *moral. resolut. p. 4. tract. 7. resol. 8.* Egò *de officio, & potest. Episcopi p. 3 alleg. 51. num. 86.* Vela *in prælect. ad cap. 1 de offic. Iud. Ordin. p. 1. num. 98. in vltim. impress.*

9 Blasphemia autem non hæreticalis dicitur omnis illa, quæ non formaliter, nec virtute continet falsitatem quasi speculatiuam contra Fidei veritatem, & sic quæ hæresim non sapit, quia secundū se nihil contra Fidem affirmat, licet ex modo dicendi aliquid contra Fidem significare videatur cuius cognitio ex præuentione pertinet tam ad Ecclesiasticum Ordinarium, quam ad sæcularem iudicem. Ita Gregor. Lop. *l. 4. glos. 2. tit. 28 part. 7.* Cou. *d. §. 7. num. 29.* Acendan. *de exequendis mand. part. 1 cap 5. num. 5.* Clar. *in §. blasphemia n. 4.* Aguiles *ad cap. 15. Prætor. num. 9.* Salzed *ad Bernard. d. cap. 110. alias 112. addit. 1. vers. est quidem.* Suar. de Paz. *in praxi tom. 2. prel. 2 num. 74.* Ioan. Vela *de pœnis delict. cap. 4. num. 15.* Decian. *in tract. crim. lib. 4. cap. 26. n. 13. & lib. 6. c. 4. num. 2.* Sigism. Scacc. *de iudic. lib. 1 c. 12. num. 56.* Mart. *de iurisdict. p. 2 cap. 13. num. 14.* Cenall. *commun. quæst. 85. num. 2.* Farin. *d. quæst. 20. numer. 39.* Bobadil. *in politica lib. 2. cap. 17. num. 77. in princ. & cap. 18. numer. 38.* Camil. Borrel. *de Magistratuum edict. lib. 3. cap. 2. num. 34.* Roiger. Ruland. *de inuocat. brachij sæcularis cap. 9. n. 6.* Gabr. Pereira *de manu Regia p. 2. cap. 56. numer. 35.* Lazar. *de blasphemia qu. 6. n. 3.*

10 Contra blasphemantes in lege veteri *Leuitici c. 24.* imposita est capitis pœna, ibi *Qui blasphemauerit nomen Domini morte moriatur*. Idemque Iure Ciuili fuit statutum *in Auth. non luxurientur homin. contra nat. §. quoniam coll. 6.* Claud. *ad Bertazol cons. 553.* Menoc. *de arbitr. lib. 2 casu 375. num 25.* Decian. *in tract criminal. lib. 6 cap 6. num. 1. & 4.* Farin. *d. quæst. 20. à n. 2.* Mart *de iurisdict. part. 2. c. 13. n. 3. & 4.* Ioseph. Vela *in prælect ad d. c. 1. p. 1. n. 93.* nam hoc peccatum in Spiritum sanctum commissum dicitur, quod neque in hoc sæculo, nec in futuro remitti scriptum est *Matth. cap. 12. vers. 31. & 32.* ac refertur *in cap. qualis 45. statim post princ. 25. dist.* præcipuè cùm hæc blasphemia sit hæreticalis, & aduersùs Virginis Mariæ nostræ Dominæ puritatem, ac virginitatem: nam cùm blasphemiæ sunt adeò enormes, certum est pro eis debere capitis pœnam imponi, arg. text. *in l. vnica C. nem. lic. sig. saluat.* vbi glos. *verb. grauissimum*, exponit, id est, pœnā mortis: & tradunt Anchar. *cons. 15. per tot.* Cassan. *cons. 1. n. 69.* Boër. *decis. 301. à num. 16.* Franc. Marc. *Delphin. decis. 509. in fine part. 1.* Decian. *d. lib. 6. cap 6. num. 5.*

11 & 7. vbi ex Giamm. refert quòd etiam hodie posset imponi pœna mortis attenta qualitate blasphemiæ, si esset enormissima, & horrenda, & attenta pessima qualitate blasphemantis, Menoch. *de arbitr. casu 376. n. 4.* Vincent. de Franch. *decis. 504 per tot.* Farin. *d. quæst. 20. n. 68.* Petr. Cauall. *resol. criminal. casu 92. per tot.* Pantoja de Ayala *in l. fin. C. de aleatorib fol. 138. n. 12. & 13.* Ioan. Gutier. *in praxi crimin q. 75. per tot.* Quod procedit etiam in Sancti Officij tribunalibus, in quibus non sunt isti ad misericordiam admittendi, quāuis illā efflagitent, sed Curiæ sæculari sūt tradendi, vt docent Farin. *de hæresi q. 181. n. 44.* Sousa *in aphorism. Inquisit lib. 2. c. 42. n. 16. & 17.* Diana *d. p. 4. tract. 7. resol 9. in fine.*

12 Accedit quod si nihil aliud concurreret quàm libellos famosos, ac eo causa capitis pœna erat dignus, ex *l. vnic. C. de famosis libell. l. lex Cornelia. §. 3 ff. de iniur, l. Hisp. 3. & 20. tit. 9. par. 7* & ibi Ioan. Peguera *decis. 77.* Farin. *in praxi crimin. q. 105. num. 241. cum seq. & cons. 30. à num. 1. lib. 1.* Hieron. Buccaron. *de different. inter iudicia ciuil. & crimin. differ. 50.* Præcipuè cùm libellus graues iniurias, & opprobria in aliquem magnæ qualitatis personam continet: nam si facti & personarum qualitas expostulat, vltimo supplicio auctor libelli afficiendus est, teste Petro Plaza *in tit. delictorum cap. 3. num. 2. cum seqq.* Farin *d. cons. 30. num. 25.* Et in nullo casu potuit hoc æquius practicari quàm in nostro, propter iniuriarum, atque opprobriorum in Virginis sanctissimæ puritatem, & virginitatem prolatorum grauitatem, & propter libelli in loco publico infixionem, circunstantia crimen qualificante: ea verò tantum sufficeret vt capitis pœna imponeretur, vt in terminis notauit Angel. *in l. lex Corn l. a §. si quis libellum num. 3. ff. de iniur & in l. vnic C de famos. libel.* Farin. *d. quæst. 105. num. 477. cum seq. & d. cons. 30. num. 26.*

13 Et cum libellus similes iniurias continens, si in Principem dirigeretur, vtique faceret eius auctorem in crimen læsæ maiestatis incidere; læsæ maiestatis crimen,

glos.verb.contemnendum in l.vnic.C.si quis Imper.maledixerit, glos. etiam verb. parendum est, in l.famosum ff.ad leg.Iul.maiest.& ibi Angel.num.5.l.Hisp.4. tit.13.part.2.l.11.tit.26. lib.8.Recop. Ioan. Gutier in praxi crimin.q.78.à num.6.& q.74. à num.2. vt illum fabricans vltimi supplicij pœna veniat puniendus, vt post alios contendit Petr.Caball.casu 235.à numer.22.25.& 38.quanto potiori iure idem dicendum erit in nostro casu, cùm longè grauis sit æternam quàm temporalem lædere maiestatem, Auth.Gazaros C.de heret.cap.vergentis,eod.tit.

14 Licèt etiam per hæresis crimen, quod interponebatur, vel quod libellus indicabat admitti ad misericordiam posset, hîc verò fieri non debebat, cùm cæteræ criminum species concurrant in quibus venia concedi non potest; nunquam enim plura delicta concurrentia faciunt, vt vllius impunitas detur; neque enim delictū ob aliud delictum minuit pœnam, vt inquit Vlpian. in l.nunquam plura 2.ff.de priuat delict.Petr. Caball. in resol.crimin.casu 158.n.10.& 14.cum seqq. Giurba cons.25.à num.23 & cons.82. à num.8.D.Larrea tom. 1.decis. 50. à num. 1. Et omnia simul sunt operatura quod singula separatim non possent, atq. tex. in l.si adulterium cum incestu 38. l.vim passa 39.§ prescriptione ff.ad leg.Iul.de adulter. quia delictum mixtum vel qualificatum, non continetur sub simplici, vt inquit Bart.in d.l.si adulterium,& in l.Gallus §.& quid si tantum n. 3 ff.de liber & posthum. quem illi cæteri sequuntur, Gregor.Lop.in l.2.tit.17.part.7.Carrasc.diuers.tract.4.pro interpretatione l.1.tit.20.lib.8. Recop. n.1.cum sequentib.

15

16 Quod eo potiori ratione debet admitti, si animaduertatur scandalum graue quod in toto Regno dimanauit, & quod crimen adeo enorme puniri oportet in publicum exemplum, per quod licet pœnas augeri, & etiam vltimi supplicij pœnam imponi vbi deficit criminis committendi animus, quæ esset condigna, l. omne delictum ff. de re milit. ibi. Propter exemplum capite puniendus est, l.3.§.1.ff. ad leg.Cornel.de sicar. ibi, Non quidem malo animo, sed malo exemplo, l.aut facta §.pen.ibi, Exēplo opus est, l.si quis aliquid 38.§. qui abortionis, ibi, quia mali exempli res est, ff.de pœn.l. 3.§.sed ex senatusconsulto, ibi, sed malo exemplo ff. ad Syllanian.cap.præcipuè, 11.q.3.Marc. Tull.lib.3.de legib.ibi, aliqua sunt quæ plus exemplo quam peccato nocent. optimè Cariet.in praxi tit.de homicid.§.circa igitur tertium num.27.Tiraq.de pœnis temper. causa 46. Menoch.de arbitr.casu 358.n.3.& 4. Farin.in praxi crimin.p.1.q.18.num.65.

17 Et licet regulariter pœna debeat esse culpæ consentanea, l.sanamus, C.de pœnis, l.respiciendum ff. eod.cap. non afferamus 21.24 q.1. Tit.Liui.lib.39.ibi, Unde orta culpa est, ibi pœna consistat. Farnes.de Republ. lib. 2.panegyr.5.c.8.Henric.Boër.de regal.cap.3.n.110.cū aliis per me plena manu adductis in Axiomat. Iuris vsufrequent.axiom.... Hoc autem limitatur cùm interueniat causa, cap.sine culpa, de regul.iuris in 6.ibi, Sine culpa nisi subsit causa, non est aliquis puniendus: vbi illa particula, causa, intelligitur de publica: glos.in cap. cognoscentes de constit.& in cap.fin. de eo, qui cognou. consang.Solorzan.de iure Indiar.tom.1.lib.2.c.11.n.32.

18 Communis enim vtilitas sæpius efficit vt iustæ & rigorosæ Iurisprudentiæ limites transiliātur; idque pro rei & circunstantiarū qualitate iustius & congruentius reputetur, l.ita vulneratus 51.vers.multa, ff ad leg.Aquil.l.Barbarius ff.de offic Prætor. Et facit illud Horat.

19 *Atque ipsa vtilitas iusti prope mater & æqui.*

Et Ciceron.epist.ad Brut. Salutaris seueritas vincat inanem speciem clementiæ. Estque id adeò verum vt in rebus etiam inanimatis, vel irrationabilibus supplicia exerceantur, vt sit omnibus in exemplum, l.Hisp.2.tit. 22.p.1.c.mulier.in fin.5.q.1.cap.hoc ipsum, 33. q.11. Quint.Curt.lib.8.Tacit.lib.3.annal.ibi, Compertum est seueritatē illam multò misericordia salubriorem, cum late congestis per Guillelm. Forner. lib.1. select. c.10. Forcat.in sphæra legali, & in Necroman.dial.1.n.23. Petr.Erod.lib.7.rerū iudic.tit.4.cap.vlt.& lib.9.tit.15. cap.2.Ayala lib.2.c.4.n.10.Adam Contzen.lib.10.Politicor.c.48.§.2. ibi, Magna sæpe pœna fuere, vbi non magna culpa finis tamen erat disciplina. Petr. Caball. resol.crimin.casu 294.cum seqq.Solorzan.de parricid. lib.1.c.2.pag.6.& 7.Et in furiosis, qui ob sui infelicitatem culpa liberi existunt.l.Diuus ff.de officio Præsid. l.infans,ff.de sicar.Farin.in praxi crimin.tom.3.q.94.

20

21 Vt accidit in væsano, qui percussit Regem Catholicū D.Fernādū, quē D.Regina Elisabetha eius vxor imperauit laqueo suspendi, cuius factum defendunt Hip pol. de Marsil.in l.1.in princ.ff.ad leg.Cornel.de sicar.n.59. & 60.& in praxi crimin. verb. diligenter num.167. Iul.Clar.in praxi,§ fin.q.60.vers.item quæro, Anton. Gom,tom.3.var.cap.1.n.72.relatus à Martino de Larrea lib.8.select.cap.9.

Sed his non obstantibus in ea fuit sententia talem blasphemum in carceribus S. Officij detentum non debere relaxari, sed alia pœna extraordinaria damnari: & his potissimum ducor fundamentis.

22 Primò, quia causa, qua reus iste dixit se fuisse motum, ad illum libellum publicandum non processit ex animo, aut intentione errandi in Fide, vel alios ad errorem trahendi, vt constat. Exit itaque non animo sāctissimam Virginem, ac Dominam nostram offendendi, neque dubitans de eius virginitate, purissimoque candore, potiùs id intendens, vt cultus erga Deiparam Fidelium que deuotio erga Virginem, cui ipse inseruiebat, augeretur, ratus hac via, quamuis adeo barbara, irrationali, & execranda, faciliùs consecuturū, vt amor ac pietas, quæ erga Cœlitum Imperatricem omnium Fidelium animis, altis insidet defixa radicibus, tunc maximè excresceret, cum insolentioribus opprobriis & contumeliis quæreretur, vt quasi insolito hoc facinore lacessiti Fideles de ipso pietatis obice gradum ad noualia, maioraque & inassueta pietatis officia facerēt, nouasque & magnificentissimas festiuitates publicasq; supplicationes instituerent ad Virginem, in quam prædicti libelli verba torquebantur; insimul ei magnas offerrent eleemosynas, quæ ad ipsum reum spectabant, & in eius vtilitatem conuertebantur.

23 Cùm autem reus non potuisset testibus conuinci, ex indiciis atque præsumptionibus solus suspectus, tandē sponte crimen confessus fuit, liberè deponens: cui multum quoad hoc deferendum est, l.cùm de indebito 25. §.in omnibus ff. de probat.ibi, nisi ipse specialiter, qui cautionem exposuit, causas explanauit, pro quibus eandē conscripsit, l.omni nouatione C.de sacros.Eccles.l.ex facto ff.de vulgari, c.inter alia, de sent. excom. Bal.cons. 313.n.1.vol.4.ibi, De animo autem suo interrogari quis potest, & stabitur eius responsioni, Bart.in l.pro hærede, n.3 ff.de acquir.hæred.Crauet.cons.384.num.9.Sim.de Prætis cons.65.n.35.vol.1.Ad criminis etiam excusationē, quæ aliàs induci posset, vt post Bald.in l.1.n.20. Ias.n.23.& 30.C.de seruis fugit.tradit Honded. cons. 87.n.163.cum seq vol.2.subdens declarationem animi quo epistola, vel quid simile scriptum fuit spectare ad scribentem, & eius declaratione delictū excludi, Alex. cons.146.n.24.& 25.lib.5.Gerard.Mazol. cons.101.n. 79.Mynsing.cons.7.n.20.cum seqq.vbi ex pluribus cōprobat standum esse iuramento & declarationi iniuriantis, quod iniuria non fuerit illata animo iniuriādi, Mascard.de probat.conclus.97.n.10.Et in iniuriis, vel blasphemiis verbalibus faciliùs admittitur excusatio ex defectu intētionis, quā in cæremoniis, aut factis hæreticalibus Albert. de agnosc. assert. q.36.n.18.in princ.

24

Rojas

Roias *de heret p.1.num* 302.303 *&* 306. Farin. *de heresi quæst.* 179. *numer.* 56. [25] Melius enim in verbis animi simulatio cadit, quàm in factis, hæc enim maiori certitudine intentionem detegunt, verba verò facilius contra proprium censum proferuntur, *leg. si tamen §. ei qui ff. de ædil. edicto c. filij, de heret. cap. contra Christianos, eod. tit. li. 6.* pulchrè Roias *de heres. p. 2. à n.* 201. Castill. *controu. lib. 5. cap.* 107. *n.* 17. *cum seq.* Giurba *cons.* 51. *n.* 26. *in fine.* Torrebl. *de iure spirit. lib.* 13. *c.* 2. *num.* 9.

[26] In his itaque terminis necessario Rei confessio cum illa qualitate ex defectu intentionis est admittenda, vt in puncto defendunt Cantera *quæst. crimin. rub. de heret. cap.* 1 *numer.* 68. *&* 69. Farin. *de heresi quæst.* 179. *n.* 55. Castr. Palao *in opere mor. tom.* 1. *tractat.* 4. *disp.* 4. *puncto* 8. *num.* 17. Sousa *in aphorismis lib.* 1. *cap.* 13. *n.* [27] *num.* 11. *ibi, Quod si alia indicia non adsunt hæreticalem animum ostendentia, omnino reus credendus est*: si verò alia indicia animi suspecti dantur, pro qualitate eorum abiurare debent. Rojas *d. p.* 1. *à numer.* 33. & *à num.* 174. Diana *d. tom.* 4. *tract.* 7. *resol.* 34. *per tot.* maximè *in vers. sed quid ego sentio.* Præcipuè cùm aliis circunstantiis, & coniecturis fulcitur, quæ intentionis defectum persuadeant ex Gutier. *de delict. quæst.* 32. *numero* 64. *vers sed vt verosimile sit.* Et inuenitur, vt hic accidit, verificata, & certa rei confessio in reliquo, tūc enim, etiam quoad hoc, certissimam esse præsumendū est, glos. & DD. *in leg. secund. Cod. de non numer. pecun.* Menoch *de præsumpt. lib.* 3. *præs.* 12. *numero* 26. *vers. quarta coniectura, & præs.* 13. *numer.* 10. Ioseph Ludou. *Perus. decis.* 66. *n.* 24. Gratian. *decis.* 103. *numero* 23. Camill. Borrell. *in sum. decis. tom.* 2. *tit.* 3. *de confessis num.* 254.

[28] Cùm ergo in criminibus causa illorum materialis in voluntate consistat, vt probat Decian. *in pract. crimin. lib.* 2. *cap.* 1, *numer.* 5. necessario semper est inquirendus animus, ac intentio, quibus committuntur, vt inquit Cicer. *lib.* 2. *Rhetor.* ibi, *Voluntatem in omnibus rebus spectari conuenit,* &c. & alibi eod. lib. *Non ex euentu cogitationem spectari oportere, sed qua cogitatione & spe animus ad maleficium profectus sit, considerare, quo animo quid quisque faciat, non quo casu vtatur, ad rem pertinere, & orat.* 14. *pro A. Cluent.* Senec. *lib.* 1. *de benef. cap.* 16. *& lib.* 6. *cap* 8. S. August. *de verb. Apostoler. serm.* 28. S. Isidor Pelusiota *lib.* 2. *epistol.* 289. ibi, *A voluntate, animique destinatione res perpenduntur, quo fit vt qui sponte, aliquem sauciauit, nec tamen interfecerit, eo qui non sponte, atque consulta interemerit, sceleratior esse iudicetur, cap. homines falsum* 22. *quæst.* 2. *cap. paratus* 23. *quæst.* 1. *cap. etsi Christus §. pen. de iureiur.* [29] Petr. Gregor. *syntagm. Iuris lib.* 3. *cap.* 2. Nam maleficia voluntas, & propositum, delinquentes distinguunt, verba sunt *l. qui iniuria* 55. *ff. de furtis,* & probat text. *in leg quod Reip.* 23. *ff de iniur leg.* 3. *§. si quis dolo ff de tabul. exhiben. leg.* 1. *ff si famil. furt. fec.* Petr. Erod. *rerum iudic. lib.* 6. *tit. de iniur. c.* 20. Cardin. Tusch. *lit. D. concl.* 160. Nouar. *quæst forens. lib.* 1. *quæst.* 28 *numer.* 1. Farin. *in praxi crimin. p.* 3. *quæst.* 87. *numer.* 6. Bobadil. *in polit. libra* 1. *capit.* 21. *numera* 103. Martin. Giurb. *cons.* 85. [30] *n.* 14. Magisque discernuntur per animum & finem quibus crimen perpetrant, quam per ipsum facinus, *l. diuus, ff. de sicar.* ibi, *in maleficiis voluntas spectatur, non exitus, l. fraudis ff. de re iudic. leg verum ff de furt.* Tiraquel. *de pœnis temper causa* 51. *à num.* 7. Farin. *d. quæst.* 87. *n.* 7. S. Isidor. Pelusiota *lib* 3. *epist.* 299 ibi, *Siquidem res à conatibus plerunque, non ab effectibus iudicantur, atque ab animi sententia, & voluntate, non à fine corona nectitur.*

[31] Quod adeò verum est, vt crimen non possit animaduerti vbi desit voluntas, animusque offendendi, vt inquit S. August. *in lib. de libero arbitrio,* asserens peccatum adeò esse voluntarium, vt sine voluntate peccatum non sit, *l. Cod. de sicar.* ibi, *Crimen enim contrahitur si & voluntas nocendi intercedat, cap. vnnic §. criminis appellatio* 25. *dist.* glos. & DD. *in leg.* 1. *Cod si aduers. delict.* [32] S. Tho 1. 2. *quæst.* 74. Menoch. *illustr. lib.* 1. *quæst.* 19. *num.* 5. Farin. *d. q.* 87. *n* 6. Nam voluntas est, qua peccatur, & delinquitur, iuxta illud *Luc. c.* 6. *ex corde procedunt fornicationes, adulteria, homicidia,* &c. S. August *in lib. retract.* 4. ibi, *Voluntas est qua peccatur & rectè viuitur, & in lib de duab. animab.* dum ait quòd nonnisi voluntate peccatur; exornat Decian. *d. lib.* 2. *c.* 2. *n.* 5.

[33] Magna equidem nequitiæ pars euanuit ex bono animo & fine quo res est peracta, iuxta illud Plauti *in Captiu. In re mala, animo si bono vtare, adiuuat.* Et *in Pseudol.* ibi, *Bonus animus in re mala dimidium est mali* Liban. *declamat.* 23 ibi, *Et tamen vbique causam videmus tantumuim habere, vt aliquis etiam malè agere vult, tametsi non possit, odio habetur, & qui læserit benefaciendi animo inter benemeritos statuatur,* &c. [34] Et bona intentio praui medij malitiam minuit, aliquid enim à voluntate adimit. Ita P. Marquez *en el gouernador Christiano lib.* 2. *c.* 7. *fol.* 32.

[35] Ex quo enim adfuit animus, quem nuper retulimus doluique hac de causa defuerit, sequitur reum non debere relaxari, siquidem pœna capitalis imponi non potest nec etiam grauis vbi deficit verus dolus, qui ex prauo & damnato procedit animo, *leg.* 1. *§. Diuus ff. de sicar.* ibi, *Eum, qui hominem occiderit si non occidendi animo hoc admiserit, absolui posse, leg. in lege ff eod. leg.* 1. *C. eod. leg. absentem in fine ff. de pœn.* Menoch. *de arbitr. casu* 324. *à numer.* 3. *&* 7. Franc Bec. *cons.* 5. *num.* 6 *lib.* 1. Farin. *p.* 3. *quæst.* 87. *à numera pr. m.* Carol. Tapia *decis.* 13. *numera* 27. addens quod neque dolus præsumptus considerari potest, vbi de pœna mortis agitur, sed verus requiritur, quamuis factum esset culpa admissum. [36] Cùm enim de imponenda graui pœna agitur, nulla culpa quanquā lata dolo æquiparatur nec sufficit nisi ad pœnā extraordinariā, *leg. in lege Cornelia,* ibi, *Nec in hac culpa lata pro dolo accipitur, ff. ad leg Carnel. de sicar.* vbi Bart. per illum text. dicit nullam esse legem, quæ culpā morte puniat. glos. *verb. non etiam ob culpam, in leg. in Actionibus ff. de in litem iur.* & ibi Bart. *num.* 7. Ias. *à num.* 27. & Dec. *à n.* 10. *&* 19. Cast. *in leg. nemo numer.* 5. *Cod. de Episcop. & cleric.* vbi refert obtinuisse in diuersis casibus pro hac opinione, pœnaque ordinaria multos liberasse, & hoc esse menti tenendum, & ad confusionem Iudicū imperitorum, Franc. Burlat. *cons.* 152. *n.* 37. Tiraq. *de pœnis temper. causa* 14. *n.* 5. Clar. *§. fin. q.* 84. *in princ. vers. & loquendo de pœna mortis,* Honded. *cons.* 105. *n.* 78. *lib.* 1. Farin *d. quæst.* 87 *à n.* 22.

[37] Nam licet cùm factum vel verba hæreticalia sunt regulariter secum afferant prauæ intentionis præsumptionem, ex *leg. si non conuicij Cod. de iniur. & cap.* 1. *de præsumpt.* hoc tamen non procedit cū aliæ præsumptiones in contrariū adsunt, vel attenta personæ qualitate, aliisque circunstantiis suadeatur, per causā diuersam, & non hæreticali intentione cōmissum fuisse. [38] Ita Ioan. Lopez *in allegat heret. §.* 7. *post med. vers. ad hoc tamen,* subiciens quod præsumptio malæ intentionis tollitur per actus externos contrarios, & per contrarias præsumptiones, Simanch. *in enchirid tit.* 29. *de confess. numer* 9. Farin. *de heresi quæst.* 179. *num.* 62. Anton. à Sousa *in aphorism. Inquis. lib.* 1. *cap.* 13. *num.* 13. *& cap.* 16. *numer.* 10. *&* 12. [39] Animus enim, & intentio, vt res interna, per indicia & coniecturas probatur *leg. si margaritam ff pro socio* Bald *in l. cum proponas n.* 2. *C. de bonis auctor. iud* Menoch. *de præsumpt. lib.* 5. *præs.* 10. *n.* 5. Giurb. *cons.* 17. *num.* 33. [40] Et præsumptio, quæ ex ipso facto, & verborum qualitate remanet, per alia fortiora superatur,

superarat iuxta tex. *in leg. diuus ff. de restit. in integ. l. non solum ff. de ritu nupt.* Menoch. *lib. 1. præs. 30. à num. 1.*

41 Et in nostro casu complures coniecturæ & circunstantiæ concurrebant, quæ euidenter detegebant ipsius Rei animum, & intentionem hæreticalem non fuisse, nec Virginem lædendi, sed animum in cõfessione prolatum; nam ipsi testes, qui aduersus reum deposuerunt referunt ex tempore quo is virgini inseruiendæ se dicauerat maximè studuisse deuotionem erga Deiparam augeri, sacrumque illum locum noui, cancellis ferreis, lucernisque exornari, instituique Confraternitatem personarum Virginis cultui, ac famulatui perpetuo assistentium, quibus Reus ipse profuturum se asserebat Virginis demum miracula promulgari, eiusque venerationem excrescere: ac licet multi asseruerint se in animum induxisse Reum ambitione & auaritia ductum libellum fixisse, vt scilicet pluris deinceps ab omnibus fieret, & vt eleemosynarum quæstus augeretur, populi deuotione excrescente. Licet hæc omnia ita essent, saltem animus hæreticalis ab omnibus excludebatur, vt ipsa acta ab eis relata demonstrant, & quoad hoc bene probarunt aduersos producentem, ex reg text. *in l. si quis testibus C. de testib.* cuius decisio etiam aduersùs fiscum locum habet, vt notarunt Surd. *cons. 40. n. 20. lib. 1.* Farin. *in praxi crim p. 2. q. 62. n. 214. & cons. 78. n. 16.* & *cons. 47. n. 9. & 38. lib. 1.* Fontanel. *decis 129 n. 15.* quamuis ex suo tantùm iudicio, & credulitate deponerent, Anton. Gabr. *commun. tit de testib. concl. 1. n. 25.* Farin. *q. 62 à num. 226.*

42 Facit quod Reus est Christianus Orthodoxus, parentibus non infectis progenitus: ex ordine enim, vel descendẽtia bona, vel mala præsũptio sumitur, semperque iudicatur vnumquemque suæ radici correspondsurum, iuxta illud Ouid. *lib. 4. Metam.*

Qui viret in foliis venit à radicibus humor,
Et patrum in filios abeunt cum semine mores.

Quod & docuit Iurecons. *in l. quod si nolit §. si quis mancipia ff. de ædilit. edicto*, ibi, *Præsumptum etenim est quosdam seruos bonos esse, quia nationis sunt non infamata, quosdam malos videri, quia ea natione sunt, quæ magis infamis est, leg. si cohortalis C de cohortalibus.* S. Greg. *homil. 20. in Euangel.* ibi, *in his omnibus Patrum suorũ carnalium vias sequuntur qua si venenati filij de venenatis parentibus nati*, &c. Bald. *in leg. Gallus §. quidam rectè n. 2. vers. in secundu ff. de liber. & posthum* ibi, *Vitium quod est in radice naturali, transit ad posteros.* Tiraq. *ad leg 7 connub. numer. 12. cum seqq.* Mieres *de maior. p. 2. quæst. 4. illat. 2. num. 17. & 18.* Salgado *de Regia potest. p. 4. cap. 6. num. 34.* Solorzan. *de iure Indiar. tom. 1. lib. 2 capit. 8. à numer. 13.* nunquam enim

43

44 enim accidit à Fide retrahi nisi à parentibus infectis ortos, vt notabiliter obseruauit Simanch *de Cathol. instit. tit 35. num. 15.*

45 Maximè, quia iste Reus hæresiarcha, vel dogmatista non potest iudicari, siquidem nouos errores non inuenit, nec edocuit, nec prædicauit, vt erat necessarium vt iudicaretur talis, *cap. qui aliorum 24. quæst. 3.* ibi, *unde quia magister erroris est, non tantum hæreticus, sed etiam hæresiarcha dicẽdus est*, &c. Eymeric. *in direct. p. 2. q. 39.* & *ibi* Peña *commento 64.* Ludon. à Paramo *de origine S. Inquisit. lib. 3. quæst. 9. num. 134.* vbi ait hæresiarchã illum propriè vocari, qui aut hæreses inuenit, aut inuentas alios docuit, Farin. *de hæresi quæst. 178.*

46 *num. 15.* Castro Palao *d. tom. 1. tract. 4. disp. 6. puncto 2. numer. 15.* Sousa *in aphorism. li. 1. cap 9. à num. 1.* Et etiam in hæresiarchis, & dogmatistis certior ac verior resolutio habet ad reconciliationem admitti si in eis veræ pœnitentiæ signa cognoscantur, & post capturã pertinaciter suas sectas non defendunt, vt probat text. *in cap. Berengarius, de consec. dist. 2. cap. ad abolendam de hæret.* Peña *d. part. 2. comm. 64.* Didac. Quater. *qu. crimin. rub. de hæret. cap. 1. num. 70. vers. est nunc videndum*, Decian. *tract. crimin. lib. 5. cap. 54. n. 57.* Farin. *d. q 193. §. 1. num. 3.* Castill. Palao *d. tract. 4. disputat. 6. puncto 2. num. 16. cum seqq.* Sousa *d. lib. 1. cap. 19. à n. 12. & lib. 3. cap. 44. n. 3.* Diana *d. part. 4. tract. 7. resol. 23.* Vel cùm perniciem nullam aliis attulerunt, nec etiam eos ad suos errores reuocarunt, Simanch *de Cathol. institut. tit. 47. numer. 72.* Farin. *d. quæst. 193. num. 10.*

47 Nec etiam Fidei apostata iudicari potest, siquidem in eo nunquam Fides defecit, nec etiam mentis errore vllam hæresim admisit; Fidei apostatis vltimum supplicium non imponitur, sed alia pœna extraordinaria, cum redeunt, & ab errore extrahuntur, vt docet Menoch. *de arbitr. casu 546. num 13. cum seq* Decian. *in tract crim. lib. 5. cap. 72. numer. 8.* Farin. *d. quæst. 193. n. 14. & 16. conclude posse* Diana *d. p 4. tract. 7. resolut. 3.* Petr. Erod. *lib. 1 rerum iudic. tit c de hæret. cap. 9.* 48 Et ex eo quòd fuerat apostata suæ Religionis, culpam aggrauari placet, ob id in Sancto Officio non potest, procedit nec est cuiuscumque cognitio ad ipsum spectet, nec ex hoc capite contra Fidem iudicio saltem consideratione digna inuenitur. Vmbert. Locat. *in diction Inquisit. verbo apostata num. 1. vers. qui primo modo*, Eymeric. *in direct. p. 2. quæst. 49. num. 2.* & *ibi* Peña *commento 74. vers. veruntamen*, Duard. *in Bullam Cœna lib 2. can. 1. q 57. n. 32.* Diana *p. 4. tract. 7. resol. 3. sol. 4. vers quæro igitur primo.*

49 Multo minus poterit hæreticus formalis iudicari, nec hæreticorum pœnis puniri; nulla enim blasphemia nullusque actus interior quamuis horrendus, hæresis potest nuncupari, cum operandi animus contra Fidem & pertinacia in intellectu deficit, *cap. dixit Apostolus 24. q. 3. cap. excommunicamus 1. §. credentes, de hæret.* Castr. *de iusta hæret. punit. lib. 1. cap. 7. & 12.* Nau. *in man cap. 12. n. 82.* Rojas *de hæret p. 1. num. 34. cum seq.* Azeued. *in rub tit. 4 num. 25. lib. 8. Recop.* Sanch. *in præcept. Decalog. lib. 2. cap. 7. & 32. numer. 3. & 7.* Tolet. *in sum. lib 4. cap. 3. numer. 1. vers. primum est*, vbi dicit 50 conculcantem Hostiam factam sine errore intellectus non esse hæreticum, Param. *de origine S. Inquis. lib. 3. q. 3. n. 10.* Sousa *d lib. 1. c 8. & 19. n. 3.* Farin. *de hæresi q. 178. n. 7. 8. & 10. & à num. 148. & q. 179. à numer. 39. & q. 181. num. 43.* Castr. Palao *d. tract. 4. disp. 3 puncto 3. n. 16.* Diana *d part. 4. tract. 7. resol. 36.* Guuer. *de delict. quæst. 32. à numer. 60.* Et etiam in his hæreticis 51 etiam formalibus certum quoque est eos admitti, atque reconciliari cum suam confitentur culpam, illiusque pœnitentiam ostendunt, eisque aliqua pœnitentia, atque aliæ pœnæ moderatæ imponuntur, si eiusmodi confessio, vel pœnitentia ante testium publicationem fiat, *l. Manichæos §. præterea, ad fin. C. de hæret. cap. ad abolendam § præsenti, & § laicus, cap. excommunicamus et 2. de hæret.* Rojas *part. 2. n. 197. cum seq* Peña *in direct. p. 3. commento 142.* Farin. *de hæresi quæst. 193. §. 1.* Petr Herod. *d. lib. 1. tit. 6.* Castro Palao *d. tract. 4. disp. 6. puncto 1. n. 2* Sousa *d. lib. 2. cap. 44. à num. 1.* Diana *d. p. 4. tract. 7. resol. 24.*

52 Et si hoc in hæretici formalibus admittitur atque practicatur in sancto Officio, quia Ecclesia nonquam claudit gremium redeunti. *l. vlt. § sed quia de epistolæ nos reddentes C. de summa Trinit. leg. Manichæos Cod. de hæret. c. superest eod. tit. lib. 6.* sectans in hoc Sponsi sui dulcissimi vestigia, qui vt ait, *1. ad Timoth* vult omnes homines saluos fieri, & ad agnitionem veritatis venire; ad quod etiã spectat illud *Ezechiel. 18. n. 23. & 33. v. 11. Nolo mortẽ peccatoris, sed vt magis conuertatur, & viuat. Math. c. 11. Venite ad me omnes qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos Luca c. 4. Ioan. 6. 2.* & vt ipsemet Saluator noster. *Io. 6.* inquit, eum, qui

venerit

venerit ad me, non enectam foras. Quanto potiori ratione idem cum hoc Reo debuit practicari, siquidem suam confessus fuit culpam multis lachrymis, veraque pœnitentiæ demonstrationibus, sui delicti veniam efflagitans, & in eo intentio, animusque Virginem lædendi defecerunt, & potius, quanquam medio adeò irrationali, maiorem Deiparæ cultum, ac venerationem sollicitate intendebat.

53 Veniamus nunc ad pœnam, qua puniri debeat; & ad hoc assequendum, sunt in primis scienda delicta quæ commisit, vt sic pœna illis commensuretur; vt illum libelli famosi auctorem dicimus; & licet per duodecim tabularum leges pœna capitalis imponeretur, his verbis. *Si quis occentauisset sine carmen condidisset, quo infamiam faceret flagitiumue alteri, capitale esto*; vt ex Cicer. & S. August. referunt Alex. ab Alex. *lib. 6. dierum genial. cap.* 10. Hottoman. *ad leges duodecim tabularum pag.* 218. Anton. August. *ad easdem leges l.* 54. Hoc non intelligitur de mortis naturalis pœna, sed alia extraordinaria, vt colligitur ex *l. lex Cornelia* 5. §. *ff. quis liberis ff. de iniur.* Si quidē crimē hoc leges Corneliæ pœna puniebatur, quæ erat arbitraria, *l. fin. ff. de*

54 *iniur. l. in summa, Inst. eodem.* Et quod ex consuetudine hæc sit hodie libelli famosi pœna, videlicet extraordinaria secundum Iudicis arbitrio, testatur Iul. Clar. *in pract.* §. *fin. q.* 68. *n.* 26. *vers. libelli famosi author, ad fin.* vbi inquit nunquā vidisse pro libello famoso aliquem vltimo supplicio affectum, seu semper fuisse impositam pœnam extraordinariam, & ibidem Bajard. *in addit. n.* 65. *refert consi.* 94. *n.* 3. *& n.* 38 *in fine lib.* 1. Neque deinde est alterandum quod libellus iste in Senatus valuis fuerit affixus: nam etiamsi locus ille sit frequentior, eaque ratione fiat grauius crimen, hoc non sufficit vt penitus extendatur ad capitis pœnam, ex traditis per Angel. *in l. vnic. in fine, C. de famos. libell.* vbi refert pœna duorum millium ducatorum fuisse mulctatum quendam ciuem Bononiensem, qui super altare Palatij Bononiensis aduersus eius regimen clandestine posuit libellum famosum, quem citat, & sequitur Iul. Clar. *in d.* §. *fin. q.* 68. *num.* 25. Farin. *d. q.* 105. *n.* 479. Gutier. *de delict. q.* 141. *num.* 30.

55 Quæ sententia vtroque Iure attento indubitabile redditur: nam de Iure Canonico pœna libelli famosi non est capitalis, sed extraordinaria, vt probat text. *in cap. de Prima*, *& c. qui in alterius* 5. *q.* 1. Decian. *in tract. crim. lib.* 2. *c.* 20. *n.* 2. Plaz. *de delict. cap.* 5. *n.* 3. *in fine*, Gouer. *d. q. n.* 14. *c. n.* 4. Farin. *quæst.* 105. *à num.* 430. Trollench. *tom.* 2. *in Decalog. lib.* 7. *cap.* 10. *dub.* 17. *n.* 4.

56 Et de Iure Ciuili, secundùm magis veram opinionem capitalis pœna, quæ imponebatur, procedebat in casu, quo crimen per libellum obiectū, capitis pœna esset dignum, gloss. *verb. si quis famosum*, *in l.* 1. *C. de libell. famos.* & ibi Cyn. Salic. & alij, Anton. Gom. *tom.* 3. *var. c.* 6. *n.* 1. Plaza *d. c.* 3. *n.* 2. Menoch. *de arbitr. casu* 263. *n.* 43. *in fine*, Farin. *d. q.* 105. *n.* 434. Gutier. *d. q.* 141. *n.* 2. Et expresse statuitur *in l. Hispan.* 3. *tit.* 9. *part.* 7. vbi notat Gregor. *verb. aquella pœna*, & post alios idem Gutier. *d. quæst.* 141. *num.* 3. Quia tunc in libelli famosi auctore considerabatur non solum animus ac voluntas lædendi in honore iniuriatum, verum etiam vita priuandi, cū ei tribueretur crimen morte dignum, istumque erat æquali pœna in huiusmodi iniuriæ auctorem animaduertitis; siquidem ius capitali pœna puniebat animū & voluntatē interficiendi tantum, quamuis ad executionem minimè deueniret, *l. is qui cum telo*, *C. ad leg. Corn. de sicar. cap. quisquis*, §. *si quis cum telo*, *de Pœnit. dist.* 1. *c.* 1. *de præsumpt.* Menoc. *de arbitr. casu* 360. *n.* 36. Farin. *in praxi crimin. p.* 4. *q.* 124 *à n.* 3.

57 Quorum nihil ad præsens, de quo agitur, factum potest applicari: nam vt sæpius diximus Rei animus, atque intentio non fuit Virginis sanctissimæ honorē lædendi, sed potius eius cultum, & venerationem augendi: & vt libelli pœnæ locum habeant, nocendi animum necessarium est interuenire, *l. si non conuicij*, *C. de iniur.* Farin. *consi.* 30. *n.* 46. 79. & 130. *lib.* 1. *Nam*, vt inquit Seneca *lib.* 2. *de ira cap.* 26. *nulla est iniuria nisi à consilio profecta.* Itaque dolus verus requiritur *l. lex Cornelia* 5. §. *si quis librum, ibi, dolove malo fecerit. ff. de iniur.* cum latè adductis à Farin. *d. p.* 5. *quæst.* 105. *n.* 481. *& seq.* Nec sufficit culpa lata, Bald. *consi.* 477. *in princ. lib.* 5. Crauet. *consi.* 13. *num* 2. Farin. *d. consi.* 30. *numer.* 46.

58 Denique debet probari: in dubio enim non præsumitur, Rom. *consi.* 145 *n.* 10. & 14 *lib.* 1. Farin. *d. consi.* 30. *num.* 53. Vel saltem obnoxium manet, vt per indicia, & coniecturas contrarium probetur ac suadeatur, vt tradunt Cyn. Albert. Fulgos. & cæteri *in d. l. si non conuicij C. de iniur.* Farin. *d. q.* 105. *num.* 115. 116. & 121. *& d. consi.* 30. *n.* 140.

59 Sed Eremitam istum tanquam blasphemum esse condemnandum oportere vt dicamus; qua verò pœna, est videndum; nam licet blasphemiæ crimen iudicetur, quod verbo, aut scripto perpetratur, vt testatur Nau. *in man. cap.* 12 *num.* 81. & 82. Azeued. *in rub. tit.* 4. *n.* 15. *lib.* 8. *recop.* Suar. *de Relig. to.* 1. *tract.* 3. *lib.* 1. *c.* 4. *n.* 4. & 5. Sanch. *in præcepta Decalog. tom.* 1. *lib.* 2. *cap.* 32. *num.* 3. Anton. a Sous. *in aphorism. lib.* 1. *c.* 19. *numer.* 4. Aut etiam facto, vt volunt, N. u. Azeued. *citatis locis*, Alphons. à Castro *de iusta heretic. punit. cap.* 12. Anton. a Sousa *lib.* 1. *cap.* 19. *num.* 4. Quod si lege

60 antiqua sancitum, aut lure communi capitis pœna imponeretur, vt dixi *supra num.* 10. hoc tamen etiam lure communi attento tantum procedebat in eo, qui consuetudinem blasphemandi habebat, vt animaduertunt Bal. *in l.* 1. *C. ad leg. Iul. Maiest.* & *in l.* 2. vbi Salicet. *C. de rebus cred.* Couar. *in cap. quamuis pactum p.* 1. §. 7. *num.* 10 *in fine*, Menoch. *de arbitr. casu* 375. *num.* 16. Farin. *p.* 1. *q.* 20 *num.* 43. Gutier. *de delict. q.* 60 *num.* 12. Ego *de offic. & potest. Episcopi part.* 3. *alleg.* 51. *n.* 10.

61 Et quicquid sit, hodie ex vniuersali omnium fere Prouinciarum consuetudine hæc pœna derogata est, in aliasque minores, arbitrarias commutata, vt tradunt Luc. de P. n. *in l. omnes num* 6. *C. de delatorib. lib.* 10. Greg. *l.* 2. *gloss.* 4. *circa med. tit.* 28 *part.* 7. *Ian. in c. quāuis pactū part.* 1. §. 7. *n.* 10. *in fine*, Abb. *in c. de agnosc. asser.* *q.* 6. *num.* 14. & *q.* 12. *num* 63. Menoch. *de arbitr. casu* 375. *numer.* 16. Ioan. Vela *de delict. cap.* 4. *num.* 6. Quaniter. *quæst. crimin. c.* 3. *de blasphemia num.* 5. Decian. *in tract. crimin tom.* 2 *lib.* 6. *cap.* 16. *num* 7. Azeued. *l.* 1. *tit.* 4. *numer.* 7 *lib.* 8. *recop.* ibi. *hodie aittes blasphemiis hæreticalibus non mortis pœna sed à nobis supra posita imponetur*, Montalu. *in l.* 1. *tit.* 26. *part.* 7. Petr. Gregor. *syntagm. Iuris part.* 2 *lib.* 33. *c.* 12. Farin *d. quæst.* 20. *num.* 64. Campan. *in diuers. Iuris Canonic. rub.* 11. *c.* 26. *num.* 83. Petr. Erod. *lib.* 1. *rerum iudic. tit.* 6. *de heret. c.* 16. vbi pro blasphemia hæreticali pœnam exilij fuisse impositam testatur Ioan. Gutier. *de delict. quæst.* 60. *num.* 17. Camill. Borell. *de Magistrat. edictis lib* 3. *c.* 2. *à num.* 18. L. xst. *de blasphem. q.* 5. *per tot.* Ioseph. Vela *in cap.* 1. *de Offic. Ordin. p.* 1. *n.* 85 *alias num.* 95. *in vlt. impress. in fol.*

62 Priuatis quoque legibus vniuscuiusque prouinciæ aliæ pœnæ priuatæ impositæ reperiuntur, quarum nulla tertiò repetita ad vltimum supplicium deuenit. Nam apud Lusitanos *per Ord. Reg. lib.* 5. *tit.* 1. id ipsum videmus, vt refero *de officio & potest. Episcopi p.* 3. *alleg.* 51. *n.* 102. *in princ.* Apud Hispanos idem constat *l.* 3. & 4. *tit.* 28. *part.* 7 & *l.* 2. *tit.* 8. *lib.* 8. Ordin. & *l.* 1 & *seqq tit.* 4. *lib.* 8. *Recop.* quarum meminit *d. alleg.* 51. *num.* 103. *vers. apud Hispanos* Quæ quidem leges in foro seculari et cum obseruatæ, ex Olano *in concord. antinom. verb blasphemia*, Azeued. *in d. l.* 1. *tit.* 4 *lib.* 8. *Recop.* Vel ad minus, quas practica, aut consuetudo intro

introduxit, in quibus affixionis, vel amputationis linguæ, alia; pœna arbitraria imponitur, vt testantur Didac. Perez in d. Ordin glos. O den strare à nuestro Señor, Cou. d §. 7. n 19. Ioan. Vela de delict. c. 4. num. 9. Ioan Gutier. de delict q 61. n. 6.

63 Iure autem Canonico, cui in sancti Officij Tribunali standum est, pœna est multo magis pia quam legum sæcularium; solum enim spiritualis pœna imponitur, aliæque pœnæ pecuniariæ, vt probatur ex tex. in cap. si quis per capillum 22. quæst. 1. & in cap. 2. de maledic. vbi notant Abb. Anan. & cæteri, Cou. d §. 7. n. 10. vers. Iure Pontificio, Boër. decis. 301. n. 9.. Bernard. Diaz in pract. cap. 110. alias 111. Ioan. Vela d cap. 4. numer. 7. & 8. Menoch. dicto casu 375. num. 27. & seq. Decian. d. lib. 6. cap. 6. num. 3. Farin. d. quæst. 20. n. 61. Campan. d rub. 11. cap. 26. num. 83. Ioan. Gutier. de delict. quæst. 60. num 16. & q. 64 n. 26. & 27. Trullench. lib. 1. in Decalog. c. 11. dub. 3. Ego d. alleg. 51. n. 92. & 97. Quod etiam per Leonem X. Iulium III. & Pium V. statutum fuit, vt referunt Cou. d §. 7. n. 10. Menoch. d casu 375 à num. 29. Decian. d. cap. 6. num. 3. Farin. d. quæst. 20. num 68. Gutier. d. q. 64. n. 8. cum seqq. Ego ipse d. alleg. 51. à n. 98.

64 Istæ autem sunt pœnæ quæ per sanctum Officium pro blasphemiis hæreticalibus cum alus arbitrariis solent imponi, nec vllus vnquam pro hoc delicto visus fuit relaxari, vt asserunt Rojas de hæret. p. 2 n. 176. cum seqq. Simanch. de Cathol. instit. tit. 8. à n. 10. Quantera quæst. crimin. cap. 3. de blasphemia n. 4. Peña in direct. p. 2. commento 66. ad quæst. 41. Salzed. ad Bernard. in practic. cap. 113. lit. A Gutier. de delict. quæst. 64. numer. 4. Sousa d. lib. 1. cap. 19. num. 20. cum seqq. Diana d. p. 4. tract. 7. resol 8.

65 Vnde si etiam in blasphemiis hæreticalibus, quæ Christum assertorem nostrum Matremque eius Sanctissimam lædendi, atque execrandi animo perpetrantur, pœnæ sunt arbitrariæ, & non vltimi supplicij, quanto moderatior esse debebit in hoc casu in quo animus defuit nostram Fidem depellendi, Virginisque Dei Genetricis honorem extenuandi, quinimo contrarium fuit Reus conatus: deficiente verò intentione nocendi, adimendiq; Deo, atq; Sanctis suis honorem, non potest propriè blasphemia nuncupari; hanc enim necesse est praua atque perniciosa voluntate nasci; vt post Caiet. docent Cou. in d c quamuis pactum part. 1. §. 7. in princ. ibi, Omnis autem blasphemia quia est voluntaria procedit à voluntate mala, & animo derogandi, & detrahendi in aliquo bonitati, & Maiestati diuinæ, S. Thom. 2. 2 quæst 13. art. 1. Sanch. d. lib 2. cap. 32. n. 1. ibi, Idque voluntate quadam derogandi hac ratione diuina Maiestati, seu Bonitati. Sousa d lib. 1 c. 19. n. 1.

66 Licet denique ob quamcunque criminum speciem, quæ in hoc Reo consideretur, vel per omnes simul possit iudicari capitis pœna dignum esse, hoc nullatenus in sancti Officij Tribunali admitteretur; nam in eo nunquã cum primò delinquentibus similis pœna practicatur, ac imponitur confitentibus culpam, misericordiamq; flagitantibus, etiamsi alias in foro sæculari vltimo supplicio in eos animaduertendum fuisset quod omni iure alias hæretici merentur Deuter. c. 13. & 17. Leuit. c. 20 Machab. 1. c. 2. Regum 3. c 18. & 4. cap. 23. & in Euangel. Ioannis c 15 ibi, Si quis non manserit in me mittetur foras sicut palmes. & arescet, & colligent eum & in ignem mittent, & ardet: l. quicunque §. eos verò, ibi, vltimo supplicio conceditur, l. Arriani, §. Manichæi C. de hæret. cap. ad abolendam, eodem tit. Alphons. à Castro de iusta heret. punit lib 2. c. 12. Simanch de Cathol tit 46 de pœnit à n. 42. eleganter Decian in tract. crimin. lib. 5. c. 40. & 42. Petr. Gregor. syntag. Iuris lib 33. c. 6. à n. 4. & c. 8 n. 10. Farin. de hæresi q. 189. §. 1. per tot. Et in sortilegis, qui

67 fatentur in sortilegiis homicidium fecisse, seque pœnitent, paratique sunt corripi non esse curiæ sæculari tradendos affirmant Albertin. de agnosc. q. 25. n 66. & seqq Farin. in praxi p. 1. q. 20. n. 105. cum seqq. Anton. à Sousa lib. 1. cap 38. n. 14. Diana p. 4 tract. 7. resol 10. ver. nota verò; licet subdat hodie per quandam Bullam à Gregor. XV. editam 20. Maij anno 1623. hoc, esse immutatum. Et in Sodomitis in Regno Lusitaniæ vbi aduersus eos Sancti Officij Tribunalia possunt procedere, idem statutum est, vel saltem Inquisitoribus facultas conceditur pœna minuendi, dummodo non sint incorrigibiles, vt ex Constitutionibus Pij IV. & Gregorij XIII. referunt, & affirmant Anton. à Sousa d. lib. 2 cap. 59. n. 10. 28 & 29 & 37. Seraphin. de Freitas in addit ad tract. de confessar. solicit illustrissimi D. mei Roderici à Cunha q 24. n. 136. quem tanquam vltimo loco relatum videtur sequi Diana d p. 4. tract. 7. resol. 20 in fine.

68

69 Habita præterea fuit ratio quòd postquam accusatio perlecta est statim reus crimen suum ingenuè fuit confessus; quod licet non sit actus verè perfectéq; spõtaneus, minuit saltem pœnam, vt post Bart. docet Bald. in l. ea qua, C. de condict. indeb etiam si post negationẽ statim confiteatur; Bald. vbi suprà num. 10. Tiraq. de pœnis temper. causa 30. n 14. Clar. §. fin q. 90. num. 29. Menoch. de arbitr. cas. 347. Crauet. cons. 309. sub n. 9. latè Farin. in prax. crim. quæst. 81. num. 174. Quod in sancto Tribunali de more habetur, & sen per hoc modo cum omnibus se gerit, iuxta illud Salom. Prou. 28. cap. in primis 2. quæst 1. ibi, qui confessus fuerit scelera sua, misericordiam consequetur, cap. non dicatis, 12. q. 1. ibi, si hoc vltro confitetur, parcitur illi, & oretur pro illo. cap. qui admittit, 15 q. 8. cap. innotuit, de elect. l. quisquis §. sanè, C. ad leg. Iul. Maiest. Exornant Bossi. tit. de comelt. num. 6. Riminald. cons. 245. num. 57. cum seqq. lib. 3. Bertazol. cons. 35 num. 4 lib. 2. & cons. 357. numer. 6. Treuisan. decis. 49. num. 7. lib. 2. & in specie Simanch. de Cathol. instit. tit. 55. num. 6. Sousa lib. 2. cap. 20. n. 34. vbi num. 35. ait quod præsumitur sine dolo deliquisse.

70 Deinde fuit consideratum quod misericordiam multis lachrymis, pœnitentiæque signis efflagitauit, quodque suæ capturæ tempore pœnas voluntarias suscepit, corpus flagellatione, ieiuniis, aliisque castigationibus macerando, Religionisque grauissimæ, quæ multos Sãctos procreauit, erat Monachus, cuius merita essent sufficientia quãtum ad punitionem vt aliorum errores supplerentur, atque excusarentur, arg. text. in l. nemini, vers. filius autem, l. petitionem, vers. filij, l. iubemus, vers. & filio, C. de aduoc. diuers. iud. vbi filij remunerantur ex parentum meritis. S. Chrysost. homil. 10. ad Roman. ibi, Alterum alterius peccato puniri non admodum æquum, atque conueniens esse videtur, vt alterum propter alterum seruari, & decentius multo, & rationi magis consentaneum. Cicer. lib. 2. de inuent. Oportebit omnia, qui sibi vt ignoscatur, postulauit, commemorare si qua sua poterit beneficia. Et paulo inferius. Deinde Maiorum suorum beneficia, si qua stabunt, proferre. Et orat. 42. pro Q. Ligario in fine, ibi, In Q. Ligario conseruando multis tu quidem gratum facies, sed hoc quæso considera, quod soles: possum fortissimos viros probatissimos, totumque agrum Sabinum florem Italiæ robur Reipublicæ proponere. Et infrà ibi, Quid de fratribus dicam? Noli Cesar, putare de vnius capite nos agere, Petr. Erod. rerum iudic. lib. 1. tit. 2. de fide, & relig. cap. 3. & lib. 6. tit. 1. de accusat. c. 15.

71 Et demum, quia hoc sanctum, & venerandum Tribunal præcipuè patris officiũ exercet, studiosius emẽdationem, atque correctionem delinquentis, quam Iudicis seueritatem affectans, habens æquitatem ante oculos

oculos,inquit *L.quod si Ephesi,in fine,ff.de eo quod cert. loco.* Quanquam in hoc Pseudo-Monacho segnitiem, & socordiam amante, vitæ correctio non erat facilis, *Amb.de Monachis,§ fin antem,*ibi, *Non est facilis vita hominis mutatio,& cap.quorundam,34.dist.*in quo seus suam maiorem defensionem constituit.M.Tullius *dicta erat.41.pro Q. Ligario circa fin.*similem defensio nem fecit,his verbis.*Quidquid dixi ad unā summā referri volo vel humanitatis,vel clementiæ,vel misericordiæ tuæ.Causas, Cæsar, egi multas,& quidem tecum , dum te in foro tenuit ratio honorum tuorum.Certè nunquam hoc modo ignoscite Iudices, errauit,lapsus est,non putauit si vnquam posthac.Ad parentem sic agi solet.Ad Iudices , non fecit,non cogitauit,falsi testes,fictum crimen,&c. Ad Iudicem sic agi solet,sed ego ad parentem loquor,erraui temere feci,pœnitet,ad tuam clementiam confugio,delicti veniam peto,vt ignoscas oro.*

72 Non obstat , quod quamuis quoquam crimen,nec animus delinquendi præsumatur,*ex l.merito 51.ff. pro socio,*hoc procedit in actibus dubiis,qui in bonam,vel in malam partem possunt interpretari,vt inquit tex.*in cap.2.de regul.iuris,*ibi,*Hoc loco nihil aliud nobis præcipi existimo quàm vt ea facta , quæ dubium est quo animo fiant in meliorem partem interpretemur.*& colligitur ex S.Tho.*1.2.q.18 art.8.cum seqq.*iunctis ab eo traditis *2.2.q.60.art.3.& 4* Abbas *in c.cum ab omni n. 2.verf quadam sunt,de vita,& honest cleric.*relin.inc. *5.n.15.in fine,de præsumpt.*Sot.*de Iustit lib.3.q.4.a.3. & 4.*Menoch *de præsumpt.lib.5 præf.a.n.6.11.& 12.* Farin.*d.p.3.q.105.n.116.& 123.*Sigism. Scace. *de appellat.q.17.in princ.n.3.*In actibus verò qui ex sua natura sunt improbi , vt sunt omnia crimina, *l.probum 42 ff.de verb.signif.*semper animus improbus præsumitur,*l.si quis extraneus 21.ff. de acquir. hered.l.1.§. Diuus,vers.& ex eo constituendum,ff.ad leg Cornel.de sicar.l.1.C.eod.*Nam cùm omne crimen ex natura sua

73 dolum, & fraudem includat , quamquam in nonnullo ex accidenti abesse possit,in dubio actus naturæ standum est,ex reg.text.*in l.si vnus 25.§.pactus ne peteret, vers.quid & in specie dotis , ff. de pact.l.cum filius 76. aliàs 78.§ heres meus,ff.de legat.2.c.ab exordio 3.*ibi,

74 *extremitatem retraxit,ad princ.35.dist.*& non accidentibus,quæ non præsumuntur,glos.*verb.Ambiatur,in l.si vero 5.§.qui pro rei qualitate,ff.qui satisd.cog.*Alciat.*de*

75 *præsumpt.reg.2.in princ* Menoc.*eod.tract.lib.6 præf.37 n.13.*Mascard.*concl.1254.n.2.*Petr.Pechi.*in cap femel,*

76 *malnt,n.9.de regul.iuris,n.6.*Et maximè,quia in libello ita execrabili dolum,& delinquendi animum interueniisse præsumendum est,eiusque verba scripta atque fixa fuisse animo,quem eadem patefaciant,ac demonstrant,siquidem nullus indicatur loqui id , quod non sentit,vt animaduertit Iurecōs.*in l.Labeo 7.§. Sermini* ibi,*Equidem non arbitror quemquam dicere quod non sentiret.*Et inferiùs.*Cæterùm nemo existimandus est dixisse quod non mente agitauerit.ff.de supellect.legata* ; quia cedit lingua cordi,& sub iugo mentis verba consistunt.et vt ait Bald.*in c.mandatum,de rescript.n.1.*ibi, *Mens est radix verborum , & eius substantia prima,ā cor est Imperator linguæ,& eam habet sicut mancipium sub iurisdictione sua ; voces denique sunt notæ earum, quæ in anima sunt,passionum. Et vox est instrumentum nostræ voluntatis,& intellectus,& data fuit ad significandum per labia cor & voluntatem.*& Et Reum postea allegare,& dicere contrarium,fuit potius ad excusatione, & non debet attendi. Aliter enim nullus esset qui hac via non conaretur pœnam effugere,text.elegans *in l.inter stipulantem 83.§.Stichum,*ibi,*Alioquin semper negabit reus se consensisse,ff.de verb.oblig.*optimè N. eod.de Lyta *in noua interlineali Pron.c.16.*relatos à Liniano *in rationali ad c.t.de præsumpt.*ibi, *In delicto reperitur cū non possit excusare malitiā facti,qua*

est patens negat malitiam intētionis,quæ est latens respōdetur enim ad totum cum à nobis traditis *supra n. 41.cum seqq.*Præsumptio enim animi scelerati,quæ ex verbis libelli inferri poterat , per alias contrarias præsumptiones vincebatur,de quibus suprà.

Nec etiam obstat quòd cùm in criminibus istis præsumptio resistat,confessio potest diuidi qualitatis , & absque ea acceptari,*l.1. C. ad leg. Cornel.de sicar.d si non conuicy,*Sarmien.*select.lib.1.c.1.n.11.*Fachin.*contr. Iuris li.1.c.17.*Farin.*d p.3.q.81.n.110.*Anton.Merend. *contr.Iuris,l.5.c.6.*qui resoluit in criminibus cōfessionē qualificatam regulariter non admitti , sed scindi ac separari posse ; respondetur enim hanc resolutionem pati limitationes relatas *supra n.26.* quæ omnes in hoc casu locum habent præcipuè cum hic agatur de separanda qualitate,à confessione,quantum ad mētem qua actus fuit commissus:in hoc enim tanquam in re interna multum deferendum est depositioni illi commi, tentis. Et cùm non agatur de cæremonia,nec de alia re in facto consistente;sed de blasphemiis,quæ in verbis consistebat.Et vtcunque quamuis confessio nō admittatur in criminibus cum qualitate sua ad omnimodam pœnę excusationem,saltem operatur,vt pœna ordinaria non possit imponi,sed alia extraordinaria & moderata,vt suprà dixi.

Nec pariter obstat aulla Pauli IV. *de anno 1555.* 78 quarta *in ordine Bullary pag.721.in* qua iubentur Curiæ sæculari tradi qui Sanctissimæ nostræ Dominæ virginitatem abnegauerint, quamuis postea pœnitentiam ostentet,misericordiamque efflagitent,cuius cōstitutionis verba refert pena *in direct.p.2.q. 38. comment 83.vers.pen.& vers.fin.*& de ea meminerunt Zanard. *in direct. Theolog. prac.1.cap.5.q.11.*Marc. Anton.Genuens.*in pract. Archiep. Neap.c.58 n.7.*Scortia *in Bullas Pontificum selectas cp.101.heor.36.*Sanctarel. *de heresi c.42.dub.vnic.n.5.*Farin.*eod.tract.eod. q.193. n.59.*Sousa *in aphor. Inquisi lib.2.cap.44.n.6* Diana *d. p.4.tract.7.resol.24.vers.notandum est tamen.*Respon- 79 detur enim non promulgatam in hoc Regno, vt necesse erat vt adstringere posset;leges enim nulla alia ex causa nos tenet quàm quod iudicio populus recepię sint,quod etiam procedit quoad leges Pontificias, notant Azor.*instit.moral p.1.lib 5 cap.4.q.1.*Reginald. *in praxi fori pœnit to.1.lib.13 c. 16.n.160* Villalob. *in sum p.1.tract.2.dub.16.num. 6.* Becan.*in sum. Theolog. p.2.tract.3.cap 6.q.8.n.2.* Vnde dictam constitutionē, 80 & similem aliam Clementis VIII.nunquam obseruatam,nec practicari in sancto Officio referunt Sousa *d. lib.2.c.44.n.6.in fine,*& Diana *d.p.4 tract.7 resol.24. vers.notandum est in fine.*

Multominus obstat quod suprà dicebam de concur- 81 sentia plurium criminum specierum in præsenti casu,in quibus venia eadem non poterat : Respondetur enim quod nec singulis [per se criminibus,nec omnibus simul perpensis,capitis pœnā reus meruit ; si quis enim plura facta committit, quorū singula continent in se crimē, & facta illa ad eundē finem tendant,vt in hoc casu,vnicum delictum, & crimen dicitur committere.Ita Batt.*in l. nunquam plura 2.ff. de priuat.delict.num. 4. & consil.222. & 223.num.2.* Marsil.*in l.fin. num. 10.ff de sicar.* Socin. *cons. 62 num.1.& cons.63. num.10.* Bologn.*consil.30.num.7.& 8.* Bœti.*decis.82.ad fin.* Cou. *lib 2. var.cap.10.numer.8.* Clar.*§.fin.q.84. num.5.*Plaz.*de delict.lib.2.cap.1.num.8.* Thesaur.*decis. 28.numer.13.* Cauall.*crimin resol casu 155 numero 13. & 17 & casu 158.num.8.* Præterquam etiam si essent plura crimina ex interuallo commissa, procedebat in criminibus momentaneis;sed non in successiuis , vt probat *l maritus,§.sex mensium ff.de adulter.l. ei qui, §.infans , ff. de furtis,*cum aliis adductis à Farin.*q.22. n.19 cum seqq.*Præcipuè quando principale delictum non

non poterat sine aliis committi: vnde puniendus est maiori, ac insigniori pœna crimini debita, quemadmodum qui committit plures falsitates ad eundem finē, & effectum, vel plures iniurias, vt referens plures Auctores inquit Farin. *d.q.22.num.26.& 28.*

82 Nec, etiam potest intendi quod causa Exempli, & scandali, quod euenit, seuerissimè puniri deberet: hoc enim procedit cum interuenit culpa, ac dolus in delinquente, sed non cum nocendi animus defecit; nam pœna culpā supponit, & absque ea non potest imponi. Titus Liuius *lib.39.* ibi, *Vnde orta culpa est, ibi pœna consistat. cap. sine culpa. de regul. iuris in 6. l. aliud est fraus, ff. de verb. signif.* Farin. *d.p.3.q.87.* semper pœna debet culpæ respondere. Cicero *lib.1. de offic.* ibi, *Cauendū est ne maior sit pœna quam culpa, l. sancimus, C. de pœn. l. Hisp. 2. tit. 4. part. 3.* Menoch. *quæst. illust. lib. 1. cap. 19. num. 6.* Esset enim contra naturalem rationem vt æqualiter puniretur, qui cum errore, bonoque fine delinquit, & ille qui dolo, offendendique animo. Ita

83 Seneca *lib. 1. de ira cap. 16.* Præcipuè si de pœna capitali ageretur, hæc namque nunquam iure imponitur cum de vero dolo non constet, non obstante quocunque scādalo sequuturo; in iudicando enim non sunt attendenda voluntas populique voces, *l. decurionem. ff. de pœn.* ibi, *Vanæ voces populi non sunt audiendæ, neq; enim vocibus eorum credit oportet, quando aut noxium crimine absolui, aut innocentem condemnari desiderant* S.Chrys. *homil. 1. de pœnit. tom. 5.* S.Leo Papa *serm. 8. de Passione Domini,* Fr. Ioan. Marquez *lib. 1. del Gouernador Christiano c. 32.* Erod. *lib. 1. rerum iudicat tit. 6. de*

84 *heret. cap. 9.* vbi apud Romanos idem obseruari testatur ibi. Postea Diuus Adrianus *epist. ad Mincentium Fundanicum Proconsulem Asiæ, constituit, vt nemini liceret Christianos populi vociferantibus sine crimine, atque sine accusatione interficere,* &c. Sed Rei culpa, ac pœna congruens attenderetur, indexque clementius se gereret quàm lex, suam seueritatem quantum potuerit, temperans, *l. respiciendum 11. ff. de pœn.* ibi, *In grauioribus pœnis seueritatem legum cum aliquo temperamento benignitati subsequi.* Seneca *lib. 1. de ira c. 16.* Cic. *lib. 1. de offic.* ibi, *Prohibēda autē maximè est ira in puniendo: nunquā enim iratus, qui accedit ad pœnam, mediocritatē illam tenebit, quæ est inter nimiū & parum.*

85 Tum quia exemplum atque scandum tantum potest attendi ad executionis accelerationem, sed non ad pœnam augendam, eamque capitis immerito imponendam. Bart. per text. *in l. qui cadem, ff. ad leg. Cornel. de sicar.* Tiraq. *de pœnis temper. causa 46. num. 2.* Farin. *d.p. 1. q. 21. n. 446.*

86 Tum etiam, quia scandalum quod Christus Saluator noster seuerè puniri voluit, *Matth. cap. 18. Luc. 17. & Marci 9.* fuit illud, quod in damnum, & ruinam proximorum, adhibetur verbis, aut operibus illum ad malū excitando. S.Hieron. *super Matth. cap. 15.* S.Thom. *2. 2. q. 43. art. 1. & 2.* Con. *in reg. peccatum in initio n. 4.* Petr. Greg. *syntag. iuris lib. 38. cap. 2. n. 4. & 5.* Sanch. *in præcepta Decalogi tom. 1. lib. 1. c. 6. à n. 1.* Layman. *in opere morali lib. 2. tract. 3. c. 13. n. 3.* Gutier. *Canon. lib. 1. c. 38. à n. 20.* Roder. à Cunha *in cap. licèt 4. n. 3.* Trullench. *in Decalog. lib. 1. c. 6. dub. 5. n. 1.* Et non propriè dicetur id efficere nisi tali animo, ac conatu cōmitatur. S.Tho. *d.q. 43. art. 3.* & post Caiet. Con. *vbi supr. n. 4.* Acuña *in d.c. licet, n. 3.* ibi, *Intellige primo prædictā conclusionē cum talis inductio, seu actus ex intentione operantis dirigitur ad labefactandū proximum, non vero quando ex opere alia intentione perpetrato contingit.*

87 Tum denique, quia in casu, de quo loquimur, non fuit scandalum actiuum, nec passiuum, quæ sunt duæ species, *cap. nisi cum pridem de renunciat.* de quibus S. Tho. *2. 2. q. 43. art. 1. cum seqq.* Con. Gutier. Sāch. Layman. & Acuña *citatis locis,* Castr. Palao *in opere morali tom. 1. tract. 6. disp. 6. punct. 1.* præcipuè *n. 6. & 7.* Trullench. *d. dub. 5. n. 2. cum seqq.* Non actiuum speciale, nec generale: non enim fuit Reo animus solicitandi alios per libelli verba, vt Fidem nostram desererent, legemq; Mosi caducam, & antiquatā sectarentur, neque Virginem Sanctissimam dehonorandi; potius contrariis, vt sæpe dictum est, votis, & intentione maiorem Deiparæ honorem, & cultum optauit, & intendit. Neque vllū contrarij euentus periculū agnouit, potius valde verosimiliter arbitrabatur quod cum in florentissima illa ciuitate, & fidei firmitas, & erga Dei Genitricem pietas quam maximè eniteat, per cōuicia in libello contenta, Fidelium corda sancta quadam pietate irritarentur deuotio excresceret, desidiaque excuteretur, quæ in absoluendo virginei Triumphi ornatu visa fuerat, contra quem potissime libelli verba dirigebantur. At deficiente animo, ac periculo quod alij incidant, maléque operantem insectentur,

88 scandalum actiuum cessat. Nau. *in cap. consideret, §. animaduertere, n. 9. de Pœnit. dist. 1.* Azor. *instit. moral. p. 2. lib. 12. cap. 26. q. 3.* Sanch. *d. lib. 1. cap. 6. num 7.* Trullenc. *vbi supra n. 13.*

89 Nec etiam passiuum interuenit, nam Dei misericordia fauente Fides in illa, & reliquis horum Regnorum Vrbibus firmissima est, nulloque facto efficeretur (neque hoc timeri poterat) vt Fideles scandalizarentur, & libelli doctrinam sectarentur. Debet autem æqualitas, ac rectitudo obseruari absque cuiuscunque scandali attentione, quod ex illo prouenia: nam hoc tanquam iniustum, institiæque præceptis oppositum, est parnifaciendū, & ad scandalum euitandum non licet iustitiæ limites egredi, *cap. qui scandalizauerit, de regul. iuris in Decreta lib.* vbi glos. Doctores *in d. cap. nisi, de renunciat. l. Hisp. 50. tit. 5. part. 1.* ibi, *o de dezir, & desfazer la verdad, que es la Iusticia,* vbi late Greg. *verb.*

90 *que es la Iusticia,* vbi ex hoc infert. Non ergo innocēs puniri potest à iudice propter scandalum vitandum, vel tumultum populi, Castr. *de iustitia haret. punit. lib. 1. c. 20. & lib. 2. de potestate legis pœnal. cap. 11.* Con. *in reg. peccatum in initio num. 4. vers. in hoc tamen scandalo,* Flamin. *de resignat. lib. 5. q. 3. num. 175.* Gutier. *lib. 1. Canon. cap. 38. n. 21. & 22.*

91 Ex quibus omnibus sacrum Tribunal decreuit Reum in actu Fidei publico prodire debere si fortè fuerit proximus, sin autem in aliquam Ecclesiam, cum blasphemi insignibus, linguæ scilicet incastratura, iurareque de vehementi, triremibus per decennium ad remum addici, & absque stipendio exilium perpetuum subire ex Vrbe totoque Regno Granatensi, atque regali Curia, & leucis quinque per circuitum. Producique habitu, quo captus fuit; & dum eius sentētia fuerit perlecta cum causæ meritis, manum dexteram annulo ferreo inclusam in altum subleuatam tenere, & quia Religiosus erat, liberū à flagellis manere, iuxta resoluta per Rojas *de hæret. p. 2. assert. 12. n. 176.* Simāch. plures referentem *de Cathol. instit. tit. 8. num. 16.*

Toletana Immunitatis,

Immunitate Ecclesiæ gaudet qui in Ecclesia vel Cœmeterio habet vnam partem corporis, pedem scilicet, vel manum, vel qui parietem ipsius Ecclesiæ partis exterioris tetigerit, vel in aëre Ecclesiæ correspondente permanserit, quamuis pedibus terram non tangat. In dubio immunitati Ecclesiæ fauendum, ac pro ea iudicandum.

VOTVM

VOTVM CXVII.

SVMMARIVM.

1 *Facti series narratur, & n. 2.*
3 *Veritas oppugnata clarior euadit.*
4 *Testes contrarij se inuicem collidunt.*
5 *Dictio, in, iuncta ablatiuo stat pro intra.*
6 *Ecclesia dicitur locus sacer murorum ambitu circundatus.*
7 *Qui est in Ecclesia ianua seu ostio non dicitur esse in Ecclesia sed partim extra & partim intra.*
8 *Pronomen, ipsa, est personalissimum, & ad oculum demonstratiuum.*
9 *Delictum in ianua commissum dicitur prorsus extra Ecclesiam patratum.*
10 *Adhærentia eiusdem sunt conditionis, cuius sunt ea quibus adhærent.*
11 *Paries intermedius separat, & efficit vt res diuisa dicantur numero plures.*
12 *Cameræ Ecclesiæ adhærentes eius immunitate non gaudent.*
13 *Vulneratus in domo non dicitur qui supra tectum vulnera accepit.*
14 *Ecclesia Matrix, & Metropolis per circuitum 40. passuum, & minor per 30. gaudet immunitate.*
15 *Immunitas 40. aut 30. passuum de consuetudine hodie non seruatur.*
16 *Vltra Cœmeterium cum hodie nullum spatium loci cedit immunitati.*
17 *Domus ædificata intra 40. vel 30. passus, etiamsi forent habitata per laicos, gaudent immunitate secundum aliquos.*
18 *Immunitas Ecclesiæ datur loco, non personæ.*
19 *Domus Parochorum, Canonicorum, & aliorum Ecclesiasticorum, etiamsi laicis locata sint, gaudent Ecclesiæ immunitate.*
20 *Domus, quæ cohæret Ecclesiæ & est ipsius Ecclesiæ & non alicuius particularis, gaudet immunitate.*
21 *Peram, seu anulum portæ Ecclesiæ tenens quando ipsa est clausa, illius gaudet immunitate.*
22 *Scalæ quæ sunt Ecclesiæ annexa, & de illius pertinentijs gaudent immunitate.*
23 *Diuersitas in testium depositionibus illis fidem non tollit, quando eiusdem depositionis substantia est eadem.*
24 *Testes inter se contrarij non sunt quando vnus deponit plus altero.*
25 *Testes non dicuntur contrarij quando essent discordes in modo narrandi factum.*
26 *Contrarietas vt euitetur debet fieri omnis fauorabilis interpretatio, etiam per impropriétatem verborum.*
27 *Contrarietas in testibus potest reduci ad concordiã per interpretationem suppletiuam, & etiam per distinctionem temporum.*
28 *Testibus, qui habent interesse, aut affectionem, aut tractant de se exonerando non est fides adhibenda.*
29 *Familiæ asserenti se cepisse delinquentem in loco non sacro, non est credendum si delinquens dicat se captum in loco sacro.*
30 *Ecclesiæ nomen quando tractatur de sacrilegio commisso ob pollutionem sumitur strictè, & eius appellatione non veniunt scala, campanile, atrium & tectum.*
31 *Ecclesiæ nomen ad effectum immunitatis largè sumitur.*
32 *Locus sacer ad effectum inducendi sacrilegium ita latè sumitur, sicut ad effectum gaudendi ecclesiastica immunitate.*
33 *Quando agitur de immunitate sumus in fauorabilibus, quando vero agitur de adgrauando delictum sumus in odiosis.*
34 *Priuilegia Ecclesiæ sunt potius amplianda quam restringenda.*
35 *Tectum Ecclesiæ gaudet illius immunitate.*
36 *Domus ex tribus constat, fundamento, pariete, & tecto.*
37 *Immunitate Ecclesiæ gaudet ille, qui in Ecclesia, vel Cœmeterio habet præcipuam partem corporis.*
38 *Pedem tantum in Ecclesia, vel Cœmeterio habens gaudet priuilegio immunitatis.*
39 *Anima est in toto corpore, & tota in qualibet parte corporis.*
40 *Manum habens intra fines Ecclesiæ, licet foret extra, gaudet illius immunitate.*
41 *Manu tangere locum sacrum sufficit ad effectum gaudendi Ecclesiæ immunitate.*
42 *Parietem Ecclesiæ exteriorem tangens illius gaudet immunitate.*
43 *Aer Ecclesiæ vel Cœmeterio respondens gaudet priuilegio immunitatis.*
44 *Ecclesia, & Cœmeterium retinent suam immunitatem in aere vsque ad Cælum eidem Ecclesiæ, vel Cœmeterio respondens.*
45 *Immunitati Ecclesiasticæ in dubio fauendum, ac pro ea iudicandum.*
46 *Immunitatem Ecclesiæ defendere spectat ad Ecclesiasticos.*
47 *Opinionem in conflictu ea semper est amplectenda quæ fauet Ecclesiæ.*
48 *Statutũ aliquod vbi dubitatur sit necne contra Immunitatem Ecclesiasticam, debemus amplecti opinionem, quæ fauet Ecclesiæ.*
49 *De communi opinione curandum non est quando contraria fauet iurisdictioni Ecclesiasticæ.*
50 *Ex duabus contrariis opinionibus illa sequenda est, quæ fauet Religioni.*

DOn Gonçalus de Piedrola Porcel, de quodam 1 homicidio imputatus se recipit in domo adhærente cœmeterio benedicto, & in communi, domus scilicet, & cœmeterij pariete ex cubiculo alto, in quo habitabat foramen fieri mandauit, & ex parte cœmeterij scalam adaptauit, per quam, cum opus sibi fuisset, ad cœmeterium descendere, & in loco sacro se recipere posset. Verum cum de mense Iunij proximè præteriti laici Iustitiæ ministri dictum Don Gonçalum de Piedrola in carcerem de mandato Vicepretoris huius oppidi iniicere prætenderent, ad eandem domum ad horam noctis decimam se conduxerunt, & in dicto cubiculo Don Gonçalum inuenerunt, qui cum effugere ad locum sacrum cœmeterij per foramen vellet, & introductus ad medium vsque corpus super cœmeterium, & scalam extensum, vt ipsius testes deponũt eo modo, de quo infra tandem à dictis ministris impeditus, & ad cubiculum iterum redactus, ad carceres Regios adducitur.

Huc introducta causa & lite in prima instantia 2 coram D. Vicario generali Toletan. in hoc oppido Matritense residente inter dictũ D Gonçalum in dictis carceribus detentum ex vna, & fiscalem Regium in sacello Prætorum eiusdem oppidi partibus ex altera de & super restitutione dicti Gonçali ad locum sacrũ vt immunitate ecclesiæ gaudere posset dictus D. Vicarius in causa huiusmodi per suam definitiuam senten

sententiam dictum D.Gonzalum immunitate Ecclesiæ gaudere,& ad locum sacrum restitui non debere declarauit:a qua sententia fuit pro parte ipsius D.Gonzali ad sanctam Sedem Apost.atq;aliàs legitimè appellatum ; & causa,& causis appellationis,& appellationum huiusmodi per Illustrissimum, & Reuerendissimum D.meum IVLIVM ROSPILLOSI in his Hispaniarum Regnis S. Sedis Apost. cum potestate Legati de latere Nuncium,mihi commissis , dubitaui an prædicta D.Vicarij sententia esset confirmanda,vel infirmanda?& infirmandam esse censui.

3 Verùm quia de litteratissimo Iudice qualificata est apud omnes opinio , ideò ad clariorem materiæ, cognitionem partes illius assumere , & eximij sui iudicij rationes quibus moueri potuit, pro meo posse examinare constitui,quò melius veritas elucescat : hæc enim oppugnata clarior nebulis expulsis in lucem progreditur,sicut aromata,quæ tantò magis redolent, quantò magis conteruntur,*cap graue 35.q.9* ibi, *quia veritas sæpius exagitata magis splendescit in luce*,glos. *verb.Postquā,in c.cum Ioannes,de fide instrum.*Ludou. Zumus *in resp pro vxore,n.2.*Ioan.Neuizan.*in principio sue Syluæ nupt.à num.*4. Marc. Anton.de Amatis *Marchiæ decis.41.num.6.*

4 Primò moueri potuit ex probationibus ab vtroque parte factis : Nam Don Emmanuel de Corbera pro parte Don Gonzali examinatus in processu *fol.* 4. testatur se vidisse D.Gonzalum habentem corpus intromissum per dictū foramen super scalam,clamantem se per vim extrahi à loco sacro,Antonius de Castro *fol. 5.B.*& Ioannes Rubiasco *fol.7.B.* idem ferè affirmant sed addunt se vidisse totum D. Gonzali corpus super scalam extensum.D.Ioannes Antonius de Ribera *fol.9: B.*deponit vidisse D. Gonzalum medium corpus super scalam distentum tenere.Don Ioseph de Faria y Guzman *fol.12.*ait D.Gonzalum dimidium corpus vsque ad caput super scalam extensum habuisse ; & omnes in plenario in suis prioribus dictis se confirmarunt. Et in alia plenarij iudicij probatione pro parte eiusdem Don Gonzali alij sunt examinati testes,videlicet Lucàs Garcia *fol.79. B.*qui refert sibi videri D.Gonzalū plus dimidij corporis cum duobus cruscutis , & vno brachio super scalam habuisse , & subdit ad hoc non benè attendisse cum iam esset circa intempestam noctem. Item Anna Aloysa præcedentis vxor *fol.80.B.* idem affirmat,in eo tamen ab eo dissentire videtur dū ait crusculum vnum,non duo Don Gonzalum extra foramen habuisse ad pariem cœmeterij.Item D.Conradus de Spinola,*fol.83.B.*& D.Ioannes de Hinojosa *fol.85.B.*Concordant cum dicta Anna Aloysa.Ex parte verò Fisci omnes Iustitiæ ministri, eorumque socij, qui ad D.Gonzalum capiendum se vltrò exhibuerunt examinati deponunt inuenisse illum in dicto cubiculo adstantem,eum inde ad Regios carceres adduxisse, de foramine nec verbum quidem. Alij vero de illo tempore per viā publicam casu,vt ipsi aiunt,transeuntes & curiositatis causa in cubiculum ascendentes attestantur se vidisse illos ministros cum D. Gonzalo contendere,vt iret ad carceres , & quod ex eo illum extraxerunt,& secum adduxerunt, nihil tamen de introductione foraminis agunt. Ex quibus testium depositionibus nulla videtur concludens elici immunitatis probatio;nam omnes ferè pro parte D. Gonzali examinati,dū alij caput,alij crura,& manum,alij crusculum tantum & manum , alij totum, alij dimidium corpus intra foramen,& super scalam in cœmeterio existentem introductum habuisse referunt , vel sunt inter se contrarij,& ideo non probant,quia vnus alteri contradicendo se inuicem collidunt,ex pluribus adductis per Farin. *in praxi crim. p 2.de testib.q.65.n.2. seqq.* vel saltem in suis dictis singulares,ac proinde illis nulla fides adhibenda;*l.iusiurandum, C.de testib.c.licet causam,de probat.*plures per m citati *in collect.ad c.in omni negotio,n.31.de testib.*

5 Secundò moueri fuit,vel moueri potuit, ex pluribus fundamentis,ex quibus quatenus in foramen introductio dimidij corporis,vel præcipuæ illius partis concludenter probaretur , adhuc colligitur D. Gonzalo immunitatis priuilegium non competere,& in primis, quia *in cap fin.de immun. Eccl. & in Constit. Gregorij XIV.*super immunitate Ecclesiarum , dicitur, *in ipsis Ecclesijs,vel earum cameterijs*,vbi dictio illa,*in*,iuncta ablatiuo,stat pro *intra*;locumque interiorem Ecclesiæ, non autem exteriorem comprehendit , text.*in l. 1.§. in flumine* , & ibi Bart. *ff de flumin.* Mari. Italia *de immun.cap.4.§.7.n.20.& cap.5.§.3.n.4.*Mastril. *Sicil. decis.22.n.9.*Castil.*decis.156.n.31.* plures per me *de dictionib.vsufreq.dict.131.n.11.*

6 Tertiò, quia citatā verba,*in ipsis Ecclesijs,vel earū cameterijs*,denotant immunitatem concessam confugientibus intra ambitum earundem Ecclesiarum, vel cœmeteriorū,&non possunt extendi ad extremas partes ipsarum Ecclesiarum,vel ad suas ianuas seu fenestras, nā Ecclesia dicitur locus sacer murorum ambitu circundatus , *glos.vltim.in c. fin. ne Prælati vices suas*,cum alijs citatis à R.P.D.Sperell.*in decis.fori Eccles.60.n.5.*& qui est in Ecclesiæ ianua,seu ostio, non 7 dicitur esse in Ecclesia,sed partim extra,& partim intus glos.*verb.Vir ergo,in c. cum sanctam , de Pœnit. dist.2.*quam refert D.Sperell.*d.decis.60.n.54.*Et pro- 8 nomen,*ipsis*,est personalissimum,& ad oculum demōstrationum,atque alterius loci exclusiuum,vt cum multis ac propemodū infiniti probauis *de diction.vsufreq. dict.177.à num.5.* & ideò delictum in ianua commissum dicitur prorsus extra Eccesiam patratum. Dominic.*in c.vnic.n.6 de consecrat. Eccles.in 6.* Sanche. *de Matrim.lib.9.disp.15.num.28.*quos refert R.P.D. Sperel.*in decis fori Eccles.decis.60.num.60.*

10 Quartò,quia cubiculum illud, quod parieti cœmeterij adhærebat,ex se & ratiōne connexitatis cum cœmeterio , Ecclesiæ immunitate gaudere non poterat; nam licèt quæ adhærent eiusdem sint conditionis,cuius sunt ea,quibus adhærent,*l.quæ Religiosis.ff. de rei vendicat.l.in modicis.ff.de cōtrah.emption.cap.super eo, de Paroch.*Decian.*in tract.crimin.lib.6.c.24.n.30.*Pereg.*de immunit.c.2.n.25.* nihilominus tamen quia paries intermedius separat,ac de domo excludit cœmeterium iuxta text.*in d. c. vnic. de conser. Eccles.lib.6* ibi: 11 *Non vnū, sed plura cameteria esse noscuntur,quæ quāuis sibi coherentia , pariete tamen medio seiunguntur*, inde infertur parietē efficere,vt res sic diuisę dicantur numero plures,obseruant glos.*verb.Pariete,in d.c.vnico*,vbi Domin.*n.fin.*& Franch.*n.3.*Sanch,*d.disput. 15. sub n.34.vers.Si verò.*Et ideò Cameræ Ecclesiæ ad- 12 hærentes,cum dubio procul vnum corpus cum Ecclesia non constituant,nec diuino cultui deputentur , Ecclesiæ immunitate non gaudent, Sanch.*d.disput.15.n. 29.*Ex qua ratione idem in turribus, cryptis subterraneis Ecclesiæ,& in tecto resoluunt idem Sanch.*d.n.29 & seq.*Nald.*in Sum.verb.Sacrilegium,num.4.* Suar. *de Relig.tom.1.lib.3.cap.9 n.1.*Vnde in domo vulneratus non dicitur,qui supra tectum vulnera recipit, Franch. 13 *in c.si Ecclesiam,n.7.de consecrat.Eccles.lib 6.* Baiard. ad Clar.*§.fin q.82.n.117.*

14 Quintò, quia licèt Ecclesia Matrix,vel Metropolis per circuitum quadraginta passuum,& minores per triginta gaudeant immunitate *cap. sicut antiquitus , cap. quisquis inuentus,17.q.4.*Clar.*in pract.§.fin.q.30. n.2.* Decian.*in tract.crimin.tom.2.lib.6.cap.24.n.29.*Farin. *in prax.crimin.q.27.n.12 & de immun.n 28.cum sequentib.*peregrin.*de immunit.Ecclesiarum cap. 4.n.28.* Trullench.*in decem Eccles. præcepta lib. 1.c. 11.dub.1. n.5.*

n.5.hoc vel intelligitur de Ecclesiis extra muros ciuitatis constructis,quasi quod isti passus dentur Ecclesiis pro cœmeterio,secus in Ecclesiis,quæ sunt intra illius muros vt per Vulpell.*conf.*130.*n.*10. Ambros.*de immun.cap.*10 *n.*4.Decian.*d.lib.*6.*cap.*25.*n.*9. Vel de 15 consuetudine non seruatur immunitas hæc 40.aut 30. passuum , Suar. de Paz.*in pract.to.*1.*p.*5.*cap.*3.§.3.*n.* 34.Sanch.*conf.Moral.to.* 2.*lib.*6.*cap.*1.*dub.*7.*n.* 2.*vers.* 16 *Item quadraginta,*Mari. Ital.*de immunit.lib.*1.*cap* 4.§. 2.Farin.*de immunit.num.*244.Trullench.*d.n.*5.Vel deniq;qui vltra cœmeterium iam hodie nullum spatium loci cedit hinc immunitati,quia confinia illius sunt posita ad excludendum , & includendum,idem Decian. *d.lib.*6.*cap.*25.*n.*11.

17 Sextò , quia licet domus ædificatæ intra dictos quadraginta,vel triginta passus respectiuè, etiamsi forent habitatæ per laicos(secundum aliquos) gaudeant Ecclesiarum immunitate,vt tenent Decian. *d.cap.*24. *n.* 16.ea ratione motus,quia hæc immunitatis datur loco 18 non personæ , & Pereg. *d. c.*4.*n.*16.vbi refert in facti cótingẽtia declarasse Senatũ Mediolanensem restituẽdum Ecclesiæ quendã Petrum impetitum de vxoricidio captum in cubiculo cuiusdam domus sitæ intra 16.passus ab ecclesia maiori;*& n.*27.*in fin.*dicit ita esse vsu receptum,nihilominus id hodie, vel non procedit de generali consuetudine,iuxta dicta numero præcedenti;vel intelligitur de domibus Parochorum, Cano- 19 nicorum,& aliorum Ecclesiasticorum, etiãsi laicis locatæ sint,vt contra Oldrad.*conf.*55.resoluunt Carthar. *decis.crimin* 46 *n.* 20. Sanch. *d dub.*7.*n.* 2.*in fin. vers. Item hac immunitate gaudent domus Ecclesiæ facta habitationi Clericorum.*Sum.Dianæ *p.*1.*verb. immuni-* 20 *tas quoad loca,n.*9.vel denique accipiendum,dummodo ipsa domus cohæreat Ecclesiæ,& sit ipsius Ecclesię & non alicuius particularis,Pereg..*d.c.*4.*n.* 6. & post Castr.Palao,Trullench.*d.lib.*1.*c.*11 *dub.*1. *n.*5. *in fin.* Mari.Anton.*var.resol.lib.*1 *resol.*18.*n.*4.*vers.Quod.*

21 Septimò,quia licet manu tenens portam,seu annulum portæ Ecclesiæ,gaudeat illius immunitate,*c si quis contumax* 17.*q.*4.Couar.*var.lib.*2.*c.vlt.n.*18.*vers.*32. *dubitatur,* Decian.*d.lib.*6 *c.*25.*n.*17. Gambac. *de immun.lib.*4.*c.*1.*n.*9.Attamen hæc resolutio procedit in non valente intrare Ecclesiam,eo quòd clausa sit ; ita in terminis intelligunt Suar.de Paz.*d.*§.3.*n* 46.Pereg. *d.c,*4.*n.*18.Farin.*de immun.n.*279.Cardos.*in praxi iudicũ verb.Ecclesia,n.*76.Sum.Dianæ *d.verb immunitas quoad loca , num.* 11. & plures citati per me *de iure Eccles.vniu.lib.*2.*cap.*3.*n.*65.Sanch.*in conf.moral.tom.* 2.*lib.*6.*c.*1.*dub.*3.*n.*2.*vers.Item hac immunitate.*

22 Octauò & vltimò,quia licet scalæ, quæ dicunt ad Ecclesiam,illius gaudeant immunitate,itavt delinquentes ex illis per vim extrahi non possint.Nauar *in manu c.*25.*n.*18.*circa med.ibi:graduum,* Mari.Ital.*d.lib.*1.*c.*4. §.6.*n.*21.Pereg.*d.c.*4.*n.*19.nihilominus eorum resolutio intelligitur de scalis,quæ sunt Ecclesiæ annexæ, & de illius pertinentiis,ex Farin.*d.tract.de immun.n.*281. & pluribus per me citatis *d lib.*2.*cap.*3.*n* 66.

Cùm igitur Don Gonzalus non fuerit captus intus Ecclesiam,seu eius cœmeterium,nec in domo Parochiali, seu Canonicali Ecclesiæ,aut cœmeterio cohærente,aut ipsius Ecclesiæ,nec manu tenuerit portã,seu illius annulum , quia clausa erat Ecclesia,& intrare non potuit;nec scala super qua extentum fuisse repertum dicitur,erat cœmeterio permanenter annexa, aut de illius pertinentiis,iam inferri videbatur ad iustificationem sentẽtiæ per D.Vicariũ latæ contra immunitatẽ.

23 Sed his non obstantibus contrarium mihi verius videtur,& ad hoc multis , & his validissimis ducor fundamentis.

I. Quia testes omnes pro parte Don Gonzali examinati in vnum tendunt quòd ipse sui corporis partem per foramen super scalã in cœmeterio existentẽ extensam habebat,siue esset caput,siue crura, & pedes cum in substantia quælibet pars sufficiat sacrum tangere locum ad effectum gaudendi priuilegio immunitatis, vt *supra n.*20.*&* 21.ostenditur,& sic diuersitas in testium depositionibus illis fidem non tollit,quãdo eiusdem depositionis substantia est eadem,ex multis,quos refert & sequitur Farin.*d p.*2.*q.*65.*n.*22. Tum etiam quia testes deponentes de capite,vel de cruribus, vel de manibus concordant cũ deponentibus de toto corpore,vel de præcipua illius parte, & qui deponunt de tota,vel maiori parte corporis non dissentiunt à depo- 24 nẽtibus de capite,vel de cruribus,vel de manibus,quia in toto est pars,& pars dicitur de toto.Tum etiã,quia testes inter se contrarij non sunt,quando vnus deponit plus altero , potest enim stare quod vnus viderit quod alter non vidit,iuxta not.per Alex.Neuiz. Masc. & alios,quos refert,& sequitur Farin.*d.q* 65.*à.nu.*11. quibus addo Ambros.Perus.*dec.*24.Tum etiam, quia 25 non dicuntur contrarij testes si in eorum depositionibus essent discordes in modo narrandi factum, super quo deponunt,si in ipsius facti substantia concordant, *cap.nihil,de verb signif.*Farin.*d.q.*65.*num.*29. Cardos. *in praxi Iudic.verb.Testis,num.*77.

Et quatenus in illis aliqua contrarietas posset inue- 26 niri (quæ certò non adest) esset omnis interpretatio fauorabilis facienda,vt illa euitaretur , *c.cùm tu* , & ibi glos.& DD.*de testibus,*plures citati per Farin.*d.q.*65. *n.*37.Greg.XV.*decis.*351.*n.*28. Duran. *decis.*90 *n.*7. etiam per impropríetatem verborum,ac idem Farin.*d. q.*65.*n.*43.*cum seqq.* Mari.Anton.*variar. resol. lib.* 3. *resol.*16.*n.*2. Potest enim asserta contrarietas reduci 27 ad concordiam per interpretationem suppletiuam, & per distinctionem temporum,quia,vt dicitur,distingue tempora,& concordabis scripturas;& etiam per principium,& finem actus,super quo testes deponunt, intelligendo scilicet , quòd vnus testis deponit de vno tempore,& alius de alio;siue quòd vnus testis deponit de principio actus,& alius de fine ipsius actus , vt cum multis plenè resoluit Farin.*d q.*65.*n.*47. *& seqq.*

Vnde cum constet Don Gonzalum in foramine in- 28 troductum à Ministris Iustitiæ fuisse magna vi prætensum,vt inde ad cubiculum extraheretur, illum verò laborasse omnibus viribus nec illinc tolleretur credendũ est eum quandoq;totũ corpus,interdum dimidiũ,nonnunquã caput,& aliquando crura introducta habuisse;& cum testes non simul,sed quidam in principio introductionis,alij verò in medio,vel in fine accederent,vt quilibet deponit de illo, quod vidit,in sui accessus tempore : & in hunc sensum accipienda sũt dicta testium à Fisco Regio productorũ plures sunt ministri,& eorũ socij qui ad carcerandum Don Gonzalum accesserunt;qui vel sunt interessati, vel habent affectionẽ,vel tractant de se exonerando,aut exculpãdo,&ideò illis nulla fides adhibenda,ad trad.per Farin. *dict.part,*2.*q.*60.*à num.*1.& in terminis Decian *d.lib.* 6.*cap.*30.*n.*10.quæstionem eleuat hoc modo:*Quid si* 29 *familia asserit se cœpisse delinquentem in loco non sacro, & sic extra Ecclesiam,vel fines Ecclesiæ , delinquens verò dixit se captum in loco sacro ; an credatur familiæ?Et negatiuè respondet,subdens quòd in his non est facile credendum Officialibus,qui spe lucri non verentur mentiri.*Et in omnem euentum in dubio potius est præsumendum quòd quis fuerit captus in loco sacro, quàm extra illum,ex Farin.*de immunit.n.*56. Decian. *d.lib.*6.*cap.*29.*num.*10.

II. Quia nomen Ecclesiæ quandoque strictè, quan- 30 doque largè sumitur : quando tractatur de sacrilegio cõmisso ob pollutionẽ,sumitur strictè,& hoc casu scalę campanile,atrium,tectũ,& domus Ecclesiæ non veniũt appellatione Ecclesiæ;nec gaudent eius immunitate, &

& procedunt supra adducta *n.5.cum seqq.* Quando verò tractatur de hoc priuilegio immunitatis largè sumitur; & Ecclesiæ appellatione illa omnia comprehenduntur, vt cum aliis resoluit Pereg. *de immun. c.4.n.43.* & *c.6.n.33.* optimè D. meus Sperell. *decis.62.nu.24.* ibi: *Quia locus sacer ad effectum inducendi sacrilegium non ita latè sumitur sicut ad effectum gaudendi Ecclesiastica immunitate, vt dixi suprà decis.60 num.27.* & *28. vbi alios adduxi, quibus addi possunt* Nald. *in dict verb. Sacrilegium, nu 4. vbi quod id omnes docent,* Vincent. de Franchis *decision. 402. sub n.9.* & *11. vbi etiam tangit rationem, quia nempè quando agitur de immunitate, sumus in fauorabilibus; quando autem agitur de graduando delictum, sumus in odiosis, & pœnalibus: eandem opinionem firmat* Suarez *tom.1. de Relig. li.3 c.9. num. 1 qui ait aliud esse loqui de violatione Ecclesiæ quatenus polluitur, aliud quatenus eius libertas siue immunitas ad defendendos reos ad illam confugientes violatur, nam casu de pollutione nomine Ecclesiæ non venit nisi corpus ipsum internum, neque ipsa polluitur per effusionem sanguinis, vel seminis factam super tectum, vel in sacro, vel alio simili loco cum ea coniuncto, & extra illam existente, & ad sacros vsus non deputato: at verò quoad immunitatem omnia illa comprehenduntur ob eandem rationem, quia quod Ecclesia per actus prohibitos in perpetratos polluatur, est grauamen, & damnum, quod verò ipsa possit tueri reos ad se confugientes, priuilegium est, &c.* Idem tenet Dian. *in resol. moral. p.6. tract. 1. resolut. 1. vers. Sed quæro*, Sum. ipsius *verb. Immunitas quoad loca numer. 11.* Ratio est, quia priuilegia Ecclesiæ sunt potius amplianda quàm restringenda, Peregr. *d. cap. 4. num. 46.*

Vnde benè infertur Ecclesiæ tectum gaudere immunitatis priuilegio, quia existens supra illud dicitur esse intra situm Ecclesiæ. Ita Mar. Ital. *d. lib.1. c. 4. §.9. num.24.* & *25.* Pereg. *d. cap.4. n.40.* Suar. *d. lib. 3. c.9. num. 8. vers. Sed quid,* Farin. *de Immun. n. 282.* Fagund. noster *in quinque Ecclesiæ præcepta, præc. 2. lib.4. cap. 4. num.63.* Trullench. *in præcept. Decal. lib. 1. cap. 12. dub. 1. n. 12.* Sum. Dianæ *d. verb. Immunitas quoad loca, n. 11.* Ego *de iure Eccles. vniu. lib. 2. c. 3. post n.66.* Cùm enim domus secundùm Iura Ciuilia ex duabus rebus constet, ex solo, & superficie, tex. *in l. eum qui ædes, ff. de vsucap.* vel ex tribus secundùm Dialecticos fundamento, pariete, & tecto, vt notat *ibi* glos. *in verb. constent;* non debent huiusmodi partes integrales diuerso iure censeri, *d. l. eum qui ædes*; inde fit vt immunitas concessa Ecclesiæ dubio procul dicatur tecto seu superfici ei concessa, itavt qui supra tectum fuerit, non possit de foris cum scalis ex locis profanis capi.

III. Quia certum est Ecclesiæ immunitate gaudere illum, qui in Ecclesia, vel Cœmeterio non habet totũ corpus, sed tantum caput, vel præcipuam partem corporis, itavt si per vim inde extrahatur, debeat restitui. Suar. *d. lib. 3. c.12. n.40. in fin.* Peregr. *d. c.4. n.71.*

IV. Quia manum, vel pedem tantum in Ecclesia vel Cœmeterio habere sufficit ad eam confugiendi, ad hoc vt priuilegio Immunitatis gaudere valeat, vt tenent Vincent. de Franch. *dec. 402. n.5.* & *11.* Farin. *in praxi crimin q.28. n.14. in fin.* Ambros. *de immunit. cap. 10. n. 5.* Peregr. *d. c.4. n.61. vers. Et idem dicendum,* vbi rationem reddit, quia anima est in toto corpore, & tota in qualibet parte corporis, Decian. *optimè d. lib.6. c. 25. n. 17. in fin.* ibi: *Ex quibus infertur vnum notandum quod dato quod quis foret extra fines Ecclesiæ cum corpore, si tamen manum haberet ad fines ipsos, putà ad Cœmeterium tutus esset, & ita vidi obseruari, & obseruaui dum essem assessor.*

V. Quia adhuc sufficit manu tangere locum sacrum licèt corpus foret extra illum. Ita Farin. *d. tract. de Immun. n.279. in fin.* Trullench. *d. lib. 1. c.12. dub. 1. n. 12.* benè Decian. *d. lib.6. c.25. sub n.17.* ibi: *Et licet manu tantum tangat loca sacra, & totum corpus foret extra locum sacrum, attamen tutus esset toto tempore quia anima tota est in toto, & tota & in qualibet parte totius, arg. l. via, § fin. de seruit. rust. præd.* & *in l. si cui, ff. de seruit.* & tradit Bart. *in l. stipulationes nõ diuidũtur, in prin. in 3. oppos. ff. de verb. obl.* & *in l.40. §. Cato, eod. tit.* &c.

VI. Quia etiam Ecclesiæ immunitate gaudet qui parietem ipsius Ecclesiæ partis exterioris tetigerit. Ita Aloys. Ric. *to. 3. res. 560. n.8.* Trullench. *dub. c.11. dub. 1. n.4.* ibi. *Partes parietũ exteriores, quia materia hæc fauorabilis est, & ideò extendenda,* &c. Diana *moral. resol. p. 3. tract. 1. resol. 73.* & *p.6. tract. 1. resol. 3. vers. Ad argumentum,* & *resol. 6. in fin.* Sum. eius *d. verb. Immunitas quoad loca, num. 11.* ibi: *Porro ad Ecclesias reuertendo non solùm aula ipsa, & corpus Ecclesiæ quoad superficiem concauam gaudet immunitate sed etiam muri eius extrinsecus si quis illos tangat,* &c.

VII. Quod plus est etiam aer ipsi Cæmeterio respondens gaudet priuilegio Immunitatis. Ita in terminis Cardos. noster *in praxi Iudic.* & *Aduocatorum verb. Ecclesia, n.77.* ibi: *Proiiciens se ex taberna, vbi est Ecclesia, aut cœmeterium gaudet immunitate Ecclesiastica, quãuis pedibus terram non tangat, cum Ecclesia, vel Cœmeterium retineat suam immunitatem in aere vsque ad Cœlum eidem Cœmeterio respondente per text. in l. si opus §. in opere nouo,* & *in l. fin. §. si quis proiectum, ff. quod vi aut clam,* & *l. fin. ff. de seruit.* &c.

Ergo ex dictis constat, quod si Don Gonzalus intra foramen; & ita ad partem Cœmeterij, siue totum corpus, siue partem illius, siue crura, siue pedem, aut manum misit, siue locum sacrum Cœmeterij toto corpore in cubiculo remanente, siue parietem partis interioris vel exterioris tetigit, siue in aëre Cœmeterio respõdente pependit, manibus siue pedibus terram non tangendo, in his omnibus casibus priuilegio immunitatis iuxta supra dicta gaudere indubium est.

Et quando hæc (quod absit) in dubium potuissent reuocari, adhuc tamen immunitati Ecclesiasticæ fauẽdum, ac pro ea iudicandum erat, *l. sunt personæ, ff. de relig. & sumpt. fun.* Turrec. *in c. si quis in atrio 17. q. 4.* Decian. *cons. 80. n. 22. vol. 3.* Giurb. *cons. 10. n25.* Sperel. *in decis fori Eccles. decis. 41. n. 14.* Ego *de iure Eccles. vniu. lib. 2. c. 3. n.69. in fin.* quam defendere nobis Ecclesiasticis incumbit iuxta dictum Bald. *in c. quisquis n. 5. de elect.* quem refert Valenzuela *in suo defensorio p. 5 n. 1.* Et si ad Theologos eius spectat defensio, secundùm quod aduertit Baldell. *in sua Theolog. moral. lib. 5. disp 33. vers. Confirmat,* ibi: *Cum Iudices laici maximè illam* (scilicet immunitatem Ecclesiasticam) *extenuent, optimum & rationabilissimum est, vt contraria ratione Theologus, quantum potest, illam defendat, & tueatur,* tanto magis nobis Canonistis, & Pontificij Iuris professoribus id ipsum spectare debere omnibus est plusquam notissimum, etiam quando casus dubitationem aliquam haberet, & pro vtraque parte disputabilis foret; quia adhuc ad fauorem immunitatis esset omnino resoluendus; in conflictu enim opinionũ, illa sēper est amplectanda, quæ fauet Ecclesiæ, Felin *in c.1. n.204. de constit.* Boët. Epo. *in quæst. heroicis lib. 3. sub tit. de immun. Eccles. ad c.4. n.38.* & *39.* Valenz. *d. p. 1. n 43.* Decian. Honded. Maynard. & Beller. citati ab Antonio Dian. *moral. resol. p. 1. tract. 2. resol. 65.* vbi eos sequutus asserit quod semper, & quandocumque sumus in dubiis an aliquod statutum sit necne contra Immunitatem Ecclesiasticam, debemus amplecti opinionem, quæ fauet Ecclesiæ. Et addit Sousa *in Bullam Cœnæ cap. 14. disp. 46. num 5.* quem refert Diana *p. 5. tr. 1. resol. 23.* non esse cauendũ le communi opinione quādo cõtra fauet iurisdictioni Ecclesiasticæ, & docent

Sanch.

Sanch *in consf. moralib. tom. 1. lib. 2. cap. 4. dub. 15. num. 31.* & P. Suar. *contra Regem Angliæ, lib. 4 cap. 34. num. 4.* quòd ex duabus contrariis opinionibus illa sequenda est, quæ Religioni fauet.

Conchen. Subrogationis

An & quando mutuans pecuniam personæ, cui lex resistit, vel faciens contractum cum ea, teneatur curare vt pecunia in re vtili consumatur?

VOTVM CXVIII.

1 *Emptor ab* Ecclesia, *Republ. pupillo, vel minore non est tutus nisi curet quod insumptionis conditio adimpleatur.*

2 *Pecuniam soluens procuratori speciale mandatum habenti ad exigendum non tenetur curare vt ille pecuniam in aliam rem conuertat.*

3 *Pecuniam Ecclesiæ dantes, vel ab ea aliquid ementes curare tenentur vt pretium in eius vtilitatem conuertatur.*

4 *Reipublicæ pecuniam dantes tenentur probare illam conuersam fuisse in eius vtilitatem.*

5 *Ciuitas non obligabitur ex mutuo sibi dato nisi in eius vtilitatem versum esse probetur.*

6 *Nisi toti Collegio Senatorum, seu Decurionum, vel Consiliariorum mutuetur, & ciuitas legitimè congregata confiteatur pecuniam conuersam in eius vsum.*

7 *Minori pecuniam dantes, seu ab eo rem aliquam ementes, tenentur curare vt pretium conuertatur in eius vtilitatem*

8 *Minor non obligatur ex mutuo nisi in eius vtilitatem versum fuisse probetur.*

9 *Alienatio bonorum fideicommisso subiectorum quando permissa, remissiuè.*

10 *Alienatio bonorum fideicommisso subiectorum quãdo permittitur, emptor curare debet, vt pretium conuertatur in illas res, pro quibus fuit permissa alienatio.*

11 *Facultas quando conceditur ad accipiendum aliquam quantitatem pecuniarum ratione casus super bonis maioratus, aut ea vendendi, vt alia in eorum locum subrogentur, emptor tenetur curare vt pecunia huiusmodi in alia bona conuertantur.*

12 *Maioratus bona vt conseruentur in familiis illustribus Reip maximè interest.*

13 *Maioratus causam publicam continet.*

14 *Facultas pro alienandis bonis maioratus concedi non potest, nisi causa publica concurrat.*

15 *Feudalia bona sunt natura sua inalienabilia.*

16 *Feudalia bona si alienentur in casibus permissis, emptor probare & curare tenetur pecuniam conuersam fuisse in illamet rebus pro quibus emptio facta fuit.*

17 *Dotalium bonorum alienatio probibita.*

18 *Alienatio bonorum dotalium quando permittitur ad emptionem alterius rei, requiritur quod pretium in eam subrogetur.*

19 *Maritus constante matrimonio dotem in casibus permissis vxori restituens tenetur curare vt quantitas iuxta permissionis facultatem in aliam rem vtilem conuertatur.*

20 *Emens ab herede cum beneficio legis & inuentarij tenetur curare vt pretium à se solutum conuertatur in soluendis creditoribus, & legatariis.*

21 *Doctrina Bart.* in l. alio 9. n. 24. ff. de aliment & cib. leg. declaratur.

22 *Executores testamenti qualiter se gerere debeant in venditione bonorum hereditatis pro satisfaciendis debitis.*

23 *Heres directo venire potest potius contra emptores quàm contra testamentarios absque bona fide vendentes, ad nullitatem venditionis.*

24 *Vendens ad vtilitatem alterius indistinctè annullatur venditio si non fuit seruata forma contractus.*

25 *Surdus* dec. 156. *declaratur.*

26 *Alienatio vbicunque regulariter est probibita, & illa conceditur cum aliqua qualitate, ea verificari debet, aliàs contractus erit nullus.*

27 *Facultates concessæ à Rege, vel à contrahentibus cũ aliqua qualitate, seu modo, eo non obseruato censentur reuocata.*

28 *Surdum* d. decis. 156. *qui improbent. & n. 29.*

30 *Molina* de primog. lib. 4. cap. 4. à num. 22. *declaratur*

31 *Emptor rerum, & bonorum maioratus an teneatur curare vt venditor pecuniam in alia re vtiliter insumat,* & numeris seqq.

33 l. 1. §. non autem, & l. vlt. ff. de exercit. act. *intelligitur, & n. 34.*

35 *Curiosi creditores Ecclesiæ, vel minoris in quo debeant esse?*

36 *Mutuans pecuniam mulieri debet esse diligentior in perscrutando ad quid illas accipiat.*

37 l. 1. & l. vlt. ff. de exercit. act. *minimè releuant mutuantem pecuniam ad refectionem nauis ab onere probandi pecuniam conuersam fuisse in illa refectione.*

38 l. liberto 32. ff. de negotiis gestis *intelligitur.*

39 l. sicut, §. illud videamus, ff. quibus modis pign. *declaratur.*

40 *Molinam qui reprobent.*

IN hac quæstione communiter Doctores distinguũt quando lex contractui assistit, vbi pretium in aliam rem subrogati debet, illud soluens solum tenetur facere vt pecunia verè & à parte legitima recipiatur, nec curare debet amplius, vt illa in alia re vtili consumatur, quo casu loquũtur *l. 1. §. non autẽ, & fin. ff. de instit. act.* in quibus fũdatur & subsistit Molin. *de primog. lib. 4. c. 4. nu. 22.* & Surd. *decis. 156. num. 1.* Sed quando lex contractui resistit, vt in vẽditionibus rerum Ecclesiæ, Reip. pupilli, & minoris, fideicommissi maioratus, feudalium, vel dotalium quæ permittuntur cum assensu vel facultate eas in aliis impendendi, vel earũ loco quid aliud subrogãdi, tunc emptor tutus non est nisi curet quod insumptionis cõditio adimpleatur, aliter enim contractus esset ipso iure nullus, & bona vendita liberè reiuendicari poterunt. Ita Greg. Lop. *l. 24. verb. entonce tit. 13. p. 5.* vbi distinguit inter alienationem prohibitam per *l. magis puto, ff. de rebus eorum* & permissam *d. l. fin. ff. de exercit. act.* & ait ab eo ibi resoluta conferre ad licentias Regias, quæ dantur ad alienandum bona maioriæ cum subrogatione aliorum bonorũ Roman. *cons. 440. num. 4. vers. ex his primò concludo, & num. 5.* Ozasc. *Pedem. decis. 171. num. 11. & 12.* Pereg. *cons. 82. vol. 4.* Decian. *resp. 5. num. 32. vol. 5.* Cæs. Manente *cons. 17. per tot. & dec. 31. & num. 24.* Rodr. *lib. 1. de annuis redditib. quæst. 14. numer. 42.* Auend. *de censib. c. 64. ex n. 4.* copiosè Petr. Luna *cons. 33. à n. 70.* in

in tomo consiliorum diuersorum Siculorum, Rota apud Pacif. post tractat. de Saluiano interdict. decision. 9.

2 Vnde infert Bart. in leg. doli 19. de nouat. numero 7. quod soluens pecuniam procuratori speciale mandatum habenti ad exigendum, non tenetur curare vt procurator pecuniam in aliam rem conuertat, sic intelligens text. in d. l. 1. §. non autem, ff. de exercit. action. secus autem si non adsit mandatum speciale, ex l. fin. eod tit.

3 Ex quibus infero pecuniam Ecclesiæ dantes, vel ab ea aliqui ementes, & curare teneri vt pretium in eius vtilitatẽ cõuertatur, & id probare obligatos esse, auth. de alienat. & emphyt. § si verò quis aut Episcopo, ibi, nisi primitus ostenderint quòd in vtilitatem prædicta venerabilis domus ista profecerunt, &c. Alter verò, neque ipsum creditorem, aut eius hæredem contra Venerabilem domum habere aliquam pro ipsis actionem, nisi monstrauerint quòd in vtilitatibus venerabilis domus ista profecerunt, &c. l. Hisp. 30. tit. 1. part. 5. vbi Gregor. Lopez verb à la Iglesia. Ad idem expenditur text. in auth. hoc ius porrectum, C. de sacros. Eccles. ibi, Pretio modis omnibus pro debito dando: quorum iurium auctoritate Doctores resoluunt magis communiter pecunias dantẽ teneri probare eas fuisse vtiliter subrogatas in aliis rebus, quatuor his casibus. Primò vbi alienatio fit ex causa Ecclesiæ necessaria; secũdò in deposito; tertiò in mutuo, quartò quando bona venduntur ad debita soluẽda. Ita Innoc. in c. 1. de deposito, vbi Abb. num 9. Bald. n. 7. in d. auth. hoc ius porrectum, ibi: Ille qui contrahit cum Ecclesia, debet esse sollicitus de conuersione in tribus casibus expressis in iure, non in aliis, primo in mutuo: secundo in deposito; tertio quando res Ecclesiæ venditur pro debito, &c. Roman. cons. 440. numer. 5. Con. lib. 2. var. c. 17. n. 3. Molin. de primog. lib. 4. c. 4 num. 23 Phanuc. in tract. de inuentar. qu. 242 num. 157. Roder. de annuis redditib. q. 14. num. 33. cum seqq. Felician. de censib. lib. 2. c. 3. num. 9. Auendan. eod. tract. cap. 64. n. 5. Magon. Florent. decis. 69. num. vlt. Petr. de Luna cons. 33. numer. 75. in tom. cons. diuers. Sicalor. Stephan. Gratian. discept. forens. cap. 45. numer. 1. Quod procedit licèt pecunia Prælato tradatur de consensu Capituli, quando tractatus de venditione bonorum immobilium, seu pretiosiorum, iuxta opinionem Abb in cap. pen. numer. 4. vers. aut enim propter, de fideiuss. & in d cap. 1. n. 9 de deposito, Card. in d. cap. pen. vers. 14. & cons. 71. col. vlt. vers. dico tamen, Menoch. de arbitr. casu 432. n. 7. Mascard. de probat. concl. 1160. num. 20. cum seqq.

4 Secundò infero dantem Reip. pecuniam teneri probare illam conuersam fuisse in eius vtilitatem, aliter enim carebit actione ad eam petendam, leg. ciuitas 27. vbi DD. ff. si certum pet. leg. 1. Cod. si aduersus cred. leg. 3. Cod. quando ex facto tut. & probatur expressè l. Hisp. 3. tit. 4. part. 5. Con. Phanuc. Auẽdan. Roder. & Felician. citatis locis numero præcedenti, Matiens. leg. 22. glos. 2. numer. 14. tit. 11. lib 5. nouæ Recop. Hinc etiam non obligabitur ciuitas ex mutuo sibi dato, nisi in eius vtilitatem versum esse probetur, vt post Con. Roderic. Felic. citatis locis resoluunt Cardin. Mantic de tacitis & ambig. conuent. lib. 8. tit. 12. num. 1. cum seqq. Stephan. Gratian. discept. forens. to. 1. cap. 196. numer 87. Marcel. Cala in tract. de modo articulandi & probandi in glos. vnica, §. 2. num. 674. Coler. de process. execut. p. 1. capit. 10. numer. 29. Fachin. controuers. lib. 2. c. 76. Molin de iustit. tract. 2, disput. 300 in princ. vers. quando Ecclesia aut ciuitas. Lessi. eod. tract lib. 2. cap. 20. dub. 2. numer 61 & 12. in fine, Rebel. de obligat. iustit. lib. 8. tit. de vsur. quæst. 1. sect. 3. n. 20. Nisi toti Collegio Senatorum, seu

6 Decurionum, vel Consiliariorum mutuetur, & ciuitas legitimè congregata confiteatur pecuniam versam in eius vsum, vt per Matth. Coler. d. capit. 10. numer. 29. Card. Mantic. d. lib. 8. titul. 13. à numero 1. Marcel. Cal dict. §. 2. numer. 674. Stephan. Gratian. d. cap. 196. numer. 1.

7 Tertiò infero dantem pecuniam minori, seu ab eo rem aliquam ementem, teneri curare vt pretium conuertatur in eius vtilitatem leg. magis puto 5. §. nec tamen ff. de rebus eorum, ibi, Pecuniam istam ad hoc cõuersam, propter quod, desiderata est alienatio vel obligatio, leg. prædiorum 10. leg. si prædium 16. Codic. de præd. & aliis rebus minor. ibi, Emptor autem si probare potuerit, &c. ad vtilitates præterea suas cessisse pecuniam quam pretij nomine sumpseras, &c. leg. Regia 8. tit. 13. part. 5. & leg. 18. tit. 16. part. 6. Hippol. Rimin. iun. cons. 5. n. 220. lib. 1. & cons. 255. num. 36. cum seqq. lib. 3. ibi, Tertio non omitto quod vbi venditur fundus pro emendo rem stabilem magis vtilem, interim contractus stat in pendenti, ideo si postea, vel non ematur, vel minus vtilis ematur, alienatio prima redditur nulla, ita Bald. Nouel. in tract. de dote p. 7. priuil. 1. col. 5. numero 7. vers. tertio limita, & ideo emptores rerum quæ vendi prohibentur curare debet vt causa venditionis executioni mittatur, alioquin contractus corruit. Mazzol. cons. 109. n. 4. Ozasc. Pedem. dec. 171. n. 9. ibi, Propterea emptor rei minoris allegantis contractum esse nullum debere probare pretium fuisse conuersum in vtilitatem minoris, quia illud est causa suæ intentionis, &c. & dec. 165. num. 4. & decis. 172. per tot. maximè numero vlt. Bertazol. de clausul. instrum claus. 10. glos. 2. numer. 12. in fine, & cons. 12. aliàs 13. lib. 1. consil. ciuil. numero 5 Pinel. in leg. 2. Cod. de rescind. vendit p. 3. cap. 1. ex num. 24. Felician. de censib. lib. 2. cap. 2. n 6. & num. 21. vers. rursus infero, latè Roderic. d. lib. 1. q. 14. à numero 36. cum seqq. & num. 53. ibi, Ideo vt cautiùs agat creditor, debet non solùm emere cum decreto, sed etiam curare vt fors cedat in minoris vtilitatem, Petr. Luna d. cons. 34. num. 78. & 79. Cæsar. Manente d. cons. 17. per tot. & præcipuè à num. 11. vol. 1. Ziriac tom. 2. controu. 303. numer. 74.

8 Sic similiter minor non obligatur ex mutuo, nisi in eius vtilitatem versum fuisse probetur, leg. apud Celsum 4. §. si quis à pupillo Cod. de doli mali except. Nicol. Mozz. de contract. tract. de mutuo, tit. quo modo defic. resol. seu fin. mutuum, nu. 6. Mascard. de probat. conclus. 1167. à num. 1. Sfort. de in integr restit. part. 2. quæst. 51. art. 4 cum seqq. Pinel. d. cap. 1. num. 30. Cald. Pereira in leg. si curatorem, verb sua facilitate, numero 30. Matienz. d. l. 22. gloss. 2. num 1. Auendan. de censib cap. 64. n. 4. & 7. Felician. eod. tract. lib. 2. cap. 2. num. 6. Menchac. controu. lib. 3. cap. 66. numer. 6. Matth. Coler. d. lib. 1. cap. 10. numer. 29. Card. Mantic. d lib 8. tit. 6. numer. 3. cum seqq. Alphons. Narbona ad leg. 25. glos. 10 num. 20. tit. 21. lib. 4. Recop. Bobadil. lib. 3. cap. 8. numer. 87. Trentacinq. vari tit. de action. resol. 6. n. 2. Stephan. Gratian. d. cap. 196. numer. 10. Marcel. Cala d. §. 2. n. 467. & seqq.

9 Quartò infero quod eo casu quo fit alienatio bonorum fideicommisso subiectorum, vbi ea permissa est, scilicet pro constituenda, aut restituenda dote, & aliis rebus necessariis, iuxta leg. mulier, §. cum proponeretur, ff. ad Trebell. & auth. res quæ, Cod. communia de leg. Decc. cons. 54. late Pereg. de fideicomm. art. 40. copiosè Fusar. de substitut. quæst. 531. cum seqq. tunc requiritur

10 vt emptor curet pretium conuerti in illas res, pro quibus fuit permissa alienatio, vt per leg. si forte 8. ff de castren. pecul. & in leg. castrense 7. eod. tit. resoluunt Dec. cons. 132. per tot. & maxime num. 5. Hieron. Gabr. cons. 18. lib 1.

11 Quintò infero quòd quando conceditur facultas accipiendi aliquã pecuniarum quantitatem ratione census

sus super bonis maioratus, antea vendendi, vt alia in eorum locum subrogentur, tunc emptor, seu censualista tenetur curare vt pecuniæ huiusmodi in alia bona conuertantur, ex doctrina Greg. Lopez *leg. 24. verb. en tonces, ad med. tit. 13. p. 5. & in leg. 6. verb. que lo no pudiesse vender, col. 9. vers. qui autem si Princeps, tit. 11. part. 6.* Auendan. *de censib. cap. 64. per tot.* Petr. Luna *d. consil. 33. ex n. 22.* Interest enim Reip. vt bona maioratus cõ-

12 seruentur in familiis illustribus, vt sic eorum possessores Regi seruire, & consanguineis pauperibus subuenire valeãt, ac progenitorum suorum memoriam conseruare possint, vt pluribus auctoritatibus relatis asserunt. Tiraq. *de primog. quæst. 4. ex num. 13.* Molin. *lib. 1. cap. 1. ex numer. 3.* Mieres *de maior. part. 1. quæst. 1. à numer. 9. & numer. 17.* & cum maioratus causam publicam cõ-

13 tineant, Molin. *d. lib. 1. cap. 18. numer. 1.* ideò facultas

14 pro alienandis eorum bonis concedi non potest, nisi similiter causa publica concurrat, Molin. *lib. 3. cap. 3. num. 11. cum seqq.* & maximè *num. 21. & lib. 4. cap. 3. à princ.*

15 Sextò infero quòd quando conceditur assensus, seu facultas alienandi bona feudalia (sunt enim natura sua inalienabilia *cap. 1.* vbi DD. *qualiter enim feud. alien. pot.* Clar. *§ feudum q. 31.*) illis casibus, in quibus de iure

16 alienatio permittitur, pro constituenda scilicet dote, & ad soluenda debita feudi necessaria, tenetur emptor curare & probare pecuniam conuersam fuisse in illis, nec rebus, pro quibus emptio facta fuit; vt resoluit Ozasc. *Pedem. dec. 171. per tot.* vbi *n. 7.* sic ait: *Quo fit vt nisi per emptorem feudi probetur de pretio feudi constitutas, aut restitutas fuisse dotes, aut debita necessaria soluta, non dicetur satisfactum decretis, & eorum cessat dispositio, ac licentia alienandi*, &c.

17 Septimò infero idem esse resoluendum in alienatione bonorum dotalium, quæ cum fuerit prohibita *leg. 1.* & per tot. *ff. & C. de fundo dotal. leg. vnic. §. & cum lex, C. de rei vxor. act. §. 1. Instit. quibus alienare licet, vel*

18 *non*, quando permittitur ad emptionem alterius rei, requiritur quod pretium in aliam rem stabilem subrogetur, ita vt aliter facta alienatio, nulla sit, ita Bald. Nouel. *in tract. de dote, p. 7. num. 7. ad fin.* ibi, *Tertiò limita nisi venderetur fundus pro emendo aliam rem stabilem magis expedientem per supradicta, dummodo concurrat consensus mulieris per id, quod habetur in d. l. quamuis, & in leg. si ex pecunia, C. de iure dot. & in leg. mutus. §. manente, ff. eod. tunc interim antequam ematur alius fundus, alienatio esset in pendenti; quid enim si postea alius fundus non ematur ex pretio redacto, vel ematur, tamen in vero non sit vtilior? certè nulla erit prima venditio per id quod habetur in leg. si mulier, ff. de pactis dot. & in d. l. si ex pecunia*, &c. sequuntur Rimin. iun. *consil. 5. num. 220. lib. 1. & consil. 255. numer. 36. cum seqq. lib. 1.* & Ciriac. *tom. 2. controuers. 303. numer. 74.*

19 Octauò infero veram esse resolutionem Romani *in l. quamuis, ff. solut. matr.* dum tenet quod si maritus constante matrimonio dotem vxori restituerit in casibus à iure permissis, vtique liber non remanet ab obligatione nisi sit solicitus vt dotis quantitas iuxta permissionis facultatem in aliam rem vtilem conuertatur: sequuntur Natt. *consil. 152. num. 10.* Manent. *d. cons. 17. numer. 17. & 18.*

Nonò infero ementem ab hærede cum beneficio le-

20 gis, & inuentarij, vt à d. fundi creditoribus nullo tempore molestari possit, teneri curare quod pretium à se solutum conuertatur in soluẽdis creditoribus, & legatariis, aliter enim in periculo remanebit quod res empta ab eo euincatur, vt probat expressè tex. *in l. vlt. §. etsi præfatam, vers. sin verò creditores, C. de iure delib.* ibi, *Nec eos, qui ab eo comparauerint res, quarum pretia in legata, vel fideicommissa, vel alios creditores processerunt*, resoluunt Phanuc *in tract. de inuent. q. 242. num. 156. in tom. diuers. de inuent.* ibi, *Ac etiam non sufficit quod hoc expressum sit in instrumento venditionis, nisi quoque appareat re vera, pretium in satisfactionem creditorum, & extinctionem æris alieni hæreditarij conuersum, vt per Alber. & Bald. in d. §. etsi præfatam numer. 6. vers. in textu ibi per sequentibus, &* Corn. *ibi in col. 2. &* Salicet. *in d. § sin vero creditores, &* Cæpol. *caut. 225. vbi dant Concilium hoc quod in publicam scripturam redigatur qualiter dictum pretium præsente hærede, & consentiente fuit solutum talibus creditoribus hæreditariis ad extinguendum æs alienum hæreditarium, vt in simili quando dicitur pecunias ex re aliqua minoris; vel Ecclesia, vel ciuitatis in suis quidem casibus*, &c. & *num. 137.* plures refert Doctores, ibique reprobat Guid. Pap. *de inuent. q. 9. num. 26.* & *in fine illius num.* hæc verba addit. *Hoc vno verbo resoluitur quod ad hoc vt emptor ab hypothecis creditorum immunis efficiatur, lex requirit quod pretium rei venditæ sit in eorum satisfactionem conuersum, aliàs non dicetur pro eis satisfaciendis res vendita, quia lex intelligit quod ita sit cum effectu. l. 1. §. hæc verba ff. quod quisque iuris, & sic aliter legi non satisfacit*, &c. Idem resoluunt Monticul. *in tract. de inuent. q. 234. n. 125.* Vincent. de Franchis *decis. 272. in fine*, Valasc. *cons. 52. num. 34.* Petr. Luna *d. cons. 33. numer. 67.*

21 Non obstat doctrina Bart. *in leg. alio 9. num. 24. ff. de aliment. & cibar. legat.* quam laudat Surd. *d. dec. 156 num. 3.* quia procedit eo casu, quo executores testamenti habebant speciale mandatum testatoris ad acceptandam pecuniam, vt videre est ibi, *Quia cùm ob istam causam habuerunt mandatum executores à testatore, sufficit quod emptores ob istam causam soluerint*, & quod ipsi pecunias ad se traxerant nominatim pro satisfaciendis creditoribus, & legatariis, quia cum innitatur Bart. *in d. l. 1. §. non autem, vers. & Pegasus*, ibi, *& ad vsum eius rei in quam fuerat mutuatus recipit, dandam actionem, & vers. Vnde quæris Offilius*, ibi, *Si ad reficiendam nauem mutuatus nummos in suos vsus conuerterit, ff. de exercit. action.* certum est eius doctrinam esse intelligẽdam concurrente etiam eo requisito, quod scilicet specialiter ad eundem eff. &cum pecunia data & recepta fuit; quod colligitur ex his quæ *num. 23. præcedenti* habentur, ibi, *Quia per hoc non impletur causa quare est mandata venditio, eis enim mandatur pro satisfactione omnium præmissorum, sed si confitentur se vendidisse, & habuisse, non videtur facta venditio pro satisfactione legatorum, nisi postea appareat facta satisfactio legatorum*, hoc vltimum probatur *in leg. sed & Iulianus §. proinde ff. ad Macedon.* primum quod confitendo se habuisse non sufficit, probatur *in l. si ex cautione*, cum *ibi* notat *C. de non num. pecun.* & infrà *si quid in fraudem patroni. leg. 1. §. quod si in lite, & § quod si mutuam.* Idem Bart. *in leg. doli mali num. 8. ff. de nouat. & in leg. à Diuo Pio §. sed si emptor num. 7. ff. de re iudic.* idem tenet dũ in his locis agit de procuratore cõstituto ad recipiendas mutuo pecunias, & distinguit, quod si habeat speciale mandatum factũ ob illam causam expressam, qui dat pecunias non tenetur curare vt illæ vtiliter conuertantur, & expendantur, secus autem si careat procurator huiusmodi tali mãdato. Et in hunc sensum contra Molinam *lib. 4. c. 4. n. 22.* & Surdum *de dec. 156. n. 3. & 4.* intelligant Bartolum *in dictis locis*, Cæsar. Manent. *d. cons. 17. n. 51. & 55. cum seq.* Auend. *d. c. 64 n. 13.* Gutier. *alleg. 1. n. 2.* Petr. Luna *d. cons. 33. n. 99. & 95.*

22 Et qualiter executores testamenti se gerere debeant in venditione bonorũ hæreditatis pro satisfaciendis debitis, docet Bald. *in l. vlt. § sin autem legata Cod. de bonis quæ lib.* ibi, *Item not. arg. pro executoribus testamenti, quod debent seruare ordinem in vendendo pro satisfaciendis*

faciendis legatis: item quod non possunt vendere vltra quam sit necesse sic ff. de execut. l. Lucius: item quod debent illico soluere,& non possunt fidem habere de pretio,& si haberent,non valeret contractus,vt suprà præcedenti vers.in vers.vt illico reddatur.& ff.de iure fisci l. procurator, &c. Et rei venditæ dominium non transfertur hoc casu,vt resoluit Bart. *in d.l.à diuo Pio § Sed si emptor num.*5.ibi, *Quia regulariter talis executio est limitata vt possit vendere pro satisfaciendis legatis tunc similiter non potest, quia talis causa habendo fidem de pretio non impletur, ideò non transfert dominium.*

23 Et potest hæres directò venire contra emptores potius quam contra testamentarios absque bona fide vendentes,ad nullitatem venditionis,iuxta resolutionē eiusdem Bart. *in d. l. alio num.* 13. 14.& 15.ibi, *Sed alibi in d.l qui fundum §.procurator,infrà pro emptore, videtur velle textum quod indistinctè dominus possit agere contra emptorem; & hanc partem teneo, quia alienatio facta non fuit iuridicè* &c. sequitur Cæsar Manente *d.cons.*17.*n.*58. Et licet Paul.de Castro contrarium tenuerit *in l.si pretium C.de procurat.*de qua latè Gutier.*alleg.*1.*n.*3.nihilominus ad minus Bartoli resolutionem admittit in subsidium, id est, quando, testamentarij non sunt soluendo Gutier. *d. alleg.*1.*n.*

24 3.*vers.nisi in subsidium*: nam quando quis vendit ad vtilitatē alterius indistinctè,annullatur venditio,si non fuit seruata forma contractus,vt tradunt Ias. & Curt. iun.*in d.l pretium*,&probatur *in l.vlt.C.de rebus alien. non alien.*Manente *d.cons.*17.*n.*56.

25 Nec obstat Surd.*in d.decis.*156. qui cùm in principio meminerit verborum licentiæ siue assensus,ibi, *Ita tamen quod pretium conuertatur in emptionem prædiorum,quæ loco vendendorum remaneant fideicommisso subiecta*, postea *num.*6.ait dicta verba denotare non conditionem,seu modum, qui facit vt modum dans sequatur fidem illius cui dedit,qui si eum non adimpleat,nō datur regressus contra emptorem,sed tantum contra illum qui eum obseruare tenebatur, iuxta distinctionem Bart.*in l sicut §.illud videamus num.* 1. *ff.*

26 *quib.mod.pign.* Sed Surdum optimè carpit Cæs. Manente *d.cons.*17.*à n.*37.*vsque ad* 44.Nam vbicunque alienatio regulariter est prohibita, & illa conceditur cum aliqua qualitate,ea verificari debet,alias contractus erit nullus,Osasch.*dec.*165.*n.*14. *in fine & decis.* 171.*n.*7.*in fine*.Borgnin.*dec.*46.*n*13.*in princ* Vnde fa-

27 cultates concessæ à Rege, vel à contrahentibus cum aliqua qualitate,seu modo eo non obseruato, censentur reuocatæ,vt latè per Osasch.*decis.*166. *per tot.* & per Thesaur.*decis.*99 *num* 13.& 14 Rimin.iunior.*d. cons.*5.*num.*217.*lib.*1. quia eodem tempore venditio & subrogatio facienda erit,Becc.*cons.*66 *n.*8.

28 Surdum quoque improbat Cæsar Manente *d.cons.* 17.*num* 65 & 66.his verbis:*His modò constare potest non subsistere D. Surdum decis.* 156. *qui licet non loquatur in contractu alienationis bonorum minoris, vel pupilli,sed in bonis fideicommisso subiectis; attamen non rectè loquitur, quia cum ista bona non possunt de iure alienari,auth.res quæ C.commun.de leg.l.fin.§ sed quia omnia*, *C.eod.* Neguzant.*de pignor.*3. *memb.*2.*p. numero* 72.*si eorum alienatio permissa fuerit vt pretium inuestiatur, si non fuit applicatum iuxta formam à Principe præscriptam, alienatio irritabitur, vt formaliter exemplificans in bonis fideicommisso subiectis voluit* Rimin.iun.*d. cons.*5.*n.*66.*& in eodem casu* Ceph. *cons.*207. & Roland. *cons.*7.*num.*3. *præcipuè num* 66. Borgnin.*dec* 46.*num.*459.*in princ.& idem esse in bonis feudalibus tradit* Cacheran *dec* 161.*& seqq.*Thesaur. *dec* 99.*n.*13.&c.& statim reprobat Molin.*d.lib.*4 *c.*4. *num* 20. *cum seqq.*vt infrà videbimus. Et idem Cæsar Manente *dec.*31.*num.* 24. Surdum iterum reprobat ibi, *Quoad tertium de implicatione non facta ad formam decreti dicitur,quod licèt d.*Surd.*dec.*156. *tenuerit alienationem bonorum fideicommisso subiectorum concessa à Principe, dummodo alia emantur, & illis non emptis emptor ipse molestare non possit, verè tamen non est illius decisio, & contrarium iudicauit Senatus ipse in causa Patriana,& Gudotta,me aduocante.*

29 Eundem Surdum refutat late Petr. de Luna *d.cons.* 33.*ex numer.*68.*vsque ad num.* 96.& Ciriac.*d.contr.* 303.*nu.*74.ibi,*Et in terminis quòd si pecunia inuestita non fuerit vigore similium decretorum, non inuestiantur,alienationes sunt nullæ,latè contra* Surd.*decis.*156.*respondet* Manente *in suo cons.*17. *vbi multa allegat. Sed ad rem nostram* Rimin.*cons.*5.*n.*220.*& cons.*255.*num.* 36.*&* 37. Thesaur *dec.*99. *numer.* 18. Bald.Nouell. *de dote p.*7.*priuil.*1 *numer.*7.Cacheran.*dec.* 71. *aliàs* 169. *Et ita iudicauit Senatus noster in quadam causa DD.*Dominici *Grassis cum Buschinis,de qua etiam per* D. Manent.*dec.*31.

30 Similiter non obstant ea quæ resoluit Molin.*de primog.lib.*4.*c.*4.*à num.*22.dum ibi loquitur quando in Regiis facultatibus conceditur maioratus possessori licentia alienandi aliqua illius bona ad hoc vt eorum pretium in alia conuertatur, subrogeturque, tradendo eidem possessori dictum pretium vt in alia re pecunias illas collocet,& tunc ait Molin.*d.n.*22.emptorem non teneri curare vt vēditor pecuniam in alia re vtiliter insumat,vt constat ibi, *Sed verius est sufficere emptori si ea lege contrahat, & pretium soluat vt in alterius rei emptionem subrogetur,nec ad illum spectare vtrum in emptionem eius conuertatur,vel non*, &c.Quisque ad hoc mouetur fundamentis.Primò ex *l.vlt.ff.de exercit. act.in ver.*Etenim. Secundò ex *l.*1.*§.non autem vers. vnde quærit Offilius,eod.tit.*ibi,*Et ait si hac lege accepit quasi in nauem impensurus.* Tertiò ex *l.liberto* 32. *in princ.ff.de negot gestis,& ex l.sicut* 8.*§.illud videamus ff.quibus modis pign.* Quarto ex doctrina Bart. *in l.doli num.*7.& 8.*ff de nouat.& in l.alio numer.*24.*ff. de alim,& cib.leg.*Quintò ex resolutis per Dec.*cons.* 36.*num.*8.

31 Sed his non obstantibus contrarium defendit Gregor.Lopez *l.*6.*in glos.verb.que ne la pudiesse vender col.*9.*vers quid autem si Princeps tit.*11.*part.*6. *& in l.*24 *verbo entonce tit.*13.*part.*5. & expressè contra Molinam tenent Auendan.*de censib.d.cap.*24.Petr.de Luna *d.cons.*33.*à num.*68.*vsque ad num.*95.Cæs.Manente *d. toto cons.*17. Ciriac.*d. controuers.* 33.*à n.*71. præcipuè *n.*74.*&* 76.

32 Qua retenta sententia,non obstant fundamenta quibus motus fuit Molina. Nam ad 1. de dicta l. 1.*§.non autem,& l,vlt.ff.de exercit. act.* respondetur multipliciter,& primò in his terminis legem non resistere,imò assistere contractui,qui cum nauis magistro,id est capitaneo,celebratus fuit,*l.*1.*in princ.ff eod.tit.* cùm iste nullam contrahendi prohibitionem habeat, propter quam facultate aliqua, aut licentia egeat. Deinde respōdetur in terminis *d l.vlt.*nauis magistrum ab exercitore speciale mandatum habuisse(exercitor autem est, qui nauem exercet,id est qui ex ea quæstum facit,siue sit illius dominus,siue eam locet per auersionem,*l.fin. §.fin. ff.ad leg. Rhod.* Anton.August. *lib.* 3. *emendat. cap.*6. Cuiac.*lib.*8. *obseru. cap.*15. Gouean.*lib.*2.*cap.* 14.) quia cum speciali mandato præpositus fuerat negotiationi, *d.l.* 1.*§.non autem*, ibi, *Sed eius rei nomine, cuius ibi præpositus fuit, id est, in eam rem cui præpositus fuit*, iuxta Bartoli intellectum in *l.doli n* 7. *ff de nouat.& in l ciuitas numer.*7.*& vlt. vers. concludo ff si certum pet.*& ipse Bart.*in d l.*1.*num* 2.nobiscum sentit ibi, Azo *in sum. huius tit. intelligit quod magister ad pecuniam suscipiendam,& ad merces emēdas erat specialiter præpositus*, &c. rectè Matcard.*de probat.*

probat *concl.* 1161.*n.*8. Et faciunt quæ Butr. *in d. c.* 1. *col. fin. vers. nec recte agitur, de deposito*, dum tenet leges loquentes de institoribus, & exercitoribus applicari non posse illis casibus, in quibus de Iure communi alienatio prohibetur, nisi fuerit ad certam, & limitatam causam, & ideo ad præsentem casum adaptari minime posse, sequuntur Aretin. *in d. leg. ciuitas num.* 7. *ff. si certum petat.* Imol. *in d. cap.* 1. *col.* 13. *vers. præterea.*

54 Secundò respondetur, verum intellectum *ad d. leg.* 1. *§. non autem, & ad d. leg. vlt.* colligit ex distinctione quam notauit *glos. verb. quo vertatur in d. leg.* 3. *§. sed si accepit ff. de in rem verso*, vbi tres gradus curiositatis & solicitudinis constituit, minor scilicet, maior, & summus. Minor exemplificatur *in d. l. vlt.* in eo, qui pecuniam commodati magistro nauis ad illius refectionem, qui deinde cauit se in refectionem nauis eam accepisse, in quo casu Iureconsultus Africanus respondit mutuantem pecuniam debere esse diligentem & solicitum scire an magister nauis haberet mandatum ad eam recipiendam, & an refectioni necessaria sit, & quamatvt videlicet ibi, *Itaque illud exigendum vt sciat in hoc se credere cui rei magister quis sit prapositus, quod certe aliter fieri non posse, quam qui illud quoque sciat necessariam refectioni pecuniam esse, & quare, & si in ea causa fuerit nauis vt refici deberet.* at ideo ob instans periculum perdendi nauem creditori permissum extitit, vt hac minori curiositate & solicitudine tutus remaneret, vt considerant Imol. *in d. cap.* 1. *col.* 12. *in princ. vers. quia ad hoc*, Alex *cons.* 44. *n.* 6 *vol.* 2. Bart. *in l. à diuo Pio §. si emptor, in fine ff. de re iudic.* Mascard *concl.* 1161. *n.* 8. *ad med.* Sed nullo modo illius curiositatis probatio exclusa remansit, vt aduertit Auend. *d. c.* 64. *n.* 10 *&* 11. & est casus in eo tex. specialis Ofasch. *d. dec.* 171. *n.* 17. siquidem hanc minorē diligentiam, & solicitudinem requirit Africanus, ibi. *Et in summa aliquam diligentiam in eo re creditorem habere praestare.* Ratio autē huius specialitatis consistit in magna vtilitate, quā præstat edictum illud, de qua *in d. l.* 1. *in princ.* ibi, *Propter nauigandi necessitatem*, Mascard. *vbi supra.* Petr. de Luna *d. cons.* 13. *n.* 91. *&* 92. Et alia specialitatis ratio colligitur ex eadem *l.* 1. *ibi, Etenim non oportet creditorem ad hoc adstringi, vt ipse reficiendæ nauis curam suscipiat & negotium domini gerat, quod certè futurum sit si necesse habeat probare pecuniam in refectionem erogatā esse*, &c. non enim qui pecunia ad refectionem nauis mutuauit, poterat, nec conueniens foret, assistere refectioni, vt cum diligentia fieret.

55 Alius vero curiositatis gradus, maioris scilicet, exemplificatur in illis, qui pecunias dant, vel bona emunt à personis iure, vel alia dispositione ad recipiendū prohibitis, vt sunt Ecclesia, minor, ciuitas, fideicōmissarius, primogenituram, seu feudum habens, aut dotem, ex dictis, & ideo bene dicit Cuiac. *tract.* 8. *ad African. in d. l. vlt. Curiosi hi omnes creditores esse debent quo vertatur an in rem minoris, ciuitatis, Ecclesiæ, domini eroganda*, &c. & addo *l.* 3. *§. sed si accepit ff. de in rem verso*, vbi qui seruo pecunias dat quasi in rē domini verteret, si iste eas perdidit, domino non nocet. *Ne credulitas creditoris*, vt ait tex. *domino obesset, vel calliditas serui noceret*, quamvis seruus adeo fidelis in antea fuisset, vt quicquid reciperet, in vtilitatem domini fideliter conuerteret, & tandem concludit Vlpian. *Curiosus igitur debet esse creditor, quò vertatur*, & tradit latè Alex. *cons.* 44 *per tot. vol.* 2.

56 Summæ autem curiositatis & sollicitudinis gradus ille est quē exprimit Salicet. *in leg bona fidei ff. ad Velleian.* dum ait quod mutuans pecunias mulieri debet esse diligentior in perscrutando ad quid illas accipiat, nā si ad fideiubendum, vel ad alienam obligationem in te transferendam recipiat, mutuans non posset eas petere, vt probat tex. *in l. vir vxori ff. eod. tit.* ibi, *Quoniam quidem plurimum interfit verùm à muliere quis ab initio contrahat, an alienam obligationem in te transferat, tunc enim diligentiorem esse debere*, &c. vbi Paul. de Castro *n.* 5. tenet quod contrahens cum persona regulariter ad se obligandum prohibita, sed quandoque permissa pro aliqua causa, debet esse admodum solicitus, vt ea causa adimpleatur, aliter enim tutus non erit, sequuntur Harman. Pistor. *q. ciuili* 37. *n.* 30. *lib.* 1. Coler. *de process. execut. p.* 2. *cap.* 3. *n.* 352. Cæs. Manente *d. cons.* 17. *num.* 17. *&* 18.

37 Denique respondetur etiam *d. l.* 1. *§. non autem, & d. l. vlt.* minimè releuare mutuantem pecuniam ad refectionem nauis ab onere probandi pecuniā conuersam fuisse in illa refectione; nam *in d. leg.* 1. *§. non autem, vers. Vnde quærit Offilius*, in illis verbis relatis à Molina, ibi, *si hac lege accepit quasi in nauem impensurus, mox mutauit voluntatem teneri exercitorem*, nullum verbum est probationis exclusiuum, imo tacite insinuat necessarium esse quod ille, qui pecunias dedit ad refectionem nauis, probet eas in ea refectione conuersas fuisse, ibi, *Vel si quid reficiendæ nauis causā contractum, vel impensum est.* Nec probationem excludit *d. l. fin.* sed eam modificat, itavt loco conuersionis, aliquę probentur circumstantiæ, quæ simul iunctæ, idem videntur operari, ac si conditionem inibi faceret probationi conuersionem. Prima est. *Itaque illud exigendum, vt sciat in hoc se credere, cui rei magister quis sit prapositus.* Secunda. *Necessariā refectioni pecuniam esse, & quare.* Tertia. *Etsi in ea causa fuerit nauis vt refici deberet.* Quarta, *an in eo loco credita pecunia sit, in quo id propter quod credebatur comparari potuerit.* Vnde ad comprobandas & iustificandas has circunstantias necesse habet mutuans, vt sit curiosus, solicitus, & attentus, & nihilominus communiter Doctores in casu illius *text.* tenent quod mutuāti pecunias ad refectionem navis, non sufficit probare instantem refectionis illius necessitatem, sed etiam probare debere conuersionem pecuniarum mutuatarum in eandem refectionem. Ita tradunt Alex. *in l. si ciuitas n.* 51. *ff. si certum pet.* vbi Dec. *num.* 30. *dicit communem*, & Alciat. *in* 6. Rip. *in leg. is qui bene num.* 30. *ff. de pignor.* Imol. *in cap.* 1. *num.* 17. *de deposito.* Mascard. *d. concl.* 1161. *num.* 8. *& concl.* 585. *n.* 5. *&* 6. Auendan. *d. c.* 64. *n.* 10. ibi, *Ergo secundum hunc intellectum non benè pro sua sententia ponderauit Molin. textum illum.* Alij vero, qui hanc resolutionem strictiùs tenent, mutuantē obligant ad probationem instantis necessitatis, & quod cōuersionem probare per coniecturas sufficiat. Sic Innoc. *in c.* 1. *de deposito*, quem ita declarant Angel. *in §. hoc etiam col. fin. in auth. de alienat. & emphyt.* Paul. de Castro *cons.* 2. *Visis omnibus col pen. vers. nec obstat. vol.* 1. Greg. Lopez *l.* 3. *verbo en sa pro vers. & quod habetur in leg fin. tit.* 1. *part.* 5. Mascard. *d. concl.* 1161. *num.* 8. Ex quibus omnibus concludit Auendan. *d. num.* 10. ibi, *Ergo dicta l. fin. non excludit omnem probationem, sed contenta fuit illa præsumptione fortissima, & consequenter Molina non bene ponderauit pro sua sententia textum illum.*

38 Vlteriùs Africanus *in d. l. vlt.* requirit vt tria copulatiuè concurrant. Primum, vt pecunia tradatur illi, qui nauem gubernat. ibi, *Stichum magistrum naui prapofuit.* Secundum, *si cùm pecunia crederetur, nauis in ea causa fuisset vt refici deberet.* Tertium, *Necessariam refectioni pecuniam esse, & quare.* Ex quo refert Auendan. *d. cap* 64. *num.* 10. *vers demum*, ibi, *Quod ex ipsa decisione Africani possessor maioratus, qui licentiam alienandi, seu obligandi bona ipsius consequutus est, vel creditores, qui pecunias crediderunt, tenentur euidenter probare instantem necessitatem, & si fortè negatur conuersio*

uersio mutui in causam Regiæ facultatis simul, & conuersionem.

58 Ad secundum Molinæ fundamentum *d. leg. liberto 32.ff.de negot.gestis* respondetur hunc tex.agere de cõtractu mutui,& de persona,cui lex non resistit, in quo casu non tenetur ille,qui pecunias mutuat,conuersionẽ probare vt dictum est *suprà n.1.* Adfuit quoque speciale mandatum , quo casu,ille, qui mutuat non tenetur diligentiam adhibere vt pecuniæ in vtilitatem mandãtis conuertantur, ex traditis supra n... & ideò optimè respondit Pomponius Iureconsl.ibi, *Etiamsi pecunia in rem eius non fit versa, ... debitur in eum negotiorũ gestorum actio creditori*, vnde infert Auend. *d. c. 64.n. 11.* Ergo text.*ille non bene ponderatur per Molin. in fauorem creditorum qui pecunias crediderunt,seu dederunt possessori maioratus,non habenti speciale mandatum recipiendi eas*,&c.

Ad tertium eiusdem Molinæ fundamentum de *l.sicut* 39 *§.illud vt videamus ff.quibus pig.* respondetur hunc textum potius contrariari opinioni Molinæ, vt probat Auend.*d.c.64.n.12.* Ad quartum de doctrinis Bart.*in l. doli mali n.7.ff.de noua.& in l.alio n.24.ff.de alim.& cib.ir leg.* iã supra responsum est,& satisfaciunt Auend. *d.c.64.n.13.* ac Petr.de Luna *d.conf.33.n.89.& 95.* Ad quintum *d.conf.36.n.8.* Decij,respondetur agere de emptore bonorum monasterij,& ita ait. *Quia in contractu venditionis non est necesse hoc probare , sed tantum in quibusdam casibus,Innoc.in c.1.de depos.*&c.

40 Et ideo meritò Molina communiter reprobatur , & expresse illũ conuincunt Auend.*d.c.64.per tot.*& præcipuè *n.14.* concludit.*Ergo ex omnibus suprà dictis apertè contra constat Molinæ resolutionem. nostram esse longe veriorem,& inde considero quod Molina in ea difficili resolutione non firmiter & absolutè tenet eam sententiam,sed trepide,atque sub dubio,dicens,Tutius esse emptori curare vt pecunia in eam causam conuertatur,cuius occasione Regiæ facultates fuerunt expeditæ. Ergo non est eiusdem Molinæ resolutio referenda ad decidendum, sed ad pensandum*,Cæs.Manent.*d conf.17.*per totũ,maximè *n.66.*ibi,*Quicquid scripserit* Molin *d.lib.4.c.4.n.20.cum seq.quia his nostris rationibus non respondet,& in specie maioratus habet contradictores,quos ipse alleg. n.21.in fine*,&c.Petr.de Luna *d.conf.33.ex n.68.*vsque ad *95.*idem dicit,*& n. 82. cum duobus seq. & à n.96.* vsque ad *n.101.* respondet ad decisionem Rotæ 511. *coram* Ludouisio.

Toletana Libelli.

Quæ iudicia ad capturam , & torturam , in causis Fidei sufficiant , & an de sociis Reus interrogari possit, hæretici suam culpam patefacientes, illiusque pœnitentes , an & quando ad misericordiam admittantur?

VOTVM CXIX.

1 *Casus lamentabilis euentus narratur.*
2 *Captura in Causis Fidei magnam infamiæ notam inurit.*
3 *Periculum vbi maius est ibi cautius agendum.*
4 *Indicia maiora in criminibus contra Fidem requiruntur quam in aliis delictis.*
5 *Inquisitorum arbitrio relinquitur quæ indicia in causis Fidei sufficiant capturam.*
6 *Indicia huius rei quæ?*
7 *Testis si est varius ob varietatem ad eruendam veritatem torquetur.*
8 *Reus principalis dum varius inuenitur torquetur, etiam in causis Fidei.*
9 *Reus de mendacio conuictus torqueri debet, & præcipuè si quodlibet aliud accedat adminiculum, etiam in crimine hæresis.*
10 *Suspicione non caret reus qui dicit illud, quod à criminis præsumptione excusaret.*
11 *Suspicionem de se dat , qui ad obiectum crimen expalluit.*
12 *Obmutescere , pallere , seu inconstanter loqui,signa euidentia sunt sceleratæ conscientiæ.*
13 *Indicium desumitur aduersus inquisitum ex qualitate personæ.*
14 *Rumores populi maximum indicium præstant contra Reum.*
15 *Maximè si fama sit vehemens,vel si sumus in delicto difficilis probationis,vel si alia accesserint adminicula.*
16 *Indicia multa coniunguntur ad Reum conuincendum,si in eumdem tendunt finem.*
17 *Hæresis crimen cæteris criminibus solet esse occultior.*
18 *Indicia leuiora sufficiunt in criminibus difficilis probationis.*
19 *In atrocissimis delictis licitum est Iura transgredi, & solemnitates non adhibere.*
20 *Probatio plena & concludens requiritur vt quis in crimine,hæresis pœna ordinaria condemnetur.*
21 *Indicia & præsumptiones non sufficiunt ad condemnandum in pœnam nisi extraordinariam.*
22 *Indicia magna & vrgentia sufficiunt ad torturam inferendam.*
23 *Materia dandi tormenta est arbitraria.*
24 *Naturaliter ratio nobis suadet quod qui contra se confessus est,contra alios multo magis confiteretur, si esset memor.*
25 *Confessus de se in criminibus hæresis & contra fidem,potest de sociis interrogari.*
26 *Confessus in crimine hæresis tenetur socios propalare,licet non interrogetur.*
27 *Indicia quando maxima sunt,aut semiplena probatio adest,præsumitur crimen cum complicibus commissum.*
28 *Confessus quoad Iuris interpretationem pro iudicato habetur.*
29 *Confesso crimine nihil videtur Iudici faciendum.*
30 *Hæretici omni Iure pœnam vltimi supplicij merentur.*
31 *Hæreticus vt verus pœnitens habeatur,necessaria est omnimoda peccati confessio.*
32 *Hæresiarchæ & Dogmatistæ non reconciliantur, neque ad misericordiam admittuntur.*
33 *Blasphemiæ quando sunt adeo enormes pro eis debet capitis pœna imponi.*
34 *Libelli famosi auctor capitis pœna quando afficiendus?*
35 *Delicta plura concurrentia nunquam faciunt,vt illius impunitas detur.*
36 *In criminibus non attenditur nisi illorum qualitas, delinquendique animus.*
37 *Causa nulla est quæ in delictis extrinsecè prauis reum possit excusare.*
38 *Delinquentes magis decernuntur per animum , & finem,quibus crimen perpetrant ; quàm per ipsum facinus.*
39 *Ignorantia Iuris nunquam excusat.*
40 *Ignorantia excusationem nunquam afferre potest in hæresis,vel blasphemiæ crimine,quod nostræ Fidei Catholicæ articulis resistit.*
41 *Reus pro factis hæreticalibus tradendus est Curiæ sæculari.*

sæculari, siue animum hæreticalem fateatur, siue non

42 *Reus confessus verba hæreticalia protulisse non est tanquam hæreticus relaxandus.*

1 SAcrilegus quidam homo, vt vicinum quendam sanguine, vt dicebatur, impurum, malè perderet pro vindicta, nefandum quendam libellum prope eiusdem vicini ædes & in parte, de qua suspicio contra illum oriri posset, affixit, in quo Mosayca lex iactabundis in eo verbis deprædicabatur, diris eam ac male precantibus insultationibus deuouebatur sacrosancta Christi Fides: Fui pro veritate à quodam amico interrogatus qua pœna esset iste Reus puniendus? Et pro vera casûs resolutione sese mihi præsentes obtulerunt in materia doctrinæ pro dubij propositi decisione.

2 Imprimis dubitabatur an contra suspectam de huius libelli promulgatione indicia ad capturam & ad torturam sufficientia extarent, & affirmatiue respondendum esse censui; cùm enim captura in causis Fidei maiorem infamiæ notam inurat, quàm in aliis condemnatio, merito in captura debet procedi magna omniũ concordia, consiliique maturitate; vbi enim maius est periculum, ibi cautiùs agendum est, *c. ipse. vrgenti, de hæret. cap. vt officium, §. verum, eod. titul. lib 6. cap. vbi periculum, de elect.* Ob idque maiora indicia requiruntur, quàm in aliis criminibus, vt prudenter considerarunt Villadieg *in tract. de hæret. q. 11. num 4.* Roias *in simili tract. p. 2. assert. 1. à nu. 12.* Simanch *de Cathol. instit. tit. 16. num. 5. & in enchirid. tit. 25. à num. 3.* Peña *in direct. Inquisit. p. 3. commento 17. vers. dixi verò*, Param. *de origine S. Inquisit. lib. 3. q 9. n. 3.* Sigism Scacc. *de iudic. lib. c. 44. n. 1.* Et regula certa tradi non potest, quæ indicia ad capturam sufficiẽt; nam hoc ex arbitrio DD. Inquisitorum pendet, qui inspecta delicti & personæ qualitate, cæterisque circunstantiis æstimare debent an grauia & sufficientia ad capturam sint indicia, vt ex Vlpiani responso colligitur *in l. 1 ff. de custod. reor.* ibi, *De custodia reorum Proconsul æstimare solet vtrùm in carcerem recipienda sit persona, an militi tradenda, vel fideiussoribus committenda, vel etiam sibi*, &c. Hocque vel pro criminis quod obiicitur qualitate, vel propter honorem, aut propter amplissimas facultates, vel pro innocentia personæ, vel pro dignitate eius, qui accusatur, facere solet, & notarunt Farin. *in prax. crimin. q. 27. n. 126.* Salgado *de Reg. protect. p. 2. c. 4. n. 133. &* apertè in nostris terminis sentit Clemens V. *in Concilio Viennensi* relato *in Clem. 1. §. propter hoc. de hæret.* vbi conscientiæ arbitrio Episcoporum, Inquisitorum, aut cuiuslibet illorum id reliquit, ibi, *Sic quòd quilibet de prædictis, sine alio citare possit, & arrestare, siue capere, ac tuta custodia mancipare, ponendo etiam in compedibus, vel manicis ferreis, si ei visum fuerit faciendum, super quo ipsius conscientiam oneramus.* Vmbert. Locat. *in pract. iudic. Inquis. verb. captus, vers. in criminalibus tamen relinquitur arbitrio iudicis*, Roias *d. p. 2. assert. 1. nu. 34. & 35* Param. *d. q. 9. à num. 33.* Scacc. *d. c. 44.* Martin Delri. *disquisit. magic. lib. 5 sect. 7. in princ. vers. capi tamen non poterunt, & vers. quo ad personas.* Farin. *d. hæresi q. 185. n. 7. in fine*, Anton. à Sousa *in aphorismis Inquis. lib. 2. c. 26. nu. 7* Diana *moral. resol. p. 4. tr. 8. resol. 11. in fine, vers. sed in casu occurrenti.*

4

5

6 Quæ autem iudicia extant, sufficientia sunt iuxta quodlibet boni viri arbitrium; nam sacrilegus iste homo proximus se præ cæteris læsum agens, sceleris enormitatem tum priuatis colloquiis sæpius per Vrbem extollebat, tum iuridicè argumenta suspicionis suæ, & quid ipse circa illam intempestam noctem vidisset, deposuit, varietate tamen & inconstantia in depositionibus huiusmodi vsus est, nunquamque in referendo facto, vt e testibus præterea acceptum est, firmus sibi vel constans inuentus est, imo in multis, quæ firmiter deposuerat, apertè fuit mendacij conuictus.

7 Ex qua in deponendo varietate, & inconstantia magnum quidem indicium ortum fuisse certissimum est, sufficiensque non solum ad inquirendum, seu carcerandum, sed etiam ad torturam; nam si testis est varius, ob varietatem, ad eruẽdam veritatem torquetur, *Auth. de testib. §. si verò ad sunt, l. qui falsò vel variè ff. eod. l. ex libero ff. de q. l. Hispan. pon. tit. 30. p. 7.* Anton. Gom. *tom. 3. var. c. 13. num. 19.* Farin. *in praxi crim. in p. 2. quæst. 66. à num. 98.* multo magis torquendus est reus principalis dum varius inuenitur, arg. n. text. *in auth. & magis C. de sacrosanctis Eccles.* prout in puncto obseruant Luc. de Peña *in l. quoties à num. 28, de dignit. lib. 12.* Blanc. *in l. fin. de q. num. 220. iuncto num. 265. cum seqq.* Farin. *in d. praxi q. 52. à num. 18. vsque ad 24.* Et in causis Fidei idem testantur Eymeric. *in direct. Inquisit. part. 3. titul. de cautel. Inquisit. contra hæreticorum cauill. caut. 6. num. 104 & quæst. 61. num. 1.* vbi etiam Franc. Peña *commento 110. vers. prima regula est.* Sousa *in aphorism Inquisit lib. c. 39. num 79.* Præsertim si alia quæcumque coniectura, seu adminiculum concurrit, Rimin. iun. *cons. 301. n 15. lib. 3.* Ossasch. *decis. 79 num. 18.* Farin. *d. quæst 52. num. 29.* Petr. Cauall. *resol. crimin. casu 500. n. 136.* Castr. Palao *in opere morali tom. 1 tr. 4. disp. 8. puncto 9. n 11.* Sousa *d. lib. 2. c. 39 n* 80. Diana *d. p. 4. tr. 6. resol. 15.*

8

9 Similiter etiam iste Reus ne mendacio conuictus torqueri debet, ex Bart. *in l. de minore §. plurimum numer. 4. & l. fin. numer. 3. ff. de quæst.* vbi etiam Blanc. *numer. 165.* Bossi *tit. de indic. numer. 36.* Menoch. *de præsumpt. lib. 1. præs. 89. numer. 67.* Farin. *dict. quæstion. 52. num. 4* Marius Giurba *cons. 14. num. 11.* Quod indubitanter procedit si quodlibet aliud accedat adminiculum, vt fatentur Clar. *§ fin. quæst. 11. num. 18* Menoch. *d. præs. 89. n. 68* Mascard. *de probat. concl. 2040. n. 1.* Farin. *d. q 52 n 8 cum sequentib* Giurb *d. cons. 14. n. 12. & cons. 87. n. 27. &* 28. Et in crimine hæresis Simanch. *de cathol. instit. titul. 61. num. 31. & 33.* Peña *d. commento 110.* Mart. Delri. *disquisit. magic. lib. 5. section. 4. vers. septimum indicium*, Sousa *d. lib. 2. capit. 39. numer. 76. & 77.* Diana *d. part. 4. tractat. 6. resolut. 15.* Maximè quando plura sunt indicia, quoniam vnum ab alio adminiculatur, vt post Bartol. & alios notant Giurb. *d. cons. 87. num. 16.* Diana *d. resol. 15. vers. his tamen non obstantibus.*

10 Item iste sacrilegus homo in quadam depositione facta coram sęculari iudice asseruit se scribendi ignarum cum tamen oppositum apertissimè constaret; ex quo videbatur scribendi peritiam eo negasse, vt crimẽ tegeret, & ne de homine scribendi ignaro suspicio haberi posset, quod libellũ fixisset: vt in simili arguit Marius Giurba *cons. 13. n. 7.* ibi, *Quia suspicione non caret cum id dixerit, quod à criminis præsumptione excusaret.* Constitit, etiam quòd variis occasionibus multa ex verbis libelli retulisset, adeò singulari, expressaque notitia quæ nisi à sceleris auctore vel participe haberi non posset: cũ alioqnin libellum, vt ipse fatebatur, postquã ad Tribunal delatus est, nec vidisset ipse, nec legisset.

11 Denique cùm quidam coram prædicto homine retulisset rumorem per Vrbem spargi quod ipse libellum fixisset, illico ad obiectam suspicionem expalluit, pressoque de hac re silentio, & cadente vultu, sermonem ad alia artificiosè transtulit. Subita autem vultus immutatio quasi ab animo non bene sibi conscio deprehensumque scelus, timente proficiscens; taciturnitas præterea ex composito facta,

& in re adeo graui inexpiatam relinquens suspicionẽ tam vehemens indicium inducũt vt per se ipsum non solùm sufficiet ad capturam, verùm etiam ad torturam, argum.text. in leg. de minore 10. Paragraph. plurimum ff. de quæstion. ibi, nam & ex sermone, & ex qua quis constantia, qua trepidatione quid diceret, &c. quædam ad illuminandam veritatem in lucem emergunt, vbi Bartolus numer. 2. & 4. in leg. fin. numer. 2. in fine ff. eod. optimè Menoch. de præsumpt. lib. 1. præs. 89. numer. 129. vbi ex aliis probat quod tacens, & non respondens ei, qui rumorem spargi asserit, delictum fuisse ab ipso commissum, præsumitur illud commisisse, & indicium ad torturam ex hoc aduersùs eum oritur, Farin. d. quæst 52. à num. 40. maximè accedente alio quocunque indicio, Simanch. d. titul. 63. à num. 31. Didac. Quanter. in quæstion crimin. capit. 2. de probat. per testes, quæstion. 1. numer. 20. Binsfeld. in leg. vltim. Cod. de malef. ind. 16. Martin. Delri. dicto lib. 5. sectione 4. vers. 23. Sousa d. lib. 2. cap. 39. num. 81. Diana d. part. 4. tractat. 6. resolut. 15. Nam obmutescere, pallere, seu inconstanter loqui, signa euidentia sunt sceleratæ conscientiæ, iuxta illud Sapient. c. 17. Cùm sit timida nequitia, testimonium dat condemnationis, semper enim præsumit sæua perturbata conscientia. Et notauit Demosth. in orat. de fals. leg. Conscientia scelerum eripit audaciam, linguam reprimit, obturat os, angit, silentium imponit; cum aliis adductis per Simanch. citato loco, Menoch. dicta præs. 89. à numer. 71. Farinac. d. quæst. 52. numer. 43.

13 Addebatur quòd pensata personæ qualitate non inuenitur esse bonæ vitæ ac famæ, & sic non leue aduersùs inquisitum ex indicium desumebatur, iuxta text. in l. de minore 10. §. plurimum, ibi, Vel cuius existimationis quisque in ciuitate sua est, ff. de quæst. l. non omnes 5. §. à barbaris ff. de re milit. & faciunt tradita per Me-

14 noch. d. præs. 89. n. 133. Farin. in d. praxi. q. 47. à nu. 199. Giurb. cons. 13. n. 16. Omnes igitur aut hominis indole & moribus rite perpensis, aut occulto quodã veritatis genio quasi diuinitus inspirato ducti; clamabant nefandum hoc scelus à nullo alio admitti potuisse: qui quidem rumores maximum indicium præstant, sufficiẽa non solum ad inquirendum, & in carcerem detrudendum, vt inquit Cyn. in l. nullus, n. 3. C. de exhib. reis, Bald. consil. 364. num. 6. lib. 3. Cravet. cons. 41. n. 6. & post alios Mascard. de probat. concl. 754 num. 10. Farin. quæst. 47. n. 39. Martin. Delri. d. lib. 5. in 2. append. quæst. 7. in princ. Sed etiam ad torturam, iuxta text. in l. de minore 10. §. plurimum ff. de qu. l. 3. §. eiusdem ff. de testib. l. Hisp. 3. tit. 30. part. 7. vbi Greg. glos. 1. Anton. Gom. var. tom. 3. c. 13. num. 10.

15 Maximè si, vt in præsenti, fama est vehemens, Ias. in l. admonendi num. 105. ff. de iureiur. Pelin. in c. veniens num. 15. de testibus. Clar. in § fin. quæst. 21. Franc. Viui. decis. 533. n. 2. Peguera decis. 17. n. 16. Menoch. d. lib. 1. præs. 89. n. 52. Farin. q. 47. num. 18. Peña in 2. part. direct. Inquis. commento 110. Param. de origine S. Inquisit. lib. 3. quæst. 6. n. 42. Martin. Delri. d. lib. 5. section. 3. colum. 5. vers. nam fama vehemens, Marius Giurba cons. 13. numer. 13. 18. circa fin. Castr. Palao d. tom. 1. tractat. 4. disp. 8. puncto 9. num. 9. Sousa d. lib. 2. cap. 39. n. 59. Diana d. p. 4. tr. 6. resol. 13. Trullench. d. lib. 8. cap. 1. dub. 17. ex n. 1. Vel si sumus in delicto difficilis probationis. Menoch. d. lib. 1. præs. 89. n. 34. Azeued. d. l. 3. n. 85. & 86. Farin. d. q. 57 n. 11. Ceuall. comm. contra comm. q. 302. n. 10. Giurb. consil. 13. n. 18. & consil. 43. n. 19. & consil. 87. n. 21. & 25. circa fin. Vel si alia accesserint adminicula, Azeued. d. l. 3. n. 86. Farin. d. q. 47. n. 17. 18. & 35. Petr. Caball. crimin. resol. casu 200. n. 134. Mariu. Giurba. d. consil. 13. num. 18. & cons. 43. numer. 18. & consil. 87. n. 21. & 25. Quanter. d. cap. de probat. per testes, q. 1. n. 8. Scacc. de iudic. lib. 1. c. 95. n. 1. vers. si sumus in crimine heresis, Martin. Delri. d. lib. 1. in append. 1. q. 7. Diana d. resol. 13.

16 Quæ quidem indicia apta & idonea meritò iudicata fuerunt non solum ad carceris detrusionem, verum etiã ad torturam; licet enim quodlibet eorum de per se non sufficeret, quia vnum indicium regulariter sufficere non solet, vt pluribus adductis testantur Peña in direct. p. 3. commento 110. Guazin. de defens. reorum tom. 1. lib. 1. defens. 30. c. 4. n. 12. Seraphin. de Freitas in add. 1. ad D. Roderic. da Cunha de Confessar solicit. q. 4. n. 25. Diana d. p. 4. tract. 6. resol. 4. Saltem omnia simul negari non potest quin sufficiant; quia indicia licèt imperfectè, & per testes singulares probata, coniunguntur ad reum conuincendum, si in eundem tendunt finem arg. text. in l. qui sententiam 16. ibi, in vnum conspirantes, concordantesque rei finem, C. de pœn. Blanc. de indic. n. 368. Mascard. de probat. concl. 1223. à n. 32. Honded. cons. 102. n. 85. lib. 1. & cons. 98. n. 20. vol. 2. Mari. Giurba consil. 87. n. 29.

17 Præsertim in criminibus difficilis probationis, non solum suapte natura, vt cætera quæ hæresim sapiunt, ex Rojas de heret. p. 1. num. 295. & 296. Simanch. de Cathol. instit. titul. 65. num. 51. ibi, Et eò magis in heresi, quò cateris criminibus solet esse occultior, & in enchirid. tit. 51. n. 16. Seraph. de Freitas ad d. q. 4. n. 19. Martin. Delri. d. append. 1. q. 22. Diana d. tr. 6. resolut. 1. Sed etiam quod commissum fuisset tempore nocturno, Bald consil. 77 numer. 5. lib. 3. Menoch. de præsumpt. lib. 5. præs. 46. n. 1. & 2. & de arbitr. casu 116. Azeued. cons. 28. nu. 64. Rip. de nocturno tempore c. 33. n. 15. Mari. Giurba consil. 87. n. 22. vbi nox efficit quod delictum vix probari

18 possit, illudque qualificat, & aggrauat. Et in criminibus difficilis probationis non est dubium quòd leuiora indicia sufficiunt, ex Bald. in l. quicunque num. 2. & 25. C. de seruis fugit. & in l. 3. n. 5. Cod. de Episc. aud. Decian. in tract. crimin. tom. 2. lib. 7. cap. 24. nu. 10. Azeued. d. cons. 28. à n. 60. Guazin. d. defens. 30. cap. 4. num. 9. Giurb. d. cons. 87. numer. 16. Et tantò magis, quando sumus in atrocissimis; cùm in illis liceat iura transgredi, solemnitates non adhibere, & ordo sit ordinem non seruare. cap. ad nostram 3. vbi gloss. de iureiur. capit. euidenti, de accusat. l. si verò §. qui pro Rei ff. qui satisd. cog. leg. 2. & ibi Bart. ff. de furt. Menoch. de arbitr. lib. 2. quæst 84. à numer. 9. Mascard. de probat. concl. 1391. à num. 13. Farin quæst. 37. n. 85. cum seqq. Sousa d. lib. 2. c. 39. n. 12.

19

20 His igitur indiciis iuste quidem Reum in carcerem detrudi iussum fuit; sed quia in crimine hæresis, vt quis pœnæ ordinariæ addicatur, plena & concludens requiratur probatio, cap. litteras, de præsumpt. Alberic. in rub. de heret. num. 10. Rojas in tract. de heret. quæst. 2. assert. 6. num. 105. cum seqq. Simanch. de cathol. instit. tit. 50. à num. 21. & tit. 51. à num. 2. & in enchirid. titul. 34. num. 1. Farin. de heresi quæst. 187. §. 1. à num. 2. Peña in director. part. 2. comment. 80. Decian. in tractat. crimin. lib. 5. cap. 35. numer. 20. Param. d. lib. 3. q. 6. à numer. 86. Sousa d. lib. 2. c. 5. à num. 8. Castr. Palao d. tom. 1. tract. 4. disp. 8. puncto 10. num. 1. Diana d. p. 4. tractat. 8. resol. 36. ita vt indicia & præsumptiones non sufficiant ad condemnandum in pœnam nisi extraordinariam, & purgationem, seu abiurationem indicendam, cap. accusatus 8. in princ. cap. vt officium 11. de heret. lib. 6. Simanch. d. titul. 50. à num. 21. & tit. 52. n. 12. Villadieg. in tractat. de heret. quæst. 13. numer. 21. & 22. Albertin. in tract. de agnosc. assert. quæstion. 34. nu. 56. cum seq. Peña dict. part.

2. commenta

2. commento 10. verf. fed hanc fementiam, Rojas *d. &c p. 2. num. 304. cum feq.* Farin. *d. q. 187. num. 9.* Param. *d. lib. 3. q. 7. n. 90.* Soufa *d. lib. 2. c. 5. n. 11.* Caftr. Palao *dict. punct. 10. n. 1.* Diana *d. refol. 36.* Trullench. *d. lib. 8. c. 2. dub. 21. num. 15.*

21 Ideo cùm prædicta indicia magna, & vrgentia fint ad torturam inferendam deuentum fuit, prout in his terminis deueniri potuit, ex refolutis per Eymeric. *in direct. Inquif. p. 3. q. 61.* vbi Peña *comm. 110* Simanch. *de Cathol. inftit. tit. 65. per tot & in encb rid. titul. 52. à num. 5.* Farinac. *de herefi quaf. 185. à num. 140.* Marin. Delri. *dict. lib. 5. fect. 3. & 4.* Soufa *d. lib. 2. cap. 39. à num. 6* Caftro Palao *d. difput. 8. punct. 9. à num. 2.* Diana *d. part. 4. tract. 6. refol. 1. & 2.*

23 In qua re diiudicanda vtrum fcilicet procedi deberet ad torturam, & an fufficerent indicia, vel non, plurimum confert iudicium, & votum DD. Iudicum, quia illis materia eft arbitraria, qui crimine, & circumftantiis animaduerfis prudenter quid interfit fore arbitraturi, argument. text. *in d. l. de minore §. plurimum, ff. de queft.* cum latè adductis in crimine hæfefis per Roja *d. part. 2. num. 191.* Decian. *dict. lib. 1. cap. 35. num. 20. poft med.* Peña *dict. p. 3 commento 39. littera D. & quaftion. 61 commento 110.* Farin. *de herefi quaft. 185. num. 143.* Soufa *d. lib. 2. c. 39. n. 6.* Diana *d. p. 4. tr. 6. refol. 2.*

24 Dum Reus torqueretur miferè crimen confeffus fuit, fed an de fociis poffet interrogari dubitatum fuit & videbatur negatiue refpondendum, quia negari non poteft quin crimen, omnefque eius circunftantias palam, & non inuitus confeffus, vt ifte Reus, complices quoque fi fuiffent, aperiret; hæc eft præfumptio naturali ratione dictata, vt animaduertit Simanch. *in enchirid. tit. 52. nu. 31.* ibi, *Naturaliter ratio nobis fuadet quod qui contra fe confeffus eft, contra alios multo magis confiteretur, fi effet memor*, &c. Rojas *d. part. fecund. à numero 243.*

25 Contrarium verò dictat praxis, & vfus; nam in criminibus hærefis, & contra Fidem, de fe confeffus poteft de Sociis interrogari, vt talia delicta ob communẽ omnium falutem extirpentur, ad text. *in d. cap. litteras, de præfumpt. & in capit. in Fidei fauorem, de heret. in 6. & in leg. quicunque 9. Cod. de malef. & mathem.* ibi, *Ne facinoris focios publicaret*, Simanch. *de Cathol. inftitut. titul. 44. de Ordine proced. num. 27. & 28.* Peguera *decifion. 5. num. 13*, Param. *d. lib. 1. quaftion 9. à num. 182.* Martin. Delri. *d. lib. 5. fect. 3. in 2. ind.* Decian. *d. lib. 5. capit. 36. n. 19.*

26 Quinimo licet non interrogetur, tenetur focios propalare, iuxta illud *Deuteronom. cap. 13.* ibi, *Si tibi voluerit perfuadere frater tuus*, &c Sot. *de tegendo fecreto memb. fecund. quaftion. 4.* Simanch. *de Cathol. titul. 13. num. 21. & titul. 19. à num. 1.* Param. *d. lib. 3. quaft. 9. à num. 182.* Hæc enim crimina fæpiùs cum complicibus perpetrantur, ideóque non folum poteft interrogari & inquiri ad ea patefacienda, fed per præfumptionem, quæ remanet, complices femper fuiffe, Rei non iudicantur plene confeffi, & pœnitentes nifi detegantur, vt fentit Sanct. Augustin. *in Deuteron. Epiftol. 64.* ibi, *Heretico petenti pœnitentia locum, tunc credatur, fi & alios quos illic nouit effe manifeftauerit nobis*, &c. Et folùm per hanc præfumptionem contra eos ad torturam poteft procedi ad cõplices detegendos, vt teftatur Vmbert. Locat. *in indic. Inquifit, verbo hereticus num. 45. & verb indicium num. 31. & verbo inquifitio num. 1.* & poft iudicialem inquifitionem inter decreta Congregationum in vltimo referens decretum Pauli IV. & Pij V. vbi arbitrio Iudicum remittitur tortura reorum confefforum, & conuictorum, de hærefi pro vlteriori veritate habenda, & pro complicibus, Diana *d. p. 4. tractat. 6. refolut. 27. verf. notandum eft, in fine*, Sanchez *d. lib. 6. confil. moral.* *capit. 3. dub. 22.* Seraphin. de Freitas *ad d. quaft. 22. numer. 28.*

27 Quando enim maxima funt indicia, aut femiplena probatio adeft, præfumitur crimen cum complicibus fuiffe commiffum, ac proinde pro eis habendis torturã inferri debet. Simanch. *de Cathol. inftit. titul. 65. de torment. num. 59. & 60. & in enchirid. titul. 52. n. 30. & 31.* Zanchin. *in tract. de heret. cap. 9. verf. & hoc cafu*, Quanter. *in quaft. crimin. rub. de quaft. tangen. prob. quaft. 2. de probat. per teftes §. 2. de indic. fufficien. ad tortur. numer. 52.* Param. *d. lib. 3. q. 9. num. 184.* Farin. *de herefi quaftion. 185. §. 8. num. 135.* Diana *d. refol. 27. verf. notandum eft tamen*, Caftr. Palao *d. tractat. 4. difput. 8. puncto 9. numer. 29.*

28 Cùm ergo Reus crimen confeffus fuiffet, quo haud dubium videtur ab eo fuiffe commiffum, pœna condigna debet ei imponi: fiquidem facto id manifeftãte, legis poteftate fubintrat pœna, & aduerfus eam exercetur, vt inquit Martian. *in l. 1. ff. ad Turpil.* ibi, *fin autem pronunciauit, calumniatum eſſe, condemnauit eum; & quamuis nihil de pœna fubiecerit, legis tamen poteftas aduerfus eum exercebitur*; ita confeffus quoad Iuris interpretationẽ pro iudicato habetur *l. 1. ff. & C. de confeff.* Mancin. *de confeff. c. 1. n. 1.* Cæf. Barz. *decif. 141. n. 6.* Mar. Giurb. *conf. 16. n. 2.*

29 Confeffo enim crimine nihil videtur remanere Iudici faciendum, neque etiam fententiã effe neceffariam, ex *l. 1 ff. ad Turp.* vbi cum Papiniano his verbis datur ratio *Nam*, vt Papinianus refpondit, *facti quidem quaftio in arbitrio eft iudicantis, pœna verè perfecutio, non eius voluntati mandatur, fed legis auctoritatẽ fernatur*.

30 Et fiquidem in eo libello Chrifti Saluatoris noftri lex damnabatur, Moyfis antiqua & caduca acclamabatur, aliique errores, & hærefes promulgabantur, vltimi fupplicij pœnam ei imponi debere, quam omni Iure hæretici merentur, probat *l. quicunque, §. eos vero*, ibi, *Vltimo fupplicio coërceantur, l. Arman, §. Manichai, C. de heret. c. ad abolendam, eod. tit.* Ordin. Reg. Lufit. *lib. 5. tit. 1. in princ.* Alphonf. à Caftro *de iufta heret punit. l. 2. c. 12* Simanc. *de Cathol. inftit. titul. 46. de pœnis à n. 42.* Petr. Greg. *fyntagm. Iuris, l. b. 33. c. 6. à nu 4. & c. 8. n. 10.* Decian *in tract. crimin. lib. 5. c. 40. & 42.* Clar. *§. harefis. num. 8.* Hieron. Roman. *de Repub Chriftiana, lib 5. cap. 10. verf. Tiene as las fama Inquificion, fol. mihi 264.* Azor. *inftit. moral. p. 1 lib. 3. cap. 13.* Farinac. *de herefi q. 189. §. 1.* Et ideo videbatur hunc reum hæreticum iudicari, eique pœnam mortis imponendam, illum fæculari brachio tradendo abfque eo quod ad mifericordiam admittatur.

31 Nam licèt hæretici ad illam admittantur, & reconcilientur, eis culpam patefacientibus, illiufque pœnitentibus, iuxta text. *in capit. excommunicamus 2. de heretic.* hoc nullatenus procedit in hoc cafu. Vt enim hæreticus verus pœnitens habeatur, neceffaria eft omnimoda peccati confeffio, & veniam non meretur qui peccatum integrè non agnofcit, *cap. perfecta pœnitentia 40. cum feqq. & capit. fuper 49. de Pœnit. diftinct. 1. capit. fin. de Pœnit. diftinct. 5. capit. fuper quibufdam 26. de verbor. fignific.* Et confitens diminutus tanquam negatiuus Curiæ fæculari tradendus eft. Calderin. *in tract. de heret. rub. de mat. proceff. num 6.* Rojas *eod. tract. p. 1. à num. 195. & p. 2. à num 236.* Simanch. *de Cathol. inftitut. titul. 48. num. 27. & 28.* Peña *in direct. Inquifit. p. 2. commento 59. verf. ex his poffumus*, Farinac. *de herefi quaftion. 196. §. 1. num. 17.* Antonin. à Soufa *in aphorifm. Inquifit lib. 1. capit. 16. à num. 4. & lib. 2. capit. 48. num. 11.* Diana *d. p. 4. tractat. 7. refolut. 25.* Idémque iudicandum eft de confitente factum hæreticale, intentionémque negante; negat enim partem potiorem, vt verus pœnitens habeatur,

fleut tradunt Albertin. *de agnosc. assert. quæst. 8. num. 12. & quæst. 32. num. 27. & quæst. 34. num. 57.* Rojas *de hæret. p. 1. à num. 276. & 573. cum seqq.* Simanch. *de Cathol. instit. tit. 13. num. 16. & in chirid. tit. 29. n. 8.* Farinac. *de hæresi q. 179. §. 4. n. 54. & 58.* Torreblanc. *de iure spirit. lib. 3. c. 2. à n. 31.* Diana *d. part. 4. tract. 7. resol. 34.* qui ab hac opinione non dissentit, quando, vt in præsenti, Reus conuictus erat.

32 Iuuat quòd hæresiarchæ,& dogmatistæ non reconcilianiur neque ad misericordiam admittuntur, quamuis eã poscant, sed Curiæ seculari traduntur. Ita Simanch. *de Cathol. instit. tit. 47. num. 50. cum seqq. & in enchirid. tit. 59. n. 1. cum seqq.* Repert Inquis. *in verb doctrr* Rojas *d. p. 2. n. 339. cum seqq. assert 43.* Decian. *d. lib. 5. c. 53. n. 3. vers. quint.*, Suar. *de Fide, disp. 23. sect. 2. n. 10.* Et reus iste necessario videtur hæresiarcha, atque dogmatista habendus tanquam auctor. & sectator, non solum nouarum opinionum, sed erroris adeo inauditi inductor, vt patet ex libello.

33 Et licèt in hoc Reo alia crimina quàm blasphemię non perpetrarentur per hoc capitis pœnâ dignus erat, quando enim blasphemiæ sunt adeo enormes, certum est pro eis debere capitis pœnam imponi, argum. text. *in l. vnica. C. nom. lic. sign Saluat. vbi glos. verb. grauissimum,* exponit, id est, *pœnam mortis,*& tradunt Anchar. *cons. 15. per tot.* Cassan. *cons. 1. num. 69.* Boër. *decis. 301. à num. 16.* Frana Mari *decis. 509. in fine p. 1.* Farin. *in praxi crimin. p. 1. q. 20. n. 68.* Decian. *lib. 6. c. 6. n. 5. & 7.* vbi ea Grammat. refert quòd etiam hodie posset imponi pœna mortis, attenta qualitate blasphemiæ si esset enormissima,& horrenda, & attenta pessima qualitate blasphemantis, Menoch *de arbitr. casu 379. n. 4.* Vincent. de Franchis *decis. 504. per tot.* Petr. Caball. *resol. crimin. casu 91. per tot.* Ioan. Gutier *de delict. q. 75. per tot.* Quod procedit etiam in sancti Officij Tribunali, in eo enim non etiam ad misericordiam sunt admittendi, quamuis illam efflagitent, qui eiusmodi blasphemias perpetrauerint, sed Curiæ seculari sunt tradendi; vt per Sousam *d. lib. 2. c. 42. n. 16. & 17.* Farin. *de hæresi q. 181. n. 44.* Diana *d. p. 4. tr. 7. resol. 9. in fine.*

34 Et quando nihil aliud concurreret quàm libellus famosus, hac de causa capitis pœna erat dignus, *leg. lex Cornelia, §. fin. ff. de iniur. l. vnic. C. de famos. libell. l. Hisp. 3. & 10. titul. 9. p. 7.* Ludouic. Peguera *decision. 67.* Farin. *in praxi crimin. q. 105. à nu. 241. & cons. 30. à num. 1. lib. 1.* Hieron. Bucaton. *de different inter iudicia ciuilia & crimin. differ. 50* Ordin Regia Lusit. *lib. 5. tit. 84.* præcipuè cum libellus graues iniurias, & opprobria in aliquam magnæ qualitatis personam continet; nam si facti & personarum qualitas expostulat, vltimo supplicio auctor libelli afficiendus est, teste Petro Placa *in epit delict. c. 3. n. 2. cum seqq.* Farin. *d. cons. 30. n. 25.* & tãto magis si in diuinam maiestatem enormia conuicia dirigantur.

35 Et demum quamuis per hæresim crimen, quod interponebatur, vel quod libellus indicabat, admitti ad misericordiam posset, hîc vero fieri non debebat, cum cæteræ criminum species concurrant, in quibus venia concedi non potest: nunquam enim plura delicta concurrentia faciunt, vt vllius impunitas detur: neq; enim delictum ob aliud delictum minuit pœnam, vt inquit Vlpian. *in l. nunquam plura 2. ff. de priuat. delict.* Petr. Caball. *crimin. resolut. casu 158. num 10. & 14. cum seqq.* Giurba *cons. 85. à n. 23 & cons. 81 à n. 8. & 41.* Larrea *tom. 1. decis. 50. à num. 1.* Et omnia simul sunt operatura quod singula separatim non possent, argum text in *l. si adulterium cum incestu 38. l. vim passa 39. §. præscriptione, ff. ad leg. Iul. de adulter.*

36 Et quamuis Reus declarauerit causam ex qua fuit motus libellum illum publicandi nõ processisse animo offendendi sacrosanctam & orthodoxam Fidem, aut illam minus credendi, sed vt malè perderet vicinum, falsò, imputando illi delictum; id sanè crimen aggrauat, quia in criminibus non attenditur nisi illorum qualitas delinquendique animus, *l. 1. §. diuus, l. diuus 14. ff. ad leg. Cornel. de sicar. l. si seruus 27. §. etsi puerum 28. ff. ad leg. Aquil. l. desertorem 3. §. in bello ff. de re milit.*

37 Nulla est etiam causa, quæ in delictis extrinsece prauis Reũ possit excusare, *l. palam 43. de ritu nupt.* Non est ignoscendum ei mulieri, qui obtentu paupertatis turpissimam vitam agit.

38 Et maximè, quia iã constat de voluntate, animoque nocendi *l. 1. C. de sicar.* ibi, *Crimen enim contrahitur si & voluntas nocendi intercedat, cap. vnum §. criminis appellatio 25 dist.* glos & DD. *in l. 1. C. si aduersus delict.* Menchac. *illustr. lib. 5. 1 q. 19. num. 5.* Farin. *in praxi crimin. q. 87. num. 6.* Et delinquentes magis discernuntur per animum & finem, quibus crimen perpetrant, quam per ipsum facinus, *d. l. diuus, ff. de sicar.* ibi, *in maleficiis voluntas spectatur, non exitus, leg. fraudis, ff. de re iudic leg. verum, ff. de fur.* S. Isidor. Pelusiota *lib. 3. Epist. 399.* ibi, *Siquidem res à conatibus plerumque, non ab effectibus iudicantur, atque ab animi sententia & voluntate, non à fine corona nectitur, cap. ordinationes in princ. 1. q. 1.* Tiraq. *de pœnis temper. causa 51. à n. 7.* Farin. *d. q. 87. n. 7.*

39 Nec ignorantia excusare poterat reum; hæc enim quando est iuris, nunquam excusat *leg 9. Cod. de legib.* ibi, *leges sacratissimæ, quæ constringunt hominum vitas, intelligi ab omnibus debent*; hocque potiori ratione in criminibus procedit, *l. 1. ff. de legib.* vbi lex definitur, vt sit delictorum quæ sponte vel ignorantia committuntur coërcitio: præcipuè cùm criminis prohibitio ex iure naturali, vel diuino procedat, *l. si adulterium cum incestu 38. §. 1. ff. ad leg. Iuliam de adulter.* Donel. *comment. lib. 1. cap. 22. vers. in delictis,* Pichard. *in §. ita tamen 1. num. 31. & 32. Institut. de vi bonorum rapt.*

40 ac præsertim in hæresia, vel blasphemiæ crimine, quod nostræ Fidei Catholicæ articulis resistit, hoc enim casu nunquam ignorantia potest excusationem afferre, *cap. 1. de summa Trinit. cap. 1. de hæret leg. Hisp. 1. titul. 1. lib. 1. Recop.* Alphons. de Castro *de iusta hæreticor. punit. lib. 1. cap. 9.* Meleb. Can. *de locis Theolog. lib. 12. c. 9.* Azor *institut. moral. p. 1. lib 1. c. 12. & seqq* Farin. *de hæresi q. 179 §. 2. n. 74* Torreblanc. *de iure spirituali lib. 13. cap. 2. n. 33. & 34.* Castr Palao *in opere morali p. 1. tr. 4. disp. 3. puncto 2. ex num. 2.*

Castella & Legionis charta sigillata.

Pragmatica sanctio à Rege Catholico publicata super charta sigillata non comprehendit Clericos, & Ecclesiasticas personas; nec in Tribunalibus Ecclesiasticis possunt, cum illa iudicialia & extraiudicialia acta confici.

VOTVM CXX.

1 *Philippus IV. Rex Catholicus pragmaticam edidit sanctionem super charta sigillata relati tenoris, & num. 2.*

3 *Declaratio dictæ legis, seu pragmaticæ Sanctionis refertur.*

4 *Pretium excessiuum charta sigillata ostenditur.*

5 *Charta ad euitandas fraudes olim apud Romanos signabatur.*

6 *Casus plures in aliqua lege seu dispositione de*

per

per se stantes dicuntur dividui.

7 Tributum strictè, & propriè dicitur illud quod Principi solutur ratione fundi, aut soli.

8 Tributum dicitur à tribuendo, & lato modo in hunc sensum sumitur.

9 Tributa prædiis imposita, ad Ecclesiam cum illo onere transeunt.

10 Tributum lato modo dicitur quicquid Principi pro expensis, & utilitatibus publicis solvitur.

11 Causa finalis semper attendi debet.

12 Plus debet valere quod agitur, quam quod simulatè concipitur.

13 Immunitas Ecclesiastica indirectò violatur per circuitum, & sub simulato nomine.

14 Tributum charta sigillata omnibus maximum, & vasallis magis onerosum.

15 Tributum est quicquid imponitur rei præter eius valorem, & Principi solvitur.

16 Præsumptio stat prò Principe quod bene egerit.

17 Lex civilis quando dicatur statuere contra exemptionem, & libertatem clericorum.

18 Exemptionem clericorum ab Imperatorum, & Regum liberalitate prevenisse qui teneant? & unde colligant?

19 Exemptionem clericorum immediatè, & in totum à iure divino descendere plures alii melius sustineat.

20 Constantinus Imp. absolutam clericorum exemptionem suo tempore agnovit, & deinde alii Imperatores.

21 L. Hisp. 50. tit. 6. p. 1. intelligitur.

22 S. Gregorius Epistol. 54. aliàs 56. lib. 11. declaratur.

23 C. quicquam 11. q. 1. exponitur.

24 C. de capitulis, 10. dist. intelligitur.

25 Leges politicæ, & œconomicæ quando obligent clericos ostenditur.

26 Clerici non obstante clericatu cives sunt, & membra Reip.

27 Panis cassa ab omnibus tam sæcularibus quam Ecclesiasticis observari convenit.

28 Solemnitatem in instrumentis extraiudicialibus per legem sæcularem adhibendam tenentur clerici observare quando sine difficultate, & aliqua impensa id fieri potest.

29 Clerici in Ecclesiasticis Tribunalibus non tenentur observare Pragmaticam sanctionem super charta sigillata.

30 Stylus Tribunalis iudicis delegati, & non delegantis est observandus.

31 Leges, & stylus Tribunalium sæcularium observare tenentur in illis litigantes etiam clerici.

32 Tributum est quicquid excedit iustum valorem, & applicatur fisco.

33 Monetam cudere, minuere, seu alterare est de Regalibus Principis.

34 Monetæ valor quando mutatur cum magno excessu etiam ob aliquam publicam necessitatem ut clericum liget, requiritur Summi Pont. licentia.

35 Alearum ludus clericis prohibitus.

36 Clerici pro rebus, quas negotiationis causa extra Regnum asportant, tenentur solvere gabellam.

37 Sal, & piper sunt de Regalibus Principis.

38 Tributa Ecclesiis, & Ecclesiasticis personis an & quando Reges ex immemoriali consuetudine legitimè proscripta imponendi auctoritatem habeant?

39 Consuetudo contra ius divinum, aut saltem contra Canonicas Constitutiones, nec addit, nec tollit ius.

40 R. P. M. Fr. Franciscus de Araujo hanc quæstionem de papyro Regio sigillo signata pertractat.

41 Inconvenientia referuntur si Pragmatica sanctio papyri sigillata comprehenderet Tribunalia Ecclesiastica.

1 PHilippus IV. Rex Catholicus sub die 15 Decembris 1636. legem sive Pragmaticam sanctionem publicari fecit super charta sigillata in instrumentis, & aliis actis iudicialibus, & extraiudicialibus adhibenda tenoris sequentis, videlicet. *Sabed que aviendo reconocido los grandes daños que padece el bien publico y particular de mis vassallos con el uso de los instrumentos è escrituras falsas, cobrando fuerça este delito de la frequencia que ocasiona la poca prevencion y cautelas que hasta aqui ha tenido esta materia y que ha llegado à terminos en estos tiempos que ni bastan las dispuestas por mis leyes Reales, ni el temor de sus penas, ni diligencias de mis iusticias, deseando por la obligacion que corre à mi conciencia y dignidad Real, y por otras razones convenientes y necessarias hallar medios que sirvan de remedio à tanto excesso, y siendo como es privativo de mi Regalia elegir los mas eficazes, mudando los antigos que fueren nocivos à lo politico de mis Reynos, y añadiendo los que de nuevo parecieren convenientes, y que la extension de mi Monarquia à provincias tan remotas, con quien es menester la correspondencia en cosas del govierno y comercio, ha expuesto à maior peligro este negocio.*

2 *Aviendo visto lo que sobre ello me propuso el Reyno junto en Cortes, suplicandome con la atencion que tiene à mi servicio, y su conservacion mandasse fundar quatro sellos para estampar en cada pliego donde se han de escrivir dichos instrumentos, el que segun la calidad y cantidad del negocio fuere mas à proposito, confiando por la experiencia de otras provincias se conseguiria en las mias la misma utilidad, y aviendo conferido con diferentes Ministros zelozos de mi servicio, he acordado de mandar dar la presente que quiero tenga fuerça de ley y Pragmatica sancion, como si fuera hecha y promulgada en Cortes à pedimiento y supplicacion de los procuradores dellas. Por loqual ordeno y mando que de aqui adelante no se pueda hazer ni escrivir ninguna escritura, ni instrumento publico, ni otros despachos que por menor iran declarados en una cedula mia sino fuesse en papel sellado con uno de quatro sellos, que para este effecto he mandado disponer, con la diversidad, forma, y calidades que se contienen en la dicha cedula, sin que por esto sea visto derogar las demas solemnidades que de derecho se requieren en los dichos instrumentos para su validacion, porque mi voluntad es añadir ninguna solenidad y el sello por esta forma sustancial, paraque sin ella no puedan tener effeto ni valor ninguno, y desde aora las irrito y annulo paraque en ningun tiempo hagan fee, ni puedan presentarse ni admitirse en juizio ni fuera del, dar ningun titolo, ni derecho à las partes, antes por el mismo hecho pierdan el que pudieren tener con el interes, cantidades, y suma sobre que se hubieren otorgado, y fuera desto incurran, &c.*

Et pro dictæ legis, seu pragmaticæ sanctionis declaratione hæc adduntur verba. *y considerando aver llegado a estado mi Real hazienda con los gastos que me han ocasionado y ocasionan tan continuas guerras en todas partes, para la defensa de la Religion y mis vassallos que no puedo dexar de valerme de todos mis derechos y Regalias, y que es privativamente mia hazer estanco general de todo el papel sellado que ha de servir para el gasto de todos los dichos instrumentos y recaudos que se hizieren y otor-*

garen en todos, mis Reynos, de manera que nadie lo pueda sellar, ni imprimir, ni vender por mayor ni por menor, y que por este medio se socorra igualmente al fin de la legalidad que se dessea, y al aliuio de mi Real hazienda, y de mis vassallos, que le tenaran de nueuas contribuciones. Auiendome representado esto mismo el Reyno iunto en Cortes y consultado eme por ministros y personas zelozas de mi seruicio y mandado publicar el dia de la fecha desta, vna ley vniuersal en esta materia para mejor execucion della he resuelto lo siguiente.

4 *Que se formen quatro diferencias de sellos, mayor, segundo, tercero y quarto, con letras que lo declaren assi, y con mis armas, o con la empresa que cada año pareciere mas conueniente. Que se imprima cada vno destos sellos en vn pliego ó medio de papel en la parte superior de la plana con la inscripcion siguiente: Philippe IV. Rey de las Españas año decimoquinto de su Reynado para el año de mil y seiscientos y treinta y siete, sello mayor docientos y setenta y dos marauedis, y a este respeto en los demas sellos, segun el valor de cada vno.* Et paulò inferiùs pretium vniuscuiusque sic ponitur. *El sello mayor que va en pliego entero ocho Reales en Vellon. El sello segundo que va en pliego entero dos Reales en Vellon. El sello tercero que va en pliego entero vn Real en Vellon. El sello quarto que va en medio pliego diez marauedis en Vellon.*

Et licet tam in dicta Pragmatica sanctione quàm in eius declaratione dicatur mentem,& intentionem Regiæ Maiestatis esse, quod sub illis comprehendantur omnes personæ cuiuscumque status, qualitatis,& conditionis existant, nihilominus ex somma illius pietate, & Catholico zelo satis colligitur noluisse comprehendere Ecclesiasticas personas, vt satis patet ex fundamentis, quæ sequuntur.

5 Lex ista cum sua declaratione continet duo diuersa capitula, quodlibet habens finalem & impulsiuam suam rationem ab alia independentem,& diuersos fines respicientem. In prima parte seu capitulo ad euitandas fraudes statuitur, vt deinceps nulla instrumenta publica fierent nisi in papyro Regio sigillo signata: quod olim apud Romanos in vsu fuisse refert Iureconsult. Paulus *lib. 5. sentent. titul. 15. §. amplissimus ordo*, ibi, *Amplissimus ordo decreuit eas tabulas, quæ publici, vel priuati contractus scripturam continent, adhibitis testibus ita signari, vt in summa marginis ad mediam partem perforata triplici lino constringatur, atque impositum super linum cera signa imprimantur.* Idem Sueton. *c. 17.* ibi, *Aduersus falsarios tunc primum repertum ne tabula nisi pertusa, ac ter lino per foramina traiecto obsignarentur*,&c. vbi Beroaldus,& Marc. Anton. Sabell. plura addiderunt. Et Cassiod *lib. 12. var. Epistol. 21. ad fin.* *Exemplar*, inquit, *velut annulum ceris imprime, vt sicut vultus expressa non possunt signa refugere*, &c. Et in testamentis id ipsum expressit text. *in l. ad testium, §. si ab ipso cum seqq. & l. seq. ff. de testam.* Paul. *lib. 4. sentent. tit. 6* vbi doctè Cuiac.

6 In secunda verò parte, seu capitulo tractatur de interesse bursali,& ad illud iustificandum causa desumitur, ob præsentes scilicet necessitates, quibus Regium diminuitur patrimonium, & vt hoc modo aliæ excusentur contributiones; & sic quælibet pars independenter ab alia stat, & de per se statuit, vnde succedit quod quotiescumque lex, sententia, aut dispositio inter se plures habet casus, orationes, seu capitula, quæ de per se stant, nec vnum ab alio dependet, dicuntur diuidui,& potest euenire vt vnus sit iustus, alius verò iniustus, vel quod vnus afferat grauamen, alius verò minimè, argum. text. *in l. etiam 30 §. ex causa, ff. de minoribus*, ibi, *Sed si ea cuius in qua pupilla in integrum restitui desiderat, cæteris speciebus non cohæret, nihil proponitur à tota sententia recedi actor postulans audiendus sit*, &c. Afflict. *decis. 128. n. 4* Capic. *decis. 51 num. 5.* Abb. *cons. 75. lib. 2.* Anton. de Amato *resol 9. ex n. 21.*

7 Et ita agendo de secunda parte, quæ respicit interesse excessiuum, & immoderatum, ac minimè correspondens labori signaturæ, independenter à prima dispositione, facilè inuenietur, hoc interesse habere rationem tributi, quod licèt strictè & propriè dicatur illud, quod Principi soluitur ratione fundi, aut soli, gloss. *verb. pendant in leg. 1. §. 1. ff. de publican.* Abb. *in cap. de terra num. 3. de decim.* latè Valenz. *in tractat. pro Pontifice p. 4. numer.* 145. attamen cum à tribuendo

8 dicatur, regulariter lato modo sumitur pro quacumque exactione, quæ habet vim oneris: vt aduertunt Doctores *in leg. 3. Digest. de censib. & in l. 2. §. hoc etiam Codic. de offic. Præfecti præt. Africa, & in leg. annonas Cod. de erog. milit. ann. lib.* 11. Bertach. *de gabell. in prælud. num.* 5. Gutier. *eod. tractat. quæst. 1. nu. 6.* Rebuff. *in l. cum qui vectigal, ff. de verb. signif.* Menoch. *consil. 1047. num. 7.* & sic comprehendit tributa præ-

9 diis imposita, quæ eo pacto, vel conditione in Ecclesiam transfusa fuerunt, ad eam quę cum illo onere transeunt, *cap. si tributum 11. quæstion 1. cap. comperimus, cap. tributum, 23. q. 4.* gloss.& DD. *in cap. 1. de immun. Eccles.* Azeued. *in l. 1. tit. 3. lib. 1. Recop.* Gutier. *pract. lib. 1. cap. 3.* Suar. *in Regem Angliæ lib. 4. cap. 10. & 21.* Carol. de Grassis *de effect. b. clerical. effectu 3. num. 279.* Narbona *in l. 35. gloss. 4. num. 2 & 23. tit. 3. lib. 1. Recop* Ioan. Bapt. Ciarlin. *controu forens. cap. 103. num 6* Bald *de leg. b. dissication. 34. ex num 6.* Ego *de iure Eccles vniu lib. 1. c. 39. §. 5. n. 67. cum seqq.* Vnde in hoc discursu tributum in-

10 telligo quicquid Principi pro expensis, & vtilitatibus publicis soluitur tam in vim onerum realium, quàm personalium, vt in exemplis relatis *in l. 1. & in l. rescripto § sciendum ff. de mun. & honor. & in l si ff. de censib. & in l. 4. C. de dignitat lib. 12.*

11 Cum ergo principale intentum ad introducendum interesse tam excessiuum, exorbitans, & insolitum fuerit remedium publicæ, quæ obstringebat, necessitatis, propter bella vndique hanc Monarchiam infestantia; & causa finalis talis introductionis etiam fuerit remedium publici damni, & vt vasalli ab aliis oneribus & grauaminibus liberarentur, quæ semper attendi debet, *leg. si in argento ff. de auro, & argen. leg l. oratio. ff. de sponsal. cap merito, 15. quæstion. 1.* Bald. *cons. 115. vol. 1.* Crauet. *cons. 113. num. 14.* meliùs *consil. 331. num. 8.* vbi concludit, denique nihil rei est cui non finis præsit; & bene Ginth. *ad consuet. Messan. in procem. n. 4. cum seqq. & cap. 1. gloss. 4 p. 1. num. 112.* quod finis omnia ad se trahit: optimè iam infertur tributum esse quod ad subleuandas Principis necessitates soluitur; non enim debent attendi verba, quibus tributum im-

12 ponitur, sed veritas & substantia rei, *l. scire leges Digest. de legib. leg. non dubium Codic. eod.* Plus enim debet valere quod agitur quàm quod simulate concipitur, *l. 1. & toto titul Codic. plus valere, cap. intelligentia, de verbor signific.* Vincent. de Franchis *decis. 428 nu. 3.*

13 Ginth a *in d. procem. ex num. 4.* Surd. *cons. 431. num. 35.* Et sic cum hoc modo simulati nominis indirectè violatur immunitas Ecclesiastica, vt doctè Suar. *d. lib. 4. c. 33 ex num. 6.* & per circuitum, & in casu simili multis relatis Mastrill *de magistrat. lib. 1. cap. 21. num. 44.* concludens esse tributum, nec in nomine vim fieri oportere.

14 Et nullus dubitat quòd onus huiusmodi chartæ signatæ sit tributum omnibus maximú,& magis vasallis onerosum, & molestum, vt de alio simili tradunt Bertachin. *de gabellis p. 8. memb 1. in titul. gabella indictorum, vel litis, tom. 12. tractatuum Doctor.* latè Mastrill.

de

de magistrat lib.1.cap.52. Baldell.*in Theolog.morali tract.de leg.disp.38.n.3.* Et ad hoc propositum multum conducit quæ scribunt Bodin.*lib.6.de Repub.cap.5.* & Sextin.*de Regal.lib.1.a.n.66.cum sequen.* & aliud simile tributum, quod Carolus Rex Franciæ imponere volebat super actis iudicialibus,& sententiarum prolationibus,eo prætextu, & causa vt lites in suo Regno minuerentur, & necessitatibus publicis succurri posset: deinde assiduis querelis motus ob maxima damna,quę eo tributo litigantibus inferebantur, fuit ab eo sublatum. Quicquid enim oneris imponitur rei præter eius valorem, & Principi seu eius fisco ad sublenandas Regni necessitates applicatur, verè & realiter tributum est,quocumus nomine nuncupetur,vt ex communi Theologorum, & Iurisperitorum sententia cōpiosè probat Mastrill.*d.lib.1.c.21.n.46.cum seqq* & licet ex legitima causa & vrgentissima necessitate impositum fuisse dicatur clericos & Ecclesiasticas personas comprehendere non posse resoluit idem Mastrill.*d.c.22.n.39.cum seqq.& n.49.* Ideo vt lucrum tam excessiuum iustifieri posset,fuit habitus respectus ad publicasRegni necessitates;aliter enim non liceret etiam à sęcularibus illud ex exigere, vt in casu simili arguit Ripa *in tr.de peste tit.de remed.ad conseru.vbert.n.177.* quem sequitur Surd.*cons.321.n.57.* & notabilem sibi videri asserit D Barbos.*in l.diuortio §.si vir.n.30.vers.vlt. ff.soluto matr.* Bursar.*cons.42.num.19.in fine & cons.311.n.31.*

26 Fastas.*de collect.p.4.q.1.à nu.48* Et sic sumi debet omnis bona præsumptio quòd rectè statuerit Princeps, proindeque non debet in alicuius mentem cadere quod respexerit ad lucrum, arg. *leg si duo ff.de acquir. hered.* aduertunt Surd. *d.cons. 321. num. 30. cum seqq.* Crauet.*cons.701.num 4.lib.5* Lancell. Gallia *cons.1 à num 58.*

27 Dicitur autem lex ciuilis statuere contra exemptionem & libertatem clericorum, quando illis imponit onus, seu grauamen cum aliquo eorum damno, aut præiudicio;ita Carol.de Grassis *de effect.lib. clerical.effectu 5.n.239.* Suar.*ad Regem Angliæ lib.4. c.16.num.19.* & copiosè Castill *com.7.de tert.c.9.n.5.cum seqq* maximè quādo illi subduntur operi sicut sęculares, Duard.*in Bull.Cœna lib.2.conf.15.q.19. n.11.* & alij, quos refert & sequitur Castill.*d.n.5.cum seqq.* Et ideo lex,quæ iubet solui interesse pro aliquo actu,dicitur clero.& Ecclesiasticis personis onerosa,iuxta doctrinam Baldi,& aliorum,quos sequitur Carol.de Grassis *d.effectu 2.nu.475.* & quando facit earum conditionem aliquo modo aut ratione deteriorem, vt multis probat Surd *cons.2. n.52.* Sic etiam contra immunitatem lex disponere dicitur,si reddat clericos timidiores ad agendū,vèl operandum liberè,vt per Felin. *in c. Ecclesia S.* MARIÆ *n.41.vers.fuit,de constit.* Gueuara *in propugnaculo libe.1. Eccles.assert.1.§.1.num.9.cum seqq.* Surd. *d cons.5.num.25.* vbi subdit procedere quamuis lex generalis sit, de clericis nullam mentionem faciens, Carol. de Grassis *d. effectu 2.num 73.* Castill. *d.capit.9. num.5.cum seqq.* Baldell.*d.tract.de legib.disp.19.n.22.* Et procedit etiāsi lex declaret sic disponere ad obuiandum fraudibus, ex Surd.*d.cons.2.n.52.vers.& contra Bartolum, & numer.33.*

28 Contra hanc veritatem inconcussam non defuerunt qui plura adduxerint,quæ licèt facili modo resoluātur, & parum aut nihil adstringant, nihilominus cum eorum fundamenta Catholicas offendant aures;visū mihi fuit in re adeo clara sigillatim omnibus respondere, vt veritas longe clarior appareat.Primò contrariæ opinionis assertores ausi sunt dicere clericorū exemptionē ab Imperatorum, & Regum liberalitate prouenisse, proindeque eos posse,quandocūque voluerint, illud limitare,& restringere:adducunt ad hoc comprobandū quod tempore Imperatorum etiam Christianorū clerici à iurisdictione,& potestate laicorum omnino exēpti non erant, sed quilibet laicus actor eos conuenire poterat coram laico Iudice, vt de tempore Martiani anno 458.videtur probare *l cum clericis 25.C.de Episc. & cleric.& l. decernimus 34. C.de Episc.aud.* & postea de anno 468. Imperator Leo disposuit ne clerici traherentur nisi ante Iudices laicos superiores,vt *in l.omnes vbicumque 32. C.de Episcop.& cleric.* Et etiam Iustinianus Imp de anno 539.nouellas condidit constitutiones,quibus priuilegia nōnulla eis concessit *in auth. vt clerici apud proprios Episcop. & in auth. de sanctiss. Episcop.§. si quis cum seqq.* Sed adhuc plenam non habebant exemptionem,vsque ad tempora Imp Federici,qui plenam & omnimodam illis exemptionem cōcessit *in auth.statuimus C.de Episcop.& cleric.& in auth. cassa & irrita,C.de sacros.Eccles* quas approbauit summus Pont.vt constat ex fine dictæ Constitut.quæ extat in volumine post vsus feudorum,ibi, *Nos honores pro vtilitate Christianorum editos laudamus, & approbamus, & confirmamus tanquam in æternum valituros.* Et idem colligi videtur ex *l. His.50.tit.6.p.1.* ibi, *E esto los dieron los Emperadores y Reyes y otros Señores de las tierras.* Item ex *Epist.54.* aliàs 56, S. Gregorij *lib.11. Epistol.* scripta Ioanni defensori eunti in Hispaniam pro immunitate Clericorū,quæ refertur *in c.de persona 11.q.1.* dum eos suadere conatur ad obseruantiam legū Imperialium hac de re agentium. Opponunt etiam de textu *in c.de capitulis 10.distinct.* vbi *Leo IV.* ita scribit, *De capitulis vel præceptis Imperialibus vestris, vestrorumque Pontificum prædecessorum irrefragabiliter custodiendis, & conseruandis quantum valuimus, & valemus, Christo propitio, & nunc & in æuum nos conseruaturos modis omnibus profitemur, etsi fortasse quilibet aliter vobis dixerit, vel dicturus fuerit, sciatis eum pro certo mendacem.* Ex quibus immunitatem Ecclesiasticorum non in totum descendere à iure diuino, sed solum in spiritualibus, non verò in temporalibus;tenent Cou. *pract.capit.31.* Victor.*de potest.Eccles.quæst.6.conclus.2.* Mench. *lib.1.controu.2.* Ioann. Garc. *de nobil. glos.9. num. 8.* Angulan. *de legib. lib.2.contron.21.* Molin. *de iust. disputation.31.* Less. *de iust.lib.2 cap.33.dub.4.n.28.* Oeuall.*comm.quæst.550.* Cened.*canon.q 4.nu.11.* & alij.

19 Contrarium verò, imò exemptionem clericorum immediatè & in totum à iure diuino descendere,& nullo modo ab Imperatorum & Regum concessionibus pēdere probat Bonif.VIII.*in c.quamquam,de censib lib.6. Cum igitur*, inquit, *Ecclesia, Ecclesiasticæque personæ, ac res ipsorum non solum iure humano, quinimo & diuino à personarum sęcularium exactionibus sint immunes.* Et Concil.Trid.*sess.25. de reform.c.20.* ibi, *Et personarum Ecclesiasticarum immunitatē Dei ordinatione, & Canonicis sanctionibus*, &c. Et confirmatur, quia à tempore Apostolorum, & ecclesiæ nascentis primi illi summi Pont. huius immunitatis meminerunt, vt videre est apud Eleutherium Papam & Mart. dictum de anno 179.*in c.quamuis, 3.q.6.* ibi, *sicut ab Apostolis, eorumque successoribus multorum consensu Episcoporum iam diffinitum est*,& apud Iulium Papam *in cap.dudum 9.ead.cau.a & q.* & apud Clementem Papam & Mart.de anno 96.*in c si quis ex fratribus 32.11.q.1.* & apud Sanct. Pium similiter. Papam & Mart.de anno 158. *in cap. statuimus 31.11.q.1.* & apud S.Siluestrum de anno 316. *in c.si quis clericus 10.& in c.nullus clericus 43.11.q.1.* omnes ita statuerunt ante tempora Imperatoris Constantini, qui regnauit de anno 324. Ex quibus hanc partem sustinent Mench.*de success creat lib.3. §.22.limit.27.n.58.* Salmeron. *tom.6. tr.17.* Anastas.Germon. *de sacrorum immun.c.15.n.18.* Ioan.Garc.*de nobilit. gloss.9.à num.16.* Azeued.*l 5.n.6.titul.3. lib.1.Recop.* Bobadil,*in politica lib.2.c.18.ex num.152.* Surd. *consil. 301. num.*

num. 51. Ioseph. Sesse de inhibit. capit. 8 §. 3. num. 117. Cabed. Lusit. decis. 8. num. 3. p. 1. Farin. in praxi crimin. p. 1. quæst. 8. num. 3. Azor. instit moral p. 1. lib. 5. cap. 12. quæst. 3 Comitol. contra Venetos cap. 1. Gueuara eod. tract. p. 1. §. 7. num. 31. Surd. ad Regem Angliæ l. b 4. cen. 8. & 9. Layman. in Theolog. morali lib. 4. tractat. 9. cap. 8. num. 1. Cardin. Bellarm. Valent. Anbrosio. Filliuc. & Alter. quos refert & sequitur Bonacin tom. 2. disp. 10. puncto 2. §. 1. num. 3. vers. tertia, Marta de iurisdict. p. 2. cap. 6. Gutter. de gabell. lib. 7. quæst 92 num. 8. Castill. tom. 7. de tertiis, cap 9 ex num. 12. Sanchez in consil moral. lib. 2. cap. 4 dub. 55. Diana resolut. moral. p. 1. tractat. 2 resolut. 1. Ego de iure Eccles. immun lib. 1. cap. 39. n. 3. Eminentiss. Card de Lugo de Iustit. & iure, tom. 2. disput. 36. sect. 7. num. 100. R. P. Hieron. Garcia in sum moral. tractat. 1. diffic. 3 dubia 2. puncto 1. num 4. optimè Ciarlin. controu. forens. cap. 103. num 92. ibi, Nec quidquam vero facit antiquissimus aliquando clericos soluisse tributa Principibus laicis, hancque exactionem cessasse iisdem Principibus indulgentibus, quoniam id accidit tempore quo nõdum Principes Euangelij iugo ceruices subegerant, & facultas ipsa, seu immunitas à collectis, & tributis clero competebat de iure, sed adhuc de facto, & malè exigebant: & sic ipsa immunitas à iure diuino profecta est: immunitatis autem vsus, seu exercitium emanauit à Principum Orthodoxorum sanctionibus, qui Principes Christiani non vere, & propriè Ecclesiasticis bonis exemptionem concesserunt, sed potius detexerunt, & in eam à Deo concessam consenserunt, illiusque exercitium iussere, & hoc benè agnouit Iustianianus in d. l. sancimus 20 C. de sacros. Eccles. ibi, Cur enim non facimus discrimen inter res diuinas, & humanas, & cur competens prærogatiua cœlesti fauore non conseruetur? & sic annuit hanc immunitatem non à sua munificientia, quam aliis in rebus, & locis sæpiùs gloriosius commemorat, sed à dictamine diuino, & à natura deffluxisse, vt benè ratiocinatur Comitol. resp moral. lib. 1. d. cap. 97. num. 11. vbi etiam antiquam traditionem, & populorum mores circa hanc immunitatem recenset. &c.

20 Qua retenta opinione non obstant fundamẽta quę pro prima supra adduximus, & ad primum respondetur Constantinum Imper. absolutam Cleri exemptionem suo tempore agnouisse ex dispositione diuina procedere, & ad hoc propositum plures cumulat casus Hurtado de Fide, disput. 34. sect. 9. & optimus est quem refert Rufin. lib. 10. histor. Eccles. cap. 2. ad annum 327. eiusdem Constantini. Deus, inquit, vos constituit Sacerdotes, & potestatem vobis dedit de nobis quoque iudicandi, & ideo non à vobis rectè iudicamur; vos autem non potestis ab hominibus iudicari propter quod Dei solius inter vos expectate iudicium, vt vestra iurgia quæcunque illa sint, ad illud diuinum referuentur examen: vos enim nobis à Deo dati estis Dij, & conueniens non est vt homo iudicet Deos, &c. Idem agnouere Imperatores Valentinianus, & Theodosius dum leges Iuliani Apostatæ reuocarent, in l. 47. de Episcop. & Cleric. in C. Theodosiano, ibi, Fas enim non est vt diuini muneris ministri temporalium potestatum subdantur arbitrio. Idem fatetur Carolus Magnus Imper. lib. 6. capitulariũ, cap. 109. Vnde benè Layman. tract. 9. de immun. Eccles. cap. 4. num 1. post relata dictæ l. verba, sic ait. Quibus verbis manifestò indicant Imperatores immunitatem clericorum, adeò iure diuino & humano constitutam esse, vt sine tyrannide, & sacrilegio à Principe violari non possit, &c. & nunquam temporibus antiquis fuit auditum exemptionem Ecclesiæ ab Imperatoribus, eorumque priuilegiis dimanasse, vt notauit S. Athanas. in Epistola ad solitariam vitam, quem refert Layman. d. tract. 9. cap. 2. num 2. Quando à condito æuo (verba sunt S Athanasij) id auditum est? quando iudicium Ecclesia auctoritatẽ ab Imperatore accepit? Et quòd exemptio à tributis ante relatas Imperiales resolutiones emanauerit, quodque Clerici iure diuino, & Canonicis sanctionibus ab ipso Ecclesię exordio liberi fuerint, & immunes, colligitur ex auctoritate S Hieronymi ad cap 17. Matthæi, vbi de Christo loquens, ait; Ille pro nobis & crucem sustinuit, & tributa reddidit, nos pro illius honore tributa non reddimus, & quasi filij Regis à vectigalibus immunes sumus.

21 Ad 2. de d. l. 50. titul. 6. p. 1. respondetur primò cum Bobadil. in politica, lib. 2. c. 18. n. 152. in hoc errasse illam legem Patritæ; vel secundò & meliùs illam legem non loqui de præcisa & stricta immunitate, sed de illa, quæ lato modo accipitur de omnibus libertatibus, prærogatiuis & priuilegiis per Principes Ecclesiis, earumque Ministris concessis: vel denique quia verbum illud, dieron, non solùm sonat ibi idem quod donare, sed etiam significat declarare, & exequi, ac possessionem bonorum dare illis, ad quos ea pertinent, iuxta l. 1. ff de iurisd. omn. iud. & l. 1. ff. quorum bonorum. Et quãdoq; verbum dare idẽ importat quod restituere quod alterius est, Roman. cons. 509 n. 8. & ibi Horat. Mãdos. Card. Tusch pract. concl. lit D. concl. 343. n. 1.

22 Ad 3 de dicta Epist. 54. alias 56. S. Gregorij lib. 11. respondetur Imperatorem Mauritium plurimum suo tempore oppressisse S. Gregorium, de quo grauiter cõquestus fuit apud Phocam eius successorem in Imperio, & ad faciliorem immunitatis Ecclesiasticæ executionẽ, leges Ciuiles & Imperiales ante oculos proponit, non ea mente quod existimaret immunitatis huiusmodi priuilegia ab eisdem legibus prouenire, vt aliàs declarauit idem S. Doctor. in cap. perno. it, 11 q. 1. & in cap. fratris, & in cap. Sacerdotum, ead. caus. & quæst. sed ad effectum coadiuuandi sententiam suam, eamque confirmandi legum Imperialium auctoritate, cap. si in adiutorium, 10. dist. cap quando, 23. q. 4. c Principes, 23. q. 5. cap. 1. de causa possess. & propr. cum similibus. Quod totum sanctus ille Pontifex fecit ad vexationem, quã patiebatur, redimendam, & vt Imperatori gratum faceret ad euitãda maiora damna, vt colligitur ex Epist. 61. lib. 2, quo loci meminit impij edicti huius Imper. prohibẽtis milites monachos fieri, contra ea quæ resoluit Gueuara in d. propug. aculo Eccles. libert. assert. 1. §. 6. num. 23. & nihilominus dictum edictum publicari fecit vt hoc modo Imperatorem ad honestum redigeret, vt fecit, & tandem Epistolam idem S. Doctor his verbis concludit. Ego quidem iussioni subiectus eandem legẽ per diuersas terrarum partes transmitti feci, & quia lex ipsa Omnipotenti Deo minime concordat, ecce per suggestionis meæ paginam serenissimis Domini, nũtiaui, vtrobique ergo, quæ debetur exolui qui Imperatori obedientiam præbui, & pro Deo quod sensi minime tacuĩ. Et quatenus in dict. cap. peruenit 11. quæstion. 1, idem

23 Sanct Gregorius videtur admittere iurisdictionem sęcularem super Ecclesiasticos, dum loquens cum quodam laico Siciliæ defensore, ita ait. Tunc te interponere debes, vt inter eos, aut ipse cognoscas; est tamen aduertendum quod imprimis, & ante omnia Ecclesiasticam proponit immunitatem, suáque auctoritate eam obseruandam iubet, ibi; Quod si ita est, quia valde eo fiat esse incongruum hac tibi auctoritate præcipimus, vt denuo hoc facere non præsumas. Et paulò inferius, addit verba superius relata, quæ eo sensu intelligi possunt, vt dictus Siciliæ defensor pro bono pacis illos extraiudicialiter ad concordiam reducere valeret; vel melius quod ipse Sanctus Pontifex eidem suam auctoritatem delegauerit, vt iudicialiter de illis causis cognoscere posset; sicut aliàs fecisse colligitur ex cap. Mennam, 2. quæstion. 5. cap. istud. est, 11. qu. 1. & cap. præter §. verum, & ibi gloss. 32. distin. & cap. significasti, de testib. gloss. verb. non præsumat. in cap. 2. de iudic. vbi

Panor-

Panorm. Con. *pract. c.* 31. *num.* 4. Gueuara *d. assert.* 1. §. 7. *num.* 41.

24 Ad 4. de *cap. de capitulis*, 10. *dist.* respondetur olim Carolum, & Ludouicum magno Christianæ Religionis zelo, & vt Ecclesiastici omnes religiosè, & secundum rectam rationem viuerent, multa connocasse Episcoporũ Concilia, solicitante, & approbante ipsa Sancta Sede Apost. imperiales leges, quæ in his Conciliis condabantur, vt constat ex *capitularibus Caroli*, & *Ludouici lib.* 7. *c.* 104. Et has leges Imperiales Leo IV. in *d. c. de capitulis*, tanquam Ecclesiasticas, & Apostol. auctoritate editas obseruari iubet, vt docent Card. Baron *tom.* 9. *anno* 819. Iacob. Gretser. *de immunitat. Eccl. lib.* 2. *consid.* 11. *prope fin. versicul. quam autem*, & consequenter addit dictos Imperatores fuisse obseruantissimos Ecclesiasticæ iurisdictionis, nec causarũ cognitionem sibi arrogasse, quin potiùs abiecisse, vt patet ex *lib.* 5. *c.* 31. & 34. *in capitularibus Caroli*, & *Ludouici*. Idem colligitur ex Nicolao ad Michaël. Imper. in *cap. quoniam* 10. *distinct.* & *in c. cum ad verum* 96. *distinct.* Et hoc generale est in omnibus legibus, & statutis, quæ fiunt interueniente brachio Ecclesiastico, & cum eius legitima approbatione, vt probat latè Carol. de Grass. *de effect. b. clerical. effectu* 2. *n.* 183. *cum seqq.*

25 Ex quibus iam primò infertur vera solutio ad illam difficultatem, quam contrariæ opinionis assertores obiiciunt dicentes Pragmaticam sanctionem super charta sigillata editam legem esse politicam, & œconomicã, quæ pariter ecclesiasticos, & sæculares ligat, & præsupponendũ est duplicẽ iurisdictionẽ in sæculari Principe inueniri, vnam contentiosam, & merè iurisdictionalem, & alteram politicam, & œconomicam. Et licèt à prima iurisdictione liberi sint clerici non sic à secunda; in qua communis obtinait leges politicas saltem indirectè obligare clericos in conscientia, & quoad vim directiuam dum non repugnent Sacris Canonibus, nec statui ecclesiastico, sed pro bono communitatis, & Reip. feruntur Ita Sot. *in* 4. *dist.* 25. *q.* 2. *art.* 2. *concl.* 4. & *de Iust. lib.* 1. *q.* 6. *art.* 7 *concl.* 1. Victor. *relect.* 1. *de potest. Eccles. sect.* 6. *n.* 4. Card. Bellarm *tom.* 2. *de cleric cap.* 28. Nau. *cons.* 3. *de constit. concl.* 3. Azor. *instit. moral. p.* 1. *lib.* 5. *cap.* 13. & *p.* 2. *lib.* 9. *cap.* 7. *cum duebus sequentibus*. Molin. *de Instit. tract.* 2. *disp.* 31. Sayr. *in claui Regia lib.* 3 *cap.* 4. *num.* 16. Vasquez 1. 2. *disp.* 167. *cap.* 4. Salas *de legib. disp.* 14. *sect.* 8. *n.* 94. Bonacin *eodem tract. disp.* 1. *q.* 1. *punct.* 6. *num.* 29. Suar. *in simili tract. lib.* 3. *c.* 34. & *ad Regem Angliæ lib.* 4. *c.* 20. Villalob. *in summ. p.* 1. *tract.* 2. *diffic.* 31. Gregor. Martinez *in* 1. 2 *tom.* 3. *q.* 69. *art.* 5. *dub.* 2. *concl.* 2. Fragoso *lib.* 1. *disp.* 4. *à num.* 304. Fagundex *de Iustit. lib.* 5. *cap.* 37. *num.* 10. R. P. Hieronym. Garc. *in summ moral. tract.* 1. *diff.* 3. *dub.* 2. *punct.* 4. Diana *in resolut. moral. p.* 6. *tract.* 8. *resol.* 4 Franc. Caspens. *in suo Cursu Theolog. tom.* 1. *tractat.* 1. *de legib. diff.* 4. *sect.* 2. *num.* 15. Palao *in opere morali tom.* 1. *tract.* 3. *disp.* 1. *punct.* 24. §. 6. *à num.* 1. Laymann. *lib.* 1. *tr.* 4. *c.* 13. Frangman. *q. regul. tom.* 1. *q.* 61. *art.* 14. & *q.* 66. *art.* 2. Baldel. *in Theolog. mor. lib.* 5. *de legib disp.* 33. *n.* 4.

26 Quoniam clerici non obstante clericatu ciues sunt & membra Reip. politicæ, ac partes illius, & sic leges sæculares latas ad conseruationem, & politicum regimen si proximè, & directe respiciant clericorum vtilitatem nec principaliter illos grauant, ipsi obseruare tenebuntur: ita Mandel. Alben *cons.* 8. *n.* 1. & *cons.* 271. *n.* 19. Menoch *cons.* 800. *ex n.* 1. & *cons.* 1000. *ex n.* 19. Castil. *lib.* 7. *de tert. c.* 9. *n.* 28.

27 Provt in taxa panis, quæ ab omnibus tam sæcularibus quàm clericis conuenit obseruari, Carol. de Grassis *dict. effectu* 2. *num.* 266. vbi ex *num.* 491. *cum sequentib.* ait iustum, & æquum esse vt sicut clerici legem obseruant cum triticum emunt quando illud non habent, ita similiter eam obseruare debent quando illud vendunt aliis, quibus deest, argument. *c. quo iure* 8. *dist.* & regulæ naturalis, *l. secundum naturam*, D. *gest. de regulis iur.* Rebuff. *in proœmio ad leges Galliæ gloss.* 1. *num.* 78. *cum sequentib.* Surd. *cons.* 389. *num.* 1. Cardinal. Tusch. *lit. O. conclus.* 144. Belit. *disquis. clerical.* §. 2. *num.* 18. Ioann. Bapt. Ciarlin. *controu. forens cap.* 45. *num.* 14. Mastrill. *de magistrat. lib.* 1. *cap.* 12. *ex num.* 46. Sic etiam non est censendum contra immunitatem si laici per legem moderentur pompam funerum, etiamsi ex tali moderatione aliquando accidat vt clerici ex funeribus minus lucrentur, quia id est merè accidentarium, & prouenit non tam ex lege quàm ex voluntate, & facultatibus eorum, qui pompam faciunt *l. Hisp.* 2. *titul* 5. *lib.* 5. *Recop.* Alderan. Mascard. *de generali statutor. interpret. conclus.* 1. *num.* 23. Franc. Mol. *de ritu nupt lib.* 2. *differ* 7. *num.* 77. Perez *l.* 7. *vers. que quisieren traer luto, circa med. titul.* 1. *lib.* 1. *Ordin.* Stephan. Gratian. *discept. forens. c.* 298. *n.* 7. Sousa *in Bull. Cœnæ Domini c.* 16. *disp.* 94. *concl.* 2. *n.* 3. Laymann. *in Theolog. morali lib.* 4. *tract.* 9. *cap.* 9. *num.* 3. Baldel. *in simili tract. lib.* 5. *disput.* 36. *num.* 5. Illa quæ de taxa suprà diximus, intelligo quando tempori conueniens, & iusta fuerit, ex adductis per Fragos. *lib.* 7. *disp.* 19. §. 2. *num.* 58. & *lib.* 1. *disp* 4. §. 3. *n.* 305. Fagundez *de Iustit. & iure lib.* 5. *c.* 37. *n.* 3. R. P. Hieron. Garcia *in sum. morali tract.* 1. *diff.* 3. *dub.* 2. *puncto* 4. *prope fin.* In hoc enim & in aliis similibus casibus semper vtilitas est publica, & communis, sed vbi Fiscus partem consequitur, illa pars fit tributum, & in essentia tale est, ac proinde cum particularem respiciat vtilitatem, seu interesse, lex esse non potest, *cap. erit autem lex* 4. *dist.* Rot. *decis.* 50. *num* 7. *et in sequentib. p.* 2. *diuers.* Vnde concludo hanc chartæ sigillatæ legem siue Pragmaticam sãctionem in ea parte, qua excessiuo, & insolito pretio pro charta taxato clerum grauat, nullo casũ posse Ecclesiasticos ligare; quoad solemnitatem verò ad fraudes euitandas in contractibus, & actis iudicialibus, & extraiudicialibus adhibẽdam, dummodo interesse Fisco Regio non acquiratur, nec chartæ maius pretium soluendum imponatur, vires obtinebit, & ecclesiasticos ligabit; leges enim ex iusta, & legitima causa nouas solemnitates inducentes, dummodo Sacris Canonibus non contrarientur, omnes obligant, & ad illarum obseruantiam clerici tenentur.

28 Secundò infertur clericos teneri obseruare solemnitatem in instrumentis extraiudicialibus adhibendam per dictam Pragmaticam sanctionem, vel aliam sæcularem quando sine difficultate, & aliqua impensa eam obseruare valent: ita Nau. *cons.* 280. *num.* 4. Alexand. *consil.* 93. *num.* 4. *lib.* 2. Alderan. Mascard. *de statut. conclusion.* 7. *num* 40. Carol. de Grassis *de effectibus clerical. effectu* 2. *num.* 194. nam vbi difficultas aliqua, vel confusio ex tali solemnitate potest oriri, vel lex Canonica illam abrogat, tunc dicitur eam offendere immunitatem ecclesiasticam, & clericos non ligare, vt in testamentis ad pias causas, de quibus in *c. relatum*, & in *cap cum esses, de testament.* quo casu solemnitas ciuilis non obligat, sed Canonica, quæ aliam introducit, provt de iure poterat, vt notant DD. in *dictis iuribus*, Suar. *ad Regem Angliæ lib.* 3. *cap.* 22. *num.* 11. & 12. *lib* 4. *cap.* 16. *num.* 14. *in fine*, Lessi. *de Iustit. lib.* 2. *cap.* 19. *dubit.* 2. Laymann. *in Theolog. moral. lib.* 3. *tract.* 5. *c.* 2. *à n.* 1. Valenz. *cons.* 138. *n.* 14. *tom.* 2.

29 Tertiò infertur Clericos in ecclesiasticis Tribunalibus non teneri obseruare dictam Pragmaticam sanctionem, sed obligatos esse sequi Tribunalium huiusmodi stylum, ac proinde in charta ordinaria scribere, quia in præparatoriis iudicij statur stylo illius Tribunalis, in quo litigatur, argument. *cap* 1. *de iuram calum.* & *c. quod clerici* 9. *de foro comp.* vbi Panorm. *num.* 10. ait communem esse omnium sententiam, vt seruentur consuetudines, & leges fori vbi causa agitur;

& Socin. num. 5. Menoch cons. 991. num. 14 Carol. de Graff. d. effectu 2. n. 146. & n. 301. Alderan. Mascard. de statut. concl 7. n. 51. Suar. d. lib. 4. c. 16. n. 6 & de legib. lib. 4. c. 11. à n. 12.

30 Quod adeò verum est, vt si coram Romano Pont. aliquis obseruetur actuandi, vel processandi stylus, & causam alicui iudici delegato committat, iste in actuãdo, & processando nõ tenetur sequi stylum curiæ Romanæ, sed illum sui Tribunalis obseruare debet, Hippol sing. 118. Bellam. dec. 78. & 82. Granat. ad Octauian. lib. 5. cap. 3. num 4. Ioseph. Ludouic. Lucensi decision. 32. num. 12. Gregor. XV. decis. 251. num. 12. & ibi Adden. num. 16.

31 Quartò infertur Clericos litigantes in Tribunalibus sæcularibus teneri leges, & stylum talium Tribunalium obseruare, l. 3. in fine, ff. de testam l. 1. C. quæ sit longa consuet. DD. in cap. illud breuiter, 12 distinct. Rebuff. in proœm. ad leges Galliæ, gloss. 1. ex num 68. Felin. in c. Ecclesia S. Mariæ, num. 51. de constit. vbi Deci. num. 12. plures, quos refert, & sequitur Carol. de Graffis d. effectu 2. num. 132. cum seqq. ex dictis suprà num. præcedenti.

32 Quintò infertur pretium iustum consistere in communi rerum æstimatione, l. pretij partem, ff. ad leg. falcid. & quicquid excedit iustum valorem vltra latitudinem infimi ad summum, tributum esse, ad not. per Boss. in praxi titul de vectigal. num. 3. præcipuè quando pretium ex defectu speciei non augetur, sed euidenter excedit iustum valorem, & Principi acquiritur, quia tunc necesse est, vt sine culpa procedatur, & tributum appellari quod ita soluitur, iuxta doctrinam Ripæ, Alciati, Bursati, Raudens. & aliorum, quos refert, & sequitur Mastrill. de Magistrat. lib. 1. c. 23. num. 47. ibi, Quod ius dicitur gabella eo magis quando pars taxata applicaretur fisco, in quo casu tributum appellari dixerunt, &c. & colligitur ex l. 3 §. Diuus etiam Hadrianus de iure fisci Surd. cons. 321. n. 26.

33 Sextò infertur, quòd licèt monetam cudere, minuere, seu alterare eius valorem, sit de Regalibus, l. 2. §. deinque cum ærarium, ff. de origine iur. cap. vnic. quæ sint Regal. in vsibus feudor. l. Hispan. 9. titul. 7. p. 7. Valenz. consil. 30. ex num. 10. plures per Castill. tom. 7. de tert. c.

34 41. n. 102. Nihilominus quando valor monetæ mutatur cum magno excessu, etiamsi id fiat ob aliquam publicam necessitatem, semper requiritur Summi Pontif. licentia, vt clerum obliget, vt resoluunt Oldrad. consil. 250 num 3. Cardinal. Tusch. pract. concl. litt. L. conclus. 341. num. 88. cum seqq & lit. M. concl. 250. num 2. Ant. Sola de moneta casu 10. num. 5. & 6. Notandum exemplum præstant Reges nostri Lusitani in mutatione valoris monetæ, in quo recta Ecclesiasticorum voluntas accessit, vt vitarent dubium, an monetarum alteratio à Principe sæculari facta liget ecclesiasticos: ita Larrea in decision. Granat. disp. 12. num. 47. in fine, tom. 1. vbi ad hoc citat parentem meum in Remiss. ad Ordinationes Portugaliæ. Et quatenus l. Hisp. 1. titul. 18. lib. 6. Recopil. vult quod pœnæ latæ cõtra extrahentes è Regno monetam, comprehendant clericos, & Ecclesiasticas personas, libertatem Ecclesiasticam non offendat, vide Pereira de manu Reg. p. 2. cap. 38. num. 14. Curi. Philip. tom. 1. pars. 3. §. 4. num. 11. & tom. 2. lib. 3. cap. 10. num. 15. Carlaual de iudic. disput. 2. quæstion 3. num. 459. Florid. Mauson. de contraband. q 8. Villar. respons. 5. q. 3. num 10. & 18.

35 Septimò infertur ex alearum monopolio nullum oriri Ecclesiasticis personis præiudicium, cum alearum ludus clericis sit prohibitus, iuxta Abb. & Hostiens. in cap. inter dilectos, de ex cess. Prælat. gloss. in cap. clerici, de vita, & honest cleric Oldrad cons. 80 Cardin. Tusch. litt. L. concl. 456. à n. 1. Flamin. Paris. de resign. benef. lib. 4. q. 3. n. 65.

36 Octauò infertur clericos pro rebus, quas negotiandi causa asportant extra Regnum, vel ad Regnũ transmittunt, gabellam soluere teneri, cùm illis negotiari prohibeatur, cap. fin. de vita, & honest. cleric. Petr. Greg. de Republ. lib. 3. cap. 7. num. 48. Lasarte de decima vendit. cap. 19. à num. 69. Gutierrez pract. lib. 7. quæstion. 93. à num. 68. Ioann. Bapt. Ciarlin. controuers forens. cap. 22. num. 56.

37 Nonò infertur, quòd licèt salis, & piperis monopolium facere, sit de Regalibus Principis, Petr. Gregor. de Republ. lib. 9. cap. 1. à num. 7. Mastrill. de magistrat. lib. 3. cap 10. num. 305. cum seqq. Ramirez de lege Regia. §. 26. num. 28. litt. O. Castil. de tert. cap. 41. num. 116. Id tamen debet fieri in moderata quantitate, itavt nemini inde considerabile oriatur præiudicium ex Ripa ex peste, tit. de remed. ad conseru vbertat. num. 177. D. Barbos. in l. diuortium, §. si vir, n. 30. versic. vltimo, ff. solut matr. Surd. cons. 321. n. 27. vbi num. 26. aduertit quoad Ecclesiasticos non habere locum, cum prohiberi illis non possit sal minori pretio, si voluerint ad proprios vsus ex alia parte asportare.

38 Decimò infertur, quòd licèt aliqui voluerint Reges Catholicos cum scientia, & patientia Romanorum Pontificum ex immemoriali cõsuetudine legitimè præscripta habere auctoritatem imponendi tributa aliqua Ecclesiis, & ecclesiasticis personis, & sicut priuilegio Apost. potest derogari in aliqua parte Ecclesiarum immunitati, idem quoque fieri poterit per consuetudinem immemorialem, quæ habet vim priuilegij, l. 3. §. ducimus aquæ, ff. de aqua quotid. cap. super quibusdam, §. præterea, de verb. signif. Tiber. Decian. resp. 87. à num. 17. lib. 5. Horat. Mandos. de priuileg. ad instar, quæstion. 15. n. 16. Nihilominus contra immunitatem, & libertatem ecclesiasticam nulla consuetudo etiam immemorialis introduci potest, nec vim habet, gloss. verb. rationabilis, in cap. vlt. de consuet. vbi Abb. num. 5. & in cap. soluta in 6. notab. de maior. & obed. Socin. in cap. si quis clericus, num. 43 fallent. 19 de foro comp. Bernard. Diaz reg. 140. Surd. cons. 101. n. 55. lib. 3. Azor. instit. moral. part. 1. lib. 5. cap. 13. quæst. 8 Baldel. in Theolog morali, lib. 5. de legib. disput. 36. num 3. & disp. 39. num. 9 Suar. in Regem Angliæ lib. 4. cap. 34. num. 12. cum sequentib. Layman. lib. 4.

39 tract. 9. cap. 10. num. 1. Ratio est, quia consuetudo contra ius diuinum, aut saltem contra Canonicas constitutiones, nec addit, nec tollit Ius, Anton Natta cons. 465. num. 14. Surd. d. cons. 101. n. 55. Suar. dict. lib. 4. cap 31. à num. 4. Carol. de Graffis dict. effectu, 2. num. 80. Iacob. Gretser. de immun. Eccles. lib. 2. consid. 13. versic. tertium, ibi, Ego nihil aliud respondeo quam nullam penitus consuetudinem, etiam illam, cuius origo ignoratur contra Ius diuinum valere, & si Iuris diuini non esset, sed tantum Canonici, & Ciuilis: attamen aduersus libertatem Ecclesiasticam nulla valet consuetudo, vt patet ex Concil. Lateran. sub Leone X. session. 10. ibi, Quæcumque consuetudo atque adeo etiam illa, cuius origo ignota est, Ecclesiasticæ libertati aduersa reiicitur, & reprobatur ex Concil. Tridentin. sess. 25. c. 20. de reform. reuocat omnes Canones, & Apostolicas constitutiones in fauorem immunitatis Ecclesiasticæ ab antegestis Conciliis, & Pontificibus concessas, atque adeo etiam illam Concilij Lateran. quod vniuersim quamcumque consuetudinem Ecclesiasticæ libertati contrariam reprobat, &c.

Post hæc scripta inueni R.P.M. Franciscum Araujo in 1. 2. S. Thomæ, q. 97. disp. 3. section. 5. diffic. 4. pag 691. hanc quæstionem principalem ex professo tractasse, vt videre est ibi, Hinc colligo resolutionem alterius casus, qui anno præterito venit in dubitationem ortam ex Regia sanctione, siue constitutione edita anno 1636. decernente, vt deinceps nulla instrumenta publica fierent in hoc Regno nisi in papyro Regio sigillo signata, certamque pro qualibet charta quis solueret pretij quantitatem

tatem taxatam in subsidium Principis, verbi gratiâ, acto dragma um pro primo, duarum pro secunda, & vnius pro tertia, &c. *Verum scilicet, hac Pragmatica sanctio, siue constitut. opposit licitè extendi ad Ecclesiasticorum personas, & Tribunalia ante obtentam à Sede Apostol. dispensationem, & absque detrimento Ecclesiastica immunitatis?* Et postquam pro parte affirmatiua aliqua adduxit fundamenta; negatiuam sequitur, & probat, vt

41 sequitur. *Sed his non obstantibus, secunda sententia negans est, quam more scholastico, & speculatiuè probare intendimus abstrahendo à praxi dicta Constitutionis, seu Pragmatica sanctionis, vtpotè quam fatemur hucusque, neque à Principe fuisse in Tribunalia Ecclesiastica de facto introductam, aut extensam, neque ab eis admissam. Primò quidem ex tribus inconuenientibus, quo ex opposita sententia, si ad praxim redaceretur, erga Tribunalia, & Iudices Ecclesiasticos sequerentur. Primum est posse Principem laicum irritas, ac inualidas reddere Prælatorum Ecclesiasticorum censuras latas, quibus* CHRISTVS *Dominus in Euangelio promisit, Quæcumque ligaueritis super terram, erunt ligata, & in Cœlis; nimirum ordinando generali sanctione ne valeant exarata aliter, quàm in charta Regio sigillo consignata. Secundum est, quòd Princeps sæcularis possit ritè, & validè subordinare Tribunalia, & Iudices Ecclesiasticos Prætori, & Magistratui Ciuili, itaut non possit suas causas expedire, nisi quando, & quomodo voluerit ipse, aut præbens, aut prohibens papyrum signatam exhiberi à commissario vnico illius venditore; quo quid onerosius Tribunalibus, ac Iudicibus Ecclesiasticis excogitari potest? Tertium est, quòd Princeps sæcularis posset ritè, & rectè impedire effectum gratiæ, siue dispensationis à Summo Pontif. obtentæ, scilicet si litteræ, & narrationes pro illâ obtinenda in chartis signatis Regio sigillo non scribantur, quod inconueniens videtur nullatenus admittendum. Secundò probatur, quia hæc præscriptio formæ, & influxus tangens indirectè personas Ecclesiasticas, ac Iudices, lædit Ecclesiasticam immunitatem, ac proinde subiacet excommunicationi latæ in Bulla Cœnæ casu decimoquinto ex duplici capite. Tum quia vsurpat iurisdictionem Ecclesiasticam statuendo formam Iudicibus, ac Tribunalibus Ecclesiasticis, eos saltem indirectè tangendo: quod est munus proprium Principis Ecclesiastici. Tum etiam, quia imponit onus eiusdem, ac cæteris personis priuatis Ecclesiasticis, soluendi scilicet pretium immoderatum, & insolitum pro singulis chartis papyraceis signatis, quod verè habet rationem tributi, vel saltem oneris, & exactionis, ac proinde comprehenditur in Bulla Cœnæ casu decimoquinto, & casu decimooctauò.*

Legionen. Capellania.

Vocati nomine collectiuo cum alio de per se vocato nomine singulari constituunt vnam vocem, & alius vocatus aliam, & dicitur habere maiorem partem qui habet vocem vocati nomine singulari concurrente vno ex vocatis nomine collectiuo.

VOTVM CXXI.

1 *Vocatus nomine singulari, & alij plures nomine collectiuo ad præsentandum, vel eligendum, tantam vocem habet vocatus, quantam alij.*
2 *Copulatiua, &, diuidit pro dimidia dispositionem.*
3 *Plures vocati sub nomine collectiuo cum alio tertio, illi plures habentur loco vnius tantum.*
4 *Rector, & Scholastici si habeant facultatem nominandi bidellam, tantam vocem habet solus Rector, quantam habent Scholastici.*
5 *Electio Prælati si spectat ad Capitulum, & Prælatum, Capitulum, etsi plures Canonicos habeat, non habet nisi vnam tantum vocem.*
6 *Beneficiorum in collationibus simultaneis tantam vocem habet Episcopus, quantam habet ipsum Capitulum, si de iure speciali id eis spectet.*
7 *Causâ commissa Prætori, & Rectoribus olicuius ciuitatis, tantam vocem habet Prætor, quantam omnes Rectores.*
8 *Iuspatronatus relictum cuidam, & aliis sub nomine collectiuo, diuidendum pro medietate*, & num. 9.
10 *Rota Romana decisio facit communem opinionem, & est sequenda, & amplectenda.*
11 *Doctor valde excellens si Auditor Rotæ nominetur, est recipiendus sine examine.*
12 *Sententia lata contra decisionem Rotæ est ipso iure nulla.*
13 *Renunciatio iuris proprij nunquam præsumitur, & cum sit stricti iuris nunquam trahitur ad non expressa.*
14 *Interpretatio omnis alia potius sumenda est, quàm ea per quam quis suo iure renunciasse censeatur.*
15 *Vocem duplicem in iurepatronatus quando quis habere possit?*
16 *Iudex habens duplicem potestatem, ordinariam scilicet, & delegatam, potest ambabus vti.*
17 *Facultates plures habens faciendi aliquem actum, semper censetur illum facere validiori, seu maiori, & digniori modo.*
18 *Beneficij præsentatio si spectet ad Rectorem, & vicinos loci, qui habuerit vocem Rectoris, & vnius vicini, habebit maiorem partem.*
19 *Statuto stante quod aliquis non possit torqueri nisi sit deliberatum per Potestatem, & Priores, vox Potestatis, & vnius ex Prioribus obtinere debet.*
20 *Iurispatronatus dimidiam vocem habens vnus, & decem alij alteram dimidiam, attenditur præsentatio facta ab habente dimidiam, & ab vno ex decem.*
21 *Electio quando pertinet ad Episcopum, & Capitulum, sufficit quod vnus, vel duo ex Capitulo cohæreant Episcopo.*
22 *Episcopus concurrens cum aliis quatuor Canonicis in danda vocem in prouisione Canoniæ Magistralis, constituat maiorem partem, licet alij Canonici fuerint plures.*
23 *Tanquam vt singuli, & non vt vniuersi in dubio præsumuntur vocati ad præsentandum.*
24 *Præsentatio quando fit à pluribus, nunquid sit necesse vt conueniat maior pars habito respectu ad omnes.*
25 *Respondetur ad fundamenta illorum, qui credunt interuenire debere maiorem Parochianorum partem, vt præsentatus dicatur præsentari à maiori parte.*
26 *Medietatem vocum tenendam in dubio, & rationе incertitudinis interuenisse.*
27 *Media via in dubiis eligenda.*
28 *Æqualitatis ratio in omnibus, præcipuè in iudiciis semper seruanda.*
29 *Determinatio respiciens plura determinabilia æqualiter omnia determinat.*
30 *Factum maioris partis ab omnibus fieri dicitur, intellige*, vt n. 33.

31 *Sta*

31 *Statutum vel consuetudo non valet, qua cauetur vt non stetur maiori parti.*
32 *Præsentatus à maiori parte patronus est instituendus si sit dignus, quamuis alij sint digniores.*
33 *Homines sua natura ad dissentiendum proni sunt.*
34 *Maior pars reputatur pro toto.*
35 *Commissarij nominati in testamento cum clausul. vt factum per omnes obtineat firmitatem, nihilominus valet factum à maiori parte.*
36 *Dispositio quando omnium requirit consensum, sufficit quod interueniat consensus maioris partis.*
37 *Capituli consuetudo etiam iurata inducens facti inualiditatem, in quo omnes non condemnauerint, non est valida.*
38 *Statutum vniuersitatum Ecclesiasticarum inferiorum, vt duæ partes ad minus debeant concordare, non valet.*
39 *Statutum quod non possit vniuersitas aliquid facere nisi de voto omnium, minimè valet.*
40 *Glossarum auctoritas cæterorum auctoritatem superat.*
41 *Concorditer fieri dicitur quod fit per maiorem partem.*

1 IN quadam fundatione capellaniæ fundator ad eam vocauit, & præsentari mandauit eius fratres germanos, cum hac clausula quod postquam mortui fuerint, Rector Parochiæ, & Parochiani illius præsentationem habeant, ibi, *y despues que los dichos mis hermanos fueren finados, que la den el Cura de la dicha Iglesia, y los vecinos de la dicha feligresia.* Dubitatum fuit, an in præsentatione huius capellaniæ tantam vocem habeat Rector, & Curator sicut Parochiani? Et respondi affirmatiuè, quia cum dictus Rector vocatus sit nomine singulari, & Parochiani ac vicini, & habitatores Parochiæ nomine collectiuo duas voces æquales constituunt, vnam quæ Rectori competit, alteram quæ ad Parochianos spectat, itavt Rector in præsentando tantam partem habeat, quantam habent Parochiani simul iuncti, qui pro vno habentur, *l. interdum 13. ff. de hered. instit.* vbi si primus, & filij fratris instituti sint, filij fratris habentur pro vno, & primus pro alio; idem probatur in *l. si liber homo 59. §. Titius in 2. ff. eodem l. si pater 9. ff. de vulgari*, text. opt. in *l. si quis Attio, ff. de vsufruct. accresc.* vbi relicto vsufructu Attio, & hæredibus testatoris, respondit Iureconsf. dimidiam Attius, dimidiam hæredes habebunt, *l. fin. Cod. de impub.* ibi, *Cùm naturâ pater, & filius eadem esse persona pene intelligantur, dimidiam quidem partem Titio cum filiis suis, alteram autem partem Sempronio assignari,* &c. & vtrobique notant DD. latè Decian. *consil.* 320. incip. *Dum legerem Padua num. 6. & 7.* & in *l. 1. num. 1. Cod. de impub.* Ruin. *consil. 163. num. 9. lib. 2.* Paris. *consil. 49. num. 1. lib. 2.* Iul. Clar. *in §. testamentum §. 80. num. 7.* Cardinal. Mantic. *de coniect. vltim. volunt. lib. 4. tit. 11. num. 6. cum seqq* Menoch. *consil. 221. num. 16. & 28. volum 3. & de præsumpt. lib. 4. præs. 18. num. 10. cum sequentib.* Morquecho *de diuis. bonorum lib 4. c. 1. n. 19.* Stephan. Gratian. *discept. forens. c. 70. ex n. 14.* Richard. *in §. si plures n. 5. Instit. de hered. instit.* Cardos. *in tr. de iure accrescendi sub §. si eadem res, illat. 7. n. 4. instit. de legat.* qui plures alios referunt.

2 Ea ratione, quia illa copulatiua, &, diuidit pro dimidia dispositionem, *l. reos §. cum in tabulis, ff. de duobus reis*, Decian. *consil. 454. num. 3.* Felin. in *cap. pastoralis num. 9. versic. & istis adde, & vers. circa prædicta tamen scias, de rescript.* Caualcan. *de vsufructu num. 54.* Cardin. Mantic. *de tacitis, & ambig. conuent. lib. 22. tit. 17. num. 1.* Gonzalez *ad reg. 8. Cancel. gloss. 3. num. 16* Stephan. Gratian. *d. cap. 70. num. 14. & 15. & cap. 431. num. 9.* Ex qua doctrina infert eleganter Bald. *in d. l. si quis Titio, ff. de vsus. accresc.* quod quoticscumque plures vocantur sub nomine collectiuo cum alio tertio, illi plures habentur loco vnius tantum.

3

4 Hinc si Rectori, & scholaribus alicuius Vniuersitatis concedatur facultas nominandi Notarium, aut Bidellum, tantam vocem habet solus Rector, quantam habent omnes scholastici, ex quo ipsi scholastici sub nomine collectiuo vocati constituunt vnam solam personam, Angel. & Iason. in *d. l. si pater filium, ff. de vulgari*, & in *d. l fin. C. de impub.* Decian. *d. consil. 320. num. 6.* Morquecho *dict. tract. de diuisione bonorum lib. 4. cap. 1. num. 11.* Menoch. *dict. consil. 221. num. 27. & dicta præs. 18. n. 3.* vbi idem dicit in facultate concessa Prælato, & Capitulo, quia tantam habebit solus Prælatus, quantam Capitulum.

5 Hinc etiam si electio Prælati spectat ad Capitulum, & Prælatum alicuius Ecclesiæ, tamen Capitulum, etsi plures Canonicos habeat, non habet nisi vnam tantum vocem, & Prælatus aliam. Ita per text. *in Clem. si plures, de iurepatron.* resoluunt Ias. *in d. l. fin. n. 9. C. de impub* Azeued. *conf. 39. per tot.*

6 Hinc similiter in beneficiorum collationibus simultaneis Episcopi, & Capituli, tantam vocem habet Episcopus quantam ipsum Capitulum; ita per text. in *l. Titio. & hered ff. de vsuf. ncr. & l. mulierum liberis, ff. de hered. instituen.* resoluunt Selua *de benef. p. 2. q. 17. num. 9* Hostiens. *in c. postulastis, de concess. præb.* Gonzalez *ad reg. 8. Cancell gloss. 45 à n. 51* Nicol. Garc. *de benef. p. 5. c. 4. n. 18.* Lotter. *de re benef. lib. 2. q. 21. n. 39.* Rot. *decision. 784. p. 3. diuers. & decision. 193. num. 1. p. 4. recent. alias p. 2. in posthumis Farin.* Quod communiter intelligitur quando iure speciali ius eligendi spectat ad Episcopum, & Capitulum simul, vel ad Prælatum, & Capitulum; non ita quando de Iure communi electio spectat ad Prælatum, & Capitulum, quia tunc vox Prælati computatur pro vna voce, secundùm *Collect. in d. c. postulastis num. 5.* Abb. *num. 14.* Imol. *num. 13. vers. quod tamen an sit verum*, Anchar. n. 9. *vers. contrarium determinat ipse*, Card. *n. 5.* Ioann. Andr. *num. 10.* Feder. de Senis *cons. 1 ex n. 7.* Abb. *cons. 17. n. 2. in fine, & n. 3. p. 2.* & fuit resolutum *in Placentina vet. 26. Aprilis 1599. & 6. Nouembris 1600. & 16. Decembris 1604. coram Peña, & in Cæsaraugostana electionis 10. Martij 1623. coram Coccino Decano*, quarum memini in *tr. de Canon. c. 14. n. 7. & 8.*

7 Hinc denique quando causa committitur Prætori, & Rectoribus alicuius ciuitatis, in ea tantam vocem habet Prætor, quantam omnes Rectores, vt per Iason. *in d. l. fin. num. 7. cum seqq. C. de impub.* & ibi Corras. *n. 5.* & Decian. *num. 6.* Menoch. *dict. præs. 18. n. 13.* qui plures alios similes casus referunt. & in hoc addit Hippol. de Marsil. *singul. 326. tom. 1 singul. Doctorum*, quod si voto Prætoris additum sit votum alicuius ex Rectoribus, vtique hæc erit maior pars.

8 In propriis nostris terminis per Iura, & exempla superius relata eleganter consuluit Deci. *cons. 12. incip. Pro seruii facultate tom. 1.* vbi tenet quòd Iurispatronatus relictum cuidam nomine Thesaurario, & aliis sub nomine collectiuo, diuidendum est pro dimidietate inter Thesaurarium, & alios. Idem in specie resoluit Roch. de Curte *de iurepatron. verb. Ipse vel is num. 8.* ibi, *Tertio quæro circa istum modum acquirendi Iuspatronatus. Pone quod testator leget Iuspatronatus tali Collegio, & Petro, an tantum ius habebit Petrus, quantum eorum Collegium? Conclude breuiter quod sic, ita probatur in l. fin. & ibi DD. omnes ponunt similes decisiones, C. de impub. dicitur enim ibi maximè per Bald. in princ. & per eum probatur in illo textu quòd plures contenti sub nomine collectiuo habentur pro vno. Hoc dicunt* Angel. & Ioan. de Imola in *l. liber homo §. Titio, l. 2. ff. de hered.*

hered.inst.quod Rectori, & vniversitati daretur potestas eligendi notarium, vel aliam actum faciendi, tantam vocem haberet Rector solus, quantam etiam vniversitas, &c. Idem probant Lambert *collat. de iurepatron. lib. 1. p. 2. 1. q. princ. art. 18 fol. 118* Card. Mantic. *dec. 271. n. 2.* vbi allegat Felin *in c. pastoralis n. 20. de rescript.*

9 Et magis in nostris terminis Crescent. *decis. 4. de iurepatron.* ibi, *Iurispatronatus relictum Rectori Ecclesiæ, & incolis loci, vel Parochianis, pro medietate erit Rectoris, & pro alia incolarum secundum Dominos in vna Salamantina Capellaniæ coram me ad l. fin. cum ibi notatis per DD. maxime Ias. C. de impuber. & l. interdum, in princ. vbi gloss. & DD ff. de hered. inst.* &c. Hanc decisionem referunt, & sequuntur Gnozalez *ad reg. 8. Cancel. gloss. 3. n. 17.* ibi, *Hinc si relinquatur iuspatronatus Rectori Ecclesiæ, & incolis pro medietate erit iuspatronatus Rectoris, & pro alia medietate incolarum.* Crescent. *decis. 4. de iurepatr.* &c. Stephan. Grattan. *discept. forens. tom. 1. c. 70. n. 14* Aloys. Riec. *in praxi Episcop. tit. de iurepatr. decis. 210. num. 2. 6. & 7.* Rot *decis. 308. apud Farin. p. 2. recent.*

10 Et ita cùm habeamus Rotæ decisionem non est amplius dubitandum, nec insistendum in perquirendis rationibus, aut enumerandis Doctorum auctoritatibus, vt scribit Petr. Caball. *cons 60. n. 7 p 1* Quia Rotæ Romanæ decisio facit communem opinionem, cùm eius decisiones sint magistrales, & superent ceteros DD. licet numero plures, vt ex Imol & Barbat. tradunt Ludovic. Gomez *in proœm. ad reg. Cancel. q. 2. vers. quarto*, Vanti. *de nullitat. tit. de nullit. ex defectu iurisd. deleg. num. 10.* Surd. *cons. 403. n 83. & 84.* Et quòd Rotæ Romanæ decisio ita sit sequenda, & amplectenda vt ab ea in absoluendo, & condemnando nullo modo discedi possit, ex Hieron. Gabr. *cons. 42. n. 13. lib. 1.* quia in ea sedere solent Iureconsulti Eminentissimi, vt scribit Menoch. *cons. 1196. n. 2. in fine, & n. 3. lib. 12.*

11 Et est valde notandum quòd si Doctor aliquis valde excellēs, & maximi nominis Auditor Rotæ nominetur, sine examine recipi potest, secundum Rebuff. *in praxi titul. de Regia ad Prelat. nom. n. verb. excellenti doctrinè pag. 566* Ideóque

12 sententia lata contra decisionem Rotæ est ipso iure nulla tanquam lata contra legem, Ripa *in l. cum prolatis 32. sub n. 106. vers. quid tenendum, & n 107. ff. de re iud.* Nam & decisiones Rotæ habere vim legis aduht Afflict. *dec. 96. n. 11. vers. sed quia in hoc, & dec. 169. n. 9. in fine*, Cotat. *tr. commun lib. 2. tom 9. ca. 10 n 66.* vbi plures refert, sequitur Ioseph Ludon. *Lucensi dec. 3. n. 54.* vbi quòd Auditores Rotæ Romanæ debent præferri omnibus Iudicibus, præcipuè quando decisio Rotæ est corroborata, & munita non solum legibus, & rationibus, sed etiam plurimorum Doctorum auctoritatibus, vt in nostro casu: vide suprà voto.

13 Non obstat quòd aliquando Parochię Rector in vacationibus occurrentibus cedulam acceptauit ad suam vocem dandam tanquam vnus ex incolis, & Parochianis, per quem actum videtur renunciasse iuri dimidietatis vocis, quam habebat, volens habere vnā tantum vocem sicut quilibet ex incolis: quia multipliciter respondetur Et primo quia renunciatio iuris proprij nunquam præsumitur nisi expressim fiat. Rot. *dec. 775. n. 12.* apud Farin. *part. 2. recent.* Et licèt habeatur, attamen cùm sit stricti iuris, nunquam trahitur ad non expressa, Caller. *consil 5 de præbend.* Aym. *consil. 251. numer. 5.* Card. *consil. 120. in fine*, Decian. *consil 461. num. 6.* Rot. *decision. 373. num 13. part. 4 recent. aliàs part. 2. in posthum. Farinac* Nec dantur actus voluntarij, qui necessario concludant ad renunciationem, iuxta notata per Decian. *consil. 452. num 25. & consil. 460. num. 7.* Put. *decision. 184. num. 4. lib. 2.*

14 Et potius omnis aliā interpretatio sumenda est quàm ea, per quam suo iuri renunciasse censeatur, Decian. *consil. 108 num. 8.* Tiraquell. *de retractu lign. §. 36. gloss. 2. num. 50.* Rota *decision. 232. n. 16.* apud Farinac. *p. 1. recent. & decision. 656. n 6. eadem p. 1.* vbi addit hoc esse indubitatum quando non leguntur expressa verba renunciationem concludentia Maximè, quia Rector non potuit præiudicare illi, qui vocem suam habuit, licet eam non pro dimidia parte tāquam Rector, sed tanquam vnus ex Parochianis præstare videretur, quia beneficio mihi competenti ex persona tua per se renunciari non potest, ad text & ibi Bart. *in l. post mortem, § hi qui, ff. de bonorum possess contra tab.* pulchrè Vincent. Carut. *decis. 116. num. 7. cum seqq.*

15 Secundò respondetur Rectorem habere duplicē potestatem dandi vocem, vnam tanquam Rectorem, & aliam vti loci vicinum, & ita potuisse vno, & altero modo vocem dare, vt in terminis resoluit Viuian. *in praxi Iurispatron. p. 2. lib. 8. cap. 4. ex num. 1.* ibi, *Si quis habeat iuspatronatus de per se vt si galibet persona in aliqua Ecclesia, cuius Iurispatronatus pars pertineat ad Collegium, puta Capitulum, cuius ille est etiam Canonicus, poterit præsentare cum Capitulo, & postea de per se vt patronus, quilibet enim potest fungi duplici officio, licet sit vna persona, cap. à collatione, de appellat. lib. 6.* Abb *in cap. cum olim num. 2. de re iud. debet tamen vnum & non diversos præsentare, quia qua conscientia ducitur ad præsentandum vnum iure collegij, eadem conscientia debet duci ad præsentandum eundem iure singulari, per c penult. § porrò, de elect. lib. 6.* Lap. *alleg. 22. n. 4. & 5.* &c.

16 Pro qua sententia facit quòd Iudex habens duplicem potestatem ordinariam, & delegatam, potest in vna parte processus vti vna potestate, & in altera parte potest vti aliā potestate. Ita per text *ibi in c. cum ex officij. de præscript.* resoluunt ibi Innoc. *nu. 3. vers. item posset*, Host. *colum. pen. circa med.* Ioan. And. *col 2 in princ. vers. item posset*, Card. *ad fin.* Imol. *num. 11. vers. item potest.* Abb *num. 18 prope fin vers. item secundum*, Felin. *num. 23* & Paris. *n 8* refert, & sequitur Ruta *dec. 108. num. 2. lib. 2. divers.*

17 Et confirmatur ex alio verissimo Iuris fundamento quòd qui plures habet facultates faciendi aliquem actum, semper censetur illo facere validiori, firmiori, fortiori, vtiliori, ac digniori modo, *l. cum pater, ff. de iure dot. c. nisi essent, de præbend.* Ioann. Garcia *reg. 95. n. 2. & 8* Menoch. *cons. 43. n. 13.* Perez de Lara *de capellan. lib. 2. c. 9. n. 21.*

18 Habito igitur pro constanti quòd Rector habet dimidiam partem, & alteram dimidiam habent Parochię vicini sequitur quòd ille qui habuerit vocem Rectoris, & vnius vicini, habebit maiorem partem; vt in his terminis resoluit Hostiens. *in c. pendulas, de concess. præb. & in c. pastoralis, de rescript.* vbi quòd si Episcopo adiungatur vnus de Capitulo, hæc erit maior pars, & tanquam maior pars prævalebit; eandem doctrinam tenet Ioan. And. *in c. vnic. ne Sede vac. lib 6.* & Roman. *cons. 466. num fi.* vbi etiam dicit quòd si Episcopus et Episcopus in Capitulo vnum, vel duos Canonicos habet, eiusdem Episcopi sententia obtinebit, et ansi totum residuum Capituli sit contra; & rationē præstat, quia tantum habet Episcopus solus, quantum totum Capitulum, quamobrem vno, vel duobus ad partem Episcopi accedentibus, dicitur ibidem esse maior pars.

19 Quod & in simili optimè confirmant Alberic. *in tract. de statut. quæstion. 118.* Hippol. de Marsil. *sing. 376. in 2 tom sing. Doctor fol. mihi 695.* dicentes quòd stante statuto quòd aliquis non possit torqueri nisi sit deliberatum per potestatem, & Priores, vox Potestatis, & vnius ex Prioribus obtinere debet, etsi alij Priores multo plures numero sint, quia propter dimidiam partem, quam habet Potestas, ibi est maior pars, vt patet ibi. Et quia licet Potestas solum habeat dimidiam vocem, & Anciani aliam dimidiam, tamen postquam Potestas habet vnum de

Ancianis,apparet quod excedit dimidiā partem, & sic quod ipse Potestas facit cum illo Anciano, dicitur factum à maiori parte, & ibidem ex prædicta doctrina ad alterius similis casus resolutionem infert.

20 Et in nostrismet propriis terminis post Hostien. Ioan. Andr.& Roman citatis locis, idē resoluit Card.Tusch. *pract.conclus tom 5.litter. M.concl,14.num.18.*ibi, *Amplia in præsentatione patronorum, quia si habet dimidiam Iurispatronatus, & alij decem habent aliam dimidiam, attenditur præsentatio facta ab habente dimidiam, & ab vno ex decem alterius dimidia quando illis decem competit vt singulis, c.scriptum cum ibi not. de elect. Federic.d.cons.1.n.3 vers.nam si vno patrono.*Idem in ma-

21 teria collationis tradit Host.*in cap.postulasti,de concess. preb.* vbi, inquit quòd si electio pertinet ad Episcopum,& Capitulum, eum Episcopus habeat dimidium collationis,sufficit quod vnus.vel duo cohæreāt.tenet Roman.*cons 366. Quæritur in fine.*vbi alleg Ioan.Andr.

22 Et in specie pulchrè consuluit Azeued. *cons.*19. in quo in terminis statuitur sanctæ Ecclesiæ Ciuitatensis respondit pro quodam Canonico Magistrali, in cuius prouisione ad eius fauorem vocem dedit Episcopus, & quatuor alij Canonici, cæteris omnibus pro alio vocē dantibus; ex eo quod verba dicti statuti à Sede Apost. confirmati,vt ipse refert,ita se habebat In quem Episcopus & Capitulum,vel maior & sanior pars consenserit,assumatur.

23 Nec est dubitandum Parochianos;& vicinos loci ad prouisionem huius capellaniæ vocatos esse vt singulos, & non vniuersos;nam id constat tam ex verbis fundationis suprà relatis,quam quod in dubio ita præsumēdum est,Felin.*cap.cum omnes,n.19.de constit.* Lambert *de iurepatr.p.2.lib.2. q.3.art.8.* & ita sæpiùs Rotam tenuisse refert Nicol Garc.*de benefic. p.5 c.9. nu.222.*

24 *& 227.*Ad quod est notabilis doctrina Abb *in c.quoniam 3.n.13.de iurepatr.*ibi,*Quare extra glos.de notabili, & quotidiana quæstione. Hic dicitur quòd valeat præsentatio facta à pluribus, nunquid sit necesse vt conueniat maior pars habito respectu ad omnes patronos, an sufficiat maior pars habita comparatione ad maiorem partem. Exemplum,quatuor sunt patroni,duo præsentant vnum, tertius alium, quartus alium, præsentatus à duobus non habet maiorem partem omnium, sed habet maiorem partem habito respectu ad alios præsentatores. Ioan. Andr. dicit quod aut præsentatio fit ab istis, vt à collegio, & tunc requiritur maior pars respectu totius Collegij; & pro hoc videtur text. in cap. Ecclesia, sup. de elect. Aut isti præsentant tanquam singulares, vt communiter faciunt laici,qui de patrimonio habent iurispatronatus,& tunc sufficit maior pars respectu aliarum partium, & sic intelligit istum textum. Et nota singulariter hoc dictum, quia facit ad multa; vbi enim habent plures explicare al quem actum,debes semper animaduertere vtrū habeant hanc potestatem, vt collegium, an vt singuli, vt primo casu requiratur maior pars totius Collegij, secundò casu sufficit maior pars respectu aliarum partium,&c.* Eandem doctrinam tenet ibi Card.*quæst.7.*& sequitur Lambert. *de iurepatron. part.3. lib.2. artic.4.num.1.fol. mihi 354.*

25 Quamuis in hoc casu interuenire debere maiorem Parochianorum partem vna cum Rectore, vt præsentatus dicatur præsentari à maiori parte,existimauerint Ias.*in l.iurisgentium §.hodie num.13.vers.se unda conclusio,ff de pact.*Felin *in cap.pastoralis in 1.nu.9.de rescript,* Cassad.*decis.2.in fine,de iurepatron.*qui fundantur,vt ait Azeued. *d.cons.39. suo num.9.* in rationibus, & argumentis adductis à Gemin.& Ioan. Andr. *in cap. à collatione, de appellat.* dicentibus nomen collectiuum debere verificari in maiori parte. Et aduertit idem Gemin. quod si Episcopi votum cum vno ex Capitularibus maiorem partem faceret in electionibus & similibus actibus,secundùm opinionem Hostien vtique Episcopus semper consequeretur intentum,& sic ius Capituli esset inutile & verbale, contra text. *in lib.2. C commun. de legat. & cap. commissa, de elect in 6.* maximè quando non est verosimile quod Episcopus non trahat ad se vnum Canonicum, arg. text *in cap.1.ante fin 6.q.1.*Sed occurrit ipse Azeued. *citato loco nu.10.* quòd si hæc opinio foret sequenda,esset destruere tot iura,& Doctorum traditiones & fundamenta nostræ, quam sequimur, opinionis, quibus non respondent, qui Hostiensem reprobant, & multo maius inconueniens est quod omnes sequantur opinionem, quod in his,quæ competunt Episcopo, & Capitulo, dimidiam habeat partem Episcopus,& quod maior pars debeat intelligi, dummodo Episcopus habeat dimidiam partē votorum Capituli, hoc enim est se incōtinenti corrigere,& contra text *in l.nam ad ea ff.de condit.& demonst.*

26 Quod absque dubio procedit constando, prout in facto constat, quod votum Rectoris secuti fuerunt plures ex Parochianis,& vicinis,& ita necessariò ratione dubij, & incertitudinis tenendum,quod illorū medietas concurrerit, ad text. *in c.afferte, de præsumpt.& in l.& hoc Tiberius 41.ff.de hæred.instit.& in l.Titius § 4. ff.ad Trebell. & in l.antiqui*, ibi, *quia non poterant scire quod nasci possunt*, & ibi, *medietatem quandam ff.si pars hæred.pet.*nam in dubiis media via eligenda. Tiraq. *de primog q.17.opin.4.à n.9.*Anton.Thesaut. *Pedem.decis.*

27 89 Menoch.*de præsumpt.lib.1.præs.97.n.27.* Et facit illud Ouid.2. *Metam.*

—— Medio tutissimus ibis.

Et *Seneca in Tragœd.10.*

Quisquis medium defugit iter,

Stabili nunquam tramite curret.

28 Accedit,quia vt par sit vtriusque virtus,atque effectus tantum vni parti tribuendum est,quantū alteri,vt ex aliis probat Menoch *cons.158.num.49.vol.2.*Iuuat etiam æqualitatis ratio, quæ in omnibus, præcipuè in iudiciis semper seruanda est, *l.fin. C.de procurat.l si id quod,in fine ff.de rescind. vendit.* cum aliis vulgaribus. Hinc est quòd diuisio æqualiter, vt iusta sit,necessariò fieri debet,Card Tusch.*pract.conclus.lit.D.conclus.522. num 4.& concl.526 n.3. & concl 521.n.1.* vbi quòd ita æqualiter fieri debet vt plus vni quam alteri dandum

29 non sit.Denique confirmat Iuris regula quod determinando respiciens plura determinabilia, æqualiter omnia determinat,*l.iam hoc iure 4.ff.de vulgari quemnis, Cod.de impuber.* quam regulam ex pluribus firmant Menoch. *cons.88. num 19. vol.* Cassanate *cons.67.num. 58* plenè Castill. *controu. lib.5.p.2 c.97.nu.4.*Vincent. Fusar.*de substit q.157.n.8.*

30 Restat modò probare quod nominatio eo modo facta fuit concordiis, & quòd illā sic facta satisfactum fuit fundatoris dispositioni de qua suprà,ad effectū inualidandi secundum scrutinium desuper factum,quamuis maior Parochianorum pars cum Rectore non se conformauerit. Et præsupponendum in Iure factum maioris partis,ab omnibus fieri dici,*l.quod maior ff.ad municip.*ibi, *Quod maior pars Curiæ effecit, pro eo habetur ac si omnes egerint, leg.aliùs 120 §.refertur ff.de verb.signif.l.planè ff. quod cuiusque vniuers.nom.l g.nominationum C.de decurion.lib.10.cap.1.& fin.de his, quæ fiunt à maiori parte Cap.*& vtrobique,glos.& DD.Afflict *deci-*

31 *sion.1.num.4.*Vincent.de Franch *decis.2.num.1.*Anton. Gam.*decis.1.n.2.*Cabed.*decis.6.n.4.& 5.p.1.* vbi cum Afflictu resoluit non valere consuetudinem,vel statutum,quo caueatur,vt non stetur maiori parti,& in specie iurispatronatus quando competit pluribus vt singulis, vt maior pars attendatur, resoluit Deci. *in cap. cum omnes in 1. lect. num.16. de constit.* & probat expressè text. *in cap. quoniam, de iurepatr. cap. quia propter, cap. auditis, de elect.* Quod procedit quamuis

præsenta

præsentatus à minori parte fuisset magis dignus, quam ille, qui habuit plures patronorum voces, dum tamen sit dignus, vt resoluunt Gutier. *lib. 2. canon. c. 11. num. 10. & 12.* Cauale *decision. 1. num. 1.* Nicol. Garc. *de benef. p. 9. c. 2. n. 257.* Riec. *in praxi dec. 191. n. 198.* Rot. *dec. 117. p. 2. diuers.*

33 Quæ quidem iuris regula quod factum à maiori parte ab omnibus fieri dicitur, locum habet, & procedit licet dispositio omnium concordiam, & conformitatẽ postulet, quia nihilo minus dictio illa, *omnium*, intelligenda est secundùm subiectam materiã, idest, maioris partis, ne alias detur occasio rarius, ac difficiliùs expediendi negotia, prout fieret, cum semper homines sua natura ad dissentiendum proni sint, *l. quia poterat ff. ad Trebell.* vt notarunt Decian. & Cagnol. *in l. aliud 120 § refertur, ff. de regul. iur.* Stephan. Gratian. *March. decis. 543. n. 7.*

34 Et non mirum, quia maior pars reputatur pro toto, Bart. *in l. cum de lanionis, §. Sabinus ff. de fundo instructo,* sequitur Deci. *in c. cùm omnes, lect. 2. n. 42. ad fin. de constit.*

35 Vnde concludit Angel. *in addit. ad Bart. in l. exactor C. de susceptor. lib. 10.* per gloss. *ibi verb. cætu*, quòd si in aliquo testamento nominati fuerint cõmissarij cũ claus. *vt factum per omnes obtineat firmitatem*, nihilominus factum à maiori parte ita validum erit ac si per omnes factum esset, ita sequendo Angel. tenent Corset. *sing. 384. incip. Quod fit à maiori parte, versi. adde Angelum tom. 1 singul. Doctor. fol. 592* Firmian. *in suo repert. in verb. Vniuersitas, in fine.*

36 Præterea id ipsum quoque confirmat Alex. in addit. ad eundem Bart. post gloss. *ibi in l. quicumque, C. de omni agro deserto lib. 11.* vbi etiam tradit quòd quamuis dispositio omnium requirat consensum nihilominus sufficit quod interueniat consensus maioris partis, Bart in *l. rescriptum,* & ibi Bald. Fulgos. & Alex *ff. de pact.* refert & sequitur Stephan. Gratian *d. decision. 183. n. 10. & 11.* vbi tandem *n. 12.* concludit quod dicitur concorditer fieri quod fit per maiorem partem quod tanquam indubitatum firmant Deci. & Cagnol. *in d. § refert,* vterque *n. 3.* Ea ratione, quia in magno hominum numero impossibile est omnes conuenire, cùm semper ad dissentiendum proni sint, vt *suprà* dixi, & idcirco de facili discordant, *c. nec nouum, 8. q. 1.* Abb *cons. 37. n. fin. in fine, p. 5.* Et rectè probat illud.

Velle suum cuique est, nec voto viuitur vno;

Et illud,

Scinditur in certum studia in contraria vulgus:

& denique illud, *Tot capita, tot sententiæ* Nicol. Losæ. *de iure vniuersit. p. 2. c. 3. n. 6. cum seqq.*

37 Vnde infert Abb. Panor. *in consilio super Conc. Basilien. in 5. dub. col. 2. vers. quinimo*, non esse validam Capituli consuetudinem etiam iuratam, inducentem facti inualiditatem in quo omnes non concordauerint, refert, & sequitur Card. Tusch *pract. conclus. litt. D. concl. 454. n. 4.*

38 Et similiter ex dictis infertur minimè valere statutum vniuersitatum Ecclesiasticarum inferiorum, siue consuetudinem, vt duæ partes ad minus debeant concordare, quia semper debet valere factum à maiori parte *c. 1. c. licet, de elect.* Abb. *citato loco, versic. quinimo,* Vincent. de Franch. *decis. 1. n. 31.* Card. Tusch. *d. litt. D, concl. 454. n. 5.*

39 Et ex eadẽ ratione, videlicet quod sint homines faciles ad dissentiendum infertur etiam minimè valere statutum, quod nõ possit vniuersitas aliquid facere nisi de voto omnium, nam impediretur proculdubio publica vtilitas. Ita Alex. *consil. 124. In re tam graui num. 2. & 3. lib. 6.* sequitur Card. Tusch. *d. concl. 454. num. 10.* vbi *n. 11.* cum eodem Alex. scribit etiam non ligari Papam se obligantem, & vouentem cum iuramento non facere Cardinales nisi concurrat votum omniũ Cardinalium, quia per vnius facilem discordiam impediretur bonum publicum.

40 Ex quibus doctrinis egregiè confirmantur glossæ *in c. non potest. 3. & in c. cùm olim, verbo pleno, de sent. & re iud. & in c. 1. gloss. fin. de maior. & obed.* quatenus resoluunt quod si requiratur electionem, vel aliud fieri de plena cõcordia adhuc sufficit quod fiat à maiori parte. Quarum glossarum auctoritas cæterorum auctoritatem planè superat, vt post Bart. Bald. Alex. & Ias. tradit Morl. *in emporio iuris tit. 1. q. 12. n. 3.* vbi cũ Imol. dicit opinionem glossæ sufficere pro textu, quando textus non reperitur: & plura alia circa glossarum auctoritatem adducit Hieron. Grat. *cons. 131. n. 19. & 20. tom. 1.*

41 Quare resolutiuè concludendum est quod illud dicitur concorditer fieri, quod fit per maiorem partem, in qua etiam verificantur verba, *plena concordia*, secũdum subiectam materiam, vt in dictis glossis; & tradit Abb. *in d. c. cùm olim, n. fin.* sequitur Decian. *in d. § refertur, n. 3. versic. hoc intelligatur,* & ibi Cagnol. *n. 3.* tenet etiam Cardin Tusch *d. litt. M. concl. 14 n. 4.* aduersùs Alexandrum ab eo relatum, quem etiam reprobat Steph. Grat. *d. decis. 183. n. 12.* Verùm Alex. intelligendus fuisse loquutus attento rigore, & proprietate vocabuli in materia stricta, prout in contractu, & ita eum rectè intelligit Card Tusch. *vbi supra n. 32.*

In eadem causa.

Fundatio capellaniæ in qua adest clausula, *y que la den à clerigo que no aya otro beneficio,* excludit clericum tunc temporis aliud beneficium habentem.

VOTVM CXXII.

1 *Casus dubitationis proponitur.*
2 *Conditio quod præsentandus ad capellaniam nullum aliud beneficium obtineat, est iustissima.*
3 *Fundatores possunt in capellaniarum, & beneficiorum erectionibus quascumque clausulas sibi bene visas apponere.*
4 *Nisi vel natura impossibiles sint, vel turpes, vel contra substantiam beneficij.*
5 *Papa sine magna, & vrgenti causa mutare, seu alterare non solet qualitates à fundatore in erectione beneficiorum appositas.*
6 *Qualitas admittens, vel excludens aliquem debet interuenire de tempore actus.*
7 *Habilitas, & qualitas requisita debet interuenire de tempore oppositionis, vel petitionis.*
8 *Habilitas requisita precedere debet antequam quis nominetur, vel eligatur.*
9 *Verbum, aya, quid importet?*
10 *Qualitas adiecta verbo intelligitur secundum tempus verbi.*
11 *Affectatus actus nihil prodest.*
12 *Ius, & priuilegium omnino perditur per affectationem.*
13 *Præbendam tenuem renuncians vt consequatur aliam in damnum tertij sibi non prodest, nec illi tertio præiudicat.*
14 *Paupertas affectata nihil proficit.*
15 *Pauper effectus in alterius præiudicium data opera non potest tali paupertate se iuuare.*
16 Beneficium *verbum comprehendit tam Curatum, quam simplex.*
17 *Proprietas verbi quantum comprehendit, catenus accipitur dispositio.*

18 *Beneficiorum pluralitas iure prohibetur.*
19 *Concil.Trid.*sess.24.c.17.de reform. *comprehendit beneficia iurispatronatus.*
20 *Prohibitio legis,& hominis maioris virtutis est.*
21 *Prohibitio generalis omnem casum tam maiorem, quàm minorem comprehendit.*
22 *Negatiua inducit nullitatem , & remouet omnem potentiam ab actu.*
23 *Incompatibilitatem non inducit acquisitio beneficiorum,sed tantum illorum retentio.*
24 *Prouisio hominis facit cessare prouisionem legis.*
25 *A proprietate verborum minimè recedendum.*
26 *Voluntas testatoris in omnibus prædominatur.*

1 IN fundatione cuiusdam Capellaniæ post nominatos patronos,qui ad eam præsentare debeant,annectuntur sequentia verba. *Y que la den a clerigo que no aia otro beneficio.* Dubitabatur an præsentatio facta ad fauorem clerici qui tunc temporis habebat duo beneficia Ecclesiastica,pacificè possessa,esset valida ? & respondi negatiuè,ex sequentibus.

2 Conditionem illam, videlicet quod ad capellaniam præsentandus nullum beneficium obtineat , tanquam iustissimam à fundatore apponi potuisse obseruant Fr. Emman.Rodriguez *in summ.tom.1.c.77.concl.25.n.56. secundùm vlt.impress.* Perez de Lara *de anniuers.& capellan.lib.2.c.7.ex n.1.* 3 Liberum est enim fundatoribus beneficiorum,& capellaniarum quascumque conditiones,clausulas,& grauamina sibi benevisas apponere,*c. preterea el 2.de iurepatron.cap.significatum, de prabend.* Concil Trident.*sess.22.de reform c.9.& sess.25.etiam de reform.c.5* Roch.de Curte.*de iurepatr.verb. pro eo quod n.25.*Lambert.*eod.tract.lib.1.q.6.princ.à num.49.*Spin. *in speculo testam gloss.4.princ.n.39.& 42.versicul.ex quo deducitur,*Ioann.Gutierr.*cons.1.n.1.& cons.2.n.1.* Gonzalez *ad reg.8.Cancell.gloss.5.in princ.n.45* Lotter.*de re benefic.lib.1.q 35.*Ego *de officio,& potest. Episcopi p.3.* 4 *alleg.70.à n.38.*vbi *n.40.*teneo posse Episcopum, vel alium superiorem,reiicere illas leges per fundatorem sibi porrectas,quæ vel natura impossibiles sint,vel turpes,vel contra substantiam beneficij,vel deniq;contra perpetuam legum prohibitionem illas improbantium.

5 Quas quidem qualitates in fundatione,seu erectione beneficiorum appositas,etiam Romanus Pont.sine magna.& vrgenti causa mutare , aut alterare non solet,Clem *quia contingit.de relig.domib.*Concil.Trident. *d.sess.25.de reform c.5.*ibi , *Quando igitur ex beneficiorum quorumcumque erectione , seu fundatione,aut aliis constitutionibus qualitates aliqua requiruntur , seu certa illis onera sunt iniuncta in beneficiorum collatione,seu in quacumque alia dispositione,eis non derogetur* , Pinel.*in rub.C.de rescind.vendit.p.1.c.2 n.19.* Mieres *de maior. p.2.in initio n.460.*Fr.Emman.*d.c.77.concl.17.n.8.*

6 Et ideò cùm fundatio requirat vt præsentetur qui alitud beneficium non habuerit,debebat iste præsentatus de tempore suæ præsentationis beneficio carere, communiter enim resoluunt DD.quod qualitas admittens,vel excludens aliquem debet interuenire de tempore actus,ita vt non sufficiat,vt paulò pòst,vel antea adfuerit,secundùm Ias.*in l.1.n.2.C.de testam.* Roman. *cons.29 n.10.lib.1.*Menoch.*cons.1.n.419.* Auendan. *de exequen.mandat.p.2.c 12.n.15.*Mexi.*ad leg. Toleti fundam.2 p 4.n.16.*Molin.*de primog. lib 1.cap.13 num.17.* Roderic Xuar.*alleg.22.num.23* Bobadil.*in sua politica, lib.3.c.4.nu.19.*Ceuall.*commun.contra commun q.693.à n.5.*& in specie Fr.Emman *d c.77.n.14.* Perez de Lara *d.lib.2.c.9.n.51.cum seqq.*Rot.*d c.158.n.3.& 7.*apud Farin.*p.1 recent.*

7 Et sic de tempore oppositionis, & petitionis debet interuenire habilitas,& qualitas requisita ex Gutierr. *cons.44.n.7.*Perez de Lara, & Ceuall. resoluit Nicol Garc.*de benef.p.7.c 4.n.85.& seq.*& probatur expressè *in cap.si eo tempore 7.de rescript. lib. 6* 8 Imò antequam quis nominetur , vel eligatur habilitatem requisitam præcedere debere ex pluribus latè concludit Mastrill. *de magistrat.lib 2.c.12.n.97. cum seqq.*

9 Quod in præsenti casu absque dubio procedit,attentis expressis fundationis verbis,ibi, *Y que la den a clerigo que no aya otro beneficio* , quæ apertè ostendunt eius voluntatem,quæ fuit excludere clericum tunc temporis aliud beneficium habentem 10 Verbum enim, *aya*, idem importat ac si diceret,habeat habilitatem eo tempore : nam qualitas adiecta verbo intelligitur secundum tempus verbi,*l.in delictis.§.si extraneus , ff de noxalib l.1 §.tutoris,ff.quod iussu,*Menoch.*remed.16.recup. ex n.51 & de præsumpt.lib.4.præs.81.n.17.*Velasquez de Auendaño *in l.44.Tauri gl.15.n.2.*

11 Non obstat affectata beneficiorum renunciatio ad effectum vt beneficiis carẽs capellaniam obtinerẽ posset,quia affectatus actus nihil prodest,*l.2 §.fin.ff.si quis caut.§.item tria,Instit.de excus.tut.*Surd.*consil.171.n 96.* 12 imò per affectationem omnino perditur ius,& priuilegium,vt per plures casus ostendit Card. Tusch. *pract. concl.lit.A.conclus.237.per tot.*Et in pulchro casu Sanchez *de matrim.lib.8.disp.19 n.26.*quem in eodem met casu sequitur Fr.Emman.*in sum.tom.1.c.31.n.6 concl.5.* videlicet in muliere quæ cum esset diues , omnibus suis bonis renunciauit vt ad titulum paupertatis dispensationem Pontificis obtineret ad contrahendum matrimonium cum consanguineo, quo casu non gaudet paupertatis priuilegio.

13 Et in nostra specie est text.opt.*in c.2.de renunc.lib.6.* vbi renuncians tenuem Præbendam , vt consequatur pinguiorem in damnũ alterius sibi non profuit renunciatio,nec illi tertio præiudicat,notat Card. Tusch. *d. concl.237.n.6.*Menoch.*cons.208.n.17.vol.3.*vbi *numero seqq.*multis similibus comprobat;ea ratione,quia affe- 14 ctata paupertas nihil proficit,vt tradit Gabr. Aluarez *de priuileg.paupers.p.1.q.6.n.57.*vbi citat illud Mart.*lib. 11.epigr.17.*

Tu tamen affectas Nestor dici,atque videri
Pauper,& in populo quæris habere locum.

15 Et in nostra specie ait idem Gabr. Aluarez *citato loco*, quod idem fieri solet ad beneficia obtinenda,de quib. inquit Bald.in *c.cùm adeo n.1.de rescript.*eos,qui in impetrando beneficio fingunt se pauperes, cùm non sint, non nisi ventum reportare. Cui suffragatur *aliud Iuris* Axioma,quod non succurritur ei,qui sua culpa in paupertatem se posuit,& data opera in alterius præiudicium pauper effectus est,proyt latè probat Marc. Anton.Mangil.*in tr.de imput.q.178. n.13.*

16 Non obstat quod dicitur ex aduerso,videlicet fundatoris mentem fuisse excludere habentem beneficiũ Curatum propter impedimentum inseruiendi capellaniæ,non autem habentem beneficium simplex nullam residentiam requirens,nec impediens dictæ capellaniæ seruitium;Quia respondetur,verbum,*beneficiũ*,de quo vsus fuit fundator,comprehendere beneficia tã Curata quam simplicia,gloss.verbo beneficia *in c.si gratiosè,de rescript in 6.*Selu.*de benefic.p.1.q.3.*Rebuff. *in praxi tit. quid sit beneficium,n.10.*Quintana-duen.*lib.1.Eccl.c.4.* cum aliis per Nicol.Garc.*de benef.p.1. c.6.n.37.& 38.*

17 Vnde fit quòd à verborũ proprietate minimè recedendum,cum proprietas verbi quantum cõprehendit, eatenus accipiatur dispositio , *l.multum interest* , ibi, *Quantum lectio probat,C.si quis alteri,vel sibi*,latè Tiraq. *in l.si vnquam,verbo libertis,n.17.& 18.C.de reuoc.donat.* Aluar Valasc.*consl.58.n.8 ad fin.* 18 Maximè cùm sit fundatoris mens Iuri communi multum conformis, secũdũ quod beneficiorũ pluralitas prohibita est,*c.de multa,de præben.*cum simlib.Conc.Trid.*sess 7.de reform.c.4. & sess.24.c.17.etiam de reform.* quamuis sint beneficia

sim

fimplicia, *c. cenquerente, de cler. non refid.* Nauar. *conf.* 12. *alias* 10. *de prabend*. cum aliis per Petez de Lara *anniuerf. & capell. lib.* 1. *c.* 7. *n.* 1. & 2. & in fpecie omoino videndus Ioan Gutiet. *conf.* 2. *n.* 12. vbi tefert verba *d. c.* 17. ibi, *Vt in po lerum vnum tantum beneficium Ecclefiefticum fingulis conferatur*: deelarando vt per me *de Iure Ecclefiaftico vniuerfo lib.* 5. *c.* 13. *n.* 180. *cum feq.* Et fentit Nicol. Gate *de benef. p.* 11. *c.* 5. §. 3. *n.* 280 illud de-

19 cretum comprehendere etiam beneficia iurifpattonatus ob paritatem rationis.

20 Concurrit ergo duplex prohibitio, iuris fcilicet, & fundatoris, & qua fortius ius infurgit, & plus operatur legis & hominis prohibitio, quæ maioris virtutis eft, *Auth. de alienat. & emphyt.* §. *facratiffimus collat.* 9. Roder. Xuar. *alleg* 9. *n.* 14. Alex. *conf.* 84. *n.* 6. *lib.* 6. Ofafc. *Pedem. dec.* 85. *n.* 14. R min. *conf.* 61. *n. fin.* Ludou. Caffanate *conf.* 1. *n.* 35 *tom.* 1.

21 Nec oberit ratio illa fundationis, *y que la firua de todas horas*, per quam videtur fundaturē incompatibilitatē confideraffe circa beneficia Curata, cum illa habētes nō poffint in alio loeo fingulis horis eapellaniæ deferuire. Quia multipliciter refpondetur; & primo fundatores in Capellano duplicem cafum copulatiue requirere, vnum quod non haberet aliud beneficium, alterum quod fingulis horis capellaniæ inferuiret, & ita illa duo debent interuenire neceffariò, & præcisè, aliter eius voluntati non obtemperatur *l. qui heredi plures ff. de condit. inftit. l. fi is qui ducenta* § *vtrum ff. de rebus dub.* Surd. *conf.* 45. *n* 15 Mangil. *de imputat. q.* 78. *n.* 41. Gutier. *conf.* 16. *n.* 1. Secundò quia generalis illa prohibitio, *que ne fe de à clerigo que aya otro beneficio*, omnē cafum tā maiorem, quam minorem comprehendit, *c. maioribus* 8. *de prebend. c. queritur* §. *fin.* 21. *q.* 2. ex pluribus refoluit D. Barb. *in l. cum prætor. n.* 111 *ff. de iudic.* Tertiò, quia cum fundator vfus fuerit verbis negatiuis, *no fe de aquiē*

22 *aya otro beneficio*, cenfetur per illa adempta poteftas patronis eam dandi beneficium aliud obtinenti, hæc eft enim virtus, & natura negatiuæ inducere nullitatē, & remouere omnem potentiam ab actu, omnem cafū excludendo etiam minimum, vt latiffime fundat Card. Tufch. *pract. lit. N. concl.* 16 Perez de Lara *de anniuerf. & capell. lib.* 2. *c.* 5 *ex n.* 12.

23 Nec etiam obftat quòd incompatibilitatem non inducit acquifitio beneficiorum, fed tantum illorum retētio, vt per Nicol. Garc. *de benefic. p.* 11. *c.* 5. *n.* 283. Quia licèt hoc de Iure procedat, id tamen locum habere nō poteft, attenta expreffa fundatoris difpofitione, quæ ab ea Capellania obtinenda excludit quemlibet clericum habentem beneficium Ecclefiafticum in citatis verbis, quod potuit facere, vt conftat ex auctoritatibus & Iu-

24 ribus fupra citatis, & ita fuccedit Iuris regula quod prouifio hominis facit ceffare difpofitionem legis, & eam tollit. *l. fin. Cod. pact. conuent. l. & habet* §. *cum quis, & ibi gloff. ff. de precar.* Surd. *conf.* 476. *n.* 6. latè Card. Tufch. *practic. concl. lit. P. concl.* 95. Lara *de capell. lib.* 1. *c.* 9. *nu.* 27 & *feq.*

25 Nec denique obeft quod teftator præfumitur fe voluiffe conformare cum difpofitione Iuris communis, Quia pariter fatisfit non procedere quando voluntas teftatoris eft clara, prout in noftro cafu, tunc enim à proprietate verborum minimè recedendum eft, *l. non ff. de legat.* 3. Card. Mantic. *de coniect. vltim. volunt. lib.* 6. *tit.* 6. *n.* 11. vbi n. 19. quod ftante claritate neceffariò fequenda eft voluntas teftatoris, quæ in omnibus prædominatur, *l. cùm quæ dic, in fine C. de legib.*

Toletana Tranflationis.

Electus in Epifcopum, feu tranflatus ad aliam Ecclefiam, quando fub reatu peccati mortalis teneatur nominationi, feu electioni de fe factæ confentire, & tranflationem non impedire?

Votvm CXXIII.

1 *Cardinalis de Borgia moritur Matriti de menfe Decembris* 1645.
2 *Catholicus Philippus IV. in Archiepifcopum Toletanum nominauit Eminentiffimum D. Cardinalem Sandoual.*
3 *Antiftes in Ecclefia Dei ritè perficitur cum populus pariter in eum acclamauerit.*
4 *Reges fub reatu peccati mort. tenentur ad Epifcopatus meliores & digniores nominare.*
5 *Regibus imputandum fi eorum culpa Epifcopi tales non fint quales olim fuere.*
6 *Philippus II. ad Epifcopatus non ftatim nominabat fed matura adhibita deliberatione, habitaque perfonarum delectu.*
7 *Rex in Epifcopis nominandis perfonarum refpectum habere poterit, fi hæc fimul Ecclefiæ feruitio, & vtilitati conducat.*
8 *Contra Epifcopos, qui per vicarios, & vifitatores munus fuum adimplere exiftimant.*
9 *Confultationis caufa refertur.*
10 Cap. inter corporalia 1. de tranflat. Epifcopi, *referfertur.*
11 *Matrimonij carnalis confummati vinculum eft indiffolubile.*
12 *Tranflatio eft de vna Ecclefia ad aliam regularis mutatio cum euidenti caufa vtilitatis, vel neceffitatis.*
13 *Tranflatio quando de volente, aliquando de inuito etiam fuadente iufta & rationabili caufa fit.*
14 *Epifcopus tranflatus quando definat effe Epifcopus prioris Ecclefiæ?*
15 *Pontificibus Romanis fpeciali quafi priuilegio expreffè conceffa reperitur facultas fpirituale coniugium diffoluendi.*
16 *Coniugium fpirituale contrahitur inter Epifcopum, & Ecclefiam.*
17 *Vinculum coniugij fpiritualis Iure humano, feu Pontificio eft diffolubile.*
18 Cap. inter corporalia, de tranflatione Epifcopi, *declaratur.*
19 *Pontifices folent vti Sacræ Scripturæ teftimoniis in fēfu morali ad propria decreta confirmanda.*
20 *S. Thomæ doctrina laudatur.*
21 *Epifcopatum optare & appetere quando liceat?*
22 *Epifcopatum propter bona temporalia, vel diuitias, & maiores reddituus appetere peccatum mortale.*
23 *Epifcopatum non appetenti oblatum citra culpam poteft illum fufcipere, & etiam propter bona temporalia.*
24 *Epifcopatum fufcipere renuens fi virtutibus polleat Paftorem fummum conuincitur non amare.*
25 *Laborandum non in eo quod fibi, vel paucis vtile fit, fed quod multis vt falui fiant.*
26 *Humilitati an præfumptioni tribuendum fi quis debere præeffe intelligens, ex humilitate præeffe contemnit.*

27 *Labor pro Deo nullatenus effugiendus.*
28 *Eminentissimus D.Card.de Sandoual residendi apud suam Ecclesiam Giennen.auidissimus.*
29 *Eminentissimus D.Card.de Sandoual fortiter nominationi resistit.*
30 *Ioannes Hurtado Dominicanus similem nominationem ad Archiepiscopatum Toletanum acceptare recusauit.*

1 VAcante Archiepiscopatu Toletano per obitum Eminentissimi & Reuerendissimi D. Cardinalis de Borgia, qui diem suum clausit extremum die 28. mensis Decembris exeuntis anni 1645. Rex noster vere Catholicus Philippus IV. optans illi Ecclesiæ de optimo pastore prouidere, qui in ea residere, & pastoralis officij munus adimplere valeret, cùm transactis annis ob diuturnam Prælatorum absentiam plura sint quæ magna indigent reformatione, tã circa Cleri mores corrigendos, quam circa sæcularium animum, mentem, cogitationemque à vitiis abducendam, ad bonamque frugem recipiendam, negotium id totum Deo commendare constituit, à quo scimus omnia bona prouenire. Paucos post dies à vacatione cœpit per hanc 2 Curiam vox omnium spargi Eminentissimum D. Cardinalem de Sandoual Giennen. Episcopum in Prælatum deposcentium, vt accidit in felicissima S. Ambrosij promotione, sicut legitur in quarta suæ festiuitatis lectione, *Vniuersi populi vox erupit Ambrosium Episcopum deposcentiũ.* Catholicus Rex habita matura de-3 liberatione, & piorum virorum consilio adhibito, sciẽs quòd tunc in Ecclesia Dei ritè perficitur Antistes cùm populus pariter in eum acclamauerit, vt fuerat statutũ in Conc. Toletano XII. cap.6. quod refertur *in cap. cùm longè, 25. dist.* eundem Eminentissimum D. Cardinalẽ de Sandoual in Archiepiscopum Toletanum nomi-4 nauit, in quo certè meliorem, ac digniorem præficiẽdum curauit, nam id à Regibus sub peccati lethalis reatu fieri debere expressè decisum est in Concil. Trid. *sess.24. de reform. cap.1. vers. nisi quos digniores,* & resoluunt Fr. Emman. Roder. *in summ. tom.4. cap.67. de los Obispos n.16.* Maurit. de Azeued. *de praecellent. Episcop. dignit. p.1. capit.3. num.13. & 14* quos refero *de officio, & potest. Episcopi, p.1. titul.1. cap.3. num.34. in fine, in vltim. impress.* Duaren. *de Sacris Ecclesiæ minist. lib.5. cap.12.* vbi de obligat. Regis, & partibus eligendorum, Gambac. *de immunit. Eccles. lib.5. cap.9 numer.7.* 5 vbi inquit, *Regibus imputandum, si eorum culpa Episcopi tales non sint, quales olim fuere, & quales ipsi desiderant. Sedes enim Apostolica longè posita illorum vitam, ac mores minus perspectos habere potest. Inque informationibus ad eam transmissis quiescens eos quos illi nominant ferè probare ac confirmare solet, nisi aliquando aliunde aliud illi constet, id quod rarò contingit.*

6 Peculiari Dei dono in electionibus, & nominationibus, quæ à Catholicis Regibus fiunt, semper optimi viri omnigena virtute præditi Pontifici Max. fuerunt oblati, & ab eo admissi: & in his inuestigandis maximam curam adhibuit prudẽtissimus Rex Philippus II. vt refert Anastas. Germon. *de sacrorum immun. lib.3. cap.12. nu.40.* ibi, *Vtinam omnes tale ius habentes, tales nominationes facerent, vt Philippus Hispaniarum Rex, & verè Catholicus. Non enim statim nominat, nec ad cuiusque preces, sed natura adhibita deliberatione, habitoque personarum delectu, tales offert viros Pontifici Max. (non in Hispania solùm, sed in Indiis, & Neapolitano, & Siciliensi Regno) qui Episcopali dignitate meritò ab omnibus digni existimentur, & ob hanc vnam potissimam causam semper existimaui omnia illi potentissimo Regi feliciter cedere.* quæ verba refert Ceuall. *com. contra commun. q.897. n.475.*

7 Poterit nihilominus Rex personæ respectũ habere si hæc simul Ecclesiæ seruitio, & vtilitati conducat; legimus enim in vita Eminentissimi Cardinalis Bellarmini *lib.3. cap.5. §. rursus,* ad consultationem Clementis VIII. sic respondisse. *Deberent prouideri Ecclesiæ de bonis personis, non autem personæ de bonis Ecclesiæ. Fateor tamen optimam illam esse prouisionem, cùm vtrumque simul fieri potest, vt & personæ benemerenti, & Ecclesiæ vacanti vtiliter prouideatur.* Cui Pontifex ita respondit. *Scimus & hoc quantum in nobis est præ oculis habemus, prouidere Ecclesiis, non autem personis: nisi quando & Ecclesiæ, & personæ æquè nos prouidere putamus.*

8 Verùm in hac nominatione de persona Eminentissimi D. Cardin. de Sandoual ad Archiepiscopatũ Toletanum per translationem ab Ecclesia Giennen. nullus fuit habitus suæ personæ respectus, sed solus piissimi Regis animus fuit Ecclesiæ Toletanæ necessitatibus prouidere: nam multis retro annis diuturna Serenissimi Cardinalis Infantis eius administratoris absentia, & qua triennali ferè Sedis prędictæ vacatione, nõ potuit à proprio Pastore videri, regi, & gubernari: quod quãtum detrimenti omnibus patet, & quam ipsis Pastoribus condemnationem afferat, multis Sanctorum Patrum admonitionibus edocemur; vt ex Ioanne Echio *homil. 2. de Sancto Stephano,* ad hoc propositum refert Espencæ. *l.b.3. digress. cap.22. Nostrates Prælatos Apostolicum ordinem inuertere dum spiritualia grauiora quam quæ subeant rati in Pontificalibus Suffraganeorum, in iudicialibus Officialium, in absoluendis peccatoribus Pœnitentiariorum ope vtuntur, in prædicatione Monachum aliquem nescio quem proferunt, in aliis spiritualibus alios habent Vicarios. Sin qua in re census, aut redditus laborant, & temporalia quis moratur, extra moram hæc res ad ipsum Dominum Episcopum referenda.* Quare idem Espencæus satyricè subdit se meminisse D. Idocum magni tũc nominis concionatorem, polliceri palàm solitum huiusmodi Episcopis futuro sæculo Vicariam quidem salutem, personalem verò perniciem. *Adibunt,* aiebat *concionabundus huiusmodi per Vicarium paradisum, in persona inferos.*

9 Publicata desideratissima hac nominatione, Excellẽtissimus D. Comes de Altamira Eminentissimi germanus frater optimè cognoscens synceram D. Cardinalis mentem, veritus ne frustraretur necessarius nominationis huiusmodi finis, si ille eam acceptare nollet, nisi probaretur eum acceptandum sub reatu peccati mortalis teneri & obligatum esse, mihi cõsuluit, vt pro veritate ad sedandos Eminẽtissimi D. scrupulos quid hac de re sentirem, in chartam breuiter redigere, qua posset eũdem Eminentissimum D. in debitam trahere acceptationem; & licèt id onus meis humeris impar indicauerim, tamen vt tanti Principis desiderio satisfacerem, sic respondendum duxi.

10 Prælati plures, qui cum Ecclesiis ad quas promoti fuerunt spirituale coniugium contraxerunt, ita se cum illis indissolubile vinculum habere existimant, vt ad alias etiam quacunque facultate suffulti debite transire non valeant, moti auctoritate text. *in cap. inter corporalia 2. de translat. Episcopi,* ibi, *Cùm ergo fortius sit spirituale vinculum quam carnale, dubitari non debet quin Omnipotens Deus spirituale coniugium, quod est inter Episcopum & Ecclesiam, suo tantum iudicio reseruauerit dissoluendum, qui dissolutionem etiam carnalis coniugij, quod est inter virum & fœminam suo tantum iudicio reseruauit, &c.* Ex quibus verbis Vazq. *in 1. p. tom.3. disp.241. c.1.* putauit vinculum, 11 quo Episcopus ligatur suæ Ecclesiæ, iure diuino, & naturali indissolubile esse. Exemplo matrimonij carnalis consummati, cuius vinculum ita indissolubile est, vt nec à Summo Pontif. dissolui possit, vt resoluunt multi,

multi, quos refert, & sequitur Sanch. *de Matrim. lib. 2. disp.* 14.

Ad cuius difficultatis solutionem præmittendum est translationem esse de vna Ecclesia ad aliam regularem mutationem cum euidenti causa villitatis, vel necessitatis, *c. mutationes, c. fuas, c. sicut vir* 7. q. 1. Ioan Honor. *in sum. Decret. ad hunc tit. n. 1.* Aliquando quis volens, nonnunquam inuitus, etiam suadente iosta, & rationabili causa, transfertur de vna Ecclesia ad aliam; cum qua distinctione Rot. *decis.* 475. *p. 1. recent.* quæstionem resoluit, an translatos de vna Ecclesia ad aliam desinat esse Episcopus primæ, vbi primum à Papa ab illius vinculo absolutus fuit, an verò post adeptam secundę possessionem; qua de re recentiorem habemus declarationem Sacræ Cong. negotiis Episcoporum præpositæ *sub die* 14. *Decembris* 1624 quem refert Mastobr. *in praxi habendi concursum requis. 1. dub. 9. secundum Roman. impress.*

Secundò notandum est per Summos Pont. comparationem fieri inter vtrumque matrimonium, spirituale scilicet, & carnale, quoad indissolubilitatem, expressè tamen concessa facultate speciali quasi priuilegio Romanis Pontificibus spiritnale coniugium dissoluendi, *c. quanto* 3. *de translat. Episcopi.* ibi, *Non attendens quod veritas in Euangelio protestatur, quos Deus coniunxit, homo non separet, & potestatem transferendi Pontifices sibi retinuit Dominus, & Magister, quod soli B. Petro Vicario suo, & per ipsum successoribus suis speciali priuilegio tribuit, & concessit, &c. cap. vltim. eod. tit.* ibi, *Sicut legitimi matrimonij vinculum, quod est inter virum & vxorem, homo dissoluere non quit, Domino dicente in Euangelio: Quos Deus coniunxit, homo non separet: sic & spirituale fœdus coniugij, quod est inter Episcopum, & Ecclesiam, quod in electione initiatum, ratum in confirmatione, & in consecratione intelligitur consummatum, sine illius auctoritate solui non potest, qui successor est Petri, & Vicarius* IESV CHRISTI, *&c.*

Vnde licèt ex prædictis iuribus colligatur spirituale coniugium contrahi inter Ecclesiam, & Episcopum, vt per Azor. *instit. moral. p. 2. lib. 3. cap. 29. q. 3. vers. quatuor igitur,* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib. 30. tract. 3. num.* 157. Sebast. Cæs. *de Eccles. hierarch. p. 1. disp. 6. de Episcopis* §. 1. *num.* 14. Nihilominus eius vinculum iure humano, seu Pontificio est dissolubile, cùm potestas illud dissoluendi expressè in eisdem iuribus tribuatur Petro, & eius successoribus, hoc est, Romanis Pontificibus pro tempore existentibus. Ita in *d. c. inter corporalia,* Card. *num.* 1. & 3. Imol. *num.* 2. & Abb. *num.* 3. & 4. Petr. de Ledesma *de matrim. q.* 53. *art.* 3. *post concl.* 3. *vers. sed vt hoc,* Sanchez *de matrim. lib. 7. disp.* 28. *num.* 13. Suar. *de relig. tom.* 3. *lib.* 1. *c.* 16. *per tot.* Sebastian Cæs. *dict.* §. 1. *num.* 17. vbi *num.* 15. verba *d. cap. inter corporalia, in principio* relata ait explicanda esse per alia, quæ paulo pòst infrà in eodem textu subsunt, videlicet, *Non enim humana, sed potius Diuina potestate coniugium spirituale dissoluitur, cum per translationem, depositionem, aut cessionem auctoritate Romani Pontif. (quem constat esse Vicarium* IESV CHRISTI) *Episcopus ab Ecclesia remouetur.* Et sic vinculum illud dicitur fieri indissolubile auctoritate Diuina, id est, auctoritate diuinitus data Vicario suo, nam sicut Deus soluit per suum Vicarium, ita eidem potestatem reseruando per eundem dissoluit, in quo sensu explicant Doctores alia verba dicti text. ibi, *Illa tria sunt reseruata Romano Pont. non tam constitutione Canonica, quam auctoritate Diuina;* quia ipsa constitutio Canonica in auctoritate Diuina fundata est.

Nec illa verba à Domino prolata de coniugio carnali, *quos Deus coniunxit homo non separet,* & applicata cõiugio spirituali in *d. c. inter corporalia,* denotant equalem in vtroque indissolubilitatem: Quia respondetur, eo loco adduci illam auctoritatem ad probandũ Christum Dominum sibi reseruasse solutionem matrimonij spiritualis, non in sensu litterali, constat enim de matrimonio carnali agere: sed in sensu morali; qui sensus licet in Sacra Scriptura à Spiritu Sancto intentus sit, non tamen facit argumentum efficax ad probandũ aliquid esse legis Diuinæ obligatoriæ: solent enim Sũmi Pontifices vti Sacræ Scripturæ testimoniis in sẽsu morali ad propria decreta confirmãda, vt patet in materia pluralitatis beneficiorum: & ad probandum aliquem non posse habere duo beneficia, adducunt verba Pauli, *Oportet, Presbyterum esse vnius vxoris virum;* & alia Christi Domini, *Nemo potest duobus dominis seruire,* quæ verba in sensu litterali longe aliud significant. Et Bonifa. VIII. *in Extrau. Vnam sanctam, inter commun. de maior. & obed.* adducit verba Christi de duobus gladiis in sensu morali ad formam potestatem stabiliendam cum litteralis aliud longè velit, vt Sacri Doctores in eodẽ loco interpretantur, & latissimè probat Alphons. de Castro *lib. 1. contra hæres. c.* 3. & Sanct. Thom *p. 1. q. 1. a.* 10. de cuius doctrina Ecclesia in Breuiario ita dicit, *Nullum fuit scripturarum genus, in quibus non esset diligentissimè versatus, scripta eius, & multitudine, & varietate, & facilitate explicandi res difficiles adeo excellunt, vt ob eam causam etiam nomen Doctoris Angelici iure sit adeptus.* Et Clemens VIII. *Admirabilis eius doctrina testis est ingens librorum numerus, quos ille in breuissimo tempore in omni ferè disciplinarum genere, singulari ordine, ac mira perspicuitate sine vllo prorsus errore conscripsit.*

Sublata igitur dubitandi causa, quæ circa indissolubilitatem matrimonij spiritualis oriri poterat, superest modo videre an Eminentissimus D. meus acquiescere debeat nominationi Regiæ ad S. Ecclesiam Toletanam, ob causas maioris boni translationem suadentes, vt suprà notaui.

Est in hac materia concors omnium sententia cuilibet licitum, imò laudabile esse Episcopatum optare nõ propter Officij dignitatem, aut bona temporalia, sed propter annexum laborem, qui est ordinatus ad honorem Dei, & proximi salutem, & in hoc casu bonũ opus desiderat, sic enim locum illum Apost. *1. ad Timoth.* 3. *Si quis Episcopatum desiderat, bonum opus desiderat,* interpretantur Sanct. Thom. *2. 2. q.* 185. *art.* 1. Alphons. Alvarez Guerrero *in speculo curis Pontif. c. 4. post princ.* Claud. Iaius *in speculo Præsulis, sub rub. de eo qui Episcopatum appetit, & ad Prælaturam moueri procurat, an peccet vocat.* Azor. *instit. moral. p. 1. lib. 3. c.* 28. *q.* 2. Mauric. de Alzedo *de præcellent. Episc. dignit. p. 1. c. 3. n.* 33.

Et ideo si quis propter bona tẽporalia, vel diuitias, & maiores redditus, aut ob pinguiora beneficia ad suã collationem spectantia, vt de illis suis consanguineis prouidere possit, Episcopatum appeteret, aut illum inspiceret, peccaret, & quidem ex Nau *miscel. de orat. num.* 2. grauiter, & ex Bartholom. Medina *in summ. lib. 1. cap. 16. §. 2.* mortaliter, ibi, *El obispo si desseas que tiene vn Obispado procura otro mayor mente por medios humanos y seglares regularmente es mortal y escandaloso;* idem tenet Lezana *in summ. quæst. Regul. p. 1. c. 17. num.* 11. ibi: *Secundò, qui dignus est, & appetit Episcopatum propter redditus temporales tanquam finem, etiam mort. peccat:* & alio casu peccare venialiter affirmat ibi, *Qui appeteret Episcopatum, quamuis dignus, propter redditus, aut commoda temporalia, non tanquam finem ipsius Episcopatus, sed tanquam finem ipsius appetitionis, saltem secundarium, etsi non peccaret mortaliter, cum non appeteret spiritualia propter temporalia, ad minus tamen peccat venialiter, quia talis desiderium ambitionis, auaritia, vel præsumptionis esset.* Quicquid in principali casu talem appetentem peccare venialiter existimauerint Homobon. *part.* 3. *tract.* 15.

tract.15.c.7.quæst.14.resol.1. Antonin. Diana *moral.resol.p.4.tract.3.resolut.100.& in summ.ve b. Episcopus 1. num. 4.* nisi eorum opinione intelligamus de eo, cui nō appetenti oblatus fuit Episcopatus, quia citra culpam posse illum suscipere etiam propter bona temporalia resoluit hæc perfunctoriè Molfa *in emporio iuris p.1.tit.2.q 5.n.19. in princ.* At id à spiritualibus viris minimè admittendum esse semper consulerem, propter maximas animi sui inquietudines, quibus nonnunquam vexari non est dubium, vt de illis temporalia anhelantibus optimè ratiocinatur Auctor viæ salutis æternæ. *Qui ad temporalia, & dignitates,* inquit, *anhelant, in hoc saltem decipiuntur, quod si quod cupiunt, seu sperant, adepti fuerint, statim desiderium & spem illorum in longinquum rursus transmittunt, & dum quærendis inhiant, quæsitorum non recordantur, & sic fit, vt omnia eis desint, & quæ habent, & quæ cupiunt.* Et facit dictum illud Senecæ. *Nihil interest utrum habeas, vel non desideres.*

24 Verùm ad præsentem casum hæ resolutiones applicabiles non sunt, quia Eminentissimus D. meus, nec appetit Episcopatum, nec ad bona illius temporalia respicit, nec illum, licet sibi non appetenti oblatum acceptare, nec suam Ecclesiam & primam sponsam deserere vult; vlterius quæritur an possit cogi vt acceptaret ob maius bonum spirituale, & ex causis in principio relatis? Et verum existimo stante necessitate habendi talem Pastorem, cum euidenti Fidelium vtilitate, sine tamen præiudicio, aut euersione ouium prioris Ecclesiæ, teneri & obligatum esse nominationem Regiam de se factam, & Pontificiam electionem forsan subsequutam sub reatu peccati mort. acceptare. Id enim insinuet S Gregorius *in Pastoral.p.1.cap.5. Qui habet dona Dei, vt possit esse Pastor, si vocatus suscipere renuit, plerumque ipsa dona sibi auferuntur, quia non pro se tantum, sed etiam pro aliis acceperat. Vnde Dominus dicens, si diliges me, pasce oues meas, clare docuit quod si testimonium dilectionis suæ est suscipere onus Pastorale, quisquis virtutibus pollens ipsum suscipere renuit, Pastorem summum conuincitur non amare.* Et iterum ac meliùs ad propositum *lib.6. Epistol.5. ad Cyriacum Patriarcham Constantinop. Et Pastori S. Ecclesia dicitur, Simon Ioannes amas me? Pasce oues meas: ex quibus verbis colligitur quia si is, qui valet, omnipotētis Dei oues renuit pascere, ostendit se Pastorem summum minimè amare; nam, qui propriam quietem communi vtilitati præfert, non potest dicere, mihi viuere Christus est, & mori lucrum, cum Apost. ad Philip.1.* Et vbi erit illud eiusdem ad *Roman. 14. Nemo sibi viuit, & nemo sibi moritur?* Et illud eiusdem 1. ad Corinth.10. *Non quæres quod mihi vtile est, sed quod multis, vt salui fiant?* Et illud denique *2. ad Corinth. 5. vt qui viuunt, iam non sibi viuant, sed ei, qui pro ipsis mortuus est?* quod elegantibus verbis expressit Proper *de vita actiua, & contemplatiua lib 1. cap.28.* vt sequitur. *Videndum est vtrùm iustè faciant illi, qui se remouentes ab occupationibus cunctis, ac studiis spiritualibus offerentes nihil humanæ societati proficiunt, & desideria sua commodis omnibus præferentes vtilitatem communem desiderata vocationis electione contemnunt, cum profectò laborantibus opem ferre nolle cum possis, & communi bono posthabito otiosa quiete frui, nihil habeat æquitatis: cum æquitati qui seruiunt, omnes omnium bono viuunt ac velut sibi inuicem nati salutem mutuam tuentur, ac diligunt, ac per hoc contra iustitiam faciunt hi, qui merito suæ conuersationis, vel eruditionis allecti otiosum studium fructuosæ vtilitati regendæ multitudinis anteponūt, ac cum possint laboranti Ecclesiæ subuenire, operosæ administrationis laborem fruenda quietis contemplatione refugiunt.*

25 Certo certius est Prælatum, qui in Ecclesia sibi commissa in vinea Domini vtiliter laborauit, & diuturna sua residentiâ oues ad vias Domini reduxit, ac pastorale officium sanctissimè adimpleuit, debere eundem laborem conducere in aliis ouibus reducendis, si dimissis priori Episcopatu, & per Summum Pontif. ab illius vinculo absolutus ad alium de eiusdem licentia transferatur; non enim illi sufficit operari in eo, quod sibi, vel paucis vtile sit, sed quod multis, vt salui fiant, sicut docet Apost. loco numero præcedenti adducto.

26 Quòd si adhuc renuerit hoc modo multis prodesse non solùm inuitè adductus, sed vltrò se offerens nolit translationi consentire, meritò dubitauerim an huiusmodi non acceptandi scrupulus hoc casu potiùs præsumptioni, quàm humilitati tribuendus sit. Dubitationem excitaui, & breuissimè resolui, *in meo tract. de officio, & potestate Episc. part.1. titul.1. gloss.2. num.15.* ibi, *Humilis nescio an sit ille, qui superni nutus arbitrio, vt debeat præesse intelligit, & tamen ex humilitate præesse contemnit? Diuinis enim dispositionibus subditus, atque à vitio obstinationis alienus, non sibi regiminis culmen imperatur, si iam donis præuentus est, quibus & aliis prosit, & ex corde debet fugere, & inuitus obedire. Hieremias à Domino mittitur ad prædicandum, & tamen ne mitti debeat humiliter reluctatur, dicens: Ah Domine Deus ecce nescio loqui, quia puer ego sum? Esaias Domino quærenti quem mitteret, vltrò se obtulit. Ecce ego, mitte me,* & cùm hinc inde alia adduxerim pro vtraque parte non contemnenda, tandem concludo.

27 *Væ illi, qui præest, & non prodest: sed væ grauius illi, si quia præesse metuit, prodesse refugit.* Nullatenus effugiendus pro Deo labor, sed vltrò suscipiendus, ipse vires auget, ideóque leue onus remanet, iuxta illud *Psalmi 54.* vbi habetur, *Iacta super Dominum curam tuam:* In Hebræo dicitur, *Proiice onus tuum in Dominum,* id est, fideli animo onera curarum, ac tristitiarum tuarum in Domino proiice: & rationem præstat S.Bernard. *ad Eugenium Papam. Ne otia vestra necessitatibus Ecclesiæ oreponatis.* Consolabatur seipsum non semel Sanctus Carolus Borromæus, vt scripsit insigni viro litteris, & sanctitate præstantissimo D. Bartholomæo à Martyribus, in Pastorali officio continuò laborantem, his verbis. *Venit enim mihi in mentem quàm tutum sit ac tranquillum in eo pastoris ministerio sine interpellatione versari, quod vnum necessarium esse* CHRISTVS *docet. Sed consolatur me in mediis curis Pastoralibus ipsius* IESV CHRISTI *optimi maximi Pastoris exemplum, qui e Cælo descendit in terras, & tot labores atque adeo mortem sustinuit, vt centesimam ouem errantem, & vagam quæreret, quæsitam inueniret, inuentam in humeros tolleret, & ad cœlum educeret.*

28 *Virtutibus pollens, ait S Greg. lib.1. Pastoralis c.9. coactus ad regimen veniat.* Veni, inquam, Eminentissime Domine, suscipe onus pro CHRISTO, & oues tuam præsentiam postulantes, ac pauperes tuis eleemosynis indigentes eleua, resouéque, vt ita omnes tua industriâ ad dominum conuertantur, & tuo labore, & assidua vigilantiâ à vitiis abstineant, prout spero, prout in Domino confido. Et licèt quanta in pauperes fuerit vir iste pissimus benignitate, non inuoluere constituerim, nihilominus silentio præterire non possum me tunc Romæ habitantem vidisse non semel ipsum Eminentissimum D. meum quotidiano victu plusquam triginta pauperes alere, & peregrinos præsertim Hispanos nouis indusos vestibus viatico iuuare; quarū eleemosynarum ex mandato suæ Eminentiæ distributor in Romana Curia aliquando fui. Vnum etiam instar omnium, auctorem habeo, cui iure suo integra debetur fides, Illustrissimum & Reuerendissimum D. Coccinum sacræ Pœnitentiariæ Regentem, & Rotæ Decanum, qui mihi non semel retulit Eminentissimum D. meum comparari posse cū illis primitiuæ Ecclesiæ Episcopis;

erat

erat enim residentiæ apud suam Giennensem Ecclesiam auidissimus, ibique in leuanca pauperum suæ Diœcesis miseria, quos vel durior egestas oppresserat, vel atrocior afflixerat morbus, aut immitis fortuna iactauerat, adeo frequens, & munificus, vt crebræ largitiones opes excedere viderentur.

29 Nihilominus dictus D. meus Cardinalis de Sandoual ostendens sommum amorem, quò suam primá, & vnicam Ecclesiam Giennensem dilexerat, nominationem à Rege Catholico sibi factã de Toletana Ecclesia omniũ ferè aliarum opulentiore, & nobiliore, ter constantissimè recusauit, in hoc imitatus Fr. Ioannem Hurtado Dominicanum, cui cùm hunc eundem Archiepiscopatum Toletanũ Carolus V Imper. secretò designasset,

30 eique tum precibus, tum lachrymis, ac omni deniq; conatu obsistenti inducias Imperator ad meliù deliberãdum indulsisset, perstitit vir egregius constantissimè in priori proposito, cuius animi magnitudinem, stabilemque omnino sententiam, ac minimè suam; sed Deo addictam Imperator admiratus, iussit illum tuto animo esse, quem iam libertate donabat; tunc ille summa perfusus lętitia, nonum monus à Cęsare postulauit, vt scilicet nemini se viuente, quod ab eo gestum fuerat patefaceret. Quod Cæsar fidelissimè præstitit, sed eo vita deinde functo aliis minimè occultandũ ad reliquorum exemplum esse putauit, vt refertur *in historia generali S. Dominici Hernand. de Castillo p. 2. lib 2, cap. 26 fol.* 202. Decret igitur vt dictus D. meus Romani Pontificis iussu Archiepiscopatum coactus reciperet, prout accidit Sãcto Bonauenturæ, qui inuitus de eiusdem Pontificis mandato Episcopatum suscepit, humeros tandem labori submittens: vt sic de illo, sicut S. Cyprianus de S. Cornelio Papa *lib. 4. Epist. 4 ad Antonianum*, dicere possumus. *Episcopatum ipsum non postulauit, nec voluit, nec vt cæteri, quos arrogantia, & superbia sua tumor inflat, inuasit. Sed quietus, & modestus, & quales esse consueuerunt, qui ad hunc locum diuinitus eliguntur, pro pudore virginalis conscientiæ suæ, & pro humilitate ingenita sibi, & custodita verecundia; non vt quidam, vim fecit vt Episcopus fieret, sed ipse vim passus est, vt Episcopatum susciperet.*

Toletana Disputationis.

Vtrùm ornatus muliebris inhonestus, & profanus sit peccaminosus, ac per se, & formaliter impediat receptionem Sacramentorum Pœnitentiæ, & Eucharistiæ?

VOTVM CXXIV.

1 *Congregatio Sacerdotum, qui dicuntur indigni Ministri Saluatoris in congressibus litterariis quæstiones morales examinant confessariis perutiles, & necessarias.*

2 *Doctores referuntur de habitu, & cultu mulierum agentes.*

3 *Ornatus muliebris in duobus consistit, in apparatu corporis, & in fuco colorum.*

4 *Vestes pretiosas suprà statum suum, & vltra facultates habentes quando peccent mort.*

5 *Cultu superuacuo vtens non excedente facultatem eius, sed statum, peccat venialiter.*

6 *Sartor, aut tonsor si excedens statum suum vestes induerit valoris alicuius, vt sic copiosiores solutiones acquirat, & magis lucretur, non peccat.*

7 *Nimiam solitudinem ad exteriorem corporis ornatum apponens quando peccet.*

8 *Mulieres debent in laborando se occupare.*

9 *Mulieres cum verecundia, & sobrietate debent se ornare.*

10 *Ornamentorum lenocinia prostitutis conueniant.*

11 *Pomposæ vestium ma hina ad luxuriam, & sensualitatem prouocant.*

12 *Pomposis nulla vtitur vestibus vbi ab aliis non possit videri.*

13 *Fr Ludouici de Leon auctoritas refertur.*

14 *Mulier nupta potest licite se ornare vt placeat viro suo, & quibus concurrentibus id fieri debeat, ostenditur.*

15 *Mariti consentire non debent vt vxores ornentur propter alios cum foras exeunt.*

16 *Mulier se ornare potest ad ostendendam pulchritudinem vt placeat alicui, quem in virum habere vult.*

17 *Mulier senex, & quæ vouit, vel constituit viuere in cælibatu, aut viduitate, non potest ornare se curiose.*

18 *Mulier quæ ideo se ornat vt homines in concupiscentiam sui moueat, peccat mort.*

19 *Mulier siue coniugata siue non, quæ se comit eo fine vt lasciuis placeat, toties peccat quoties de industria illius se dat conspectui.*

20 *Mulier, quæ se iuxta statum suum ornat, & componit absque intentione prouocandi viros, non propterea peccat mort.*

21 *Excessus suprà statum, vel præter receptam consuetudinem in ornatu fœminarum potest esse lethalis.*

22 *Mulieres, quæ primum introduxerunt nouas lasciuarum vestium formas, mortaliter peccarunt.*

23 *Episcopi mandare cum censuris laté contra vtentes lasciuis, & minus honestis vestibus contrauenientes lethaliter delinquunt.*

24 *Ornatus in excessu quomodo sit peccatum mort. per accidens.*

25 *Fuco, & pigmentis se ornans an dicatur adulterare opus Dei.*

26 *Pingere faciem, eique varios colores inducere non est de per se malum, sed indifferens.*

27 *Fuco, & variis pigmentis, ac compositis ornamentis quando sine peccato vti possit, ostenditur.*

28 *Iudith, & Esther omni genere ornamentorum sibi pulchritudinem conciliarunt.*

29 *Mulier quæ se pompose adornat, & ob id mort. peccat si homines ad luxuriam incitare intendat, non est admittenda ad Sacramenta Pœnitentiæ, & Eucharistiæ, nisi talem deponat ornatum.*

30 *Concubinario publico quando sit neganda Eucharistia, ostenditur.*

Venerabilis, & deuota Congregatio Sacerdotum qui dicuntur indigni Ministri Saluatoris huius oppidi Matritensis, quam vnà cum aliis feliciter fundaui, & institui anno 1644. ex statuto intenta pluribus spiritualibus exercitiis, orandi, scilicet prædicandi, visitandi hospitalia, & carceres, audiendi Confessiones, iuuandi pauperes, consolandi afflictos, & doctrinã Christianam docendi rudiores iuuenes, & eos qui in infimis ministeriis sese hîc occupant, necnon ad loca oppida circumuicina missiones faciendi ad prædicandum Verbum Dei, & ad Confessiones Fidelium audiendas; in quibus agendis operibus diligentes sese exhibent Ministri huiusmodi, & ne tam necessario instituto aliquid deesset, & volens eadem Congregatio vt Sacerdotes of-

ficium

ficium Pastotale & Sacetdotale, qood gerunt adimplerent,& omnes aptam ad id consequend.un scientiā haberent,statuit, & ordinauit vt in o atorio publicè pro omnibus intrare volētibus lectio de aliqua morali materia haberetur,ibique quisquis velit dubia proponeret ad eam materiam spectantia,& in praxi eueniri solita, vt inde capta veriori & securiori resolutione sciant omnes cum casus occurrent quid sequendum:& implorato diuini numinis auxilio, ex cuius inuocatione bonum sequitur mitum,melior,medius,& optimus finis,vt aduertit Imper. *in auth. quomodo oporteat Episcop.§.nos ig tur*, explicaui publicè quæstionem propositam die Veneris 2.Martij 1646.& si plures latiùs de illa pertractare voluerint, & alia scire desiderauerint, poterunt ad sequentes Auctores occurrere,qui latum campum ad alia plura, quàm hîc tractabuntur, aperient.

2 De habitu muliebri,& cultu ac disciplina fœminarum multa multi scripsere, & præcipuè Cypr. *de disciplina & habitu Virginum*, Tertull. *in lib de habitu muliebri*, Nazianx. *in tract. aduersùs mulieres sese ornantes*, Fray Luis de Leon *en su perfeta casada fol..*. Sanct. Thom. 2. 2. *quæst.169.art.2.ad 2.* vbi Caiet. S.Anton. *in sum tom.2.tit.4 c.5.§.1.* idem Caiet. *in sum verb.ornatus*, Syluest *in summ.eod.verb.* Abb. *in cap.c.num.11.ne clerici, vel mon.* Cassan. *in catalogo gloria mundi part.2. consid.32.* Tiraq. *l.3.connub. à princ.* Guilelm.Bened. *in c.Rainutius, verb. cuidam Petro tradidit n.32. cum seq.* Neuizan. *in sylua nupt. lib.2 nu.86.vers. quod maximè procedit*, Abulen *super c.11. Matthæi*, Moncala *in tract. de fuco mulierum*, Sebast.Medic. *in summ peccatorum p.1.titul.2.q.16.* Ioan.Malara *p.1.cent.7.refran.34.& cent.10.refran.51.* Ioan. Pineda *p.2.de la agricultura Christiana dial.21.§.9.cum seqq. & in vita S.Ioannis Baptista lib.3.art.1.c.5.pagin.79.cum seq.& art.2.c.1. pagin.156.* Blas Aluarez Morabal. *en el tratado de la salud c.52.& 53.* Fray Diego de la Ystella, *p.1.de la vanidad del mundo c.40* Ioan.de Orozco *lib.1. parad.4. pag.31.* Sebast.de Couatruuias y Orozco *en el thesoro de la lengua Española verbo afeite*, Hieron.Roman. *de Republ. gentilic.lib.9.c.20.* Henriq. *in summ lib.8.c.56.§.4.lit.X.* Petr.Ledesm. *in summ.p.2.tract.31.c.3.pag.774.* Bobadil. *in politica lib.2.cap.17.n.148.* Azori. *instit.moral.p.3.lib.3.c.30.q.7.* Sayr. *in claui Regia lib.8.c.6. nu.4.* Lessi. *de Iustit.lib 4.cap.4.dub.14.* Ludou. Beia *respons.moral.p.2.casu 18* Filliuc. *in quæst moral b.tom.2.tract.30.q.9.n.220.* Homobon.de Bonis *in respons.q. moral p.1.resp.23.& 24.* Cardin.Cæs Baron. *annal. Ecclesanno Christi 57.c.71 pag.mihi 529.* Layman. *in Theolog.morali tom.1.tr.3.c.13.n.vlt.vers simile exemplum cum seqq.* Antonin. Dian. *in resol.moralib.p.2.tr.t.miscel.resol.30.* Alphons. de Carranza *en el discurso contra malos trajes y adornos lascinos.*

3 Ex quorum dictis dicendum nobis est ornatum mu- 4 lierum in duobus consistere, in apparatu corporis, & in fuco colorū:item in ornatu dupliciter posse excedi, vno modo cùm quis vt niteat ex vestibus,& appareat vndique generosè adornatus vult habere vestes supra statum suum,& vltra facultatem,& regulariter videtur peccare mortaliter,quia omnino est irrationale pauperem velle pretiosis vestibus vti, si per talem superfluū cultum cogatur deficere in necessariis ad sustentationē sui,& familiæ,vel contrahere debita,quæ soluere non 5 potest. Alio modo quādo quis vtitur superuacuo cultu, non tamē excedente facultates eius,sed excedente statum, scilicet quòd licèt non cogatur egere tali veste vtendo,est tamen supra honestatem status sui,cui minor ornatus est conueniens, & tunc venialiter peccare existimo, de quo dicit Sanct. Gregor. *in homil. sunt nonnulli qui cultum subtilium, pretiosarumque vestium non putant esse peccatum, quòd si culpa non esset, nequaquam sermo Domini tam vigilanter exprimeret, quod diues, qui torquebatur apud inferos bysso & purpura fuisset indutus, nemo quippe vestimenta pracipua scilicet excedentia proprium statum nisi ad inanem gloriam quarit vt honorabilior cateris esse videatur*, refert noster Aluar.Pelag *de planctu Eccles.lib.2.artic.6.vers. Quatuor sunt signa superbia,fol.98.& artic.76. fol.250.* Et idem Sanct. Gregor. *in Matth.3.nisi cultus pretiosus in culpa esset non tam signanter diceretur quod diues indutus purpura torquetur apud inferos.* Idem Sanct Greg. *in homil. nemo autem existimet in luxu atque studio pretiosarum vestium peccatum deesse, quia si hoc culpa non esset, nullo modo Ioannem Dominus de vestimenti sui asperitate laudasset, & nequaquam Petr. fœminas à pretiosarum vestium appetitu compesceret, 1. Petri 3. dicens, non in veste pretiosa.* Verumtamen si aliquis me- 6 chanicam artem exercēs,veluti sartor,aut tonsor,indigeret vltra statum suum bene vestiri,vt facilius generosis viris barbam abradando posset meliùs victū quærere,& sic copiosiores solutiones adquirere,& non ad inanem gloriam, existimo hoc casu talem nec venialiter peccare.

7 Potest qoandoque considerari excessus in quantum quis apponit nimiam solicitudinem ad exteriorē corporis ornatum,quia etiamsi quis non agat propter inanem gloriam, nec vtatur vestibus pretiosis vltra statū suum, nimia solicitudo circa eas vt niteant,poterit esse peccatum veniale,vel mortale secundum subiectam materiam,& occasionem inde sequutam,veluti si iste huiusmodi nimietate in se ornando exponat se periculo non inueniendi Missam in die festo: vel mulier non ita vt decet domui suæ sit præposita, & in rebus 8 ad eam necessariis propter hoc deficiat, quia, vt dicit Nazianzen. *aduersus mulieres ambit. se se ornantes. Minus opus, & labor in muliere appareant*; & S. Hieron. *ad Demetriad. Habeto fusum semper in manibus, vel staminis pollice fila deducito, vel ad torquenda subtegmina in alueolis fusa vertantur, aliarumque nota, aut in globum collige, aut texenda compone: qua texta sunt inspice: qua errata reprehende, qua facienda constitue.*

9 Et licèt hucusque dicta æquè in muliere & viro procedant,& de vtroque intelligi possint deinceps,tamen ad mulieres sermonem vertimus;quas decet in habitu, & ornatu verecundiam & modestiam semper præferre iuxta doctrinam Apostoli *1.ad Timoth.2. Mulieres in habitu ornato cum verecundia & sobrietate ornantes se: & non in tortis crinibus, aut auro, aut margaritis, aut veste pretiosa, sed quod decet mulieres promittentes pietatem per opera bona*: vbi gloss. mulieres dicit, ornari in habitu ornato,id est cum religione ornantes eas. vult enim Apostolus esse ornatas virtutibus, & cum verecundia vultus,vt nō sint attritæ frontis,vt meretrices, nec tortis crinibus,idest,crispis illis tortis auro,& margaritis. Item 1. *Petri 3.* ibi, *quarum non sit extrinsecus capillatura, circumdatio auri, aut indumenti vestimentorum cultus*, &c. Nam earum ornatus viros ad 10 luxuriam incitat. *Prouerb. 7. Ecce mulier occurrit illi ornatu meretricio praparata ad decipiendas animas; Ecclesiastici 9. Auerte faciem tuam à muliere compta, & ne circunspicias speciem alienam*, &c. *Iob.31. Virginem non conspicias ne forte scandalizeris in decore illius*, refert Aluar.Pelag. *de planctu Eccles. lib. 2. articul.73. fol.244.*& hinc S.Cyprian. *de disciplina & habitu Virginum* ait *ornamentorum lenocinia prostitutis conueniunt* nec non Tertullian. *de cultu fœminarum cap.12.* ex *Genes. cap.38.* refert *hac ratione Thamar malum pudicitia sua odorem dedisse cum dicit, quia se expinxerat, & ornauerat, idcirco Iuda suspicioni visa est quæstui sedere*, &c.

11 . Ex hodiernis pomposis vestium machinis oriri solēt lasciuiæ

lasciuiæ & sensualitatis damna, vt scitè ponderat Tertullian. *de pallio cap. 9. Ha pompa quàm de proximo currenti luxuria negotium, & obstrepant pudicitia disciplinis dignos? ereia facile est.* Et paulo infrà *Omnes pompa in publicum proferuntur, aut vt luxuria negotietur, aut gloria diuitiarum, & potentia insolescat.* Legitur de germano B. Bernardi fratre in Claraualle, quòd noluit videre sororem nobilem suam ornatã, dicens quòd erat Rete diaboli. Est enim gratis dictum credere fœminas adornari vt domi maneant intra cubiculum, nã,

12 vt dicit S. Gregorius *hom. 6. & 40 in Euange. nemo vult sibi speciosis vti vestibus, vbi ab aliis non possit videri.* refert Aluar. Pelag. *loco suprà citato, & eod. lib. 2. artic. 76. fol. 250.*

13 Oriri etiam ex eisdem pomposis vestibus solent facultatum diminutiones, seu potiùs desolationes; nã mariti, vt vxoribus complaceant, insani fiunt, domesticis necessitatibus minimè attendentes, vt inordinatis earum cupiditatibus inseruiant, eleganter doctiss. Fr. Ludou. de Leon. *en su perfeta casada*, in tales inuehit, his verbis. *No es el gasto de vn dia, sino de cada dia, ni cosa que se haze vna vez en la vida sino que dura por toda ella; ni son como suelen dezir muchos pocos, sino muchos y muchos: porque si dan en golozear, toda la vida es el almuerço y la merienda, y la huerta, y la comadre, y el dia bueno. Y si dan en galas passa el negocio de passion, y llega à increible desatino, y locura. Porque oy vn vestido, y mañana otro, y cada fiesta con el suyo, y lo que oy hazen, mañana lo deshazen, y quanto ven tanto se les antojo; y aun passa mas adelante el furor, porque se hazen maestras o inuentoras de nueuas inuenciones y trages, y hazen honra de sacar à luz lo que nunca fue visto; y como todos los maestros gusten de tener discipulos que los imiten, ellas son tan perdidas, que en viendo en otras sus inuenciones, las aborrecen y estudian, y se desuelan por hazer otras: y crece el frenesi mas: y ya no les plaze tanto lo galano y hermoso como lo costoso y preciado: y ha de venir la tela de no se donde, y el brocado de mas altos, y el ambar que bañe el guante, y la cura y aun hasta el zapato; el qual ha de relucir en oro tambien como el tocado, y el manteo ha de ser mas bordado que la vasquina; y todo nueuo y todo reciente, y todo hecho de ayer para vestirlo oy, y arrojarlo mañana. y como los cauallos desbocados, quando toman el freno, quanto mas corren, tanto van mas desapoderados: y como la piedra que cae de lo alto quanto mas deciende, tanto mas se apresura; assi la sed dellas crece en ellas con el beuer: y vn gran desatino y excesso que hazen les es principio de otro mayor: y quanto mas gastan tanto les aplace mas el gastar. Y aun ay en ello otro daño muy grande que los hombres se les acontece ser gastadores las mas vezes lo son en cosas aunque no necessarias, pero duraderas o honrosas, o que tienen alguna parte de vtilidad, y prouecho. Como los que edifican sumptuosamente, y los que mantienen grande familia, o como los que gustan de tener muchos cauallos: mas el gasto de las mugeres es todo en el ayre, el gasto muy grande, y aquello en que se gasta no vale ni luze, en bolantes y en guantes, y en pebetes, y caçoletas, y azauaches, y vidrios, y musarañas, y en otras cosillas de las tiendas, que ni se pueden ver sin asco, ni menear sin hedor. y muchas vezes no gasta tanto vn letrado en sus libros, como alguna dama en enrubiar los cabellos. Dios nos libre de tan gran perdicion. y no quiero ponerlo todo à su culpa que no soi tan iniusto. Que gran parte de aquesto nace de la mala paciencia de sus maridos. y passara yo agora la pluma à dezir algo dellos, sino me detuuiera la compasion, que les he: porque si tienen culpa pagan dela pena dellas con las setenas, &c.*

14 Et vt propriùs ad materiam accedamus, distinguendum est inter mulierem habentem virum, & inter eã, quæ illum non habet: nam mulier nupta potest licitè se ornare, operã dando vt soli viro suo placeat, ne propter defectum ornatus eius vir contẽnat eam, & quærat aliam pulchriorem; & hoc non solùm est licitum, sed etiam meritorium, si agit vt euitet viri adulterium, iuxta illud Apost. 1 *ad Corinth 7. Mulier quæ nupta est cogitat quæ sunt mundi, & quomodo placeat viro*: & vt mulier nupta rectè & debitè se ornet, tria in suum ornatum concurrere debent; primum debitus finis, id est, quod propter virum suum mulier agat. Secundũ quod non excedat apparatus ille conditionem status sui in valorem: tertium quod ille ornatus sit secundum se honestus; quia quidam ornatus est, qui etiamsi non sit magni valoris, est tamen in se impudicus, & ostendit mulierem inuerecundam. Ita Lessi. *d. lib. 4. c. 4. dub. 14. num.* 108 *vers. secundo*, & cæteri in principio citati.

15 Non est tamen prætextu placendi maritis, consentiendũ vt mulier nupta pomposis vtatur vestibus, quæ solent ad lasciuiam incitare videntes; non enim facilè viri credere debent mulieres ornari propter se, cũ videamus eas dum domi sunt nunquam his vestibus vti, cum foras verò exeunt illis cum curiositate adornari, ergo signum est, aliis placere velle, vel saltem vt pulchriores ab alienis laudari, quid enim mali de maritis talia consentiẽtibus præsumendũ non sit, vt eleganter Cypr. *de disciplina, & habitu virgin.* ait, *Videris quid sibi nuper per placendi studium de coniugum solatio blandiantur quos dum in excusationem suam proferunt, ad societatem criminosa consensionis addiscunt.*

16 Mulier, quæ virum non habet, aut proponit illum habere, aut non. Si proponit illum habere, idem dicendum sicut de coniugata: quia sicut isti licet se ornare vt polchrior appareat viro suo, ita illum non habẽti licet operam dare ad ostendendum pulchritudinem, vt placeat alicui quem in virum habere vult, non intendens alios fallere, nec inducere homines ad concupiscentiam, secundum Sayr. *in clavi Reg. lib. 8. capit. 6. numer. 4.* Lessi. *d. lib. 4. cap. 4. dub. 14. numer.* 108 Trullench. *in exposit. Decalog. lib. 6. capit. 1. dub. 12. nu. 21.*

17 Si habere non potest, quia non est in ætate, vel constituit in cœlibatu, aut viduitate viuere, non licet sibi ornare se curiosè, quia illud est ad placendum alicui, quæ autẽ nulli placere debet, non debet se ornare, vt ornatus importat apparatum aliquem ad ostendendam pulchritudinem: nam quæ virum iam habere non potest, aut eum non habere constituit, seu vouit, illicitè agit si studeat ostentare pulchritudinem. Ita Lessi. *d. dubit. 14. n. 109.*

18 Verùm si virum habere non curat in proprium maritum, sed ideo se ornet vt non sois placeat, eósque in

19 concupiscẽtiam sui moueat, semper mortaliter peccat, quia intentio est de se mala, scilicet mouere viros ad libidinem; vnde mulier siue coniugata, siue non, quæ se ornat, & comit eo fine vt lasciuo placeat, eúmque ad libidinem prouocet, toties peccat quoties de industria illius se dat conspectui, Nau. *in man. c. 16. num. 14.* Trullench. *d. dub. 12. n. 21.*

20 Quando verò ex parte mulieris iuxta statum ornatæ, & compositę non est intentio prouocandi, nec sibi placet quod prouocetur aliquis ad sui libidinosũ amorem, quamuis placeat ei quod laudetur vt pulchra, & vana superfluitate & fuco se ornet, nõ propterea peccat mort. quamuis alij peccent mort. ipsam adamando, est enim occasio accepta, & non data. Ita Caiet. *in sum. verb. Ornatus, in fine*, Trullench. *d. dub. 12. n. 19.* vbi in fine consulit meliùs facere si domi se contineat, dum iusta causa exeundi non intercedat.

Sed si supra statum, vel præter receptam consuetudinem sit excessus in ornatu fœminarum per comã apposititiam,

posititiam, vulgo *moño*, per intortos capillos, pectoris nuditatem per ornamenta aurea & gemmas per nouas vestium formas, videtur, talem excessum per se esse lethalem, etiamsi nullus malus finis extrinsecus inseda tur, primo propter scandalum, quod talis ornatus alliciat intuentes ad libidinem, & statum concupiscentiam; secundo quia adulterat opus Dei, & illud emendare volũt, quod in iniuriã cedit Auctoris; tertiò quia Scriptura & Patres hunc excessum grauiter reprehendunt 1. *Petr.* 3. Cyprian. & Tertullian. ac cæteri in principio citati: Et

22 ideo propter mala, quę ex hoc excessu vt plurimum oriri solent, resoluit Caiet. *ad D. Th. in 2.169.ad art.2.* fœminas, quæ has nouas lasciuarum vestium formas inuenerunt, & primæ introduxerunt, peccasse mortaliter; si-

23 cut etiam lethaliter delinquere contrauenientem Episcopi mandato cum censuris lato contra vtentes lasciuis aut minus honestis vestibus tenet S. Thom. *d. q. 169. art. 2. ad 2.* Bobadil post alios *in sua politica lib. 3. c. 17. n. 149. & 150.* Alphons. de Carranza *en el discurso contra malos trages y adornos lasciuos nota 16. propè fin. fol. 50. b.*

24 Ego tamen intelligo in excessu istius ornatus esse peccatũ mortiferum per accidens, ratione alicuius prauitatis connexæ: primò ratione mali finis; secũdò ratione

25 ne alicuius præcepti positiui: tertiò ratione scandali; nõ enim propriè dicitur adulterare opus Dei, qui fuco & pigmentis se ornat, quia non facit illud deterius, sed solùm facit videri pulchrius; nec id facit intentione emendãdæ artis diuinæ, vel operis Dei quà Dei est; sed supplendi defectus naturæ, vel iuuandi opus naturæ, quà naturæ est. Auctoritates verò tam Scripturæ quàm Patrum ad hoc propositum in cõtrarium adducti solùm, vel continent exhortationem, vel agunt de illis, quæ se ornabant vt aliis placerent, vel propter lasciuiã, aut in contemptum Dei.

26 Circa fucos, id est, colores, quos apponunt sibi fœminæ, eædem sunt faciendæ distinctiones, de quibus suprà nam pingere faciem, eique varios colores inducere, nõ est per se malũ, sed indifferens: similiter per hoc intendere pulchritudinem, & artificio iuuare, ac exornare opus naturæ, nihil habet mali nisi ratione excessus in affectu, & vsu rei indifferentis.

27 Non obstat quòd ex fuco, & variis pigmentis, ac compositis ornamentis interueniat quædam fictio, qua intuentes decipiũtur, Quia fictio quando in nullius cedit detrimentum, non est mortifera: deinde non est propriè fictio nisi id fiat en fine vt ioruentes putent hunc colorem esse natiuum, ac plerumque non eo fine id faciunt, sed solùm vt sint & appareant pulchræ, abstrahendo à causa, vnde id proueniat: vnde etiam fieri potest vt sine peccato vtãtur: primò causã tegendæ alicuius maculæ: secundo si maritus iubeat, nimirum vt vxor inter alias magis decora appareat; etsi enim mariti non cupiunt adulterina illa fallaciã decipi, vt Augustinus loquitur, sæpè tamen vxores suas cupiunt se ornari.

28 Tertiò, si quę alia rationabilis causa subsit, sicut Iudith, & Esther omni genere ornamentorũ sibi pulchritudinem conciliarunt, quam & ipse Dominus adauxit; & quauis fortè aliqui deciperentur putantes illam pulchritudinem adscititiam esse natiuam, parum id refert; tum quia deceptio non est intenta, sed permissa: tum etiam quia licet deceptio esset intẽta, parum interesset cum sit innoxia, nec limites mendacij officiosi excedat.

29 Ex quibus iam infertur resolutio ad secundam partẽ quæstionis propositæ, vt scilicet mulier in illis casibus, in quibus eam mortaliter peccare diximus ad Pœnitẽtiæ & Eucharistiæ Sacramenta admittenda non sit, nisi de emendatione constet: emendatio autẽ non plenè facta censetur pœnitentiæ signa ostẽdendo, aut firmum deponendi talem vestem propositum habẽdo, nisi cum effectu illos ornatus lasciuos deponat, qui ad libidinem aspicientes prouocare solent; nam dum eos secum retinet, videtur causa, qui alios ad peccãdum incitat, ei adhærere, videntibus omnibus, qui secundũ m exteriorem ornatum, non verò iuxta interiorem animum & occultam intentionem peccatricem indicant non emẽdatam; & sic peccatum illius nulla tergiuersatione celari potest. Sic similiter quamuis publico concubinario ad Confessionem accedenti in conspectu plurium neganda non sit Eucharistia, licèt à domo non expulerit concubinam, si habeat tamẽ firmum propositum illam eiiciendi, & dum vicinis positiuè non constet illam domi suæ concubinarium retinere, nihilominùs si certo scirent idem vicini eam domi reliquisse, nequaquam illi Eucharistia esset administrãda, eo quod tunc peccatum est manifestum, & omnibus notum; nec cessat scãdalum, ex resolutis per Ioan. Sanci. *in selectis disp. 34.*

Toletana Archidiaconatus.

Eminentissimi S. R. E. Cardinales non includuntur sub dispositione statuti S. Ecclesiæ Toletanæ requirentis fieri probationes super puritate sanguinis prouisi prætendentis admitti ad possessionem Dignitatis, seu Canonicatus illius S. Ecclesiæ.

VOTVM CXXV.

1. *Statutum S. Ecclesiæ Toletanæ in diuini cultus augmentum, ac pietatem, & decorem factum, per Sedem Apost. confirmatum.*
2. *Statuta super puritate sanguinis iustissimis de causis condita.*
3. *Statuta & leges quæ publicam concernunt vtilitatem, fauorabilia sunt*
4. *Dispositio tendens ad vtilitatem Ecclesiæ dicitur fauorabilis.*
5. *Dispositio quando diuersis respectibus continet fauorem, & odium, praualet fauoris respectus.*
6. *Cardinales comprehenduntur in dispositionibus generalibus, & in concernentibus bonum, & vtilitatem Ecclesiæ.*
7. *Cardinales comprehenduntur in odiosis quando odium est irrationale.*
8. *Probatio puritatis sanguinis in dispositione statuti requiritur pro forma.*
9. *Forma debet specificè obseruari.*
10. *Examen in prouisionibus Parochialium Ecclesiarum requiritur pro forma.*
11. *Doctor etiam insignis & eminentis litteraturæ debet in prouisione Parochialis examen concursus subire.*
12. *Felinus sciens in Auditoribus S. Rotæ examen requiri pro forma, illud libenter subiit.*
13. *Obseruantia subsequuta præcedentem dubiam dispositionem declarat.*
14. *Actus vnicus sufficit ad inducendam obseruantiam.*
15. *Apostolicæ litteræ Motu proprio emanata non indigent iustificatione.*
16. *Statutum Toletanum est exorbitans, odiosum, & contra ius.*
17. *Cardinalis non comprehenditur sub dispositione odiosa, cuius ratio Cardinalitiæ dignitati non est adaptabilis.*

18 Cardi

28 *Cardinolis dicitur membrnm ac pars corporis Papæ, & filius specialis Ecclesiæ Catholicæ nuncupatur.*

19 *Cardinales non iurant fidelitatem Papæ.*

20 *Cardinales æquiparantur Regibus, qui non dedignantur Cardinalium collegio locum cedere*

21 *Reip. Christianæ tota Maiestas residet in Cardinalibus.*

22 *Cardinales offendentes incidunt in crimen læsæ Maiestatis.*

23 *Collegium Cardinalium dicitur ipsius Romanæ Ecclesiæ gremium, & Senatus diuinus.*

24 *Cui licet quod est plus, licet vtique quod est minus.*

25 *Cardinalis maiori gaudet prærogatiua, quam Archiepiscopus.*

26 *Cardinales legitimis, & honestis natalibus nati esse debent.*

27 *Cardinales inter nobiles connumerantur.*

28 *Papa & Christi vnum dicitur Tribunal, & Consistorium.*

29 *Descendentes ex radice infecta infidelium non sunt admittendi in Ecclesia Toletana.*

30 *Argumentum à maiori ad minus validum.*

31 *Cardinalis ratione consanguinitatis dicitur pars corporis Papæ.*

32 *Statutum per se inualidum à sola Papæ confirmatione robur accipit.*

33 *Dispositio generalis debet restringi ad euitandam absurdum.*

34 *Cessante ratione legis, cessat & ipsa lex.*

35 *Iudices possunt ex magna & euidenti causa transgredi statuta.*

36 *Statuto requirenti Doctoratum satisfit cum idoneus, & eminentis scientia adest, licet non sit Doctor.*

37 *Rotæ opinio præualere debet.*

38 *Priuilegium competens alicui corpori vniuersarum personarum non tollitur, nec infringitur ex facto aliquarum earundem personarum.*

39 *Actus gesti quando possint deseruire pro obseruantia interpretatiua.*

40 *Iuramentum sequitur naturam scripturæ, & actus, cui adicitur.*

41 *Derogatio quantumuis amplissima statutorum non tollit statutum respiciens certam formam.*

42 *Doctor valde excellens, & maximi nominis in Rota sine examine recipi potest, & debet.*

QVidam Eminentissimus S.R.E Cardinalis, & Papæ ex fratre nepos cum de dignitate & Canonicatu sanctæ Ecclesiæ Toletanæ prouideretur, fuit dubitatum an satisfacere deberet dispositioni statuti prædictæ Ecclesiæ requirentis fieri probationes super puritate sanguinis prouisi prætendentis admitti ad possessionem beneficij, seu Præbendæ illius Sanct. Ecclesiæ.

1 Pro parte affirmatiua allegabatur quod in statuti huiusmodi dispositione, fuit consideratum vt ea Ecclesia perpetuis futuris temporibus honorificè veneraretur ad Dei laudem, & honorem, diuinique cultus augmentum, ac pietatem, Ecclesiæ venustatem, & decorē, vt in prædicti statuti confirmationibus verbis protulerunt expressis Summi Pontifices Paulus III. Iulius III. & Paulus IV. Idem colligitur ex Regia prudentissimi D.Philippi II. approbatione sub die 6. Augustini 1556. emanata, ibi. *Porque de la guarda y obseruancia del, resulta mucho seruicio a nuestro Señor*, &c. & ibi, *Por la prezente lo amos, confirmamos è approbamos el sobredicho estatuto.* Idē ex Regia Pragmatica edita à Catholicissimo Rege Philippo IV. anno 1623. *cap.* 20. §. 1. quæ est *lex* 35. *tit.* 7. *lib.* 1. *nouissima Recopil.* ibi, *Porque conseruen en su primitiua calidad y institucion los santos estatutos y los vtiles y loables fines del beneficio comun a que se encaminaron, y que de su buen vso sean experimentado*, &c. & agnoscit Melchior Lotter. *de re benefi. lib.* 2. *qu.* 43. *n.* 5. vbi agens de his statutis sic ait. *Hæc statuta iustissimis de causis fuisse condita, adeò vt eis non deficiat publica vtilitas*, &c. & in terminis huius statuti Escobar. *de puritate probanda p.* 1 *p.* 3. §. 2. *n.* 17. *cum seq.*

2

3 Vnde ex tanto diuini cultus augmento, & huius S. Ecclesiæ venustate, & decore occasione talis statuti illi obuenienti, videtur illud esse fauorabile, cùm statuta & leges, quæ publicā concernunt vtilitatem, fauorabilia censeantur, ex Molin *de primog. lib.* 1 *c* 18 Sarmient. *lib.* 1. *select. c.* 2 2. *n.* 2. Escobar. *d. p.* 1 *q.* 3. § 2. *n.* 38. Similiter etiam dispositio tendens ad vtilitatem Ecclesiæ dicitur fauorabilis, Abb. *in cap. nihil n.* 1. *vers.* 2. *principaliter, de elect.* Tiraquell. *de vtroque retractu in præfat. nu.* 64. *& seq.* Gonzal. *ad reg.* 8 *Cancel. in proœmio, nu.* 34. *&* 38. Nec id eneruat quòd statutum huiusmodi in ea parte, quæ descendentes ab impuris excludit, odium continet, quia etiam quatenus concernit diuini cultus augmentum, & Ecclesiæ decorem, fauorem non minimū habet, vnde succedit doctrina quod quoties dispositio diuersis respectibus fauorem, & odium continet, illa censetur absolutè fauorabilis cùm magis fauoris respectus præualeat, Gonçal. *ad d. reg.* 8. *Cancell.* §. 6. *n.* 36. cum gloss *in c. sciant cuncti, verb. alios, de elect.* maximè quando respectus fauorabilis concernit Ecclesiæ bonum ac publicam Reip. vtilitatem, Gonzal. *d* § 6. *nu.* 3 . *&* 38. Escobar. *d. p.* 1 *q.* 3. §. 2. *n.* 39. *& n.* 53. agens de statuto S. Ecclesiæ Toletanæ ita concludit, *Sed à potentiore, & digniore eorum causa & fine, qui fauor est publicus nomen accipere debent, & sic fauorabilia vocari, non verò odiosa.*

4

5

6 Comprehenduntur igitur Eminentissimi DD. Cardinales sub hoc statuto, quia certissimi iuris est eos cōprehendi in dispositionibus generalibus, & maximè in fauorabilibus, & in concernentibus bonum, & vtilitatem Ecclesiæ, vt resoluunt Flamin. Pariſ. *d. resignat. benef. lib.* 11. *quæst.* 4. *n* 6. *& lib.* 12. *q.* 4. *n.* 7. *cum seqq.* Mari. Antonin. *var. resolut lib.* 1. *resol vlt. casu* 61. *vers. ad quartum*, Antonin. Diana *moral. resol. p.* 5. *tr.* 2. *resolut* 16 Ego qui plures refero, *de iure Eccles. vniuerso, lib.* 1. *c.* 4. *n.* 55. *cum seqq.*

7 Et non solùm in fauorabilibus, sed etiam in odiosis cōprehendit DD. Cardinales expresè tenent Flamin. Pariſ. *vbi proximè*, & Melch Lotter. *de re benef. lib.* 1. *quæst.* 8. *nu.* 85. *cum seqq & lib* 2. *quæstion.* 32. *n.* 83. *cum seqq* Idque maximè procedit quando odium est irrationabile, vt videtur sentire Rota *decis.* 46. *n.* 10 *cum seq. p.* 5. *recent.* ibi, *Ex quibus succedit in fauorem translatariorum, & contra D. Cardinalem reseruatorem: illa in hac materie non minus vera quam trita, & communis conclusio quod sub generali dispositione, quamuis odiosa, non tamen odio irrationabili, & sic sub hac facultate transferendi comprehenduntur Cardinales*, &c. & quòd dictum statutum non contineat odium irrationabile, quinimò nec sit odiosum simpliciter, constat ex dictis, & ex infra dicendis.

8 Nec sufficit nobilitatis, & sanguinis puritatis notorietatem, nec præsumptionē, & personæ qualificationem ex suprema Cardinalitia dignitate resultantem allegare, quia cùm in dicto statuto à Sede Apost. sæpius cōfirmato detur certa forma, & modus in probationibus huiusmodi necessariò interueniendus, (in dispositione

tione enim dicti statuti requiritur pro for ni probatio puritatis sa iguinis Escobar. *l.c.1.q* 8.§.3.*n* 22.& 14. & §.4.*n.*17 & §.5.*n.*44 Rota *decis.*167.*n.*38.*p.*1.*recent.*) inuiolabiliter obseruari debet;quando enim lex,statu-

9 tum,vel constitutio aliquid pro fortuna requirit,talis forma debet specificè obseruari, & non sufficit notorietas,nec adimplementum per æquipollens.Lambert. *de iurepatron lib.*2 *p.*1.*q* 11.*a.*3.late Flamin.Paris.*de resignat benef lib.*8.*q.*9.*n.*85. *cum seqq.*Gonzal.*ad regul.* 8.*Cancell.g off.*4.*n.*9.*cum seqq.*Nicol Garc.*de benef p.*9. *c.*2.*num.*102.& 103.

10 Hinc prouenit quòd cùm iuxta dispositionem Concilij Trident. *sess.*24 *de reformat c.*18. & Bullæ Pij V. quæ incipit, *In conferendis*, in prouision bus Parochialium Ecclesiarum requiratur examen pro forma, non potest illud omitti quamuis persona examinanda esset notoriè dignissima,ac sufficientissima, & insignis Doctor, vel Vicarius Generalis,seu Pœnitentiarius,aut in qualibet alia dignitate etiam maxima,vel eminenti li-

11 teratura cõstitutus,vt declarauit Sacra eiusdẽ Concilij Congregatio, cu us verba referunt Gonzal.*d.gloss.*4.*n.* 91.Nicol.Garc *d p.*9.*c.*2.*n.*103.Ego *de offic* & *potest. Episcopi p* 3.*alleg.*60.*n.*85.

12 Et facit quod Flamin Paris.*d.l b.*8 *q* 9.*n.*90.& Gonzal.*d gloss.*4. *n.*95. & referunt de Felino Sandæo Iuris Canonici coryphæo,qui cùm in Auditorem sacræ Rotæ electus fuisset, & ob notoriam suam sufficientiam examen subire renuisset,tandem sciens examẽ in Auditoribus Rotæ Romanæ requiri pro forma,illi libẽter se subiecit. Et in nostro casu subsequuta obseruantia omne dubiũ tollit,nã cum Eminentissimus D Cardinalis de la Cueua, de Canonicatu huius sanctæ Ecclesiæ Toletanæ prouisus fuisset,non obstãte quod illius germanus frater vtrinque coniunctus ad eandem Ecclesiã iam admissus fuerat, puritatis sanguinis probationem

13 facere voluit,& solitũ circa hoc examen subire passus fuit, quæ obseruantia subsequuta dubiã præcedentem dispositionem declarauit Cauaican *decis.*18.*num* 63.& 64.*p.*2.Surd.*decis.* 03.*num.*16.& *decis.*134.*num.*9.Stephan.Gratian.*discept forensi.tom.*2.*c.*177.*numer.*18.*cum seqq* & *tom.*5.*cap.*978.*num.* 27.latè Castill. *controuers. lib.*5.*c.*94.§.7.*per tot.*ad quam inducendam vni is suf-

14 ficit actus,vt expressè tradunt Ioan.de Solorzan.*de Indiarum iure,lib.*2.*c.*24.Valenz.*consil.*53.*num.*11. vbi ait quòd non requiritur quòd iudicatum fuerit super eo, Ioan. Anton.Bellon.*consil.*80.*n.*8 Ioseph Ludou.*Perus. decis.*19.*n.*31.Castill.*d.c.*94.§ 7.*n.*17 quod procedit licèt obseruantia esset contra verum intellectum dispositionis,Rota *decis.* 574.*n.*3.*p.*1.*diuers.* ibi, *Est locus interpretationi ex vsu & obseruantia subsequutis etiamsi alius intellectus de iure verior esset*, Gregor. XV.*decis.* 184.*n.*5.& 6.vbi Beltram *n.*8 *lit.C.*

Ex quibus & aliis subtiliter adductis pro hac parte prætensũ Ecclesiæ ius defendentes scripserunt doctissimi,& à me multis nominibus commendandi DD. mei D.Petrus de Zamora Hurtado,& D.Alphõsus de Morales Bellisteros illius S Ecclesiæ Toletanæ dignissimi Canonici Doctorales.

Sed his non obstantibus pars negatiua in dubio proposito verior mihi visa fuit, ea fundamentis pro Eminentissimo D meo adductis à doctissimis viris DD Andrea Mãgello Hispanicæ Nunciaturæ Auditore Generali, & Francisco Mancino Protonotario, & eiusdem Nunciaturæ Indice Apostol.meritissimo, & mei amicissimo, cuius scripturam in assequenda præsentis casus veritate, & qu a alibi melius inueniri non potest, omnibus numeris absolutam hic inserere non dubitaui, tenoris sequentis,videlicet. Toletana Archidiaconatus.

15 Danda est immissio in possessione Archidiaconatus de quo agitur ad fauorem Eminentissimi D.mei, quia docetur de eius prouisione per litteras Apost.quæ quãdo sunt iustificatæ habent executionem paratam,*c.si capitulo*,& ibi gloss.*de concess.preb.in* 6.& cùm in proposito emanauerint motu proprio,nõ indigent alia iustificatione, glos *in Clem.*1.*verb.fuisse,de probat.*Rota *decis* 945.*n.*1.*p.*3.*recent.*& sæpè in aliis.

Non obstat quòd Capitulum non possit tradere possessionem petitam nisi præuia informatione habita de puritate sanguinis prouisi, iuxta dispositionem statuti Ecclesiæ Toletanæ,contra cuius statuti sanctionẽ Canonici operari nequeunt attento iuramento per eos præstito super eius obseruatione, cum promissione de petenda dicti iuramenti relaxatione, & de impetrata non vtendo.

16 Quia prædictum statutum non comprehendit hunc casum, & cum sit exorbitans, odiosum,& cõtra ius,et per *c.cum te*, *de rescript.* formauit in terminis Rota in *decis.*107 *n.*1.*coram Card. Mantica*,& *in decis.*167.*n.*31. *p.*1.*recent.*est strictissimè interpretandũ,*c.statutũ el* 2. *de heret.l b.*6.Surd.*decis.*167.*n.*17 & alios plurimos congerit Escobar. *de puritate sanguinis p.*1.*q.*4.§.2.

17 Quod autem præsentatus non sit comprehensus sub dicto statuto probatur ex duplici capite. Primò, quia prouisus est Cardinalis, qui non comprehenditur sub dispositione odiosa, cuius ratio Cardinalitiæ dignitati non est adaptabilis.Felin.*in c.cùm in iure sub n* 9 *vers. secundo limita,de offic.deleg.*Card Tusch.*tom.*1.*lit.C.concl.*99.*n.*4.Lotter.*de re benef lib.*1.*q* 8.*n.*8 *& seqq.*Barbosa *de iure Eccles.vniuerso lib.*1.*c.*4.*n* 60. plenè Rota *in decis.*46.*n.*10.& 15.*p.*5.*recent.*& coram Seraph.*decis* 1114.& 1148.vbi ohique *sub n.*3.

18 Rationem verò præfati statuti nõ esse adaptabilem Cardinalitiæ dignitati manifestè conuincitur,quia Cardinalis est propinquior Papæ, dicitúrque membrũ,ac pars corporis illius,& filius,specialis Ecclesiæ Catholicæ nuncupatur, *cap.felicis*,§.*vltim.de pœnis in* 6.adeò quòd inter Papam,& Cardinales non simplex vnitas, verùm etiam quædam identitas consistat, vt ponderat Ioan. Andr.*in cap.requisisti n.*12.*ad fin.vers.imò & cap. si, de testam.* sequitur Lotter. *vbi supra num* 40.& 41.

19 Qua ratione Cardinales non iurant fidelitatem Papæ Host.*in cap.antiqua*, *de priuileg.*Garc.*de nobilit.glos.*48.

20 §.3.*num.* 46. Et æquiparantur Regibus, qui non dedignãtur Cardinalium Collegio locum cedere,vt post Lotter.*vbi sup.n* 75.refert Barbos.*de vniuerso iure Eccles.l b.*1.*cap.*4.*num.*9.& 10.Et quòd in Cardinalibus

21 resideat tota maiestas Reip.Christianæ tradit Iul.Clar. *in praxi crimin.*§ *fin quæst* 98. *n.*5.*an fine verb ego nunquam* Et idcirco qui offendit Cardinales incidit in cri-

22 men læsæ maiestatis, Anchar. *in d.cap.felicis per illum text.col.*2.*vers. quarto nota*, *de pœnis in* 6. Ioan. Andr. *in cap ad Apostolica*, *verb.Cardinales, de sentent. & re iud c.in* 6.Collegiumque Cardinalium dicitur ipsius R.

23 E.gremium,*cons* 498.*n.*10.Et Senatus diuinus appellatur,Barbar.*de præstantia Cardin.q.*1. *prima p.n.*25. Gambar. *de authoritate legati à latere lib.*8. *titul, quid possit Legatus circa Indulgentias n.*12.

24 Vnde fit quòd si prouisus hoc Archidiaconatu fuit effectus pars corporis Papæ, æquiparatus Regibus, reputatus dignus ingrediendi in gremium Ecclesiæ Romanæ,ac in Senatum diuinum,aliisque gaudeat prærogatiuis supra recensitis, multo magis hodie debet dignus existimari ingrediendi in Capitulum particularis Ecclesiæ Toletanæ absque alia puritatis informatione, ea vulgata regula, cui licet quod est plus, licet etiam quod est minus,*leg.fin.*iuncta gloss.*Codic. qui et ut. lib* 10.

*lib.*10 *c.cùm in cunctis in princ.*& ibi gloſſ & Canoniſtæ, *de elect.*cum aliis pluribus relatis per Euerard. *in locis legalib.fol.*140.*loco a minori n.*1. vbi refert quòd noſter quoque Saluator IESVS CHRISTVS vſus fuit tali argumento,& per conſequens inadaptabilis redditur ratio dicti ſtatuti in præſenti caſu.

25 Quod confirmatur ex eo quòd Cardinales debent habere omnes qualitates requiſitas in Epiſcopis,vt ſtatuitur in Sacro Concilio Tridentino *ſeſſ.*14.*de reform. c.*1.ſicut ergo Archiepiſcopus Toletanus, qui dicitur caput Capituli,& poteſt in eo interuenire vti Epiſcopus,& vti Canonicus Barboſ.*de officio,& poteſt. Epiſc. p.*3.*alleg* 73.*n.*17.*&* 18.non tenetur facere informationem ſuper puritate ſanguinis, ita & multo minus Cardinalis prouiſus de hoc Archidiaconatu,qui ratione Cardinalatus maiori gaudet prærogatiua,quam Archiepiſcopus,vt aiunt Hoſt.& Ioan.Andr.*in c.dilectus al* 1.*de praebend.* Garc. *de nobilit.gloſſ.*48.§.3.*num.*41.*&* 53.plenè Lotter.*de re benefic.lib.*2.*q.*8.*num.*57.*cum ſequentib.*

26 Rurſus Cardinales nullius criminis,aut infamiæ nota aſperſi eſſe debent,vt cautum eſt in Concilio Baſilienſi *ſeſſ.*23. huius meminit Barboſa *de vniuerſo Iure Eccleſ.lib.*1.*c.*3.*de Cardinalib.n.*29 Et quod debeant legitimis,& honeſtis exorti eſſe natalibus, neque vlla prorſus labe, aut illegitimorum natalium ſuſpicione quouis modo laborare,ſed omni macula,& impuritate carere,alioquin ad tam eminentem dignitatis gradum penitus inhabiles,& illius incapaces ſint, & eſſe cenſeantur,ſtatuit Sixtus V *in ſua Conſtit.*50 *ſub dat.tertio Non. Decembris* 1595 vbi præterea dicitur quod nec legitimari per ſubſequens matrimonium admittantur, etiamſi tales legitimati originem trahant à Regibus, & magnis Principibus, reddito rationem, nempe ne Cardinalatus ſplendor qui dignitati Regiæ comparatur deprimi, commaculari, aut quodammodo obſcurari poſſit,& vt puriori dignitati puriores natales reſpondeant.

27 Eo igitur ipſo quod Papa aliquem ad Cardinalitiæ dignitatis faſtigium extollit,declarat eum eſſe ſanguine purum,& habere omnes qualitates Sacris Canonibus,& Pontificiis Conſtitutionibus requiſitas,& propterea Garc.*de nobilit.*inter nobiles cum Papa,Imperatore,ac Regibus annumerat Cardinales *d. gloſſ.*48 § 3. *n.*10. *cum ſeqq.* & per conſequens nefas eſſet eiuſdem Papæ declarationem infringere, prout certe fieret ſi admitteretur noua informatio ſuper puritate requiſita ex ſtatuto Eccleſiæ Toletanæ,ſiquidem quod Papa approbat,nos quoque approbare debemus,gloſſ *in c. ſi Romanorum,*19 *diſtinction.*nec cuipiam licet ſententiam

28 Papæ retractare.*c poſtea,cum ſeq.*9.*q.*3. *c.nemini,*17.*q.*4. Papæ enim & CHRISTI vnum dicitur Tribunal, & conſiſtorium,vt dicunt Doctores *in c.*2.*&* 3.*de transl Epiſc.*Barbat.*de præſtantia Cardinal.p* 1.*q.*2,*num.*3.*& q.* 8.*n.*5.& ideo eius iudicium cœleſte arbitrium appellatur,*l.*1.*in fine C.de ſumma Trinit.*Lotter.*de re benef lib.* 5.*q.*11.*n.*14.

29 Nec dicatur quòd puritas ſanguinis requiſita ex dicto ſtatuto ſit diuerſa ab illa puritate nataliũ requiſita ex Conſtitutione Sixtina,& ſic ceſſet illatio. Quoniam Pontifex ſi noluit admittere ad dignitatem Cardinalitiam filios Regnum,& aliorum Principum legitimatos per ſubſequens matrimonium,qui ad Epiſcopatus abſque alia diſpenſatione promoueri poſſunt,vt pluribus relatis firmat Barboſa *de officio, & poteſt. Epiſc.part.*2. *alleg.*10.*num.*13.*&* 14.& habentur pro veris legitimis *c.tanta, qui filij ſint legit.* & in Hiſpania admittuntur ex *leg* 1.*tit.*13.*part.*non ſolùm ad ea quæ proficiſcuntur à Iure Ciuili,ſed etiam ad ea quæ legibus municipalibus,& ſtatutis competunt filiis legitimis, vt ponderat Garc.*de nobilitat.gloſſ.*21.*numero* 62. & in ſpecie

loquendo de huiuſmodi ſtatutis poſt plures comprobat Eſcobar *de puritate ſanguinis quæſtion.*4. §.6. *numer.*16. *&* 17. vbi quòd debent admitti ad Communitates,& collegia abſque vlla hæſitatione, multò minus voluit admittere deſcendentes ex radice infecta infideliũ,qui ſunt minus digni,& verè infames appellantur à Villadieg.*in l.*3.*gloſſ.*3.*num.*4.*tit.*2.*lib.*12 *fori,* Azori.*inſtitut. moral.p.*2.*lib.*6.*c.*4.*q.*26.*circa fin.verſic.ego tamen*, latè Eſcobar *de puritate ſanguinis q.*1.§.4. *per totum,* & præcipuè *n.*7.*cum ſeqq.*

Sumpto argumento à maiori per text. *in c. vniuerſis,*& *ibi* gloſſ.*de teſtib.l.nec ex vera C.de acquir.poſſeſſ.*cum aliis relatis per Nicol Euerard. *in locis legalib. loco à maiori fol.*145.*n.*1.*cum ſeq.* & per Auguſt. Barb. *de locis communib.argumentor.iuris,loco à maiori.* 30

Secundò principaliter præſens caſus non comprehenditur ſub diſpoſitione dicti ſtatuti,quia Eminentiſſimus D.meus prouiſus de huiuſmodi Archidiaconatu non ſolum ratione Cardinalatus,ſed etiam ratione cõſanguinitatis eſt pars corporis Papæ, vt de Cardinale Burgheſio nepote Pauli V.notat Theodoſ. Rubeus *in ſuis ſingularib.p.*4.*de præcedentia Protonotar. fol.*292.*n.* 88.*&* 89. 31

Cùm autem hoc ſtatutum per ſe ſit inualidum, & à ſola Papæ cõfirmatione robur accipiat,vt reſoluit Rota in *deciſ.*196 *num* 2.*in fine p.*1.*recent.*ſicuti non comprehendit ipſum Papam confirmantem,ita nec minus eiuſdem Papę Cardinalem nepotem,& Papatus membrum,ex allegatis per Anchar.*conſ.*295.*numer.*7.Non enim poſſet de puritate ſanguinis D.mei Cardinalis inquiſitio fieri,niſi fieret quoque Papæ eius patrui,quod quàm grande foret abſurdum nemo eſt qui ignoret,ad quod euitandum debet reſtringi generalis diſpoſitio *l.* 2.*Cod de noxalib.action. leg.vt gradatim Paragraph.*1. *ff.de munerib.& honor.*quod procedere etiam in diſpoſitione ſtatutaria voluit notabiliter Bart. *in rep.l.omnes populi in* 6.*q princ.poſitiuit. ff. de Iuſtit. & iure,*ſequitur Panorm.*in c.ſolitæ, de maior. & obed.* non enim eſt aſſerendum,dicendum,vel faciendum,aut ſumendus ille intellectus,ex quo ſequi poſſet abſurditas, inhumanitas,ſcandalum,vel inconueniens,vt ex pluribus exornat Euerard.*in locis legalibus loco ab abſurdo num.* 2.*folio* 183.*& ſub numero* 4. loquitur de ſtatutaria diſpoſitione. 32 33

Et facit concluſio quòd ceſſante ratione legis, ſeu ſtatuti,vel occurrente caſu aliquo qui non iudicatur à legiſlatore,ſeu ſtatuente intentus,caſſat & ipſa lex ſeu ſtatutum,& per epicheiam in caſu particulari corrigitur,ſecundum doctrinam Martini Bonac. *in tr.de legib. diſp.*1.*q.*1.*puncto vltim* §.2.*n.*9.*verſ.quarto,*vbi loquens de caſibus,qui per epicheiam non cenſentur comprehenſi in lege, ſic ait. *Quartò quando caſus aliquis occurrit,qui ex circumſtantiis non indicatur à legiſlatore intentus, & quod legiſlator excepiſſet,ſi eum præuidiſſet,*ſequitur Paul. Layman.*in ſum. Theologia Moral.libr.* 1.*tract.*4.*c.*19.*num* 2.Si enim Pontifex,qui confirmauit ſtatutum Toletanum fuiſſet interrogatus an ſub illius diſpoſitione voluiſſet comprehendere propriam proſapiam,& Cardinales,vel ſimiliter negatiuè reſpondiſſet & ideo eodem modo nos reſpondere debemus, ex ſuprà ponderatis. 34

Benéque conueniunt annotata per Mynſinger.*cent.* 2.*obſernat.*54.*numer.*1.dum dicit quòd iudices etiamſi iuſſerunt ſeruare leges,Canones,& ſtatuta, tamen ex magna,& euidenti cauſa poſſunt ea tranſgredi, iuxta Innoc.in *c.Canonum ſtatuta,in vlt. gloſſ. de conſtitut. & n.*5.ſubdit periurum non eſſe qui ex cauſa rationabili tranſgreditur ſtatuta,ex Bald.*in l.quid ergo* §.*pœna grauior,ff.de his,qui not.infam.* & rectè ad propoſitum venit doctrina Paridis de Puteo *in tract. de ſyndicatu verb.doctor.n.*3.qui dũ ageret de ſtatutis requirentibus 35

quod Potestatis assessor esset Doctor, dicit quod quamuis hoc gradu insignitus non sit, si tamē aliàs idoneos, & eminentis scientiæ esse reperiatur, hoc sufficit ad statuti verba, & mentem explendam, argument *l. vnicuique C. de proxim sac scrinio, lib. 11.* & eorum, quæ tradit Bald. *in l. ed reprobari, ff. de excusat. tut.* Roman. *in l. quid tamen, ff. de arbit.* & in *l. cum quid, ff. si certum pet.* quem locum refert, & sequitur Ioan. de Solorzano *de Indiarum gubernat. tom. 1. l. b. 3. c. 13. n 43.*

37 Hinc etiam cessat fundamentum, quod posset forsan fieri in doctrina, Escobar *de puritate probanda q. 3 §. 2. & 3.* vbi late defendere conatur huiusmodi statutum esse fauorabile in q uantum respicit commnnem Retp. vtilitatem, quia vltra quod potius ingeniosa, & subtilis quàm vera videtur eius opinio vti loquens contra inconcussam Rotæ opinionem suprà relatam, quæ in dubitanter prævalere debet cum faciat communem cōtra communem ex notatis per Ceuall. *commun. in proœmio à num 25. vsque ad 29.* sequitur Gratian *discept forens. c. 104. num 56. & c 266. à num. 21.* quos refert Rubeus *in suo singularibus p. 2. circa styl um, & obseruantiam Rotæ §. 4. fol. 15.* sufficit dicere quòd eius ratio non est proportionalis Cardinalitiæ dignitati ad hoc vt ipsos Cardinales non comprehendat ex superius deductis, & signanter firmauit Rota *dec. 1144. & 1148. n. 3. coram Seraphino*, & multo minus Cardinalem Papæ ex fratre nepotem.

38 Prout non facit quod Eminentissimus D. Cardinalis de la Cueua, & forsan alij pro habenda possessione Canonicatus indictâ Ecclesiâ fecerint informationem super puritate sanguinis, iuxta dispositionē dicti statuti, quasi quod hoc deseruiat pro obseruātia interpretatiua: Quia exinde nō potuit oriri præiudiciū aliis Cardinalibus, cum priuilegium competens alicui cœtui, & corpori vniuersatum personarum non tollatur, nec infringatur ex facto aliquarum earundem personarum, gloss. *in c. dudum, in verb. de veritate, in fine, de election.* Roman. *cons. 374 num. 5.* Menoch. *cons. 3. num. 55.* Rot. *dec. 3. de procurator. in nouis, & in dec. 288. num. 16. p. 5.* sicuti clericus non potest renunciare priuilegio fori, Crass. *de effect. b. clericatus effectu 1. n. 43.* & fuit dictum *in Corduben. decimarum de Lucena 10. May 1635. coram Coccino.*

39 Nec actus gesti per D. Cardinalē de la Cueua possunt deseruire pro obseruantia interpretatiua, quia ad hoc vt obseruantia suffragetur, deberent actus probari cum scientia collegij Cardinalium, de cuius interesse, & præiudicio agitur, Rot. *decis. 406. n. 7. p. 1. recent.* Immò cùm agatur de actibus factis sponte ab ipso Cardinali forsan ad ostendendum maiorem suæ familiæ splendorem in Hispania, vbi ob Maurorum occupationē spatio tanti temporis continuatam potest suspicari de macula puritatis sanguinis, non potest ex illis deduci obseruantia nisi doceretur actus fuisse obtentos in cōtradictorio in licito audito ipso Cardinalium Collegio, ad not. per Castren. *in l. qui luminibus nu. 2. vers. sed tamen ff. de seruit vrb. præd.* Gonzalez *super reg. 8. gloss. 5. §. 6. n. 36 & 37.* Rota *decis. 530. num. 2. & 3. p. 2. recent.* Et vlterius posset dici quòd dicti actus ex quo non fuerunt gesti per Cardinalem Papæ ex fratre nepotem, eo minus possent deseruire pro obseruantia, quæ ad hoc vt suffragetur debet in specie, & particulariter probari, ex allegatis per Rot. *in decis. 451. n. 7. coram Greg. XV.*

40 Ex quibus cùm constet statutum non comprehēdere casum, de quo agitur, remanet libera Canonicis facultas tradendi possessionem petitam, licet ipsi (quatenus possent illæsa statuti obseruantia) facere profitētur absque quod aliquid sibi obstet iuramētum super obseruatione eiusdem statuti præstitum, quia si nō obstat statutum, minus obstare potest iuramentū, quod sequitur naturam scripturæ, & actus, cui adiicitur, Gutier. *de Iuram. confirm. p. 1. c. 37. num. 2.* Gomel. *in l. 2. Tauri n. 10. col. antepen.* Anton. Gabr. *commun. tom. 3. l. b. 2. tit. de iureiur. concl. 10.*

41 Præterea præsupponitur in litteris Apost. huius prouisionis adesse amplissimam derogationē, & in specie statutorum dictæ Ecclesiæ auctoritate Apostol. confirmatorum, & iuramento roboratorum, sed quia litteras prædictas non vidi, & potest dubitari quod derogatio quantumuis amplissima statutorum, non tollat statutum respiciens certam formam seruari debere, nisi in specie de illa forma sit facta mentio, vt tennit Crauet. *cons. 571. n. 29* quem refert, & sequitur Tusch. *tom. 1 lit. C. concl. 149 n. 10* super hoc non insisto, maximè cùm necutiquā sit necessaria ex superius latè deductis, & ita & c saluo, &c. Hactenus D. D Franciscus Mancinus.

42 His ita eleganter à dicto D meo exaratis, & negotio maturius discusso Capitulum Toletanum solita vtens in Romanam Ecclesiam pietate absque vlla informatione procuratori Eminentissimi D. Cardinalis possessionem capitulariter, & de omnium consensu libenti animo tradit: & ita controuersiæ finis felicitet impositus fuit. Dicebam in gratiam eorum, qui meruerunt eminētes in aliqua scientia appellari, & ob varia scripta in lucem edita insignes vocari, non esse certum quod suprà *num 12.* adducebatur, quia, vt ait Rebuff. *in praxi benefic. tit. de Regia ad Prælat. nomi. verb. excellentis doctrina pag. mihi 566.* Doctor valdè excellens, & maximi nominis in Rota sine examine recipi potest, & debet.

DECLARATIONES EMINENTISSIMORVM AC REVERENDISSIMORVM DD. Cardinalium, Sacris Ritibus Præpositorum, & S. Concilij Tridentini Interpretum.

1 AD instantiā D. Ferdinandi Arias Vguarte Archiepiscopi Liman. in Indiis occidentalib. emanarunt Romę quędam declarationes Sacrarū Congregationū Eminentissimorū DD. Cardinaliū Sacris Ritibus Præpositorū, & Sancti Conc. Trid. Interpretum, quæ in Regio Indiarū Consilio Matriti præsentatæ, & ad illarum partes transmissæ, tandē circumferuntur impressæ Limæ apud Hieronymum de Contreras anno Domini 1635. quarum cum hucusque notitiam non haberem, ne in lucubrationibus nostris deesse viderentur, eas hîc inserere operæ pretium duxi.

2 Ferdinandus Archiepiscopus de las Charcas in Indiis occidentalibus supplicat Dominationibus vestris Illustrissimis, vt dignentur declarare infrascripta dubia pro gubernio suæ Diœcesis, & Suffraganeorum.

I. Cùm *c. 8. de reform. sess. 22.* tribuatur facultas Episcopis vt habeant ius visitandi Hospitalia, Collegia, &

& Confraternitates laicorum, *non obstantibus quacunque consuetudine etiam immemoriali*, &c. Dubitatur an hæc vltima verba Concilij *non obstantibus*, &c. debeant intelligi etiam de consuetudine post Concilium introducta, sciente, vel ignorante Episcopo in Visitationibus in futurum post ipsam consuetudinis introductionem, faciendis.

3 II. An approbatio obtenta per Sacerdotem sæcularem, vel Regularem ab Ordinario ad audiendas Cõfessiones, de qua *in c. 15. de reformat. c. 23.* possit ab Episcopo successore pro suæ Conscientiæ securitate vsque ad nouum examen suspendi.

4 III. Dubitatur an Vicarius à Metropolitano deputatus in vim *c. 16. de Reformat sess. 24.* (quando in Sede vacante Capitulum ad quod spectat intra tempus à Concilio præscriptum illum non deputauit (debeat esse perpetuus, durante dicta sede vacante, aut amouibilis ad nutum Metropolitani

5 IV. Dubitatur an iurisdictio, correctio, & Visitatio in *c. 11. de Regularib. sess. 25.* Episcopis tributa super Parochis Regularibus, intelligatur eadem, quam super Parochis sæcularibus habẽt, & ideo si dictos Parochos Regulares Episcopus poterit compellere ne excedant taxam ab ipso factam super emolumentis Baptismatum, Matrimoniorũ, funeralium, & aliorum, etiamsi ad hoc licentiam ab eorum Superioribus Regularibus, vel Capitulis Prouincialibus habeant.

6 V Cum *c. 14. de Regularib. sess. 25.* det normam Episcopo procedendi in castigando delicto Regularium, qui degunt intra claustra, & extra ea notoriè cũ scandalo delinquunt Dubitatur an Episcopus statim habita notitia delicti possit capere informationem, & illam ad Superiorem Regularis mittere, vt nequeat de delicto ignorantiam præsumere.

7 VI. Dubitatur etiam an sufficiat quòd Episcopus vna vice Superiorem Regularem moneat, eique terminum præfigat ad castigandum subditi delictum? Nam Religiosi aliqui in libris ab eis editis explicando verbum, *instante*, asserunt necesse esse Episcopum monere ac requirere dictum Superiorem duabus, vel tribus vicibus.

8 VII. Eodem *cap. 14.* præcipitur Superior Regulari quòd Episcopum certiorem faciat de punitione intra tempus ab eodem Episcopo præfixum: modò dubitatur an sufficiat quòd superior Regularis ad Episcopũ mittat copiam tantùm sententiæ (vt Religiosi dicunt) vel debeat remittere acta omnia super delicto actitata ad effectum vt Episcopus videre possit si in hoc adimpleta fuerint verba Concilij *in d. c. 14.* scilicet, *seuerè puniatur*, necne.

9 VIII. Denique dubitatur an quod eo needitur Episcopo in præfato Capitulo super regulari, qui intra claustra monasterij degit, & extra ea notoriè cum scandalo deliquerit, intelligatur etiam cum delictum commissum fuerit intra Ecclesiam, vel claustra.

10 IX Sacrum Concil. *c. 14. de Regular. sess. 25.* decernit vt Episcopus bis examinet eas, quæ Moniales fieri volunt; primò scilicet quando habitum suscipiũt, secundò verò tempore professionis. Dubitatur an hoc intelligatur etiã in monasterijs Superioribus Regularibus subiectis; & sic Episcopus eamdem Rectores compellere possit, ne habitum nouitiæ dent, nisi prius Episcopũ certiorẽ faciant vt puellæ volũtatem explorare valeat.

11 X. In Archiepiscopatu de los Charcas adsunt nonnulla monasteria Regularibus subiecta, in quibus quãdo Virgines habitum suscipiunt, raduntur eius capilli, qui in illis partibus sunt magnæ æstimationis dum in sęculo degũt, & potest esse quòd parentes, vel alij cõsanguinei puellas ad ingrediendũ monasteriũ & habitum suscipiendũ cogant. Dubitatur an Archiepiscopus ad obuiandũ præfatũ incõueniens possit cõpellere Rectorem ne radat capillos eiusmodi puellarum, plusquam earum voluntas ab Episcopo exploretur.

12 XI. Sacrum Concil. *c. 22. de Regularib. sess. 25.* decernit quòd obseruentur, & executioni mandentur omnia in præcedentibus 21. capitibus decreta, & inter alia nõ obstantia præsens existit, videlicet, *atque etiam consuetudinibus, vel præscriptionibus etiam immemorabilibus*, &c. Dubitatur an præfata verba, *atque etiam consuetudinibus*, &c. intelligi debeant etiam de consuetudinibus post Concilium introductis, & sciente Episcopo, taliter quod eidem Episcopo in futurum præiudicium inferre nequeant.

13 XII. Idem *c. 22.* vt exequantur omnia contenta in capitibus præcedentibus de Regularibus & Monialibus, inter alia continet sequentia verba, videlicet. *Præcipit omnibus Episcopis in monasterijs sibi subiectis, & in omnibus alijs in Superioribus decretis special ter commissis*, &c. *vt statim præfata exequantur*. Dubitatur modò an in dictis rebus Regularium & Monialium in quibus ipsi Episcopo tribuitur iurisdictio, possit Episcopus huiusmodi Regulares cogere & compellere sub censuris, alijsque remedijs opportunis prout de iure? Aliqui enim Regulares in libris ab eis editis asserunt super illis verbis *c. 13. accedere compellantur*, quod eo qua Concilium de censura mentionem non fecerit, Episcopus eo sub dicta pœna cogere nequit.

14 *Die decimanona Septembris M. DCXXV. Sacra Congregatio Cardinalium Concilij Tridentini interpretum ad singula dubia superius proposita hunc in modum respondit*, videlicet.

15 Ad I. *ea verba esse intelligenda etiam de consuetudine post Concilium sciente, & patiente Episcopo introducta.*

16 Ad II. *posse ad præscriptum constitutionis sanctæ mem. P. V. qua incip. Romani Pontificis.*

17 Ad III. *eiusmodi Vicarium amouri posse ad nutum ipsius Metropolitani.*

18 Ad IV. *in Regulares curam animarum personarum sæcularium exercentes in hu, qua dictam curam, & Sacramentorum administrationem concernunt, Episcopum eadem auctoritate vti posse, quam in Parochos sæculares, proindeque Regulares ipsos in emolumentis vt præponitur legitimè percipiendis prohiberi posse ne excedant taxam ab Episcopo præscriptam.*

19 Ad V. *posse.*

20 Ad VI. *Satis esse vt Episc. semel instet Superiori Regulari eique tẽpus præfigat ad eiusdem Concilij præscriptum.*

21 Ad VII. *non sufficere vt Superior Regularis sententiam, aut etiam acta ad Episcopum transmittat, sed opus esse, vt de punitione ipsa, & sententia executione Episcopum certiorem faciat.*

22 Ad III. *facultatem Episcopo attributam in Regulares notoriè, & cum scandalo extra claustra delinquentes vendicare sibi locum etiam cum Regulares notoriè, & cũ scãdalo intra Ecclesiã delinquunt, non item si intra claustra.*

23 Ad IX. *ita esse intelligendum.*

24 Ad X. *posse compellere.*

25 Ad XI. *ita esse intelligendum.*

26 Ad XII. *in decretis Episcopo specialiter commissis sess. 25. de Regularib. licere eidem Episcopo ad illorum executionem Regulares compellere, etiam pœnis, & censuris Ecclesiasticis.* Cosmus Card. de Torres. Prosper Fagnanus Secret. Loc. sigilli.

Eminentissimi, & Reuerendissimi Domini.

27 Ferdinandus Archiepisc. Liman. in Indiis Occidentalibus supplicat declarari infrascripta dubia pro bono gubernio suæ Diœcesis, & Prouinciæ.

28 I. An regulares possint facere processiones extra proprias Ecclesias absque licentia Ordinarij?

29 II. An regulares debeant ire ad processiones publicas quando pro eis fuerint vocati ab Ordinario.

30 III An Regulares associaturi corpora fidelium defunctorũ possint accedere ad domum defuncti, ibique expectare clerum sęcularem, seu debeant ire ad Parochiam & exire ab illa cum clero Parochiæ pro huiusmodi associatione?

31 *Sacra Rituum Congregatio ad relationem Eminentissimi & Reuerendissimi Domini Cardinalis Spinula respondit.*

32 Ad primum *non licere Confraternitatibus laicorum nec Regularibus habentibus claustra processiones facere extra claustra monasteriorum, carentibus vero claustris non nisi intra ambitum, hoc est prope muros Ecclesiarum siue exeundo à ianua Ecclesiæ, & intrando per aliam siue per eandem, & semper prope muros Ecclesiæ, extra vero ambitum Ecclesiarum non licere, nisi de licentia, consensu, aut etiam Cruce Parochi.*

33 Ad secundum *Regulares posse cogi ad publicas, & generales processiones.*

34 Ad tertium *Regulares vocatos ad funus conuenire debere in Parochialem, aut in aliam Ecclesiam iuxta loci consuetudinem, & nullo modo posse expectare per vias, aut ire ad domum defuncti, & ita in supradictis casibus omnino seruari mandauit, hac die 15. Decembris 1632.* Emmanuel Episcopus *Portuensis Card. Pius. Iulius Rospiglosius Secret. loc. sigilli.*

Eminentissimi & Reuerendissimi Domini.

35 Sacra hæc Congregatio fecit, & extendit infrascripta decreta ad instantiam Ferdinandi Archiepiscopi Liman; & quia nonnulli Religiosi aliorum Ordinum non specificatorum in dictis decretis prætendunt facere prohibita in eis: ideo supplicat declarari quod Decreta huiusmodi debeant omnino comprehendere omnes Regulares, cuiuscunque Ordinis existentes aut degentes in ciuitate aut Diœcesi Liman. & quod ab eis, & eorum quolibet sunt inuiolabiliter obseruanda.

36 *Sacra Rituum Congregatio in causa vertente inter Archiepiscopum Sanctæ Fidei noui Regni de Granada in Indiis Occidentalibus, & Reuerendos Patres Societatis* IESV *ex altera parte, audita relatione Illustrissimi Card. Sacrati, cui fuerat commissa, & citato, & audito procuratore generali dictæ Societatis, censuit posse Prælatos, & reliquos Patres Iesuitas benedicere paramenta aliaque ornamenta Ecclesiastica, in quibus non adhibetur sacra Vnctio pro seruitio propriorum Collegiorum tantum. Pro aliorum vero seruitio non posse. Ea vero, in quibus adhibetur Sacra Vnctio neque pro ipsorum, neque pro aliorum seruitio posse benedicere, vel consecrare, & ita declaratum fuit die 19. Februarij 1621.*

37 *Sacra Rituum Congregatio prædictum Decretum etiam quoad Religiosos Sanctorum Dominici, Francisci, & Augustini, ac B.* MARIÆ *de Mercede Redemptionis captiuorum extendi debere censuit, & declarauit die 22. Martij 1625.*

38 *Sacra Rituum Congregatio censuit, & declarauit extendi debere ... ta Decreta contra omnes Patres Societatis* IESV, *ac Religiosos Ordinum Sanctorum Dominici, Francisci, & Augustini, ac B.* MARIÆ *de Mercede Redemptionis captiuorum existentes in ciuitate, & Diœcesi Limana, & inibi seruari hac die 30. Septembris 1628.*

39 *Sacra Rituum Congregatio respondit in suprascripta decreto comprehendi omnes alios Religiosos cuiuscunque Ordinis etiam non expressos in suprascriptis Decretis. & ita seruari mandauit in ciuitate, & Diœcesi Limana hac die 21. Augusti 1632.*

Eminentissimi, & Reuerendissimi Domini.

40 Ferdinandus Archiepiscopus Liman. in Indiis Occidentalibus ad extinguendas lites, & obuiandum scandalis, quæ in sua diœcesi eueniunt, supplicat Eminentiis vestris, vt dignentur declarare infrascripta dubia.

41 Primò, an Episcopus possit denuntiare pro publico excommunicato Regularem & exemptum, vt euitetur ab omnibus, qui ob notorium delictum in censura inciderit?

42 Secundò an in Ecclesiis Regularium possint Sacerdotes sæculares admitti ad celebrandam Missam contra Archiepiscopi prohibitionem?

43 Tertiò, dum in Iubilęis datur facultates, vt pœnitentes possint eligere quemlibet Confessorem ex approbatis ab Ordinario, intelligendum sit de Ordinario Confessarij, seu pœnitentis & quomodo?

44 *Die 29 Ianuarij 1633. Sacra Congregatio Cardinalium Concilij Trid. interpretum ad capita superiùs proposita secundùm ea, quæ proponuntur, respondit.*

45 *Ad primum Regulares exemptos, qui ob notorium delictum in excommunicationem inciderunt, posse ab Archiepiscopo denuntiari excommunicatos, vt ab aliis euitentur.*

46 *Ad secundum, Archiepiscopum prohibere posse ne Regulares in eorum Eccl. siue Sacerdotes sæculares externos diuina Officia celebrare permittant, nisi priùs ab eodem Archiepiscopo visis litteris commendatitiis ipsi Sacerdotes admissi fuerint.*

47 *Ad tertium intelligi de Ordinario diœcesis, in qua Confessarius Confessiones audit* Robertus Card. Vbaldinus. Franciscus Paolutius S. Congregationis Concilij Secret. Loc. sigilli.

Eminentissimi & Reuerendissimi Domini.

Ferdinandus Archiepiscopus Liman. in Indiis Occidentalibus supplicat declarari infrascriptum dubium.

48 An Episcopi debeant prohibere tam Sacerdotibus quàm Regularibus ne celebrent Missæ sacrificium in nauibus, tam dum nauigant, quàm dum non nauigant, sed vt vulgariter dicitur, *Estan surtas?*

49 *Sacra Rituum Congregatio respondit Ordinarios in casu proposito tam Sacerdotibus Regularibus, quàm sæcularibus prohibere debere die 12. Februarij 1633.* Emmanuel Episc. Portuensis Card. Pius. Iulius Rospiglosius Secret. Loc. sigilli.

Toletana Dubiorum.

Ex diuersis Regnorum Castellæ, Legionis, Aragoniæ, & Valentiæ partibus pro veritate interrogatus Auctor de aliquorum dubiorum in praxi occurrentium decisionibus, breuissimè ad ea ea prout sequitur per litteras vt plurimum respondit.

VOTVM

Votum Generale CXXVI.

1 *Confessarij absolutio vigore Bullæ Cruciatæ prodest solum pro foro interiori.*

2 *Confessario asserenti se absoluisse à censuris non est credendum in foro externo.*

3 *Beneficium Ecclesiasticum vt validè impetretur, sufficit absolutio virtute Bullæ Cruciatæ obtenta.*

4 *Vendere rem certo pretio si quis accipiat sine lucro, & plus is sua industria, & diligentia vendat, potest illud plus sibi retinere.*

5 *Promittens aliquid ob turpem, vel iniustam causam, an soluere teneatur? ostenditur.*

6 *Irregularia, & extraordinaria non comprehendit adæquatio, quæ resultat ex concessione ad instar.*

7 *Abbas æquiparatus Episcopo intelligitur consequi ea priuilegia, quæ sibi sunt proportionabilia.*

8 *Solo non cedit ædificium in alieno solo Ecclesiæ pecuniis constructum.*

9 *Præsentia, & non futura comprehendit æquiparatio ad instar.*

10 *Ordinaria via agere incipiens non potest reuertere ad executiuam.*

11 *Nisi intentans viam ordinariam cum protestatione.*

12 *Vel variatio liceret ex facultate per debitorem concessa.*

13 *Ordinariè qui cœpit agere potest redire ad viam executiuam refusis expensis.*

14 *Præsumptio conseruandæ agnationis colligitur ex masculorum vocatione respectiuè facta in omnibus gradibus, & substitutionibus.*

15 *Testator, qui reiecit Presbyteros, Religiosos, & monasteria, intelligitur id fecisse propter cognationem.*

16 *Animus conseruandæ agnationis non præsumitur ex vocatione masculorum si in aliqua parte dispositionis vocaretur fœmina.*

17 *Intentum conseruandæ agnationis non cessat quando post masculorum vocationem, & in illorum defectum fœminæ, & ab eis descendentes substituuntur, dum masculi durant.*

18 *Iniuria grauissima reputatur alapa.*

19 *Respublica, minor, & Ecclesia ex causa necessitatis ad soluendum æs alienum quando sua bona immobilia alienare possint.*

20 *Expensas litis, & alimenta recipiens non tenetur si succumbat ea restituere, aut si vicerit compensare.*

21 *Alimenta recipiens de restituendo in casu succumbentiæ nequaquam cauere debet.*

22 *Proprietas attendi non debet, vt ex eius pretio quis pauper consideretur, vel diues, sed ex redditu.*

23 *Alimenta petere non potest qui ex officio, vel artificio viuere potest decenter.*

24 *Fundus donatus, vel legatus à patre filio spurio loco alimentorum non transmittitur ad hæredes ipsius filij.*

25 *Militare, aut alio modo victum sibi parere volentibus alimenta sunt præstanda.*

26 *Lex comprehendit bona extra territorium existentia quando omnes contrahentes sunt subditi vnius Principis, & intra eius territorium existunt.*

27 *Statutum quando vult habilitare, vel inhabilitare subditum, tunc comprehendit bona extra territorium existentia.*

28 *Potestas non deficit in statuente, qui potest subditos inhabilitare ne succedant.*

29 *Inhabilitas, quæ personam respicit, eam afficit vndecumque vadat.*

30 *Lex quando est prohibitiua in personam tunc comprehendit bona quamuis sint extra territorium existentia.*

31 *Maioratuum fundationes quando factæ sunt in aliquo Regno, tunc secundùm illius leges procedendum, licet bona extra Regnum existant.*

32 *Dispositio quando loquitur de iuribus vniuersalibus tunc comprehendit bona intra, & extra Regnum existentia.*

33 *Statutum quando est fauorabile, extenditur ad bona aliarum prouinciarum.*

34 *Fundi dominus an possit pro damno retinere bouem illuc intrantem?*

35 *Animal retineri potest pro alimentis præstitis donec de eis sit illi satisfactum.*

36 *Expensas factas in alendo boue vel equo potest sine probatione repetere qui eas sustinuit.*

37 *Acceptare videtur litteras cambij qui eos recepit, & legit, nisi contrarium protestatus sit.*

38 *Territorium postea auctum consequitur ille, cui fuit concessum castrum cum territorio.*

39 *Reges Castellæ à quo tempore vtantur Catholici titulo.*

40 *Princeps non præsumitur ex causa iusta procedere quando facit contra ius gentium, vel quando disponit velo leuato, & sine causa cognitione, & non vocata parte cui præiudicatur.*

41 *Instructa dicitur causa quando est in calculo ferendæ sententiæ.*

42 *Clausula,* dummodo causa non sit instructa, *de quo tempore intelligatur?*

43 *Citatio pro singulis horis, & diebus tanquam incerta nullius est momenti.*

44 *Facultas Regia ad validitatem maioratus est actus facultatiuus, atque extraiudicialis valens expediri etiam sine citatione.*

45 *Maioratus bona vt alienari valeant cum Regia facultate non requiritur consanguineorum citatio.*

46 *Priuilegij in impetratione non requiritur partis citatio.*

47 *Legum sæcularium, & statutorum politicorum ad obseruantiam non tenentur clerici vi coactiua.*

48 *Edicto de vendendo frumento, seu aliis mercibus certo, & taxato pretio an comprehendantur clerici?*

49 *Reus necessarius fit clericus præueniens in capienda possessione hæreditatis vacantis.*

50 *Negotiatio, vel mercatura an & quando pauperibus clericis concedatur?*

51 *Conditio dicitur quando disponens vult aliquid impleri ante suam dispositionem, & in quo differat à modo.*

52 *Modus potius quam conditio in dubio præsumitur.*

53 *Mixta conditio pro impleta habetur quoties non potest impleri per factum eius in cuius persona impleri debet.*

54 *Mulier, cui fuit conditio imposita nubendi Petro, succedit ac si illi nupsisset, si Petro prius cum alia matrimonium contraxit, vel per eum stetit quominus contraheretur matrimonium, vt numer. 55.*

56 *Conditio apposita in fideicommissis, vel maioratibus ducendi consanguineum, est valida, & intelligitur accedente Pontificis dispensatione.*

57 *Dispensationem si quis per grauamen impetrare teneatur, illam petere,& solicitare omni cura tenetur.*

58 *Legatum reddit conditionale clausul.* si nupserit Titio.

59 *Feudum si concedatur Itala in Germania debet concessio feudi regulari secundum consuetudinem Germania.*

60 *Mulam conducens ad faciendum iter ad Toletum si iter faciat ad Hispalim tenetur de morte mula, nisi cum mula esset datus famulus.*

61 *Pensionem iam solutam pro domo conducta an possit repetere conducens, si domum deserat ex causa pestis.*

62 *Confessio sine dependentia qualitatis illi adiacentis potest admitti.*

63 *Vicario si à principio assignetur congrua,& per eum acceptetur, debet illa esse contentus, nisi in duobus casibus hic contentis.*

64 *Consentiens videtur constituere.*

65 *Vxor si donat de bonis viri, consentiente viro, non uxor videtur donare, sed persona viri.*

66 *Actus quotiescumque fieri non potest absque licentia alterius dicitur prauenire ab eo, qui eam concessit.*

67 *Actus tribuitur mandanti,& committenti, & non exequenti.*

68 *Assensu Pontificio, seu Regio pendente ubi contractus fuit celebratus sub conditione quod impetraretur, possunt partes à contractu resilire.*

69 *Parti unicuique intendenti contrahere in scriptis licitum est ante confectionem scripturam à contractu resilire.*

70 *Partes tunc dicuntur intendisse contrahere in scriptis, quando in ipso contractu, ante, vel post, fuit facta mentio de scriptura*

71 *Debitum annuum ex contractu soluendum singulis annis potest peti,& ut debitor condemnetur ad soluendum singulis successiuis annis.*

72 *Executiua cœpta pro debito in certis bonis non potest creditor aliam intentare pro eodem debito in aliis bonis.*

73 *Moram ut creditor contrahat requiritur non tantum quod creditor interpellatus accipere, sed etiam quod cum effectu pecunia deferatur, noli[t]que recipere,& deinde consignetur,& deponatur.*

74 *Oblatio verbalis si fiat creditori, & ille sine causa recusat recipere, tunc constituitur in mora perinde ac si oblatio facta fuisset.*

75 *Tarditas creditoris in non petendo quod sibi debetur, non sufficit ad præsumendam solutionem.*

76 *Debitum non petens per quod tempus præsumatur habuisse satisfactionem?*

77 *Actiones licitum est emere minori pretio, quam quod continetur in obligatione.*

78 *Pretium iustum in nominationibus debitorum quod sit?*

79 *Minus est habere actionem quàm rem.*

80 *Partem debiti soluens quando videatur solutionem partis in reliquum approbasse.*

81 *Cambij litteras dans debitor creditori non liberatur à solutione nisi cum effectu interuenerit solutio.*

82 *Ordinem iuridicum, vel statutarium in foro conscientia seruare tenetur debitor habens plures creditores priuilegiatos si omnibus soluendo non sit.*

83 *Debitor an teneatur ex fuga serui, aut famuli differentis debitum creditori?*

84 *Exactor decimarum potest domino fundi prohibere ne fructus ex fundo exportet nisi eo, vel eius nuntio præsente.*

85 *Iudex quilibet potest interponere decretum super alienatione rerum minoris.*

86 *Facultas Regia ad alienandum bona maioratus sufficit obtineri à Principe domicilij.*

87 *Delegatus extra locum commissionis de causa cognoscere non potest.*

88 *Depositioni perfecta,& consummata non præiudicat demonstratio erronea, seu falsa, quando constat de re certa legata.*

89 *Liberationem plenissimam consequitur depositarius, qui de mandato Iudicis depositum reddit.*

90 *Fœminæ comprehenduntur appellatione descendentium.*

91 *Hæredes donatoris succedunt in re donata alicui ut post eius mortem veniat ad quem donator nominauerit, si nominatione non facta decedat dictus donator.*

92 *Conditionem, vel modum non recipit perfecta donatio ex post facto, nisi incontinenti, &c.*

93 *Regis donatio etiam perfecta ex interuallo potest modificari.*

94 *Donatio facta ei, qui consentire non potest illi acquiritur irreuocabiliter absque acceptatione.*

95 *Donatio si facta sit alicui,& filiis, aut filiabus, quos elegerit, vel voluerit,& electione non facta moriatur, omnes sunt admittendi.*

96 *Donatio uni facta ut post eius mortem cuidam tertio deueniat, reuocari potest respectu tertij.*

97 *Donatarij acceptationem,& consensum requirit donatio ad sui perfectionem,& quid de iure Castella,* n.98.

99 *Filio spurio, vel incestuoso facta donatio valet de æquitate Iuris Canonici in quantitate necessaria ad alimenta.*

100 *Donatarius si prius decedat quam donator, donatio causa mortis tacitè reuocatur.*

101 *Donatarius, & donator si eodem casu ruina, & naufragij simul moriantur, donatio firma remanebit.*

102 *Capitulationes quæ fiunt pro contrahendo aliquo matrimonio censentur illius pars.*

103 *Capitulationes non solùm censentur facta respectu filij, sed etiam uxoris, alias fortasse matrimonium non contrahetura.*

104 *Maioratus fundati contemplatione matrimonij effectum sortiuntur; matrimonio postea annullato.*

105 *Matrimonio dissoluto non cessat effectus donationis contemplatione ipsius facta.*

106 *Donatio facta ad suscipiendos Ordines Sacros sustinetur mortuo donatario ante Ordinum susceptionem.*

107 *Mulier ut lucretur arrhas, seu donationem propter nuptias sufficit quod sit traducta ad domum mariti,& quod sit parata à marito cognosci, licèt ipse propter frigiditatem, vel aliam causam non potuerit copulam effectuare.*

108 *Hæredes donatarij ante acceptationem mortui donationem acceptare valent.*

109 *Donatarius donationem acceptare potest donatore mortuo.*

110 *Filiæ spuriæ à patre dos data valet in quantitate ad alimenta necessaria.*

111 *Filiæ spuriæ dos data, ea mortua redit ad patrem, vel ad suos hæredes.*

112 *Confessio dotis receptæ facta constante matrimonio non valet.*

113 *Confessio dotis receptæ facta constante matrimonio in vim præcedentis promissionis per scripturam valet.*

114 Can

114 *Confessio augmenti dotis suspecta est.*

115 *Nominatione semel facta ab eo cui competebat per contractum inter viuos, non licet electoribus variare.*

116 *Grauare electum non potest is, cui ex dispositione legis, vel testatoris electio est commissa.*

117 *Variare an possit vsque ad mortem eligens in vita si eligendi facultas restricta sit ad tempus mortis.*

118 *Duos adhuc eligere potest ille, cui data est facultas vt possit vnum ex pluribus nominatis eligere.*

119 *Restituere iussus rem vni ex certis, potest ex illis certis plures eligere.*

120 *Grauare electum potest eligenti in bonis, in quibus eligit; ad fauorem illorum, quos potuisset eligere.*

121 *Eleemosynam facere obligatus tenetur eam gratis donare per veram, & formalem donationem.*

122 *Eleemosyna dicitur esse in precepto quando necessitas est extrema.*

123 *Superfluum natura, & persona habens tenetur illud erogare pauperculis de precepto, etiamsi non patiatur extremam necessitatem naturæ.*

124 *Gabellam soluere tenentur ementes fructus, & redditus Ecclesiasticorum.*

125 *Redditus aliquos emens ad eius vitam possidendos licitè emit, etiamsi multo tempore superuixerit.*

126 *Tribunal à ciuitate potest Episcopus amouere ad breue tempus, & cum iusta causa.*

127 *Causam pendentem coram Vicario suo potest Episcopus ad se auocare.*

128 *Sanctus nondum canonizatus non potest Episcopus mandare vt cultus publicus exhibeatur.*

129 *Locum vt Canonico competentem habere debet Episcopus, qui tanquam Canonicus in Capitulo assistit.*

130 *Fori priuilegio renunciare non possunt Equites Ordinum Militarium.*

131 *Deducta incidenter in vno iudicio possunt plenius discuti in alio.*

132 *Litis ingressum impedit exceptio non obseruati contractus.*

133 *Statutum omnes exceptiones excludens minimè excludit exceptionem non obseruati contractus.*

134 *Exceptio non obseruati contractus potest opponi post sententiam definitiuam, & in executione charta executoria.*

135 *Exceptio non obseruati contractus potest suppleri à Iudice parte non opponente.*

136 *Probatio incontinenti admittitur, & impedit executionem in causis summariis.*

137 *Exclusio temporalis de certa persona operatur vt censeatur dicta persona exclusa, non verò sequentes in gradu.*

138 *Impeditus, & temporaliter exclusus sequenti in gradu locum dat.*

139 *Exclusio absoluta, & perpetua in tota linea primi exclusi operatur.*

140 *Matre exclusa absolutè, & simpliciter, omnes eius filii, & descendentes exclusi remanent.*

141 *Exclusio fœmina quando est temporalis, scilicet quamdiu extiterint masculi, illis deficientibus illa cessat.*

142 *Testamentarius non tenetur officium acceptare si nihil ei relinquatur pro executione testamenti.*

143 *Salarium quando executori præstari debeat.*

144 *Portio assignata cuilibet ex testamentariis nominatis, vno mortuo, vel acceptare nolente accrescit alteri acceptari volenti.*

145 *Portio minuitur diminuto onere.*

146 *Vectigalium exemptio generaliter exceptis certis casibus concessa est generalissima in casibus non exceptis.*

147 *Immunitas per verba generalia concessa comprehendit collectas ratione belli superuenientis de nouo impositas.*

148 *Priuilegium exemptionis, seu immunitatis gratuito per viam contractus concessum extenditur ad onera, & gabellas de nouo post priuilegium impositas.*

149 *Signatura, & Rota solet concedere exemptionem à Superioris iurisdictione durante lite super, vbi ipsa litem grauem, & non temere susceptam cognouerit.*

150 *Lite pendente negotium deuoluitur ad Iudicem suspensa Superioris iurisdictione super eadem causa, de qua dubitatur.*

151 *Subditi subducuntur a iurisdictione superioris ex eius moribus asperioribus, aut prauo iurisdictionis vsu.*

152 *Pars quæ petit assessorem, vel consultorem debet soluere expensas cum eo factas.*

153 *Expensa præstari debent ab eo, qui petit actum fieri.*

154 *Assessoris consilium si per Iudicem motu proprio assumatur expensæ sunt partibus communes.*

155 *Fama in antiquis, & in ardua causa quando probat*

156 *Testes in minori numero deponentes de bona fama præferuntur testibus in maiori numero deponentibus de mala fama.*

157 *Familiaritatis iure quæ fiunt non constituunt aliquem in possessione ad præscribendum.*

158 *Possessio, vel quasi non acquiritur per mille actus, qui communiter fieri solent iure familiaritatis.*

159 *Fideicommissarius ad hoc vt sit legitimus contradictor ad impediendam hæredis possessionem, quæ requirantur.*

160 *Maleficium debitoris non auget per se fideiussoris obligationem.*

161 *Fideiussor non tenetur pro eo, quod venit ratione incidentis negationis.*

162 *Fideiussor videtur se obligasse pro originali, non pro accidentali debito.*

163 *Fideiussor non obligatur pro eo, quod accreuit ob moram debitoris.*

164 *Donationem propter nuptias non potest filius retrocedere patri in fraudem vxoris.*

165 *Filius non potest retrocedere capitulatam maioratus institutionem.*

166 *Consentire non potest filius quod maioratui alia onera apponantur in præiudicium successorum.*

167 *Primogenitus filius quando vocatur ad maioratum vocatio hæc restringitur ad filios immediatos primi gradus.*

168 *Filiusfa. de tertio bonorum suorum in præiudicium parentum disponere potest.*

169 *Restitutionem in integrum aduersus oblationem factam post terminos subhastationis non potest petere fiscus in præiudicium tertij.*

170 *Functiones fiscales Baroni per verba vniuersalia concessa comprehendunt focularia de nouo aucta.*

171 *Beneficialium fructuum appellatione non comprehenditur*

benditur illud quod voluntarii & extra ordinem præstatur alicui beneficiato in dit saare ceptie..s ad beneficium.

172 Baro quicquid acquirit ex donatione, seu concessione Regis non venit in fructuum restitutione.

173 Liquidatio fructuum est facienda in mediocri summa qua idotestes deponunt de maxima, media, & minima.

174 Rebellis quando quis dicatur fugiens ad patriam rebellatam.

175 Qualitas requisita ad successionem debet interuenire de tempore vacationis.

176 Qualitas mulieris vt succedat, vel excludatur, inspicienda est de tempore, quo hereditas defertur.

177 Hæres cum benefi io inuentary non obligatur vltra vires hæreditarias.

178 Hæres pro actionibus pœnalibus contra defunctum introductis non tenetur nisi in quantum ad ipsum peruenerit.

179 Hæres adiens hæreditatem sine confectione inuentarij tenetur soluere debita & legata etiam vltra vires hæreditarias, non tamen in foro Conscientiæ, vt n.180.

181 Indicia suis ponderibus examinata ad capturam aptiora sunt, & ad torturam.

182 Probatio plena & concludens requiritur in crimine hæresis vt quis pœna ordinaria condemnetur.

183 Præsumptiones, & indicia sufficiunt ad condemnandam in pœnam extraordinariam, & purgationem, seu abiurationem indicendam.

184 Inquisitores Fidei mores tuentur, eiusdemque fidei indagatores, & exploratores sunt.

185 Inquisitores quare Crucem vestibus assutam proferunt.

186 Officij sanctæ Inquisitionis primaria cura est Fidem orthodoxam defendere, &c.

187 Inquisitionis sanctæ officio debentur innumera bona, quibus nostra Hispania Dei beneficio exultat.

188 Imperium temporale tutum reddit Fidei Catholicæ defensio.

189 Inhibitio obtenta post elapsum tempus ad appellandum non debet attendi.

190 Iudex à quo non obstante inhibitione Superioris subreptitia potest suam sententiam exequi.

191 Attentato non causat inhibitio superioris subreptitia.

192 Institor, qui dominum ratione contractus ad interesse obligare valet, non potest pro culpa seu delicto illum obligare.

193 Lucri cessantis, seu damni emergentis interesse in multa dari potest; intellige vt ibi.

194 Hæredes non describentes omnia bona in inuentario non amittunt illius beneficium quando omissiones non sunt dolosæ.

195 Audientiam gratiam, & benignam præstare debet Iudex.

196 Causam in negotio principali retinere potest Iudex superior quando inferior in aliquo incidenti grauauit appellantem.

197 Iudex potest finito officio aliquid recipere à parte pro qua tulit sententiam, sponte tamen & sine fraude offerente.

198 Consultorem litterarum tenetur assumere Iudex imperitus.

199 Exceptiones oppositas reiicere videtur Iudex ad vlteriora procedens.

200 Iudex debet esse certus de sua iurisdictione.

201 Exceptiones dilatoriæ debent regulariter ad definitiuam reseruari.

202 Requisitoria an sit iustificata, & exequibilis, cognoscit Iudex requisitus.

203 Delegatus, cui causa appellationis super adiudicatione alicuius beneficij commissa est, non potest instituere.

204 Notarium mutare ad sui libitum potest Iudex delegatus.

205 Vocans aliquem Iudeum ligatur l.2.titul.14.lib.8. Recop.

206 Castri, aut loci in generali donatione, seu concessione non venit iurisdictio.

207 Iudicium confirmat ius superueniens post litem contestatam.

208 Subiectionis ius respectu vasallorum pertinet ad eos tanquam ad singulos.

209 Filiis in vita parentum non debetur legitima.

210 Supplementum legitimæ spatio 30. annorum præscriptum præsumitur.

211 Spurij filij legitimatio potest fieri post mortem patris ex ipsius præordinatione.

212 Bonorum in possessionem mitti debet legitimatus à Principe, non obstantibus oppositionibus, quæ contra legitimationem fiunt.

213 Filiarum legitimarum nulla facta mentione, quando legitimatus à Principe censeatur rectè legitimatus?

214 Personæ habilitas in quocunque iudicio ante omnia iustificanda.

215 Exceptio ex persona incapacitate resultans nunquam censetur exclusa.

216 Litteratis librorum copia necessaria.

217 Filius non tenetur conferre libros sibi à parte donatos, & intellige vt ibi.

218 Maior licitatio vltra iustum pretium ob æmulationem facta non est admittenda.

219 Subhastationis post lapsum termini non potest licitator admitti.

220 Licitator prior est preferendus si dare vellet quantum ab alio postea fuit oblatum.

221 Institutio maioratus in vna scriptura à marito & vxore facta in se continet duas dispositiones.

222 Testamentum à marito & vxore in simul confectum potest postea quilibet eorum pro sua parte reuocare.

223 Maioratus à marito & vxore simul fundatus potest ab vno eorum reuocari pro sua parte ante traditam possessionem, si alter mortuus sit.

224 Primus successor in maioratu non tenetur soluere debita contracta post fundationem.

225 Maioratus quando Regia facultate fundatur, potest de facili mutari alia simili facultate obtenta.

226 Princeps in successione maioratus potest ius competens substitutis de futuro derogare.

227 Institutor maioratus quando absolutè & generice fœminas propter masculos à maioratus successione exclusit, talis exclusio intelligitur propter masculos eiusdem lineæ, & gradus.

228 Statutum excludens fœminas dotatas propter masculos intelligitur de masculis eiusdem lineæ & gradus.

229 Possessor maioris dubiam illius dispositionem interpretari potest.

230 Maioratus duo an & quando in vna persona consistere & permanere valeant, late ostenditur.

231 l.Hisp.7.titul.7.lib.3.Recop. tribus modis limitatur.

232 Malum non est præsumendum de illo, qui bene vixit.

233 Vir honestus, & prouidus non præsumitur aliquid perperam fecisse, aut facturum esse.

234 Mors

234 *Mors mala putanda non est quam bena vita praecessit.*

235 *Scitus viuus fuit sepultus.*

236 *Vocatio facta intelligitur de masculis eiusdem linea, & gradus vbi masculi sunt vocati successiuè, & in eorum defectum vocantur fœmina.*

237 *Verbum* mentiris *est iniuriosissimum.*

238 *Testari liberè potest minor fieat maior.*

239 *Tiberius Cæsar in ætate nouem annorum orationem dictauit in sui parentis morte.*

240 *S. Augustinus in ætate 19. annorum Rhetoricam publicè in patria sua docuit.*

241 *Nerua filius in ætate 17. annorum publicè in iure respondit.*

242 *Baldus in ætate quindecim annorum publicè repetitionem dictauit, & idem fecit Fulgosius.*

243 *Pelytus Senensis in ætate 16. annorum millia iuridica paradoxa publicè defendit.*

244 *Principis ex priuilegio an monopolia exerceri valeant.*

245 *Ciues ditiores quando compelli possint mutuare pecuniam ciuitati?*

246 Rex *pro defensione patriæ potest cogere subditos diuites, vt sibi mutuent pecunias.*

247 *Mutuantes coactè ciuitati possunt aliquid accipere ratione lucri cessantis, vel damni emergentis.*

248 *Coactus ciuitati mutuare potest pacisci de alio lucro.*

249 *Valor mutuatæ rei si crescat, vel decrescat cui cedat damnum.*

250 *Priuilegiis ordinariorum officialium non gaudent supernumerarij.*

251 *Qualitas duplex quando in eadem persona concurrit, illius qualitatis consideratio habenda, cuius contemplatione actus geritur.*

252 Rem *meliorem non potest pater sibi assumere in tertiam, & deteriorem relinquere filiis.*

253 *Meliorare in tertio, & quinto bonorum potest pater duos filios, & ad tempus.*

254 *Mutuum filiofam. datum causa studij quando teneatur pater soluere?*

255 *Expensas pro quibus disciplinis à filio addiscendis pater præstare teneatur?*

256 *Beneficiarius pensione grauatus satisfacit relinquendo, & cedendo fructus beneficij.*

257 Regressarius *post purificatum regressum non tenetur soluere pensionem de consensu Titularis reseruatam.*

258 *Beneficium impetrans sub narratiua quod sit certa pensione grauatum non censetur illi consensisse.*

259 *Illegitimus prima Tonsura initiatus ex dispensatione Episcopi, absque alia capax fit pensionis.*

260 *Intrusus in beneficio, qui percepit illius fructus tenetur soluere pensionem.*

261 *Successor in beneficio pensione grauato tenetur ad illius solutionem actione reali, & personali.*

262 *Obligatio soluendi pensionem non alteratur mutatione personæ in beneficio pensione grauato.*

263 *Conuentionalis pœna non debetur nisi quatenus concurrunt cum interesse.*

264 *Conuentionalis pœna peti non potest verificato quod interesse non concurrit.*

265 *Damnum vbi non adest, ibi condemnatio fieri non potest.*

266 *Contractus nullus, & inutilis non transfert possessionem.*

267 L. sed etsi 25. ff. de donat. inter, & l. si vir vxori, ff. pro donato, *declarantur.*

268 *Participatio cum alio facit cessare prærogatiuam vnitatis, & singularitatis.*

269 *Probandi onus transfert in pretendentem contrarium qui dicit nulla alia bona possidere præter à se relata.*

270 Rex *tanquam Comes præstat præcedentiam* Duci *in illis actibus, in quibus Rex tanquam Comes assistit.*

271 Rex *super Cardinales, an & quando habeat præcedentiam.*

272 Rector *in actibus Vniuersitatis præcedit Episcopo scholari.*

273 *Inquisitores in causis Fidei præcedunt Episcopo.*

274 *Iuniori quando debeatur præcedentia?*

275 *Episcopus est Iudex competens inter laicos super iure cedendi in honorabiliori loco Ecclesiæ.*

276 *Bona ad vsus communes vicinorum deputata, sunt præscriptibilia, quando ea possidens cum immemoriali priuilegium allegaret.*

277 *Titulus insufficiens cum obseruantia 40. annorum sufficit in materia præscriptibili ad acquirendum dominium, & validitatem.*

278 *Præscriptio non interrumpitur per litem in qua quis obtinuit.*

379 *Impatientia sola, & resistentia verbalis sola sufficit ad præscriptionem iurium, & incorporalium siue seruitutis.*

280 *Princeps de plenitudine potestatis etiam sine causa potest derogare iure non plene quæsito, vel quod consistit tantum in spe.*

281 *Res priuatorum auferre, & præiudicare interessatis potest Princeps faciendo legem generalem.*

282 *Substitutorum iuri potest Princeps derogare.*

283 *Substitutiones derogare potest Princeps ob priuatam vtilitatem.*

284 *Princeps potest de feudis antiquis erigere primogenituram in præiudicium vocatorum.*

285 *Contrahere aut aliquid de suo dare non dicitur Princeps concedens alicui contractui suum consensum, & facultatem.*

286 *Concordare partes etiam inuitas potest Princeps ad lites, & scandala vitanda.*

287 *Causas, & lites, alibi vertentes, potest Princeps propria auctoritate ad se auocare.*

288 *Causam ad se auocare potest Princeps, & sua manu Regia abbreuiare propter potentiam litigantium.*

289 *Priuilegium à Principe subdito concessum potest ab eo Principe tolli, vel reuocari.*

290 *Priuilegia ex contractu, & causa onerosa concessa non comprehenduntur in generali derogatione priuilegiorum.*

291 *Immunitatis priuilegium extenditur ad personas, & bona post priuilegium quæsita.*

292 *Incolas de nouo superuenientes comprehendit priuilegium immunitatis.*

293 *Gabellas superadditas comprehendit priuilegium de percipiendis gabellis.*

294 *Villas de nouo auctas comprehendit priuilegium concessum ab Imp. villis ciuitatum.*

295 *Collegio sexdecim virorum concessum priuilegium extenditur ad septem collegas postmodum prædicto priuilegio additos.*

296 *Falsus procurator quibus modis dicatur? ostenditur.*

297 *Gesta à procuratore sine mandato possunt à domino ratificari vt retroacta valeant.*

298 *Ratificationis alicuius actus natura est, vt operetur & valeat idem actus ac si à principio validè fuisset gestus.*

299 Ra

299 *Ratificatio post oppositionem factam de defectu mandati nihil operatur.*

300 *Ratificatio non retrotrahitur in praeiudicium tertij.*

301 *Instrumentum potest licitè retineri à procuratore quousque ei sit satisfactum de sumptibus.*

302 *Scriptum, vel instrumenta pro salario retineri non possunt.*

303 *Procurator generalis Ordinis non potest comparere pro vno Conuentu, intellige vt ibi.*

304 *Causa in la ad appellandum non est procuratoris negligentia in appellando, vel in prosequendo appellationem.*

305 *Procurator simpliciter ad causam datus licèt posset appellare, non potest prosequi appellationem.*

306 *Appellationis prosecutio an sit de appendicijs instantiae?*

307 *Donare an & quando importet promissio donandi?*

308 *Meliorandi promissio adimplenda.*

309 *Maioratum instituendi promissio idem est ac instituere.*

310 *Protestatio in iudicialibus repeti debet in quolibet actu.*

311 *Rationes reddi debent non in loco domicilij, sed in loco administrationis.*

312 *Instrumenta antiqua non indigent solemni recognitione.*

313 *Scriptura priuata recognitio quomodo facienda? ostenditur.*

314 *Exceptio recusationis admittenda dum causa post litis contestationem orta est, aut de nouo ad notitiam partis peruenerit.*

315 *Reductio ad Ius commune plura operatur.*

316 *Factum solius Praelati praeiudicat Ecclesiae quando per illud reducimur ad Ius commune.*

317 *Relatum est attendendum vbi aliter loquitur quam referens.*

318 *Regalia non comprehenduntur in donatione à Rege facta de castro, seu villa cum omnibus iuribus, &c.*

319 *Portugaliae, & Aragoniae Regna sunt aeque principaliter vnita Regno Castellae.*

320 *Relatio semper intelligenda habito respectu ad ea, in quibus specialiter relatio conuenit.*

321 *Dispositioni referenti quando sequeretur repugnantia, & contrarietas, relatio nihil operatur.*

322 *Clausula referens quando habet perfectam dispositionem, & ad aliam refertur non debet attendi dispositio relata.*

323 *Reseruatio nihil dat, vel adimit, sed tantum conseruat ius quod quis habet.*

324 *Papa reseruatio concurrentibus pluribus reseruationibus personalibus, tanquam illustrior debet praeualere.*

325 *Restitutio an & quando differri possit ob necessitatem restituere debentis.*

326 *Retentio datur regulariter pro melioramentis.*

327 *Exceptio retentionis praetextu melioramentorum in executione sententiae opponi potest.*

328 *Praelato, vel clerico datur retentio pro expensis; & melioramentis in rebus Ecclesiae de bonis ipsius clerici, vel Praelati factis.*

329 *Salarium non conuentum quando debeatur agentibus, & solicitatoribus causarum?*

330 *Officialis iniustè impeditus officium exercere an consequi debeat salarium totius temporis, quo fuit impeditus.*

331 *Scientia in aliquo casu desiderata qualis debeat interuenire?*

332 *Scriptura simplici credendum in odium impedientium illius productionem.*

333 *Sententia in fauorem condemnati in dubio interpretanda vt minus ei noceat.*

334 *Sententia est stricti iuris, & strictè venit interpretanda.*

335 *Sententia semper praesumitur lata ex ea causa ex qua proferri de iure debuit.*

336 *Successoribus non citatis praeiudicat sententia lata contra maioratus possessorem.*

337 *Beneficij super qualitate sententia prolata afficit illud quoad omnes.*

338 *Instrumenti pro valore lata sententia iuuat omnibus interesse habentibus.*

339 *Nullitas quando est notoria, & ex actis euidenter constat, obijci potest de nullitate trium sententiarum, non obstante* Clem. 1 de re iudic.

340 *Legitimationis in tempus institui potest filius spurius.*

341 *Statutum conceptum in personas, vel in res non extenditur extra territorium.*

342 *Statutum ne vllus conducat vinum extra territorium non comprehendit clericos.*

343 *Substitutio subsequens intelligitur quatenus priores substitutiones purificarentur.*

344 *Legando testator in codicillis non videtur in dubio recessisse à priori voluntate posita in testamento.*

345 *Summariè testes solum ad capturam deseruiunt.*

346 *Torqueri debent testes varij ad eruendam veritatem.*

347 *Transactio facta super re non dubia, & lite certa est ipso iure nulla.*

348 *Transactio facta super re certa praesumitur facta mala fide.*

349 *Alienari non possunt vasalli inuiti, nec ad alium dominum transferri.*

350 *Subditi possunt resistere domino ne alienet castrum vt subijciantur alteri domino.*

351 *Domini terrarum multas molestias suis vasallis faciunt.*

352 *Vasallus Regis esse potius quis desiderat quàm alterius.*

353 Rex *vbicumque terras vendere intendit, possunt vasalli libertatem suam emere.*

354 *Conductoribus vectigalium quando facienda sit remissio, ostenditur.*

355 *Partes duae ex tribus vicinorum debent in pleno Consilio vniuersitatis interuenire.*

356 *Vicini vota sua collegialiter, & in vnum conuocati dare debent.*

357 *Priuilegijs vniuersitatis non potest maior pars renunciare.*

358 *Pars minor praeualet fauore libertatis consequendae.*

359 *Ius subiectionis respectu vasallorum pertinet ad vasallos tanquam ad singulos.*

360 *Ius vendicandi libertatem cuilibet ex ciuilibus in solidum pertinet.*

361 *Dominij in iure non potest maior pars minori praeiudicare.*

ABsolutio à Confessario obtenta vigore Bullae Cruciatae an suffragetur in foro cōtentioso? Resp. negatiuè, & solum prodesse pro foro interiori, & Cōscientiae quoad Deum: Poenitentia enim, quae imponitur à Confessario, tendit ad illum finem, nempe vt per eam poenitens satisfaciat Deo, & ipsi reconcilietur; poena autem, quam subire deberet in foro externo propter scandalum, spectat ad vindictam publicam & 1

Reip.

Resp. satisfactionem. Ita Ledesma *in 2. part. 4. sentent. q. 26. art. 1. in fine*, Couarruuias *in cap. Alma mater p. 1. §. 11. num. 16.* Villalobos *in summ. p. 1. tract. 27. consul. 9. num. 24.* Nauarr. *consil. 47. de sent. excomm.* Gutier. *canon. lib. 1. cap. 2. num. 10. & 15.* Henriquez *in summ. lib. 7. de Indulg. c. 13. num. 2. in fine*, Ludouic. à Cruce *in expos. Bulla disp. 1. c. 4. dub. 3. num. 3.* Trullench. *etiam in exposit. Bulla Cruc. lib. 1. §. 7. c. 2. dub. 9.* 2 Vnde simplici attestationi Confessarij asserenti absoluisse à censuris non esse credendum in foro externo dixerunt Emman. Roderic. *in comment. ad Bullam Cruc. in addit. §. 9. num. 51.* Nauar. *in man. c. 27. num. 47.* Peña *in direct. Inquisit. p. 1. ad Concil. comm. 25.* Et addit cum Fr. Emman. Rodriguez Trullench. *ubi sup. n. 3.* satis esse Confessarium testari de absolutione, si concurrat testimonium duorum testium asserentium Pœnitentem esse absolutum: & post eundem Fr. Emman. Rodrig. docet. Ioan. Valer. *de different. inter vtrumque forum, verb. absolutio differ. 5. n. 6.* in vno casu prodesse talem absolutionem pro foro exteriori, nimirum si pars læsa fuerit, & iam ei satisfactum est realiter, & cum effectu, vel cum ea concordauerit, & videtur sequi Trullench. *d. dub. 9. n. 4.* Sed quia Auctores non bene inter se stant, alij contrarium tenentes, alij intelligentes modò excommunicatio sit occulta, alij verò distinguentes inter excommunicationem ab homine, & à iure, ideò securius esse existimo absolute respondere vt in principio.

3 Absolutio virtute Bullæ Cruciatæ obtenta an suffragetur ad effectum validitatis impetrationis beneficij Ecclesiastici? Resp. illam suffragari secundùm Calder. *cons. 2. de testib.* quem semper Rota sequuta est, vt apud Crescent. *dec. 14. de probat.* & in terminis Sanctæ Cruciatæ *in Astoricen. Archidiaconatus 17. Iunij & 23. Nouembris 1593. coram felicis record. Clemente VIII & decis. 573. p. 3. diuers.* Quodque nec aduersari videtur opinioni, quam Gutier. *canon lib. 1. c. 1. n. 10. & 15.* verissimam appellat, quoniam cùm beneficium Ecclesiasticum tanquam Christi patrimonium, quid spirituale censeatur, & absolutus in vim Cruciatæ sit verè apud Deum ab omnibus censuris etiam in Bulla Cœnæ Domini contentis absolutus, consequenter etiam erit capax beneficij, & absolutio vigore dictæ Cruciatæ pro impetratione gratiæ opitulabitur, quod & signanter admittit Nauarr. *consil. 47. n. 5. de sent. excomm. secundùm Venetam impress.* & censuit Rota *in Oxomen. Canonicatus 2. Martij 1622. coram bona memor. Merlino.*

4 Accipiens rem certo pretio vendendam si ploris sua industria, & diligentia vendat, an possit illud plus sibi retinere? Resp. affirmatiuè, quia nullam iniustitiam committit præstando domino, vel quod ipse taxauit, vel quod communiter iustum erat, vel id in quod alter non ita industrius venderet; industria enim propria iustum titulum hac in specie tribuit, dummodo pro ea, & suo labore aliud non capiat stipendium, quia tunc eius ratione aliud lucrum non poterit accipere, vel modo non promiserit gratis venditurum, vel domino redditurum quicquid propter rem illam accipiat. Ita Nauarr. *in man. c. 23. num. 97. & 98.* Emman. Sà *verb. venditio num. 11.* Lessi. *de iustit. lib. 2. c. 21. dub. 19. num. 138. cum seqq.* Filliuc. *in q. moral. tract. 35. c. 6. ex n. 144.* Villalob. *in summ. p. 2. tract. 21. diff. 17.* Bonacin. *de restitut. disp. 1. q. 2. dub. 6. num. 16. cum seqq.* Ægid. Trullench. *in exposit. Decalogi tom. 2. lib. 7. c. 20. dub. 3. num. 5. & dub. 17. n. 3.*

Accipiens aliquid ob turpem, & iniustam causam, an illud reddere teneatur, & alter actionem, id est condictionem aduersus eum habeat? Resp. quod licet ante operis patrationem nec promissor, nec promissarius teneantur pacta rerum turpium seruare, nec paciscentes cogi possint ad standum promissis, *l. 3. cum legibus sequentibus, l. si ob turpem §. fin. ff. de condict. ob turpem, l. fin. in princ. ff. de condict. sine causa, l. 2. & 5. C. de condict. ob turpem, l. Hispan. 47.* iuncta *gloss. 1. in fine tit. 14. p. 5.* Nauarr. *de datis, & promissis. §. 32. n. 48. cum sequentibus.* Couarruuias *in reg. peccatum p. 2. §. 2. n. 6.* Nihilominus tamen patrato opere malo promissor obligatur adimpiere promissum, & possessor ob causam turpem restituere non tenetur, quia turpitudo communis est tam accipientis quàm dantis, & in pari causa pro possessore iudicatur, tum etiam quia petendo, & accipiendo non peccat cum ad peccatum non se obliget, nec approbet malum. Ita Valer. Reginald. *in praxi rerum fori pœnit. lib. 10. n. 185.* Lessi. *de Iustit. lib. 2. c. 18. dub. 3. à num. 18.* Filliucius *in q. moral. tractat. 32. c. 9. q. 7. num. 226. & sequent.* Molin. *de Iustit. tract. 2. disp. 74. conclusion. 2.* Villalobos *in summ. tom. 2. tract. 11. differ. 3. n. 10.* Luil. Turtian. *disp. 14. dub. 4. n. 10.* Bonacin. *de restit. disp. 1. q. 1. punct. 1. num. 2.* Trullench. *in exposit. Decalogi lib. 7. c. 17. dub. 2. per tot.*

6 Adæquatio, quæ resultat ex concessione ad instar, an extendatur ad irregularia, & extraordinaria? Respondi negatiuè ex Butr. *consil. 19. num. 9. vers. item quæcumque verba generalia*, Socin. in *l. 1. num. 3. in fine, ff. de legat. 1.* & *ibi* Iason. *num. 21. vers. primo limita*, Ripa *num. 8. vers. item intellige*, Crot. *num. 10.* & Paris. *numero 24. in fine*, Natt. *consil. 4. numero 6. libr. 1.* Fului. Pacian. *de probat. capite 27. num. 28.* Rota *decision. 55. num. 14. part. 2. diuers. & decision. 214. num. 1. p. 2. recent.* Nec extendi ad casum in quo non datur puritas terminorum, Butr. *d. consil. 19. num. 10. vers. item adæquatio*, 7 vbi tenet quòd Abbas æquiparatus Episcopo intelligitur consequi ea priuilegia Episcopalia, quorum est capax, & sibi sunt proportionabilia, & sic non habebit, quæ pertinent ad Ordinem Episcopalem, sequuntur Ias. *in l. 1. numero 21. vers. primo, ff. de legat. 1.* & *ibi* Rip. *num. 8. & 10.* Crot. *sub n. 6. vers. quinta conclusio, col. 3.* Fului. Pacian. *d. c. 27. num. 31.*

8 Ædificium in alieno solo Ecclesiæ pecuniis constructum an solo cedat? Resp. solo non cedere, sed solum ædificio, & sic vtrumque apud Ecclesiam manere, per gloss. *verb. construxisse in c. Apostolicos 12. q. 2.* Tiraquel. *de pia causa priuileg. 121.* Surd. *cons. 333. n. 46.* Marc. Anton Genuens. *in pract. Eccl. q. 31. n. 6. & q. 246.* Cardin. Tusch. *pract. concl. lit. M concl. 175. n. 7.* Giurba *in consuet. Messanen. p. 1. c. 15. glos. 11. n. 10.* Stephan. Gratian. *discept. forens. tom. 5. c. 955. n. 18. & 19.*

9 Æquiparatio ad instar an solum comprehendat præsentia? Resp. comprehendere, & non futura, quę postea nascuntur, & superueniunt, per Bald. in *l. omnian. 1. vers. quare. C. de Episcop. & Cleric.* Abb. *in c. vlt. n. 5. ne clerici vel mon.* Mandos. *de priuil. ad instar q. 9. & gloss. 14.* Suar. *de legib. lib. 8. c. 15. n. 3.*

10 Agere incipiens via ordinaria an possit reuertere ad executiuam? Resp. negatiuè eo quòd renunciasse videatur viæ executiuæ dum cœpit agere via ordinaria, argum. *l. mulier 21. § fin. ff. quod metus causa* ibi, *Vt quam viam elegero hæc mihi pateat, &c. l. quòd in hæredem §. eligere ff. de trib. act.* ibi: *Cùm sciat sibi regressum ad aliam non futurum, &c. l. si creditores hæreditarij ff. de separat.* ibi, *Sed ei quod semel postulauerunt, stare debent, l. si quis iusiurandum 11. C. de rebus cred.* ibi, *Satis enim absurdum est redire ad hoc, cui renunciandum putauit, &c. l. fin. C. de codicill.* ibi, *Sciens se vnius electione alterius sibi aditum præclusisse, &c.* Et ideo hanc negatiuam partem sustinent Paul. de Castro *cons. 78. lib. 1.* Ludou. Roman. *cons. 125. & 133.* Roderic. Xuar *in l. post rem, in declarat. leg. Regni quæstion. 10. quæ est finalis*, Massa *de forma Cameralis obligat. ad 3. p. q. 2. num. 4.* Burg. de Paz *consil. 39. num. 7.* Lancell. *de attent. lite pendent. part. 2. cap. 4. limit*

ult.num.12.cum seqq. Auendan.l.45.Tauri gloss.7. num. 8.Gregor.Lopez l.19.gloss.fin.tit.22.p.3. Paulad.rerum quotid.lib.1.c.fin.p.5.§.11.num.19. Gutierrez lib.3.pra-ctic.q.39. Auiles ad c.10. Prator.verb. execution. num.2. Ioseph.Sesse de inhibit.c.2 §.3. num.46. Gonzalez ad reg.8.Cancell.gloss.6.num.92. Mastrill.dec.157. Giurb. dec.74.num.1. Christoph.de Paz de tenuta c.22. num.1. Monter.à Cueua Aragon.dec.22.num.5. Aluar.Valasc. cons.102.Franc.Barry de success.testati lib.9 tit.8.num.9. Sigism.Scacc de iudic.c.76.num.9. Iacob.Cancer.var. resolut.p.1.c.17.num.42.& p.2.c.3. num.124. in vltim. edit. Perez de Lara de vita hominis c. 27. num.19.cum seqq.

11 Hæc resolutio limitatur primò ne procedat vbi creditor,qui poterat agere via executiua contra d. bitorem, intentauit viam ordinariam cum protestatione quod possit redire ad viam executiuam cum velit,quia hoc casu ad eam redire poterit, secundùm Corbul.in tr.de emphy teusi,tit.de causis priuat. ob non solutum Canon.q.13.ante fin.Mariab cons.11.n.82.Gonçalez de Paz in pract.tom.1.c.2.post princ.Gutierrez dict.q.39.num 6. & 7.vbi tenet quod si reus fuit contumax in primo iudicio indubitanter absque alia protestatione posse creditorem intentare viam executiuam,Ioseph.Sesse dict. §.3.num.48.Iacob.Cancer.dict.p.1. c.17. num.44. cum seqq.

12 Limitatur secundò si creditori liceret variare ex vna via ad aliam ex facultate sibi per debitorem concessa, vel si in instrumento adsit facultas variandi de vno iudicio ad aliud.Marant.disp.6.n.3.Iacob. Cancer. d.p.1. c.17.n.45.

13 Limitatur tertiò quando qui cœpit ordinariè agere,vult redire ad viam executiuam refusis expensis, vt per Marant,de ordine iudic.p.6.tit.de instrumentor. productione num.13.Rebuff.ad leges Galliæ titul. de litteris obligator.art.6.gloss.3. à num.3. Et hoc si creditor qui prius via ordinaria egerat,desistit à lite,ei petat se cōdemnari in expensis,Felician. de censib.lib.2.c.1.n.34. Suar.de Paz in pract.tom.1.p.4.c.2. num.2. Azeued.l.1. num.153.tit.21.lib.4.Recop.Gutierrez dict.q.39.num.7. Ceuall.commun.q.815. num.22. Christoph. de Paz de tenuta c.22.num.6.& 8.Ioseph.Sesse d.§.3.n.49.Saltem quando in instrumento essent clausulæ positæ,per quas sit data facultas variandi iudicium de vno ad aliud.Iacob.Cancer.d.p.1.c.17.n.48.Perez de Lara d.c.27.n.21. cum seqq.

14 Agnationis conseruandæ præsumptio quando ex masculorum vocatione colligatur? Resp.colligi ex eorum vocatione repetitiuè facta in omnibus gradibus, & substitutionibus;cum enim sic testator disponit faciendo talem mentionem de masculis,exinde habetur ratio tacita & præsumpta suæ voluntatis illum voluisse prouidere suæ familiæ agnatæ,& bona sua conseruare in linea masculina, & in sua agnatione continuata successione,l.1.l.in munitatis,l.si viua matre, C.de bonis mat.l.1.in fine C.de bonis infert.c.1.§. hoc notandum, de his,qui feud.dare poss.c.1. de success. fratrum, & hered. Sic communis Doctorum resolutio, ex scribentibus tractatus,Cardinal.Mantic.de coniect. vltim.volunt.lib. 6.tit.15.num.8.Simon.de Prætis de interp.vltim.volunt. lib.3.interp.3.solut.11.à num. 3. Gregor. Lopez l.5.in gloss.mejoras vers.secundo conditor maioratuum colum.1. tit.13.p.6.Pereg.de fideicomm.art.25.num.47.Alexand. Trentacinq.de substitut.p.4.c.7.num.9.cum sequentibus, Molin.de primog.lib.3.c.5.num.25.cum sequentibus.Mieres de maior.p.2.quæst.6.num.51.Ioann Garc. de nobilit. in diuisione operis num.13.Ioann.de Castill. controuers. lib. 2.c.4. num. 78. & 80. & tom. 5. c. 92. à num. 2. & tom.6.c.129.per tot.Fusar.de substit. quæst.499. num.5. & 15.& quæst.346.num.13.Ex consulentibus Curt.sen. consil.40.num.11.versic.tertio probatur,Ruin.consil.179. num.6.volum.2.Purpur. inter consilia Syluani consil. 53. num.4.Paris.consil.50.num.9.& consil.53.num.26. lib.3. & consil.76.num.2.& 3.lib.1.Alban.consil.87. num.14. lib.1.Rimin.iun.cons.23.num.92.lib 1.& cons 110.num. 13.volum.2.Crauet.cons.113.num.47. & latè consil.57. Becc.cons.136.num.27.Galban.cons.49.num.16. vers.alterum,Rauden.cons.358.num.8.Decian.cons.33.num.88 lib.1.Hieronym.Gabr.cons.116.n.14.volum.1.Menoch. cons.205.n.13.Honded cons.70.num.39 lib.1. Surd.cons. 96.num.29.versic.secundò quia,Fusar.cons.5. num.11.& cons.13.per tot.Ex Decisionariis Caualcan.decis.18.n.3. p.3.Thesaur.dec.96.n.27.& 28. Giurb. dec.32.num.14. Rota coram Seraph.decis.1216.num.6. & coram Gregor. XV.decis.514.n.9.& decis.464.n.17.& 18. & apud Farin.dec.282.n.5.& 6.& dec.344.n.14.& decis.359.n.4. p.2.recent.

15 Præcipuè vbi testator adiecit rationem, vt bona conseruarentur in agnatione,& familia, cum expressè appareat agnationis fauore testari voluisse,vt cum Decio,Curt.Crot.Paris.Simon.de Prætis,& Menoch. resoluit Fusar.d.q.499.num.1.& cons.191.num.8. & num. 32.Et tanto magis si testator reiecit Presbyteros,Religiosos,monasteria,seu Vniuersitatem; quia intelligitur id fecisse propter agnationem,& carentiam liberorum præsumptam.Ita Fulgos cons.46.col.1. Alex.consil. 100.num 11.lib.4.& cons.5.eod.lib.Cephal.consil.513.n. 15.Menoch.cons.95.num.98.& cons.328.n.75.& cons. 379.& cons.1117.num.27. & de præsumpt. lib.4. præs. 69.num.10.Cassanate cons.20.num.37.Ramon.cons.15. num.18.Alexand.Trentacinq.de substit.p.4.c.7.num.70. vers.hac conclusio,Intrigl.eodem tract.cent.3.quæstion.56. num.17.& quæst.79.num.12.Rustic. in l.cum auus lib.4. c.2.num.21.& à num.13.Molin.de primog.lib.1.c.13.n. 92.cum seqq.Fusar.de substitut.q.441.n.48.& q.499.n. 26.ibi,Nonus casus est quando exclusi sunt clerici, & Religionem ingressi,quia hoc casu diceretur habita ratio agnationis, &c.

16 Si verò in aliqua parte dispositionis vocaretur fœmina, tunc ex vocatione masculorum non ita præsumeretur animus conseruandæ agnationis,cùm talis dispositio reducatur ad nudam masculinitatem. Ita Gregor.Lopez l.3.gloss.magna q.19.tit.13.p.6.Cephal.cons. 600.n.35.lib.5.Crauet.cons.150.n.2.& cons.306. Surd. cons.343.n.13.& cons.475.n.16.19.& 20.Padil.in l.cùm acutissimi num.24.C.de fideicom.Aluarad.de coniectura-ta mente def.lib.2.c.3.§.4 Molin. de primog. lib 3. c.5. num.29 in fine,& num.50.Mieres de maior.p.2.quæstion. 6.num.65.Petra de fideicommiss. quæstion.9. num.195. Præt.d.interp.3.dub.1.solut.11.num.71. versic. primo declaratur,Salaz.de vsu,& consuet.c.12.num.64. vers. quod si quæras,Ioann.Garc.de nobil.in diuis.num.23. Gutierr. cons.11.num.23.Castill.d.lib.2.c.4.num.178.Giurb.decis.32.num.15.& 20.Melch.Phœb.Lusit.decis.44.n.10. tom.1.

17 Verùm cum possit respectus agnationis haberi quoad aliquas personas,vel casus,& non quoad omnes,iuxta doctrinam Surdi dec.239.n.10.in fine, ideo quando post masculorum vocationem,& in illorum defectum, fœminæ,& ab eis descendentes substituuntur,tunc & quando masculi durant,& succedunt,intentum conseruandæ agnationis non cessat,vt in terminis resoluunt Bald.cons.40.num.1.vers.præterea testator lib.3.Paul.Castren.cons.421.num.2.versic.tertiò dicit lib.1. qui hanc opinionē communem asserit Gozadin cons.45.num.16. vers.non obstat,Rube.cons.35.n.4 in fine cum seqq. Alciat.resp.15.n.6.lib.2.Roland.à Valle cons.82.n.vlt.lib. 3.Cardinal.Mantic.de coniect.lib.8.tit.18. num.17. Tiber.Decian.resp.127.num.25.lib.3. Caualcan. decision. 18.num.3.p.3.Cephal.consil.251. num.36. & num.46. cum

cum seqq. & *conf.*252.*n.*21. Hieronym Gabr. *consil.*116. *ex n.*13. *lib.*1. Gerar. Mazol. *conf.*6.*n.*9. Surd. *dec.*66.*n.* 21. *vers. quando vrò.* & *conf.*316.*lib.*3. Mieres *de maior. p.*2.*q.*6.*n.*56. *vers. ista autem sententia*, Pereg. *de fideicom. art.*25.*n.*26. Quicquid dicat Molio. *de primog. lib.*3.*c.*5. *n.*50.

18 Alapa an reputetur grauissima iniuria? Resp. affirmatiuè ex Azon. *in summ. C. de iniur. n.*23. Gregor. Lopez *l.*10. *gloss.*4 *tit.*9.*p.*7. Azeued. *in rubr. tit.*10.*n.*23. *lib.*8. *Recopill.* Bobadil. *in politica lib.* 2. *c.* 14. *num.* 45. Valenzoel. *tom.*2. *conf.*142. *à n.*55. Plini. 2. *lib.*3. *Epist.*14. Paul. Æmil. *in vita Ludouici XI.* ibi, *Non tenuit iram Dux Lotharingiæ, petunda cupiditate flagrans, atrox conuicium homini fecit, ac alpa os percussit, eam velut summam ignominiam militaris viri intimum pectus immortalè memoria tacitus demisit.*

19 Alienare sua bona immobilia vt possit Respublic. minor, & Ecclesia, ex causa necessitatis ad soluendum æs alienum, quæ requirantur? Respondi necesse esse vt debitum sit certum, & creditores ita instent, vt Ecclesia, seu minor euitare minimè possit, quin omnino soluat, *l. ob æs alienum Cod. de præd. minor.* Roland. *conf.*13. *num.*1. & 2. *libro* 1. Decian. *conf.*403. *numero* 12. & 17. *volum.*1. vbi latè probat quod creditor debet vrgere, & instanter petere crediti solutionem. Gutierrez *de tutel. part.*2. *cap.*5. *num.*75. Montan. *eodem tract. c.*32. *à n.*19. vbi addit quod non sufficit quòd in instrumentu asseratur creditorem vrgere, sed quod debet in actis, & re ipsa constare, Simoncel. *de decretis lib.*1. *tit.*1. *num.*35. *cum seqq.* vbi *n.*58. tenet necesse esse quòd res alienum de præsenti immineat, & vrgeat, nec sufficit quod de futuro speretur. Cardinal. Mantic. *de tacitis, & ambig. conuent. lib.*4. *tit.*6 *num.*6. Menoch. *de arbitr. casu* 172. *num.*13. Mastrill. *Sicil decision.*121. *num.*2. Et in hoc casu vendi debent bona minus damnosa, & minus vtilia, *l. magis puto* §. *non passim*, & §. *imprimis*, *ff. de rebus eor.* Roland. *d. conf.*53.*n.*7 Caualcan. *de tutor. & curat. num.* 129. Montan. *d. c.*33.*n.*11. Menoch. *d. casu* 172. *num.*13. & 14. Simoncel. *d. tit.*1.*n.*49. Cardinal Mantic. *d. tit.*6. *n.*11. & 12.

20 Alimenta, litisque expensas recipiens an teneatur si succumbat ea restituere, aut si vicerit compensare? Resp. non teneri, prout reprobato Couaruu. resoluunt Vincent. de Franchis *decision.*114. *num.*1. & 2. Surd. *de aliment. tit.*1. *quæstion.*124. Marescot. *var. resolut. libro* 2. *c.*83. *num.*26. Aluar. Valasc. *consil.*1. *numero* 7. Aloys. Ricc. *decision.*251. *à num.* 9 *part.*2. Fontanel. *de pactis nuptial. tom.*1. *claus.*4. *gloss.*18. *part.*4. *num.*79. & *tom.* 2. *claus.*6. *gloss.*2. *part.*4. *num* 54 Bellamin. *ad Gregor. XV.*

21 *dec.*189.*n.*7. *vers. secundum est autem.* Itavt taliter recipiens de restituendo nequaquam cauere debeat. Sic contra Cou. *pract. c.*6 *n.*7. tenent Surd. *d. tit.*1.*q.*125. Pyrrh. Maur. *de fideiuss. p.*1. *sect.*3.*c.*8.*n.*2. *vers. contrarium tamen.*

22 Alimenta vt quis præstare, vel recipere teneatur, an proprietas bonorum sit potius consideranda, quam ipsorum redditus? Resp. ad redditus tantum attendendum esse, quia non debet attendi proprietas, vt ex eius pretio quis pauper consideretur, vel diues; sed ex reditu an sufficiens, vel insufficiens ad necessaria vitæ comparanda sit. Ita per *l. qui bonis* 6. *de cess. bonor.* resoluunt Rot. Bonon. *decision.*25. *num.*65. Cæsar. Barz. *decis.*69. *num.*46. Cephal. *conf.*498. *num.*24. Tiber. Decian. *conf.*70.*n.*26. *lib.*2. Menoch. *conf.*7.*n.*18. & *conf.*87. *n.*66 & *conf.*431.*n.*13. Nicol. Reusner. *decis.*2.*n.*57. *lib.* 2. Marius Giurba *in consuet. Messanen. c.*7. *gloss.*13.*n.* 32. Aldobran. *conf.*28.*n.*26. Rot. *decis.*214. *num.*5. *part.* 2. *recent.* & coram Duran. *in Romana alimentorum* 21. *Iunij* 1617.

32 Alimenta an filius patri, & pater filio dare adstringatur, si ex officiu, vel artificiu quod habet ea petens, decenter viuere possit? Resp. negatiuè per gloss. *verb. vt operi*, in *l. si quis à liberis*, §. *sed si filius ff. de liberis agnosc.* vbi Curduba de Lara *num.*123. *cum seqq.* Cæsar. de Grassis *decis.*162.*n.*8. *sub tit. de success. ab intest.* Carpan. *ad statuta Mediolanen. stat.*312.*n* 6. & *stat.*313. *n.*50.*p.*1. Ascan. *de patria potest. c.*6. *effectu* 17. *n.*31. Philipp. Paschal. *de Viribus patria potest. p.*2 *c.*3. *n.*34 Fab. Turret. *conf.*85.*n.*24. *lib.*2. Tiber. Decian. *conf.*111.*n.*6. & *conf.*29.*n.*5. *lib.*3. Menoch. *conf.*221. *num.*26. Sim. de Prætis *conf.*9.*n.*19. & disponitur expresse *in l. Hisp.*6. *tit.*19.*p.*4.

24 Alimentorum loco si pater filiu spurio fundum donauit inter viuos, vel in testamento legauit, an talis fundus sic donatus, aut legatus transmittatur ad hæredes ipsius filij? Resp. negatiuè cum Bald. Nouel. *de dote part.*6. *priuil.*56. *column.*1. Roland *conf.*74. *a num.*51. *libr.*1. Anton. Gabr. *commun. lib.*6. *de aliment. conclus.*1. *num.*28. Menoch. *conf.*60. *num.*29. *libr.*1. & *de arbitrar. libro* 2. *casu* 169. *num.*10. Cordoba de Lara in *l. si quis à liberis* §. *idem rescripsit*, *numere* 73. *ff. de liber. agnosc.* Matiens. *l.*8. *gloss.*3.*n.*1. *tit.*8. *libro* 5. *Recopill.* D. Barbos. in *l.*1.*p.*4.*n.*72. *ff. soluto matrim.* Quicquid contrarium teneant Roderic. Xuar. in *l.*1. *tit.*6. *lib.*3. *fori*, vbi agit *de success. bonor. n.*14. Couarruuias *de sponsal. b. p.* 2. *c.*8. §.6. *num.*51. *in fine*, Auendan. *l.*10. *Tauri gloss.*1. *numer* 3. Intellige nisi pater dotem dederit spuriæ cum pacto quòd transiret donatio ad filios, Alexand. Trentacinq. *var. resol lib.*1. *tit. de nothis, & spur. resol.*2.*n.*14 35. & 39. Vel nisi alimenta fuerint taxata secundùm taxationem de qua in *l hereditatum, ff. ad leg falcid.* & non excesserint valorem alimentorum, quæ deberent in singulos annos præstari, Vincent. de Franchis *decision.*185.*n.*17. Cordoba de Lara in *d.* §. *idem rescripsit numer.*32. Perez de Lara *de vita hominis c.* 5. *num.* 14. vbi addit in excessu alimentorum non transmitti, D. Barbos. in *d. l.* 1. *p.*4.*n.*74.

25 Alimenta an sint præstanda illis, qui possunt militare aut alio modo victum sibi parare? Resp affirmatiuè, quia hæc potentia non excusat à debito alimentorum proueniente à iure naturali propter fragilitatem humanæ potentiæ, quæ variatur ex tempore, sed solum attenditur, an illo cui debentur alimentator habeat redditus, ex quibus viuere possit, vt per Rot. *decis.*234.*n.*5. *p.*2. *recent.* & coram Duran. *decis.*95.*n.*1.

Bona extra territorium existentia in quibus casibus comprehendat lex vel statutum? Resp. comprehendere in sequentibus.

26 Primò quando omnes contrahentes sunt subditi vnius Principis, & intra eius territorium existunt, Bart. in *l. cunctos populos*, *n.*52. *C. de sum. Trinit.* vbi Ias. *n.*20. Signorol. *conf.*266.*n.*7.

27 Secundò quādo statutū vult habilitare, vel inhabilitare subditū, quo casu cōprehēdit bona extra territoriū

28 existētia. Bart. *d. n.*32 Socin. *conf.*56.*n.*4. *vol.*1. Nō enim deficit potestas in statuēre, qui potest subditos inhabilitare ne succedāt. Tiraq. *de primog. q* 47.*n.*24. & *ad leges connub. gloss.*8.*n.*219. *vers. præterea potestas statuendi*, Surd. *conf.*555.*n.*12. & *conf.*535. *num.*18. Valasc. *consil.* 182.*n.*8. D. Barbos. *in l. exigere dotem n.*165. *ff. de iudic.* Christoph. de Paz *de tenuta c.*65.*n.*16. *vers. ex prædictis.*

29 quia inhabilitas, quæ personam respicit, eam afficit quocumque vadat, Alderan. Mascard. *de statut. concl.*6. *n.*121. *vers. non est etiam in consideratione.*

30 Tertiò, quando lex est prohibitiua in personam; quia tunc comprehendit bona quamuis sint extra territorium statuentis, Bart. in *d. l. cunctos populos num.*32. Surd. *d. conf.*535.*n.*17. & *conf.*553.*n.*10. D. Barbos. in *d. l. exigere dotem*, *n.*163.

31 Quartò, quando fundationes maioratuum factæ

sunt in aliquo Regno, quia secundum illius leges procedendum, licet bona extra Regnum existant, *l.si non specialꝫ C.de testam.l.1.Cod.quemadmod.um testam.aper.* Bart *in d.l.cunctos populos num.3*. vbi Alber. *num* 16. & Iason.*num.*44.Signorol.*d.consil.*166.*n.*2.Alexand.*cons.* 44.*n.*5.*&* 6.*lib.*5.Christophor.de Paz *d.c.*65.*n.*30.*cum seqq.*

32 Quintò, quando dispositio loquitur de iuribus vniuersalibus, quia tunc comprehendit bona intra, & extra Regnum existentia, Signorol.*d.cons.*166.*n.*7.Alexand. *cons.*44.*n.*4.*vol.*5.Bion.*de statut.art.*8.*n.*129. Honded. *cons.*13.*n.*29.*&* 30 *vol.*1.Surd.*d.cons.*553.*n.*11.Cephal. *cons.*309.*n.*25.*& seq.lib.*3.Carol.Bardel. *cons.*56.*n.*51. Thom.Minad.*cons.*11.*n.*13.*&* 14. Christoph.de Paz *d. c.*65.*n.*16.

33 Sextò, quando statutum est fauorabile, quia extenditur ad bona alia'um prouinciarum, Bart. *vbi suprà n.*32 Hieronym.Gab.*cons.*14.*n.*11.*volum.*1.Crauet.*cons.* 318.*num.*9.Thesaur. *Pedem decision* 37.*num.*6. Cephal. *cons.*309.*n.*24.Bardel.*d.cons.*56.*n.*12. Surd. *cons.*553.*n.* 9. *&* 10.

34 Bouem intrantem in suum fundum an possit dominus retinere pro damno si ignoret cuius sit, donec damnum ei soluatur? Resp. posse, *per l.Quintus* 39. *cum seq. ff.ad leg.Aquil.* Chastan.*in consuet.*Borgund. *rub.*1.§.6.*en mensagage n.*1.*&* 11.Aretin.*de retent n.*8. Menoch.*remed.*9.*recup.n.*275. Caroc.*de locato p.*4.*sub. de retent.pro noxa fol.mihi* 228.Ioann. Garc.*de expens. c.*4.*n.*28.Surd.*de aliment.tit.*8.*priuil.*62. Stephan. Gratian.*discept.forens.c.*80.*n.*1.nisi de consuetudine seruetur contrarium, Pichard. *ad §.caeterum n.*30. *Instit.ad leg. Aquil.*

35 Bouem retinere an possit dominus pro alimentis praestitis, donec de eis sit illi satisfactum? Resp. posse per *l.in summa*, & *ibi* Salicet. *C.de pignorib. l.interdum cum l.seq.ff.qui potiores in pign.hab.* Surd. *d.priuileg.*62. *num.*3.*&* 13. *&* tit.1.*quaest.*76.*num.*10. vbi addit quòd ratione alimentorum competit Ipsi tacita hypotheca, Caroc.*d.tit.de retent.pro noxia num.*1.Pichard *in d.§.*

36 *caeterum numero* 13. Et expensas factas in alendo bone, vel equo potest repetere qui eas sustinuit absque probatione, quia non ex vento se alit bos; ita Nat. *cons.*147.*n.*32.Mascard.*de probat.concl.*715.*n.*4.Sord.*d. priuil.*62.*n.*13.Steph.Grat.*d.c.*80.*n.*12.vbi tenet quòd statur eius assertioni.

37 Cambij litteras recipiens, & legens an videatur eas acceptare, & se obligate ad solutionem? Resp.affirmatiuè, nisi contrarium protestatus sit, Paris *cons.*5.*n.*206. *lib.*4.Gam.*decision.*318.*n.*4.*&* 5.*& ibi* Flores de Mena *in addit.vers.tertio*, Menoch.*de praesumpt.lib.*3.*praes.*65. *num.*1.*& lib.*6 *praes.*99.*n.*15.Fului.Pacian.*de probat.lib. 1.c.*29.Rot.Genuens.*dec.*13.*n.*2.Sigism.Scacc.*de commerc.& camb.§.*1.*gloss.*5.*q.*11.*n.*336.Vide infrà *in verb. litt. N.*

38 Castrum si alicui nobili conceditur cum territorio, an ille nobilis habeat territorium postea auctũ? Resp. affirmatiuè, per Imol.in *l.damni infecti §. si is qui ff. de damno infect.n.*16.*vers.& praedicta etiam faciunt*, & *ibi* Roman.*n.*7.Menoch.*cons.*205.*n.*47.*lib.*3.Anel.Amat. *cons.*39.*n.*12.

39 Catholici titulo à quo tempore Castellae Reges vtantur? Resp. eo vti non solum à temporibus Ferdinandi, & Elisabethae, quibus hunc titulum Alexander VI.Summus Pont.ob Mauros demum ab Hispania expulsos meritò renouauit, sed à tempore Recaredi Gothorum Regis, qui in Concilio Nationali Toletano ita appellatus fuit, eo quod primus Fidem Catholicam inuiolabiliter custodiuit, & totam Hispaniam ab Arriana haeresi liberauit, Ita Archiepiscop. Toletan. *lib.*1.*c.* 3.*& lib.*4.*c.*5.Luc.Tuden. *in Alphonso I.aera* 776. Historia generalis Hispaniae *p.*3.*c.*4. Vasae. *in chron. Hispan.*1.*in* 1.*anno* 1589.*& anno* 737.Ambrof.Morales *histor.Hisp.p.*3.*lib.*13.*c.*12.Raphael.Volaterran. *lib.*2. *c. Sarracenorum initium belli,ad fin.* Zurita *in annalibus Aragon.p.*3.*lib.*2.*c* 40.Mariana *de rebus Hispania lib.*7. *c.*4.*& lib.*26.*c.*11.*in fine.*Gualter.*in chronolog.saeculo* 8. *pag.*567.Camill. Borrell. *de praestantia Regis Catholici cap.*41.*ex num.*48.*& cap.*42.*per tot.* Mades. *in monarchia Hispan. cap.* 12. Sim. Maiol. *in diebus canicular. tom.*4. *colloq.*5.*pag. mihi* 362. Valdes. *de dignitate Regum, Regnorumque Hispaniae cap.*13.Fr.Rodericus de Yepes *in Genealogia Regum Hispania in Alphonso I.* Valenzuel.*in manif.contra Venetos p.*7. *num.* 106. Gregor. Lopez Madera *in tractac.de las excelencias de la Monarchia y Reynos de España cap.*2. *& fin.pag.in.*82. Salazar de Mendoça *de origine dignitatis Hisp.lib.*1.*c.*6. *pag.*7.Ioann.de Solorzano *de Indiarum iure lib.* 2.*c.*25. *n.*27.Fr.Ioann.à Ponte *in conuen. vtriusque Monarchia in Epist.ad Regnum,& lib.*1.*c.*3 *pag.*14. Petr.Aznar.*in tr.de Maurorum expulsf.p.*2.*c.*25.*&* 26.

40 Causa iusta in quibus casibus non praesumatur in Principe? Resp. non praesumi quando facit contra Insgentium, ex Fulgos.*cons.*61.*col.* 2. Felin. & Decian. *in c.quae in Ecclesiarum,num.*37.*de constit* vbi Beroi.*n.*144. latè Socin.*cons.*120.*col.*9.*vol.*3.Iason.*in l.si testamentum C.de testam.*Crauet.*de antiquit.tempor. temp.*1. *num.* 7. *cum seqq.*Hippol.Rimin*aldi.cons.*18. *num.*108. Petra *de potest.Princip.c.*32.*q.*8.*num.*4. *fol.*603. Vel qoando disponit velo leuato, & sine causae cognitione, & non vocata parte, cui praeiudicatur, Crauet.*cons.*241.*col.*16. *vers.tertiò respondeo vol* 2.Petra *d.c.*32.*causa* 2.*num.* 50. *fol.*6 o. Vel quando subditi scandalizantur, Felin.in *c.ad audientiam col.*2.*de praesumpt.* Petra *d.c.*32.*q.*8. *numero* 14.

41 Causa quando dicatur instructa? Resp. instructam dici quando est in calculo ferendae sententiae, id est, postquam coram iudice à quo est productus processus primae instantiae, & in statu in quo potest ferri sententia, vt per Marchesl.*de commission p.*2.*de commissione auocat. n.*105.*cum seqq.pag.* 185.vbi qoòd intelligitur post conclusum in causa, Cresc. *dec.* 113. *alias* 1. *de iudic.* latè Theodos.de Rubeis *in singularib.Rota tom.*2.*p.*4.*claus.* 305 Rot.*dec.* 779.*n* 8.*p.*1.*diuers.*

42 Causa ad effectum vt intret clausul *Dummodo causa non sit instructa*, de quo tempore debeat esse instructa? Resp.debere esse instructam de tempore auocationis, & non sufficere esse instructam de tempore inhibitionis, per Achil.*dec.*5.*de rescript.* & Theodos. de Rubeis *d.claus.*305.*n.*4.*&* 13.*cum seqq.*

43 Citatio pro singulis horis, & diebus an sit valida? Resp. tanquam incertam nullius esse momenti, per Bald.*cons.*268.*vers.item nullo modo,col.*1. Gregor. XV. *dec.*71.*n.*5.vbi Belisamin.*n.*9.

44 Citatio illorum, quorum interest, aut Interesse potest quòd facultas Regia ad validitatem maioriç non expediatur, an sit necessaria? Resp. necessariam non esse, vt per citatos ab Addit.Molinae *de primog. libro* 3. *c.*3. *num.*2.*&* 23.ex eo qoòd facultatis huiusmodi expeditio, actus facultatiuus est, atque extraiudicialis, valens expediri etiam sine citatione, Anton.Gabr.*commun.tit. de citat.concl.*1.*num* 424.Menoch.*consil.*20. *numero* 38. *& cons.*1140.*n.*31.Rouit.*ad pragmat.Neapol. pragmat.* 8.*de possess.non turb.n.*18.*&* 19.Fusar. *de substit. q.*408. *num.*134.Cyriac.*tom.*2.*contrau.* 208. *numero* 45. Nisi dispositio Principis feratur ad hoc vt exterus de familia succedat, seu alienigenae bona consequantur, quia tunc tunc non tantum mutatio voluntatis sequatur, sed subrectio, existimo necessariam esse citationem, & in his terminis intelligendum esse reputo eundem Molin.*d.c.*3.*ex num.*21. Burg.de Paz *in prooem. legum Tauri*

Tauri n.324 Fusar. d.q.408.n.155. Castill. controuers. libro 3.c.28.numero 13. Perez de Lara de vita hominis cap.8. num.6.

45 Citatiò consanguineorum an requiratur ad alienāda bona maioratus,& ad census super illis imponēdos cum Regia facultate? Resp. non requiri, ad not. per Mascscot. var. resol. lib.4.c.10. n.155. Tapiam in decisionibus supremi Concilij Italiæ decis.20.num.26.cum seqq. Ponte cons.152.num.5. cum seq. & cons.154. n.8. vol.2. Add. ad Molin. de primog. lib.5.c.3. sub n.22. & 23. vers. dubium erit pag.210.

46 Citatio partis an requiratur in impetratione priuilegij? Resp. non requiri, per Anton. Gabr. commun. l.2. tit. de citat. concl.1.n.424. cum seq. Surd. cons.1.n.97. Steph. Gratian. discept. forens. tom.3.c.458. numero 28. Rouit. ad pragm. Neapol. pragm.4. de possess. non turb. nu.18. & 19. Maur. alleg.16.n.20.p.2. Menoch. cons.1140.n.31. vol.1.

47 Clerici,& Ecclesiasticæ personæ an vi coactiua, seu potiùs directiua teneantur ad obseruantiam legum sęcularium, & statutorum politicorum, quæ in bonum commune,& publicam omnium vtilitatem diriguntur, & non contrariantur immunitati Ecclesiasticæ? Resp. non teneri vi coactiua, sed directiua, id est non ratione legis Ciuilis,& quatenus lata est per sęcularē potestatem, sed ea vi rationis naturalis, super qua fūdatur, quę ligat omnes, vt obseruent quod iustum est,& rationabile. Ita Canonistę in c. Ecclesia S. Mariæ, de constit. & in c.1. de noui oper. nunciat. Legistæ in l. cunctos populos C. de sacros. Eccles. Vasquez 1.2. disp.176. capite 4. Suarez de legib. libro 3. cap.34. Laymann. in Theolog. morali libro 1. tr.4. de legib. c.13.n.1. & 4. Azor. instit. moral. p.1. libro 5.c.12.q.3. & parte 1. libro 9. capite 7 q.8. & 9. Villalob. in summa tom.1. tr.2. diffic.31. numero 1. Porrel. in dub. Regul. verb. lex n.2. Barthol. à S. Fausto in speculo Confessar. disp.6.q.44.n.3. Gutier. pract. libro 4.q.38. Palador. differ.9.§ 4.nu.7. Greg. Martinez in tom.1. 2.q.69. art.5. dub.2. concl.2. Fragoso lib.2 disput.4. numero 308. Fagundez de instit. lib.5. cap.17. numero 10. Marta de iurisd. p.4 cent.2 casu 1.n.1. Bonacin. de legib. disp.1.q.1. puncto 6. numero 5. & 19. Ciarlio. controuers. forens. libro 1. cap.51.n.21. Anton. Diana moral. resol. p.1. tr.1. resol.7. & p.5. tr.1. resol.6. & p.6. tract.8. resol.4. Machado en su perfeto Confessor y Cura de Almas tom.2. libro 4. tract.18. docum.7. Mich. Ferro in quæstione moralib. parte 1. quæst.11. numero 10. & quæstione 50. numero 7. Thom. del Bene in tractat. de Parlament. dub.30. sectione 2. numero 2.

48 Clerici & Ecclesiasticæ personæ an comprehendantur in edicto, decreto, seu proclamate de vendēdo frumento, seu aliis mercibus certo & taxato pretio, aut de non extrahendo frumentum, seu alia victualia; & in edictis quæ fiunt per iudices sæculares tempore pestis, vel eius suspicionis? Resp. consulendos esse Marien. l.1. glos.5. titul.25. lib.5. nouæ Recop. Hieron Gabr. cons.37. lib.2. Menoch. consil.800. lib.8. vbi latè quod clerici tenentur ad obseruantiam edicti Mediolanensis de non ferendo orizam. & cons.1000. lib.10. Viui. decis.18. num.14. Menchaq. vsufr. q. cap.5. lib.1. Meal. in tract. tassa panis concl.5. Morla in emporio iuris titulo 9. de contrahenda empt. q.10. vbi de clericis, qui emunt triticum, & postea reuendunt, Felician. de Solis de censib. lib.2. cap.2. numero 4. Ceuall. communic. contra communes tom.4. q.869. numer.40. & in tract. de cognit. per viam violent. in proœm. c.4. Hieron. Leo decis.20. Bobadil. in politica lib.2. cap.18. num.245. Cacheran decis.68. num.5. cum seqq. vbi de collectis tempore pestis, Gutier. pract. lib.4. q.38. vbi latè agit, an valeat dispositio l.2. tit.18. l.6. Recop. quæ imponit pœnas Prælatis,& clericis extrahentibus monetam ex hoc Regno? optime R.P. Fr. Hieronym. Garcia in sum. morali tr.1. diff.3. dub.2 puncto 4.n.38 vbi cum Diana tenet non comprehendi.

49 Clericus præueniens in capienda possessione hæreditatis vacātis an fiat reus necessarius? Resp. affirmatiuè,& ideo coram iudice Ecclesiastico remedium possessoriū contra clericū intētandum ab eo, qui illum ab huiusmodi possessione expellere vult, vt per Anchar. in c. significasti, de foro comp. n.24. vers. quarto quæro, Zuchard. in l. fin. C. de edicto D. Adriani tol. n.308. Menoch. rem. 4. adipisc. nu.435. & seq. Achil. Personal. in tr. de adipiscenda possess. n.90. Carol. de Grassis de effectib. clerical. effectu 1.n.949. Bobadil. in politica l.2 c.18.n.157. & seq. Marta de iurisdict. p.4. casu 37.n.16. Argel. de legitimo contradict. q.3. art.6.n.285.

50 Clericis etiam in sacris Ordinibus constitutis, si pauperes sint, nec aliunde commode viuere, se suósque decenter alere possint, an negotiatio vel mercatura permittatur? Resp. permitti per cap.1. ne clerici, vel mon. c. vltimo de vita & honest. cleric. capite quanquam 4. de cens. lib.6. Albert. Trot. de vero & perfecto clerico cap.52 num.5 Salzed. ad Bernard. in pract. capite 55. litt. A. vers. necessitatis tamen causa, Farin. fragm. crimin. litter. C. numer.163. & 169. Carol de Grassis de effectib. cleric. effectu 6.n.9 & à n.24. Stephan. Gratian. discept. forens. c.57.n.27.& est depositum in l. d. disp.45. titul.6. part.1. Dummodo ob negotiationem à Diuinis non subtrahātur, nec desistant Officiis, quibus debent incumbere, Molin. de iustit. disp.342. num.13. Carol. de Grassis dict. effectu 6 num.40. Isidor. Moscon. de maiest. milit. Eccles. lib.1. p.2. cap.2. verb. artificia autem. Illis etiam qui nullum etiam incongruum beneficium habent, aut quo viuere possint sufficienti carēt patrimonio, in vtroque indistinctè foro pro qualibet causa postulare in ciuilibus conceditur, c.1. à contrario sensu, de postulādo, ibi, si stipendiis Ecclesiasticis sustentetur Man. de spol. cleric. §.7 numero 5. vers. eademque ratione, Farin. d. lit. C. numero 102. Alphons. Villag. in praxi Canon. lib.9. titulo de aduocat. concl.6. post med. Ioan. Malder. de virtut. Theolog. & iustit. tractat.6. capite 3. dub 8 vers. secius dicendum, Carol. de Grassis effectu 21. numer.6. cum seqq. Gonzal. ad regul.8. Cancel. gloss. 3. numero 28. cum seqq. Stephan. Gratian. discept. forens. capite 57. ex numero 22. nouissimè R. P. Hieronym. Garcia mei amicissimus in summ. morali tractat. 1. diffic.2. dubio 6. numero 4. pagin.112.

51 Conditio & modus an, & in quo differant? Resp. conditionem tunc dici quando disponens vult aliquid adimpleri ante suam dispositionem, modum vero quādo postea voluit quod adimpleatur; vbi enim cōditio respicit executionem, quæ ex perfecta dispositione procedit, amittit naturam conditionis, cum iam non præcedat,& sic modus iudicatur, l. his verbis C. quando dies leg. cedat glos. in l.1. C. de donat. quæ sub modo, gloss. & Bart. in leg.1. ff. de condit. & demonst. Sarmien. select. l.2.c.3.n.4. & 5. Molin. de primog. l.2. c.12. à n.13. & c.15.n.28. alt. Molin. Theolog. de iustit. disp.206. cum duabus seqq. Card. Mantic. de coniect. vltim. volunt.10. tit.5. n.13. Mieres de ma[...] p.2.q.4. illat.8.n.152. cum seqq. in nouiss. edit. Parlad. differ.147. à numer.1. Pichar. in §. sub conditione 4. numer.9. & 10. Instit. de verb. oblig. Ioseph. Sesse Arag. decis.31. Castill. controuers. lib.4. cap.55. nu.25. & seqq. vbi numero 29. ait quod in dubio potius modus quàm conditio præsumitur. Menoch. cons.262.

52 n.7. & cons.494. per tot. vol.5. vbi num.15. sic ait Intelligimus etiam quod institutus sub conditione non prius dicitur heres quam impleta conditione, si negatiua est conditio data, aut oblata cautione loco implementi: institutum verè sub modo affirmatiuo, vel negatiuo esse hæredem etiā ante impletum modum, datamve cautionem, &c. Vnde inter conditionem & modum differentia est, quia

modus non impedit acquisitionem ab initio fieri,licèt deinde eo non impleto resoluatur, *l.libertas,§ hac scriptura,ff.de manum.testam* Sarmient.*d.lib.* 2.*c.*3.*n.*1.2.& 4.Menoch.*de præsumpt.lib.4.præs.*175.*num.* 11.& *cons.* 131.*n.*4 Parlad *d.differ.* 147.*n.*8.Seraphin.*decis.*724.*n.* 10.adimpleri enim potest post dispositionem,& actum perfectum , *l. Mænia,ff.de man.testam. l.demonstratio,§. vltim & l.quibus diebus §.Termilius ff.de condition. & demonst.*

53 Conditio verò impedit acquisitionem ab initio, cum illa impleri debeat antequam actus perficiatur,*l.filiofam.ff.de condit. & demonst.*

Conditio mixta quando habeatur pro impleta Resp. tunc pro impleta haberi quoties nõ potest impleri per factum eius,in cuius persona impleri debet, *l.si Titius* 14.*l.iure ciuili* 14.*l in testamento* 31. *ff de condition. & demonst.l.qui concubinam,§.vx ri,ff.de legat.* 3.*l.Mænia, in princip.ff.de ann.legat* Menchaq.*illustr.lib.*1.*cap.*93. *num.*1 vbi *n.*5. subdit rationem vulgarem quòd quando conditio nubendi pendet ex facto alterius,alteri per alterum non debet iniqua conditio inferri,quia fortè ille,cui debet nubere,posset hoc facere malitiosè,vt illa perderet hæreditatem nulla subsistente iusta causa:idcirco lex vult quod tunc conditio habeatur pro impleta,*l.*1.*C.de his qua sub modo*,ibi,*Sed si per te non stat quominus voluntati testatoris pareas,sed per eum,cui nubere,iussa es,quominus id,quod tibi relictum est, obtineas, non oberit,l si post diem,§.item si qua,ff.quando dies,l.ce-*

54 *dat, l.testamento* 31.*ff.de condit. instit.* quorum iurium auctoritate resoluendum est mulierem,cui fuit conditio imposita nubendi Petro,succedere ac si illi nupsisset,si Petrus prius cum alia matrimonium contraxit, cùm eo ipso conditio habeatur pro impleta;vt in specie tradunt Socin.in *l.in testamento la* 2.*n.*2. & 7.*ff.de condit.& demonstr.*Guillelm.Benedict in *cap.Raynutius verb.cuidam Petro tradiderunt numero* 3. Sim.de Prætis egregiè hoc probans,*de interpret.vltim.volunt. libro* 4. *interpret.*1.*dub.*11.*num.*69.& *interp* 2.*dub.*1. *numero* 7. Ioann.Baptist.Plot.*inter consilia matrim.diuers.cons.*87. *num.*8.Menoch.*de præsumpt.lib.*4 *præs.* 183. *num.*25.& *consil.* 46.*num.*31.*vers se undus est casus* , latè Galgan. *de condit.& demonstr.part.*2.*cap.*1.*quæst.*29.*num.*7.& 8. Molin.*de primog.libr.*2.*capit.*13.*numero* 20. alt.Molin. Theolog.*de instit.tract.*2.*disput.*206 *versic.quando legatum,& disp.*613.*num.*4.Sanchez *de matrim. libr.*1.*disp.* 33.*num.*8.& 20.Cardinal.Mantic.*de coniect. vltim.vo-*

55 *lunt.lib.*11.*tit* 18 *n.*17.Idem resoluendum quando mulieri fuit iniunctum præceptum nubendi cum Petro,& per Petrum stetit quominus contraheretur matrimonium,quia conditio habetur pro impleta,& mulier potest cum alio contrahere matrimonium,& consequitur legatum,seu hæreditatem, vt per Socin. in *d.l.in testamento la* 2.*n.*11.Plot.*d.cons.*87.*n.*18.Menoch.*d præs.*183. *n.*28.Galgan.*d.p.*1.*c.*8.*n.*20.& 21.Sanchez *d. lib.*1.*disp.* 33.*n.*18.*vers.quartum dubium*

56 Cõditio apposita in fideicommissis,vel maioratibus ducendi consanguineam,an sit valida ? Resp.validam esse , & intelligendam accedente Pontificis dispensatione cum Emman.Costa *select.lib.*1.*c.*8.*num.*14. Molin.*de primog.lib.* 2.*cap.*13.*num.*7.& *in addit. ad finem operis cap.*13.*num.*11 Mieres *de maior.p.*1.*q.*50.*num.*2. Sfort.Odd.*consil.*51.*per tot.*Gutierrez *canon.l.*1.*cap.*22. *num.*23 & *cons.*18 *n.*6.& 7.Fachinæ.*controu.libr.*1.*cap.* 36.vbi respondet ad text in *c.vltim.de condit.appos.* latè Castill.*controuers.libr.* 3.*capit.*7. *numer.*42. *cum seqq.* Perez de Lara *de vita hominis,capit.*4.*numer.* 33. qui & præcipuè Molin.Gutier. & Castill.aiunt valere conditionem licet desideretur clausul. *si Papa dispensauerit*; quia ea subintelligitur semper tacitè apposita tanquam necessaria , & sine qua consanguinei contrahere non potuerunt. Et hoc adeò verum est vt procedat etiamsi conditio sit expressè posita inter consanguineos in secundo gradu consanguinitatis , Sanchez *de matrimon. lib.*5.*disp.*5.*num.*19.*cum seqq.* Molin.*de instit.tract.*2.*disput.*613.*per tot.*Castill.*d.lib.*3.*c.*7.*à num.*45 Et cui imponitur grauamen impetrandi dispensationem,tenetur illam petere,& solicitare omni cura , & plenam diligentiam adhibere,quamuis difficile esset illam obtine-

57 re,quia alias non excusaretur,Bald.*consil.* 393. *num.*5. *lib.*2.Paul.de Castro *cons.*433.*numer.* 2.*lib.*1.Mieres *de maior.p.*4.*quæst.*4.*num.*10.& 20 Gutierr *cons.*18. *num.*9. Sanchez *d.lib.*5.*disp.*5.*n.*12.Castill. *d.lib.*3.*cap.*7.*n.*21. & 22.

58 Conditio,*si nupserit Titio*,an valeat, & reddat legatum conditionale?Respond.valere per *l.*1.*Cod.de instit. & substit.*ibi,*Cùm auum maternum ea conditione filiam tuam hæredem instituisse proponas si Antilli filio nupsisset,non prius eam hæredem existere quam conditioni paruerit,aut filio Antilli recusante matrimonium impedita fuerit,manifestum est.*Crauet.*consil.*1.*numer.*5. *tom.*1. ibi, *Aliud est quando relinquitur mulieri si nupserit tali , quia tunc inuitatur mulier ad matrimonium , non illud impeditur,ideo si ille dignus sit,ipsi nubenda est*, &c. & paulò inferiùs,ibi,*Imò conditio si nupserit* Titio *nullum habet impedimentum matrimonij , cum statim possit nubere* Titio,*licet non alij,ideo data dignitate* Titij , *aut cessante eius indignitate,tenetur mulier nubere* Titio , *si velit legatum*,&c.Cardinal.Mantic.*de coniect.vltim.volunt.libro* 11.*tit.*18.*num.*2.ibi,*Vnde si alicui legatum fuerit relictum sub conditione , si cum Lucilla nuptias contraxerit,debet parere conditioni*; alioqui excluditur à legato si honestè potuerit tales nuptias contrahere, *vt continetur in iuribus suprà citatis*, & in *l.cum ex fratribus,ff.de condition.& demonstr.*&c. Maresc. *var.resolut. lib* 1.*cap.*73.*numer.*9.ibi , *Præterea est sciendum quod licet conditio nubendi cum consensu alterius de legato reijciatur , vt dictum est , tamen secus est si fuerit dictum si matrimonium cum tali contraxerit , nam hæc conditio valet , & reddit legatum conditionale , qua non impleta legatum non debetur.*&c.Cassarate *cons.*1.*num.* 45.ibi , *Secunda conditio sub qua Cortessina grauatur , resultat ex illis verbis. Y en dicho tiempo Catharina Sierra en Matrimonio colocada , quæ verba inducunt conditionem necessario verificandam , vt fideicommisso locus esset,l.cùm ita legatur,l.*Titio centum, §.1.*ff.de condit.& demonstr.l.*2.*Cod.de institut. cap.de illis , de sponsal.*&c.& in confirmationem plures citat Doctores,& *numero* 47. ita ait. *Vnde nuptiis à Catharina nunquam contractis substitutio prorsus expirat.* Becc.*consil.*59.*numero* 22.Menoch.*consil.*243.*numer.*15. & 23. *Quæ quidem conditio debet impleri intra triennium post pubertatem,vt post* Bart.& Bald.*resoluit* Mantic. *dict.libr.*11. *tit.*18.*n.*25.*Et est intelligenda de primis nuptiis , vt tenet* Bertachin. *in suo repertor.part.*1. *verbo conditio nubendi fol.*415.ibi , *Conditio nubendi* Titio *intelligitur de primis nuptiis secundum* Bald.in *l.*1.*in fine,de institut.& substit.vnde expirat si primum matrimonium contrahatur cum alio,licet secundum primo soluto contrahatur cum* Titio,*secundum* Bald.*ibidem*,&c.Difficultas autem versatur quando conditio est vt teneatur ducere vxorem de tali familia,vel vnam tantum personam requirere teneatur?Vide Marescot. *var.lib.*1.*c.*43.*n.*1. Fontanel. *de pactis nupt.claus.*6.*gloss.*3.*p.*4. *n.*43.

59 Concessio facta Hispano de bonis sitis in Italia an regulari debeat secundum consuetudinem Italiæ?Respond.affirmatiuè per Bald. *de pace Constantia ad fin. verb si qua controuersia,in fine*,vbi dicit quòd si feudum concedatur Italo in Germania , debet concessio feudi regulari secundum consuetudinem Germaniæ,Gregor. Lopez *leg.*24.*glos.*2.*in fine tit.*12.*part.*4. Ibi,*Quod con-*

cessi

cessio facta Tusco Castri Alemaniæ, intelligitur secundùm consuetudinem Alemaniæ, & si Alemanico in Tuscia secundum consuetudinem Tusciæ, ex quo inferas ad mercatorem alienigenam constituentem maioriam in Hispania de rebus Hispaniæ vt circa omnia reguletur secundum consuetudinem Hispaniæ, &c D. Barb. in *l. exigere dotem n.* 116. *ff. de indic.*

60 Conducens molam, seu equum ad faciendum iter ad Toletum, si iter faciat ad Hispalim, an teneatur de morte molæ? Respond teneri, per Doctores in *l. qui fundum ff. de conduct. fur.* Felician. *de socies. cap.* 11. *num.* 41. Rippol. *var. c.* 11. *de locato num.* 193. *cum sequentibus.* Nisi cum mola esset datus famulus, quia tunc ad nihil, dolo excepto, conductor tenebitur; imputet enim sibi dominus mulæ, qui malum famulum elegit, & ita bonum est quod cum mula famulum accipiat, vt euitet omne periculum, *l. cum in plures* 60 *§ seruum, ff. locati*, *l. nam & Seruius* 21. *§ fin. ff. de negot. gest.* Rippoll. *d. c.* 12. *n.* 195. *cum seqq.* Trullench. *in præcepta Decalogi lib.* 7. *c.* 14. *dub.* 11. *n.* 3. *in fine*, quod limitat Sanchez *in cons. moral. lib.* 1. *c.* 5. *dub.* 8. dum inopinatò offertur necessitas eundi ad remotiorem locum, & ex eo nullum damnum domino prouenit.

61 Conductor qui præsente pecunia domum conduxit, & superueniente pestis contagio illã deseruit expeditam ab omnibus mobilibus inuectis, & illatis, an possit mercedem, seu pensionem solutam repetere? Resp. affirmatiuè cum Mich. Reinoso *in suis obseruat. iuris obseruat.* 35. *num.* 14. vbi *num.* 12. id intelligit licèt non probaretur clauium traditio, nec de illa constaret, vel de deposito illarum in iudicio, aut in manu partis, quia propter temporis turbulentiam nemo penitus erat qui domum conducere vellet, & sic domini ædium nullum damnum patiebantur.

62 Confessio sine dependentia qualitatis illi adiacentis an possit admitti? Respond. posse per text. in *l. Publia Mæuia §. fin. ff. depositi*, vbi ex Epistola scribentis se tenere depositum, éque creditorem esse in tot, clarè probare depositum, sed non creditum, vbi *gloss. fin.* & *ibi* Bald. & Iason in *l. non solum § morte sub n.* 16. *versic. hinc infertur, ff de noui oper. nunciat.* Matbesil. *singul.* 79. Probatur etiam *ex l exemplo Cod. de probat.* vbi habetur perniciosum esse vt credatur illi scripturæ, qua vnusquisque sibi annotatione propria creditorem constituit, & ex text. in *l. inter chartulas. C. de conuen. fisci debit. lib.* 10. Rot. *dec.* 751. *n.* 1. & 6. & *decis.* 781. *n.* 10. & *decis.* 813. *n.* 1. & 6. *p.* 1. *diuers.*

63 Congrua Rectori, vel Vicario si à principio assignetur, & per eum accepteretur, an teneatur illã esse contentus? Respond affirmatiuè, cum sibi debeat quod insufficientem acceperit, imputare. Ita Rebuf. *de congrua quæst.* 12. *num.* 91. Cardinal Mantic. *decis.* 22. *num.* 1 & *decision.* 250. *n.* 4. & *decis.* 255. *num.* 1. Gregor. XV. *decision.* 429. *num.* 5. vbi Adden. *litt. A*, nisi adeò tenuis esset, beneficiumve insufficiens, vt Rector, aut Vicarius nequeat se sustentare, Ecclesiæque onera sustinere Adden. ad Gregor. XV. *d. decis.* 429. *litt. A.* vel nisi eum à principio sufficiens congrua fuisset assignata, deinde insufficiens redderetur ob casûs varietatem, vel carestiam non quidem momentaneam ex gloss. *verb. necessitatem in c. clericus,* 21. *q.* 1.

64 Consentienti an actus tribuatur? Respond. affirmatiuè, quia consentiens videtur constituere, *l sicut §. venditionis ff. quibus modis pign. l. si seruus §.* 1. *ff. de donat. inter*, *l.* 2. *Cod. si aduersùs donat. l. in ædibus, Paragraph. quod filius, ff. de donat.* ibi, *Quòd filiusfamil. patris iussu, aut voluntate donauit, aut si mea voluntate rem meam tu nomine tuo Titio dones*, &c. *l. si liqueat Codic. de inoffic. donat. versic. nam quod vxor, c. vt fama* 15. *de sent. excomm.* Vnde Tiraquell. *post leges connub. gloss* 5. *num.* 149. & in *l si vnquam, verbo donatione largitus num.* 349. resoluit quòd si vxor donat de bonis viri, consentiente viro, non vxor videtur donare, sed persona viri. 65 Nam qui consentit vt alter alienet, censetur, & ipse alienare, Bald. in *c.* 1. *§. illud versic. quæro, de prohib. feudi alien. per Feder.* Tiraq. *d. gloss.* 5. *num.* 150. & *d verb. donatione largitus, n.* 149 Vnde si vasallus refutat, vel alienat feudũ in alium de consensu domini, perinde est ac si dominus reliquisset, & ipse dominus postea transtulisset, vel emptorem acceptasset, & ita habetur ac si ab ipsomet domino consentiente de nouo processisse., Afflict. in *c.* 1. *num.* 3. *versi. & idem puto, de eo qui finem fec. agnat.* Aluarot in *c* 1. *versic & si clientulus, versic. nota de alienat. feudi*, Cæs Manent. *consil* 43. *num.* 31. 36. & 46. 66 Atque ita quotiescumque actus fieri non potest absq. licentia alterius, dicitur prouenire ab eo, qui eã concessit, vt per text. in *dict. l. in ædibus, §. quod filius,* tradit Matiens. *l.* 9. *gloss.* 2. *n.* 10. *tit.* 1. *lib.* 5. *Recop.* Et in terminis quando pater instituit maioratum ex bonis, & legitima filij quod ipse filius non pater censeatur maioratûs fundator, tenet Gama *decis.* 218. *n.* 4. Quia licèt primo aspectu donator videatur actum facere, re vera, & in substantia, qui consentit constituere videtur, D. Barbos. in *l. quæ dotis, n.* 23 *ff. solut. matr.* 67 Facit, quia actus tribuitur mandanti, & committenti, & non exequenti, *l. item eorum, § si decuriones, Digest quod cuiusque vniuers. nom. l. vnum ex familia, § si de fal.* 2*d ff. de legat.* 2. *l. apertissimi cum ibi not Cod. de indic. cap. litteras, de rescript. cap. cum aliquibus eodem tit. in* 6. Ayin *cons.* 122. *nu.* 3. Flam. Parisi. *de confidem. quæst.* 33. *num.* 41. & *quæst.* 40. *num.* 44. Sord *cons.* 29 *à n.* 3. & *de alimen. tit.* 8 *priuil.* 51. *à num.* 88. Marc. Anton. Eugen. *cons* 50. *à num.* 31. *lib.* 1. Salgad. *de Regia protect. part.* 4. *cap.* 1. *à num.* 25. & *c.* 3. *n.* 25. *cum seqq.*

68 Contrahens perfectè per scripturam publicam sob conditione quòd assensus Pontificius, seu Regius impetretur, an pendente talis assensus impetratione valeat à contractu resilire? Resp. posse, cum Achil. de Grassis *decis.* 3. *de pæn.* Verall. *decis.* 12. *p.* 3. Pute. *decis.* 143. *l. b.* 1. *in correctis*, Marescot *var. resolut. lib* 1. *cap.* 14. *in princ.* Rot. *decis.* 624. *n.* 12. *p.* 1. *recent.* Quicquid dicat Molin. *de primog. lib.* 1. *c.* 3. *n.* 48.

69 Contrahere intendentes in scriptis an possit ante confectam scripturam à contractu resilire? Respond. vtricumque parti id licitum esse per *l. contract.* 17 *C. de fide instrum. l. Hisp.* 6. *tit.* 5 *part.* 5. 70 Et tunc dicitur partes intendisse contrahere in scriptis quando in ipso contractu ante, vel post fuit factamentio de scriptura, iuxta opinionem Azon. *in rub. C. de fide instrum. num.* 27. Gregor. Lopez *d. l.* 6. *gloss.* 1. Couarruuias *in c. relatum el* 1. *de testam. n.* 9. *in fine*, Paladur. *lib.* 2. *rerum quotid. c.* 3. *num.* 48 & *in sequent. differ.* 109. *Paragraph.* 5. *num* 5. & 6. Castill. *libro* 3. *quotid. capite* 26. *numero* 17. Guizzarer. *decision.* 75. *numer.* 5, *colum.* 1. & *num.* 7. *vers. ad nostrum.*

71 Creditor, cui debetur annuum debitum ex contractu soluendum singulis annis, an possit petere debitorem condemnari ad soluendum singulis successiuis annis, ne cogatur quolibet anno litigare? Respond. posse, quia quando est plene cognitum, sine dubio præiudicat sententia, & dat exceptionem rei iudicatæ, vt per Sim. de Prætis *de interpret. vltim. volunt. lib.* 5. *interpr. vltim dub.* 3. *num.* 95. Stephan. Gratian. *discept. forens. cap.* 151. *à num.* 34 Perez de Lara *de vita hominis capite* 27. *in fine.*

72 Creditor cepta viâ executiua pro debito in certis bonis, an possit aliam intentare pro eodem debito in aliis bonis in prima executione non contentis? Resp. non posse cum Capic. *decis.* 34 quem sequitur Gaspar. Anton. Thesaur. *quæst. forens. libro* 1. *quæstione* 7. *numero* 6. Milanen. *decision.* 14. *num.* 11. Perez de Lara *de vita hominis capite* 27. *numer.* 38. vbi *num.* 40. subdit credi-

torem non posse transire ad alia bona quando executio fuit perfecta,& deuentum ad præconia, subhastationem,nisi subsistente legitima causa,po à si in bonis primæ executionis aliquis se opposuerit , vel reperta fuerint bona intricata , quo casu admittetur variatio, refundendo omnes expensas:& prosequitur , quod si non fuerit deuentum ad subhastationem , sed tantum facta executio , tunc licebit quacumque causa subsistente ad alia bona redire.

73 Creditor vt constituatur in mora quæ requirantur? Respond. requiri non tantum quod sit interpellatus recipere, sed etiam quod cum effectu pecunia deferatur,nolitque recipere,& deinde consignetur , & deponatur,per *l.qui decem 72.ff.de solut.& l.obsignatione,C. eod.l.Hisp* 8.*tit.*14.*p.*5.Bart.in *l.cùm seruus num.* 3. *ff. de condit.& demonst.*Alexand in *l.si mora* 10 *num* 8 *ff. solut matrim.*Iason.*cons.*9.*num.*15.*lib.*1.& *cons.*172.*lib.* 2.Rip.in *l.si insulam n.*68.*ff.de verb oblig.*Tiraquell.*de retractu tit.*2.§.4.*gloss.*6.*num.*16.D Barbos. in *d.l.si mora num.*45.Nihilominus tamen si creditor, cui fuit

74 facta oblatio verbalis,dicat se nolle recipere,& sic recuset sine causa , tunc constituitur in mora perinde acsi oblatio realis facta fuisset,gloss.*verbo ac præstare*, in *c. pastoralis,§.præterea,de offic.Ordin.* Tiraquell. *d.gloss.*6. *n.*11.Ruin.*cons.*70.*vol.*1.Boër.*decis.*114. Neguzant.*de pignorib.*3.*memb*5.*partis n.*7.Beroi.*cons.*194.*per tot. l.b.* 1.Franc.Marc.*decis.*878.*p* 1.Anton.Gabr. *commun.tit. de solut.concl.*8.*n.*2 *cum seqq.*Caroc.*in tract.de oblation. p.*1.*q.*7.*de oblat.verbali n.*3. Alexand. Trentacinq.*var. resol.lib.*3.*resol.*11.*n.*11.

75 Creditoris tarditas in non petendo quod sibi debetur,an sufficiat ad præsumendam solutionem?Resp non sufficere,per Marescot.*var.resolut.libr.*2.*cap.*67. *numer.* 35.Rota apud Pacif.post tract.*de Salniano interd.decis.* 185. Et per quod tempus debitum non petens præsu-

76 matur habuisse satisfactionem,vide Decian.*consil.*596. *num.*9.Afflict.*decis.*13.*sub num.*21.& *decision.* 58. *num.* 8.Cephal.*cons.*240.*num.*9.& 10.*lib.*1.Mascard. *de probat.concl.*1324.*num.*27.Menoch.*de præsumpt.lib.*3.*præs.* 135.*num.*19.*cum seqq.*Hector.Felic.*alleg.*41.*num.*10.& *alleg* 44.*num.*3.*libr.*3. Rot. *decision.*788.*num.*1.*part.*1. *diuers.*

77 Debita,siue actiones an licitum sit emere minori pretio quàm quod continetur in obligatione?Resp.affirmatiuè ex *toto titulo,ff.de heredit.vel act.vend.*Innoc. & Abb.*num.*7.ac Beroi.*num.fin.*in *cap.in ciuitate* , *de vsur.*Sanct.Antonin *p.*2.*cap.*8.§.3.& 4.Sot.*de iustit.lib.* 1.*quæstion.*4.*articul.*2.Nauarr.*in man.cap.*17.*num.*210. *cum seqq.*Baptist.*de vsur.commento* 3.*à numer.*226 .Mercad.*de contract opusc.de arrendamientos cap.*9.Menoch. *de præsumpt.lib.*3.*præs.*129.*numer.*16.Cardinal.Mantic. *de tacitis,& ambiguis conuen: lib.*4.*tit.*13.*numer.*16 Ra-

78 tio est,quia in nominibus debitorum iustum pretium non est quantitas in illis contenta,sed ea , quæ attentis circumstantiis,& risico arbitrio boni viri probabiliter valere potest,*l.qui filij* 4.*in fine,ff. de hered. vel act. vend.l.Nesennius* 22.§.*vltim.l.quærebatur* 81. *vers.quare,ff.ad leg Falc d* Nauar.*d.c.*17.*num.*230. Anton.Gab. *commun.tit.de actionib.conclusion.*5.*num.*34. Menoch.*de arbitr.casu* 248.Anton Fab.*libr.*12.*coniectur. capite* 12. & *in suo Codice sub titul mandati defin.* 9. Osuald. ad Donell.*comment.lib.*15.*cap.*41 *litter.D.*Cardinal.Man-

79 tic. *d. num.*16. Minus namque est habere actionem quàm rem,*d.l quærebatur,vers.quare* , *l.minus* 205. *ff.de regulis iuris*,Gregor Lop. *l.*1.*gloss.*1.*tit.*11.*p.*6.Anton. Gomez *var.tom.*1.*c.*12.*num* 34 Non obstat text.in *l per diuersas*,& in *l.ab Anastasio pen.& vlt. C. mandati*,secundùm quas non valet cessio actionum , seu debitorum ad fauorem tertij,non constito priùs de solutione, Anton.Gab.*d.concl.*5.*à princ.*Parlad.*rerum quotid.lib.*2. *cap.fin.p.*5.§.4.Quia loquuntur,& procedunt in cessionibus fictis,& fraudulentis in odium eorum , qui alienas lites redimunt,Anton.Fab. *d.c.*12. & *d.definit* 9. Osuald.*d.c* 43.Menoch.*d præs.*129.*n.*1.Cuiac. *lib* 8 *obseru.*31.& sic quando non constat de veritate actuum, Menoch.*vbi supra n.*42.

80 Debiti partem si quis soluit illi, aduersus quem exceptione tutus erat , an videatur solutione partis reliquum approbasse,& exceptioni renunciasse? Resp affirmatiuè per *l.cum fidem C.de non.num.pecun.* & *l.*2.*C. de his quæ vi*,Felin.in *c.si cautio num.*56.*de fide instrum.* Mozz.*de contract.tract.de mutuo tit.quando deficiat,seu finiatur mutuum,num.*24.Marr.*decis* 103 *n.*4 Fontanel. *de pactis nupt.claus.*4.*gloss* 8.*p.*1.*n.*145.Anton.Hering. *in tract.de fideiussor.cap.*5.*numer.*176.& 179. Stephan. Gratian.*discept.forens.tom.*3.*cap.*514.*n.*40.Pyrrh.Maur. *in tract.de solut.oblat.& ret.c.*24.*num.* 2. vbi tenet soluentem in dubio partem debiti præsumi agnouisse debitum,ac præiudicari sibi in omnibus donec probet se errasse:Quamuis contrarium defendere nitantur Emman.Costa in *l.si ex cautione,fallent.*71.*n.*4. *C. de non num.pecun.*Nat.*cons* 445.*n.*19.Hieron.Magon.*Florent. decis.* 43.Surd *de aliment.tit.*8 *priuil.*22.*n.*16. & *decis.* 33.*num.*12 & *consil.*112. *num.* 25. dum tenet quòd licèt sibi præiudicet in soluto , non tamen potest cogi ad soluendum aliam partem,Pyrrh.Maur.*d tract. de solut.cap.*15.*n.* 3.*cum seqq.*dum existimat soluentem partem indebiti non grauari in solutione alterius, Castill. *quotid.lib.*4.*cap.*60.*num.*61.nisi cum Hering.*d.capite* 5. *n.*177.*cum seqq.*eorum resolutiones intelligas procedere quando quis nomine alterius soluit.quia tunc partis solutione non videtur totum agnouisse per *l.vlt.C. ne vxor pro marito.*

81 Debitor an liberetur à solutione dans litteras cambij creditori:Resp.non liberari nisi cum effectu interuenerit solutio,per doctrinam Salic.in *l.filius n.*2.*vers. sed dubitari potest,ff.ad Macedon.*Cagnol. in *l.singularia in* 1.*lect.num.*161.*vers.non obstat.ff.si certum petatur,* Rot.*decis.*679.*n.*2.*p.*1.*recent.* reprobata doctrina Bart. in *d.l.singularia.*

82 Debitor habēs plures creditores priuilegiatos,& chirographarios.si omnibus soluendo non sit , an in foro conscientiæ teneatur in soluendo seruare ordinem iuridicum,vel statutarium?Resp.teneri , aliàs peccabit mort.nisi eum excuset necessitas extrema alicuius eorum,per Molin.*de iustit.tract.*2.*disp.*760.*ad fin.* Aloys. Turrian.*in* 1.2.*disp.*19.*dub.*4.*n.*5.Filliuc.*tract.*32.*c.*4.*q.* 17.*n.*128.Trullench *in præcepta Decalogi lib.*7.*c.*7.*dub.* 12.*n.*21.

83 Debitor quantitatis,aut generis an teneatur ex fuga serui,aut famuli deferentis debitum creditori? Resp. affirmatiuè ex *gloss.fin.* in *l si quis vxor* §. *apud Labeonem,ff.de furt.*& in *l.is cui C eod. titul.* Neguzant. *de pignor.in* 3.*memb.*5.*num.*2.*versic.licet ex tali* , Anton. Gomez *var.lib.*2.*cap.*7.*num.*3.Caroc.*de deposito tit.*4.*de depositi restitut.num* 1.& *de oblat.p.*1. *quæs.* 7.§ *de reali oblat.num* 8.Aloys.Turrian *de iustit.disp.*11.*dub.*6.*nu.*5. Trullench *in præcepta Decal.lib.*7.*cap.*14.*dub.* 11.*n.*7. Intellige vt tunc debitum quantitatis debitori pereat dum ipse nuntium,vel famulum elegit,secus si electus aut missus fuerit per creditorem, cui si debitum quantitatis,vel generis tradatur,per debitorem . est idem ac si ipsi creditori fuisset traditum,cũ multis Trullench. *d.dub.*11.*n.*2.Bonacin.*de restitut.disput* 3.*quæs.*3.*puncto* 9.*nu.*5.Vel si ex conuentione vtriusque fuerit signatus famulus,aut actum quod tradatur tale deferenti signũ, aut litteras:quia si hoc ita debitor adimpleat, & simili famulo rem deferendam tradat, itavt culpa ei non valeat imputari , liberatur , & res creditori perit , Bonacina *dicto puncto* 9.*numero* 11.Trullench.*dicto dubio* 11. *numero* 8.

84 Decimarum exactor an possit domino fun di prohibere

bere ne fructus ex fundo exportet, nisi eo, vel eius nũtio præsente? Resp. posse per Vincent. de Franch. decis. 51. Gutier. *canon. lib 2. cap. 21. num.* 26. Thesaur. *q. forens. lib. 1. quæstion* 9. Cancer. *var. resolution. lib* 1. *capit.* 23. *de decim. numer.* 7. *in* 2. *edit.* & *lib.* 3. *capit.* 3. *num.* 372. Mastrill. *de magistrat. lib.* 4. *capit.* 18. *numer.* 8. Nouar. *de grauamin. vasall. tom.* 1. *grau.* 308. plures quos refero *in collect. ad cap. sua, el* 2. *num.* 7. *de decim. & de officio & potest. Parochi capit.* 28. §. 1. *num.* 42.

85 Decretum super venditione rerum immobilium minoris à quo iudice sit interponendum? Resp. interponi posse à quolibet tribus iudicibus, vel domicilij minoris, vel territorij vbi bona sita sunt, vel loci vbi fit contractus, per Cyn. *in l. si minor. n.* 2. *Cod. de præd. minor.* Bald. *in l.* 1. *n.* 5. *C. de contrah. empt.* vbi dicit quòd si Ecclesia Florentina permutat prædium in territorio Perusino cum Ecclesia Perusina, Episcopus Florentinus debet decretum interponere. Ias. *in l.* 1 *C. de sacros. Eccles. n.* 96. Greg Lop. *in l.* 4. *gloss.* 8 *tit.* 5. *p* 5. Mart. *de iurisdict. p.* 4. *casu* 193. *num.* 12. Et quòd quilibet iudex possit interponere decretum super alienatione rerum minoris tam domicilij, quam territorij, vbi bona sita sunt, tenent Simoncel. *de decret. lib.* 1. *tit. inspect.* 1. *num.* 69. *vers. quartò sententia est communis*, Montan. *de tutel. cap.* 32. *in prin. num.* 5. Gutier. *eod. tractat. p.* 1. *c.* 16. *n.* 6. & 19. Cald. Pereira *de empt.* 14. *num.* 13. & 15. Card. Mantic. *de tacit. & ambig. convent. lib.* 4. *c.* 6. *n.* 23. & 24.

86 Et in facultate Regia ad alienandum bona maioratus quod sufficiat eam obtinere à Principe domicilij tradit Rota *decis.* 773. *n.* 7. *p.* 3 *recent. alias p.* 1. *in posthum. Farin.* & post longam disputationem Mieres *de maior. p.* 4. *q.* 17.

87 Delegatus extra locum commissionis an partes citare, & de causa cognoscere possit? Resp. non posse, nisi expresse accedat earundem consensus, per *cap. statutum* §. *in nullo, de rescript. in* 6 vbi Ioann. Andr. Butr. Gemin. Franch. & Anchar. Abb. *in cap. cum olim. num.* 32. & 33. & *in cap. P. & G. n.* 14. *de offic. delegati*, Marian. *in c. significasti n.* 37. *vers. aduerte, circa fin. de foro comp.* Gregor. Lop. *l.* 7. *in glos. verb. sino por auenencia tit.* 4 *p.* 3. vbi addit quòd in isto casu est necessarius expresses consensus partium, & non sufficit tacitus. Vant. *de nullit. tit. quib. mod. fiat. null. defen. pos.* Suarez de Paz *in pract. tom.* 1. *p.* 4. *c.* 3. *n.* 31. D. Barbos. *in l.* 1. *n.* 2. *a.* 9. *ff. de iudic.* Carlenal. *de iudic. lib.* 1. *titul.* 1. *disp.* 2. *q.* 8 *section.* 2. *num.* 981.

88 Demonstratio erronea, seu falsa an præiudicet dispositioni perfectæ, & consummatæ quando constat de re certa legata? Resp. non præiudicare per *l. Quintus Mutius* 11. *ff. de auro & arg. leg.* ibi, *quia certo corpore legato, demonstratio falsa non perimit legatum*, &c. gloss. *verb. vicinos, in leg. forma* 4. *ff. de censib & in l. ultim. ff. fin. regund. & in l. census ff. de probat.* Vnde Bart. *demonstratio falsa in princ. nu.* 4. & 6. & *num.* 16. *vers. item dico ff. de condit. & demonstr.* tenet quòd quando nomen fundi est singulare adeo quod res redditur certa licet in confinibus, & aliis demonstrationibus erretur, non vitiatur dispositio, optimè declarant Ruin. *in l. si quis in fundi vocabulo n.* 24. *Digest. de legat.* 1. Soc. iun. *consil.* 185. *num* 2. *lib.* 2. Menoch. *consil.* 357. *n.* 6. 12. 13. 16. & 30. Auiles *ad cap.* 6. *Prætor. verb. sierra num.* 5. & 6.

89 Depositarius, qui de mandato iudicis depositum reddit, an cõsequatur plenissimam liberationem? Resp. affirmatiuè per *leg. ait Prætor.* §. *permittitur, ff. de minor.* glos. *verb potest in l.* 1. *C. si aduers. solut.* Mentbaq. *vsu freq. lib.* 3. *c.* 67. *num.* 3. Maur. *de solution. c.* 6. *numer.* 4. & *capit.* 21.

90 Descendentium appellatione an comprehendantur fœminæ? Resp. comprehendi per *l. quoties C. de suis, & legit. hæred. auth. de hæred. ab int. venien. in princ.* Doctores ad hoc comprobandum plena manu citam *de appellation. verborum vtriusque iuris signif. appel.* 70. *n.* 9. Et in maioratibus Hispaniæ eandem resolutionem agnoscunt Burg. de Paz *consil.* 29. *num.* 38. & 39. Mier. *de maiorat. p.* 1. *quæstion.* 6. *num.* 86. *in* 1. *edit.* & *ex num.* 379. *cum seqq. in* 2. *impres.* Et licèt Ego *d. appell.* 70. *nu.* 11. id limitauerim quàndo vocati essent descendentes per lineam masculinam, vel per virilem sexum: id tamen modò intelligo quando vocati sunt descendentes cum illa adiunctione per lineam masculinam, non verò quando post primam & generalem vocationem masculorum, deinde descendentes simpliciter vocantur, quia in tali posteriori descendentium vocatione qualitas illa masculinitatis non debet censeri repetita, iuxta doctrinam Anan. *cons.* 22. *sub nu.* 3. *vers. est etiam maleum considerandum*, qui loquitur in fortioribus terminis, videlicet quando testator duobus locis vsus est conditione, *si sine filiis masculis*, & tertia vice dixit, *sine filiis*, & tamen Anania defendit non esse supplendam particulam, *masculus*: Alex. *cons.* 18. *n.* 8. *l.* 6. Socin. *consil.* 69. *n.* 5 *l* 3. Socin. iun. *consil.* 100. *nu.* 20 *lib* 1. dicens quòd opinio Ananiæ magis communiter approbatur, & ideo est tenenda; idem Socin. *cons.* 158. *ex n.* 31. *l.* 2. & *cons.* 26. *n.* 7. *lib.* 4. Deci. *cons.* 599. Burfat. *cons.* 228 *n.* 70. *lib.* 2. & *cons.* 372 *n.* 8. *lib.* 4. & de magis communi Rim. iun. *cons.* 112. *n.* 159. *cum seqq.* Sim. de Prætis *cons.* 90. *nu.* 22. & 23. dicens hanc opinionem tanquàm magis cõmunem esse tenendam, & Honded. *cons.* 57. *n* 32. & magis acceptam testatur Pedrocha *consil.* 5. *n.* 51. Gregor. Lop. *l.* 3 *glos. mugeres q.* 7. *tit.* 13. *p.* 6. Hieron. Gabr. *cons.* 97. *n.* 28. *lib.* 1. Cæs. Barz. *decis.* 119. *n.* 5. formans hanc opinionem esse veriorem, & magis communem, Mart. *de success. legali p.* 4. *q.* 6. *a.* 3. *n.* 8. *cum seq.* & tãdem omnibus benè pensatis vti communiorem, & veriorem eam eligit Molin. *de primog l.* 3. *c.* 5. *a.* 56. *vers. sed quoniam* cuius opinionem sequuntur Auendan. *l.* 40. *Tauri gloss.* 9. *n.* 43. Castill. *controuers. tom* 2. *c.* 4. *n.* 45. *cum seqq. vsque ad n.* 100. Fusar. *de subst. q.* 403. *ex n.* 6. *vers secunda est opinio*, Ioseph. Ramon. *consil.* 100. *n.* 391 Addit. ad Molin. *d. lib.* 3. *cap.* 5. *num.* 56. *pag.* 240 Ciriac. *tom.* 2. *controu.* 269. *num.* 57. & 58. Ferentil. *ad Barat. decision.* 272. *num.* 19. vbi citat, & sequitur dictum *consilium* 22. Ananiæ, Gregor. XV. *decision.* 514. *num.* 6. vbi Beltramin. *numer.* 17. dicens hanc opinionem seruari à Rota: eadem Rota *decision.* 354. *numer.* 2. *pars.* 2. *recent.*

91 Donata res alicui vt post eius mortem veniat ad quem donator nominauerit, si nominatione non facta decedat dictus donator, an in ea succedant eius hæredes? Resp. succedere per *leg. vnum ex familia* 69. §. *si duos, ff. de legat.* 2. & *ibi* Bart. *num.* 3. Gregor. Lop. *l.* 7. *glos.* 5 *titul.* 4 *part.* 5. Tell. Fernandez *l.* 10. *Tauri in fine*, Anton. Gom. *tom.* 2. *var. capit.* 11. *numer.* 7. *vers. quarta conclusio*, Vincent. de Franchis *decision.* 45. *numer.* 2. Cald. Pereira *de nominat. emphyt. lib.* 2. *quæstion.* 7. *num.* 1. Hieron. Leo *decision* 38. *numer.* 9. *cum seqq.* Fontanel. *de pactis nupt. claus.* 4. *gloss.* 3. *à numer.* 12. & *gloss.* 5. *numero* 63.

92 Donatio perfecta an ex post facto recipiat conditionem, vel modum? Resp. non recipere, *l. perfecta donatio C. de donat, quæ sub modo*, Fontanel. *de pactis nupt. tom.* 1. *claus.* 4. *gloss.* 5 *à num.* 4. *cum seqq.* Castill. *controuers. tom.* 3 *cap.* 10. *per tot.* Ciriac. *tom.* 1, *controuers.* 269. *num.* 76. Noguerol. *alleg.* 37. *n.* 31. nisi in continenti post ipsam conditionem vel pactum de donando conditiones fuissent appositæ, *d. l. perfecta donatio*, Cou. *lib.* 1. *var. capit.* 14. *num.* 1. vbi ait incontinenti intelligi quando in ipso contractu, vel post ipsum contractum

donatio

donationis successiuè, nullo medij temporis interuallo inferuotur, Card Mantic. *de tacit. & ambig. conuent. lib. 3. tit. 15. n. 45. & 47.* vbi dicit incontinenti fieri quod fit antequam contractus fuerit absolutus: sequitur Bellon. *de potestate eorum, qua fiunt incontinenti lib. 1. c. 61. n. 6. & 7.* Rot. *decis. 58 n. 42. cum seqq p. 6. recent.*

93 Donatio Regis etiam perfecta an possit ex interuallo modificari? Resp. posse per Bald. *in l. nupta, ff. de Senatorib.* Angel. *in l. Lucius, ff de euiction.* Imol. *in c. qua in Ecclesiarum col. 2. de constit.* Fulgos. *cons. 143.* Deci. *consil. 190.* Calcan. *consil. 52. numero 17.* Bellon. *consil. 28.* Montalu. in *l. 8. tit. 12. lib. 3. fori gloss. ne pnedo,* Palat. Rub *in repet rub. de donat. inter § 64. n. 15.* Pinel. in *l. 1. p. 3. n 61. vers. i fertur 16. C. de bonis ma.* Emman. Costa in *l. cum tale § si arbitraru limit. 2. in fine,* Valasc. *consil. 119. num. 12. & consil. 132. num. 15.* Cabed. *decision. 75. n. 12 cum seqq. p. 2. & est despesitum per l. Hisp. 15. tit. 10. lib. 5. Recop.*

94 Donatio facta ei, qui consentire non potest, veluti infanti, aut non natis? an eis acquiratur irreuocabiliter absque acceptatione? Resp. acquiri irreuocabiliter, per *l. iubemus C. de emancip liber.* vbi cum emancipatio, fieri nequeat absque consensu emancipati, fieri potest de infante qui eo casu pro consentiente habetur, ex ea ratione quia qui consentire non possunt, in his quæ eius fauorem conferunt, pro consentientibus habentur: quare ita resoluunt Molin. *de primog. lib. 4. c. 2. num. 75.* Mieres *de maior. p. 1. q. 28. à n. 203. in 2. edit.* Gutierez *pract. lib. 1. q 52. num. 4.* Cancer. *var. resol. lib. 1. c. 8. n. 58. in 2. edit. & lib. 3. c. 7. n. 190. & seq.* Rota *decis. 270. tom. 5. recent. n. 11.*

95 Donatio si facta sit alicui, & filiis, aut filiabus, quos elegerit, vel voluerit, & electione non facta moriatur; an omnes sint admittendi? Resp. affirmatiuè per text. in *l. Labeo § 1. ff. de statulliber.* & in *l. si quis filiabus 17. § 1. ff. de legat. 1.* Robert. *rer. iudic. lib. 4. c. 14.* Tiraquell. *de primog. q. 17. opin. 4. n. 4.* Fontanel. *de pactis nupt. clans. 4. p. 3. gloss. 9. n. 29.*

96 Donatio vni facta vt post eius mortem cuidam tertiò deueniat, licet reuocari non possit respectu primi donatarij postquam illam acceptauerit, an reuocari valeat respectu tertij? Resp. affirmatiuè per Bart. in *l. qui Roma § Flauius Hermes, ff. de verb. oblig.* quem ibidem probant Imola, Aret. Socin & Bald. in *l. à socero n. 5. & 9. ff. de iure dot* idem Bart. per text. ibi in *l. 3. ff. de seruis export.* Gregor. Lopez in *l. 7. gloss 4. verb. el otro titulo 4. parte 5.* Clar. *§ donatio versiculus secundus est articulus,* Cardinal Mantic. *de tacitis, & ambiguis conuent. lib. 13. tit. 48. n. 8.*

97 Donatio an ad sui perfectionem requirat donatarij acceptationem, & consensum? Respond. requirere; per *l. si ego ff. de iure dot.* & *l. si ego, Digestis de negotiis gestis,* & *l. in omnibus 54. ff. de action. & obligation.* Tiraquell. in *l. si vnquam, verb. libertis numero 68. Codice de reuoc. donat. & de constit. parte 3. limit. 30 & post leges connub. gloss. 5. numero 14.* Anton. Gomez *l. 45. Tauri numero 58.* Tell. *l. 17. num. 30.* Burg. de Paz *quæstione decima ciuili numero tertio, & quarto,* Petr. Gregor. *syntagm. iuris libro 28. capite 13. numero 1.* Molin. *de primogen. libro 4. capite 2 numero 58. 61. & 67.* Mariens. *l. 7. gloss. 2. numero 9. titulo 10. libro 5 Recopill.* Mieres *de maior. parte 2. quæstion. 36. num 1.* Valasc. *cons. 55. num. 2.* Cancer. *var. libro 1. capite 8. numero 34.* in vltim. imp. vbi quod non

98 requiritur acceptatio donationis quando donatarius possidet rem donatam, vel eius partem. Quicquid teneat Anton Pat. *de erroribus pragmat. decad 47. errore 1. numero 3.* quem sequitur Castill. *controuers. libro 4. capite 37. numero 141. cum sequentibus.* Quod etiam de iure regni Castellæ esse tenendum, ac proinde donationem interim quod non acceptatur, posse à donatore reuocari, tenent Gregor. Lopez *l. 4. gloss. 1. titulo 4. parte 5.* Villalobos *in antinom. littera D. numero 173. & 176.* Olan. *in concord. littera D. numero 43. cum sequentibus, & littera P. numero 37.* Couarruuias *libro 1. variarum capite 14. num. 13. vers. ego vero, & in rub. de testament. part. 3. num. 13.* Menchaq. *de success. creat. lib. 3. § 21. numero 43.* Auendan. *de exequen. mand. part. 1. cap. 29. num. 11.* Burg. de Paz *consil. 14. numero 20. & consil. 33. numero 12.* Paz iun. *libro 1. quæstione 10. numero 23. cum sequentibus.* Auendan. *l. 44 Tauri gloss. 9. num 9.* Molin. *de primogen. libro 4 capite 2. numero 60.* Mieres *de maior. parte 1. quæstione 36. numero 2. cum sequentibus, & quæstione 68. numero 21.* Gutierrez *in repet. c. quamuis pactum in princ. num. 55. vers. sed his non obstantibus,* Perez *in addit. ad Seguram in repet. l. filius dum in ciuitate num. 75. ff. de verb. oblig.* Azeued. *l. 2. num. 20. in fine tit. 6. lib. 5. Recopil.* Fr. Emmanuel. *in summ. tom. 1. cap. 95. num. 1.* Camill. Borrell. *in summ. decis. tom. 3. tit. 10. à num. 149.* Morl. *in emporio Iuris p. 1. titul. 3. q. 3. num. 7.* D. Barbos. *in leg. 1. p. 3. num. 18. ff. soluto matrim.* Sanchez *de matrimon. libro 1 disp 6. numero 19.* Quamuis contrarium, immò de iure illius regni donationem statim absque acceptatione perfectam, & irreuocabilem esse existimauerint Roderic. Xuar. in *l. quoniam in prioribus quæstione octaua, numero octauo,* Duen. *reg. 119. limit. 1. versicul. contraria opinio,* Anton. Gomez *tom. 1. variarum cap. 4. num. 2. versic. imo quod magis est, & numero tertio, in fine,* Perez *ad l. 3. titulo 8. lib. 3. Ordin. colum. 613. versicul. quæro vtrum donat. o,* Ferdinandez de Mendoça *disput. iuris de pactis libro 3. capite 9. numero 38.* Mariens. *l. 7. gloss. 5. num. 21. tit. 10 lib. 5. recop.* Flores de Mena *ad Gam. decision. 8. super numero 2. versicul. vides igitur,* Parlad. *rerum quotid. libro 2. capite 3. numero 36.* Ceuall. *commun. contra commun. quæst. 54. num. 13.* Castill. *controuers. libro 4. capite 37. numero 41. cum seq. & lib. 5. cap. 80. num. 9. 16 41. & 42. & cap. 152 num. 13. vers. denique,* P Molin. *de iustit. tract. 2. disp. 263. vers. vtrum de iure regni, & disp. 581. in princ.*

99 Donatio facta filio spurio, vel incestuoso an & quando valeat? Resp valere de æquitate iuris Canonici in quantitate necessaria ad alimenta, & sic valere dotem, & legatum non excedens alimentorum quantitatem per *cap. cum haberet, de eo qui dux. in matrimon. vbi gloss. fin.* Abb *cons. 50. & 155. lib. 1.* Anton. Gomez *leg. 9. Tauri n. 17. & 38.* vbi extendit ad incestuosos, & nefarios, Benintend. *dec. 62. n. 1.* Couarruuias *de sponsalibus p 2. cap. 8 § 6. num. 1. cum sequentibus,* Cardin. Mantic. *de coniect. vltim. volunt. libro 8. titulo 5. numero 12.* Sim. de Prætis *de interpret. vltim. voluntatum libro 3. inspect. dub. 3. solut. 2. numero 7.* Thesaur. *decision. 211. numer. 2. & 3.* Surd. *de aliment. tit. 1. q. 10. num. 5. cum seq. & num. 28.* Mastrill. *Sicilia decis. 144. numer. 8. cum seq.* Mart. *de success. legali tom. 2. p. 4. q. 18. artic. 31. à numer. 43.* D. Barbos. in *l. 1 p. 4. num. 65. ff. soluto matrimon.* Camill. Borrell. *in sum. decis. tom. 3 titul. 10. num. 127. cum seqq.*

100 Donatio causa mortis an tacitè reuocetur si prius decedat donatarius quàm ipse donator? Resp. reuocari per *l 1.* & *l. si mortis causa res donata ff. de donat. causa mort. l. non omnis ff. si certum pet. § 1. Instit. de donat.* Anton. Gomez *var tom. 2. c. 4. n. 19. vers. secundo,* Cardinal. Mantic. *de coniect. vltim. volunt. lib. 12. tit. 7. num. 10.* Menoch. *de præsum lib. 3. præs. 37. n. 43. & 44.* Nicol. Moz. *de contract tract. de donat. tit. quando annulletur, & reuoc. donat. n. 6.* Camill. Borrell. *in summ. decis. tom. 3. tit. 10. n. 25.*

101 Et si acciderit donatarium, & donatorem eodem casu ruinæ, aut naufragij simul mori, donatio firma remanebit, *l. cùm hic status § si ambo ff. de donat. inter, & l. si inter virum, ff. de reb. dub. l. si. & qui in vicem ff. de donat. causa mort.* Cou. *lib. 2. var. c. 7. n. 8. vers 5.* Cardin. Mantic. *d. tit. 7. n. 10.* Menoch. *d. præs. 37. n. 43.* Angul. *l. 1. tit. de las meioras gloss. 1. n. 5.*

102 Donationes & capitulationes, quæ fiunt pro contrahendo aliquo matrimonio, an illios pars censeatur? Resp. censeri, & confundi cum toto ipso contractu dotali, ita quod non nisi vnus contractus fingantur: per l. petens C. de pactis Guid. Papæ decis. 145. num. 1. ad med. vers. sed his non obstantibus, Tell. lib. 17. Tauri num 70. Vincent. de Franchis decis. 205. Viuian decision. 257. l. 2. Menoch cons. 203 in princ. n. 3. lib. 3. Cancer. var. tom. 1. c. 8. 219. vers. quid plura in 2. edit. Fontanel. de pactis nupt. tom. 1. clauf. 2. in princ. num. 10. & gloss. 1. num. 19. Leo Valen. decis. 137. nu. 7. 18. 25. & 26. Stephan. Gratian. discept. forens. tom. 5. cap. 984. nu 24. Giurba ad statuta Messanen. cap. 1. gloss. 8. n. 14. pag. 161. Cutelli decis. 12. num. 100. & de donat. tr. 1. disc. 2. p. 4. n. 23. Muta decis. 25. n. 4. & 5. Martian cons. 33. n. 2 ad fin. & num 3. & 4. Add. ad Molin. de primog. lib. 4. c. 2. num. 18. Ob quod

103 non solum censentur factæ respectu filij, sed etiã vxoris, aliàs forrasse matrimonium non contracturæ Monach. de rest. feudi interpret. c. 23. p. 1. num 20. cum seqq. Cancer. citato loco, Fetentil. ad Burat. decis. 861. Rot. decis. 44. n. 1. p. 6. recent. & decis. 114. n. 17. p. 7. etiam recent. & ideo non poterunt reuocari nisi de consensu filij & vxoris, Rippol. var. c. 9. p. 40. cum seqq. Martin. consil. 33. n. 3. & 4.

104 Donationes factæ, seu maioratus fundati contẽplatione matrimonij an valeãt, & effectum sortiri debeãt, matrimonio postea annullato? Resp. Affirmatiuè, quia cum fuerit contractum, non est curandum de eo quod postea accidit: nam quando effectus causæ iam est consummatus, eo cessante non cessat causa, per l. vltim. ff. vnde liberi, Rota apud Farin. decis. 641. num. 6. p. 4. recent. aliàs p. 2. in posthum. Farin. & coram Durand, decision. 154. num. 19. & 20. & coram. Martin. Andr. decis. 110. num. 12. & coram Burat. decision. 11. num 12. & fuit originalis limitatio Tiraq. in tract. cessante causa n. 11 vbi probat non cessare ius alteri quæsitum, licet cesset causa qua potuit adquirere. Cutel. de donat. tract. 2. disc. 3. p. 3. num. 25. pagin. 496. faciunt quæ Anton. Gom. l. 12. Tauri num. 23. Mier. de maior. p. 1. q. 22 num. 140. in 2. edit. Scip. Theodor. alleg. 43. num. 22.

105 cum duob. seqq. vbi probat quòd matrimonio dissoluto non cessat effectus donationis contemplatione ipsius factæ, quod latè prosequitur num. 26. & 27. Burg. de Paz. consil. 16. num. 34. vbi ferè in terminis probat maioratum institutum, contemplatione matrimonij resolui matrimonio dissoluto. Iuuat resolutio Aloys.

106 Ricc decis. 80. p. 3. præcipuè ex num. 17. vbi latè probat quod donatio facta ad suscipiendos Ordines sacros, sustinetur mortuo donatario ante Ordinum susceptionem: Quãuis Fõtanel. de pactis nupt. tom. 1. clauf. 4. glos. 1. nu. 64. existimauerit quod contracto matrimonio, & eo annullato, vel declarato nullo propter aliquod impedimentum, potest repeti donatio contẽplatione matrimonij facta; nam ipse Fontanel. tom. 1. clauf. 7. glos. 1. p. 1. num. 19. & 30. post Boër. decis. 12. num. 23.

107 cum seqq. resoluit ad hoc vt mulier lucretur arrhas, seu donationem propter nuptias, sufficit quod sit traducta ad domũ mariti, & quòd sit parata à marito cognosci, licet ipse propter frigiditatem, vel aliam causam non potuerit copulam effectuare, refert & sequitur Domin. Casson ad cragm. de antefacto vers. 4. obseruat. 4. numer. 68. vers. verùm si per mulierem & numer. 69. pagin. 111.

108 Donatario ante acceptationem mortuo an eius hæredes donationem acceptare valeant? Resp. affirmatiuè cum Cassan. Caualcan. & Suar. quos sequitur Thesaur. decis. 70. num 90. & 94. Sanchez de Matrimon. lib. 1. disputation. 6. num. 6 Mariens. leg. 7. gloss. 2 num. 13. titul. 10. lib. 5. Recop Fontanel. d. clauf. 4. gloss. 8 num. 6. cum seqq. Castill. controuers. lib. 4. c. 37. n. 47. & 49. Thoro in compend decis. Neapol. verb. donatio facta absenti fol. 160. Anton. Fab. decad. 87. errore 5. qui hanc opinionem sequitur si à principio interuenit acceptatio notarij, Card. Tusch. pr. concl. lit. D. concl. 704. nu. 2. & 3. vbi inquis in iudicando, & consulendo ab hac opinione nõ esse recedendum, si ante reuocationem donationis acceptatio fit ab hæredibus donatarij, Seraph. dec. 801. n. 4. vbi ait stante notarij stipulatione posse etiam post obitum acceptari, nec in hoc discrepare Doctores si notarius stipulatus fuerat nomine absentis: quicquid dicant Burg. de Paz q 10. num. 37. & Mascard. de probat. concl. 365. n. 2. & 3.

109 Donatore mortuo an possit donatarius donationem acceptare? Resp. posse, & nullo casu donatoris hæredẽ eam reuocare posse, quia facultas reuocandi donationem ad hæredes non transit, per l. Roma §. Flauius ff. de verbor oblig. Iul. Clar. §. donatio q. 13. vers vlt. Couar. var lib. 1. c. 14. n. 17 Molin. de primog. lib. 2. c p 4. num. 77. Caualcan. p. 1. decision. 42. num. 29. Thesaur decision. 70. n. 9. vbi inquit sic Senatum iudicasse, Vincen. de Franch. decis. 339. Guid. Papæ decis. 104 Surd. decis. 111. & 206 Aloys. Ric. in collect. decis. collect. 41. Camil. Borrel. in sum. decis. tom. 3. tit. 10. nu. 156. Alex Trentacinq. var. resolut. lib. 3. tit. de donat. resol. 1. nu. 14. vers. licet, Sanchez de matrimon. lib. 1. disp. 6. nu. 5. Cald. Pereira de extinct. emphyt. lib. 4. capit. 19 à num. 13. Antonin. Fab. de error. pragm. decade 47. errore 4. Fontanel. de pactis nupt. clauf 4. gloss. 8. à num. 4. Castill. controuers. lib 4. cap. 31. n. 384. 44. 46. & 48. Quamuis contrarium, imo donatore mortuo donatarium donationẽ acceptare nõ posse, quia non est res integra, & de hæredum donantis præiudicio agitur, tum quia donatio absenti facta per mortem ante ratificationem sequutam annullatur, per l. si inter. ff. de rebus dub. existimauerint Castr. cons. 95. n. 9. & 10. lib. 2. Deci. cons. 226. num. 8. Cacheran. decis. 119. num. 24. Mari. Anton. var. resolut. lib. 2. resol. 49. n. 16. Tiraq. de constit. p. 3. conclusion. 3n. à num. 68. Alciat. lib. 1. parerg. cap. 13. Natt. cons. 258. num 9. Burg. de Paz q. 10. num 37. Salon de Paz consil. 33. nu. 14. Azeued. l. 2. n 11. tit. 16. lib. 5. Recop. Mariens. l. 7. gloss. 2. num. 23. titul. 10. eodem lib. 5. Cancer. var. lib. 1. cap. 8. nu. 15. alias num 42. in vlt. imp. qui & præcipuè sex vltimo loco citati id ampliant, etiamsi notarius stipulatus fuisset pro donatario. Et respondet Fontanel. citato loco dictam leg. si inter, procedere in donatione inter virum & vxorem.

110 Dos data à patre filiæ spuriæ an valeat in quantitate ad alimenta necessaria? Resp. valere, per Bartol. in auth. ex complexu num. 4. C. de incest. nupt. Duen. reg. 167. amp. 3. Paris. cons. 64 num. 9 vol. 3. Cephal. cons. 398. nu. 15. Roland. consil. 34. n. 59. vol. 2. Maluas. cons. 42. nu. 61. Menoch consil. 231. num 7. Surd. de aliment. tit. 1. q. 10. n. 9. & cons. 177. num. 13. Tell. Fernandez l. 10. Tauri n. 11. Thesaur. decis. 113. n. 1 Gam. decis. 149. num. 7. Molin. de primog. lib 1. c. 15. n. 45 Mariens. l. 8. gloss. 1. n. 36. titul. 8. lib. 5. noua Recop. Mastrill. decis. 144 num. 11. D. Barbosa in l. 1. ff. soluto matrim. p. 4. num 65. Perez de Lara de vita hominis c. 5. n. 14. Mart. de success. legali tom. 2. p. 4. q. 18. art. 11 n 43.

111 Dos data filiæ spurio, an ea mortua redeat ad patrem, vel ad suos hæredes? Resp. redire, & non transmitti ad filios, vel hæredes spuriæ, sicut alimenta, quæ filio spurio mortuo extinguuntur, & ad hæredes non transeunt per l cùm hi §. modus autem, ff. de transact. l. 3 ff de aliment. Panorm. consil. 50. num. 3. & consil. 115. num. 1. ad fin. lib. 2. Roland. consil. 74. à num. 51 lib. 1. Euerard. consil. 156. post princ. Corduba de Lara in l. si quis a liberis §. idem rescripsit num. 3. Dig de liber. agnosc. Menoch consil. 60. num 29 Surd. de aliment. titul. 5. quæst. 7. num. 3. Mariens. l. 8. gloss. 3. num. 1. titul. 8. lib. 5. Recopil.

D.

D.Barbos.*in l.a.p.4. num.71.ff.soluta matrim.* Alexaod. Trentacinq.*variar.resolm.lib.1.tit.de nothis & spur.38.* Quamuis dotem transmitti ad filios, vel hæredes filiæ spuriæ, & non reuerti ad patrem existimauerint Bald. *cons.456.a.9.* Beroi *cons.165.num.23. lib.2.* Vincent. de Franchis *decis.283.à num.10* Paleotb.*de nothis & spur. cap.51.ad fin.* Alex.Raudens. *Pisana decis.29.num.200.* Pereg.*de iure fisci lib.3.tit.18.num.31.* Caneer.*var.lib. 3.cap.21.de transmiss.a num.121. & 108.* Sed de Iure Regio Castellæ per *l.10. Tauri* quæ est *l.8.tit.8.lib.5. Recop.* coostitutum est patrem qnintum bonorum in proprietate filio spurio relinquere posse, vnde si dos, vel alimenta relicta noo excednot qointum bonorum pa. rentis.mortua filia, vel filio non redeunt ad patrē, sed suis filiis, vel hæredibus pertinent. Ita per illam leg. resolunnt Antonin.Gom. *in l.10. numer.42. & 44.* ibi Tell. Fernandez *numer. 16. cum seqq.* D. Barbosa *in dict. leg.1.p.4.n.79. cum duobus seqq. ff. soluto matrimon.*

112 Dotis receptæ confessio constante matrimonio an valeat, ac creditoribus præiudicare possit? Resp. negatiue per gloss.*verbo,data in l.assiduis C.qui potiores in pign.* Greg Lop.*l.5.glos.5.circa fin.vers.& quia fundamētum tit.3.p.5.* D Barbos.*in l ff.soluto matr.p.6.n.25.* Rodrig.*de concursu creditor.p.2.a.1. n.18.* Gaito *de credito c.4.q.11.n.1715.*

113 Dotis receptæ confessio facta constāte matrimonio in vim præcedentis promissionis, vt valeat quid requiratur? Resp. requiri quod scriptura promissioois fuisset ante contractum matrimonium confecta, per *l.in contractibus §.sed quoniam C.de non n.pecun.* Con.*lib.1.var.c.7. n.6.* Menoch.*de præsumpt.lib.3.præs.12.a.20.& præs.13. à n.11.* Marescot.*var.resol.lib.1.c.8.a.13.* Card.Mantic.*de tacit.& ambig.conuent.lib.11.tit.20 n.12.& tit.27. & n.6.* Gaito *de credito c.4.q.11. n.1754.*

114 Dotis augmenti confessio, maximè quando illud augmentū consistit in rebus mobilibus, an nulla sit sicut dotis receptæ confessio constante matrimonio facta? Resp. augmenti dotis confessionem magis suspectam esse, per *Auth. sed iam necesse Cod. de donat.ante nupt.* Con. *lib.1,cap.6. num 7. vers.in contrariam sententiam,* vbi *num.6. vers.quod præterea*, ait quòd licet constet de fide tabellionis res mobiles verè datas fuisse in dotis augmentum, hæc datio creditoribus non præiodicat, D.Barbos.*in l.1.ff.soluto matr.p.6.n.39.* vbi alios refert, & reddit rationem quia à communiter accidentibus in matrimoniis solet dos promitti, & solui, & ideo cōfessio dotis receptæ est verisimilis, proindeque admittenda, sed postquam data est, non solet augeri, & ideo ex insolitis faciliùs præsumitur: idem tenet Gaito *d.q.11. à n.1762.*

115 Electio seu nominatio si alicui competat per contractū inter viuos, ea semel facta, an liceat electoribus variare? Resp. non licere per *l. apud Aufidium ff. de opt.leg.& l.statuliberum §. Stichum ff. de legat.1.& ibi gloss. verb. non poterit, & l. huiusmodi §. Stichum in fine ff. eod.* Anton.Gom. *l.40. Tauri num.50.* Burg. de Paz *cons.2.num. 14. & 15.* Aluarad. *de coniect.mente def. lib.2. cap. 2. num.28.* Molin.*de primog.lib.2. cap.4.n. 37.* Mier.*de maior p.1.q.18. & quæst.48.ex num.45. & q.68.n.18.& 29.* vbi iotelligit nisi ante acceptationē reuocauerit electionem, quia electio interim dum acceptatur, est reuocabilis, Sord.*cons 264. num.10.* Matiens.*l.14.gloss.1.num.13 titul 4.lib.5.Recop.* Menoch.*de arbitrar. casu 38.& cons 107. num. 12. & 13.* Card. Pereira *de nominat emphyt.lib.1.quæstion.10.num.83.& part.3.c.2.num.7.* Valasc.*cons.102.ex num.12.* Gutier. *practic.lib.3.quæst.48* Stephan.Gratian. *discept. forens. cap.18.* Thesaur.*quæstion.forens.lib.1. quæst.65. num.7.* Christoph.de Paz *de tenuta cap.34. num.50.cum seqq.* Fontanel.*de pact.nupt in addit.ad fin.2.p.n.7.vers.est secundo notandum*; secus si fiat in testamento, ex Molin. *d.c.4.n.36.* Christoph .de Paz *d.c.34.n.57.* vel per donationem causa mortis Valasc. *d.cons.102.n.16.cum seqq.* Castill *quotidian.lib.5.c.80.n.18.vers. quando vero.*

116 Electum grauare an possit is, cui ex dispositione legis, vel testatoris electio est commissa? Resp non posse, per *l.vnam ex familia 67. §. sed si fundum ff.de legat.2.* nisi electum grauet ad fauorem illorum, quos potuisset eligere, Bart. *in d.§. sed si fundum vers.quare executor*, Castr. *cons.433. lib.1.* Loazes *in l.si filius fam. §.diui, num.212. ff de legat. 1.* Mieres *de maior. part.1.q.71.n.32.& 65.* Ioseph. Sesse *Aragon.decision. 55. num.12.* Et potest plures gradus substitutionum facere, eligendo vnum ad vitam, & post eius vitam alium ex eis, quos eligere posset, & inter eos tempus diuidere Bart.*in d.§.sed si fundū n.2.* vbi Segura *n.258.* & Peralta *n.18.* Roder.Xuar.*in l.quoniam in prioribus in declar.leg. Regni q.5.num.2. & 2.* Ioseph.Sesse *loco citato.*

117 Eligendi facultas si ad tempus mortis restricta sit, eligens in vita, an possit vsque ad mortem semel atque etiam pluries variare? Vnde Tiraq.*in l.boues §.hoc sermone, l mit.15.n.9.ff.de verb.signific̄.* Sim.de Prętis *de interp.vltim.volunt.lib.1,interp.1. dub.5.solut.3.ex num.12.* Mier.*de maior.p.1.q.48.n.178.n.iu 2.imp.* Molin.*de primog.lib.2.c.4.nu.23.cum seqq.* P.Molin. Theol.*de Iustit. tract.2.disp.593.à princ.* Card.Pereira *de nominat.emphyt.q.10. num. 83. & de potest.elig.lib.3.cap.5.numer. 2.* Christoph.de Paz *de tenuta cap.34.num.62.* Valasc. *cons.102.num.15.& 23.* Flores de Mena *var.lib.3.q.22. n.15.*

118 Eligendi facultas data alicui vt possit vnum ex pluribus nominatis eligere, an adhuc possit duos eligere? Resp.posse, per *l.vnum ex familia 69.§.si duos ff.de legat.2.* vbi Bart *nu.1.* dicit quòd ille, qui est iussus restituere rem vni ex certis, potest ex illis certis plures eligere, & *ibi* Bald.*vers.in textu non præstetur*, & Imol.*col. 2.vers.item nota quòd si testator*, &

119 Paul de Castr *num.1.* Roman.*sing.454.* Ruin.*cons.110.num.1.& 12.lib.3.* Sarmient.*in d.§.si duos* Pulchram quæstionem ad hoc propositum ponit Bart. *in l.vnum ex familia §.sed et si fundum n.2.* ibi, *Quæro executor, cui commissa est electio inter pauperes, elegit aliquem in pauperem hoc pacto, vt post mortem restituat cuidam alteri, an istud onus valeat, hic videtur casus quod non, & verum si poneremus illum alium, cui debet restitui, non esse de numero pauperum, sicut hic videbatur dare ei, qui erat extraneus, non autem ei, qui erat de familia: sed si esset de numero pauperum, puto quod, valet,* Bartolum *sequitur* Bald. *in d.§.sed & si fundum.* ibi, *Executores possunt eligere successiuè, hoc modo: Eligimus talem in vita sua, vel vsque ad decem annos, & postea eligimus talem* &c. Idem Bald. *cons.162.Quidam Francisc. u.8. vol.5.* Paul.de Castro *in d.l.vnum ex familia §. si duos num. 3.* Socin. *in leg. verum §.cum quidam n.10 ff. rebus dub.* Ferdin.Loazes *in l.filiusfam.§.diui num.80.& 212.cum seqq.ff.de legat. 1.* Roderic Xuar.*in l.quoniā in prioribus, & ad leg. Regni quæst.5.num.2.vers.& ibi hoc videtur, & ibi eius additionator* Valdes.Segura *in d.§.sed etsi fundum numer.158.* Petr.de Peralta *ibidem num. 17.* Mier. *de maior. p.1.q.71.num.65.*ibi, *Hinc est quòd eligens potest in bonis, in*

120 *quibus eligit, grauare electum ad fauorem illorum, quos potuisset eligere,* &c. Fusar.*de substit.q.518.numer.8.* Ioseph.Sesse *Arag.decision.457.numer.3.& 4.p.4.*ibi, *Limitatur superior resolutio, nisi talis electus, vel nominatus grauaretur per eligentem de dando fundum vel partem eius, alicui ex eadem familia, in cuius familia*

fauorem

fauorem fuit hæres grauatus restituere, vel eligere, cui & quem vellet. Ita Bart. Bald Peralta, & omnes in *d §. sed & si fundum*, & in *Paragraph. si de fa'cidia*, licèt *contrarium suadeat* Molin. *vbi suprà, ex quo multa referunt Doctores ad varias quæstiones eligendi distribuendi alicui, vel aliquibus ex pauperibus: nam poteris grauatus rem inter omnes diuidere, vel dare vni soli de contemplatis, vel distinguere tempora inter contemplatos*, &c Non obstat quod elector non potest eligere duos quando facultas data fuit vt possit eligere vnum ad vinculum, Menoch. *cons.* 1107. *nu.* 16. & 17. Stephan. Gratian. *discept. forens. c.* 229. *n.* 43. & 44. Castill. *controuers. lib.* 5. *cap.* 121. *n.* 55. *versic. & ad hæc*; quia loquuntur ex verisimili voluntate testatorum, Molin. *de primog. libr.* 2. *capit.* 4. *num.* 45. ibi, *Quoties ex mente testantis colligi potest*, &c. Menoch. *d. cons.* 1107. *n.* 15. ibi, *Secus verò quando constat ex vrgenti coniectura de vno sensisse*, Stephan. Gratian. *d. cap.* 229. *n.* 44. Castill. *d. c.* 121. *n.* 55. ibi, *Nisi mens testatoris repugnet*, &c.

121 Eleemosyna quando est in præcepto, ille qui eam tenetur facere, an satisfaciat si illam rem, qua tunc proximus verè indiget, det ei mutuatam? Respond. non satisfacere, sed oportere eam gratis donare per veram & formalem donationem, vt contra Nau. *in man. c.* 17. *n.* 61. & *c.* 24. *num.* 5. & *in tract. de eleemosyna ad c. quiescamus* 42. *dist. num.* 24. *vers. & inde sequitur, fol.* 229. *resoluunt* Greg. de Valentia *tom.* 3. *disp.* 3. *q.* 9. *punct.* 4. §. 1. *vers. septimo certissimum quoque* Stephan. Gratian. *discept. forens. tom.* 1. *c.* 176. Lessi. *de Iustit. lib.* 2. *c.* 16. *n.* 11. *dub.* 1. Azor. *instit. moral. p.* 3. *lib.* 7. *de contractu mutui c.* 11.

122 Dicitur autem eleemosyna esse in præcepto quando necessitas est extrema: existenti enim in extrema necessitate tenetur quis sub peccato mort. eleemosynam exhibere ex bonis, quæ ei necessaria sunt ad statum, quem habet, modo ipse his non indigeat ad naturalem, & propriam necessitatem sublenandam *c. pasce fame morientem* 86. *dist.* Sanct. Ambros. *lib.* 1. *de offic. c.* 31. vbi vt grandis culpa si sciente te Fidelis egeat, si scias eam sine sumptu esse, fame laborare, ærumnam perpeti, eum præsertim qui egere erubescat, S. Thom. *in* 4. *sentent. dist.* 15. *q.* 2. *art.* 1. *quodl.* 4. vbi docent habentem superfluum naturæ, & personæ teneri illud erogare pauperibus de præcepto, etiamsi non patiatur ex-

123 tremam necessitatem naturæ, Nau. in *c. quiescamus, n.* 11. Ioan. de Medina in *tra. de eleemosyna q.* 3. §. *verum*, Cou. *lib.* 3. *var. c.* 14. *n.* 5. *vers. prima conclusio*, Sarmien. *de redditib. Eccles. p.* 4. *cap.* 5. *num.* 7. Spin. *in speculo testament. gloss.* 6. *princ. num.* 7. Alexand. *in tract. tasse panis concl.* 1. *num.* 6. Gregor. de Valent. *d. disp.* 3. *q.* 9. *de eleemosyna punct.* 4. *vers. tertiò certum est*, Stephan. Gratian. *discept. forens. c.* 176. *n.* 12. Gabr. Aluarez *de priuileg. pauperum q.* 34. *n.* 2. *p.* 1.

124 Ementes fructus, & redditus Ecclesiasticorum, an gabellam soluere teneantur? Respond. teneri, quia priuilegium Ecclesiæ est personale, & non transit cum re empta, per Batt. in *l. licitatio*, §. *mercatores*, *ff. de public. & vectig.* vbi Paul. *num.* 2. Pract. Ferrar. *in libello, quo agitur super solutione pedag. gloss. vltim. verb. ceciderunt in commissum n.* 8. *pag.* 122. Tiraquell. *de retractu lign.* §. 1. *gloss.* 13. *num.* 12. *pag.* 224. Personal. *de gabell. num.* 84. & 85. *pag.* 250. Sixtin. *de Regalibus libr.* 2. *cap.* 6. *num.* 136. & *seqq.* Alder. Mascard. *de statutor interp. conclus.* 1. *num.* 28. Alexand. Trentacinq. *var. resol. l. b* 1. *tit. de iure fisci resol.* 5. *n.* 7. Gutierrez *de gabell. quæs.* 44. *n.* 3. & 4. D. Barbos. in *l. quia tale, num.* 42 *post princ. ff. soluto matrim.* Bobadil. *in politica tom.* 2. *lib.* 5. *cap.* 6. *num.* 31. Morl. *in emporio Iuris p.* 1. *tit.* 9. *in prælud. num.* 112. Ceuall. *in tract. per viam violentiæ part.* 2. *quæstion.* 50. *ex num.* 13. Azor. *instit. moral. part.* 3. *lib.* 3. *cap.* 20. *quæs.* 2. Carol. de Graff. *de effectibus cler. eal. effectu* 3. *numer.* 88. *cum seqq.* Beller. *disquisit. clerical. titul. de exempt. cleric* §. 4. *num.* 4. & 5. *pag.* 361. & §. 8. *num.* 2. & 3. *pag.* 767. Bonacin. *de censur. in Bulla Cœnæ disput.* 1. *quæst.* 19. *punct.* 3. §. 1. *numer.* 20. & 21. Glorit. *respons.* 5. *numero* 36. *cum seqq* paucos ex his citaui Ego *de Iure Eccles. vniu. lib.* 1. *cap.* 39. §. 5. *n.* 59.

125 Emens ab aliquo redditus ad eius vitam possidendos, an licitè emat si tanto superuixerit tempore quod redditus empti, & exacti multò excedant pretium solutum? Resp licitè emere, & contractum non iudicari illicitum, per Paul. de Castro in *l. de fideicommisso C. de transact.* vbi Alex. *n.* 2. & Deci. *n.* 4. Natt. *cons.* 498. Surd. *de aliment. tit.* 9 *q.* 11. *n.* 28. *vers. aduerte*, Fontanel. *de pactis nupt. claus.* 4. *gloss.* 18. *p.* 3. *num.* 105. Sigism. Scacc. *de commerc. & camb.* §. 1. *q.* 1. *n.* 291.

126 Episcopus an possit Cathedram siue Tribunal à ciuitate amouere, & in alio loco suæ Diœcesis collocare? Respond. affirmatiuè, dummodo sit ad breue tempus, & cum iusta causa, per Franch. in *c. cum Episcopus n.* 4 *de Offic. Ordin.* ibi, *Intellige quando Episcopus vellet transferre Cathedram de sua Ecclesia principali ad tempus, quia tunc potest in quocumque loco Diœcesis collocare locum Tribunalis, & de causis cognoscere, & ita procedat text. hîc: secus si perpetuo, vel ad longum tempus vellet transferre Cathedram à sua principali Ecclesia ad aliam Ecclesiam ipsius Diœcesis, quia tunc non posset*, &c. Gemin. *ibid. n.* 13. ibi, *Dic quod aut Episcopus vult perpetuo, vel ad longum tempus transferre Cathedram de sua Ecclesia principali ad aliam eiusdem Diœcesis, & hoc non potest; idem si vellet quod Cathedra intitularetur in alio loco, quam in Ecclesia, in qua constituta est*, &c. Mandos. *consil.* 27. *num.* 8. ibi, *Vt non possit Prælatus sedem alibi quam in ipsa Ecclesia Cathedrali constituere*, &c. Stephan. Gratian. *in addit. ad dec.* 113. *n.* 2. ibi, *Nam ad longum tempus non posset remouere Cathedram, & Tribunal à ciuitate*, &c. & *discept. forens. c.* 655. *num.* 27. ibi, *Tamen hoc intelligitur dummodo Episcopus hoc non faciat ad longum tempus; nam sine iusta causa non posset remouere Cathedram, & Tribunal à ciuitate*, &c. Campan. *in diuers. iuris Canon. rub.* 11. *cap.* 23. *n.* 151. *versic. limitatur*, ibi, *Ne scilicet liceat Præsuli ad longum tempus sine causa aliqua Tribunal erigere, & à ciuitate amouere*, &c. Gonzalez *ad reg.* 8. *Cancell. glos.* 43. *num.* 192. ibi, *Intellige ad modicum tempus, nam ad longum tempus non potest sine iusta causa remouere Cathedram, & Tribunal à ciuitate.* Ego *de officio, & potest. Episcopi p* 3. *alleg.* 80. *à n.* 4.

127 Episcopus an possit ad se auocare causam pendentem coram suo Vicario? Respond. posse, per doctrinam Couarruu. *pract. c.* 9. *n.* 1. Sanchez *de matrimon. lib.* 3. *disp.* 29. *n.* 6. Sicut potest Prætor auocare illam, quæ pendet coram eius locum tenente, Auendan. *de exequend. mand. part.* 1. *cap.* 3. *num.* 3. *versicul.* 6. Auiles *ad cap.* 1. *Prætor. gloss. fin. numer.* 42. Azeued. *leg.* 10. & 11. *numer.* 5. & 6. *titul.* 5. *libr.* 3. *Recopil.* Bobadil. *in politica lib.* 1. *c.* 12. *num.* 46.

128 Episcopus an possit Sanctis nondum Canonizatis, etiamsi beatificati fuerint, cultum publicum exhibendum mandare? Respond. non posse per Luc. Castellin. *de Canonizat. Sanctorum cap.* 1. *puncto* 34. *Paragr.* 7. Turrian. 2. 2. *tom.* 2. *disputat.* 27 Granad. 2. 2. *controu.* 1. *de Fide disp.* 4. *num.* 11. D ana *moral. resol. p.* 1. *tract.* 5. *miscel. resol.* 9.

129 Episcopus si tanquam Canonicus in Capitulo assistat, quem locum ibi habere debeat? Respond. obtinere debere locum vt Canonico competentem, gloss. & DD. in *c. postulasti, de concess. prebend.* Franc. Marc. *decis.* 116. Capic. *decis.* 27. Anna *sing.* 6. Ponte *consil.* 15. *tom.* 1. Flau. Amendol. *in addit. ad* Vincent. de Franc. *decision.* 138 *à numer.* 1. Gaspard. de Hermosil. *in annot. ad part.* 5. *super prolog. gloss.* 2. *num.* 63. *versic. de Episcopo*, Franc. de Amaya *ad libr.* 10. *Cod. in l. vltim. de Decurionib. c.* 1. *n.* 39.

num.39.Mich.Ferro in tract.de pracedent.q.27.n.4. doctissimus D.meus D.Laurentius Ramirez de Prado in supremo Castellæ Senatu Consiliarius meritissimus in quadam Iuris alleg.de pracedent.n.41.

130 Equites Ordinum Militarium an possint fori priuilegio renuntiare,& se iurisdictioni alterius Iudicis submittere?Resp non posse,per Crescent. decis. 3. de foro comp.Fr.Emman.quæst. Regul.tom.2.q.63. art.11. Felician.de censib.tom.2.lib.1.cap.1.num. 13. vbi de omnibus Equitibus.Camill Borrel.in sum.decis.tom.1.tit. de Iurisdict.& imper.n.132.vbi de Equitibus S.Iacobi de Spathæ,Aloys.Ricc. in collect.decis.part.1. collect.216. vers. infero , vbi de Equitibus S. Ioannis. Guazin.de defens. reorum defens. 20.numer.27. Caball. tom 3. crimin.casu 225.num.11. cum seqq. vbi de Militibus S. Stephani.

131 Exceptio si fuit reiecta , eo quod plenè non fuerat cognita,an is, qui in ea fuit reiectus , possit illam denuo mouere?Resp. posse per glos. vlt. in fine in l. 2. C. de ordine cognit. Bart.in l. qu Roma 121.§. duo fratres numer.7.vers aut super exceptione , Barth de Castro sub num.7.in 2.art.ff.de verbor.signific.Abb.cons.50. in fine princ.& num.1.& sub num.1.lib.1. Anton.Gabr. commun.lib.2.tit.de except.concl.2.num.4. Quæ enim incidenter deducta sunt in vno iudicio,possunt retractari, & plenius,ac principaliter discuti in alio , l.sed si ante 17.ff.de except.l.si mater 11.§.si quis ff.de except. rei iudic.l pen.ff.de his,qui sunt sui, Bart.in l.si expressim n.3. ff.de appell.Socin.reg.442.Abb.cons.50.volum.1. Ioan. Zanguer.in tract.de except.lib.3.c.5.

132 Exceptio non obseruati contractus an impediat litis ingressum?Respond,impedire, & eam dici litis finitæ, per Roland.à Valle cons.69.num.13.lib.4. Bursat.consil. 309.num.8.Becc.cons.45.numero 11. in fine , Reusner. consil.4.num 4.lib.1. Menoch.cons.55.num.14.Honded. consil.83.num.26 lib.1.Franc.Viui.cons.44 num.1. Mascard.de probat.concl.1387.numer.42. Fulu.Pacian.eodem tractat.lib.1.cap.57.num.29.Camill.de la Ratta cons.28. à num.18.Ioseph Ludouic.concl.14.ampl.8. Zanger. de except.part.3.c.20 Anton.Fab.in suo Codice sub tit. de except.diffinit.43.Stephan.Gratian. discept.forens.tom. 2.cap.307.numer.15.Etiamsi defectus non implementi sit in minimo,Mascard.conclus.1388.num.25. Marese. variar. resol.lib.1.cap.88.num.4. Stephan.Gratian.discept forens.cap.301.numer.15. Honded.consil.86 numero 16.lib.1.Menoch consil.2.num.168.& consil.55. num.6. Surd.consil.52.num.35.& consil.81.num.3.& consil.101. num.1.& consil.400.num.28.Verall. decision.316.num. 2.part.3.Ioseph.Ludouic.Perus.decision.50.num 3.Cæsar.Barz.decis.36.num.23 Magon. Lucensi decision.21. n.17.& 18.Cæs Manent.decis.38.num.22.Coccin. decis. 53.n.4.

133 Exceptio non obseruati contractus an semper opponi valeat,licet statutum vel lex Regia omnes exceptiones excludat?Respond posse per Roman.cons.244. col.2.Rub.cons.30.num.4. Cephal. cons.407.n.19.lib.3. Roland.à Valle cons.53.num.32.lib.1.Crauet.consil.127. n.14.& cons.148.& cons.145.col.2.libr.4.Et etiam post sententiam diffinitiuam,& in executione chartæ executoriæ,Afflict.dec.210.à num.4.Decian.resp.60 n.45.

134 lib.2.Menoch cons.55.num.167. Mottl. in empor. Iuris tom.1.tit.5.de in integ.restit.q.3.n.25. Et potest suppleri à Iudice etiam parte non opponente , & ex officio,

135 Roman.cons.144.n.5.Cephal.d.cons.107.n.10. & consil. 148.n.144.lib.3.Stephan.Gratian.discept.forens.c.307.n. 22.cum seqq.

136 Exceptiones in causis summariis si infrà decem dies à lege statutos probari possint an admitti debeant, & secundum illas iudicari?Respond affirmatiuè ex Parlad. rerum quotid.l.b.1.c.fin.p.5.§.2.Fului.Pacian. consil. 10. per tot.Gait.de credito cap.2.titul.9. de apocha bambarij num.2132.Mari.Giurb.decis.21.n.1.& 2.Stephan.Gratian.discept.forens.cap.411.n.25. & 26. Probatio enim incontinenti admittitur, & impedit executionem in causis summariis , licet exceptio altiorem indaginem requirat,Molin.de primog.lib.3.c.13.num.16. vbi etiam quando dicatur probatio fieri incontinenti,Azeued.l. 1.n.158.tit.21.lib.4.noua Recop.Mari.Giurb. d.decis.21.n. 1.& 2.Stephan.Gratian.discept.forens.cap.384.n.9.Rot. decis 89.p.4.diuers.

137 Exclusio temporalis de certa persona an & quando operetur exclusionem sequentium in gradu. Respond. operari vt censeatur dicta persona exclusa, non vero sequentes in gradu;vt videmus in patre excluso propter alienationem contra tenorem fundationis maioratus,quia sua exclusione non obstante , eius filius admittitur,iuxta tradita à Tello Fernandez in l. 27.Tauri num.29.quem refert, & sequitur Mieres de maior part. 4.quæst.19.num.25.& anteà part.1.quæst.4.num.22.Molin.de primog.libr.4.cap.1, num.12. Primus enim impe-

138 ditus,& temporaliter exclusus , sequenti in gradu locum dat,vt in surdo,muto,& amente exclusis,quo casu admittitur filius,vel sequens in gradu ex his,quæ Molin.lib.1.c.13.num.35 Idem si ob aliquod delictum mater,vel primus successor fuisset exclusus, vt ex Molin. Mieres.& aliis resoluunt Gasp.Thesaur. lib 1.quæst.34. num.18 Castill.controu.lib.3.cap.15.num.56.Et demum idem erit in filiis matris exclusæ , quæ nupsit extra familiam,ad tradita per Molin.d.lib.1.c.6.num.21.& lib.

139 3.c.5.num.72.Gaspard.Thesaur.d.quæst.34.n.17. Secus dicendum in exclusione absoluta,& perpetua , quæ in

140 tota linea primi exclusi operatur, vt in terminis text. in l.si vna matre C de bonis mat.exclusa matre,vel quouis primo aliàs vocando absolutè,& simpliciter , omnes eius filij,& descendentes exclusi remanent, vt resoluunt Velasquez de Auendaño l.40. Tauri gloss.10. n.79.Castill.lib.3.quotid.cap.15 n.76.Stephan Gratian. discept.forens.cap.5. Ioseph. Sesse Aragon.decision.43. num.57.part.1.& decision.219 num.2.p.2. Forster. libro 3.de success.ab intest.capit 16.numer 6.vbi ait ita omnes vnanimiter tenere,& tam docendo quàm consulendo pro confesso habere,idem tenet Cald Pereira consil. 9.numero 5.6.38.& 50.& consil.29.numero 12. & 13. & probatur ex l.si quis filiam ff.de inoffic.testament.vbi exclusio vnius gradus exclusionem nascentis ex illo inducit,quo in sensu illum textum expendit Mieres p.2. q 6.n.52.

141 Exclusio fœminæ quando est temporalis , scilicet quandiu extiterint masculi,an ea illis deficientibus cesset,& ad possessionem reintegretur fœmina ac si non fuisset exclusa? Respond.affirmatiuè per Bart.in l.fin.§. 1.n.2.ff.ad Tertul.Bald.in l.in quibus n.3. C. de secund. nupt.& 10 c.1.§ quin etiam num.3.Episcopum , vel Abb. in vsibus feud.Tiraquell.in l. si vnquam verb. susceperit liberos a 194.C.de reuoc.donat.Anton.Gabr.commun.lib. 6.titul.de statut.concl.4.n.9.Albert.Brun.in tract.de statut.quod extantibus masculis art.10 q.5.à num. 66. Alexand Ambros.decis.46.per tot præcipuè à num.7.Franc. Becc.de is.541.præcipuè à num.9.lib.4. Canalcan. decis. 1.per tot.præcipuè num.4.lib.4 Gregor.Lopez l.3.gloss. 3.quæst.13.tit.13.par.6.Andr.Gail lib.2.obseru.148.n.4. Tobi.Non.cons.8.num.6.Cephal.consil.571.num.62.lib.. Molin.de primog.lib.1.cap.6.num.22.& libro 3.capite 5. num.72.Aguirre de success.Regni Portugal.part.2. num. 57.pag.35.Honded.cons.9.n.15.& cons.29.n.3.cum seq. lib.1.Motor.cons.23.à num.14. Sim. de Prætis cons.22. n.1.& 2.Hect.Felici.alleg.25.n.2.cum seqq Ioann.Bapt. Costa de facti scientia,& ignor cent.1. distinction.100. à numero 49.& in tractat.de remed.subsid. ræl. 1. numero 25.

142 Executor testamentarius an teneatur officium acceptare si nihil ei relinquatur pro executione testamenti? Resp.

Resp.negatiuè cum Aueodan.*de exequen mand.lib.*1.*c.*2.*n.*8 Baëe.*de decima intor.c.*19.*nu.*2u. Mich Reinoso *in obseruat. Iuris obseru.*55.*n.*23.

143 Executori an præstari debeat salariom? Resp. præstandum esse si executionis ministerium habeat tractũ successiuum cum administrationis unere; ne, dum in exereendis negotiis laborat, patrimonij iacturã faciat; per Baëc *d c.*19.*n.*10.Escob.*de ratiocin.cap* 27.*num.*47. Mich Reinoso *d.obseru.*55 *n.*23.vbi admonet exeeutores, vt in initio administrationis sibi salarium constitui faciant per Iudicem, ne aliàs simpliciter accepto ministerio,& exequendi munere præsumatur, illud charitatis exereendæ gratia suscepisse.

144 Executores duo, vel plures si relinquantur, seu nominentur in testamento cum portione aliqua cuilibet illorum assignata à testatore in præmium laboris pro executione testamenti, an mortuo vno, vel acceptare nolente eius portio desiciens aecrescat alteri, vel pertineat ad hæredes mortui? Resp aecrescere alteri executori aeceptare volenti, per text.*in leg.vnic* §. *vbi autem legatarij C.de caduc.tollend.* Valasc.*cons.*46.P Molin.*de Iustit.tr.*1.*disp.*248 *vers.quando vero*, Mieb. Reinoso *d. obseru.*55.*n* 19. ex ea ratione quia sicut diminuto onere

145 diminuitur portio, *leg.Seio amico ff.de ann. leg* cum similibus, ita aucto labore æquom est vt salariom augeatur, *Auth. vt Iudices sine quoquo suffrag.* § *illud collat.*2.

146 Exemptio vectigalium generaliter exceptis eertis casibus concessa, an sit generalissima in easibus nõ exceptis? Resp.esse generalissimã, itavt Princeps in istis casibus non exeeptis collectare non possit pro quacũque causa etiam prætexto belli, aut notabilis inuasionis, ex Alex Raudens.*de analog.p.*4.*n* 61.*& resp.*1. *n.*288.*cum seqq.vol.*2.Bologn.*cons.*1.*n.*12.*&* 13.Carol.Tapia *decis.* 23.*supremi Consilij Italiæ numer.* 59. Sacea *consil.* 15. *num.*27.

147 Exemptio siue immunitas per verba generalia concessa, an eomprehendat collectas ratione belli superuenientis de noue impositas? Resp eomprahendere, per Syluan.*cons.*66.*n.*13.*ad fin.& num.*14.Deeian. *resp.*44. *numer.* 16. *cum seqq. & numer.* 34. Tapia *in decis.supremi Concilij Italiæ* 8.*p.*2. *cum seqq.* qui loquitur in oneribus,& collectis futuris, latè Glorit. *resp.*1.*p.*2.*n.*184. *vsque ad* 207. *& p.*3.*n.*197. *pag.*104. vbi in indiuiduo loquitur de immunitate verbis generalibus concessa, quod extendatur ad gabellas postea inductas: Sacca *d.cons.*15.*num* 1.*cum seqq.* Menoch.*cons.*1ins.*numer.*14. *vol.*12.

148 Exemptionis, seu immunitatis priuilegium gratuitò vel per viam contractûs concessum an extendatur ad onera,& gabellas de nouo post priuilegiom impositas? Resp.extendi per *l si seruiens ff.de seruis v.b.*vbi stipulatio ne luminibus officiatur, comprehendit tam lumina tempore contractûs existentia, quàm futura, *leg. peculium ff de legat.*2. *l.grege ff.de legat.*1. *leg.pen.ff.de fundo instructo*, vbi quod in concessionibus vniuersalibus veniunt augmenta, *cap.quia circa, de priuileg.* vbi priuilegium immunitatis extenditur ad prędia de nouo acquisita,& ad decimas futuras,& ibi hoc notat Abb. *n.*5.*vers.à primo membro*, vbi quod quando in priuilegio est dispositio indefinita, & præiudicat tantum concedenti, licet præiudicium sit graue, extenditur ad futura, quia in beneficiis fit latissima interpretatio. Ex quibus Iuribus ita Alexan.*cons.*193. *Ex themate prædicto dub.* 2.*n.*8.*vol.*2.Natt.*cons.*16u.*n* 17.*& cons.*525.*n.*19.Bursat. *cons.*16.*n.*77.*vol.*1.Tapia *in l.fin.ff. de constit. Principum p.*1.*cap.*4.*nu.*5.Aloys.Riee.*in decis.Curia Archiep.Neapol.decis.*167.*num.*9.*p.*3.*& in collect.decis.part.*7. *collect.* 2727.*ad fin.* Modit. *in fine dubitat. Iuris* §.*pleb.scitum dubit.*18.*p.*2.Glorit.*respons.*1.*p.*3.*n.*196.*pag.*103.*& num.*

264. Bellon. iun. *consil.* 69. *numero* 75.

149 Exemptionem à Superioris iurisdictione an concedere soleat Signatura & Rota durante super ea lite, vbi ipsa litem graue,& non temere susceptam cognoueuit? Resp affirmatiuè per Cassad *decis.*6. *de priuileg.* Laurel.*de attemat.lite pend.part* 2 *cap.*4.*declar.*6. *num.* 41.Gonçal.*ad reg.*8.*Cancel. gloss.*46.*num.*18. Marchesan. *de commission. executionn causarum*, *part.* 2.§. 1. *num* 76.Paris.*de resignat.benef.lib.*3.*quæst.*11 *numero* 7.

150 De iure enim est vt pendente lite negotiũ deuoluatur ad Iudicem suspensa Superioris iurisdictione super eadem causa, de qua dubita ut, *can. cum dilectus*, *cap. olim, vbi gloss. verb. post inceptum negotium, de accusat.* Rip.*in capit. cum M.Ferrarien.numer.*196. *&* 199. *de Constit.*Cassador.*d decis.*6.*de priuileg.in princ.* Nam si-

151 cut ex moribus Principis, sioe cuiusque Superioris asperioribus, aut prauo iurisdictionis vsu, subducuntur subditi ab eius iurisdictione, *d. capit. olim, & capit. ex parte, de accusat.* Ioan. Fab. *in* §. *Instit de his, qui sunt sui*, Bursat. *cons.*170. *numero* 27. Guid Papæ *quæst.* 61.*numer.*1. Achil.*decision.*362.Ita & sola his visa fuit sufficere dum super te graui iustum timorem inferre potest, Staphilæ *de litteris iustit.tit. de rescript.in forma Breuis* §. *indultum numer.*10.Paris. *dict. tractat de resignat.benef lib.*7 *quæst.*11 *numer.*7. Versall.*decision.*62. *num.*4.*p* 1.Anton.Gabr.*commun.tit.de iudic.concl.*4.*numero* 31.

152 Expensæ factæ cum Assessore seu consultore à quo sint soluendæ? Resp.soluendas esse à parte petente, per Vincent.de Franchis *decis* 331.*nu.*3.*&* 4. Steph.Gratian *discept.forens.cap.*55.*num.*33. Perez de Lara *de vita hominis cap* 7.*num.*18.vbi *num* 16.tenet quòd si Iudex simul cum Notario, seu tabellione accedit ad ali-

153 quem locum pro negotio litis, sunt præstandæ expensæ ab eo, qui petit actum fieri: est enim generale quod quando quis aliquid petit, ipse debet præstare expensas text.*in l.fin C.de erogat.milit.ann lib.*12. *leg.quoniam C.de testib* Campan.*in diuers.Iuris Canon rub.*7.*capit.*6. *num.*132.

154 Expensæ an sint partibus communes, si per Iudicem motu proprio assumatur consilium Assessoris? Resp affirmatiuè ex Surd.*de alimen tit.*1 *q* 63.Steph Gratian. *d c.*55.*n.*43.quos refert & sequitur Perez de Lara *d.c.* 7.*n.*18 *in fine.*

155 Fama in antiquis, & in ardua causa quando probet? Resp. tunc probare quando testes de ea deponentes sunt spectatæ famæ,& dixerint à quibus personis saltẽ duabus audiuerint, & quod à maiori parte populi; ac rationem reddiderint bonam, vnde ortum fama habuit, iuxta *capot, l cet ex quadam, de testib.* & quæ resoluunt Surd.*consil.*135. *ex numer.*89 Farinac. *in praxi crimin.part.*2.*qu.*69.*ex numer.*140.Alexan.Trentacinq. *var.resolut.lib* 2.*titul.de testib.resol* 6.*numer.*1u.Valenz. *cons.*90.*num* 973. *&* 193.Lotter.*de re benefic. lib.*2.*qu.* 41 *numer* 4.*&* 15.*cum seqq* Riccinl *de neophyt.c.*7.*num.* 19.Card.Caual.*decis.*6. *numer.*4.*&* 5. Ad quod elegans est auctoritas S Hieronymi *ad Ruffinum*, ibi, *Multum in vtramque partem crebra fama mentitur, & tam de bonis mala, quàm de malis bona falso rumore concelebrat*, multi profecto sunt falsi rumores à maleuolis, &c. Et sic ad probandam famam requiritur vt testes de auditu habeant relatas qualitates, Hoied. *de incompatibil. benef. libro* 1. *capite* 23. *à numero* 141. Beltran. *ad Gregor. XV. decisione* 498. *numero* 17. Castill *tom.*6. *controuers.capite* 123.*numero* 17.*cum seqq.* Torrebl. *de iure spirit.lib.*13.*capite* 22. *ex numero* 14. Lotter.*dict.lib.*2.*capite* 43.*num.*91.*cum seqq.*Caualer.*d. decision.*6.*num.*4.*&* 5.Et quòd fama sit certa, inconcussa gloss. *verb. populi, per text. ibi in capite* 2. *de elect. l.decurionum Cod.de pæn.* Bald. *consil.*77. *numero* 6. *lib.*

Ee 2 3.ibi

3. ibi, *Testimonium famæ idoneum non esse nisi fuerit solida, inconcussa, crescens, non leuis, non contraria*, &c. Bart. Alex. Co n Paris. Roland. *& communis peres* Gregor. XV. *dict. decision.* 498. & ibi Beltramin. *numer.* 18. *litt. E*, Ceuall. *commun. contra commun. q.* 900. *numer.* 11. Valenzuel. *cons.* 90. *numer.* 94. Torrebl. *citato loco*, Ricciul. *d. capit.* 7. *num.* 19 Lotter. *d. quæst.* 43. *numer.* 94. *cum seqq.* adeò, vt si debilitaretur aliquibus testibus de bona fama deponentibus nō dicatur probata mala fama, Caualer. *dict. decis.* 6. *numer.* 3. *& decisione* 107. *numero* 3. *& decision.* 523. Et in hac materia si maior pars testium cum re Iosititis *d. cap. licèt ex quadam*, deponat de mala fama, minor verò de bona, vtiquo prævalere debet minor numerus, vt per Ceuall, *d. q.* 900. *n.* 86. Valenzuel. *cons.* 90. *n.* 53. *vers.* vbi concludit, Lotter. *d. l.* 2. *q.* 43. *num.* 88. *cum seq.* Quicquid contrarium sentiat Perez de Lara *de capellan. lib.* 2. *cap.* 40. *ex n.* 60. nam eius opinionem perniciosam esse dicit Lotter. *d. q.* 43. *numero* 97. & ab omnibus reprobari asserit Torrebl *d. cap.* 22. *numer.* 19.

156

157 Familiaritatis iure quæ fiunt an constituant aliquē in possessione ad præscribēdum? Resp. non constituere per *leg. qui iure familiaritatis, ff. de acquir. possess.* Alberic. *in rub. ff. de muner. & honor. numero* 26. Cepol. *de seruit. vrban. præd. cap.* 10. *numero* 11. Bald. *de præscrip.* 2. *part. quartæ partis princip. quæst.* 1. *numero* 9. Putt. Antiolı *in tractat. de muner. & honorib. part.* 2. §. *re?as numer.* 16. *&* 17. Nicol. Bellon. *consil.* 1. *numero* 15. *& consil.* 8 *numer.* 15. Mandel. Alba *consil.* 62. *numero* 28. *vol.* 1: *& consil.* 777. *numero* 16. *lib.* 4. Hippol. Rimin. *consil.* 26 *numero* 47. *cum seqq. & consil.* 34. *numero* 28. *cum seqq. lib.* 1. *& consil.* 589. *numer.* 50. *vol.* 5. Hinc Innoc. *in cap. bonæ m m. ol* 1. *numer.* 1. *post princ. de postulat. Præl. & in capit. cùm Ecclesia Sutrina numer.* 5. *de causa possess.* vbi Panorm, *numer.* 4. *cum seqq. vers. tertio requiritur*, Alexan. *consil.* 50. *numer.* 8. *lib.* 3 resoluunt quod si volo probare quod etiam in possessione alicuius iuris, puta seruitutis, itineris, vel iuris hospitandi, non sufficit probare quod ibi per fundum tuum te sciente, & patiente transiui, aut quod mille vicibus fuerim hospitatus in domo tua, nisi expresse etiam probem quod ea fuerim tanquam iure meo, & mihi debito vsus, cum potuerit esse quod tu ea passus fueris ex gratia, & amicitiæ causa non autem ex eo quod id mihi debitum esset, sequitur Francisc. Ripa *in d. capit. cum Ecclesia, numer.* 39. 41. *&* 56. vbi expresse notat quod etiam per mille actus, qui communiter fieri solent iure familiaritatis, & amicitiæ, non acquiritur quasi possessio, idem tenet Paris. *consil.* 27. *numer.* 110. *cum seqq.* Inde etiam Innoc. *in d. cap. bona, numer.* 1. *post princ.* quærit quomodo constare possit de intentione eius, qui aliquo iure vtitur tanquam iure suo, & respondet id constare per expressa verba vtentis, quibus exprimat eo se iure vti, intendens vti iure, quod habet, & tanquam iure suo; & quod non intendit eo quasi ex gratia vti, sed quasi ex debito: sequitur Florian. *in l. seruitutes la* 2. *numer.* 25. *circa fin. vers. adde ad gloss.* Stephan. Gratian. *discept. forens. c.* 298. *num.* 10. subdens quòd requiritur interpellatio, probatio, & acquiescentia.

158

159 Fideicommissarius ad hoc vt sit legitimus contradictor ab impediēdam hæredis possessionem, quæ requirantur? Resp. tria copulatiuè requiri v. g. primum quod possideat; secundum quod non vitiosè: tertium quod docuerit, vel incontinenti docere valeat de iure suo: per Matt. Medic. *inter decis. Senenses exam.* 13. *num.* 53. *cum seqq.* Leo *decis.* 24. *nu.* 23. *&* 24. *lib.* 1. Seraph. *decis.* 83. Rot. *decis.* 103. *ante n.* 1. *& decis* 520. *p.* 1. *diuers. & decis.* 115. *n.* 2. *p.* 1. *recent.* Et non sufficit qualis qualis possessio, nisi ea, quæ legitimè ad hærede concederetur. *l. restitutæ* 37. *l. facta* 63. *ff. ad Trebell* Bart. *n.* 9. Bald. *num.* 46. Albet. *n.* 19. Alex. *num.* 7. *in leg. fin. Codic. de edicto D. Adriani*, Menoch *remed.* 4. *adipisc. n.* 116. Pereg *de fideicom. art.* 48. *n.* 5. *cum seqq.* Surd. *cons.* 73. *n.* 28. *& decision.* 333. Castill *controu. lib.* 3. *cap.* 24. *n.* 171. Burati *decis.* 115. *nu.* 1. Et hoc procedit etiamsi possessio hæreditatis sit vacans, quia hæres illam non adierit, DD. *in d. l. fin.* Argel. *de legitimo contradict. q.* 10. *a.* 16. *n.* 228. Matt. Medices *d. exam* 13. *nu.* 57. *vers. contrariam tamen, pag.* 182. Hondiern. *ad* Surd *d. decis.* 333. *n.* 1. *&* 2.

160 Fideiussoris obligationem an per se augere valeat maleficium debitoris; Resp. non posse per *l. fideiussores magistratuum in pœnam vel mulctam, quam non spopondissent non debere conueniri decreuit*, 68. *ff. de fideiuss.* vbi Bart. ait intercedentem pro officiali simpliciter videri intercedere in interesse, nō in pœnā ex maleficio impositam; & per text. *in l. libertus.* 17. § *si ff. ad municip. & l. vnic. C. de periculo eorum qui pro Magist. inter. & l.* 2. *C. ad Tertul.* VVesemb. *in paratit l. ad tit. ff. de fideiuss.* Hering. *in tractat. de fideiuss. capit.* 24. *numer.* 171. *cum seqq.* Facit glos. *in leg. siue in duplum* 3. *Digest. qui satisd. cog.* vbi ait quòd si ab initio erat simplum, sed postea creuit per inficiationem, non tenetur fideiussor nisi in simplum, Ioan. Andr. *ad Specul. tit. de fideiussor.* §. 1. *in vltim. addit.* Roman. *consil.* 270. *num.* 7. vbi dicit non teneri fideiussorem pro eo, quod venit ratione incidentis negationis, idem Ramon. *cons.* 507. plenè Surd. *decis.* 212. vbi reddit rationem, quia videtur fideiussor se obligasse pro originali, non pro accidentali debito ex *l.* 1 *ff. de in litem iur.* glos. *in* §. *sequens, Instit. de action b.* vbi Acetin. *numer* 3, & idem probat text *in l. centum. Capua ff. de eo quod certo loco*, vbi Doctores tenēt quod fideiussor non obligatur pro eo quod accreuit ob moram debitoris, prosequitur latè Ias. *in d. l.* 1. *ff. de in litem iur* Baëc, *de inope debit. cap.* 5. *n.* 18 Pyrrh. Maur. *in tract. de fideiuss. p.* 2. *princ. sect.* 5. *c.* 1. *num.* 7.

161

162

163

164 Filius an valeat retrocedere patri donationē propter nuptias sibi ab eo factam in fraudem vxoris; Resp. non posse quia ei præiudicare non potest, iuxta doctrinam Bald *in l. si Præses v. sed non bene dico C. de donat.* Tell. Fernand. *in l.* 17. *Tauri num.* 72. *&* 73. Gutier. *de iuram. confirmat. part.* 1. *cap.* 50 *num.* 3. *&* 4. Sanch. *de Matrim. lib.* 6. *disput* 32. plenè Giurba *ad statuta Messanens. cap. glos.* 8. *num.* 71. *cum seqq.* Paschal. *de virib. patria potest. part.* 1. *cap.* 4. *num.* 37. Leon. Valent. *decis.* 137. *num.* 10. Castill. *controu. tom* 6. *cap.* 119. *num.* 13. Amat. *va. resol. tom.* 1. *resol.* 50 *num.* 12. Muta *decis.* 25. *numer.* 5. *cum seqq.* Stephan. Gratian. *discept. forens. tom.* 5. *c.* 924. *à numer.* 6. *vsque ad numer.* 9. *& num.* 33. *&* 34. *& cap.* 984. *numer.* 29. *&* 30. Martian. *cons.* 33. *numer.* 2. & post eum Rota *decis.* 44. *numer.* 1: *part.* 6. *recent.* Et in puncto quòd filius non possit retrocedere capitulatam maioratus institutionem, docent Molin. *de primog. lib.* 4. *cap.* 2. *n.* 18. Mieres *de maior. part.* 1. *quæst.* 21. *num.* 229. *vsque ad num.* 239. Leon. *d. decis.* 137. *numer.* 19. Monach *de recta feudorum interpret. c.* 23. *p.* 2. *n.* 8. *&* 9.

165

166 Filius an possit consensisse quod maioratui alia onera apponantur in præiudicium successorū; Resp. negatiuè, per Mieres *de maior. part.* 1. *quæst.* 21. *num.* 231. *& seq.* Sanch. *d. lib.* 6. *disp.* 32. *num.* 3. Giurba *d. glos.* 2. *num.* 75 *&* 76. Rot. *d. decis.* 44. *n.* 10. *part.* 6. *recent.* Nec potest consentire patri alienanti prædicta bona, Giurb. *d. glos.* 2. 82. Fontanel. *de pactis nupt. tom.* 1. *clauf.* 4. *glos.* 1. *n.* 73.

167 Filius primogenitus quando vocatur ad maioratum, an vocatio hæc restringatur ad filios immediatos primi gradus? Resp. restringi ob naturalitatem particulæ, *filius*, & sic nunquam comprehendi nepotes, per doctrinam

doctrinam Baldi, quem referunt. & sequuntur Fulgos. *in l. vt intestato numer. 2. C. de suis, & leg. hared.* Alex. *consil. 4. n. 9. & per tot. libro 4.* Tiraq. *de primogen. q. 40. n. 219.* Bellon. *consil. 50. num. 30.* Baret. *cons. 140. num. 2.* Emman. Cost. *in tract. de maior. p. 1. num. 8. & p. 2. num. 9. vers. confirmatur hoc argumentum,* Mandel. Abba *cons. 60. num. 5.* Cou. *practic. c. 1. numero 4. vers. quinto idem erit,* Cardin. Mantic. *de coniect. vlt. volunt. libro 8. tit. 9. num. 11.* Pereg. *de fideicomm. art. 21. numer. 44. in fine, vers. hac vero conclusio non procederet,* Raudens. *de analog. in append. p. 1. num. 56. & n. 166.* Menoch. *cons. 215. n. 32. lib. 3.*

168 Filiusfamilias an per *l. 6. Tauri* possit de tertio bonorum suorum in præiudicium parentum, & sine eorum consensu disponere? Resp. posse, etiam per donationẽ causa mortis, iuxta resolutionem Telli *l. 5. Tauri num. 2. & ibi* Auendan. *gloss. 5. in fine,* Villadieg. *in l. 10. num. 12. & 13. tit. 5. lib. 2. fori,* Molin. *de primog. lib. 2. c. 9. nu. 19.* Azeued. *lib. 4. numer. 18. tit. 4. lib. 5. Recop.* Matiens. *l. 6. gloss. 1. num. 27. & 28. tit. 10. eod. lib. 5. Recop.* Ceuall. *comm. contra comm. q. 695. numero 42. & quæstione 794. numero 9. & 10 & q. 795. numero 7.* Pichard. *in princ. Instit. de donat. numero 21. & 22.* Molin. *de Iustit. disp. 288. vers. quid de hac re;* reliquæ verò duæ partes legitimæ parentibus debitæ sunt, & de eis in eorum dãnum sine eorum expresso consensu disponere non poterunt, ex *dict. l. 6. Tauri,* Molin *d. lib. 2. capite 9. numero 21.* Intellige in proprietate tantum, non vero in vsufructu, ita vt pater vsufructu illius tertiæ partis nõ priuetur, secundum Greg. Lop. *l. 13. gloss. 2. tit. 1. p. 6.* Pinel. *in leg. 1. Codic. de bonis mat. part. 1. numer. 44.* Rojas *de success. ab intest. cap. 19. à numero 23.* Alnarad. *de coniectur. mente testatoris lib. 2. cap. 1. numer. 8.* Tell. *dict. lib. 5. Tauri numer. 5.* Peralta *in rub. de hered. instit. numer. 180.* Auendan. *d. l. 5. Tauri gloss. 5. numero 1.* Perez *in l. 1. gloss. 1. col. 1. tit. 2. lib. 5. Ordin. & in addit. ad Seguram in l. Imperator numero 38. ff. ad Trebell.* Molin. *de primog. lib. 2. cap. 9. numero 22. cum seqq.* vbi hanc opinionem veriorem, & Iuris principiis magis consentaneam iudicat; sed cum casus contigerit maturius pensitandum, ac deliberandum esse inquit Mier. *de maior. parte 1. q. 1. à numero 190. in noua imp.* Matiens. *l. 4. gloss. 3. num. 3. tit. 4. lib. 5. Recopil.* Gutier. *pract. lib. 2. q. 4. à num. 1.* Quamuis illam tertiam partem tam in proprietate, quam in vsufructu pertinere illi, cui relicta est, existimauerint Anton. Gom. *d. l. 6. Tauri nu. 13. & 14. &* Menchaq. *de success. prog. l. 1. §. 1. n. 31.* Ceruant. *d. l. 5. Tauri n. 35.* Azeued. *d. l. 4. n. 14. tit. 4. lib. 5. Recop.* Ceuall. *comm. q. 794. n. 25. cum seqq.*

169 Fiscus an possit in præiudicium tertij petere restitutionem in integrum aduersus oblationem factam post terminos subhastationis? Resp. non posse, per Bartol, Bald. & Angel. *in l. 1. C. de praed. decur.* Afflict. *decis. 340.* Auendan. *de exequendis mand. lib. 2. c. 13. numer. 3.* Menoch. *consil. 844. numer. 39. lib. 9. & consil. 1121. num. 2. & 3. lib. 12.* Valasc. *consil. 109* Claper *in cent. causar. fiscal. causa 5. quæst. 1. numero 2. fol. mihi 61.* Gutier. *de gabell. lib. 7. quæst. 141. num. 6.* Non obstat *l. sed & si sine §. quæsitum ff. de minorib.* quia ibi tantum restitutio minori conceditur propter negligentiam commissam in ipso facto, secundum exemplum, quod adducit Alberic. *in d. §. quæsitum,* dicens quod illo casu ope restitutionis in integrum maior admittitur licitatio, non ex eo quod minor restituatur ad lucrum omissum quod superuenit, sed quod locauit incongruo tempore, & loco, & ita superuenientia maioris licitationis fuit propter negligentiam adhibitam in ipso facto: hanc Alberici opinionem sequitur Sfort. *de restitut. in integ. quæstion. 57. numer. 23. cum seqq. vbi num. 25.* punctualiter tradit quod quando in contractu nulla adfuit negligentia, non conceditur restitutio ex eo quod postea superueniat maior licitatio, Greg. Lop. *l. 5. tit. 19. p. 6.* vbi ita intelligit doctrinam Alberici, & iuxta eam fuisse pronuntiatum in Cancellaria Granatensi contra conductores gabellæ, Mastrill *decis. 84.* Valenzuel. *cons. 75. nu. 10.* Theodor. *alleg. 45. n. 13.*

170 Focularia de nouo aucta an comprehendantur in functionibus fiscalibus Baroni per verba vniuersalia, vel indefinita concessis? Respond. comprehendi, per Fab. de Anna *consil. 61.* Petra *ad Grammat. decis. 4. num. 9.* Camill. de Medices *consil. 51.* Iacob. Gall. *cons. 21.* Rouit. *ad pragm. 1. de iurib. & exaction. fiscal ex numero 8. vsque ad 63.* Nouar. *tom. 1. q. 127. num. 5.* Aloys. Ricc. *decis. 250. in alleg. ibi posita num. 9. part. 2. & in collect. part. 7. collect. 1727. vers. amplia conclusionem,* Thoro *in compendio tom. 1. litter. A. verb. augmentum foculariorum, & verbo augmentum functionum fiscalium pagin. 60. & parte 2. litter. A. verb. augmentum foculariorum, pag. 34.*

171 Fructuum beneficij appellatione an veniat illud, quod voluntariè & extra Ordinem præstatur alicui Beneficiato in die suæ receptionis ad beneficiũ? Resp. non comprehendi per text. celebrem *in leg. Seio amico 10. § medico ff. de ann. leg.* resoluunt Oldrad. *cons. 129.* Bald. *num. 2.* Alex. *numer. 9.* Ial. *numer. 8.* & D. Barbos. *numer. 6. in l. diuortio § quod in anno ff. soluto matrim.* Boër. *decis. 133. numer. 4.* Caput Galeota *lib. 2. controu. cap. 42. numer. 14.* Card. Mantic. *de tacit. & amb. conuent. lib. 1. tit. 18. numer. 3. & 4.*

172 Et facit *decisio* de Francis 171. dum tenet quòd quidquid Baro acquirit ex donatione, seu concessione Regia, non venit in fructuum restitutione, Stephan. Gratian. *disceptat. forens. tom. 2. c. 399. num. 25* Et de eo, qui aliquid acquisiuit ex Principis largitione, arg. text. *in l. 3. ff. ad leg. falcid.* agunt Hector Felician. *in tract. de societate c. 13. n. 2.* Fusar. *de substitut. q. 627. num. 6.* Rota *decis. 614. n. 6. p. 1. recent.*

173 Fructuum liquidatio in qua summa habenda quando testes deponunt de maxima, media, & minima; Resp. in mediocri summa esse faciendam, per Caputaq. *decis. 161. alias 1. de liquidat.* Rota *in Perusina beneficij 1. Martij 1610. coram Peña.*

174 Fugiens à suo Principe ad patriam rebellatam, vbi habet mulierem, filios, & bona, vt eis vti possit, non vero animo fraudandi, an dicatur rebellis? Respond. negatiue per *l. postliminium §. transfuga ff. de capt. & postlim. reu.* ibi, *qui malo consilio, & proditoris animo patriam reliquit,* &c. *l. 2. ff. ad leg. Iul. Maiest. leg. Fulcinius 7. §. cum hoc edictum ff. ex quib. caus. in possess.* ibi, *Non sufficit latitare, sed & necesse est fraudationis causa id fieri,* &c. *l. fin. ff. ad leg. Iul. Maiest.* ibi, *Is duntaxat perduellio dicendus est, qui hostili animo in Remp. vel Principem suum est animatus,* &c. *leg. si quis C. de re mil. lib. 12.* ibi, *Si quis barbaris scelerata factione facultatem depradationis in Romanos dederit,* &c. Oldrad. *consil. 43. num. 8. vers. ille ergo,* ex Baldo tradit Deci. *consil. 410. numer. 10.* ibi, *Et dato quòd ex tali fuga videretur partes Gallorum sequutus, non videtur propterea crimen læsæ maiestatis incurrisse, quia non omnis qui aduersatur Principi, & recedit ab eo, dicitur committere crimen læsæ Maiestatis,* &c. Foller. *in pract. §. idem quod commisit crimen læs. Maiestatis num. 7.* vbi sic intelligit textum *in l. 3. ff. ad leg. Iul. maiest.* ex Dec. & Baldo Gramm. *decision. 6. n. 16. & 18. n. 14.* ibi. *Nam non potest dici accessisse ad hostes, qui cum hostibus erat, extra tamen armorum vsum, & opem, & sic dici non potest crimen rebellionis incurrisse, & bene consuluit Oldrad.* &c. Iisdem verbis idem Gramm. *decis. 15. n. 5.* post alios Roland. *consil. n. 108. l. 3.* Farin. *in praxi crimin. p. 3. q. 113. à numer. 17.* & est expressum *l. Hispan. 1. titul. 18.*

lib.8 noua Recopil.ibi , Si alguno se pone con los emmigos para guerrear ò hacer mal al Rey , o al Reyno, &c. Et est receptissimum in quolibet capite huius criminis læsæ Maiestatis, quod vt punibile sit requiritur vt dolus interueniat vnà cum inimico animo, *l.1.cum duabus sequentibus ff.ad leg.Iul.maie.* Gig.*de crimine læsæ Maiestat.tit.qualiter,& à quibus quæstion.*64.Grammat.*consf.*31.*num.*19.Decian.*in tractat.crimin.lib.*7.*cap.*48.*num.*14 Farinac.*in praxi crimin.q.*118.*num.*18. Valenzuel.*consf.*161.*n.*102. Nec credendum est fugam hanc ordinatam potius fuisse ad malum Principi inferendum, quam vt sibi & suis consuleret fugitiuus, ex text. in *dict.leg.Falcidia,§.cum hoc,*ibi, *Latitare est , non vt Cicero definit , turpis occultatio sui , potest enim quis latitare non turpi de causa*, &c. nam licet in hoc casu (quod absit, iusta causa fugiendi , & iniusta possit considerari , præsumendum est, potius iustam causam adesse,ex Blanc.*de indic.num.*285. Mascard. *de probat.conclusion.*829.*num.*11. In tantum quòd incumberet Principi probare quod in eius perniciem amicitiam contractam fuisse cum inimico,Schrader.*de feudis p.*9.*cap.*5.*num.*31.Roland *d.consil.*1.*à num.*87.*libro* 3. ibi, *Et in tantum hoc est verum quod domino incumbit probare quod vassallus contraxerit amicitiam in damnum, & perniciem suam,aliàs non potest feudo priuari*, &c. Et maximè si fugiens ad patriam rebellatam haberet ibi vxorem,aut filios,quia desiderium inuisendi illos,potest excusationem afferre *l.*4.§ *fin. Digestis de re milit.* ibi, *Et datur veniæ valetudini , affectioni parentum , & affinium*, &c.*l.*3.§ *si eum,versicul.pietas ff.de liber. hom. exhib.*ibi, *Pietas enim genuina* (scilicet patris ad filios) *efficit sine dolo malo retineri*,latè Farinac.*in praxi crimin. quæst.*98.*à num.*77.in simili de amico diù absente, Decian *consf.*8.*num.*199.*libr.*1.*versf nam Cynus* , Bald.*consil.*34.*Casus talis libro* 1.ibi , *Sed sanguinis coniunctio cum ad taciturnitatem conduxit , similiter & pietas , ex quibus concludo ratione huius delicti non amplius de iure puniri debere*, &c. Quod absque dubio procedit si fugiens non sit aptus ad militiam vsum,& opem inimico dandam,argument.*l famosi,ff.ad l.g. Iul. maiest.*ibi, *Nam & personam spectandam esse an potuerit facere*, Grammat.*consf.*13.*à nu.*35.& *à* 60. vbi dicit quòd manens apud hostes,qui non sit aptus ad arma, non præsumitur habuisse animum infensum , refert & sequitur Roland.*d.consil.*1.*à numero* 109.& præcipuè *numero* 113.

175 Habilitas,siue qualitas requisita ad successionem an debeat interuenire de tempore vacationis? Respond. debere per *l.an venerit, Digest. de legat.præstan.*& *l.non oportet ff.de legat.*2.Molin.*de primogen.libro* 1.*capite* 13. *num.*36.& 37.Menoch.*consil.*41.Horat. Carpan. *ad Statuta Mediolanen capite* 311.*versic. deferatur litter. D, f.l.mihi* 596.ibi loquens de statuto excludente à suc-

176 cessione mulieres nuptas extra territorium Mediolanense,resoluit qualitatem mulieris vt succedat,vel excludatur,inspiciendam esse de tempore,quo hæreditas defertur P.Molin *de Iustit.tract.*2.*disp.*613.*n.*1. Sanch. *de matrim.lib.*1.*disp.*33.*n.*17.faciunt quæ sup.habentur voto...& inf.in verb. *legitimitas*

177 Hæres cum beneficio inuentarij , qui se obligauit soluere debita defuncti , & legata io testamento relicta,an possit obligari vltra vires hæreditarias? Respon. non posse nisi expressè renunciauerit dicto beneficio inuentarij,per Bald in *l.fin.n.*1.*C.ad leg Falcid.* Afflict. *decis.*399 *num.*13.Monticel.*de inuentar.cap.*10 *n.*7.Vincent.de Franchis *decis.*648 Petr.Ioann.Anchar.*famil. quæst.lib.*3.*q.*57.*num.*7.Mainard.*decisione* 15. *numero* 6. & 7.Ioann.Vincent de Anna *sing.*124. Stephan.Gratian.*disceptat. forens.tom.*3.*capite* 551.*à numero* 3. Ioann. Bapt.Thoro *in compendio decision.Neapol.verb.hares* 6. & 7.Mart Giurba *in consuet. Missanen. p.*1. *c* 9.*gloss.*5. *n.*30.*vers.proinde dubitatum*,Rot.apud Pacif. *post tract. de Saluian.interd.dec.*138.

178 Hæres an teneatur pro actionibus pœnalibus contra defunctum ob eius dolum,vel culpam introductis, sine vita durante? Respond non posse, nisi in quantum ad ipsum hæredem peruenerit,*l.quod diximus* §. *fin.ff. quod met. causa*,ibi, *In heredem autem , & cæteros in id, quod peruenit ad eos datur non immeritò; licet enim pœna ad heredem non transeat,attamen quod turpiter , vel scelere quæsitum est,ad compendium heredis non debet pertinere*,&c.*l.g.in heredem* 26. *ff.de dolo*,ibi , *In heredem caterosque successores eam actionem Proconsul pollicetur, quatenus ad eum peruenerit,id est,quatenus ex ea re locupletior ad eum hereditas venerit*,*leg.sicuti* 38.*Digestis de regulis iuris,l.*1.*ff.de priu.delict.l.pupillum* 111. §.*in heredem,ff.de regulis iuris,l.in heredem. ff.de calumniat. l. vnic.Cod.ex delict.defunct.l. Hisp.*23.*tit.*1.*part.*7.& *l.*3. *titul.*16 *part* 6.Bart.latè distinguens *in leg. ciuilis,ff.de priuat.delict.*Angel.*consil.*340.*in princip.*Coman.*consil.* 174.*num.*3.Federic.de Senis *consf.*21.*num.*5.& 6.Clar.§. *fin.q.fin.versf.vlterius quæro*,Anton.Gomez *tom.*3.*v.r.c.* 1.*num* 55.Cuiac.*in d.l.fienim*,& *libr.*7 *obseruat.* 37. Anton.Fab.*in suo C.d.l.b* 4.*tit.*12.*definit.*1.& *l.b* 4. *conect. Err.c.p.*1.Donel.bene distinguens *comment. iur.*5 *Ciuilis lib.*15. *p.*51.Fachin.*controuersf.libr* 9. *cap.*5. innumeris relatis Hermosil.in *l.*5.*gloss.*1. *numer.*13. *titul.*3. *part.*5.

179 Hæres aliens hæreditatem sine confectione inuentarij intra 60.dies,aut intra annum , secundum distinctionem text.in *l.fin.C.de iure delib.* & in *l.Hisp.*10.*tit.*18.*p.*3.qui tenetur debita,& legata soluere etiam vltra vires hæreditarias , quia præsumitur hæreditatem soluendo esse,vel hæredem bona occultasse , vt in *d.l. fin.*& in *d.l. Hisp.*5.vbi *gloss.*3 & in *l.*3.vbi *gl.ff.*4. 7.&

180 9.*tit.*6.*p.*6.an teneatur in conscientiæ foro eadem debita soluere,si prædicta præsumptio cesset, & hæreditas verè soluendo non sit? Respond. negatiuè per Menoch *de præsumpt.lib.*1.*præs.*80.*sub n.*3.*versic.hæc etiam pertinet*,& *consf.*37 *num.*56.Matienf.*l.*1.*gloss.*10.*numer.* 39.*tit.*4 *lib* 5.*Recop* Parlad.*lib.*3.*differ.*12.§.1. *num.*11. Ioann Valer.*de different. inter vtrumque forum , verbo hæres differ.*2.Sanchez *in præcepta Decalogi lib* 4.*cap.*15. *num.*37.Soar.*de legib lib.*3 *capit.*23.*numer.*9. Bonacina *eodem tract disp.*1.*q.*1.*pu.*Æ*to* 7.§.3.*numer.* 8. & *de contract.disp.*3.*q vltim punct.vltim. num* 3. Antoni. Diana *moral.resolut p.*1.*tractat.*10.*de legib.resol.*27 *versic. cum igitur*,& *p* 2.*tract.*5 *miscel resol.*56.*vers.& eadem*,Ioan. Ægid.Trullench.*in præcepta Decalogi lib.*7.*c.*18. *dub.* 11.*n.*6.

181 Indicia suis ponderibus examinata an ad capturam aptiora sint? Respond.affirmatiuè, cum rumores maximum indicium præstent non solum ad inquirendum, & carcerandum,ex Cyn.*in l.nullus,num.*3. *C.de exhib. reis*,Crauet.*consil.*41.*num.*9.Clar § *fin quæst.*6. Mascard. *de probat.concl* 754.*num.*10. Farinac. *in praxi crimin. quæstion.*47.*numer.*39.Martin. Delri. *disquisit. magic. libr.*5.*in* 2.*append quæstion.*7.*in princ.* sed etiam ad torturam,iuxta text.in *l de minore* 10.§ *plurimum, Digest. de quæst.*& in *l.*2 §.*eisdem,ff.de testibus* , *l. Hispan.* 31. *tit.*30.*part* 7.vbi Gregor.Lopez *gloss.*1.Anton.Gomez *vir tom* 3.*cap.* 13. *num.* 10. Maximè si fama concurrat vehemens,Clar.*d.*§.*fin.quæst.*21.Franc.Viui *decision.* 533.*num* 2.Peguera *decision.*17.*numer.*16. Menoch. *de præsumpt.l b.*1.*præs.*89.*num.*51.Farinac.*in praxi criminal.* q.47.*num.*28.Giurba *consil.* 13.*numer.*18.*circa fin.*Peña *part.*3.*direct.inquisit.commento* 110. Fr. Anton.de Sousa *in aphorism.Inquisit.libro* 2.*capite* 19.*numer.*59.Martin. Delri.*d.libr.*5.*sectio.*3.*colum.*3.*versic. Nam fama vehemens*,Castro Palao *in opere morali tom.*1.*tract.*4.*disp.*8. q.9.

quæst.9.num.9 Paramo *de origine Inquisit.lib.3.quæst.6.n.42.* Trullench.*in expos. Decalogi lib.8.cap.1.dub.17. ex num.1.* Anton.Diana *moral resolut.p.4. tract.6.resol.31.* Vel simus in delicto difficilis probationis, Menoch.*d.lib.1.præs.89.num.34.* Farin.*d.q.47.n.11* Ceuall.*commun.qu.301,num* 10.Giurb.*consil.1.nu* 18 *& cons.43.nu.19 & consil* 87.*num.11.& 15. circa fin.* Vel si alia accesserint adminicula,Bald.*cons.364.num 6.lib.3.*Farin.*d.q.47.num.17.*·8. *&* 35. Petr.Caball.*resolut. crimin.casu* .00 *num.*114.Giurb.*d.cons.13.num.*18. *& consil.43.numer.*18. Sigism. Scacc. *de iudic.lib.1.capit.95.num.1. vers. si sumus in crimine hæresis.* Caetera in *quæstion.crimin.capit.1.de probat.per testes q.1. numer.8.* Martin.Delri. *d.lib.5 in append.2.quæst.7.* Diana *d.resol.13.*

182 Nam licet in crimine hæresis, vt quis pœna ordinaria condemnetur, plena & concludens requiratur probatio, *cap.litteras, de præsumpt.*ibi, *Quocirca mandamus quatenus eum propter solam suspicionem quamuis vehementem nolumus ut tam de tam graui crimine condemnare*,&c.Alber.*in rub.de heret. numer.*10. Roias *in tract.de hæret.qu.2.assert.6.num.*105 *cum seqq.*Simanch. *de Cathol.institut.t.*50 *à num.*11.*& titul.*51. *à numero 2.& in enchir.d.tit.*34 *numero* 1.Decian.*in tract.crimin. lib.5.cap 35.numer.*20.Param.*de orig.Inquis. libro 3 quæstion.6.a numero* 86.Pena *p.2.director.commento* 80. Farin.*de hæresi q.*187.§.1.*à num.*1.*vsque ad n.*8. Anton. à Sousa *d.l b. 2. cap.5.à num.*8. Castro Palao *in opere mor.tom.1.tract.4.disp.8.puncto* 10 *num.*1.Diana *d.tit.p.4. tract.8. resol.36.* Indicia tamen & præsumptiones

183 sufficiunt ad condemnandum in pœnam extraordinariam, & purgationem, seu abiurationem indicendam, *cap. accusatus* 8. *in princ. cap.vt officium* 11. ibi, *Necnon contra infamatos de hæresi, vel suspectos iuxta Sanctiones Canonicas,hominum metu,diuinoque timore postposito, procedatis,* &c.*de hæret. lib.6. cap.ad abolendam* 9.§.*qui verò,cap.excommunicamus* 14.§. *adiicimus, & §. qui autem,eod.tit in de rotalib.*Simanch.*d.tit.*10.*à num.*21.*& tit.* 51.*n.*11.Villadieg.*in tract.de hæret.q.*13 *numere* 21.*&* 22.Albertin *in tract.de agnoscend.assert. quæst.* 34.*num.*56 *cum seqq.* Peña *d.part.2.comment.* 80.*vers. sed hanc sententiam,* Param. *d.lib.3 q.6.n.*90 Farin.*d.q.*187.*n.*9.Anton.de Sousa *d.cap.5.n.*11. Diana *d.resol.*36.Castro Palao *d.puncto* 10.*num.*1. Trullench *d.lib 8. cap.1.dub.*21.*n.*15.Vel ad torturam inferendam,dûmodo indicia magna & vrgentia sint,Simanch.*de Cathol. instit.tit.*65 *& in enchirid. tit.*52.*à n.*5. Emeric.*in direct.p.3.q.*65.vbi Peña *commento* 110. Farin.*d.q.*185.*à n.*140 .Mart.Delri.*d.l b.5.sect.3.&* 4.Anton.de Sousa *d.l.2.c.36 à n.6.*Castr Palao *d.disp.8.puncto 9.à num.*2. Diana *d.tom.4.tract.6.resol.*1.*&* 2. Nihilominus ad incarcerandum verius mihi videtur cum Simanch.*in enchirid.tit.*15.*à num.*2 & Paramo *d.lib.3.,quæstion 9. numer.* 31. plusquam semiplenam probationem requiri, præcipuè quando persona est nobilis, & bonæ opinionis, seu constituta in aliqua dignitate, vel officio Reipubl. nam domini Inquisitores inspecta delicti, & personæ qualitate, cæterisque circumstantiis, æstimare debent an sufficiens probatio ad capturam adsit; nam si persona non sit bonæ famæ ac vitæ, non leue aduersus eam ea hoc indicium desumitur, iuxta text. *in l. de minore* 20 §. *plurimum,* ibi, *Vel cuius existimationis quisque in ciuitate sua est ff.de quæstion. l.non omnes* §. *à barbaris, ff.de re milit.* cum traditis à Menoch.*dict. lib.*1.*præs.*89. *numer.*133. Farin. *d.quæst.47.à num.*199. Giurba *cons.*13.*numer.*16.in hoc autem pendet grauioris causæ grauior resolutio in qua cum maturo iudicio decidenda maximè insulat prædicti domini ad Fidei propagationem & defensionem iudices constituti, sunt quasi duces fidelis exercitus, quibus præeuntibus nullus ab hoste timor,sancta,& innoxia omnia, sine vlla venenatæ doctrinæ suspicione,Fidei motus turantur, eiusdemque Fidei indagatores & exploratores sunt, vt ait Petr. Gregor. *syntagm. iuris l b* 47. *capite* 36. *num.*6. Et sunt ad pestem hæreticam eliminandam

184

185 idem Petr.Gregor *lib.*15.*capit.*41.*nume* 5.quibus pro trophæo ob hæreticam perfidiam deuictam Pontifex Innocentius IV anno 1254.sancti Officij Crucem vestibus assutam præferendam consulit, vt referunt Lucerna Inquisit.in verb. Cruce signati, Eymeric. *part. 3.direct. quæstion.*129. & ibi Peña *commento* 176. *vers. hoc priuilegio,* Param. *de origine I qu.st.lib.1.capite 3. titulo 1.numero 4.*Alphons.Narbona *libro 20. gloss 1.n.* 7.*tit* 1. *lib.4. Recop.* Cuius sancti Officij primaria cura

186 est fidem orthodoxam defendere, eamque illibatam, puram,ac sine errorum & hæresum mixtura conseruare ac firmiter retinere, ex Mari. Siculo *de rebus Hisp. libro 5. c.de Hisp.febriet.*Vasæ *in chronic.Hispan.lib.*1.c.9.Corita *annal.lib* 1.c.49.Mariana *in histor. Hisp.l.*24. c.17. *in fine,* Illescas *in histor. Pontif.p.2.l.6. cap.8.*Alphons.Carillo *in annal.lib.*5.*anno* 1468.Param.*d.l* 2.*tit.* 3.*c* 1.*n.*4.Gregor.Lopez Madera *in tr. de las excelencias de España c* 7 *fol.*51. Et ingenuè omnes fatentur Fi-

187 dei synceritatem, obseruantiam, ac æquè idem consequentia, innumera bona, quibus nostra Hispania Dei beneficio exultat, omnia, inquam, sanctæ Inquisitionis officio deberi, vt attestantur Inan. Vela *de delict.capite* 11.*à nu.*18. Torreblanc. *de magia libro* 3.*cap.*1.Bossel.*de præstantia Regni Cathol.cap* 81.Natiuitate *de conseruat. Mon archiæ,discursu*7.Solorz.*de iure Indi rum tom.*1. *lib.*2.*c.*15. *num.*31. Fidei enim Ca-

188 tholicæ defensio temporale imperium tutum reddit,& constituit,prout fatetur Imperator Federicus in quodã priuilegio Inquisitioni Siciliæ concesso, quod refert Param.*d.l* 2.*tit.*2.*c.*11.ibi, *Cum igitur Fides Orthodoxa negotia sint vndique omni penitus prosequenda fauore pro eo quod in eis salus perueniat vniuersorum, ac hominis vt ea vsque quibus nondum contemptu, verum etiam neglectu parumper tant is adificium quodlibet in gehennam* &c.Quod etiam agnouit impietas Machiauelli *lib.*1.c. 11.dum ait, *Certius indicium ruinæ alicuius Reipubl. non est quam si religio, & cultus diuinus parui penditur*; quam sententiam ad veram nostram Religionẽ adducit Imp. Constãtinus *in Epist.ad Episcopos Palæstinæ*, cuius meminit Card. Baron.*tom.*3. *anno Christi* 318,*omnes nostras victorias in Deum, et eius sanctæ, & vera Religionis cultum referendas esse testamur*,&c.

189 Inhibitio iudicis,qui fuit obtentus post elapsum tẽpus ad appellandum,& postquã sententia iud cata quo transiit in rem iudicatam, vel contra statutũ aut legem prohibentem appellationem, & executionẽ concedẽtem,an debeat attendi,& ea non obstãte possit dictus iudex à quo ad executionem procedere? Resp. posse, per Franch.*in cap. dilecto* 6 *numer.* 18. *qu.* 10. *limit.* 3 & Card.Alex.*sub numer.*74. *fallent.* 3. *de appellat.* Vant.*de nullitat.tit quot. & quibus modis nullit.numero* 30.Vestri.*in praxi libro* 8.*c.*1.*sub numero* 7. *vers.fin.*Neguzant.*consil.*60.*n.*15.Borgnin.Caualcan. *decision.*9.*nu.* 5.Rot.*decision.*5.*alias* 180. *inc plicet,de ex epi.in nou.* Maximè quando commissio causæ nullitatis esset signata *prout de iure*,quia tunc non obstante inhibitione iudicis potest procedi ad executionem Lancel. *de attent.p.* 2.*c.*1*.de attent. nullitate pend.n.*69.*& c.*10. *de attent. post inhibit.ampl.*11.*n* 34.Sigism.Scacc.*de appell.q.*19. *remed.*1.*con* 14.*n.*17.

190 Inhibitione Superioris subreptitia existente an possit iudex à quo ea non obstante sententiam suam exequi? Resp.posse, vt notatur *in cap. ve captanda in fine, de conceß præb.lib.6.* Rot.*decis.* 412. *alias* 58. *de appell.in nouis*;quia inhibitio subreptitia, & omnia quæ

quæ illis causa facta sunt veniunt reuocanda, *cap. certum, c. super literis, de rescript.* Paris. *consil.* 106. *n.* 12. *vol.* 1. & non causat attentata, idem Paris. *consil.* 172. *n.* 13. *lib.* 4 Deci *consil.* 33. *numer.* 5. *col. fin. vers. vnde inhibitoria*, Beroi. *consil.* 117. *num.* 3. *lib.* 2. Roland. *consil.* 77. *n.* 27. *libro* 2.

192 Institor, qui dominum ratione contractus ad interesse obligare potest, an illum etiam pro culpa, seu delicto obligare valeat? Resp. non posse per *l.* *ff. de instit.* Menoch. *consil.* 300. *numero* 53. *vol.* 3. Ias. *per tex. ibi in l. si procurator, ff. de condict. indeb.* Cranet. *consil.* 54 *n.* Guazin. *de defens. reorum defens.* 32. *c.* 30. *n.* 3. *&* 5. Seraphin. *decis.* 1239 Rot. *decis.* 507. *n.* 8 *p.* 2. *recent.*

193 Interesse lucri cessantis, seu damni emergentis an in mutuo dari possit? Resp. affirmatiuè, præcipuè in illis prouinciis, in quibus negotiari solet, *l.* 1. *§ si nauis, ff. ad leg. Rhod. de iactu, l. si fundum* 33. *§ fin. ff. locati, l. vnic. C. de sentent. quæ pro eo, l. Hisp.* 8. *titul.* 3. *parte* 5, Cachetan. *decis.* 143. *numer.* 3. Cald. Pereira *de empt. & vend. cap.* 29. *num.* 41. *cum seqq.* Interesse enim lucri cessantis debetur solitis negotiari *l.* 2. *§. fin.* vbi gloss. & DD. *ff. de eo quod certo loco, l. si sterilis* 21. *§ cum per venditorem, ff. de action. empti, l. Hisp.* 13. *tit.* 11 *p.* 5 Dec. *consil.* 39 *numero* 5. latè Cagnol. *in l.* 2, *à numero* 35. *C. de sent. quæ pro eo,* Gam. *decis.* 110. *num.* 3. *&* 5. Intellige non tantum si huiusmodi interesse fuerit in pactum mutui deductum, sed etiam absque vlla pactione, dummodo adsit mora inter eos, qui soliti sunt negotiari, & quorum pecunia lucro exposita & destinata erat, vt explicant S. Thom. 2. 2. *quæst.* 62. *a.* 4. *ad* 1 Sot. *de iustit. l.* 6. *q.* 1. *art.* 3. *concl.* 3. Menoch. *de arbitr. casu* 210. *num.* 43. Villag. *in tract. de vsur. q.* 19 *numero* 1. Ioan. Bapt. Costa *de ratione rata q.* 91 *numer.* 2. Petr. Molin. *de iustit. tractat.* 2. *disp.* 315. D. Barbos. *in lib.* 1. *in princ. p.* 1. *numer.* 44. *cum seqq. ff. soluto matrim.* Card. Mantic. *de tacit. & ambig. conuent. libro* 14. *tit.* 34. *à numero* 2. Quæ resolutio vera est, bis concurrentibus, videlicet quod mutuatio sit omnimoda & immediata causa lucri cessantis: quod pecunia quæ mutuo conceditur, certæ ac probabili negotiationi, & lucro subtrahatur: & denique quod lucrum impendatur illud moderando deductis expensis, & ratione periculi, & laboris in negotiatione subeundi, vt colligitur ex P. Molina *d. disp.* 316. Nauarr. *dict. cap.* 17. *numero* 211. D. Barbos. *in l. de diuisione* 5. *à numero* 27. *ff. soluto matrim.* Fachin. *controuers. lib.* 11. *capite* 39. Gasp. Roderic. *de annuis reddit. lib.* 3. *quæst.* 5. *numero* 10. *cum seqq.* Lessi. *de iust. lib.* 2. *c.* 20. *dub.* 11. *à numero* 34. Stephan. Gratian. *discept. forens. c.* 387. *à numero* 1.

194 Inuentarij beneficium an amittant hæredes non describentes omnia bona in inuentario, quando omissiones non sunt dolosæ? Resp. non amittere, per Bald. *in l. fin. § cum igitur n.* 8. *C. de iure delib.* Bellon. *consil.* 30. *n.* 6. Menoch. *consil.* 471. *n.* 1. *& seqq.* Honded. *consil.* 51. *n.* 15. *&* 51. *l.* 1. Surd. *decis.* 122. *n.* 10. Rot. *decis.* 747. *n.* 4. *p.* 2. *recen.* & coram *Greg. XV. decis.* 169. *n.* 3. & coram *Caualer. decis.* 508. *n.* 7.

195 Iudex an debeat gratã, benignam, & patientem præstare audientiam? Respond. debere per *l. obseruandum, ff. de officio Præs.* ibi, *in adeundo quidem facilem se præbeat.* Plin. iun. *lib.* 7. *Epist.* 2. ibi, *cùm primum Religioni sua iudex patientiam debet, quæ pars magna iustitiæ est,* &c. & Seneca *lib.* 1. *de Clement. cap.* 7. ibi, *audienda sunt tot hominum millia,* &c. Cassiod. *lib.* 8. *Epist.* 29. ibi, *tu tamen nullos responsisludebas ambiguis, amasti in audiendo patientiam, in suggestione veritatem,* &c. *& l.* 11. *Epist.* 13. ibi, *non vos anxia mora suspendimus, nec cruciabili dilatione fatigamus,* &c. Plini *in panegyrico ad Traian.* ibi, *nulla in adeundo difficultas, nulla in respondendo mora adeunt statim, admittuntur statim, tandemque Principis fores exclusa negotiantium turba non obsidet,* &c.

196 Iudex superior an possit causã in negotio principali retinere quando inferior in aliquo incidenti grauauit appellantem? Resp. posse, quia suspectus in vno est in omnibus suspectus, glos. *ver. in omnibus in c. dispendiosam, de rescript. in* 6. Laurent. *Auen. decis.* 101. Auendan. *de secundis supplicat. n.* 21. Valenzuel. *cons.* 176. *n.* 51. *tom.* 2. Nam licèt instantia non fuerit euacuata per inferiorem in meritis causæ, & negotij principalis, & sic videatur resistere dispositio Concilij Trid. *sess.* 24. *de reform. c.* 20. adhuc casus iste est omissus à Concilio, & remanet in dispositione iuris communis, de quo in *c. vt debitus, & ibi* glos. *de appellat.*

197 Iudex an possit aliquid finito officio recipere à parte pro qua tulit sententiam, sponte tamẽ & sine fraude offerente? Respond. posse ad resoluta per Domin. *in c. statutum §. insuper nu.* 10. *de rescript.* & de iure regni Matriten. *in dialogo Relatoris p.* 3. *c.* 25. *n.* 4. vbi addit secus esse si officium duret, quamuis causa sit terminata. Sed dicebat Parens meus quòd in hoc litigantes vt plurimum errant, cùm iudici ante sententiæ prolationem aliquid offerre procurant, cum tunc recipere non valeant; aduocatis verò large promittunt post expeditam causam, cum antea id totum recipere non prohibeantur.

198 Iudex imperitus an teneatur assumere consultorem literatum, itavt sententia lata per illum absque periti consilio nulla sit? Resp. teneri per *lib.* 1. *tit.* 25. *libro* 2. *ordin. & l.* 1. *tit.* 4. *lib.* 3. *Recop.* Amad. Iustin. de Castella *in tract. de syndicatu numero* 116. Paris. de Puteo *e d. tractat. verb. consilium cap.* 4. Roder. Xuar. *lib.* 13. *tit.* 5. *de las deudas lib.* 3. *fori ad fin. vers. præterea certum est,* Azeued. *in addit. ad Curiam Pisanam l.* 4. *c.* 6. *ex numer.* 108. Bobadil. *in politica lib.* 1. *cap.* 12. *numero* 8. *&* 9.

199 Iudex ad vlteriora procedens an videatur exceptiones oppositas reiicere absque eo quod super illis expressè deliberet? Resp. videri eas reiicere per *l.* 1. *C. de ordine iudic. & per l. a procedente,* vbi Bart. *numero* 4. *C. de dilat.* Abb. *in cap.* 1. *numer.* 10. *de ordine iudic.* Giurbad. *decis.* 21. *numero* 13. plenè Anton. Gabr. *commun. tit. de except. concl.* 1. Brunot. à Sole *in compendio lit. I. verb. iudex ad vlteriora procedendo.* In exceptionibus verò dilatoriis respicientibus personam iudicis hoc locum non habet: requiritur enim expressa super illis deliberatio, vt optime probat Bart. *in rep. l.* 1. *numero* 17. quem sequitur *ibidem* Ias. *numer.* 45 (& vterque loquitur etiam quòd sit lata sententia) vbi etiam Paul. de Castro *ff. si quis in ius voc.* Abb. *consil.* 14. *in causa num.* 3. *p.* 1. Marc. Ant. Nat. *consil.* 271. *nu.* 2. *tom.* 2. Guid. Bon. *de aduocat. ciuili, aduoc.* 26. *num.* 15. pulchrè Ioan. Garc. *nobilit. gloss.* 1. *n.* 25. Maluas. *consil.* 71. *n.* 7. Vant. *de nullit. tit.* 12. *quibus mod. sentent. null. n.* 9. Ludou. Schrader. *de feud. tom.* 2. *p.* 10. *in preamb numero* 39. Grass. *de except. except.* 18. *n.* 15.

200 Ratio diuersitatis est, quia in cæteris exceptionibus (excepta declinatoria) iudex certus est de sua iurisdictione, vt debet, *cap. Romana §. si verò, de appellat. in* 6. & notat Bart. *in l. nullum interest, ff. de cond. & demonst.* & Paul. de Castro *in l.* 1. *C. de ordine iudic.* At verò in declinatoria ratione incertitudinis processus erit nullus, si opposita declinatoriæ exceptione priùs iudex non se pronuntiat competentem, quamuis vere competens sit, vt optimè docet Ias. *in d. l.* 2. *n.* 45. *vers. ratio, ff. si quis in ius voc.*

201 Vnde fit vt licet exceptiones dilatoriæ debeant regulariter ad definitiuam reseruari, Bartol. *in leg. is à quo, ff. vt in possess. leg. & in l. nam & postea, in princ. num.* 8. *ff. de iureiur.* Marant. *de ordine iudic. part* 6. *memb.* 11. *numer.* 13. Lazar. Fœnut. *de momento temporis cap* 14 *n.* 10.

*num.*10 Ludou Schrader. *d.p.*10.*in præambul.num.*16. Attamen exceptiones dilatoriæ, quæ respiciunt personam iudicis, vt est declinatoria, non possunt ad definitiuam reseruari, sed debet ante omnia super illis deliberari. Bartol. *in l. fin. nu.*5 *ff. pro socio*, Bald. *in l.*3.§ *ibidem ff. ad exhiben.* Ias. *in l. ait prætor*, 3. *in princ. num.*25. *ff. de iureiur.* Abb. *d. consil.*14. *num.*2.*p.*1. Blanc. *de compromiss. quæst.*4 *princ. num.*16 Schrader. *d. n.*16. *vers. attamen*, Perez de Lara *de anniuers. & capell. lib.*2. *cap.*10. *n.*63. *&* 64.

202 Iudex requisitus vbi nudum exequendi ministerium illi committitur, an habeat iurisdictionem ad cognoscendum vtrum requisitoria sit iustificata, & exequibilis? Resp. habere per ea quæ resoluunt Couar. *practic. cap.*10. *numer.*2. *vers. sed apud Iudeces, & numer.*7. *ad fin. & var. lib.*1. *cap.*1. *numer.*10. *vers. vltima licet*, Azeued. *l.*6. *numer.*7. *&* 8. *tit.*17 *lib.*4. *Recop.* Parlad. *lib.*2. *rerum quotid. cap. fin. p.*3. §.2. Cancer. *var. p.*2. *c.*15. *numero* 10. *cum seqq.* Sigism. Scacc. *de sentent. & re iudic. gloss.*14. *q.*10. *num.*4. Anton. Ripoll. *var. resolut. capit.*14. *nu.*296. Carleual. *de iudic. lib.*1. *tit.*1. *disput.*2. *q.*7. *section.*1. *n.*775. *&* 777.

203 Iudex delegatus, cui causa appellationis super adiudicatione alicuius beneficij, commissa est, an instituere valeat? Resp. non posse instituere, sed solum iubere seu declarare instituendum, per *cap. super eo* 15. *de officio deleg.* Zerol. *in praxi Episcop. part.*1. *verb. delegatus* 6. Perez de Lara *de capellan. & vniuers. libro* 2. *cap.*11. *numer.*15. Aloys. Ricc. *in collect. decis. p.*5. *collect.*1598. vbi aliter de stylo seruari testatur in causis beneficiorum iurispatronatus, quod de iure etiam subsistere defendit Lotter. *de re benefic. lib.*2. *q.*13. *n.*79. & præcipuè *à num.*70.

204 Iudex delegatus an possit ad sui libitum mutare Notariũ? Resp. posse, licèt secus sit in Ordinario per Auil. *ad cap.*39. *Prætor. verb. remitta*, qui ad hoc adducit plures, & probari dicit ex glos. iuncto text. *in c. statutum* §. *notarium, de rescript. in* 6.

205 Iudæum aliquem nominans an censeatur ligari *l.*2. *tit.*14. *lib* 8. *Recop.* Resp. affirmatiuè, licèt in ea non sit verbum hoc expressum, per Cou. *var. lib.*1. *c.*11. *n.*2. *in fine*, Azeued. *in d. l.*2. *n.*87. Plac. *in epit. delictor. c.*1. *n.*24. Humada *l.*25. *tit.*18. *p.*2. Peguera *decis.*13 *nu. fin.* Quicquid aliter sentiant Parlad. *rerum quotid. l.*1. *c.*17. Salaz *de vsu & consuet. c.*1. *n.*85.

206 Iurisdictio an veniat in generali donatione, seu cõcessione castri, aut loci? Resp. non venire; per Villalob. *in antinom. lit. I, numer.*161. Olan. *eadem litter. I, numer.*186. Gregor. Lop. *l.*68. *tit.*18 *part.*3. Matiens. *lib.*1. *gloss.*21. *numer.*26. *tit.*10. *lib.*5. Recop. vbi Azeued. *n.*38. Gutier. *practic. lib.*2. *q.*131. Bobadil. *in politica lib.*2. *cap.*16. *numer.*70. Menoch. *de præsumpt. lib.*3. *præs.* 97. *num.*1. vbi declarat procedere quando non in eo exercebatur iurisdictio aliqua, sed in Vrbe, cui castrum, seu villa erat subiecta, & *n.*14. ait secus esse quando in eo Princeps consueuit exercere iurisdictionem, & vtrumque casum comprobat. Sed de iure Regio in vtroque casu à conclusione non est recedendum, ex *l. in fi. tit.*10. *lib.*5. *Recop.* & tradit Matiens. *ibi glos.*21. *num.*25. qui de iure communi dictam distinctionem veram esse asserit, Roderic. Xuar. *alleg.*6. *litter. B.* Bobadill. *d. nu.*70. *lit. D.*

207 Ius superueniens post litem contestatam, an confirmet iudicium? Respond. affirmatiuè per *l. si rem* §. *fin. ff. de pignor. act. & l. si mandauero tibi. ff. mandati*, Molin. *de primog. lib.*3. *cap.*14. *numer.*40. *cum seqq.* Bertazol. *consil.*107. Menoch. *de arbitr. lib.*1. *q.*16. *num.*5. Cornazan. *decis.*14. *num.*211 Magon. *Florent. decision.*118. Intrigl. *decis.*39. *num.*29 Card. Tusch. *practic. conclus. lit. I. concl.*63. *à num.*1. Alex. Raudens. *var. resolut. capit.*30 *num.*20. Mat. Antonin. *etiam var. resolut. lib.*1. *capit.*60. *num.*18. Ioan. Bapt. Costa *de retractu. casu* 2. *num.*14. *& casu* 30 *cap.*8. *num.*20. Iacob. Cancer. *var. p.*3. *capit.*17. *numer.*570. *cum seqq.* Carol. de Graff. *de effectib. clerical. effectu* 1. *numer.*1191. Rot. Genuens. *decision.*198 *in fine*, Aloys. Ricc. *in collect. decis. collect.*1634. Stephan. Gratian *discept. forens. tom.*3. *capit.*531. *numer.*13. Intellige de iure vel actione competente ex iure de præterito, Giurb. *decis.*17. Stephan. Gratian. *d. tom.*3. *capit.*546. *numer.*36.

208 Ius subiectionis respectu vasallorum an pertineat ad eos tanquam ad singulos? Resp. pertinere per Bartol. *in l. omnes populi q.*2. *princ. ff. de iustit. & iure*, Andr. ab Exea *in repet. cap. cum omnes numer.*167. *de constit.* Vincent. de Franchis *decis.*2 *numero* 21. *&* 23. Nouar. *qu. forens. p.*1. *q.*38. *num.*9. & latiùs *q.*85. *num.*4. *&* 5. Menoch. *consil.*32. *n.*21. Paschal. *de viribus patriæ potest. p.*1. *c.*1. *n.*35.

209 Legitima an debeatur filiis in vita parentum? Resp. non deberi *per l.*1. §. *largius, ff. de success. edicto*, Bartol. *in l. si quis legatum* § *fin. ff. de falsis*, *& in l. fin. nu.*1. *ff. de liber. agnosc.* Segoia *in repet. l.*3. § *fin. ff. de liber & posth.* Tell. Fernandez *in l.*23. *Tauri num.*11. Moccheq. *de diuis. bonor. l.*3. *c.*3. *n.*4. Cacheran. *decis.*172. *num.*15. Paschal. *de virib. patria potest. p.*2. *c.*4. *num.*20. Angul. *de de meliorat. l.*2. *glos.*2. *num.*7. *tit.*6. *lib.*5. *Recop.* Menoch. *cons.*77. *n.*6. *vol.*1. Castil. *controu. lib.*1. *c.*64 *n.*11. Quia illa datur filiis ex bonis hæreditariis *l. scimus* §. *repletionem C. de inoff. testam. leg. non amplius* §. *fin. ff. de legat.*1. Matiens. *l.*4. *glos.*1. *nu.*3. *in fine tit.*6. *lib.*5. *Recop.* In vita parentum eius hæreditas esse non potest *l.*1. *ff. de hæred. vel act. vend. leg. qui superstitis, ff. de acquir. hered.* Antonin. Mongil. *de imposit. q.*91. *num.*11. *& q.*181. *numer.*5.

210 Legitimæ supplementum quo tempore præsumatur præscriptum? Resp. spatio triginta annorum, per Bald. *in l. si quis in suo n.*4. *& in l. si quis filium, in fine, Cod. de inoff. testam.* vbi Ias. *n.*5. Gozadin. *cons.*80. *n.*19. *vers. quinto quæritur*, Grat. *cons.*109. *n.*21. *lib*1. Boër. *decis.*250. *n.*1. *&* 2. *vers. ideo*, Mohedan. *decis.*1. *de prescript. alias* 251. *incip. Fuit dubitatum.*

211 Legitimatio filij spurij an fieri possit post mortem Patris ex ipsius præordinatione, quando in testamento illam postulauit? Resp. posse, eamque hæredibus abintestato succedere debentibus, si illa non existeret præiudicare, per Bartul. *in l. Gallus* §. *& quid si tantum nu.*14. *vers. quandoque ipse filius, ff. de libir. & posthum.* & ibi Paul. *numero* 16. *&* 19. Socin. iun. *numer.*137. Gallian. *n.*84. Bolognet. *n.*243. *&* 254. Lup. *de illegitim. comm.*3. §.5. *numer.*18 20. *&* 21. Pereg. *consil.*68. *numer.*1 *lib.*1. vbi dicit cum Bartolo tenere communiter Doctores, Hieron. Gabr. *cons.*29. *num.*34. *lib.*1. Stephan. Gratian. *discept. forens. tom.*4. *cap.*635. *num.*11. *cum seqq.* Fusar. *de substit. q.*408. *num.*20. Ciriac. *tom.*2. *controuers.*206. *nu.*8. *cum seqq* Seraph. *decis.*1331. *num.*11. Rota *decision.*74. *n.*7. *p.*2. *recent.* Et sufficit quòd de voluntate Principis per coniecturas constet, secundum Stephan. Gratian. *d. c.*635. *n.*25. *&* 26. Giouagn. *cons.*17. *num.*16. *cum seqq.* Cyriac. *d. contrau.*206. *n.*11. qui loquitur de præsumpta voluntate parentis legitimationem, & *contrau.*208. *nu.*27. loquitur de præsumpta voluntate Principis legitimantis.

212 Legitimatus à Principe an debeat mitti in possessionem bonorum, nõ obstantibus oppositionibus, quæ contra legitimationem fiunt? Resp. debere, per Verall. *decis.*342. *p.*2. Coutard. *ad leg. vnic. C. si de mom. possess. dimit.*19. *numer.*19. Pereg. *de fideicom. art.*48. *num.*29. Scip. Theodor. *alleg.*61. *num.*53. *& seq.* Argell. *ad adipiscenda possess. p.*3. *n.*10. *ex n.*545. Stephan. Gratian. *discept. forens. tom* 4. *capit.*754. *numer.*34. *&* 36. Balthas.

Thomas.

Thomas. de legitimat. titul.14. capite 21. numero 884. pag.137.

213 Legitimatus à Principe sine mentione existentiæ filiarum legitimarũ, an dicatur legitimè & rectè legitimatus? Resp. negatiuè per Alex. cons.67.n.7.lib.1 Dec. cons.289.n.5. Seraphio. decis.1331.n.3. nisi in legitimatione adesset claus. fine præiudicio venientium abintestato, quia tunc dicitur in genere cogitatum de filiabus, Capie. decis.22.n.7. Ruin. cons.68.n.4.& cons.73.nu.11. lib.3. Seraph. d. decis.1331.n.9.

214 Legitimitas, & habilitas personæ an in quocunque iudicio quantumuis summario, & extraordinario ante omnia iustificanda? Resp. affirmatiuè per Bart. in l.2. in fine C. de edict. D. Adriani, Ias. in rub. C. qui admitti. col. 1. Maranta de ordine iudic. p.4. dist.9. n.18. Auil. ad c.18. Prætor. verb summarias n.8. Rebuff. ad leges Gallos tom. 1 tit. de sent. execut. art.9. gloss.1. n.32. Lancel de attent. p.3.c.28.n.36. Azeued. l.3 n.5. tit 2. lib. 4. & l.10.n.29.tit. 17. eod. lib. 4. Parlard. rerum quotid. lib. 1. c. fin. p.3.§.1.n.7. & 8 Amat. Roderic de modo videndi processum c.1.n.1.2. & 3. & c 2 n. & 2 Et exceptio ex personæ incapacitate resultans nonquam censetur exclusa quamuis statu-

215 tum disponat quod nulla penitus admittatur, Menoch. remed.4. adipisc.n.44.& remed.15 recup. num.172.& de præsumpt. lib. 2. præs. 32. Vide suprà in verb. Habilitas.

216 Librorum copia litteratis viris necessaria sit? Resp. legum professores libris multis indigere, alias esset aquã cribro haurire, Greg Lop. l.6 glos.10. titul.1.p.5. Oldrad. cons.84. vbi tradit quã necessariũ & expediẽs sit in nostra ciuili sciẽtia plures habere libros, Ioan. Neuizan. in 9. Quæritur an oporteat plures habere libros, Alberic. in l. 2.n.3. C. de vet. iure enucl. Tell Fernãdez l.12. Tauri n.21. in fine, vbi ait hodie deuentum esse ad tempus. quo sine copia multorum librorum, & multo studio, itavt vnum sine alio non sufficiat, difficulter veritas inuenitur, & consulit operam litteris danti vt secundum substantiam non minorem partem in libris consumat, si doctus doctus euadere vult, Vincent. de Caroc. de locate & conducto p.5. rub. de vsur. q.11. in pareg. sub n 4 fol. 226. vbi insurgit contra eos, qui modernos odio habẽt, & displicet ei habere numerosam librariam, Hippolit. Montereit. in additionibus ad Anton. Oliban. in præfat. de actionibus n.43.

217 Libros sibi à patre donatos an teneatur filius conferre? Resp. non teneri per l. quæ pater, ff. famil. hercis. & l. filia eius. C. eod. tit. latè Anton. Gom. l. 29. Tauri num.16.& 17.& ibi Tell. numer.125. Perez in l.8. tit.2. lib 1. Ordin. pag.46. col.2. vers. quæritur vlterius, Clar. & ibi Baiard. §. donatio quæst.8.nu.6. Menoch. de præsumpt. lib.3. pres.30. num.16.& de arbitr. casu 131. Ioan. Garc. de expens. cap.4. num.6. Anton Amat. in l. si emancipati C. de collat. à num.300 vbi nu. 315. limitat si magna inter fratres resultaret inæqualitas; Card Mantic. de tacit. & amb. conuent. lib.13. tit.14. à num.8. Pichard. post § quadã actiones. Instit. de actionib. in tract. de collat. bonor. art.3. n.60. D. Barbos. in l. 1. ff. soluto matr. p.7. num.36. vers. retenta, Franc. à Sousa in repet. §. actionum p.4. à num. 10. vsque ad 109. Instit. de actionib. Steph. Gratian. discept. forens. cap.50. à num.24. Mangil. de imputat. quæstion. 30. num.15. Ad hoc enim vt filius non teneatur libros sibi à patre donatos conferre, concurrere debet, emptio librorum nomine filij, & traditio, licèt expresè pater filio non donauerit. Ita Tell. dict. l.17. Tauri num.114. Menoch. d. præs.30. num. 22. cum seqq. Cald. Pereira in l. si curatorem verb. lesis num. 102. vers. ex quo, Stephan. Gratian discept. forens. cap.231. numer.15. Pichar. d. art.3. numer.60. vers. qua tamen, Mangil. d. quæstion. 30. à num.9. Franc. à Sousa d.p.4. numero 108. Et procedit si non libros, sed pecuniam ad illos emendos filios tradiderit, Menoch. d. pres. 30. nu.17.& de arbitr. casu 131. n.1 Roland. cons.12.n.18. lib.2, Mangil. d q.30. num.16. nisi pater tempore, quo expensas subministrauit, credendi animo facere, & non donandi fuerit protestatus, l. quæ pater 50 ff. famil. herc. Ant. Gom. l.29. Tauri, n.16. vers. secundo limita, Matiens. l.13. glos.2. num.6. tit.8. lib. 5. Recop. Pichard. d. art. 3. num.58. Mendez de Castro in l. cùm oportet num.177. C. de bonis quæ lib. Ayora de partit. p.2.q.13.n.19. col.3. vers. la qual diuision, Franc. de Sousa d.p.4. num.105. vbi quòd non præsumitur donare si expensas scripsit in libro suorum debitorum ex l Nesennius, ff. de negot. gestis. Si animus credendi, & non donandi interuenit ipso tempore, quo expensæ præstantur, & non ex interuallo, in tantum quòd declaratio tempore mortis facta quod animo credendi dedit, filio non nocebit, leg. illud 20. in fine Codic. de collat. ibi, nisi huiusmodi legem donationi tempore donationis, seu indulgentia imposuerit, &c. Antonin. Gom l. 29. Tauri numero 16. in fine, & num.27. Pichard. d. articul. 3. numero 58. Mendez de Castro vbi supra numero 177.

218 Licitatio maior vltra iustum pretium ob æmulationem facta an sit admittenda? Resp. admittendam non esse per Azeued. l.4. num.18.& 28. tit.5. lib 7. Recopil. Valasc cons.43. num.11.& de partit. cap.11. num.4. cum seqq. & cap.22. num.10. Barbat. intr. de restit. interd gloss. 2. num 52.

219 Licitator post lapsum termini subhastationis an possit admitti? Rep. non posse, per l si tempora C. de fide instrument. lib.10. vbi Bartol. num. 6. & in leg. licitatio num.5 ff. de publican. Nouat. quæst. forens. lib.1. quæst. 63. plures refert Anton. Amat. var. resol lib 1. quæst 38.n.16. & 17. Rot. apud Fario. decis.55.n.3 vers. verum in casu p.1. recent.

220 Licitator prior an sit præferendus si dare vellet quantum ab alio postea fuit oblatum? Resp. affirmatiuè per l. vlt. in fine C. de locat. præd ciuil. lib. 11, ibi, Vt si ipse quod alter adiecit, obtulerit, maneat penes eum, &c. Azeued. l.1. num.15. tit. 1 lib.1. Recop Gutier. pract. lib.1. quæst.18. Bobadil in politica tom.2. lib.3. c.4. 20. Perez de Lara de vita hominis cap.18. num.104. Et in locationibus, quas fiscus facit ad certum tempus si intra illud aliquis velit meliorem illius conditionem afferre, an admittatur, & an electio detur priori conductori, si velit tantum dare quantum tunc haberi potest. Vide Andr. de Barulo in l. congruit C. de locat. præd. ciuil. lib.10. Nicol. de Neapolis, & Iacob Rebuff. in l. si tẽpora C. de fide instrum. eod. lib.10. Ponte in tract. de potest. Proregis tit.4.§.5.n.58. pag.129.

221 Maioratus institutio in vna scriptura à marito, & vxore facta, an in se contineat duas dispositiones, & diuersas fundationes? Resp. affirmatiuè per ea quæ post Oldrad. cons.164. notarunt Cou. in rub. de testam. p.2. n.8. Greg. Lop. l.2 glos. magna q.4. tit. 15. part.2. Burg. de Paz sen in l.3. Tauri n.1216. Molin. de primog. lib.4. c.3.n 84. Mieres de maior. p.1.q.23.n.2. Valasc. cons.7.

222 ex n.2. Ceuall. communn. contra commun. q. 310. Et ideo testamentum à marito & vxore insimul confectũ, potest postea quilibet eorum pro sua parte reuocare, ex iis, quæ lato sermone prosequitur, & resoluit Petr. Pechi de testam. coniug. lib.1. c.43. Molin. d. lib.4. c. 2.n. 84. Ma-

223 tiens. l.1. glos.1.n.2. tit.6. lib.5. Recop. Hinc prouenit vt maioratus à marito, & vxore simul fundatus possit ab vno eorum reuocari pro sua parte ante traditam possessionem si alter mortuus sit, ad not. per Mier. de maior. p. 1.q.23.n.5.& 9.

224 Maioratus quando fuit institutus per contractum irreuocabilẽ an primus successor teneatur soluere debita

contracta

contracta post fundationem? Resp. non teneri ex Molin *de primog. lib. 1. cap. 10. num. 11. & lib. 4. cap. 1. n. 82.* Gutier *de iuram. confirm. p. 3. cap. 15. num. 24. & pract. lib. 2. q. 53. num. 2.* Mier *de maior. p. 1. q. 24 num. 116. & 117. & 125.* Auendan. *ad l. 21. Tauro gloss. 1. numer. 15. & 16.* Spin. *in speculo testam. gloss. 19. numer. 59. vers. secundò intelligo*, Azeued. *l. 1. numer. 34. titul. 6. lib. 5. Recop.* Matienf. *l. 6. num. 21. titul. 7. eod. lib. 5.* P. Molin. *de iustit. tom. 3. disput. 640. num. 5.* Castill. *controuers. tom. 4. cap. 35. numer. 59. & tom. 6. capit. 61. numer. 25. vers. cum inquam*, Alden. ad Molin. *dict. lib. 1. capit. 10. sub num. 11. pag. 60* In tantum quòd pater tenetur filio tradere res maioratus liberas ab omni hypotheca, seruitute, & grauamine, quæ in talibus bonis non aderant, tempore facti maioratus, vbicunque fuit irreuocabilis vel per traditionem possessionis, vel per contractum onerosum, Mier. *d. q. 24. n. 108. 109. 126. & 127. & q. 26. num. 163. in 2. edit.* Luna Sicul. *cons. 7. num. 60. & 61.*

225 Maioratus quando Regia facultate fundatur an valeat de facili mutari alia simili facultate obtenta? Resp. affirmatiuè, quia nihil tam naturale est quam eo modo quicquam dissolui, quo colligatum est, per Gregor. Lop. *3. verbo mugeres quæst. 29 tit. 13 part. 5.* Cou. *lib. 3. var. cap. 6. in princ. & numer. 9. & 10.* Burg. de Paz *in proœm. leg. Tauri num. 325. & 327.* Auendan. *ad lib. 27. Tauri gloss. 1. num. 5.* Angul. *ad l. 11. meliorat. gloss. 2. n. 9.* Tapia *in decis. supremi Concily Italiæ 20. num. 11.* Menoch. *cons. 993. num. 9. vers. tertiò vel ea ratione lib. 10.* Mier. *de maior. p. 4. quæstion. 1. limit. 1. num. 74. in 2. edit.* Ponte *cons. 152. ex num. 24. vol. 1.* Moner. *de commut. vltim. volunt. cap. 5. num. 111. & seq.* Robles de Salzed. *de repræsent. lib. 3. cap. 5. num. 16. & 27* & quamuis Molin. *de primog. lib. 1. cap. 8. num. 31. & lib. 4. c. 3. ex num. 7.* conetur hanc resolutionem impugnare asserendo eiusdem naturæ esse maioratus institutos facultate Regia præcedente, cuius sunt qui sine ea instituuntur ad hoc quod Princeps non possit eis derogare, nihilominus *num. 18. & 26.* agnoscit Molin. hanc opinionem esse communem, & eam sequuntur præclari Doctores, & signanter Molinam reprobant Ponte *d. d. consil. 152. à num. 24. vsque ad 26. lib. 2.* & Tapia. *dict. decision. 2.* Et pro hac opinione est text. *in l. 15. tit. 10. lib. 5. Recop.* ibi, *Tenemos por bien y mandamos que las mercedes que se hizieron por sola la voluntad de los Reyes que se puedan del todo reuocar.* Præcipuè quando ius, quod facultate Regia derogatur, est de futuro, ex doctrina Bart. *in l. Gallus §. & quid si tantum num. 14. ff. de liber. & posth.* vbi Socin. *num. 22.* Petra *de potest. Princip. cap. 30. per tot.* maximè *n. 30. vers. rursus, & n. 35. vers. tertio, & nu. 55. vers. sed præmissis*, Mart. *de success. lega. 1 p. 1. q. 23. a. 3. n. 58. cum seqq. & p. 3. q. 1. a. 1. à n. 13. vsque ad n. 20. & p. 4 q. 4 in appen. n. 31. cum duobus seqq.* vbi late confirmat eandem opinionem quod Princeps in iure quærendo potest de plenitudine potestatis tertio præiudicare, & *num. 34.* infert quòd Princeps instituendo de feudo primogenituram potest fœminas in præiudicium masculorum ad successionem admittere ex Surdo *cons. 407. num. 41. vol. 1.* Ciriac. *tom. 1. controu. 112. num. 20.* vbi cum Ias. & aliis probat vnionem feudi fieri potuisse ex eo quod agnatis solum competebat ius de futuro ad successionem, Cutelli *de donat. tract. 1. disc. 2. p. 6. n. 155. pag. 118.* Et in terminis in successio-

226 ne maioratus quod possit Princeps ius competens substitutis de futuro derogare, tradit Gregor. Lop. *l. 3. gloss. 2. verb. mugeres quæstion. 82. vers. si verò maioria falta fuerit tit. 13. p. 6.* late Ponte *cons. 154. à num. 4. vsque ad 8. lib. 2.* Ronit. *consil. 15. numero 32. vers. ex quibus.*

227 Maioratus institutor quando absolutè & genericè fœminas propter masculos à maioratus successione exclusit, nec se illas propter masculos remotiores excludere velle adiecit, ad quid talis exclusio extendatur? Resp. eam exclusionem propter masculos eiusdem lineæ & gradus, nõ autem propter remotiores masculos intelligendam esse, ita vt masculo eiusdem gradus & lineæ deficiente, fœmina in eius defectum ad huiusmodi maioratus successionem admittenda sit, ac si nihil peculiare circa hoc à maioratus institutore dispositum fuisset: *ad resol. per* Molin. *de primog. lib. 3. cap. 5. n. 32. & 78* Burg. de Paz *cons. 11. num. 41.* Auendan. *l. 40. Tauri glos. 9. num. 32. cum seqq.* Aluarad. *de coniect. mente defuncti lib. 2. cap. 3. § 4. num. 31.* Mier. *de maior. part. 2. q. 6. num. 539. & seq. in 2. edit. & q. 60. n. 2. p. 1.* Paschal. *de patria potest. p. 4. cap. 9. num. 61. pag. 522.* Menoch. *cons. 317. num. 4. & 5. & consil. 926. num. 31.* Surd. *cons. 316. num. 15. & 12. consil. 317. numer. 38.* Cabed. *Lusit. decis. 208. p. 1* Ramon. *consil. 100. num. 483. & seq. tom. 1.* Fusar. *de substitut. quæst. 311. num. 15. cum seqq.*

228 Hinc statutum excludẽs fœminas dotatas propter masculos, intelligitur de masculis eiusdem lineæ, & gradus, Molina *d. n. 71.* sequitur Cancer *var. resol. lib. 1. cap. 22. n. 58. in 2. edit.*

229 Maioratus possessor licèt non possit quicquam ex iis, quæ eius institutor disposuit, alterare, an possit dubiam illius dispositionem interpretari, designando in suo testamento illum, quem arbitrabitur maioratus institutorem in eiusdem successione præferre voluisse? Resp. affirmatiuè, & eam interpretationem, si verisimilis sit, à iudicibus sequendam, vel saltem considerandã, aut æstimandam esse, *per* gloss. *in l. si quis à filio §. si quis plures, ff. de legat. 1.* Crauet. *cons. 73. n. 23. lib. 1.* Grat. *cons. 35. n. 11. cum seqq. volum. 2* Bursat. *consil. 28. numer. 11. & 12.* Rimin. Sin. *consil. 184. numer. 36. lib. 1.* Hieron. Gabr. *cons. 32. n. 7. & 8. vol. 1.* Molin. *de primog. lib. 1. c. 8. nu. 38.* Camill. Gallin. *de verbor. signif. lib. 10. c. 38. n. 19. pag. 315.*

230 Maioratus duo an & quando in vna persona coexistere & permanere valeant? Resp. recurrendum esse ad expressam dispositionem *l. Hisp. 7. titul. 7. lib. 5. Recop.* statuendiã *que quando por via de casamiento se vinieren a iuntar dos casas de maiorazgos que sea la vna dellas de valor de dos quentos de renta, o dende arriba, el hijo mayor que era las dichas dos casas assi juntas por casamiento podia suceder, suceda solamente en vno de los tales maiorazgos en el mayor y mas principal, que el quisiere escoger, y el hijo o hija segundo suceda en el dicho maiorasgo. Y si nõ huuiere mas de vn hijo, que aquel les pueda tener por su vida: y si aquel hijo o hija huuiere dos hijos o hijo y hija se diuidan y apparten los dos maiorazgos siendo como diximos el vno dellos de dos quentos de renta, o dende arriba, non concurran en vna persona, ni los pueda vno tener, ni posseer, sino como dicho es.* Quæ lex multum celebris est in Castellæ & Legionis Regnis, & pro illius intellectu notant Doctores quod diuisio maioratuum facienda est inter filium maiorem, & secundum post illum, non autem inter filium maiorem, eiusque descendentes, quamuis clausula non specificet quod succedat secundus, sed sequens in gradu, vel proximior; ad tradita per Rip. *in rub. C. de secund. nupt. numer. 7. & 11. & in resp. 1. sub titul. de substit. aliàs 131. numer. 15. cum seqq.* Natt. *consil. 676. & seq.* Roland. *consil. 59. lib. 3.* Alciat. *resp. 101. num. 16. in fine & numer. 17. lib. 1.* Molin. *de primog. lib. 3. cap. 2. numer. 30.* Gasph. Anton. Thesaur. *quæst. forens. lib. 1. qu. 39. num. 34.* Flores *ad Gam. decis. 47. num. 8. ad fin.* Robles de Salzedo *de repræsent. lib. 2. capit. 6. per tot. & lib. 3. cap. 4.*

cap.4.n.6.cum seqq Christoph.de Paz de tenuta c. 57.n. 210.tom.1.Castill.controuers.lib.3.c.18.nu.16. & lib.6.c. 178.n.18.cum seqq.

231 Dispositio dictæ l 7.noua Recep. Hisp. tribus modis limitatur: & primo quando succeditur in vno maioratu per mortem matris, & speratur successio alterius per mortem patris, quia eo viuente non datur concursus maioratuum nec obligatio eligendi. Ratio est quia in vno tantum non datur electio, sed inter plura, §. datur autem, Instit. de assign. libert. vbi gloss verb. pauciores, Anton Gom l.17. Tauri num.9 Castill.lib.2. contreu.cap.13.num.10 & 14. & inde infert non posse meliorari vnicum filium, quia melioratio, qua electio quædam est, non verificatur in vnico filio, sed inter plures, Capic. decision.11.1.numer.32. Tell. Fernandez l.18. Tauri num. 2. Segura in l.vnum ex familia §. sed etsi fundum numer.88.ff. de legat. 1.Menoch. consil.303. numer.19.Gonzal.ad reg.8.Cancel.gloss.9.§.4.numer.23. tum etiam, quia electio non datur, nisi vtrumque simul exhibeatur, & de præsenti competat l.3.§.si optare, ff. ad exhib.l.si vendidero 82.§. si ad exhibendum, Digest. de furt. Secundò limitatur quando illi duo maioratus procedunt ab vno fundatore, quia non ideo memoria fundatoris perditur, iuxta resoluta per Molin. de primog. lib.2 cap.14.num.10.vers quamuis autem, alt.Molina Theolog.de instit.tom.3.disput.615.numer.5.Aluarad. de coniectura ta mente def.lib.2. c apit.2. §.1. num.4. in fine, Marta voto 73. num. 9. Stephan. Grat. d scept. forens.capit.645.numer.17.tom.4. Valenzuel. consil.69. num.26. cum seqq. Tertiò limitatur quando succeditur mediatè ex successione superueniente, cum lex solum comprehendat casum connexitatis duorum maioratuū immediatè resultantis ex matrimonio inter eos contracto qui actuales sunt eorundem maioratuum possessores Ita eandem legem intelligunt Miet. de maior. p.1. q.10.num.84.& p.2. q.4. illat. 8. numer. 327. in noua impres. Perez de Lara de] ann uers. & Capellan. lib.1. cap.5.ex numer.13.Christoph.de Paz de tenuta lib. 2. cap.57.num.189. cum seqq. Valenzuel.consil.69.ex numer.46 lib.1.Quamuis dictam legem vtrumque casum comprehendere teneant Parlador. lib.3.sexquicent.c.5. Castill.controuers.lib.6.c.177. Robles de Salzedo de repræsent.lib.2.c.6.ex n 1. Adden.ad Molin.lib.c.8.ex nu. 34.vers.secundus casus.

232 Malum an sit præsumendum de illo, qui bene vixit? Resp.negatiue, quia ex vita retrotrāsacta præsumitur etiam de præsenti, l.non omnes §.à barbaris, ff. de re milit. cap. cùm in iuuentute, cap. mandatum, de præsumpt. Alex. in l. si quis ex argentariis §.fin. per illum text.ff.de edendo, Felin. in cap. cum in iure peritus, de offic.deleg.Hippol. consil.77.numer.11.Menoch. de præsumpt.lib 5.præs.19. Azeued.cons.40. num. 67. Tiraq. de pœnis temper. causa 51. num.156. dicens quòd qui antea boni fuerunt, & probi, nunc quoque tales esse atque in futurum forè videri debent, adeo vt nihil quicquam quod à bono viro sit alienum factuti credātur, præcipuè ij, qui se diu virtutibus, & probitati addixerunt, quique cum ipsis virtutibus, longo tempore versatus, vberes earum, atque iucundos fructus produxerunt. Summa enim est, omnium Philosophorum cōsensu, difficultas aliquem dimouere ab habitu virtutum etiam ciuilium; & politicarum. Vnde Valer. Max. lib. 2.c.5.in princ. ait, quòd cùm Metellus causam repetundarum diceret, tabulaque eius ab accusatore expostulata, & ad nomen inspiciendum circa iudicium ferrentur, totum consilium ab earum contemplatione oculos auertit, ne de aliqua re, quæ in his relata erat, videretur dubitasse non in tabulis, sed in vita Q. Metelli argumenta syncera administrata pecunia legenda sibi iudices crediderunt, indignum rati integritatem tanti viri exigua cera, & paucis litteris perpendi. Et Marc. Tulli.in orat.pro Publio Sylla. Omnibus in rebus iudices, quæ grauiores, maioresque sunt, quid quisque voluerit, cogitauerit, admiserit, non ex crimine, sed ex moribus, qui arguitur, est ponderandum. Neque enim potest quisquam nostrum subito fingi, neque cuiusque repente vita mutari, aut natura conuerti, nemo repente fit summus, nemo repente turpissimus, &c.

233 Non enim præsumitur virum honestum & prouidum aliquid perperam fecisse, aut facturum esse, cap. cum in iuuentute, de purgat.Canon. cap.in nostra vers.nos vero, de procurat. cap. sacræ, ibi, maximè si laudabilis opinionis existat, de sentent. excom. cap. quia sunt 28. distinct.cap.miramur 61.dist Mexi.ad leg.Toleti p.1. fundam.10.num. 13. Cassiodor. lib.6.var. Epist. 3. ibi, Sè honoris alicuius est origo laudabilis bonum initium sequētibus rebus potest dare præconium. 234 Hinc mors mala putanda non est quam bona vita præcessit S. Augustin. lib. de ciuitate Dei cap.11.& ideo nouum non est quòd multi sancti viri subitanea, vel infortunata mundo morte fuerint extincti. S.Simeon Stilytes fulgure occisus S.Belinus à canibus in partes diuisus Gero Archiepiscopus Coloniensis cum putaretur à suis mortuus, viuus fuit sepultus. 235 Scotus cum solitus aliquando fuisset per magnum spatium eleuari, & crederetur mortuus à fratribus, qui ignorabant hunc eius morem, illum sepulturæ mandarunt, ac postea venientes eius discipuli, scientes id sæpiùs accidere, inuenerunt eum viuum fuisse sepultum, vt refert S. Bernardinus de Sena tom. 4. serm.1. de Regno Dei inter extraordinarios numero 5. Et de quodam sancto viro fertur inter libros studendo derepente mortuum fuisse, digito demonstante in aperto libro vers. illum, Iustus quocunque morte præoccupatus fuerit in refrigerio erit.

236 Masculi vbi sunt vocati successiue, & in eorum defectum vocantur fœminæ, an hæc vocatio intelligatur de masculis eiusdem lineæ, & gradus? Respond.affirmatiuè per Molin.de primog.lib.3.capit.5.numer.71.Pereg.de fideicom.articul.27.numer.24. vbi ait quòd vbi dictum esset, ita quod extantibus masculis fœminæ non succedant tunc fœmina melioris lineæ, & gradus præferenda est viro remotiori, sequitur Fusar. de substit.quæst.379.num.52.Surd.consil.317. numer.37. & 38. vbi tenet quod si fœminæ ex concessionis forma vocatæ sint successiuo ordine post masculos, intelligendum est iuxta gradum regularem successionis, itavt masculi eiusdem lineæ, & gradus præferantur. Cephal. cons.619.num. 16. lib.1. vbi num 46. in fortiori casu tenet quod vocatis masculis per lineam rectam ad exclusionem fœminarum, intelligitur de masculis vltimi possessoris, idem Cephal. consil. 145. numer.8. & 9.lib.3. Gratier. consil. 13. num.27 resoluens quod vbi vocantur descendentes, itavt linea masculina succedat anteaquam fœminæ, adhuc filia vltimi possessoris præferenda est patruo masculo, quia dicta verba intelliguntur de linea recta; vnde si non superest masculus ex ea succedit fœmina eius lineæ ad exclusionē masculorum alterius. Pulchrè Gam. decision. 154.nu.6. vbi attestatur ita decisum non obstante quod clausula aiebat que en quanto hubiesse Varones decendientes del fundador lo hubiessen y no las mugeres: & deinde. E si de todos los sobredichos mis fijos no hubiere decendiente de Varon, y hubiere fija, &c. & concludit decisio quod verba prædicta non possunt intelligi existentibus masculis omnium linearum vniuersaliter, sed secundum obiectam materiam, intelligi debent de descendentibus illius lineæ penes quam discurret successio

cessio. Eleganter Cabed. *decis.*108 *p.*1. referens ita fuisse decisum in casu fortiori quando ad maioratum vocati erant descendentes cum expressa clausula quod non esset mulier, & tamen fuit resolutum ad fauorem fœminæ vltimi possessoris ex ea ratione inter alias, quod si testator per verba generalia fœminas propter masculos exclusit à successione maioratus, nec adiecerit expressè illas se propter masculos remotiores excludere velle, intelligendum est exclusisse fœminas per masculos tantùm eiusdem gradus & lineæ, non autem per remotiores, & addit *numer.*11. hoc admittendum esse etiam eo casu, quo ex clarissimis institutionis verbis fœminæ per masculos remotiores excluderentur. Rimin. iun. *cons.*741. *à num.*10. *lib* 7. quo loci postquam censuit vocationem de hærede in hæredem, de primogenito in primogenitum debere intelligi per successionem regularem, concludit *num.*92. verba clausulæ casus, de quo interrogatus fuit, v. gr. & successiuè de primogenito in primogenitum, donec eius linea masculina durabit, intelligenda esse de linea recta effectiua, Fab. Turret. *consil.*13. *num.*16. *lib.*1. plene Castill. *controu. tom.*5 *cap.*93. *n.*26. *& tom.*6. *cap.*138. *numer.*18. Valenzuel. *cons.*97. *ex num.*75. *cum seqq.* vbi ait vocatione masculorum in maioratibus semper poni ad designandam formam succedendi, vt prius masculus, & post eum fœmina succedat, atque ita fœmina non censetur exclusa, & *num* 78. concludit in hæc verba. Ideo successione istorum maioratuum remanfit firma regula iuris, scilicet quod vocatio masculi ad ingressum successionis solum fit ad ponendum ipsam in persona, in qua est radicanda assignando ordinem prælationum successionis & non exclusionem fœminarum, Perez de Lara *de vita hominis cap.* 30. *num.* 82. vbi has conclusiones in casu difficiliori intellexit, nēpe quando institutor non expressè exclusit fœminas, sed vocauit filium suum primogenitum, & eius filium masculum, & alios filios secundo, tertio, & quarto genitos, & eorum filios masculos, quod non ex hoc censeatur maioratus agnationis, nec exclusa fœmina in perpetuum, sed solum prælatio masculis tributa. Addit. ad Molin. *de Hisp. primog. lib.* 3. *cap.* 5. *sub numer.* 51. *vers. quod fortius asseuerandum est*, Matt. *de success. legal. part.* 1. *quæstion.* 11. *articul.* 4. *num.* 3. *&* 4. vbi dicit quòd in fideicommisso relicto masculis, fœminæ succedunt deficientibus masculis, Rot. *decision.* 316. *numer.* 4. *part.* 2. *recent.*

237 Mentiris verbum, an importet magnam iniuriam? Resp esse iniuriosissimum, per Bart. & Ias. *in leg. si quis extraneum, Digest. de acquir. hered.* Ioan. Corras. *lib.* 6. *miscel. capit.* 24. *numer.* 6. Andr. Gail. *lib.* 1. *obseru.* 100. Ioan. Christophor Boschi. *de iniur. disputat.* 1. *num.* 10. Castill. *decision.* 171. *numer* 9 *tom.* 1. Hening. Papo *de iure retortitionis p.* 3. *thesi* 16. *& in thesi* 38. respondet ad *l. qua omnia* 25. *§.* 1 *ff. de procurat.* ex qua videbatur probari secundùm aliquos quod procurator, de quo ibi, *per suum mentiri in iudicio conuitium sibi factū retorserit*, & sic excusari, de quo nullū illic animaduerti poterat verbum: sed posito (addit dictus Hening.) quod per hoc mentiri se purgasset procurator, factum hoc esset in iudicio à procuratore, qui à domino criminis accusatus è vestigio excipiens se criminis reum inficias iuisset, id quod ad hunc retortitionis vulgaris casum, qui extraiudicialis, & priuatus est actus accomodari non possit, cum hoc tantum egisse præsumeretur reus procurator, vt excipiendo se contra accusatorem defenderet, non vt illum calumniæ oneraret, sine qua sibi retortitio constare nequit, vtpote quod iniuriam sibi illatam iniuria retorqueret.

238 Minor an possit libere testari sicut maior, & de bonis suis ad libitum disponere? Resp. posse, & curatorem suum hæredem instituere, nisi constet dolo curatoris fuisse circumuentum & inductum ad testandum in sui fauorem, vt per Anton. Gom. *l.* 3. *Taur. numero* 5. Azeued. *l.* 23. *à nu.* 14. *vsque ad numer.* 20. *tit.* 11. *lib.* 5. *Recop.* Galganet. *de tutel. & cur. lib.* 3. *quæstion.* 54. *per tot.* vbi ex *numer.* 4. contrarium tenere videtur, Gotjer *etiam de tutel. p.* 2. *cap.* 14. *à numer.* 4 *& numero* 10. Quicquid dicat Rebuff. quem referunt & sequuntur Duen. *reg.* 31. *in verb. Administratores*, Caualcan. *de tutor. num.* 279. Pereg. *de iure fisci lib.* 2. *tit.* 6. *numero* 12. quia Rebuffus loquitur stante lege expressa sui Regni, quam ibi glossat, hoc nuncupatim prohibente. Nec de minore, qui optime disposuit testamentum suum, poterit quandoque dubitare ab illo rite factū non fuisse, quia reperiuntur minores 14 annorum, qui in iure vt Doctores respondent; & minores septennio, qui latinam loquuntur linguam, Ego antequam maternam pronuntiarem, opera & diligentia doctissimi parentis mei Latinam didici, & in illa ætate loquutus fui. Refert Plutarchus *in Cicerone* illum in ætate 13. annorum composuisse poëma quoddam heroicum, cui titulum

239 dedit, *Pontius Glaucus*. Narrat Suetonius *capit.* 6. Tiberium Cæsarem in ætate nouem annorum orationem funebrem publicasse, dictasse in sui parentis morte.

240 Historiæ mandauit Card. Cæs. Baron. *in annalibus anno Christi* 374. Sanctum Augustinum in ætate 19. anno-

241 rum Rhetoricam publicè in patria sua docuisse. Et Ioctecons. *in l.* 1. *§. pueritiã, ff. de postulando*, ait filium Neruæ in ætate 17. annorum publicè in iure respondisse,

242 vbi Angelus affirmat Bartolum idem fecisse. Et Baldus cum esset ætatis quindecim annorum publice repetitionem dictauit *ad l. centum Capua, ff. de eo quod certo loco*: & in eadem ætate idem Fulgosius *ad l. manifestæ*

243 *turpitudinis, ff. de iniur.* Et Politus Senens. cùm totius Italiæ admiratione in ætate 16. annorum millia iuridica Paradoxa publicè defendit, vt refert Matth. Gribald *de ratione studendi lib.* 1. *c.* 2. Alia plura exempla adducunt Pacian. *de probat. lib.* 1. *c.* 41. *à n.* 45. Bobadil. *in sua politica lib.* 1. *c.* 7. *num.* 12. Mendoç. *in lib.* 1. *Regum tom.* 1. *c.* 3. *in exposit. litteræ à num.* 1. & præcipue *nu.* 22. *cum seq.*

244 Monopolia vt exerceantur an ex priuilegio Principis concedi possit? Resp affirmare Innoc. Rimin. iun. Auiles, & Bobadil. citatos à Mastrill. *de Magistrat. lib.* 3. *cap.* 4. *num.* 443. Sed licèt eorum sententia defendi possit eo casu, quo viget iusta causa, & communis vtilitas præcisa, & necessaria; nihilominus his terminis præcisis contrarium verius videtur, ex Greg. Lop. *lib.* 2, *glos.* 1. *ad fin. tit.* 7. *part.* 5. ibi, *Aduertant tamen Principes concedentes ista priuilegia ne concedant contra publicam vtilitatem, neque ob ditandum vnum alios destruant, neque dona ingenij, & naturæ, quæ Deus dat hominibus, Principes prohibeant, iubendo quod vnus solus exerceat talem artem, vel tale officium, sed præ oculis habeant Deum, & publicam vtilitatem, cui ex iniuncto regimine, seruire debent*, &c. Sot. *de iustit. lib.* 6. *quæstion* 6. *articul. fin.* Albert. Brun. *inter consilia feudalia ipsius consil.* 131. *vers. vltimo memor*, Matth. Lopez Bracco *lib* 2. *de regendi ratione fol.* 18. Menoch. *de arbitr. casu* 569. *numer.* 27. Surd. *consil.* 321. *numer.* 24. Franc. de Ponte *de potest. Proregis tit.* 10. *rub. de mercat seu nund. numer.* 9. Anton. Thesaur. *decis.* 16. Farin. *fragm. crimin. p.* 2. *verb. Monopolium n.* 305.

245 Mulier, quæ à viro deflorata fuit sub spe & promissione matrimonij, si postea passa sit ab alio cognosci, an possit petere, vt promissa sibi adimpleantur, vel vt saltem competentem dotem talis vir sibi soluat? Resp. virū ad nihil teneri, vt per Vincent. Caroc. *decis.*

sta casu 68.vbi sex fundamenta ita concludit, & iudicatum refert, Iacob.Cancer.*var.resol.lib.*2.*c.*11 *de spon. sal.n fin.*Paul.Bellon.*de potestate eorum que fiunt te continenti c.*18.

246 Mutuare pecuniam ciuitati an ciues diriores compelli possint, quando necessitas publica immineret? Respond.affirmatiuè,etiamsi ad mutuandum nemo sit compellendus, vt per Auil. *ad cap.* 2. *Prator. in gloss.de mercaderia num.*11.*& cap.*17. *gloss.à razonables n.*33.*& c.*34.*gloss.fin nuestra licencia*, Mexia *in pragm. tassa panis conclus.*1.*n.*58.Auendan. *de exequen. mand. lib.*2.*c.*19.*num.*34.*& c.*14.*num.*9. Menchaq. *controuers. illustr.lib.* 1.*cap.*6.*num.*7.Ioann. Garc. *de expens.cap.*12. *num.*67.Aaeued.*l.*1.*num.*17.*versicul.vel vel..* *eri e tit.* 25.*lib.*5.*Recop.& l.*21.*num.*2.*tit.*11.*eod lib.*5.Matiens. *d.l.*1.*gloss* 9 *n.*4.*cum seqq.tit.*25.*eod. lib.* Gutierrez *practic.lib.*2.*quaest.*180 *num.*29.Bobadill.*in politica lib* 3 *c.* 3.*num.*18.*& lib.*5.*c.*5.*num.*21.Cabed.*Lusit.decision.*92. *n.*8.*p.*2.Cardinal Mantic.*de tacitu,& ambiguis conuent. lib.*8.*titul.*5.*num.*18.Cened.*canon quaest.*13. *num.*22. Et etiam Rex pro descosione patriæ contra hostes Reip. poterit cogere subditos diuites,vt sibi mutuent pecunias,Reip.in *l.dotis causa n.*118.*ff.soluto matrimon.*Ceuall.*commun.quaest.*906.*aliàs fin.n.*44.*tom.* 4. Et quid quoad Clericos,& Ecclesiasticas personas? Vide Auiles *d c.*17.*verb.à razonables num.*33.Mexia *d,conclus.*1. *num.*60.Matiens *d.l.*1.*gloss.*9.*numer.*5.*in fine*, Bobadil. *d.lib.*3.*c.*3.*num.*18.Ceuall.*communium q.*578. *n.*3. *cum seqq.& q.*897.*à numero* 617. Sed dubitari potest an in

247 hoc casu liceat mutuantibus aliquid vsurarum nomine ratione lucri cessantis,vel damni emergentis recipere? Id vtróque Iure licere, & eis permissum esse docent Sot.*de Instit.lib.*6.*q.*1.*art.*3.*concl.*1.*&* 2. Nauarr. *commento de vsuris num* 44.*cum seqq.* Mascard. *de probat.con lus.*914.*n.*41.*&* 42.Menchaq. *de success.creat. lib.*1.*§.*6.*num.*21.*&* 22.*& controuers.illustr. libro* 1.*cap.* 68.Menoch.*de arbitr.casu* 120.*numero* 12.Vincent.Caroc.*de deposito titul. quid veniat in act. d posit rub.accessio* 4.*numero* 5.*fol.*115.Surd.*decis.*239.*num.*17.*& decis.*345.*num.*16.Ludouic.Peguera *decis.*22. *num.*4.*pau-*

248 *lo post med.* vbi ait coactum mutuare Communitati, vel Vniuersitati posse pacisci de aliquo lucro ob damnum vitandum,non verò de aliquo lucro cessante ante moram,Sigism.Scacc. *de commerc.§.*1.*q.*7.*p.*2. *ampl.* 8.*n.*114.vbi tradit in hoc casu,quandoscilicet compulsi sunt mutuare etiam ante moram de interesse pacisci posse.

249 Mutuatæ rei valor seu pretium si crescat,vel decrescat,cui cedat damnum,vel commodum? Respond. cedere creditori si eueniat sine culpa,& mora debitoris, per *l.vinum Digestis si certum petat.* Mozz.*de contract. tractat de mutuo tit.de naturalibus mutui n.*15.Laurent. Rodulph in *cap.consuluit,de vsur.p.*2.*q.*7.*num.*9.*& p.*3. *num.*2 *&* 3.Sigism.Scacc.*de commerc.§.*1.*q.*1 *à num.*415. vbi assignat rationem,quia licet dicatur plus recipere, non tamen recipit vltra sortem ; non sic erit quando mensura mutatur;si enim mutuaui tibi centum modicos tritici,& Principis iussu modius tritici sit minutus, aut auctus,non liberaris soluendo secundùm mensuram minorem,sed secundum mensuram veterem : nam in primo casu minùs redderetur,in secundo plùs, Azor. *instit.moral.p.*4.*lib.*7.*c.*10 *q.*6.

250 Officiales supranumerarij an gaudeant priuilegiis ordinariorum? Respond. negatiuè per *l. decurionibus Codice de silentiar.libro* 12.ibi, *Etenim triginta numero instituuntur Consiliarii, & illi immunes dicuntur, & propterea si alij creentur silentiarij non gaudent priuilegiis eorum,qui sunt numerarij*, &c.*l.eos* 5.*l.fin.Codice de apparit.Magistr.milit.& priuileg. eorum libro* 12. ibi, *Eos, qui in officiis nostris merentes statutorum tantummodo numero inserti sunt, fori praescriptione muniri, caeteros verò,qui suprà huiusmodi numerum militare noscuntur,quasi nec militantes,& apud illustrissimas Praefecturas,& apud clarissimos Prouinciarum Rectores de quolibet pulsari,& conueniri,& sine cinguli praescriptione respondere negotio sancimus*,&c. Menoch. *consil.*1179.*ferè per tot.& praecipuè à num.*9. Mastrill. *decision.*155.*à n.* 31.Ioann.Maria Nou.*in praxi elect.fori sect.*2.*q.*34. *n.*9. *fol. mihi* 217.

251 Officium siue qualitas duplex vbi in eadem persona concurrit, cuius personæ consideratio habenda? Respond.illius qualitatis considerationem habendam, cuius contemplatione actus geritur, per Seraphin. *decision.*1058 Ioann.Gratiel. *Dolana decisione* 82.*numero* 10.Solorzan.*de iure Indiarum tom.* 1.*libro* 2. *capite* 21, *numero* 7.*cum sequentibus,& tom.*2.*l.br.*3.*cap.*24.*numer, vlt.& c.*23.*n.*38. Non enim inconuenit quòd vna & eadem persona ob varios respectus diuerso iure censeatur,cum hoc sit concedendum ratione duplicis iuris quod vnus,& idem habet, vt vno casu possit esse maior,& dignior,& in alio minor,& minùs dignus Menoch.*consil.*902 *num.*71.*cum seqq.* Theodos.de Rubeis *in singul. Rota part.*4.*tit.de praecedent.resp.*1. *num* 2.*tom.* 2.*pagin.*469.*& resp.* 2.*num.*14.*cum seqq pagin.*488. D. Contelor.*in quaest.de praecedent.num.*63 Franc.de Amaya *ad lib.*10.*Cod.sub tit.de decurionib.in l.vltim capite* 1. *num.*65.Marc.Anton. Surgent. *in Neapoli illustrata libro* 1.*capite* 27.*num.*22.*&* 23.*part.*302. Ioann.Baptist. Thoro *in compendio decis. Neapol. tom.*1. *verb.Consiliarius electus*,Fului.Constant.*ad tit.de Consulib.lib.*12. *C.n.*36 Doctissim.D.m.D.Laurent Ramirez de Prado in supremo Castellæ Senatu Reg.Consiliar.*in alleg. de praecedentia n.*39.

252 Pater an possit rem meliorem sibi eligere, & assumere in tertiam,& deteriores relinquere filiis? Resp. negatiuè cum Alexand, in *l. Marcellus §. res quae num.* 7.*&* 10.*ff.ad Trebell.*Tell.*l.*19.*Tauri colum.* 2. *in princ.* Couarruuias in *cap.Raynaldus §.*2. *num.*5. *de testament.* Valasc.*consil.*53 *num* 9.*& de partit.cap.*19.*num.*30.*cum seqq.*quos refert,& sequitur Mich.Reinoso *obser.*36.*n.* 6.vbi addit nec hoc facere posse,si domus,vel prędium quod assumpsit in tertiam, excedat valorem ipsius tertiæ.

253 Pater qui potest meliorare vnum ex filiis in tertio, & quinto bonorum,an possit meliorare duos,& vnum pro vita sua,& alterum post eius mortem, & vnum ad decennium,& alium ad alterum decennium? Resp. affirmatiuè per Seguram in *l.vnum ex familia, §. sed etsi fundum ff.de leg.*2.*n.*57.*&* 58.Roderic Xuar.in *l. quoniam in prioribus ad declar.leg.Regni q* 5.*num* 1. *&* 2. Azeued.*l.*3.*n.*15.*tit.*6.*l b.*5.*Recop.*Menes. *ad l vnum ex familia §.si duos n.*2.Anton.Gom.*l.*1.*Tauri n.*2.Castil. *l.*27.*Tauri n.*10.

254 Pater an teneatur soluere quod mutuatur filiofam. causa studij: Respond.teneri si debitam moderationem mutuum non excedat,per Socin.*reg.*137.*limit.*1.Duen. *reg.*370.*in princip.*Gregor Lopez *l.*6.*gloss.*7.*tit.*1.*part.*5. Menoch.*de praesumpt.lib.*3.*praesumpt.*68.*num.*3.*&* 8.Didac.Perez *l.*1.*titul.*8.*libr.*2.*Ordinam.pagin.*605. *& seq. versical.fallit septimò*,Mozz. *de contractibus rub. de mutuo titul.quomodo deficiat,seu finiatur mutuum numer.*16. Parlador.*in sesquicentur,differ.*12.*Paragraph.* 1. *numero* 9.*&* 13.Petr Gregor.*syntagm.iuris libr* 22.*capit.*3.*num.* 11.*versiculus secundus*,Matth Coler.*de processib.execut. part.*1.*capit.*10 *num.*18. Alexand.Trentacinq. *var.libro* 3.*tit.de solut.vel solut.*19.*numero* 14 Molin. *de Instit.tractat.*2.*disput.*301.*versicul.*8.Azor. *instit. moral. parte* 3. *libro* 7.*cap...quaestion.*6.Rebell.*de obligat. Instit. part.*2. *libr.*8 *quaestion.* 2.*numer.*13.Stephan.Gratian. *discept forens.cap.*60. *numer.*23. *&* 25. Et procedit licèt filius studeat contra voluntatem patris, gloss. verbo soluit in *l.sed Julianus §.quod dicitur Digest.* ad *SC. Maced.*

Bald.

Bald. Nouell. *de dote p.6, privil.46. numer.* 1. Fab. de Anna *in addit ad* Vincent. de Anna *sing.* 184. Gutiet. *in repet. auth. Sacramenta puberum num.* 74. *C. si adu. vend.* Stephan. Gratian. *d. cap.* 60. *numer.* 23. Patens meus *in remiss. ad Ordin. Regiam Lusit. libro* 4. tit. 50. §. 4. Intellige quando filius ad disceit Grammaticam, & dat operam humanis litteris, & artibus liberalibus; nam pro illis disciplinis addiscendis pater præstare debet expensas non vero pro maioribus facultatibus, nisi pater semel incepit filium erudire. Anton. Gom. *l.* 19. *Tauri numero* 18. Antonin. Menes. *in auth. ex qua numero* 92. *C. commun. de leg.* Mench *de success. creat.* §. 30. *num.* 101. Auendan *resp.* 17. Spin. *in specula testam gloss.* 18. *numero* 79. *vers. quid autem dicemus*, Pichard. *in Paragraph. quadam actiones, in tract. de collat. articul.* 3. *numer* 55. *Instit. de act. on.* latè Mangil. *de imput q.* 31 *per tot.* Hæc tamen fallunt quando patet prouideret filio, de rebus necessariis, & qui mutuauit hoc sciret, Duen. *d. reg.* 370. *limit.* 4. Gutier. *vbi supra num.* 78.

256 Pensione grauatus beneficiatius an satisfaciat relinquendo & cedendo fructus beneficij? Resp. satisfacere, licet sit personaliter obligatus, vt post Ioan Bapt. Ferret. *consil.* 73 Buriat. *consil.* 361. *num.* 18. resoluit Felician. de Solis *de censib. tom.* 1. *cap* 1. *num.* 6. *in fine vers. nec obstat.*

257 Pensio reseruata de consensu titularis an soluatur à regressario post purificatum regressum? Resp. negatiuè, quia Papa tunc reseruat pensionem soluendam à titulari, & eius successoribus, ac proinde iure merito quando beneficium peruenit ad regressarium, cum ille nō sit successor Rectoris consentientis, sed capiat beneficium ex suo primæuo iure, quamuis pensio fuerit à principio valida, attamen illa post purificatum regressum, ipsi regressario non præiudicat. Ita Cassad. *decis.* 1. *de pension.* Gig. *de pension* 79. Pute. *decis.* 97. *libro* 2. Rot. *in Mamuana pensionis* 4. *Decembris* 1616. *coram bo. m. Merlino.*

258 Pensioni antiquæ an consensisse censeatur impetrans beneficium sub narratiua quod sit ea pensione grauatum? Resp. negatiuè, quia talis impetrans fatetur quidem beneficium esse grauatum pensione, sed nō inde fatetur pensionē esse valide reseruatam, cum eā potuerit inualide reseruari, iuxta notata per Bald. *cons.* 169. *in fine vers. alia quæstio lib.* 1. *& cons.* 170. *num.* 11. & 12. *vers. dicit aliquis, ead. lib.* 1. quibus locis probatur quòd si actus potest fieri ciuiliter, & naturaliter, confessio probat quidem actum, non autem an naturaliter, vel ciuiliter fuerit factum, cum vtroque modo fieri potuerit, Alex. *cons.* 179 *num.* 4. *lib.* 2. Paris. *consil* 107. *numero* 2. *lib.* 1. *& cons.* 104. *num.* 90. *lib.* 1. Felin. *in c. ea. si cautio numer.* 53. *vers. sed circa hanc, de fide instrum.* Ita Rota *in Auersana pensionis* 27. *Martij* 1618 *coram bonæ mem. Merlino, & in Militen. pensionis* 7. *Iunij* 1630. *coram bona mem. Coccino*, vbi dicitur fuisse recessum ab aliis decisionibus, in quibus contrarium fuerat decisum à Rota.

259 Pensionis an capax sit illegitimus, prima Tonsura, vel minoribus Ordinibus initiatus? Resp. illegitimum prævia dispensatione ab Episcopo ad primam Tonsuram promotum, censeri & effici capacem pensionis absque alia particulari dispensatione, prout tenetà opinione Gigantis & Rebuffi perpetuò Rota tenuit, quemadmodum attestantur Sarnen. *in reg. de annali quæst.* 11. *in fine*, Gambat. *de auctoritate Legati à latere lib.* 6. *numero* 28. & sunt decisiones coram Oriolen. relatæ *in p.* 1 *diuers. decision.* 415. coram Card. Seraph. *decision.* 1264. *num.* 2. & coram Card. Bianchetto *in Aquileien. fructuum* 14. *Ianuarij* 1599. coram Litta, relata per Nicol. Garc. *de benefic. in addit. Vot. decis.* Pars II.

dit. ad part. 1. *capite* 5. *numer.* 117. *& in Veneta pensionis* 10. *Decembris* 1577. coram Robusterio, *& in Cæsaraugustana pensionis* 19. *Februarij* 1595. coram G-pho, *& in Burgen. pensionis coram bona mem. Buratto*, apud Marchesan. *de commission. tom.* 2 *fol.* 527. vbi quod perpetuò Rota seruat hanc opinionem, & coram Merino *in Regien. translationis pensionis* 14. *Maij* 1627. & coram Coccino Decano *inter eius impressas decision.* 31. *numero* 8.

260 Pensionem soluere an teneatur intrusus in beneficio? Resp. teneri si percepit illius fructus, per Gregor. *resp.* 29. Bellencin. *de charit. subsid. q.* 14. *numero* 1. Bursat. *consil.* 361. *num.* 19. *&* 15. *lib* 4. Nicol. Garc. *de benefic. part.* 1. *cap.* 5. *numero* 182, *cum seq.* Seraphin *decis.* 66. *numero* 3. Duran. *decis.* 169. *n.* 2. *l.* 2 alias esset iniquum vt verus titularis, qui nullos fructus percepit, pensionem soluere teneretur, Mantic. *decis.* 339. *num.* 3 Burat. *decis.* 669 *numero* 4. *& decis.* 636. *numero* 3. *& decision.* 915. *numero* 3. Valenzuel. *consil.* 137 *numer.* 37. *tom.* 2. Successor verò in pensione grauato tenetur ad illius solutionem non solùm actione reali tanquam percipiens fructus, super quibus fuit impositum onus reale pensionis, *cap. querelam*, & *ibi* *Abb. not* 3. *de elect* Felin. *in cap. ad audientiam el* 2. *num.* 6 *de rescript.* Castren. *consil.* 338. *numer.* 4. *vers. aut quæritur libro* 1. Decian. *cons.* 185. *numer.* 8 *tom.* 2. Gig. *de pension q* 39. *numero* 1. *quæstio* 40 *numer.* 1. *&* 9. 43. *&* 47. *numer.* 2. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloss.* 14. *numer.* 45. & Mantic. *decis.* 273. *numer.* 1. Gregor. XV. *decis.* 307. *numer.* 2. Duran *decision.* 369. *num.* 1. Sed etiam tenetur actione personali, qua titularis acceptans beneficium pensione grauatum videtur quasi contrahere cum pensionario, & se obligare ad onera beneficio imposita, §. *hæres quoque Instit. de obligat quæ ex quasi contr.* Guid. Papæ *decision.* 577. Zerol *in praxi Episcop. part.* 2. *verb pensio*, Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloss.* 5 § 5. *numer.* 46. Lotter. *de re benef. lib.* 1. *quæst.* 36. *num.* 87. *&* 88. *& q.* 39. *numer.* 42. Verall. *decision.* 13. *p.* 1. *& decis.* 102. *p.* 2 Rot. *in recentior. decis.* 176. *num.* 3. *p.* 2. Gregor. XV *decis.* 215. *num* 7. nec est locus excusationi sub prætextu ignorantiæ, Verall. *decision.* 107. *num.* 2. *p.* 3. Lotter. *d. q.* 39. *numer.* 49. Quod bene procedit etiamsi successor ferit ordinaria auctoritate prouisus, vt per Nicol. Garc. *d. p.* 1. *capite* 5. *num.* 187 Lotter. *d. l. q.* 39. *num.* 101. Et licet de illo in reseruatione nulla fuisset facta mentio, gloss. *ve b Prioratus in cap. nisi essent, de præben.* Felin *in dict. cap. ad audientiam el* 1. *numer.* 6 *de rescript.* Cast. *consil.* 338. *numer.* 4. *vers. ex lateru libro* 1. Buriat. *dict. consil.* 361. *n.* 16 Gig. *de pension. q.* 44. *n.* 1 Valenzuel *cons.* 104. *n.* 5. *tom.* 2. Rota *in Taleta. a pensionis* 3. *Iulij* 1630. *coram bonæ mem. Merlino.* Et non alteratur obligatio soluendi pensionem mutatione personæ in beneficio iam pensione grauato l. 2. §. *ex litteris ff. verb. oblig.* Bald. *in l.* 2. *n.* 1. *C. de hered. act. on.* & *in l. vice adhuc* 29 *num.* 47. *C. de iure dot.* Guid. Papa *q.* 629 *ex num* 1. Valenzuel. *cons.* 114 *num.* 11. *tom.* 1. Gregor XV. *decis.* 275. *num.* 1. Duran *decis.* 67. *n.* 19. *&* 20. Rota *apud Pell. in fine suar. de mutatione. decis.* 202. *n.* 2. Lotter. *d. libro* 1. *q.* 38. *à n.* 111. *& q* 39. *n.* 76.

261

262 Pœnæ conuentionales quando debeantur? Resp. nō deberi nisi quatenus concurrant cum interesse, vt per Ioan. de Lignano *in cap. cum dilecta, de arbitr.* Lancett. de Rodulphis *in repet. c. p. conquestus, quæst.* 67. *de vsuris*, Matth. de Afflictis *decis.* 125. *Quidam Veno in n. m.* 4. & 5. vbi addit ita fuisse decisum, & quod de stylo Curiarum receptum est condemnationem pænæ non fieri, nisi quatenus intersit, cui idē testatus adhæret, Thesaur. *decis* 79. *sub num* 1. Perr. Rebuff. *in l. vnic. gloss.* 1. *nu. C. de sentent. quæ pro eo*, Cæl. de Vrsill. *ad Afflict. d. decision.* 135. *num.* 5. Auendan. *in dictionar. in verb. Pœna*

conuentionalis, Ioann. Garcia de expens. cap. 9 numer. 65. Roderic. de annuis redditibus lib. 3. q. 5. num. 10 Azeued. l. 4. num. 57. cum seqq. titul. 21. libr. 4. Recopil. Bernazol. cons. 490. num. 3. lib. 2. in crimin. Bursat. consi. 21. num. 14. libr. 1. vbi numer. 15. addit quòd sit magis hæc opinio, & pro anima securior, Franc. Marc. decision. 411. num. 9. & in part. 1. Sigism. Scacc. de iudic. lib. 2. c. 2. num. 337. Gotierrez de iuram. confirm. p. 1. cap. 36. num. 11. & 12. & Canon. lib. 2. cap. 20. num. 5. Verall. decision. 231. part. 2. Seraphin. decis. 794. num. 23. & 24. part. . . Rot. decision. 371. num. 3. & decision. 809. per tot. & maxime ad fin. part. 1. diuers.

264 Et verificato quòd interesse non concurrit, pœna conuentionalis peti non potest, vt resoluit Sarmiento select. lib. 3. c. 6. num. 10 & 11. quem sequitur Thesaur. decisione 98. numero 4. quia pœna conuentionalis nunquam exigitur quando ex contrauentione damnum parti non resultat, Afflict. rub. 35. in constit. eos qui scienter, sub numero 18. Sigism. Scacc. de iudic. libr. 2. capit. 8. num. 526. Stephan. Gratian. discept. forens. tom. 1. cap. 36. numer. 63.

265 Vbi enim damnum non adest, ibi condemnatio fieri non debet, l. sancimus, C. de pœnis, Rimin. cons. 253. num. 74. Becc. consil. 102. numer. 32. Lancell. Gallia consil. 18. num. 11. Giurba consil. 16. n. 31. Alexand. Raudens. de analog. c. 34. num. 131. Pœna enim debet culpæ respondere, l. respiciendum, Dig. de pœn. l. Pedius Digest. de inc. ruina, & naufrag. cap. afferamus 24. quæst. 1. Alber. Gentil. lib. 3. de iure belli cap. 2. Patric. de Regno lib. 8. cap. 14. Valenzuel cons. 91. num. 47. Ioan. Poran. de Senatore lib. 2. c. 9. Guillelm. Forner. lib. 1. select. c. 15. Henric. Bocer de Regalib. c. 3. n. 110. Farnes. de Republ. lib. 2. paneg. 5. c. 8.

266 Possessio ex contractu nullo, seu inutili an transferatur? Respond. negatiuè per l. 3. § sciendum ff. de donat. inter virum, ibi, Sciendum autem est ita interdictam inter virum, & vxorem donationem vt ipso iure nil valeat quod actum est, proinde si corpus sit quod donatur, nec traditio quicquam valet, &c quæ verba vltima possessionis etiam translatione inficiantur: alioqui si hæc in vxorem transiret, aliquid transferretur, nec Iureconsultus assereret nihil transire, seu actum nec quicquam valere, quasi & dominium, & possessionem includat, nihilque excludat, prout vniuersalis negatiuæ proprium est, l. Iulianus, Digest. de legat. 3. gloss. verb. quæcumque, in cap. solita, de maior. & obed. gloss. verb. nullo modo in Clem. 2. de ætate, & qualitate, clariùs translationem possessionis ex actu nullo legat text. in l. si cum qui 26 ff. de donat. inter, ibi, Quia licet illa Iure Ciuili possidere non intelligatur, & in l. inter virum 46. ff. eodem titulo, ibi, Inter virum, & vxorem nec possessionis vlla donatio est. Ex quibus iuribus hanc sententiam tanquam inuariabile præceptum eliciunt DD. per tex. ibi in l. iubemus 23. §. sanè, versic. nisi enim Cod. de sacros. Eccles. & in l. 1. Cod. non licere habit. lib. 11. Alexand. consil. 69. num. 12. lib. 5. & consil. 81. num. 11 lib. 3. Plot. in l. si quando n. 285 C. vnde vi, Socin iun. consil. 84. num. 4. & 5. lib. 3. Tiraquell. de iure constituti part. 3. limit. 7. à num. 13. Mandos. ad Roman. consil. 321. num. 2. verb. remansit, Caualcan. de tutor. & curat. numero 152. Bursat. consil. 140 num. 18. lib. 2 Menoch. consil. 1095. numer. 6. 7. & 12. volum. 11. Surd. consil. 276. ex num. 14. Mieres de maior. part. 3. q. 9. ex numero 29. in noua impress. Contrarium verò, videlicet ex actu nullo, & prohibito possessionem transferri videtur probari ex l. 1. §. si vir vxori, & ex l. quod vxor 16. ff. de acquirend. possess. & ex l. nec vllam 13. § in omnibus ff. de petit. hæred. & in leg. si donata 36 ff. de donat. inter virum, & in l. 2. §. 1. Digestis pro donato, & in l. 1 § deiicitur versicul. denique ff. de vi, & vi armata, Matiens. l. 8. glossa 5. numero 32. & gloss. 6. num. 1. titul. 7. lib. 5. Recop. Christophor. de Paz de tenuta tom. 1. cap. 28 num. 9. cum sequentibus, & tom. 2. capit. 54. num. 17. Pro concordia distinguendum est inter prohibitionem alienationis absolutam, & eam, quæ sine aliqua solemnitate, vel qualitate interdicta est: vt primo casu ex alienatione contra prohibitionem absolutam sequuta non transferatur possessio, quia nec lex, nec testator aditum alienationi patefecerunt, vel parant, l. si creditor, §. vltim. ff. de distract. pign. cum similibus. Secundo verò casu possessio transire queat: quoniam lex, quæ alienationi præceptum solemnitatis iniunxit, lapsu temporis, aliave modo supplere illam quit, Matiens. in d. l. 8. gloss. 5. à num. 11. Surdus d. cons. 276. numera 15. in fine cum sequentibus.

267 Et ita concordantur iura citata, quod scilicet l. sed & si 25. ff. de donat. inter virum, & l. si vir vxori, ff. pro donato, quibus euincitur vxorem vsucapere posse rem sibi à marito donatam, procedunt cum nec maritus pauperior effectus non fuit, vel (quod in idem recidit) rem alienam donauit: in his enim & similibus speciebus bona fides versatur, & ideo vsucapioni fit locus. Aliter atque si pauperior redderetur, nam cum tunc iusta possessione careret, vsucapere prohiberetur, l. quod vxore 16. ff. de acquirend. possess. ou. l. 1 §. 2. ff. pro donato, sequitur gloss. 1. in dict. leg. quod vxore, Vigel. in methodo Iuris Ciuilis lib. 7. cap. 13. titul. pro donato, except. 2. in princip. & replicat. 4. Anton. Fab. libr. 7. coniectur. Iuris capit. 13. in princip. & de erroribus pragmat. tom. 2. decad. 41. errore 3. pagin. 830 & errore 4. pagin. 834 Scip. Gentil. libr. 2. de donat. inter virum, & vxorem cap. 28. Schiford. lib. 2. ad Anton. Fab. tract. 18. q. 4. column. 2. Non enim detentator ex reprobo titulo rem nanciscens, vel detinens possessor est, sed in solitus nudi facti possessionis apparentia reperitur, inter quos longum, latumque discrimen versatur, l. quod seruus 21. & ibi gloss. verb. ciuiliter, ff. de acquir. possess. l. si quis 10. §. idem Pomponius ff. eod. & c. cum Apostolica 8. de his quæ fiunt à Prælat. vbi soli iusti possessores possidere dicuntur.

268 Possessor, & dominus præcipuus alicuius rei si admittat in ea condominium, vel compossessorem, an deinde talis dici possit? Respond. iam non dici præcipuum dominum, vel possessorem; quia per huiusmodi communicationem præiudicat sibi in illa prærogatiua vnitatis, atque singolaritatis, cap. 1. §. præterea, vbi gloss. & Bald. column. 1. quibus modis f. ud. amit. idem Bald. cons. 275. column. 4. versic. supposito autem libr. 2. Paul. Castren. consil. 84. column 2. lib. 1. Decian. cons. 369. col. 4. Tiraquel. in tract. de iure primog. quæst. 26. n. 1. & 2 Corbul. de iure emphyt. titul. de causa priuationis ex eo quod emphyt. non patitur alium inuestire num. 1. cum seqq. Ruin. consil. 1. numero 18. libr. 1. Brun consil. 40. ad fin. & cons. 80. col. 5. vers. pimo dicit. Ratio est, quia consortium, & communicatio huiusmodi dominium includit, Bald. in l. dudum numera 7. C. de contrah. empt. Stephan. Gratian. discept. forens. cap 874. numer. 6. Et facit text. l. litius est 96. §. prædia, ff. de verborum significatione, & in c. sicut ij 47. dist. ibi, Proprium nemo dicat quod est commune, & in l. in re communi 25. Digest. de seruit. vrb. ibi, In re communi nemo dominorum iure seruitutis neque facere quicquam inuito altero potest, neque prohibere quominus alter faciat, &c. Et est optima doctrina Rebuffi in dict. Paragraph. prædia, ibi, Prædia non dicuntur esse alicuius quando sunt communia, sed cum illorum quilibet habet dominium etiam partu diuisa, veluti si quispiam habeat vnum prædium, alter aliud, quandiù vero commune est, non potest dici alicuius illorum. Itaque si prædia sint inter fratres communia, non dicuntur simpliciter esse vnius fratris, sed cum adiuncto, scilicet prædium est Titij pro parte, iste est Baro talis loci pro parte, sed non dicitur Baro simpliciter, &c. Et vbi consortium, & societas prærogatiuæ diuiditur inter duos, diuisionem huiusmodi vocat alienationem, & imminutionem, Iureconsultus in l. si pupillorum in princip. ff. de rebus eorum, Cortie. consil. 252. in princip. libro 1. Becc. consil. 25. num. 8.

num. 8. Stephan Grat. *discept. forens. tom. 5. cap* 905. *num.* 16. maxime quando per hāc communicationem & diuisionem ius & prærogatiua datur illam antea non habenti, tunc enim alienatio, & diminutio totalitatis inducitur, *leg.* 1. *Codic. communia vtriusque iudic.* Surd. *consil.* 308. *numer.* 18. Menoch. *consil.* 80. *numer.* 1. & 56. & *consil.* 974. *numer.* 18. & *consil.* 985. *num.* 6. Stephan. Gratian. *d. lib.* 5 *cap* 917. Conducit text. *in l.* 2 *vers. naturale Codic. quando & quibus quarta pars deb. lib.* 10. ibi, *Naturaliter negligitur, quod communiter possidetur, & qui totum non habet, se nihil habere arbitratur*, vbi Luc de Peña *nu.* 11. ibi, *De propriis enim maxime curatur, de communibus autem minus*, vt dicitur 2. *Politic. Rarum enim est quod magnum est, cap. si officia 95. dist. c. in sancta 2. q. 7.* & rationem præstat text. *in c. legimus* 93. *dist. Omne quod rarum est plus appetitur, priuilegium apud Indos pipere pretiosius est.*

269 Possidere dicens nulla alia bona præter à se relata, an transferat onus probandi in prætendentem contrarium? Respond. affirmatiue per glos. *in l. cum de lege ff. de probat.* receptam per Ias. *consil.* 34. *num.* 11 *lib.* 1. Herculan *de negat proban. n.* 155. Cephal. *consil.* 133. *num.* 53. Bursat. *consil.* 23. *numer.* 1. *lib.* 1. Anton. Gabr. *commun. tit. de probat. concl.* 1. *numer.* 8. Mascard. *de prob. concl.* 1159. *n.* 40. & 41. Sfort. *de restit in integ q.* 36. *a.* 7 *ad fin.* D. Barb. *in l. maritum n.* 35 *ff. soluto matr.* Menoch. *consil.* 98. *n.* 49. Surd. *consil.* 267. *n.* 35. & *consil.* 434. *n* 30. Gabr. Aluarez *de priuileg. pauperum p.* 1. *q.* 5. *n.* 22. & *num.* 26. Marta *voto* 178. *n.* 6.

270 Præcedentiam an aliquando Rex præstet inferiori? Resp. inferiorem Comites præcedentem, Regē præcedere in illis actibus, in quibus Rex tanquā Comes assistit, per Igne. *in l. necessarios §. non alios n.* 418 *ff. ad S. C. Syllan.* Aufrer. *de potest. Eccles. in saecular. n.* 14. *vers.* 19. Feder. de Senis *consil.* 210. *in fine*, Franc. Marc. *decis.* 459. *n.* 19. *p.* 1. Mynsing. *cent.* 5 *obseru.* 3. Mastrill *de magistrat. lib.* 3. *c.* 8. *n.* 32 & 33. Exempla adducunt Emman. Sueyro *in Flandria historia lib.* 10. *pag.* 322. Vlloa *in vita Caroli V. fol.* 14. Camill. Borrel. *de prestantia Regis Cathol. c.* 46 *n.* 347.

271 Præcedentiam an & quando Rex habeat super Cardinales? Resp. Regem in suo Regno habere præcedentiam super Cardinales, in Consistorio verò, & Capella Pontificia Romana Decanus sacri Collegij illū præcedit, secundùm Menoch. *consil.* 902. *num.* 71. *lib.* 10. Stephan. Gratian. *discept. forens. c.* 111. *numer.* 7. Theodos. de Rubeis *in singular. Rota tom.* 2 *p.* 4. 11. *de precedent. resp.* 2. *pag.* 487. Mich. Ferru *in tract. de præcedent. q.* 13. *num.* 7.

272 Præcedentiam super Episcopum an & quando Vniuersitatis Rector habere possit? Resp. Rectorem vniuersitatis in actibus illius præcedere Episcopo scholari, vt per Purpur. *in l.* 1. *n.* 195. *ff. de officio eius*, Stephan. Grat. *discept. forens. c.* 106 *nu.* 4. Anguian. *de legib.* 3. *controu.* 33. *n.* 85. vbi quòd Rector Complutensis in actibus Vniuersitatis præcedit Archiepiscopo Toletano, refert Ioan. de Solorzan. *de Indiarum gubernat. tom.* 2. *l.* 3. *c.* 8. *sub n.* 46.

273 Præcedentiam super Episcopum an & quando habeāt Inquisitores contra hæreticam prauitatem? Resp. DD. Inquisitores præcedere DD. Episcopis in causis Fidei, vt per Eymeri *in director. p.* 3 *q* 50. *n.* 3. Steph. Grat. *discept. forens c.* 106. *n.* 38. & *c.* 298. *num.* 1. 2. 26. & 46. Hermosil *ad Part* 5. Greg. Lop. *super gloss.* 1. *in proœm. n.* 61. Theodos. de Rubeis *in singul. Rota tom.* 2. *p.* 4. *pag* 469. *col.* 1.

274 Præcedentia an aliquo casu debeatur iuniori? Resp. tunc deberi si illi maior iurisdictio commendetur quā antiquiori in actu eam exercendi, ad not. per Marsil. *consil.* 26. *numer.* 55. & *consil.* 27. *numer.* 5. Fab. de Anna *consil.* 40. *numer.* 14. Marta *voto* 101. Mastrill. *decis.* 130. *numer.* 13. & *de Magistrat. lib.* 5. *cap.* 4. *num.* 68. Ponte *decis.* 8. *nu.* 1. Marcel. de Maoro *alleg* 50 *per tot.* & præcipuè *num* 14. *tom.* 1. *fol.* 160. vnde posse hic inferri ait quòd postquam maior dignitate præest Dux Florentiæ, licèt posterior sit creatus quam Dux Ferrariæ, ex hoc præcedere debeat, Crauet. *consil.* 981. & 983. refert Iacob. Speidel. *in sylloge quæstionum iuridicarum & politicarum litt. P. numer.* 70. *ver. de præcedentia inter Ferrariæ, & Florentiæ Duces.* Et noster Anton. de Nebrixa *in chronica Regis Catholici Hispano idiomate scripta p.* 3. *capit.* 91. *fol.* 110. *col.* 1. & 2. notat eucnisse exemplum huic rei accommodatissimum inter Regem Aragoniæ Ioannem II, & eius filium D. Fernandum Catholicum Castellæ Regem quando pater in ciuitate Victoriæ filio occurrit. *Otrosi* (ait iste insignis Historiographus) *se puso à su mano izquierda, y el Rey de Aragon no lo consentio, y assi entraron en la ciudad el Rei de Aragon à la mano izquierda del Rei su hijo, y el Rei fue con el Rei su padre hasta su posada, y descaualgo en ella para le poner en la camara, el Rei de Aragon quando supo que aquesta era su posada le dixo. Vos hyo que sois Señor principal de la Casa Real de Castilla, donde yo vēgo, sois aquel à quien todos los que venimos de aquella Casa somos obligados de acatar y seruir como à nuestro Señor, y pariente maior, y los honores que vos yo deuo en este caso an maior lugar que la obediencia filial que vos me deueis como à padre: por tanto tornad a caualgar que io ire con vos à nuestra posada porque assi lo quiere la razon, el Rei por los ruegos que su padre le hizo, consentio que fuesse con el*, Referunt etiam Stephan. de Garibai *in compendio historio Hisp. lib.* 18. *c.* 11. quem allegat Ioan. Bapt. de Larrea *in decis. Granatens. to.* 2. 1. *disp.* 1. *n.* 40. & hos citat doctissimus D. meus D. Laurentius Ramirez de Prado in supremo Castellæ senatu Regius Consiliarius doctrina, & eruditione præclarus in *allegat. de præcedentia num.* 9.

275 Præcedendi, vel sedendi ius in honorabiliori loco Ecclesiæ si controuertatur quis cognoscere debeat? Resp. Episcopum esse Iudicem competentem etiam inter laicos, & non Iudicem sæcularem; ita plures, quos lata manu retuli *in collect. ad Concil. Trid. sess.* 25. *de Regul. c.* 13. quibus addo Paul. Piasec. *in praxi Episcop. p.* 3. *c.* 3. *tit. de Visitat. Regular. à num.* 40 *fol. mihi* 109. Perez de Lara *de anniu. & capellan. lib.* 1. *cap.* 24. *num.* 19. Caroc *de except. contra præiudicialia sentent. excep.* 44. *num.* 66. Cancer. *var. resolut. part.* 3. *cap.* 10. *numer.* 115. *pagin. mihi* 317. Ceuall. *de cognit. per viam violent. part.* 2. *quæst.* 124. *per tot.* Salgad. *de Regia protect. tom.* 1. *part.* 2. *cap.* 9. *num.* 3.

276 Præscriptibilia an aliquo casu sint bona ad vsus cōmunes vicinorum deputata? Resp. esse præscriptibilia quando ea possidens cum immemoriali priuilegium allegaret, per Rip. *in l. quominus num.* 102. *ff. de flumin.* Greg Lop. *l.* 7. *gloss.* 1. *tit.* 29. *p.* 3. Azeued. *l.* 1. *num.* 64. *tit.* 15. *lib* 4 *Recop.* Mier. *de maior. p.* 4. *q.* 21. *nu.* 50. *cum seqq. in* 2. *impres.*

277 Præscriptibili in materia qualis titulus sufficiat ad acquirendum dominium, & validitatem? Resp. insufficientem iuncta obseruantia quadraginta annorum sufficere, vt per *leg. vlt. § fin Codic. de fundis patrim. lib.* 11. tenent Ioan. de Platea *ibi num.* 3. *vers. secundò nota*, Salicet. *in leg. comperit Codice de prescript.* 30. *vel* 40. *an. numer.* 4. vbi late D. Barbosa *numer.* 46. *cum seqq.* Alexan *consil.* 30. *numero* 11. & 12. *libro* 5. Bart. *consil.* 196. *numer.* 7. *lib.* 1. vbi quod si concessio priuilegij in aliquo deficiat, cursus temporis id roborat; & in materia *leg.* 1. *titul.* 18. *lib.* 9. *Recopil.* tradit Gironda

de priui, eg. nu. 75. dicens sufficere titulum, seu priuilegium non plenum cum possessione quadraginta annorum, quod priùs dixerat Aules *ad c. 13. Prator. verb. Alcaualas sub n. 5. ad fin.*

278 Præscriptio an interrumpatur per litem in qua quis obtinuit? Resp. negatiuè per Felin. *in cap. illud numer. 17 de præsc ipt* Bald. *de præscr. p. 3. 0. 6. partis q. 4. n. 17.* Cassan. *cons. 47. n. 7* Burg. de Paz *cons. 38 n. 19.* Menoch. *cons. 307. n. 55.* Sfort. *cons. 20. n. 11* Muntet à Cueua *Arag. decis. 11. n 16.*

279 Præscriptio iurium, & incorporalium, siue seruitutis vt interrumpatur quæ debeant concurrere? Resp. solam impatientiam, & resistentiam verbalem concurrere debere & sufficere, per Paol. de Castro *in l. 2. num. 5. C. de seruit & aqua*, Ioan. Philip. *consil. 43. numer. 27. vol. 1.* Alexan. *consil. 108. nu. 4. lib. 2.* Ioan. de Amicis *cons. 50. n. 4. vers. & quod aduersarius, & consil. 56 num 7. fol. 52.* Caualcan. *decis. 4. n. 55. vol. 5 decis. 7. num. 15. eod. vol.* Anton Fab. *in suo C. tit. de long. temporis præscript. definit. 2. fol. 166.* [illegible] tauet. *cons. 973. num. 23 lib. 5* Rodulph. Schrad. *cons. 4. n 178. vers. vsque adeo vol. 1.* Aldouin. *cons. 47. n. 10. & 11 vers. sol impatientia*, Alphes. *cons. 38. n. 21. vers. & pro interruptione vol. 2.* Olasch. *decis. 101 n. 22. & 23. vers. quia ex actu.*

280 Princeps an & quando possit iuri quærendo derogare? Resp. Principem de plenitudine potestatis etiam sine causa posse derogare iuri non plene quæsito, vel quod consistit tantum in spe, cum Bart. *in l. Gallus § & quid si tantum, n 14 ff. de liber. & posthum.* vbi Socin. *nu. 22* Greg. Lop. *in l. 5. gl. 1. verb. mugeres quæst. 28 vers si vero maioria t t. 13. p. 6.* Albert. Brun *cons. [illegible] n. 60* Campeg. *cons seq n 36. & 37. vers. ex quibus*, Socin. *ibi consil. 10. n. 15 & 26* Franc. Becc. *cons. 56. ex n. 55.* Petra *de potest. Principis c. 30. per tot. maximè n. 30. vers. rursus, & n. 35 vers. tertiò, & n. 55 vers. sed præmissis*, Burg. de Paz *in proœm. legum Tauri n. 322.* Rouit. *cons. 15. n. 23.* Ponte *cons. 154. n. 16. cum seqq. vol. 2.* Marta *de success. legali p. 1. q. 23. art. 3. num. 58. cum seqq & p. 3. q 2 art. 3. à num. 13. vsque ad n. 20. & p. 4. q. 4. art. 4. in append à n. 3. vsque ad num. 39.*

281 Princeps faciendo legem generalem an possit auferre res priuatorum, & præiudicare interessatis? Resp. affirmatiuè per *l. venditor* in octo *§. si constat ff. commun. pred.* Innoc. & alios *in cap. quæ in Ecclesiarum, de constit.* Bart. *in l. tesies § 1. ff. de pollicitat. & in consil. 172. Dubia, numer. 1.* Bald. *in rescripta, vers. tertio quærunt Doctores. Cod. de precibus Imp. offer.* Alex. *cons. 190. incip. Visis his, numero 13. 16. & 17.* Petr. Paul. Paris. *consil. 1. num. 45. cum seq. vol. 1.* Hippol. Rimin. *cons. 413. numer. 44. cum seqq* Franc Bursat *cons. 138. numero 52. vol. 2.* Mandel. Alba *cons. 185* Tiber. Decian. *resp. 41. numero 67. cum seqq. vol. 2.* Petr. Surd. *consil. 210. numero 64. & 65.* Ludouic. Gom. *in reg. Cancell. tit. de non tollendo iure quæsito quæstion. 15. vers. sed illis non obstantibus fol. mihi 31.* Restaur. Castald. *in tracta. de Imper quæst. 98. numer. 9. vers. & præcipuè*, Anton. Gabr. *commun. sub d. tit. de iure quæsito non tollen. conclusion. 1. numer. 1. vers. contrarium tamen. vers. item in indiuiduo*, Matiens. *6. glos. 1. numero 18 cum seqq. titulo 10. libro 5. Recopil. & l. 11. gloss. fin. titulo 7. eod. libro 5. & in dialog. Relator. parte 4. capite 12. numero 2. cum seqq.* Castill. *controuers. tom. 3. capite 18. numero 19. & 20. & tom. 5 capite 85. num. 178. cum seqq.* Maximè si causa subsit; nam sine ea non posse Principem etiam legem generalem condendo, dominium rei alienæ auferre, tenent Bart. *in l. constit. D. gestor vers. omnem numer. 5.* Imol. *in dict. cap. quæ in Ecclesiarum num. 10.* Math. de Afflict. *in prælud. ad Constit. Neapol quæst. 0. n. 7 & decis. 321. num. 16.* Roch. de Curte *in cap fin. de consuet. fol. 46. col. 3.* Syluan. *consil 66. numero 24.* Bellon *cons. 2. num 8. cum seq.* Cephal. *consil. 45. numer. 306.* Petr. de Gregorio *de concess. fendi p. 1. q. 7. num. 17. & 28.* Lancel. Gallio *cons. 44. n. 43. & seq.* Menoch. *consil. 1105. n. 19. cum seq.* Muta *ad cap. 38. Sicil. n. 10. & 12. tom. 1* Gutier. *in l. nemo potest num. 71. ff. de legat. 1.* Vincent. Caroc. *de locato q. 11. n. 4. fol. 148.* Camill. de la Rata *consil. 86. n. 125.* Federic. Scot. *in resp. 1. tit. 1. lib. [illegible] n. 189. cum seqq.* Mart. *de iurisdict. p. 4. casu 195. n. 12. 15. & 25 & in suis votis vota 117. n. 20.* Iacob Cancer *var. tom. 3. c. 3. n. 84.* Bernard. Græuæ *ad pract. Cameræ Imper. lib. 1. concl. 56. consid. 1. num. 8.* Stephan. Gratian *discept forens. tom. 5. c. 991. nu. 58* Glorie. *resp. 1 pro ciuitate Messanensi p. 3. nu. 234. cum seqq* Ludou Rodolphin. *de absoluta Principis potest. c. 6. n. 165. & seq* Mastrill. *de magistrat. lib. 3. capite 4. numero 356.* Gutman. *de eu. ction. quæstion. 52. ex num. 1. & præcipuè num. 65.*

282 Princeps an possit ex causa derogare iuri substitutorum? Respond. affirmatiuè per Molin. *de primog. lib. 3. capite 8. numer. 31. vers. ex quibus consequitur, & libro 3. cap. 3. ex numero 10.* Topium *de potest. Princip. secularis Paragraph. 6. num. 1. & 2.* Marta *de success. legali parte 4. quæstion 1. articul. num. 31. cum seqq & q. 4. articul 4. num. 16.* Monet. *de commut. vltim. volunt. capite 9. numero 444.* Castill. *controu. tom. 3. capite 28.* Cancer. *libro 3. var. capite 3. num. 60.* Fusar. *de substitut. quæstione 613. num. 7.* Cutelli *de donat tract. 1. disc. 2. parte 6. num. 44. cum seqq.* Solorzan. *de gubernat. Indiar. tom. 2. lib. 2. capit. 16. num. 37.*

283 Et quod ob priuatam vtilitatem possit Princeps derogare substitutionibus tenen Menoch. *cons. 956 numer. 9 cum seqq.* Rodulph. *de suprema Principis potest. capite 6. numero 146. & 149* Et hinc Bald. per text. *ibi in leg. si testamentum C. de testam. num. 2.* tenet quod in Principe satis est quòd putet causam subsistere, & ex opinione sua statuat, seu mandet: idem Bald. *in leg. rescripta numer. 10. Cod. de prec ib. Imper. offer.* Ciriac. *tom. 1. controu 160 num. 8.* pulchrè Ias. *consil. 116. numer. 9. & libro 2.* vbi quod solus motus habetur pro iusta causa, *& numer. 11.* ex Bald. *in capit. Ecclesia* S. MARIÆ, *col. pen. vt lite non contest.* addit quòd ad iustificandum motum Principis sufficit quæcunque occasio, Petra *de potest. to Principis capite 32. quæstion. 8. princ. ex numer. 10. pagin. 208.* Pereg. *consil. 8. numero 14. libro 1.* Schrader. *consil. 9. numero 66 cum seqq. vol. 1.* vbi *numero 68.* subiungit in hoc casu qua ulibet rationem motiuam pro causa sufficere, & reputari, Simanch *de Cathol. institut. titulo 9. numero 269.* Ponte *consil. 132. num. 24. & 25. vol. 2.* Mieres *de maior. parte 4. quæstion. 1. limit. 2. numero 111. cum seq.* vbi totam hanc materiam circa concessionem facultatum ait positam esse in arbitrio dominorum, qui in Consilio Cameræ assistunt, Carol. Tapia *decision supremi Concilij Italiæ 20.* Ponte *consil. 152. vol. 1.* Et in terminis quod possit Princeps vnire feudum ad effectum vt in eo vnus solus succedat in præiudicium aliorum agnatorum habentium ius succedendi, probat Ias. *consil. 236. per tot. vol. 2.* qui loquitur in Comitatu Mirandulæ, & Concordiæ, & probat Regem Romanorum potuisse inspecta hac publica vtilitate illa feuda reducere ad ius primogenituræ, idem Ias. *consil. 107. per tot. vol. 4.* Cephal. *consil. 3. ex numero 18. cum seq. & præcipuè numero 23. & 24. libro 1.* Becc. *consil. 56. numer. 33. & cum seqq. vol. 1.* Pereg. *consil. 4. numero 26. lib. 1. & consil. 12. num. 24 lib 6.*

284 vbi pro iusta vnionis causa adducit maiorem familiæ splendorem si possideantur plures iurisdictiones, Ciriac. *tom. 2. controuers. 312. numero 12.* vbi quòd Princeps potest de feudis antiquis exigere primogenituram in præiudicium vocatorum.

Mart.

Matt.*de success.legali part.3.quaestion.1.articul. 3. à numer.13.vsque ad* 16.Mieres *de maior. part.1. quaestion. 26.num 92 in 2. edit* vbi quòd ne feudum diuidatur, potest Princeps illud vnire,& maioratum de eo facere in praeiudicium comprehensorum. Quae confirmantur ex traditis à Baldo *co s.333.Praemittendum est, volum.1.*vbi dicit quòd licèt Imperator non possit sine causa destituere vasallos, potest tamen feudum ponere sub quadam lege aequitatis,& iustitiae, sequitur Menoch *consi.331.numero 111.libro* 4 Molin. *de primogen. libro quarto,cap te tertio,numero decimo-septimo,*Rodolphin.*de potest Principis capite sexto, numero 191.folio trigesimo septimo, à tergo.* Et absque dubio procedit principalis sententia de iure substitutorum ex causa derogando à Principe quando illis est satisfactum,Molin.*de primog.lib.4.cap.5.num 6.vers. nam aut Princeps,* Tapia *de ... Consilij supremi Ital a 20.num.14.cum seqq.* Ponte *d.cons.152.num.28.vers.dixi,quarto,& vers.cum igitur.*

285 Princeps alicui contractui suum consensum, & facultatem concedens,an dicatur contrahere, aut aliquid ex suo dare? Respond.negatiuè, quia solùm contrahentes habiles facit,& Iuris impedimentum remouet, vt per Isern. in *cap. Imperialem,de prohib.feudi alien.numero* 11.& *ibi* Camer.*fere* 57. *colum.*4. Item Isern in *cap.1.qui successor.ten.numer.6.* Paris.de Puteo *de reinteg.feudali cap.267.numero* 5. Freccia *de subfeud. libr.2.quaestion.29.numer.9.*Caes.Contard.in *l.unic. C si de mom.possess.limit.2.§ 8.numer.47.* Valasc. *de partit. cap.13.num.70.*Vincent.de Franch. *decision.540 num. 10.& 11.*Nouar.*quaest forens.lib.1.q 38.num 12.versicul. nec obstat,*Larata *cons.43.num.3.*Montan. *in repet.dict. cap.Imperialem super verbo Imperialem sub numer. 53. litter.B.versic.mihi autem,*Rouit *in rub. de feudis num. 66.cum seqq.& consil.1.num.7.& 8.lib.2.* Georg *in repet.feud.c.6.n.14 cum seqq.*Corhnl.*de iure emphyt.titul. de caus priuat. ob alien.irreq. dom. ampl.6. numero 1.* Ponte *de potest.Proreg.titul.8. Paragraph.3. numer.14. pagin. 266.* vbi quod dominus assentiendo nihil aliud facit nisi tollere obstaculum,& vasallus est, qui transfert dominium,& *Paragraph.11.numer.17.pagin.302.* vbi idem repetit,idem Ponte *consil.59.numer.49.lib.1.& consil.40.numer.22.& 23.libr.2.* Fuln.Lanar.*in addit.ad Reg.Lanar.ad cap.1.de his, qui feud. dare poss. numero 31.pagina* 117.vbi quod assentire non est alienare,siue feudum de nouo concedere,sed tantum alienantem non impedire ius eius prorogare, & veterem inuestituram confirmare ex Bald.in *cap. quae in Ecclesiarum num.19.de constitut.* quod repetit *numer.117.& seqq.* Molin. *de primogen.libr.4.capit.1.numer.24* vbi loquens de facultatibus Regiis expeditis à Consilio Camerae, dicit Regem concedendo nihil de suo donare,Reg. Constant. in *l.1.Codice de filiis official.libr. 12.numer.72.*vbi dicit contractum in quo Princeps assentit,non dici contractum Principis, nec habere illius priuilegium,Rot.*decision* 110.*num.49.& 50 tom.5. recent.*vbi in terminis *cap. cùm aliquibus, de rescript. in 6.* probat quòd quando Papa dispensat contra statutum de non recipiendis nouis Canonicis, cum quis ad Canonicatum admittitur, admissus dicitur à Capitulo,& non à Papa,Gallup.*in methodo feudor. parte 2. cap.5.num 21.cum seqq.*vbi cum Baldo. & aliis probat quod filius consentiens refutationi feudi à parente factae nihil agit quoad diminutionem patrimonij, sed solum se tollit de medio,vt refutatio suos operetur effectus,sed si filius est primogenitus,& indubitabilis feudi successor,vt quia est feudum ex pacto.& prouidentia,tunc consentiendo videtur ipse feudum refutare, & cedere,& ad hoc allegat text.in *l.in aedibus, ff. de donat.*

286 Princeps ad lites,& scandala vitanda an possit partes etiam inuitas ad concordiam reducere? Respond. affirmatiuè,per *capur, cum inter R.16.de elect.*ibi, *Ad componendum coëgit inuitum, &c. cap. nonnulli 28.de rescript.cap placuit 9.distinction. l. aequissimum 6. ff.de vsufruct.*Felin.in *cap.quae in Ecclesia um numero 45. de constitut.*Caccialup.*in tractat.de transact quaestion.20.numer.15.*Paul.de Castro in *l.quidam existimauerunt num. 6.verb. Princeps verò,*Alexand.*num 6.*Iason.*num 4 vers. tertiè facit.ff.de rebus cred.* Padil. *in rub.de transact.numero 12.*Petra *de potestate Principis capite 6.numer.96.& cap.32.in 1. exemple numer.69.* Et in primogenitis Pinel in *l.1.part.3.n 50.in 8 limit. Codic. de bonis mat.* Molin.*de primog.lib.4.c.9.n.20.cum seq.*Mieres *de maior. p.4 q.22.n.5.*

287 Princeps an possit propria auctoritate, quoties sibi videbitur,causas,& lites alibi vertentes ad se, suumque Tribunal Regium auocare? Respond. affirmatiuè ad not.per Guid.Pap.*decision.*420.Chassan. *in consuet. Burgund.in proœm.verb.de nos Parlaments,numero sexto,* Decian.*tractat.crimin.lib.4.cap.25.num.9.*Alban.*consil. 1.numer.21.*Camil.Lepidi.*Lucensi decision.51.* Mastril. *de magistrat lib.3.capit.4.num.166.* vbi probat propter

288 potentiam litigantium posse Principem ad se causam auocare,& sua manu Regia abbreuiare, & summariè terminare,Iannin.*decitat.reali libro primo,capite primo numero 258.*Muta *in proœm.cap.Regni numero 51.* Roland.*consil.12.num.19.vol.3.*Stud.*cons.257.numer.12.& consil.462.num.6.*Camill Borrell *de compromiss.§.7.glos. 3.n.6.*

289 Princeps an possit priuilegium à se concessum subdito tollere,reuocare,& moderare? Respond.affirmatiuè per Innocent.Abb.Cardin.& Imol. Felin.Decian. & alios plures;quos refert, & sequitur dicens hanc opinionem communi omnium iudicio receptam videri Couarruu.*var.lib.3.c 6 num.1.*& in terminis maioratus Hispaniae Gregor.Lopez in *l.1.verb.mugeres col 9. vers.si vero maioria titul.13.part.6.*vbi citat Bald. in *l. q si se patris ad fin.Codic.vnde liberi*, probantem esse speciale in Principe quod possit reuocare suum priuilegium, sine causa, etiamsi esset alicui ius quaesitum: idem probant Burg. de Paz *in proœm. legum Tauri numero 327.*Auendan.*ad l.27. Tauri gloss. 1. numero 5.* Angul.*ad l.11.melior a gloss.2, numero 9.* Tapia *in decision.10.supremi Consilij Italia numero 11.* Ponte *consil. 152.ex num.24. volum.1.* Robles de Salzedo *de repraesent.lib.3 cap.5.numer.26.& 27.*Nuguerol. *alleg.32.numer.171.*

290 Priuilegiorum in generali derogatione an comprehendantur priuilegia ex contractu, & ex causa onerosa concessa? Respond.non comprehendi per Mohedan. *decision.11.de inrepatran.*repetita apud Pute *decis.314. libr.1.in noua impress.* Roman. *consil.430. numero 14. vers.septima ratio,*Cardin.*consil.47.à numero 2.vsque ad fin* Roland.*consil.14.numer.22.libr.3.* Burat. *consil.16. numer.57.libr.1.*Pinel.*in rub.Codic. de rescind. vendit. part.1 cap.2.colum.vlt.* Lap *alleg.96.* Seraphin. *decision.1082.numer.3.*Rot *decision.48.numer. 8. part.1. diuers.*Marescot.*variarum resolut.libr.2.capit. 40, numero* 28 Marta *consil. 40. ex numer. 21. & per tot.* vbi latè probat quod cridae de annatis soluendis etiam cum clausulis derogatoriis emanentes non comprehendunt feuda ex contractu,& mediante pretio concessa, & *consil.145.num.16.cum seqq.* vbi idem repetit Gonzalez *ad leg.8.Cancell.gloss.36.numero 36. cum sequentibus,*vbi loquitur in eisdem terminis quod per derogationem generalem non censetur derogatum priuilegiis per viam contractus concessis, Stephan.Gratian. *disceptat.forens.tomo quinto,capite 845. numero 17.& capite 891.numero 61.*Fort.*statute 41. numero 10 & 11.* Muta *ad cap.Regni Sicil.tom.1.in proœm numer.86.pag. 17.*Bonacin.*tom.2.tractat.de legib. quaestion.3. puncto 8.*

§.3.n.11.& 13.Tapia decis.8.n.7.Paschal. de patria potest p.1 c.1 n.97. cum seq.

291 Priuilegium immunitatis an extendatur ad personas,& bona post priuilegium quæsita?Respond. extendi per Bart.cons.59.num.4.libr.1.Viui opin.791.num.2. & opin.641.numero 3 Ma ese variarum libro 2.cap.85. Nouar.tom.1.quæstion.127.num.16.Franc.Anton.Costa cons.80.num.16.Vnde comprehendere incolas de nouo superuenientes resoluunt Bald.in cap.1 § si quis de manso colam.3.num 7.Nouar.d.q.127.ex numer.8.Ricc.

292 post decision.250.p.2.in all gat.ibi posita à num.4.Muta ad pragmat.Sicil tom.1.tit.10.num. 33.& 34.Et priuilegium de percipiendis gabellis extendi ad gabellas superadditas etiam ex facto Principis tenent Bald.in l.

293 virum tam in 1.quam in 2.lect ff. de petit.hered.Angel. in l.at vbi num.1.eod.tit.Brun. de augmen'o canel. 16.n. 5.& 6.latè Menoch.consf.101.n.150.lib.3.& cons 1105. ex n.5.lib.12.Ricc.decis.167.n.9.post princ.p.3.Fab.de Anna consil.61.n.10.& 21.Medices consil.5 .n.41. Et

294 priuilegium ab Imperatore concessum villis ciuitatis extendi ad villas de nouo auctas tradunt Ioann.Andr. in addit.ad Speeul.tit.de censib. §.nunc dicendum in addit.magna circa penultim. colum. & in regula qui sentit, de regulis iuris in 6.in mercur.Bald.in l.cum fundus ff.de legat.1.Cou.pract.c.1.Gironda de priuil.n.116.Muta d. tom.1.tit.16.n.33.& 34. Denique priuilegium concessum Collegio sexdecim virorum extendi ad septem

295 collegas postmodum prædicto collegio additos resoluunt Alexand.cons.178.n.8.lib.1.Bertachin.in repert. p. 2.litt. A.verb. Augmentum consilium fol. mihi 183.Cabed Lusit.dec.113.n.2. p.2.

296 Procurator falsus quis dicatur? Respond. non solum illum dici,qui nunquam habuit mandatum, sed etiam qui habuit,& fuit reuocatum,vel mandatum est minus sufficiens,vt per Bald.in cap.nonnulli vigesim.octau. numer.text.in fine,de offic.deleg. Curt.iun. in l.licet numer. secund.Codic.de procurat.Mastrill. Sicil.decis.179.num. 9.part.2.Rot.decis.121.n.3.p.4.diuers. Et qui fuit substitutus à non habente potestatem substituendi, Marant.de ordine iudic.p.4.dist.16.n.21.p.221.in edit. Veneta de anno 1601.

297 Procuratoris gesta sine mandato an possint à domino ratificari,vt retroacta valeant?Respond.affirmatiuè per l.licet Dige lis de iudic.& non solùm in prima,sed etiam in secunda instantia,vt post Angel.Paul.de Castro,Bald Bertachin.& alios,quos allegat, tradit Aym. consil.108 numer.1. Natura enim ratificationis alicuius

298 actus est quod facta post actum, quia à principio sine consensu ratificantis fieri non potuit, operatur vt valeat idem actus tanquam si à principio actus esset cum ipsius ratificantis consensu,cap.cum vos, vbi Panorm. numero quinto,de his quæ fiunt à Præl. Molin. de Iustit. tractat.2.disputation.468. versicul. tertio dictum est.Nihilominus tamen si fuerit oppositum de defectu mandati,ratificatio post oppositionem facta nihil operatur,

299 Azeued.l.fin.ex numero quinto,titulo vigesimo-primo, libro 4.Recopil.Gutierrez pract libr.2. quæst.23. D.Barbos.in l.alia §.eleganter num.5.ff.soluto matrimonio. Et sic ratificatio debet interuenire antequam nullitas ab aduersa parte opponatur.Suarez de Paz in practic. tom. 2.part.1 temp.1.num.24.Melch.Reinoso obseruat.28 n. 17. quia ratificatio non retrotrahitur in præiudicium

300 tertij, cui iam erat ius quæsitum per oppositionem, Thesaur.decis.3.n.fin.

301 Procurator an licitè retinere possit instrumentum quousque ei sit satisfactum de sumptibus? Respond.affirmatiuè per Iason.in l.si non sortem §.si centum numer. 10.versic.limita ff.de condict.indeb.Boër.decis.15. num. 3.Surdus decision.50.Marescot.var.lib.2. cap.112.num. 3.Aluys Ricc.in decision.Curia Archiep. Neapol. decis. 276.num.3.Farinac.in praxi crimin.quæst.106.num. 61. Stephan.Gratian.discept.forens.capite 16 numero quarto.

302 Non verò pro salario sibi debito; nam pro eo scripturæ,vel instrumenta nequeunt retineri. Capic. decisione 11 numero 1.Boër.citato loco, Aretin.de retent.numero 13.Gail.libr.1.obseruat.12.numer.4. Caroc. de locato part.6.tit.de except except.5.ob retent.& titul. de expens. q.1.num.1.& 6. vbi inquit idem esse in Aduocato, & Iudice,quibus pro præmio laborum retentionem non competere ait.

303 Procurator generalis Ordinis, cui data est potestas pro Ordine,& pro singulis personis de Ordine an sit sufficiens ad comparendum pro vno Conuentu? Respond.negatiuè per Felin.in cap.eam te, numero decimoquarto,& in cap.cum dilecta numero sexto,ante vers.amplia primò.de rescript.Decian.cons.61.n.3.Fallit in procuratore generali Societatis Iesu propter amplissimas illius facultates Rot.decis.101.num.2. p.2.recent. Fallit etiam in procuratore generali Ordinis Prædicatorum ex concessione Bonifacij IX.quod virtute communicationis extenditur ad Carmelitanos, Coccin.decis.189. n.8. & 9.

304 Procuratoris negligentia in non comparendo, appellando,vel prosequendo appellationem, an sit iusta causa ad appellandum?Respond. non esse iustam causam per Lancel de attent.part.e.cap 14. num.2. etiamsi procurator soluendo non fuerit,dolo cessante, quia aliàs nunquam esset dare desertionem,nec vnquam finis litibus imponeretur.Crescent. decis.7. de appellat. Rota decis.137.num 1.part. 1.recent.Burat. decis 849.n. 2.& decision.585.num.8.& 12.& quòd ita practicatur Cassad.decis.3.de appellat. præsertim stante clara iustitia in negotio principali.Gregor.Lopez l.2.tit.23.p.3. in gloss.verbo contra algun personero.Sigism.Scacc.de appellat.quæst.5.num.22.Quod intellige in procuratore ad

305 omnes instantias, vel de procuratore generali ad omnes lites,& causas, qui etiam est procurator in causa appellationis:secus verò in procuratore simpliciter ad causam dato,seu constituto,quia licet possit appellare, non tamen tenetur,nec potest prosequi appellationem, latè Scacc.dict.quæst.5.numer 12.versicul.extende etiam.

306 Et prosecutio appellationis an sit de appendiciis instantiæ,& quod lata sententia procurator desinat esse talis,quodque præfixio termini ad prosequendam appellationem procuratori facta,seu intimata non debet arctare principalem, vide pulchrè Mohed. decis.6.de procurat.

307 Promissio donandi an & quando idem importet quod donare?vide Bart.in l.iurisgentium in princip. Digestis de pact.Rip.lib.2.resp.c.12.Menoch. consil.1.num. 134.& cons.91.ex num.27.& consil 967.numero 1.& 2. Micres de maiorat.part.1.quæst.66.in 2. edit. Marcium Medices inter decisiones Senens.exam.5. num.14.& 15. Sord consil.457.n 14.& cons.535.num.8.Stephan.Gratian.discept.forens.tom.5 cap.887.num.10 cum sequentib. Merlin.controuers.cap.4.num.6. Rot. decision.393.num. 2 tom.5.recent. Et idem importare promissionem donandi quod donare in promissione fauore matrimonij facta tenent Menoch.d.consil.91.Bursat.cons.100.n.11. lib.1. qui loquitur tam in promissione donandi quàm donandi,Seraphin de priuil.iuram.priuil.23. num.15.& 16.Hieronym.Gabr.cons.58.num.10.& 11.lib.1.Surd. cons.457.num.14.cum duobus sequentibus,Cancer.var.resolut tom.3.cap.15.numer.112.vbi num.253.de promissione constituendi dotem,Rot.decision.58. ex num.10. & decis.174.numer.11.tom.6.recent. Et in promissione assignandi filio donationem propter nuptias ex causa matrimonij contrahendi,tradit Sord. consil.457.numero decimo-tertio,versicul. & quod dictum est in dote.

308 Sic etiam promissio meliorandi facta per patrem filio ex causa matrimonij,est adimplenda; & pro facta habenda, si non adimpleatur, vt constitutum est apud

Hispa

Hispanos *l.* 1.22.Tauri, & *l.6.tit.6.lib.5.noua Recop.* vbi Matiens.*gloss.*7.& Angul.*super eadem leg.gloss. num.2.* Ex identitate rationis pactum, seu promissio instituendi maioratum, idem est ac instituere, Test. *dicta lege 22. Tauri numero* 15. vbi dicit se ita in facto obtinuisse in quadam causa Cacerensi, Mieres *de maior.part.1.quæst.* 24 *ex numer.* 51. & *quæst.*66. Auendan.*ad d.leg.21.Tauri gloss.1.num 4.* & meliùs *leg.44.Tauri gloss.16.numer.* 9. Azeued.in *d.l.6.num.4.* Angul. *in eadem l.6.gloss.5. numer.7.* Merlin.*controuers.c.4.num.19.* & 20. Et in promissione, & pacto de hæreditando filio illius matrimonij, quod sit idem quod ipsum hæreditamentum de præsenti factum, probant Cancer.*variarum lib.3.cap.7. numero* 122.*cum seqq.* Fontanel. *de pactis nupt.tom.1. clausul.4.gloss.9.part.4.ex numer.* 28 idem Cancer.*lib.1. capit.8.numer.*168.*in 2.edit.* Franc. Molin. *de ritu nupt. lib.3.q.8.num.*11.*cum seqq.* Noguerol.*alleg.*31.*n.*127. *cum seqq.*

310 Protestatio in iudicialibus an debeat repeti in quolibet actu? Respond.affirmatiuè, quia si non repetatur, præsumetur ab ea fuisse recessum, iuxta resoluta per Mohedan *decision.*44 *alias* 2.*de iudic.* Seraphin. *decis.* 502.*n.*2. Gregor XV.*decis.*44.*n* 8. Caualer.*decision.*135. *num.* 3.

311 Rationes quò loci sint reddendæ? Respond.reddi debere non in loco dominij, sed in loco administrationis, per *l.1.*& 2.*Codic.vbi de ratiocin.agi oport.l.Hispan* 32.*titul.*2.*part.*3. Franc.Bursat.*consi.*74.*num.*5. Roland. à Valle *consil.*49.*numer.*67.*vol.*1 Baëc. *de decima tutor. cap.2.num.*186 Castill.*leg.*17.*Tauri gloss. de restit. col.* 4.*ad med.* Auiles *ad cap.*17.*Pretor.numero* 22. *colum.*4. Rota Genuens.*decision.*98.*numero* 3.& 4. Escobar *de ratiocin.capit.7.ex num.*1. Gutierrez *de tutel.part.*3.*cap.* 1.*num.*125. D.Barbos.in *l.heres absens* §.1.*num.*66 *ff.de iudic.*

312 Recognitio solemnis an sit necessaria in instrumentis antiquis? Respond.negatiuè, & quod ad hunc effectum necessaria non est antiquitas centum annorum, sed sufficit quod sit octuaginta, per Pute. *decision.1. de fide instrum.*& *decision.*146.*libr.*1. *in correct.* Caputaq. *decisione* 5.*numero* 1.*parte* 3. vbi *numero* 2. reddit rationem, quia recognitio debet fieri per testes, in quibus dicitur esse in antiquis vsque ad sexaginta annos secundùm obseruantiam Rotę, Seraph.*decis.*1451. Card. Caualer.*decis.*518. Rot.*decis.*27.*n.*2.& *decis.*693. *n.*7. *p.*2.*recent.*

313 Recognitio priuatæ scripturæ quomodo facienda? Resp. à testibus dicere debentibus non solùm habere notam manum scribentis, qui aprocham confecit, sed etiam fuisse præsentes quando fuit scripta, per Felin.in *c.2.n.14.de fide instrum.* Alexand.*cons.*150.*num.*16 *lib.*5. Iason.*cons.*184.*n.*34.*lib.*2. Rimin.iun. *cons.*503. *n.*13. Afflict.*decis.*181.*n.*8.& 9. Gramm.*decis.*84. *per tot. decision.*106.*n.*33. & 34. Et quamuis de stylo Tribunalis Auditoris Cameræ soleat admitti recognitio facta per testes, qui habeant notam manum, ad notata per Vestri *lib.6.c.1.n.8.vers.nihilominus*, Tiber. *in praxi lib.*1. *c.*33.*n.*10. nihilominus Rota non admittit dictas recognitiones, nisi concurrentibus adminiculis, vt fuit dictum coram Gregor.XV.*decis.*389.*n.*2. Rot.*decis.*124. *numer.*3.& 4.*part.*2 *diuers.*& *decis.*303.*p.*1.*recent.*& *in Vlixbonen.matrimonij* 21. *Iunij* 1613. *coram Card.Sacrato.*

314 Recusari an possit iudex post litis contestationem Respond.eo casu recusationis exceptionem admittendam dum causa post litis contestationem orta est, aut de nouo ad notitiam partis peruenerit per *l. Hisp. fin.* 10.*part.*3. Franc.Marc.*dec.*775. Lancelot.*de attent.p.*2. *cap.6.num.*50. Couarruuias *pract.cap.26.num.*2. Caualcan.*de brachio Regio part.*3.*num.*329. Mascard. *de probat.concl.*953.*n.*35. Fului.Pacian. *consil.*18.*num.*75.& 76. Iacob.de Laurent.*de iudice suspecto capit.*14. *numero* 50.& *seq.* Sigism.Scacc.*de iudic.libr.*1.*cap.*101.*numero* 10. Muscatel.*in sua praxi Neapol.part.2.gloss. competens n.*55. Sola *ad constitut.Sabaudiæ titul.de recusat.gloss.*1. *n.*9. Mastrill.*decis.*151.*n.*68. Grass.*de except. except.*24. *num.*20. Castill.*decis.6.num.16.lib.1.*& *decis.*131.*numero* 1.*libro* 2. Stephan.Gratian.*discept.forens.capit.*100. *num.*32. Capic Latro *decision.*87. Paul.Christian. *Belg. decision.*148.*ex num.*18.*volum* 2. Capit.Galeot.*controu. libr.*1.*controu.*39.*num.*25.& 26. Fontanel *decision.*17.*ex num.*5.

315 Reductio ad ius commune, & ad primæuam naturam quid operetur? Respon.multa operari, & ad plura deseruire. Hinc concessio Imperatoris admittens fœminas ad successionem feudi in præiudicium agnatorum contra primam inuestituram, valet, & de ea agnati non possunt conqueri, quia fœminæ sunt capaces feudorum, & eas admittendo Imperator, reducit feudum ad primæuam naturam, vt per gloss in *l.si vnus,*§. *pactus ne peteret, ff.de pact.* resoluit Gozadin.*consil.*8.*numero* 42. sequitur Petra *de potestate Princip. cap.*32. §. 1.*num.*33.*pag.*166.& §.2.*n.*34.*pag.*172.*in magnis*, idem tradit Capic.Galeot.*tom.2.controu.*48.*n.*52. Ciriac.*tom.* 2.*controuers.*310.*num.*175. vbi fortius dicit quod Princeps potest vni gratificare in præiudicium alterius quando res reducitur ad pristinam, & naturalem formam. Sic factum solius Prælati præiudicat Ecclesiæ quando per illud reducimur ad ius commune, Abb. *cap.veniens num.*22.*de præscript.* vbi Felin.*num.*5. Iason. in *l.si constante num.*174.*ff.soluto matrimon.* Solorzan.*de gubernat.Indiar.libr.2.cap.27.numer.9.tom.*2. Et solemnitas consensus Capituli non requiritur in alienatione rerum Ecclesiæ, quando per eam res reuertitur ad suam naturam, Felin.*num.8.vers.tertio probatur*, Ferret. *num* 8. Mantica *num.40.versic. secundo quia ad idem, in cap.omnes de constitut.* sequitur Curt. iun. *de feud. part.* 1.*quæstion.5.num.8.versic.tertio magis in specie,*& *consil.* 173.*num.*14 *lib.*3. Beroi.*consil.*7.*n.*27.*lib.*3. Solorzan.*d. num* 9.

316

317 Referens vbi aliter loquitur quam relatum, cui attendendum? Resp. relatum esse attendendum etiam in materia, in qua referens habeat potestatem disponendi, quia censetur ita disposuisse per errorem, Cardinal. Mantic.*decis.*352.*n.*1.

318 Regalia an comprehendantur in donatione à Rege facta de castro, seu villa cum omnibus iuribus, & redditibus ei quoquomodo pertinentibus? Respond.negatiuè per *l.Hisp.*5.*tit.*15.*p.*1.*vers. e aun por maior,l.*1. *tit.*10.*lib.*5.*noua Recopil.* vbi Matiens.*gloss.*21.*à num.*24. & *gloss*22. Gregor.López *l.9.gloss.5.tit.4.p.5.* Boër.*decis.*50.*n.* 2. Anton.Fab.*in suo Cod.lib.3.tit.12.de iurisdict. omn.iudic.defin.*17. Menoch. *de præsumpt. lib.3.præs.* 97.*n.*11.& 42. Fontanel.*de pactis nupt.clausu.4.gloss.*14. *num.*8.

319 Regna Portugaliæ, & Aragoniæ an sint Castellæ Regno accessoria? Respond. negatiuè, cum sint illi æquè principaliter vnita, itavt quodlibet eorum suis propriis legibus regatur, ita Aguirre *in apologia de Regno Portugaliæ, n.*55. Claperi *in cent.fiscali, causa* 1.*quæst. vnic.n.*13.*cum seq* Milanen.*dec.*1. Ioseph.Sesse.*Arag. decis.*113.*n.*10.*p.*2. Leo Valent.*dec.*2.*n.*34.*p.*1. Gabr.Pereira *Lusit.dec.*2.*n.*2.

320 Relatio quomodo intelligatur, & quando attendatur? Respond.semper intelligendam habito respectu ad ea, in quibus specialiter relatio conuenit, per Bart. in *l.*1.*Cod.de iure immun.lib.*10 Abb. in *cap.translato, num.* 3.*de constit.* Cephal.*consil.*153.*n.*58.*libr.*2. Raudens.*de analog.libro* 1.*capite* 34.*numero* 110. Cassanate *cons.*57. *n.*37. Marta *consil.*78.*n.* 6. vbi quòd semper intelligendum est vt relatio congrua fiat, & singula singulis referantur, Castil.*controuers.tom.6.cap.181.numero* 33. Rot. *decis.*

decis.206.num.4.p.3. recent. vbi quod in ha materia singula singulis referenda sunt, eadem Rot. *decisio.117. tom.5.recent* Ciriac. *tom.1.controuers 90.n.39.& 40.* vbi pluribus relatis dicit quòd relatio etiam in implicatis orationibus semper debet fieri vt singula singulis referantur, & *controuers.174.numer.1.& 2.* Mart. de Medices *Senen. decision. 10.numer.12.* Ruta *cons.555.numer.6.p.2.recent.* & coram Buratto *decision.22.num 1.vers.& pracipue*, vbi dicit quòd relatio non fit, quando commodè fieri non potest, & *numer.3 & 4.* quod relatio solum fit ad possibilia. Sed quando ex relatione correctio alicuius præcedentis dispositionis vult induci, illa admitti non debet, nec aliquid operatur, Iason. in *l. talis scriptura num.39 ff. de legat.1.* Capic. *decision.21.numer.21.* Menoch. *cons.155.num 39.vol.2 & cons.216 numer.193.& sequentibus, & de præsumpt.lib.4 præs.181.num.10.* Marta *de clausul.p.4 claus.23. num.18.* Ego eodem *tract.claus.70.num.7.* Matt. Medices *d. Senen. decis 60.num.23.* Raudens. *de analog.c.p.14 num.130, pag.479.* vbi loquitur quando relatio esset contra mentem disponentis, quòd non debeat fieri, Rota *decision.44.num.7.tom.7.recen.* vbi quod relatio non debet fieri quan in

321 sequerentur contrarij effectus: sicut etiam nihil operatur quando ex ea sequeretur repugnantia, aut contrarietas dispositioni referenti per gloss. & Bart in *l. si idem cum eodem § fin.ff de iurisd. & oma indic.* Pereg. *de fideicomm.art.16. num.107. vers. secundo si precedentia,* Decian *resp.44 numero 152.libro 2.* Cassanate *consil.53. num.77* Galganet. *de condition.p.2.c.6. question.7.n.12.* Marta *de clausul.p.4.claus.23.num.10.* Castill. *decision.250.num.16.* Ramon. *cons.81.num.2.* Ciriac. *tom.1.controu.96. num.83.* refero Ego *d.claus.70.num.10.*

322 Quando clausula referens habet perfectam dispositionem, & ad aliam refertur, non debet attendi dispositio relata, quamuis adsint verba repetitiua, Bart. in *d. l. talis scriptura § fin sub num.3 vers.primo si in præcedentibus, ff de legat.1.* Iason. in *princ. eiusdem l.num.37.* Decian. in *c.secundò requiris, de appellat.num.14.* Capic. *decis.108.num.10.* Mieres *de maior.2.q.4.illat.8.n.137.& 138 f l.461. col.2.in vltim edit.* Menoch. *de præsumpt.lib.4. præs.181. num.6.& cons.102.num.98.lib.9* Galganet. *d.part.2.cap.6.q.5.num.8 pag.353 & num.21.pag.354.* Castill. *Sicil. decis.250.num.162.cum seq. part.3.* Marta *d.p.4.clausul.25.num.9.* Ego *d.claus.70.num.17.& claus.183. num.8.* Capic. Galeot. *lib.1.contron.22.num.29.cum sequentib.* vbi dicit quod quando in inuestitura referente adest perfecta dispositio, tunc nihil curandum est de inuestitura relata ad euersionem, & correctionem referentis, Fontanel. *de pact. nupt. tom.1.claus.4. gloss. 0. part.1. numer.56.pagin.328.* vbi resoluit quòd relatio semper censetur facta exceptis expresè dispositis, ne per relationem intelligatur præiudicatum expresè dispositis in scriptura referente, nec recessum ab illis per relationem ad aliam scripturam ne expresè disposita in scriptura referente habeant locum, vt bene probant Paris. *consil.39.ex num.18.lib.1.* Bece. *consil.101.n.79. lib. 1.*

323 Reseruatio an aliquid de nouo inducat? Respond. nihil inducere; sed tantum conseruare ius, quod quis habet, ex Bart. in *l. ille à quo § 1.ff. ad SC. Trebell.* Natt. *cons.16 n.9.& cons.358 n.3.lib.1.& cons.636 num.197.* Crauet. *cons.70.n.6.* Gregor. Lopez *l.16.gloss.1.tit.2 a p.5.* Et vulgo dicitur reseruationem nihil dare vel adimere, vt per Sim. de Prætis *de interp.vltim.volun.lib.5. interp.3 dub.1.n.217.cum seq.* Fului. Pacian. *cons.133. n.8.& 9.* Gimb. *decis.21.n.5.& 6.* Salgad. *de protect. Regia p.4.c.7.n.184.*

324 Reseruatio Papæ concurrentibus pluribus familiaritatibus, seu reseruationibus personalibus, an semper sit præferenda? Resp. tanquam illustriorem, & nobiliorem præualere, per Cassad. *decis.9.n.1.5.& 6.& dec.23. de prabend.* Sarnen. *super reg. de impetr. benef. per obitum fam l.* Card. *q.15.* Seraph. *decis.1251.*

325 Restitutio an & quando differri possit ob necessitatem restituere debentis? Resp differri posse quando non nisi cum magna difficultate ea facienda est, & sic grauis iactura, vel detrimentum ex personarum conditione cognoscitur, inducitque: quia si vir nobilis sit nec statim soluere potest nisi se omni famulorum obsequio, atque equorum priuet, suique consimilium cogatur abstinere consortio: vel si eiuis primarius nonnisi ita se priuet vt artem mechanicam sibi insuetam subire, vel manuales operas exercere cogatur differre restitutionem donec absque status sui iactura possit, licebit. Neque vt restitutio statim fiat multò minus quam valeant sua bona vendere, vel aliud simile graue pati detrimentum compellitur: vt quia sibi inutilis foret ars, ex qua se familiamque suam alit, vel si instrumenta, l bona aut capitale cum quo lucratur victum cogeretur vendere. Ita Nau. *in man.cap.17.num.56.& c. 6. num.2* Ioann. Lup. *in repet.cap.per vestras, de donat.inter viram §.65.n.50.& seq.* Gaspard. Baëe. *de impe debit. c. 3.num 52.* Iacub. Graff *in aureis decis.part.1. libr.1.cap.32.num.16.* Gutierrez *ca ou. l b. 1.cap.40.num.7.* Marta *v 10 18.num.2 cum seq.* Molina *de Iustit.tract.1.disput.754 num.1.versicul.quando detrimentum el 2.* Rebell. *de obligation.iustit.libr.2.q.17.sect.4.n.21.& 26.* Less. *de Iustit.lib.2 c.16.dub.1.num.15.21 22.& 25* Sanchez *in præcepta Decalogi lib 2.c.20.n.19.* Id tamen intelligitur cum grano salis, vt scilicet debitor, qui propter suam paupertatem, modo supra relato restitutionem differre potest, non lautè, & sumptuosè, sed valde moderatè, & parcè viuat, id solum expendens quod sibi, suisque absque magna status sui decentia necessarium est; quodque magnum detrimentum ex retardatione solutionis, vel restitutionis creditori non sequeretur; secus si sequeretur, vel si in eadem simili, aut paulo minori Indigentia creditor existeret eique rei familiaris, & status simile immineret periculum, Gutierrez *d. cap 40.num.10.* Molin. *d.tract.1.disp.754.num.2 versic.quando verò,* Less. *d.dubit.1.n.15.19.& 31.* Si confessarius aduertat pœnitentem alias data opera non satisfecisse suæ obligationi, debet ei negare vt in plurimum absolutionem, quia præsumi potest illum in futurum non esse satisfacturum, præsertim si id bis, aut ter se facturum promisit, & non fecit, cum illo l facere potuisset, ita ex Nauar. Bonacin. Filliuc. & aliis resoluit nouissimè Trullench. *de Sacram.lib.4.c.9. dub.3.*

326 Retentio an regulariter detur pro meliotamentis? Resp affirmatiuè, & quod quando illa non sunt liquida, & debitum cauit de illis reficiendis, non retardatur executio, vt per Benintend. *dec.77.n.5.* Pute. *dec.12. & dec.471.lib.1.* Pereg. *dec.111.lib 1.*

327 Retentionia exceptio prætextu meliotamentorum an in executione sententiæ opponi possit? Respond. opponi posse, licet possessor ad restitutionem rei sit condemnatur, vt per Neguzant. *de pignor.4.memb.5.p. num.10* Roland. *consil.28.num.3.libr.1.* Crauet. *consil.148.num.2.* Cephal. *consil.289.num.5 & consil.299.numer.34.lib.4.* Tiraquell. *de retracta connent §.7. gloss.1. num.14.* Bertazol. *consil.ciuili 117.* Boët. *decision.43.num.9.* Capic. *decision.17.num.1.& decision.119.num.1.* Benintend. *decision.77.num.1.* Magon. *Florent.decis n.81.* Caualcan. *decision.36.num.71.& 87.part.2.* Cacheran. *decision.119 num.16.* Alexand. Ambrosin. *decision.28.num.29.p.1.* Ioseph Ludouic. *Perus.decis.14.num.26.* Vrsill. *decis.131.num.21.& decis.317.num.8.* Flamin. Carthar. *decis.11.num.5.& decision.15.num.2* Surd. *decision.177.num.13.& de aliment tit.8.priuil.61.numer.10.* Cæsar. Barz *decision.108.n.43.* Petra *de fideicomm. q.13.* Peregrinam

miam

etiam de fideicomm.art.50.numer.55. Lancel. de attentat.p.3.c.24.Marescot.var.lib.2.cap 112.numer.18. Mieres de maior.q.12.num.8.& 9.Ioan.Garc.de expens. cap. 6.numer.15.& 16. Gutier pract.lib.3.q.68.numer.16.& Cauan.lib.2.cap.8.numer.58.Raudens.var.resolut.cap.18. Cancer etiam var.resol.lib.3.cap.6.numer.116. cum seq. Castill.controuers.lib.4. cap.42. numer.113.Guzman. de euictionib.q.10 num.10.Gabr.Aluarez de priuileg. pauper.p.1 q.41.num.19.Intellige etiamsi non sit liquidatus valor melioramentorum,& offeratur cautio de soluendis melioramentis, vt per Tiraq de retract. conuent. §.7.glos 1.numero 11.Capic.decis.17.numero7.Surd.d.priuil.61.numero 8.Alex.Ambrosin.d.decis.28.numero 30. Carrbat.d.decis.15.à numero 1.vsque ad 16. Anton.Fab.in sua Codice libro 3.tit.la 12.defin.15.& 16 Marescot.d.capite 112.numero 21 Gabr.Aluarez d.q.41.numero 20. & 21 Quidquid dicant Menoch. remed. 15.recup.nu.569 Cauale,decis.28 numero 6 p.1.Mona.lib.bonon.decis.24. numero 7.Ant.de Amatis decis.23. numera 2. Guzman. d.q.20.n 38.Requiritur tamen vt concedatur retentio sprera cautione quod in processu fuissent probata melioramenta in genere, Paris. cons.53. numero 53 vol.1. Cauالcan.d.decis.36.numero 2.& 3 Marzar de fideicom. q.66.in princ.Ioan.Garc.de expens.capite 7.Giurb.d.decis.50.n.19.Et quod sint liquidata,aut incontinenti liquidanda,Menoch.d.remed 15.nu.569 Pereg. decis.16. p.2.Pute.decis.471 numere 1.& 2.libro 2.Caroc.de locato p.4 titulo de expens.numero 21.& 22.Gabr.Aluarez d.q. 41.n.54.

328 Retentio an detur Prælato,vel clerico pro expẽsis, & melioramẽtis in rebus Ecclesiæ,de bonis ipsius clerici,vel Prælati factis?Resp.dari vt ea deducere valeat, per Greg.Lop.l.41.glos.5.verb.que descuente en ella prepesin.titulo 28.p.3 Boët.decis.44.numero 4.Menoch.remed.11.recup.numero 16.Pereg.de fideicom.a.40 numera 43.Surd.cons.183 numero 6.& cons.532.nu.37. Marescot.var.resol.tom.2.cap.118.numero 4. Stephan.Gratian. disceptat.forens.capite 157.numero 26. Guzman. de euiction.quæstione 10. numero 27. & 28. Gabr.Aluarez de priuil.pauper.tom.1.q.41.numer.39.Rodoan.rebus Eccles. q.72.capite 1.

329 Salarium non conuentum quando debeatur agentibus,& solicitatoribus causarum?Resp.ex consuetudine Romanæ Curiæ illis deberi, quicquid aliàs de iure dicendum esset,per Socin.cons.196.in fine vers.& hoc iudicio meo lib.2 2.Surd.de aliment.titulo 1.q 61. Stephan. Gratian.disceptat forens.capite 257.numero 35.cum seq. Caualer.decisione 490.Rot.decisione 291.numero 1 parte 1.recent.

330 Salarium totius temporis,quo fuit impeditus,an consequi debeat officialis iniustè impeditus officium exercere?Resp.affirmatiue per l.qui operas,ff.locati,& leg.1. §.diuus,ff.de var & extraord. cognit. vbi latè Bartol.de Doctore qui per casum pestis impeditus fuit legere,& hoc maximè,si impedimentum processit ab eo, qui salarium debet,secundùm Bart.per text.ibi in l.hac lege C. proxim.sac libro 12 Ripa de peste p.1.ex numero 48.Michaël.Reinoso in obseruat.iuris obser.27.n.25.vbi reprobat Cabed.p.1.dec.8.n.34.resoluentem quòd officialis propter culpam suspensus ab officio,etiamsi postea absoluatur per sententiam , non lucratur salarium illius temporis quo suspensus fuit.

331 Scientia in aliquo casu desiderata,qualis debeat interuenire? Resp.probandam ne dum simplicem scientiam,sed legitimam,certam,& plenam non in genere, sed in specie , & de omnibus qualitatibus, per gloss. verbis sciuerit in c.concertationis, de appellat.in 6 Alex. cons.114 num.4.vol.1. Felin.in cap. cùm contingat. num.5. de rescript. & in cap. quoad consultationem n. 21. de re iud.c.Tiraq.de retract.lig.§.36 .gloss.2.num.32. Hieron. Gabr.cons.36.num.6. & consil.40.numer.19.vol.1.Cæs. Barz.decisil.61.num.19. & decis.48.à num.23.vsque ad num.27.

332 Scripturarum simplici copiæ quando sit credendum Resp.in odium impedientium illarum productionem, vel compulsationem actorũ ei credi debere,ad tradita per Bald.in l.publicati q.8.in fine,ff.de testam. Ial. in l.si quis in aliquo in 7.fallen. Codice de edendo, quos refert Theodos.de Rubeis in singular.Rotæ parte 2.verbo scriptura paragraph.8. vbi addit etiam simplici copiæ credi stantibus impedimentis , & tergiuersationibus partis,& quando pars impedit transportationem actorum.

333 Sententia quomodo in dubio interpretanda?Resp. interpretandam esse in fauorem condemnati vt minus ei noceat,per l.ha enim causa, ff.de suspect. tutor. Alex. cons.46.n.2.libro 1.& cons.174.num.1.libro 2. Menoch. cons.100.numero 34.libro 2.Crauet cons.74.num 10 Mandel.Alba cons 132.numero 1.lib 1 Verall.decis.148. num. 5.p.4.Et in dubio iudicandum est non obstare rei iudicatæ exceptionem glos.verb.restituatur in fine l.qui restituere ff.de rei vendicat. Sigism. Scacc. de appellat q. 17.numera 60. cum seq. Et fortius quando opponitur inter personas,quæ non fuerunt in lite,Menoch.cons. 501.numer 14.Mieres de maior.p.4 quæst 14.numero 11. quia sententia est stricti iuris,& strictè venit interpretanda l.si iudex,ff.de his qui sui vel alieni iuris, Cacheran. de decis. 65.numera & 11.& decis.145.num.10. Molin.de primog. libro 4.capite 3, num.10. Monter.à Cuena Arag.decis. 36.num.52.Card.Mantic.decis.66. Sigism.Scacc. d.qu. 17.l.mit.21.numero 49.Stephan Gratian.discept forens. tom.1.cap. 214 numera 11. Et semper præsumitur lata eo modo,& ex ea causa ex qua proferri de iure debuit, & potuit,iuxta notata in l.si quis ad exhibendum, & in l miles §.qui indicati, ff. de re iudic.Bart.in leg.si fundus §.in venditione,ff. de pignerib. Crauet.consil.23.numero 2.& melius cons.74.num.9.Honded.cons.21 num 45 vol. 2.Marta voto 148.nu.5.Surd.cons.312.n.14. Valenzuel. cons.169.num.45.tom.2.Ramon.cons.50 n.8.& 40.Capic Galeot.controu.lib 2.controu.33.n.38.Rot. dec.122. n.3 p.2.diuers.

334

335

336 Sententia lata contra maioratus possessorẽ,an præiudicet successoribus etiam non citatis ; Resp.præiudicare.per leg.1.Paragraph quamuis vers. denuntiare,ff.de ventre insp.e. Molin. de primog.lib.4.capit.8. ex numero 3.nisi constiterit de dolo , collusione , vel fraude, aut quod possessor minus plene defendit causam , Molin. d.capit.8.numero 7.Pereg.de fideicom.art.51.numero 52. Menoch. cons.501 ex num.8 lib.6. Veluti si iustas defensiones proponere omisit,Pereg.d.art 53. numer.59. Vel quando nõ adhibuit omnem diligentiam ne vinceretur,& quocunque alio modo detegitur eius culpa, & negligentia , vt consuluit Menoch. cons.501. nu 9. lib.6.

337 Sententia prolata super qualitate beneficij an illud quoad omnes afficiat ? Resp. affirmatiuè per Achil.de Grassis decis.5.de re iudic.Gonzal.ad reg.8.Cancel.glos. 9.§.1.n.84.Nicol.Garc.de benef p.3. cap.2. numer.11.& 4.c 5.numer.129.Aloys.Ricc. in praxi iurispatron.resolut.154.Viuian,in praxi Iurispatron. lib.14. cap.2.nu.4. pag.684 Lotter.de re benefic lib.2.q.23.n. 51.Ego ipse de iure Eccles.vniuerso l.3.c.12.n.56. Rot.coram Puteo decis.137.lib.2.in correctis,& apud Farin.decis.172. n.21.& decis.319.n.2.p.3.recent.aliàs p 1.in posthum.& apud Post.in fine sui tractat.de manutent. decision.175. num.10.

338 Sententia lata pro valore instrumenti an iuuet omnibus interesse habentibus ? Resp iuuare quamuis sit res inter alios acta,iuxta resoluta per Alex. in lec.'and numer.67.ff de re iudic A ben.consil.101.nu.6. Menoch. cons.413.numer.23.& 24.Feder.Scot.cons.4.n 31. lib.1. tom.2.

Sententia

339 Sententiarum trium de nullitate an aliquo casu obiici possit non obstante Clem.1.de re iudi. Resp.obiici posse quando nullitas est notoria, & ex actis euidéter patet, vt per Thom.Treuian.lib.1.decis.53.& 54.Marescc.var lib. 2 cap.121.per tot.& præcipuè n.42.& 44. Gutier.pract.lib.2.quæst.120.n.5.Azeued.cons.19.n.23. & cons.23 n.19.& 39.& cons.39.n.52. Aloys.Ricc.in collect.p.1.collect.351.Ceuall commun.quæst.126.Steph. Grat.discept.forens.c.103.n.25.& c.118.n.47.& c.581. num.52.

340 Spurius, qui à patre institui nequit, an possit in tempus legitimationis institui? Resp.posse quia paria sunt aliquid fieri tempore habili, vt inhabili si effectus cōferatur in tempus habile, vt per Greg.Lop.l.10.verbo la manda titul.13.part.6. Roder.Xuar. alleg.27.in fine, Peralta in l.si Titio num.3.ff.de legat.2.Iul.Clar.§.testamentum quæst.31.vers.pen. Roland consil.22.numer.19. lib.3.Anton.Gom.l.9.Tauri num.21.& plures alij quos refert & sequitur Perez de Lara de vita hominis c. 4. num.14.

341 Statutum conceptum in personas, vel in res an extendatur extra territorium? Resp. non extendi, per Alex.cons.16.lib 1. Octau.Cacheran.consil.76.nu.19.Albert.Brun.de statutis excludentib.fœminas artic.8. q.25. n.123.cum seqq.Vegg.consil.10.num.4.Plot.cons.10.nu. 6. vbi hanc opinionem veram, & indubitatam dicit, Pereg.consil.7. num 8 lib.5.D.Barbos.in l.exigere dotem num.161.& seq.ff. soluto matr.Beltramin ad Greg.XV. decis.165.n.7.in vers.& hoc procedit,Rot.decis.177.nu. 2.& 3.& n.9.13.14.& 17.in impressis de anno 1636.Et an & quando extendatur ad bona sita ex territorium, vide suprà hoc eodem voto in verb.bona n.26. cum seqq.

342 Statutum à sæcularibus factum, quo generaliter prohibetur ad fauorem ciuium, qui habent vineas in territorio, ne vllus conducat vinum extra illud collectum ad ciuitatem, vel oppidum, vel ne quis è Regno, ciuitate, vel oppido extrahat frumentum aut vinum nisi prius soluto aliquo tributo, an comprehendat clericos, & Ecclesiasticas personas? Resp.non comprehendere iuxta resoluta per Bald.consil.198.vers.non obstat lib.2.Ioan.de Amicis cons.18.in fine, Rip.de peste titul.de remed.ad conseruan. vbert.num.121. Grammat.decision.100.numer.15. & 16. Couar.in reg.possessor.p.2.§.4.numer.8.Bursat.consil.42.num.18.& cons 93. num.16.Carpan.ad statuta Mediolanen.in prælud.num. 183.Marc.Anton.Genuens in pract. Archiep. Neapol. cap.75.numer 4.Gueuara in propugnaculo libert. Eccles. assert.1.§.3.numer.11.Montanar.in pragm. de administ. ciuit.num.86.& 87. Bellet. disqu sit. clerical.p.1.titul.6. §.3.num.3.Mart.de iurisdict.p.4.cent.1.casu 2.numer.10. Ciarlin controuers.forens.lib.1.cap.31. Trullench.in exposit.Decalogi tom 2.lib.7.cap.11 dub.5.numer.25. Antonin.Diana moral.resolut.p.1.tractat.1.resol 68.& 69. & p.6.tract.8. resolut.4. Thom.del Benè de parlament. dub.30 sect.22.n.4.Quicquid dicant Ferdin.Menchac. vsufreq.cap.4.num.18.Mexia in tractat.tassa panis concl. 5.num. 17 Morla in emporio Iuris p.1.titul.1.in prælud. nu.19.Ioan.Heuia in Curia Philip.tom.1.p.3.§.3.numero 12.Bobadil.in sua politica lib.1.c.18.num.117. Fragoso in regimine Reip. Christianæ p.1.lib 7.disp.19.§.1.numero 48.

343 Substitutioni sequenti an locus sit, vbi primæ substitutionis conditio non extitit? Resp.negatiuè, quia substitutio subsequens intelligitur quatenus priores substitutiones purificarentur, & data existentia præcedentium conditionum, vt per Crauet. consil.623.num. 20.Menoch.consil.326. numer.35. & 36.lib.4.consil. 865.numer.22.lib.9 Hieron.Gabr.consil.95.numer.24. lib.1.optimè Vincent.Honded.consil.78.numer.43.cum seq.tom.1.& cons.49.num.42. tom.2. Stephan.Gratian. discept.forens.cap.288.numer.4.& cap.536.num.13. & 774.numer.5.& cap.747.numer.25.Fusar.de substitut.q. 456.numer.10.Cassanate consil.55.à numer.7.ibi, Ideoque sicut defecta conditione relatio conditionalis deficit, omnes substitutiones sub relatione comprehensa, quemadmodum vulgo traditur, quod prima substitutione ex defectu conditionis deficiente integra totius vinculi structura desiit, & ita corruunt, & pereunt quæcunque substitutiones sub verbis relatiuis, vel sub alia qualibet digressione ad plures gradus comprehenso, l. si mater §.1.ff.de vulgari,&c.

344 Testator legando in codicilis, an videatur in dubio recessisse à priori voluntate posita in testamēto? Resp. non videri per Deci.consil.190.col.fin.vers.quinto, vbi citat Abb.cons.4.In quæstion.quæ vertitur.col.5.vers.non obstat si dicatur vol.2.arg.leg.cum qui ff. de probat.& in l.cum hic status § pœnitentiam, ff. de donat. inter virum. & in l.Lucius la 1.ff de legat.2.ex quibus iuribus colligitur voluntatis mutationē non præsumi:& procedunt ex ea ratione, quia mutatio voluntatis est accidens, & accidentia nunquam præsumuntur, l.si verò §. qui pro rei qualitate. ff. qui satisd.cog. Alciat. de præsumpt.reg. 2.præsumpt.16.numer.1. Rip.in leg.si quis in fundi vocabulo, ff. de legat.1.Mascard.de probat. conclusion.1416. num.1.

345 Testes summariæ ad quid deseruiant? Resp.solum ad capturam, nullamque probationem facere in vlteriori processu nisi fuerint ipso reo citato repetiti, vt per Bald.in l.3.§.si tibi col.2.vers.sed nunquid isti testes, ff.de condict.ob turpem caus. Clar.§.fin. q.11. vers. item quæro,& q.45.vers.cæterùm si reus, vbi quod valde grauiter erraret iudex si omissa tali repetitione procederet ad condemnationem, Roland.cons.22.num.25.& consil. 64.n.14.& consil.81.n.10.cons.114.n.31.lib.1.Mascard. de probat.conclusion.1366.numer.1. Hieron.de Laurent Auen.decis.5.num.15. latè Farin.in praxi crimin.p.2.q. 70.n.156.

346 Testes varij ob varietatem an torqueantur ad eruēdam veritatem? Resp. affirmatiuè per leg. qui falso vel variè 16.ff de testib.leg.ex libero ff.de quæst. l.Hisp.pen. tit.30.part.7.Anton.Gom.var.tom.3.cap.13. numer.29. Farin.in praxi crimin p.2.q.66.à num 98. multo magis torquendus est reus principalis dum varius inuenitur, ex eod.Farin.d.p.2.q.52. à num.18. vsque ad num.24. Et in causis Fidei Eymer.in direct.Inquisit.part.3. titul. de cautel.Inquisit.contra hæreticorum cauillationes caut. 6.num 104.& q 61.num.2.vbi etiam Franc. Peña commente 110. vers. prima regula. Sousa in aphorism. Inquisit.lib 2.cap.39.num.79.Præsertim si alia quæcunque coniectura, seu adminiculum concurrat, Olasch. decision.79.numer.18. Rimin.iun.cons.301. numer.15.lib. 3.Farin.d quæst.52.num.29 Simanch.de Cathol.instit.titul.65.num.35.Petr.Caball.resolution.crimin. casu 200. numer.116. Zanard.in direct.Theolog.p.3.capit.93.fol. 512. Martin.Delri.disquisit.magic.lib.5.section 4.vers. est aue est Rei variatio, Sousa d.lib.2.cap.39.n.80.Castr. Palao in opere morali tom.1. tract.4. disputat.8.puncto 9. num.11.Antonin.Diana moral.resolut. tom.4. tractat.6. resol.15.

347 Transactio facta super re non dubia, & lite certa, an sit ipso iure nulla? Resp. affirmatiuè per l. 1. vbi Ias.nu.15.& leg post rem ff.de transact. leg.sub prætextu, l.si causa cognita Cod.eod.titul.text.notab.in leg.eleganter 25.§.1.& in l.in summa 65.Cod.de condict.indeb.l.si inter patrem 6. Cod.de solut.Dec.consil.479.in fine,& consil.551.& seq.Angel.consil.215.& 218. Roman.consil. 517.numer.18. Abb. consil.85. circa fin.lib.2. pulchrè Socin.iun.consil.144.numer.16. volum. 1. latè Crauet. consil.152.numer.10.vol.1.Olasch. Pedem.decis 91.num. 23.Natt.consil.543.num.36.vol.2, Mandel.Alba consil. 310.numer.11.Menoch.consil.618.numer.1.Euerar.iun. cons.

cons. 34. ex nume. 87 Sord. cons 501. numer. 9 Rota apud Cenc. de re sub. decis. 223. numer. 1. Haec nec in vim pacti sustineri possit, l. 4. vbi Bald. Paul. Rimin. & Ias. C. de repud. hered. Mandel Alba d. cons. 510. numer. 11.

348 Card. Mantic. de tacit. & ambig. conuent. lib. 1. titul. 1. nu. 16. Quia transactio facta super re certa, praesumitur facta mala fide, & ad vexandum reum, & eum inducendum ad compositionem, & transactionem metu litis, vt scribunt Bald. in cap. 1. num. 3. de controu. inter vasal. Berou. cons. 176. num. 28. vol. 2. Cravet. cons. 152. n. 10. vol. 1. Mandel. Alba cons. 54; nu 8 vol. 3. qui ait transactionem initam super lite non dubia, & per partem, quae nullum ius habebat super re transacta praesumi factam per calumniam, & dolum vnius partis. Pereg. cons. 83. num. 1. lib. 3. dicens quod vbi lis agitur calumniosè (hoc est sine causa dubia) partes ad transactionem nequaquam deuenire possunt, & si de facto transigant, quod transactio vti calumniosè facta occasione litis calumniosę, & cauillosae, nullius sit roboris; & post alios plures Rotental. de feud. c. 9. concl. 11. n. 4. & omnes concludunt quod transigens potest repetere quod dedit ex causa dictae nullae transactionis, tanquam ex turpi causa datum, ex Old. ad cons. 280. Vrsil. ad Afflict. decis. 149. n. 15. Card. Mantic. de tacit. & ambig. conuent. lib. 26. tit. n. 4.

349 Vasalli an inuiti possint alienari, & ad alium dominum transferri? Resp. non posse per cap. 1. §. in eadem, de lege Conradi, & in cap. 2. quo tempore miles, & in cap. 1. Paragraph. praeterea ducatus, in fine, de prohib. feudi alienat. per Feder. cap. dilecti, de maior. & obed. vbi Host.

350 Card. Panorm. & alij resoluunt quòd subditi possunt resistere domino ne alienet castrum, & iurisdictionem vt subiiciantur alteri domino, Ripa resp. 11. titul. de d. ners. rescript. aliàs resp 179. ex num. 1. Afflict. in d. cap. 1. Parag. praeterea ducatus not. 3. num. 20. n. cum seqq. Neuizan. cons. 11. inter consil. feudal. Albert. Bruni numer. 109 Paschal. de patria potest. p. 1. cap. 1. numer. 33. & 34. Cephal. cons. 628. numer. 13. vol. 5. Crauet. cons. 241. numer. 6. & 7. Gabr. Aluarez de privileg. pauperum & miserab. person. p. 1. q. 12 num 81. vbi n. 82. post Corne. Benincas. & Paschal. tenet posse dominum vasallos inuitos, & renitentes alienare, vt necessitati, famique succurrat. Et procedit principalis resolutio de qua supra maximè quando alienatio sit à Corona Regia ad alium dominum inferiorem, quia hoc casu vasallorum interest gubernium non mutari ob continuas molestias, & vexationes, quas domini terrarum suis vasallis

351 faciunt. Ita Luc. de Pegna in l. vnic. de capit. ciu. exim. lib. 11. num 10. Mern. in cap. imperialem, de proh. b. feudi alien. num. 47. in fine, Tiraq. de primog. quaest. 69 num 6. Scip. Theodor. alleg. 10 à num. 19. & alleg. 45. num. 1. Bobadil. in politica lib. 2. cap. 16. numer. 32. Paschal. d. cap. 11. num. 13. Camill. de Medices cons. 50. num. 1. Fontanel. de pactu nupt. tom. 2. claus. 4. gloss. 5. numer. 32. vers. vni-

352 uersitates Regiae. Nam nemo est qui magis non desideret esse vasallus Regis quam alterius, vel ea tantum de causa quod qui sublimioribus subditi sunt, honoratiores reputantur, vt per Roman. cons. 460. numer. 5. Roder. Xuar. alleg. 9. numer. 6. Crauet. cons. 291. numer. 14. Menchaq. lib. prim. contrau. illustr. in praefat. ex numer. 26. & cap. tert. in fine, Bobadil. d. numer. 32. Valenzuel. cons. 59. numer. 14. cum seqq. volum. 1. Iacob. Cancer. var. resolut. lib. 3. cap. 3. numer. 361. cum seqq. Calixt. Ramirez de lege Regia Aragon. Parag. 35. numer. 14. vbi ostendit quanto peioris conditionis sit esse vasallum priuati Baronis, quam supremi Regis: illud enim, inquit, misera est seruitus; hoc autem summa est libertas, vt cecinit Claudian. in 3. versicul. 42.

——Nunquam libertas gratior vlla
Est sub Rege pio.

353 Vasalli an possint libertatem suam emere vbicunque Rex terras vendere intendit? Resp. posse, quia tunc tractant de acquirenda libertate, & effugere subiectionem inferioris domini, & nullum Regi praeiudicium fit, cum illi idem offerunt pretium, per §. dominus, Instit. de noxal. b. act. Hippol. in l. 1. Parag. cum quidam num. 10. ff. de quaestion. Vincent. de Franch. decis. 17. Paschal d. tract. cap. 1. numer. 128 Couar. in cap. quamuis pactum part. 2. § 2. num. 5. vers. si dominus, Montalu. in l. 2. titul. 24 part. 4. & l. b 4 titul. 13 part. 7. Perez l 14. n glos. verb. todo aquellos titul. 11. lib. 4 ordin. Azeued. l 6 i numer 2. titul. 11. lib. 5 Recop. Bobadill in polit lib. 2. cap. 16. num. 13. Parlad. in sesquicent. differ 109. Parag. 7. num 6.

354 Vectigalium conductoribus quando facienda sit remissio? Resp. quando impediuntur facto Principis locantis ea exigere, quando ex impositione nouae inductionis illis damnum illatum fuit, vt per Alex. cons. 84 lib. 6 Ioan de Anania cons. 74. numer. 1. Crauet. cons. 95 numer. 8. Bertachin. in tract. de gabell. part. 2. numer. 21 Bero. cons. 144 num. 12 lib. 1. Cephal cons. 577. numer 7 Hippol. Rimin cons. 282 numer 16 lib. 3. Marc. Anton Eugen. cons. 50. numer. 38. lib. 1 Renat. Chopin. lib. 3. de domanio Franciae tit. 13. numer. 10. Alexand. Raudens var. lib. 2. cap. 29. numer. 4. vers. confirmabam, Menoch. cons. 53. à numer. 1 & cons. 671. numer. 1. Surd. cons. 24. à princ. & decis. 326. numer. 18. Vel quando fuerint impediti causa belli, aut alio impedimento prouueniente ex facto tertij vt liberè se conducta, vt resoluunt Rip. in tractat. de peste titul. de priuileg. contract. num. 88. Vasc. de iure emphyt. quaestion 27. numer 11. Cotta in memorab. verb. conductor ad fin. Nat. cons. 284 num. 5. lib. 2. Alciat. resp. 689. numer. 4 Soccin. sen. cons. 156. in fine lib 2. Paris. cons. 40. numer. 6. lib. 1. Neuiz cons. 91. num. 9. Menoch. cons. 27. à num 16. Boër. decis. 149. num. 4. cum seq. Franc. Marc. decis 61. p. 1 Verall decision. 183. part. 1 Surd. decision. 326. per tot. Magon. Florent. decision. 67. Ceuall communic. 27. numer. 5. Castill. controuers. lib. 3. cap. 3. à num. 35. & à num. 39. Licet id ex facto Principis eueniret per Bart. in leg. si vno §. item cum quidam numer. 20. vers. si verò fatum locatoris est infinitum, ff. locati, vbi Castill. numer. tert. Roman. consil. 178. Aret. consil. 741. numer. secund. Crauet consil. 95. num. 7. ad fin. & numer. 8. & 10. Corn. consil. 23. ex numer. 9. lib. 2. Socin. cons. 309. num. 10. vol. 3 Menoch. cons. 27. num. 13. Marc. Anton. Eugen. cons 50. nu. 32. lib 1. Surd. cons. 34. numer. 8. Et quamuis renuntiatum esset casibus fortuitis prouenientibus ex facto proprio ipsius Principis locantis, Anchar. cons. 414. Viso instrumento num. 14. Ruin cons 23. num 5. & cons. 63. numer. 3. cons. 85. numer. 4. & cons. 147. per tot. lib. 1. & cons. 59 numer. 13. lib. 4 Socin. sen. cons. 156. in fine l. b. secund. Neuiz. cons. 91. numer. 6. Ioan. Bolog. cons. 30. numer. 23. Gianm. cons. 9. numer. 1. inter consilia ciuilia, Paul de Mont. de Pico cons. 70. numer. 18. Hippol sing. 96. Alciat. resp. 689. numer 4 Roland cons. 69. numer. 14 lib quart. Menoch. consil. 27. numer. 32. cum seqq. & consil. 55. à numer. 11. & cons. 119. numer secund. & consil. 671. numer. 23. Surd. consil. 12. numer. 65. Rip. d. tit. de priuileg. contract. numero 88. cum seqq. Chopin. lib. tert. de domanio Franciae titul. 13. numer. 10. Caroc. de locato p. 4. de casib. quaest. 5. in princ. Morl. in emporio iuris part. 1. titul. 10. in praelud. n. 23. vers. qua conclusio, Castill. d. lib. 3. c. 3. n. 56. cum seqq.

355 Vniuersitatis in consilio pleno an debeant duae partes ex tribus vicinorum interuenire? Resp. affirmatiuè per l. nulli, & per leg. planè, ff. quod cuiusque vniuers.

*nom.*Felin. *in cap. cum omnes numer.* 1 1. *col.* 2. *de constitut.* Abb. *in cap. prudentiam, num.* 8. *de offic. del.* Alphons. de Villag *in tract. de a ienat. rerum Eccles.* 1 *lib.* 1. *cap.* 38. *p m h.* 2 1 8. Camill. de Medices *cons.* 10 *n.* 7. & *cons.* 104 *nu.* 14. Et quòd vota sua collegia itei, & in vnum conuocati dare debeat, & non sufficit sepa atim votare, & consentire, Innoc *in d. c. cum omnes numer* 3. *& ibi* Felin. *n.* 14. Bart. *in l. om es populi, n.* 8. *ff. de Iustit. & iure*, Ludou de Peña *in l. fin. C. de venden. reb. ciuit. lib* 10. *num.* 4. *vers. & facit hic*, Alex. Tremacinq *var. lib.* 1. *tit. quod cuiusque vniuers. n. m. n.* 11 *&* 14. *vers. pr m e l*, Alphons. de Villag. *d. p.* 1. *c.* 12. *pag.* 76. Camill de Medices *d. con.* 164. *n.* 1. *& n.* 23.

Vniuersitatis priuilegiis an possit maior pars renuntiare? Resp. non posse, cum vnus solus contra icere valeat, secundum Abb. *in cap. veniens numer.* 21. *de praescript.* Ias. *in l. iurisgentium, § hodie n.* 8. *limit.* 11. *ff. de pact.* Andr. ab Exea *in cap cum omnes num r.* 64. *& seq. de constit. vbi* Ego ipse *in collect. num.* 15. Ioan. Vincent. de Anna *cons.* 55. *nu.* 28. *vol* 1. Villag. *in tract. de rebus Eccles. non alien. lib.* 1. *cap.* 36. *per tot.* Camill. de Lara *cons.* 84. *numer.* 14. vbi dicit quòd quando agitur de renuntiando priuilegio domanij maior pars non potest minori praeiudicare, & contradictio vnius praefertur & est admittenda.

Vniuersitatis, seu ciuium cuilibet in solidum an competat ius subiectionis respectu vasallorum, seu libertatis? Resp. competere, quia fauore libertatis consequendae pars etiam minor praeualet, ita vt praeferendum sit votum minoris partis contradicentis venditionem iurisdictionis, per *l.* 3 *ff. de liber. hom. exhib. & l.* 1. 2. *&* 3. *ff. de liber. causa & l. si quis hac §. quot es, ff. qui & à quib.* ibi, *omnium consensum re essurium*, Roman. *in rub. ff. de arb tr. nu.* 41. *vers. secundo limita*, Ias. *in l. iurisgentium, §. hodie num* 8. *vers limita* 11. *ff. de pact.* Felin. *in cap. cum omnes num.* 18. *col.* 2. *vers. quinto fall t*, vbi Andr ab Exea *num.* 168. *de constit.* Ludou. Gom. *in §. item Seruiana Instit. de actionib. num.* 41. *vers. imò si maior p rs*, Alphons. de Villag. *in tract. de alienat. rerum Eccles lib* 1. *cap.* 37. D. Barbos. *in l.* 1. *ff. soluto matr. p.* 1. *num.* 45. *vers quo casu*, Rosental. *de f ud. cap.* 9. *memb.* 1. *concl.* 61. *n.* 11. ibi, *Sed tamen consensus maioris partis minori non obest parti, cum de singulorum iure agatur*, Camil. Salernit. *in addit. ad Neapodan. in proem. consuet. Neap. l verb. magna est Principis potestas pag.* 32. ibi, *& ideo cum tract retur de redeundo ad pristinam libertatem soluto pretio, acb rent audiri; & tunc si inter homines esset differentia quod aliqui volunt se redimere al qui non, audiuntur eti m in minori numero*, Camil. de Curte *in diuersorio iuris feudal. part.* 1. *verb. licèt autem veriss m., & indubitata sit* ... *num.* 70. *col.* 2. Neuizan *cons.* 12. *inter consilia feudalia Alberti Bruni n.* 116. Franc. Marc. *Delphin. decis.* 489. *n.* 15. *&* 16. *p.* 1. vbi loquitur quando agitur de mouenda lite cum domino loci super libertate tributorum, quia tūc fauore libertatis consequendae pars etiam minor vota ferens pro mouenda lite, vti rationabilior praefe enda est, Crauet. *cons.* 195. *n.* 10 vbi agit quādo imponitur aliqua collecta pro prosequenda lite super reformatione regestri, Io Garc. *de nobilit. gl. s.* 3. §. 1. *n.* 20. *&* 21. vbi de illis, qui vota ferūt super lite mouenda illis qui cū non sint nobiles pro nobilibus haberi volunt. Ant. Gabr. *comm. tit. de iure quaesito nō tollen. concl.* 8. *n.* 91. Vincent. de Frāchis *dec.* 2. *n.* 21. *&* 22. Philip. Pascal. *de virib. pat ie potest. p.* 1. *c.* 1. *n.* 38. vbi quod ius subiectionis respectu vasallorū pertinet ad vasallos tanquā ad singulos, Camil. de Medices *cons.* 50. *n.* 1. *cum seqq.* vbi quod ius vendicandi libertatē cuilibet ex ciuibus in solidum pertinet *& cons.* 118. *n.* 13. *& cons.* 166. *per tot.* vbi latè probat maiorem partem non posse minori in hoc iure domanij praeiudicare, Fab. de Anna *cons.* 51. *ex num.* 26. *lib.* 1. Camill de Lara *cons.* 8. *num* 8. *cum seq.* Scip. Rouit. *super pragm. Regni Neap. prag.* 61. *de officio procur. Caesaris n.* 20. *&* 21. Capiblanc. *in tr. de Baronibus pragm* 8. *p.* 3. *n* 157. *p* 319. Ioan. Bapt. del Thoro *in compendio decis. lit. D. verb. domanium, an sit concedendum pag.* 154. Stephan Gratian *discept. fo ens. c.* 711. *cum seqq.* Nouar. *q. forens. p.* 1. *q.* 35. *n.* 9 *& q.* 85. *n.* 4. *&* 5.

356 357 358 359 360 361

Toletana nullitatis Matrimonij.

Reuerentia paterna cum precibus, & persuasionibus an & quando matrimonij contractum rescindat? Et quid si concurrat timor amissionis lucri, & ex quibus metus praecedens censeatur purgatus?

VOTVM CXXVII.

1. *Casus series refertur.*
2. *Metus ad annullandum matrimonium requisitus debet probari per actus exteriores, veluti mortis aut cruciatus.*
3. *Metus iustus debet probari, aliàs dicitur vani timoris.*
4. *Metus reuerentialis per se solum non sufficit ad rescissionem contractus matrimonij.*
5. *Matrimonium contrahens ne incurreret indignationem patris, valide contrahit.*
6. *Auctoritas personae tribuit iustam causam metus reuerentialis.*
7. *Reuerentia patris cum importunis precibus, & molestis persuasionibus inducit iustum metum.*
8. *Intellige de persuasionibus dolosis, non verò de illis, quae subeunt vices optimi consilij.*
9. *Pater potest filio persuadere vt matrimonium cum certa persona contrahat; illum etiam paterna coactione cogendo.*
10. *Persuasiones ad hoc vt matrimonium annullent debent esse importunae, instantissimae, repetitae, & inculcatae.*
11. *Importunum dicitur quasi sine portu, & sine quiete.*
12. *Persuadentes, & regentes importunè matrimonium, vt illud rescindatur, debent esse soliti male tractare sib. non parentes.*
13. *Timor amissionis magni lucri potest tanquam iustus reputari contrarium verius, num.* 14 *intellige vt ibi.*
14. *Poena quae consistit in amissione lucri imposita alicui vt contrahat Matrimonium cum certa persona, illud non impedit.*
15. *Amissio lucri imposita alicui vt contrahat Matrimonium cum certa persona, illud non impedit.*
16. *Dispositio obligans aliquem ad Matrimonium contrahendum cum certa persona sub poena amissionis lucri, valida est.*
17. *Proprium amittere, & alienum non acquirere differunt.*
18. *Creditoribus nulla fit fraus si debitor de nouo non acquirat, dummodo acquisitum non amittat.*
19. *Praelatus Ecclesiae potest illi praeiudicare in acquirendis.*

20 *Lucri amissio non habetur in consideratione si non fuerit radicatum, & matrimonio incorporatum*

21 L.Proculus ff de damno infecto, *intelligitur.*

22 *Successor in maioratu in eo ius radicatum habet etiam viuente possessore.*

23 *Marchionissa de Alcala in decisione coram Gregorio XV. multa referuntur præcisam vim, & iustum metum denotantia.*

24 *Animus, & voluntas ab initio colligitur à præcedentibus.*

25 *Dos sine matrimonio stare non potest.*

26 *Cohabitatio spontanea qualiter metum purget, ostenditur, & num. seq.*

27 *Metus præcedens per quantum tempus præsumatur purgatus ex cohabitatione spontanea? ostenditur.*

28 *Metus præsumptio excluditur ex quo illum passus nec ante nec post matrimonium protestatus fuit.*

1 QVidam vir nobilis ætatis suæ anno decimoseptimo constitutus, fuit ab eius matre, sub cuius potestate, existere dicebatur, solicitus, & persuasus vt mulierem, nobilem etiam, in vxorem acciperet; accesserant plures importunationes, & molestæ persuasiones à quibusdam consanguineis id ipsum solicitantibus & affirmantibus potentem Principem, sub cuius dominio existebat totius Monarchiæ gubernium idem velle pluries significasse, qui erat tam austeræ conditionis, vt si illi nobilis vir parere renuerit, timere posset vt sibi inimicus euaderet, ob idque res, & bona sua detrimentum paterentur, ac in deterius abirent: sed dictus vir nobilis quamuis ab eodem Principe benigne rogatus, nullas tamen minas, aut aspera verba, seu imperiosa mandata ab eo accepit; vnde ex Hispalensi ciuitate ad Madritensem Curiam accedens ibi matrimoniales capitulationes constituit, dotem promisit, & matrimonium postea, nulla facta protestatione, sponte vt creditur, celebrauit; & in eo per septem fere annos permansit, ac cum vxore cohabitauit, & biennio, postquam dictus potens Princeps è loco & statu eiectus, ac à Curia exul factus fuit, in eadem cohabitatione perseuerauit. At vbi primum Princeps è vita discessit, dictus vir nobilis coram Ordinario comparuit, & matrimonium huiusmodi per vim & metum celebratum fuisse affirmans, petiit sic declarari debere. Pro veritate consultus respondi Matrimonium huiusmodi fuisse & esse validum, ex sequentibus.

2 Primò quia metus ad annullandum matrimonium requisitus debet probari per actus exteriores, veluti mortis, aut cruciatus, qui cadat in constantem virum, alias matrimonium non impeditur, nec inualidatur, licèt summam libertatem requirat, Ioan. Bapt. Ferret. *cons.* 140. *n.* 5. *p.* 2. per text. *in cap. cum dilectus, de his quæ vi*, sed metus, qui considerari videtur in dicto nobili viro, iustus non fuit, nec talis, qui cadere poterat in cō-

3 stantem virum, sed potius vani timoris, si allegans illū concludenter non probauerit, Farinac. *fragm. crimin. p.* 2. *lit. M. n.* 65.

4 Probatio autem, quæ resultat ex reuerentia maternali non releuat, quia hæc per se solam metum iustum non operatur nec sufficit ad rescissionem contractus matrimonij, ex text expresso iuncta *glos.* 1. *in l. si patre*

5 *cogente, ff. de ritu nupt.* per quem tradunt DD quod si filia ob metum reuerentialem, & paterna persuasione ducta, timēs patris indignationem, matrimonium contraxit, illud validè celebrauit, quia dictus timor nō fuit cadens in constantem virum, ex Abb. *in c. veniens el* 1. *n.* 5. *de sponsal.* vbi Alex. de Neuo *num.* 4. Felin. *cons.* 14. *num.* 1. ibi, *Et præmitto quod si ista contraxisset matrimonium, ne incurreret indignationem patris, alias non fuisset contractura, nisi ob reuerentiam paternam, tenet nihilominus matrimonium, ex quo non interuenit metus, qui posset cadere in constantem virum*, &c. Ioseph. Ramon *cons.* 96. *num.* 27.

6 Minus releuat præsumptus timor resultans ex potentia dicti Principis, quia licet auctoritas personæ tribuat iustam causam metus reuerentialis, *l. cum verò*, §. *apparet igitur, ff. de fide. comm. libert.* Franc. de Aretio *cons.* 14. *numer.* 11. Valenzuel. *cons.* 173. *nu* 69. id tamen procedit vbi metum passus subest potestati, dominio, & iurisdictioni metum incutientis, Cancer. *vari. tom.* 3. *cap.* 15. *num.* 143. Sanch *de matr. m. lib.* 4. *disp.* 6. *nu.* 25. At in hoc casu cessat hæc ratio, quia dictus nobilis vir non erat subditus illius Potentis, nec ipse potens imperiose ei iussit vt matrimonium huiusmodi celebraret; & ita tam ex parte matris quam dicti Potentis nulla verbera, nec cruciatus corporis præcesserunt, vt requirebatur, ad rescissionem matrimonij, ex adductis per Gasp. Anton. Thesaur. *qu. forens. lib.* 1. *q.* 51. *n.* 5. nec minæ in his interuenerunt, nec constat de potestate inferentis, & multo minus quòd fuerit solitus illas exequi.

7 Non obstat si dicatur maternam reuerentiam, seu Potentis imperium cum importunis precibus, & molestis persuasionibus, inducere iustū metum, vt per Cou. *de sponsal. p.* 1. *c.* 4. §. 6. *in fine*, Gutier. *de matrim. c.* 44. *n.* 3. Quia respondetur id non constare ex processu, sed solum à quibusdam consanguineis nobili viro significatum fuisse Potētem importune ac enixe desiderasse vt matrimonium celebraretur, matremque ad illud cōtrahendum filium persuasisse, & quatenus de consanguineorum, & matris precibus, ac persuasionibus constaret, intelligentiam id magis conuenire statui nobilis illius viri, non exinde induceretur nullitas matrimonij quia nulla lege prohibentur huiusmodi persuasiones

8 imò illas permittit text. *in lib.* 1. §. *persuadere, ff. de seruo corrupto*, vbi postquam ibi dictum fuit, *persuadere est plus quam compelli, & cogi sibi parere*; vlterius progreditur id ipsum intelligendo de persuasione dolosa, non vero de illa, quæ subit vices optimi consilij, in quibus terminis considerari non potest vis, aut iniusta persuasio, & idem inquit tex. ibi. *Nam & bonum consilium quis dando potest suadere, & malum, & ideo Prætor adiecit dolo malo*, &c. Vnde quod dicitur preces & importunas persuasions vim & metum inducere, intelligitur de dolosis, iuxta doctrinam Dyni in c. sciemti num 4. de regul. iuris lib 6. ibi, *Sed vbi dolosa persuasio in altera parte non probatur scientia cum consensu inducit præsumptionem quod non interuenit iniuria nec dolus, & ita loquitur regula, & leges superius allegatæ*, &c. leges autem, ad quas refertur, probant persuasionem esse violentam coactionem, vt per *lib.* 5. §. *si quis volentem ff. de libero hom exhib. b. lib.* 1. §. *persuadere, ff. de seruo corrupto, quæ procedunt in persuasionibus dolosis*, vt illis apparet; idem tradunt Cyn. *in l. vn. C. de raptu virgin. numer.* 2. ibi, *sed vbi dolosa persuasio non probatur, vel non præsumitur, prout non præsumitur propter consensum subsequutum, tunc consensus adnouet iniuriam, & dolum, secundum Dynum*, &c. Salicet. *numer.* 30. *in d. l. vnic.* ibi, *Vnde tunc datur consensus cum non probatur de dolosa persuasione*, &c. Aloys. Leo *numer.* 11. Bart. l. Cassan. *cons.* 40. *numer.* 6. Quis enim dicere audebit parentem

9 non posse filio persuadere vt matrimonium cum certa persona contraheret illum etiam paterna increpatione cogendo, dummodo non ex hoc iustus & verus inducatur metus, qui cadat in constantem virum, & *d. leg. patre cogente*, & expressius ex *lib.* 10 *titul.* 1. *part.* 4. dum loquens de potestate patris in cogendo filium ad matrimonium contrahendum, ita ait,

No les puede apremiar que lo hagan de todo en todo como quier que le puede decir palabras de castigo que le otorque,&c vbi Greg.*verb.todo* inquit, *id est, in tu cadente in constantem virum*, &c.Odofred.*in sum.tit.de dispens impub.n.*12 ibi, *Non potest pater absolutè cogere,sed modica coactione,scilicet increpatione paterna*,&c. Card.Bellarm.*lib.1.de matrim.c.19.prop.3* tradit Sanch. *de matr.lib.4.disp.12.n.5*.ibi, *Intellige conclusionem de metu cadente in virum constantem, potest enim pater increpatione paterna cogere filium ad certum matrimonium, l.10.tit.1.* &c.

10 Et licèt præsupponamus matris, & consanguineorum persuasiones non iustas,sed dolosas fuisse, adhuc non inducerent metum ac vim ad annullandum matrimonium necessariũ,cum deficiant duæ præcisæ conditiones,quarũ vna si deficiat,sufficiens foret ad excludendum metum Prima est quod huiusmodi preces, & persuasiones debent esse importunę,instãtissimę,repetitæ,& inculcatæ, quæ somnum adimant, & quietem perturbent,importunũ enim dicitur quasi sine portu, & absque quiete,vt inquit Archid *in cap.fin.numer.1. de rescrips.*Peralta *in l si quis in princip.num.94.ff de legat.3.auth.de hered.& fal.id.in princ.*ibi,

11 *Semper igitur nobis importuna sunt*,vbi gloss.*verb.importunæ*,exponit, id est,valde instantes,*& in l.1 C.de petit. bon. sub l.10.* ibi,*inuerecunda petentium inhiatione*,vbi gloss.declarat, id est frequenti petitione, & *in l.b.Iudic.cap.16.*ibi, *Cumque molesta esset ei, & per multos dies iugiter inhæreret spatium ad quietem non tribuens*, vbi Nicol. de Lyra ibi,*quia per molestiam mulieris importunæ petentis veritatem rei aperuit ad sui interitum*, iunctis traditis per Sanch *d.lib.4.disput.7.n.8.*Gutier.*d.c.44.n.38.* ibi, *Importunæ igitur preces de quibus in proposito agimus debent esse instantissima,repetita,& inculcatæ ad hoc, vt simul iuncta cum metu reuerentiali eptrentur contractus rescissionem tanquam actum inuoluntarium, ac importunitate assidua,& frequentissima habitum atque extractum* &c. In præsenti casu his circumstantiis non probantur preces,& persuasiones,quia consanguineis nulla à Nobili viro reuerentia debebatur,nec illorum persuasiones eum plorimum vexabant; prout nec vexabant matris suæ preces, eo quod per mortem patris successerat in bonis,eáque possidebat,ita vt mater potius eius auxilio indigeret, quam illi matris fauor necessarius fuisset, cum ab ea non dependerent sumptus, & ali-

12 menta,quibus sustentari posset.Secunda est quod non sufficiunt importunæ preces,nec dolosæ, ac molestæ persuasiones simul cum paterna reuerentia, nisi concurrat concludens probatio quod sic persuadentes, & rogantes soliti sint malè tractare sibi non parentes,ac preces,& persuasiones suas non obseruantes, vt post gloss.& antiquos,quos refert, & tradit Felin.*in c.1.n.2.vers.an autem preces*,& ibi Mantua *numer.6. de offic. deleg.*Roman.*in leg.interpositas numer.3.in fine, & numer.4.C.de transact.* vbi bene probat Panorm.*in c.insinuante,n.8*.vbi post Ioann.Andr.dicit decidi quęstionem quotidianam si matrimonium contrahatur imperio,vel precibus superioris,non tamen probatur quod esset consuetus male tractare eos, qui non parebant huiusmodi precibus,seu præceptis, & quod ideo non est probatum de iusto metu,prout cum refert, & sequitur Alex.qui ex aliis bene probat *consil.16. Ponderatis numer.9 libr.3.*Paul.Paris *consil.5.numer.182.libro 4.*Roland. *consil.81.numer.25 libr 2.* & ex aliis tradit Farinac *fragm.crimin parte 1.littera M.numero 105.* ibi, *Metus autem iustus non inducitur ex importunis precibus, & assiduis molestiis cuiuscumque etiam Principis, nisi fuerit probatum sic importune precantem, & molestantem esse solitum male tractare non obedientes suis precibus,secundum Felin.* &c. Hic autem non probatur hæc conditio respectu matris, & consanguineorum,qui deprecabantur, & persuadere conabantur; at respectu Principis potentis non fuit necessaria huius conditionis probatio cum nullibi in processu reperiatur quod importunas preces effuderit,seu instantissimè persuaserit.

13 Nec obstat si dicatur hîc considerari posse amissionem magni lucri,quod sperabat nobilis ille vir consequi posse fauore potentis Principis si eius voluntati obediens matrimonium celebraret,aliàs enim posset damna plurima pati si illud contrahere renueret, qui timor amissionis magni lucri potest tanquam iustus reputari iuxta Rotæ auctoritatem coram Gregor.XV. *dec f.126 n.19.*

14 Excluditur enim,si aduertas contrarium, videlicet quod metus amissionis lucri non impedit matrimonium,nec illud annullat,tradere Panor.*in c.gemma n.1. de sponsal.*ibi, *Puto tamen quod si dominus temporalis incuteret metum amissionis alicuius rei, nisi contrahatur matrimonium,quod per hoc, matrimonium contractum non esset nullum,quia iure non cauetur quod metus amissionis alicuius rei cadat in constantem virum*, &c.Vnde licet in matrimonio requiratur omnimoda libertas,& pœna in eo apposita valere non possit,*l.Titia,in princ. ff.de verb.oblig,d.c.gemma,l.29.tit.11.p.5.*

15 nihilominus pœna,quæ consistit in amissione lucri,imposita alicui vt contrahat matrimonium cum certa persona, illud non impedit;nec annullat, quamuis dicatur metu non amittendi lucrum contraxisse,vt est casus expressus *in l.Titio 70 §.1.ff.de condit.& demonstr.* cuius summarium ita se habet. *Matrimonia debent esse libera à pœna damni,non à pœna amissionis lucri*;ad idem est text. *in l.1.C. de instit. & substit.* vbi dicitur etiamsi lucrum sit magnum, veluti totius hæreditatis: per quæ iura tradunt DD. amissionem lucri non esse pœnam, sed potius inuitationem ad matrimonium spe lucri comparandi,quod nullo iure prohibetur, Butr.*in dict.cap. gemma,numero 7.*Ioann.Andr.*numero 1.* Card. *numero 2.*Ancharan.*numero 9.*Cardin.Mantic.*de coniect. vltim. volunt.libr.11.titul.18.num.1.*

16 Et ideo valida erit dispositio obligans aliquem ad matrimonium contrahendum cum certa persona sub pœna amissionis lucri *l.14.versic.pero si el testador titul 4. & l.22.versic.e esto seria titul 9.part 6* Palat Rub *in cap per vestras not.1.§.21.numero 1.*Tello *in leg.30.Tauri,num.9.* Couarruuias *de sponsal.p.2.c.3 §.1.n.7.& 8.*Card.Mantic.*de coniect. lib.11.tit.18.n.2.*Mieres *de maior.p.1.q.50. ex numer.1.* Molin.*de Iustit.tr.2.disp.507.* Ludou. Lop. *in instruct. Conscient.p.2.vb de Matrim.c.41. vers. ex quo sequitur pag.1079.*

17 Magna siquidem versatur differentia inter proprium amittere, & alienum non acquirere, iuxta text. *in leg fin.C.de codicill.*ibi, *Non enim par,eademque ratio habetur amittere deb te,& lucra non capere*,&c.& ideo

18 nulla fraus, & dolus creditoribus fit si debitor de nouo non acquirat, dummodo acquisitum non amittat, *l.qui autem ff.quæ in fraud.cred.l.non fraudãtur,ff de regulis iuris*; ac proinde licèt ad alienationem bonorum

19 Ecclesiæ requirantur solemnitates Iure præfinitæ, id tamen procedit in acquisitis, secus in acquirendis in quibus potest prælatus Ecclesiæ præiudicare renunciando,remittendo,vel aliàs contrahẽdo,iuxta opinionem gloss.*in c fin.16 q.1.*Bart.& DD.*in l.iubemus nullam C de sacros.Eccles.* quod Iuribus & exemplis probant Roland.à Valle *cons.15.ex n.23.lib.1.* Marc.Ant.

20 Nart.*cons.441.ex n.9 lib.2.*Quia amissio lucri non habetur in consideratione nisi illud lucrũ esset radicatũ,& patrimonio incorporatum,Ioan.Franc.Rip. *in l.damnum num.15.ff.de damno infecto*,ibi,*Habes quòd appellatione damni non continetur amissio lucri, vt in l.Proculus,*

culus, &c. *& numer.* 13. ibi, *Intellige ista procedere in lucro nondum radicato, nam lucrum radicatum, & patrimonio incorporatum iudicatur damnum, & ita procedat tex. in l.1.* &c. nam texi. *in leg. Proculus ff. de damno infecto*, loquitur quando lucrum non erat acquisitum, nec incorporatum patrimonio Et quod notandum est vbi quis lucro gaudet non ex proprio iure, sed per alienam tolerantiam, illius amissio non habetur in cōsideratione, & hic est casus *in d. l. Proculus*, & notat Ioan. de Imola *in l. fluminum* 24. §. *item videamus nu.* 9. vbi ait in hoc casu non esse damnum, ibi, *si perdat illud lucrum, quod solum ex quadam patientia habebat*, &c. *& num.* 11. *in fine*, ibi, *Hic erat lucrum non incorporatum, seu adquisitum, sed ex patientia quadam habebatur, & ideo non considerabatur tale lucrum*, &c. In casu illius decisionis Marchionissæ de Alcala, de qua Rota coram Greg. XV. *d. decis.* 326. *num.* 19. aliter se res habebat, quia in eo Marchionatu immediatè succedere debebat, & tanquam talis habebat ius radicatum in ipso maioratu etiam vivente patre, Molin. *de pri. primog. lib.* 3. *cap.* 6. *numer.* 37. Castill. *lib.* 3. *controuersiar. cap.* 15. *n.* 77. ac proinde idem ius habebat in ea parte in qua per patrem auctus fuerat, & nihilominus non dubitatur illum posse dictam partem auctam renocare, & filiam ea priuare, ex adductis à Molina *lib.* 1. *cap.* 26. *n.* 3. *cum seqq.*

Illud tamen aduertere oportet dictam decisionem casui nostro applicari non posse, & cum viderim eam quotidie in hac Curia allegari cum tractatur de dissoluendo ob vim & metū, aliquo matrimonio, mirer Aduocatorum facilitatem credentium illam fauere huiusmodi nullitatibus, cum potius difficile reputarem posse matrimonium aliquod nul um pronuntiari, si tot ac tantæ vis, & metus, ac dissensus coniecturæ & indicia concurrere debeant; nam primò in ea ponderatur Marchionissam tempore contracti matrimonij esse puellam, vt dicitur ibi *n.* 26. Secundò quod matre carebat, & erat sub potestate nouercæ, quæ de ordine patris illam sæpius minitabatur, vt *num.* 28. Tertiò quòd ipse pater illam mortis minis affecit, cum ipse esset solitus tales minas exequi, vt *num.* 19. *&* 28. ex sua terribilitate & seuera conditione, *num.* 11. & minæ etiam respiciebant priuationem Marchionatus, & illius augmenti, vt *num.* 19. Quartò quòd cùm illa vellet alio se matrimonio copulari, fuit per patrem compulsa cedulam seu chirographum de matrimonio contrahendo cum illo à se factum denegare *num.* 9. *&* 18 Quintò quia pater eam reclusam habebat sub custodia armatorum, qui diligentissimè eam custodirēt, nec sinerent illam aliis communicari, nec dominicis diebus ad Missā audiendam è domo exire nisi ad certam, & determinatam Ecclesiam, compellentes etiam, vt non alio sacerdoti confiteretur nisi cum patris sui Confessario, *n.* 31. 32. *&* 38. Sextò quòd volens ipsa Marchionissa è tam tyrannica patris potestate exire, & in aliqua parte deponi vbi liberè posset explorari, illud ab Archiepiscopo Hispalensi, & à Nuntio Apost. consequi non potuit, propter amicitiam, quam cum illis eius pater cōtraxerat, & ob summam potētiam, qua vtebatur in ea causa prosequenda, *vt num.* 33. 34. *&* 35. Septimò quod pater notariam & clericum quendam deputauerat, vt Marchionissam minis deterrerent, *numer.* 33. Octauò quòd matrimonium celebratum fuit ostiis clausis, & assistentibus prædictis armatis hominibus *numer.* 37. *&* 38. Quæ omnia præcisam vim & iustum metum denotantia in huius facti serie non reperiuntur eminisse.

Secundò voluntas contrahendi colligitur ex multis & primo quia nobilis vir vxori dotem promisit ad triginta millia ducatorum ascendentem, ex quo actu colligitur qualis fuerit animus & voluntas ab initio, *l. cùm quis* 10. *C. de natural. liber.* ibi, *nec enim verisimile est eum qui postea vel dotationem, vel dotem conscripserit ab initio tal m affectionem circa mulierem non habuisse, qui eam dignum vxoris nomine faciebat*, &c. quia coniux de dote agens, signum euidens est quod matrimonium sponte, & bono animo contrahit, cum dos sine illo stare non possit, iuxta tex. *in l.* 3. *ff. de iure dot.* Alciat. *resp.* 5. *num.* 16. ibi, *Vnde inducitur concludens ratio quod sponte eam desponsauerit, ex quo dos potest esse, vbi matrimonium non est*, &c. ex quo colligitur qualis etiam fuerit animus à principio, per tex. *in l. sed Iulianus* §. *proinde ff. ad Maced.* ibi, *intelligendumque esse ab initio sic accepisse*, &c. l. 3 §. *idem Labeo ff. de in rem verso*, vbi animus, & intentio primitiua declaratur ex his, quæ postea gestæ sunt.

Vlteriùs eadem voluntas elicitur ex spontanea septem annorum cohabitatione, vt est casus *in cap. ad id, de sponsal.* vbi metus, & vis, quæ dissolutioni causam dedit, purgatur spontanea cohabitatione, & glos. *ibi, verb. per annum*, notat versus,

Effugere cum poteris, ne consensisse puteris.
Nam si perstiteris, illius vxor eris.

Et in hoc casu necesse non est de nouo repetitis Cōcilij Trid. solemnitatibus coram Parocho scilicet & testibus matrimonium celebrare; quia licet id necessariū esse teneat Rota coram Greg XV. *decis.* 395 *ex nu.* 8. in nostris terminis, & facti serie non agitur verè & realiter de purgatione iusti metus, qui nonquam extitit, sed de continuanda, exequenda, & manifestanda volūtate, quæ inerat ab initio.

Nec dicas per cohabitationem metum purgari non posse durante causa metus; hoc est viuente matre, & potente Principe, quorum cōtemplatione, persuasione, & precibus huiusmodi matrimonium celebratū fuisse præsupponitur; nam respondetur, & primò nec matrem, nec potentem illum Principem minis virum nobilem insequutum fuisse, nec iostantissimis precibus & importunis persuasionibus illum ad matrimonium cōtrahendum incitasse, vt supra dixi; & quatenus in hoc aliqua ex parte excederetur, recessu illius Principis à Curia, & à potentissimi nostri Regis latere infeliciter eiectus, cessauit potentiæ causa, & sic illa, quæ metum incutere videbatur, & cum per biennium ferè nobilis vir tacuerit, videtur per talem taciturnitatem & spontaneam cum vxore cohabitationem metum, si quis aderat, purgasse; minor tamē temporis spatium ad hoc sufficiens reputabatur nam licèt *in d. cap. ad id*, fiat mentio anni cum dimidio, id factum creditur, quia sic acciderat in facti illius serie, & non ex eo quod tantum tēporis requiratur ad purgationem huiusmodi inducendam, vt in *eod. text.* tradunt Host *post princip.* Ioan. Anton. *num.* 2. Abb. *num* 4. Præp. *nu.* 2. *&* 3. Cou. *de sponsal. p.* 2. *c.* 3 §. 6. *n.* 1. Greg. Lop. *l.* 15 *verb. la plugniesse tit.* 2. *part.* 4. Et in omni casu quando extra omne dubium sunt quod cohabitatio fuerat libera, & spontanea, incontinenti præsumitur libera voluntas, & purgatus propter lens metus, vt *in eod. cap. ad id*, resoluunt Aoton de Butrio *n.* 9. Alex. de Nevo *n.* 6. *&* 71. Neu zan. *conf.* 46. *n.* 12. Sanch. *de matrim lib* 4 *d. sp.* 18. *n.* 6. *vers. hoc autem.* Vnde sufficere trium dierum cohabitationem tenent Host *in cap. insuper per text.* ibi, *qui matrim. accus. poss. num.* 4. *ante fin.* Anchar. *ibidem not.* 4. Ioan. Bapt. Ferret. *cons.* 340. *n.* 14.

Eadem quoque spontanea contrahendi voluntas colligitur ex eo quod nobilis ille vir, nec ante nec post matrimonium potestatus fuit coram Iudice, nec extraiudicialiter, nec reperitur quod alicui de vi sibi illata conquestus fuisset, vel diceret quod matrimonium per vim & metum contraxisset, ex quo videtur excludi

excludi quæcunque metus præſumptio & ſignum ſit euidens quod ſponte acceſſit, vt ex pluribus erudite probat Tiber.Decian. *conſ.41.n.122.lib.2.ibi, Item reſpondetur quod tollitur omnis præſumptio metus ex quo potuerunt proteſtari coram Iudice, & tamen per tam longa tempora nullus vnquam proteſtatus fuit de metu, & violentia, vt tradit* Bald.*in conſ.ſchiſmatis ſub rub.ſi quis aliquem col.12.verſ.ſed in contrarium,* Alex.*conſ.146.n.31. lib.5.*&c.

Toletana Alimentorum.

Alimenta filiis tam naturalibus, quàm ſpuriis debentur ad eorum vitam, & quando cenſeatur data proprietas? Filio naturali an & quando, & in qua quantitate pater relinquere poſſit, illéque ſuccedere valeat?

VOTVM CXXVIII.

1 *Facti ſeries proponitur.*
2 *Alimenta filiis tam naturalibus quàm ſpuriis debentur.*
3 *Alimenta filiis naturalibus, & ſpuriis præſtanda, ad vitam reſtringenda.*
4 *Res immobilis quando datur pro alimentis, nec ſufficit vt ex illius redditibus ſuſcipiantur alimenta, tunc cenſetur data proprietas, ſecus ſi ſufficiunt.*
5 *Filij naturales ſunt heredes neceſſarij matris.*
6 *Pater extantibus legitimè deſcendentibus, vel aſcendentibus, quibus debeatur legitima, non poteſt ex teſtamento relinquere ſuis filiis naturalibus vltra vnciam.*
7 *Filio naturali poteſt pater omnia bona ſua in vita, vel in morte relinquere quando non extant deſcendentes legitimi, vel aſcendentes.*
8 *Pater ſi habeat filios legitimos, & naturales, poteſt relinquere quintum bonorum filio naturali.*
9 *Pater quando moritur abinteſtato, & non adſunt filij legitimi, nec coniux, poſſunt naturales ſuccedere in duabus vnciis.*
10 *Filij naturales præteriti à patre omnino ſunt excluſi.*
11 *Naturales liberi contra paternam voluntatem & diſpoſitionem quicquam capere non poſſunt.*

1 QVidam in ſuo vltimo, quo deceſſit, teſtaméto, hæredem inſtituit piiſſimam Refugij confraternitatem Madriti exiſtentem, nullo relicto aſcendente, vel deſcendente, poſt aliquot annos Ioſephus quidam minor comparuit, & eius nomine illius mater, petiit partẽ hæreditatis ſibi adiudicari debere, eo quod filius naturalis teſtatoris exiſteret: cõſultus an aliquid vltra alimenta illi deberetur, conſtito de filiatione reſpondi nihil deberi.

2 Pro cuius reſolutionis faciliori explicatione quoad alimenta dicendum illa in omni euẽtu deberi de æquitate Canonica filiis tã naturalibus quam ſpuriis, iuxta text. *in cap. cùm haberet, de eo qui duxit in matr. quam polluit per adulter.* & quæ ibi notaui *in collect.* quæ 3 quidem alimenta in perſona filij perpetuo conſiſtere non poterunt, ſed ad ipſius tantum vitam reſtringẽda ſunt, vt per Anton.Gabr *commun.lib.1.titul.de aliment. concl.1.à numer.28.* Cordub.de Lara *in l.ſi quis à liberis §.idem reſcrips. numer.30. ff. de liber.agnoſc.* Menoch. *conſ.60.numer.29. & de arbitr.lib.2.caſu 169.num.10.* Surd.*de aliment.tit.5.q.7.num.3.* præcipuè ſi in pecunia dentur, quæ in ipſis alimentis conſumatur, ex Palat.*in capit.per veſtras §.14.num.8 fol.22.* ſecus videtur dicen- 4 dum quando res immobilis pro alimentis datur, nec ſufficit vt ex illius redditibus alimenta ſuſcipiantur, quia tunc cenſetur data proprietas *l.4 in fine ff.de aliment.& cib.leg.* Cou.*de ſponſal p.2.cap.8.§.6. numer.15.* D Barboſ *in l.1.ff.ſoluto matrim.p.4.numer.72.* non ſic ſi redditus ſufficiant, ſecundum Bald.*in l.eam quam, Cod. de fideicom.* Surd.*de aliment.tit.2.q.1.nu.36.& tit.5.q.7 num.20.*

5 Quoad verò hæreditatem dicendũ eſt reſpectu matris filios naturales eſſe illius hæredes neceſſarios, ex *l. Tauri,* Fuſar.*de ſubſtit.q.406.num.5.* Noguer.*alleg.Iuris, tom.1.alleg.37.n.53.* & illi ſuccedunt abinteſtato *l.1.§.1.ff.ad Tertul.l.ſi qua illuſtris §. fin. C.ad Orfician.* text *in l.fin.eod tit.* Anton.Gom.*d.l.9.Tauri n.9.* vbi *numeris ſeqq.* multipliciter declarat.

6 Reſpectu verò patris diſtinguendum eſt multipliciter, & plures caſus ſunt ſeparandi. Primus caſus eſt quãdo pater extantibus legitimis deſcendentibus, vel aſcẽdentibus, quibus debeatur legitima, teſtatur, & tunc ex teſtamento nõ poteſt relinquere ſuis filiis naturalibus vltra vnciam, id eſt duodecimam totius aſſis partem, *l. 2.C.de natural.liber.* Roder.Xuar.*in l.1. titul. quicunque 22.in princ.pag.311.* Anton.Gom.*d l.9.Tauri nu.5.* Cou.*de ſponſal.p 2.c.8.§.4.n.11.* Pereg.*de iure fiſci lib.3.titul. 18.n.12.* Valaſc.*conſ.94.nu.8.* Card.Pereira *in l.ſi curatorem, verbo ſine curatore nu.97.* Molin.*de Iuſtit.tr.2.diſp. 166.n.2.verſ.ſecunda concluſio.*

7 Secundus caſus eſt quando non extant deſcendẽtes legitimi, nec aſcendentes, quibus debeatur legitima, quia tunc pater poteſt omnia bona ſua in vita, vel in morte relinquere filio naturali, *auth.licet, in princ.C.de natural.liber.* Anton.Gom *d.n.5.* Pereg.*d.lib.3 tit.18.n. 19.* Perez *ad tit.2.lib.5.Ordin.pag.97.verſ.olim ſiquidẽ,* Menoch.*de præſumpt. lib.4 præſ 96.num.1.* Vincent.de Franch.*deciſ.47.n.1.* Card.Pereira *d.verbo ſine curatore n.97.* Valaſc.*d conſ.94.n.4* Molin *d.diſp.166.n.1. concl. 1.* Maſtrill *Sicil.deciſ.152.n.6. cum ſeqq.* Bened.Ægid.*in tr.de iure & priuil.honeſt.art.11. nu.47 in fine,* Reinoſo 8 *obſer.55.n.16.*& confirmatur *l.8.tit.13.p.6.* Et aduertit Anton.Gom.*vbi ſuprà n.6.* quod *l.10.Tauri* diſponitur quod ſi pater habeat filios legitimos, & naturales, poteſt relinquere quintum bonorum filio naturali, ſicut poteſt relinquere pro anima, vel alicui extraneo.

9 Tertius caſus eſt quando pater moritur abinteſtato quia vbi nõ adſunt legitimi filij, nec coniux, naturales, ſuccedunt in duabus vnciis, *auth.quibus modis nat.effic. ſui, §.ſi quis autem defunctus,* Cancer.*var p.1.c.5.nu.46.* Ant Gom.*d.l.9.Tauri.n.11.*

10 Quartus caſus eſt quando pater moriẽs fecit teſtamentum, & in eo filium naturalẽ præteriit, nec illi aliquid relinquere voluit, quia tunc tales filij naturales præteriti ſunt omnino excluſi, & nullum remediũ illis competit contra teſtamentũ patris, quia nulla lege cauetur, nec neceſſitatur pater aliquid eis relinquere, quia licet poſſint ſuccedere ſecundum, vel præter voluntatem patris, non tamen contra eius voluntatem, vt per Gregor.Lop.*leg.8 in fine titul.13.part. 6.* Anton.Gom. plures referens *d l.9.Tauri n.11.* Cald.Pereira *in d.l.ſi curatorem, verbo ſine curatore, nu.96.verſ. ſeptimo infero,* Benedict.Ægid.*in tract. de iure & priuilegio honeſt. art. 13. nu.50.* vbi quod naturales liberi contra paternam 11 voluntatem ac diſpoſitionem quicquam capere non poſſunt, quod intelligit de acquiſitione hæreditario titulo, ſalua ſemper alimentorum cauſa, quæ de bonis patris filio naturali, qui non habet aliunde vnde alatur, etiam Iure Ciuili debentur. Valaſc.*d.conſ.94.n 4. in fine,* vbi arg.text.*in leg vltim. C.de natural.liber.* reſoluit quòd de filiis naturalibus nullam tenetur pater facere mentionem, nec illis præteritis datur ius contratabulandi,

landi, seu rumpendi testamenta paterna. Cancer. *d. p. 1. c. 5. n. 46.*

Ex quibus filio naturali nihil deberi cõtra patris testamentum in supremo Castellę Senatu decisum fuit die 12. Aprilis 1647.

Toletana Matrimonij.

Ætas ad contrahendum Matrimonium in masculis debet esse quatuordecim annorum, & in fœminis duodecim, exacta & completa, nisi malitia illam suppleat, & quando dicatur illam supplere, & an ex aliqua vrgentissima causa in ea dispensare possit Episcopus?

VOTVM CXXIX.

1 *Casus occurrentia refertur.*
2 *Ætas ad contrahendum matrimonium quæ, & an exacta, & completa requiratur.*
3 *Dispensare idem est quod à legibus soluere.*
4 *Episcopus in lege superioris dispensare non potest.*
5 *Pontificis solius est dispensare in impedimentis Iure Pontificio dirimentibus.*
6 *Ætas minor sufficit quam præfixa si malitia suppleat ætatem.*
7 *Malitia ætatis suppletiua quæ dicatur.*
8 *Potentia ad carnalem copulam necnon prudentia rationis ad discernendum vim coniugalis consensus requiritur copulatiuè vt quis ante ætatem legitimam possit matrimonium contrahere.*
9 *Lex Partitæ refertur.*
10 *Matrimoniũ contrahere volẽti ante ætatem legitimã incumbit onus probandi malitiam supplere ætatem.*
11 *Malitiam supplere ætatem probatur si fœmina impubes ab alio cognita fuerit, vel puer impubes aliam fœminam cognouerit.*
12 *Pubertati proximus si attentauerit copulam dici potest in eo malitiam supplere ætatem.*
13 *Nisus ad copulam facit præsumere potentiam ad illã.*
14 *Potentia ad copulam non ex sola copula probatur, sed ex aliis quibuscumque signis, quæ Iudicis arbitrio, & medicorum relinquenda.*
15 *Matrimonium contrahi ante legitimam ætatem ex vrgentissima aliqua necessitate permitti potest.*
16 *Episcopus in impedimentis dirimentibus aliquando ex vrgentissima necessitate dispensare potest.*
17 *Necessitas vrgentissima, quæ mouet ad dispensandum in legitima ætate ad matrimonium contrahendum, debet esse publica, non priuata ipsorum tantum contrahentium.*
18 *Episcopus potest dispensare vt quis Matrimonium contrahat ante legitimam ætatem, quando sunt prope illam, & dubium est, an malitia eam suppleat.*
19 *Episcopus potest dispensare in lege superioris quando dubitatur an res egeat dispensatione.*

1 PVella quæ decimum annum, & totidem menses cõpleuerat, institit corã Ordinario pro licentia cõtrahendi matrimonium, id sibi maximè conuenire asserens, eo quod à potentissimo Rege nostro fuerat in partib. Indiarum destinatũ officium personæ quæ illã in matrimonium duceret, & si illud in aliud tẽpus celebrari distulisset, periculum esset ne officium amitteret, vel saltẽ pinguia illius emolumenta interim nõ perciperet: sed pro casus grauitate adhibitis ad consiliũ doctissimis Theologis, & Iureconsultis, inter quos ego omniũ minimus aderã, ac in eorũ præsentia constituta puella, cũ cõstare nõ possit de potentia ad copulã, nec de sufficienti prudentia rationis ad discernendum vim coniugalis consensus, censui licentiam denegandam, ex sequentibus.

2 Certa ad contrahendum matrimonium ætas in Iure præfinita est, videlicet quatuordecim annorũ in masculis, & duodecim in fœminis, *l. quæsitum 9. ff. de sponsalib. c. continebatur 6. c. attestationes 10. c. ex literis 11. de spons. impub.* Ioann Gutierr. *de matrim. c. 2. n. 17.* Basil. Pont. *eod. tract. lib. 12. c. 5. n. 3. & 4.* Gasp. Hurtado *in simili tr. disp. 12. diff. 1. in pr.* quam ita necessariam tam ciuilia quam Pontificia Iura arbitrantur, vt in vtroq; contrahente illam exactam, & extremè completã omnino requirant, *d. c. attestationes*, ibi, *donec compleat puer annum decimumquartum, c. ex literis, c. fin. eod. tit. de desponf. impub.* Hurtado *d. diffic. 2. n. 45.* Quicquid dicat Rebell. *de obligat. Iustit. lib. 3. q. 16. sect. 2. n. 16.* existimans ad valorem matrimonij non requiri vt dicta ætas sit mathematicè completa, sed moraliter.

3 In qua ætate, vt scilicet in minori quis contrahere possit, Episcopus dispẽsare non valet. Ratio est, quia dispensare idem est quod à legibus soluere, *l. Princeps, ff. de legib.* Cardos. *in praxi iudicum, verb. dispẽsatio,* à quarum vinculo eximere non potest, nisi qui illud contraxit, vel eius superior; nã inferior in lege superioris dispensare non valet, vt de Episcopo loquẽtes resoluunt Gutierr. *canon. lib. 1. c. 5. n. 10.* Suar. *de legib. lib. 6. c. 14. n. 4.* Anguian. *eod. tract. lib. 2. controu. 3.* asserentes Episcopos non posse dispensare in his, quæ per Canones, & ius cõmune statuta sũt, nisi speciatim illis potestas data sit per *c. dilectus, de tempor. ordin.* ibi, *Dispensatio à Canone minimè sit permissa*: nam si Episcopi nihil statuendo disponere possunt contra Canones, & Romanorum Pontificum statuta, iuxta text. *in c. quod super his, de maior. & obedien.* sequitur quod minimè etiam poterunt eosdem Canones siue statuta Superiorum relaxare media dispensatione, prẽsertim cum Iuris relaxatio nihil aliud sit quam exemptio quædam subditorum à legis vinculo, & nexu, vt argumentatur Anguian. *d. cont. 3. n. 8.*

4 Altera ratio potest esse, quia in impedimentis Iure

5 Pontificio dirimentibus solius est Pontificis dispensare, ex multis quos citaui *de officio, & potest. Episcopi p. 2. alleg. 35. n. 1.*

6 Quæ quidem Iura ætatem illã præfigentia vlterius procedunt declarando minorem sufficere, si malitia illam suppleat: nam si ita discretus, & habilis ad copulam puer, vel puella inueniatur vt matrimonio contrahendo sufficiat, dictæ ætatis complementum spectandum non erit, cum id propter quod desideretur, iã adsit, *d. c. puberes 3. c. de illis 9. c. fin. d. tit. de sponsat. impub.*

7 Et vt malitia ætatis suppletiua dicatur, discretio, & habilitas ad copulam copulatiuè requiruntur, ita vt sola discretio, vel sola habilitas non prodesset ex Sanch resoluit Didac. de Narbona *de ætate ad omnes humanos actus requisita anno 14. q. 9. n. 12.* Ego *in collect. ad c. fin. n. 3. eod. tit. de sponsat. impub.* vbi dixi requiri copulatiuè potentiam ad carnalem copulam, necnon prudentiam rationis ad discernendum vim coniugalis consensus.

8 Est enim iuris dispositio, non verò illius relaxatio

9 quod minor ætas exigatur, quando malitia supplet ætatem, idest, quando aptitudo ad copulam simul cum discretione concurrit, idque insinuat *l. 6. tit. 1. p. 4.* ibi, *Mas para casamiento fazer han menester que el Varon sea de edad de quatorze agnos é la meger de doze.* Et paulò inferiùs. *Fueras ende se fuessen tan cercanos a esta edad que fuessen ia guizados para poderse aiuntar carnalmente, ia la sabedoria é el poder que an para esso fazer cumple lamengua de la edad.*

10 Sed quia præsumptio est in contrarium quod ante præfinitam à Iure ętatem non adsit potentia ad carnalem copulam, & simul prudentia rationis ad discernẽ-

No les puede apremiar que lo hagan de todo en todo como quier que le puede decir palabras de castigo que lo otorque,&c vbi Greg.*verb.todo* inquit, *id est, in tn cadente in constantem virum*, &c.Odofred.*in sum.tit.de dispens impub.n.12.*ibi, *Non potest pater ab oluto cogere,sed modica coact one,scilicet increpatione paterna*,&c. Card.Bellarm.*lib.1.de matrim.c.19.prop.3* tradit Sanch. *de matr.lib.4.d sp.12.n.5.*ibi, *Intellige conclusionem de metu cadente in virum constantem, potest enim pater increpatione paterna cogere filium ad eevitum matrimonium*, *l.10.tit.1.*&c.

10 Et licèt præsupponamus matris, & consanguineorum persuasiones non iustas,sed dolosas fuisse, adhuc non inducerent metum ac vim ad annullandum matrimonium necessariũ,cum deficiant duæ præcisæ conditiones,quarũ vna si deficiat,sufficiens foret ad excludendum metum Prima est quod huiusmodi preces, & persuasiones debent esse importunę,instãtissimę,repetitæ,& inculcatæ, quæ somnum adimant, & quietem perturbent,importunũ enim dicitur quasi sine portu, & absque quiete,vt inquit Archid.*in cap.fin. numer.1. de rescrips.*Peralta *in l si quis in princip.num.94.ff de legat.3.*

11 *auth de hered.& fal* id.*in princ.*ibi,*Semper igitur nobis importuna sunt*,vbi gloss.*verb.importuna*,exponit, id est,valde instantes,*& in l.1 C.de petit. bon. sub l.10.* ibi,*inuerecunda petentium inhiatione*,vbi gloss.declarat, id est frequenti petitione, & *in l.b.Iudic.cap.16.*ibi, *Cumque molesta esset ei, & per multos dies iugiter inhæreret spatium ad quietem non tribuens*, vbi Nicol. de Lyra ibi,*quia per molestiam mulieris importuna petentis veritatem rei aperuit ad sui interitum*, iunctis traditis per Sanch *d.lib.4.disput.7.n.8.*Gutier.*d.c.44.n.38.* ibi, *Importuna igitur preces de quibus in proposito agimus debent esse instantissima,repetita,& inculcata ad hoc, vt simul iuncta cum metu reuerentiali operentur contractus rescissionem tanquam actum inuoluntarium, ac importunitate assidua,& frequentissima habitum atque extroctum* &c. In præsenti casu his circumstantiis non probantur preces,& persuasiones,quia consanguineis nulla à Nobili viro reuerentia debebatur,nec illorum persuasione eum plurimum vexabant; prout nec vexabant matris suæ preces, eo quod per mortem patris successerat in bonis,eáque possidebat,itavt mater potius eius auxilio indigeret, quam illi matris fauor necessarius fuisset, cum ab ea non dependerent sumptus, & ali-

12 menta,quibus sustentari posset.Secunda est quod non sufficiunt importunæ preces,nec dolosæ, ac molestæ persuasiones simul cum paterna reuerentia, nisi concurrat concludens probatio quod sic persuadentes, & rogantes soliti sint malè tractare sibi non parentes,ac preces,& persuasiones suas non obseruantes, vt post gloss.& antiquos,quos refert, & tradit Felin.*in c.1. n. 2.vers.an autem preces*,& ibi Mantua *numer.6. de offic. deleg.*Roman.*in leg.interpositas numer.3.in fine, & numer.4.C.de transact.* vbi bene probat Panorm. *in c.infirmante,n.8.*vbi post Ioann.Andr.dicit decidi quęstionem quotidianam si matrimonium contrahatur imperio,vel precibus superioris,non tamen probatur quod esset consuetus male tractare eos, qui non parebant huiusmodi precibus,seu præceptis, & quod ideo non est probatum de iusto metu,prout eum refert, & sequitur Alex.qui ex aliis bene probat *consil.16. Ponderatis numer 9 lbr.3.*Paul.Pariſ *consil.5.numer.182.libro 4.*Roland. *consil.81.numer.25 libr 2.* & ex aliis tradit Farinac *fragm.crimin parte 2.littera M. numero 102.* ibi, *Metus autem iustus non inducitur ex importunis precibus, & assiduis molestiis cuiuscumque etiam Principis, nisi fuerit probatum sic importune precantem, & molestantem esse solitum male tractare non obedientes suis precibus,secundum Felin.* &c. Hic autem non probatur hæc conditio respectu matris, & consanguineorum,qui deprecabantur, & persuadere conabantur; at respectu Principis potentis non fuit necessaria huius conditionis probatio cum nullibi in processu reperiatur quod importunas preces effuderit,seu instantissimè persuaserit.

13 Nec obstat si dicatur hîc considerari posse amissionem magni lucri,quod spetabat nobilis ille vir consequi posse fauore potentis Principis si eius voluntati obediens matrimonium celebraret,aliàs enim posset damna plurima pati si illud contrahere renueret, qui timor amissionis magni lucri potest tanquam iustus reputari iusta Rotæ auctoritatem coram Gregor.XV. *dec.5.126 n.19.*

14 Excluditur enim,si aduertas contrarium, videlicet quod metus amissionis lucri non impedit matrimonium,nec illud annullat,tradere Panor.*in c.gemma n.1. de sponsal.*ibi, *Puto tamen quod si dominus temporalis incuteret metum amissionis alicuius rei, nisi contrahatur matrimonium,quod per hoc, matrimonium contractum non esset nullum,quia iure non cauetur quod metus amissionis alicuius rei cadat in constantem virum*, &c.Vnde licet in matrimonio requiratur omnimoda libertas,& pœna in eo apposita valere non possit,*l.Titia,in princ. ff.de verb.oblig.d.c.gemma,l.19.tit.11.p.5.*

15 nihilominus pœna,quæ consistit in amissione lucri,imposita alicui vt contrahat matrimonium cum certa persona, illud non impedit;nec annullat, quamuis dicatur metu non amittendi lucrum contraxisse,vt est casus expressus *in l.Titio 70 §.1.ff.de condit.& demonstr.* cuius summarium ita se habet. *Matrimonia debent esse libera à pœna damni,non à pœna amissionis lucri*;ad idem est text. *in l.1.C. de instit. & substit.* vbi dicitur etiamsi lucrum sit magnum, veluti totius hæreditatis: per quæ iura tradunt DD. amissionem lucri non esse pœnam, sed potius inuitationem ad matrimonium spe lucri comparandi,quod nullo iure prohibetur, Butr.*in dict.cap. gemma,numero 7.*Ioann.Andr.*numero 1.* Card. *numero 2.*Ancharan.*numero 9.*Cardin.Mantic.*de coniect. vltim. volunt.libr.11.titul.18.num.1.*

16 Et ideo valida erit dispositio obligans aliquem ad matrimonium contrahendum cum certa persona sub pœna amissionis lucri *l.14.versic.pero si el testador titul 4 & l.22.versic.e esto seria titul 9.part 6* Palat Rub.*in cap per vestras not.1.§. 21.numero 1.*Tello *in lg.30.Tauri,num.9.* Couarruuias *de sponsal.p.2.c.3 §.3.n.7.&* 8.Card.Mantic.*de coniect. lib.11.tit.18.n.2.*Mieres *de maior.p.1.q.50. ex numer.1.* Molin *de Iustit.tr.2.disp.207.* Ludou. Lop. *in instruct. Consciem.p.2.vb de Matrim.c.41. vers. ex quo sequitur pag.1079.*

17 Magna siquidem versatur differentia inter proprium amittere, & alienum non acquirere, iuxta text. *in leg fin.C.de codicill.*ibi, *Non enim par,eademque ratio habetur amittere deb te,& lucra non capere*,&c.& ideo

18 nulla fraus, & dolus creditoribus fit si debitor de nouo non acquirat, dummodo acquisitum non amittat, *l.qui autem ff.que in fraud.cred.l.non fraudãtur,ff de regulis iuris*;

19 ac proinde licèt ad alienationem bonorum Ecclesiæ requirantur solemnitates iure præfinitæ, id tamen procedit in acquisitis, secus in acquirendis in quibus potest prælatus Ecclesiæ præiudicare renunciando,remittendo,vel aliàs contrahẽdo,iuxta opinionem gloss.*in c fin.16.q.1.*Bart.& DD.*in l.iubemus nullam C.de sacros.Eccles.* quod iuribus & exemplis probant Roland.à Valle *cons.15.ex n.23.lib.1.* Marc.Ant.

20 Natt.*cons.441.ex n.9.lib.2.*Quia amissio lucri non habetur in consideratione nisi illud lucrũ esset radicatũ,& patrimonio incorporatum,Ioan. Franc.Rip. *in l.damnum num.12.ff.de damno infecto,*ibi,*Habes quòd appellatione damni non continetur amissio lucri, vt in l. Proculus,*

culus, &c.& *numer.* 13. ibi, *Intellige ista procedere in lucro nondum radicato, nam lucrum radicatum, & patrimonio incorporatum iudicatur damnum, & ita procedat tex.in l.2.*&c.nam text.*in leg. Proculus ff.de damno infecto*, loquitur quando lucrum nun erat acquisitum, nec incorporatum patrimonio Et quod notandum est vbi quis lucro gaudet non ex proprio iure, sed per alienam tolerantiam, illius amissio non habetur in cõsideratione, & hie est casus *in d. l. Proculus*, & notat Ioan.de Imola *in l.fluminum 24.§.item videamus nu.9.* vbi ait in hoc casu non esse damnum, ibi, *si perdat illud lucrum, quod solum ex quadam patientia habebat*, &c.& *num.11. in fine*, ibi, *Hic erat lucrum non incorporatum, seu adquisitum, sed ex patientia quadam habebatur, & ideo non considratur tale lucrum*, &c. In casu illius decisionis Marchionissæ de Alcala, de qua Rota coram Greg XV.*d.decis.326.num.*19.aliter se res habebat, quia in eo Marchionatu immediatè succedere debebat, & tanquam talis habebat ius radicatum in ipso maioratu etiam viuente patre, Molin. *de pri. primog.lib.3.cap.6.numer.37.* Castill.*lib.3.controuersiar. cap.15.n.77.* ac proinde idem ius habebat in ea parte in qua per patrem auctus fuerat, & nihilominus non dubitatur illum posse dictam partem auctam reuocare, & filiam ea priuare, ex adductis à Molina *lib.1.cap.56. n.3.cum seqq.*

Illud tamen aduertere oportet dictam decisionem casui nostro applicari non posse, & cum viderim eam quotidie in hac Curia allegari cum tractatur de dissoluendo ob vim & metũ, aliquo matrimonio, miror Aduocatorum facilitatem credentium illam fauere huiusmodi nullitatibus, cum potius difficile reputatem posse matrimonium aliquod nullum pronontiari, si tot ac tantæ vis, & metus, ac dissensus coniecturæ & indicia concurrere debeant; nam primò in ea ponderatur Marchionissam tempore contracti matrimonij esse puellam, vt dicitur ibi *n.* 26. Secundò quod matre carebat, & erat sub potestate nouercæ, quæ de ordine patris illam sæpius minitabatur, vt *num.*28. Tertiò quòd ipse pater illam mortis minis afficeit, cum ipse esset solitus tales minas exequi, vt *num.* 19. & 55. ex sua terribilitate & seuera conditione, *num.*11.& minæ etiam respiciebant priuationem Marchionatus, & illius augmenti, vt *num.* 19. Quartò quòd cùm illa vellet alio se matrimonio copulari, fuit per patrem compulsa cedulam seu chirographum de matrimonio contrahendo cum illo à se factum denegare *num.* 9. & 18 Quintò quia pater eam reclusam habebat sub custodia armatorum, qui diligentissimè eam custodirẽt, nec finerent illam aliis communicari, nec dominicis diebus ad Missã audiendam è domo exire nisi ad certam, & determinatam Ecclesiam, compellentes etiam, vt non alio sacerdoti confiteretur nisi cum patris sui Confessario, *n.*31. 32.& 38. Sextò quòd volens ipsa Marchionissa è tam tyrannica patris potestate exire, & in aliqua parte deponi vbi liberè posset explorari, illud ab Archiepiscopo Hispalensi, & à Nuntio Apost. consequi non potuit, propter amicitiam, quam cum illis eius pater cõtraxerat, & ob summam potẽtiam, qua vtebatur in ea causa prosequenda, *vt num.*33.34.& 35. Septimò quod pater notariam & clericum quendam deputauerat, vt Marchionissam minis deterrerent, *numer.*53. Octauò quòd matrimonium celebratum fuit ostiis clausis, & assistentibus prædictis armatis hominibus *numer.*37. & 38. Quæ omnia præcisam vim & iustum metum denotantia in huius facti serie non reperiuntur euenisse.

Secundò voluntas contrahendi colligitur ex multis & primo quia nobilis vir vxori dotem promisit ad triginta mulia ducatorum ascendentem, ex quo actu colligitur qualis fuerit animus & voluntas ab initio, *l.cùm quis 10.C.de natural. liber.*ibi, *nec enim verisimile est eum qui postea vel donationem, vel dotem conscripserit ab initio talem affectionem circa mulierem non habuisse, qui eam dignum vxoris nomine faciebat*, &c. quia coniux de dote agens, signum euidens est quod matrimonium sponte, & bono animo contrahit, cum dos sine illo stare non possit, iuxta tex.*in l.1.ff.de iure dot.* Alciat.*resp.5.num.* 16. ibi, *Vnde inducitur concludens ratio quod sponte eam desponsauerit, ex quo dos potest esse, vbi matrimonium non est*, &c.ex quo colligitur qualis etiam fuerit animus à principio, per tex. *in l.sed Iulianus §. proinde ff.ad Maced.* ibi, *intelligendumque esse ab initio sic accepisse*, &c.*l.3 §.idem Labeo ff.de in rem verso*, vbi animus, & intentio primitiua declaratur ex his, quæ postea gesta sunt.

Vlteriùs eadem voluntas elicitur ex spontanea septem annorum cohabitatione, vt est casus *in cap.ad id, de sponsal.* vbi metus, & vis, quæ dissolutioni causam dedit, purgatur spontanea cohabitatione, & glos. *ibi, verb.per annum*, notat versus,

Effuge enim poteris, ne consensisse puteris.
Nam si perstiteris, illius vxor eris.

Et in hoc casu necesse non est de nouo repetitis Cõcilij Trid. solemnitatibus coram Parocho scilicet & testibus matrimonium celebrare: quia licet id necessariũ esse teneat Rota coram Greg XV.*decis.395.ex nu.*8.in nostris terminis, & facti serie non agitur verè & realiter de purgatione iusti metus, qui nunquam extitit, sed de continuanda, exequenda, & manifestanda volũtate, quæ inerat ab initio.

Nec dicas per cohabitationem metum purgari non posse durante causa metus; hoc est viuente matre, & potente Principe, quorum cõtemplatione, persuasione, & precibus huiusmodi matrimonium celebratũ fuisse præsupponitur; nam respondetur, & primò nec matrem; nec potentem illum Principem minis virum nobilem insequutum fuisse, nec instantissimis precibus & importunis persuasionibus illum ad matrimonium cõtrahendum incitasse, vt supra dixi; & quatenus in hoc aliqua ex parte excederetur, recessu illius Principis à Curia, & à potentissimi nostri Regis latere infeliciter eiectus, cessauit potentiæ causa, & sic illa, quæ metum incurrere videbatur, & cum per biennium ferè nobilis vir tacuerit, videtur per talem taciturnitatem & spontaneam eum vxore cohabitationem metum, si quis aderat, purgasse; minus tamẽ temporis spatium ad hoc sufficiens reputabam; nam licèt *in d.cap.ad id*, fiat mentio anni cum dimidio, id factum creditur, quia sic acciderat in facti illius serie, & non ex eo quòd tantum tẽporis requiratur ad purgationem huiusmodi inducendam, vt in *eod.text.* tradunt Host *post princip.* Ioan.Anton.*num.*2. Abb.*num* 4. Præp.*nu.*5.& 3. Cou.*de sponsal. p.2.c.3 §.6.n.1.* Greg Lop. *l 15 verb.le pluguiesse tit.5. part.4.* Et in omni casu quando extra omne dubium sumus quod cohabitatio fuerat libera, & spontanea, incontinẽti præsumitur libera voluntas, & purgatus præcedens metus, vt *in eod. cap. ad id*, resoluunt Anton de Butrio *n.9.* Alex.de Nevo *n.6.*& 71. Neuizan.*cons.46. n.12* Sanch.*de matrim lib 4 disp.18.n.6.vers.hoc autem.* Vnde sufficere trium dierum cohabitationem tenent Host *in cap. insuper per text.* ibi, *qui matrim.accus.poss. num.4 ante fin.* Anchar.*ibidem not.*4 Ioan. Bapt.Ferret. *cons.240.n.14.*

Eadem quoque spontanea contrahendi voluntas colligitur ex eo quod nobilis ille vir, nec ante nec post matrimonium potestatus fuit coram Iudice, nec extraiudicialiter, nec reperitur quod alicui de vi sibi illata conquestus fuisset, vel diceret quod matrimonium per vim & metum contraxisset, ex quo videtur

landi, seu rumpendi testamenta paterna. Cancer. *d p. 1. c. 5 n. 46.*

Ex quibus filio naturali nihil deberi cōtra patris testamentum in supremo Castellę Senatu decisum fuit die 12. Aprilis 1647.

Toletana Matrimonij.

Ætas ad contrahendum Matrimonium in masculis debet esse quatuordecim annorum, & in fœminis duodecim, exacta & completa, nisi malitia illam suppleat, & quando dicatur illam supplere, & an ex aliqua vrgentissima causa in ea dispensare possit Episcopus?

VOTVM CXXIX.

1. *Casus occurrentia refertur.*
2. *Ætas ad contrahendum matrimonium quæ, & an exacta, & completa requiratur.*
3. *Dispensare idem est quod à legibus soluere.*
4. *Episcopus in lege superioris dispensare non potest.*
5. *Pontifici solum est dispensare in impedimentis Iure Pontificio dirimentibus.*
6. *Ætas minor sufficit quam præfixa si malitia suppleat ætatem.*
7. *Malitia ætatis suppletiua quæ dicatur.*
8. *Potentia ad carnalem copulam necnon prudentia rationis ad discernendum vim coniugalis consensus requiritur copulatiuè vt quis ante ætatem legitimam possit matrimonium contrahere.*
9. *Lex Partita refertur.*
10. *Matrimoniū contrahere volēti ante ætatem legitimā incumbit onus probandi malitiam supplere ætatem.*
11. *Malitiam supplere ætatem probatur si fœmina impubes ab alio cognita fuerit, vel puer impubes aliam fœminam cognouerit.*
12. *Pubertati proximus si attentauerit copulam dici potest in eo malitiam supplere ætatem.*
13. *Nisus ad copulam facit præsumere potentiam ad illā.*
14. *Potentia ad copulam non ex sola copula probatur, sed ex aliis quibuscumque signis, quæ iudicio arbitrio, & medicorum relinquenda.*
15. *Matrimonium contrahi ante legitimam ætatem ex vrgentissima aliqua necessitate permitti potest.*
16. *Episcopus in impedimentis dirimentibus aliquando ex vrgentissima necessitate dispensare potest.*
17. *Necessitas vrgentissima, quæ mouet ad dispensandum in legitima ætate ad matrimonium contrahendum, debet esse publica, non priuata ipsorum tantum contrahentium.*
18. *Episcopus potest dispensare vt quis Matrimonium contrahat ante legitimam ætatem, quando sunt prope illam, & dubium est, an malitia eam suppleat.*
19. *Episcopus potest dispensare in lege superioris quando dubitatur an res egeat dispensatione.*

1 PVella quæ decimum annum, & totidem menses cōpleuerat, institit corā Ordinario pro licentia cōtrahendi matrimonium, id sibi maximè conuenire asserens, eo quod à potentissimo Rege nostro fuerat in partib. Indiarum destinatū officium personæ quæ illā in matrimonium duceret, & si illud in aliud tēpus celebrari distulisset, periculum esset ne officium amitteret, vel saltē pinguia illius emolumenta interim nō perciperet: sed pro casus grauitate adhibitis ad consiliū doctissimis Theologis, & Iureconsultis, inter quos ego omniū minimus aderā, ac in eorū præsentia constituta puella, cū cōstare nō possit de potentia ad copulā, nec de sufficienti prudentia rationis ad discernendum vim coniugalis consensus, censui licentiam denegandam, ex sequentibus.

2 Certa ad contrahendum matrimonium ætas in Iure præfinita est, videlicet quatuordecim annorū in masculis, & duodecim in fœminis, *l. quæsitum 9. ff. de sponsalib. c. continebatur 6. c. attestationes 10. c. ex literis 11. de spons. impub.* Ioann Gutierr. *de matrim. c. 2. n. 17.* Basil. Pont. *eod. tract. lib. 12. c. 5. n. 3. & 4.* Gasp. Hurtado *in simili tr. disp. 12. diff. 11. in pr.* quam ita necessariam tam ciuilia quam Pontificia Iura arbitrantur, vt in vtroq; contrahente illam exactam, & extremè completā omnino requirant, *d. c. attestationes*, ibi, *donec compleat puer annum decimumquartum, c. ex literis, c. fin. eod. tit. de spons. impub.* Hurtado *d. diffic. 2. n. 45.* Quicquid dicat Rebell. *de obligat. Iustit. lib. 3. q. 16. sect. 2. n. 16.* existimans ad valorem matrimonij non requiri vt dicta ætas sit mathematicè completa, sed moraliter.

3 In qua ætate, vt scilicet in minori quis contrahere possit, Episcopus dispēsare non valet. Ratio est, quia dispensare idem est quod à legibus soluere, *l. Princeps, ff. de legib.* Cardos. *in praxi iudicum, verb. dispēsatio*, à quarum vinculo eximere non potest, nisi qui illud contraxit, vel eius superior; nā inferior in lege superioris dispensare non valet, vt de Episcopo loquētes resoluunt Gutierr. *canon. lib. 1. c. 5. n. 10.* Suar. *de legib. lib. 6. c. 14. n. 4.* Anguian. *eod. tract. lib. 2. controu. 3* asserentes Episcopos non posse dispensare in his, quæ per Canones, & ius cōmune statuta sūt, nisi specialiter illis potestas data sit per *c. dilectus, de tempor. ordin.* ibi, *Dispensatio à Canone minimè sit permissa*: nam si Episcopi nihil statuendo disponere possunt contra Canones, & Romanorum Pontificum statuta, iuxta text. in *c. quod super his, de maior. & obedien.* sequitur quod minimè etiam poterunt eosdem Canones siue statuta Superiorum relaxare media dispensatione, præsertim cum Iuris relaxatio nihil aliud sit quam exemptio quædam subditorum à legis vinculo, & nexu, vt argumentatur Anguian. *d. cont. 3. n. 8.*

4

5 Altera ratio potest esse, quia in impedimentis Iure Pontificio dirimentibus solius est Pontificis dispensare, ex multis quos citaui *de officio, & potest. Episcopi p. 2. alleg. 35. n. 1.*

6 Quæ quidem Iura ætatem illā præfigentia vlterius procedunt declarando minorem sufficere, si malitia illam suppleat: nam si ita discretus, & habilis ad copulam puer, vel puella inueniatur vt matrimonio contrahendo sufficiat, dictæ ætatis complementum spectandum non erit, cum id propter quod desideretur, iā adsit, *d. c. puberes 3. c. de illis 9. c. fin. d. tit. de sponsat. impub.*

7 Et vt malitia ætatis suppletiua dicatur, discretio, & habilitas ad copulam copulatiuè requiritur, ita vt sola discretio, vel sola habilitas non prodesset ex Sanch. resoluit Didac. de Narbona *de ætate ad omnes humanos actus requisita anno 14. q. 9. n. 12.* Ego *in collect. ad c. fin. n. 3. eod. tit. de sponsat. impub.* vbi dixi requiri copulatiuè potentiam ad carnalem copulam, necnon prudentiam rationis ad discernendum vim coniugalis consensus.

8

9 Est enim iuris dispositio, non verò illius relaxatio quod minor ætas exigatur, quando malitia supplet ætatem, idest, quando aptitudo ad copulam simul cum discretione concurrit, idque insinuat *l. 6 tit. 1. p. 4.* ibi, *Mas para casamiento fazer han menester que el Varon sea de edad de quatorze agnos è la meger de doze.* Et paulò inferiùs. *Fueras ende se fuessen tam cercanos a esta edad que fuessen ia guizados para poderse aiuntar carnalmente, ia la sabederia è el poder que an para esto fazar cumple lamengua de la edad.*

10 Sed quia præsumptio est in contrarium quod ante præfinitam à Iure ætatem non adsit potentia ad carnalem copulam, & simul prudentia rationis ad discernē-

 dum

dum vim coniugalis consensus, volenti contrahere ante dictam ætatem incumbit onus probandi habilitatem, quæ suppleat vtrumque defectum, Abb. per tex. *ibi in c. de illis el 2. n. 1. de sponsat. impub.* Sanch. *de matr. lib. 7. disp. 104. num. 25.* Rot. *in Viterb en. matrimonij 19. Ianuarij 1629. coram bo. mem. Pirouano*, cuius memini *in collect. ad c. vlt. n. 3 de sponsat. impub.* Et Episcopo pariter incumbit arbitrari ex quibus colligatur potentiam, & discretionem prædictam concurrere in impubere malitiamque supplere ætatem; qui arbitrabitur si fœmina impubes ab alio cognita fuerit, vel puer impubes aliam fœminam cognouerit, vt fuit dictum in præcitata Viterbien. vel si proximus pubertati attentauerit copulam Surd. *cons. 364. n. 3.* quia nisus ad copulam facit præsumere potentiam ad illam. Cou. *de sponsal. p. 1. c. 4 §. 1. n. 20.* Menoch. *de præsump. lib. 3. præs. 2. n. 53.* Sanch. *de matrim. lib. 7. disp. 104. n. 26.*

Ex signis quoque probari potest potentia ad copulam, quamuis copula nondum habita sit, quia tex. *in d. c. de illis* 9. ponderat propinquitatem pubertati, ac coëundi potentiam, vt impuberis matrimonium valeat; sentit ergo potentiam non ex sola copula probari, sed ex aliis quibuscumque signis; nam aliàs non potentiam, sed potius copulam ipsam ponderaret, Surd. *d. cons. 364. n. 1. in fine*, Sanch. *d. disp. 104. n. 28* Basil. Pont. *de impedim. matr c. 32. §. 5. vers. sed quæres.* vbi subdit signa arbitrio Iudicis cum Medicorum consilio relinquenda, qui loquuntur inspecta ætate, qualitate corporis, educatione, soli, & cœli natura, seminis effusione, si aliquando contingat.

Ex vrgentissima verò necessitate, vtpote pro bono pacis ante habilitatem ad copulam, sed post impuberum discretionem eorum coniugium sustineri posse probat tex *in d. c. 1. de spons. impub.* & licet ille text. non approbet, nec reprobet, sed tantùm tolerandam esse huiusmodi coniunctionem insinuet, nec à quo permittendam declaret, cum impersonaliter loquatur, ad Episcopum illa tolerantia referenda est ex resolutis per Henriq. *in sum. lib. 14. c. 19. n. 2.* Sanch *de matr. lib. 8. disp. 5. n.* ·, quos refero *de officio, & potest. Episcopi p. 2. alleg. 33 n. 23* Nec existimat Episcopus speciale esse in hoc casu permissionem huiusmodi sibi concedi interueniente hac vrgentissima necessitate, quia generale est in omnibus impedimentis dirimentibus posse Episcopum illa concurrente dispensare, cum tunc præsumitur tacitam dispensandi facultatem à summo Pont. habere, vt resoluunt communiter DD. exemplificantes plures vrgentissimæ necessitatis casus, in quibus hæc tacita facultas practicari poterit, de quibus Ego ipse *d. tr. de officio, & potest. Episcop. p. 2. alleg. 35. n. 5. cum seq.* alias enim summus Pont. solus dispensare poterit cum impubere, vt in pupillari ætate, dummodo post vsum rationis, liceat validè matrimonium contrahere, vt tenet Didac. de Narbona *d. q. 9. n. 17.* Et ideo cum Episcopus ratione vrgentis necessitatis dispensat, non dicitur dispensare in casu Episcopali, sed in eo, qui verè pertinet ad Pontificem, sed Episcopo ex quadam Iuris interpretatione permisso, vt post Henriq & Sanch. notaui *d. p. 2. alleg. 35. n. 12.*

Nec dicat aliquis vrgentissimam necessitatem intelligi quamcumque bursalem, ipsos contrahentes, aut eorum quemlibet respicientem: Quia id nullo modo patitur dictio exemplicatiua, vtpote, quæ ponit casum obtinendæ pacis, vt eius exemplo cæteri similes comprehensi censeantur. Et licet nimis largè Roman. & Crauet. citati à Card. Tusch. *pract. concl. lit. P. concl. 573. n. 12. & 25.* extendant, ac sine fundamento existiment pro sedandis inimicitiis etiam inter impuberes matrimonium celebrari posse; nihilominus tamen bonum pacis in eo text. potius, & rectius referendum ad pacem publicam saltem vnius loci, vel duarum familiarum inter se maximo odio, & rancore persequentium, & inito matrimonio ad concordiam, & amicitiam reduci volentium: nam si aliter interpretanda forent illa textus præcitati verba, *vtpote pro bono pacis*, & de particulari ipsorum contrahentium vtilitate interpretanda forent, sequeretur quod omni casu liceret Episcopo dispensare; cum vt plurimum omnia coniugia cum celebrantur ipsis contrahentibus, vel saltem eorum vni maximè conuenire videntur, vel quia mulier est diues, nobilis, honesta, seu pulchra, & vice versa, & si huiusmodi conuenientia præstaret necessitatem contrahendi, & hæc necessitas esset iusta causa ad dispensandum magnus vtique aperiretur campus dispensandi, & quotidie abuteretur facultate à sacris Canonibus ob aliam causam concessa, ipsi videant Prælati, & in memoriam reducant quòd cùm potentissimus Rex ac dominus noster Philippus IV. natus esset Vallisoleti die Veneris 8. Aprilis 1605. & die 8. Octobris 1615. in ætate decem annorum, & octo mensium constitutus, matrimonium contrahere vellet cum D. Isabella Francorum Regis filia sanctissima fœmina, non aliter matrimonium celebrauit, nisi obtenta à summo Pont. super ætatis defectu dispensatione, cum clausul. quia prudentia tua ætatem præuenit, ad cuius verificationem plures Regni Prælati & Magnates examinati fuerũt, & nihilominus ipse D. Rex per duos ferè annos à communi lecto se abstinuit.

Non obstat quod dixi *de offic. & potest. Episc. p. 2. alleg. 35. nu. 20 & in collect. ad c. 2. nu. 5. de desponsi. impub.* videlicet Episcopum ex minoribus non habentibus requisitam ætatem ad matrimonium dispensare, vt illud ineant; quia si hæc verba accipiantur de per se, & illis non adiungantur quæ sequuntur, certum est multum offendere veritatem nostræ sententiæ: sed statim addo verba præcedentis resolutionis declaratiua, videlicet, *quando sunt prope ætatem, & dubium est an malitia eam suppleat*; id quidem optimo iure, nam cùm iste vel ista, proximus, vel proxima sit pubertati ab ea per sex menses distando, secundùm gl. *verb. proxima in d. c. continebatur*, & nihil certi percipi possit circa malitiam, quæ suppleat ætatem, in isto dubio, quando res hinc inde dubia est, poterit Episcopus declarare dispensationem non desiderari, vel illam ad cautelam concedere, quam iustificat proximitas, & dubietas circa malitiam: non enim nouum est Episcopum dispensare in lege superioris quotiescumque dubitatur an res egeat dispensatione, vt ex Castro Palao, & Trullench. resolui *d. tr. de offic. & potest. Episc. p. 2. alleg. 35. n. 18. & 19.*

F I N I S.

INDEX

INDEX
RERVM, ET VERBORVM NOTABILIVM.

Prior numerus paginam notat, posterior est marginalis.

A

Index Rerum,

Apostata

Index Rerum,

Tributum

Index Rerum,

Cœmeterium

Continentia

Decisio.

Donati-

E

Ebrius.

tur

Regibus

G

contra

L

M

Magistratus.

Malè adu.

Maledicens.

Maleficium.

Malitia.

Malum.

Mandatum.

Manus.

Manutentio.

Maritus.

Marchioniſſa de Alcaniça.

Mas.

Materia.

Matrimonium.

Index Rerum.

Metus

Papa

Possessio

Prascriptio.

Q

R

Reductio

prout

Index Rerum,

V

FINIS INDICIS.